Lau New Testament

Lau: Lau New Testament (New Testament)

Lau New Testament

Lau: Lau New Testament (New Testament)

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Lau)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 May 2025 from source files dated 10 May 2025
04ff0905-6192-57c6-8d94-302e2c78a1da

Contents

Matthew 1
Mark 69
Luke 110
John 178
Doo Gi Da Iilida Gi 230
Rom 293
1 Korint 322
2 Korint 352
Galesia 371
Efesus 381
Filipae 391
Kolose 398
1 Tesalonika 405
2 Tesalonika 412
1 Timothy 416
2 Timothy 424
Titus 430
Filemon 434
TOOA JIU GI 436
James 458
1 Peter 466
2 Peter 474
1 John 479
2 John 486
3 John 487
Jude 489
Na Faataia 492

NA FAARONGOLAA DIANA NA A MATTHEW E KEDEA

Talisibaralaa sulia aebara na Jesus e futa mai faasia.

1 Talisibaralaa sulia aebara na Jesus Christ e futa mai faasia. Nia futa
mai ana aebara a David na aaofia na e futa mai ana aebara a Abraham.
2 Haia, talisibaralaa na nia lea sulia bali nia wane hafali mai ana
Abraham. A Abraham wela nia na a Aesak, a Aesak wela nia na a Jakob,
a Jakob wela nia na a Juda fai nia teni haasi ana gi.
3 Haia, a Juda wela nia gi na a Peres fai nia ni Sera. (Tee daaro hatana ni
Tama.) Haia, a Peres wela nia na a Hesron, a Hesron wela nia na a Ram.
4 A Ram wela nia na a Aminadab, a Aminadab wela nia na a Nason, a
Nason wela nia na a Salmon.
5 A Salmon wela nia na a Boas, haia tee nia hatana ni Rahab. A Boas
wela nia na a Obed, haia tee nia hatana ni Rut. A Obed wela nia na a Jesi.
6 A Jesi wela nia na a David na aaofia gera Israel. A David wela nia na
a Solomon, haia tee nia afe baa a Iuraea i nao.
7 A Solomon wela nia na a Rihoboam, a Rihoboam wela nia na a Abaeja,
a Abaeja wela nia na a Asa.
8 A Asa wela nia na a Jehosafat, a Jehosafat wela nia na a Joram, a Joram
wela nia na a Iusaea.
9 A Iusaea wela nia na a Jotam, a Jotam wela nia na a Ehas, a Ehas wela
ni a Hesekaea.
10 A Hesekaea wela nia na a Manase, a Manase wela nia na a Emon, a
Emon wela nia na a Josaea.
11 A Josaea wela nia na a Jekonaea fai nia teni haasi ana gi na gera futa i
nao suifetei na maalimaea gera gi da ngalia tooa i Israel fui fera i Babilon.
12 Si kada tooa Israel da too na i Babilon naa, Sialtiel wela a Jekonaea
kafi futa. Haia, Sialtiel wela nia na a Serababel.
13 A Serababel wela nia na a Abaeud, a Abaeud wela nia na a Elaeakim,
a Elaeakim wela nia na a Aso.
14 A Aso wela nia na a Sadok, a Sadok wela nia na a Akim, a Akim wela
nia na a Eliud.
15 A Eliud wela nia na a Elaesa, a Elaesa wela nia na a Matan, a Matan
wela nia na a Jakob.
16 A Jakob wela nia na a Josef aarai ni Mary tee nia Jesus na gera alangia
laugo ana Christ, sulia nia naa na wane a God e filia uria aaofialaa.
17 Haia, hafali mai ana Abraham lea mai ka dao ana David na aaofia,
aakwala ma fai uunita wane. Sui ka hafali mai ana David na aaofia lea
mai ka dao ana si kada baa maalimaea gi da ngalia tooa i Israel gi fui
Babilon, ta aakwala ma fai uunita wane. Haia, sui ka hafali ana si kada
tooa Israel da lea fui Babilon lea mai ka dao ana si kada Christ nia futa, ta
aakwala ma fai uunita wane lau.

Na futalana mai a Jesus Christ.

18 Na futalana mai a Jesus Christ e urii: Si kada gera aalu faafia ni Mary
na tee nia a Jesus fuana a Josef, ma e langi daaro si too oogu ua, ni Mary
ka haitamana nia e iiana naa sulia na Aanoedoo Aabu.

19 Ma a Josef, na wane na da aalu faafia fuana, nia ka manata uria ka
lugatai nia, sulia ni nia na wane o'olo. Sui ka oote nia ana faa'idalana, ma
ka manata uria ka lugatai aagwalaa ana.
20 Sui si kada nia e manata ua go ana sulia si doo nae gi, na ensel a Lord
e faatai fuana i laona teo bolelaa ka urii, <<Josef ae, oe wane ana aebara
a David, osi mou ana aadelana ni Mary uria na afe oe. Sulia ni nia e iiana
sulia na Aanoedoo Aabu.
21 Ma nia tara ka faafutaa tee wela wane, ma ni oe oko alangia ana a
Jesus (na malutana <Faamouri>), sulia ni nia tara ka faamouria na tooa
nia gi faasia na aade ta'alaa gera gi.>>
22 Ma si doo naa gi e fuli hai ka faamamanaa si doo baa gi a Lord e
faarongoa mai ana, si kada na profet baa e bae urii,
23 <<Tee haari tara ka iiana ma ka faafutaa tee wela wane, ma daka
alangia ana a Emanuel.>> Haia, si malutana hata nae: <<A God e too fai
gia.>>
24 Ma si kada a Josef e aada, nia ka iili naa sulia si doo nae gi na ensel a
Lord e haeda fuana. Ma nia ka aadea ni Mary.
25 Sui taa, daaro si too oogu ua go lea ka dao ana si kada ni Mary e
faafutaa tee wela wane. Ma a Josef ka alangia ana a Jesus.

2

Na wane gi da haitamana na bubulu gi.

1 Ana si kada a Herod e aaofia ana naa, a Jesus ka futa i Betlehem, na
fera i laona na lolofaa i Judea. Ma e langi si tau go i buira, teni wane
gi faasia i taelana hato na da haitamana na bubulu gi, gera ka dao mai i
laona na fera baita i Jerusalem.
2 Ma gera ka ledi ma daka urii, <<Nia fai na wela baa e futa ma tara ka
hau ana aaofia gera na Jiu gi? Sulia si kada gemelu too ua mai i taelana
hato, melu ka rikia naa fe bubulu ana na mamalafooa ana futalana mai,
ma melu ka lea mai uria na bourررulaa usia.>>
3 Ma si kada a Herod na aaofia e rongoa si doo nae, na manatana ka
langi si diana sulia, ma na tooa i Jerusalem gi laugo.
4 Ma nia ka soea na fataabu baita gi ma na wane faatolomai gi ana
kwaieresia gi, fuana daka oogu mai, ma nia ka ledi gera urii, <<I fai naa
na Christ baa tara ka futa mai ana?>>
5 Ma gera oolisia daka bae urii, <<I Betlehem baa, na fera laona lolofaa
i Judea. Sulia na kekedelaa profet urii,
6 <Betlehem ae, na fera laona lolofaa i Juda, ni oe langi osi to'ou i
matangana fera naonao gi i Juda, sulia tee wane baita tara ka lea mai
faasi oe, eeri ka talaia na tooa nau gi i fera Israel.>>>
7 Ma a Herod ka soea mai na wane dao nae gi faasia taelana hato uria
na bae aagwalaa, ma ka daotoona si kada taa na da rikia ana fe bubulu
baa.
8 Ma nia ka oodu gera kou fui Betlehem, ka bae urii, <<Molu lea, molu
ka nani tatangai uria na wela naa. Ma lea molu ka daotoona, molu ka
faarongo nau mai, eeri ni nau laugo kuka lea uria bourررulaa usia.>>
9-10 Ma i buira a Herod e bae urinae sui, gera ka lea na ada. Ma ana
si kada gera dao sulia na tala, gera ka rikia lau fe bubulu baa daka rikia
laugo mai i taelana hato. Gera ka eele asianaa ana si kada gera rikia ana.

Ma fe bubulu naa ka eeta i nao ada lelea ka mamalo i ootofana na gula
baa a Jesus e teo ana.
11 Gera ruu i luma, ma daka rikia na wela fai nia ni tee nia ni Mary. Gera
boururu usia na wela nae, ma daka ifingia na wai gera gi, ma daka falea
si falelaa gi fuana: si malefo, ma na ai initoo na hasuna e moko diana, ma
na gwai moko diana gi.
12 Sui gera ka ooli na ada sulia ta tala e'ete uria fera gera, sulia a God
ka bae fifii fuada i laona teo bolelaa, ma ka haea langi dasi ooli lau siana
a Herod.

Na tafilaa fuana i Ejipt.

13 Ma i buira na wane nae gi da ooli na ada fui fera gera, na ensel a Lord
ka faatai fuana a Josef i laona na teo bolelaa, ma ka bae urii, <<Josef ae,
o tatae, oko ngalia na wela naa fai nia ni tee nia, molu ka tafi uria i Ejipt,
ma molu ka too mai i seenae lea ka dao ana si kada nau ku haea molu ka
ooli lau mai. Sulia a Herod e nani uria na wela naa eeri ka haungia ana.>>
14 Ma a Josef e tatae ma ka ngalia na wela fai nia ni tee nia ni Mary, ma
daalu ka lea laona rodo uria maefera i Ejipt.
15 Ma gera too i seenae lea a Herod ka mae. Si doo nae e faamamanaa
si taa baa a Lord e haea fuana na profet baa ka bae urii, <<I nau ku soea
mai na Wela nau faasia i Ejipt.>>
16 Ma si kada Herod na aaofia e haitamana wane nae gi na da lea mai
faasia taelana hato da mala'oe nia, na rakena ka hasu asianaa. Ma nia ka
falea baelana fuana wane ni oomea nia gi hai daka haumaeli teefou ana
gala wela wane gi i Betlehem ma ana maefera galigalia gi sui. Nia eeresida
hasa daka haungia gala wela wane na langi dasi dao ua ana roo fe ngali,
iilingia si baea baa na wane baa gi sulia si kada fe bubulu e faatai ana.
Manatana a Herod hasa nia tara ka haungia a Christ ana si iililaa urinae.
17 Nia urinae hai ka faamamanaa si taa baa a Jeremaea na profet nia
haea ua na mai ka bae urii,
18 <<Gera rongoa lingeena si doo nae lea mai faasia na fera i Rama, na
lingeena suungimaea baita, sulia ni Rasel e aangisia gala wela nia gi. Si
kada nia e aangi ana, e langi so ta wane ka faabona nia, sulia na wela nia
gi da mae teefou.>>

Na oolilana mai faasia i Ejipt.

19 Ma i buira a Herod e mae naa, na ensel a Lord ka faatai lau i laona
teo bolea fuana a Josef i Ejipt,
20 ma ka bae urii, <<Josef ae, o tatae oko ngalia na wela fai nia ni tee nia
ni Mary, molu ka ooli naa uria i Israel, sulia na tooa baa da hasi uria na
haungilana na wela naa, da mae naa.>>
21 Ma a Josef e tatae ma ka ngalia na wela fai nia ni Mary na tee nia, ma
gera ka ooli naa uria i Israel.
22 Sui si kada a Josef e rongoa a Akilas e talana na maa nia a Herod ana
aaofialaa i Judea, nia ka mou ana toolaa i seenae. Ma na ensel ka bae lau
fuana i laona na teo bolelaa, hai gera ka lea ada uria na lolofaa i Galili.
23 Nia na gera ka too i fera Nasaret i laona lolofaa naa i Galili. Haia, ka
faamamanaa si taa baa na profet baa gi da haea urii, <<Tara daka alangia
ana na wane faasia i Nasaret.>>

3

Na funaolaa nia John Siuabu.

1 Ma ana si kada nae, a John Siuabu e dao mai, ma ka hafalia na funaolaa
i laona na aanogwou i Judea ka bae urii,
2 <<Muka oolitai manata faasia na aade ta'alaa gamu gi, sulia na Initooa
i Langi e dao garangi naa.>>
3 A John naa na wane baa a profet Aesea e bae mai sulia ka urii, <<Tee
wane e rii i laona na aanogwou ka urii, <Na Lord e dao! Muka aade aagau
ana na tala maasi nia, ma muka olosia na tala fuana.>>>
4 A John e oofi ana na maku ana iifuna doo fai ae na da alangia ana na
kamel, ma ka kania na kakabe ana ungana bulumakau i liitana, ma na
fanga nia na siko gi ma na wewedua.
5 Ma na tooa oro gi daka lea mai siana faasia na fera baa i Jerusalem ma
na fera gi sui i laona lolofaa i Judea ma faasia na fera gi sui garangia na
kafo i Jodan.
6 Ma gera ka faarongo ana si aade ta'alaa gera gi, ma nia ka siuabu gera
i laona kafo i Jodan.
7 Ma si kada a John e rikia na wane oro ni Farisi gi ma na Sadusi gi da
lea laugo mai siana hai nia ka siuabu gera, nia ka bae fuada ka urii, <<I
gamu mu iilingia go agamu na loi gi! Ni tei naa e haea muka bobola uria
tafilaa faasia na kwakwaelaa na a God tara ka falea e garangi dao na?
8 Muka iilia si doo gi na ka faatainia gamu mu oolitai manata mamana
naa faasia na aade ta'alaa gamu gi.
9 Ma langi musi manata urii i laona lio gamu gi, <I gami naa na tooa mi
futa mai ana kwalafaa a Abraham naa. Afetai ta kwakwaelaa faasia God
ka dao ani gami.> Haia, i nau ku haea fuagamu, a God e bobola go ana fai
nia ka ngalilana na fou na gi ma ka haungainia ana kwalafaa a Abraham
gi!
10 Ana si kada naa, God e aade aagau naa uria kwakwaelaa, iilingia ta
wane baa e dau ana matau ma ka aade aagau uria na tabalilana ai gi. Ma
na ai gi sui go na langi dasi fusia ta fufue ai diana gi, tara nia ka tabalida
ma ka ui anida i laona eere.
11 <<Nau ku siuabu gamu ana kafo hai ka faatainia i gamu mu oolitai
manata naa faasia na aade ta'alaa gamu gi. Haia, ma tee wane aai na e
lea mai burigu, tara nia ka siuabu gamu ana na Aanoedoo Aabu ma ana
eere. Ma i nia e baita ka tasa liufi nau, ma i nau langi kusi diana bobola
fai nia na ngalilana na tae silipa nia gi.
12 Ma nia e aade aagau uria na ketolana tooa gi sui, iilingia ta wane baa
e tagalangainia na mige doo diana gi faasia na ungedoo gi. Ma i nia ka
oogua na mige doo diana gi i laona beu nia ni taingailaa. Ma na ungedoo
gi, nia ka suungida i laona na eere na e totoo si mae.>>

Na siuabulaa a Jesus.

13 Ana si kada nae, a Jesus e lea mai faasia i Galili uria kafo i Jodan siana
a John hai a John ka siuabu nia.
14 Ma a John ka iili uria na bulasilana na manatana a Jesus, ka urii, <<E
bobola fai nia ni oe na oko siuabu nau, ma oko lea mai taari amu siagu
uria kuka siuabu oe nae.>>
15 Ma a Jesus e oolisia ka bae urii, <<Boroi ana, o iilia fasi mai amu si
doo naa fuagu. Sulia ana iililana si doo naa, goro ka iilia doo gi sui na a
God e dooria.>> Ma a John ka aala naa faafia.

16 Ma ana si kada a Jesus e siuabu sui, nia ka tatae mai faasia i kafo. Ma
i langi ka ifi fuana, ma nia ka rikia na Aanoedoo a God e sifo mai iilingia
fe bola ma ka oo i fafona.
17 Ma si lingee doo faasia i langi ka bae urii, <<I nia naa na tefe Wela
nau. I nau ku rakediana ani nia, ma kuka eele asianaa suli nia.>>

4

A Satan e iilitoona a Jesus.

1 I buira na doo naa, na Aanoedoo Aabu e talaia a Jesus uria aanogwou
hai a Satan ka iilitoona.
2 Ma a Jesus e aabu fanga sulia fai aakwala fe dani gi ma fai aakwala fe
rodo, ma nia ka fiolo asianaa.
3 Seenae, a Satan ka lea mai siana, ka bae urii, <<Lea so ni oe na Wela a
God, oko haea fuana na fou naa gi ka hau ana beredi.>>
4 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Na Kekedelaa Aabu e haea, <E afetai
fuana na wane so ka mouria ana si fanga go ana taifilia. Sulia nia ka
mouri naa mone ana si baea gi sui na a God e haeda.>>>
5 Sui a Satan ka ngalia lau a Jesus uria i gwouna Beu Aabu nia a God i
fera aabu i Jerusalem.
6 Ma ka bae urii fuana, <<Lea so ni oe na Wela a God, oko lofo i hae
gano, sulia na Kekedelaa Aabu e bae urii, <A God ka oodua mai na ensel
nia gi siamu, ma gera ka hako oe ana abada, hai so na aemu gi boroi kasi
fotongai ana ta fou.>>>
7 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Ma na Kekedelaa Aabu e bae urii laugo,
<E langi osi iilitoona a Lord na God oe.>>>
8 Sui a Satan ka ngalia lau a Jesus uria i gwouna tefe tolo e fane asianaa,
ma ka faatainia na initooa gi sui ana molaagali ma na babaitaa fuana a
Jesus.
9 Ma a Satan ka bae urii, <<Na doo naa gi sui go kuka faleda fuamu lea
so oko boururu i maana aegu.>>
10 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Satan ae, o lea tau amu faasi nau! Sulia
na Kekedelaa Aabu e haea, <Tee taifilia a Lord God oe go na oko fooasia
ma oko rao fuana.>>>
11 Sui ana si kada nae, a Satan ka lea naa faasia a Jesus. Ma na ensel gi
daka lea mai, ma daka adomi nia naa.

A Jesus e hafalia raolaa nia.

12 Si kada a Jesus e rongoa gera aalua naa a John i laona na beu ni
kanilaa, nia ka lea fuana Galili.
13 Haia, nia kasi too i laona fera nia i Nasaret. Nia e lea, ka too ana i
Kapaneam, na fera i ninimana na aasi i Galili, ana na lolofaa i Sebulun ma
i Naftali.
14 Nia e iili urinae eeri ka faamamanaa na baelana profet Aesea baa e
urii,
15 <<Na fera Sebulun ma na fera Naftali na e too sulia tala fuana aasi
ma ka too ta bali ana kafo i Jodan i Galili, na tooa maadiu gi da too ana.
16 Na tooa gi na gera too laona na rorodoa, tara daka rikia raralaa baita.
Haia, ni tei gera na gera too i laona na fera rorodoa ana maea, na raralaa
ka talafi gera.>>

17 Ita ana si kada nae, a Jesus ka ainitalo ana faarongolaa nia ka urii,
<<Muka aabulo faasia na aade ta'alaa gamu gi, sulia na Initooa i Langi e
dao garangi naa!>>

Jesus e soea fai wane dedeea gi.

18 Ana si kada a Jesus e liliu sulia na aasi i Galili, nia ka rikia a Simon
(na e alangia ana a Peter) fai nia a Andrew na haasina. Daaro dee adaaro
ana moge daaro i laona na aasi sulia daaro na roo wane da dedee gi.
19 Ma a Jesus ka bae urii fuadaaro, <<Moro lea mai fai nau, ma kuka
faatolomai gomoro ana deelaa uria tooa gi hai so i gera laugo daka manata
mamana ana a God.>>
20 Ma ana si kada nae ua go, daaro ka tafusia na adaaro na moge daaro
gi, ma daaro ka lea na adaaro fai nia.
21 Sui a Jesus e lea lau kou ma ka rikia lau ta roo wane gi lau, a James
ma a John na roo wela a Sebedi gi. Daaro too adaaro i laona na baru fai
nia maa daaro a Sebedi, ma gera kauraa na furai gera gi. A Jesus ka soe
daaro.
22 Ma ana si kada nae ua go, daaro ka tafusia na adaaro na baru fai nia
na maa daaro, ma daaro ka lea na adaaro fai nia a Jesus.

A Jesus e liliu uria raolaa.

23 A Jesus e liufia na fera gi i laona lolofaa i Galili, ma ka faatolomainia
na tooa gi laona na Beu Aabu ni figulaa gera Jiu gi. Ma nia ka ainitalo ana
na Faarongolaa Diana sulia na Initooa a God, ma ka guraa na tooa gi na
da mataia ana mataia e'ete gi sui na e haungi gera.
24 Ma na uunuunulaa gi sulia a Jesus ka talofia fera gi sui i laona lolofaa
i Siria, ma tooa oro gi na da matai ana mataia e'ete oro gi daka ngalida
mai siana. Na tooa gi na aagalo ta'a gi e kwaeda, ma tooa gi na aeda ka
mae, ma na tooa gi na da uura, gera lea mai siana. Ma Jesus ka gurada
teefou.
25 Ma na tooa oro asianaa laugo daka lea sulia Jesus ana si kada nae.
Tooa faasia Galili, Dekapolis, Jerusalem, Judea, ma faasia na bali aai ana
kafo i Jodan.

5

Na funaolaa nia a Jesus.

1 Si kada a Jesus e rikia na figua baita, nia ka raa i gwouna fe tataea, ma
ka gwouru i hae gano. Ma na oote fafurongo nia gi daka figu galia,
2 ma nia ka hafalia na faatolomailada, ka urii,
3 <<Oilakea fuada tooa na da haitamana gera siofaa i maana a God, sulia
na Initooa a God na doo gera.
4 <<Oilakea fuada tooa na da liobukonu, sulia a God tara ka falea na
eelelaa fuada.
5 <<Oilakea fuada tooa na da faato'ou gera i talada, sulia tara daka ngalia
si doo na a God e bae aalualu ana.
6 <<Oilakea fuada tooa na da dooria asianaa iililaa na o'oloa, sulia a God
ka kwai'adomi gera iililaa.
7 <<Oilakea fuada tooa na da rakediana fuana tooa e'ete gi, sulia a God
tara ka rakediana laugo fuada.
8 <<Oilakea fuada tooa na da folaa i lioda, sulia tara gera ka rikia God.
9 <<Oilakea fuada tooa na da rao uria na fanualama i matangana tooa,
sulia a God tara ka alangi gera ana na wela nia gi.

10 <<Oilakea fuada tooa na da nonifii sulia na iililana si doo o'olo gi, sulia
na Initooa a God na doo gera.

11 <<Oilakea fuagamu, si kada na tooa gi da suge faafi gamu ma daka
kwalangai gamu ma daka maalimae gamu, sulia gamu naa fafurongo nau
gi.
12 Muka noni hahala ma muka eele agamu, sulia a God tara ka falea
si kwaiaraa baita na e taingainia fuagamu i langi. Sulia gera maalimaea
laugo na profet baa gi i nao.>>

13 A Jesus e tasa dongaa ana baelana ka urii, <<Na aasi naa e faamamasia
na fanga fuagamu. Haia, ma ni gamu laugo muka iilingia na aasi uria
faadianalana na tooa gi sui. Ma lea so na mamasialana na aasi naa ka
langi faasia ana, e afetai hasa tesi doo hai so ka faamamasia lau. Ma ka
langi si diana naa uria iililana lau ana tesi doo, ma nia diana fuana muka
ui ania naa agamu i maa, eeri na tooa gi daka fali na ada i fafona.

14 <<I gamu mu iilingia laugo na laeta fuana na tooa gi sui. Na luma gi
na da tolea i gwouna fe tataea e afetai ka aagwa.
15 E langi ta wane si faaharua na kwesu, sui ka aalua ana i farana na
teu. Ma nia e ngalia, ka kulua taari ana si gula i langi, hai ka tala fuana
na tooa gi sui i laona na luma.
16 Ma ka urinae laugo, na laeta gamu ka rara i nao ana na tooa gi sui
eeri ana si kada gera rikia na doo diana gi na mu iilia, gera kafi baelafea
na Maa gamu na e too mai i langi.

17 <<E langi musi manata hasa ni nau ku lea mai uria na faasuilana na
kwaieresia nia gi a Moses ma na faatolomaia gera na profet gi. I nau kusi
lea mai uria na faasuilada, ma ku lea mai taari uria na faamamanalana
na faatolomaia gera nae gi.
18 Muka manatatoona si doo naa, si kada na i langi ma na molaagali da
too ua, langi tesi doo to'ou ana na Kwaieresia gi kasi sui lea ka dao ana si
kada na doo gi sui ka sui.
19 Nia naa, so ni tei naa e langi si roosulia ta kwaieresia to'ou, ma ka
toolamainia teni wane daka iili sulia, tara a God ka aalu nia ana si gula
i'isi ana na Initooa i Langi. Ma ni tei na ka roosulia na kwaieresia gi ma
ka toolamainia fuana teni tooa gi uria na roosulilana iilingi nia, tara i nia
ka baita i laona na Initooa i Langi.
20 I nau ku haea fuagamu, lea gamu langi si iilia diana liufia na wane
faatolomai gi ana kwaieresia gi ma na Farisi gi ana iililaa sulia si doo gi
a God e dooria, e afetai muka bobola fai nia na ruulaa laona na Initooa i
Langi.

21 <<I gamu mu rongoa sui na si doo na da haea fuada na koo gia gi i
nao baa e urii, <Langi osi hau wane. So ni tei na e hau wane, tara gera ka
ngali nia i naona na wane ni keketolaa.>
22 Haia, si kada naa, ni nau ku haea fuagamu, so ni tei na e rakehasuia
na haasina, tara gera ka ngali nia i naona na wane ni keketolaa. Ma ni tei
na ka haea fuana na haasina, <Ni oe na doo tatagwai go ana>, tara gera ka
ngalia i naona na wane ni keketolaa gi. Ma ni tei na ka alangia na haasina
ana, <Na doo nue>, tara i nia ka lea oto i laona na eere na langi kasi mae.
23 Nia naa, lea so o aade aagaua na ana si falelaa oe fuana a God i fafona
na fuliere, sui ma oko manatatoona langi kasi folaa ua i matanga moro
haasimu sulia na garolaa oe,

24 o tafusia si falelaa oe i nao na fuliere, sui oko ooli ma oko bae
kwaimaani fasi fai nia. Sui i buri, ofi ooli mai ma ofi falea si falelaa oe
fuana a God.
25 <<Ma lea so ta wane ka ngali oe i naona na wane ni keketolaa faafia
tesi doo, oko bae kwaimaani fasi fai nia, si kada langi moro kasi dao ua.
Sulia lea moro dao naa, nia tara ka fale oe na ana fuana na wane ni
keketolaa, ma i nia ka fale oe lau fuana na wane polis, ma i buira gera
ka aalu oe i laona na beu ni kanilaa.
26 I nau ku haea fuamu, tara oko too i seenae lea ka dao ana si kada oko
duu teefou na ana na duulaa oe gi.
27 <<I gamu muka rongoa sui si doo da haea, <E langi osi ooe.>
28 Haia, si kada naa, i nau ku haea fuagamu, so ni tei na e bubungia ta
geni ana si lio ni ooelaa, i nia e ooea sui naa i liona.
29 Nia naa, lea na bali maa aaolo oe e faagaro oe, lafua oko ui ania amu
faasi oe. Sulia nia tee diana fuamu hai oko ui ania na bali ana na nonimu,
aata gera ka ui ania na nonimu loulou i laona na eere ana na gula ni maea.
30 Ma lea na bali aba aaolo oe e faagaro oe, oko lafua ma oko ui ania
amu faasi oe. Sulia tee diana hai oko ui ania na bali ana na nonimu, aata
gera ka ui ania na nonimu loulou i laona na eere ana na gula ni maea.
31 <<Ma gera haea laugo mai i nao, <So ni tei ka lugasia na afe nia, nia
ka falea na kekedelaa ana na kwailugasilaa fuana.>
32 Haia, si kada naa i nau ku haea fuagamu, lea so ta geni afe e langi si
ooe, sui ma na aarai nia ka lugasia, ma geni naa ka too wane lau, na aarai
nia baa i nao e falea na garolaa ana ooea fuana. Ma na wane aai naa e
aadea e ooea naa laugo.
33 <<I gamu muka rongoa laugo na doo na da haea fuada na tooa gi i
nao ua na mai, <E langi osi aaburongo na bae aalualu oe, oko iilia si taa
na o aalafuu ana uria na iililana fuana na Lord.>
34 Haia, si kada naa, i nau ku haea fuagamu, langi osi aalafuu ana si
kada o bae aalualu ana. Ma langi osi kwaiagi ana i langi, sulia nia naa si
gula ni gwourua a God na Aaofia.
35 Ma osi kwaiagi ana molaagali, sulia nia naa si gula a God ni aalulana
ana na aena. Ma osi kwaiagi ana Jerusalem, sulia nia naa fera nia na
Aaofia baita ka tasa.
36 Ma langi osi kwaiagi ana ketemu, sulia e afetai oko haungainia tee si
iifu i ketemu ka kwakwaoa ma langi ka bubulua.
37 E diana fuamu oko haea go amu, <Iiuka>, ma langi, <E langi.> Ma lea
oko haea lau tesi doo, si doo nae e lea na mai faasia a Satan na wane
ta'a.>>

Muka rakediana fuana na maalimaea gi.

38 A Jesus e tasa dongaa ana baelana ka urii, <<I gamu mu rongoa sui
naa baa da haea urii, <Lea ta wane ka labasia na maana ta wane aai, gera
ka labasia maana wane nae laugo. Ma gwe lifo laugo uria na duulana gwe
lifo.>
39 Haia, si kada naa i nau ku haea fuagamu, langi osi duua tesi doo na
ta wane e iilia ta'alaa fuamu. Lea so ta wane e fidalia na babali aaolo oe,
oko faalamainia na bali babali mouli oe hai ka fidalia laugo.
40 Ma lea so ta wane ka ngali oe uria na keketoa uria ngalilana na maku
ruruu oe, oko falea laugo na maku tekwa oe fuana.
41 Ma lea so ta wane ka suungainia oko ngalia na oke doo nia sulia tee
kade tala, oko ngalia lau sulia ruana kade tala.

42 Ma lea ta wane gania tesi doo siamu, oko falea amu fuana. Ma si kada
ta wane ka dooria na ngalilangalaa ana tesi doo siamu, oko falelanga ana
fuana.
43 <<Gamu mu rongoa sui naa laugo baa da bae urii, <Muka rakediana
agamu fuada na ruana gamu gi, ma muka maasusuala ada na maalimaea
gamu gi.>
44 Haia, si kada nae, nau ku haea fuagamu, muka rakediana fuada na
maalimaea gamu gi, ma muka fooa fuada ni tei gera na da faanonifii gamu,
45 eeri muka hau ana na wela nia na Maa gamu mai i langi. Sulia nia e
haungainia na hato, ma ka talafia na tooa ta'a gi ma na tooa diana gi ka
bobola sui go, ma ka falea na uuta fuada ni tei gera na da iilia doo diana
gi ma fuada ni tei gera na da iilia si doo ta'a gi.
46 Lea so muka rakediana go agamu fuada na tooa gi na da rakediana
fuagamu, a God langi kasi kwaiarangai gamu go. Sulia na tooa faafefe ni
gonitai malefolaa baa ana takisi boroi, gera da iilia laugo si doo nae!
47 Ma lea mu bae diana go agamu fai nia na ruana gamu gi, langi musi
e'ete go faasia na tooa gi sui. Sulia na tooa gi i uugita gi boroi da iilia laugo
si doo nae!
48 Muka o'olo teefou naa iilingia na Maa gamu i langi e o'olo teefou.>>

6

Faatolomailaa sulia aadelana na doo diana gi.

1 Ma a Jesus ka bae urii lau, <<Muka susuli gamu, aata muka iilia go
agamu na doo diana gamu gi eeri wane gi daka rikia ma daka manata
baita ani gamu. Lea mu iili urinae, afetai asianaa hasa muka ngalia ta
kwaiaraa faasia na Maa gamu mai langi.
2 Lea oe falea na falelaa uria adomilana tooa siofaa, langi osi faatainia
fuana tooa gi hai so daka baelafe oe. Sulia na malutana na tooa da susuge
ana aabulolada nia urinae. Gera kwai'adomi fuana tooa siofaa gi laona
Beu Aabu gi ma sulia na tala baita gi laugo, eeri tooa gi sui daka baelafe
gera. Haia, ma nau ku haea fuagamu, tara a God ka langi si falea ta
kwaiaraa fuada, sulia gera ngalia sui naa na kwaiaraa gera gi.
3 Haia, ma ni oe, si kada oko falea tesi doo fuana kwai'adomilaa ana,
langi osi faatainia fuana ta wane, hai so ta ruana amu boroi langi kasi
haitamana naa.
4 Si kada oe o falea tesi doo fuana ta wane, oko aagwa go, hai ta wane
lau kasi rikia, ma langi so ka haitamana. Sui boroi ana, na Maa oe na e
nii mai langi naa nia rikia si taa gi na oe aadea, tara nia naa ka falea si
kwaiaraa fuamu.>>

Sulia na fooalaa.

5 Jesus ka bae urii lau, <<Si kada mu fooa, langi musi iilingia tooa susuge
na da fooa go ada eeri na tooa gi daka rikida. Sulia ana si kada gera fooa,
gera dooria asianaa takelaa lao Beu Aabu ni figulaa ma langi sulia tala
baita gi eeri na tooa gi daka riki gera. Haia, nau ku haea fuagamu, gera
ngalia sui naa na kwaiaraa gera gi faasia na tooa na gera tangoda.
6 Ma ni oe, si kada o fooa ana, oko lea uria tesi gula na e too banitai ma
oko too i seenae, ma oko haea fooalaa oe gi fuana God na ta wane langi
kasi rikia. Sui boroi ana langi ta wane kasi riki oe kada oko fooa ana, tara

Maa oe na nii mai langi na tara ka riki gamu. Haia, ma tara ni nia laugo
na ka kwaiarangai oe fuana si taa gi na oe iilida.
7 <<Si kada mu fooa ana, langi molu si iilingia lau tooa i uugita. Sulia si
kada gera fooa ana, gera bae tekwa asianaa, ma langi gera kasi haitamana
filoa na taa gi na gera haeda. Manatada hasa lea gera fooa tekwa urinae,
tara God ka rongo gera.
8 Ma ni gamu, langi musi aade iilingi gera, sulia Maa gamu mai langi nia
e haitamana sui ua na ana si taa gi na gamu dooria, suifetei mufi gania.
9 <<Haia, si kada molu fooa ana, molu ka bae urii, <Maa gami i langi
ae, gami dooria hasa tooa gi sui daka faabaitaa hatamu, sulia nia e aabu
asianaa.
10 Na Initooa oe ka lea mai, ma na kwaidooria oe daka aadea na i aano
iilingia i langi.
11 O falea mai si fanga ka bobola sulia dani.
12 Oko manata lukea na aade ta'alaa gami gi iilingia mika manata lukea
na aade ta'alaa gera wane gi da iilia fuagami.
13 Oko firi ani gami faasia na iilitooa. Ma oko dilangai gami faasia a
Satan.>
14 <<Haia, lea gamu manata lukea tei na e aade ta'a fuagamu, tara Maa
gamu mai langi nia ka manata luke gamu laugo.
15 Ma lea gamu si manata lukea ni tei na e iilia si ta'alaa fuagamu, tara
Maa gamu mai langi kasi manata luke gamu laugo.>>

Faatolomai sulia aabu fangalaa.

16 A Jesus ka bae urii lau, <<Ana si kada gamu aabu fanga ana uria
fooalaa rigita, langi musi iilingia tei gera na da sugea tooa ana aabulolada.
Sulia si kada gera aabu fanga ana, gera ka faabilia na maada, ma gera
ka aada mala tooa da liobukonu hai na tooa gi daka riki gera, ma daka
tangoda. Haia, ma ni nau ku haea fuagamu, na tooa na afetai gera ka
ngalia ta kwaiaraa lau, sulia tooa gi gera falea sui naa na kwaiaraa gera
ana tangoladalaa. Ma God langi kasi falea laugo ta kwaiaraa fuada.
17 Haia, ma ni oe, kada oe aabu fanga, oko sisiu amu, ma oko kafa amu
iilingia oe iilia sulia dani,
18 eeri ta wane kasi aada haitamamu na oe aabu fanga. Ma sui boroi
ana ta wane kasi aada haitamamu, tara Maa oe i langi e riki oe, ma tara
nia ka falea na kwaiaraa fuamu uria na taa gi na oe o iilida. Nia naa na
wane na e haitamana riki oe sulia dani, sui boroi ana osi haitamana riki
nia.>>

Faatolomailaa sulia rikidoolaa.

19 Sui, a Jesus ka bae urii lau, <<Musi taingainia na ooganilaa gamu gi i
seegi lao molaagali ana na gula na susubu ma na burolaa ka nagaa ma na
tooa bebeli ka belia.
20 Muka taingainia na ooganilaa gamu gi i langi taari, si gula susubu ma
na buro kasi nagaa, ma na wane bebeli langi dasi belia.
21 Sulia fai na ooganilaa gamu gi nia too ana, na manataa gamu gi sui
ka too laugo i seenae.
22 <<Na maamu e iilingia na laeta fuana nonimu. Lea na maamu e
gwagwalifolaa, na nonimu laugo ka folaa naa.
23 Ma lea na maamu e rorodoa, na nonimu laugo ka rorodoa. Haia, lea
na laeta na e too ani gamu e rorodoa go ana, na rorodolaa nae kafi baita
fetei.>>

24 A Jesus ka bae lau urii, <<Afetai ta wane ka rao fuana roo aarai gi. I
nia ka maasusuala ana ta aarai ma ka rakediana fuana ta aarai aai. I nia
ka aaburongo baelana ta aarai ma ka roosulia ruana aarai aai. Afetai hasa
muka rao fuana a God ma na malefo.
25 <<Nia naa, nau ku haea fuagamu, e langi musi manata a'abo ana
fanga fai nia na gwoulaa na gamu mouri ana, ma langi na maku fuana
noni gamu. Na mouria naa e diana ka liufia na fanga? Iiuka. Na noni doo
naa e diana ka liufia na maku? Iiuka.
26 Aada muka rikia fasi na manu gi i mamangaa. E langi dasi fasia go
tesi doo ma langi dasi taingai go i laona ta babala gi. Sui, a Maa gamu i
langi ka aada go ana suli gera. Haia, i gamu mu diana ka liufia na manu
gi? Iiuka.
27 Gamu langi musi haitamana ka faatekwaa na mourilaa gamu ana
manata a'abolaa.
28 <<Ma uria taa naa mu ka manata a'abo sulia na maku gi? Aada muka
rikia fasi na taelana na tage ai gi. Gera langi dasi rao go, ma e langi dasi
haungainia go teni maku ada.
29 Ma nau ku haea fuagamu, boroi ana a Solomon na aaofia baa e
todadoo ma ka too ana na doo oro gi, langi ta maku ana kasi diana go
iilingia na tage ai naa gi.
30 A God e faaofia na laua kwasi, na laua na e too i tara'ena ma i bobongi
ka mae laugo ana ma ka harufia i laona eere. Tara a God ka langi si
manatatoona laugo na faaofilaa gamu? Na manata mamanalaa gamu e
to'ou asianaa.
31 <<Nia naa, langi musi manata a'abo urii, <Na fanga ma na gwoulaa
ma langi na maku nau tara ka lea mai faasia i fai?>
32 Haia, na doo nae gi na tooa gi i uugita da manata a'abo ana sulia dani.
Ma na Maa gamu mai langi e haitamana go ana na mu dooria na doo nae
gi sui.
33 Muka manata ngado ka tasa ana na Initooa a God taari fai nia na doo
o'olo gi. Muka manata ngado ana si doo naa gi ka liufia na doo e'ete gi
sui, ma tara nia ka falea na doo naa gi sui na mu dooria fuagamu.
34 Nia naa, langi musi manata a'abo uria i bobongi. Sulia fe dani i
bobongi ka too laugo ana si a'abolaa nia gi fuana i talana. Langi si bobola
hai muka oofua si a'abolaa gi i bobongi fai nia na a'abolaa gi ana fe dani
i tara'ena.>>

7

Faatolomailaa sulia ketolana ta wane.

1 Ma Jesus ka bae urii lau, <<Langi molu si ketoa ta wane, eeri a God ka
langi si keto gamu.
2 Lea molu ketoa ta wane, a God ka keto gamu lau go urinae. Haia, si
kwaieresia taa na mu ketoa ana ta wane, na kwaieresia nae laugo na tara
God ka keto gamu ana.
3 Oe go, lea ta wane e iilia go si gala doo garo, oko ketoa na amu ana.
Sui langi osi manata go sulia na garolaa baita gi na oe iilida? Oe o iilingia
na wane baa e dooria lafua si ooronga doo laona maana ta wane aai, ma
ka langi si haitamana ana si tofi ai na e nii i laona maana.
4 Oe haitamana asianaa uria haelana fuana ruana amu urii, <Ruana ae,
nau ku dooria lafua si ooronga doo na e too la maamu.> Sui ma langi musi
manata go uria lafulana tofi ai baita na e too la maamu i talamu.

5 Oe o aada mala o olo go amu, sui na manatalaa oe nia e'ete asianaa.
Oe o tafusia fasi na ta'alaa gamu gi. Lea sui, ofi bobola uria kwai'adomilaa
kou ana ta wane e'ete uria na garolaa nia gi.
6 <<Ma langi musi falea doo aabu gi fuana kui gi, sulia tara gera aabulo
ma daka a'ala gamu. Ma langi molu si falea na lalaungia gamu gi fuana
boso gi, aata gera ka buu faafia go ada.>>

Faatolomailaa sulia taa na God e aadea kada goro gania.

7 Jesus e bae urii lau, <<Lea so ta wane e fooa fuana God ma ka gania
uria tesi doo, God haitamana ka falea go ana fuana. Ma so ni tei na e
nanisia tesi doo ma ka fooa fuana God, God haitamana ka faatainia fuana.
Haia, ma so ni tei na e lea mai ma ka kidikidi ana maa ana Beu nia a God,
tara a God ka ifingia na maa fuana.
8 Sulia ni tei naa e gania God, tara nia ka falea fuana. Haia, ma ni tei
naa e nanisia tesi doo, nia ka lea mai siana a God, ma ka daotoona. Ma
ni tei naa e fooa fuana a God iilingia na wane baa e kidikidi ana maa ana
luma ruana nia, tara a God ka ifi uria na adomilana.
9 <<Haia, nau ku soeledi gamu tooa na muka too ana wela gi. Utaa? Lea
na wela oe e lea mai siamu ma ka gani oe uria fanga, tara haitamana oko
falea go amu na fou fuana? Afetai!
10 Ma lea nia ka gani oe uria iia, tara oko falea na loi fuana? Afetai!
11 Haia, ma sui boroi ana na aabulolaa gamu gi ka ta'a, muka haitamana
muka falea go agamu doo diana gi fuana wela gamu gi. Haia, na Maa gamu
mai langi nia liufi gamu sui uria falelana doo diana gi fuana tei gera na
da gania.
12 <<So tesi taa na mu dooria tooa e'ete gi daka aadea fuagamu, nia laugo
na muka aadea fuagera. Sulia nia naa na malutana na faatolomailaa ana
kwaieresia a Moses gi ma gera profet gi sui.>>

Na tala uria mouria ma uria maea.

13 A Jesus ka bae urii lau, <<Muka ruu kou ana maehagaa na e to'ou,
sulia na maehagaa na e baita ma ka rereba nia lea uria na maea. Ma na
lealana sulia e waluda go ana, ma na tooa oro asianaa na da lea sulia na
tala nae.
14 Haia, ma na maehagaa na e to'ou ma ka logo nia lea uria na mouria,
ma na lealaa sulia ka afetai, ma aange wane go naa da lea sulia.>>

Sulia na profet susuge.

15 Jesus ka bae urii laugo, <<Muka susuli gamu faasia na profet susuge
gi. Muka susuli gamu sulia gera da aada mala tooa diana, sui taa na
manatalada na e iilingia kui kwasi gi na daka dooria labasilaa gamu.
16 Haia, ma tara muka aada haitamada go amu na profet susuge nae gi
ana si doo ta'a gi na gera iilida gi. Sulia na kwaletotore afetai daka fusia
ta fufue doo diana ana.
17 Ma na ai diana ka fungu laugo ana fufue doo diana gi, ma na ai ta'a
gi ka fungu laugo ana fufue doo ta'a gi.
18 Ai diana afetai ka fungu ana fufue doo ta'a, ma na ai ta'a e afetai ka
fungu ana fufue doo diana.
19 Na ai gi sui go na langi dasi fusia ta fufue doo diana gi, gera ka tabalida
ma daka ui ania i laona eere.
20 Nia naa, nau ku haea fuagamu, tara muka aada haitamana na profet
susuge naa gi ana si doo gi na gera iilida gi.>>

Roo luma gi.

21 A Jesus e bae urii lau, <<Langi lau na tooa gi sui na da haea fuagu,
<Lord ae! Lord ae!>, daka ruu ana na Initooa i Langi. Ma ni tei gera ana
na da iili sulia na kwaidooria nia a Maa nau i langi go ana taari, daka ruu
i laona na Initooa i Langi.
22 Ma na tooa oro gi daka bae urii fuagu ana fe dani ketolaa nae, <Lord
ae, i gemelu haea na baelana a God ana na hatamu, ma melu ka taria na
aagalo ta'a gi ana na hatamu, ma melu ka iilia doo oro ni kwelelaa ana
hatamu.>
23 Sui, tara nau kuka bae urii fuada, <Nau kusi haitamamolu. I gomolu
na tooa ta'a gi. Molu lea tau kou faasi nau!>
24 <<Nia naa, na tooa gi sui na da rongoa si baea nau naa gi ma daka iili
sulia, da iilingia na wane liotoo na e tolea na luma nia i fafona na fou.
25 Na uuta baita ka aru, ma na kafo gi ka busu, ma na ooru baita ka
kwaea na luma nae, ma boroi ana, na luma nae kasi asia go, sulia e ngado
i fafona na fou.
26 <<Sui ma na tooa gi sui na da rongoa na baea nau naa gi ma dasi iili
sulia, da iilingia na wane nue na e tolea na luma nia i fafona oone.
27 Na uuta baita ka aru, ma na kafo gi ka busu, ma na ooru baita ka
kwaea na luma nae, ma na luma nae ka asia ma ka oogosi teefou naa.>>
28 Ana si kada Jesus e faatolomainia tooa gi ana si doo naa gi sui, gera
ka kwele asianaa.
29 Sulia gera ka aada haitamana Jesus nia e e'ete faasia faatolomai gera
ana kwaieresia a Moses gi. A Jesus e too ana mamanaa si kada nia e
faatolomai ana.

8

Jesus e guraa wane matai.

1 Si kada Jesus e sifo mai ana faasia i gwouna fe uuo nae, na figulaa baita
gi daka lea mai sulia.
2 Ma tee wane na fura e haungia noina e lea mai, ma ka bourure naona
Jesus, ma ka bae urii, <<E aarai ae, lea so o maabe, nau ku haitamana oko
bobola go amu uria guralagulaa.>>
3 Sui a Jesus e tekwala kou na abana, ma ka hamosia wane nae, ma ka
bae urii, <<Nau ku dooria. Nonimu ka mafo naa.>> Ma ana si kada nae ua
go, na nonina wane naa ka mafo naa.
4 A Jesus ka bae urii fuana, <<Langi osi faarongo ana ta wane lau, ma
o lea olo siana na fataabu, eeri ka rikia na nonimu naa e diana naa ma
ka faalu naa faasia si mataia baa e haungi oe. Haia, i buira lea oko falea
kwaisuusia oe iilingia baa a Moses e haea i laona na kwaieresia nia gi, eeri
na tooa gi sui daka haitamana na nonimu e diana sui naa.>>

Jesus e guraa tee wane.

5 Ma ana si kada Jesus e dao ana fera Kapaneam, tee wane naonao ana
wane ni firua gera Rom, nia e lea mai siana Jesus, ma ka gania fuana ka
adomia,
6 ka urii, <<Wane baita ae, na wane ni raoa nau e matai asianaa, ma ka
teo go ana, ma ka lalafusia gelolana noina, ma na nonina ka fii asianaa.>>
7 Jesus ka bae urii fuana, <<Diana go ana, nau tara kuka lea mai uria
luma oe eeri kuka guraa.>>
8 Ma wane naonao naa ka bae lau urii fuana Jesus, <<E wane baita ae,
nau langi kusi faorana eeri kuka gonitai oe i laona luma nau. O haea go

amu mai si baea, sulia lea oe haea boroi amu mai si baea, na wane raoa
nau nia tara ka akwaa naa.
9 Nau ku haitamana oe bobola oko aade go amu si doo nae, sulia nau
laugo nau ku too nunufana wane baita nau, ma teni wane gi laugo gera
ka too i nunufagu. Ma lea ku haea fuana ta wane, <Lea o iilia si doo naa,>
nia ka iilia naa. Ma lea ku urii, <Lea mai,> nia ka lea mai.>>
10 Ma si kada Jesus e rongo si doo naa, nia ka kwele asianaa. Ma nia
aabulo fuana tooa na gera lea sulia, ka bae urii fuada, <<Nau ku haea
fuagamu, nau langi kusi rikia ta wane manata mamana urii ani gamu
tooa i Israel.
11 Ma nau ku haea fuagamu, tara tooa oro na langi dasi Jiu gera ka lea
mai i langi faasia fera oro lao molaagali uria adolaa ana doo diana gi fai
nia na koo gia Jiu gi a Abraham, Aesak, ma Jakob.
12 Haia, tara orolada Jiu gi na hasa gera ka ado ana si doo diana gi ana
i langi, tara God ka kwae tari gera uria gula rorodoa. Ma si kada gera too
ana si gula nae, gera ka aangi ma daka girigiri na lifoda.>>
13 Ma Jesus e kariabulo lau fuana wane baita nae, ka bae urii fuana,
<<O ooli kou. Nau ku iilia si doo na o gania, sulia oe manata mamana ani
nau.>> Ma ana si kada nae ua go, na wane rao baa ka akwaa naa.

Si kada Jesus guraa tooa matai oro.

14 Ma ana tefe dani, a Jesus e lea mai i luma a Peter. Si kada Jesus e ruu
i luma, nia ka rikia fungo geni a Peter e teo, na tatasua e haungia.
15 Ma a Jesus e hamo uria abana na geni naa. Ma ana si kada nae ua go,
na tatasua naa e sui faasia. Nia ka akwaa naa, ma ka tatae ka hasi fanga
na ana fuana Jesus.
16 Ma si kada e haulafia, na tooa i fera naa gera ka ngalia mai tooa oro
siana na aagalo ta'a gi da adosida. Ma Jesus ka taria aagalo ta'a nae gi
faasida ana baelana go ana. Ma nia ka guraa laugo tooa matai gi sui.
17 Si kada nia iilia ana si doo nae gi, nia faamamanaa baelana na profet
Aesea nia kedea ka bae urii, <<Na wane naa nia ngalia na mataia na e
haitamana ka faamakeso gia asianaa mamana, ma nia ka faasuia mataia
gi na haitamana ka labasia na noniga.>>

18 Haia, kada Jesus e rikia tooa oro gera koni mai gali nia, nia ka bae urii
fuana oote fafurongo nia gi, <<Golu faifolo uria bali aasi aai loko.>>
19 Ana si kada nae go ana, tee wane faatolomai ana kwaieresia gi e lea
mai siana Jesus ka bae urii, <<Faatolomai ae, nau ku lea fai oe so i fai na
o lea uria.>>
20 Kada Jesus e rongoa si doo naa, nia ka bae urii, <<Si doo naa langi
kasi waluda. Na kui kwasi gi da too ana na kilu gera gi uria teolaa, ma na
manu gi laugo daka too ana na nui gera gi. Haia, ma ni nau na Wela nia
Iimola gi, langi go ta luma agu fuana toolaa ana.>>
21 Ma tee wane ana fafurongo nia gi, nia e bae fuana Jesus ka urii,
<<Wane baita ae, o lugasi nau ku ooli fasi fui fera nau, eeri kuka aada
sulia na maa nau lealea nia mae, kuka aalua. Sui kufi ooli mai uria lealaa
fai oe.>>
22 Jesus e oolisia ka bae urii, <<Langi. O lea na mai fai nau ana si kada
nae. O faalamainia na tooa gi na langi dasi too ana mouria faasia a God
gera ka aalua na ada na iimola mae gera gi.>>

Kada Jesus e bae ana ooru ma na nafo.

23 Ma a Jesus ka tae laona baru fai nia oote fafurongo nia gi.
24 Ma ana si kada gera sigi tau na mai naa, halo ka dao mai ali'ali, ma
na aasi ka tongatonga ma ka mo'oi faafia na baru. Ma na baru ka garangi
kuruu. Haia, ma Jesus nia e teo go ana lao baru.
25 Na fafurongo nia gi daka faaada, daka bae urii, <<Lord ae! O faamouri
golu! Golu garangi mae.>>
26 Ana si kada nae Jesus ka bae urii fuada, <<Utaa na molu ka mou?
Gomolu molu si manata mamana go ani nau.>> Jesus e bae urinae fuada
sui, nia ka take, ma ka bae rigita fuana ooru ma na nafo eeri daka too
aaroaro. Ma ana si kada nae ua go, na ooru ma na nafo daaro ka too
aaroaro.
27 Ma na fafurongo nia gi daka kwele asianaa, ma gera ka bae urii,
<<Wane utaa naa? Sui boroi ana ooru ma na nafo da roosulia baelana!
>>

Jesus taria aagalo ta'a faasia roo wane.

28 Haia, si kada gera dao naa ta bali aasi aai ana maefera i Gadara, Jesus
ka kwaitodai fai nia roo wane na aagalo ta'a e too ada. Roo wane naa gi
daaro too mai laona mae oba ni aalu wane maelaa i laona. Ma sulia maa
daaro e susuala asianaa, nia naa e aadea ta wane kasi dao garangia go si
gula na daaro too ana.
29 Ana si kada aagalo nae gi e too ana roo wane naa, daaro rikia Jesus,
daka rii urii, <<Wela nia a God ae, taa naa dooria oko iilia ani gemelu?
Utaa? Oe lea mai uria faafiilaa melu i nao suifetei si kada na faafiilaa ka
dao?>>
30 Ana si kada nae, na boso oro gi da fanga ada garangia i seenae.
31 Na aagalo nae gi gera ingo ana Jesus daka urii, <<Lea o kwae tari
gemelu, o oodu gemelu fui laona boso loko gi.>>
32 Ma Jesus ka bae urii fuana aagalo nae gi, <<Molu lea naa!>> Ma gera
ka hagatafa, daka lea naa fui laona boso nae gi. Haia, ma boso nae gi
teefou gera laetoli na sulia kamena tolo nae fui lao aasi baa. Ma gera ka
mae teefou i seenae.
33 Haia, ma na tooa na gera aada sulia boso nae gi gera ka lalao fui fera
gera. Ma gera ka uunuunu sulia si doo gi a Jesus e iilia, ma na taa naa e
fuli fuana na roo wane baa fai nia na aagalo baa gi.
34 Ma na tooa sui ana maefera nae daka lea sui mai uria rikilana Jesus.
Ana si kada gera dao siana, gera ka ingo ani nia eeri ka lea faasia fera
gera.

9

Jesus guraa tee wane nonina mae.

1 Haia, a Jesus fai nia na oote fafurongo nia gi da tae lao baru, ma gera
faifolo lau ana mae aasi. Ma si kada gera dao naa i fera nia,
2 teni tooa gi gera ka ngalia mai tee wane na nonina e mae fafona iifitai
siana Jesus, eeri ka guraa. Ma si kada Jesus e rikia na manata mamanalaa
gera, nia ka bae urii fuana wane na nonina e mae, <<Osi mou, nau ku
manata lukea sui naa na ta'alaa oe gi na o iilida.>>
3 Ana si kada nae, teni wane faatolomai ana kwaieresia gi gera ka
manata urii, <<Wane nae nia e bae tataga ana God, sulia nia ka manata
lukea aade ta'alaa gi iilingia nia a God naa.>>

4 Ma Jesus, sulia nia e aada haitamana go ana manatalada, nia ka bae
urii fuada, <<Utaa na manatalagamu ka ta'a urinae?
5 Nia waluda go ana fuana haelanalaa fuana wane naa, <Nau ku manata
lukea naa na aade ta'alaa oe gi.> Ma ka afetai fuana haelana fuana, <O take,
oko fali.>
6 Haia, ni nau, na Wela nia Iimola gi, nau ku too ana mamanaa lao
molaagali naa uria na manata lukelana doo ta'a gi. Ma tara kuka faatainia
fuagamu eeri muka aada haitamana i nau ku too ana mamanaa nae.>> Ma
Jesus ka bae urii fuana wane nae na nonina e mae, <<O take i langi, oko
lukumia na iifitai oe, oko ngalia oko ooli luma oe.>>
7 Ana si kada nae ua go, wane naa ka take ma ka ooli naa fui luma nia.
8 Si kada na tooa gi da rikia taa na Jesus e iilia, gera ka mou. Ma daka
baelafea God sulia nia falea si mamanaa urinae fuana na tooa.

Jesus e soea Matthew.

9 Si kada a Jesus e tafusia si gula nae, nia ka rikia tee wane hatana
Matthew. Wane nae e gwouru ana si gula ni raoa nia ana na gonilaa
malefo ana takisi. Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<O lea mai fai nau.>> Ma
a Matthew e take, ma ka lea naa fai nia.
10 Ma si kada a Jesus e fanga i luma nia a Matthew, teni wane faafefe
gi na gonilana takisi ma na wane ta'a gi aai da dao ma da fanga fai nia a
Jesus ma na oote fafurongo nia gi.
11 Ma si kada na Farisi gi da rikia si doo naa, gera ka ledia na oote
fafurongo nia gi daka urii, <<Uria taa naa na wane faatolomai doo gomolu
ka fanga ana fai nia na wane ta'a gi urinae?>>
12 A Jesus e rongoa si doo naa, ma ka bae urii, <<Na tooa gi na da akwaa
dasi dooria go na wane ni guralaa, na tooa gi na da matai taari da dooria
na wane ni guralaa.
13 Molu manata fasi na malutana si Kekedelaa Aabu baa e urii, <I nau
ku dooria na rakediana gamu, langi lau na kwaisuusilaa gamu gi ana doo
kwasi gi.> I nau kusi lea mai uria na soelada na tooa o'olo gi, ma i nau ku
lea mai uria na soelada na tooa gi na aabulolada e ta'a.>>

Faatolomailaa faalu nia a Jesus e langi kasi dolali fai nia faatolomailaa kwali gera Jiu gi.

14 Buira si doo naa gi, na oote fafurongo a John Siuabu gi gera ka lea
mai siana Jesus, gera ka bae urii, <<Gemelu fai nia gera Farisi gi melu
haitamana aabu fangalaa uria fooalaa rigita. Ma utaa na oote fafurongo
oe gi langi dasi iilia si doo nae?>>
15 Haia, Jesus e oolisi gera ka urii, <<Ana si kada nae, na oote fafurongo
nau gi da uusulia na oote ruana ana tee wane na kafi aarai ana fafangaa
ana bara. Haia, ana si kada urinae, e afetai hasa ruana nia gi gera ka
liobukonu langi so gera ka aabu fanga. Haia, ana si kada tara nia ka lea
ana faasi gera, gera kafi liobukonu ma dafi aabu fanga. Nia na si kada nau
ku too ua fai nia oote fafurongo nau gi, langi gera dasi aabu fanga.
16 <<Haia, faatolomai faalu nau langi si bobola molu ka dolalia fai nia
faatolomai kwali gera wane baita gomolu gi. Lea molu iili urinae, nia
uusulia wane baa e ngalia si mani maku faalu, ma ka saumodea ana si
gula e kakari ana si kwali maku ruruu nia. Tara si mani maku faalu na
haitamana ka hau ana to'ou, ma ka asia go ana faasia si kwali maku ruruu
nae. Ma lea nia kakari tara si mae karilaa nae ka baita liufia i nao.

17 Ka urinae laugo si kada ta wane e ngalia si waen faalu ma ka
faafungua lao kwali botele gi na gera haungainia ana ungana nanigot.
Si kada waen faalu nia e furafura, tara fe botele naa gi ka foga go ada ma
na waen ka igitai. Ma na ungedoo kwali nae ka ta'a na ana. Haia, waen
faalu, gera ka oongia lau go i laona fe botele faalu gi ana unga nanigot eeri
roo si doo nae gi gera ka diana sui.

Jesus e guraa roo geni.

18 Si kada Jesus e faarai ua, tee wane baita ana tooa Jiu gi e lea mai. Ma
nia ka bourure i naona Jesus, ma ka bae urii, <<Na haari nau kafi mae
go. Nau ku dooria oko lea mai eeri oko aalua abamu faafia hai ka mouri
ana.>>
19 Ma Jesus fai nia oote fafurongo nia gi daka lea fai nia wane nae.
20 Ma ana si kada da lea ua go ada, tee inite aai matai ana abu sura e
haungia sulia aakwala ma roo fe ngali, nia e lea mai buira a Jesus, ma ka
hamosia kakamuna maku tekwa nia.
21 Totongenao, geni naa e manata ka urii, <<Sui boroi ana lea so ku
hamosia na kakamuna maku nia a Jesus, nau kuka akwaa naa.>>
22 Kada nia hamosia ana kakamuna maku nia, Jesus ka kari aabulo, ma
ka rikia na geni nae, ma ka bae urii fuana, <<Osi manata a'abo lau. Oko
akwaa naa, sulia o manata mamana ani nau.>> Ma ana si kada nae ua go,
si mataia nae ka sui naa faasia.
23 Si kada Jesus fai nia oote fafurongo nia gi gera dao i luma nia wane
baita baa, gera ka rikia tooa gi gera uufia na au ana maea, ma na tooa oro
lau go gera koni seenae, ma daka aangi.
24 Ma Jesus ka bae urii fuana tooa nae gi, <<Gomolu sui go molu haga i
maa. Wela geni naa e langi si mae iilingia na molu manata fuana, ma nia
e teo go ana.>> Sui gera rongoa Jesus nia bae urinae, gera ka waela go ada
ani nia.
25 Ma i buira na tooa gi daka lea faasia, a Jesus ka ruu kou, ma ka hamo
uria na abana haari nae, ma nia ka tatae.
26 Buira si doo na a Jesus e iilia, na uunuunulaa sulia kafi talofia fera gi
sui i seenae.

Jesus guraa roo wane maa rodo.

27 Buira Jesus e lea kou faasia gula nae, tee roo wane maa rodo daka
lea i buira Jesus, daaro ka rii ma daaro ka bae urii, <<Wane na futa ana
kwalafaa a David na aaofia ae, o manatai gemere!>>
28 Ma ana si kada Jesus e ruu i laona tee luma, roo wane maa rodo nae
gi daaro ka ruu laugo i buira. Ma Jesus ka bae urii fuadaaro, <<Haia,
gomoro moro manata mamana ani nau hai kuka bobola uria guralana na
maamoro naa?>>
Ma daaro oolisia daaro ka bae urii, <<Iiuka, Lord.>>
29 Ma a Jesus ka hamosia na maadaaro, ka bae urii, <<Sulia na moro
manata mamana, si doo nae ka fuli mamana naa fuamoro.>>
30 Ma na maada ka aada naa, ma Jesus e bae rigita fuadaaro langi daaro
si faarongo ana ta wane.
31 Ma sui ana si kada daaro haga kou ana, daaro kafi uunuunu mone
adaaro sulia Jesus siana tei na daaro kwaitodai fai nia i laona bali lolofaa
nae.

Jesus e guraa tee wane fakana e ato.

32 Haia, ma si kada roo wane baa gi daaro haga kou, teni wane gi gera
ka ngalia mai tee wane lau siana Jesus. Na fakana wane nae e ato, sulia
tee aagalo ta'a e adosia.
33 Ma a Jesus ka taria aagalo ta'a nae faasia wane nae. Sui, na wane naa
ka bae laugo ana. Ma na tooa na da koni ana si kada nae, gera ka kwele
asianaa ana, ma gera ka bae urii, <<Langi golu si rikia ua mai tesi doo urii
i fera gia i Israel!>>
34 Sui na Farisi gi daka bae tolingia ada Jesus daka urii ada, <<Wane baita
gera aagalo gi na e falea mamana fuana wane naa ka taria ana aagalo gi.>>

Jesus e kwaimanatai fuagera Jiu gi.

35 Ma si kada Jesus e liliu ana fera gi ma na maefera gi, nia ka faatolomai
lao Beu Aabu ni figulaa gera gi, ma ka funao ana na Faarongolaa Diana
sulia Initooa God, ma ka guraa tooa da matai ana mataia e'ete kwailiu gi
sui.
36 Ma a Jesus ka bubungia tooa naa, ma ka kwaimanatai asianaa fuada
sulia da makeso ma daka manata a'abo asianaa uria si doo e oro, ma ka
langi ta wane uria adomilada. Gera iilingia sipsip gi e langi ada ta wane
uria aadalaa sulida.
37 Haia, nia naa Jesus ka bae urii fuana oote fafurongo nia gi, <<Na tooa
gi na da dooria manata mamana, gera iilingia na doo oro gi i laona na hara
uria gonilana. Sui taa, na wane ni rao gi na langi gera si oro urii gonilaa.
38 Haia, lea doo muka fooa ma muka gania God na e too ana raoa eeri
ka oodua mai wane ni raolaa gi fai gamu.>>

10

A Jesus e falea na aakwala ma roo Aposol.

1 A Jesus e soea na aakwala ma roo wane ni fafurongo nia gi siana, ma
ka falea na mamanaa fuada uria na tarilana na aagalo ta'a gi ma uria na
guralana na mataia e'ete kwailiu gi sui.
2 Ma nia naa na hatada na aakwala ma roo wane Aposol nia gi: Na
eetana, a Simon (na nia ka alangia ana a Peter), ma na haasina a Andrew,
ma a James, ma a John, roo wela nia gi a Sebedi.
3 Ma a Filip, ma a Batolomiu, ma a Tomas, ma a Matthew, na wane baa ni
gonilana malefo ana takisi, ma a James na wela nia a Alfeas, ma a Tadeas,
4 ma a Simon na wane ana figua na da hasi uria tarilana na initooa faasia
i Rom, ma a Judas Iskariot na e falea Jesus fuana maalimaea nia gi.
5 Ma a Jesus e falea na aakwala ma roo wane nae gi, ka urii, <<E langi
molu si lea i matangada tooa maadiu gi, ma molu si ruu i laona na bali
fera na tooa gi i Samaria.
6 Molu lea go amolu i siada na tooa gi i Israel, na da iilingia na sipsip gi
na da langi ada.
7 Ma si kada molu lea ana, molu ka funao urii, <Na Initooa i Langi e dao
garangi naa!>
8 Ma molu ka guraa na tooa matai gi, ma molu ka tataea na tooa mae
gi, ma molu ka faamafoa na tooa gi na fura e labasida, ma molu ka taria
na aagalo ta'a gi. I gomolu molu ngali o'oni, nia naa molu ka falea o'oni
laugo.
9-10 Na wane ni raoa, nia bobola gera ka aadasulia. Nia naa ana si kada
mu lea, langi musi manata a'abo uria daulaa faafia tesi malefo. Langi molu

si ngalia ta wai. Ma langi molu si ngalia roo sote ma langi tatae silipa gi, langi so ta kubou.

11 <<Haia, lea molu dao ana fera, molu aada uria ta wane na e dooria gonitai gamu uria i laona luma nia. Ma muka too fai nia wane nae lea ka dao ana si kada molu lea faasia maefera nae.
12 Ma ana si kada molu ruu i laona ta luma, molu bae urii fuana tooa nae gi da too i seenae, <Si fanualama ka too fai gamu.>
13 Lea na tooa laona luma nae gera ka kwaimaani fai gamu, tara na fanualama ka too ani gera. Ma lea e langi, sui boroi ana molu ka haea fuada, tara na fanualama kasi too go faida.
14 Haia, ma lea molu dao ana fera ma langi ta luma ma ka langi ta wane si maabe go uria gonitailamolu, ma langi daka noni eela uria rongolana baelamolu, haia molu lea faasia gula nae. Ma ana si kada molu lea faasia ana, molu ka kwae tafusia si gano faasia ae molu, eeri ka faatainia tara a God ka falea kwakwaea fuana tooa ana fera nae.
15 Ma ni nau ku bae doo mamana fuamolu, ana fe dani a God tara ka ketoa ana molaagali, si kwakwaelaa na nia tara ka falea fuana tooa naa na e baita ka tasa, liufia si kwakwaea baa a God tara e falea fuana tooa ta'a baa gi i laona roo maefera baa gi i Sodom fai i Gomora.>>

Sulia na faafiilaa.

16 Ma Jesus e bae lau urii, <<Gamu faarongo diana, nau ku oodu gamu kou uria na afetailaa. Sulia mu lea uusulia na sipsip gi siana tooa ta'a gi na da uusulia na kui kwasi gi na da doori labasi gamu. Nia naa, muka aadaada diana, sui muka hahaore laugo.
17 Muka aadasuli gamu, sulia teni wane tara daka dumuli gamu, ma daka talai gamu siana wane ni keketolaa, ma gera ka rabusi gamu i laona Beu Aabu ni figulaa gera gi.
18 Aena sulia na mu lea suli nau, tara gera ka lafi gamu siana wane baita ma na aaofia gera gi eeri gera ka keto gamu. Ma ana si kada gera iili urinae naa, muka faatalo na ana na Faarongolaa Diana fuada ma fuana teni tooa maadiu gi faasia Jiu.
19 Kada gera ngali gamu i naona wane ni keketolaa, langi musi manata a'abo uria tesi taa na muka haea ma tara muka bae utaa ana, sulia God ana tara ka falea si baea fuana muka haea ana si kada nae.
20 Tara langi molu si faarai taifili gamu naa. Na Aanoedoo a God na Maa gamu mai langi naa tara ka faahaitamadoo gamu.

21 <<Wane oro tara daka ngalia waihaasi gera gi na da manata mamana ani nau fuana tooa eeri gera ka haungida. Ma wane oro gi laugo tara daka iili urinae laugo ana wela gera gi na gera manata mamana ani nau. Ma wela oro gi laugo tara gera ka maalimaea na maa fai nia ni tee, ma gera ka ngali gera siana tooa uria haungilada.
22 Tara tooa oro da eekwatai gamu sulia gamu na fafurongo nau gi. Ma lea so ni tei ani gamu na ka manata mamana dongaa lelea ka dao ana na i'isilaa, God tara ka faamouri nia.
23 Lea tooa ana tee fera da maalimae gamu, muka tafi, muka lea faasia maefera nae ali'ali, molu ka lea lau amolu uria ta fera aai. I nau ku haea fuagamu, e afetai molu ka faasuia ua go na raolaa gamu ana maefera gi Israel, i nao ana i nau, na Wela nia Iimola gi, tara kuka dao mai.

24 <<Haia, na wela sukulu e langi kasi baita liufia na wane na e
faatolomai nia. Ma na wane ni rao e langi kasi baita liufia na aarai baita
nia.
25 Nia e diana fuana wela sukulu tara ka uusulia na wane faatolomai
nia. Ma laugo si doo na e haungia na wane baita, tara ka haungia laugo
na wane raoa nia gi. Ma lea so ni nau, na wane baita gamu, gera alangi
nau ana Bielsebul na wane baita gera aagalo ta'a gi, haia, ma ni gamu,
tara gera ka alangi gamu ana ta hata na e ta'a ka tasa.>>

Tei na molu ka moungia.

26 A Jesus e bae lau fuada na oote fafurongo nia gi ka urii, <<E langi
molu si mou ana na tooa gi. Si doo gi sui na tooa gi da haufinia, tara a
God ka faatainia. Ma na doo aagwa gi sui, a God tara ka faataloa.
27 Ma na doo naa gi na ku haeda fuagamu i laona na rodo, muka haeda
lau go ana dani. Ma si doo na ku fuarotainia fuagamu, muka faataloa
fuada na tooa gi sui.
28 Ma e langi musi moungia na tooa gi na da haumaelia na noni, sui ma
ka afetai uria na haumaelilana na aanoedoo. Muka moungia a God sulia
nia naa e bobola fai nia na faafunuilana na aanoedoo ma na noni doo i
laona na gula ana maea.
29 Ma na manu to'ou gi boroi na da liu to'ou go ana, e afetai uria
tefe manu ada ka asia i aano lea so na Maa gamu i langi e langi kasi
faalamainia.
30 Haia, ma na fita iifuna na i ketemu boroi, a God e haitamada sui go.
31 Nia naa e langi musi mou, sulia i gamu mu liu baita ka tasa liufia na
manu to'ou oro gi!
32 <<Ma so ni tei na e haea fuana na tooa gi hasa nia e manata mamana
ani nau, i nau ku haea urinae laugo fuana na Maa nau i langi.
33 Ma so ni tei na e kwaigoloi ani nau i maana tooa gi, i nau ku haea
kwaigoloi ani nia laugo fuana na Maa nau i langi.>>
34 Ma a Jesus ka bae urii lau, <<Langi musi manata haea hasa nau ku
lea mai uria ngalilana mai na fanualama fuana molaagali. Nau langi kusi
ngalia mai fanualama. Nau ku lea mai eeri ni tei gera na langi gera kasi
manata mamana ani nau, tara gera ka firu fai nia na tooa nau gi.
35-36 Na maalimaea nia wane, nia naa na aebara nia. Sulia tara wane
daraa gi daka firu fai nia maa gera gi. Ma na geni haari gi daka firu fai
nia ni tee gera gi. Haia, na geni fungao gi tara gera ka firu fai nia fungo
gera gi.
37 <<So ni tei na e rakediana ana na maa nia ma langi ni tee nia liufi
nau, nia langi kasi faoragu. Ma so ni tei na e rakediana ana na wela nia
gi ka liufi nau, nia langi kasi faoragu.
38 Ma so ni tei na kasi ngalia na airarafolo ana nonifiilaa nia ma kasi lea
suli nau, nia langi kasi faoragu.
39 Ma so ni tei na e hasi uria na mourilaa, tara ka mae, ma so ni tei na
e lugasia na mourilana uri nau, tara nia ka mouri.
40 <<Ma so ni tei na ka gonitai gamu, nia ka gonitai nau laugo. Ma so ni
tei na e gonitai nau, nia ka gonitainia laugo a God na e fale nau mai.
41 Ma so ni tei na ka gonitai nia na profet sulia na wane nae e rao fuana
a God, tara nia ka ngalia na kwaiaraa iilingia na profet. Ma so ni tei na ka
gonitainia na wane o'olo sulia na wane nae e o'olo, tara nia ka ngalia na
kwaiaraa iilingia na wane o'olo.

42 Ma lea so ta wane ka falea si mae kafo gwari mone ana fuana ta tee
wane ada na oote fafurongo nau naa gi, i sulia i nia na fafurongo nau, nau
ku bae mamana ana fuagamu, i nia tara ka ngalia naa mone si kwaiaraa.>>

11

Sulia a John Siuabu.

1 Kada Jesus e faarai fuana aakwala ma roo fafurongo nia gi sui, nia
ka lea lau uria ainitalongailana Faarongolaa Diana fai nia faatolomailana
tooa ana maefera gi galigalia i seenae.

2 Si kada a John Siuabu e too i laona na beu ni kanilaa, nia ka rongoa
na raoa gi na Christ e iilia, ma nia ka oodua teni wane ana oote fafurongo
nia gi daka lea siana Jesus.

3 Ma gera ledia daka bae urii, <<O faarongo mai. Ni oe naa na wane naa
a John e haea tara ka dao mai, langi melu kwaimaasia lau amelu ta wane
aai e'ete?>>

4 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Molu ooli, ma molu ka faarongoa a John
ana si doo naa gi molu rongoda ma molu ka rikida.

5 Na tooa gi na maada e rodo, daka aada lau. Ma na tooa gi na aeda e
mae, daka fali lau. Ma na tooa gi na fura e labasida, na nonida ka mafo
lau. Ma na tooa gi na aalingada e boko, daka rongo lau. Ma na tooa na da
mae gi, daka mouri lau. Ma na Faarongolaa Diana baa, nau ku bae naa
sulia fuana tooa siofaa gi.

6 Ma oilakea fuana ni tei na e langi kasi manata ruarua ani nau.>>

7 Si kada na oote fafurongo nia gi a John da ooli naa, a Jesus ka bae
sulia a John siagera na figua nae, ka urii, <<Si kada baa molu lea i laona
na aanogwou siana a John, na taa baa molu manata hasa molu ka rikia?
Tee wane e manata ruarua katau, iilingia na rade na e gelogelo ana ooru?
Langi, John nia langi kasi wane urinae.

8 Haia, na taa naa molu lea uria rikilana? Ta wane e oofi ana maku
diana gi? Langi, sulia na tooa da oofi ana maku diana gi gera too ada i
laona na luma diana gi.

9 Na taa naa molu lea uria rikilana? Na profet? Iiuka! Ma i nau ku
faarongo gamu, i gamu mu rikia na wane e liufia na profet gi.

10 Sulia a John naa na wane na Kekedelaa Aabu e bae sulia ka urii, <A
God e haea: I nia naa na wane ni ngali baea nau. Ma i nau ku fale nia i
nao ani oe hai ka aade aagau ana tala fuamu.>

11 Nau ku bae fuagamu, a John Siuabu e baita ka liufia na tooa gi sui na
da too i laona molaagali naa. Sui ka urinae boroi ana, ni tei na e to'ou i
laona na Initooa i Langi, nia naa e baita ka liufi nia.

12 Haia, tala'ae mai ana si kada John e hafalia ainitalo ana Faarongolaa
Diana lea ka dao i tara'ena, na tooa ramo gi da firu uria ruulaa i laona na
Initooa i Langi.

13 Na faatolomailaa sulia kwaieresia a Moses gi ma na faatolomaia gera
profet gi gera bae mai sulia na Initooa a God, nia e too lea ka dao ana si
kada John.

14 Gera haea a Elaeja na profet tara ka ooli lau mai. Ma diana fuana
molu ka manata mamana hasa a John nia na Elaeja baa.

15 Molu fafurongo diana ana si baelaa nau nae gi.

16 <<Haia, gomolu na tooa gi na molu too ana si kada naa, molu e'ete
asianaa! Molu iilingia roo bubulutaa ana gala wela gi gera gwouru i maana
na uusia ma gera ka rii fuada kwailiu urii,
17 <Gemelu, kada melu nguulia nguu ana eelea, langi molu si wae go!
Haia, ana si kada melu nguulia nguu ana liobukonua, gomolu si liobukonu
go, ma langi molu si aangi go!>
18 Gomolu urinae, sulia ana si kada John e lea mai, nia e aabu fangaa
ma nia ka langi si gwou waen. Ma na tooa gi daka uga ma gera ka bae
urii, <Na wane na e too ana tee aagalo ta'a.>
19 Nia e urinae laugo sulia ana si kada nau, na Wela nia Iimola gi, nau
ku lea mai, nau ku haitamana kuka fanga ma kuka gwou waen. Ma na
tooa gera ka bae laugo urii, <Molu rikia! Nia haitamana fangalaa baita
asianaa, ma ka gwou baita asianaa ana waen! Ma na ruana nia gi na gera
tooa ta'a iilingia tooa faafefe gi na da liu uria koni malefolaa ana takisi.>
Haia, ma nau ku haea fuagamu, na tooa gi na da roosulia na liotooa a God,
daka faatainia a God naa nia e o'olo.>>

20 Buira Jesus bae urinae sui, nia ka tala'ae uria bae ngatafilanalaa na
maefera baa gi nia iilia mai na doo oro ana na kwaibalatana gi ana, sulia
tooa ana maefera nae gi gera lalafusia oolitai manatalaa faasia ta'alaa gera
gi.
21 Jesus ka bae urii, <<Kwaimanatai fuana tooa ana roo maefera i Koresin
ma i Betsaeda. Kwaimanatai fuagamu sulia langi molu si oolitai manata.
Na doo kwaibalatana gi ku iilida mai lao fera gamu gi, lea so nau ku iilida
mai i Taea ma i Saedon urinae, tooa gi seenae gi gera ka aangi naa fuana
God nae, eeri ka faamouri gera faasia na ta'alaa gera gi. Ma lea so urinae,
gera ka oofi ana maku ta'a gi ma gera ka uusubili ana nonida ana fua eeri
daka faatainia oolitai manatalaa gera.
22 Doo mamana na nau ku haea fuagamu, ana fe dani tara God nia ka
ketoa tooa, tara nia ka kwae gamu ka baita liufia tooa baa faasia i Taea
ma i Saedon.
23 Haia, ma fuagamu tooa i Kapaneam, sui boroi ana molu doori
baelafelamolu i talamolu fui langi, tara God ka ui ani gamu fuana gula
ana maea. Sulia na doo kwaibalatana baa gi ku iilida i maefera gamu
gi, lea so kuka iilia mai urinae i Sodom, boro tooa i Sodom daka oolitai
manata ma na fera gera ka too ua go ana.
24 Nia naa, nau ku haea fuagamu ana fe dani na tara God ka ketoa ana
tooa gi sui, tara si kwakwaelaa na tara God ka falea fuana tooa i Sodom
tara ka to'ou faasia si kwakwaelaa na tara nia ka falea fuagamu.>>

25 Ana si kada nae, a Jesus e fooa ka bae urii, <<Maa ae, ni oe na Lord
usia i langi ma na molaagali, i nau ku baelafe oe, sulia o haufinia si doo
naa gi faasia na tooa liotoo gi ma na tooa haitamadoo gi. Ma o faatainia
amu fuada na tooa na langi dasi haitamadoo gi.
26 Iiuka Maa ae, na doo nae gi e urinae sulia na kwaidooria oe.>>

27 Ma Jesus ka bae urii fuana na figua, <<Na Maa nau e falea sui naa na
doo gi sui fuagu. Ma e langi ta wane kasi haitamagu, na Wela nia, taifilia
na Maa go ana naa e haitamagu. Ma e langi ta wane kasi haitamana go na
Maa, taifili nau, na Wela nia go ana, ku haitamana, ma taifili gera laugo
na ku filida uria na faatailanalaa fuada.

28 <<I gamu sui na mu makeso i sulia na mu ngali gulua, muka lea mai
siagu, eeri kuka falea na mamalolaa fuagamu.
29 Ma muka adomi nau uria na raolaa nau, ma tara kuka faatolomai
gamu, sulia na liogu e neena ma ka harofaia, ma muka daotoona na
mamaloa fuana na mango miu.
30 Sulia na raoa na ku falea fuagamu e halahala ma ka waluda.>>

12

Jesus naa na wane initoo usia maedani Sabat.

1 Haia, ana si kada nae ana tee maedani Sabat, Jesus fai nia oote
fafurongo nia gi da lea, ma daka liu folosia tee raoa ana witi na doo iilingia
raes. Ma ana si kada nae, oote fafurongo nia gi da fiolo, ma gera ka fusia
funge doo gi, ma gera ka ania.
2 Ma teni wane ana Farisi gera rikida. Ma gera ka ngatafia Jesus daka
urii, <<Oe rikia! Na fafurongo oe gi da iilia si raolaa ana maedani Sabat
na kwaieresia golu nia e bae luia!>>
3 Ma Jesus e oolisida ka urii, <<Utaa? Gomolu iidumia taa baa David e
iilia laugo i nao, ma e langi go? Haia, tee mae dani, David fai nia oote
wane ana oomea nia gi, gera fiolo asianaa.
4 Ma a David ka ruu laona Beu Aabu nia a God, nia fai nia oote wane
nia gi gera ka ania beredi aabu. Haia, ma si doo naa langi kasi o'olo ana
kwaieresia gi sulia taifili gera fataabu gi go ana na gera haitamana anilana
beredi nae.>>
5 Ma Jesus ka bae lau ka urii, <<Utaa? Gomolu si iidu go si kwaieresia gi
sulia fataabu gi baa gera rao laona Beu Aabu a God ana maedani Sabat?
Gera lau go gera si roosulia na kwaieresia sulia na maedani Sabat. Sui,
nia diana go ana.
6 Haia, nau haea fuagamu doo baita ka tasa liufia na Beu Aabu a God,
nia e nii naa i seegi fai gamu.
7 Haia, God nia bae urii, <I nau ku dooria na rakediana gamu, langi lau
na kwaisuusilaa gamu gi ana doo kwasi gi.> Ma lea so molu ka haitamana
si malutana si doo naa, nia afetai fuana molu ka ketoa tooa nau gi na langi
gera si garo go.
8 Sulia nau, na Wela nia Iimola gi, nau naa na Lord usia maedani
Sabat.>>

Jesus e guraa tee wane.

9 Ma si kada a Jesus e lea faasia si gula naa, nia ka lea i laona tee Beu ni
figulaa.
10 Ma tee wane abana e mae e too i seenae lao Beu nae. Ma teni wane da
soeledia Jesus daka urii, <<Utaa? Nia bobola go ana fuana guralana wane
matai gi ana Sabat?>> Gera soeledia urinae eeri gera ka daotoona tesi doo
uria feengilana Jesus ana.
11 Ana si kada nae, Jesus ka soeledi gera lau urii, <<Molu faarongo nau
fasi, lea ta wane agamu ta sipsip ana e asia laona ta kilu ana Sabat, nia ka
lafia ana fe dani nae, ne baa?
12 Gomolu haitamana a God manata hasa wane nia na tofungae doo liufia
na sipsip. Haia, sulia wane nia na tofungae doo urinae, nia e langi si garo
uria iililana tesi doo diana fuana ma adomilana ta wane ana Sabat.>>
13 Ana si kada nae ua go, Jesus ka kari aabulo fuana wane na abana e
mae, ka bae urii, <<O tekwala abamu.>> Ma wane nae e tekwala na abana.

Ma ana si kada nae ua go, na abana baa e mae ka diana laugo ana iilingia
ruana bali aba aai.
14 Ma ana si kada Farisi gi gera rikia si doo naa, gera ka haga teefou i
maa. Ma gera ka bae oofu naa uria haungilana Jesus.
15 Si kada Jesus e rongoa go ana na gera bae oofu eeri gera ka haungia,
nia ka lea naa faasia fera nae. Ma na tooa oro gera ka lea sulia Jesus, ma
nia ka guraa tooa oro na da matai, ma daka akwaa teefou.
16 Ma Jesus ka bae luida langi gera si uunuunu suli nia siana ta wane
lau.
17 Nia ka iili urinae eeri ka faamamanaa na baelana God baa profet
Aesea nia haea ka urii,
18 <<Na wane naa, nau ku aadafilia eeri ka iilia raoa nau laona molaagali.
Nau ku rakediana fuana, ma kuka eele asianaa sulia. Tara kuka oodua kou
na Aanoedoo nau eeri ka too fai nia. Haia, na wane naa nia ka faatainia
doo o'olo gi fuagera tooa maadiu gi faasia gera Jiu.
19 Nia langi kasi too susuala ma langi kasi rii tekwa ma nia tara langi
kasi bae rereba ana sulia tala baita gi.
20 Nia tara langi kasi eekwatainia na tooa siofaa ma tooa makeso. Ma
tara nia ka tasa dongaa rao ka dao ana si kada nia olosia sui na doo gi
fuana na tooa.
21 Ana na wane naa, tooa oro faasia na fera gi sui, tara gera ka manata
mamana ana.

A Jesus ma a Bielsebul.

22 Sui i buira, teni tooa da ngalia mai tee wane siana Jesus uria guralana.
Wane naa, aagalo ta'a e susuku ana ma na maana ka rodo ma fakana ka
ato. Ma Jesus ka guraa na wane nae, ma nia ka aada ma ka babae naa lau.
23 Ana si kada doo nae liu ana, tooa gi gera ka kwele asianaa, ma gera
ka ledi gera kwailiu, <<Utaa? Na wane naa nia na wane baa na a God e
aadafilia ma tara ka futa mai ana aebara David na aaofia oto na?>>
24 Ma si kada teni Farisi gi da rongoa si doo nae gi, gera ka bae urii,
<<Langi go. Langi lau ni nia naa. Nia e tari aagalo go ana sulia Bielsebul
na naofe wane ana aagalo gi na e falea na mamanaa nae fuana aadelana
si doo nae gi.>>
25 Sui Jesus nia haitamana go ana si manata gi i lioda, ma nia ka bae urii
fuada, <<Lea so na tooa faasia tee maefera gera ka firu fai gera kwailiu,
tara gera ka labasi gera i talada. Ma lea so tooa ana tee aebara go na gera
ka firu fai gera kwailiu, tara gera ka labasi gera i talada laugo nae.
26 Haia, a Satan e urinae laugo. Lea ta bubulutaa ana a Satan ka firu fai
nia ta bubulutaa aai a Satan laugo, tara daka tagala kwailiu naa, ma tara
gera ka labasida i talada.
27 <<Haia, molu haea a Bielsebul ka falea na mamanaa fuagu eeri kuka
tari aagalo ana. Haia, ma na mamanaa ni tei mone ana na molu haea na
tooa gamu gi gera tari aagalo ana? Nia faatainia gomolu garo asianaa.
28 <<Nau ku haea fuagamu, e langi lau Bielsebul na e falea na mamanaa
fuagu eeri kuka tari aagalo ana naa. Aanoedoo nia a God na e falea na
mamanaa na fuagu, ma nia ka faatainia fuagamu na Initooa nia God e dao
na mai faafi gamu.
29 <<Haia, lea so ta wane ka dooria lealaa i laona luma nia ta wane rigita
uria belilana tesi doo diana nia gi, taa naa tara nia ka aadea? Nia ka kani
faafia wane rigita naa fasi suifetei nia kafi ruu laona luma nia ma kafi
ngalia doo nia gi lao luma nia. Haia, si doo nae na ku aadea ana Satan.

30 <<Ni tei na e langi kasi lea fai nau, nia naa na maalimaea nau. Ma
ni tei na langi kasi rao oofu fai nau uria talailana mai teni tooa gi siana a
God, nia naa e tagalangai nia tooa nau gi.
31-32 Sulia nia urinae, nau ku haea fuagamu, doo ta'a gi sui go na wane
e aadea ma na doo ta'a nia ka haea, tara God haitamana ka manata
lukea. Ma lea ta wane ka bae ta'a fuagu na Wela nia Iimola gi, tara God
e haitamana ka manata lukea. Haia, ma so ni tei na e bae tataga ana
Aanoedoo Aabu, God tara ka langi si manata lukea naa, sui boroi ana si
kada naa, langi tesi kada ka nii ua mai.>>

Tee ai ma na fufuana gi.

33 A Jesus ka bae lau urii, <<Gomolu haitamana lea molu too ana ai diana,
na fufuana boro ka diana laugo. Ma lea molu too ana ai ta'a, na fufuana
boro ka ta'a naa laugo. Urinae laugo ana tooa. Sulia doo diana gi e lea
mai faasia na tooa diana, ma doo ta'a gi e faasia na tooa ta'a.
34 Haia, ma ni gamu mu uusulia na loi gi. Ma afetai asianaa molu ka
haea tesi doo ka diana, sulia na manatalaa gamu gi e ta'a. Si taa naa e too
laona manatalaa wane, nia naa e hagatafa mai na wane e faarai ana.
35 Na wane nae e diana, na baelana laugo tara ka diana. Ma na wane
na e ta'a, na baelana laugo ka ta'a.
36 <<Nau ku haea fuagamu, si kada ana keketolaa, God tara ka ketoa tooa
gi sui lao molaagali fuana si baelaa ta'a gi gera haeda.
37 Ma tara a God ka ketoa tooa ana baelada i talada. Lea baelaa nia ta
wane e diana, a God kasi kwae nia. Ma lea baelaa nia ta wane e ta'a, a
God tara ka kwae nia.>>
38 Sui teni faatolomaia ana kwaieresia gi ma teni Farisi, gera lea mai
siana Jesus, gera ka bae urii fuana, <<Faatolomai ae, gemelu dooria asianaa
oko aadea ta mamalafooa kwaibalatana eeri mika rikia agami.>>
39 A Jesus ka bae urii fuada, <<Gomolu na tooa na molu too i laona
molaagali si kada nae, molu iilia asianaa doo ta'a oro gi, ma langi molu si
manata naa fuana a God! Molu ka dooria rikia na mamalafooa. Nau langi
kusi aadea go ta mamalafooa fuagamu. Ma na mamalafooa tara molu ka
rikia na doo na e iilingia na doo baa na e fuli fuana profet Jona i nao.
40 A Jona e too laona rakena gwasasu sulia oolu fe dani ma oolu fe rodo.
Haia, ma ni nau, na Wela nia Iimola gi, tara kuka urinae laugo. Tara nau
kuka too laona gano sulia oolu fe dani ma oolu fe rodo.
41 Ma ana si kada tara a God e ketoa na tooa gi, na tooa na da too i
Niniva tara da take eeri gera ka uunuunu sulia na garolaa gamu gi. Tara
gera aade urinae, sulia gera oolitai manata naa faasia na ta'alaa gera gi
ana si kada Jona e funao ana fuagera. Ma tee wane e baita ka liufia Jona
nia too na i see fai gamu. Sui ka urinae boroi, gamu langi musi oolitai
manata faasia na ta'alaa gamu gi.
42 Haia, ma na aaofia geni i Siba, tara nia e take laugo uria uunuunulaa
sulia na garolaa gamu. Inite aai naa nia aade urinae sulia nia lea mai
faasia fera nia na e tau uria na rongolana Solomon na aaofia. Ma tee
wane e baita liufia a Solomon e too go ana fai gamu. Sui ka urinae boroi
ana, gomolu langi molu si dooria go na rongolana.>>

43 A Jesus ka bae urii lau, <<Ana si kada aagalo ta'a e lea ana faasia na
wane, nia ka lea ma ka liu go ana lao fera aanogwou eeri ka nani uria si
gula ni mamaloa nia. Ma lea nia e langi si daotoona tesi gula,

44 nia ka bae urii fuana i talana, <Nau ku ooli naa agu uria si gula nau
baa ku lea mai faasia.> Haia, nia ooli mai dao, ka rikia gula nia baa gera
olosia ma gera ka salofia sui naa, ma ka gwou go ana.
45 Sui nia ka lea, ma ka ooli ka talaia lau mai ta fiu aagalo na da ta'a
asianaa liufi nia. Daalu lea mai, daalu ka ruu lau i laona wane baa. Ana
si kada urinae, wane baa kafi ta'a ka tasa liufia baa i nao. Haia, tara nia
ka urinae laugo fuagamu na tooa ta'a na mu too i laona molaagali ana si
kada naa.>>

Na aebara a Jesus.

46 Ana si kada Jesus e faarai ua fuana tooa gi, ni tee nia fai nia oote
haasina gi gera ka dao mai. Ma gera ka take go ada i maa, ma gera ka soe
mai uria hai gera ka faarai fai nia.
47 Ma tee wane ana tooa nae ka bae urii fuana Jesus, <<Ni tee oe fai nia
oote haasimu gi gera take go mai ada i maa, ma daka doori faarai fai oe.>>
48 Jesus ka oolisia urii, <<Nau ku haea ni tei naa ni tee nau ma na haasigu
gi.>>
49 Ana si kada nae, Jesus ka susu fuana oote fafurongo nia gi, ma ka bae
urii, <<Gamu riki fasi. Gera naa da iilingia na tee nau gi ma na haasigu gi.
50 Sulia so ni tei naa e aade sulia si kwaidooria a Maa nau mai langi, nia
na haasigu, ma na waiwane nau, ma ni tee nau.>>

13

Na oomelawanelaa sulia na wane na e fasia na mige doo gi.

1 Ana fe dani nae laugo, a Jesus e haga kou faasia luma nae, ma e lea i
ninimana na aasi, ma ka gwouru uria faatolomailaa.
2 Ma sulia na figua baita asianaa gi da figu gali nia, nia ka tae i laona tee
baru, ma ka gwouru i laona, ma na tooa gi daka take kou i hara.
3 Sui i nia ka faarongo gera ana doo oro gi ana si baea oomelawanelaa
gi, ka urii, <<Tee wane e lea uria na fasilana mige doo nia gi i laona raoa
nia.
4 Ma ana si kada nia tagalangainia mige doo gi, teni mige doo gi daka
asi gera sulia na tala, ma na manu gi da lea mai ma daka ani teefou ana.
5 Ma teni mige doo gi lau daka asida ana si gula foulaa gi, si gula na hae
gano kasi oolo. Ma daka bulao ali'ali mai, sulia na hae gano e rauraua.
6 Ma si kada na hato e tae mai, e hatofia, ma daka kuku, sulia e langi
dasi too ana ta lali doo rigita.
7 Ma teni mige doo gi aai da asida i matangana na kwaletotore gi, na e
tae ma ka nuku faafia na ai gi.
8-9 Ma teni mige doo gi lau da asida i laona hae gano diana, ma da tae
daka fungu. Teni funge doo gi da too ana tee talange mige doo gi, ma
teni funge doo aai daka too ana oono finite mige doo gi, ma teni mige
doo gi lau da too ana oolu finite mige doo gi. Muka manata diana sulia si
oomelawanea nae.>>
10 Na oote fafurongo nia gi da lea mai siana, ma daka ledia urii, <<Uria
taa na o bae fuana na tooa gi ana si baea oomelawanea gi?>>
11 A Jesus e oolisida ka urii, <<Nau ku lukea naa na doo haufini gi sulia
na Initooa i Langi fuagamu, sui fuagera naa ka langi.

12 Ma so ni tei na e too ana doo gi, a God tara ka fale baita ana, eeri nia
ka too ana doo oro ka fono go. Ma so ni tei na e langi kasi too ana tesi
doo, a God ka lafua faasi nia si taa to'ou na e too ana faasi nia.
13 Haia, i nau ku bae fuada ana si baea oomelawanelaa gi, eeri ana
daka aada, e langi dasi rikia, ma boroi ana daka fafurongo, e langi dasi
haitamana go.
14 <<God e bae i nao suli gera ana si kada a Aesea e kedea ka urii, <I gera
da fafurongo, sui taa, e afetai daka haitamana. Ma i gera ka aada, sui taa,
e afetai daka rikia.
15 Sulia na manatada e rorodoa ana, ma daka gutaa ada na aalingada, ma
daka maa afu ada. Lea langi, daka rikia ana na maada, ma daka rongoa
ana na aalingada, ma daka haitamana ana na lioda, ma daka aabulo uri
nau, ma i nau kuka faamouri gera.>>>
16 Ma a Jesus ka bae lau urii, <<E oilakea asianaa fuamolu, sulia na
maamolu e aada, ma na aalingamolu daka fafurongo.
17 Doo mamana nau ku haea fuagamu, na profet oro gi ma na wane o'olo
gi da doori rikilana si doo naa gi mu rikida, sui ka langi dasi rikia, ma da
dooria na rongolana na doo naa gi gamu rongoda, ma e langi dasi rongoa.
18 <<Muka fafurongo naa uria na malutana si baea oomelawanea na
sulia na wane na e fafasi.
19 Teni tooa na da rongoa na faarongolaa sulia na Initoo i Langi, sui langi
dasi haitamana, sulia a Satan e lea mai, ma ka laua na baelana a God na
gera rongoa. Gera iilingia na mige doo na da asida sulia na tala ma na
manu gi daka ania.
20 Ma na gano foulaa, nia iilingia na tooa gi na da rongoa na baelana a
God, ma daka ngalia naa, ma daka noni hahala uria.
21 Sui taa, na manata mamanalaa gera e langi si ngado iilingia na lalina
ai e langi si rigita. Nia naa si kada ta'alaa ma langi faanonifiilaa e dao mai
sulia na faarongolaa baa, gera ka lugasia na baelana a God naa.
22 Ma teni tooa gera rongoa na faarongolaa baa, ma daka manata
mamana. Sui gera manata a'abo ka tau uria na mouria ana si kada naa lao
molaagali, ma daka rakediana ana malefo. Nia na aadea langi dasi iilia na
doo diana gi. Gera iilingia na mige doo na e tae i matanga na kwaletotore
ma langi kasi fusia na funge doo.
23 Ma teni tooa da rongoa na faarongolaa, ma gera ka haitamana, ma
daka iilia doo diana oro gi. Gera iilingia na mige doo gi na e tae i laona
hae gano diana. Ma nia ka fungu ana funge doo gi, teni funge doo daka
too ana na talange mige doo, ma teni funge doo da too ana na oono finite
mige doo, ma teni funge doo aai da too ana na oolu finite mige doo.>>

Si oomelawanea sulia na lolo ta'a gi.

24 A Jesus ka haea lau tee oomelawanea aai fuada, ka urii, <<Na Initooa
i Langi e iilingia na wane na e fasia na mige doo nia gi i laona na raoa nia.
25 Ma ana tefe rodo, si kada na tooa gi da teo ada, na maalimaea nia e
lea mai ma ka fasia teni mige lolo ta'a gi i matangana na mige doo diana
nia gi. Sui nia ka lea na ana.
26 Ma si kada na mige doo diana gi da bulao mai ma daka hafali fungu,
na mige lolo ta'a baa gi daka bulao laugo.
27 Na wane ni rao nia gi daka lea mai siana, ma daka ledi urii, <Aarai
ae, ni oe o fasia na mige doo diana gi baa. Sui na lolo loko gi e lea mai
faasia i fai?>

28 Ma nia e oolisida ka urii, <Ta maalimaea naa e iilia si doo nae.> Ma
na wane ni rao nia gi daka ledia urii, <Ni oe o dooria melu lea ma melu
ka failia na lolo gi?>
29 Nia e oolisida ka urii, <Langi, aata ana si kada molu failia na lolo loko
gi, molu ka labasia laugo teni ai diana gi fai nia.
30 Molu aalu daaro tae oofu na adaaro lea ka dao ana si kada ni
gonidoolaa. Ma ana si kada nae, nau tara kuka haea fuana na wane gi
na da gonidoo kuka urii: Molu kwaia na lolo gi i nao, ma molu ka kani
oofulangaida ma molu ka suungia. Sui molu ka kwaia na doo diana gi ma
molu ka ngalia mai fui i laona babala ni taingaia nau.>>>
31 Sui a Jesus ka haea lau tee oomelawanea ka urii, <<Na Initooa i Langi e
urii: Tee wane e ngalia mige ai to'ou asianaa, na gera alangia ana mastad,
ma ka fasia i laona na raoa nia.
32 Ma sui boroi ana na mige doo naa ka to'ou asianaa ana na mige doo
gi sui, si kada e tae mai, nia ka hau ana na ai baita ana ai gi sui i laona na
raoa nae. Ma si kada e hau ana na ai baita, na manu gi daka tolea ada na
nui gera gi ana na harana ai nae.>>
33 Sui a Jesus ka bae lau ana si oomelawanea aai ka urii, <<Na Initooa i
Langi e iilingia na iisi uria na faafufulana na beredi. Na geni e ngalia ma
ka dolalia ana na fulaoa lelea na kumu nae ka fufu go.>>
34 A Jesus e bae sulia na doo naa gi sui go fuada na figua ana si
oomelawanea gi.
35 Nia iili urinae eeri ka faamamanaa si baelaa a God na profet e kedea
ka urii, <<I nau tara ku bae ana si oomelawanea gi fuana tooa gi. Ma tara
kuka haea si doo gi na e aagwa e hafalia ua mai ana si kada ku haungainia
ana na molaagali.>>
36 Sui a Jesus ka tafusia na figua nae ma ka ruu i luma. Ma na oote
fafurongo nia gi daka dao mai siana ma daka bae urii, <<O inifitaa fasi
fuagami na oomelawanea baa sulia na lolo nae gi i laona na raoa.>>
37 I nia e oolisida ka urii, <<Na wane na e fasia na mige doo diana gi,
nia naa ni nau, na Wela nia Iimola gi.
38 Ma na raoa naa na molaagali, ma na mige doo diana naa na tooa nia
gi na Initooa i Langi. Ma na lolo gi nae na tooa nia gi a Satan.
39 Ma na maalimaea na e fasia na lolo gi, nia naa a Satan. Ma si kada ana
gonidoolaa naa na suilana na molaagali, ma na wane naa gi da gonidoo
naa na ensel gi.
40 Si kada na wane ni rao gi da gonia na lolo gi ma daka suungia i laona
na eere, ka urinae laugo ana suilana na molaagali.
41 Tara nau ku oodua na ensel gi, ma daka gonia tooa gi sui na da iilia
doo ta'a gi ma na tooa gi na da faagaroa na tooa aai gi, ma na ensel gi
daka lafuda faasia na initooa nau.
42 Ma gera daka ui ani gera i laona eere, si gula na tara gera ka aangi
ma daka girigiria na lifoda.
43 Haia, na tooa o'olo gi daka sina iilingia na hato i laona na Initooa nia
na Maa gera. Molu ka manata diana sulia na doo nae.>>

Teni oomelawanea ai gi.

44 A Jesus ka bae laugo urii fuada na oote fafurongo nia gi, <<Na Initooa i
Langi e iilingia na malefo baita na e too aagwa i laona na raoa. Ma si kada
tee wane e rikia, nia ka aagwatainia laugo ana. Ma nia ka eele asianaa,

ma ka lea ma ka faafoli ana na doo nia gi sui, ma ka folia na raoa nae,
eeri ka too ana na malefo baita nae.
45 <<Haia, na Initooa i Langi ka iilingia laugo na wane fofoli na e nani
uria na doo diana gi na e liu baita.
46 Si kada nia ka daotoona tefe doo na liulana ka baita asianaa, nia ka
lea, ka faafoli ana na doo nia gi sui, ma kafi folia.
47 <<Na Initooa i Langi e iilingia laugo na furai na da dee ana i laona na
aasi ma daka kwaia ana iia kwalukaela e'ete gi sui.
48 Ma si kada e fungu, na wane gi na daka dee da lakwainia i hara, ma
daka gwouru i hae gano. Sui daka gonia na iia diana gi laona koko gi, ma
daka ui ania na iia aai ta'a gi.
49 Nia ka urinae laugo ana suilana na molaagali. Na ensel gi da lea mai,
ma daka tolingia na tooa ta'a gi faasia na tooa diana gi.
50 Ma na tooa ta'a gi, daka ui ani gera i laona na eere, ma i seenae gera
ka aangi ma daka girigiri lifo.>>
51 Sui a Jesus e ledida ka bae urii, <<Gomolu molu haitamana si doo nae
gi?>>
Ma gera oolisia daka urii, <<Iiuka.>>
52 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Nia naa na wane faatolomai gi sui ana
na kwaieresia gi na da hau ana na wane fafurongo ana na Initooa i Langi,
da iilingia na wane na e too ana na luma ma ka ngalia mai na doo faalu
gi fai nia na doo kwali gi faasia si gula ni taingaia nia.>>

Tooa i Nasaret da oote gera manata mamana ana Jesus.

53 Ana si kada Jesus e baea ana si oomelawanea nae gi sui, nia ka lea
naa faasia maefera nae.
54 Ma nia ka ooli lau mai ana maefera nia. Ma nia ka lea i laona Beu
Aabu ni figulaa uria faatolomailana tooa. Ma ana si kada tooa gi da rongoa,
gera ka kwele asianaa, ma gera ka bae urii, <<Na haitamadooa nia e ita
mai faasia i fai? Ma ni tei naa e falea mamanaa fuana uria aadelana doo
kwaibalatana naa gi?
55 Golu haitamana go agolu wane naa nia na wela a Josef go ana, na
wane ni haitamana haungailana doo gi ana ai gi, ma tee nia ni Mary. Na
haasina gi na a James, Josef, Simon, ma Judas go ana.
56 Ma na waiwane nia gi gera too go ada fai golu i see. Utaa na nia ka
liotoo asianaa urii?>>
57 Ma ana si kada nae, gera ka oote gera ana a Jesus.
Sui Jesus ka bae urii fuada, <<Na profet e afetai fuana wane futa nia gi
fai nia na wane aefera nia gi, gera ka manata baita ana nia. Tooa e'ete
ana taari haitamana gera ka manata baita ana.>>
58 Ma a Jesus ka langi si aade doo kwaibalatana oro gi ana maefera nia,
sulia na tooa naa gi gera oote gera manata mamana ana.

14

Kada gera haungia ana John Siuabu.

1 Haia, ana si kada nae, a Herod Antipas na aaofia i Galili, nia e rongoa
faarongolaa sulia Jesus,
2 ma nia ka bae urii fuana tooa na gera rao fai nia, <<Wane naa nau ku
rongoa faarongolaa sulia naa i nia a John Siuabu oto naa, e mouri lau. Na
nia naa ka too ana mamanalaa uria iililana doo kwaibalatana nae gi.>>

3-4 Si kada John e mouri ua ana, Herod naa e aadea ni Herodias na afe
nia na haasina a Filip. Ma a John langi kasi aalafaafia, ma ka ngatafia
Herod. Nia naa a Herod ka oodua teni wane eeri gera ka dumulia John
ma gera ka kani nia, ma daka aalua lao beu ni kanilaa. Herod e iilia si doo
naa sulia na afe nia Herodias naa e dooria.
5 Ana si kada John e too lao beu ni kanilaa, Herod ka dooria uria
haumaelilana, sui ma ka mou ana tooa gi, sulia gera haea a John nia ta
wane ana profet gi.
6 Sui ana, tefe maedani, Herod ka haungainia tee fafangaa baita uria
manatatoolana fe maedani nia futa ana. Ana fafangaa nae, na haari ni
Herodias e lea mai ka wae fuana Herod fai nia oote ruana nia gi eeri gera
ka bubungia. Si kada Herod e rikia haari na e wae, nia ka eele asianaa
fuana.
7 Ma nia ka bae aalualu naa fuana haari nae urii, <<Nau tara kuka falea
tesi taa go ana na o gani nau uria.>>
8 Haia, ni tee nia na haari naa e faarongoa haari nia ka bae urii, <<Haia,
o gani, oko bae urii, <Nau ku dooria o falea mai gwouna a John Siuabu
fuagu ana si kada nae naa. Oko aalua mai fafona ta karao.>>> Ma na haari
naa e iili urinae.
9 Ma si kada Herod e rongoa si doo naa, nia ka liobukonu asianaa. Sui
boroi ana, nia ka iilia naa mone ana, sulia i nia e bae aalualu ma na oote
ruana nia gi gera ka rongoa sui naa.
10 Ma nia ka oodua oote wane rao nia gi lea daka olea mai gwouna a
John Siuabu lao beu ni kanilaa.
11 Ma gera ka ngalia mai gwouna John fafona karao ma gera ka falea
naa fuana haari ni Herodias. Ma na haari naa e ngalia ka falea naa fuana
ni tee nia.
12 Kada oote fafurongo a John gi da rongoa si doo naa, gera lea mai, gera
ka ngalia nonina uria aalulana lao na kwaingeia. Sui, gera lea gera ka
faarongoa a Jesus ana.

Jesus e hangonia na lima tooni wane.

13 Si kada a Jesus e rongoa si doo nae e fuli sulia a John, nia ka tafusia
si gula nae, ma ka lea taifili nia ana baru uria si gula na e langi ta wane
kasi too ana. Na tooa gi da rongoa si doo naa a Jesus e iilia, ma gera ka
tafusia na fera gera gi, ma da fali i buira sulia tala.
14 Ma si kada a Jesus e oolo ma ka rikia na figua baita, nia ka
kwaimanatai fuada, ma ka guraa na tooa gi ani gera na da matai.
15 Ma i haulafia nae, na oote fafurongo nia gi da lea mai siana, ma daka
bae urii, <<Si gula nae e langi si too garangia ta fera, ma ka garangi rodo
naa. O oodua na figua naa eeri daka lea na ada, hai daka lea ada uria na
maefera gera gi uria folilana ada tesi fanga.>>
16 A Jesus e oolisida ka urii, <<Gera dasi lea. Gomolu naa molu falea tesi
fanga uria anilana.>>
17 Ma gera oolisia urii, <<Gemelu melu too go ana lima fe beredi ma roo
gwe iia.>>
18 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Molu ngalida mai i seenaa siagu.>>
19 Ma nia ka oodua na tooa gi daka gwouru i aano i fafona na laua. Sui
nia ka ngalia na lima fe beredi baa gi ma roo gwe iia baa gi. Ma ka aada
alaa uria i langi, ma ka tangoa a God. Sui i nia ka niia fe beredi nae gi, ma

ka falea fuada na oote fafurongo nia gi, ma daka tolingia fuada na tooa
nae gi.
20 Na tooa nae gi sui daka fanga lea daka aabusu naa. Sui na oote
fafurongo nia gi daka gonia na fanga na e oore i laona tee aakwala ma
roo koko lea ka fungu go.
21 Ma na tooa gi baa da fanga e bobola fai nia lima tooni wane, ma e
langi dasi iidumia lau na geni ma na wela gi.

A Jesus e fali i fafona na kafo.

22 A Jesus e oodua na oote fafurongo nia gi daka tae i laona na baru ma
daka lea i nao ani nia fui bali aasi aai, si kada nia e faaolia na tooa baa gi.
23 Ma i buira nia e faaolia na tooa baa gi, nia ka raa taifili nia i gwouna
fe uuo uria na fooalaa. Ma ana fe rodo nae, i nia ka too ana taifili nia i
seenae.
24 Ma si kada nae, na baru baa ka nia tau naa faasia i hara ma na nanafo
gi ka kwaea sulia e naofia na ooru.
25 Ma ana kada rodo i ofaidani, a Jesus ka fali na mai i fafona na kafo,
ma ka lea na mai siada.
26 Ma si kada gera riki nia e fali mai i fafona na kafo, daka mou asianaa.
Ma i gera ka rii urii, <<Na aagalo!>> Ma gera ka aararai.
27 Ma ali'ali a Jesus ka bae siada ka urii, <<Molu langi molu si mou! I
nau go ana naa.>>
28 Ma a Peter e oolisia ka urii, <<Lord ae, lea so ni oe mamana naa naa,
o bae mai suli nau hai kuka lea kou siamu i fafona na kafo naa.>>
29 A Jesus ka bae urii, <<O lea mai.>>
Sui a Peter e sifo faasia na baru baa, ma ka hafali fali i fafona na kafo
siana a Jesus.
30 Sui ana si kada nia ka rikia na ooru e baita, nia ka mou ma ka hafali
kuruu naa i laona na kafo. Ma nia ka rii ka urii, <<Lord ae, o faamouri
nau!>>
31 Ma e ali'ali go a Jesus ka fale aba kou fuana, ka dau ani nia, ma ka bae
urii, <<Na fiitoolaa oe e to'ou asianaa. Uria taa na oko manata ruarua?>>
32 Ma ana si kada daaro tae naa i laona na baru, na ooru ka aaroaro naa.
33 Sui na tooa na da too i laona na baru, daka bourure i naona Jesus, ma
daka bae urii, <<I oe na Wela nia a God mamana naa.>>

Si kada Jesus e guraa tooa matai gi.

34 Ma si kada gera faafolo lao aasi, daka oolo ana tee maefera gera
alangia ana Genesaret.
35 Ma na tooa gi ana maefera nae gera ka aada haitamana a Jesus. Ma
gera ka fale baea fuana teni maefera gi lau sulia Jesus eeri tooa nae gi
daka soea mai tooa matai gi gera ka lea mai siana. Ma gera ka ngalia mai
tooa matai oro gi siana.
36 Ma na tooa na gera ka gania Jesus eeri so ka faalamainia na tooa matai
nae gi gera ka hamosia mone ada na kakamuna na maku nia. Haia, ma ni
tei gera na da hamosia maku nia, gera ka akwaa naa.

15

Sulia na faatolomaia gera na koo gi.

1 Sui teni Farisi ma na faatolomai gi ana kwaieresia gi, gera ka lea mai
faasia i Jerusalem siana Jesus uria soeledilanalaa.

2 Gera ka bae urii, <<Utaa na oote fafurongo oe gi langi gera kasi lea
sulia na malutaa gera koo gia gi ua mai nao na gera sau aba suifetei gera
kafi fanga?>>
3 Jesus e oolisi gera ka urii, <<Gamu laugo, utaa na molu ka lea amolu
sulia malutaa gamu gi i talagamu ma langi molu kasi lea sulia kwaieresia
a God gi?
4 Sulia God e bae uria, <Muka manata baita ana maa gamu gi ma ni tee
gamu gi.> Ma nia ka bae urii lau, <So ni tei na e bae tolingia na maa nia
ma ni tee nia, nia bobola fai nia gera ka haumaelia!>
5 Sui boroi ana, molu haea hasa lea so ta wane ka too ana teni si doo
na e bobola nia ka falea uria adomilana ana maa nia ma ni tee nia, sui ka
bae, <Nau tara ku falea si doo naa fuana God,>
6 nia naa molu haea hasa langi kasi bobola uria adomilaa daaro. Nia naa
gomolu faatolomainia na tooa fuana gera ka aaburongo ana kwaieresia a
God gi ma daka roosulia na faatolomaia gomolu.
7 Haia, gomolu haea molu roosulia God, ma nia langi kasi mamana go.
Nia naa, si taa naa Aesea na profet nia e bae sulia mai nao baa nia e
mamana naa.
8 Nia ka bae urii, <God e haea: Tooa naa da faabaita nau go ada ana
baelada, ma na mourilada e nia tau faasi nau.
9 Na kwaieresia gera gi i talada go ana na gera faatolomainia ana tooa,
sui gera ka haea ada na faatolomailaa nau gi. Ma sulia gera aade urinae,
na fooalaa na gera aadea fuagu na doo tatagwai go ana.>>>

Sulia na fanga.

10 Haia, Jesus e soea mai na tooa oro siana, ma ka bae urii fuada, <<Molu
ka fafurongo diana eeri molu ka haitamana.
11 Langi lau si doo na e ruu kou i laona fakana wane na e faabilia
mourilana. Langi! Haia, si doo na e haga mai faasia fakana wane ana
na e faabilia na mourilana wane.>>
12 Sui na oote fafurongo a Jesus gi gera ka idu mai siana, gera ka bae
urii fuana, <<Si doo baa gi o haeda baa, na Farisi gi gera ka rongoa, ma na
manatada ka langi kasi diana sulia.>>
13 Ma Jesus e oolisida ka urii, <<Tara God e labasia na faatolomaia garo
gi sui na e langi kasi lea mai faasi nia iilingia ta wane na e kwai faililana
na doo ta'a na da bulao mai garangia na nia kasi fasida.
14 Haia, langi molu si manata a'abo ana Farisi nae gi. Sulia gera da
uusulia go ada na wane maa rodo na e talaia na tooa maa rodo lau. Ma
molu ka haitamana laugo, lea ta wane na maana e rodo ma ka talaia laugo
ta wane na maana e rodo, tara daaro sui go daaro ka asi daaro i laona mae
kilu.>>
15 Ma Peter ka bae urii fuana Jesus, <<O inifitaa fasi mai na malutana
baelaa baa gi o kafi haeda go kou baa fuamelu.>>
16 Jesus e oolisia ka bae urii, <<Gomolu naa na kete molu e rorodoa laugo
mala ni gera?
17 Utaa na langi molu si haitamana si doo naa gi? Haia, si doo na e ruu
kou laona fakana wane, tara ka lea dongaa na ana i laona rake, ma i buri
tara ka haga lau go mai ana faasia la noni.
18 Haia, ma si baea ta'a gi na e haga mai faasia fakana wane, nia na e ita
mai faasia laona manatana wane. Nia naa, si doo nae ana na e haitamana
ka faata'a na mourilana wane.

19 Doo mala manata ta'a gi, hauwanelaa, ooeoelaa, aade ta'alaa fai nia ta
wane, sugelaa faafia ta wane, belilana tesi doo ta wane, fai nia na uunuunu
dongaalaa ta'a sulia teni wane. Haia, ma si doo nae gi e haga mai faasia
lao manatalana wane.
20 Si doo nae gi haitamana ka faabilia ana mourilana wane. Sui na sau
abalaa i naona fangalaa iilingia na malutaa na kokoo gia gi da faatolomai
gia mai ana, sui boroi ana ta wane langi kasi aade sulia, na mourilana kasi
ta'a go.>>

A Jesus e guraa tee geni maadiu.

21 A Jesus e tafusia si gula nae, ma ka lea uria na bali fera i Taea ma i
Saedon.
22 Ma tee geni ana tooa maadiu gi i Kanan e lea mai siana, ma ka rii urii,
<<Aaofia ae, oe na Aaofia ana kwalafaa a David, o manatai nau mai! Na
aagalo ta'a naa e adosia na haari nau, ma ka nonifii asianaa.>>
23 A Jesus e langi kasi oolisia go ana tesi baea. Ma na oote fafurongo nia
gi daka lea mai siana Jesus, ma daka urii, <<O oodu nia ka lea kou amu,
sulia ni nia e rii ka lea dongaa go ana i buri golu.>>
24 A Jesus ka bae fuana geni nae ka urii, <<A God e fale nau go mai ana
uria na tooa Jiu gi na da iilingia na sipsip gi na da langi ada.>>
25 Sui na geni nae e lea mai, ma ka bourururu na ana i maana aena ka
urii, <<Wane baita ae, o adomi nau mai!>>
26 A Jesus e oolisia ka urii, <<E langi kasi o'olo uria ngalilana na fanga
gera na wela gi ma daka ui ania fuana na kui gi.>>
27 Na geni nae ka urii, <<Iiuka. Sui, na kui gi boroi haitamana daka ania
go ada na mumuduna fanga na e asia faasia na tafe gera na wane gi na
da hareda.>>
28 Sui a Jesus e oolisia ka urii, <<Geni ae, na manata mamanalaa oe e
baita asianaa! Ma na doo na o gania, nau kuka falea fuamu.>> Ma na haari
nia ka akwaa na ana si kada nae.

Jesus guraa tooa matai oro gi.

29 Kada Jesus e lea mai faasia maefera nae, nia ka ooli mai sulia tala na
e liu kamena aasi i Galili. Ma nia ka tae gwouna tefe uuo, ma ka gwouru
seenae.
30 Ma ana si kada nae, tooa oro gi asianaa gera ka lea mai siana. Ma gera
ka ngalia laugo mai tooa oro gera matai gi, teni tooa aeda e mae ma na
abada ka mae, tooa maada ka rodo, ma tooa fakada ka ato. Gera aaluda i
naona aena a Jesus, ma nia ka gurada, ma gera ka akwaa teefou.
31 Ma na tooa nae gi na gera koni uria bubulaa, gera ka kwele asianaa
ana si kada gera rikia wane gi na fakada e ato ma daka faarai lau, ma tooa
na aeda e mae ma na abada e mae gera ka diana lau, ma ni tei gera na
langi gera si fali diana gera ka fali diana naa, ma na tooa na maada e rodo
gera ka aada lau. Ma sulia na gera rikia si doo nae gi, gera kafi hae initoo
ana God gera Israel.

Jesus e faa'oroa fanga to'ou.

32 Sui a Jesus ka soea oote fafurongo nia gi siana, ka urii fuada, <<Nau ku
kwaimanatai asianaa fuana tooa naa, sulia gera too fai golu oolu maedani
e sui naa, ma na fanga gera gi ka sui naa. Haia, ma ni nau langi kusi
dooria oodu gera fui fera gera gi ana si kada gera fiolo ana, aata ta wane
ada makeso ma ka asimaelia sulia tala.>>

33 Oote fafurongoa nia gi gera oolisia daka bae urii fuana, <<I laona fera
gwou urii tara golu ka daotoona na fanga i fai eeri ka bobola fai nia tooa
oro urii?>>
34 Ma Jesus e soeledi gera ka urii, <<Fita fe beredi na molu too ana?>>
Fafurongo nia gi da oolisia gera ka bae urii fuana, <<Fiu fe doo, fai nia
aange gwe iia gi go ana na melu too ana.>>
35 Ana si kada nae, Jesus ka haea tooa gi gera ka gwouru i aano.
36 Sui, nia ka ngalia fiu fe beredi fai nia gwe iia nae gi, ka baelafea God.
Sui nia ka niia, sui ka falea fuana abada oote fafurongo nia gi, eeri gera
ka tolingia fuana tooa nae gi.
37 Ma tooa nae gi sui go da fanga, ma gera ka aabusu. Buira gera fanga
sui, na oote fafurongo gi gera ka faafungua fiu koko ana oorengana fanga
na e oore.
38 Tooa na da ania fanga naa, gera fai tooni wane. Langi gera si iidumia
go na geni ma na wela gi.
39 Haia, ma buira gera fanga sui, Jesus kafi oodu gera i fera gera gi. Ma
nia fai nia oote fafurongo nia gi gera ka sifo ma gera ka tae laona tee baru
gera ka lea uria maefera gera alangia ana Magadan.

16

*[*No heading here in the Lau NT file*]*

1 Haia, teni Farisi fai nia teni Sadusi gi gera ka lea mai siana Jesus uria
iilitoolana go ada, ma gera ka soeledia eeri ka iilia ta mamalafooa eeri ka
faatainia God naa e oodu nia ka lea mai.
2 Jesus e oolisida ka bae urii fuada, <<Ana si kada na hato e suu, lea mu
rikia na barobaro gi e kekeroa, muka haitamana uuta tara ka langi si aru
bobongi.
3 Haia, ma i ubongi, lea mu rikia na barobaro gi e kekeroa ma ka
bulua, muka haitamana naa tara uuta ka aru. Haia, gamu haitamana
asianaa aada haitamanalaa tara ka uuta, langi ka langi. Sui e langi molu
si haitamana aada haitamanalana malutana si doo gi na molu rikida ana
si kada naa.
4 Gamu tooa i tara'ena na mu aadea doo ta'a oro gi ma langi musi manata
mamana go ana God. Molu ka dooria rikilana mamalafooa. Haia, ma ni
nau tara kusi aadea go ta mamalafooa fuagamu. Na mamalafooa go ana
na kuka iilia fuana molu ka rikia, nia naa na kwaibalatana na e fuli fuana
a Jona i nao.>>
Buira Jesus e bae urinae sui, nia ka lea na ana faasi gera.

Sulia na Farisi gi ma na Sadusi gi.

5 Ana si kada Jesus fai nia oote fafurongo nia gi gera faifolo uria bali
aasi loko, na fafurongo nia gi dasi too ana tefe beredi sulia daka manata
buro ana ngalilana fai gera.
6 Ma Jesus ka bae urii fuagera, <<Muka aada suli gamu faasia si iisi na
e faafufua ana beredi gera Farisi gi ma na Sadusi gi, aata ka too ani gamu
laugo.>>
7 Ma ana si kada na fafurongo nia gi gera rongoa na baelaa nae gi, gera
ka bae na ada sulia i matanga gera taifilida, ma sulia gera manata hasa
Jesus nia e bae sulia beredi mamana, ma gera ka urii, <<Boro Jesus e bae
urinae sulia langi golu si ngalia mai tefe beredi oto naa!>>

8 Ma sulia Jesus nia e haitamana go ana manatalada oote fafurongo nia
gi, nia ka bae urii, <<Utaa naa molu ka manata a'abo asianaa sulia na
molu si ngalia mai tefe beredi? Haia, na manata mamanalaa gomolu e
to'ou asianaa!
9 Utaa? Kete molu e rorodoa ua? Boro molu manata buro na ana lima
fe beredi baa gi ku hangonia ana lima tooni wane, ma molu ka faafungua
koko oro ana fanga baa gi e oore.
10 Ma boro molu manata buro naa laugo ana fiu fe beredi go baa na
kuka hangonia ana fai tooni wane ma molu ka faafungua koko oro baa gi
ana fanga e oore gi.
11 Utaa naa langi molu si haitamana taa gi na ku bae sulia? Langi lau
na beredi baa ku bae sulia. Taa ku haea naa na molu susuli gamu faasia
na iisi na faafufulaa ana beredi gera Farisi gi ma na Sadusi gi.>>
12 Buira nia bae urinae sui, na fafurongo gi gera kafi haitamana taa na
Jesus e bae sulia. Nia bae ana sulia faatolomaia gera Farisi gi ma na Sadusi
gi.

Na manata mamanalaa nia a Peter.

13 Si kada a Jesus e dao ana na lolofaa i Sesarea Filipae, nia ka ledia na
oote fafurongo nia gi ka urii, <<Ni tei naa na tooa gi da alangi nau ana, na
Wela nia Iimola gi?>>
14 I gera da oolisia daka urii, <<Teni tooa gi da haea a John Siuabu, ma
teni tooa gi aai da haea a Elaeja. Ma teni tooa gi lau da haea a Jeremaea
langi ta wane ana profet aai gi.>>
15 Sui a Jesus e ledida ka urii, <<Haia, ma ni gomolu mone, molu alangi
nau ani ni tei?>>
16 Ma a Simon Peter e oolisia ka urii, <<I oe naa na Christ, na Wela nia
a God momouria.>>
17 Ma a Jesus ka bae ka urii, <<Simon na wela nia John ae, e oilakea
fuamu. Sulia ta wane kasi faatainia si doo naa fuamu. Na maa nau i langi
na e faatainia fuamu.
18 Ma i nau ku haea fuamu, i oe a Peter, na malutana baa na fou, ma
i fafona na fou naa i nau kuka haungainia na soefaataia nau. Ma na
rigitalana na maea langi kasi bobola uria saitasalaa ana.
19 Ma i nau ku falea na kii gi ana maa ana Initooa i Langi fuamu. Ma
tesi taa na o luia laona molaagali, gera ka luia laugo i langi. Ma tesi taa na
o faalamainia i laona molaagali, gera ka faalamainia laugo mai i langi.>>
20 Sui a Jesus ka bae fifii fuada oote fafurongo nia gi, ka langi dasi
faarongoa ta wane hasa i nia naa na Christ.
21 Ita ana si kada nae ka lea, a Jesus ka hafali bae faafolaalilana fuada
na oote fafurongo nia gi ka urii, <<I nau kuka lea fui Jerusalem. Ma na
wane naonao gi ma na fataabu baita gi, ma na wane faatolomai gi ana
kwaieresia gi, tara gera ka faafii nau. Ma daka haungi nau. Ma ana ooula
fe dani, i nau kuka tatae lau uria na mouria.>>
22 Ma a Peter ka talai nia, ma e ngatafia ka urii, <<Lord ae, a God ka luia!
Na doo naa gi ka langi si fuli fuamu!>>
23 Ma a Jesus e kari aabulo, ma ka bae urii fuana a Peter, <<Satan ae, o
lea tau amu faasi nau! I oe o take suusi nau. Sulia na manatalamu e ita
mai faasia na tooa gi go ana. E langi lau faasia a God.>>

24 Sui a Jesus ka bae urii fuada oote fafurongo nia gi, <<Lea so ta wane
ka dooria na lealaa i burigu, nia ka lugasia na kwaidooria nia gi. Ma nia
ka ngalia na airarafolo nia ana nonifiilaa, ma ka lea mai suli nau.
25 Sulia, ni tei na e dooria ka tala faamouri nia ana, tara ka mae. Ma so
ni tei na e mae urii nau, ka mouri naa.
26 Utaa? E diana fuana na wane, lea so i nia e ngalia na molaagali loulou,
sui ma ka mae? Langi! Ma langi tesi doo na wane ka falea, hai so ka ngalia
na mouria nia lau.
27 Sulia nau, na Wela nia Iimola gi, garangia kuka lea mai fai nia na
ensel nau gi, ana Initooa nia na Maa, ma tara nau ku falea na kwaiaraa
langi na kwaelaa fuada na tooa gi sui sulia si doo na da iilia.
28 Doo mamanaa nau ku haea fuagamu, teni tooa amolu langi gera si
mae lelea daka riki nau kuka dao mai uria na aaofialaa.>>

17

Nonina Jesus e tatala.

1 Na oonona fe dani i buri, a Jesus e talaia a Peter ma na roo waihaasina
gi a James ma a John taifili gera uria i gwouna tefe tolo e fane.
2 Ma si kada gera aada kou, gera ka rikia na maana a Jesus e tatala. Na
maana e rara iilingia na hato, ma na maku nia gi ka kwakwaoa asianaa.
3 Ma na oolu wane fafurongo naa gi daka rikia a Moses fai nia a Elaeja
da faarai adaaro fai nia a Jesus.
4 Ma a Peter ka bae urii kou fuana a Jesus, <<Lord ae, nia diana asianaa
na golu ka too na agolu i seegi. Lea so o dooria, i nau kuka tolea ta oolu
babala, tee doo fuamu, ta doo fuana a Moses, ma tee doo aai fuana a
Elaeja.>>
5 Ma ana si kada a Peter e bae ua go ana urinae, tesi barobaro na e
sinasina ka sifo mai faafi gera, ma daka rongoa na lingee doo ka bae mai
urii faasia laona na barobaro nae, <<Nia naa na Wela rakediana nau na
ku noni eele sulia. Molu rongo nia!>>
6 Ma si kada na oote fafurongo nia gi da rongoa na lingee doo naa, gera
ka mou asianaa ma gera ka teo na ada faafia na maada i hae gano.
7 Ma a Jesus e dao siada, ma ka hamotooda, ka bae urii, <<Molu tatae.
Langi molu si mou.>>
8 Haia, ana si kada daalu aada, daalu si rikia naa ta wane aai, tee taifilia
a Jesus go.
9 Ma ana si kada daalu sifo mai faasia i gwouna fe tolo nae, a Jesus e bae
fifii fuagera ka urii, <<E langi molu si faarongoa ta wane ana si doo nae gi
molu rikia, lelea ka dao ana si kada nau, na Wela nia Iimola gi, kuka tatae
ana faasia na maea.>>
10 Oolu fafurongo nia gi gera ka ledia daka urii, <<Utaa na faatolomai gi
ana kwaieresia gi gera haea tara a Elaeja ka ooli lau mai suifetei na wane
baa a God e aadafilia kafi lea mai?>>
11 A Jesus e oolisida ka urii, <<Nia mamana. Elaeja naa ka ooli mai nao,
eeri ka adomia tooa uria na aade aagaulaa.
12 Ma i nau ku haea lau fuagamu, a Elaeja nia e dao sui na mai. Sui na
tooa langi dasi aada haitamana go. Nia naa, gera ka aadea go ada doo ta'a
gi ani nia sulia na kwaidoorilaa gera gi. Ma gera tara gera ka aade urinae
laugo ani nau.>>
13 Ana si kada oolu fafurongo nae gi gera rongoa, gera kafi haitamana
John Siuabu naa a Jesus nia manata uria naa, si kada nia ka bae ana.

Jesus e taria aagalo ta'a.

14 Si kada Jesus fai nia oolu fafurongo nia gi daalu sifo mai fui aena tolo,
na tooa oro gi gera koni ana, ma tee wane e lea mai, ka boururu maana
aena Jesus, ma ka bae urii,
15 <<Wane baita ae, o manatai nia mai na wela wane nau, na sulia uura
e haungi nia. Na mataia naa haitamana ka aadea ka nue, ma ana si kada
e oro nia asi nia naa lao eere ma i laona kafo laugo.
16 Nau ku ngalia mai siana oote fafurongo oe gi. Sui ka afetai asianaa
fuagera uria ka guralana.>>
17 Haia, Jesus ka bae urii fuada, <<I gomolu na tooa na mu too si kada
nae, na aabulolamolu e ta'a asianaa, ma langi molu si manata mamana go
ana God. Nau ku noni eela fuana toolaa fai gomolu. Molu ngalia mai na
wela nae siagu.>>
18 Ma Jesus ka bae taria na aagalo ta'a nae faasia wela nae ana baelana.
Ma na wela nae ka akwaa na ana si kada nae ua go.
19 Sui, na fafurongo gi gera ka lea aagwa siana Jesus, ma gera ka ledia
daka urii, <<Utaa naa ka afetai fuamelu uria na tarilana na aagalo ta'a naa
faasia na wela baa?>>
20 Ma a Jesus oolisida ka bae urii, <<E urinae, sulia na manata
mamanalaa gomolu e kukuru asianaa. Haia, ma ni nau ku haea fuagamu,
lea so na manata mamanalaa gomolu ana a God ka baita ka uusulia boro
ana ta mige ai to'ou na gera alangia ana mastad, gomolu haitamana molu
ka aadea go amolu na taa na nia e afetai. Lea so ka urinae, fe tolo loko
boro haitamana molu ka idua faasia fuilaa ana baelamolu. Haia, ma lea
molu manata mamana ana mamanaa ana God, langi tesi doo kasi afetai
fuana muka aadea.
21 Haia, na gwounge aagalo ta'a urinae na afetai ka haga, lea langi molu
kasi fooa fai nia aabu fangalaa.>>

Ruana si kadamanga Jesus e bae sulia maelana.

22 Ma ana si kada oote fafurongo nia gi gera oogu mai i Galili, Jesus ka
bae urii fuada, <<I nau, na Wela nia na Iimola gi, tara gera ka fale nau
fuana maalimaea nau gi,
23 eeri gera ka haungi nau. Haia, ana ooula fe dani, tara kuka mouri
lau.>> Ma si kada oote fafurongo gi gera rongoa Jesus e bae urinae, gera
ka liobukonu asianaa.

Kada Jesus folia takisi fuana Beu Aabu nia a God.

24 Ana si kada Jesus fai nia oote fafurongo nia gi gera lea mai uria
maefera i Kapaneam, na wane gi gera koni malefo ana takisi fuana Beu
Aabu a God, gera lea siana Peter, daka soeledia, <<Wane faatolomai
gomolu e haitamana ka falea laugo si malefo na melu liu uria konilanalaa
na fuana Beu Aabu nia a God?>>
25 Ma a Peter oolisida, <<Iiuka, nia haitamana ka falea.>>
Haia, ma si kada a Peter e ruu ana i luma, Jesus ka soeledia fasi ka
urii, <<Simon ae, oe manata utaa? Tei naa na aaofia gi ana molaagali gera
haitamana daka konia si malefo faasida? Na wela gera gi i talada, ma langi
faasia tooa e'ete gi?>>
26 Peter oolisia ka urii, <<Faasia tooa e'ete gi.>>

Ma Jesus ka urii, <<Nia nae, wela gera na aaofia gi gera langi dasi falea go na takisi naa. Nia naa, lea nau kusi falea boroi na takisi fuana Beu Aabu nia na Maa nau, nia e diana go ana.
27 Ma sui boroi ana ka urinae, e langi kasi diana golu ka labasia na manata gera gi fuagolu. Haia, o lea i laona aasi, oko aao mai. Haia, gwe iia na o tafoa i nao, oko aafanganga na fakana. Ma tara oko rikia si malefo na e bobola fai goro uria na folilana takisi uria tee fe ngali. Ngalia si malefo nae, ma oko falea fuada.>>

18

Tei naa e baita?

1 Ana si kada nae, oote fafurongo nia gi gera ka lea mai siana Jesus ma gera ka soeledia daka urii, <<Ni tei na e baita ka tasa lao Initooa a God i langi?>>
2 Ana si kada nae, a Jesus ka soea tee gala wela siana, ma ka faatakea i matangada.
3 Ma nia ka bae urii, <<Doo mamana nau ku haea fuamolu, lea langi molu si oolisia na aabulolaa molu ma langi molu si faato'ou gomolu mala gala wela gi, langi molu si bobola uria ruulaa laona Initooa i Langi.
4 Haia, ma ni tei na e faato'ou nia i talana mala gala wela naa, tara nia ka aalu wane baita laona Initooa a God.
5 Ma so ni tei na e gonitainia ta gala wela mala kele gala wela na sulia wane nae nia manata mamana ani nau, nia ka aadea naa fuagu.
6 <<Lea ta wane ka faagaroa ta gala wela ana wela naa gi, nia diana fuana wane nae gera ka kulua ta fou baita i luana, sui ngalia daka ui ania lao aasi.
7 Kwaimanatai fuana tooa i laona molaagali sulia si doo oro uria faagaroladalaa doo nae gi tara ka lea dongaa, ma kwaimanatai asianaa fuana wane na tara ka aadea si doo nae gi eeri ka faagaro ana tooa.
8 <<Nia naa, lea so na abamu ma langi na aemu ka faagaro oe, oko taba muusia amu, oko ui ania. Sulia e diana fuamu hai so oko ruu i laona Initooa i Langi fai nia na kuru aba ma langi ae, aata daka ui ani oe laona eere na e afetai ka mae.
9 Ma lea so na maamu e faagaro oe, oko lafua amu, oko ui ania. Sulia nia e diana fuamu hai so oko ruu i laona Initooa i Langi fai nia tee bali maa, aata daka ui ani oe fai nia roo bali maa i laona eere afetai ka mae.>>

Na sipsip baa na e langi ana.

10-11 Ma Jesus ka bae urii lau, <<Langi molu si sinitainia na gala wela naa gi. Sulia na ensel gera gi da nii mai langi fai nia a God na Maa nau, gera aada suli gera.
12 <<Haia, lea so ta wane ka too ana tee talange sipsip, ma tee doo ada ka langi ana, ma taa na tara wane naa ka aadea? Wane naa tara ka lugasia sikwa aakwala ma sikwa sipsip gi ana si gula gera fanga ana, ma ka lea ka nanisia tee sipsip na e langi ana.
13 Si kada nia daotoona ana, nia eele ka tasa liufia na eelelaa na fai nia na sipsip nia gi na da too ua naa.
14 Haia, na Maa gamu mai langi, nia e manata laugo urinae sulia nia langi kasi dooria fuana ta gala wela naa gi ka funu sulia na aade ta'alaa nia gi.>>

Garolaa nia ta wane.

15 A Jesus ka bae urii fuana oote fafurongo nia gi, <<Lea so na haasimu
ka iilia tesi doo ka garo fuamu, o lea siana, oko faarongoa ana na garolaa
nia i matangamoro taifili gomoro. Ma lea nia ka fafurongo uri oe, moro
ka kwaimaani lau.
16 Ma lea nia kasi fafurongo uri oe, oko talaia ta tee wane langi ta roo
wane fai oe, hai daaro ka faamamanaa si doo gi sui na o haea, hai oko iili
sulia ta Kekedelaa Aabu e haea, <Na roo wane ma langi ta oolu wane hai
daka faamamanaa.>
17 Ma lea nia ka oote nia ni fafurongolaa urii gera, oko faarongoa ana
na figulaa gera na tooa a God gi. Ma lea na figulada na tooa nia a God gi
boroi, nia kasi fafurongo go uri gera, oko aade iilingia ta wane maadiu ani
nia ma langi ta wane ta'a na e gonia na malefo ana takisi.

18 <<Doo mamana nau ku haea fuagamu, tesi taa na molu luia laona
molaagali, gera ka luia laugo i langi. Ma tesi taa na molu faalamainia i
laona molaagali, gera ka faalamainia laugo i langi.

19 <<Nau ku haea lau fuamolu, lea so ta roo wane ani gomolu daaro ka
aalafaafia tesi doo i laona molaagali ma daaro ka fooa uria, na Maa nau i
langi tara nia ka falea fuadaaro.
20 Sulia lea so ta roo wane ma langi ta oolu wane daka oofu ana ta gula
ana na hatagu, nau kuka too laugo i seenae fai gera.>>

Sulia na manata lukelaa.

21 A Peter e dao siana a Jesus ma ka ledia ka urii, <<Lord ae, fita si kada
na kuka haitamana manata lukelana ana haasigu si kada nia e iilia tesi
doo ta'a fuagu? Lea ka dao ana fiu si kada?>>

22 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<I nau ku haea fuamu, langi lau fiu si
kada, ma ana si kada gi sui go taari na oko manata luke ana.
23 Sulia na Initooa i Langi e iilingia ta aaofia na e dooria na olosilana na
ngalilangalaa gi fai nia na wane ni rao nia gi.
24 Haia, na eetana wane ni raoa e dao mai na e ngalilanga ana si malefo
oro asianaa.
25 Ma na wane ni rao nae ka langi kasi bobola naa fai nia na duulana
na ngalilangalaa nia, ma na aaofia ka oodu nia eeri daka faafoli ani nia
fai nia na afe nia ma na wela nia gi ma na doo nia gi sui uria na duulana
na ngalilangalaa nia.

26 <<Ma na wane ni rao nae lea mai ka boururu i nao ana na aaofia, ma
ka gania ka urii, <Oko gwaromaabe fasi fai nau, haia tara kuka duua na
doo oe gi sui.>
27 Ma na aaofia ka kwaimanatai fuana, ma nia ka manata lukea na
ngalilangaa nia hai kasi duua naa, ma ka faalamainia ka lea na ana.

28 <<Haia, ma si kada na wane nae e haga kou i maa, nia ka toodaa tee
wane aai ana na wane ni rao gi na e ngalilanga ana aange si gale malefo
siana. I nia ka dumulia, ma ka hafalia na ini lualana, ma ka bae urii, <O
duua na doo gi na o ngalilanga ana siagu!>

29 <<Ma wane ni rao nae ka boururu, ma ka gania ka urii, <Oko
gwaromaabe fasi fai nau, ma tara kuka duu fuamu.>

30 <<Sui nia ka oote nia, ma ka ngali nia ma ka aalu nia i laona na beu
ni kanilaa, lelea ka duua go na ngalilangaa nae.

31 Ma si kada teni wane ni rao aai gi da rikia na doo naa, na manatalada
ka asia asianaa. Ma daka lea siana na aaofia, ma daka faarongoa ana na
doo gi sui.
32 <<Ma na aaofia ka soea mai na eeta na wane ni rao nae, ma ka bae
urii, <I oe na wane ta'a asianaa! I nau ku manata lukea na ngalilangaa oe
baa gi sui, sulia o gani nau uria.
33 Haia, ma ni oe so oko kwaimanatai fuana na wane ni rao aai nae,
iilingia baa ku iilia laugo fuamu.>
34 Ma na aaofia nae ka rakehasu asianaa, ma ka falea uria na kwaelana i
laona na beu ni kanilaa, lelea nia ka duua go na doo gi sui na e ngalilanga
ana.>>
35 Ma a Jesus ka faasuia si oomelawanelaa nae ka urii, <<Ma nia naa si
aadelaa na Maa nau i langi tara ka iilia fuagamu, lea so langi musi manata
luke mamanaa na haasi gamu gi.>>

19

Sulia na kwailugasilaa ana afe.

1 Si kada a Jesus e faasuia baelana, nia ka lea faasia lolofaa nae i Galili.
Ma nia ka lea folo ana kafo i Jodan ma kafi dao ana maefera nae gi i Judea.
2 Ma na tooa oro asianaa gera lea sulia. Haia, ma na orolana tooa na na
gera matai, ma Jesus ka gurada ma gera ka akwaa.
3 Ma teni Farisi gi gera lea laugo mai uria na iilitoolana go ada Jesus.
Ma gera ledia, daka urii, <<Utaa? Ana kwaieresia gia gi, nia diana go ana
fuana wane ka lugasia na afe nia uria tesi doo boroi ana na nia e dooria?
>>
4 Jesus oolisida ka urii, <<Uria taa na langi molu si manata diana sulia
doo gi mu iidumida laona Kekedelaa Aabu? Na Kekedelaa Aabu nia urii,
<Ana hafalilana mai, God e haungainia tooa gi na doo wane ma na doo
geni.>
5 Ma na Kekedelaa Aabu e haea laugo urii, <Sulia si doo nae, na wane
ka tafusia na maa nia fai nia tee nia, ma ka too oofu fai nia na afe nia, ma
daaro ka aalua tee doo.>>>
6 Ma Jesus ka bae urii laugo. <<Haia, na wane fai nia na afe nia daaro
langi lau roo doo, ma daaro tee doo naa. Nia naa, na doo a God e kani
oofu sui naa urinae, e langi si diana fuana ta wane ka lukea.>>
7 Ma na Farisi gi gera ledia lau daka bae urii, <<Haia, ma tee kwaieresia
a Moses e bae urii, <Lea ta wane e dooria ka lugasia na afe nia, nia ka
kedea si abe doo ni kwailugasilaa, sui ka falea fuana afe nia, sui nia kafi
lugasia.> Haia, ma uria taa naa Moses ka faalamainia fuana tooa gi gera
ka aade urinae?>>
8 Jesus ka bae urii fuada, <<Moses e faalamainia fuagamu Jiu gi fuana
lugasilana afe gamu gi, sulia afetai muka haitamana. Sui boroi ana ka
urinae, i nao mai ana si kada God e haungainia ana wane ma na geni, nia
langi si urinae.
9 Haia, ma ni nau ku haea fuagamu, lea afe nia ta wane langi kasi ooe
go ana, ma na aarai nia ka lugasia ma ka aadea ta geni aai lau, na wane
naa ka garo ana ooeoelaa.>>
10 Buira Jesus e bae urinae fuada sui, oote fafurongo nia gi daka bae urii
fuana, <<Haia, ma lea afetai asianaa fuana wane ka lugasia afe nia urinae,
diana fuana wane ka langi si aade geni.>>

11 Ma Jesus ka urii fuada, <<Na aai faatolomailaa na haea wane kasi
aarai, langi lau fuana tooa gi sui uria lealaa sulia. Na doo fuana tooa na
God e falea si faatolomailaa na fuada go ana na gera ka lea sulia.
12 Golu ka haitamana laugo teni wane langi dasi aarai gi, sulia hafali
ana si kada gera futa mai ana tesi doo langi si olo laona na nonida, nia
na aadea langi dasi bobola fuana aarailaa. Ma teni wane langi dasi aarai
sulia na wane gi da haungainia na nonida na aadea langi gera si bobola
na fuana aarailaa. Haia, ma teni wane aai mone langi gera si aarai sulia
gera i talada ana dooria daka too ada faasia aberosiladalaa eeri daka iilia
ada raoa a God fuana hae initoolaa ana. Ma ni tei naa e dooria ka lea sulia
na faatolomailaa naa, nia diana nia ka iilia na ana si kada nae naa.>>

Jesus e faadiana teni gala wela.

13 Ma i buira si doo naa, teni tooa gera ngalia mai na gala wela gi
siana Jesus eeri ka aalua abana i faafida ma ka fooa faafida. Ma na oote
fafurongo nia gi gera ka ngatafida.
14 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Muka faalamainia na gala wela gi daka
lea ada mai siagu, musi luida na. Sulia ni tei naa na manata mamanalaa
nia ka iilingia gala wela, nia ka bobola uria toolaa lao Initooa nia a God.>>
15 Sui a Jesus e aalua na abana i fafona gala wela nae gi, ma ka faadiana
gera. Sui, nia ka lea na ana.

Sulia na rikidoolaa.

16 Ana tesi kada, tee wane e lea mai siana Jesus ma ka ledi urii,
<<Faatolomai ae, si taa diana na kuka aadea eeri kuka ngalia na mouria
firi?>>
17 A Jesus ka bae urii fuana, <<Utaa na oko ledi nau sulia na dianalaa?
Tee Wane go ana na e diana. Lea o dooria oko too ana mouria firi fai nia
God, o aade sulia na kwaieresia nia gi na nia e haeda.>>
18 Haia, na wane nae ka ledia lau a Jesus ka urii, <<Kwaieresia taa gi?>>
A Jesus ka oolisia urii fuana, <<Osi hauwane, osi ooe, osi belia tesi doo,
osi suge faafia ta wane.
19 Ma oko manata baita ana maa oe ma ni tee oe. Ma oko rakediana
fuana wane aefera oe iilingia fuamu i talamu.>>
20 Sui wane naa ka bae urii fuana Jesus, <<Doo nae gi nau ku iilida sui
na mai. Utaa? Si taa lau eeri kuka iilia lau?>>
21 Ma Jesus oolisia ka urii fuana, <<Lea o dooria too diana teefou, lea oko
faafoli ana doo oe gi sui, ngalia si malefo nae oko falea fuana tooa siofaa,
ma tara oko too ana todadoo i langi. Sui ofi lea mai suli nau.>>
22 Ma ana si kada wane daraa nae e rongoa na doo nae gi, na liona ka
bukonu asianaa naa, sui ka lea na ana, sulia nia na wane rikidoo asianaa.
23 Ma a Jesus ka bae urii fuana oote fafurongo nia gi, <<Nau ku haea
fuagamu, nia e afetai fuana wane rikidoo ka ruu i laona Initooa i Langi.
24 Haia, ma ni nau ku haea laugo fuagamu, nia e afetai fuana doo fai
ae baita so ka ruu ana mae ogilaa. Ma afetai ka tasa hasa ta wane na e
rikidoo ka ruu i laona Initooa a God.>>
25 Haia, ma ana si kada oote fafurongo nia gi gera rongoa na doo nae gi,
gera ka kwele asianaa, ma gera ka bae urii, <<Haia, ma lea afetai fuana
tooa gera rikidoo urinae, tei mone ana ka bobola uria ngalilana mouria
firi?>>

26 Ma ana si kada Jesus e bae, nia ka bubu o'olo kou fuana oote fafurongo
nia gi, ma ka bae urii, <<Sui boroi ana nia ka afetai fuamolu, e langi kasi
afetai go fuana a God.>>
27 Ana si kada nae, Peter ka soeledia Jesus ka urii, <<Ma ni gemelu mone?
Sulia melu lugasia na doo gemelu gi sui, ma melu ka lea naa suli oe. Haia,
ma si taa naa tara God ka falea fuamelu?>>
28 Ma a Jesus e oolisia urii fuagera, <<Nau ku haea fuagamu, ana si kada
tara God e aalua molaagali faalu, tara ni nau, na Wela nia Iimola gi, nau
kuka gwouru ana gula ni gwourua nau uria na ketolana tooa gi sui. Ana
si kada nae, gomolu aakwala ma roo wane fafurongo nau gi, tara molu ka
gwouru fai nau ana gula ana initoo ni gwogwourua uria ketolana tooa gi
ana aakwala ma roo aebara gera Israel.
29 Haia, ma ni tei na e lugasia luma nia, ma na haasina ma na waiwane
nia, ma na maa fai nia ni tee nia, ma oote wela nia gi, langi so ta gano
ana, sulia nia ka lea suli nau, na wane nae tara nia ka ngalia doo diana
oro liufia si doo baa gi nia too ana i nao. Ma tara a God ka falea mouria
firi fuana laugo.
30 Ma tooa oro na da baita si kada nae, tara daka to'ou. Ma tooa oro na
da faato'ou gera si kada nae, tara daka baita.>>

20

Si oomelawanea sulia na wane rao gi.

1 A Jesus ka bae lau urii fuana oote fafurongo nia gi, <<Na Initooa i Langi
e iilingia na wane na e too ana gano, ma e lea i ofaidani uria na soelana
wane gi uria na raolaa i laona na raoa nia.
2 Ma nia ka aalafaafia na folilada ana si malefo na e bobola fuana fe
hato, ma ka ooduda naa uria raolaa laona na raoa nia.
3 <<Ma i ubongi ua, nia ka lea lau, ma ka rikia teni wane aai gi da take
go ada i laona uusia ma langi dasi iilia go tesi doo.
4 Ma nia ka urii fuada, <I gomolu laugo, molu lea, molu ka rao i laona
na raoa nau, ma i nau tara kuka foli gomolu.>
5 Ma gera ka lea naa.
<<Ma i initooa na hato ma ana si kade hato na e lea naa uria haulafia, i
nia ka lea lau, ma ka iilia laugo si doo baa.
6 Ma i haulafi i nia e lea ma ka daotoona teni wane gi na da take go ada
i uusia. Ma i nia e ledida ka urii, <Uria taa na molu ka take go amolu i
seenaa sulia fe hato loulou nae, ma langi molu si iilia go tesi doo?>
7 <<Ma gera oolisia daka urii, <Sulia e langi ta wane kasi soe gemelu go.>
<<Ma nia ka bae urii fuada, <I gomolu laugo, molu lea, ma molu ka rao
i laona na raoa nau.>
8 <<Ma si kada na hato e suu, na wane na e too ana raoa, ka bae urii
fuana na wane baita ana na raoa nia, <O soea mai na wane ni rao gi ma
oko foli gera ana na malefo gera gi. O hafali ana na wane baa gi ku soeda
i'isi lea ka dao ana na wane baa gi ku soe totongenao.>
9 <<Na wane ni rao baa gi na nia e soeda i haulafi, da dao mai ma nia
ka folida ana si malefo na e bobola fuana fe hato fuana tee wane.
10 Ma si kada na wane baa gi na nia e soeda mai i nao da dao mai, da
manata hasa tara nia ka foli gera ka tee baita. Sui taa, ni gera sui go gera
ngalia go si malefo na e bobola fuana fe hato fuana tee wane.

11 Ma si kada gera ngalia ana, gera ngununungunu fuana na wane na e too
ana na raoa, daka bae urii,
12 <Na wane naa gi o soeda mai i buri da rao go ada sulia si kada to'ou,
ma oko folida ka bobola laugo fai gemelu na melu ngali gulua ana na
raolaa sulia fe hato loulou nae na e hato fifii.>
13 <<Ma nia e oolisia tee wane ada ka urii, <Ruana ae, i nau kusi faafefe
oe go. I oe o aalafaafia na raolaa uria tee si malefo go baa.
14 O ngalia na folilaa oe ma oko lea naa. I nau ku dooria na falelaa ana
na wane na ku soea i i'isi ka iilingia laugo na ku fale fuamu.
15 Ma i nau ku too ana babaitaa uria na iililana tesi doo na ku doori iilia
ana na malefo nau i talagu. Ni oe o kwaifii sulia nau ku fale doo baita agu
fuana wane ete loko gi?>>>
16 Ma i i'isi a Jesus ka bae urii, <<Nia naa, na wane na e isi, tara ka eeta
lau i nao. Ma na wane na e eeta i nao, tara nia ka isi lau.>>

Ooula si kada Jesus e bae sulia maelana.

17 Si kada Jesus e lea fui Jerusalem, nia ka talaia oote fafurongo nia gi
gera ka lea garangi nia taifilida, ma nia ka faarai fuada taifilida ka urii,
18 <<Molu fafurongo diana mai fuagu. Golu lea kou fui Jerusalem nae.
Ma tee wane tara ka fale nau, nau wela nia Iimola gi, fuana fataabu baita
gi ma gera na faatolomai gi ana kwaieresia gi, eeri gera ka keto ta'a ani
nau uria na haumaelagu.
19 Ma tara gera ka fale nau fuana tooa maadiu gi, ma i gera tara daka
mala'ite'ite nau, ma gera ka rabusi nau. Sui tara gera ka fotoi nau i fafona
airarafolo uria haungilagu. Haia, ma ana ooula maedani, tara nau kuka
mouri lau.>>

Faatolomailaa sulia babaitaa lao Initooa a God.

20 Buira doo nae, afe nia a Sebedi fai nia na roo wela nia gi a James
ma a John gera ka dao mai uria rikilana Jesus. Na geni nae e lea mai, ka
boururu i naona Jesus, ma ka gania uria iililanalaa si doo fuana roo wela
nia gi.
21 Ma a Jesus ka soeledia geni na ka urii, <<Taa naa o dooria?>>
Nia ka bae urii, <<Nau ku dooria o bae aalualu fuagu oko faalamainia
roo wela nau naa gi daka gwouru garangi oe, ta wane ka gwouru i bali
aaolo amu, ma ta wane i bali mouli amu, si kada o Aaofia i laona Initoo
oe.>>
22 Ana si kada nae, Jesus ka bae urii fuana wela nae gi, <<Si doo na moro
gania, gomoro langi moro si haitamana go na malutana. I gomoro moro
bobola go amoro uria nonifiilaa iilingi nau tara ku nonifii?>>
Ma daaro ka bae urii, <<Iiuka, gemere bobola go amere.>>
23 Jesus ka bae urii lau fuadaaro, <<Nia mamana tara si doo naa ka dao
ani gomoro. Haia, ma fuana taa wane na ka gwouru i bali aaolo agu ma
taa wane i bali mouli agu iilingia na moro dooria, langi lau ni nau naa ku
aadafilia. Taifilia Maa nau mai langi go ana e haitamana ka falea fuana ni
tei gera na nia aadafilida sui naa.>>
24 Kada na aakwala fafurongo aai gi gera rongoa si doo naa, rakeda ka
hasu asianaa fuana roo waihaasina nae gi.
25 Nia naa, Jesus ka soe gera sui go mai siana, ka bae urii, <<Gomolu
haitamana sui na gera tooa baita gi lao molaagali na gera dooria asianaa
ooroilana tooa gera gi. Haia, na tooa kwaitalai gi gera ka haitamana
asianaa suungailana tooa gera gi uria iililana si taa na gera dooria.

26 Haia, ma ni gamu, langi musi iilia si doo nae. Lea ta wane ani gamu
dooria ka baita, nia ka hau ana wane ni rao fuagamu sui.
27 Iiuka, lea ta wane ani gamu dooria ka baita fuagamu, nia ka aalua
wane rao o'oni fuagamu sui.
28 Nia ka iili mala ni nau, nau Wela nia Iimola gi. Sulia nau kusi lea mai
eeri na tooa gi gera ka rao fuagu. Ma nau ku lea mai uria raolaa fuana tooa
gi sui, ma kuka falea na mourilagu uria na faamourilana na tooa oro.>>

Jesus e guraa roo wane maa rodo gi.

29 Haia, ana si kada Jesus fai nia oote fafurongo nia gi da lea ua kou fui
Jerusalem, gera ka liufia na kou maefera i Jeriko. Ma si kada gera ka lea
faasia na fera nae, na tooa oro asianaa gera lea mai sulida.
30 Ma na roo wane maada e rodo daaro gwouru kamena tala. Ma si
kada daaro rongoa Jesus e lea mai sulia tala, daaro ka rii naa, daaro ka
urii, <<Oe na aaofia ana kwalafaa a David, o manatai gemere mai!>>
31 Ma si kada na tooa gi gera rongo daaro, gera ka ngatafi daaro ma gera
ka urii, <<Moro too aaroaro!>> Sui si kada gera bae urinae, daaro kafi rii
baita tasa lau urii, <<Oe Aaofia ana kwalafaa David, o manatai gemere
mai>>
32 Ma si kada Jesus e rongo daaro rii mai urinae, nia ka take, ma ka soeda
mai, ma ka ledida ka urii, <<Taa na moro dooria nau kuka iilia fuamoro?
>>
33 Daaro oolisia daka urii fuana, <<Gemere dooria oko aadea tesi doo
fuamere eeri na maa mere ka aada lau.>>
34 Haia, a Jesus e kwaimanatai asianaa fuadaaro, ma nia ka hamosia
maa daaro gi. Ma ana si kada nae ua go, na maa daaro gi ka aada naa, ma
daaro ka lea naa fai nia Jesus.

21

Tooa oro da baelafea Jesus.

1 Ma a Jesus ma na oote fafurongo nia gi gera dao garangia naa i
Jerusalem, ana fera i Betfeis, i gwouna fe uuo i Olivtri. I seenae, a Jesus
ka falea roo wane ana na oote fafurongo nia gi, daaro ka eeta i nao,
2 ma ka bae fuadaaro ka urii, <<Moro lea ana fera loko na moro naofia
kou, ma tara moro ka daotoona tee doo fai ae na hatana na dongki, da kani
faafia i seenae fai nia na galena. Moro luke daaro, ma moro ka ngalia mai
siagu.
3 Ma lea ta wane ka haea tesi doo fuamoro, moro ka haea fuana moro ka
urii, <Na Lord naa e dooria.> Ma tara ali'ali nia ka faalamainia fuamoro.>>
4 Si doo naa e fuli hai ka faamamanaa si taa baa na profet e haea ka urii,
5 <<Molu ka haea fuana tooa gi i Jerusalem muka urii, <Rikia fasi. Na
Aaofia gamu e lea na mai siagamu. I nia e faato'ou nia, ma ka tae mai i
fafona na gale dongki.>>>
6 Ma na roo wane naa gi ana na oote fafurongo nia gi, daaro ka eeta naa
i nao ma daaro iilia naa si doo naa gi a Jesus e haea fuadaaro hai daaro
ka iilia.
7 Daaro talaia mai na dongki nae ma na galena, ma daka hamatainia na
maku gera gi i fafona galena, ma a Jesus ka tae i fafona.

8 Ma na tooa oro asianaa da hamatainia na maku gera sulia na tala, ma
teni tooa gi da tabalia na aba senge ana niu gi, ma daka hamatainia sulia
na tala uria faabaitalana Jesus.
9 Na figua baita gi na da eeta i nao ana a Jesus ma daka isi kou i buira,
daka rii ma daka urii, <<Na baelafelaa fuana kwalafaana a David na aaofia!
God ka faadiana na wane na e lea mai ana hatana na Lord! Gia ka baelafea
a God!>>
10 Ma si kada a Jesus e dao i Jerusalem, na fera ka ngalu asianaa, ma
teni tooa gi da ledida daka urii, <<Ni tei naa?>>
11 Ma na figua nae gi daka urii, <<Nia a Jesus na profet, na wane faasia
na fera i Nasaret i laona na lolofaa i Galili.>>

Jesus ngatafia tooa da labasia Beu Aabu nia a God.

12 Si kada Jesus e lea ma ka dao laona labata ana Beu Aabu nia a God,
nia ka taria na tooa gi gera uusi ada i seenae. Ma nia ka faa'asiaa na tafe
gi na wane nae gi na da tatala ana na malefo, ma ka faa'asiaa na doo gi
ni gwourulaa gera tooa gi na da faafoli ana na bola gi.
13 Ma Jesus ka bae urii fuana tooa nae gi, <<Na Baelana God i laona
Kekedelaa Aabu nia bae urii, <Na Beu Aabu nau naa, gera alangia ana beu
ni fooa.> Haia, ma ni gamu mu aadea ka hau na ana beu gera tooa bebeli
gi!>>
14 Ana si kada nae, teni tooa maada e rodo, ma teni tooa aeda e mae,
gera lea mai siana Jesus laona labata na i maana Beu Aabu a God, ma nia
ka gurada teefou.
15 Haia, ma na fataabu baita gi ma na faatolomai gi ana kwaieresia gi,
gera ka rakehasu asianaa si kada gera rikia doo diana gi na a Jesus e iilia,
ma gera ka rongoa gala wela gi da rii daka urii, <<Baelafea na Aaofia na
e futa mai ana aebara a David na aaofia.!>>
16 Haia, na fataabu baita gi ma na faatolomai gi, gera ka bae urii fuana
Jesus, <<Oe rongoa taa na gera haea? Utaa na langi osi baeluida?>>
Ma Jesus ka oolisida urii, <<Iiuka, nau ku rongoa. Ma baelafelagu e diana
asianaa. Langi molu si iidumia go baelaa baa laona Kekedelaa Aabu? Nia e
bae urii, <Oe o toolamainia na gala wela eeri daka baelafe oe i talamu.>>>
17 Sui i buira, Jesus fai nia oote fafurongo nia gi gera ka lea faasia i
Jerusalem, ma gera ka lea fuana i Betani. Ma si kada rodo e dao, gera ka
teo i seenae.

18 Ubongia ana ruana maedani, si kada Jesus fai nia oote fafurongo nia
gi gera ooli mai fuana i Jerusalem, a Jesus ka fiolo.
19 Ma nia ka rikia tee ai figi e take ninimana tala, ma ka lea i aena, sui
ka langi si rikia ta fufue doo, ma na abana gi go ana. Ma nia ka bae urii
fuana ai figi nae, <<Sulia langi osi aalua ta fufue doo, haia ita ana si kada
na langi osi fungu lau!>> Ma ana si kada nae ua go, na ai nae ka mae naa.
20 Kada fafurongo gi da rikia si doo nae, gera ka kwele asianaa. Ma gera
ka ledia urii, <<Taa naa e aadea na ai naa ka mae ali'ali go ana naa?>>
21 Haia, Jesus ka oolisida ka urii, <<Nau ku haea fuagamu, lea molu
manata mamana ma langi molu si manata ruarua, gomolu haitamana
molu ka iilia go amolu doo baita gi liufia si doo na ku iilia ana ai figi
naa. Lea so molu ka haea fuana fe tolo naa, <O lea, oko too la aasi,> haia
nia tara ka lea na ana.

22 Haia, lea molu manata mamana ana God, tesi ta boroi ana molu gania
i laona fooalaa, God haitamana nia ka falea fuagamu.>>

Na mamanaa nia a Jesus.

23 Haia, ana si kada a Jesus e ooli lau laona labata ana Beu Aabu a God
uria faatolomailana tooa, na fataabu baita gi ma teni wane baita gera Jiu gi
gera ka lea mai siana. Ma gera ka soeledia urii, <<Haia na mamanaa utaa
na o too ana oko iilia ana si raoa naa gi? Ma ni tei na e falea mamanaa
nae fuamu?>>
24 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Haia, nau laugo nau ku soeledi gamu
fasi uria tesi doo. Lea molu oolisi nau, tara nau laugo kuka haea tei na e
falea mamanaa fuagu kuka iilia ana doo nae gi.
25 Utaa? Tei naa e falea mamanaa fuana John ka siuabua ana tooa, a
God, langi wane go ana?>>
Ana si kada nae, gera ka bae ada i talada, gera ka urii, <<Lea golu haea
God naa e falea mamanaa fuana John ka iilia, tara Jesus ka soeledi golu
urii, <Ma utaa naa molu si manata mamana ana John?>
26 Ma lea golu haea urii, <Wane go ana na falea mamanaa fuana John
ka siuabua ana tooa, langi lau God,> tara tooa gi daka rakehasu fuagolu.>>
Gera mou, sulia na tooa gi da haea a John nia na profet.
27 Nia na gera ka oolisia urii go ada fuana Jesus, <<Gemelu lalafusia ni
tei naa e haea fuana John ka siuabua tooa.>>
Ma Jesus ka bae urii fuada, <<Haia, urinae, nau laugo kusi haea fuagamu
ni tei naa e falea na mamanaa naa fuagu.>>

Oomelawanea sulia na roo alakwa.

28 Ma a Jesus e bae lau ka urii, <<Molu manata utaa sulia si doo naa?
Tee wane e too ana roo wela wane. Ma i nia e lea siana na wela i nao, ma
ka bae urii fuana, <Alakwa nau ae, tara'ena o lea ma oko rao i laona na
raoa golu baa.>
29 <<Ma i nia e oolisia ka urii, <I nau ku oote nau.> Ma sui i buri, nia ka
bulasia na manataa, ma ka lea naa i laona na raoa.
30 Ma i buri, na maa ka lea lau siana na ruana wela aai, ma ka haea
laugo tesi baea baa. Ma na wela aai naa e oolisia ka urii, <I nau tara kuka
lea.> Ma sui nia ka langi si lea go.
31 <<Haia, ni tei adaaro naa na e iilia si doo baa na maa daaro e dooria?
>>
Ma gera da oolisia daka urii, <<Na wela baa i nao.>>
Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Doo mamana nau ku haea fuagamu, na
wane ta'a gi na da gonia na malefo ana na takisi ma na geni ooeoe gi, tara
gera ruu ada i laona na Initooa a God i nao ani gamu.
32 Sulia a John Siuabu baa e dao na mai siagamu uria na faatailana na
tala ana o'oloa, sui langi musi manata mamana go ani nia. Haia, na wane
faafefe gi na da gonia malefo ana na takisi ma na aai ooeoe gi gera ka
manata mamana ada ani nia. Ma sui boroi ana muka rikia na doo nae gi,
langi musi oolitai manata go, ma langi musi manata mamana go ani nia.>>

Si oomelawanea sulia na wane rao ta'a gi.

33 A Jesus e bae lau fuada ka urii, <<Molu rongoa fasi tee si baea
oomelawanea naa lau. Tee wane e fasia na raoa. Ma nia ka haungainia
rara galia, ma ka elia tee kilu uria na felesilana na fufue ai gi uria na waen,

ma ka tolea tee luma uria na fololaa. Sui nia ka aalua na raoa nia nae i
abada teni wane gi na da rao i hara gi, ma ka lea ana uria tee aefera aai.
34 Ma si kada ni gonidoolaa e dao, nia ka oodua na wane ni rao nia gi
siada na wane baa gi na nia e faalamainia na raoa baa fuada, uria ta bali
fufue ai nia.
35 <<Ma na wane nae gi na e faalamainia na raoa na fuada da daua
na wane ni rao nia gi, ma gera ka rabusia tee wane, ma ruana wane aai
gera ka haumaelia naa, ma ooula wane aai gera ka uia na ana fou uria
haungilana.
36 Sui nia ka oodua lau teni wane oro ni rao gi lau siada liufia i nao. Ma
na wane nae gi na e faalamainia na raoa fuada, daka aade urii baa laugo
ada.
37 Ma i i'isi, nia ka oodua na wela wane nia siada. Ma nia ka manata
urii, <Gera tara daka manata baita go ada ana na wela nau.>
38 <<Sui ma ana si kada na wane nae gi da rikia na wela nia, daka bae
kwailiu naa fuada daka urii, <Nia naa na wela nia na wane na e too ana
na raoa naa. Golu haumaelia, eeri golu ka ngalia agolu na doo nia naa gi
sui.>
39 Ma gera dau ana ma daka ui ania i maa faasia na raoa nae, ma daka
haumaelia.
40 <<Nia naa si kada na wane na e too ana na raoa e dao mai, si taa naa
nia tara ka iilia fuana na wane nae gi?>>
41 Ma gera oolisia daka urii, <<Nia ka haumaelia na wane ta'a nae gi, ma
nia ka faalamainia na raoa nia fuana teni wane aai gi, na tara daka falea
ta bali aai fuana ana si kada ana gonidoolaa.>>
42 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Utaa naa musi rongo diana go ana
Kekedelaa Aabu baa e urii, <Si fou baa na wane gi na da tolea na beu da
oote gera ana, nia naa e hau ana si fou initoo ka tasa. Ma si doo naa, a
Lord naa e iilia, ma ka diana asianaa.>
43 <<Ma nia naa ku haea fuagamu, a God tara ka lafua na Initooa nia
faasi gamu, ma ka falea ana fuada na tooa gi na daka roosuli nia.
44 So ni tei na e asia fafona na fou naa, tara fou na ka labasia naa. Ma
so ni tei naa na fou nae ka asia i fafona, nia ka maga ngisingisia naa.>>
45 Ma si kada na fataabu baita gi ma na Farisi gi gera rongoa si
oomelawanelaa nae gi, gera ka aada haitamana a Jesus e bae suli gera.
46 Nia naa gera dooria gera ka dumulia. Sui taa, gera ka mou sulia na
tooa oro gi gera koni ana si kada nae, sulia na tooa gi gera ka manata
fuana Jesus i nia na profet.

22

Si oomelawanea sulia na baraa.

1 A Jesus e bae lau ana oomelawanea fuada na tooa gi ka urii,
2 <<Na Initooa i Langi e urii: Tee aaofia e haungainia na fangaa ana
baraa na fuana na alakwa nia na aarai ana.
3 Ma i nia ka oodua na wane raoa nia gi siada na wane gi na i nia e
soeda mai uria na fangaa nae, hai daka lea mai. Sui daka oote gera ada ni
lealaa mai.
4 <<Sui i nia ka oodua lau teni wane ni rao, ka bae urii fuada, <Molu ka
faarongo na wane naa gi ku soeda, na fangaa nau e aade aagau sui naa.
Nau ku haungia sui naa na bulumakau baita nau gi ma na gale bulumakau

diana nau gi, ma na doo gi sui e aade aagau sui naa. Molu lea na mai ana
na fangaa.>
5 <<Sui langi dasi dooria go roolaa sulia, ma daka lea e'ete ada. Tee wane
e lea na ana uria laona raoa nia, ma ta wane aai e lea ana uria i laona na
sitoa nia.
6 Ma teni wane aai gi da ngiria na wane ni rao nae gi, daka kwaeda, ma
daka haumaelida.
7 Ma na aaofia naa ka rakehasu asianaa, ma nia ka oodua na wane oomea
nia gi, ma daka haungia na wane nae gi na da haumaelia na wane ni rao
nia gi. Ma daka suungia na fera baita gera.
8 <<Sui i nia ka bae urii fuada na wane ni rao nia gi, <Na fangaa e aade
aagau naa, sui na wane baa gi ku soeda, dasi faorana lealaa mai uria na
fangalaa fai gemelu.
9 Molu lea sulia na tala gi, ma molu ka soea mai na tooa gi sui na molu
daotooda, daka lea mai ana fangaa naa.>
10 Ma na wane ni rao gi daka lea sulia na tala gi, ma da oofua mai na
tooa gi sui na da daotooda. Ma na fangaa ana na baraa nae ka fungu ana
tooa diana gi ma na tooa ta'a gi.
11 <<Sui si kada na aaofia e dao mai uria na rikilana na tooa gi na da
dao, nia ka rikia tee wane na e langi kasi oofi ana na aai maku ana na
baraa.
12 Ma na aaofia ka ledia ka urii, <Ruana ae, o ruu mai utaa i seenaa naa,
doo na langi osi oofi go ana na maku ana na baraa?> Ma na wane nae ka
langi si bae go.
13 <<Sui na aaofia ka haea fuana na wane ni rao nia gi ka urii, <Molu
kani faafia na abana ma na aena wane naa, ma molu ka ui ani nia i laona
na gula rorodoa na i maa ana si gula ana aangilaa ma na girigiri lifoa.>
14 Sulia na tooa oro gi na a God e soeda, sui taa na aange tooa go na e
filida.>>

Na ledilaa sulia na takisi.

15 Na wane Farisi gi da lea ma daka haungainia na manataa uria na
faagarolana a Jesus ana si doo gi na nia e haeda.
16 Ma gera ka oodua teni fafurongo gera gi fai nia teni wane gi a Herod
siana a Jesus. Ma daka bae urii, <<Faatolomai ae, i gemelu melu haitamana
i oe o haea na doo mamana gi, ma oko faatolomai mamanaa sulia na
malutaa nia a God. Ma ka langi osi manata a'abo go sulia na doo gi na
tooa gi da haea suli oe, sulia e langi osi manata baita go ana na babaitaa
gera na tooa gi.
17 Nia naa, o haea fasi mai na manatalamu fuamelu. Nia bobola go ana
ana kwaieresia gia Jiu gi hai melu ka falea na malefo ana na takisi fuana
na aaofia i Rom, na hatana a Sisa, ma e langi?>>
18 Ma a Jesus e haitamana sui naa na manatalaa ta'a gera, ma ka bae
urii, <<I gomolu na wane susuge gi, uria taa na molu ka hasi uria na
faagarolagu?
19 Molu faatainia fasi na malefo na molu folia ana na takisi.>> Ma gera
ka ngalia mai tee fe malefo, daka faatainia fuana.
20 Ma nia ka ledi gera ka urii, <<Na nununa ni tei naa e nii i fafona
malefo naa? Ma na hatana ni tei naa?>>
21 Ma gera oolisia daka urii, <<A Sisa.>>

Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Molu oolifainia si doo nia gi a Sisa fuana
a Sisa, ma molu ka oolifainia si doo nia gi a God fuana a God.>>
22 Ma si kada gera rongoa ana na oolisilana nae e diana urinae, gera ka
kwele asianaa, ma daka tafusi nia, daka lea na ada.

Sulia na tataea faasia maea.

23 Ma ana fe dani nae laugo, teni Sadusi gi gera lea mai siana Jesus. Na
Sadusi gi gera haea wane afetai ka tatae lau buira nia e mae naa. Si kada
gera dao siana Jesus, gera ka soeledia daka urii,
24 <<Faatolomai ae, kwaieresia Moses gi nia bae urii, <Lea ta wane e mae
faasia afe nia, ma langi daaro si too go ana ta wela naa, haasina haitamana
ka aadea go ana na geni nae. Ma lea daaro ka too ana teni wela ana si
kada nae, na wela nae gi wela nia wane baa e aadea na geni naa i nao sui
ka mae faasia, sui boroi ana gera ka futa ana haasina.>
25 Haia, tee aebara ani golu Jiu gi gera too ana fiu waihaasina. Haia, na
uulunao e aadea tee haari. Haia, ma ana si kada daaro si too ua ana ta
wela, wane nae ka mae na ana.
26 Ruana wane ka aadea geni naa. Haia, ma ka langi daaro si too ua ana
ta wela laugo, ma nia ka mae naa laugo ana. Ooula wane ka aadea lau, ka
mae laugo. Nia urinae lelea fiu waihaasina nae gi, gera mamae ka sui.
27 Buira bare waihaasina naa gi gera mae, geni naa ka mae naa laugo.
28 Haia, ma na geni na nia aadea mai fiu waihaasina naa gi. Lea urinae,
si kada tooa gi da tatae faasia maea, tara ni tei ana fiu waihaasina nae gi
naa aarai nia mamana?>>
29 Jesus e oolisi gera ka urii, <<Gomolu naa langi molu si haitamana
go na Kekedelaa Aabu ma langi molu si haitamana go si taa naa God e
haitamana ka iilia. Nia naa e aadea molu ka garo asianaa.
30 Sulia i buira tataea faasia tooa gi da mae, nia langi go ta aade genia
ma ta toowanea. Sulia ana si kada nae, tara tooa gi gera ka too na ada
mala na ensel a God gi i langi.
31 Haia, ma na baelaa sulia tooa da mae tara daka tatae lau, God e haea
ua na mai. Ma ni gomolu langi molu si manatatoona go taa gi baa molu
iidumida laona Kekedelaa Aabu?
32 Ana kada baa God e bae fuana Moses sulia koo gia baa gi Jiu baa gera
mae ua na mai baa, nia bae urii, <I nau naa a God a Abraham, ma a God
a Aesak, ma a God a Jakob.> Haia, na malutana na baelana nae, sui boroi
ana daalu da mae naa, a God e haitamana daalu mouri ua go ada fai nia.>>
33 Ma ana si kada tooa oro na gera koni galia Jesus da rongoa si doo nae
gi, gera ka kwele asianaa ana faatolomailaa nia.

Na kwaieresia baita ka tasa.

34 Ana si kada na Farisi gi da rongoa a Jesus e faabonaa na Sadusi gi,
gera oofu mai siana.
35 Ma tee wane ada na faatolomai ana kwaieresia gi, nia ka iiliili uria
faagarolaa a Jesus ana si ledilaa ka urii,
36 <<Wane faatolomai ae, na kwaieresia taa na e baita liufia kwaieresia
gia gi?>>
37 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Oko rakediana fuana a Lord na God oe
ana na liomu teefou, ma ana na mangomu teefou, ma ana na manatalamu
teefou.
38 Nia naa na kwaieresia totongenao ma ka baita tasa.

39 Ma ruana kwaieresia e iilingia laugo e urii, <Oko rakediana fuana na
tooa aefera oe, iilingia o rakediana ani oe i talamu.>
40 Ma na kwaieresia gi sui go faasia a Moses ma na faatolomaia gera na
profet gi gera lea sui go mai faasia na roo kwaieresia naa gi.>>

Jesus e ledi sulia aebara nia.

41 Ana si kada teni Farisi gi da koni galia Jesus, nia ka soeledi gera ka
urii,
42 <<Gomolu haea ni tei na Christ na wane na God e aadafilia uria
Aaofialaa, e futa mai ana?>>
Gera ka oolisia urii, <<Tara Christ ka futa mai ana aebara a David na
aaofia.>>
43 Sui a Jesus ka ledi gera lau, <<Lea so nia ka futa go ana ana aebara a
David na aaofia, uria taa na Aanoedoo Aabu ka falea na manatalaa fuana
a David ka alangia wane ana Lord? Sulia a David e bae urii mai nao,
44 <A God e bae urii fuana Lord nau: Oko gwouru i bali aaolo ani nau,
eeri oko initoo fai nau maasia si kada tara kuka saitasa ana maalimaea oe
gi.>
45 Haia, ma lea David na aaofia e alangia Christ ana Lord nia, na Christ
ka sifo utaa mai faasia na kwalafaa nia a David go ana?>>
46 Ma ana si kada nae, langi ta wane ani gera ka bobola uria oolisilanalaa
tesi doo. Ma gera ka ida na ada uria soeledilana Jesus lau.

23

Sulia na Farisi gi fai nia na faatolomai gi ana kwaieresia gi.

1 A Jesus e bae fuana na tooa gi na da figu mai ma na oote fafurongo nia
gi ka urii,
2 <<Na wane faatolomai doo ana kwaieresia gi ma na Farisi gi gera too
mamanaa uria na faatolomailaa ana kwaieresia a Moses gi.
3 Nia naa, molu ka roosuli gera ma molu ka iilia na doo gi sui na da haea
fuamolu. Sui taa, e langi molu si iilia na doo na gera iilida, sulia langi dasi
iili go sulia si doo na da bae sulia.
4 Gera falea si raolaa oro na e afetai fuana na tooa gi, iilingia da kania
na oko gulu gi faafida, sui langi dasi maabe go uria kwai'adomilaa tooa gi
uria na koulana.
5 <<Ma gera iilia na doo gi sui hai so na tooa gi daka rikida. Molu rikia
fasi na rebe doo baita gi na da kedea na Kekedelaa Aabu gi ana na daka
kania i maadara ma i abada. Ma molu ka rikia fasi amolu na maku gera
gi e fisira tekwa.
6 Ma daka dooria asianaa na gwourulaa ana si gula initoo ana na fangaa
gi, ma si gula initoo gi ni gwourulaa i laona Beu Aabu gi.
7 Ma daka dooria asianaa ana na faabaitalada i maana uusia gi, ma na
alangilada ana wane Faatolomai gi.
8 <<Haia, ma e langi kasi diana uria na alangilagamu ana na wane
faatolomai doo, sulia gomolu too go ana tee wane Faatolomai doo, ma
i gomolu na bare waidoorana gi sui go.
9 Ma e langi musi alangia ta wane la molaagali na ana na maa gamu,
sulia i gamu mu too go ana tee Maa na e too mai langi.
10 Ma e langi dasi alangi gamu ana na wane baita, sulia i gamu mu too
go ana tee wane baita, ma i nia naa nau, na Christ.

11 Lea so ta wane na ka baita i matangagamu, nia ka aalua na wane ni
rao.
12 Ma so ta wane ka faabaita nia i talana, a God tara ka faato'ou nia. Ma
so ta wane ka faato'ou nia i talana, tara a God ka faabaita nia.>>

Kada Jesus e bae usia na tooa baita ana Jiu gi.

13 Ma Jesus ka bae lau urii, <<E ta'a asianaa fuagamu na faatolomai gi
ana kwaieresia gi ma i gamu laugo na Farisi gi na tooa susuge! Tara a God
e kwae gamu, sulia gamu muka bilakea na maa ana Initooa i Langi suusia
na tooa. Gamu laugo langi musi dooria go hasa molu ka ruu lao Initooa a
God, ma molu ka suusia tooa na da haasi uria ruulaa.
14 E ta'a fuagamu na faatolomai gi ana kwaieresia gi ma i gamu na Farisi
gi na mu aadea na doo gi eeri tooa gi gera ka hae e gamu na tooa diana
gi. Sui taa, tara God ka kwae gamu, sulia mu faafefe ana gwe oru gi ma
muka laua na luma gera gi fuagamu. Sui boroi ana molu ka urinae, molu
ka iilia fooalaa tekwa gi, eeri na tooa gi gera ka haea gamu na tooa a God.
Tara na kwakwaelaa gamu gi ka baita ka tasa, sulia mu iili urinae.
15 E ta'a fuagamu na faatolomai gi ana kwaieresia gi ma i gamu na Farisi
gi na tooa susuge na gamu aadea tooa gi eeri gera ka haea gamu na tooa
diana gi. Haia, tara God ka kwae gamu, sulia mu uulafu asianaa ana galilaa
gula gi sui, lao aasi ma i la tolo, uria daotoolana ta wane, eeri ka lea suli
gamu. Haia, ma ana si kada wane naa e lea go suli gomolu, molu kafi
aade aagau go ani nia uria lealaa fuana si gula ana maea. Haia, ma na
kwakwaelaa nia tara ka tasa liufi gomolu sulia na aabulolana e ta'a liufi
gomolu sui naa.
16 <<Haia, ni gamu mu iilingia na wane maa rodo gi na da talaia na tooa.
Nia naa, tara a God ka kwae gamu asianaa. Sulia mu faatolomainia tooa
gi urii, <So ni tei na e tofe ma ka bae urii: Mamana mai ana Beu Aabu a
God, nia e diana go ana lea nia langi kasi iilia si taa naa nia tofe uria. Ma
lea nia bae urii: Mamana mai siana gold loko laona Beu Aabu nia God, nia
naa e aabu asianaa uria oilana tofelaa nia.>
17 Gamu maa rodo ma muka nue asianaa. Taa naa na e baita, na gold
ma langi na Beu Aabu naa na e aadea gold na ka aabu? Na Beu Aabu a
God na e baita liufia na gold!
18 Ma laugo muka faatolomai nia na tooa gi urii, <So ni tei naa e tofe
ma ka bae urii: Mamana mai fafona fuli eere, nia diana go ana lea so nia
langi si iilia taa naa nia haea. Ma lea nia bae urii: Mamana mai siana
kwaisuusia na e too fafona fuli eere, nia na e aabu ka tasa uria oilana
tofelaa nia baa.>
19 Gamu mu iilingia na tooa maa rodo, sulia gamu mu ooewanea asianaa.
Si taa naa e baita, kwaisuusilaa ma langi na fuli eere naa na e aadea si
kwaisuusilaa naa ka aabu? Na fuli eere naa e initoo liufia na kwaisuusilaa.
20 Haia, nia nae, lea so ni tei na e tofe ma ka haea fuli eere, tama nia
haea na fuli eere loko fai nia doo gi sui na e too i fafona fuli eere nae.
21 Ma so ni tei na e tofe, ma ka haea Beu Aabu nia a God, nia urinae
tama nia haea na God na e too laona Beu Aabu nae naa.
22 Ma lea ta wane ka tofe ana langi, tama nia haea fuli gwouru nia God
nae, ma God laugo.
23 <<E ta'a fuagamu na faatolomai gi ana kwaieresia gi ma i gamu na
Farisi gi, mu susuge ana aadelaa gamu gi, ma tara God ka kwae gamu.
Gamu falea tangafulu ana si doo gi fuana God ana gala si doo gi na mu
fasida laona raoa gamu gi, sui langi musi manata a'abo go uria roosulilana

faatolomailaa baita ana kwaieresia gi. Na faatolomailaa baita gi ana kwaieresia gi e bae urii, <Wane ka iilia na doo gi sui na e olo fuana tooa aai. Nia ka kwaimanatai fuana tooa ma ka haea si doo mamana gi.> Muka iilia na doo nae gi, fai nia na doo to'ou gi i laona kwaieresia gi laugo.

24 Gamu iilingia na wane maa rodo na e talaia na tooa. Gamu haitamana go agamu manata a'abolaa uria lealaa sulia gala si doo gi laona kwaieresia gi. Sui gamu langi musi manata a'abo go ana si doo baita gi laona kwaieresia gi. Kada mu iili urinae, si doo na nia aada mala molu lafua go amolu si lolo faasia si taa naa mu gwoufia, sui muka gwoufia go amolu na subu baita baa.

25 <<Gamu na faatolomai gi ana kwaieresia gi ma i gamu na Farisi gi na mu haitamana aadelana si doo gi eeri tooa gi gera ka hae diana ani gamu. Haia, tara God ka kwae gamu, sulia mu dooria na doo oro gi ma muka bebeli. Gamu iilingia ta wane e manata go ana uria tagasilana noina kakao ni gwou gi ma na doo gi ni fangalaa, ma i laoda gera bilia asianaa.

26 Gamu na Farisi gi na maa gamu e iilingia rodo! Mu oolisia na manatalaa gamu gi ka faalu eeri muka haitamana tagasilana laona kakao gi ma na tatae doo gi ni fanga. Lea na manatalaa gamu ka faalu, na aabulolaa gamu ka faalu laugo.

27 <<Gamu na faatolomai gi ana kwaieresia ma i gamu na Farisi gi, mu aadea tooa gi gera ka haea gamu na tooa diana gi. Sui taa, tara God ka kwae gamu, sulia gamu mu iilingia kwaingeia gi na gera haungai diana ana bali maa, ma i laona e fungu ana ogi fai nia na nonina tooa na gera mae ma daka fura gi naa.

28 Si doo naa nia mamana ani gamu, sulia si taa gi na gamu iilia gi nia aada diana asianaa maana tooa gi. Haia, na manatalaa gamu ka ta'a asianaa, ma gamu ka haitamana na sugelana tooa.

29-30 <<Gamu na faatolomai gi ana kwaieresia gi, ma i gamu laugo na Farisi gi, gamu haitamana aadelana na doo gi fuana tooa gi gera ka haea gamu tooa diana asianaa. Sui taa, tara God ka kwae gamu, sulia mu haea lea so molu ka too ana si kada i nao, langi gamu kasi adomia go na koo gamu gi uria haungilana na profet gi. Sui muka aalua na fou diana ni faamanatatoolaa i fafona kwaingeia gera profet gi ma na tooa diana gi i nao.

31 Haia, nia faatainia gamu naa na kwalafaa na koo ta'a gamu na da haungia na profet gi i nao.

32 Haia, ma lea urinae, gamu laugo mu aadea na agamu si doo nae!

33 I gamu naa na aabulolaa gamu e iilingia na loi gi. E afetai asianaa hasa molu ka tafi faasia si kwakwaelaa ana eere i gula ni maea.

34 Haia, si doo nau ku iilia tara nau ku oodua teni profet ma teni wane haitamadoo ma teni faatolomai gi siagamu. Haia ma ni gera na tara bali ada muka haumaelida ma muka fotoida ana airarafolo. Haia, ma bali ada tara muka dumulida ma muka rabusida i laona Beu Aabu ni fooa gamu gi, ma muka tari kwailiu ani gera faasia lao maefera gamu gi.

35 Nia naa aadea tara a God ka kwae gamu faafia na haumaelilana na tooa gi sui, tala'ae mai ana maelana Ebol na wane o'olo lea mai ka dao ana maelana Sekaraea, wela a Barakaea na gamu na Jiu gi mu haumaelia matanga na Beu Aabu a God ma na fuli eeri.

36 Nau ku haea fuagamu na kwakwaea uria maelana tooa nae gi sui tara ka too i fafo gamu tooa ana kadamanga naa.>>

Jesus e kwaimanatai fuana tooa i Jerusalem.

37 Ma Jesus e aada kou fuana fera i Jerusalem, ma ka bae urii, <<Tooa i
Jerusalem ae! Gamu baa mu uia fou gi uria haumaelilana na profet gi baa
na a God e falea fuagamu. Kada oro nau ku doori muka lea mai siagu, haia
kuka aada suli gamu iilingia na kakaraikua baa e gonitainia na galena gi
farana kukubana. Sui taa, langi molu si dooria go.
38 Haia, mu rongoa, tara God ka tafusia na Beu Aabu nia i fera gamu,
ma na Beu nia ka gwou go ana.
39 Haia, ma ni nau ku haea laugo, tara langi musi riki nau lau lea ka dao
ana si kada gamu muka bae suli nau, muka urii, <A God ka faadianaa na
wane na e lea mai ana na hatana a Lord.>>>

24

*[*No Heading here in the Lau NT text*]*

1 Ma i buira Jesus e bae urinae sui, nia ka lea faasia Beu Aabu nia a
God. Ma ana si kada a Jesus e lea kou, na fafurongo nia gi gera ka lea mai
siana, ma gera ka bae urii, <<Wane baita ae, aada oko rikia fasi amu na
Beu Aabu diana naa gi.>>
2 Jesus ka bae urii fuada, <<Iiuka. Beu nae gi e diana. Sui taa, nau ku
hae fuagamu, sui boroi ana molu rikia na Beu loko gi, tara tesi fou kasi
too i fafo ta fou. Tara daka aatoli teefou i hae gano.>>
3 Buira, Jesus ka tae gwouna fe uuo i Olivtri, ma ana si kada nia e gwouru
ana, oote fafurongo nia gi gera ka lea mai siana, ma gera ka too taifili gera.
Ma gera ka soeledia Jesus urii, <<Si kadamanga taa na tara na doo naa gi
o haeda fuamelu tara ka dao mai? Haia, ma si taa naa tara ka dao mai
eeri ka faatainia kada oe uria oolilaa mai fai nia si kada tara na molaagali
na ka funu ana?>>
4-5 A Jesus e oolisi gera ka urii fuada, <<Muka aada suli gamu, sulia tooa
oro gi na tara gera lea mai i nunufana hatagu, ma gera ka suge gamu, daka
bae urii, <Nau na Christ na wane baa God e aadafilia.> Ma ana si kada gera
aadea ana si doo nae gi, tara na tooa oro gi gera ka manata mamana ana
sugelaa gera nae gi. Haia, ma ni gamu, muka aada suli gamu, aata ta wane
ada ka suge gamu ma muka manata mamana ana sugelaa gera gi.
6 Ma tesi doo lau, tara muka rongoa lingeena firulaa ana teni fera garangi
gi ma na uunuunulaa gi sulia firulaa gi ana teni fera tau mai laugo. Ka
urinae boroi ana, langi molu si manata a'abo sulida. Si doo urinae gi
tara ka dao na mone mai ana, sui langi lau hasa nia urinae go na suilana
molaagali naa.
7 Ma tara teni tooa daka firu fai nia teni tooa aai gi, ma teni initooa daka
firu fai nia teni initooa aai gi. Ma tara na uunifioloa gi daka liu ma daka
toea wane oro lao molaagali, ma tara na aanuanu gi daka geloa fera gi sui
lao molaagali naa laugo.
8 Sui boroi ana si doo naa gi gera ka dao mai urinae, nia na hafalilana
go ana si kada gi ana afetaia gi nae. Ma si doo nae gi e iilingia go ana na
geni faafuta e hafali fiiwela.
9 <<Haia, ana si kada nae laugo, tara na tooa ana maefera e'ete kwailiu
lao molaagali naa, langi gera kasi doori gamu, sulia gamu na tooa nau.
Ma tara teni wane ada gera ka dumuli gamu, ma gera ka fale gamu fuana
maalimaea gamu gi uria kwaelagamulaa ma uria haumaelilagamulaa.

10 Ma sulia si doo naa, tara tooa oro gi na da manata mamana ana God,
tara langi gera si tasa dongaa ana manata mamanalaa. Ma tara tooa gi
da marasitai gera kwailiu. Ma tara gera ka fale gera na tooa a God fuana
maalimaea gera gi.
11 Haia, ma ana si kada nae, tara teni profet susuge oro gi gera ka dao
mai, ma tara gera ka talaia ma daka sugea tooa oro gi ma gera ka lea sulia
na faatolomailaa garo gera gi.
12 Ma tara na aade doo garo ka oro asianaa. Ma sulia si doo naa, tara na
rakedianalaa gera tooa oro gi ka makeso.
13 Sui boroi ana ka urinae, so ni tei na ka tasa dongaa uria lealaa sulia
God lelea ka dao isingana si kadamanga nae, nia naa tara God ka faamouri
nia.
14 Ma si Faarongolaa Diana naa sulia Initooa a God, tara gera ka ainitalo
ana lao molaagali fuana tooa gi sui. Buira naa, isingana molaagali kafi dao
mai.
15 <<Gamu tara muka rikia tesi doo ta'a asianaa uria kwaetolingilana
God tara gera ka faatakea laona Beu Aabu a God. Haia, si doo na profet
Daniel e bae ua na mai sulia i nao.>> (Tei na o iidumia baelaa naa gi Jesus
sulia na doo naa, oko manata diana sulia malutana uria haitamalana.)
16 Haia, Jesus ka bae urii lau, <<Kada muka rikia ana si doo naa gi ka
dao mai, na tooa na da too i laona lolofaa nae Judea, gera ka tafi ali'ali
naa uria i tolo gi.
17 Ana si kada nae, lea ta wane ka too mai i maa ana luma nia, nia ka
tafi ali'ali, ma nia ka langi si manata lau uria ruulaa lau lao luma nia uria
ngalilana tesi doo ana gi.
18 Ma ni tei na e too mai ana laona raoa, nia langi kasi ooli na lau mai
luma urii tesi maku ana.
19 Kwaimanatailaa baita asianaa fuada bare geni na da iiana gi ma daka
faasusufia gala wela bibiu gi ana si kada nae, sulia e afetai asianaa gera
ka tafi ali'ali.
20 Haia, molu ka fooa ma molu ka gania God eeri langi molu si tafi ana
kada ana gwagwaria ma langi maedani ana Sabat.
21 Ta'alaa naa gi na tara ka dao mai ana si kada nae, tara ka liufia na
ta'alaa gi na e sui na mai nao hafali mai ana si kada God e haungainia
mai ana na molaagali lea mai ka dao i tara'ena. Ma i buri, langi naa lau
ta ta'alaa baita urinae ka dao lau mai.
22 Lea so God e langi kasi kurusia si kada ana ta'alaa baita urinae, tara
ta wane kasi mouri! Ma sulia God e dooria faamourilana tooa nia gi na e
aadafilida, nia naa ka aade aagau uria na kurusilana si kada urinae.
23-24 <<Ma sui tara teni wane da haea gera naa na profet ma langi gera
naa na Christ. Sui boroi ana, gera susuge asianaa. Ma tara gera aadea doo
kwaibalatana baita gi fuana tooa gi gera ka kwele ana ma daka manata
mamana ana sugelaa gera gi. Sui boroi ana, tooa na God e aadafilida sui
naa, langi gera si manata mamana ana sugelaa gera nae gi. Haia, langi
musi manata mamana ana na wane na nia bae urii, <Rikia fasi, nia naa
na Christ i seegi!> ma langi, <Nia naa i seenae!>
25 Nia nae, sui boroi ana si doo naa gi langi gera kasi dao gi ua mai, nau
ku haea na agu fuagamu i nao eeri muka haitamana.
26-27 <<Ana si kada nau, na Wela nia Iimola gi, ku ooli mai, tara tooa gi
sui gera ka riki nau. Iilingia laugo na mu haitamana rikilana sinamaaru
kada e sina mai bali taelana hato lea ka dao mai bali suulana hato lao
mamangaa. Haia, lea teni tooa gi gera bae urii fuagamu, <Na Christ e

too lao aanogwou,> langi molu si lea uria si gula nae. Langi lea teni tooa
da bae urii fuagamu, <Christ baa e aagwa i seegi,> langi molu si manata
mamana ana baelaa urinae gi.
28 <<So i fai na noina wane mae gi ka too ana, si gula nae naa tara na
manu baita gi da oofu ana uria anilana.
29 <<I buira si kada na ta'alaa nae gi e sui, tara na hato ka tala'ae rorodoa,
ma na sinali ka langi si tala na mai, ma na bubulu gi na da too i laona
mamangaa gera ka aasi gera. Haia, ma na doo kwekwesu gi la mamangaa
tara gera ka lea garo kwailiu na ada.
30 Buira si doo naa gi, na mamalafooa ana oolilagu mai kafi faatai mai
lao mamangaa. Ma ana si kada nae go ana, tooa gi sui i laona molaagali,
daka aangi sulia daka riki nau ku ooli mai fafona barobaro lao mamangaa
ma tara nau kuka lea mai fai nia rigitaa nau fai nia na raralaa baita nau.
31 Ma tara na bungu ka aangi baita uria soelana na tooa nau gi na nau
ku aadafilida sui naa. Ana si kada nae, tara nau kuka oodua mai ensel nau
gi eeri gera ka talaia mai tooa nau gi sui ana maefera gi sui lao molaagali.
32 <<Nia diana fuana molu ka haitamana tesi faatolomailaa sulia ai na
gera alangia ana figi. Kada harana ai naa nia fufurunga, muka haitamana
naa si kada laona fe ngali fuana doo gi sui ka tae diana nia garangi naa.
33 Haia, ana si kada nau ku garangi ooli mai ana, nia urinae laugo. Sulia
kada gamu rikia si doo gi sui ana fe dani ta'a baita baa nau ku haea sui
naa fuagamu nia urinae, tara gamu ka haitamana naa si kada fuana fe
dani i'isi nia dao garangi na mai.
34 Nau ku haea fuagamu, tara si doo nae gi ka dao mai kada teni wane
ana uunitee wane gi ana si kada naa gera si mae ua.
35 Na doo gi sui mai langi ma i laona molaagali tara gera ka sui. Haia,
ma na baelagu go naa e totoo si sui.
36 <<Langi ta wane si haitamana si kada tara kuka ooli mai ana. Na ensel
gi laugo dasi haitamana, ma ni nau, na Wela, boro kusi haitamana. A God
na Maa ana na nia e haitamana.
37 Na oolilagu tara ka iilingia si doo baa gi e fuli ana si kada baa a Noa.
38 Ana fe dani baa gi i nao ana na iigwaa baa, na tooa gi da fanga ma
daka gwou ada gi, ma na wane gi ma na geni gi daka aade gera ada kwailiu,
lea ka dao go ana fe dani baa na a Noa ka lea i laona na faka baa.
39 Boroi ana, gera lalafusia ua na taa naa ka dao mai, lea ka dao ana si
kada na iigwaa baa e dao mai ka lauda na ana. Ma nia tara ka dao mai
laugo urii ana si kada kuka dao mai ana.
40 Ana si kada nae, roo wane daaro rao i laona na raoa. Ma nau ku
ngalia tee wane fai nau, ma ta wane aai kuka tafusia.
41 Ma roo geni gi laugo daaro rao adaaro, ma tee aai kuka ngalia, ma
ruana aai kuka tafusia.
42 Muka aadaada diana, sulia mu lalafusia fe dani taa na nau, na Lord
gamu, kuka dao mai ana.
43 Muka manatatoona si doo naa gi, lea so na wane ana luma e
haitamana go ana si kada na wane bebeli tara ka dao mai ana, nia ka
aadaada diana ma ka langi si faalamainia na wane bebeli nae ka ruu mai
lao luma nia.
44 I nia naa, muka kwaimaasi laugo, sulia tara nau ku dao mai ana si
kada na langi musi haitamana ana.>>
45 Haia, Jesus ka bae lau urii fuana oote fafurongo gi, <<Golu ka aada
haitamana ana gwounge wane raoa utaa na nia too ana manata dianalaa

eeri wane baita nia ka haitamana manata ngadolaa ani nia urinae. Kada
wane baita nia e aade aagau uria lealaa, nia ka soea mai wane raoa nia,
ka aalu nia eeri ka aada sulia teni wane raoa aai gi laona luma, ma na fale
fangalaa fuada ana si kada diana.
46 Haia, oilakea fuana wane raoa diana, si kada wane baita nia ka ooli
mai ma ka riki nia tasa dongaa go ana ana aadelana raoa nia gi.
47 Doo mamana nau ku haea fuagamu, tara wane baita ka eele asianaa,
ma tara nia ka aalu nia fuana wane rao diana ka aadasulia si doo nia gi
teefou.
48 <<Haia, lea nia wane rao ta'a, tara buira wane baita nia e lea, tara nia
ka manata urii, <Tara na wane baita nau afetai ka ooli ali'ali mai.>
49 Ma sulia nia manata urinae, tara nia ka hau o'onilaa ana wane raoa
baa gi na wane baita nia aalu nia uria aadalaa sulida. Ma tara nia ka fanga
ma ka gwou fai nia tooa na gera gwou lilinge oro sulia dani.
50 Haia, ma tara nia tona boro ana tee fe dani ma na kade hato loko na
wane raoa na langi kasi aade aagau go ana maasia, na wane baita nia ka
dao na mai.
51 Ma tara na wane baita nia ka kwae nia baita asianaa, ma ka aalu nia
fai nia tooa na da ta'a gi. Ma si kada nia ka too ana si gula nae, nia ka
aangi dongaa go ana fai nia na girigiri lifolaa.>>

25

Si oomelawanea sulia tee aakwala haari gi.

1 Ma a Jesus e bae laugo urii, <<Ana si kada na ku ooli lau mai ana,
tara na Initooa i Langi ka iilingia na aakwala haari da ngalia na laeta ni
kwesulaa gera gi, ma daka lea uria kwaitodailaa fai nia fungao.
2 Ma ta lima haari ada da ooewanea, ma ta lima aai ada da liotoo.
3 Na haari ooewanea nae gi da ngalia na laeta gera gi ni kwesulaa, sui
langi dasi ngalia go tesi gwai ka bobola fuana faaharulaa fai gera.
4 Ma na aai liotoo naa gi da ngalia na gwai baita uria faaharulaa fai nia
na laeta gera gi ni kwesulaa.
5 Ma na fungao nae e langi kasi dao ali'ali, ma na haari nae gi na maada
ka teteolaa teefou ma daka teo na ada.
6 <<Ma i initoona na rodo, na tooa gi da rii daka urii, <Na fungao baa e
dao na mai! Molu lea, ma molu ka kwaitodai fai nia.>
7 Na aakwala haari nae gi da tatae, ma daka faaharua na laeta gera gi
ni kwesulaa.
8 Ma na haari ooewanea nae gi daka bae urii fuada na haari liotoo gi,
<Molu falea tesi gwai ni harulaa amelu, sulia na gwai gemelu gi ni harulaa
e garangi sui naa.>
9 <<Sui gera oolisida daka urii, <E langi, sulia nia e langi si bobola naa
fai golu sui. Molu lea amolu fuana ta beu ni folia uria folilana tesi gwai ni
harulaa amolu.>
10 Ma si kada gera lea ada ana uria na folilaa, na fungao nae ka dao
mai. Ma na haari nae gi na da aade aagau daka lea na ada fai nia uria na
fangaa ana na baraa. Ma sui na maa ka balika naa.
11 <<Ma i buira na haari aai baa gi daka dao laugo mai, daka urii, <Aarai
ae! O ifingia kou na maa uri gemelu!
12 Ma na fungao nae e oolisida ka urii, <Doo mamana nau ku haea
fuagamu, i nau ku lalafusi gomolu.>>>

13 Ma a Jesus ka faasuia na oomelawanea naa ka urii, <<Nia naa, molu
ka aadaada diana, sulia molu lalafusia fe dani langi si kada tara kuka dao
lau mai ana.>>
14 Sui a Jesus ka haea lau si oomelawanea naa fuana na oote fafurongo
nia gi ka urii, <<Ana si kada tara ku ooli mai ana, na Initooa i Langi e
iilingia tee wane baa e lea ana tee lealaa, ma ka soea na wane ni rao nia
gi, ma ka aalua na doo nia gi i abada.
15 Ma nia ka falea lima si malefo fuana tee wane. Ma fuana ta wane
aai, nia ka falea roo si malefo. Ma fuana ta wane aai, nia ka falea tee si
malefo. Nia e falea ka bobola naa fai nia na haitamadoolaa gera gi. Sui
nia ka lea na ana ana lealaa nia.
16 Ma na wane nae na e ngalia na lima si malefo, nia ka raoa ana, ma
ka todadoo ta lima si malefo lau.
17 Ma na wane baa e ngalia na roo si malefo, nia ka raoa laugo ana, ma
ka toda ta roo si malefo lau.
18 Haia, ma na wane baa na e ngalia tee si malefo, nia ka lea, ma ka elia
tee kilu i laona na hae gano, ma ka haufinia ana si malefo baa na aarai
baita nia e falea fuana.
19 <<Ma i buira si kada e tau, na aarai baita gera baa ka ooli mai, ma ka
inifainia na malefo baa gi fai gera.
20 Ma na wane baa na e ngalia lima si malefo, e ngalia lau mai ta lima
si malefo lau, ma ka bae urii, <Aarai baita ae, i oe o aalua lima si malefo i
abagu. O rikia fasi, nau ku toda ta lima si malefo lau.>
21 <<Ma na aarai baita nia e oolisia ka urii, <Oe wane ni rao diana nau.
Nau ku haitamana kuka manata ngado ani oe! I oe o rao diana ana si doo
to'ou gi, nia naa i nau kuka aalu oe oko baita usia na doo oro gi. O lea
mai, ma oko eele amu fai nau.>
22 <<Ma na wane baa na e ngalia roo si malefo ka dao laugo mai. Ma ka
bae urii, <Aarai baita ae, i oe o aalua go roo si malefo i abagu. O rikia fasi,
i nau ku toda lau ta roo si malefo lau.>
23 <<Ma na aarai baita nia e oolisia ka urii, <Oe wane ni rao diana nau,
nau ku haitamana manata ngado ani oe! I oe o rao diana ana si doo to'ou
gi. Nia naa tara nau kuka aalu oe oko baita usia na doo oro gi. O lea mai,
ma oko eele amu fai nau.>
24 <<Sui na wane baa na e ngalia tee si malefo, ka dao mai. Ma i nia ka
bae urii, <Aarai baita ae, i nau ku haitamana ni oe na wane na baelamu e
rigita. Oko gonia na doo gi go amu ana na gula gi na e langi osi fasia, ma
oko ngalia go amu si doo gera tooa e'ete gi.
25 Nia naa ku mou, ma ku lea ma ku haufinia na malefo baa oe baa i
laona na hae gano. O aada fasi si malefo oe baa ta naa.>
26 <<Ma na aarai baita nia e oolisia ka urii, <I oe na wane ni rao ta'a ma
oko noni eela. O manata go amu na ku goni doo ana si gula na e langi kusi
fasia, ma ku ngalia go agu si doo gera tooa e'ete gi.
27 Lea oe manata urinae, oe so oko aalua amu na malefo nau i laona si
gula ni aalulana malefo hai ka oro, hai so si kada ku ooli mai ana, i nau
kuka ngalia na malefo nae ma na malefo sarenga fai nia gi.>
28 <<Sui na aarai baita nae ka bae urii fuana na wane ni rao nia gi lau,
<Molu ngalia na malefo naa faasi nia, ma molu ka falea fuana na wane na
e too ana tee aakwala malefo.
29 Sulia na tooa gi sui na da too ana tesi doo gi, tara nau kuka falea lau
teni si doo lau fuada, eeri daka too ana doo oro gi. Ma so ni tei na e langi

kasi too ana tesi doo, boroi ana nia ka too ana tesi doo to'ou, tara nau kuka
lafua faasi nia.
30 Ma na wane ni raoa nae, molu ui ania i maa laona na rorodoa, si gula
ana aangilaa ma na girigiri lifoa.>>>
31 A Jesus ka bae lau urii fuada na oote fafurongo nia gi, <<Si kada nau,
na Wela nia Iimola gi, tara ku ooli lau mai uria na aaofialaa fai nia na
ensel gi, tara kuka gwouru ana si gula ni gwogwourua na Aaofia.
32 Ma na tooa gi sui faasia na fera gi sui tara daka oofu mai i naogu. Ma
tara nau kuka inifitaa na tooa gi sui, iilingia ta wane baa e aadasulia na
sipsip gi e inifitaa na sipsip gi faasia na nanigot gi.
33 Ma nau kuka aalua na tooa o'olo gi i bali aaolo ani nau ma na tooa
ta'a gi i bali mouli ani nau.
34 <<Sui nau kuka bae urii fuada ni tei gera na da too i bali aaolo
nau, <Gomolu naa na tooa na Maa nau e faadianaa gi. Molu ruu mai i
laona Initooa i Langi na e aade aagau ana fuagamu ita ua na mai ana na
hafalilana na molaagali ua mai.
35 Sulia si kada ku fiolo ana, muka falea si fanga fuagu. Ma si kada ku
maeligwou ana, muka falea si kafo fuagu. Ma boroi ana nau na wane dao
faasia ta fera e'ete, muka soe nau fui lao luma gamu gi.
36 Ma si kada e langi agu tesi maku, muka fale maku fuagu. Ma si kada
ku matai, muka aadasuli nau. Ma si kada ku too i laona na beu ni kanilaa,
muka maatoogu.>
37 <<Sui na tooa o'olo gi daka oolisia ka urii, <Lord ae, si kada taa na melu
riki oe o fiolo ma melu ka hangoni oe, langi si kada taa na o maeligwou
ma melu ka falea si kafo fuamu?
38 Ma si kada taa na ni oe na wane dao faasia na fera e'ete ma melu ka
soe oe i luma, langi si kada taa na e langi amu tesi maku ma melu ka fale
maku fuamu?
39 Ma si kada taa na melu rikia na o matai ana, langi o too ana i laona
na beu ni kanilaa ma melu ka lea uria na maatoolamu?>
40 <<Ma tara nau kuka oolisida kuka urii, <Doo mamana nau ku haea
fuagamu, si kada molu iilia tesi doo urinae fuana ta wane to'ou ana
haasigu naa gi, molu iilia naa fuagu.>
41 <<Sui tara nau kuka bae urii fuada na tooa na da too i bali mouli ani
nau, <Molu ka lea tau kou faasi nau. A God tara ka kwae gamu. Ma molu
ka lea laona na eere na e totoo firi, na a God e aade aagau ana fuana a
Satan ma na ensel ta'a nia gi.
42 Sulia i nau ku fiolo, ma molu si falea go tesi fanga agu. Ma si kada ku
maeligwou, molu si falea go tesi kafo fuagu.
43 Ma si kada nau ku dao mai, molu si soe nau go fuana luma gamu gi.
Ma si kada e langi agu tesi maku, langi molu si fale maku go fuagu. Ma si
kada ku matai ma ku too i laona na beu ni kanilaa, langi molu si aada go
suli nau.>
44 <<Ma i gera laugo daka oolisia daka urii, <Lord ae, si kada taa na melu
riki oe o fiolo, langi o maeligwou, langi oe na wane dao, langi ka langi amu
tesi maku, langi o matai langi o too i laona na beu ni kanilaa, ma langi
melu si adomi oe go?>
45 <<Ma tara nau kuka oolisida urii, <Doo mamana nau ku haea fuagamu,
si kada gamu oote gamu kwai'adomilaa fuana na tooa to'ou naa gi, molu
si adomi nau laugo.>>>

46 <<Sui gera ka lea na ada uria na kwaelaa na e totoo firi, ma na tooa
o'olo gi gera ka lea uria na mouria firi.>>

26

Wane baita gera Jiu gi gera faarai sulia haumaelilana Jesus.

1 Si kada Jesus e faatolomainia ana afutana si doo naa gi sui, nia ka bae
urii fuana oote fafurongo nia gi,
2 <<Gomolu haitamana sui naa, na roo fe ubongia suifetei fe dani fangaa
gia baa hatana Lofoagaua. Ma ana si kada nae naa, tara gera ka fale nau
ana, nau na Wela nia Iimola gi, fuana maalimaea nau gi, eeri gera ka fotoi
nau ana i fafona airarafolo.>>
3 Ma na fataabu baita gi ma na tooa baita gera Jiu gi, gera ka oogu laona
luma baita nia na fooanigwou na hatana a Kaeafas.
4 Ma gera ka faarai oofu, eeri gera ka daotoona tesi kada ana fuana gera
ka dumulia a Jesus ma daka haungia ana aagwalaa go ana.
5 Ma gera ka bae kwailiu urii, <<Langi golu si dumulia ana fe dani ana
fafangaa, aata tooa gi gera ka firu fai golu.>>

Tee geni e igitainia gwai moko diana i fafona ketena Jesus.

6 Ma Jesus fai nia na oote fafurongo nia gi, gera lea kou fuana i Betani,
gera ka too i laona luma a Simon, na wane baa na fura e haungia i nao.
7 Ana si kada Jesus e fanga ana, tee geni e lea mai siana, fai nia tee bii
diana na e fungu ana gwai ni gwailaa na folilana e baita. Nia lea mai, ma
ka igitainia i fafona ketena Jesus.
8 Ma ana si kada na fafurongo nia gi da rikia, rakeda ka hasu, ma gera
ka bae ada i talada urii, <<Utaa naa geni naa ka labasia gwai diana naa?
9 Gwai naa, lea so golu ka faafoli ana, tara si malefo baita na tara golu ka
ngalia ana. Haia, si malefo nae golu ka ngalia uria adomilana tooa siofaa!
>>
10 Ma sulia Jesus e haitamana go ana taa na gera bae sulia, nia ka bae
urii fuada, <<Uria taa na molu ka bae urinae ma molu ka faa'ida geni naa?
Si doo diana asianaa na nia aadea fuagu naa.
11 Sulia na tooa siofaa gi gera too fai gamu sulia dani go ana. Haia, ma
ni nau si kada kukuru go ana na ku too ana fai gamu.
12 Haia, ma na geni naa, ana si kada nia igitainia ana gwai naa faafia na
nonigu, nia e aade aagau ani nau maasia aalulagulaa i laona kwaingeia
ana fe dani maelagu.
13 Haia, ma ni nau ku haea fuagamu, ana fera gi sui lao molaagali na
tara na Faarongolaa Diana gera ainitalongainia ana, tara si taa na geni naa
e aadea fuagu gera ka rongoa naa laugo uria na manatatoolana ana.>>

Judas e aalafaafia faafolilaa ana Jesus fuana maalimaea gi.

14 Buira si doo naa gi sui, tee wane ana aakwala ma roo wane fafurongo
a Jesus hatana a Judas Iskariot e lea siada na fataabu baita gi.
15 Ma e soeledi gera ka urii, <<Lea ni nau ku falea a Jesus fuamolu,
taa naa tara molu ka falea fuagu?>> Ma gera ka iidumia oolu aakwala si
malefo ma gera ka falea fuana.
16 Tala'ae ana si kada nae, Judas ka aadaada naa uria si kada eeri ka
bobola fuana ka falea a Jesus fuada.

Jesus e ania na Fangaa ana Lofoagaua.

17 Haia, ana eetana maedani ana Fangaa ana Lofoagaua gera Jiu gi, gera
haitamana gera ania ana beredi na e langi ta iisi i laona. Ma na oote
fafurongo gi da lea mai siana Jesus. Ma gera ka ledia urii, <<Oe dooria
i fai na tara melu ka aade aagaua na fanga ana Fangaa ana Lofoagaua
fuamu?>>
18 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Molu lea fuana Jerusalem. Ana si
kada molu dao siana wane na nau ku bae sulia, molu ka bae urii fuana,
<Faatolomai gemelu e haea si kada nia e dao garangi naa. Haia, nia bae
lau go mai urii, Gemelu na oote fafurongo nau gi tara melu ka aadea na
Fangaa naa ana Lofoagaua i luma oe.>>>
19 Haia, kada na fafurongo gi da lea, ma gera ka faarai fai nia na wane
naa iilingia a Jesus e haea fuada, gera ka aade aagau na ana fafangaa nae.
20 Ma i haulafia, Jesus e gwouru i seenae uria fangalaa fai nia na oote
fafurongo nia gi na aakwala ma roo wane.
21 Ma si kada gera fanga ana, Jesus ka bae urii fuada, <<Doo mamana
nau haea fuagamu, tara ta wane ani gamu ka fale nau fuana maalimaea
nau gi.>>
22 Kada oote fafurongo gi gera rongoa si doo naa, gera ka liobukonu
asianaa. Haia, tee wane ani gera kafi tala'ae soeledia Jesus ka urii, <<Lord
ae, oe haitamana si doo uri nau afetai kuka iilia ani oe, ne baa?>> Haia,
daalu sui go naa daalu bae urinae.
23 Haia, Jesus ka urii, <<Tee wane amolu, na wane nae ka fanga oofu fai
nau, nia naa tara ka fale nau fuana maalimaea nau gi.
24 Nau, na Wela nia Iimola gi, tara nau kuka mae iilingia na Kekedelaa
Aabu e haea sui na mai nao. Ma kwaimanatai asianaa fuana na wane na
tara ka fale nau fuana maalimaea nau gi. Nia e diana fuana wane naa so
langi kasi futa ua go mai.>>
25 Ana si kada nae, Judas baa, na wane na tara ka falea Jesus fuana
maalimaea nia gi, nia ka bae urii, <<Oe haitamana na si doo uri nau afetai
kuka iilia ani oe, ne baa?>>
Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<Oe i talamu ana na o haea nae.>>

Na fangaa a Lord.

26 Ma ana si kada gera fanga ana, a Jesus e ngalia fe beredi, ma nia ka
baelafea a God, sui ka niia, ma ka falea fuana na oote fafurongo nia gi, ma
ka bae urii, <<Molu ngalia, molu ka ania, i nia naa na nonigu.>>
27 Sui nia ka ngalia na teteu ni gwoulaa, ma ka baelafea a God, sui ka
falea fuada, ma ka bae urii, <<Gomolu gwoufia, i gomolu sui go.
28 Nia naa na abugu na a God e kani faafia na gwalulaa faalu ana, sulia
na abugu tara ka iigwa fuana tooa oro gi, eeri a God ka manata lukea na
aade ta'alaa gi.
29 Doo mamana nau ku haea fuamolu, i nau kusi gwoufia lau na waen
naa lea ka dao ana fe dani kuka gwoufia na waen faalu fai gomolu i laona
na Initooa a Maa nau.>>
30 Sui gera nguulia fe nguu, sui daka lea uria fe uuo na da alangia ana
Olivtri.

A Jesus e haea tara a Peter ka kwaigoloi ani nia.

31 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Ana fe rodo naa, tara gomolu sui go
tara molu ka tafusi nau ma molu ka tafi faasi nau. Sulia na Kekedelaa

Aabu baa e haea urii, <Tara a God ka haumaelia na wane na e aadasulia
na sipsip gi, ma na sipsip gi sui tara daka tagala.>
32 Sui i buira tara nau kuka tatae lau uria mouria, nau kuka eeta i nao
ani gomolu uria i Galili.>>
33 Ma a Peter e oolisia ka urii, <<Nau afetai kuka lea faasi oe, boroi ana
tooa naa gi daka lea faasi oe!>>
34 Ma a Jesus ka bae urii fuana a Peter, <<Nau ku haea fuamu, i nao ana
na kakaraikua ka ai i laona fe rodo naa i tara'ena, ni oe tara oko haea ana
oolu si kada na o lalafusi nau.>>
35 Ma a Peter e oolisia ka urii, <<Sui boroi ana kuka mae fai oe, e afetai
kuka haea hasa ku lalafusi oe!>>
Ma na oote fafurongo aai gi sui go, gera bae laugo urinae doo.

Jesus i Getsemani.

36 Sui a Jesus e lea fai gera oote fafurongo nia gi ana tesi gula da alangia
ana Getsemani, ma nia ka bae urii fuada, <<Molu gwouru amolu i seegi
ana si kada nau ku lea kou i see loko uria na fooalaa.>>
37 Ma nia ka talaia a Peter ma na roo wela a Sebedi gi fai nia, ma ka
hafalia na liobukonulaa ka tasa.
38 Ma nia ka bae urii fuada, <<Na liogu e bukonu asianaa, ma ka bobola
naa fai nia na maelagu. Muka too i seenaa, ma muka aada fai nau.>>
39 Sui nia ka idu to'ou lau faasi daalu, ma ka bourure lea na maadarana
ka totoona na hae gano, ma ka fooa ka urii, <<Maa ae, lea so ka waluda
go ana, oko lafua amu na nonifiilaa naa faasi nau. Sui boroi ana, e langi
lau na kwaidooria nau, sulia na kwaidooria oe go ana taari.>>
40 Sui a Jesus ka ooli i siana na oolu fafurongo nia gi, ma ka riki daalu
teo naa, ma ka bae urii fuana a Peter, <<Peter ae, e utaa na molu si aada
mone amolu fai nau sulia ta tee si kadamanga?
41 Molu aada, ma molu ka fooa, aata molu ka liu i laona ta'alaa. Sulia
gomolu dooria iilia na doo diana, sui taa na nonidoo gomolu na e
makeso.>>
42 Jesus ka lea lau, ma ka fooa ana ruana si kada ka urii, <<Maa ae, lea
langi bobola uria suusilaa na nonifiilaa naa faasi nau, diana go ana, nau
ku roo na mone sulia na kwaidooria oe.>>
43 Ma si kadamanga e ooli mai siadaalu na oote fafurongo nia gi, nia e
rikia daalu teo lau, sulia na maada e teteolaa asianaa.
44 Ma Jesus e lea lau faasida, ma ka fooa lau ana ooluna si kadamanga,
ka haea laugo na baea baa gi i nao.
45 Sui i nia ka lea lau siadaalu na oolu fafurongo nia gi, ma ka bae urii
fuadaalu, <<Gomolu teo ua? Ma molu ka mamalo ua? Molu aada fasi, e
garangia naa si kada hai daka fale nau, na Wela nia Iimola gi laona abada
na tooa da aade ta'a gi.
46 Molu tatae, golu lea naa. Molu rikia na wane baa ka fale nau nia e
dao na mai.>>

Gera dumulia a Jesus.

47 Ma ana si kada a Jesus e bae ua, a Judas, tee wane ana aakwala ma
roo fafurongo nia baa gi, e dao na mai. Ma na wane oro gi da lea mai fai
nia, ma gera dau mai ana naefe gi ma na subi gi. Ma na fataabu baita gi
ma na wane baita ana tooa, na da oodu gera mai.
48 Ma Judas e falea sui naa si mamalafooa fuada ka urii, <<Na wane na
tara ku nonoia, nia naa na wane molu dumulia.>>

49 Ma ali'ali nia e lea olosia naa siana a Jesus ma ka bae urii, <<Wane
faatolomai ae, si aaroaro ka too fai oe.>> Sui ka nonoia.
50 Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<Ruana ae, oko iilia doo nae ali'ali.>>
Sui gera idu garangia mai, ma da dumulia a Jesus, ma daka dau ngasi
naa faafi nia.
51 Ma tee wane ana fafurongo a Jesus gi ka lafua na naefe nia, ma ka
kwaea na wane rao nia na fooanigwou, ma ka taba muusia naa na bali
ana aalingana.
52 Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<O aalua amu naefe oe i fuilaa, sulia ni
tei gera na da firu ana naefe, tara daka mae laugo ana naefe.
53 Osi haitamana go lea so ku soea na Maa nau, nia kafi oodua mai na
ensel oro gi liufia aakwala ma roo oomea?
54 Lea so ka urinae, tara ka langi gera si faamamanaa na Kekedelaa Aabu
baa na e haea doo nae gi tara ka fuli ani nau.>>
55 Sui a Jesus ka bae urii fuana tooa, <<Utaa na molu lea mai fai nia
na naefe gi ma na subi gi uria na dumulilagu iilingia nau naa na wane
hauwane? Sulia dani nau ku gwouru go agu i Beu Aabu a God, ma kuka
faatolomai doo, sui musi dumuli nau.
56 Na doo naa gi teefou e fuli urinae hai ka faamamanaa na kekedelaa
gera na profet gi ana Kekedelaa Aabu.>>
Sui na oote fafurongo nia gi sui go da eekwatainia, ma daka tafi na ada.

Gera ketoa a Jesus.

57 Ma na tooa na gera dumulia a Jesus, gera ka talai nia fui lao luma a
Kaeafas, na fooanigwou. Ma na wane faatolomai ana kwaieresia gi fai nia
na oote wane baita gi laugo, gera figu i seenae.
58 Ma a Peter e lea sulida ma e lea tau laugo ana, ma ka dao laugo i laona
na lalabata ana na luma nia fooanigwou, ma ka ruu kou i laona labata,
ma ka gwouru siana tooa da folo, eeri nia ka rikia taa naa daka iilia ana
a Jesus.
59 Ma na fataabu baita gi fai nia na figua ana wane baita gi sui go daka
manata uria teni si baea ni susuge gi sulia a Jesus, na e bobola fai nia ka
faamaelia.
60 Sui ka langi dasi daotoona tesi doo. Ma na wane oro boroi da bae
susuge gi da lea laugo mai. Sui i buri, tee roo wane susuge daaro tae mai,
daaro ka bae urii,
61 <<Na wane naa nia e bae urii, <I nau ku haitamana na oogosilana
na Beu Aabu a God, ma kuka tolea faalu laugo agu ana i laona oolu fe
dani.>>>
62 Sui na fooanigwou e tatae ka bae urii fuana a Jesus, <<Utaa, langi osi
oolisia go tesi doo, ana doo ta'alaa naa daaro haea sulia na ta'alaa oe gi?
>>
63 Sui, a Jesus ka bona go ana. Ma na fooanigwou ka bae lau urii, <<I
nau ku ledi oe ana hatana a God momouria, hai oko haea fuagami hasa i
oe a Christ na Wela nia a God, ma e langi?>>
64 A Jesus ka bae urii fuana, <<Nia naa nae o haea nae. Haia, doo
mamana nau ku haea fuagamu, ita ana si kada naa ka ooli alaa, muka
riki nau, na Wela nia Iimola gi, kuka gwouru i bali aaolo ana a God na e
rigita ka tasa, ma kuka lea mai i fafona barobaro gi i langi.>>

65 Sui na fooanigwou e karia na maku nia, sulia nia rakehasu asianaa,
ma ka urii, <<Nia e bae tataga ana a God. Si taa na golu ka nani lau uria?
Golu rongoa sui naa si bae tatagalaa na nia e iilia.
66 Muka manata utaa?>>
Ma gera oolisia daka urii, <<Nia e iili ta'a na e bobola fuana nia ka
mae.>>
67 Sui da ngisufia maana, ma daka kwaea. Ma teni wane da fidalia, daka
urii,
68 <<Christ ae, lea oe naa ta profet, oko haea mai, ni tei naa e fidali oe
nae?>>

A Peter e kwaigoloi ana a Jesus.

69 Ma a Peter e gwouru i maa i laona lalabata, ma tee haari ni rao e lea
mai siana ka bae urii, <<I oe laugo o too fai nia a Jesus, na wane naa faasia
i Galili.>>
70 Sui a Peter ka tofe i maada ka urii, <<I nau kusi haitamana si doo naa
o haea.>>
71 Sui, nia ka haga kou i maa. Ma tee haari rao aai laugo e rikia, ma ka
bae urii fuana tooa nae gi gera too seenae, <<Na wane naa laugo e too fai
nia a Jesus na wane naa faasia i Nasaret.>>
72 Ma a Peter ka tofe lau, ka urii, <<Nau ku aalafuu mamana e langi kusi
haitamana na wane naa.>>
73 Ma e langi si tau go i buira, na wane gi da take i seenae da lea siana
a Peter, ma daka bae urii fuana, <<I oe laugo tee wane ani gera mamana
naa naa, sulia na lingeena baelamu naa e faatai oe.>>
74 Si kada nae nia ka aalafuu lau ka urii, <<Lea nau ku suge, tara a God
ka kwae nau. I nau langi kusi haitamana na wane naa.>>
Ma ali'ali na kakaraikua ka ai.
75 Ma a Peter ka manatatoona si baea baa a Jesus e haea, <<I nao ana na
kakaraikua ka ai i laona fe rodo naa i tara'ena, ni oe oko haea ana oolu si
kada na o lalafusi nau.>> Si kada a Peter e manatatoona si doo nae, nia ka
haga kou i maa, ma ka aangi lea ka igi'igilaa go.

27

*[*No heading here in the Lau NT text*]*

1 Kada e ofaidani naa, na fataabu baita gi sui fai gera na wane baita gi,
daka faarai naa sulia a Jesus uria daka hau utaa ana.
2 Sui gera kania, ma daka talaia siana na a Paelat, na wane initoo faasia
i Rom.

A Judas e mae.

3 Haia, a Judas, na wane baa e falea Jesus fuana maalimaea nia gi, ana
si kada nia e haitamana gera ketoa naa a Jesus fuana na maelana, i nia ka
oolitai manata, ma ka oolifainia na oolu aakwala si malefo baa gi fuagera
na fataabu baita gi ma na wane baita gi, ma ka bae urii,
4 <<I nau ku fualangaa naa, sulia ku falea na wane o'olo uria na
maelana.>>
Sui gera oolisia daka urii, <<E urinae tara ka utaa fuagami? Sulia bali
nae, na bali oe ana nae.>>
5 Ma a Judas ka ui ania na malefo nae gi i laona na Beu Aabu nia a God,
ma ka lea na ana. Nia e lea kou i maa, ma ka lio na ana i talana.

6 Ma na fataabu baita gi, daka ngalia na malefo nae, ma daka bae urii,
<<E langi si bobola golu ka aalua na malefo naa fai nia na malefo ana na
Beu Aabu nia a God, sulia si malefo naa na malefo ana hauwanelaa naa.>>
7 Ma gera ka faarai sui, gera ka folia ana tesi gano, na gano tee wane e
haungai teu. Ma gera ka oolisia gano na uria bae uria aalulana wane mae
gi ana tooa na langi gera kasi Jiu i laona.
8 I aena naa, gera ka alangia ana si gano naa ana si gano ana abu lelea
ka dao i tara'ena.
9 Urinae, gera ka faamamanaa si baea na profet Jeremaea e haea ka
urii, <<Gera ngalia na oolu aakwala malefo baa, na malefo baa na tooa gi
i Israel da folia ana na wane,
10 ma daka falea uria folilana na gano nia na wane e haungainia teu gi,
iilingia na Lord e haea fuagu.>>

A Paelat e ketoa a Jesus.

11 Ma a Jesus ka take i naona a Paelat, na wane initoo faasia i Rom. Ma
a Paelat ka ledia ka urii, <<I oe na Aaofia gera Jiu gi?>>
A Jesus e oolisia ka urii, <<Nia naa nae o haea nae.>>
12 Si kada na fataabu baita gi ma na wane baita gi gera feengia a Jesus,
nia e langi si oolisida ana tee si baea.
13 Sui a Paelat ka bae urii fuana, <<Osi rongo go na doo ta'a oro naa gi
gera hae oe ana?>>
14 Sui, a Jesus langi kasi oolisida go ana tesi baea. Nia naa a Paelat ka
kwele asianaa ana.
15 Si kada nae, si kada fangaa gera Jiu gi da alangia ana <<Lofoagaua>>.
Ma wane initoo faasia i Rom e haitamana ka lukea kou ta wane faasia na
beu ni kanilaa, ni tei naa gera Jiu gi da dooria.
16 Ma ana si kada nae, tee wane e too laugo laona beu ni kanilaa na
hatana a Barabas, na tooa gi sui da haitamana.
17 Nia naa, si kada na tooa gi gera figu mai, Paelat ka ledida ka urii, <<Ni
tei naa mu dooria hai ku lukea fuagamu, a Barabas ma langi a Jesus na da
alangia ana a Christ?>>
18 Nia e bae urinae, sulia nia e haitamana na wane baita gi ana Jiu gi
gera falea a Jesus fuana sulia gera kwaifii ana.
19 Ma si kada Paelat e gwouru ana si gula ni keketoa, na afe nia ka falea
tesi baea fuana ka urii, <<Langi osi aadea tesi doo ana na wane o'olo naa.
Sulia i nau ku teo bole ma ku nonifii asianaa suli nia i laona fe rodo naa.>>
20 Ma na fataabu baita gi ma na wane baita gi gera bae aalingana na
tooa, eeri daka gania a Paelat uria ka lukea a Barabas, ma ka aalua a Jesus
uria maea.
21 Ma a Paelat ka soeledida na figua lau ka urii, <<Ni tei ani daaro na
gamu dooria hai kuka lugasia?>>
Ma gera oolisia daka urii, <<A Barabas.>>
22 A Paelat ka bae urii, <<Ma si taa naa tara kuka iilia ana a Jesus, na da
alangia ana a Christ?>>
I gera sui daka bae urii, <<O fotoia i fafona airarafolo.>>
23 Ma a Paelat ka bae urii lau, <<Uria taa? Tesi taa ta'a na nia e iilia?>>
Sui gera rii baita daka urii, <<Fotoia i fafona airarafolo.>>
24 Ma si kada a Paelat e rikia e afetai ka iilia naa tee si doo, ma na firua
ka garangi hafali, nia ka ngalia si kafo ma ka saufia na abana i nao ada
na tooa, ka bae urii, <<I nau e langi kusi dooria na maelana na wane naa.
Bali nae, na bali gomolu naa nae.>>

25 Na figua teefou gera oolisia, daka urii, <<Na maelana ka too faafi gami
ma faafia na wela gami gi.>>
26 Haia, a Paelat e faahaga kou a Barabas fuada, ma ka oodua na wane
oomea nia gi daka rabusia a Jesus. Sui nia ka falea uria na fotoilana i
fafona na airarafolo.
27 Ma na wane ni oomea nia Paelat gi, gera talaia a Jesus i laona na beu
nia Paelat, ma na oomea nae teefou gera ka figua mai galia Jesus.
28 Ma gera ka lafua na maku nia, ma daka faaruufia ana si maku kekeroa.
29 Sui gera ka ngalia na eregwou ana kwaletotore ma gera ka aalua
fafona ketena, ma gera ka falea tee hage ai eeri ka dau ana i bali aba
aaolo nia iilingia nia naa aaofia. Ma gera boururu fuana ma daka onionga
ana, daka urii, <<Mouri ka tau, aaofia gera na Jiu gi.>>
30 Ma gera ka ngisufia, ma daka ngalia na hage ai baa, ma gera ka kwaea
na ketena.
31 Si kadamanga gera onionga ana e sui, gera ka lafua lau na maku
baa, ma daka faaruufia lau ana maku nia gi, sui daka talaia kou uria na
fotoilana i fafona na airarafolo.

Gera fotoia a Jesus i fafona na airarafolo.

32 Ma si kada gera lea ana, daka rikia tee wane faasia i Saeren, na hatana
a Simon. Ma na wane ni oomea gi daka oodua hai ka koua na airarafolo
fuana a Jesus.
33 Sui gera dao ana si gula da alangia ana i Golgota. (Na malutana baea
Golgota <<Na Lelete>>.)
34 I seenae, da falea na waen na da dolalia ana ai afae fuana a Jesus. Ma
a Jesus ka gwoutoona, sui ma ka langi kasi gwoufia go.
35 Sui gera ka fotoia i fafona na airarafolo, ma da tolingia na maku nia
gi, da lalaba ana daisi uria.
36 Sui gera gwouru ma daka aadaada go ada
37 Ma i ootofana na ketena gera aalua na kedelaa ka urii, <<Na wane naa
a Jesus, na aaofia gera na Jiu gi.>>
38 Sui, gera fotoia laugo roo wane bebeli gi ana na airarafolo gi fai nia,
ta wane i bali aaolo ana, ma ta wane ana bali mouli.
39 Ma na tooa gi na da liu, gera ka kwaelangainia gwouda, ma daka bae
tataga kou fuana a Jesus, ma daka bae urii,
40 <<I oe o haea oko oogosia na Beu Aabu nia a God ma oko tole faalu
lau ana sulia oolu fe dani go. Haia, lea so i oe na Wela nia a God, oko
faamouri oe fasi i talamu, oko sifo mai faasia na airarafolo naa.>>
41 Ma na fataabu baita gi gera ka onionga ana urinae laugo, fai gera na
wane faatolomai ana kwaieresia gi ma na wane baita, daka urii,
42 <<I nia e faamouria na tooa e'ete gi, sui ka langi si haitamana ka
faamouri nia i talana. Lea so nia na Aaofia gia na Jiu, nia ka sifo mai
faasia na airarafolo, eeri gia ka manata mamana ani nia.
43 I nia e fiitoo ana a God, ma ka haea urii, <I nau naa na Wela nia a
God.> Golu aadaada hai so golu ka rikia a God tara ka dooria faamouria
ma langi langi.>>
44 Ma i daaro roo wane ta'a na da fotoia fai nia, daaro bae tataga laugo
ani nia urinae.

Maelana Jesus.

45 E ita ana na initoona na hato lea ka dao i haulafi, na mae rodo ka afu
faafia na aefera teefou.
46 Ma i haulafi, a Jesus ka rii baita ka urii, <<Eli, Eli, lema sabaktani.>>
Na malutana baa, <<God nau ae, God nau ae, uria taa na oko lugasi nau?
>>
47 Ma teni tooa da too garangi, gera rongoa, ma gera ka bae urii, <<I nia
e soea a Elaeja.>>
48 Ma tee wane ada e lalao ka ngalia mai tesi fulo, ma ka faafungua
ana na waen afae, ma ka uusuia ana si ai, ma ka falea fuana hai nia ka
gwoufia.
49 Ma na teni tooa aai gi lau gera ka urii, <<Too ana, golu ka aada fasi a
Elaeja ka dao mai uria na faamourilana ma langi langi.>>
50 Sui, a Jesus e rii baita lau, ma ka mae naa.
51 Ma si maku na e bokosia na gula aabu i laona Beu Aabu nia a God e
seka ana roo si doo e ita mai i langi lea ka dao i aano. Ma na aanuanu ka
liu, ma na fou gi ka foga,
52 ma teni kwaingeia gi daka ifi, ma na rae oro gi ana tooa a God na da
mae naa, daka mouri lau.
53 Ma gera ka haga faasia kwaingeia gera gi. Ma i buira a Jesus ka tatae
laugo, daka ruu i fera aabu i Jerusalem. Ma na tooa oro gi daka riki gera.
54 Ma na wane baita ana oomea na e haungia a Jesus fai nia na oomea
nia, si kada gera rikia na aanuanu ma na doo e'ete gi sui laugo na e fuli,
gera ka mou asianaa ma daka bae urii, <<Nia e mamana asianaa, i nia na
Wela a God.>>
55 Ma teni geni oro gi na gera lea i buira a Jesus ita mai i Galili ma gera
adomia, gera too laugo i seenae ma daka aadaada tau laugo mai ada.
56 Na aai ada na ni Mary faasia i Magdala, ma ni Mary na tee nia a James
ma a Josef, ma afe nia a Sebedi, ma oote geni gi lau.

Gera aalua a Jesus.

57 Ana si kada e haulafia naa garangia rodo, tee wane rikidoo e lea mai.
Nia tee wane faasia i fera i Arimetea, ma na hatana a Josef. Ma nia tee
wane fafurongo a Jesus laugo.
58 Ma nia e lea siana a Paelat ma ka gania na nonina a Jesus. A Paelat e
haea daka falea fuana.
59 Ma a Josef e ngalia na nonina a Jesus, ma ka afua ana si maku
kwakwaoa faalu.
60 Sui nia ka aalua i laona na kwaingeia faalu nia, na gera garua i laona
na fou baita. Sui nia e bokosia na maana na kwaingeia nae ana si fou
baita, sui ka lea na ana.
61 Ni Mary faasia Magdala ma ni Mary aai, daaro too gwouru i maa ana
na kwaingeia.
62 Ma ana fe dani lau fe dani i buira Fraede fe dani Sabat, na fataabu
baita gi ma na Farisi gi gera oofu uria faarai oofulaa fai nia a Paelat.
63 Ma gera ka bae urii fuana, <<Wane baita ae, gemelu manatatoona
kada wane susuge baa nia mouri ua, nia bae urii, <Nau tara kuka mouri
lau ana ooula fe dani!>
64 Haia, lea doo oko faarongo wane oe gi lea gera ka fofolo siana na
kwaingeia lea ka dao ana ooula maedani. Langi si diana na oote fafurongo
nia gi gera ka ngalia ada na nonina, ma gera ka aagwa ada, sui gera ka
sugea tooa, daka haea Jesus e mouri lau. Haia, oe haitamana hasa lea gera

suge urinae, tara ka ta'a asianaa nae liufia si sugelaa baa gi nia sugea mai
ana tooa.>>
65 Ma a Paelat ka urii fuagera, <<Haia, lea urinae, gomolu naa molu
aadafilia teni wane ana oomea nau gi eeri gera ka lea fofolo, ma gera ka
fofolo diana usia na kwaingeia nae.>>
66 Haia, ma ana si kada fataabu baita gi ma na Farisi gi gera rongoa si
doo nae, gera aade aagau na ada, gera ka lea naa siana na kwaingeia.
Ma si kada gera dao ana gula nae, gera ka aalua na mamalafooa ana
kwaingeia naa, haia lea ta wane ka idua boro na maa ana kwaingeia,
gera ka haitamana. Ana si kada nae laugo, gera ka aalua wane fofolo gi.

28

Jesus e mouri lau.

1 I buira fe dani ni mamaloa ana na Sabat, si kada e dani maakafukafua
ua ana na Sandei i ubongi, ni Mary faasia i Magdala ma ni Mary aai baa,
daaro ka lea siana na kwaingeia baa uria rikilana.
2 Ma ali'ali na aanuanu baita ka gelo, ma tee ensel nia a Lord ka sifo mai
faasia i langi, ma ka geloa na fou baa faasia na maana na kwaingeia, ma
ka gwouru i fafona.
3 Na rikilana e iilingia na sinamaaru ma na maku nia gi e kwakwaoa
asianaa.
4 Ma ana si kada na wane fofolo gi da rikia, gera ka mou asianaa, ma
gera ka lelebe, ma da iilingia na ada na wane mae gi.
5 Ma na ensel nae ka bae urii fuadaaro na roo geni nae gi, <<Langi moro
si mou. I nau ku haitamana moro nani uria a Jesus baa gera haungia i
fafona na airarafolo.
6 I nia e langi kasi too naa i seegi. I nia e mouri naa lau naa iilingia baa
e haea fuagamu. Moro lea mai seenaa, ma moro ka rikia amoro si gula
baa nia e teo ana.
7 Haia, moro lea ali'ali naa, ma moro ka faarongoa na oote fafurongo
nia gi urii, <A Jesus e mouri naa lau, ma ka lea naa i nao ani gomolu uria
i Galili, ma tara molu ka riki nia naa i seenae.> Ma moro ka manatatoona
si doo nae ku haea fuamoro.>>
8 Ma ali'ali daaro tafusia naa kwaingeia, sulia daaro mou. Ma sui boroi
ana, daaro ka eele asianaa. Ma daaro ka lea ali'ali uria na faarongolaa na
oote fafurongo nia gi.
9 Ma ana si kada nae, a Jesus e toodaa daaro, ka bae urii, <<Na fanualama
ka too fai gomoro.>> Ma daaro ka lea mai siana, ma daaro ka boururu usia
ma daaro ka dau kou i aena.
10 Ma a Jesus ka bae urii fuadaaro, <<Langi moro si mou. Moro lea, ma
moro ka faarongoa na haasigu gi hai daka lea uria i Galili. Ma tara gera
ka riki nau naa i seenae.>>

Na sugelaa na wane baita gi.

11 Haia, ana si kadamanga roo geni gi gera ooli kou sulia na tala, teni
wane ana wane fofolo naa gi gera lea naa faasia kwaingeia Jesus, ma gera
ooli naa fui Jerusalem. Si kada gera dao ana maefera baita nae, gera ka
uunuunu naa sulia si doo gi sui na gera rikia siana fataabu baita gi.
12 Ma si kada na fataabu baita ma teni tooa baita gi lau ana gera Jiu gi
gera ka faarai oofu sui, gera ka falea si malefo baita fuana wane ni fofolo
gi.

13 Kada gera falea ana si malefo na fuada wane fofolo naa, gera ka bae
urii, <<Molu ka suge urinae fuana wane gi sui, <Kada melu teo ana la rodo,
na oote fafurongo a Jesus gi daka lea mai, ma gera ka belia na nonina.>>>
14 Ma na tooa baita naa gi gera bae laugo urii, <<Lea Paelat e rongoa si
doo naa, langi molu si manata a'abo lau, sulia tara gemelu naa melu ka
olosia fuana, eeri langi nia kasi rakehasui gomolu.>>
15 Ma si kada wane fofolo naa gi gera ngalia na malefo nae gi sui, gera ka
lea, ma daka iilia na ada si doo gi na fataabu baita gi ma na wane baita gi
gera Jiu gera haea fuada. Haia, ma na uunuunulaa naa ana suge ka galida
sui na Jiu gi lea mai lea ka dao i tara'ena.

Jesus e dao faatai fuana oote fafurongo nia gi.

16 Na aakwala ma tee wane fafurongo gi da lea naa fui Galili, uria tee fe
uuo nae a Jesus e haea fuada hai daka lea uria.
17 Ma si kada gera riki nia ana, gera ka boururu usia boroi ana teni wane
ada daka manata ruarua.
18 Sui a Jesus ka dao mai siada, ka bae urii, <<A God e falea sui naa na
mamanaa gi sui i langi ma i laona molaagali fuagu.
19 Nia naa, molu ka lea, ma molu ka faatolomai na tooa gi sui i maefera
gi sui, hai daka hau ana na tooa fafurongo nau gi. Ma molu ka siuabu gera
ana hatana na Maa ma na Wela ma na Aanoedoo Aabu.
20 Ma molu ka faatolomaida eeri gera ka roosulia na doo gi sui na ku
eeresia gamu ana naa. Ma i nau ku too fai gamu lea ka dao ana na suilana
na molaagali.>>

NA FAARONGOLAA DIANA NA A MARK E KEDEA
A John Siuabu e aade aagau ana tala.

1 Na hafalilana mai na Faarongolaa Diana naa sulia a Jesus Christ na
Wela nia a God e urii:
2 E tala'ae iilingia baa a Aesea na profet na e kekedea si doo na a God
e haea fuana a Christ ka urii, <<Tara nau ku oodua kou na wane ni ngali
baea nau i nao ani oe, eeri ka aade aagau ana tala fuamu.
3 Tee wane e rii i laona na aanogwou ka urii, <Na Lord e dao na mai!
Muka aade aagau ana na tala maasi nia, ma muka olosia na tala fuana.>>>
4 Urinae a John Siuabu e dao mai i aanogwou, ma ka funao ka bae fifii
fuana na tooa gi eeri daka oolitai manata ma daka siuabu, eeri a God ka
manata lukea na aade ta'alaa gera gi.
5 Ma na tooa oro gi faasia na lolofaa i Judea ma na fera i Jerusalem, da
lea mai uria rongolana na baelana John. Gera ka faarongo ana na aade
ta'alaa gera gi, ma nia ka siuabu gera i laona kafo i Jodan.
6 A John e ofi ana na maku ana iifuna doo fai ae na da alangia ana na
kamel, ma ka kania na kakabe ana na ungana na bulumakau i liitana, ma
ka ania na siko gi ma na wewedua.
7 Ma a John ka bae urii fuana tooa gi, <<Tee wane tara ka lea mai i
burigu, ma i nia e baita ka tasa liufi nau, ma i nau kusi faorana uria na
agwaarolaa uria na lukelana na tae silipa nia.
8 Haia, i nau ku siuabu gamu go agu ana na kafo, sui tara nia ana na ka
siuabu gamu ana na Aanoedoo Aabu.>>

Na siuabulana ma na iilitoolana a Jesus.

9 E langi si tau laugo i buira doo nae gi, a Jesus e dao mai faasia na fera i
Nasaret i laona na lolofaa i Galili, ma ka dao mai siana a John. Ma a John
ka siuabu nia i laona na kafo i Jodan.
10 Ma ana si kada a Jesus e tatae mai faasia laona na kafo, i nia ka rikia
na lofo halo e ifi ma na Aanoedoo Aabu ka sifo mai faafi nia iilingia fe
bola.
11 Ma tesi lingee doo e talo mai faasia i langi ka urii, <<Ni oe naa na wela
rakediana nau, nau ku eele asianaa suli oe.>>
12 Ma ana si kada nae ua go, na Aanoedoo Aabu ka talaia Jesus fui
aanogwou.
13 Ma nia ka too i seenae sulia fai aakwala fe dani, ma a Satan ka
iilitoona. Na doo kwasi gi da too laugo seenae, ma na ensel gi daka lea
mai, daka aadasuli nia.

A Jesus e filia oote wane totongenao fuana fafurongo nia gi.

14 I buira na da aalua sui naa a John i laona na beu ni kanilaa, a Jesus
ka lea i Galili ma ka ainitalo ana na Faarongolaa Diana faasia a God.
15 I nia ka bae urii, <<Si kada e dao naa, ma na Initooa a God e dao
garangi na mai. Muka oolitai manata faasia na aade ta'alaa gamu gi, ma
muka manata mamana ana na Faarongolaa Diana naa.>>
16 Ma ana si kada a Jesus e lea i kamena na aasi i Galili, nia ka rikia
a Simon fai nia haasina a Andrew. Daaro dedee adaaro ana moge daaro
laona na aasi nae, sulia daaro na roo wane da dedee gi.

17 Ma a Jesus ka bae urii fuadaaro, <<Moro lea mai fai nau, ma langi molu
si nani naa uria iia go ana, sulia i nau tara ku toolamainia na nanilaa uria
na tooa gi fuamoro eeri gera laugo tara daka lea mai fai nau.>>
18 Ma si kada nae ua go, daaro ka lugasia naa na moge daaro gi, ma
daaro ka lea fai nia.
19 Ma si kada a Jesus e lea to'ou lau kou, nia ka rikia a James fai nia a
John, na roo wela a Sebedi gi. Daaro gwouru adaaro i laona na baru, ma
daaro ka kauraa furai adaaro.
20 Ma si kada a Jesus e riki daaro go, nia ka soe daaro naa, ma daaro ka
tafusia na maa daaro a Sebedi i laona na baru fai nia na wane ni rao gi,
ma daaro ka lea naa fai nia a Jesus.

A Jesus e taria na aagalo ta'a faasia tee wane.

21 A Jesus fai nia na oote fafurongo nia gi da dao ana fera i Kapaneam.
Ma ana maedani Sabat, a Jesus ka lea laona na Beu Aabu ni figulaa ma ka
faatolomaidoo.
22 Ma na tooa gi daka kwele asianaa ana na faatolomaia nia, sulia nia e
faatolomai mala na wane na e too ana na mamanaa, ma ka e'ete asianaa
faasia na wane faatolomai gi ana na kwaieresia gi.
23 Ma ana si kada nae laugo, tee wane na aagalo ta'a e adosia, nia e ruu
mai laona na Beu Aabu nae. Ma nia ka rii ka urii,
24 <<Jesus ae! Ni oe na wane faasia i Nasaret! Na taa naa tara oko iilia
ani gemelu? Ni oe o lea mai uria na faafunuilamelulaa naa? I nau ku
haitamamu go agu, ni oe na wane Aabu nia a God!>>
25 Ma a Jesus e bae susuala fuana na aagalo ta'a nae ka urii, <<O bona
amu, ma oko haga mai i maa faasia na wane na na!>>
26 Ma na aagalo ta'a nae e rii ma ka lebesia na wane nae, ma ka haga
tafa na mai faasia.
27 Ma na tooa gi sui na da oogu i seenae, daka kwele asianaa, ma daka
ledi kwailiu ani gera daka urii, <<Na taa naa e urii? Ta faatolomaia faalu
oto mone na e too ana na rigitaa urii naa. Sulia na aagalo ta'a gi boroi, i
nia e oodu gera ma daka roosulia na baelana.>>
28 Haia, na uunuunu sulia a Jesus ka talofi ali'ali fuana na lolofaa teefou
nae i Galili.

A Jesus e guraa na tooa oro gi na da matai.

29 Jesus fai nia a James ma a John ma teni tooa lau, gera lea kou faasia
na Beu Aabu ni figulaa, daka lea fai nia a James ma a John uria luma gera
a Simon ma a Andrew.
30 Ma na fungo geni a Simon e matai ana tatasua, ma ka teo go ana i
laona na iifitai nia. Si kada a Jesus e dao ana luma nae, gera faarongo ana
siana.
31 Ma nia ka lea siana geni nae, ma ka dau i abana, ma ka faatataea. Ma
na tatasulaa nae ka sui faasia, ma nia ka falea fanga fuada.
32 Ma ana fe haulafia nae, si kada na hato e suu, na tooa gi da ngalia
mai siana a Jesus na tooa matai gi sui ma na tooa gi sui na aagalo ta'a gi
da adosida laugo.
33 Ma tooa gi sui faasia fera nae daka figu mai i maana na luma nae.
34 Ma a Jesus ka guraa na tooa oro gi na da matai ana na matailaa oro
e'ete gi. Ma nia ka taria laugo na aagalo ta'a oro gi. Ma i nia ka langi si
faalamainia na aagalo ta'a nae gi dasi bae, sulia gera da haitamana sui go
naa i nia naa ni tei.

A Jesus e funao i Galili.

35 I ofaidani ana bobongi si kada e rorodoa ua, a Jesus e tatae, ma ka haga kou i maa faasia na luma nae, ma ka lea uria na fooalaa ana tesi gula nae e aaroaro.
36 Ma a Simon fai nia na ruana nia gi da lea, ma daka nani uri nia.
37 Ma si kada daalu daotoona, daalu ka bae urii fuana, <<Na tooa gi da nani uri oe.>>
38 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Golu ka lea lau ana teni fera aai gi garangi i seegi, eeri kuka funao laugo fuada, sulia aena si doo nae na kuka lea mai laona molaagali naa.>>
39 Ma i nia e lea laona na maefera gi sui i laona na lolofaa na i Galili, ma ka funao i laona Beu Aabu ni figulaa gera gi, ma ka taria na aagalo ta'a gi faasia tooa oro gi.

A Jesus e guraa na nonina tee wane na fura e haungia.

40 Tee wane na fura e ania nonina e lea mai siana a Jesus, ma ka boururu ma ka ingo nia ka urii, <<Lea so o dooria, oko faamafoa fasi na nonigu naa.>>
41 Ma a Jesus e kwaimanatai asianaa fuana, ma ka tekwalaa na aba kou ma ka hamosia na wane nae, ka bae urii, <<Nau ku dooria agu. Na nonimu naa ka mafo naa!>>
42 Ma ali'ali go na fura nae ka sigi naa faasi nia, ma na nonina ka mafo teefou naa.
43 Ma a Jesus ka oodua na wane nae ka lea na ana, ma ka bae fifii fuana ka urii,
44 <<Langi osi faarongoa lau ta wane ana si doo na ku iilia ani oe naa. O lea, oko faatai na nonimu siana na fataabu, ma oko falea na kwaisuusia na a Moses e eeresia eeri ka falea na faamamanalaa fuana na tooa gi sui naa na nonimu e mafo naa.>>
45 Sui, na wane nae e lea, ma ka uunuunu ana sulia si taa baa a Jesus e iilia ani nia ana si gula gi sui. Nia naa, ka afetai naa fuana a Jesus uria na lea faatailaa i laona na fera gi, ma ka too go ana i maa ana si gula aaroaro gi. Ka urinae boroi ana, na tooa gi faasia na fera gi sui daka lea go mai ada i siana.

A Jesus e guraa tee wane na nonina e mae.

2

1 Na aange fe dani i buira, a Jesus e ooli lau mai uria i Kapaneam. Ma na faarongolaa suli nia ka tagala hasa i nia e too go ana i fera.
2 Urinae na tooa oro gi asianaa daka figu mai siana Jesus lelea na luma na nia e too ana ka fungu asianaa, ma ka langi naa tesi gula ni toolaa i laona luma. Ma i maa boroi, na tooa oro gi asianaa da figu laugo ana. Ma a Jesus ka funao fuada.
3 Ma ana si kada nae laugo tee fai wane gi da lea mai, daka ngalia mai tee wane na nonina e mae.
4 Ma sulia na figua baita nae, nia naa ka afetai naa fuada uria na ngalilana kou siana Jesus. Urinae daalu ka raa i fafona luma fai nia na wane nae. Ma daalu ka tafangia tee maekwadaa baita i fafona luma i ootofana si gula nae a Jesus e too ana, ma daalu ka faasifoa na wane nae i fafona iifitai nia siana a Jesus.

5 Ma si kada a Jesus e rikia na manata mamanalaa gera nae, nia ka bae
urii fuana na wane noni mae nae, <<Ruana ae, nau ku manata lukea naa
na aade ta'alaa oe gi.>>
6 Ma si kada nae, teni wane faatolomai ana kwaieresia gi da gwouru
laugo i seenae, ma daka manata ada urii fuada i talada,
7 <<Uria taa na wane naa ka bae urinae? I nia e bae tataga ana God nae!
E langi ta wane si bobola fai nia na manata lukelana na aade ta'alaa gi,
tee taifilia a God go ana na ka bobola fai nia!>>
8 Ma ana si kada nae laugo a Jesus ka haitamana go ana si manataa gera
loko gi i lioda, ma nia ka bae urii fuada, <<Uria taa na molu ka manata
urinae?
9 Nia e waluda go ana uria na haelana fuana na wane naa na nonina e
mae, <Nau ku manata lukea naa na aade ta'alaa oe gi,> sulia langi molu
si rikia hasa kuka too ana rigitaa uria iililanalaa. Sui taa, nia e afetai uria
na haelana, <O tatae, oko ngalia na iifitai oe, ma oko fali,> sulia tara molu
ka rikia hasa kuka too ana mamanaa uria iililanalaa, langi e langi.
10 I nau ku iilia si doo aai na e afetai naa uria na faamamanalana
fuamolu hasa nau, na Wela nia Iimola gi, ku too ana na mamanaa lao
molaagali naa uria na manata lukelana na aade ta'alaa gi.>> Ma i nia ka
bae urii fuana na wane nae na nonina e mae,
11 <<I nau ku haea fuamu, o tatae, ngalia na iifitai oe, oko lea naa i fera
oe.>>
12 Ma na wane nae e tatae i maada, ma kafi ngalia na iifitai nia ma ka lea
naa. Ma i gera sui daka kwele asianaa, ma daka silia a God urii, <<Langi
golu si rikia ua mai tesi doo urii!>>

A Jesus e soea a Livae.

13 A Jesus e lea ooli lau i kamena na aasi i Galili. Ma tee figua baita daka
lea mai siana, ma i nia ka hafalia na faatolomai fuada.
14 Ma ana si kada nia e liu kou, nia ka rikia a Livae na wela a Alfeas e
gwouru go ana si gula nia ni gonilana na malefo ana na takisi. Ma a Jesus
ka bae urii fuana, <<O lea mai fai nau.>> Ma a Livae e tatae ma ka lea na
ana fai nia.
15 Ma i buira na a Jesus e soea sui, i nia e lea ka fanga i luma nia a Livae.
Ma na wane faafefe oro gi ana wane goni malefo ana na takisi, ma na
wane ta'a gi aai, da fanga laugo fai nia a Jesus ma na oote fafurongo nia
gi. Sulia na tooa oro urinae gi na da lea fai nia.
16 Ma na wane gi na da faatolomai ana kwaieresia gi na da Farisi laugo,
si kada gera rikia naa a Jesus e fanga fai nia na wane gi na da gonia na
malefo ana na takisi ma na wane ta'a gi aai, daka ledia na oote fafurongo
nia gi daka urii, <<Uria taa na nia ka fanga fai gera na wane ta'a loko gi?
>>
17 Ma si kada a Jesus e rongoa si doo nae, nia ka bae urii fuada, <<E langi
lau na wane na e akwaa na e dooria na wane na e kwaifaamouri, ma ni
tei gera na da matai taari daka dooria na wane urinae eeri ka gura gera.
Urinae, i nau kusi lea mai uria na soelana na tooa na toolada e o'olo gi,
ma ku lea mai taari uria na soelada na tooa ta'a gi.>>

Si oomelawanelaa sulia na aabu fangalaa.

18 Ana tesi kada na oote fafurongo nia gi a John Siuabu ma na Farisi gi
da aabu fanga. Ma teni tooa gi da lea mai, ma daka ledia a Jesus daka urii,

<<Uria taa naa na oote fafurongo a John gi ma na oote fafurongo gera na
Farisi gi daka aabu fanga, ma na oote fafurongo oe gi ka langi?>>
19 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Na tooa gi na da kwairo'oi ana ta baraa
langi dasi aabu fanga si kada wane fungao e too ua ana fai gera. Afetai
daka aabu fanga si kada na nia e too ua ana fai gera.
20 Sui, tara ka dao ana si kada tooa e'ete da lafua na fungao faasi gera,
ma ana fe dani nae taari gera dafi aabu fanga.
21 <<E langi ta wane so ka modea ta maku na e uda'uda naa fai nia si
maku na e faalu. Sulia lea so nia ka iilia si doo nae, si maku faalu nae ka
lafi karia na maku nae e uda'uda naa, ma ka haungainia na maekwadaa
na baita.
22 Ma muka haitamana naa na waen da taingainia i laona na ungana na
nanigot, e afetai ta wane ka aalua na waen faalu i laona na ungedoo kwali.
Sulia lea so i nia ka iilia si doo urinae, si kada na waen nae ka furafura
mai, nia ka fogea na ungedoo kwali nae, ma na waen nae ma na ungedoo
nae ka ta'a sui go. Nia naa aadea i nia ka aalua na waen faalu i laona na
ungedoo faalu laugo.>>

Na ledilaa sulia na raolaa ana maedani ana Sabat.

23 Ana tee maedani ana Sabat, a Jesus ma na oote fafurongo nia gi da
tasa sulia na tala na e liu i laona na raoa ana doo iilingia raes. Ma si kada
gera liu ana, na fafurongo nia gi daka fusia funge doo gi.
24 Ma na Farisi gi daka bae urii fuana a Jesus, <<O rikia fasi! Uria taa na
oote fafurongo oe gi daka iilia si doo naa na kwaieresia e luia ana maedani
ana Sabat?>>
25-26 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Gamu langi molu si iidu haitamana
go si doo baa a David e iilia si kada baa a Abiata na wane e fooanigwou?
Si kada baa a David ma na wane nia gi da fiolo, sulia langi ada tesi fanga.
Ma nia ka lea i laona na Beu Aabu nia a God, ma ka ania na beredi nae da
falea sui naa fuana a God. Ma e aabu asianaa fuana a David ma na wane
nia gi uria na anilana na beredi nae, sulia taifilia go na fataabu gi go ana
na daka haitamana anilana. Ma sui a David ka ania go ana ma ka falea
laugo fuada na wane nia gi, ma daka ania.>>
27 Sui a Jesus ka bae urii fuada, <<A God e haungainia maedani ana Sabat
fuana na tooa gi. I nia langi kasi haungainia na tooa gi fuana maedani ana
Sabat.
28 I aena naa nau, na Wela nia Iimola gi, ku too ana na mamanaa usia
si maedani ana Sabat lau.>>

A Jesus e guraa tee wane na abana e mae.

3

1 Sui a Jesus e lea lau i laona na Beu Aabu ni figulaa, ma tee wane na
abana e mae e too i seenae.
2 Ma teni tooa gi i seenae, daka dooria feengilana a Jesus. Nia na aadea
gera ka bubu suli nia, hai so daka rikia lea so i nia ka guraa na wane nae
ana maedani ana Sabat.
3 Ma a Jesus ka bae urii fuana na wane nae na abana e mae, <<O take
mai i seegi i nao ana na tooa naa gi sui go.>>
4 Sui a Jesus ka ledi gera ka urii, <<Si taa naa na kwaieresia golu e
faalamainia hai golu ka iilia ana maedani ana Sabat? E faalamainia na

iililana si doo diana gi ma langi na iililana si doo ta'a gi? E faalamainia na faamourilana ta wane, langi na haumaelilana ta wane?>>
Sui ka langi dasi oolisia go ana tesi doo.
5 A Jesus e rakehasu, ma ka aada galigali gera, sui taa e kwaimanatai lau fuada sulia da garo asianaa i laona na lioda, ma na mangoda ka ngasi laugo. Sui i nia ka bae urii fuana na wane nae, <<O tekwala mai na abamu.>> Ma nia ka tekwalaa na abana go, ma na abana ka diana naa lau.
6 Sui na Farisi gi da haga kou i maa, ma daka bae oofu fai nia teni wane ana gule tooa a Herod gi, ma daka haungainia teni manata gi uria haumaelilana a Jesus.

Na figua baita i kamena aasi.

7 Sui a Jesus fai nia oote fafurongo nia gi daka lea uria na aasi i Galili, ma na tooa oro gi daka lea i buira. I gera da lea mai faasia na bali fera i Galili ma i Judea,
8 ma faasia i Jerusalem ma i Idumea, ma faasia na bali fera loko gi da ooli fui taelana hato ana kafo i Jodan. Ma teni tooa da lea mai faasia na fera gi galia na fera i Taea ma i Saedon. Na figua baita nae da lea mai i siana a Jesus, sulia da rongoa si doo baita gi na i nia e iilida.
9 A Jesus ka haea fuana na oote fafurongo nia gi hai daka aade aagau ana ta baru, aata na tooa gi daka beresia, sulia na figua nae e baita asianaa.
10 Sulia nia e guraa na tooa oro gi, nia naa na tooa gi na mataia gi e haungida daka suungai gera kou hai so daka hamosia mone ada a Jesus.
11 Ma si kada na tooa gi na aagalo ta'a gi e adosida da riki nia, daka bururu i nao ani nia ma daka rii ka urii, <<I oe na Wela nia a God!>>
12 Ma a Jesus ka bae luida ana na aagalo ta'a nae gi, hai ka langi dasi faarongoa lau ta wane ani nia.

A Jesus e filia na aakwala ma roo aposol gi.

13 Sui a Jesus e raa kou gwouna tee fe uuo, ma ka soea na wane gi na nia doorida, ma gera ka lea mai siana.
14 Ma nia ka aadafilia na aakwala ma roo wane, ma ka alangi gera ana aposol gi. Ma nia ka bae urii fuada, <<Nau ku aadafili gamu eeri muka too fai nau ma kuka oodu gamu laugo uria na funaolaa.
15 Ma molu ka too ana na mamanaa uria na tarilana na aagalo ta'a gi.>>
16 Haia, na hatada na aakwala ma roo wane na nia e filida: A Simon (na a Jesus e faahataa laugo ana a Peter),
17 ma a James ma a John na wela a Sebedi gi (na a Jesus e alangi daaro ana Boneges, na malutana na wane gi na da iilingia na kwakwanga),
18 ma a Andrew, ma a Filip, ma a Batolomiu, ma a Matthew, ma a Tomas, ma a James na wela nia a Alfeas, ma a Tadeas, ma a Simon na wane ana tee gule tooa gera Jiu na da dooria tarilana na tooa i Rom faasia Israel,
19 ma a Judas Iskariot na wane baa na e falea Jesus fuana maalimaea nia gi.

A Jesus ma a Bielsebul.

20 Sui a Jesus ka ooli i fera. Ma na tooa oro gi daka figu laugo mai, ma ka langi naa tesi kada hai so a Jesus ma na oote fafurongo nia gi uria na fangalaa.
21 Ma si kada na tooa futa nia gi da rongoa si doo nae, i gera ka lea uria, sulia da rongoa na tooa gi da bae daka urii, <<I nia e ooewanea naa.>>

22 Ma teni wane faatolomai doo gi ana na kwaieresia na da lea mai faasia
i Jerusalem daka bae urii, <<Na wane baita ana na aagalo ta'a gi na hatana
a Bielsebul naa e too fai nia a Jesus naa! Ma a Jesus ka taria na aagalo ta'a
gi ana na mamanaa na wane baita nae ana aagalo ta'a gi naa.>>
23 Nia naa, a Jesus ka soeda mai siana ka bae urii fuada ana si baea
oomelawanea gi ka urii, <<A Satan na molu alangia ana a Bielsebul i nia
ka tari utaa ani nia i talana?
24 Haia, lea so na initooa ka firu fai nia i talana, tara na initooa nae e
afetai ka oofu.
25 Ma lea so na wane ma na afe nia ma na wela nia gi da firu fai gera i
talada, tara e afetai daalu ka oofu.
26 Ma na initooa a Satan ka urinae laugo. Lea so na initooa nia ka firu
fai nia i talana, tara na initooa nae ka tagala ma ka funu go ana.
27 <<Ma a Satan e iilingia laugo ta wane rigita. E afetai ta wane aai ka
ruu i laona na luma nia ta wane rigita ma ka ngalia si doo nia gi faasia,
lea so i nia langi kesi kani faafia fasi na wane rigita nae i nao.
28 <<Doo mamana nau ku haea fuagamu, na aade ta'alaa gi sui ma na bae
tatagalaa gi sui na tooa gi da iilida, a God ka bobola uria manata lukelana
go ana.
29 Haia, so ta wane ka bae tataga fuana na Aanoedoo Aabu, tara God
kasi manata lukea, sulia i nia naa na aade ta'alaa na e totoo firi.>>
30 A Jesus e haea si doo naa sulia na tooa gi da haea nia e too ana na
aagalo ta'a.

Ni tee nia a Jesus ma na haasina gi.

31 Ma i buira doo nae gi, ni tee nia a Jesus ma na haasina gi, daka dao
naa. Ma gera ka take go ada i maana luma, ma daka fale baea kou fuana
ma daka ledi uri nia.
32 Na tooa oro gi asianaa na da gwouru gali nia ma daka faarongo nia
daka urii, <<Ni tee oe ma na haasimu gi da nii mai i maa, i gera da doori
riki oe.>>
33 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Ni tei naa ni tee nau ma na haasigu
gi?>>
34 Sui nia ka aada kou fuana na tooa gi na da gwouru gali nia, ma ka
bae urii, <<Nia naa na tooa da iilingia ni tee nau ma na haasigu gi!
35 Sulia ni tei go ana na e iilia si doo gi na a God e dooria, i nia naa
iilingia na haasigu, ma na waiwane nau, ma ni tee nau.>>

Na oomelawanelaa sulia na wane na e fasi.

4

1 Ana tesi kada lau a Jesus e faatolomai i kamena aasi i Galili. Ma na
tooa oro asianaa daka figu gali nia, ma i nia ka tae i laona tee baru, ma
ka gwouru i laona, ma ka lea to'ou i kafo. Ma na tooa gi daka take kou i
kamena kafo.
2 Ma a Jesus e faatolomainia si doo oro gi fuada ana si baea oomelawane
gi ka urii,
3 <<Molu fafurongo fasi! Tee wane e lea ka fasia na mige doo nia gi i
laona raoa nia.
4 Ma si kada nia e tagalangainia ana na mige doo nae gi, teni mige doo gi
da asida sulia na tala, ma na manu gi da lofo mai, ma daka anida teefou.
5 Ma teni mige doo gi da asida ana si gula foulaa, si gula na gano kasi
baita. Ma da tae ali'ali sulia na gano e rauraua.

6 Haia, si kada na hato e tae mai, nia ka hatofia na ai nae gi, ma daka
kuku laugo ada, sulia na lali doo gi kasi lea oolo.
7 Ma teni mige doo gi da asida i matangana na kwaletotore gi, na e tae
mai ma ka nuku faafia na ai gi, ma ka langi dasi fungu go.
8 Ma teni mige doo gi lau e asia i laona na gano na e diana, ma da tae
mai ma daka fungu ana doo oro gi. Ma teni doo gi daka fungu ana oolu
finite doo gi, ma teni doo gi daka fungu ana oono finite mige doo gi, ma
teni doo gi lau daka fungu ana tee talange doo gi.>>
9 Sui a Jesus ka isia baelana urii, <<Muka manata diana sulia si doo nae
gi na mu rongoda gi.>>

Doo na e aadea a Jesus ka bae ana si baea oomelawanea gi.

10 Si kada a Jesus e too ana taifilia, na bali ana wane gi na da rongoa na
baelana daka lea mai siana fai nia na aakwala ma roo fafurongo nia gi, ma
daka ledi nia eeri ka lukea fuada na malutana na baea ni oomelawanea
baa gi.
11 Ma nia ka oolisi gera ka urii, <<A God e faatainia sui naa si doo aagwa
gi sulia na Initooa nia fuagamu. Haia, ma na tooa gi na da too i maa ana
Initooa nia, nau kuka haea si doo gi sui fuada ana si oomelawanea gi,
12 eeri daka aadaada boroi, ma langi dasi aada haitamana go tesi doo, ma
da fafurongo boroi, ma ka langi dasi rongo haitamana go tesi doo. Sulia
lea so daka aada haitamana ma daka rongo haitamana, gera ka aabulo
fuana a God, ma tara nia ka manata lukea na aade ta'alaa gera gi.>>

A Jesus e inifitaa si oomelawanea sulia na wane baa e fasi.

13 Sui a Jesus ka bae urii fuada, <<Gamu langi molu si haitamana go si
oomelawanelaa naa? Lea so molu si haitamana go si oomelawanelaa naa,
tara molu kafi haitamana utaa ana oomelawanelaa aai?
14 Na wane baa na e fasi doo, nia e fasia na baelana a God.
15 Ma teni tooa gi na da rongoa na baelana God, da iilingia na mige doo
gi na e asia i sulia na tala. Ma si kada da rongo, a Satan e lea mai, ma ka
lafua laugo ana faasida.
16 Ma teni tooa gi lau da iilingia na mige doo gi na da asida ana si gula
foulaa, ma da rongoa na baelana God ma ali'ali da ngalia, ma daka eele
asianaa.
17 Sui taa, e langi dasi too ana ta lali diana doo. Nia naa da mouri go
ada sulia si kada to'ou. Ma si kada na afetaia ma na nonifiilaa e dao mai
i nunufana na faarongolaa nae, daka lugasia na ada na baelana God.
18 Ma teni tooa gi aai da iilingia na mige doo gi na da asida i matangana
na kwaletotore gi. I gera rongoa na baelana God,
19 sui taa, da manata a'abo ada sulia si doo gi ana mouria gera, ma daka
manata baita ana na malefo, ma doo naa gi e iilingia na kwaletotore gi e
nuku faafia na mige doo nae, ma langi dasi fungu go ana ta fufue doo.
20 Ma teni tooa gi lau da iilingia na mige doo gi na da asida i laona si gano
diana. I gera rongoa si baelana God ma daka roosulia, ma daka fungu ana
fufue doo gi. Teni doo ana na oolu finite doo, ma teni doo na oono finite
doo, ma teni doo na tee talange doo.>>

Si oomelawanelaa sulia na kwesu.

21 Ma a Jesus ka bae lau urii fuada, <<E utaa? Ta wane e ngalia mai na
kwesu ma ka aalua ana i farana na teu langi na iifitai? Langi go. Nia ka
aalua i fulina i langi!

22 Urinae tesi doo na da haufinia, tara a God ka aalua ana si gula folaa.
Ma si doo na da foda faafia, tara a God ka faatainia.
23 Muka manata diana sulia si doo gi na mu rongoa.>>
24 Ma a Jesus ka bae lau urii fuada, <<Muka manata diana sulia si doo gi
na mu rongoa. A God ka keto gamu laugo iilingia si ketolaa na gamu iilia
ana tooa e'ete gi, sui ka baita lau.
25 Ma na wane na e too ana teni si doo gi, a God tara ka falea doo oro
gi fuana. Ma na wane na e langi kasi too ana tesi doo, a God tara ka lafua
lau si doo to'ou boroi ana na i nia e too ana.>>

Si oomelawane sulia na mige doo na e bulao.

26 A Jesus ka bae laugo urii, <<Na Initooa a God e iilingia na wane na e
fasia si mige doo gi i laona na raoa nia.
27 Nia ka teo ana ana fe rodo ma ka aada ma ka liliu ana ana dani, ma
sulia si kada nae na mige doo gi e bulao ana ma ka tae ana. Sui na wane
nae kasi haitamana laugo ana na doo na e aadea ka tae.
28 Na gano i talana naa e faataea na ai nae gi ma ka faafungu ana fufue
doo gi. Na fufurungana e bango mai i nao, sui na funge doo, ma i buri na
mige doo gi kafi bango mai.
29 Ma si kada na mige doo nae gi e moua, na wane nae ka hafalia na
tabalilana na funge doo gi, sulia e dao na ana si kada ni gonidoolaa.>>

Si Oomelawanelaa sulia na migena ai na hatana na mastad.

30 A Jesus e ledi lau ka urii, <<Tara si taa naa golu ka bolangainia ana na
Initooa nia a God? Ma langi ta si oomelawane taa na golu ka inifitaa ana?
31 Nia e urii: Tee wane e ngalia na migena mastad, na e to'ou ka tasa
ana migena ai gi sui, ma ka fasia lao gano.
32 Ma i buira nia e fasia sui, na migedoo baa ka tae ma ka hau ana na ai
baita ka liufia na ai oro gi. Ma ka too ana na hare ai baita gi, ma na manu
gi da lofo mai ma da haungainia na nui gera gi ana.>>
33 A Jesus e bae fuana na tooa gi ana si oomelawanelaa nae gi urinae,
ma e haea si doo gi na e bobola fai nia daka haitamana.
34 Ma nia e bae fuada ana si baea oomelawane gi sui go. Sui si kada na
e too ana taifili nia fai nia na oote fafurongo nia gi, nia ka faafolaalia na
doo gi sui fuada.

A Jesus e faaaroaroa na koburu.

35 I haulafia ana fe dani nae, a Jesus e bae urii fuana oote fafurongo nia
gi, <<Golu lea fasi fui bali aasi aai loko.>>
36 Ma da tafusia na figua nae, ma daka lea fai nia a Jesus i laona na baru
nae nia e gwouru i laona. Teni baru gi aai laugo da too i seenae.
37 Ma na ooru baita e tae mai ma na nanafo gi ka hafalia na lealaa mai
i laona na baru, ma ka garangi kuruu naa.
38 Ma a Jesus e teo mai ana i buira na baru, ma ka bogou ana na doo
ni bogoulaa. Ma na oote fafurongo nia gi da faaada nia ma daka bae urii,
<<Wane baita ae, golu garangi golu ka mae naa! Osi manata a'abo go urii?
>>
39 Ma a Jesus e tatae ma ka bae rigita fuana na ooru ka urii, <<Oko too
aaroaro naa!>> Ma ka bae laugo fuana na nanafo gi ka urii, <<Molu ka
ngado naa!>> Urinae ua go, na ooru baa ka aaroaro, ma na folaa ka asia
naa.

40 Ma nia ka bae urii fuana oote fafurongo nia gi, <<Uria taa na molu ka
mou asianaa? I gomolu molu si manata mamana ua?>>
41 Ma gera ka mou ma daka ledi kwailiu ani gera daka urii, <<Wane taa
naa? Na ooru ma na nanafo gi boroi daka roosuli nia!>>

A Jesus e guraa tee wane na aagalo ta'a e adosia.

5

1 A Jesus fai nia na fafurongo nia gi, da faifolo ana na aasi i Galili, ma
daka dao ana na bali aasi aai nae ana na lolofaa i Gerasa.
2 Ma si kada a Jesus e sifo faasia na baru, tee wane na aagalo ta'a e
adosia ka lea mai faasia na mae oba ni aalulana wane mae gi, ma ka lea
mai i siana.
3 Na wane nae e too i laona na kwaingeia nae gi, ma e langi ta wane so
ka bobola fai nia na kanilana ana tesi oko ana seni.
4 Sulia si kada oro gi, da kani na faafia na abana ma na aena ana seni,
sui nia ka muusia go ana na seni nae gi ma ka magaa go ana na kakai halo
nae gi i aena. Ma e langi ta wane kasi rigita bobola fai nia na ngirilanalaa.
5 Ma fe rodo gi ma fe hato gi, nia e too i matangana na kwaingeia gi ma
i laona na tolo gi, ma nia ka rii ma ka kwai nia ana i talana ana na fou gi.
6 Si kada nia e too tau ua mai, nia ka rikia a Jesus, ma ka lalao mai, ma
ka boururu i nao ani nia.
7 Ma nia ka rii baita ka urii, <<A Jesus ae, ni oe na Wela a God na e too
mai i langi. Na taa naa o doori iilia ani nau? Oko aalangai i maana a God
osi falea si kwakwaelaa fuagu!>>
8 (Nia e bae urinae sulia a Jesus e bae urii fuana, <<Aagalo ta'a ae, o
haga mai i maa faasia na wane naa.>>)
9 Sui a Jesus e ledia ka urii, <<Ni tei naa hatamu?>>
Ma i nia e oolisia ka urii, <<Na hatagu a Oomea gi, sulia i gemelu melu
oro.>>
10 Ma nia ka gania a Jesus hai so ka langi si oodu gera faasia na bali fera
nae.
11 Ma tee ferae boso baita da too laugo i kamena na uuo loko, ma daka
fanga go ada.
12 Ma na aagalo nae gi da gania a Jesus daka urii, <<O fale gemelu fuana
na boso loko gi hai so melu ka ruu amelu i laoda.>>
13 Ma a Jesus ka faalamai gera, ma na aagalo ta'a nae gi da haga mai,
ma daka lea daka ruu i laona na boso nae gi. Na ferae boso nae e bobola
fai nia na roo tooni boso, ma da lalao i oobina fou naa, ma daka asia fui
laona na aasi nae, ma daka lola teefou.
14 Haia, wane nae gi na da aadasulia na boso nae gi, daka tafi, ma daka
faarongo ana si doo nae i fera nae ma na fera to'ou galigalia gi. Ma na
tooa gi daka lea uria na rikilana si doo na e fuli.
15 Ma ana si kada da dao siana a Jesus, daka rikia na wane baa na aagalo
ta'a oro gi da adosia e gwouru go ana seenae, ma nia ka oofi naa ma ka
manata o'olo naa. Ma na tooa gi daka mou asianaa.
16 Ma na tooa gi na da rikia si doo nae e fuli, da uunuunu sulia i siada
na tooa gi, ma da uunuunu laugo sulia na boso nae gi.
17 Ma i buri, na tooa nae gi daka gania a Jesus eeri ka lea faasia na bali
fera gera.

18 Ma si kada a Jesus e tae laona na baru, na wane baa na aagalo ta'a gi
da adosia i nao, nia ka gania uria na lealaa fai nia.
19 A Jesus ka langi si faalamainia, ma ka bae urii fuana, <<O ooli i fera
siana na tooa oe gi, ma oko faarongo gera ana si doo gi sui na Lord e aadea
fuamu ma na kwaimanataia nia fuamu.>>
20 Ma na wane nae e lea, ma ka faarongoa na tooa gi ana lolofaa i
Dekapolis ana si doo gi sui na a Jesus e iilia fuana. Ma na tooa gi sui
daka kwele asianaa.

A Jesus e guraa roo geni.

21 A Jesus e faafolo lau kou uria ta bali aasi, ma ana si kada nia ka dao
ana, na tooa oro gi daka figu gali nia.
22 Ma tee wane ada na wane olosi doo gi i laona na Beu Aabu ni figulaa
i fera loko, hatana a Jaeras, ka lea mai. Ma si kada e rikia a Jesus, nia ka
boururu i maana aena,
23 ma e gania ka urii, <<Na gala haari nau e garangi mae naa. O lea mai,
ma oko aalua mone amu na abamu i fafona hai so ni nia ka akwaa ma ka
mouri.>>
24 Ma a Jesus ka lea naa fai nia. Ma na figua baita da lea i buira ma daka
kwaiberesi gali nia.
25 Ma tee inite aai e nia laugo i seenae na abu sura e haungia sulia tee
aakwala ma roo fe ngali sui naa.
26 Ni nia ka nonifii asianaa, ma boroi ana nia ka nagaa na malefo nia gi
sui fuana na wane ni kwaiguralaa oro gi, na toolana kasi diana go. E ta'a
taari ka tasa asianaa.
27 Ma si kada ni nia e rongoa na uunuunua sulia a Jesus, ni nia ka lea
mai i buira i matangana na figua nae, ma ka hamosia na maku ruruu nia
a Jesus.
28 Sulia nia e manata urii, <<Lea so kuka hamosia mone agu na maku
nia, nau kuka diana naa.>>
29 Ma si kada nia e hamosia na maku nia, ali'ali na abu na e tafangi nia
ka sui naa, ma nia ka madafia i laona na nonina hasa ni nia e nonilaa naa
faasia na mataia nia.
30 Ma ana si kada nae ua go, a Jesus e haitamana na mamanaa nia e
gura ta iimola. Ma i nia ka aabulo i matangana na figua nae, ma ka ledida
ka urii, <<Ni tei naa e hamosia kou na maku nau?>>
31 Ma na oote fafurongo nia gi da oolisia daka urii, <<I oe o rikia go amu
na tooa oro naa gi da figu kwaiberesi gali oe. Uria taa na oko ledi uria ni
tei naa e hamosi oe?>>
32 Sui a Jesus e aada go ana gali nia hai so ka rikia ni tei nae e iilia si
doo nae.
33 Haia, na inite nae e haitamana si doo nae e fuli fuana, ma nia ka lea
mai ma ka lelebe ana moulaa, ma ka boururu i maana aena a Jesus. Ma
ni nia ka faarongoa ana doo mamana gi sui suli nia.
34 Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<Inite ae, God e gura oe sulia na oe
manata mamana ani nau. O lea naa, ma osi manata a'abo, ma oko nonilaa
naa faasia na mataia oe.>>
35 Ma si kada a Jesus e bae ua go ana, teni wane gi da dao mai faasia na
luma a Jaeras, ma daka bae urii fuana a Jaeras, <<Na haari oe baa e mae
naa. Osi faa'aberosia lau na wane faatolomai doo naa.>>
36 Haia, a Jesus kasi fafurongo go uria si doo na da haea, ma ka bae na
ana urii fuana a Jaeras, <<Langi osi mou lau. Oko manata mamana amu.>>

37 Ma i nia kasi faalamainia ta wane ka lea fai nia, taifilia go a Peter, ma
a James, ma a John na haasina a James.
38 Ma si kada da dao i luma nia a Jaeras, a Jesus ka rongoa na ngalulaa
fai nia na aangilaa ma na suungimaelaa e baita.
39 Ma nia ka ruu kou, ma ka bae urii fuada, <<Uria taa na molu aangi ma
muka suungimae? Na wela naa langi nia kasi mae, ni nia e teo go ana.>>
40 Sui, gera daka waela ada ana a Jesus. Ma i nia e eeresi gera i maa, ma
ka talaia na maa nia ma ni tee nia na wela nae, ma na oote fafurongo nia
gi na da too fai nia, ma daalu ruu ana bali luma na wela nae e too ana.
41 Ma nia ka dau ana na abana na wela nae, ma ka bae urii fuana,
<<Talita kom!>> Na malutana e urii, <<Gala haari ae, i nau ku haea fuamu
o tatae!>>
42 Ma ni nia ka tatae, ma ka take, ma ka fali. Na wela nae tee aakwala
ma roo fe ngali ana go na e sui naa. Ma ni gera daka kwele asianaa ana
si doo naa.
43 Sui a Jesus ka bae luida eeri ka langi dasi faarongolana ta wane lau
ana si doo nae. Ma ka haea gera ka falea tesi fanga fuana na wela baa hai
ka ania.

Na tooa gi i Nasaret da oote gera ana a Jesus.

6

1 A Jesus fai nia na oote fafurongo nia gi, da tafusia na gula nae ma daka
ooli uria fera nia.
2 Ma ana maedani ana Sabat, nia ka faatolomai i laona na Beu Aabu ni
figulaa. Ma tooa oro gi da rongo nia, ma daka kwele asianaa. Ma gera
ledida kwailiu ani gera daka urii, <<Na wane naa e ngalia mai ana si doo
naa gi i fai? Ma na liotooa taa na da falea fuana naa? Ma nia e iili utaa
ana si doo ni kwelelaa ana gi nae?
3 Nia na wane ni toleluma go ana, na alakwa baa ni Mary naa, ne baa?
Ma na haasina gi na a James, ma a Josef, ma a Judas, ma a Simon, ne baa?
Ma na waiwane nia gi da too go ada i seenaa.>> Ma daka oote gera ani
nia.
4 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Na tooa gi ana fera gi sui da haitamana
daka faabaitaa na profet. Haia, ma na tooa gi ana fera nia i talana ma na
tooa futa nia gi afetai daka faabaita nia.>>
5 Ma nia kasi bobola naa fai nia na iililana lau si doo kwaibalatana go
oro ana i seenae. I nia e aalua go ana na abana faafia ta aange tooa matai
gi ma ka gura gera.
6 Ma nia ka kwele asianaa sulia na tooa gi da langi dasi manata mamana.

A Jesus e oodua na aposol gi.

Sui a Jesus e lea ana maefera gi galigalia i seenae, ma ka faatolomai ana
na tooa gi.
7 Nia ka soea mai na aakwala ma roo wane ni fafurongo nia gi siana,
ma i nia ka falea na mamanaa fuada uria tarilana na aagalo ta'a gi, ma ka
ooduda teefou, na roo wane gi daaro ka lea oofu.
8 Ma a Jesus ka bae fifii fuada ka urii, <<E langi molu si ngalia ta si doo
uria na leaa naa, taifilia kubou go na molu ngalia. Ma langi molu si ngalia
tesi fanga, ma langi ta wai, ma langi tesi malefo.
9 Molu ka haingia na tae silipa, sui ka langi molu si ngalia roo si maku
ruruu.

10 Ma si kada ta wane e gonitai gamu, molu ka too fai nia lea ka dao ana
si kada molu tafusia na fera nae.
11 Ma lea molu dao ana na fera ma na tooa gi i seenae langi dasi gonitai
gamu ma ka langi dasi dooria go fafurongolaa molu, molu ka lea amolu
faasida. Ma molu ka kwae tafusia na aafuafui gano faasia na tae silipa
molu gi uria na faatailana naa fuada tara a God ka keto gera.>>
12 Ma ni gera da lea ma da funao hai so na tooa gi daka oolitai manata
faasia na aade ta'alaa gera gi.
13 Ma daka taria na aagalo ta'a oro gi, ma daka gwaia na tooa matai oro
ma daka gura gera laugo.

Na maelana a John Siuabu.

14 Haia, a Herod na aaofia e rongoa si doo naa gi, sulia na hatana a Jesus
e talofia na fera gi sui. Ma teni tooa gi daka haea, <<A John Siuabu e mouri
lau! Nia naa i nia ka aadea doo kwaibalatana gi.>>
15 Ma teni tooa gi lau daka haea, <<I nia a Elaeja.>>
Ma teni tooa aai gi daka bae urii, <<I nia ta profet, iilingia na profet baa
gi i nao mai.>>
16 Ma si kada a Herod e rongoa si doo naa gi, nia ka bae urii, <<A John na
wane baa ku oodua wane oomea gi uria iri muusilana na ketena, e tatae
lau faasia na maea.>>
17 Sulia a Herod i talana na e kwaiodui sui uria na dumulilana a John,
ma daka aalua i laona na beu ni kanilaa. A Herod e iilia si doo naa sulia
nia ka aadea ana ni Herodias, na afe nia a Filip na haasina.
18 A Herod e aalua a John i laona na beu ni kanilaa, sulia nia e bae urii
fuana a Herod, <<Na kwaieresia e luia osi aadea na afe nia na haasimu.>>
19 Ma si lio ta'a ni Herodias ka asia asianaa fuana a John, ma ka dooria
na haumaelilana, sui ma ka afetai fuana,
20 sulia a Herod ka suusi nia, sulia nia e moungia a John, sulia nia ka
haitamana nia na wane o'olo ma na wane e aabu. Haia, a Herod e dooria
asianaa na rongolana a John, boroi ana i nia ka manata a'abo ana si kada
gi na e rongoa ana.
21 Sui ni Herodias e daotoona si kada diana nia. Ana fe dani na a Herod e
faabaita fe dani na e futa ana, i nia e haungainia tee fangaa fuada na wane
baita nia gi, ma na wane baita nia gi ana oomea, ma na wane naonao gi
na da too i laona i lolofaa Galili.
22 Ma si kada na haari nia ni Herodias e ruu mai ma ka wae, a Herod
ma na wane nia gi na da fanga fai nia daka eele baita asianaa sulia. Ma a
Herod ka bae urii fuana na haari nae, <<O gani nau mai uria tesi doo na
o dooria, ma nau kuka falea fuamu.>>
23 Ma i nia e bae aalangai ana aalafuu fuana ka urii, <<Tesi taa naa o
gani uria, nau kuka falea fuamu. Boroi ana ta bali ana na initooa nau.>>
24 Ma na haari ka haga kou i maa ka lea naa siana ni tee nia, ka bae urii,
<<Tesi taa naa tara ku gani uria?>>
Ma ni tee nia e oolisia ka urii, <<Na ketena a John Siuabu.>>
25 Ma na haari nae e ooli ali'ali siana a Herod, ma ka gania ka urii, <<I
nau ku dooria oko falea mai na ketena a John Siuabu fuagu i fafona ta
karao ana si kada naa.>>
26 Ma a Herod ka liobukonu asianaa sulia si doo nae. Sui taa, sulia si
bae aalangaia na nia e iilia i maada na wane gi na da fanga fai nia, i nia
kasi luia naa faasia.

27 Ma nia ka oodua tee wane fofolo uria ngalilana mai na ketena a John.
Ma na wane nae ka lea i laona na beu ni kanilaa, ma ka iri muusia na
luana a John,
28 ma ka ngalia mai na ketena i fafona na karao, ma ka falea fuana na
haari nae, ma ni nia ka falea fuana ni tee nia.
29 Ma si kada na oote fafurongo nia gi a John da rongoa si doo naa, gera
lea mai ma daka ngalia na nonina ma daka aalua i laona na kwaingeia.

A Jesus e hangonia na lima tooni wane gi.

30 Na aposol gi da ooli mai, ma daka figu siana a Jesus, ma daka faarongo
nia ana si doo gi na da iilida ma daka faatolomainia gi.
31 Jesus fai nia na oote fafurongo nia gi, gera abero asianaa, sulia na tooa
oro gi da dao mai ma daka ooli kou ada. Ma Jesus fai nia na oote fafurongo
nia gi, gera langi dasi too na ana ta si kada boroi uria na fangalaa. Nia naa,
a Jesus ka bae urii fuada, <<Molu lea mai fai nau uria tesi gula aaroaro
eeri golu ka mamalo fasi agolu.>>
32 Ma da lea taifili gera ana baru uria tesi gula aaroaro.
33 Sui, na tooa oro gi faasia na fera gi sui da aada haitamada, ma daka
lalao i nao ani gera, ma daka dao ada i seenae.
34 Ma si kada a Jesus e oolo mai ana, nia ka rikia na figua baita, ma ka
kwaimanatai asianaa fuada, sulia gera da iilingia na sipsip gi na e langi
ada ta wane aadasuli gera. Ma nia ka faatolomai gera ana si doo oro gi.
35 Ma si kada na hato e teo folo naa, na oote fafurongo nia gi daka lea
mai siana, ma daka bae urii, <<Si gula naa e langi ta wane kasi too ana,
ma na hato ka teo folo naa.
36 O oodua na tooa naa gi daka lea na ada, eeri daka lea ana si gula
galigali naa gi na tooa gi da too ana ma ana na fera gi, eeri daka folia ada
tesi fanga.>>
37 Sui i nia e oolisida ka urii, <<I gomolu molu falea tesi fanga ada.>>
Ma i gera daka bae urii fuana, <<E utaa ni oe o dooria melu ka lea, melu
ka falea mai ta roo talange si malefo uria folilana mai teni beredi oro ka
bobola fai nia hangoniladalaa ana?>>
38 Ma a Jesus ka ledi gera ka bae urii, <<Fita fe beredi na molu too ana?
Lea molu ka aada fasi.>>
Ma si kada da daotoona, daka bae urii, <<Lima fe beredi go fai nia na
roo gwe iia.>>
39 Sui a Jesus ka haea fuana oote fafurongo nia gi hai daka haea fuada
na tooa gi daka gwouru i hae gano ana bubulutaa wane gi i fafona na laua.
40 Ma gera ka gwouru i hae gano ana talange wane gi i laona teni
bubulutaa ma lima aakwala wane gi i laona teni bubulutaa aai.
41 Ma Jesus e ngalia na lima fe beredi nae gi ma na roo gwe iia nae gi,
ma ka aada alaa uria i langi, ma ka baelafea a God. Ma nia e niia fe beredi
nae gi, ma ka falea fuada na oote fafurongo nia gi, hai daka tolingia fuada
na tooa gi. Ma nia ka tolingia laugo na roo gwe iia nae gi fuada sui.
42 Ma na tooa gi sui daka fanga, ma daka aabusu naa.
43 Sui na oote fafurongo nia gi daka gonia na oorongana na beredi ma
na iia na e oore, ma daka faafungua na tee aakwala ma roo koko gi.
44 Na lima tooni wane na da fanga.

A Jesus e fali i fafona na kafo.

45 Ma i buira si doo naa, a Jesus e faataea na oote fafurongo nia gi i laona
na baru, ma daka lea i nao ani nia uria na fera i Betsaeda, na e too mai
ana ta bali aai ana na aasi nae. Ma i nia ka too ua kou hai so ka haea
fuana na figua nae hai daka lea na ada.
46 Ma i buira i nia e aalualu ana tooa gi sui, nia ka lea uria tee fe uuo
hai ka fooa ana.
47 Ma si kada e hafali rodo mai, na baru baa e nia naa i oogotouna na
aasi, ma a Jesus e too ua go ana taifili nia i hara.
48 Ma i nia e rikia na oote fafurongo nia gi da uulafu asianaa ana na
falutalaa, sulia da naofia na ooru. Ma ana kade rodo i ofaidani, a Jesus ka
fali i fafona na kafo, ma ka lea mai siada. Ma nia ka garangi so ka tasa
ana faasida.
49 Sui, ana si kada da riki nia e fali i fafona na kafo, i gera da manata
hasa nia na aagalo. Ma daka rii,
50 sulia gera sui go da mou asianaa ana si kada da riki nia ka fali i fafona
kafo.
Ma a Jesus e ali'ali ka bae kou fuada ka urii, <<I nau go ana naa! Langi
molu kasi mou.>>
51 Sui nia ka tae i laona na baru fai gera, ma na ooru ka aaroaro naa.
Ma ni gera daka kwele asianaa,
52 sulia e langi dasi haitamana na malutana na hangonilada na lima
tooni wane baa gi ana lima fe beredi go. Sulia na manata gera gi e kukuru
asianaa.

A Jesus e guraa na tooa matai gi.

53 I gera da faifolo ana na aasi nae ma daka oolo ana bali maefera i
Genesaret, ma gera ka terengainia na baru i seenae.
54 Ma si kada da tafusia na baru, na tooa nae gi ali'ali daka aada
haitamana ua go a Jesus.
55 Ma na tooa gi da lalao i bali fera loulou nae, ma daka ngalia mai na
tooa matai gi i fafona na tafe gi, uria si gula taa na da rongoa a Jesus e nia
ana.
56 Ma si gula gi sui na a Jesus e lea ana, na tooa gi daka ngalia mai na
tooa matai gi uria i maana usia gi, ma da gania a Jesus fuana na tooa matai
gi daka hamosia mone ada na aena maku tekwa nia. Ma na tooa gi sui na
da hamosia, da akwaa naa.

Na malutanaa gera na Farisi gi.

7

1 Teni Farisi gi ma teni wane faatolomai gi ana na kwaieresia, da lea mai
faasia i Jerusalem, ma daka figu galia a Jesus.
2 Ma gera ka rikia teni wane ada na oote fafurongo nia gi dasi saufia go
na abada suifetei fangalaa iilingia na malutaa gera na Farisi gi na da haea
hai so na tooa gi Jiu daka iilia.
3 (Sulia na Farisi gi, ma na tooa aai gi i Jiu gi laugo, e afetai daka fanga lea
so e langi dasi saufia na abada eeri ka iilingia na koo gera gi da toolamainia
na mai.
4 Ma si kada da folia mai na fanga gi faasia na usia, e afetai daka fanga
ua lea langi dasi saufia fasi, sulia na malutaa gera. Ma daka lea sulia na
malutaa oro gera gi iilingia na saufilana na teteu gi ma na kuki gi ma na
fofo gi.)

5 Ma na Farisi gi ma na wane faatolomai gi ana na kwaieresia, daka ledia
a Jesus daka urii, <<Uria taa naa na oote fafurongo oe gi dasi roosulia na
faatolomaia naa na koo gia gi da aalua mai fuaga, sulia ka langi dasi saufia
go na abada i nao sui dafi fanga?>>
6 Ma nia e oolisida ka urii, <<A Aesea e bae mamana si kada baa i nia e
bae suli gamu. I gamu naa na wane susuge gi, iilingia na nia e kedea ka
urii, <God e haea, na tooa naa gi da faabaita nau go ada ana si baea gera
gi, ma na manatada e nia tau faasi nau.
7 Gera da fooasi nau o'oni go ada, sulia i gera da toolamainia ada na
kwaieresia gera gi go ana, ma daka haea kwaieresia nau gi!>
8 <<Gamu mu aaburongo agamu na kwaieresia nia gi a God, ma muka
roosulia agamu na faatolomaia gera gi na wane gi.>>
9 Ma a Jesus ka bae lau urii fuada, <<I gamu mu haitamana asianaa na
bulasilana na kwaieresia a God gi ma muka roosulia agamu na malutaa
gamu gi.
10 Sulia a Moses e bae ka urii, <Oko manata baita ana na maa oe ma ana
ni tee oe.> Ma <So ni tei na e kwalangia na maa nia ma langi ni tee nia,
gera ka haumaelia.>
11 Sui taa, i gamu mu faatolomainia hasa lea ta wane e too ana tesi doo
na e haitamana ka adomia ana maa nia ma langi ni tee nia, ma ka bae
urii, <Nau tara ku falea si doo naa fuana a God,>
12 diana go ana fuana nia ka langi si adomia naa na maa nia ma langi
ni tee nia.
13 Ma urinae, na faatolomaia na gamu aalua e faalangia na baelana a
God. Ma si doo oro urinae gi naa na mu iilida.>>

Si doo gi na e falea na garolaa fuana na wane.

14 Sui a Jesus e soea lau mai na figua siana, ma ka bae urii fuada, <<Gamu
sui go, mu fafurongo mai uri nau, ma muka haitamana.
15-16 E langi tesi doo na ta wane e ania, na e falea na garolaa fuana. Ma
si doo ana aade ta'alaa gi na e ita mai faasia na liona wane taari, nia ana
na ka falea na garolaa fuana.>>
17 Ma si kada a Jesus e tafusia na figua nae, nia ka ruu i luma, ma na
oote fafurongo nia gi da ledia eeri nia ka inifitaa si baea nae gi.
18 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Haia, i gomolu laugo molu kasi
haitamana go? Tesi doo na wane e ania e afetai ka falea na garolaa fuana,
19 sulia si fangaa e langi kasi lea i laona na liona. E lea ana i laona na
rakena, ma ka hagatafa laugo ana i maa faasia na nonina.>> Ana si baea
nia a Jesus naa, nia e haea na fanga gi sui e diana fuana anilana.
20 Ma a Jesus ka bae lau urii, <<Si doo na ta wane e iilia ma ka haea na
e falea na garolaa fuana.
21 Sulia na manatalaa ta'a gi e mango mai faasia i laona na liona na
wane, na e aadea nia ka aadea si doo ta'a gi, ma nia ka beli, ma nia ka
haumaelia ta wane,
22 ma ka ooeoe, ma nia ka agu doo, ma nia ka iilia doo ta'a oro gi, ma ka
mala'oea na tooa gi, ma ka kwaifii, ma ka uunuunu susuge ana ta'a sulia
ta wane, ma nia ka faabaitabaita nia i talana, ma nia ka nue.
23 Haia, na doo ta'alaa nae gi sui e haga mai faasia na manatalana, ma
ka falea na garolaa fuana.>>

Na manata mamanalaa nia tee geni maadiu.

24 Sui a Jesus e tafusia si gula nae ma ka lea uria na bali fera i Taea.
Ma nia e ruu ana i laona tee luma sulia i nia langi kasi dooria ta wane ka
haitamana i nia e too i seenae, sui taa e afetai i nia ka aagwa.
25 Ma tee geni na haari nia na aagalo ta'a e adosia e rongoa na uunuunu
gi suli nia, ma ka lea mai ali'ali, ma ka boururu i maana na aena a Jesus.
26 Ma na geni nae, i nia na geni maadiu faasia i Fonisia laona lolofaa i
Siria. Ma ni nia e gania a Jesus eeri ka taria na aagalo ta'a nae faasia na
haari nia.
27 Ma a Jesus ka bae ana si oomelawanea naa fuana ka urii, <<Mika
hangonia fasi agami na wela gi i nao. E langi kasi diana hasa gia ka ui
ania na fanga gera na wela gi fuana na kui gi.>>
28 Ma na geni nae e oolisia ka urii, <<Aarai ae, na kui gi boroi da
haitamana daka ania oorongana fanga na e asia i farana na tafe gera na
wela gi.>>
29 Sui a Jesus ka bae urii fuana, <<Sulia si oolisilaa nae, oko ooli amu i
fera oe. Na aagalo ta'a baa e lea naa faasia na haari oe.>>
30 Ma ni nia e ooli i fera, ma ka rikia na haari nia e teo go ana i laona
na iifitai. Ma na aagalo ta'a baa ka lea mamana naa faasia.

A Jesus e guraa tee wane.

31 Sui a Jesus e tafusia na bali fera nae i Taea ma ka tasa fuana fera i
Saedon ma na bali fera i Dekapolis, ma ka sifo kou fuana na aasi i Galili.
32 Ma teni tooa gi i seenae da ngalia mai tee wane na aalingana e boko
ma na fakana ka ato siana Jesus, ma daka gania a Jesus eeri nia ka aalua
na abana i fafona na wane nae.
33 Ma a Jesus ka talaia uria si gula taifili nia faasia na figua, ma nia ka
ruungainia na kakauna abana gi i laona na aalingana na wane nae. Ma
nia ka ngisu ana na kakauna, ma ka hamosia na meana na wane nae.
34 Sui nia ka ada alaa fui langi ma e asimango baita ka bae urii fuana,
<<Efata!>> Ma na malutana <<O ifi naa!>>
35 Ma ana si kada nae, na aalingana na wane nae ka ifi naa ma na fakana
ka aafaafa naa, ma ka hafalia bae folaalaa naa.
36 Sui a Jesus ka luia na tooa gi langi dasi faarongoa lau ana ta wane lau.
Sui taa, i nia e luida fifii boroi ana, ma na tooa gi daka bae sulia ka lea
dongaa na ana.
37 Ma na tooa gi na da rongoa, daka kwele asianaa ma daka bae urii,
<<Nia e iilia si doo gi sui ka diana asianaa! Nia e haungainia na wane na
aalingana e boko boroi ka rongo naa, ma na wane na fakana e ato boroi
ka bae naa lau.>>

A Jesus e hangonia na fai tooni wane gi.

8

1 Langi si tau i buira doo naa gi, tee figua baita aai ka figu mai. Ma si
kada e langi na ada tesi fanga, a Jesus ka soea na oote fafurongo nia gi i
siana ma ka bae urii,
2 <<Nau ku kwaimanatai naa fuana na tooa naa gi, sulia da too siagu
sulia oolu maedani ma ka langi na ada tesi fanga.
3 Ma lea so da fiolo ma kuka faaoli gera i fera, gera tara daka asi gera
sulia tala, sulia bali ada na fera gera gi e too tau.>>

4 Ma na oote fafurongo nia gi daka bae urii, <<Sui taa, tara ta wane ka
daotoona tesi fanga i fai i laona na aanogwou urinae hai ka bobola fai nia
na hangonilana na tooa oro naa urii gi?>>
5 Ma a Jesus e ledida ka urii, <<Ta fita fe beredi na molu too ana?>>
Ma gera ka oolisia daka urii, <<Fiu fe beredi.>>
6 Ma a Jesus ka haea fuana na figua nae daka gwouru i aano. Sui, nia
ka ngalia na fiu fe beredi nae gi ma ka baelafea a God, sui ka niia ma ka
falea fuana oote fafurongo nia gi, hai daka tolingia fuana na tooa gi.
7 Ma gera too laugo ana aange gwe iia to'ou gi. Ma a Jesus e falea laugo
si baelafea fuana a God, ma ka haea fuana na oote fafurongo nia gi daka
tolingia laugo fuana na tooa nae gi.
8 Gera fanga lea daka aabusu go. Ma i buri, na oote fafurongo nia gi
sui daka gonia na mumuduna fanga gi na e oore i laona fiu koko gi lea ka
fungu.
9 Ma na figua nae e bobola fai nia na fai tooni wane. Sui a Jesus ka faaoli
gera,
10 ma nia fai nia na oote fafurongo nia gi gera ali'ali daka tae i laona tee
baru ma daka lea uria na bali fera i Dalmanuta.

Na Farisi gi da gania a Jesus hai ka iilia tesi kwaibalatana.

11 Ma teni Farisi gi da lea mai, ma daka oolisusuu fai nia a Jesus, ma da
dooria hai daka iilitoona. Nia naa daka gania hai so i nia ka iilia tesi doo
ni kwaibalatana ana hai so ka faatainia mamana a God na e fale nia mai.
12 Sui a Jesus e asimango baita, ma ka bae urii, <<Uria taa na tooa gi ana
uuni wane naa daka gani uria tesi kwaibalatana? I nau ku haea na doo
mamana fuagamu, e langi kusi faatainia go fuana na uuni wane naa.>>
13 Ma nia e tafusi gera, ma ka tae laugo ana i laona na baru, ma ka faifolo
uria ta bali aasi aai.

A Jesus e bae fifii fuana oote fafurongo nia gi.

14 Na oote fafurongo nia gi da manata buro uria na ngalilana mai teni
fe beredi gi, ma tee fe beredi go na da too ana i laona na baru.
15 Ma a Jesus e bae fifii fuada ka urii, <<Molu ka aadasuli gamu faasia
na iisi fuana beredi gera na Farisi gi ma a Herod.>>
16 Ma gera ka bae sulia si doo naa i matangada kwailiu ma daka urii, <<I
nia e bae urinae sulia langi golu si ngalia mai tee fe beredi.>>
17 Ma si kada a Jesus e haitamana gera da lafusia ada nia e bae ana sulia
na faatolomaia ta'a gera na Farisi gi ma a Herod, nia ka bae urii, <<Uria
taa na molu ka bae sulia e langi molu si ngalia mai tee fe beredi? E langi
molu si haitamana ua? Na liogamu e rorodoa ua?
18 E utaa? I gomolu too ana maa, sui ka langi molu si rikia go? Ma molu
ka too ana aalinga, sui ka langi molu si rongoa go? E utaa? E langi molu
si manatatoona go,
19 si kada baa ku niia ana lima fe beredi baa gi fuada na lima tooni wane
baa gi? Ma na fita koko baa molu gonia na mumuduna fanga baa uria i
laona lea ka fungu?>>
Ma gera oolisia daka urii, <<Na tee aakwala ma roo doo.>>
20 Ma a Jesus e ledi lau ka urii, <<Ma si kada baa ku niia ana fiu fe
beredi baa gi fuada na fai tooni wane baa gi, na fita koko baa molu gonia
na mumuduna fanga uria i laona lea ka fungu?>>
Ma gera oolisia daka urii, <<Na fiu doo.>>

21 Ma nia ka bae urii fuada, <<E utaa? E langi molu si haitamana ua nae?>>

A Jesus e gura tee wane maa rodo.

22 I gera da dao ana na fera i Betsaeda, ma teni tooa gi daka ngali mai tee wane na maana e rodo ma da gafea a Jesus hai ka hamosia.
23 Ma i nia e dau i abana na wane nae, ma ka talaia uria i maa faasia na fera nae. Ma a Jesus e ngisu usia na maana na wane nae, ma nia ka aalua na abana faafi nia. Sui, nia e ledia ka urii, <<I oe o rikia ta si doo?>>
24 Ma na wane baa e aada alaa ma ka bae urii, <<I nau ku rikia na tooa gi, da iilingia na ai gi da fali.>>
25 Sui a Jesus ka aalua lau na abana faafia na maana na wane nae. Ma na wane nae ka aada mamana, ma ka riki folaa na ana na doo gi sui.
26 Ma a Jesus ka oodu nia naa uria na luma nia, ma ka bae urii fuana, <<E langi osi lea ua uria fera nae.>>

A Peter e faatalo ana a Jesus.

27 Sui a Jesus ma na oote fafurongo nia gi daka lea uria na fera gi galia na fera i Sesarea Filipae. Ma ana si kada gera fali ana, nia ka ledia na oote fafurongo nia gi ka urii, <<Na tooa gi da haea ni nau ni tei naa?>>
28 Ma gera oolisia daka urii, <<Teni tooa gi da haea ada ni oe naa a John Siuabu, ma teni tooa aai gi da haea ada oe a Elaeja, ma teni tooa aai gi lau daka haea ada oe ta wane ada na profet gi.>>
29 Ma a Jesus e ledida lau ka urii, <<Ma gamu mone, ni tei na molu haea ana ni nau?>>
Ma a Peter e oolisia ka urii, <<I oe a Christ, na wane a God e filia uria aaofialaa.>>
30 Ma a Jesus e bae fifii fuada ka urii, <<E langi molu si faarongo lau ta wane suli nau.>>

A Jesus e bae sulia na maelana.

31 Sui a Jesus ka tala'ae faatolomainia na oote fafurongo nia gi ka urii, <<Nau, na Wela nia Iimola gi, tara ku nonifii ana si doo oro gi. Ma na wane naonao gi, ma na fataabu baita gi, ma na wane faatolomai doo gi ana na kwaieresia, tara daka oote gera ani nau. Ma tara daka haumaeli nau, ma ana ooula fe dani, nau tara kuka mouri lau.>>
32 Ma nia ka bae folaa sulia si doo nae. Ma a Peter e talai nia to'ou kou, ma ka ngatafia.
33 Sui a Jesus e aabulo ma ka aada fuana oote fafurongo nia gi, ma ka ngatafia a Peter ka urii, <<Satan ae, o lea tau fasi nau. Na manatalaa oe naa na manatalaa gera na tooa gi go ana, e langi lau na manatalaa nia a God.>>
34 Sui a Jesus ka soea mai na figua nae ma na oote fafurongo nia gi siana, ma ka bae urii, <<Lea so ta wane ka dooria ka lea mai fai nau, i nia langi kasi hasi uria na kwaidooria nia i talana. Ma nia ka ngalia na airarafolo nia ana nonifiilaa, ma ka lea mai i suli nau.
35 Sulia so ni tei na e dooria ka oogani ana na mourilana, tara nia ka mae. Ma so ni tei naa ka mae fuagu ma fuana na Faarongolaa Diana, i nia ka too ana mouria firi.
36 Tesi taa diana fuana ta wane lea so na molaagali naa sui na doo nia, sui kafi mae naa? Langi si diana fuana!

37 Langi tesi doo na ta wane ka falea uria na oolifailana ana na mouria nia.
38 Ma lea so ta wane e ida ani nau ma na baelagu i laona na uuni dani ta'a gi ana tooa naa gi e langi dasi fooasia a God, tara nau, na Wela nia Iimola gi, kuka ida laugo ani nia ana si kada i nau ku dao mai i laona na taloa na Maa nau fai nia na ensel aabu gi.>>

9

1 Ma a Jesus ka bae lau ka urii, <<I nau ku haea naa fuagamu, teni wane amolu i seenaa e langi dasi mae lea daka rikia na Initooa nia a God ka dao mai ana na rigitaa.>>

Na tatalalana a Jesus.

2 I buira oonona maedani, a Jesus ka talaia a Peter ma a James ma a John, ma daalu tae uria gwouna tee fe tolo na e fane, si gula gera ka too ana taifili gera. Ma ana si kada da aadasia, a Jesus ka tatala i nao ani gera i seenae,
3 ma na maku nia gi ka sinasina ka kwakwaoa asianaa, ma e langi kasi bobola naa hai so ta wane i laona molaagali ka saufia na maku gi ka urinae.
4 Ma na oolu fafurongo nae gi da rikia a Elaeja ma a Moses daaro ka dao faatai i nao ani gera ma daaro ka bae fai nia a Jesus.
5 Ma a Peter ka bae urii fuana a Jesus, <<Aarai ae, e diana asianaa golu ka too agolu i seenaa. I gemelu ka tolea ta oolu babala gi, tee doo fuamu, ma tee doo fuana a Moses, ma ta tee doo aai fuana a Elaeja.>>
6 A Peter e bae urinae, sulia e langi kasi haitamana naa tesi doo na ka haea, sulia gera mou asianaa.
7 Ma tesi barobaro e dao faatai mai ma ka afu faafi gera ana na nunufilana. Ma tesi lingee doo e talo mai faasia na barobaro nae ka urii, <<Nia naa na Wela nau na ku rakediana ana. Molu ka fafurongo urii nia! >>
8 Ma gera ka aada ali'ali gali gera, ma dasi rikia naa ta wane fai gera, tee taifilia go a Jesus.
9 Si kada da sifo mai faasia fe tolo nae, a Jesus ka bae luida ka urii, <<Langi molu si faarongoa ta wane ana si doo na molu rikia, lea ka dao ana si kada ni nau, na Wela nia Iimola gi, kuka tatae go faasia na maea.>>
10 Ma gera ka roosulia na baelana, ma daka bae ada sulia i matangada kwailiu daka urii, <<Na taa naa na malutana na tataelaa faasia na maea? >>
11 Ma gera ka ledia daka urii, <<Uria taa na wane faatolomai gi ana kwaieresia gi daka haea a Elaeja ka ooli fasi ana i nao?>>
12 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<A Elaeja ka dao mamana go mai i nao, hai so ka aade aagau ana na doo gi sui. Sui uria taa lau na Kekedelaa Aabu ka haea hasa na Wela nia Iimola gi ka nonifii baita ma na tooa gi daka oote gera ani nia?
13 I nau ku haea fuamolu, a Elaeja e dao naa, ma sui na tooa gi daka aadea naa si doo gi na da doori iilia ani nia, iilingia na Kekedelaa Aabu e haea suli nia.>>

A Jesus e guraa tee wela na aagalo ta'a e adosia.

14 Ma si kada da dao mai siada na oote fafurongo aai gi, daka rikia tee figua baita da too gali gera. Ma teni wane faatolomai gi ana na kwaieresia da oolisusuu fai gera.

15 Ma si kada na tooa gi da rikia a Jesus, i gera ka kwele asianaa ma da
lalao kou uria na bae dianalaa fai nia.
16 Ma a Jesus ka ledia na oote fafurongo nia gi ka urii, <<Na taa naa molu
oolisusuu fai gera sulia?>>
17 Ma tee wane i laona na figua nae e oolisia ka urii, <<Faatolomai ae, i
nau ku ngalia mai na alakwa nau i siamu. Na aagalo ta'a e adosia ma ka
langi si bae naa.
18 Ma si kada na aagalo ta'a nae e dao ani nia, ka ui ani nia i aano. Ma na
fakana ka ngingisulaa, ma ka gigiri lifo, ma na nonina ka gaga'ai teefou.
Ma i nau ku gania na oote fafurongo oe gi eeri daka taria na aagalo ta'a
nae, sui ma ka afetai fuada.>>
19 Ma a Jesus e haea fuada ka urii, <<I gamu langi musi manata mamana
ua! Nau ku noni eela uria toolaa fai gamu. Ma nau ku lafusia ta fita si
kada lau na kuka too ana fai gamu. Talaia mai na wela nae siagu.>>
20 Ma da ngalia mai na wela baa siana a Jesus.
Ma si kada na aagalo nae e rikia a Jesus, nia ka ui ania na wela nae i
aano, ma ka lada ma na fakana ka ngingisulaa naa.
21 Ma a Jesus ka ledia na maa nia na wela nae ka urii, <<E tau utaa na
mai i aangita naa ni nia e urii?>>
Ma i nia e oolisia ka urii, <<E ita ua mai si kada e to'ou ana.
22 Ma si kada oro na e ui ani nia i laona na eere ma i laona na kafo hai so
ka haumaelia. Haia, lea so ka bobola go ana fuamu, oko manatai gemere
mai ma oko adomi gemere.>>
23 Ma a Jesus ka bae urii, <<Iiuka, lea so ni oe ana i talamu o bobola fai
nia! Na doo gi sui e waluda go ana fuana ni tei naa e manata mamana.>>
24 Ma ali'ali na maa nia na wela nae ka rii urii, <<I nau ku manata
mamana go agu! Sui taa, o adomi nau mai, hai so na manata mamanalaa
nau ka rigita!>>
25 Ma si kada a Jesus e rikia na figua nae da figu na mai gali gera, i nia ka
bae urii fuana na aagalo ta'a nae, <<I oe na aagalo na o aadea aalingana
wela naa ka boko ma na fakana ka ato, i nau ku eeresi oe oko haga mai
faasia, ma osi ruufi nia lau.>>
26 Ma na aagalo na ka rii, ma ka lebetainia na wela nae, ma ka haga na
mai i maa faasia. Ma na wela nae na rikilana ka iilingia na ana na wane
e mae, ma na tooa oro daka bae urii, <<I nia e mae naa.>>
27 Sui, a Jesus ka dau ana na abana na wela, ma ka tataea, ma nia ka
take.
28 Ma si kada a Jesus e ruu i luma, na oote fafurongo nia gi daka ledi
aagwa ani nia daka urii, <<Uria taa na ka afetai fuamelu uria na tarilana
na aagalo baa?>>
29 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Fooalaa taifilia go na e bobola fai nia
tarilana na aagalo urii, e langi lau tesi doo.>>

Jesus e bae lau sulia na maelana.

30 Sui Jesus ma na oote fafurongo nia gi da tafusia si gula nae, ma daka
liufia na bali fera i Galili. Ma a Jesus ka langi si dooria so ta wane ka
haitamana si gula na e too ana,
31 sulia nia e faatolomainia ana oote fafurongo nia gi ka urii, <<Nau,
na Wela nia Iimola gi, tara daka fale nau fuana wane gi. Haia, i gera
daka haumaeli nau. Ma ana ooula maedani, tara nau kuka tatae lau uria
mouria.>>

32 Sui taa, na fafurongo nia a Jesus gi dasi haitamana na malutana si
baelana, ma sui daka mou go ada uria na ledilanalaa.

Tei naa e baita ka tasa?

33 Ma si kada da dao ana fera i Kapaneam, ma daka ruu i luma, Jesus ka
ledia na oote fafurongo nia gi ka urii, <<Na taa baa molu oolisusuu mai
ana, sulia na tala?>>
34 Sui langi dasi haea tesi doo, sulia da oolisusuu mai hasa ni tei ani gera
na ka baita ka liufi gera sui.
35 Haia, a Jesus e gwouru, ma ka soea mai na aakwala ma roo fafurongo
nia gi siana, ma ka bae urii, <<So ni tei na e dooria ka naonao, i nia ka
aalu nia ka isi ma i nia na wane ni rao fuada na tooa gi sui.>>
36 Sui a Jesus ka talaia mai tee wela, ma ka faatakea i matangada. Nia
ka oofia na wela nae ma ka bae urii fuada,
37 <<So ni tei naa ka gonitainia ta wela to'ou urii ana na hatagu, nia ka
gonitai nau laugo. Ma so ni tei naa ka gonitai nau, nia langi si gonitai nau
lau i taifili nau, i nia e gonitainia naa laugo a God na e oodu nau mai.>>

38 A John e bae urii fuana a Jesus, <<Wane Faatolomai ae, gemelu melu
rikia tee wane e taria na aagalo ta'a gi ana na hatamu, ma melu ka lui nia
si iilia si doo nae, sulia nia e langi lau ta wane ana oofulaa golu.>>
39 Ma a Jesus ka bae urii, <<E langi molu si lui nia, sulia ni tei naa e iilia
tesi doo kwaibalatana ana na hatagu, e afetai kafi haea lau tesi doo ta'a
suli nau.
40 Sulia ta wane na e langi kesi maalimaea ani golu, nia wane agolu.
41 I nau ku haea na doo mamana fuamolu, ta wane na e falea si mae
kafo fuamolu sulia gomolu na tooa nau gi, tara nia ka ngalia mamana naa
na kwaiaraa nia.
42 Ma lea so ta wane ka faagaroa ta wela ana wela to'ou naa gi na da
manata mamana ani nau, e diana fuana daka kania ta fou baita i luana
ma daka ui ania i laona na aasi.
43-44 Nia naa, lea so na abamu e faagaro oe, taba muusia amu. E diana
fuamu hai so oko too katau ana na mouria i langi fai nia na kuri aba, aata
oko sifo i laona si gula ana kwakwaelaa fai nia na roo abamu gi, si gula
na eere e totoo si mae.
45-46 Ma lea so na aemu ka faagaro oe, oko taba muusia amu. E diana
fuamu hai oko too tau amu ana na mouria i langi, fai nia na kuri ae, aata
oko sifo i laona si gula ana na kwaelaa fai nia na roo aemu gi.
47 Ma lea so na maamu e faagaro oe, oko lafua amu. E diana fuamu hai
so oko ruu i laona na Initooa nia a God fai nia tee bali maa, aata oko sifo
i laona si gula ana na kwaelaa fai nia na roo bali maa gi.
48 Ma si gula nae, na waawaa gi na da ania na tooa gi langi dasi mae,
ma na eere na e suungia ana na tooa gi e totoo si mae.
49 <<Sulia daka aalua na eere i fafona na tooa gi sui, iilingia na aasi e
liufia i laona si fanga.
50 <<Ma na aasi na doo diana, sui taa lea so na mamasialana e langi ana
faasia, e afetai daka iilia ana tesi doo hai so ka aasilaa lau.
<<Urinae laugo, muka faadiana tooa gi iilingia na aasi e faadiana na
fanga. Ma muka too ana fanualama fai gamu kwailiu.>>

A Jesus e faatolomai sulia na kwailugasilaa.

10

1 Sui a Jesus e tafusia si gula nae, ma ka lea uria na bali fera i Judea, ma
ka faifolo ana na kafo i Jodan. Ma na tooa oro gi daka figu mai siana, ma
i nia ka faatolomai gera, iilingia na e ita ka iilia na mai.
2 Ma teni Farisi gi da lea siana a Jesus, ma daka iiliili uria faagarolana,
daka urii, <<Na kwaieresia gia gi e faalamainia go ana na wane uria ka
lugasia go ana na afe nia?>>
3 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Na taa naa a Moses e kwaieresia ana?
>>
4 Ma daka bae urii, <<A Moses e faalamainia na wane ka kedea si abe
doo ana na kwailugasilaa, ma ka falea fuana na afe nia hasa nia ka lugasia
naa.>>
5 Ma a Jesus ka bae urii, <<A Moses e kedea si kwaieresia naa fuagamu
sulia e afetai uria faatolomailaa gamu.
6 Sui ana hafalilana mai, si kada a God e haungainia na doo gi sui, i nia
ka haungainia na doo wane ma na doo geni.
7 Nia naa, na wane ka tafusia na maa nia fai nia ni tee nia, ma ka too
oofu fai nia na afe nia,
8 ma daaro ka hau ana na tee doo go. Nia naa laugo daaro si roo doo,
ma daaro ka tee doo naa.
9 Nia naa, si doo na a God e kani oofua sui naa urinae, e langi si diana
fuana ta wane ka lukea.>>
10 Ma si kada a Jesus fai nia na oote fafurongo nia gi da ooli i luma, daka
ledi nia uria si doo naa.
11 Ma i nia e oolisia ka urii, <<Ta wane na e lugasia na afe nia ma ka
aadea lau ta aai e'ete, nia e ooeoe naa faafia na afe nia.
12 Ma urinae laugo, lea so ta geni e lugasia na aarai nia ma ka aadea lau
ta wane e'ete, ni nia e ooeoe naa faafia na aarai nia.>>

Jesus e faadiana na gala wela gi.

13 Teni tooa gi da ngalia mai na wela to'ou gi siana a Jesus hai so ka
hamosi gera, sui taa na oote fafurongo nia gi daka ngatafi gera.
14 Ma si kada a Jesus e rikia si doo naa, nia ka rakehasu, ma ka bae urii
fuada, <<Molu faalamainia na wela gi daka lea ada mai siagu, ma langi
molu si luida. Sulia ni tei naa e manata mamana ka iilingia gala wela, nia
ka bobola uria toolaa lao Initooa nia a God.
15 I nau ku haea na doo mamana fuagamu, so ta wane na e langi kasi
manata mamana iilingia na gala wela, i nia e afetai ka ruu i laona na
Initooa nia a God.>>
16 Ma nia ka oofia naa na wela nae gi, ma ka aalua na abana faafi gera
ma ka faadiana gera.

Na wane rikidoo.

17 Si kada a Jesus e hafalia lea lau go ana, tee wane e lalao mai siana ma
ka boururu i naona. Ma nia ka ledia ka urii, <<Wane faatolomai diana ae,
tesi taa naa kuka iilia eeri kuka too ana na mouri firi?>>
18 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Uria taa naa oko haea nau ku diana?
Sulia langi ta wane si diana go, tee taifilia a God go na e diana.
19 Haia, ni oe o haitamana na kwaieresia gi baa e urii, <Osi hauwane,
ma oe osi ooeoe, ma osi beli, ma osi suge faafia ta wane, ma osi faafefea
ta wane, ma oko manata baita ana na maa oe ma ni tee oe.>>>
20 Ma i nia ka bae urii, <<Wane Faatolomai ae, e ita ana si kada ku to'ou
mai, ku roosulia teefou naa kwaieresia nae gi sui go.>>

21 Ma a Jesus e aada kou fuana ma ka rakediana ani nia, ma ka bae urii,
<<Tesi doo go na e langi ua. O lea, oko faafoli ana na doo oe gi sui, oko
ngalia si malefo nae, oko falea fuana na tooa siofaa gi, ma tara oko kafi
too ana na todadoo i langi. Sui oko lea mai suli nau.>>
22 Ma si kada na wane nae e rongoa go si doo nae gi, na maana ka asia.
Ma nia ka lea na ana fai nia na liobukonua, sulia i nia na wane rikidoo
asianaa.
23 Sui a Jesus ka aada fuana na oote fafurongo nia gi, ma ka bae urii,
<<E afetai asianaa fuana na wane rikidoo gi tara daka ruu laona Initooa
nia a God.>>
24 Ma na oote fafurongo nia gi daka kwele asianaa ana si baea nia nae
gi. Sui a Jesus ka bae lau urii, <<Oote wela nau gi ae, e afetai fuana na
ruulaa laona Initooa a God.
25 E afetai ka tasa lau fuana ta wane rikidoo ka ruu i laona na Initooa a
God, faasia na doo fai ae baita so ka ruu i maana ta mae ogilaa.>>
26 Ma na oote fafurongo nia gi daka kwele asianaa, ma da bae fuada
kwailiu daka urii, <<Tara ni tei gera ana na daka mouri?>>
27 Ma a Jesus e bubu kou fuada ka bae urii, <<Si doo naa e afetai fuada
na wane gi, ma fuana a God e langi si afetai go. Na doo gi sui e waluda go
ana fuana a God.>>
28 Ma a Peter ka bae urii fuana, <<Sui gemelu naa, melu tafusia sui naa
na doo gemelu gi sui, ma melu ka lea na mai suli oe naa!>>
29 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Iiu, nau ku haea fuagamu, so ni tei na
e lugasia na luma nia, ma langi na haasina gi, ma langi na waiwane nia
gi, ma langi na maa nia, ma langi ni tee nia, ma langi na wela nia gi, ma
langi na gano nia, i nunufagu ma na Faarongolaa Diana,
30 tara nia ka ngalia lau si doo nae gi ka oro ka liufia si kada naa. Nia
tara ka ngalia ana si doo oro gi ana na luma gi, ma na haasina gi, ma na
waiwane gi, ma ni tee gi, ma na wela gi, ma na gano. Ma tara nia ka nonifii
laugo. Ma ana si kada na tara ka dao mai, tara nia ka too ana mouri firi.
31 Haia, na tooa oro gi na da eeta i nao si kada naa, tara daka isi, ma na
tooa oro gi na da isi si kada naa, tara daka eeta i nao.>>

Na ooluna si kada a Jesus e bae sulia na maelana.

32 Jesus fai nia na oote fafurongo nia gi da lea lau sulia na tala uria
i Jerusalem, ma a Jesus ka eeta i nao ada. Ma na oote fafurongo nia gi
daka kwele asianaa, ma na tooa gi aai na da lea kou i burida daka mou
asianaa. Ma a Jesus ka talai lau na oote fafurongo nia gi i kele tau kou,
ma ka faarongo gera ana si doo gi na tara ka fuli fuana.
33 I nia ka bae urii, <<Fafurongo! Golu lea i Jerusalem, ma tara daka fale
nau na Wela nia Iimola gi fuada na fataabu baita gi ma na wane faatolomai
gi ana na kwaieresia. Ma i gera tara daka keto nau uria na maelagu, ma
daka fale nau fuada na tooa maadiu gi.
34 Ma na tooa nae gi tara daka faawaela ani nau, ma daka ngisufi nau,
ma daka rabusi nau, ma daka haungi nau. Ma ana ooula maedani, nau
tara kuka tatae lau faasia na maea.>>

James fai nia John daaro gania Jesus.

35 Sui a James ma a John, na roo wela a Sebedi, daaro lea mai siana a
Jesus ma daaro ka bae urii, <<Wane Faatolomai ae, i gemere mere dooria
oko iilia tesi doo na mere gani oe uria.>>

36 Ma a Jesus e ledi ka urii, <<Na taa na moro dooria kuka iilia fuamoro?
>>
37 Ma daaro oolisia daaro ka urii, <<Oe o faalamainia ta wane ani gemere
ka gwouru i bali aaolo amu ma ta wane i bali mouli amu, si kada na o
Aaofia ana i laona na Initooa oe.>>
38 Ma a Jesus ka bae urii, <<I gomoro moro lalafusia si doo na moro gani
uria. I gomoro moro bobola go amoro uria nonifiilaa iilingi nau tara ku
nonifii?>>
39 Ma daaro oolisia daaro ka urii, <<Gemere mere bobola go amere uria
na iililana.>>
Ma a Jesus ka bae urii fuadaaro, <<Haia, tara gomoro moro nonifii iilingi
nau.
40 Sui taa, langi kusi filia ni tei naa ka gwouru i bali aaolo agu ma i bali
mouli agu. A God ana na ka falea si gula nae gi fuada ni tei gera na nia e
aade aagau ada a maasida.>>
41 Ma si kada na aakwala wane fafurongo aai gi da rongoa si doo naa,
daka rakehasuia a James ma a John.
42 Ma a Jesus e oofu gera ma ka bae urii, <<Gomolu molu haitamana na
wane baita gi ana na tooa maadiu gi, da dooria asianaa ooroilana tooa
gera gi, ma na wane naonao gera gi daka haitamana asianaa suungailana
tooa uria iililana si doo gera dooria.
43 Sui boroi ana, si doo nae ka langi si urinae i matanga molu. Lea so ta
wane amolu e dooria ka baita, i nia ka hau ana na wane ni rao gomolu.
44 Ma so ni tei naa e dooria ka eeta i nao, i nia ka rao o'oni fuada na
tooa gi sui.
45 Sulia nau, na Wela nia Iimola gi boroi, e langi kusi lea mai eeri na
tooa gi daka rao fuagu. I nau ku lea mai taari eeri kuka rao fuana na tooa
gi sui, ma kuka falea na mourilagu uria na faamourilana na tooa oro.>>

A Jesus e guraa tee wane maa rodo.

46 Ma a Jesus fai nia na oote fafurongo nia gi da dao ana fera i Jeriko.
Ma si kada gera da tafusia na fera nae fai nia na figua baita nae, tee wane
na maana e rodo e gworu go ana i ninimana na tala uria na ganilana. Na
hatana a Batimeas na wela nia a Timeas.
47 Ma si kada nia e rongoa a Jesus na wane i Nasaret e lea mai, nia ka
rii ka urii, <<A Jesus ae, oe na aaofia ana kwalafaa a David, o manatai nau
mai.>>
48 Ma na tooa gi daka lui nia, ma daka haea fuana hai so nia ka too
aaroaro. Sui, i nia e rii baita ka tasa fetei ka urii, <<Aaofia ana na kwalafaa
a David ae, o manatai nau mai!>>
49 A Jesus e take ma ka bae urii, <<Molu soea mai.>>
Ma gera soea na wane nae, daka urii, <<Oko eele amu! Oko tatae, sulia
Jesus e soe oe.>>
50 Ma nia ka lafua maku ruruu baita nia, ma ka tatae ali'ali, ma ka lea
siana Jesus.
51 Jesus e ledia ka urii, <<Taa naa oko dooria kuka iilia fuamu?>>
Ma na wane maa rodo nae e oolisia ka urii, <<Aarai baita ae, nau ku
dooria kuka aada lau.>>
52 Jesus ka bae urii, <<Haia, o lea naa. Oko aada lau sulia o manata
mamana ani nau.>>
Ma ali'ali na maana ka aada lau, ma nia ka lea na sulia a Jesus sulia na
tala.

A Jesus e ruu i laona na fera i Jerusalem.

11

1 Si kada a Jesus ma na oote fafurongo nia gi da dao ana fera i Betfeis
ma i Betani, i siana gwe tolo da alangia ana Olivtri, na e too garangia na
fera i Jerusalem, i nia ka oodua na roo wane ana fafurongo nia gi daka lea
i nao.
2 Ma i nia ka bae urii fuadaaro, <<Moro lea ana fera loko moro naofia
kou, ma si kada moro dao seenae, tara moro ka rikia tee gale doo fai ae
na hatana na dongki na e langi ta wane kasi tae ua i fafona, da kania go
ada i seenae. Moro lukea ma moro ka talaia mai i see.
3 Ma lea ta wane e ledi gomoro, <Uria taa na moro ka iilia si doo naa?>,
moro ka haea fuana, <A Lord naa e dooria, ma tara i nia ka oolifai ali'ali
laugo mai ana i seenaa.>>>
4 Ma daaro lea, ma daaro ka rikia tee gale dongki da kania go ada i
ninimana na tala i maana tee luma. Ma si kada daaro lukea ana,
5 teni wane gi na da take i seenae daka ledi daaro, daka urii, <<Na taa
na moro lukea na gale dongki na uria?>>
6 Ma daaro oolisia iilingia baa a Jesus e haea fuadaaro, ma na wane nae
gi daka faalamainia fuadaaro.
7 Ma daaro ka talaia mai na gale dongki nae siana Jesus, ma daaro ka
hamatainia na maku daaro gi i fafona, ma a Jesus ka tae i fafona.
8 Na tooa oro gi da hamatainia na maku ruruu gera gi i sulia na tala, ma
teni tooa aai gi daka tabalia na hare ai gi, ma daka hamatainia sulia na
tala. Gera iilia si doo naa uria faabaitalana Jesus.
9 Ma na tooa gi na da eeta i nao, fai nia tooa gi na da isi, da rii daka urii,
<<Baelafea fuana a God! Ma a God ka faadiana ana na wane naa e lea mai
ana na hatana a Lord!
10 Ma a God ka faadiana ana na daolana mai na Initooa na e iilingia na
initooa a David na kokoo gia! Gia baelafea a God!>>
11 A Jesus e ruu i laona na fera i Jerusalem, ma ka lea i laona labata na
Beu Aabu nia a God, ma ka aadaada loko, ma ka rikia na doo gi sui. Sui,
i nia ka lea na ana uria i Betani fai nia na aakwala ma roo fafurongo nia
baa gi, sulia e garangi rodo naa.

A Jesus e baeluia na ai da alangia ana na figi.

12 Ma ana fe dani i buira, si kada a Jesus ma na oote fafurongo nia gi da
ooli na mai ana faasia i Betani, a Jesus ka fiolo.
13 Ma nia e aada kou, ma ka rikia tee ai uuluulua na da alangia ana na
figi. Ma nia ka lea garangia eeri ka rikia hasa ta fufue doo ka too ana. Sui,
si kada e dao aena, nia ka rikia go ana na abana gi, sulia si kada nae e
langi lau si kada nia na ai nae figi uria na fungulaa.
14 Ma a Jesus ka bae urii fuana na ai figi nae, <<Ta wane kasi ania lau ta
fufue doo ani oe!>> Ma na oote fafurongo nia gi daka rongoa si doo nae.

A Jesus e lea i laona labata na Beu Aabu nia a God.

15 Ma si kada da dao ana i Jerusalem, a Jesus ka lea i laona labata ana
Beu Aabu nia a God, ma ka taria na tooa gi sui na da fofoli, ma na tooa gi
na da faafoli ana si doo gi i laona labata ana Beu Aabu nia a God. Ma i nia
ka faa'asiaa na tefolo gi na wane nae gi na da tatala ana na malefo, ma ka
faa'asiaa na doo gwourulaa gera tooa gi na da faafoli ana na bola gi.

16 Ma nia langi kasi faalamainia ta wane ka ngalia tesi doo i laona na
labata ana Beu Aabu nia a God.
17 Ma nia ka faatolomainia na tooa gi, ka bae urii, <<A God e haea i laona
na Kekedelaa Aabu ka urii, <Na Beu nau, da alangia ana na Beu ni fooalaa
fuana na tooa ana fera gi sui.> Sui i gamu muka bulasia agamu ana si gula
gera na wane bebeli gi.>>
18 Sui, na fataabu baita ma na wane faatolomai gi ana na kwaieresia gi,
da rongoa si doo naa, ma daka nani uria tesi aadelaa uria na haungilana a
Jesus. Ma gera ka moungi nia, sulia na figua teefou nae da kwele asianaa
ana na faatolomaia nia.
19 Ma i haulafi, a Jesus ma na oote fafurongo nia gi daka lea faasia i
Jerusalem.

20 I ubongia ana fe dani i buri, si kada a Jesus ma na oote fafurongo nia
gi da gula kou sulia na tala, daka rikia na ai figi baa. Na ai baa e kuku naa
lea ka sifo go sulia na lalina gi.
21 Ma a Peter ka manatatoona si doo baa a Jesus e iilia ana, ma ka bae
urii fuana, <<Wane faatolomai ae, o rikia fasi na ai figi baa o ngatafia baa,
nia e mae naa!>>
22 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Molu ka manata mamana ana a God.
23 Nau ku haea fuagamu, lea so molu ka bae urii fuana fe tolo naa, <O
tatae ma oko ui ani oe i laona na aasi,> ma e langi molu si manata hala i
laona na liomolu, ma molu ka manata mamana ana si doo na molu haea
ka fuli, si doo nae ka fuli go ana fuamolu.
24 Nia naa, nau kuka haea fuamolu urii, si kada molu fooa ma molu ka
gani uria tesi doo, molu ka manata mamana hasa molu ka ngalia naa, ma
tara a God ka falea go ana tesi doo na molu gani uria.
25-26 Haia, si kada molu fooa, molu ka manata lukea tesi doo ta'alaa na
ta wane e iilia ani gomolu, eeri na Maa gomolu naa e too mai i langi ka
manata lukea laugo na doo ta'alaa gomolu gi.>>
27 A Jesus ma na oote fafurongo nia gi, gera ooli lau mai uria i Jerusalem.
Ma si kada a Jesus e fali kou i laona labata ana Beu Aabu nia a God, na
fataabu baita gi ma na wane faatolomai gi ana na kwaieresia gi, ma na
wane naonao gi daka lea mai siana.
28 Ma gera ledi nia daka urii, <<Na mamanaa taa na o too ana uria na
iililana si doo naa gi? Haia, ma ni tei naa e falea na mamanaa naa fuamu?
>>
29 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Haia, nau ku ledi gomolu fasi laugo ana
tesi doo. Lea molu oolisia, nau kufi faarongo gomolu ana na mamanaa na
ku too ana uria na iililana si doo naa gi.
30 Haia, molu haea fasi fuagu, na mamanaa na a John e too ana uria
na siuabulaa e ita mai faasia i fai? E ita mai faasia a God, langi e ita mai
faasia na wane gi go ana?>>
31 Ma gera ka hafalia na oolisusuulaa i matangada kwailiu daka urii,
<<Taa naa golu ka haea? Lea so golu oolisia golu ka urii, <Faasia a God,>
nia tara ka bae urii, <Ma sui uria taa na molu kasi manata mamana ana a
John?>
32 Ma langi si diana laugo fuana golu ka bae urii, <E ita mai faasia na
wane gi go ana.>>> (Sulia gera da moungia na tooa gi, sulia na tooa gi sui
da haitamana a John nia na profet mamana.)
33 Nia naa, da oolisia a Jesus ma daka urii, <<I gemelu melu lalafusia.>>

Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<I nau boroi kusi faarongo go ana na mamanaa taa na ku iilia ana si doo naa gi.>>

Si oomelawanelaa sulia na wane ni rao i hara gi.

12

1 Sui a Jesus e bae fuada ana si baea oomelawanelaa ka urii, <<Tee wane
e fasia na raoa. Ma nia ka haungainia rara galia, ma ka elia tee kilu uria
na felesilana na fufue ai gi uria na waen, ma ka tolea tee luma uria na
fololaa. Sui nia ka aalua na raoa nia nae i abada teni wane gi na da rao i
hara gi, ma ka lea ana uria ta aefera aai.
2 Ma si kada na raoa nae e moua, nia ka oodua na wane ni rao nia siada
na wane gi ni rao i hara nia, eeri daka falea mai na bali ana na doo gi na
da gonia.
3 Sui na wane ni rao nae gi da ngiria, ma daka rabusia, ma daka oolifai
o'oni go ada ani nia.
4 Sui na wane baa na e too ana na raoa nae ka oodua lau ta wane ni rao
aai. Ma na wane ni rao i hara baa gi da rabusia ketena, ma daka iili ta'a
asianaa ana.
5 Sui na wane baa na e too ana na raoa nia, ka oodua lau ta wane ni rao
aai, ma daka haumaelia naa. Ma daka aade urinae laugo ana na wane oro
gi aai na e ooduda i buri. Da rabusia teni wane gi, ma daka haumaelia
teni wane gi aai.
6 Haia, ma tee wane go naa na e too uria na oodulana, tee fe wela
rakediana nia na wane nae. Ma nia ka oodu nia, ka manata urii, <I gera
tara ka manata baita ana wela nau.>
7 Sui taa, na wane ni rao i hara nae gi da bae fuada kwailiu daka urii,
<Nia naa na wela nia na wane baa e too ana na raoa. Lea mai golu ka
haumaelia, hai so golu ka too na agolu ana si doo nia gi sui.>
8 Ma gera ngalia na wela nae, daka haumaelia, sui daka ui ania na noina
i maa faasia laona na raoa nae.>>
9 Ma a Jesus e ledi ka urii, <<Tesi taa na wane na e too ana na raoa nae
tara ka iilia? Tara nia e dao mai, ka haumaelia na wane nae gi, sui ka
falea na raoa nia nae i abada teni wane e'ete gi.
10 E utaa? Molu si iidumia si Kekedelaa Aabu baa e bae urii, <Si fou na
wane rao gi ana tolebeulaa na da oote gera ana, nia ka hau ana si fou
initoo ka tasa.
11 A Lord naa e iilia si doo naa, ma na rikilana ka diana asianaa.>>>
12 Na wane naonao gera Jiu gi daka dooria dumulia a Jesus, sulia da
haitamana naa a Jesus e haea si bae oomelawane nae uria bangalilada.
Sui taa, gera mou ana na figua nae, ma daka tafusia, ma daka lea na ada.

Na falelana na malefo ana na takisi fuana na aaofia i Rom.

13 Teni wane naonao gi da oodua teni Farisi gi ma teni wane gi ana na
wane nia gi a Herod uria na ledilana a Jesus hai daka faagaro nia.
14 Haia, i gera dao siana, ma daka bae urii, <<Wane Faatolomai ae,
gemelu melu haitamana si doo o haeda na doo mamana gi sui go, ma
osi manata a'abo go sulia si taa gi na wane gi da manata sulia. Ma e langi
osi manata go uria na baitalana na tooa. Ni oe o toolamainia go amu na
mamanaa sulia na kwaidooria nia a God fuana na tooa gi. Haia, o haea
fasi fuamelu! E utaa? Na kwaieresia gia, nia e luia na falelana na malefo
ana na takisi fuana na wane initoo ana aefera i Rom? E utaa? Nia bobola
melu ka falea, langi e langi?>>

15 Sui taa, a Jesus e haitamana go ana si mala'oelaa gera, ma nia ka
oolisia ka urii, <<Uria taa na molu ka hasi uria na faagarolagu? Molu
ngalia fasi mai ta rebe malefo, ku rikia fasi.>>
16 Ma gera ka ngalia mai tee fe doo, ma nia ka ledi gera ka urii, <<Na
nununa ni tei naa? Ma na hatana ni tei naa?>>
Ma gera oolisia daka urii, <<Na nununa ma na hatana na aaofia i Rom.>>
17 Ma a Jesus ka bae urii, <<Molu falea si doo nia gi na aaofia i Rom fuana
na aaofia i Rom, ma molu ka falea si doo nia gi a God fuana a God.>>
Ma gera ka kwele asianaa ani nia.

Oomelawanea sulia na tataelaa faasia na maea.

18 Sui, teni Sadusi gi da lea mai siana a Jesus. Na tooa naa na tooa na da
haea hasa na tooa gi e afetai daka tatae lau faasia na maea.
19 Ma gera ledia a Jesus daka bae urii, <<Wane Faatolomai ae, a Moses
e kedea na kwaieresia naa fuaga ka baea urii, <Lea so ta wane e mae, ma
na afe nia ka mouri ua, sui ka langi kasi too na ana ta wela, na haasina
na wane nae ka aadea lau na aai oru nae, hai so daaro ka too ana na wela
fuana na wane na e mae.>
20 Haia, ana tesi kada, fiu waihaasi too go ada. Ma na wane i nao e aade
geni, ma ka langi kasi too ua go ana ta wela, ma ka mae na ana.
21 Sui na ruana wane ka aadea lau na geni baa, ma i nia e langi si too
laugo ana ta wela, ma ka mae laugo ana. Sui ooula wane ka urinae laugo.
22 Ma ka urinae laugo fuana oote waihaasina naa gi i buri. Na fiu
waihaasina nae gi sui go na da aadea geni nae, ma ka langi dasi too sui go
ana ta wela, ma daka mae sui go. Ma i isi, na geni nae ka mae naa laugo.
23 Haia, ana si maedani na tooa mae gi sui tara gera tatae faasia maea,
ni tei ani gera nae na afe nia baa? Sulia i gera fiu wane nae gi sui go baa
da aadea.>>
24 Ma a Jesus ka oolisida ka urii, <<I gomolu molu garo asianaa, sulia
molu si haitamana go na Kekedelaa Aabu gi ma na rigitalana a God.
25 Sulia, ana si kada na tooa mae gi da tatae lau uria na mouria, i
gera iilingia na ada na ensel gi i langi, ma e langi naa ta faarailaa ma
ta faatoowanelaa.
26 Haia, nau ku faatolomai doo sulia na tataelaa faasia na maea. E utaa?
I gomolu molu si iidumia go i laona na kekedelaa nia a Moses, ana si gula
baa sulia na eere e harufia na ai baa? A God ka bae fuana a Moses ka urii,
<I nau naa God nia a Abraham, ma God nia a Aesak, ma God nia a Jakob.>
27 Na malutana urii, na tooa nae gi na da mae naa, a God e haea nia
ua na God gera, sulia gera da mouri ua fai nia. Nia naa, gomolu ka garo
asianaa!>>
28 Ma tee wane faatolomai ana kwaieresia gi e rongoa si baea nae gi. Ma
nia ka haitamana na dianalana na oolisilaa nia a Jesus fuana na wane ana
Sadusi gi. Nia naa, nia ka lea mai, ka ledia a Jesus ka urii, <<Na kwaieresia
taa na e baita tasa liufia na kwaieresia gi sui?>>
29 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Na kwaieresia baita ka tasa e urii, <Tooa
gi Jiu ae, muka fafurongo fasi! A Lord na God gia, nia tee Lord taifili nia
go.
30 Muka rakediana ani nia ana lio gamu teefou, ma ana mango gamu
teefou, ma ana manata gamu teefou, ma ana rigitaa gamu teefou.>

31 Ma na ruana si kwaieresia ka urii, <Muka rakediana ana na tooa na da too garangi gamu, iilingia laugo na o rakediana fuamu i talamu.> E langi lau ta kwaieresia na e baita tasa liufi na roo kwaieresia naa gi.>>

32 Ma na wane faatolomai ana kwaieresia gi ka bae urii fuana a Jesus, <<Wane faatolomai ae, na oolisilaa oe e diana asianaa. Nia ka mamana, tee taifilia a Lord go ana na a God, ma e langi naa ta God e'ete lau.

33 Ma tooa gi daka rakediana ani nia ana na liogera teefou, ma ana na manata gera teefou, ma ana na rigitaa gera teefou. Ma gera ka rakediana ana na tooa gi na da too garangi gera iilingia da rakediana ani gera i talagera. E diana tasa fuana wane ka roosulia roo kwaieresia nae gi, ka liufia na kwaisuusilaa ana doo fai ae gi ma teni si doo gi lau fuana a God.>>

34 Ma a Jesus e riki haitamana na liotoolaa nia, ma ka bae urii fuana, <<Oe too garangia naa na Initooa nia a God.>>

Ma buira si doo nae, i gera daka mou go ada uria na ledilana lau a Jesus.

Na wela nia ni tei naa na Christ.

35 Si kada a Jesus e faatolomai i laona na Beu Aabu nia a God, nia ka ledi urii, <<E utaa, na wane faatolomai gi ana na kwaieresia gi daka haea a Christ naa na wane ana na kwalafaa nia a David?

36 Na Aanoedoo Aabu baa e faabae a David ka urii, <A God e bae urii fuana Lord nau: Oko gwouru i seegi i bali aaolo ani nau, maasia kuka saitasa ana na maalimaea oe gi.>

37 A David ana i talana na e soea a Christ ka urii, <Lord.> Nia naa, nau ku ledi go gomolu, utaa naa Christ na kwalafaa nia a David go ana?>>

Na figua baita nae da eele asianaa si kada daka fafurongo ana a Jesus.

38 Ma nia ka faatolomainia fuada ka urii, <<Muka aadasuli gamu faasia na faatolomai gi ana kwaieresia gi, sulia gera dooria liliulaa fai nia maku ruruu tekwa gi, ma daka dooria laugo hasa na tooa gi da hae baita ani gera i maana usia gi,

39 ma daka dooria gwourulaa ana naofe gula ni gwourulaa i laona Beu Aabu gi ni figulaa ma ana si gula diana gi kada ana fafangaa gi.

40 Sui, tooa baa da belia na luma gera oru gi, ma daka fooa tetekwa gi eeri na tooa gi da tangoda. Haia, na faatolomai gi ana kwaieresia gi, na kwakwaelaa gera tara e baita ka tasa!>>

41 Si kada a Jesus e gwouru garangia na gula ni fale malefolaa i laona na Beu Aabu nia a God, nia ka rikia tooa na da falea teni malefo gera gi. Ma na wane oro na daka rikidoo gi daka falea si malefo oro.

42 Sui, nia ka rikia tee oru siofaa asianaa. Nia ka lea mai, ma ka falea roo si mige malefo to'ou.

43 Ma a Jesus ka soea mai na oote fafurongo nia gi, ma ka bae urii fuada, <<Doo mamana nau ku haea fuamolu, si taa naa gwe oru siofaa e falea, nia baita ka tasa liufia tooa nae gi sui na gera fale malefo baita.

44 Sulia tooa rikidoo, gera falea go ada ta bali to'ou ana rikidoo gera gi. Sui, gwe oru siofaa naa nia e fale teefou na ana si doo gi na nia e too ana uria na mourilana ana.>>

Si kada afetai.

13

1 Si kada a Jesus e tafusia na Beu Aabu nia a God, tee wane ana na oote
fafurongo nia gi ka bae urii fuana, <<Wane Faatolomai ae, o rikia fasi amu
na fou diana naa gi ma na beu diana naa gi!>>
2 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Haia, i oe o rikia na beu baita naa gi? E
langi ta tesi fou i seenaa tara ka too lau i fulina. I gera sui go daka tagala
i aano.>>
3 Ma kada a Jesus e gwouru fafona tolo Olivtri na e too i ootofana na
Beu Aabu nia a God, a Peter, ma a James, ma a John, ma a Andrew taifili
daalu, daalu lea mai siana, ma daalu ka ledia urii,
4 <<O haea fasi fuamelu, i aangita na si doo naa gi tara ka dao mai? Ma
ta si taa na tara ka fuli eeri ka faatainia si kada uria si doo naa gi sui ka
fuli e dao naa?>>
5 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Molu ka aadaada diana ma molu si
faalamainia ta wane ka talai garo ani gomolu.
6 Sulia na tooa oro gi tara daka dao mai ana na hatagu, ma daka bae
urii, <Ni nau naa na a Christ!> Ma daka talai garo ana na tooa oro gi.
7 Ma si kada molu rongoa na firua gi, ma na uunuunua sulia na firua gi,
e langi molu si too ana mango lelebelaa. Si doo urinae gi ka dao mai, sui
taa na suilana na doo gi sui ka langi ua.
8 Na aefera gi daka firu fai gera kwailiu, ma na initooa gi daka firu fai
gera kwailiu. Ma na aanuanu gi ka liu ana si gula gi sui, ma na uunifioloa
gi ka liu. Ma si doo nae gi e iilingia go ana na geni faafuta e hafali fiiwela.
9 <<Ma i gomolu molu ka aadaada diana. Sulia teni tooa gi tara daka
dumuli gomolu ma daka ngali gomolu uria na ketolamolulaa sulia molu
manata mamana ani nau. Tara gera ka rabusi gomolu i laona na Beu Aabu
ni figulaa gi. Ma molu ka take i naofana ada na aaofia gi ma na wane initoo
gi, uria na faarongolaa ana na Faarongolaa Diana.
10 Ma muka bae sulia na Faarongolaa Diana fuada na tooa gi sui i nao
ana na suilana na molaagali.
11 Ma si kada da dumuli gomolu, ma daka ngali gomolu uria na
ketolamolulaa, e langi molu si manata a'abo uria si baea tara molu ka
haea. Molu haea go amolu si baea gi na Aanoedoo Aabu e falea fuamolu
ana si kada nae e dao mai. Sulia si baea gi na tara molu ka haea, e langi
lau na baelamolu i talamolu. Si baea nae gi tara ka lea mai faasia na
Aanoedoo Aabu.
12 Ma na wane gi tara gera falea na haasida gi i talada uria maelada. Ma
na maa gi daka aade urinae laugo fuada wela gera gi. Ma na wela gi tara
gera falea na maa gera gi ma ni tee gera gi uria maelada.
13 Ma na tooa gi sui tara daka maasusuala ani gomolu, sulia gomolu na
tooa nau gi. Haia, ma lea ni tei na ka manata mamana ani nau lea ka dao
ana fe dani i'isi, i nia ka mouri naa.
14 <<Ma tara ni gomolu na molu ka rikia na Doo Ta'a na tara ka faafunuia
na doo gi, e take ana si gula aabu.>> (Si baea fuana na wane na e iiduidu
e urii: oko manata diana ana na malutana si doo naa.) <<Sui na tooa gi
na da too ana na bali fera i Judea, daka tafi uria i gwouna na tolo gi.
15 Ma na wane na e too i maa ana na luma nia kasi ruu lau mai uria i
laona na luma nia uria ngalilana tesi doo.
16 Ma na wane na e too i laona na raoa nia, ka langi si ooli lau i fera uria
na maku ruruu nia.

17 Ma ana fe dani nae gi, tara ka ta'a fuada na aai iiana gi, ma ka ta'a
laugo fuada na aai gi na da too ana na wela bibiu gi.
18 Molu ka fooa fuana a God eeri doo naa gi ka langi si dao mai ana si
kada ana na uuni gwagwaria.
19 Sulia na ta'alaa ana fe dani nae gi tara ka ta'a ka liufia tesi doo ta'a na
tooa gi laona molaagali da haitamana, e ita ua mai ana hafalilana si kada
a God e haungainia na molaagali lea ka dao ana si kada naa. Ma e langi
tesi doo kasi urinae lau.
20 Ma lea so a God kasi kurusia fe dani nae gi, e afetai na wane gi ka
mouri. Ma i nia e kurusia fe dani nae gi uria na dianalada na tooa nia gi
na e filida.
21 <<Haia, lea ta wane ka bae urii fuamolu, <Molu rikia fasi, i nia naa na
Christ,> ma langi ka bae urii, <Molu rikia fasi, i nia naa loko,> langi molu
si manata mamana ani nia.
22 Sulia na wane susuge gi na da haea gera na Christ, tara daka dao mai
fai nia na wane susuge gi da haea gera ana na profet gi. Ma daka iilia doo
kwaibalatana gi, eeri lea so ka waluda go ana, daka talai garo ana na tooa
gi na a God e filida.
23 Muka aadaada diana! I nau ku faarongo gomolu sui naa i nao sui si
doo naa gi kafi dao.
24 <<Ma si kada na afetailaa e sui, na hato ma na sinali tara e langi kasi
tala.
25 Ma na bubulu gi tara daka asida faasia i langi. Ma na doo gi i langi,
daka lea garo.
26 Sui, nau na Wela nia Iimola gi, kufi dao faatai mai. I nau ku dao mai
fai nia na rigitaa baita ma na raralaa baita i fafona na barobaro gi.
27 Ma tara kuka falea na ensel gi fuana molaagali loulou, eeri daka gonia
na tooa na a God e filida.>>
28 Sui, Jesus ka hae ana si oomelawanea ka urii, <<Molu manata fasi
sulia na ai figi gi. Kada mu rikia na abada e ngongosala, muka haitamana
na kada fuana ago'agoa nia e dao garangi naa.
29 Ka urinae laugo, si kada mu rikia si doo naa gi tara ka dao mai, muka
haitamana na oolisilagu e garangi naa.
30 Doo mamana nae nau ku haea fuagamu, si doo naa gi tara ka dao mai
suifetei tooa gi sui na da mouri ana si kada naa dasi mae ua.
31 Tara langi ma na molaagali naa daka funu. Haia, tee baelagu go na
afetai ka funu.
32 <<Langi ta wane so ka haitamana si kada tara kuka ooli mai ana. Na
ensel gi i langi boroi dasi haitamana, ma so i nau, na Wela boroi, kusi
haitamana laugo. A God na Maa taifili nia go na e haitamana.
33 Molu ka aadaada diana, ma molu ka kwaimaasi, sulia molu lalafusia
i aangita naa si kada nae ka dao mai ana.
34 Nia ka iilingia ta wane na e lea ana fera tau, ma ka aalua na luma nia
i abada na wane ni raoa nia gi, ma ka haea fuana na wane na e aadasulia
na maa eeri ka aadaada diana.
35 Nia naa, molu ka aadaada diana, sulia e langi molu si haitamana si
kada na aarai baita ana na beu ka dao mai. I nia ka dao mai i haulafi oto,
ma langi i initoona na rodo, ma langi i ofaidani, ma langi ana i ubongi.
36 Ma lea nia e dao ali'ali mai, nia ka ta'a asianaa lea nia ka daotoomolu
si kada na molu teo ana.

37 Ma si doo nae nau ku haea fuamolu, nia doo nae na kuka haea laugo
fuada na tooa gi sui e urii: Molu ka aadaada diana!>>

Na fataabu baita gi da haungainia manata aagwa uria a Jesus.

14

1 Haia, ana na Fangaa ana Lofoagaua, na Jiu gi da haitamana anilana na
beredi na e langi ta iisi i laona. Ma roo fe dani i nao ana na Fangaa baa,
na fataabu baita gi, ma na wane faatolomai gi ana na kwaieresia gi gera
ka haungainia manata uria na dumuli aagwalaa ma na haumaelilana a
Jesus.
2 I gera ka bae urii laugo ada, <<E langi golu si iilia ana si kada ana
Fangaa, aata na tooa gi daka firu fai golu.>>

Tee geni e gwaia a Jesus ana fera i Betani.

3 Si kada a Jesus e too i laona maefera i Betani, nia ka fanga ana i laona
luma nia a Simon na wane na fura e haungia i nao. Ma ta tee geni ka lea
mai siana fai nia na bii diana na e fungu ana na gwai na da alangia ana
nad, ma na liulana ka baita asianaa. Ni nia e ifingia na maana botele nae,
ma ka igitainia na gwai moko diana nae i fafona na ketena a Jesus.
4 Ma teni tooa gi na da too i seenae daka rakehasu, ma daka bae fuada
kwailiu daka urii, <<Uria taa naa ka nagaa na gwai moko diana naa?
5 Utaa naa nia si faafoli ana uria tesi malefo baita, eeri ka ngalia si malefo
nae ka falea fuana na tooa siofaa gi?>> Ma gera ka ngatafia.
6 Sui taa, a Jesus e rongoa, ka bae urii, <<Molu aalua e too ana! Uria taa
na molu ka iinokesi nia? Ni nia e iilia si doo diana asianaa fuagu.
7 Na tooa siofaa gi da too go ada fai gamu katau. Ma lea so molu dooria,
molu ka adomi gera go amolu ana tesi kada. Haia, ma ni nau kusi too tau
go siamolu.
8 Ni nia e iilia si doo na ni nia e bobola fai nia na iililana. Nia e igitainia
na gwai moko diana naa i nonigu i nao ana maelagu uria na aade aagaulaa
uria na aalulagu.
9 Doo mamana nau ku haea fuamolu, ana si gula gi sui i laona molaagali
na da bae sulia na Faarongolaa Diana naa ana, si doo naa nia e iilia tara
daka bae laugo sulia uria na manatoolana ani nia.>>

A Judas e aalafaafia na falelana a Jesus fuana na maalimaea nia gi.

10 Sui a Judas Iskariot, tee wane ada na aakwala ma roo fafurongo nia
gi, e lea i siada na fataabu baita gi, eeri ka faarongo ada tara nia falea a
Jesus fuada.
11 Ma i gera ka eele asianaa sulia si doo na nia e haea, ma da bae aalualu
uria falelana si malefo fuana. Ma a Judas ka hafalia na aadalaa uria tesi
kada diana uria na falelana a Jesus fuada.

Na Fangaa ana na Lofoagaua.

12 Ana eetana fe dani ana na Fangaa ana na beredi na e langi ta iisi
laona, fe dani na da haumaelia ana na gale sipsip uria na Fangalaa ana
na Lofoagaua, na oote fafurongo nia gi a Jesus daka bae urii fuana, <<I fai
naa o dooria melu ka lea ma melu ka aade aagau ana na Fangaa ana na
Lofoagaua fuamu?>>

13 Sui a Jesus ka bae fuana tee roo wane ada ka urii, <<Moro ruu i laona
Jerusalem nae, ma tee wane na e ngalia na doo ni ngalilana na kafo tara
ka tooda gomoro. Moro ka lea i buira,
14 ma ta luma na i nia e ruu i laona, moro lea sulia, moro ka bae urii
fuana na wane na e too ana na luma nae, <Na wane Faatolomai e haea,
na kade luma i fai hai so i nia ka ania ana na Fangalaa ana na Lofoagaua
fai nia na fafurongo nia gi?>
15 Ma tara nia ka faatainia tee kade luma baita na e too i langi. I seenae
na doo gi sui na ana, ma ka kwaimaakwali naa. Ma moro ka aade aagau
ana na doo gi sui fuagolu i seenae.>>
16 Haia, na roo wane fafurongo nae gi daaro lea, ma daaro ka dao fera
Jerusalem nae, ma daaro ka rikia na doo gi sui e iilingia naa a Jesus baa e
haea fuadaaro. Ma daaro ka aade aagau na ana doo gi sui uria na Fangalaa
ana na Lofoagaua.
17 Sui i haulafi, a Jesus ka dao mai fai nia na aakwala ma roo wane
fafurongo nia gi.
18 Ma si kada gera fanga, a Jesus ka bae urii, <<Na doo mamana nau ku
haea fuamolu, tee wane amolu tara ka fale nau fuana na maalimaea nau
gi, ma na wane nae e fanga go ana fai nau ana si kada naa.>>
19 Ma na oote fafurongo nia gi daka hafalia na liobukonulaa ma daka
ledia a Jesus, ta wane sui ta wane, ka urii, <<E utaa? E langi nau oto, ne?
>>
20 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<I nia naa tee wane amolu na aakwala
ma roo wane fafurongo nau gi, ma i nia naa ta wane na ka aalua si beredi
nia i laona na fofo fai nau.
21 Ma nau, na Wela nia Iimola gi, tara kuka mae iilingia na Kekedelaa
Aabu gi e haea suli nau. Sui taa, kwaimanatai asianaa fuana na wane na
tara ka fale nau fuana na maalimaea nau gi! E diana go fuana na wane
nae so nia kasi futa go mai.>>

Na fangaa a Lord.

22 Ma si kada gera fanga ana, a Jesus e ngalia tee beredi, ma ka baelafea
a God, sui ka niia, ma ka falea fuana na oote fafurongo nia gi, ka bae urii,
<<Molu ngalia, molu ka ania, i nia naa na nonigu.>>
23 Sui i nia ka ngalia na teteu, ma ka baelafea a God, sui ka falea fuada,
ma gera sui da gwou.
24 Ma i nia ka bae urii, <<Nia naa na abugu na e iigwa fuada na tooa oro
gi uria haungainia na gwalulaa faalu nia a God.
25 Doo mamana nau ku haea fuamolu, nau kusi gwoufia lau na waen naa
lelea ka dao ana fe dani kuka gwoufia na waen faalu i laona na Initooa
nia a God.>>
26 Sui daka nguulia fe nguu, sui daka lea uria na tolo Olivtri.

A Jesus e haea tara a Peter ka kwaigoloi ani nia.

27 A Jesus ka bae urii fuada, <<I gomolu sui go tara molu ka tafusi nau
ma molu ka tafi. Sulia na Kekedelaa Aabu baa e haea urii, <Tara a God ka
haumaelia na wane na e aadasulia na sipsip gi, ma na sipsip gi sui tara
daka tagala.>
28 Sui, i buira tara nau kuka tatae lau uria na mouria, i nau kuka eeta i
nao ani gomolu uria na i Galili.>>
29 Ma a Peter e oolisia ka urii, <<Boroi ana na oote wane aai naa gi sui
go daka lea faasi oe, e afetai kuka lea faasi oe!>>

30 Ma a Jesus e bae ka urii fuana a Peter, <<Nau ku haea fuamu. I nao
ana na kakaraikua ka ai ana roo si kada i laona fe rodo naa i tara'ena, i
oe oko haea ana oolu si kada hasa o lalafusi nau.>>
31 Ma a Peter e oolisi rigita ana ka urii, <<Sui boroi ana kuka mae fai oe,
e afetai kuka haea hasa ku lalafusi oe!>>
Ma na oote fafurongo aai gi sui go, daka haea laugo tee si doo nae.

A Jesus e fooa i Getsemani.

32 Sui a Jesus fai nia na oote fafurongo nia gi, i gera ka lea uria na tesi
gula da alangia ana Getsemani. Si kada gera dao, a Jesus ka bae urii fuada,
<<Molu gwouru amolu i seenaa si kada ku fooa agu.>>
33 Sui nia ka talaia a Peter ma a James ma a John fai nia. Ma nia ka
liobukonu asianaa.
34 Ma i nia ka bae urii fuada, <<Na liogu e bukonu ka baita asianaa, ma
ka bobola ka haumaeli nau. Molu too i seenaa, molu ka aadaada.>>
35 Ma nia ka iidu to'ou kou, ma ka asi nia i hae gano, ma ka fooa hai so
lea e bobola go ana, si nonifiilaa ka tasa ana faasi nia.
36 Ma i nia e fooa ka urii, <<Maa ae, na doo gi sui e waluda go ana fuamu.
O lafua amu na nonifiilaa naa faasi nau. Sui taa, e langi lau si kwaidooria
nau, na kwaidooria oe ana.>>
37 Sui a Jesus ka ooli mai, ma ka daotoona na oolu wane fafurongo nia
baa gi da teo ada. Ma nia ka bae urii fuana a Peter, <<Simon ae, e utaa?
Ni oe oko teo amu naa? E utaa? Langi osi bobola go fuana na aadalaa fai
nau sulia ta tee si kade rodo mone ana?>>
38 Ma i nia ka bae urii fuadaalu, <<Molu ka aadaada ma molu ka fooa,
aata a Satan ka faagaro gomolu. Sulia gomolu dooria iilia na doo diana,
sui na nonimu gi e makeso.>>
39 Ma a Jesus ka lea lau faasi daalu ma ka fooa, ma ka haea laugo tee si
baea baa gi.
40 Sui nia ka ooli lau mai siada, ma ka daotooda da teo lau, sulia na
maada e teteolaa asianaa. Ma e langi daalu si haitamana na tesi doo na
daalu ka haea fuana.
41 Ma si kada i nia e ooli lau mai ana ooluna si kada, nia ka bae urii
fuada, <<I gomolu molu teo ua ma molu ka mamalo ua? Na bobola naa
nae! Si kade hato nae e dao na mai! Molu rikia fasi, tara gera ka fale nau
naa, na Wela nia Iimola gi, i abana na wane ta'a gi.
42 Molu tatae, golu lea naa. Molu rikia fasi, na wane baa e fale nau fuana
na maalimaea nau gi, nia e dao na mai!>>

Na dumulilana a Jesus.

43 Si kada Jesus e bae ua go ana, a Judas, na tee wane ana na aakwala
ma roo wane fafurongo nia gi ka dao na mai fai nia tee figua baita faasia
na fataabu baita gi, ma na wane baita gi, ma na wane faatolomai gi ana
na kwaieresia gi. Ma figua baa da ngalia mai na naefe gi ma na subi gi,
ma gera ka dao mai fai nia.
44 Ma na wane nae na tara ka fale Jesus fuada, nia ka falea sui naa si
mamalafooa fuana na figua nae ka urii, <<Na wane na tara ku nonoia, nia
na wane na molu dooria. Molu ka dumulia, molu ka talaia ana.>>
45 Ma si kada a Judas e dao, nia ka lea na kou siana a Jesus, ma ka bae
urii, <<Wane Faatolomai ae!>> Ma nia ka nonoia naa.
46 Ma da dumulia naa a Jesus, ma daka ngiri rigita naa ani nia.

47 Haia, ma ana si kada nae, tee wane na e take garangi go ana e lafua
na naefe nia, ma ka kwae muusia ana na aalingana na wane raoa nia na
fooanigwou.
48 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Gomolu molu lea mai fai nia na naefe
gi ma na subi gi uria na daulagu, iilingia so i nau ta wane bebeli?
49 I nau ku faatolomai go agu siamolu sulia dani i laona na Beu Aabu
nia a God, sui langi molu si dumuli nau go. Haia, si doo nae na gamu iilia,
nia ka faamamana na Kekedelaa Aabu.>>
50 Sui na oote fafurongo nia gi sui gera tafusia, ma daka tafi na ada.
51 Ma tee wane daraa na e oofi go ana ana maku folo, e lea mai buira a
Jesus. Ma daka hasi uria na dumulilana laugo.
52 Ma nia ka lugasia na maku nia nae, ma talu ka tafi na ana.

A Jesus e take i nao na wane baita gi.

53 Sui gera ka talaia a Jesus uria i luma nia na wane fooanigwou. Ma na
fataabu baita gi, ma na wane baita gi, ma na wane faatolomai gi ana na
kwaieresia gi, daalu figu i seenae.
54 Ma a Peter e isi tau kou, ma ka ruu laugo laona na labata ana luma i
maa ana na luma nia na wane fooanigwou, ma ka gwouru ana seenae fai
gera na wane fofolo gi, ma ka hara ana i ninimana na eere.
55 Ma na fataabu baita gi ma na wane baita gi sui daka hasi uria na
daotoolana tesi doo ta'a uria feengilaa ana Jesus hai so daka haumaelia,
sui ma ka langi dasi daotoona go tesi doo.
56 Ma na tooa oro gi daka suge faafia a Jesus, sui na uunuunua gera gi
ka langi si bobola go.
57 Sui teni wane da take, ma daka suge faafia Jesus urii,
58 <<I gemelu melu rongoa i nia e bae urii, <Tara nau ku oogosia na Beu
Aabu a God naa na wane gi go ana na da haungainia, haia ma ana na
oolu fe dani, i nau kuka tolea ta doo aai, na e langi lau na wane gi na da
haungainia.>>>
59 Ma i gera boroi, na uunuunua gera gi kasi bobola go.
60 Ma na wane fooanigwou e take i nao ani gera, ma e ledia a Jesus ka
urii, <<E utaa? I oe osi too go ana tesi baea uria na oolisilana ana si baelaa
naa gi na tooa naa gi da haea suli oe?>>
61 Sui a Jesus ka bona go ana, ma ka langi si oolisia go. Ma na fooanigwou
e ledia lau ka urii, <<E utaa? I oe naa na Christ, na Wela nia a God initooa?
>>
62 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Iiuka, i nau na naa. Ma i oe tara oko
rikia na Wela nia Iimola gi ka gwouru i bali aba aaolo ana na God ana
rigitaa, ma i nia ka lea mai faasia i langi i fafona na barobaro gi.>>
63 Sui na wane fooanigwou nae e karia na maku tekwa nia uria ka
faatainia na rakehasulaa nia, ma ka bae urii, <<Golu kesi dooria lau ta
si baea ni faamamanalaa!
64 I gomolu molu ka tala rongoa naa si baelaa ta'a nia gi nae! Molu
manata utaa suli nia?>>
Ma i gera sui go daka haea hasa i nia e garo naa, ma i nia e bobola fai
nia daka haumaeli nia naa.
65 Ma teni tooa ada daka hafalia na ngisufilana a Jesus, ma daka kani
bokosia na maana ma daka gumulia. Ma daka bae urii, <<O haea fasi ni tei
na e gumuli oe nae?>> Ma na wane fofolo gi daka talaia ma daka fidalia.

A Peter e kwaigoloi ana a Jesus.

66 A Peter e too ua go ana i laona na labata ana luma i maa si kada tee
aai ada na haari ni rao nia gi na wane fooanigwou e lea mai.
67 Ma si kada ni nia ka rikia a Peter na e hara ana, nia ka ada o'olo kou
fuana, ma ka bae urii, <<I oe laugo baa o too fai nia a Jesus, na wane baa
faasia na maefera i Nasaret.>>
68 Sui a Peter e kwaigoloi ka urii, <<I nau ku lalafusia, ma e langi kusi
haitamana na doo na o bae sulia.>> Ma i nia ka haga kou i maa. Ma ana
si kada nae ua go, na kakaraikua ka ai naa.
69 Ma na haari ni rao nae e riki nia lau i seenae, ma ka bae urii fuada
na tooa na da take galigalia seenae, <<I nia na tee wane ada laugo naa!>>
70 Ma a Peter ka tofea laugo.
Ma si kada to'ou i buira, na tooa nae gi na da take garangi daka bae urii
lau fuana a Peter, <<Ni oe e afetai oko tofea hasa oe e langi lau ta wane
ada, sulia ni oe laugo naa o lea mai faasia na bali fera i Galili.>>
71 Sui a Peter e bae aalafuu ka urii, <<A God ka falea na kwaelaa fuagu
lea so ni nau kusi bae mamana! I nau e langi kusi haitamana na wane na
molu bae sulia!>>
72 Ma ana si kada nae ua go, na kakaraikua ka aangi ana ruana si manga.
Ma a Peter ka manatatoona si baea baa a Jesus e haea fuana baa e urii, <<I
nao ana na kakaraikua ka aangi ana roo si kada, i oe oko haea o lalafusi
nau ana oolu si kada.>> Ma si kada a Peter e manatatoona si doo nae, nia
ka aangi na ana.

Gera talaia a Jesus siana a Paelat.

15

1 I ofaidani ua, na fataabu baita gi da oofu ali'ali mai fai gera na wane
baita gi ma na wane faatolomai gi ana na kwaieresia gi ma na figua ana
na wane ni keketo gi, ma daka haungai manataa naa. Sui gera ka kania a
Jesus ana seni, ma daka talaia kou uria falelana fuana a Paelat na wane
baita faasia a Rom.
2 Ma a Paelat e ledia urii, <<E utaa? I oe naa na Aaofia gera tooa i Jiu gi
naa?>>
Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<I oe o haea naa nae.>>
3 Na fataabu baita gi daka feengia ana doo oro gi.
4 Ma a Paelat e ledia lau ka urii, <<O rongoa fasi na doo oro gi na da
haea suli oe! Utaa naa osi oolisia go?>>
5 Sui, a Jesus kasi oolisia go ana tesi baea boro, ma a Paelat ka kwele
asianaa.
6 Haia, ana na Fangaa ana Lofoagaua gi sui, a Paelat e haitamana ka
faahaga ta wane faasia laona na beu ni kanilaa naa na tooa gi da gani
uria.
7 Ma ana si kada nae, tee wane na hatana a Barabas e too laugo i laona
na beu ni kanilaa fai nia na wane ta'a gi na da hau wane laona na firua.
8 Ma si kada na figua gi da figu mai, daka gania a Paelat uria si doo naa
e ita ka iilia mai ana si kada urinae.
9 Ma i nia e ledi gera ka urii, <<I gomolu molu dooria hai so nau kuka
faahaga na Aaofia gamu na tooa gi i Jiu fuagamu?>>
10 Sulia nia e haitamana sui naa na fataabu baita gi da falea mai a Jesus
siana sulia da kwaifii ani nia.
11 Sui taa, na fataabu baita gi da baenaona na figua hai so daka gania a
Paelat hai ka faahaga mai a Barabas fuada.

12 Ma a Paelat ka bae lau urii fuada na figua, <<Lea urinae, tesi taa na
tara kuka iilia ana na wane na molu alangia ana na Aaofia gamu na tooa
gi i Jiu?>>
13 Ma gera rii daka urii, <<Oko haungia, oko fotoi fafona na airarafolo!
>>
14 Ma a Paelat e ledida ka urii, <<Uria taa? Si garolaa taa naa nia e iilia?
>>
Ma gera rii ka baita tasa lau daka urii, <<Fotoi i fafona na airarafolo!>>
15 Ma a Paelat e faahaga kou a Barabas fuada, sulia nia e dooria ka
faadianaa na manatalana na figua. Sui nia ka falea a Jesus uria na
rabusilana ma ka falea uria na fotoilana i fafona na airarafolo.

Na wane ana oomea gi da faawaela ana a Jesus.

16 Na wane ana oomea gi daka talaia naa a Jesus i laona na labata ana
luma nia na wane baita, ma da soea mai na wane ana oomea gi sui.
17 Ma gera ka faaruufia ana tee maku kekeroa tekwa, ma daka e'erea na
tee eregwou ana na torakaukau, ma daka aalua i ketena iilingia ta aaofia.
18 Sui daka iilifainia na faabaitalana ma da bae urii, <<Na Aaofia gera i
Jiu gi, o mouri ka tau!>>
19 Sui daka kwaea ketena ana ai, ma gera ka ngisufia, ma daka bourure
i naofana iilingia gera faabaita nia.
20 Ma si kada gera faawaela ana sui, gera ka lafua na maku kekeroa
tekwa naa faasia, sui daka faaruufia ana maku nia ua go. Sui gera ka
talaia naa uria na fotoilana i fafona na airarafolo.

Da fotoinia a Jesus i fafona na airarafolo.

21 Ma ana si kada gera lea ana sulia na tala, da daotoona tee wane hatana
a Simon e lea mai ana faasia si maefera ete uria i Jerusalem. Ma na wane
oomea gi da suungainia hai so ka koua na airarafolo nia a Jesus. A Simon
nae, i nia na maa nia a Aleksanda ma Rufus. Nia na wane faasia na fera
Saeren.
22 Ma gera talaia kou a Jesus uria tesi gula na da alangia ana i Golgota.
Ma na malutana e urii, <<Na Lelete.>>
23 Ma gera ka falea na waen na da dolalia fai nia tee ai gera alangia ana
na mira, sui a Jesus langi kasi gwoufia go.
24 Ma da fotoinia i fafona na airarafolo. Sui gera ka tolingia na maku
nia gi i matangada kwailiu, daka lalaba ana na daisi hai so daka daotoona
ni tei ada ka ngalia ana tesi maku.
25 Gera fotoi nia i fafona na airarafolo ana na kade hato i ubongi.
26 Ma gera ka aalua tesi kekedelaa suli nia daka urii, <<Na Aaofia gera
na tooa gi i Jiu.>>
27-28 Ma gera ka fotoinia laugo roo wane bebeli gi i fafona na roo
airarafolo gi fai nia a Jesus, tee wane i bali aaolo ana ma tee wane aai
i bali mouli ana.
29 Ma na tooa naa gi da liu, gera ka kwaelangainia na gwouda, ma daka
bae tataga kou fuana a Jesus, ma daka bae urii, <<Oii! I oe baa o haea tara
oko oogosia na Beu Aabu nia a God, ma oko tolea laugo i laona na oolu fe
dani!
30 O faamouri oe fasi i talamu ma oko sifo mai faasia na airarafolo!>>
31 Ma na fataabu baita gi ma na wane faatolomai gi ana na kwaieresia
gi, daka bae urinae laugo. Ma gera ka bae onionga ana a Jesus, ma daka

bae urii fuada kwailiu, <<I nia e faamouria tooa e'ete gi, sui e langi kasi
bobola uria na faamourilana i talana!
32 Golu rikia fasi agolu lea so nia a Christ, na Aaofia gami na tooa gi i
Jiu, ma tara ka sifo mai si kada naa ua go faasia na airarafolo, hai golu ka
manata mamana ani nia!>>
Ma na roo wane aai baa gi na da fotoida i fafona na airarafolo gi fai nia
a Jesus, daaro boro daaro bae tataga laugo ani nia.

Na maelana a Jesus.

33 E ita initoona na hato, na lolofaa nae loulou ka rorodoa, lelea ka dao
ana kade hato i haulafi.
34 Ma ana na kade hato nae i haulafi, a Jesus e rii baita ma ka urii, <<Eloi,
Eloi, lama sabaktani?>> Ma na malutana si baelaa nae gi e urii, <<God nau
ae, God nau ae, uria taa na oko lugasi nau?>>
35 Ma teni tooa gi na da too i seenae daka rongoa, ma daka bae urii,
<<Molu fafurongo fasi, i nia e soe uria a Elaeja!>>
36 Ma tee wane ada e lalao kou, ma ka faafungu tesi fulo ana na waen
afae, ma ka aalua i maana si ai, ma ka falea kou i maana ngiduna a Jesus
hai so i nia ka gwoufia, ma ka bae urii, <<Golu aada fasi lea so a Elaeja ka
lea mai ma ka lafu nia mai aano faasia na airarafolo!>>
37 Ma a Jesus e rii baita, sui ka mae naa.
38 Ma na maku na e bokosia na gula aabu i laona na Beu Aabu nia a God
e kakari ita mai i langi lea ka dao i aano.
39 Ma na wane baita gera gi na wane ni oomea gi, na e take i seenae i
aena na airarafolo, e rongoa na riilana ma ka rikia na maelana, i nia ka
bae urii, <<Na wane naa na Wela nia a God mamana go!>>
40 Ma teni geni gi da too laugo tau kou, ma daka aada go ada kou. Ma
gera naa ni Mary na e faasia fera Magdala ma ni Mary na tee nia a James
na wela i buri ma a Joses, ma ni Salome.
41 I gera laugo da lelea i buira a Jesus ana si kada nia e too ua ana i
Galili, ma daka adomi nia. Ma na geni oro gi laugo, na da lea mai fai nia
uria i Jerusalem, da too laugo i seenae.

Na aalulana a Jesus e laona na kwaingeia.

42-43 Ma i haulafia na naa, a Josef na wane faasia na fera i Arimetea e
lea mai. Nia naa tee wane ada na wane baita gi, ma ka kwaimaasi laugo
uria na rikilana Initooa nia a God. I nia e rakea ma ka lea i siana a Paelat,
ma ka gani uria na nonina a Jesus, sulia fe dani nae fe dani ana na aade
aagaulaa ka maasia maedani ana Sabat.
44 Ma a Paelat ka kwele ana na rongolana a Jesus e mae naa. Ma nia ka
soea na wane baita ada na wane ni oomea gi ma ka ledia lea so a Jesus ka
mae katau ua naa.
45 Ma i buira, a Paelat e rongoa na wane baita nae e haea nia e mae naa,
a Paelat kafi faalamainia a Josef hai ka ngalia na nonina a Jesus.
46 Sui a Josef ka folia tesi maku kwakwaoa, ma ka lafua na nonina a Jesus
i aano, ma ka afua ana si maku nae, ma ka aalua i laona na kwaingeia na
da garumia i laona na fou. Sui ka gelua tee fou baita ma ka bokosia na
maana na kwaingeia nae.
47 Ma ni Mary na faasia i Magdala ma ni Mary na tee nia a Joses daaro
bubu go adaaro, ma daaro ka rikia si gula na da aalua ana a Jesus.

Na tataelana Jesus faasia maea.

16

1 I buira maedani ana Sabat e sui, ana maedani Sandei, ni Mary na e
faasia fera i Magdala ma ni Mary na tee nia a James, ma ni Salome, da
folia mai na doo mokomoko diana gi uria na gwailana ana nonina a Jesus.
2 I ofaidani ua ana Sandei, daka lea mai siana na kwaingeia.
3 Si kada gera lea, gera ka ledi gera kwailiu daka urii, <<Ni tei naa tara
ka gelua na fou baa faasia i maana na kwaingeia?>> Sulia na fou nae e
baita asianaa.
4 Sui taa, si kada gera dao ana, daka rikia na fou baa gera gelua sui naa.
5 Ma si kada da ruu kou i laona na kwaingeia, daka rikia tee wane daraa
e oofi ana maku kwakwaoa ma ka gwouru ana i bali aaolo ana si gula baa
da aalua ana a Jesus. Ma daalu ka mou asianaa.
6 Ma i nia ka bae urii, <<E langi molu si mou. I nau ku haitamana molu
nani uria a Jesus, na wane i Nasaret, na da haungia i fafona na airarafolo.
I nia e langi si too naa i seenaa. Sulia nia e tatae naa faasia maea! Molu
lea mai, molu ka rikia na gula baa gera aalu nia ana.
7 Haia, molu lea kou siada oote fafurongo nia baa gi fai nia a Peter, ma
molu ka falea si faarongolaa naa fuada, <A Jesus e lea naa i nao maasi
gomolu i Galili, ma tara molu ka riki nia naa i seenae iilingia baa e haea
sui fuagamu.>>>
8 Ma na geni nae gi da haga kou i maa, ma daka lalao naa faasia na
kwaingeia nae, sulia da mou ma daka lelebe asianaa. Langi dasi haea naa
tesi doo fuana ta wane sulia da mou asianaa.

A Jesus e faatai fuana ni Mary Magdala.

9 I ofaidani ana Sandei, a Jesus e mouri lau ma ka faatai fuana ni Mary
Magdala, na aai baa a Jesus e taria na fiu aagalo ta'a baa gi faasia.
10 Ma ni Mary e lea siada na fafurongo nia gi. Gera da liodila ma daka
aangi. Ma ni Mary e faarongo ana fuada.
11 Ma ana si kada da rongoa naa a Jesus e mouri, ma nia ka rikia naa, e
langi dasi manata mamana go ani nia.

A Jesus e faatai fuana roo wane fafurongo gi.

12 Ma i buri lau, a Jesus ka faatai e'ete laugo ana fuana ta roo wane
fafurongo aai gi, si kada daaro lea naa sulia na tala faasia i Jerusalem.
13 Ma daaro ooli mai ma daaro ka faarongoa na oote fafurongo aai baa
gi, sui taa e langi dasi manata mamana go.

A Jesus e faatai fuana oote fafurongo nia gi.

14 Ma i buira naa, a Jesus ka faatai fuana na aakwala ma tee wane ana
fafurongo nia baa gi si kada gera fanga ada. Ma i nia ka ngatafi gera sulia
e langi dasi manata mamana, ma sulia i gera da aufaka asianaa uria na
manata mamanalaa ana na tooa gi na da riki nia naa i buira na mouri
oolilana.
15 Ma i nia ka bae urii fuada, <<Muka lea i laona na molaagali sui, ma
muka ainitalo ana Faarongolaa Diana fuana na tooa gi sui.
16 Ma so ni tei naa e manata mamana ma ka siuabu, tara nia ka mouri.
Ma so ni tei na e langi kasi manata mamana, i nia ka mae.
17 Ma na tooa gi na da manata mamana, daka too ana mamana uria
iililana si mamalafooa naa gi na e urii: I gera daka taria na aagalo ta'a gi
ana na hatagu, ma daka bae ana na baelaa e'ete gi.

18 Ma lea gera koua na loi gi ma langi daka gwoufia na doo bubulo, tesi
doo kasi iili gera go. Ma lea gera aalua na abada i fafona na tooa matai gi,
gera ka akwaa lau.>>

A Jesus e lea naa uria i langi.

19 I buira na a Jesus na Lord e bae fai gera, i nia ka lea naa uria i langi,
ma ka gwouru i bali aaolo ana a God.

20 Ma na oote fafurongo nia gi da lea, ma daka funao ana si gula gi sui,
ma a Lord ka rao fai gera. Ma ka falea na mamanaa fuada uria iililana
doo kwele gi hai so ka faamamanaa na doo na da funaolaa e mamana.

NA FAARONGOLAA DIANA NA A LUKE E KEDEA

1 A Tiofilas ae, na tooa oro da kekede sulia si doo gi sui na e fuli i
matangamelu.
2 Gera daka kedea si doo gi na gia rongoa faasia na iimola gi na da rikia
si doo naa gi totongenao ma daka faataloa na faarongolaa nae fuaga.
3 Nia naa wane baita ae, i nau ku manata hasa e diana hai so ku kekede
sulia si doo naa gi fuamu, sulia i nau ku nanisi diana na ana si doo naa gi
sui ita mai ana hafalilana uunuunua naa.
4 Ma i nau ku kede sulida si doo naa gi eeri oko haitamana na
mamanalada teefou si doo nae gi sui na da toolamainia fuamu.

Kada na ensel faarongo ana futalana John Siuabu.

5 Ana si kada a Herod e aaofia ana lolofaa i Judea, tee fataabu na hatana
a Sekaraea e too laugo ana si kada nae, ma i nia e too ana figulaa ana
fooalaa na hatana Abaeja. Na afe nia ni Elisabet laugo e lea mai faasia na
aebara nae da fataabu na da ita mai ana Aaron.
6 Na mourilaa daaro sui e o'olo ma ka diana i maana God, sulia daaro
rongosuli diana asianaa ana na kwaieresia fai nia na baefififilaa a Lord gi
teefou.
7 Ma tesi doo go, daaro langi daaro si too go ana ta wela sulia ni Elisabet
na e aba'ato. Ma daaro na aarai nia a Sekaraea daaro ka waro naa laugo.
8 Tee maedani a Sekaraea e lea i Beu Aabu a God, sulia si kada nae na
kada na figulaa a Sekaraea uria na iililana raoa gera fataabu.
9 Na malutana lea doo na fataabu gi da iilia uria na aadafililana ta
fataabu lau, na e urii: lea doo daka uinia daisi uria na fililana ni tei faalu
na eeri ka iilia lau na raoa nia fataabu uria na suungilana ai moko diana i
fafona fuliere i laona Beu Aabu a God. Ana si kada da aadafilia a Sekaraea,
nia ka ruu i laona Beu Aabu,
10 ma na tooa gi na da too i maa daka fooa ana si kada hato nae nia e
suungia ana na ai moko diana.
11 Sui tee ensel a Lord ka faatai fuana, ka take i bali aaolo ana fuliere
nae.
12 Kada Sekaraea e aadasia na ensel nae, nia e tona ma ka mou asianaa.
13 Sui na ensel nae ka bae urii fuana, <<Sekaraea, langi osi mou! A God
e rongoa na lingeena fooalaa oe, ma na afe oe ni Elisabet tara ka faafutaa
tee wela wane. Oko alangia ana John.
14 Tara oko eele asianaa, ma na tooa gi laugo daka eele ana si kada nia
e futa mai ana!
15 Sulia nia na wane baita i maana God. Nia ka langi si gwoufia ta waen
ma langi so ta gwoulaa bubulo. Ma ana si kada nia e futa mai, nia ka
fungu na ana Aanoedoo Aabu.
16 Nia tara ka oolifainia mai na tooa oro gi i Israel fuana Lord na God
gera.
17 Ma tara nia ka eeta na mai i nao ana a Lord, ma tara ka rigita iilingia
a profet Elaeja baa. Ni tei gera na da oolisusuu, i nia ka ooguda lau, eeri
na maa gi ma na wela gera gi daka rakediana fuada kwailiu. Ma tara nia
ka adomia na tooa na da aaburongo, eeri daka manata ooli ma daka iilia

doo o'olo gi. Ma tara nia ka aade aagau ana na tooa a Lord, eeri daka maasia na lealana mai.>>
18 Sui a Sekaraea ka bae urii fuana ensel nae, <<Tara kuka haitamana utaa ana mamanalana si doo naa? Sulia i nau fai nia na afe nau, mere waro sui naa.>>
19 Na ensel e oolisia ka bae urii: <<I nau a Gebriel, na ku too fai nia God sulia dani. Haia, a God naa e oodu nau mai, eeri kuka faarai fai oe ma kuka faarongo oe ana si faarongolaa diana naa.
20 Haia, ma ni oe osi manata mamana go ana si faarongolaa nau na oto naa, si faarongolaa na tara oko rikia na mamanalana ana si kada na a God e aalua eeri ka fuli ana. Ma sulia na osi manata mamana ana baelagu, na fakamu ka ato ma langi osi faarai tafa lelea ka dao ana si kada na doo na ku bae i nao ana fuamu naa ka mamana.>>
21 Ana si kada nae na tooa gi na da too maasia Sekaraea daka kwele asianaa, sulia nia too tau mai i laona Beu Aabu.
22 Ma si kada a Sekaraea e lea mai i maa siana tooa nae gi, na fakana ka ato na ana, ma ka langi si faarai naa fai nia na tooa nae gi. Urinae go na tooa gi sui daka manata na urii: <<E langi si langi, i nia e rikia ta faataia i laona Beu Aabu.>> Sulia na fakana e ato, ma nia ka faarai go ana ana abana fuana tooa.
23 Ma ana si kada fe dani nia gi uria na raolaa i Beu Aabu e sui naa, a Sekaraea kafi ooli fui fera nia.
24 Ma e langi si tau i buira, na afe nia ni Elisabet ka iiana naa, ma ka langi si liliu naa i maa faasia luma daaro sulia lima fe sinali,
25 ma nia ka bae urii, <<Si kada naa, a Lord e adomi nau naa, ma ka lafua faasi nau na idalaa baa ku too mai laona ana aba'atolaa na e iili nau i maana tooa gi.>>

Kada na ensel e faarongo ana futalana Jesus.

26 Si kada ni Elisabet e too iiana sulia oono fe sinali e sui, a God ka oodua mai ensel Gebriel fuana tee maefera i Galili da alangia ana i Nasaret.
27 Nia e ngalia mai si faarongoa fuana tee haari na da baetoona fuana wane na hatana a Josef eeri ka aadea. A Josef e lea mai faasia na kwalafaa a David na aaofia. Na hatana haari nae ni Mary.
28 Na ensel e lea mai, ka bae urii fuana, <<Ubongi diana! A Lord e too fai oe, ma ka faadiana oe ka baita asianaa!>>
29 Kada ni Mary e rongoa na baelana ensel nae, nia ka manata a'abo, ma ka nanisia na malutana si baelaa nae gi na ensel e haea fuana.
30 Sui na ensel ka bae lau urii fuana, <<Mary ae, langi osi mou, sulia God e rakediana asianaa fuamu.
31 Aena nana tara oko iiana, ma oko faafutaa tee wela wane, ma oko alangia ana Jesus.
32 Ma na babaitaa nia tara ka tasa ana wane gi sui, ma daka alangi nia ana Wela a God mai i langi liu. A Lord God ka falea nia ka Aaofia iilingia koo nia a David.
33 Ma nia ka too ana aaofialaa fuagera Jiu gi na kwalafuta ana Jakob totoo firi, ma na Initooa nia ka langi si sui!>>
34 Ma ni Mary ka bae urii fuana ensel nae, <<I nau ku haari ua go agu urii naa. Tara na baea naa gi o haeda fuagu na tara ka mamana utaa?>>
35 Ma na ensel e oolisia ka urii, <<Na Aanoedoo Aabu na tara ka sifo mai faafi oe, ma na mamanaa God ka too fai oe. Aena nana na Wela Aabu naa, tara daka alangi nia ana na Wela a God.

36 Oe o haitamana ni aaia oe ni Elisabet. Na iimola gi sui da haea nia e
afetai na fuana ka too ana ta wela. Sui i tara'ena nia e iiana naa, ma fe
sinali naa na oono naa fe sinali nia naa, sui boroi ana nia ka waro.
37 Sulia e langi tesi doo so ka afetai ana God.>>

38 Ma ni Mary ka bae urii, <<Nau ku dooria si doo naa gi na o haeda ka
dao mamana mai fuagu, sulia ni nau na geni raolaa a Lord.>> Si kada ni
Mary e bae urinae sui, na ensel kafi lea na ana.

Mary e lea siana ni Elisabet.

39 Ana si kada nae, ni Mary ka aade aagau, ma ka lea ali'ali naa uria tee
fera to'ou i tolo ana bali lolofaa i Judea.
40 Kada nia e dao, nia ka ruu i luma a Sekaraea, ma ka bae kwaiofeia
fuana ni Elisabet.
41 Ma si kada ni Elisabet e rongoa na baelana ni Mary, na wela nae i
nia e iiana ana ka gelo i rakena. Ma na Aanoedoo Aabu ka fungulia ni
Elisabet,
42 ma nia ka bae baita ma ka urii, <<Na oilakea fuamu liufia na geni gi
sui, ma ka oilakea laugo fuana na wela na o iiana ana.
43 Uria taa na si doo baita naa ka fuli fuagu, hasa ni tee nia na Lord nau
ka lea mai uria na maatoolagu?
44 Sulia si kada ku rongoa go na baelaa oe gi, na wela na ku iiana ana
naa ka gelogelo lao rakegu sulia nia e eele asianaa.
45 Ka oilakea laugo fuamu sulia o manata mamana ana baelana a God
fuamu tara ka fuli.>>

Ni Mary e silia God.

46 Ma ni Mary ka bae urii, <<Na mourilagu e silia a Lord,
47 ma na mangogu e eele sulia a God na e faamouri nau.
48 Nau ku sili agu suli nia, sulia nia ka manatatoogu i nau na geni ku
neena go agu, ma ku too go agu uria na raolaa fuana. E ita i tara'ena ka
ooli alaa, na tooa gi sui daka haea i nau ku too ana oilakea e baita,
49 sulia na doo baita naa gi na God ana rigitalana sui e iilia fuagu. Ma
na hatana e aabu.
50 E ita i tara'ena ka ooli alaa sulia na kwalafaa gi sui, i nia e faatainia
kwaimanataia nia fuana tooa gi sui na da manata baita ani nia.
51 I nia e tekwalaa na abana na e rigita asianaa, ma ka tagalangainia na
tooa gi na da tango gera i talada eeri langi dasi iilia doo ta'a gi na daka
manata ana.
52 I nia e faasifoa na aaofia initoo gi faasia na fuli gwourua gera gi, ma
ka faa'initooa tooa da neena gi.
53 Na tooa da fiolo, nia e hangoni gera ana doo diana gi, ma ka faasiofaa
tooa da todadoo gi.
54 Nia e manatatoona na bae aalangaia nia e iilia fuana koo gia gi, ma
ka adomi gia na tooa nia gi i Israel.
55 I nia e langi si manata buro ana na faatailana kwaimanataia nia fuana
Abraham, ma fuaga na kwalafaa nia gi totoo firi!>>
56 Ni Mary e too fai nia ni Elisabet e bobola fai nia oolu fe sinali, ma nia
kafi ooli fui fera nia.

Na futalana John Siuabu.

57 Si kada ni Elisabet uria na faafutalaa e dao naa, i nia ka kwalafia tee
wela wane.

58 Na tooa kwaimaani nia gi ma na tooa gi sui go ana aebara nia, da
rongoa si aadelaa diana naa a Lord e iilia fuana, ma daka eele baita asianaa
faafia.
59 Na wela nae e futa mai, na fiu maedani e sui go, daka roosulia na
malutaa gera Jiu gi uria ole-marikolana. Ma daka dooria alangi nia ana
Sekaraea sulia na hatana maa nia.
60 Sui ni tee nia ka oolisida urii, <<Langi musi alangia ana hata nae! Na
hatana a John.>>
61 Ma na tooa gi sui gera oolisi nia daka urii, <<Langi ta wane ana aebara
gomoro na e too ana hata nae.>>
62 Sui daka faarai ana abada, daka falea mamalafooa fuana maa nia a
Sekaraea, ma daka ledia uria hata taa na e dooria daka alangia ana wela
naa.
63 Sui a Sekaraea ka soe uria tee si abe doo ni kekedelaa, ma ka kekede
urii, <<Na hatana wela naa a John.>> Na tooa gi sui daka kwele asianaa.
64 Ma ana si kada nae laugo, na fakana Sekaraea ka ifi naa, ma ka silia
naa a God.
65 Ma na tooa gi sui go na da oogu mai seenae, daka mou asianaa, ma na
faarongolaa sulia na doo nae gi ka talofia na tooa da too i tolo gi i laona
lolofaa i Judea gi teefou.
66 Ma na tooa gi sui go na da rongoa doo nae gi daka manata galida, ma
daka bae urii, <<Na wela naa, tara nia hau ana wane taa?>> Gera da bae
urinae, sulia gera haitamana na mamanaa a God e too fai nia wela nae.

A Sekaraea e silia God.

67 A Sekaraea na maa a John e fungu ana Aanoedoo Aabu, ma ka
ainitalongainia na faarongolaa nia a God ka bae urii,
68 <<Gia ka silia a Lord, na God gera tooa Jiu. Nia e lea mai uria na
adomilaga na tooa nia, ma uria na faamourilaga.
69 Nia e falea fuaga tee Faamouria na e too ana rigitaa baita, na e lea
mai faasia kwalafaa a David na aaofia, na wane ni raolaa a Lord.
70 Nia e bae i nao ua na mai fuaga i nao ua ana si doo naa gi, ana baelana
profet aabu gi i nao,
71 eeri nia ka faamouri gia faasia na maalimaea gia gi ma faasia na
initooa gera na tooa gi na da sinatai gia.
72 Nia ka bae i nao ua na mai tara nia ka faatainia na kwaimanatailaa
nia fuana koo gia gi, ma nia ka manatatoona na bae aalualua aabu nia gi,
73 e iilia fuana koo gia a Abraham i laona bae aalafuulaa nia fuana, na
tara nia ka dilangai gia faasia na maalimaea gia gi,
74 eeri gia ka rao fuana ma langi gia si mou,
75 ma eeri gia ka too o'olo i naona sulia dani.>>
76 Ma Sekaraea ka bae urii fuana wela nia, <<Ni oe wela nau ae, daka
alangi oe ana profet nia God na e baita ka tasa. Ma oe oko eeta i nao ana
Lord, eeri oko aade aagau ana tala maasi nia.
77 Ma eeri oko faarongoa na tooa nia gi, na tara daka too ana mouria si
kada a God ka manata luke ana na doo fualangaa gera gi.
78 A God gia, i nia e kwaimanatai ma ka harofaia. I nia ka faamouri gia,
iilingia nia ka tataea hato ana ubongi gi.
79 Ma nia e adomi gia, eeri langi gia si moungia na maea, ma eeri gia ka
haitamana aabulo dianalaa ana fanualama.>>

80 Haia, na wela nae ka baita ana noni, ma na manatana ka rigita teefou.
Ma si kada nia e baita, nia ka too i aanogwou lelea ka dao ana fe dani nia
e hagatafa faatai fuana tooa gi i Israel.

2

A Jesus e futa.

1 Ana si kada nae, na wane initoo ana fera baita i Rom na hatana a
Ogastas, nia e aalua si kwaieresia fuana tooa gi sui, eeri daka lea i fera
koo gera gi uria na kedelana hatada.
2 Ma si kada na eetana kekedelaa na gera iilia, a Kwirinias na e initoo
usia lolofaa i Siria.
3 Ma na tooa gi sui go daka lea uria na kedelana hatada, tee wane uria
aefera nia, ma tee wane uria aefera nia.
4 Ma a Josef e lea laugo mai faasia na fera nia i Nasaret ana lolofaa i
Galili, ma ka lea fuana lolofaa i Judea uria na aefera a David na Aaofia
na gera alangia ana i Betlehem, sulia a Josef nia na wane ana kwalafaa a
David.
5 A Josef e lea uria na kedelana na hatana fai nia ni Mary, na geni baa
da aalu faafia fuana. Ma ana si kada nae, ni Mary e iiana naa.
6 Ma ana si kada daaro too i Betlehem, i nia e aade aagau uria faafutalaa
naa.
7 Ma nia ka faafuta na wela wane uulunao nia, ma ka afua ana si maku
gi, ma ka faateoa i laona si lifu ni hangoni bulumakau, sulia daaro too go
adaaro i laona babala fuana doo fai ae gi, sulia e langi ta luma eeri daaro
ka too ana.
8 Haia, na tooa da aadasulia sipsip gi, gera da too garangia laugo na fera
nae, ma gera ka aadasulia na sipsip gera gi i lao rodo.
9 Ma na ensel a God ka faatai fuada, ma na raralana a God ka talafi gera,
ma gera ka mou asianaa.
10 Ma na ensel nae ka bae urii fuada, <<Langi musi mou. Sulia nau ku
ngalia mai faarongolaa diana na e faaeleele asianaa fuana na iimola gi sui.
11 Sulia tara'ena na Faamouria gamu e futa i laona aefera a David, ma i
nia na Christ na Lord.
12 Ma na mamalafooa fuagamu e urii: Tara muka rikia tee wela bibiu
na da afua ana maku gi ma ka teo ana si lifu ni hangoni bulumakau.>>
13 Ma ana si kada nae, molee ensel faasia i langi da faatai ma daka silia
a God daka urii,
14 <<Na initooa fuana a God i langi, ma na fanualama fuana tooa gi i
aano na God e rakediana fuada.>>
15 I buira na ensel gi da ooli naa fui langi, na wane aadasuli sipsip nae
gi da faarai kwailiu fuada daka urii, <<Golu lea fasi uria i Betlehem eeri
golu ka rikia fasi si doo naa gi naa a God e bae sulia fuagolu.>>
16 Ma gera ka lea ali'ali, ma daka daotoona ni Mary fai nia a Josef, ma
daka rikia na wela bibiu na e teo ana si lifu ni hangoni bulumakau.
17 Ma si kada gera riki nia, gera ka faataloa naa si doo nae gi na ensel e
haea fuada sulia na wela naa.
18 Ma na iimola gi da rongoa daka kwele asianaa ana si uunuunua naa
gera faarongo ana.
19 Ma ni Mary e manatatoona si doo naa gi, ma ka manata fifii sulida
katau.

20 Ma na wane aadasuli sipsip gi da ooli, ma daka baelafea a God faafia
si doo gi sui na gera rongoa ma daka rikia laugo na e iilingia mamana naa
si doo gi na ensel e haea fuada.
21 Haia, ana fe wiki i buira, ana si kada da ole-mariko ana wela nae,
daaro alangia ana a Jesus, na hata baa na ensel e falea ua go fuana si kada
ni Mary e langi kasi iiana ua.

Gera ngalia Jesus fui Beu Aabu.

22 Haia, si kada e dao fuana a Josef fai nia ni Mary daaro ka faafaalu naa
iilingia na kwaieresia baa a Moses e haea naa. Urinae go, daaro ka ngalia
na wela nae fui Jerusalem eeri daaro ka falea fuana Lord,
23 iilingia baa da kedea sui na i laona kwaieresia a Lord gi da urii, <<Na
uulunao wela wane daka falea fuana Lord.>>
24 Daaro ka falea laugo ta kwaisuusia ana ta roo fe faofao langi ta roo fe
bola, iilingia na kwaieresia a Lord e dooria.
25 Ma ana si kada nae, tee wane hatana a Simion e too i Jerusalem. I nia
na wane diana, ma ka faamou ana God, ma ka too ni kwaimaasilaa uria
si kada a God ka faamouria na tooa i Israel. Ma na Aanoedoo Aabu na e
too fai nia,
26 ma ka haea nia ka mouri lea ka dao ana si kada nia ka rikia na Christ
na a Lord e bae aalangai ana fuada. (Na malutana <<Christ>> nia na wane
na a God e filia uria aaofialaa.)
27 Na Aanoedoo Aabu e talaia Simion ka lea fui Beu Aabu a God, ma nia
ka daotoona a Josef fai nia ni Mary kada daaro ngalia mai na wela bibiu
nae a Jesus eeri daaro ka iilia na doo gi na kwaieresia e dooria.
28 Haia, a Simion ka koua na wela naa i abana, ma ka baelafea God ka
urii,
29 <<Lord ae, si kada nae na bae aalangaia oe baa e mamana naa. Nia
naa, kufi bobola naa uria maelaa, ma nau ku eele asianaa.
30 Sulia si kada nae, i nau ku rikia na agu ana maagu i talagu na wane
na o falea mai eeri ka faamouria na tooa gi.
31 Nia naa wane na oe o aade aagau naa, eeri tooa gi sui tara daka rikia.
32 Wane ni faamourilaa naa, nia iilingia na kwesu, sulia tara nia ka
faatainia na kwaidooria oe fuana tooa maadiu gi. Ma tara nia ka faabaita
gami tooa Jiu gi, na tooa oe.>>
33 Ma na maa ma ni tee nia, daaro ka kwele asianaa kada daaro rongoa
na doo nae gi a Simion e haea sulia na wela nae.
34 Ma a Simion e faadiana daalu. Sui nia ka bae urii fuana ni Mary, tee
nia wela nae, <<Na wela naa na wela a God e aadafilia ua go mai naa, na
tooa oro gi i Israel tara daka too ana mouria suli nia, ma na orolada laugo
tooa gi i Israel tara daka mae sulia da lalafusi nia. I nia na mamalafooa,
eeri ka faatainia na orolana tooa gi na da oolisusuu ma daka take usia
God,
35 ma ka faatainia na manata haufini gera gi. Ma na liobukonua baita
tara ka dao i liomu ka iilingia ta naefe ka toea na mangomu.>>
36 Haia, tee oru geni e too laugo ana si kada nae, na hatana ni Ana, ma i
nia tee profet laugo ma ka waro naa. Nia naa na haari nia a Faniuel faasia
na aebara a Asa. Ana haarilana, nia e afe ma ka too fai nia aarai nia sulia
fiu fe ngali go, ma ana si kada nae nia kwalu aakwala ma fai fe ngali.
37 Nia too go ana i Beu Aabu a God uria na aabu fangalaa ma na fooalaa
fuana God sulia dani ma rodo.

38 Ana si kade hato nae laugo, nia e dao laugo, ma ka baelafea God, ma
ka faarai sulia na wela nae fuana tooa gi sui go na da too go ada maasia
si kada a God ka faamouria tooa i Israel.
39 Si kada a Josef fai nia ni Mary daaro faasuia na doo gi sui na kwaieresia
a Lord e haea, daaro ka ooli naa fui fera daaro i Nasaret maefera laona
lolofaa i Galili.
40 Na wela nae e baita mai, ma ka rigita ma ka liotoo laugo. Ma a God
ka faadiana nia ma ka too fai nia.

A Jesus e too laona na Beu Aabu a God.

41 Ana fe ngali gi sui, na maa nia ma ni tee nia a Jesus daaro lea fui fera
baita i Jerusalem uria fe dani baita ana na Fafangaa ana Lofoagaua.
42 Ma si kada a Jesus e dao ana aakwala ma roo fe ngali, daalu lea na
ana fafangaa nae iilingia na malutada.
43 I buira fafangaa na e sui, na maa nia ma ni tee nia daaro ka ooli na
adaaro, ma a Jesus ka too ua go ana kou i Jerusalem, ma langi daaro si
haitamana go.
44 Daaro manata adaaro hasa i nia e lea naa fai nia na figua nae, ma
daaro ka lea na adaaro sulia fe hato loulou nae. Sui daaro fi hafalia nanilaa
uri nia i matangada na iimola futa daaro gi ma na ruana daaro gi.
45 Ma si kada daaro nani, ma daaro si riki nia, daaro ka ooli lau uria
nanilaa lau mai i Jerusalem.
46 Ma e dao ana ooluna fe dani, daaro kafi daotoona laona Beu Aabu a
God. I nia e gwouru ana fai gera na wane faatolomai gi gera Jiu, ma ka
fafurongoda ana, ma ka leledi gera ana.
47 Ma na iimola gi sui na da rongo nia, gera ka kwele asianaa ana
haitamadooa nia ma ana si oolisilaa nia gi.
48 Ma si kada a Josef ma ni Mary daaro rikia, daaro ka kwele asianaa.
Ma ni tee nia ka bae urii fuana, <<Wela nau ae, uria taa na oko iilia si doo
naa fuamere? Na maa oe ma ni nau mere nani mai uri oe, ma mere ka
manata a'abo asianaa.>>
49 Ma a Jesus e oolisi daaro ka urii, <<Uria taa na moro ka manata a'abo
ma moro ka nani mai uri nau? E utaa? Langi moro si haitamana go na i
nau ku too agu i laona Beu nia Maa nau?>>
50 Haia, ma i daaro langi daaro si haitamana go na malutana si baelaa
na i nia e haea fuadaaro.
51 Sui a Jesus ka ooli fai daaro fui Nasaret ma ka roo naa suli daaro. Ma
ni tee nia ka gonitainia ma ka manata naa uria si doo nae gi sui go katau.
52 Ma a Jesus ka baita mai ana noni, ma na liotooa nia ka baita laugo
mai, ma a God ka rakediana fuana ma na tooa gi daka rakediana laugo
fuana.

3

John Siuabu.

1 Ana si kada nae, nia dao na ana aakwala ma lima fe ngali na a Taebirias
na initoo mai ana fera baita i Rom, ma a Pontias Paelat ka initoo usia i
Judea, ma a Herod na wane initoo usia i Galili, ma a Filip na haasina ka
baita usia i Iturea ma Trakonaetis, ma a Lisanias ka baita usia i Abilin.
2 Si kada nae laugo, a Anas ma a Kaeafas na roo fooanigwou gi ana fera
nae i Jerusalem. Ma ana si kada nae, na baelana a God e dao siana a John
na wela a Sekaraea, si kada nia e too na i laona aanogwou.

3 Ma a John ka liliu ana fera gi galigalia kafo i Jodan. Ma i nia ka bae
urii fuana iimola gi, <<Muka aabulo faasia na garolaa gamu gi, ma gamu
ka siuabu, eeri a God ka manata lukea na garolaa gamu gi.>>
4 Nia e iilingia baa na profet Aesea e kedea ka urii, <<Tee wane e rii i
laona aanogwou ka urii, <Na Lord e dao! Muka aade aagau ana na tala
maasi nia, ma muka olosia na tala fuana!
5 Ma muka dedea na kuruotea gi, ma muka faanenebaa na tolo gi ma na
tataea gi. Ma molu ka olosia na tala e'eo gi, ma molu ka faamaemaea na
tala kwalukiboa gi.
6 Ma na iimola gi sui tara daka rikia na wane faamouri na a God e falea
mai.>>>
7 Iimola oro gi da lea mai siana a John eeri ka siuabu gera. Ma a John ka
bae urii fuada, <<Ni gamu mu iilingia go agamu na loi gi! Ni tei na e haea
muka bobola uria tafilaa faasia na kwakwaelaa na tara a God ka falea e
garangi dao naa?
8 Mu iilia na doo gi na e faatainia mu aabulo mamana naa faasia na
aabulolaa ta'a gamu gi taari! Ma langi musi manata urii i laona lio gamu
gi, <I gami na tooa mi futa mai ana kwalafaa a Abraham naa. Afetai ta
kwakwaelaa faasia God ka dao ani gami.> Haia, nau ku haea fuagamu,
nia e waluda go ana fuana God ka ngalia si fou gi ma ka haungainia ana
kwalafaa a Abraham gi!
9 Ana si kada naa, God e aade aagau naa uria kwakwaelaa, iilingia ta
wane baa e dau ana matau ma ka aade aagau uria na tabalilana ai gi. Ma
na ai gi sui go na langi dasi fusia ta fufue ai diana gi, nia ka tabalida ma
ka ui anida i laona eere.>>
10 Sui na iimola gi da ledia a John daka urii, <<Tara si taa naa melu ka
iilia?>>
11 Ma i nia e oolisida ka urii, <<So ni tei na e too ana roo si maku ruruu,
i nia ka falea ruana si doo fuana ta wane aai na e langi si too ana ta maku
ruruu. Ma lea ta wane e too ana na fanga gi, i nia ka tolingida.>>
12 Ma teni wane faafefe gi ni gonilana na malefo ana na takisi na da dao
laugo mai uria na siuabulaa, ma da ledi nia daka urii, <<Wane faatolomai
ae, tara si taa na melu ka iilia?>>
13 Ma a John e oolisida ka urii, <<Muka gonia go si malefo na e bobola
fai nia si malefo na kwaieresia e haea. E langi molu si gani liufia si malefo
nae.>>
14 Ma teni wane ni oomea gi da ledi nia laugo daka urii, <<Ma i gemelu
mone, na taa naa tara melu ka iilia?>>
Ma i nia ka bae urii fuada, <<Molu kasi suungainia ta wane eeri ka falea
si malefo nia fuamolu. Ma langi molu si suge faafia ta wane. Ma molu ka
eele naa faafia si malefo na da foli gomolu ana.>>
15 Ma na manatalada na iimola gi ka baita asianaa sulia a John , sulia da
manata ada hasa i nia na Christ.
16 Sui a John e bae ka urii fuada, <<I nau ku siuabu gamu go agu ana
na kafo, sui tee wane aai tara ka lea mai na e baita ka liufi nau. Ma i nau
boroi langi kusi faorana na lukelana na tae silipa nia. Ma i nia tara ka
siuabu gamu ana Aanoedoo Aabu ma ana eere.
17 Ma i nia e aade aagau naa uria na ketolana iimola gi sui, ka iilingia
ana ta wane baa e tagalangai nia na mige doo diana gi faasia na ungedoo
gi. Ma i nia ka oogua na mige doo diana gi i laona na beu nia ni taingailaa,
ma ka suungia na ungedoo gi laona na eere na e langi kasi mae.>>

18 Ma a John ka bae sulia na Faarongolaa Diana fuada ana na baelaa oro
gi urinae, ma ka aare gera eeri daka oolisia malutada.
19 Ma ana si kada nae laugo a John e bae rigita asianaa fuana Herod, na
wane na e baita usia si lolofaa nae, sulia a Herod e aadea ni Herodias, na
afe haasina, ma ka iilia si doo ta'a oro gi laugo.
20 Ma si doo na e ta'a ka tasa na Herod e iilia naa, e ngalia John ma ka
aalua lao beu ni kanilaa.

Na siuabulaa nia Jesus.

21 Ma i buira na iimola gi sui da siuabu ka sui naa, a Jesus e lea mai, ka
siuabu laugo. Ma ana si kada nia e fooa ana, na halo ka ifi.
22 Ma na Aanoedoo Aabu e sifo mai faafi nia iilingia fe bola, ma ka take
faafia a Jesus. Ma si lingee doo e talo mai faasia i langi ka urii, <<I oe naa
na tee fe wela rakediana nau. I nau ku eele asianaa suli oe.>>

Na aebara ana kwalafutalana mai a Jesus.

23 Ana kada a Jesus e oolu aakwala fe ngali, i nia ka hafali liu naa uria
faatolomailaa. Haia, na tooa gi sui da manata hasa a Jesus i nia na wela a
Josef go ana. A Josef nae na e futa mai ana Hilae.
24 A Hilae e futa ana Matat, a Matat ka futa ana Livae, a Livae ka futa
ana Melkae, a Melkae ka futa ana Janae, a Janae ka futa ana Josef.
25 A Josef na wela a Matataeas, a Matataeas ka futa ana Emos, a Emos
ka futa ana Neham, a Neham ka futa ana Eslae, a Eslae ka futa ana Nagae.
26 A Nagae na wela a Meata, a Meata ka futa ana Matataeas, a Matataeas
ka futa ana Semein, a Semein ka futa ana Josek, a Josek ka futa ana Joda.
27 A Joda na wela a Joanan, a Joanan ka futa ana Risa, a Risa ka futa ana
Serababel, a Serababel ka futa ana Sialtiel, a Sialtiel ka futa ana Nirae.
28 A Nirae na wela a Melkae, a Melkae ka futa ana Adae, a Adae ka futa
ana Kosam, a Kosam ka futa ana Elmadam, a Elmadam ka futa ana Ere.
29 A Ere na wela a Josua, a Josua ka futa ana Eliesa, a Eliesa ka futa ana
Jorim, a Jorim ka futa ana Matat, a Matat ka futa ana Livae.
30 A Livae na wela a Simion, a Simion ka futa ana Juda, a Juda ka futa
ana Josef, a Josef ka futa ana Jonam, a Jonam ka futa ana Elaeakim.
31 A Elaeakim na wela a Milia, a Milia ka futa ana Mena, a Mena ka futa
ana Matata, a Matata ka futa ana Netan, a Netan ka futa ana David (na
aaofia).
32 A David na wela a Jesi, a Jesi ka futa ana Obed, a Obed ka futa ana
Boas, a Boas ka futa ana Salmon, a Salmon ka futa ana Nason.
33 A Nason na wela a Aminadab, a Aminadab ka futa ana Admin, a Admin
ka futa ana Anae, a Anae ka futa ana Hesron, a Hesron ka futa ana Peres,
a Peres ka futa ana Juda.
34 A Juda na wela a Jakob, a Jakob ka futa ana Aesak, a Aesak ka futa
ana Abraham, a Abraham ka futa ana Tera, a Tera ka futa ana Neho.
35 A Neho na wela a Sirag, a Sirag ka futa ana Riu, a Riu ka futa ana
Pileg, a Pileg ka futa ana Eba, a Eba ka futa ana Sela.
36 A Sela na wela a Keinan, a Keinan ka futa ana Afaksad, a Afaksad ka
futa ana Siem, a Siem ka futa ana Noa, a Noa ka futa ana Lamek.
37 A Lamek na wela a Metusala, a Metusala ka futa ana Enok, a Enok
ka futa ana Jered, a Jered ka futa ana Mahelalel, a Mahelalel ka futa ana
Keinan.
38 A Keinan na wela a Enos, a Enos ka futa ana Set, a Set ka futa ana
Adam na wela God.

4

A Satan e iilitoona a Jesus.

1 Na Aanoedoo Aabu e fungulia a Jesus, ma a Jesus ka ooli mai faasia na
kafo i Jodan, ma na Aanoedoo Aabu ka talaia uria laona aanogwou.
2 Ma a Satan ka iilitoona i seenae sulia fai aakwala fe dani. Ma sulia fe
dani nae gi, a Jesus ka langi si ania go tesi fanga, ma nia ka fiolo asianaa
naa.
3 Ma a Satan ka bae urii fuana, <<Lea so ni oe na Wela a God, o haea
fuana si fou naa ka hau ana na beredi.>>
4 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Na Kekedelaa Aabu e haea, <Na wane
langi kasi mouri ana fanga taifilia.>>>
5 Sui a Satan ka talaia uria si gula na e fane, ma ana si kada to'ou go,
nia ka faatainia fuana na initooa gi sui ana molaagali.
6 Ma nia ka bae urii fuana a Jesus, <<Tara nau ku falea na initooa naa
gi sui go ma na doo diana naa gi sui go fuamu. Sulia na doo naa gi na doo
nau gi sui go, ma i nau kuka bobola eeri kuka faleda sui go fuana wane
taa na ku filia.
7 Ma lea so o boururu ma oko fooasi nau, i nau kuka falea na doo naa
gi sui go fuamu.>>
8 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Na Kekedelaa Aabu e haea, <Tee taifilia
a Lord na God oe go na oko fooasia ma oko rao fuana.>>>
9 Sui a Satan ka talai nia lau uria na fera baita baa i Jerusalem, ma ka
faatakea ana tesi gula na e too asianaa i langi i fafona na Beu Aabu a God.
Ma i nia ka bae urii fuana a Jesus, <<Lea so ni oe na Wela a God, oko lofo
kou i aano faasia i seegi.
10 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <A God tara ka falea mai na ensel
nia gi hai so daka folo usi oe.>
11 Ma, <I gera daka hako oe, eeri na aemu boroi kasi fotongai ana ta
fou.>>>
12 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Na Kekedelaa Aabu e bae urii laugo,
<Langi osi iilitoona a Lord na God oe.>>>
13 I buira, a Satan e iilitoona a Jesus ana si doo naa gi sui, nia ka lea naa
faasia a Jesus sulia si kada toto'ou go.

A Jesus e hafalia raolaa.

14 Ma na rigitaa ana na Aanoedoo Aabu e too naa fai nia a Jesus, ma i
nia ka ooli naa uria na lolofaa na i Galili. Ma na uunuunua suli nia e liufia
i laona na bali lolofaa nae loulou.
15 Ma nia ka faatolomai i laona na Beu Aabu ni figulaa gera gi, ma na
iimola gi sui daka baelafe nia.
16 Sui a Jesus ka lea fui Nasaret, si fera baa nia e baita mai ana. Ma ana
fe dani Sabat, nia ka lea i laona na Beu Aabu ni figulaa iilingia na malutaa
nia. Ma nia ka take uria na iidumilana na Kekedelaa Aabu,
17 ma gera falea fuana na kekedelaa na profet Aesea e kedea. Ma nia e
ifingia, ma ka daotoona si gula na Aesea e kedea ka bae urii,
18 <<Na Aanoedoo a Lord e too naa faafi nau, sulia nia e aadafili nau
eeri kuka bae sulia na Faarongolaa Diana fuana tooa siofaa gi. Ma nia ka
fale nau mai eeri kuka ainitalongainia na noniharailaa fuana tooa gi na
da too i laona na beu ni kanilaa, ma kuka guraa na iimola gi na maada e
rodo. Ma eeri kuka faanonilaa na tooa gi na da iinokesida,

19 ma hai so ku faatalo ana si kada e dao na mai ana si kada a Lord ka
faamouria na iimola nia gi.>>
20 Si kada a Jesus e iidumia sui, nia ka bilakea na kedelaa nae, ma ka
oolifainia fuana na wane na e aadasulia, ma ka gwouru uria faatolomailaa.
Ma na tooa gi sui na da too i laona na Beu Aabu nae, daka bubu baita fuana.
21 Ma i nia e hafalia na baelaa fuada ka urii, <<Si Kekedelaa Aabu naa
e fuli mamana naa i tara'ena, ana kada na molu rongoa ku iidumia kou
fuamolu.>>
22 Ma na tooa gi sui daka tangoa, ma daka kwele asianaa ana bae
dianalana. Ma daka bae urii, <<E utaa? I nia wela baa a Josef go ana
naa?>>
23 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<I nau ku haitamana tara gomolu
molu ka haea si baea urii fuagu, <Wane kwaifaamouri ae, o gura oe fasi i
talamu.> Ma tara molu ka bae laugo urii fuagu, <O iilia fasi seegi fera oe
si doo baa gi melu rongoda o iilida mai ana fera i Kapaneam.>>>
24 Sui a Jesus ka bae lau urii, <<I nau ku haea na doo mamana gi
fuagamu, e afetai daka gonitainia na profet i laona fera nia i talana.
25 I nau ku haea lau fuagamu, na geni oro Jiu gi na da oru da too i Israel
ana si kada a Elaeja e too ana. Ma si kada baa na uuta ka langi si aru sulia
oolu fe ngali ma oono sinali, ma na fioloa baita ka liu laugo ana fera gia
gi sui.
26 Sui a God e langi si falea a Elaeja siana ta aai ani gera i Israel. I nia
e fale nia go ana i siana tee aai oru maadiu na e too i Serefat fera laona
lolofaa i Saedon.
27 Ma na tooa oro Jiu gi i Israel na fura e haungida ana si kada a Elaesa
nia e profet. Sui nia kasi guraa go ta wane ada. Tee taifilia a Neman na
wane maadiu baa faasia fera i Siria go na Elaesa e guraa.>>
28 Ma si kada da rongoa si doo naa, na tooa gi sui i laona na Beu Aabu
daka rakehasu.
29 Ma gera ka tatae, ma daka taria a Jesus faasia na fera nae. Ma da talaia
a Jesus uria gwouna na tataea na da haungainia na fera gera i fafona, eeri
daka ui ania a Jesus i hae gano eeri ka mae.
30 Sui taa, i nia e kwaidolali go ana i matangana na figua nae, ma ka lea
na ana faasida.

Na wane na aagalo ta'a e haungia.

31 Sui a Jesus e lea fui Kapaneam, tee maefera ana lolofaa nae i Galili,
ma tee maedani ana Sabat nia ka faatolomainia tooa gi i seenae.
32 Ma na tooa na da figu mai siana, daka kwele asianaa ana faatolomailaa
nia gi, sulia a Jesus e faarai ana mamana baita.
33 Ma i laona Beu Aabu ni figulaa nae, tee wane e too ana aagalo ta'a,
nia ka gwouru laugo. Nia e rii baita ka urii,
34 <<Jesus wane i Nasaret ae, nau ku haitamamu ni oe na wane aabu
a God. Taa naa o dooria oko iilia ani gemelu? Oe o lea na mai uria
haungilamelu?>>
35 A Jesus e faabona aagalo ta'a nae, ka bae urii, <<O too aaroaro, oko
haga mai faasia wane nae!>> Ma ali'ali na aagalo ta'a nae ka ui ania wane
nae i hae gano i naona figua naa, ma kafi hagatafa faasia. Ma na wane
nae kafi too diana lau.
36 Na tooa na da rikia si doo naa, daka kwele baita asianaa, ma daka
ledi gera kwailiu daka bae urii, <<Si baea taa gi na e urii? Ana mamanaa

fai nia rigitaa nia e oodua na aagalo ta'a gi, ma daka hagatafa teefou mai
i maa!>>
37 Ma na uunuunua sulia Jesus kafi talo ana maefera gi sui galigalia si
lolofaa nae.

Jesus e guraa na tooa oro.

38 Sui a Jesus e lea faasia na Beu Aabu ni figulaa, ma ka lea i luma a
Simon. Haia, na fungo geni a Simon e matai ana tatasua baita ana si kada
nae. Ma gera ka gania Jesus eeri ka guraa.
39 A Jesus e lea ka take i ninimana iifitai nia geni naa, kafi oodua na
tatasulaa nae faasia. Ma na inite nae ka akwaa naa, ma ka lea ka rao naa
uria si fanga fuada.
40 Ana si kada na hato e suu naa, tooa oro gi da ngalia mai siana a Jesus
na ruana gera gi na mataia e'ete kwailiu e haungida. Ma a Jesus ka aalua
abana faafida, ma ka gurada teefou.
41 Aagalo ta'a oro laugo da hagatafa faasia tooa oro, ma daka rii urii,
<<Ni oe na Wela a God.>>
Ma a Jesus ka luia aagalo ta'a nae gi eeri langi dasi faarai, sulia gera
haitamana sui naa i nia na Christ na wane a God e aadafilia uria Aaofialaa.

Jesus e funao laona Beu Aabu ni figulaa gi.

42 Ubongi mae galogalo, a Jesus e lea faasia maefera Kapaneam, ka lea
uria si gula aaroaro. Sui na tooa gi daka hafali nanisi nia, ma si kada gera
daotoona, gera ka haea fuana langi kasi lea faasia na maefera nae.
43 Sui a Jesus ka bae urii fuada, <<Nau ku ngalia mai na Faarongolaa
Diana sulia Initooa a God, eeri kuka ainitalo ana i laona maefera gi sui.
Sulia aena si Faarongolaa Diana naa na a God oodu nau mai.>>
44 Ma a Jesus ka ainitalo ana Faarongolaa Diana i laona Beu Aabu ni
figulaa gi laona lolofaa nae.

Jesus e filia na eetana fafurongo nia gi.

5

1 Ana tee fe dani si kada a Jesus e take i kamena na aasi i Galili, na tooa
oro gi da bibingi mai siana uria rongolana na baelana a God.
2 Ma i nia ka rikia na roo baru gera wane dedee gi da lafia ka too go ana
i malitakwa, si kada gera saufia ada na furai gera gi.
3 Ma a Jesus e tae i laona baru nia a Simon, ma ka soe nia hai ka uusungai
to'ou kou ana faasia hara. Ma a Jesus e gwouru i laona na baru nae, ma
ka faatolomai doo fuada na tooa gi.
4 Ma si kada i nia e faasuia na baelana, nia ka bae urii fuana a Simon,
<<Molu uusungainia lau kou na baru uria si gula oolo, sui molu ka aala
ana na furai gomolu gi uria kwailana mai na iia gi.>>
5 Ma a Simon e oolisia ka urii, <<Faatolomai ae, i gemelu melu rao rigita
sulia fe rodo loulou nae, sui melu si kwaia go ta iia. Sui boroi ana, sulia
na o haea naa, i nau kuka aala na agu furai gi.>>
6 Ma si kada da aala ana na furai nae gi, daka kwaia na iia oro asianaa,
ma na furai gi ka garangi muu naa.
7 Sui gera ka garumia na wane kwaimaani gera gi i laona ta baru aai
eeri daka lea mai daka adomi gera. I gera da dao ma daka kwaia na roo
baru nae gi ana iia lelea daka garangi kuruu go.

8 Ma si kada a Simon Peter e rikia si doo nae, nia lea mai ka boururu i
naona a Jesus, ma ka bae urii, <<Lord ae, o lea kou amu faasi nau! I nau
na wane fualangaa!>>
9 I nia fai nia na wane nae gi da too siana, daka kwele asianaa ana iia
oro na da kwaia.
10 Ma na wane da rao fai nia a Simon, na hatada a James ma a John na
roo wela a Sebedi, daaro kwele asianaa laugo. Ma a Jesus ka bae urii fuana
a Simon, <<Langi osi mou. I nao, oe o nanisia iia, sui e ita i tara'ena ka
ooli alaa, oko nanisia na iimola gi eeri daka manata mamana ana God.>>
11 Ma si kada daalu dao naa i hara, da lafia na baru gi sulia oone, ma
daka tafusia na doo gi sui, daka lea na ada fai nia a Jesus.

Jesus e guraa tee wane.

12 Ana tee maedani a Jesus e too i laona tee maefera, ma tee wane na
fura e haungia e too laugo i seenae. Si kada nia e rikia a Jesus, nia ka lea
mai siana, ka boururu i naona, ma ka gania ka bae urii, <<Aarai ae, lea so
oko dooria go amu, oko gura nau fasi.>>
13 Sui a Jesus e tagaa kou na abana, ka hamosia noina, ma ka bae urii,
<<Iiuka, nau ku dooria. O mafo naa.>> Ma ali'ali i buira si baelaa nae gi a
Jesus e haea, na mataia nae ka sigi naa faasia wane nae.
14 Sui a Jesus e oodua kou na wane nae ka bae urii fuana, <<Langi osi
faarongoa lau ana ta wane ana si doo nae gi. Ma o lea fasi amu siana
na fataabu, oko faatainia na nonimu fuana, eeri nia ka haitamana naa
o akwaa naa. Sui o lea oko iili sulia na kwaisuusia a Moses e haea sulia
wane na fura e sigi faasia eeri oko faamamana fuana tooa gi sui na mataia
na i nonimu e sigi naa.>>
15 Sui ka urinae boroi, na faarongolaa sulia si doo naa gi a Jesus e iilida e
talofia si gula oro gi, ma na tooa oro gi daka lea mai siana uria rongolana
si faatolomailaa nia gi, ma eeri a Jesus ka gurada laugo faasia na mataia
gi na e haungida.
16 Ma si kada oro gi, a Jesus e tafusia na tooa gi, ma ka lea fuana si gula
aaroaro uria fooalaa.

Jesus e guraa na wane noni e mae.

17 Tee maedani kada Jesus e faatolomai ana, teni Farisi gi fai nia wane
faatolomai gi ana kwaieresia gi, gera gwouru laugo i seenae, da lea mai
faasia maefera baita gi sui ana lolofaa i Galili, ma i Judea, ma faasia i
Jerusalem. Ma na rigitalaa a God ka too faafia Jesus, eeri nia ka guraa
tooa gi na da matai.
18 Ma teni wane da koua mai i fafona iifitai tee wane na noni maea e
haungia. Gera da hasi tatangai uria ruulaa i luma fai nia, eeri daka aalua
i naona Jesus, eeri nia ka guraa.
19 Sui taa, sulia na figulaa nae e baita asianaa, na oote ruana nia na
wane naa dasi bobola naa uria ruulaa kou i luma siana Jesus. Seenae,
daalu ka koua wane nae, daka lea fai nia i fafo luma, ma daka tafangia tee
maekwadaa baita, daka faasifoa mai na wane nae i fafo iifitai siana Jesus.
20 Ma si kada a Jesus e rikia na manata mamanalaa gera, nia ka bae urii
fuana wane na nonina e mae, <<Ruana ae, nau ku manata lukea naa na
aade ta'alaa oe gi.>>
21 Ma na wane faatolomai gi ana kwaieresia gi fai nia Farisi gi daka
ngunungunu fuada kwailiu daka bae urii, <<Na wane naa, na wane utaa

na ka bae tataga ana a God urii? Sulia taifilia God go na e bobola uria
manata lukelana aade ta'alaa gi.>>
22 Jesus e haitamana si manata nae gi i lioda, ma nia ka bae urii fuada,
<<Uria taa na muka manata urinae?
23 Nau ku haea fuagamu, nia e waluda go ana uria haelana fuana wane
naa, <Nau ku manata lukea naa na aade ta'alaa oe gi.> Ma ka afetai asianaa
fuana haelana fuana wane naa, <O take, oko fali.>
24 Haia si kada nae tara nau ku faatainia fuamolu urii, nau, na Wela nia
Iimola gi, nau ku too ana mamanaa laona molaagali uria manata lukelana
aade ta'alaa gi.>> Sui a Jesus ka bae urii fuana wane noni mae naa, <<Nau
ku haea fuamu, o take, ngalia iifitai oe, oko lea i fera.>>
25 Ma na wane nae ali'ali nia ka take i naoda, ka ngalia iifitai na e teo i
fafona, ma ka ooli fera fai nia si baelafea baita fuana God.
26 Ma gera teefou daka kwele, ma daka mou laugo. Ma gera ka baelafea
a God daka urii, <<Si doo baita asianaa na golu rikia i tara'ena.>>

Jesus e soea a Livae.

27 Buira si doo naa, a Jesus e haga kou, ma ka rikia a Livae, na wane
goni malefo ana takisi, e gwouru ana si gula uria ngalilana takisi. A Jesus
ka bae urii fuana, <<O lea mai fai nau.>>
28 A Livae e take, ma ka faiburi ana doo nia gi teefou, ka lea fai nia Jesus.
29 Sui a Livae ka haungainia tee fangaa baita fuana Jesus i luma nia, ma
ana si kada nae laugo na tooa oro da goni malefo ana takisi fai nia teni
tooa gi laugo gera fanga fai nia Jesus.
30 Teni Farisi ma wane faatolomai ana kwaieresia gi da rakehasu, daka
bae urii fuana oote fafurongo nia a Jesus gi, <<Utaa naa muka fanga ma
muka gwou oofu fai nia tooa faafefe da goni takisi ma na tooa ta'a urii gi?
>>
31 A Jesus e oolisida ka bae urii, <<Tooa gi na langi dasi matai, gera dasi
dooria go ta wane kwaifaamouria, tooa na da matai taari da dooria.
32 Nau kusi lea mai uria soelana tooa da o'olo, ma na tooa na aabulolada
e ta'a taari uria oolitai manatalaa.>>

Faatolomaia gera Jiu gi e langi si bobola daka oogua fai nia na faatolomaia faalu nia a Jesus.

33 Teni tooa da bae urii fuana Jesus, <<Ana si kada oro, na oote fafurongo
a John gi da aabu fanga uria fooalaa rigita, ma na fafurongo gera Farisi gi
ka urinae laugo. Sui utaa naa na oote fafurongo oe gi daka fanga ma daka
gwou go ada?>>
34 Jesus e oolisida ka bae urii, <<Fafurongo nau gi da iilingia tooa baa da
soeda uria fangalaa fai nia na wane na e aarai faalu ana fe dani e aarai
ana. Si kada da too fai nia, daalu ka fanga ma daka gwou kwaimaani fai
nia.
35 Sui tara ka dao ana si kada na wane e'ete gi da ngalia na wane aarai
faalu faasi daalu. Ana si kada nae naa, daalu kafi liobukonu, ma daka
aabu fanga.>>
36 Sui a Jesus e bae oomelawane fuada laugo urii, <<Nia kasi bobola
fuana muka karia si maku e faalu uria tailaa fai nia si maku na e kwali.
Lea so muka iili urinae, muka karia si maku e faalu, ma si maku na e faalu
kasi aada diana go fai nia na maku kwali.
37 Ma langi so muka ngalia na waen faalu ma muka oongia i fuilaa kwali
ana ungana nanigot, ka langi laugo. Lea so muka iili urinae, si kada waen

faalu e fufu, nia ka karia fuilaa kwali, ma waen baa e labasia fai nia wai ana.
38 Nia naa, waen faalu muka aalua na mone i laona unga doo faalu.
39 Ma langi ta wane kasi dooria gwoufilana waen faalu buira nia e gwoutoona kwali waen e sui. Sui nia ka bae urii, <Kwali waen naa e gwou diana tasa.>>>

6

Jesus e baita usia Sabat.

1 Tee maedani ana Sabat, Jesus fai nia oote fafurongo nia gi da lelea ma daka liu folosia tee raoa ana doo iilingia raes. Ma si kada gera liu ana, na fafurongo nia gi daka fusia teni funge doo gi, ma gera ka ania.
2 Ma si kada wane gi ana Farisi gi da rikia, gera ka bae urii, <<Utaa na molu ka iilia si doo na kwaieresia e luia faasia na iililana ana maedani Sabat?>>
3 Jesus e oolisida ka urii, <<Utaa? Langi musi iidumia go si doo baa David fai nia oote wane oomea nia gi da aadea kada baa gera fiolo?
4 Nia ruu laona Beu Aabu a God, ma ka ngalia fe beredi baa gi da kwaisuusi ana fuana God, ma ka ania, ma ka falea laugo fuana oote wane nia gi. Nia e iili urinae boroi ana na kwaieresia e luia ta wane si ania beredi nae, sulia taifilia na fataabu gi taari na da bobola uria anilana.>>
5 Sui a Jesus e i'isia baelana ka urii, <<Nau, na nau Wela nia Iimola gi, na ku baita usia na maedani Sabat.>>
6 Ma ana tee maedani Sabat laugo, Jesus ka lea lao Beu Aabu ni figulaa ma ka faatolomai. Ma tee wane e too laugo i seenae na bali aba aaolo nia e mae.
7 Haia, teni faatolomai ana kwaieresia gi ma na Farisi gi, gera da too laugo i seenae, ma gera ka bubu sulia Jesus lea ka iilia tesi doo ana Sabat, eeri daka feengi nia ana garolaa. Nia naa gera bubungia laugo ada lea nia ka guraa ana maedani Sabat.
8 Ma Jesus e haitamana go ana manatada, ma nia ka bae urii fuana wane nae na abana e mae, <<Tatae, oko take mai.>> Ma wane nae ka tatae, ma ka lea mai siana Jesus.
9 Ma Jesus ka bae urii fuana Farisi gi ma na faatolomai gi ana kwaieresia gi, <<Nau ku ledi gamu naa, taa na kwaieresia gia nia faalamainia fuagolu tala ana golu ka iilia ana maedani Sabat? Golu ka kwai'adomi, langi golu faafii? Golu faamouria ta wane, langi golu ka haungia?>>
10 Jesus e bae urinae sui, nia ka bubu fuada, sui ka bae urii fuana wane na abana e mae, <<Tekwalaa mai abamu.>> Ma nia ka tekwalaa, ma na abana ka diana naa laugo ana.
11 Si kada gera rikia, na rakeda ka hasu asianaa, ma gera ka bae oofu uria tesi doo, eeri daka iilia ana Jesus.

Jesus e aadafilia Aposol nia gi.

12 Ana si kada nae Jesus ka tae uria gwouna fe tolo uria fooalaa. Ma i laona fe rodo loulou nae, i nia ka fooa fuana God.
13 Haia ana ubongi, nia ka soea mai oote fafurongo nia gi siana, ma ka aadafilia aakwala wane ma roo wane ma ka alangida ana Aposol gi.
14 Na hatada: Simon na Jesus falea ruana hata Peter fuana, ma Andrew na haasina, ma James, ma John, ma Filip, ma Batolomiu,

15 ma Matthew, ma Tomas, ma James na wela Alfeas, ma Simon na wane
ana tooa baa gera dooria kwaetaria tooa i Rom faasia Israel,
16 ma Judas na wela a Alfeas, ma Judas Iskariot na wane baa tara ka
falea laugo a Jesus fuana maalimaea nia gi.

Jesus e faatolomai ma ka guraa.

17 A Jesus e sifo mai faasia i gwouna na totoloa nae fai nia na aakwala
ma roo Aposol nia gi, ma ka take ana si gula neneba fai nia na figua baita
nae ana fafurongo nia gi. Ma na iimola oro asianaa gi na da lea mai faasia
lolofaa i Judea ma na fera baita i Jerusalem, ma na fera gi i Taea ma i
Saedon na e too i kamena na aasi, da too laugo i seenae.
18 Gera da lea mai uria na rongolana a Jesus ma eeri a Jesus ka gura gera
faasia na mataia gera gi. Ma na iimola gi na da too ana aagalo ta'a, gera
da lea laugo mai. Ma a Jesus ka gura gera.
19 Na iimola gi sui da iiliili uria na hamosilana a Jesus, sulia na mamanaa
e lea kou faasi nia uria guralana na tooa gi sui.
20 A Jesus ka aada kou fuana oote fafurongo nia gi ma ka bae urii, <<Ka
oilakea fuagamu tooa na mu siofaa, sulia na Initooa a God na doo gamu.
21 Ka oilakea fuagamu tooa na mu fiolo si kada naa, sulia tara muka
aabusu. Ka oilakea fuagamu tooa na mu aangi ana si kada naa, sulia tara
muka waela.
22 <<Ka oilakea fuagamu lea so na iimola gi daka maasusuala ani gamu
ma daka sinitai gamu ma daka bae tataga fuagamu, sulia mu roosuli nau
na Wela nia Iimola gi.
23 Muka noni hahala ma muka wae i laona na eelelaa si kada na doo nae
gi e fuli fuagamu, sulia na kwaiaraa baita e maasi gamu i langi. Sulia na
koo gera gi da iilia laugo si doo ta'a urinae gi i nao fuana profet gi.
24 <<Sui taa, ka ta'a asianaa fuagamu na iimola gi na mu too ana todadoo
si kada nae, sulia i gamu mu too na ana na waludalaa si kada naa.
25 Ka ta'a asianaa fuagamu na iimola gi na mu fanga aabusu ana si kada
naa, sulia tara muka fiolo. Ma ka ta'a asianaa fuagamu na iimola gi na mu
waela ana si kada naa, sulia tara muka liodila ma muka aangi.
26 <<Ma ka ta'a asianaa fuagamu si kada na iimola gi da haediana ani
gamu, sulia na kokoo gera gi da iilia laugo si doo nae gi fuada na profet
susuge gi.>>

Hasidianalaa fuana maalimaea.

27 A Jesus e faatolomai laugo ka urii, <<I nau ku haea fuagamu na iimola
gi na mu rongo sulia baelagu, muka hasidiana fuana na maalimaea gamu
gi ma muka iilia si dianaa fuada iimola gi na da maasusuala ani gamu.
28 Ma muka fooa fuana a God uria ka faadiana na iimola gi na da haea
na doo ta'a gi suli gamu, ma muka fooa fuada na iimola gi na da iili doo
ta'a gi fuagamu.
29 Ma lea so ta iimola ka fidalia na babalimu, muka faalamainia ka fidalia
laugo ta bali babali aai. Ma lea so ta iimola ka ngalia na maku ruruu baita
gamu, muka falea laugo na maku ruruu aai to'ou gamu fuana.
30 Ma muka falea tesi doo na ta wane e gani gamu uria. Ma lea so ta
wane ka ngalia tesi doo ana doo gamu gi, langi musi gani lau eeri nia ka
oolifainia fuamu.
31 Tesi taa na o dooria na ta wane e'ete gi daka iilia fuamu, oko iilia
laugo fuada.

32 <<Ma lea so gamu ka hasi diana go agamu ada na iimola gi na da hasi
diana ani gamu, tara langi musi ngalia go tesi kwaiaraa. Sulia na tooa ta'a
gi boroi da hasi diana laugo ada na iimola gi na da hasi diana ani gera.
33 Ma lea so mu aade diana go agamu fuada na iimola gi na da aade
diana fuagamu, tara langi musi ngalia na kwaiaraa. Sulia na iimola ta'a
gi boroi da iili urinae laugo.
34 Ma lea so gamu fale doo go agamu fuada na iimola gi, ma muka maasia
laugo na duulana, tara langi musi ngalia na kwaiaraa. Sulia na iimola ta'a
gi boroi da iili laugo urinae fuada na iimola ta'a gi, eeri daka duua laugo
fuada.
35 I gamu muka hasi diana ada na tooa maalimaea gamu gi ma muka iili
diana fuada, ma gamu ka fale doo ma langi musi maasia na duulana. Lea
gamu ka iili urinae, tara gamu ka ngalia na kwaiaraa baita, ma muka hau
ana na wela a God gi na e initoo ka tasa. Sulia i nia e aade diana fuada na
iimola gi na langi dasi tango nia ma na iimola ta'a gi.
36 Muka kwaimanatai, ka iilingia laugo na Maa gamu na e kwaimanatai.
37 <<Langi musi ketoa ta wane e'ete, aata a God ka keto gamu laugo. Ma
langi musi haea na kwaelaa fuana teni iimola e'ete gi, ma a God ka langi
si falea laugo na kwakwaelaa fuagamu. Muka manata lukea na iimola gi,
ma a God ka manata luke gamu laugo.
38 Muka fale doo fuada na iimola gi, ma a God ka fale doo laugo fuagamu.
Ma a God ka falea si falelaa na e liufia na doo gi sui fuagamu. Ma si doo
orolaa na gamu falea fuada na iimola e'ete gi, tara a God ka falea urinae
laugo fuagamu.>>

39 A Jesus e haea laugo si oomelawanea naa fuada ka urii, <<Ta wane na
maana e rodo e afetai ka talaia lau ta wane laugo na maana e rodo. Lelea
so ka iilia si doo nae, ni daaro sui go daaro ka asi daaro i laona kilu.
40 Haia, ta wane na e fafurongo e afetai ka baita ka liufia na wane na
e faatolomai fuana. Ma lea na wane fafurongo e ngali teefou ana na doo
gi sui na wane faatolomai e fale naa fuana, i nia ka iilingia naa na wane
faatolomai nia.
41 <<Gamu too ana fualangaa baita gi, sui taa gamu ngatafia na agamu
teni wane aai na da too ana garolaa to'ou. Gamu iilingia tee wane e rikia
mumudui ai i laona na maana na ruana nia, sui taa nia kasi rikia go si
kade ai baita na e nia i laona na maana i talana.
42 Ma gamu haea fuana wane e'ete urii, <Langi osi iilia doo na e ta'a.>
Sui langi molu si manata a'abo go uria na fualangaa baita gi na molu
iilia. Molu tafusia fasi na ta'alaa gamu gi. Lea sui, molu fi bobola uria
kwai'adomilaa kou ana ta wane ete uria na garolaa nia gi.>>

Na ai fai nia na fufuana.

43 A Jesus e haea laugo si oomelawanea naa fuada ka urii, <<Na ai na e
tae diana, e afetai ka fungu ana ta fufue doo ta'a gi. Ma e urinae laugo na
ai na e tae ta'a, e afetai ka fungu ana na fufue doo diana gi.
44 I gia haitamana na ai gi sui go ana na fufue doo gi na e fungu ana.
Ma e afetai so ta wane ka fusia na fufuana ai diana faasia na kwaletotore.
45 Haia, na wane diana e iilia laugo na doo diana gi ita mai manatana
na e diana. Ma na wane ta'a e iilia laugo na doo ta'a gi ita mai i manatana
na e ta'a. Sulia na doo gi na e too i laona na manatalana ta wane, nia nae
haga mai i maa ana baelana.>>

46 Ma Jesus e baea lau ka urii, <<Uria taa, ana si kada molu bae fai nau
ana, molu ka alangi nau ana Lord, sui langi molu si iilia go sulia na doo gi
na ku haeda fuamolu?
47 So ni tei na e lea mai siagu, ma ka rongo sulia na baelagu, ma ka iili
sulia, nau kuka faatainia, nia na gwounge wane utaa.
48 Nia e iilingia na wane na e tolea luma nia, ma nia ka elia ka lea oolo,
ma ka aalu ngado ana luma nia nae fafona fou. Haia, ma ana si kada na
uuta e aru, ma na kafo ka busu mai, e afetai ka busutainia, sulia nia e
tolea luma nia i fafona fou.
49 Ma na wane na e rongoa na baelagu, ma ka langi si iili sulia, nia
iilingia wane na e tolea luma nia fafona gano, ma ka langi si eli oolo ana.
Si kada kafo e busu mai, ma ka toea luma nae, luma naa e asia, ma ka ta'a
teefou naa.>>

A Jesus e guraa tee wane raoa.

7

1 Si kada a Jesus e faasuia na baelana fuana iimola gi, nia ka lea naa
uria na fera i Kapaneam.
2 Ma tee wane i seenae e matai baita ma ka garangi mae. Na wane na
nia na wane raoa nia tee wane baita gera na wane ni oomea gi faasia na
fera baita i Rom. Ma wane baita nae e rakediana ana na wane raoa nia.
3 Ma si kada na wane baita nae e rongoa naa a Jesus e dao mai, i nia ka
falea teni wane baita gi ada na tooa Jiu gi, eeri daka soea Jesus ka lea mai
eeri ka guraa na wane ni rao nia nae.
4 Si kada gera dao siana a Jesus, daka ingo, daka urii, <<Na wane baita
naa e bobola fai nia oko adomia na wane rao nia, boroi ana daaro na wane
maadiu gi.
5 Sulia wane baita nae e rakediana asianaa fuaga na Jiu gi, ma ka tolea
tee Beu Aabu ni figulaa fuagami i seegi.>>
6 Urinae a Jesus ka lea naa fai gera. Ma si kada nia e dao garangia na
kou na luma, na wane baita nae i Rom ka falea lau kou na ruana nia gi
eeri daka faarongo urii ani nia, <<Aarai baita ae, osi too abero lau. I nau
kusi faorana hai so oko lea mai i laona luma nau.
7 Ma i nau boroi kusi faorana laugo uria na lealaa kou siamu i talagu. O
bae go amu ma na wane ni rao nau ka akwaa naa.
8 Nau ku haitamana ni oe o bobola go amu uria iililana doo nae, sulia i
nau i talagu na wane ku rao i farana na wane baita gi laugo faafi nau, ma
ku too ana na wane ni oomea gi na da rao i farana na baitalaa nau. Ma
lea so nau kuka eeresia ta wane nae ka urii, <O lea,> i nia ka lea. Ma lea
so kuka eeresia ta wane aai loko ku urii, <O lea mai,> i nia ka lea mai. Ma
lea so nau ku eeresia ta wane ni rao o'oni kuka urii, <O iilia si doo naa,>
i nia ka iilia naa.>>
9 Si kada a Jesus e rongoa si doo nae, i nia ka kwele asianaa. Ma nia
e aabulo ma ka bae urii fuada na iimola gi na da lea i buira, <<I nau ku
haea fuagamu, i nau kusi rikia ua ta wane na e manata mamana ka urii,
sui boro ana i Israel ka langi laugo.>>
10 Ma na wane ni ngali baea nae gi da ooli uria i luma nia na wane baita
baa, ma daka rikia na wane matai baa e akwaa naa.

Jesus e faamouria na wane na e mae naa.

11 Ma e langi si tau go i buira si doo nae gi, a Jesus fai nia na oote
fafurongo nia gi ma teni tooa oro gi laugo da lea uria tee fera da alangia
ana i Nen.
12 Ma si kada i nia e dao garangia na maehaga ana na fera nae, tee figua
da ngalia mai tee wane e mae, daka lea na mai i maa. Haia, na wane mae
nae, i nia na alakwa muutaia nia tee aai oru. Ma na figua baita da lea mai
fai nia uria aalulana.
13 Ma si kada a Jesus na Lord e rikia na aai oru nae, nia ka kwaimanatai
asianaa fuana, ma ka bae urii, <<Langi osi aangi.>>
14 Sui nia ka lea kou, ma ka hamosia na rae nae, ma na wane gi na da
ngalia rae nae daka take ngado naa. Sui a Jesus ka bae urii, <<Wane daraa
ae, i nau ku haea fuamu, oko tatae!>>
15 Ma na wane daraa baa ka tatae naa, ma ka hafali babae. Sui a Jesus
ka fale nia kou fuana ni tee nia.
16 Ma na tooa gi na gera rikia si doo naa, daka kwele asianaa ma daka
baelafea a God, daka urii, <<Tee profet baita e hagatafa mai i matangaga
naa. A God e dao na mai uria faamourilaga na iimola nia gi.>>
17 Ma na uunuunulaa naa sulia a Jesus, e talo i laona si kade lolofaa nae
loulou ma na bali ani fera nae gi galigalia.

John Siuabu e oodua roo fafurongo nia gi siana a Jesus.

18 Ana si kada na fafurongo a John gi da faarongo nia sulia na raolana
a Jesus, a John ka soea mai na roo wane ana fafurongo nia gi siana,
19 ma ka oodu daaro kou siana a Jesus na Lord uria ledilanalaa urii, <<Ni
oe naa na wane na a John faarongo gami tara ka dao mai, ma langi mika
maasia lau ta wane e'ete?>>
20 Ma ana si kada daaro dao siana a Jesus, daaro ka soeledi nia urii, <<A
John Siuabu e oodu gemere mai siamu uria na ledilamulaa, ni oe naa na
wane John e haea tara ka dao mai, ma langi mika maasia lau ta wane
e'ete?>>
21 Ma ana si kada nae laugo, a Jesus e guraa tooa matai oro gi, ma nia
ka taria na aagalo ta'a gi faasia na tooa, ma ka guraa na tooa na maada e
rodo.
22 Nia naa, a Jesus ka bae urii fuadaaro, <<Moro ooli kou, moro ka
faarongoa John ana doo naa gi na moro rikida ma moro ka rongoda i
seegi tara'ena. Tooa maa rodo, daka aada naa. Ma tooa tero, daka fali
naa. Ma tooa na fura e haungida, daka mafo naa. Ma tooa na aalingada e
boko, daka rongo naa. Ma tooa na da mae, daka mouri lau. Haia, ma na
Faarongolaa Diana, nau ku talamatainia sui naa fuana na tooa siofaa gi.
23 Botalaa ana ni tei na na manatana e langi si hala ani nau.>>
24 I buira na roo fafurongo nae gi a John da ooli, a Jesus ka hafali bae
sulia a John fuana tooa gi na da figu ka urii, <<Ana si kada molu lea i laona
aanogwou siana John, si taa naa molu lea uria na rikilana i seenae? Ta
wane na e manata ruarua iilingia na abana rade na e gelogelo ana ooru?
Langi! John nia langi kasi wane urinae.
25 Haia, taa naa molu lea uria na rikilana? Ta wane na e ruufia maku
logalogaa? Langi! Sulia na tooa gi na da oofi urinae, da todadoo, ma daka
too i laona luma diana asianaa gi.
26 Molu faarongo nau mai. Si taa naa mu lea kou uria na rikilana? Na
profet? Iiuka, nia na profet mamana! Sui taa, i nia e liufia na profet gi
teefou ua baa gi mai i nao.

27 A John naa baa da kekede sulia i laona Kekedelaa Aabu ana si kada
a God e bae urii, <Aada fasi, i nau ku oodua kou tee wane bae i nao, eeri
nia ka aade aagau ana tala i nao fuamu.>>>
28 A Jesus ka bae lau urii, <<I nau ku haea fuagamu, a John naa i nia na
tofungana wane ma ka liufia na wane gi naa sui na gera futa mai i laona
molaagali naa. Sui ka urinae boroi ana, na iimola gi na da faato'ou gera i
laona na Initooa a God, i gera naa da baita ka tasa faasia a John.>>
29 Tooa gi sui na da rongoa baelana, e tasa ana tooa goni malefo ana
takisi gi, si kada gera da rongo sulia baelana a Jesus, daka haitamana tala
nia a God e o'olo ma ka mamana, ma gera sui daka siuabu ana a John.
30 Haia, na wane Farisi gi fai nia wane faatolomai gi ana kwaieresia gi,
da oote gera go ana siuabulaa ana John, sulia dasi dooria go na roolaa
sulia si kwaidoorilaa a God e aade aagau ana fuada.
31 Ma a Jesus ka bae lau urii fuada, <<Tara taa naa kuka bolangainia fai
nia na uunita wane naa gi i kada naa? Ma na malutada e utaa?
32 Gera da iilingia na gala wela na da figu i maana uusia ana roo figulaa,
ma daka rii kwailiu fuada, <Gemelu melu uufi au, ma molu si wae go
sulia. Ma melu ka nguulia na nguu lau ni maea fuamolu, ma muka langi
si kwaimanatai go.>
33 Kada a John Siuabu e dao mai, nia e aabu fanga ma langi si gwoufia
waen, ma molu ka haea i nia e too ana aagalo ta'a.
34 Sui ana si kada i nau na Wela nia Iimola gi ku dao mai, nau kuka fanga
oofu ma kuka gwou fai nia tooa gi, ma molu ka bae urii laugo, <Molu rikia!
Nia haitamana fangalaa baita asianaa ma ka gwou baita asianaa ana waen,
ma nia ka kwaimaani fai nia tooa faafefe da goni malefo ana takisi ma teni
tooa aabulolada e ta'a laugo.>
35 Sui taa, tooa gi da roosulia na liotooa a God, daka faatainia a God e
o'olo.>>

Jesus i luma nia Simon na Farisi.

36 Tee wane ada na Farisi gi hatana a Simon, nia e soea a Jesus eeri ka
fanga fai nia. Haia, a Jesus ka lea i luma nia, ma ka gwouru naa uria na
fangalaa.
37 Ma tee geni na aabulolana ta'a e too laugo i laona na fera nae. Ma si
kada na geni nae e haitamana a Jesus e fanga i laona luma nia na Farisi
nae, ni nia ka ngalia mai tee bii diana na e fungu ana gwai na e mokomoko
diana asianaa.
38 Ma nia e ruu i luma, ka take i buira a Jesus i ninimana aena, ma ka
aangi ma ka faagwinia na aena a Jesus ana na kafona maana. Sui nia
ka uusua ana na iifuna ketena, ma ka nonoia, sui nia ka ikia ana gwai
mokomoko diana baa i fafona aena.
39 Ma si kada na wane Farisi baa e soea kou a Jesus, e rikia si doo nae,
nia ka manata ana urii, <<Lea so na wane naa i nia na profet, i nia ka
haitamana aabulolana geni na e ta'a asianaa.>>
40 Sui a Jesus e haitamana na manatalaa na wane Farisi nae, ma nia ka
bae urii fuana, <<Simon ae, tesi doo na ku doori faarongo oe ana.>>
Ma a Simon ka urii, <<Haia, Faatolomai ae, o faarongo nau mai ana.>>
41 A Jesus ka bae urii fuana, <<Tee roo wane daaro ngalia na malefo
faasia na tee wane na e faalamainia tooa gi daka ngalilanga ana malefo
siana. Tee wane e ngalilanga ana lima talange malefo, ma ta wane aai ka
ngalilanga ana lima aakwala malefo.

42 Ma i daaro sui go daaro si bobola uria na duulana si malefo nae gi,
ma na wane nae e faalamainia ngalilanga fuadaaro ka manata lukea sui
go na ngalilangaa daaro nae gi. Urinae, ni tei ani daaro na e rakediana ka
tasa fuana wane na e falea si malefo nae gi fuadaaro?>>
43 Ma a Simon e oolisia ka urii, <<I nau ku manata hasa na wane aai nae
baa e ngalia si malefo baita.>>
Ma a Jesus ka bae urii, <<Na oolisilaa oe e o'olo naa.>>
44 Sui a Jesus e aabulo fuana na geni baa ma ka bae urii fuana a Simon,
<<O rikia fasi na geni naa. Si kada nau ku ruu mai i luma oe, osi falea go
tesi kafo fuagu uria na saufilana na aegu. Sui ni nia ana e saufia na aegu
ana na kafona maana ma ka uusua ana na iifuna ketena.
45 Haia, oe osi gonitai nau go ana na nonoilagu. Sui ni geni naa e ita ana
si kada baa ku ruu mai i luma naa, ni nia ka nonoia na aegu ka lea dongaa
go ana.
46 Ma ni oe laugo osi gwaia go na ketegu ana tesi gwai, ma ni geni naa,
nia e ikia na aegu ana na gwai mokomoko diana.
47 Nia naa ku haea fuamu, na rakedianalaa baita nia ani nau e faatainia
na garolaa oro nia gi e aaluke sui naa. Sui taa, so ni tei na garolaa nia na
da manata lukea ka to'ou, na rakedianalaa nia ka to'ou laugo.>>
48 Sui a Jesus ka bae urii fuana na geni nae, <<Nau ku manata lukea na
garolaa oe gi.>>
49 Ma teni iimola gi aai na da too i seenae, daka rakehasuia Jesus, ma
daka bae urii i matangada kwailiu, <<Ni tei naa na wane naa, na ka manata
lukea laugo na garolaa gi urii?>>
50 Sui a Jesus ka bae urii lau fuana na geni nae, <<O lea naa, ma langi
osi manata a'abo. A God e faamouri oe sulia oe o manata mamana.>>

Teni geni gi da lea fai nia Jesus.

8

1 Ma i buira si doo nae gi, a Jesus ka lea naa i laona na maefera toto'ou
gi ma na fera baita gi, ma ka faatalo ana na Faarongolaa Diana sulia na
Initooa nia a God. Ma na aakwala ma roo wane fafurongo nia gi laugo da
lea fai nia,
2 ma teni geni gi laugo na a Jesus e taria na aagalo ta'a gi ma na mataia
gi laugo faasi gera. Ma ni gera naa ni Mary na geni faasia na maefera i
Magdala, nia na aai nae a Jesus e taria na fiu aagalo ta'a gi faasia,
3 ma ni Joana na afe nia a Kusa na wane baita gera na wane gi na da
rao i laona na luma a Herod na aaofia, ma ni Susana, ma teni geni oro gi
lau. Na geni nae gi na da adomia a Jesus ma na oote fafurongo nia gi ana
na aaludooa gera gi ma na todadoo gera gi i talada.

Oomelawanea sulia wane fafasi doo.

4 Na iimola oro gi da figu mai siana a Jesus. Da lea mai faasia maefera
e'ete kwailiu gi sui. A Jesus ka bae oomelawanea urii fuada,
5 <<Tee wane e lea ka fasia mige doo i laona raoa nia. Ma ana si kada
nia e ui tagalangainia mige doo gi, teni mige doo gi daka asi gera sulia na
tala. Ma na tooa gi da liu daka buu faafida, ma na manu gi daka ania naa
laugo.
6 Haia, teni mige doo gi daka asida i fafo gano foulaa. Ma ana si kada
da bulao mai ana, gera ka ali'ali ka kuku ua go i sulia si gano nae e langi
si gwini.

7 Haia, teni mige doo aai gi daka asida i matangana na torakaukau gi.
Ma na torakaukau gi da bulao mai fai nia na mige doo diana, ma daka
nuku faafia na ai gi.
8 Haia, teni mige doo aai gi daka asida i fafona gano diana, ma daka
bulao, ma daka fungu ana fufue doo oro lelea ka doo oro asianaa.>>

Ma a Jesus ka faasuia baelana ka urii, <<Molu ka manata diana ana
oomelawanea naa.>>

Aelana na a Jesus ka bae ni oomelawanea gi.

9 Sui na oote fafurongo a Jesus gi da ledi nia uria na malutana si
oomelawanelaa nae,
10 ma nia e oolisida ka urii, <<A God e falea fuagamu na haitamadooa
sulia si doo afetai gi sulia na initooa nia. Sui fuana tooa aai gi sui go, gera
ka rongo go ada ana oomelawanea gi, hai so lea daka bubu boroi, langi
dasi rikia go, ma lea daka rongoa boroi, e langi dasi haitamana.>>

Na malutana na oomelawanea baa sulia na wane fafasi.

11 Haia, a Jesus ka bae lau urii, <<Na malutana na oomelawanea nae:
Na mige doo, i nia iilingia na baelana a God.
12 Na mige doo gi na da asida sulia na tala, i nia e iilingia teni tooa na
da rongoa baelana a God, ma a Satan e lea mai ka lafua baelaa nae faasi
gera. Nia naa e aadea daka langi dasi manata mamana uria mouria.
13 Ma na mige doo gi na da asida i fafona gano na e foulaa e iilingia na
tooa da rongoa baelana a God ma daka ngalia fai nia na eelelaa go ana.
Sui daka manata mamana ana sulia si kada kukuru go. Sui lea na iilitooa
e dao go, daka langi dasi manata mamana naa.
14 Mige doo gi na da asida i matangana na torakaukau gi, e iilingia tooa
na da rongo, ma daka manata a'abo ada ana doo e'ete gi, mala na todadooa
ma na eelea tatagwai lao molaagali na ka suu faafida. Nia naa e aadea
langi dasi bobola uria iililana raolaa diana fuana a God.
15 Na mige doo na da asida i fafona na gano na e diana, e iilingia tooa na
da rongoa baelana God, ma daka manata mamana asianaa. Ma gera daka
roosulia na baelana naa. Langi gera dasi mamalo ana manata mamanalaa,
ma daka bobola uria iililana raolaa oro fuana a God.>>

Teni baea oomelawanea gi lau.

16 A Jesus ka bae lau urii, <<E langi ta wane si faaharua na laeta, sui ka
aalua go ana farana ta teu. Nia ka kulungainia na mone i langi taari eeri
na wane na e ruu mai i luma ka rikia ua go.
17 Nia ka urinae laugo ana na faatolomaia naa gi i sulia God nia e too
haufini ua naa, bobongi ana ta maedani ka hagatafa folaa mai. Ma tesi
baea na da suu faafia, bobongi ka bango tafa teefou naa laugo.
18 Nia naa muka fafurongo diana, sulia ni tei na e manata mamana ana
baelana a God, tara nia ka haitama doo oro lau. Ma ni tei na e langi si
manata mamana ana, langi nia kasi haitamana baelaa na nia e rongoa.>>

Aebara a Jesus.

19 I buira, ni tee nia a Jesus fai nia na haasina gi da dao mai ma daka
doori rikilanalaa, sui ka afetai fuada uria idu garangilanalaa sulia na
iimola oro gi da figu galia a Jesus ana si kada nae.
20 Ma tee wane i laona figua nae ka bae urii fuana Jesus, <<Ni tee oe fai
nia na oote haasimu gi da take go ada i maa, ma daka doori riki oe.>>

21 A Jesus ka bae urii fuada sui, <<Ni tei gera na da rongo ma daka
roosulia baelana God, i gera naa na ni tee nau gi ma na haasigu gi.>>

Jesus e too ana rigitaa usia ooru fai nia nafo.

22 Tesi kada, a Jesus fai nia na oote fafurongo nia gi, daalu tae i laona
tee baru ma nia ka bae urii fuada, <<Golu faafolo fasi fui bali aasi loko.>>
Ma daalu ka hafali faafolo naa.
23 Ma ana si kada da lea ua ana, a Jesus ka teo ana. Ana si kada nae, na
ooru baita e dao, ma na nafo gi ka baita ma ka garangi kuruumainia na
baru daalu.
24 Fafurongo nia gi daalu faaada a Jesus daka urii, <<Aarai ae! Golu
garangi mae naa!>>
Sui a Jesus ka tatae ka bae fifii fuana ooru ma na nafo suangalua, ma
daka roosuli nia. Ma ka aaroaro baita laugo ana.
25 Sui a Jesus ka ngatafia oote fafurongo nia gi ka urii, <<Utaa na musi
manata mamana ani nau?>>
Ma i gera daka kwele ma daka mou, ma daka ledi gera kwailiu, <<Na
wane taa naa? Nia e falea go ana baelana, ma na ooru baita fai nia nafo
baita daaro ka roo naa suli nia.>>

Jesus e guraa tee wane e too ana aagalo ta'a.

26 Sui Jesus fai nia oote fafurongo nia gi da faafolo laona aasi nae lea
daka dao ana lolofaa nae i Gerasa ana bali aasi loko faasia i Galili.
27 Si kada a Jesus e sifo kou i hara faasia baru, nia ka kwaitodai fai nia
tee wane faasia gula nae. Na wane nae, na aagalo ta'a gi da too ani nia, ma
ka talu go ana sulia si kada e tau na mai, ma ka langi si too laugo i laona
ta luma. Nia ka teo ngado go mai ana i laona mae oba fuana aalulana tooa
mae gi.
28-29 Si kada oro gi sui na mai, gera kani faafia roo aena ma abana gi, ma
daka aalua wane uria fofololaa gi suusia. Sui, ka muusia go ana na kanilaa
nae gi ma na aagalo ta'a nae gi daka tari nia na kou fui laona aanogwou.
Haia, si kada nia e rikia go a Jesus, nia ka rii baita, ma ka bourru na
i maana aena Jesus, ma ka rii urii, <<Jesus ae, Wela God initoo, taa naa
o dooria ani nau? I nau ku gani oe aata oko falea na kwakwaelaa faafi
nau.>> Nia e haea si baea nae gi sulia Jesus e oodua na aagalo ta'a baa gi
e too ani nia ka hagatafa faasia.
30 Jesus ka ledia, <<Ni tei na hatamu?>>
Ma nia e oolisia ka urii, <<Hatagu a Lului Wane.>> Nia ka oolisi urinae
sulia na aagalo ta'a oro na da ruufi nia.
31 Na aagalo ta'a nae gi daka gania Jesus faasia oodulada fui laona gulu
ni kwaelaa.
32 Haia, na boso oro da fanga ada i kame na tolo garangi laugo si gula
nae. Ma na aagalo ta'a nae gi daka gania a Jesus hai daka lea ada fui laona
boso nae gi. Ma a Jesus ka faalamaini gera naa.
33 Gera ka hagatafa na mai faasia na wane baa, ma daka ruufia na na
boso baa gi teefou. Na langoi boso baa gi teefou daka lalao i oobina fou
naa fui laona aasi, ma daka lola teefou naa.
34 Ana si kada wane fofolo usia boso nae gi da rikia si doo nae gi, daka
tafi ma daka uunuunu na sulia i laona maefera baita ma i laona maefera
to'ou galigali gi laugo i seenae.
35 Na iimola gi na da rongoa, da hagatafa uria rikilana si doo nae e fuli.
Ma ana si kada gera dao mai siana Jesus, daka rikia na wane nae na aagalo

ta'a e lafu naa faasi nia ma ka gwouru go ana i maana aena a Jesus, nia
ka oofi naa, ma na manataa o'olo gi ka too naa ani nia. Ma gera sui daka
mou.
36 Haia, tooa na da rikia si kada baa a Jesus e taria na aagalo ta'a nae gi
faasia na wane naa, gera uunuunu na sulia fuagera.
37 Sui afutana tooa nae da too ana lolofaa nae da gania Jesus hai ka lea
ana faasia fera gera, sulia gera mou asianaa. Sui a Jesus ka tae naa i laona
baru uria lealaa.
38 Na wane baa na aagalo ta'a e lafu faasi nia, e ingo ana Jesus, <<O
faalamai nau eeri kuka lea agu fai oe.>>

Ma a Jesus e oodu nia ka bae urii fuana,

39 <<O ooli amu na i fera oe, oko faarongo ana si doo nae gi a God e iilida
fuamu.>> Sui, na wane nae ka ooli naa fui fera, ma ka faarai na sulia si
doo nae gi a Jesus e iilida fuana.

Jesus e guraa roo geni.

40 Sui ana si kada a Jesus e ooli lau mai fuana ta bali aasi aai, na iimola
gi da maasi nia ma daka eele baita asianaa uria na rikilanalaa.
41 Ma tee wane hatana Jaeras ka dao mai. Na wane nae i nia na wane
kwai'adomi i laona Beu Aabu ni figulaa. Nia e lea mai ka bourru i maana
aena Jesus, ma ka ingo na ana Jesus eeri nia ka lea fai nia fui luma nia.
42 Sulia tee fe haari muutaia nia na e matai, ma ka garangi mae naa. Tee
aakwala ma roo fe ngali go na e baita na mai sulia.

Ma ana si kada a Jesus e lea fai nia ana, na iimola oro da lulu gali nia.

43 Ma tee geni na abu sura e haungi nia e too laugo i see nae. Na mataia
ta'a nae e haungia na geni nae sulia aakwala ma roo fe ngali na e sui naa.
Ma ka nagaa na todadoo nia teefou fuana teni wane uria daka gura nia
ma ka langi si mamana go fuana.
44 Haia, na geni naa ka fali mai i buira Jesus, ma ka hamotoona fifisina
maku a Jesus, ma na abu tafa nae ka sui na ana si kada nae.

45 A Jesus ka ledi, <<Ni tei na e hamotoogu?>>

Ana si kada nae na figua nae teefou da tofe go ada.

Ma a Peter ka bae urii, <<Aarai ae, tooa oro na da bibingi oe naa.>>

46 Sui Jesus ka bae urii, <<Taa wane na e hamotoogu, sulia ku haitamana
ana si kada na mamanaa nau ka gura ta iimola.>>
47 Na geni nae e haitamana Jesus e daotoona naa, ma nia ka fali mai ma
ka lelebe ma ka mou, ma nia ka bourru i maana aena a Jesus. Ma si kada
tooa oro nae gi da aadaada ani nia, nia ka faarongo teefou na ana si doo
na e iilida gi, ma nia ka akwaa naa lau go.
48 A Jesus ka bae urii fuana, <<Inite ae, God e gura oe sulia na o manata
mamana ani nau. Oko lea na kou amu, ma langi osi manata abo.>>

49 Si kada a Jesus e bae ua urinae, tee wane e dao na mai faasia luma
a Jaeras, ka faarongoa Jaeras ka urii, <<Na haari oe e mae naa. Langi osi
faa'aberosia lau na wane faatolomai.>>
50 Ma a Jesus e rongoa, ma ka bae urii fuana a Jaeras, <<Langi osi mou.
Lea o manata mamana amu, tara haari oe ka diana laugo ana.>>

51 Ana si kada gera dao kou ana i luma, a Jesus ka talaia a Peter fai nia
a John ma a James fai nia maa ma ni tee nia na wela nae go, daka ruu i
luma. A Jesus ka luia ta iimola lau si lea fai daalu i luma.

52 Ma na figua nae sui teefou da suungimaea ma daka aangisia na wela
nae. Sui Jesus ka bae luida ka urii, <<Musi aangi lau. Na wela naa nia
langi si mae, nia ka teo go ana.
53 Ma gera daka waelasia ada Jesus, sulia gera haitamana na wela naa
nia e mae mamana naa.
54 Sui a Jesus ka dau i abana na wela nae, ma ka bae baita urii, <<Wela
ae, o tatae!>>
55 Ma na mangona ka ooli lau mai, ma nia ka tatae. Ma a Jesus ka haea
fuada eeri daka falea tee si fanga fuana.
56 Ni tee nia fai nia na maa nia wela nae, da kwele baita asianaa ana si
doo nae. Sui a Jesus ka bae luida langi dasi bae lau sulia doo nae gi fuana
ta wane.

9

Jesus e oodua na Aposol nia gi uria raolaa.

1 A Jesus e soea mai na aakwala ma roo wane fafurongo nia gi siana.
Ma nia ka falea na rigitaa ma na mamanaa fuada uria guralana mataia gi
ma na tarilana aagalo ta'a gi.
2 Nia ka oodu gera kou uria faatalolana Initooa a God ma na guralana
tooa matai.
3 Ma nia ka bae fifii fuada ka urii, <<E langi molu si dau ana tesi doo
ana lealaa gamu naa. Musi ngalia ta wai ma tesi fanga, si malefo boro ka
langi laugo, ai fuana kubou, ma tesi maku ni oolisilaa boro ka langi laugo.
4 Ma luma taa na da gonitai gomolu, molu ka too ngado naa i laona tee
luma nae lea ka dao ana si kada na molu ka lea ana.
5 Lea ta maefera na da langi dasi gonitai gomolu, molu ka lea amolu
faasida, ma molu ka tafusia aafuafui gano faasia lofo ae molu, uria na
faatailana naa fuada tara a God ka keto gera.>>
6 Ma na oote fafurongo nae gi da lea, ma daka liufia na fera gi sui fuana
baelaa sulia Faarongolaa Diana sulia a God ma fai nia guralana tooa gi
ana gula gi sui.

Kada a Herod e rongoa faarailaa gi sulia a Jesus.

7 Ana si kada nae laugo, a Herod Antipas na Aaofia i Galili, nia e rongoa
na faarailaa gi sulia doo gi na a Jesus e iilida. Ma na manatana ka kaubare,
sulia teni wane gi da haea nia a John Siuabu na e mouri lau,
8 ma teni wane daka haea nia a Elaeja na profet, ma teni tooa lau daka
haea nia ta profet aai ua mai i nao na e tatae lau faasia na maea.
9 A Herod ka bae urii, <<Na wane taa naa da bae sulia naa? Sulia a John
baa ku furi muusia sui naa na ketena.>> Haia, ita i kada nae a Herod ka
dooria asianaa naa rikilana a Jesus.

Jesus e hangonia na lima tooni wane.

10 Haia, si kada na aakwala ma roo wane fafurongo nia a Jesus, daalu
ooli na mai, daalu ka uunuunu sulia doo gi na da iilida. Sui, a Jesus fai nia
fafurongo nae gi, daalu ka lea taifilida fui fera i Betsaeda.
11 Sui si kada na figua gi da rongoa naa a Jesus e dao, gera laugo daka
lea suli nia. Ma a Jesus e gonitainida, ma ka bae sulia na Initooa a God
fuada, ma ka faamouria na iimola ani gera na da matai.
12 Ma i haulafi, na aakwala ma roo wane fafurongo nia gi daka lea mai
siana ma daka bae urii, <<O faaolia na figua naa eeri daka lea ada ana

fera naa gi, ma daka daotoona ada tesi fanga fai nia ta gula ni teolaa, sulia
i seegi si gula e langi ta iimola kasi too go ana naa.>>
13 Sui a Jesus ka bae urii fuada, <<I gomolu molu fale tesi fanga fuada
uria anilana.>>
Ma gera oolisia daka urii, <<I gemelu na melu too go ana lima fe beredi
ma na roo gwe iia. E utaa? I oe o dooria melu ka lea uria folilana mai tesi
fanga fuana na figua baita naa?>>
14 Na figua na e bobola fai nia na lima tooni wane na da too i seenae.
A Jesus ka bae urii fuana na oote fafurongo nia gi, <<Molu haea fuada
daka gwouru i aano ana oogulaa ana iimola gi ana lima aakwala ana tee
figua.>>
15 I buira na oote fafurongo gi da iilia si doo nae sui, na tooa gi sui da
gwouru naa.
16 Sui a Jesus ka ngalia na lima fe beredi nae gi ma na roo gwe iia nae
gi, ma nia ka aada alaa uria langi ma ka tangoa a God. Sui nia ka niia na
beredi gi, ma ka falea fuana na oote fafurongo nia gi eeri daka tolingia
fuada na iimola gi.
17 I gera sui da fanga ma daka aabusu asianaa. Ma na oote fafurongo
nia gi daka gonia na oorongana fanga na e oore i laona aakwala ma roo
koko gi lelea fungu.

A Peter fai nia a Jesus.

18 Tesi kada a Jesus e fooa ana taifilia, ma na oote fafurongo nia gi daka
lea mai siana, ma nia ka ledi gera ka urii, <<Na iimola gi da haea i nau ni
tei naa?>>
19 Ma da oolisia ka urii, <<Teni iimola gi da haea hasa i oe a John Siuabu.
Ma teni iimola gi lau da haea ada hasa i oe a Elaeja. Ma teni iimola gi aai
lau da haea hasa ni oe tee wane ada na profet gi i nao ua na mai na e
mouri ooli lau.>>
20 Ma a Jesus e ledi gera ka urii, <<Ma i gomolu mone, molu haea i nau
ni tei naa?>>
A Peter e oolisia ka urii, <<I oe naa na Christ, na wane na a God e filia
uria Aaofialaa.>>
21 Sui a Jesus ka bae fifii fuada eeri langi dasi faarongoa lau ta wane ana
si doo nae.
22 Ma i nia ka bae laugo urii, <<I nau, na Wela nia Iimola gi tara kuka
nonifii baita ana doo oro gi. Ma na wane baita gi ma na fataabu baita
gi ma na wane faatolomai gi ana na kwaieresia gi, daka sinatai nau. Ma
daka haumaeli nau, sui ana ooula fe dani, a God tara ka tatae nau faasia
na maea.>>
23 Ma Jesus ka bae lau urii fuada sui go, <<Lea so ta iimola e dooria na
lealaa mai fai nau, i nia langi kasi hasi uria na kwaidooria nia i talana.
Ma nia ka ngalia na airarafolo ana fiilaa nia sulia dani, ma ka lea mai suli
nau.
24 Sulia so ni tei naa e dooria ka oogani ana na mourilana i talana,
tara nia ka mae. Haia, ma so ni tei naa e lugasia na mourilana uria na
dianalagu, i nia ka mouri.
25 Langi si diana fuana ta wane na ka ngalia mai na doo oro gi i laona
molaagali, sui taa nia ka mae ma ka lea i laona eere.
26 Haia, lea ta wane e ida lau sulia manata mamanalaa nia ani nau ma
na faatolomaia nau, tara nau kuka ida laugo suli nia ana si kada kuka dao
mai fai nia na baitalaa gami a God na Maa ma na ensel nia gi.

27 Ma nau ku haea doo mamana fuamolu, teni tooa amolu, langi dasi
mae lelea daka rikia na Initooa nia a God e dao mai.>>

Na nonina Jesus e oolisi.

28 Tee fe wiki i buira i nia e haea doo nae gi, a Jesus e talaia a Peter ma
a John ma a James, ma da raa i gwouna tee fe uuo uria na fooalaa.
29 Ma si kada a Jesus e fooa ana, na maana ka tatala ma na maku nia gi
ka kwakwaoa ma ka sinasina asianaa.
30 Ma ali'ali tee roo wane daaro ka too laugo i seenae ma daka bae adaaro
fai nia. I daaro na a Moses ma a Elaeja.
31 Ma daaro daaro dao faatai mai i laona na raralaa i langi, ma daaro
ka bae fai nia a Jesus sulia na faamamanalana na manatalaa nia a God na
tara nia ka iilia ana na maelana i Jerusalem.
32 Ma a Peter ma na roo ruana nia gi, daka teo liu ada. Sui ana si kada
da aada, daka rikia na raralana a Jesus ma na roo wane gi na da take fai
nia.
33 Ma ana si kada na roo wane nae gi daaro tafusia naa a Jesus, a Peter
ka bae urii fuana, <<Aarai ae, nia diana asianaa na golu ka too naa agolu
i seegi. Tara melu ka tolea ta oolu babala, tee doo fuamu, ta doo fuana a
Moses, ma ta tee doo aai fuana a Elaeja.>> (I nia e lalafusia laugo ana si
doo na i nia e haea.)
34 Ma si kada a Peter e bae ua go ana, tesi barobaro e dao ma ka nunufi
gera. Ma na oolu wane fafurongo gi daka mou ana si kada na barobaro
nae e dao mai faafi gera.
35 Ma tee lingee doo ka bae mai faasia i laona na barobaro nae ka urii,
<<Nia naa na Wela nau na ku filia naa. Molu ka fafurongo nia!>>
36 Ma si kada na lingee doo nae e faasuia na baelana, a Jesus go ana
taifilia na e too fai nia na oolu fafurongo nia gi i seenae. Ma daalu ka
bonatainia naa si doo nae, ma ana si kada nae e langi dasi faarongoa go
ta iimola ana si doo nae gi na da rikida.

A Jesus e guraa na wane daraa.

37 Sui fe dani buira si doo nae gi, a Jesus fai nia oolu fafurongo nia gi
daalu ka sifo mai faasia gwouna fe uuo na a Jesus e malalia ana, ma na
tooa oro gi da kwaitodai fai nia a Jesus.
38 Ma tee wane faasia na figua na e rii ka bae urii, <<Faatolomai ae, nau
ku gani oe, o taria aagalo ta'a na faasia na wela nau, sulia i nia na tee fe
wela muutaia nau.
39 Na aagalo ta'a e dao ana ka faatona, ma ka rii baita, ma ka ui ania i
aano, ma na aalitafa ka kwalutafa i fakana. Si kada nia e haungia, nia ka
afetai asianaa uria suilaa faasia.
40 Nau ku gania fafurongo oe gi uria tarilana faasia, ma ka afetai fuada
uria iililana.>>
41 A Jesus e bae urii, <<Gamu tooa na aabulolaa gamu e ta'a, ma musi
manata mamana ana a God. E afetai kuka too fai gamu katau. Nau ku
noni eela naa ani gamu.>> Sui nia ka bae urii fuana wane nae, <<O ngalia
mai na wela oe nae i see.>>
42 Ana si kada na wela naa e dao mai ana si gula nae a Jesus e take ana,
na aagalo ta'a naa e hamo uria wela naa, kafi ui ania i hae gano, ma ka
lebesia naa. A Jesus e ngatafia aagalo ta'a naa kafi hagatafa faasia wela
nae, ma na toolana wela naa kafi diana, ma a Jesus kafi falea wela na
fuana maa nia.

43 Ma na tooa na da figu, daka kwele baita asianaa ana si rigitaa a God.

Ruana si kada a Jesus e faarai sulia na maelana.

Si kada na tooa gi da kwele ua go ada ana si doo nae gi a Jesus e iilida, nia ka bae urii fuana oote fafurongo nia gi,

44 <<Langi musi manata buro ana si doo na ku haea fuagamu. Nau, na Wela nia Iimola gi, tara daka fale nau fuana abana tooa da keketo.>>

45 Sui na fafurongo nia gi langi dasi haitamana si taa naa si manata ana si baea nae gi nia e haea. God e haufinia na malutana si baea nae gi faasida. Ma daalu laugo da mou uria ledilana sulia si malutaa nae.

Ni tei naa e baita.

46 Sui na oolisusuua ka liu i matangana na fafurongo a Jesus gi, sulia ni tei ani gera na wane naonao i matangada.

47 Ma sulia Jesus e haitamana si manataa gi lioda, nia ka ngalia tee wela, ma ka faatakea i ninimana,

48 ma ka bae urii fuada, <<So ni tei na ka gonitainia wela nae sulia na manata mamanalaa nia ani nau, nia ka gonitai nau lau go. Ma so ni tei na ka gonitai nau, nia ka gonitainia laugo a God na e oodu nau mai. Sulia ni tei naa e faato'ou nia i talana i matanga gamu, nia na wane e naonao.>>

Ni tei na kasi take bokota gamu, i nia ka too fai gamu.

49 Sui a John ka bae urii, <<Aarai ae, gemelu rikia tee wane e taria na aagalo ta'a ana hatamu, ma melu ka luia faasia iililanalaa, sulia i nia kasi too oofu fai golu.>>

50 A Jesus ka bae urii fuada, <<E langi musi lui nia, sulia ni tei na langi kasi take bokota gia, i nia na wane naa fai gia.>>

Na tooa i Samaria da oote gera ana gonilana a Jesus.

51 Si kada e dao garangi naa eeri a Jesus ka tatae i langi, nia ka manata teefou naa uria lealaa fui Jerusalem.

52 Ma nia ka falea teni wane gi daka eeta i nao ani nia. Gera lea ma daka dao ana tee fera ana na lolofaa i Samaria eeri daka aade aagau ana na doo gi sui maasi nia.

53 Sui taa, na iimola gi i seenae langi dasi dooria go na gonitailana, sulia i nia na wane Jiu na e lea ana uria i Jerusalem.

54 Ma si kada na roo wane fafurongo gi a James ma a John daaro rikia si doo naa, daaro ka bae urii fuana, <<Lord ae, e utaa? I oe o dooria mere ka gani uria ta eere faasia i langi eeri ka haungi gera?>>

55 Sui a Jesus e aabulo ma ka ngatafida.

56 Ma daka lea na ada uria ta fera e'ete.

57 Ma ana si kada gera lea naa sulia na tala, tee wane ka bae urii fuana a Jesus, <<Nau ku lea fai oe so i fai na o lea uria.>>

58 A Jesus ka bae urii fuana, <<Si doo naa langi kasi waluda. Na kui kwasi gi da too ana na kilu gera gi uria teolaa, ma na manu gi laugo daka too ana na nui gera gi. Haia, i nau na Wela nia Iimola gi, langi kusi too ana ta luma hai so kuka teo ana.>>

59 Ma a Jesus ka bae urii fuana ta wane aai, <<O lea mai i fai nau.>>

Sui na wane nae ka bae ana urii, <<Aarai ae, o faalamaini nau eeri kuka lea, ku aalua fasi na maa nau.>>

60 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<O faalamainia na tooa gi na langi dasi too ana mouria faasia a God daka aalua na ada na iimola mae gera gi. I oe mone, o lea, oko faataloa na Initooa nia a God.>>

61 Ma ta wane aai lau ka bae urii, <<Aarai ae, i nau ku lea i burimu. Sui
taa, o faalamaini nau hai so ku lea ma kuka aalualu fasi fuada na iimola
nau gi i fera.>>
62 A Jesus ka bae urii fuana, <<Tee wane na e hafalia na lealaa fai nau,
sui taa nia e manata asianaa sulia na doo gi na e tafusida, i nia langi kasi
bobola fai nia a God na Aaofia nia.>>

A Jesus e falea fiu aakwala roo fafurongo nia gi.

10

1 I buira na doo naa gi, a Jesus na Lord e filia fiu aakwala ma roo wane,
ma ka falea daka lea roo wane - roo wane eeri daka lea i nao ana fuana
fera gi sui go na i nia e manata uria lealaa ana gi.
2 Ma i nia ka bae urii fuada, <<Na tooa gi na da aade aagau naa uria
manata mamanalaa ana a God, gera iilingia na doo oro gi i laona na hara
uria gonilana. Sui taa, na wane gi ni gonilana na doo nae gi na e langi
dasi oro. Nia naa, muka gania a God eeri ka falea mai na wane ni raolaa
gi fai gamu.
3 Molu lea naa. I nau ku oodu gamu iilingia na gala sipsip gi i matangada
na kui kwasi gi, sulia iimola oro gi da dooria labasilaa gamu.
4 E langi musi ngalia tesi malefo ma langi ta wai ni aalu malefo i laona
ma langi ta tae silipa. Ma ka langi musi abero ana baelaa fai nia ta iimola
sulia tala.
5 Ma si kada mu ruu ana ta luma, muka bae urii, <Na fanualama ka too
fai gamu na iimola gi i laona na luma naa.>
6 Ma lea na wane na e too i seenae ka dooria laugo na fanualama, na
fanualama gamu ka too ana fai nia na wane nae. Ma lea so ka langi, na
fanualama nae ka ooli laugo mai fuagamu.
7 Muka too i laona na luma nae, ma muka ania tesi fanga ma muka
gwoufia si doo na da falea fuagamu. Sulia na wane na e rao ka ngalia go
ana na folilaa nia. Ma langi musi idu faasia ta luma uria ta luma aai lau.
8 <<Ma si kada mu dao ana ta fera ma daka gonitai gamu, muka ania
tesi fanga taa na da falea fuagamu.
9 Ma muka guraa na iimola matai gi i laona na fera nae, ma muka bae
urii fuana na iimola gi i seenae, <Si initooa a God e dao garangi gamu
naa.>
10 Ma lea mu dao ana ta fera ma langi dasi gonitai gamu, muka lea sulia
na tala gi i laona na fera nae ma muka bae urii,
11 <Na aafuafui gano ana na fera gamu na e kau boroi ana na lofo
aemelu, melu ka kwae tafusia na kou. Nia naa na mamalafooa ana
ngatafilaa gami ani gamu. Molu ka manatatoona si doo naa: Si initooa
a God e dao garangi gamu naa.>
12 I nau ku haea fuagamu, ana fe Dani ni keketolaa, tara a God ka falea
na kwakwaea fuana na fera ta'a baa i Sodom. Sui tara nia ka falea na
kwakwaea baita ka tasa fuana fera nae liufia fera Sodom!>>

Maefera baita gi na dasi manata mamana ana Jesus.

13 A Jesus e bae urii, <<Aangilaa ma na suungimaea tara ka dao ani gamu
na mu too i fera Koresin. Ma ni gamu na mu too i fera i Betsaeda ka urinae
laugo. Sulia si doo kwaibalatana gi ku aadea fuagamu, lea so daka aadea i
Taea ma i Saedon i nao, na tooa gi i seenae boro daka gwouru i aano, ma
daka ruufafi gera ana si maku ana too bilia, ma daka uusua nonida ana

fua, eeri ka faatainia gera oolitai manata sui na faasia aade ta'alaa gera gi.
14 Haia, ana fe dani a God tara ka keketoa na molaagali, si kwakwaelaa
gamu tara ka tasa liufia na tooa gi i Taea fai nia Saedon.
15 Haia, gamu na too i Kapaneam, na manata gamu baa haea a God tara
ka iigini gamu uria Initooa i Langi. Sui taa, tara nia ka ui ani gamu fui si
gula ni maea.>>
16 Sui a Jesus ka bae urii fuana oote fafurongo nia gi, <<So ni tei na ka
rongo suli gamu, nia ka rongo suli nau laugo. Ma so ni tei ka oote nia ani
gamu, nia ka oote nia ani nau laugo. Ma so ni tei ka oote nia ani nau, nia
ka oote nia laugo ana a God na e oodu nau mai.>>
17 Ma na fiu aakwala ma roo wane baa gi da lea naa. Ma ana si kada
gera ooli mai, daka eele asianaa ma daka bae urii, <<Lord ae, na aagalo
ta'a gi boroi da roosuli gemelu si kada melu tarida ana na hatamu!>>
18 A Jesus e oolisida ka urii, <<I nau ku rikia a Satan e asia ka iilingia ta
sinamaaru faasia i langi.
19 Molu fafurongo fasi! I nau ku falea naa na rigitaa fuagamu eeri muka
haitamana falilaa i fafona na loi gi ma na doo ala gi. Ma si kada muka
daotoona na rigitaa nia gi sui a Satan na maalimaea, e afetai daka falea
na fiilaa fuagamu.
20 Sui taa, e langi musi eele lau sulia na aagalo ta'a gi da roosuli gamu.
Muka eele agamu sulia a God e kedea naa na hatagamu i langi.>>

Jesus e eele.

21 Ma ana si kadamanga nae, Aanoedoo Aabu e faaelea a Jesus, ma nia
ka bae urii, <<Maa ae, oe Lord usia i langi ma i aano fuu. Nau ku baelafe
oe, sulia na o faatainia amu na doo nae gi fuana tooa da iilingia wela to'ou
gi, ma oko haufinia si doo naa gi faasia tooa da liotoo ma tooa da bubu
haitamana si doo oro gi. Iiuka Maa, na doo nae gi e urinae na sulia na
kwaidooria oe ua na mai i nao.>>
22 Sui a Jesus ka bae urii, <<A Maa nau e falea sui na doo gi sui fuagu.
Ma taifilia a Maa go na e haitamagu na Wela nia. Ma tee taifilia laugo
na Wela nia taifili nia go na e haitamana a Maa nia, ma tee taifili gera go
na Wela nia e aadafilia fuana ka faatainia fuada, na gera haitamana na
Maa.>>
23 Sui a Jesus e aabulo fuana oote fafurongo nia gi taifilida, ka bae urii,
<<Oilakea fuagamu sulia mu rikia si doo naa gi i tara'ena.
24 Nau ku hae fuagamu, profet oro ma na aaofia oro laugo da dooria
rikilana si doo naa gi mu rikia i tara'ena, sui ka afetai fuada. Ma daka
dooria asianaa laugo na rongolana si taa gi na mu rongoa i tara'ena, sui
ka afetai laugo fuada.>>

Na oomelawanea sulia na wane diana faasia Samaria.

25 Tee wane faatolomai ana na kwaieresia gi e lea mai siana a Jesus uria
na iilitoolana, ma ka bae urii, <<Wane faatolomai ae, si taa naa nau tara
ku iilia eeri kuka too ana na mouria firi?>>
26 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Taa naa na Kekedelaa Aabu gi da haea?
Ma o iidumi utaa ada?>>
27 Ma na wane nae e oolisia ka urii, <<Oko rakediana ana a God na Lord
oe, ana liomu teefou ma na mangomu teefou ma na rigitalamu teefou.
Ma oko rakediana fuana na iimola gi lau ana aefera oe ka iilingia laugo o
rakediana fuamu i talamu.>>

28 Ma a Jesus e bae ka urii, <<Si oolisilaa oe nia mamana. O iilia si doo
nae, ma oko mouri.>>
29 Sui taa, na wane faatolomai nae ana kwaieresia gi e ida laugo, ma nia
ka ledia lau a Jesus ka urii, <<Ni tei naa na wane aefera nau gi?>>
30 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Tee wane Jiu e too mai i Jerusalem ma
ka lea uria i Jeriko. Ma si kada nia e lea ua ana sulia na tala, na wane
bebeli gi daka haungia, ma daka laua na doo nia gi sui fai nia na maku
nia gi. Ma daka rabusia lelea ka garangi mae, ma daka lugasia, daka lea
na ada faasia.
31 Ma ana si kada nae, tee fataabu e lea go sulia na tala nae, ma si kada
e rikia na wane baa, nia ka tasa laugo ana sulia ta bali tala aai, ma ka lea
naa.
32 Sui tee wane kwai'adomi i laona na Beu Aabu a God e lea laugo mai
sulia na tala nae. Ma ana si kada nia e dao i seenae, nia ka rikia na wane
baa. Sui i nia laugo ka tasa ana faasia ana ta bali tala aai, ma ka lea naa.
33 Sui tee wane faasia na lolofaa maadiu i Samaria e lea laugo mai sulia
na tala nae. Si kada nia e rikia na wane baa, nia ka kwaimanatai asianaa
fuana.
34 Ma nia ka lea mai siana, ma ka igitainia na gwai ma na waen faafia
na maala nia gi, ma ka afua. Sui nia ka faataea i fafona na hosi nia, ma ka
ngalia naa fuana tee beu na da foli uria na toolaa i laona, ma ka aadasulia
i seenae.
35 Ma ana ruana fe dani, nia ka lafua roo fe rebe malefo, ma ka falea
fuana na wane na e aadasulia na beu nae, ma ka bae urii fuana, <O
aadasulia na wane naa, ma si kada ku ooli lau mai ana, nau kuka duua
fita si malefo na o nagaa fuana.>>>
36 Sui a Jesus ka bae urii, <<I oe o manata utaa? Ni tei ani daalu na oolu
wane naa gi na i nia na wane aefera nia na wane baa na wane bebeli gi
da kwaea?>>
37 Ma na wane faatolomaia nae ana kwaieresia gi e bae lau ka urii, <<Na
wane na e kwaimanatai fuana.>>
Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<O lea, oko iili urinae laugo.>>

Ni Mata fai nia ni Mary.

38 Si kada a Jesus ma na oote fafurongo nia gi da lea ana, daka dao ana
tee maefera, ma tee geni na hatana ni Mata ka gonitainia a Jesus uria i
laona na luma nia.
39 Ma na haasina ni Mary ka gwouru garangia na aena a Jesus na Lord,
ma ka fafurongo ana uria na faatolomailaa nia gi.
40 Ma ni Mata na manatalana ka asia sulia ni nia go ana na e iilia na
raoa gi sui go i luma. Ma nia ka lea mai siana a Jesus, ka bae urii fuana,
<<Lord ae, e utaa? Oe osi manata a'abo go sulia na haasigu na e tafusi nau
go ana kuka iilia go agu na raoa naa gi sui taifili nau? O haea fuana eeri i
nia ka lea mai ka adomi nau laugo!>>
41 Ma a Lord e oolisia ka urii, <<Mata ae, ni oe o manata a'abo ma na
manatalamu ka abero sulia na doo oro gi asianaa.
42 Haia, ma tesi doo go na e initoo. Ni Mary ana na e filia ana o'oloa, ma
e afetai ta wane ka lafua naa faasia.>>

Jesus e faatolomai sulia na fooalaa.

11

1 Ana tee maedani, a Jesus e fooa ana, ana tesi gula. Ma si kada e fooa
sui, tee wane ada na oote fafurongo nia gi ka bae urii fuana, <<Lord ae, o
faatolomai gami ana fooalaa, iilingia na a John e faatolomainia laugo na
oote fafurongo nia gi.>>
2 A Jesus ka bae urii fuada, <<Si kada mu fooa ana, muka bae urii, <Maa
ae, gami dooria tooa gi sui daka faabaitaa na hatamu sulia nia e aabu
asianaa. Na Initooa oe ka dao mai.
3 Ma oko falea fasi mai fuagami na fanga na e bobola fuagami sulia dani.
4 Ma oko manata lukea na aade ta'alaa gami gi sulia i gami mi manata
lukea na iimola gi sui na da iilia si aade ta'a gi fuagami. Ma osi eekwatai
gami uria na iilitooa.>>>
5 Ma a Jesus ka bae ana tesi oomelawanea urii fuana na oote fafurongo
nia gi, <<Lea so ta wane ani gomolu ka lea siana na ruana nia lao initoona
na rodo, ma ka bae urii fuana, <Ruana ae, o falea fasi mai ta oolu fe beredi
fuagu.
6 Sulia tee wane ruana agu na e too mai ana fera tau, ka dao mai siagu.
Sui ka langi kusi too ana tesi fanga hai kuka falea fuana.>
7 Ma lea na ruana nia nae e langi si lea mai i maa, ma ka bae urii, <Langi
osi aberotai nau! Na maa e bilake naa, ma na wela nau gi melu ka teo sui
naa. Afetai kuka tatae lau uria falelana tesi doo fuamu.>
8 Haia, i nau ku haea fuamolu, boroi ana so i nia ka langi si doori iililana
tesi doo, lea so na wane nae e gania ka tasa dongaa go ana, na wane aai
na i luma ka tatae ma ka falea go ana na doo gi sui na nia e doorida. Ma
i nia iilia langi lau sulia na wane nae na ruana nia, ma sulia go ana na i
nia langi kasi ida uria ganilaa.
9 Nia na ku haea si doo naa fuamolu. Molu gani, ma molu ka ngalia si
doo na molu gani uria. Molu ka nani, ma molu ka rikia si doo na molu
nani uria. Molu ka kidikidi, ma na maa ka ifi fuamolu.
10 Sulia na tooa gi sui na da gani, daka ngalia na doo na da gania. Ma
na tooa gi sui na da nani, daka rikia na doo na da nani uria. Ma na tooa
gi sui na da kidikidi, na maa ka ifi fuada.
11 <<Ma ni tei ani gomolu na maa gi, lea so ta wela oe ka gania iia, langi
osi falea na loi fuana!
12 Ma lea so na wela oe e gani uria tee fe faleke karaikua, langi osi falea
ana ta subu fuana!
13 Sui boroi ana na molu ka ta'a, i gomolu molu haitamana na falelana
si doo diana gi fuana wela gomolu gi. Ma na Maa na i langi e rakediana
baita ka tasa. Nia naa, nia ka falea na Aanoedoo Aabu fuada na tooa gi na
da gani nia uria!>>

Jesus fai nia Bielsebul.

14 Ana tesi kada, Jesus e taria tee aagalo faasia tee wane fakana e ato.
Ma si kada aagalo na e tafi faasia, nia ka bae lau. Ma na tooa oro na da
figu, gera ka kwele.
15 Ma teni wane ada gi gera ka bae urii, <<Nia tari aagalo ana Bielsebul
na wane baa e initoo usia na aagalo gi. Nia naa e falea mamanaa naa
fuana ka tari aagalo ana.>>
16 Ma teni tooa ani gera, da dooria faamala'oelana a Jesus. Ma gera ka
gania hai nia ka aadea ta doo kwaibalatana eeri ka faatainia na nia e lea
mamana mai faasia a God.

17 Ma sulia na a Jesus e haitamana go ana na manatalada, nia ka bae
urii fuagera, <<Lea so ta initooa ka firu fai gera i talada, na initooa nae ka
funu. Ma lea so ta aebara da firu fai gera i talada, gera ka tagalangai gera
naa.
18 Haia, ma so na initooa a Satan lea so ka firu fai nia i talana, tara na
initooa nae ka labasia i talana. Nau ku haea si doo naa gi sulia molu haea
nau ku tari aagalo ana mamanaa a Bielsebul.
19 Haia, ma lea ku tari aagalo ana mamanaa a Bielsebul, mamanaa tei
mone ana na bali amolu gi na da tari aagalo gi ana? Sulia si doo naa gi,
nia e faatainia i gomolu molu garo.
20 Ma ni nau ku taria aagalo gi ana mamanaa a God. Haia, ka faatainia
fuagamu na Initooa a God e dao mai siagamu.>>
21 Jesus ka bae lau ana tesi oomelawanea ka urii, <<Lea na wane ramo
e aade aagau ana raunga ni firu nia gi ma ka folo usia luma nia, e afetai
ta wane ka labasia na doo nia gi i laona luma nia.
22 Ma lea so ta wane na e rigita ka tasa ani nia e lea mai ma ka firu fai
nia ma ka tasa ana, tara na wane nae ka ngali teefou na ana doo ni firua
nia gi e fiitooda, ka tolingia teefou na doo gi sui fuana ruana nia gi.
23 <<Haia, ni tei naa e langi kasi lea suli nau, nia na maalimaea nau. Ma
ni tei na langi kasi adomi nau uria oofulana mai tooa gi siana God, nia ka
tagalangai gera na faasia God.>>

Faatolomailaa sulia na aagalo ta'a gi.

24 A Jesus ka bae lau urii, <<Si kada aagalo ta'a e lea faasia ta wane, nia
ka liliu i aanogwou, ma ka nani uria ta gula hai ka too lau ana. Ma lea nia
nani ka langi naa, nia ka manata urii, <Boro nau ku ooli lau siana wane
baa na ku too mai siana i nao ma kuka lea mai faasia.>
25 Si kada nia e ooli mai ka dao, nia ka rikia si gula baa gera salofia ma
daka olosia sui naa.
26 Si kada nia e rikia urinae sui, nia ka ooli ma ka talaia lau mai ta fiu
aagalo ta'a ka tasa liufia, daalu lea mai, daalu ka too naa laona wane baa.
Ana si kada nae, na ta'alana wane nae ka ta'a ka liufia i nao.>>

Na eelelaa mamana.

27 Si kada Jesus e haea si doo naa gi fuada sui, tee inite aai laona figua
naa e rii ka bae urii, <<Na geni na e kwalafi oe ma ka faasusufi oe, nia e
eele ka tasa.>>
28 Sui taa, a Jesus e oolisia ka bae urii, <<Langi go. Tei gera na da rongoa
baelana God ma gera ka iili sulia baelana, gera naa da eele ka tasa.>>

Tooa gi da dooria Jesus ka iilia doo kwaibalatana.

29 Ma kada tooa oro gera figu mai garangia a Jesus, nia ka bae urii
fuagera, <<Gamu na uuni wane naa, gamu na uuni wane ta'a. Sulia
mu doori rikilana doo kwaibalatana, ma ka afetai muka rikia ta doo
kwaibalatana. Ma tara muka rikia go agamu na doo kwaibalatana iilingia
na doo baa e fuli fuana profet Jona.
30 Sulia Jona e iilingia ta mamalafooa fuana tooa i Niniva. Ka urinae
laugo ani nau, na Wela nia Iimola gi, kuka iilingia laugo ta mamalafooa
fuana tooa naa ana si kada nae.
31 Ma ana maedani tara a God ka ketoa ana tooa, na geni aaofia baa ana
maefera i Siba, tara nia ka take ma ka faatainia na doo ta'alaa gamu tooa
ana uuni wane naa, sulia na aabulolaa gamu e garo asianaa. Nia e lea tau

na mai faasia suilana molaagali uria rongolana haitamadooa a Solomon.
Sui taa, tee wane na e baita ka tasa liufia a Solomon e too i see i tara'ena,
ma gamu si rongo nia go.
32 Ka urinae laugo ana si kada God tara ka ketoa ana tooa. Na tooa i
Niniva tara gera ka faatainia na doo ta'alaa gamu ana fe dani ni keketoa,
sulia gera aabulo sui na faasia si garolaa gera gi, si kada gera rongoa a
Jona e funao ana fuada. Haia, wane baita ka tasa liufia a Jona e too naa i
seegi i tara'ena, sui langi gamu musi oolitai manata go.>>

33 A Jesus ka bae urii, <<Langi ta wane na e faaharua na laeta, sui nia
ka haufinia ana, ma langi ka aalua ana farana ta teu. Kada nia e faaharua
laeta sui, nia ka aalua na mone ana gula ni aalu laetalaa, eeri ni tei na e
ruu mai lao luma, nia haitamana ka rikia raralana.
34 Na maamu e iilingia laeta fuana nonimu. Lea na maamu e
gwagwalifolaa, na nonimu laugo ka folaa. Ma lea na maamu e rorodoa,
na nonimu laugo ka rorodoa.
35 Nia naa, oko susulia na laeta na e too ani oe, aata ka rorodoa go ana.
36 Lea na nonimu teefou ka folaa ma ta bali amu kasi too lao rorodoa,
oe o folaa teefou naa iilingia na laeta baa e talafi oe ana raralana.>>

Jesus e ngatafia na Farisi gi ma na faatolomai gi.

37 Ana si kada Jesus e faasuia ana baelana, tee wane ana Farisi gi ka soea
uria fangalaa i luma nia. A Jesus ka lea fai nia, ma ka gwouru naa uria
fangalaa.
38 Ma na Farisi na ka kwele asianaa sulia nia e rikia a Jesus e langi kasi
fuloa na abana i nao suifetei na fangalaa.
39 Ma Jesus na Lord ka bae urii fuana, <<Gamu Farisi gi mu manata a'abo
asianaa uria taufilana bali maa ana teteu ni gwou gi ma na doo ni fanga
gamu gi go. Sui taa, i laona na manatalaa gamu gi e fungu ana doo ta'a gi
sui.
40 Gamu mu nue asianaa! God, na wane na e haungainia na bali maa
ana si doo gi sui, nia e haungainia laugo na bali lalo.
41 Haia, mu falea si taa gi na e too i laona teteu ni gwou gamu gi fai nia
si taa gi na e ni laona doo ni fanga gamu gi fuana tooa siofaa eeri si doo
gamu gi sui ka faalu.
42 <<Kwaimanatai asianaa fuagamu Farisi gi i sulia mu falea go agamu
fuana a God ta bali ana tangafuluna mumuduna si fanga gi na mu fasia
laona raoa gamu gi. Sui taa, langi musi manata a'abo go uria olosilana
toolaa gamu gi fai nia na wane aefera gamu gi ma na rakedianalaa gamu
gi fuana God. Nia e diana na muka iilia gala si doo nae gi, ma muka
manatatoona laugo si doo baita gi.
43 <<Kwaimanatai asianaa fuagamu Farisi gi, sulia si kada mu lea lao
Beu Aabu ni figulaa, muka dooria gwourulaa ana fuli ni gwourua ana
babaitaa. Ma ana si kada mu lea i maana usia gi, muka dooria tooa gi
gera ka faa'initoo gamu.
44 Kwaimanatai fuagamu Farisi gi, sulia mu iilingia na kwaingeia gi na
langi dasi uia ana fou, ma si kada wane gi da liu i fafoda, langi dasi aada
haitamana.>>
45 Sui tee wane ana faatolomai ana kwaieresia gi ka bae urii, <<Faatolo-
mai ae, si kada oe bae urinae, o bae labasi gemelu laugo nae.>>

46 Ma Jesus ka bae urii, <<Kwaimanatai laugo fuagamu faatolomai gi ana
kwaieresia gi, sulia mu haungainia kwaieresia afetai oro gi fuana tooa, ma
ka afetai fuada uria roosulilana, ma langi musi adomia gera laugo.
47 Kwaimanatai laugo fuagamu sulia mu haungainia doo diana gi fafona
kwaingeia gera profet gi ka aada diana asianaa, na profet baa gi na koo
gamu gi da haungida.
48 Sulia si doo nae gi, na nia ka faatainia na mu aalafaafia si iililaa ta'a
nae gi na koo gamu gi da aadeda fuada. Sulia gera haungida ma ni gamu
muka uia na kwaingeia gera gi.
49 Ma sulia tesi doo laugo, na God ana liotooa nia, nia ka bae urii, <Nau
tara kuka oodua kou na profet ma na aposol gi siada, sui gera ka haungia
bali ada, ma gera ka iinokesia laugo ta bali ada.>
50 Aena nana naa, tooa gi ana uuni wane naa tara daka ketoda faafia na
haungilana na profet gi e ita ua mai ana hafalilana molaagali.
51 Tala'ae mai ana maelana Ebol lea mai ka dao ana maelana Sekaraea
na wane baa gera haungia laona Beu Aabu a God, i matangana fuliere ma
na fuli aabu. Doo mamana na nau ku haea fuagamu, tara na tooa ana
uuni wane na gera ka ketoda faafia maelana tooa naa.
52 <<Kwaimanatai fuagamu faatolomai ana kwaieresia gi, sulia mu
haufinia na mamanalaa sulia a God, hai so na tooa langi dasi haitamana.
Langi musi manata mamana ana, ma muka suusia na tooa uria haita-
manalaa.>>
53 Haia, ana si kada Jesus nia e lea naa faasia fera nae, na wane
faatolomai gi ana kwaieresia gi ma na Farisi gi gera ka tala'ae aaefara,
ma daka ledia ana si doo oro.
54 Ma gera ka mala'oea a Jesus uria daotoolana tesi taa nia e haea ka
garo.

Faatolomailaa usia sugelaa.

12

1 Ana tesi kada, tooa oro asianaa, e bobola fai nia teni tooni da figu
mai uria rongolana Jesus. Ma Jesus ka bae urii fuana oote fafurongo nia
gi, <<Muka aadasuli gamu faasia na manata ta'a gera Farisi gi, sulia da
haitamana sugelana tooa ana maluta ta'a gera gi.
2 Si taa gi na wane e haufinia, tara daka faatainia go ada. Ma si doo
haufini gi, gera ka haitamana laugo.
3 Ma si taa gi na mu haea i laona rorodoa, gera ka rongoa lao dani. Haia,
ma si taa gi na mu fuarotainia lao aalingana ta wane ana ta gula banitai
taifili gomoro, gera ka ainitalo ana fuana wane gi, sui daka rongoa sui.>>

Tei naa gamu ka moungia.

4 Haia, Jesus ka bae urii lau, <<Nau ku haea fuagamu oote ruana nau,
langi musi moungia ni tei gera na da haungia na noni gamu, ma i buira
gera ka lafusia tesi taa ta'a lau daka iilia ani gamu.
5 Ma i nau ku faatainia fuagamu wane aai na fuana muka moungia:
muka moungia a God. Sulia nia naa na e haitamana ka haungia noni
gamu, ma ka too laugo ana mamanaa uria ui anilagamu laona gula ni
kwakwaea. Iiuka, nau ku haea fuagamu, God naa na muka moungia.

6 <<Na manu toto'ou gi, gera haitamana faafoli go ada uria si malefo
to'ou. Manu gi daka to'ou boroi ada, God e afetai ka manata buro ana tee
fe manu ani gera.
7 Sui boroi na iifuna ketemu, God e haitamana laugo. Aena nana langi
musi mou, sulia God e manata baita ana tooa ka liufia na manu oro gi.>>
8 Sui a Jesus ka bae urii lau, <<Nau ku haea fuagamu, lea ta wane e
faatalo ana tooa gi uria nia na fafurongo nau, na Wela nia Iimola gi, tara
kuka uunuunu laugo suli nia i naona ensel a God gi.
9 Ma lea ta wane ka kwaigoloi ani nau siana wane gi, nau laugo tara
kuka kwaigoloi ana wane nae naona ensel a God gi.
10 <<Haia, lea ta wane ka bae ta'a suli nau, a God haitamana ka manata
lukea go ana. Sui lea ta wane ka bae ta'a sulia Aanoedoo Aabu, a God e
afetai ka manata lukea wane nae.
11 <<Ma tara gera ka ngali gamu uria ketolagamu i laona Beu Aabu gi ni
figulaa nia langi naona wane baita gi. Ana si kada nae, langi musi mou,
ma langi so muka manata a'abo uria si baelaa taa gi na tara muka haea
ma muka oolisi gera ana.
12 Sulia ana si kada nae, na Aanoedoo Aabu ana tara ka faatolomai gamu
ana si doo gi na tara muka haeda.>>

Na oomelawanea sulia na wane initoo na e nue.

13 Tee wane i laona na figua nae e bae urii fuana a Jesus, <<Faatolomai
ae, o haea fuana na aua nau hai ka tolingia na doo gemere gi na maa
gemere e tafusia fuamere.>>
14 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Ruana ae, ni tei naa e falea na mamanaa
fuagu uria na ketolana ma na tolingilana na doo nae gi i matanga moro?
>>
15 Ma i nia ka bae urii fuada sui, <<Muka manata diana, aata gamu ka
lulugoni. Sulia na mourilana wane mamana e langi si ngado i fafona na
malefo ma langi na todalaa.>>
16 Sui a Jesus ka uunuunu sulia si baea oomelawane naa fuada ka urii,
<<Tee wane todadoo e too ana tesi gano diana na e fasi doo i laona, ma ka
gonia na doo diana oro gi e faasia.
17 Ma nia ka hafalia manatalaa i talana i liona ka urii, <Tara kuka iili
utaa naa? Sulia nau kusi too ana tesi gula uria na taingailana na doo gi
na ku gonida.
18 Si doo na tara kuka iilia e urii: Tara kuka oogosia na babala ni taingaia
nau gi, ma kuka tolea lau ta doo faalu gi na e baita. Ma i nau kufi taingainia
na mige doo nau gi ma teni si doo gi lau i seenae.
19 Sui nau ku bae lau urii fuagu i talagu, Oilakea asianaa fuamu! Ni oe
o too na ana na doo diana oro gi na o doorida sulia fe ngali oro gi nae. O
too mamalo na amu! Oko fanga diana amu, ma oko gwou amu, ma oko
iilia na doo nae gi eeri na mourilamu ka eele sulia.>
20 Sui taa, a God e bae urii fuana, <I oe o nue asianaa! Laona fe rodo
naa i tara'ena naa na oko mae, ma tara ni tei na ka nauhata ana na doo
gi sui na o taingaida fuamu i talamu na?>>>
21 Ma Jesus e isia na faatolomailaa nae ka urii, <<Si doo naa tara ka fuli
urinae fuada na iimola gi na da taingainia na doo gi sui fuada i talada, ma
ka langi dasi too ana na bali todadoo na a God e manata uria.>>

Manata ngadolaa ana God.

22 Sui Jesus ka bae urii fuana oote fafurongo gi, <<Nau ku haea fuagamu,
langi molu si manata a'abo uria si taa na tara molu ka ania fai nia si taa
na tara molu ka oofi ana.
23 Sulia na mouria naa e diana tasa liufia na fanga, ma na noni naa e
diana ka tasa liufia na maku.
24 Aada muka rikia na manu gi i mamangaa, langi gera si too a'abo go
uria raolaa ana ta raoa. Ma langi dasi koni fanga go, ma dasi haungainia
go ta babala ni aalu fanga gi. Sui a God ka hangoni gera go ana. Haia, ma
ni gamu, a God e manata baita ani gamu liufia manu gi. Nia naa, God e
hangoni gamu laugo.

25 <<Ma boroi ana muka manata a'abo ana mourilaa gamu, e afetai go
hasa muka aadea na mourilagamu so ka tekwa lau kou.
26 Haia, ma lea so gamu ka langi si bobola go uria aadelana gala si doo
urinae gi, uria taa na muka manata a'abo ana doo e'ete gi?

27 <<Aada muka rikia fasi tage ai gi na da taga kwailiu go ada. Gera
langi dasi rao go, ma langi dasi haungainia go ta maku. Ma nau ku haea
fuagamu, gera aada diana ka tasa liufia maku e'ete gi na a Solomon na
Aaofia e ruufida gi.
28 Haia, na tage ai gi gera too go ada sulia si kada kukuru, sui daka ui
anida laugo ada laona eere. Sui ka urinae boro, a God ka faaofi gera ana
si doo diana ka tasa. Haia, ma gamu manata hasa God ka langi si faaruufi
gamu na ana ta maku? Na manata mamana gamu e to'ou.

29 <<Haia, ma langi molu si manata a'abo asianaa uria si ta na muka
ania ma langi so muka gwoufia.
30 Sulia na tooa uugita gi na da haitamana manata a'abolaa uria doo naa
gi sulia dani. Haia, ma ni gamu naa, na Maa gamu nia e haitamana ua na
mai na mu dooria doo nae gi.
31 Haia, lea doo muka manata agamu uria si Initooa a God, nia kafi falea
fuagamu si doo nae gi na mu doorida.>>

32 Sui a Jesus ka bae urii lau, <<Oote fafurongo nau ae, boroi ana gamu
mu iilingia na aabui sipsip to'ou, e langi musi mou, sulia a God na Maa e
eele asianaa uria na falelana Initooa nia fuagamu.
33 Muka faafoli ana na doo gamu gi sui, ma muka falea si malefo ana
fuada na iimola siofaa. Lea so muka iilia si doo nae, tara muka too ana si
doo diana i langi gi na e afetai ka fura. Haia, muka taingainia na todadoo
gamu gi i langi, si gula na e afetai daka sui, ma si gula na wane bebeli gi
dasi dao ana, ma ka langi ta susubu si labasida.
34 Sulia molu ka manata sulia na gula na todadoo gamu e too ana.

35 <<Muka too ni aadaada maasia si taa gi na tara ka dao mai. Ma muka
ruufia na maku gamu gi, ma na laeta gamu gi ka kwesu,
36 iilingia na wane rao gi na da maasia na wane baita gera ka ooli mai
faasia ta fafangaa ana baraa. Si kada i nia e dao mai lao rodo ma ka
kidikidi, ali'ali daka ifingia na maa fuana.
37 Ka oilakea fuada na wane raoa gi na wane baita gera e daotooda da
aada ua go ada maasia si kada nia e ooli mai ana. I nau ku haea na doo
mamana gi fuagamu, i nia ka aade aagau, ma ka faagwourufida sui, ma
ka raodoo fuada.
38 Ka oilakea fuada lea so nia ka daotooda gera kwaimaasimaasia, boroi
ana so ka dao mai ana i initoona rodo ma langi i ofaidani!

39 Ma muka manatatoona si doo naa, lea so na wane ana luma e
haitamana si kada na wane bebeli ka dao mai ana, e afetai na wane bebeli
ka ruu i luma nia.
40 I gamu laugo muka too ni kwaimaasilaa sulia i nau, na Wela nia Iimola
gi, tara nau kuka dao mai ana si kada na mu manata na daolagu tara katau
ua go mai ana.>>

41 A Peter ka bae urii, <<Lord ae, e utaa? I oe o haea si oomelawanea
naa fuamelu go ana naa ma langi fuana na iimola gi sui?>>

42 A Lord e oolisia ka urii, <<Ni tei naa na wane ni rao na e liotoo ma ka
rao o'olo? I nia naa na aarai baita ka aalua ka baita usia na wane raoa gi
aai, ka falea na fanga fuada ana si kada ni fale fangalaa.
43 Haia, oilakea fuana na wane raoa nae na wane baita e daotoona i nia
e iilia si doo nae gi ana si kada nia e dao mai ana i luma nia!
44 I nau ku haea na doo mamana fuagamu, na wane baita ka aalu nia
ka baita usia na doo nia gi sui.
45 Sui taa, ka ta'a asianaa lea so na wane raoa nae ka manata urii, <Na
wane baita nau e too mai ka tau ua go ana naa,> ma ka hafalia na kwaelana
na wane raoa aai gi ma na geni raoa gi, ma ka fanga na ana ma ka gwou
na ana lelea na gwouna ka rorodoa go.
46 Sui na wane baita ka dao mai ana tee fe dani na i nia kasi manata go
hasa i nia ka dao ana, ma ana si kada nae i nia e lalafusia go ana. Na wane
baita ka kwai nia ana doo baita, ma ka aalu nia ana si gula gera iimola gi
na langi dasi manata mamana.
47 <<Ma na wane ni rao na e haitamana go ana si taa na wane baita nia
e dooria eeri ka iilia, sui taa, i nia kasi aade aagau ma kasi iilia go tesi doo
na wane baita e dooria, tara daka rabusi baita ani nia.
48 Haia, ma na wane ni rao aai na e langi kesi haitamana go na doo na
wane baita nia e dooria, ma ka iilia tesi doo na e bobola fai nia daka rabusi
nia, i nia tara daka rabusi to'ou go ada ani nia.

<<Lea a God e falea si oro fuana tee wane, God ka dooria laugo si oro
faasia. Ma lea so a God e falea doo oro ka tasa fuana ta wane aai, nia ka
dooria laugo si oro ka tasa faasia.>>

49 A Jesus ka bae lau urii, <<I nau ku lea mai uria na suungilana na
molaagali, ma i nau ku dooria na eere nae ka tala'ae haru naa!
50 Nau ku too ana tee siuabulaa na tara ku ngalia na e faafiia asianaa na
mourilagu, ma e afetai ku eele lelea na siuabulaa nae ka sui go!
51 E utaa? I gamu mu manata hasa i nau ku dao uria na ngalilana mai
na fanualama uria laona molaagali? Langi! Na tolilaa ana na ku ngalia
mai.
52 E ita ana si kada naa ka ooli alaa, na luma ana lima iimola gi ka toli.
Na oolu iimola ta bali ma na roo iimola ta bali.
53 Na maa gi daka oolisusuu fai nia na alakwa gera gi, ma na wane daraa
gi daka oolisusuu fai nia na maa gera gi. Ma na tee gi daka oolisusuu fai
nia na haari gera gi, ma na haari gi daka oolisusuu fai nia na tee gera gi.
Ma na fungo aai geni gi daka oolisusuu fai nia na geni fungao gera gi, ma
na geni fungao gi daka oolisusuu fai nia na fungo geni gera gi.>>

Faatolomailaa sulia mamalafooa.

54 Jesus ka bae urii laugo fuana tooa gi, <<Lea mu rikia barobaro e tae
mai i suulana hato, muka haitamana na tara na uuta ka aru. Ma nia ka
aru mamana naa.

55 Haia, ma lea na ooru e bango alaa mai, muka haitamana laugo tara
ka ago'ago. Ma tara ka ago'ago mamana naa.
56 Gamu tooa mu haitamana asianaa sugelaa, sulia mu haitamana
aadaada i mamana fai nia na molaagali naa, ma muka aada haitamana
laugo si mamalafooa gi. Sui taa, langi molu si aada haitamana si doo gi na
e dao mai ana si kada nae.>>
57 Jesus ka bae ka urii lau, <<Uria taa na langi molu si aadafilia amolu
si doo diana gi fuana molu ka iilida?
58 Lea so ta wane ka ngali oe uria na ketolamu siana wane ni keketo gi,
ma i naona ua moro fi dao siana wane keketo gi, o iiliili uria olosilana si
manata na i matanga moro. Sulia lea langi moro si iilia si doo nae, ma nia
ka ngali oe siana wane ni keketo gi, ma buira gera keto oe sui, gera kafi
fale oe fuana wane kakani wane gi, ma na wane kakani wane gi dafi aalu
oe lao beu ni kanilaa.
59 Haia, ma ni nau ku haea fuagamu, lea urinae, e afetai oko haga
faasia beu ni kanilaa naa lelea oko falea si malefo isi oe na e too uria
kwakwaea.>>

13

1 Ma ana si kada nae laugo, teni tooa gi da too i seenae da faarongoa a
Jesus sulia na tooa gi faasia i Galili, na a Paelat e haumaelida, si kada gera
kwaisuusi ada fuana God.
2 Haia, a Jesus ka baea urii, <<Utaa? Sulia da haumaelia naa na tooa naa
gi urinae, i gamu mu manata hasa i gera na tooa na aade ta'alaa gera gi e
baita ka liufia na tooa gi sui go i Galili nae?
3 E langi go! Ma i nau ku haea fuagamu, lea so e langi musi oolitai
manata faasia na aade ta'alaa gamu gi, i gamu sui go naa tara muka mae
laugo iilingi gera.
4 I gamu mu manata utaa sulia na aakwala ma kwalu iimola baa gi i fera
i Saelom na beu baita e asia faafi gera ma ka haumaelida naa? E utaa?
Gamu mu manata hasa si doo nae e faatainia naa hasa i gera naa na tooa
ta'a ka liufia na tooa gi sui go na da too i laona fera i Jerusalem?
5 Langi! Ma nau ku haea fuagamu, lea so e langi musi oolitai manata
faasia na garolaa gamu gi, i gamu sui laugo na tara muka mae laugo iilingi
gera.>>
6 Sui a Jesus ka faarongo gera ana si baea oomelawanelaa naa ka urii,
<<Tee wane e fasia tee ai na da alangia ana na figi na e tae i laona na raoa
nia. Ana tesi kada, i nia e lea ma ka nani uria teni fe fufue doo gi i gwouna
ai nae, sui nia ka langi si rikia go ta fufue doo.
7 Ma nia ka bae urii fuana na wane na e rao i laona na raoa nia nae, <O
aada fasi, oolu fe ngali na ku lea mai uria na nanilaa uria na fufue ai gi,
sui ka langi kusi rikia go tee fe doo. Haia, o tabalia na amu! Uria taa na
ka too go ana uria na suusilana si gano uria na raolaa?>
8 Sui na wane ni rao nae e oolisia ka bae urii, <Aarai baita ae, o
faalamainia na ai naa ka too fasi ana sulia ta tee fe ngali na mone ana.
Tara nau ku elia ta kilu tekwa galia, ma kuka aalua teni tafutafu i aena
eeri ka faadiana na gano naa.
9 Haia, lea na ai naa ka fungu ana ta fufue ai gi ana fe ngali loko, ka
diana naa. Ma lea ka langi, ofi tabalia amu.>>>

Jesus e guraa tee inite aai ana Sabat.

10 Ana tee maedani ana Sabat, Jesus e faatolomai i laona tee Beu Aabu
ni figulaa.
11 Ma tee geni e too i seenae na matai ana aagalo ta'a na e iilia na ogina
ka bou sulia aakwala ma kwalu fe ngali, ma ka lalafusia take o'ololaa.
12 Ma si kada Jesus e rikia, nia ka bae urii fuana, <<Oe o akwaa naa
faasia si mataia na e haungi oe.>>
13 Ma nia ka aalua abana gi fafona ogina, ma ana si kada nae ua go, na
geni nae ka take o'olo, ma ka baelafea God.
14 Ma si kada wane baita nae ana Beu Aabu naa e rikia a Jesus e iilia
si doo nae fuani geni naa ana maedani Sabat, na rakena ka hasu, ma ka
bae urii fuana tooa nae gi, <<Oono fe maedani na fuana muka iililana si
raolaa gamu gi. Haia, ana fe dani nae gi laugo, muka lea mai uria guralaa.
Langi musi lea mai uria guralaa ana maedani Sabat.>>
15 Ma a Jesus na Lord e oolisia ka bae urii, <<Gamu mu haitamana
asianaa na sugelaa. Sulia lea molu too ana bulumakau ma langi ta
dongki, molu haitamana molu ka lukeda molu ka talaida fui kafo uria
faagwoufiladalaa ana maedani Sabat.
16 Haia, ma na geni naa, i nia na aai ana aebara koo gia Abraham laugo,
ma Satan ka kani mai faafia sulia aakwala ma kwalu fe ngali. Haia, ma e
diana fuana kuka guraa si mataia naa faasia ana maedani Sabat.>>
17 Si kada Jesus nia bae urinae, na maalimaea nia gi gera ka ida asianaa
ma na tooa gi gera kafi eele ada sulia si doo diana gi na Jesus nia e aadeda.

Roo si oomelawanea gi.

18 Haia, Jesus e soeledia na tooa gi ka bae urii, <<Taa na si Initooa God
e iilingia? Ma si doo taa na tara kuka bolangainia ana fuana ka folaa
fuagamu?
19 Nia e iilingia na mige doo to'ou na wane e ngalia ma ka fasia laona
raoa. Sui nia ka tae mai ma ka hau ana ai baita, ma na manu gi daka lea
mai, gera ka too, ma daka haungainia na nui gera gi ana harana gi.>>
20 Ma a Jesus ka bae lau urii, <<Doo taa na tara kuka bolangainia ana
Initooa a God?
21 Nia iilingia na iisi uria faafufulana na beredi, na ta geni e ngalia ma
ka dolalia fai nia fulaoa lelea na kumu nae ka fufu go.>>

Langi iimola gi oro da mouri.

22 Si kada a Jesus e lea fui Jerusalem, nia ka liufia na maefera baita gi
ma na maefera to'ou gi, ma ka faatolomai doo fuada tooa oro gi.
23 Ma tee wane e ledia ka urii, <<Aarai ae, utaa? Tara aange wane go na
God ka faamouri gera?>>
A Jesus e oolisia ka urii,
24 <<Nau ku haea fuagamu, muka hasi rigita eeri muka ruu ana na maa
na e logo. Sulia na tooa oro gi daka hasi uria na ruulaa, sui ka afetai fuada.
25 Sulia na ruulana i langi e urinae laugo: Na wane baita ana luma
ka tatae ma ka bilakea na maa. Ma tara gamu take mai i maa ma muka
kidikidi ana maa, ma muka bae urii, <Aarai ae, o ifi kou urii gami.> Sui nia
ka oolisia ka urii, <Nau langi kusi haitama gamu ma langi kusi haitamana
si gula na gamu lea mai faasia.>
26 Sui tara mu oolisia muka urii, <I gami mi fanga naa fai oe ma mika
gwou naa fai oe, ma oko faatolomai naa i laona na fera gami gi.>

27 Sui nia ka bae urii, <I gamu na tooa ta'a gi, muka lea tau kou faasi
nau. I nau kusi haitamagamu ma langi kusi haitamana si gula na gamu
ita mai ana.>
28 <<Ma si kada mu rikia a Abraham ma a Aesak ma a Jakob ma na profet
gi sui i laona Initooa a God, ma ni gamu na daka ui ani gamu i maa, tara
muka aangi ma muka girigiri lifo!
29 Ma na tooa gi tara daka dao mai faasia i taelana hato ma i suulana
hato ma faasia i bali alaa ma i bali toli, ma gera ka oogu ana fangaa loko
i laona Initooa a God.
30 Sulia na tooa gi na da isi si kada naa, tara daka eeta i nao. Ma na tooa
aai gi na da eeta i nao si kada naa, tara daka isi.>>

Rakedianalaa Jesus fuana Jerusalem.

31 Ana si kada nae, teni Farisi gi da lea mai siana Jesus, ma gera ka bae
urii fuana, <<O lea faasia i see fuana ta fera e'ete, sulia Herod na aaofia
nia e doori ka haungi oe.>>
32 Ma Jesus ka bae urii, <<A Herod e iilingia na kui kwasi sulia nia e
mala'oe asianaa. Haia, molu lea siana, molu ka bae urii fuana, i nau tara
kuka tasa dongaa ua go agu fai nia tari aagalolaa fai nia guralana tooa da
matai gi. Haia, i buira kafi haungi nau.
33 Sui ka urinae boroi ana, nau kuka tasa dongaa agu ana lealaa nau fui
Jerusalem i tara'ena ma i bobongi ma teni fe dani lau. Sulia langi si bobola
fuana gera ka haungia na profet ana fera e'ete, ma tee taifilia i Jerusalem
go.>>
34 Ma Jesus ka bae lau urii, <<Tooa i Jerusalem ae! Gamu baa mu uia
fou gi uria haumaelilana na profet gi na God e ooduda mai fuagamu. Si
kada oro nau ku doori muka lea mai siagu eeri kuka aadasuli gamu mala
kakaraikua e obia na galena gi farana kukubana. Sui langi musi dooria
go.
35 Haia, ana si kada nae, tara God ka lea faasi gamu ma ka eekwatainia
na Beu Aabu nia i fera gamu. Ma i nau ku haea fuagamu, tara langi musi
riki nau lau lea ka dao ana si kada gamu muka bae urii, <God ka faadiana
na wane na e lea mai ana hatana a Lord.>>>

Jesus e guraa tee wane ana maedani Sabat.

14

1 Ana tee maedani Sabat, Jesus e lea uria fangalaa ana tee luma nia
wane baita ana Farisi gi. Ma ana si kada nae, na tooa gi daka aadaada
uria rikilana si taa gi na tara nia ka iilia.
2 Haia, ma tee wane na roo abana gi ma na roo aena gi da fungufungu,
nia e lea mai sia Jesus.
3 Ma Jesus ka soeledia na Farisi gi ma na faatolomai gi ana kwaieresia gi
ka urii, <<Na kwaieresia gia gi da faalamainia gia ka guraa ta wane matai
ana Sabat, ma langi?>>
4 Sui gera langi dasi oolisia go ana tesi doo. Sui Jesus ka hamosia wane
matai baa, ma nia ka akwaa naa, ma Jesus ka faalamainia ka lea na ana.
5 Sui Jesus ka soeledi gera ka urii, <<E utaa? Lea so ta wela amu langi ta
bulumakau amu ka asia i laona ta kilu ana maedani Sabat, oe o haitamana
go amu oko lea oko lafia go amu i langi, ne baa?>>
6 Haia, ana si kada Jesus e ledi urinae, langi ta wane kasi oolisia go ana
tesi doo.

7 Ma si kada a Jesus e rikia na tooa gi na da dao mai ana fangalaa ma daka
filia ada si gula initoo ni gwourua gera gi, nia ka haea si baea oomelawane
naa fuada ka urii,
8 <<Si kada ta wane e soe oe uria ta fangaa ana baraa, e langi osi gwouru
ana si gula diana, aata daka soea laugo ta wane na e baita ka tasa ani oe.
9 Ma na wane na e soe gomoro mai ka dao, ma ka bae urii fuamu, <O
tatae, sulia na wane naa ka gwouru i seegi.> Seenae, oe oko ida asianaa
sulia da idu oe oko gwouru ana si gula fuana na tooa siofaa.
10 Haia, si kada ta wane e soe oe, oko gwouru amu ana si gula ana
faato'oulaa eeri si kada na wane na e soe oe mai e dao, nia ka bae urii
fuamu, <Ruana ae, o idu aala mai uria si gula diana naa.> Urinae, i nia ka
faabaita oe nae i maada na tooa gi na molu figu i seenae.
11 Sulia na wane na e faabaita nia i talana, daka faato'ou nia. Ma na
wane na e faato'ou nia i talana, daka faabaita nia.>>
12 Sui a Jesus ka bae urii fuana na wane na e haungainia na fangalaa
nae, <<Si kada o haungainia ta fangaa, langi osi soea go amu mai na ruana
oe gi ma na aebara oe, ma langi na wane todadoo gi na da too garangi oe.
Sulia tara gera haitamana daka haungainia ta fafangaa urinae ma gera soe
oe laugo uria duulana laugo si doo na o iilia.
13 Si kada o haungainia ta fangaa, oko soea mai na tooa siofaa gi, ma na
tooa gi na aeda ma langi na abada e mae, ma na tooa gi na maada e rodo.
14 Lea o iili urinae, ka oilakea fuamu. Sui boroi ana langi dasi duu fuamu,
tara a God naa ka duua fuamu ana, si kada na tooa o'olo gi da tatae lau
faasia na maea.>>

Si oomelawanea sulia na maoma i langi.

15 Ma ana si kada nae, tee wane ana tooa gi na da gwouru uria fangalaa
e rongoa si taa naa Jesus e haea, nia ka bae urii, <<Si oilakea fuana tooa
gi na tara daka fanga ana maoma na laona Initooa nia a God.>>
16 Ma Jesus ka bae urii, <<Ana tesi kada tee wane e haungainia tee
maoma baita ma ka soea mai tooa oro uria fangalaa.
17 Ma ana si kada na doo gi e aade aagau naa, nia ka oodua wane rao
nia ka lea uria soelana mai tooa gi na nia e haea fuada gera ka lea mai.
Nia bae urii, <Molu lea na mai sulia na doo gi e aade aagau sui naa.>
18 Sui gera ka tala'ae haea doo gi na e suusida na daka langi dasi lea
mai. Tee wane e bae urii, <Nau ku folia tesi gano, ma ku doori lea fasi
uria rikilana. O faarongo nia, nau ku kwaimanatai asianaa.>
19 Ma ruana wane ka bae urii, <Nau ku folia aakwala bulumakau ana
si kada nae, ma nau ku doori lea kuka rikida fasi, gera da rao diana ma
langi. O faarongo nia nau ku kwaimanatai kusi lea go kou.>
20 Ma ooula wane ka bae urii, <Nau kufi aadegeni go, ma ka afetai
asianaa fuagu uria lealaa mai. O faarongo nia nau ku kwaimanatai.>
21 Kadamanga na wane raoa naa e ooli mai, ma ka faarongo ana wane
baita nia ana si doo nae gi, wane baita naa e rakehasu asianaa, ka bae urii
fuana wane ni raoa nia, <O lea ali'ali sulia tala baita gi ma sulia tala to'ou
gi, oko talaia mai tooa siofaa, ma na tooa da tero, ma na tooa na maada gi
e rodo, ma na tooa na aeda e mae.>
22 Si kada wane raoa nae e ooli mai, nia ka bae urii fuana wane baita,
<Aarai ae, si doo baa gi o haeda fuagu, nau ku iilida sui naa, ma si gula ni
gwourua ana fafangaa oe e langi si fungu ua ana tooa.>

23 Wane baita na ka bae lau urii, <O lea lau sulia gala tala gi na da too
tau, oko soea lau mai teni tooa eeri na luma nau ka fungu.
24 Haia, nau ku haea fuamu, e afetai fuana ta wane ana tooa baa ku
soeda mai i nao daka ania tesi fanga ana maoma nau naa.>>>

25 Ana tesi kada, na figua baita da lea fai nia a Jesus. Ma i nia e aabulo
fuada, ka bae urii,
26 <<Ta wane na e doori hau ana na fafurongo nau, i nia ka rakediana
ani nau liufia na maa nia ma ni tee nia ma na afe nia ma na wela nia gi
ma na haasina gi ma na waiwane nia gi ma ni nia i talana laugo.
27 Ma so ni tei na e langi kasi ngalia na airarafolo nia ma ka langi kasi
lea mai i burigu, e afetai nia ka hau ana na wane ni fafurongo nau.
28 <<Lea so ta wane ani gamu e dooria ka tolea ta luma baita, nia ka
gwouru ma ka manata fasi sulia tara ta fita si malefo na nia ka too ana
eeri ka bobola fai nia na faasuilana na luma nae.
29 Lea nia si iili urinae, ma ka aalua naa na faangadoa ana na luma nae
sui, ma na tooa gi da rikia i nia langi kasi too ana tesi malefo na e bobola
uria na faasuilana, tara gera ka faawaela ani nia ma daka bae urii,
30 <Na wane naa e hafalia na tolelana na luma, sui ka langi si bobola fai
nia na faasuilana.>
31 <<Ma lea so ta aaofia na e lea fai nia tee aakwala tooni wane ni oomea
nia gi uria na firulaa fai nia ta aaofia aai, na e lea mai fai nia na roo
aakwala tooni wane ni oomea nia gi. Nia ka gwouru fasi ma ka manata
fasi sulia aata na bali oomea nia ka langi si rigita si bobola go uria na
firulaa fai nia na oomea nia na aaofia aai nae.
32 Ma lea e langi, i nia ka falea ta wane ana eeri ka lea ma ka gani uria
na fanualama i matanga daaro, ana si kada da too tau ua mai.
33 Urinae laugo, so ta wane ani gamu na e langi kasi eekwatainia na doo
nia gi sui, e afetai ka hau ana ta wane ni fafurongo nau.>>
34 Jesus ka bae urii lau, <<Na aasi nia na doo diana. Sui taa, lea na
mamasialana e lea faasia, e afetai oko ooli lau fai nia.
35 Haia, ma langi kasi diana naa fuana aadelana ana tee si doo. Sui boroi
ana lea gera dolalia fai nia gano lao raoa, langi so gera ka aalua fai nia
tafutafu gi na e haitamana ka fura ma ka aadea gano ka diana. Ma nia
bobola go ana fuana daka ui ania na ada. Haia, molu fafurongo diana
sulia si baelaa nae gi.>>

15

1 Ana tee maedani, na wane oro gi na da wane faafefe ni gonilana na
malefo ana na takisi, ma na tooa ta'a gi laugo da dao uria na fafurongolana
a Jesus.
2 Ma na Farisi gi ma na wane faatolomai ana kwaieresia da hafalia na
ngununungunulaa daka urii, <<Na wane naa e gonitainia na tooa ta'a gi ma
ka fanga na ana fai gera!>>
3 Nia nae a Jesus ka baea ana si oomelawanea gi fuada ka urii,
4 <<Lea so ta wane ani gamu e too ana tee talange sipsip gi ma tee doo
ada ka langi ana, tara si taa naa na wane nae ka iilia? Nia ka tafusia na
sikwa aakwala ma sikwa sipsip nae gi ma ka lea ka nani uria tee doo aai
na e langi ana lelea ka daotoona go.

5 Ma si kada nia e daotoona, nia ka eele asianaa ma ka koua i gwouna abana,
6 ma ka ngalia mai i fera. Sui i nia ka soea mai na oote ruana nia gi ma na wane aefera nia gi eeri daka figu mai, ma ka bae urii fuada, <Nau ku eele asianaa sulia ku daotoona naa na sipsip nau baa e langi ana. Nia naa molu ka noni hahala fai nau!>>>
7 Ma a Jesus e bae lau ka urii, <<I nau ku haea fuagamu, na eelea baita ka urinae laugo i langi faafia tee wane na e garo ma ka manata ooli, ka liufia na sikwa aakwala ma sikwa iimola gi na da o'olo go ada.>>
8 Ma Jesus e baea si oomelawanea aai, ka urii, <<Lea so ta geni na e too ana ta aakwala rebe malefo gi ma ta tee fe doo ada ka langi ana, tesi taa tara na ni nia ka iilia? Ni nia ka faaharua ta kwesu, ma ka salofia na luma nia, ma ka nani ana si gula gi sui lelea ka daotoona go.
9 Ma si kada e daotoona naa, nia ka soea na ruana nia gi ma na iimola aefera nia gi daka figu mai siana ma nia ka bae urii fuada, <Ni nau ku eele asianaa sulia ku daotoona naa na rebe malefo nau baa e langi ana. Nia naa molu ka noni hahala fai nau!>>>
10 Ma a Jesus e bae lau ka urii, <<I nau ku haea fuagamu, si doo nae ka urinae laugo i langi. Na ensel nia gi a God da eele asianaa faafia tee wane na e ta'a, sui ka manata ooli.>>
11 Ma Jesus e baea lau ana tesi oomelawanea ka urii, <<Tee wane e too ana roo wela wane.
12 Na wela i buri ka bae urii fuana na maa nia, <Maa ae, o falea mai na bali ai nau ana na aaludooa golu.> Haia, na wane nae ka tolingia naa na aaludooa gera i matangana na roo alakwa nia gi.
13 Ma i buira aange fe dani sui, na alakwa baa i buri ka faafoli na ana na bali aai nia ana aaludooa gera, ma ka lea na ana fai nia si malefo nia. Ma nia ka lea na ana uria na fera tau, ma ka nagaa teefou na ana na malefo nia gi ana na toolaa ta'a.
14 Ma i buira na e faasuia naa na malefo nia, na fioloa baita ka liu ana na bali fera nae, ma nia ka langi si too naa ana tesi doo.
15 Ma nia ka lea siana tee wane ana fera nae uria raolaa, ma na wane nae ka fale nia uria na raolaa bilia ana aadalaa sulia na boso nia gi.
16 Ma nia e dooria hasa ka ania mone ana tesi mudui fanga ana na fanga gera na boso gi, sulia ta wane i seenae kasi falea go tesi fanga fuana.
17 Sui si kada nia e manata diana, nia ka bae urii fuana i talana, <Na wane ni rao nia gi na maa nau da fanga lelea daka aabusu, ma i nau naa ku fiolo na agu uria na maea naa!
18 Nia diana nau ku ooli siana maa nau, ma kuka bae urii fuana, Maa ae, nau ku aade ta'a fuana a God ma fuamu laugo.
19 Nau kusi faorana naa oko alangi nau ana na wela oe. O faalamai nau kuka rao naa agu fuamu iilingia ta wane ni raoa oe.>
20 Ma nia e tatae ka ooli siana maa nia.
<<Si kada nia e dao tau ua kou faasia i fera, na maa nia e aada kou, ka riki nia. Ma nia ka kwaimanatai asianaa ana na wela nia. Ma nia ka lalao kou ma ka ofia mai na wela nia ma ka nonoia.
21 Ma na wela nia nae ka bae urii fuana, <Maa ae, i nau ku aade ta'a fuana a God ma fuamu laugo. Nau kusi faorana naa oko alangi nau lau ana wela oe.>
22 Sui na maa nia e soea na wane ni rao nia gi ka urii, <Molu ali'ali! Molu ngalia mai na maku tekwa na e diana ka tasa ma molu ka faaofi nia

ana. Ma molu ka aalua fe ringe ana kakauna abana, ma molu ka aalua na
tae silipa gi i aena.
23 Lea sui, molu lea, molu ka haumaelia mai na gale bulumakau kobu
baa eeri golu ka haungainia si fangaa ma golu ka eele agolu.
24 Sulia na wela nau naa e iilingia nia e mae naa, sui nia ka mouri ooli
lau. Ma nia ka iilingia nia ka langi ana, sui kuka riki nia lau.> Ma na
fangaa nae ka hafali naa.

25 <<Ma ana si kada nae, na wela aai baa i nao e too ua mai ana i laona
na raoa. Ma si kada nia e ooli mai ma ka dao garangia na mai na luma,
nia ka rongoa na lingeena na lalabalaa ma na waelaa.
26 Ma nia ka soea tee wane ada na wane ni rao gi ma ka ledia uria na
taa loko da hasi fai nia.
27 Ma na wane ni rao nae e oolisia ka urii, <Na haasimu baa e ooli na
mai i fera, ma na maa oe ka haumaelia naa na gale bulumakau kobu baa,
sulia na haasimu e mouri diana lau ma ka ooli mai ka dao naa.>
28 Ma na wela i nao ka rakehasu asianaa, ka langi si ruu na kou i luma.
Ma na maa nia ka haga mai i maa, ma ka ingo ani nia kou uria na ruulaa
i luma.
29 Sui nia e oolisia na maa nia ka bae urii, <O rikia fasi, i nau naa ku rao
fuamu iilingia ta wane ni rao o'oni oe sulia fe ngali naa gi, ma ku roosulia
na baelamu gi. Sui boroi ana, osi falea mone amu ta gale nanigot fuagu
hai so kuka haungainia agu tesi fangaa fai nia na ruana nau gi!
30 Sui na wela aai oe naa, nia e nagaa na aaludooa oe ana na geni
ooeoe gi, ma si kada e ooli mai ka dao i fera, oko haumaelia amu na gale
bulumakau kobu baita diana baa fuana!>
31 Ma na maa nia e oolisia ka urii, <Wela nau ae, ni oe o too ka tau go
amu fai nau i seenaa, ma na doo nau gi sui naa, na doo oe gi laugo.
32 Sui taa, golu haungainia naa mone agolu ta fangaa ma golu ka eele
agolu, sulia na haasimu e iilingia ka mae naa, sui nia ka mouri ooli lau.
Ma i nia e langi ana naa, sui si kada naa golu ka riki nia lau.>>

16

1 A Jesus ka bae lau ana oomelawanea fuada na oote fafurongo nia gi
urii, <<Tee wane todadoo e too ana tee wane ni rao na e aalua ka baita
usia na doo nia gi. Ma na tooa gi daka haea fuana na wane todadoo nae
hasa na wane nia nae e faafefe ma ka nagaa go ana na doo nia gi.
2 Ma na aarai baita nae ka soe nia mai ma ka ledia ka urii, <Na taa naa
na ku rongoa ani oe? O kedea na fita si malefo nau gi sui na o rao ana,
sulia ni oe osi baita naa usia na doo nau gi.>

3 <<Ma na wane faafefe nae ka manata i talana urii, <Na wane baita nau
e faasui nau naa faasia na raoa nau. Tesi taa naa kuka iilia ana raolaa
faalu? Nau kusi rigita naa bobola fai nia na elilana na kilu gi, ma ku ida
laugo agu uria na ingolaa.
4 Nau ku haitamana si doo na tara kuka iilia eeri si kada ku sui faasia
ana raoa nau naa, na iimola gi daka gonitai nau go ada i laona luma gera
gi.>

5 <<Ma nia ka soea mai na wane gi na da ngalilanga siana na wane baita
nia, ma ka bae urii fuana na eetana wane, <Fita si doo na o ngalilanga ana
siana na wane baita nau?>

6 Nia e oolisia ka urii, <Tee talange bii doo baita ana oel.> Ma na wane
faafefe nae ka bae urii fuana, <Na abe doo ana na ngalilangaa oe naa. O
gwouru ma oko kedea go na lima aakwala.>
7 Ma nia ka bae urii fuana na ruana wane, <Ma ni oe, fita si doo na o
ngalilanga ana?> Nia e oolisia ka urii, <Na tee tooni luelue ana mige doo
gi uria na beredi.> Ma na wane faafefe nae ka bae urii fuana, <Na abe doo
ana na ngalilangaa oe naa, o kedea go na kwalu talange doo.>
8 Ma na wane baita nia ka baelafe nia uria si liotooa na nia e iilia.
Sulia na iimola gi ana molaagali naa da liotoo ka tasa ana na dongana
na molaagali naa ka liufia na iimola gi ana na raralaa.
9 <<I nau ku haea fuagamu, muka falea na rikidooa gamu uria
kwai'adomilana wane e'ete, ma tara a God e gonitai gamu i langi na gula
e totoo firi.
10 <<So ni tei na e rao diana ana si doo to'ou gi, nia ka rao diana laugo
ana si doo baita gi. Ma so ni tei na e rao ta'a ana si doo to'ou gi, nia ka
rao ta'a laugo ana si doo baita gi.
11 Nia naa, lea langi musi rao diana ana na todadoo gi lao molaagali, a
God ka langi si manata ngado laugo ani gamu fai nia na todadoo mamana.
12 Ma lea musi rao diana ana si doo nia ta wane e'ete, a God ka langi si
falea laugo si doo fuagamu i langi.
13 <<Langi ta wane ni rao na ka rao fuana roo wane baita e'ete gi. Lea
urinae, tara nia ka ngidu au'au fuana ta wane baita ma ka rakediana ana
fuana ta wane baita aai. Ma langi nia ka rao diana ana fuana ta wane ma
ka eekwatainia ana ta wane aai. Nia naa, e afetai so muka rao fuana a
God ma na malefo ana tee si kada.>>
14 Si kada Farisi gi da rongoa si doo naa, gera ka aaefara ana Jesus, sulia
gera tooa da dooria asianaa na malefo.
15 Jesus ka bae urii fuagera, <<Gamu boroi mu iilia doo diana i nao na
tooa gi, eeri gera ka baelafe gamu. Sui taa, a God e haitamana go ana
mango gamu gi. Sulia si taa na na wane e manata baita ana, God e langi
kasi manata baita go ana.>>

Faatolomailaa sulia kwaieresia Moses gi.

16 Jesus ka bae lau urii, <<Na kwaieresia Moses gi ma na kekedelaa gera
profet gi e rao mai lea ka dao ana si kada John Siuabu e dao ana. Haia,
ma tala'ae mai ana John, na talongailana Faarongolaa Diana sulia Initooa
a God. Ma na tooa oro daka hasi uria ruulana mai.
17 Sui taa, kwaieresia e afetai ka funu. Lea so i langi fai nia na molaagali
da funu, nia waluda liufia tesi baea to'ou i laona na kwaieresia ka funu.
18 <<So ta wane ka lugasia afe nia ma ka aadea lau ta aai faalu, nia e
ooe naa. Ma lea ta wane ka aadea na aai na da lugasia, nia ka ooe naa
laugo.>>

Wane initoo fai nia a Lasaros.

19 A Jesus ka baea tesi oomelawanea ma ka urii, <<Tee wane rikidoo na
e oofi ana na maku diana gi na liulada e baita, ma ka too ana na dianaa
sulia dani.
20 Ma tee wane siofaa na maala gi e haru susufu ana nonina, na hatana
a Lasaros, e gwouru go ana i aena na maa ana luma nia na wane initoo
nae.

21 Ma Lasaros e dooria hai so ka ania mone ana na oorongana na fanga
na e asia faasia na tafe ni fanga na wane initoo nae. Ma si kada a Lasaros
e gwouru i aano, na kui gi boroi da dao mai, daka meelia na maala nia gi.
22 Haia, na wane siofaa nae ka mae, ma na ensel gi daka ngali nia siana
a Abraham uria na fangaa baita i langi. Sui na wane initoo ka mae laugo,
ma daka aalua naa.
23 I nia ka too ana na fiilaa baita ana si gula ana nonifiilaa too firi. Ma
nia ka aada alaa kou ma ka rikia tau kou a Abraham ma a Lasaros ka too
ana siana.
24 Ma nia ka rii kou fuana a Abraham ma ka urii, <Koo nau a Abraham
ae, o manatai nau mai. O falea mai a Lasaros, eeri ka kanoa mone mai
ana na kakauna abana ana tesi kafo ma ka faagwaria mone ana na meagu,
sulia i nau ku too na ana na fiilaa i laona na eere naa.>
25 Sui a Abraham ka bae urii fuana, <Wela nau ae, o manatatoona fasi
amu si kada baa o mouri mai ana, i oe o too ana na doo diana oro gi, ma
a Lasaros ka too go ana ana na doo ta'a gi. Sui ana si kada nae, ni nia ka
too na ana na eelea i seenaa, si kada oko too amu ana na nonifiilaa.
26 Ma tee dari baita e too i matanga golu, ma ka langi si bobola fai nia ta
wane ka tasa kou uria i bali aai naa faasia i seenaa. Ma ka langi si bobola
laugo fuana wane ka folo mai siamelu.>
27 <<Ma nia e oolisia ka urii, <Koo ae, nau ku ingo ani oe kou hai so oko
oodua a Lasaros uria luma nia na maa nau,
28 eeri ka bae fifii fuada na lima haasigu gi, aata daka lea laugo mai ana
si gula ni nonifiilaa.>
29 Sui a Abraham e oolisia ka urii, <Na kekedelaa gi a Moses ma na profet
gi e too sui go ana. Nia bobola fuana daka fafurongoa.>
30 Ma nia ka bae urii, <Koo nau a Abraham ae, e langi. Lea so ta wane
na e mouri ooli lau ma ka lea i siada taari, gera daka manata ooli faasia
na aabulolaa ta'a gera gi.>
31 Ma a Abraham ka bae urii fuana, <Lea e langi dasi fafurongo na
kekedelaa a Moses ma na profet gi, e afetai go daka manata mamana boroi
ana so ta wane ka tatae lau faasia na maea.>>>

Aade ta'alaa.

17

1 A Jesus e bae urii fuana oote fafurongo nia gi, <<Si doo gi na e aadea na
wane gi gera ka iili doo ta'a, tara gera ka dao mai, ma tara ka ta'a asianaa
fuana wane na e aadea gera ka fuli!
2 Nia e diana fuana go na lea so daka ngalia ta fou baita daka kania i
luana, sui daka ngalia daka ui ani nia lao aasi, aata lea ka faata'afia ta
wela ana wela to'ou naa gi lao aade ta'alaa.
3 Haia, ma ni gamu muka aadasuli gamu!
<<Lea so na haasimu e aadea doo ta'a gi, o ngatafia. Lea nia oolitai
manata, o manata luke nia.
4 Ma lea na aabulolana e ta'a fuamu ana fiu si kada ana tee fe dani, sui
nia ka lea laugo mai siamu ana fiu si kada ma ka haea, <Nau ku oolitai
manata naa,> oko manata luke nia naa.>>
5 Na fafurongo nia gi da bae urii fuana a Jesus na Lord, <<O faarigitaa
na manata mamanalaa gami.>>
6 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Lea so muka too ana manata
mamanalaa to'ou boroi ana iilingia ta mige doo na e to'ou asianaa, muka

haitamana go agamu uria na baelaa fuana ta ai, <Oko lafu fe lalimu ma
oko tae kou i laona na aasi.> Ma nia tara ka roosulia go ana na baelamu.
7 <<Lea so ta wane ani gamu ka too ana ta wane ni rao na e elia na hae
gano ma langi ka aadasulia na sipsip gi, ma si kada nia e ooli mai faasia
i hara, e utaa? Tara oko haea go amu fuana eeri ka lea ali'ali mai ma ka
fanga fasi?
8 Langi! Tara oko bae urii fuana, <O kukia mai na fanga nau, sui oko
oofi faalu mai, oko rao fuagu, lea ku fanga ma ku gwou sui. I buri, ofi
fanga ma ofi gwou amu.>
9 Haia, ma ni oe o tangoa na wane ni rao nae sulia nia e iilia si doo naa
gi o oodua uria? Langi!
10 Ka urinae laugo fuagamu. Si kada gamu iilia sui naa si doo gi sui na
a God e oodu gamu uria, muka bae urii, <I gami na wane o'oni ni raolaa
gi go ana, gami mi iilia go agami na raoa gami gi.>>>

A Jesus e guraa na aakwala wane.

11 A Jesus e lea uria i Jerusalem, ma ka liu matangana i Samaria ma i
Galili.
12 Ma si kada nia e dao ana tee maefera to'ou, nia ka daotoona tee
aakwala wane na fura e haungida. I gera da take tau mai,
13 ma daka rii baita mai daka urii, <<Jesus na Aarai baita ae, o manatai
gami mai!>>
14 Ma si kada a Jesus e rikida, nia ka bae urii, <<Gamu lea, muka faatai
nonigamu gi i siada na fataabu gi, eeri daka haitamana hasa na nonigamu
gi da mafo naa.>> Ma si kada da lea ana, na nonida ka mafo naa teefou.
15 Si kada tee wane ada e rikia na nonina e mafo naa, nia ka ooli mai
ma ka rii baita ma ka baelafea a God.
16 Ma nia ka boururu i maana na aena a Jesus ma ka tangoa. Nia na
wane maadiu faasia i Samaria.
17 Ma a Jesus e bae urii, <<E utaa? Na aakwala wane baa na nonida e
mafo baa. Ma ta sikwa wane aai da nia ada i fai?
18 Utaa? Langi lau ta wane na ka ooli mai uria na baelafelana a God, ma
tee taifilia go na wane maadiu naa?>>
19 Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<O tatae, oko lea na amu. A God e guraa
oe sulia ni oe o manata mamana ani nau.>>

Daolana mai Initooa a God.

20 Teni wane ana Farisi gi da soeledia Jesus daka urii, <<Si kada taa na
tara Initooa nia a God ka dao mai?>>
Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Na Initooa a God langi kasi dao mai eeri
so tooa daka rikia.
21 Ma e langi ta wane so ka bae urii, <Aada fasi, nia naa!> Ma langi urii,
<Nia loko!> Sulia na Initooa a God e too i laona liona tooa gi.>>
22 Sui a Jesus ka bae urii fuana oote fafurongo nia gi, <<Si kada tara ka
dao mai, si kada tara muka dooria rikilana tee fe dani ana dani nau, na
Wela nia Iimola gi. Sui langi musi rikia.
23 Ma teni wane gi tara daka bae urii fuagamu, <Aada fasi, nia loko!>
Ma langi urii, <Aada fasi, nia naa!> Haia, langi molu si lea fuana aadalaa
uria.
24 Sulia na oolilaa nau mai tara ka iilingia na sinamaaru na e sina folosia
na mamangaa ma na raralana ka talafia sui lao mamangaa loulou.

25 Ma suifetei na oolilaa nau mai, tara kuka nonifii ma na tooa gi tara
gera ka oote gera ani nau.
26 Si kada tara kuka ooli mai ana e iilingia laugo ana si kada a Noa.
27 Si kada a Noa, na tooa gi da fafanga ma daka gwou, ma wane gi ma
na geni gi gera da aade gera gi. Sui daka tona ana fe dani a Noa e tae ana
lao faka ma na iigwa e iigwa mai, ma ka haumaelida teefou.
28 Haia, si kada tara kuka ooli mai ana, e uusulia laugo na maedani baa a
Lot, sulia tooa gi da fafanga, ma gera gwou, gera ka faafoli, gera uusiusia,
gera fafasi, ma gera ka totole beu.
29 Sui daka tona ana fe dani a Lot e lea faasia i Sodom, ma na eere ka
sifo na mai faasia i langi ka haru maelida teefou.
30 Tara ka urinae laugo ana fe dani kuka ooli mai ana.
31 <<Ma ana fe dani nae, na wane na e too mai i maa ana luma nia, langi
kasi ruu lau mai i laona uria ngalilana doo nia gi. Ka urinae laugo fuana
wane na e ni mai hara, langi kasi ooli lau mai i luma.
32 Gamu ka manatatoona afe a Lot.
33 So ni tei na e dooria ka dau faafia na mourilana fuana i talana, tara
nia ka mae. Ma so ni tei na ka lugasia na mourilana, tara nia ka mouri
mamana naa.
34 Nau ku haea fuagamu, ana fe rodo nae tara roo wane na da teo laona
tee iifitai, ta wane tara kuka ngalia, ma ta wane tara ka too.
35-36 Roo geni gi daaro rao oofu, ta geni kuka ngalia, ma ta geni ka too.>>
37 Sui na oote fafurongo nia gi gera ledia daka urii, <<Lord ae, fai nae?
>>
Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<So i fai na rae e too ana, na manu gi
laugo gera ka oogu seenae.>>

18

1 A Jesus e faarongoa na oote fafurongo nia gi ana si baea oomelawane
naa, eeri ka faatainia fuada gera ka fooa sulia dani ma langi dasi fiitala.
2 Nia ka bae urii, <<Tee wane ni keketolaa e too ana tee fera, ma e langi
kasi moungia a God ma e langi kasi haebaita go ana ta wane.
3 Ma tee geni oru i laona na fera nae e lea mai sulia dani siana uria
ingolaa ma ka bae urii, <I nau ku dooria oko keketo ana o'oloa fuagu uria
na maalimaea nau.>
4 Ma sulia si kada e tau, na wane ni keketolaa nae kasi aala go faafia.
Sui i buri nia ka bae urii fuana i talana, <Sui boroi ana nau kusi moungia
go a God ma langi kusi haebaita go ana ta wane,
5 tara nau ku keketo o'olo na agu fuana na aai oru na e faa'abero nau
ka lea ngado go mai ana, aata ni nia ka faaulafu nau ana na oolilagulaa
mai!>>>
6 Ma a Jesus na Lord ka bae urii, <<Muka rongoa fasi si doo na wane ni
keketo ta'a nae e haea.
7 Utaa? A God kasi falea go na o'olo fuana na iimola aadafilia nia gi na
da aangi fuana ana fe hato ma fe rodo? Utaa? Nia kasi adomi ali'ali go
ani gera?
8 Nau ku haea fuagamu, i nia ka fale ali'ali ana na o'oloa fuada. Ma si
kada nau na Wela nia Iimola gi ku ooli mai ana lao molaagali, tara kuka
daotoona agu aange tooa gi na da manata mamana.>>

9 A Jesus e haea na oomelawane naa fuada teni tooa gi na da manata
ngado ani gera i talada hasa da o'olo ma daka sinitainia teni tooa aai gi,
ka urii,
10 <<Tee roo wane da lea i laona na Beu Aabu a God uria na fooalaa. Tee
wane na Farisi, ma ta wane aai na wane faafefe na e goni na malefo ana
takisi.
11 Na Farisi nae e take taifilia nia, ma ka fooa urii, <God ae, i nau ku
tango oe sulia e langi kusi iilingia na wane aai e'ete gi sui. Sulia gera da
beli ma da iilia na doo ta'a gi ma daka ooe. Nau langi kusi iilingia na wane
ta'a loko na e gonia na malefo ana takisi.
12 Nau ku aabu fanga ana roo si kada laona tee fe wiki, ma ku falea na
tangafulu ana na doo nau gi na ku toda fuamu.>
13 <<Sui na wane na e gonia na malefo ana na takisi, nia e take tau mai
ana. Ma nia kasi aada kou uria i langi, sulia ni nia e ida laugo ana. Ma
nia ka faatainia na rakebukonulaa ka gumulia na ruruuna, ma ka bae urii,
<God ae, oko manatai nau mai, i nau na wane fualangaa!>>>
14 Ma a Jesus e bae laugo urii, <<Nau ku haea fuagamu, na wane aai na
e rakebukonu naa, a God e faa'o'olo ana si kada nia e ruu kou i maa. Haia,
ma na Farisi ka langi. Sulia na tooa gi na da faabaita gera i talada, a God
tara ka faato'ou gera. Ma na tooa gi na da faato'ou gera i talada, a God
tara ka faabaita gera.>>

Jesus e faadiana gala wela gi.

15 Ma teni tooa gi gera ngalia mai gala wela gera gi siana Jesus, eeri
ka aalua abana fafona gwouda ma ka faadiana gera. Ma si kada oote
fafurongo nia gi da rikia, gera ka ngatafida.
16 Sui Jesus ka soea mai gala wela nae gi siana, ma ka bae fuana oote
fafurongo nia gi ka urii, <<Muka faalamainia na gala wela gi daka lea mai
ada siagu, langi musi luida, sulia ni tei naa e manata mamana ka iilingia
gala wela, nia ka bobola uria toolaa lao Initooa nia a God. Nia naa, langi
musi luida faasia lealaa mai siagu.
17 Doo mamana nau ku haea fuagamu, so ni tei na e langi kasi manata
mamana iilingia na gala wela, nia langi kasi bobola uria toolaa laona
Initooa nia a God.>>

Faatolomailaa sulia wane rikidoo.

18 Tee wane baita gera Jiu e ledia a Jesus ka bae urii, <<Faatolomai diana
ae, si doo taa na kuka aadea eeri kuka too ana mouria na langi kasi sui?>>
19 Jesus e oolisia ka bae urii, <<Utaa na oko haea nau ku diana? E langi
ta wane kasi diana, ma ta taifilia a God go.
20 Oe o haitamana kwaieresia God nia urii, <Langi osi ooe, osi hauwane,
osi beli, osi suge faafia ta wane, ma oko manata baita ana maa oe ma ni
tee oe.>>>
21 Wane nae e oolisia ka bae urii, <<Ana to'oulagu mai lea ka dao i
tara'ena, nau ku aade mai sulia kwaieresia nae gi sui.>>
22 Ma si kada Jesus nia rongoa si doo nae, nia ka bae urii fuana, <<Tesi
doo lau ua fuamu oko aadea. Lea kou, oko faafoli ana doo oe gi sui, ngalia
si malefo nae gi, oko falea fuana tooa na da siofaa, eeri oko too ana rikidooa
i langi. Sui oko lea mai suli nau.>>
23 Ma si kada wane nae e rongoa si doo nae, na liona ka dila asianaa,
sulia nia na wane rikidoo.

24 Ma si kada Jesus nia rikia wane nae na liona e dila, nia ka bae urii,
<<Nia tara ka afetai asianaa fuana tooa na da rikidoo gera ka ruu i laona
Initooa a God.
25 Ma e afetai ka tasa asianaa fuana ta wane na e rikidoo so ka ruu laona
Initooa a God faasia na doo fai ae baita so ka ruu i laona mae kwakwada
ana ogilaa.>>
26 Haia, si kada tooa na da rongo si baelaa nae gi, gera ka ledia daka bae
urii, <<Lea nia afetai urinae, ni tei mone ana na tara ka ngalia na mouria
firi?>>
27 Ma Jesus ka oolisia ka urii, <<Si doo nae nia ka afetai fuana wane, sui
taa fuana God nia langi kasi afetai.>>
28 Ma a Peter ka bae urii fuana Jesus, <<Ma ni gemelu mone? Sulia
gemelu melu lugasia teefou na ana afutana si doo gemelu gi ma melu ka
lea na mai suli oe.>>
29 Jesus ka bae urii, <<Iiuka. Ma ni nau ku haea fuagamu, so ni tei na e
lugasia luma nia, afe nia, bare haasina gi, maa nia ma ni tee nia, ma na
wela nia gi i nunufana Initooa nia a God,
30 tara nia ka toda si doo oro laona molaagali na liufia si doo baa gi nia
lugasida. Haia, ana mouria faalu na e lea mai, tara wane nae ka ngalia na
mouria firi.>>

Ooula si kada Jesus nia bae sulia maelana.

31 Ma si kada Jesus nia lea fai nia oote fafurongo nia gi taifili gera, nia
ka bae urii fuada, <<Golu lea agolu kou i Jerusalem eeri gera ka faafonoa
si doo baa gi na profet gi da kedea suli nau na Wela nia Iimola gi ana.
32 Tara gera ka fale nau laona abana tooa da maadiu gi eeri gera daka
onionga ani nau, ma daka kwalangi nau, ma daka ngisufi nau.
33 Gera ka rabusi nau, ma gera ka haumaeli nau. Sui ana ooulana fe
dani, tara nau kuka mouri lau.>>
34 Sui na oote fafurongo gi langi gera kasi haitamana go baelaa nae gi a
Jesus e haeda, sulia God e haufinia na malutana faasida. Nia naa e aadea
gera dasi haitamana taa na Jesus nia bae sulia gi.

Jesus e guraa wane maana e rodo.

35 Si kada Jesus e dao garangia maefera i Jeriko, tee wane maa rodo e
gwouru i ninimana tala. Ma sulia dani nia soe malefo siana tooa.
36 Ma si kada nia rongoa wane oro gi da liu siana, nia ka soeledi gera ka
bae urii, <<Taa nae?>>
37 Ma gera oolisia daka bae urii, <<A Jesus na wane baa faasia i Nasaret
na e lea mai.>>
38 Ma wane maa rodo nae nia ka rii ma ka bae urii, <<Jesus ae, oe na
Aaofia ana kwalafaa a David, o manatai nau!>>
39 Ma tooa na da eeta i nao daka ngatafia, ma gera daka haea nia ka
too aaroaro. Sui nia kafi rii baita tasa ma ka bae urii, <<Oe Aaofia ana
kwalafaa David, o manatai nau.>>
40 Sui Jesus e take ma ka haea fuagera hai daka talai nia mai siana. Si
kada nia dao garangia, Jesus ka ledia,
41 <<Taa naa o dooria kuka aadea fuamu?>>
Haia, wane maa rodo baa ka bae urii, <<Aarai ae, nau ku doori hai so
kuka aada lau agu.>>
42 Jesus ka bae urii fuana, <<Oko aada naa. God e guraa oe sulia o manata
mamana ani nau.>>

43 Ma ali'ali nia ka aada naa, ma ka lea fai nia a Jesus, ma ka tangoa a
God. Ma si kada tooa gi da rikia, gera ka baelafea God.

A Sakias.

19

1 A Jesus e dao i Jeriko ma ka tasa kou.
2 Ma tee wane baita gera na wane faafefe gi na da gonia na malefo ana
takisi, na hatana a Sakias, wane todadoo baita.
3 Ma nia ka hasi uria na rikilana a Jesus. Sui ka afetai, sulia nia e kukuru
asianaa ma ka langi si rikia a Jesus sulia na figua e bokosi nia.
4 Haia, nia ka lalao kou i nao ana figua nae, ma ka raa i gwouna tee ai
eeri ka rikia a Jesus na e lea mai sulia na tala.
5 Si kada a Jesus e dao ana si gula nae, nia ka aada alaa kou ma ka rikia
a Sakias, ma ka bae kou fuana ka urii, <<Sakias ae, o sifo ali'ali mai, sulia
nau tara kuka too i luma oe i tara'ena.>>
6 A Sakias ka eele asianaa ma ka sifo ali'ali mai ma ka gonitainia naa a
Jesus laona luma nia.
7 Na tooa gi sui da rikia si doo naa, ma daka ngunungunu daka urii, <<A
Jesus e lea naa uria na toolaa fai nia na wane ta'a.>>
8 Sui a Sakias e tatae, ma ka bae urii fuana a Jesus na Lord, <<Aarai baita
ae, tara nau ku falea bali ana na todadoo nau fuana na tooa siofaa gi. Ma
lea so ku ngali tasa mai ta wane ana tesi doo, nau tara kuka duu fuana
ana fai si doo.>>
9 Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<I tara'ena a God e faamouria na
wane nae, sulia na wane naa e manata mamana ana God iilingia manata
mamanalaa na koo gia a Abraham.
10 I nau na Wela nia Iimola gi ku lea mai uria nanisilana na tooa gi na
da lea garo eeri kuka faamouri gera.>>

Ta si oomelawanea sulia oolilana mai wane initoo.

11 Si kada tooa gi gera fafurongoa ua go ada baelana Jesus, nia ka tasa
dongaa ana baelana, ma ka bae lau ana si oomelawanea. Ma Jesus e dao
garangia naa i Jerusalem, ma na tooa gi manatada baa hasa si kada tara
God ka hau ana Aaofia, nia garangi naa.
12 Nia na aadea Jesus ka bae urii fuada, <<Tee wane ana aebara initoo,
nia aade aagau uria lealaa siana tee aaofia baita e too tau mai, eeri ka
gania uria na baitaa ma na initooa haia ana si kada nia ka ooli mai ana
nia kafi aaofia fuana fera nia.
13 Ma suifetei nia kafi lea, nia ka soea mai aakwala wane ni raoa nia gi
siana, ka falea si malefo baita fuada, ka bae urii, <Muka rao ana si malefo
nae, eeri muka ngalia lau si malefo gi maana maasi nau.>
14 Ma na tooa nia gi na wane initoo naa, gera sinatai nia, ma daka falea
teni wane hai gera ka bae fai nia aaofia baita sulia langi dasi dooria go
fuana wane naa ka aaofia fuagera.
15 <<Sui ka urinae boroi ana, na aaofia baita naa e aalua wane nae ka
aaofia na ana fuada, ma ana si kada nia ooli mai, nia ka soe uria wane ni
raoa baa gi e fale malefo fuada, eeri ka daotoona fita si malefo lau na gera
toda maana si malefo baa e falea fuagera.
16 Haia, na wane rao totongenao e lea mai, ka bae urii, <Aarai ae, nau
ku todaa aakwala si malefo lau fonea si malefo baa o falea fuagu.>

17 Ma wane initoo nae ka bae urii fuana, <Oe wane rao diana. Sulia ku haitamana kuka manata ngado amu ana si doo to'ou gi, haia urinae nau ku aalu oe oko baita usia aakwala maefera.>
18 Sui ruana wane ni rao e lea mai ka bae urii, <Aarai ae, nau ku todaa lau lima si malefo lau fonea si malefo baa o faleda fuagu.>
19 Ma wane initoo ka bae urii fuana <Oe tara oko baita usia lima maefera.>
20 Buira, ooluna wane ni rao ka lea lau mai, ka bae urii, <Aarai ae, si malefo oe baa gi na ku ngalia, kuka afu agu faafia ana maku.
21 Sulia nau ku mou ani oe wane susuala. Oko haitamana ngalilana si doo wane ete gi, ma oko haitamana ngalilana laugo fanga faasia raoa gera wane aai gi.>
22 Sui wane initoo na ka bae urii fuana, <Oe wane rao ta'a. Nau ku keto oe ana si baelaa oe gi. Oe haea hasa nau wane ku susuala, ma kuka ngalia si doo langi lau na doo nau gi, ma kuka ngalia si fanga faasia raoa teni wane gi.
23 Lea oe manata urinae, utaa na langi osi ngalia si malefo nau, ma oko aalua amu laona si gula ni aalu malefolaa, eeri si kada ku ooli mai ana, kuka ngalia tesi malefo to'ou i maana?>
24 Sui wane initoo nia ka bae urii fuana tooa na da take seenae, <Molu ngalia si malefo naa faasia, molu ka falea fuana wane na e too ana aakwala si malefo.>
25 Gera ka bae urii, <Nia e too na ana aakwala si malefo.>
26 Ma wane initoo e oolisia ka urii, <Nau ku haea fuagamu so ni tei na e iili diana ana si doo na gera da falea fuana, gera haitamana daka falea lau teni si doo fuana lau. Ma so ni tei naa langi si iili diana ana si taa naa gera falea fuana, sui boroi ana si ta to'ou na nia too ana, haitamana gera ka lafua faasia.
27 Haia, ma fuana maalimaea nau gi baa da oote gera ani nau kuka aaofia fuada, talaida mai, muka haungida siagu see.>>>

Si kada tooa gi da manata baita ana Jesus.

28 Buira a Jesus e bae urinae sui, nia ka eeta naa i nao fui i Jerusalem.
29 Ma si kada nia dao garangia fera i Betfeis ma i Betani siana gwe uuo da alangia ana Olivtri, nia ka oodua roo fafurongo nia gi i nao, ka bae urii,
30 <<Moro lea fuana maefera na golu rikia kou loko, tara moro ka rikia tee gale dongki na ta wane kasi tae ua i fafona, gera kania i seenae. Moro lukea, moro ka talaia mai siagu.
31 Lea ta wane ka ledi gomoro, <Uria taa na moro ka lukea dongki naa?> Moro ka bae urii fuana, <Aarai baita gemere e dooria.>>>
32 Haia, roo wane naa daaro lea, daaro ka daotoona iilingia Jesus e haea naa.
33 Si kada daaro lukea ana na dongki naa, na wane gi ana dongki daka bae urii, <<Uria taa na moro ka lukea?>>
34 Daaro ka bae urii, <<Sulia Aarai gemere e dooria.>>
35 Ma daaro ka talaia na mai siana Jesus, ma daaro ka aalua teni maku daaro gi i fafona ogina na dongki nae, ma gera ka adomia Jesus eeri ka gwouru i fafona.
36 Ma si kada Jesus e lea kou ana sulia tala, tooa gi daka regweta teni maku gera gi lau sulia tala eeri ka fali i fafona.

37 Ma ana si kada nia dao garangia i Jerusalem ana si gula na tala e sifo
toli ana fe uuo i Olivtri, na tooa oro ana fafurongo nia gi da nia i seenae,
ma gera ka tala'ae baelafea God ana si riilaa baita, faafia si doo baita gi
gera rikia.
38 Ma gera ka bae urii, <<God ka faadiana na aaofia na e lea mai ana
hatana a Lord. Ma si fanualama ka too i langi. Gia ka baelafea a God!>>
39 Ma teni Farisi gera ni laugo i seenae, ma gera ka bae urii fuana
Jesus, <<Faatolomai ae, o haea fuana oote fafurongo oe naa gi, gera ka
too aaroaro.>>
40 Ma a Jesus ka oolisida urii, <<Nau ku haea fuagamu, lea gera too
aaroaro, na fou nae gi tara gera ka tasa dongaa fuana baelafelana a God.>>

Jesus e aangi fuana Jerusalem.

41 Ma ana si kada Jesus e dao garangia Jerusalem, nia ka aada kou, ma
ka rikia na maefera nae, ma ka aangi sulia na liona e bukonu fuana tooa
na gera nia i seenae.
42 Ma ka bae urii, <<Nia diana lea so molu ka haitamana i tara'ena na
malutana e talaia wane uria fanualama. Sui taa, i tara'ena na gamu ka
lalafusia.
43 Si kada tara ka dao mai, hai na maalimaea gamu gi gera ka lea mai
gera ka firu fai gamu, ma gera ka boko usi gamu, muka lalafusia na tafilaa.
44 Ma gera ka tagalangainia fera gamu gi ma na tooa gi sui laona. Ma tesi
fou boro kasi too ana si gula na gera too ana. Daka labasia fera gamu, sulia
langi musi haitamana si kada fuana God ka lea mai ana uria faamourilaa
gamu.>>

Jesus e lea i laona Beu Aabu a God.

45 Si kada Jesus e ruu kou laona labata ana Beu Aabu a God, nia ka taria
na tooa da faafoli.
46 Ma nia ka bae urii fuagera, <<Ana na kedea ua na mai laona Kekedelaa
Aabu, God e bae urii, <Na Beu nau, da alangia ana na beu ni fooa.> Sui
gamu mu aadea ka iilingia na ana ta beu ni aagwalaa gera tooa bebeli.>>
47 Ma ana fe dani gi sui, Jesus e faatolomai i laona Beu Aabu nia a God.
Ma gera na fataabu baita gi ma wane faatolomai gi ana kwaieresia gi ma
teni wane baita ana Jiu gi, gera hasi uria haungilana Jesus.
48 Sui gera ka lafusia iililanalaa, sulia tooa gi gera too fai nia sulia dani,
uria rongolana faatolomaia nia.

Soeledilaa sulia mamanaa nia Jesus.

20

1 Ana tee fe maedani, Jesus e faatolomai fuana tooa gi i laona Beu Aabu
a God. Ma nia ka faatalo laugo sulia si Faarongolaa Diana. Ma ana si
kadamanga nae, na fataabu baita gi ma wane faatolomai gi ana kwaieresia
gi fai teni wane baita gi laugo, gera lea mai siana Jesus.
2 Ma gera ka soeledi nia urii, <<Na mamanaa utaa naa o too ana oko iilia
ana doo naa gi naa? Ma ni tei naa e falea mamanaa nae fuamu?>>
3 Seenae, Jesus ka bae urii fuada, <<Nau boroi, ku dooria ku soetoomolu
fasi laugo ana tesi soetoolaa.
4 Utaa? Ni tei naa falea mamanaa fuana John ka siuabu ana tooa gi--God,
langi na wane go ana?>>

5 Seenae, gera ka bae naa sulia i matangada kwailiu gera daka urii, <<Lea
so golu ka bae urii, <A God naa, nia falea mamanaa nae fuana,> seenae
tara Jesus ka bae urii, <Lea urinae, utaa naa molu si manata mamana ana
John?>
6 Ma langi lea so golu ka bae urii, <Na wane gi go ana na da falea na
mamanaa fuana,> tara na tooa gi daka ui fou ani golu naa eeri daka
haumaeli golu, sulia ni gera da manata mamana ana John nia ta profet
laugo.>>
7 I seenae, gera ka oolisia Jesus daka urii, <<Gemelu langi melu si
haitamana naa.>>
8 Seenae Jesus ka bae urii lau fuagera, <<Haia, nau boroi tara kusi
faarongo gomolu ana mamanaa utaa na nau ku too ana na kuka iilia ana
doo nae gi naa.>>

Oomelawanea sulia na tooa ni rao ta'a gi.

9 I buira, Jesus ka faarongo gera lau ana si oomelawanea naa, ka urii,
<<Tesi manga, tee wane initoo nia fasia tee raoa ai, ma nia ka faalamainia
teni wane gi daka rao fasi ada lao raoa ai nia nae. Ma ni nia ka lea ana
tee fera e too tau ka too sulia si kada tau.
10 Sui ka dao na ana si kada na raoa doo nae moua, wane initoo nae ka
falea tee wane ni rao nia eeri ka ngalia mai tesi ta ana si doo gi na e fasia
lao raoa. Sui si kada wane ni rao nae e dao lao raoa ai nae, na tooa nae gi
daka kwaea, sui daka faaoli o'oni ani nia siana wane initoo nia.
11 Haia, wane initoo nae ka falea lau ruana wane ni rao aai. Sui wane
nae laugo gera daka kwaea laugo, gera da kwalangia ka ta'a asianaa, ma
gera ka faaoli o'oni ani nia laugo.
12 I seenae, wane initoo nae ka falea lau ooula wane ni rao nia, ma gera
ka kwae laugo ka maala, ma daka uini nia faasia si gula nae.
13 I buira, na wane initoo nae ka manata urii, <Tesi taa lau tara kuka iilia?
Boro tara nau ku falea na agu na wela wane nau na ku liohau asianaa na
ana. Haia, tara nia naa na tooa naa gi tara daka manata baita ana.>
14 Sui si kada tooa na da rao ana raoa ai naa, da rikia na wane nae,
gera ka bae urii i matangada kwailiu, <Nia naa na wela mamana nia na
wane initoo baa mone nae, tara nia naa na ka ngali ana raoa ai nae. Golu
haungia eeri ka mae ana, fuana golu ka ngalia na agolu na raoa ai na
fuagolu.>
15 Sui gera daka kwae taria wane nae i maa faasia lao raoa ai baa, ma
daka haumaelia.>>
Ma Jesus ka faarongo gera lau ka urii, <<Si taa lau na tara na wane initoo
na too ana raoa ai nae ka iilia lau ana tooa naa?
16 Tara nia ka lea mai, ka haumaelia tooa nae gi. Sui ka aalua na ana na
raoa ai nae fuana teni tooa e'ete gi naa ana fuana daka rao lau ana.>>
Si kada tooa naa gi da rongoa si baelaa nae gi a Jesus, gera ka bae naa
urii, <<Langi nae, e afetai ka urinae!>>
17 Sui Jesus ka aada rigita fuada, ka bae urii, <<Urinae, si taa go na
malutana si baea na lao Kekedelaa Aabu baa e bae urii, <Si fou baa na
wane gi daka tole beu ana gera langi dasi dooria naa, sui nia e tae mai ka
aalua fou initoo ka tasa ana luma?>
18 Ma so ni tei naa e asi nia fafona si fou nae, tara ka maga nia naa. Ma
so ni tei na fou naa ka asia faafi nia, na nonina ka maga teefou.>>
19 Ana si kada nae, na fataabu baita gi fai nia na wane faatolomai gi ana
kwaieresia gi, gera kafi aada haitamana si baea Jesus e haea suli gera, ma

gera ka dooria daka dumulia ana si kada nae. Sui daka mou laugo ada ana tooa gi.

Si soeledilaa sulia takisi.

20 Ma na tooa baita gi gera ka iiliili uria daotoo dianalaa ana ta tala uria dumulilana Jesus. Seenae, daka folia teni wane eeri daka suge ana soeledilanalaa a Jesus. Sulia gera dooria daka feengia ana tesi doo na kasi o'olo eeri daka bobola uria falelanalaa kou fuana wane baita faasia i Rom.
21 I gera da dao siana, ma daka bae urii, <<Wane faatolomai ae, gemelu melu haitamana i oe o haea na doo mamana gi, ma osi manata a'abo go sulia na baitalana na iimola. Ma o faatolomainia amu na mamana sulia na kwaidoorilaa nia a God fuana na tooa gi.
22 Urinae ka utaa? Nia e bobola go ana fuagolu hai golu ka fale malefo ana takisi fuana aaofia na i Rom ma e langi?>>
23 Ma Jesus e aada haitamana na mala'oe gera, ma nia ka bae urii,
24 <<Faatainia fasi mai tee fe malefo naa fuagu.>> Ma si kada gera ngalia mai si malefo fuana, nia e ledi gera ka urii, <<Haia, ni tei naa nununa naa i fafona malefo naa? Ma na hatana ni tei naa?>>
Haia, gera oolisia daka urii, <<Na aaofia i Rom naa.>>
25 Ma Jesus ka bae urii fuada, <<Lea urinae, si taa na doo nia aaofia i Rom, molu ka oolifainia fuana aaofia i Rom. Ma si taa na doo nia God, molu ka oolifainia fuana a God.>>
26 Ma gera ka too aaroaro, sulia gera kwele asianaa ana si oolisilaa nae a Jesus. Ma gera ka langi si bobola na ana hai so daka mala'oea lau ana tesi doo i maana tooa gi.

Si soeledilaa sulia na tataea faasia maea.

27 Sui teni wane gi ana na Sadusi gi da lea mai siana a Jesus. Tooa baa gera haea hasa na tooa da mae naa, e afetai gera tatae faasia na maea. Ma daka ledi nia urii,
28 <<Wane faatolomai ae, na kwaieresia na a Moses e aalua fuagami e urii, <Lea ta wane e aadegeni, sui ka mae ma na afe nia ka oru, ma daaro si too go ana ta wela, na haasina ka aadea lau na aai oru nae, eeri daaro ka too ana ta wela fuana na wane aai baa e mae.>
29 <<Haia, tee fiu waihaasina nae gi. Na wane i nao e aadegeni, sui ka langi si too ua ana ta wela, ma ka mae laugo ana.
30 Ma na ruana wane ka aadea lau na aai oru nae,
31 ma sui na ooula wane laugo. Ma ka urinae sui go fuadaalu na fiu waihaasina nae gi. Ma gera dasi too sui go ana ta wela ma daka mae sui go.
32 Ma i buri, na aai oru baa ka mae.
33 Haia, ana fe dani na tooa mae gi tara daka tatae lau uria na mouria, ni tei adaalu na aarai nia mamana geni naa? Sulia daalu sui go daalu aadea.>>
34 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Ana si kada naa, na wane gi ma na geni gi gera aarai ma daka afe.
35 Sui ana si kada aai na e nia ua mai, na wane gi ma na geni gi na gera faorana fai nia na tataelaa faasia na maea ma daka too na ana na mouria firi, e langi dasi aarai ma dasi afe lau.
36 Sulia i gera da iilingia na ada na ensel gi, ma e afetai na daka mae. I gera na wela nia gi naa a God, sulia da tatae faasia na maea.

37 <<Haia, ma na kekedelaa nia a Moses e faafolaalia na ana fuaga hasa
na tooa mae gi, daka mouri lau. Sulia si kada baa a God e faatai ana fuana
a Moses ana eere baa ka harufia fe ai to'ou baa, a Moses e alangia a Lord
ana, <A God baa a Abraham, ma a God a Aesak, ma a God a Jakob.>
38 Na malutana e urii: Teni tooa gi da mae naa, gera fooasia ua a God,
sulia gera mouri ua fai nia.>>
39 Ma teni wane adaalu gi na wane faatolomai ana kwaieresia gi, gera
ka bae urii, <<Wane faatolomai ae, na oolisilaa oe naa e diana asianaa!>>
40 Ma gera mou naa uria ledilaa lau.
41 Sui a Jesus ka ledi urii fuada, <<Utaa baa gera ka haea a Christ nia
wela e lea mai faasia na kwalafaa a David?
42 Sui a David e tala haea ana i laona Kekedelaa Sam gi, <A God e bae
urii fuana Lord nau: Oko gwouru i bali aaolo ani nau,
43 maasia si kada tara kuka adomi oe uria saitasalaa ana maalimaea oe
gi.>
44 Haia, a David mone e alangi nia ana Lord, sui tara Christ ka aalua
wela nia utaa?>>
45 Si kada tooa oro gi da fafurongoa, a Jesus ka bae urii fuana na oote
fafurongo nia gi,
46 <<Muka aadasuli gamu faasia na faatolomai gi ana kwaieresia gi, sulia
gera dooria liliulaa fai nia maku ruruu tekwa gi, ma daka dooria laugo
hasa na tooa gi da hae baita ani gera i maana usia gi, ma daka dooria
gwourulaa ana naofe gula ni gwourulaa i laona Beu Aabu gi ni figulaa, ma
si gula diana gi kada ana fafangaa gi.
47 Sui tooa baa da belia na luma gera oru gi, ma daka fooa tetekwa gi
eeri na tooa gi da tangoda. Haia, na faatolomai gi ana kwaieresia gi na
kwakwaelaa gera tara e baita ka tasa.>>

Jesus e tangoa falelaa nia gwe oru siofaa.

21

1 Si kada Jesus e too ua i Beu Aabu a God, nia ka aadaada, ma ka rikia
wane rikidoo gi da lea mai uria fale malefolaa lao fuli ni fale malefoa.
2 Ma nia ka rikia laugo tee gwe inite na aarai nia e mae naa. Ni oru nae
e siofaa asianaa. Nia ka lea mai, ma ka falea roo fe mige malefo to'ou.
3 Ma Jesus ka bae urii, <<Doo mamana nau ku haea fuagamu, si taa na
gwe oru siofaa na nia e falea, nia baita ka tasa liufia tooa na gera fale
malefo baita.
4 Sulia tooa rikidoo, gera falea go ada ta bali to'ou ana rikidooa gera gi.
Sui gwe oru siofaa naa nia e fale teefou na ana si doo gi na nia e too ana
uria mourilaa ana.>>

5 Ma teni wane gi ana na oote fafurongo nia gi, gera tangoa na Beu Aabu
a God, sulia na aadasilana e diana asianaa ana si fou diana gi na da kasia
ana, ma ana si falelaa gi laugo na da falea fuana a God laugo. Sui a Jesus
ka bae urii fuada,
6 <<Si doo naa gi sui go na mu rikida naa, tara fe dani e dao mai e langi
tesi fou si too go i fulina, da aatoli teefou i aano!>>
7 Ma gera ka soetoona daka urii, <<Wane faatolomai ae, i aangita naa si
doo nae gi ka dao mai ana? Ma si mamalafooa taa na ka dao fasi i nao
eeri ka faatainia nia e garangi fuli naa?>>

8 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Muka aadaada diana, aata gera ka talai
garo ani gamu, sulia na wane oro gi tara daka dao mai ana hatagu, ma
gera ka susuge urii, <I nau naa na Christ!> Ma gera ka haea laugo, <Si kada
baa naa na e dao naa!> Langi musi lea sulida.
9 Ma langi musi mou ana si kada mu rongoa na oomea ma na firua baita
gi, sulia si doo nae gi ka fuli fasi i nao. Sui boroi ana si doo nae gi sui go
ka fuli, na suilana na molaagali e langi kasi garangi ua.
10 Ma tara teni gule tooa gi daka firu fai nia teni gule tooa gi aai, ma teni
initooa gi daka firu fai nia teni initooa gi aai.
11 Ma na aanuanu baita gi ka dao, ma na fioloa gi, ma na uuni mataia
baita asianaa gi ka liu ana fera gi sui, ma si doo baita e'ete gi ni moungilana
ka hagatafa mai faasia lao lofo langi uria mamalafooa.
12 Ma i nao ana si doo nae gi ka fuli, tara daka iilia si doo ta'a gi ani gamu
sulia mu roosuli nau. Tara gera ka kani gamu, ma daka faafii gamu, ma
daka fale gamu fui laona na Beu Aabu ni figulaa gi uria na iilitoolagamu,
ma daka aalu gamu i laona na beu ni kanilaa, ma daka ngali gamu i naona
wane initoo gi uria ketolaa gamu.
13 Nia naa si kada diana na fuagamu eeri muka faataloa na Faarongolaa
Diana nia a God.
14 Ma musi manata a'abo lau uria si taa naa muka oolisida ana.
15 Sulia nau tara ku falea sui naa fuagamu si baea gi ana na liotooa, ma
e langi ta wane ana maalimaea gamu gi so ka ngenge gamu ma ka langi
si tofea si doo gi na mu haea.
16 Ma na maa gamu gi, ma ni tee gamu gi, ma na haasigamu gi, ma na
tooa futa gamu gi, ma na ruana gamu gi, tara daka fale gamu fuana na
wane initoo gi. Ma teni wane ani gamu daka haumaelida.
17 Na tooa gi sui daka maasusuala ani gamu i nunufagu.
18 Sui boroi ana, afetai ta tesi iifu to'ou ana na ketemu ka langi ana.
19 Muka take ngasi ana manata mamanalaa gamu gi, ma tara muka
mouri.>>
20 Ma Jesus ka bae lau urii fuada, <<Si kada mu rikia na wane ni firua gi
da aala galia Jerusalem, muka haitamana naa tara gera ka tagalangainia
na fera baita nae.
21 Haia, si kada baa, tooa na gera too i Judea gera daka tafi teefou fui
gwouna fe tolo gi. Ma tooa na da totoo lao mae fera baita naa, gera ka tafi
fasia. Haia, ma tooa na da too galigalia mai langi dasi ooli lau mai fuana
fera baita naa.
22 Sulia kadamanga nae kadamanga ana kwakwaea eeri ka faafonoa si
taa gi baa gera kekede sulia i laona Kekedelaa Aabu.
23 Ana si kada nae, kwaimanatailaa baita fuana geni gi na da iiana ma
na geni na da faasusufia gala wela gi. Ma si kwaimanatailaa baita laugo
tara ka daofia na fera naa, sulia tara a God ka kwaea na tooa gi i seenae.
24 Bali ada tara daka haumaeli gera ana naefe. Haia, ma bali ani gera
tara gera dumulida ma gera ka kani faafida ma gera ka ngalida fuana fera
e'ete gi. Ma na tooa na gera langi dasi Jiu tara daka labasia fera baita i
Jerusalem lea ka dao ana isingana si kada gera gi.
25 <<Si doo e'ete gi ka fuli fuana na hato ma na sinali ma na bubulu
gi. Ma na tooa gi sui ana na aefera baita gi sui i laona na molaagali daka
fiitala, ma daka mou ana na kukuru ma na baitalana na aasi ma na nanafo
gi.

26 Ma na tooa gi daka mangosuu sulia daka mou asianaa, si kada da
maasia ana si doo naa gi ka fuli mai faafia na molaagali sui. Sulia na doo
gi i lofo langi daka lea garo.
27 Lea sui, i nau na Wela nia Iimola gi, tara kufi dao faatai. Nau ku dao
mai fai nia na rigitaa baita ma na raralaa baita i fafona na barobaro gi.
28 Ma si kada na doo naa gi e hafali fuli, muka take ma muka aada alaa,
sulia na wane kwaifaamouri gamu e dao garangi na mai.>>
29 Sui Jesus ka haea si oomelawanea na fuada urii, <<Muka manata fasi
sulia ai figi fai nia ai gi sui lau i seegi.
30 Kada mu rikia na abada e ngongosala, muka haitamana na kada fuana
ago'agoa nia garangi naa.
31 Ka urinae laugo, si kada mu rikia si doo naa gi ka dao mai, muka
haitamana naa si kada fuana God ka Aaofia nia dao garangi naa.
32 Doo mamana nau ku haea fuagamu, tara si doo nae gi ka dao mai
suifetei tooa na da mouri ana si kada naa dasi mae ua.
33 Tara i langi ma na molaagali naa daka funu, sui taa na baelagu go naa
ka langi kasi funu.
34 <<Muka aadaada diana aata muka roo ana fangaa baita gi ma na gwou
baitalaa ma na manata a'abolaa gi ana na mouria naa i laona molaagali,
aata fe dani nae ka dao faatona gamu iilingia ta tori.
35 Sulia si doo nae gi ka dao mai faafia na tooa gi sui, ana si gula gi sui i
laona molaagali.
36 Muka aadaada diana ma muka fooa ana si kada gi sui, eeri muka too
ana na rigitaa uria na mourilaa i laona si doo nae gi na ka fuli. Ma eeri
muka si ida si kada gamu take i naogu.>>
37 Ma fe dani gi sui nae, a Jesus e faatolomai nia tooa gi laona Beu Aabu
a God. Ma i haulafi gi nia ka lea uria gwouna fe uuo i Olivtri.
38 Haia, ma ana fe ubongi maegalogalo gi sui, tooa oro daka dao mai
laona Beu Aabu a God uria rongolana baelana Jesus.

Manatalaa wane gera haungainia fuana Jesus.

22

1 Haia, si kada ana Fangaa gera Jiu gi ana Lofoagaua nia garangi naa.
Ana fangaa naa, gera haitamana anilana beredi na langi gera si aalua ta
iisi ana.
2 Ma na fataabu baita gi ma na wane faatolomai gi ana kwaieresia gi,
gera ka manata uria haungi aagwalaa ana Jesus, sulia gera moungia na
tooa gi.
3 Ma a Satan ka dao i laona manatana a Judas Iskariot ta wane ana
aakwala wane ma na roo wane fafurongoa baa gi a Jesus.
4 Nia naa Judas ka lea siana fataabu baita gi ma na wane naonao gi ana
tooa na da aadasulia Beu Aabu a God, ma ka haea fuada nia haitamana
ka kwai'adomi uria dumulilana a Jesus.
5 Ma gera ka eele asianaa ma daka bae tara daka fale si malefo fuana.
6 Judas ka aalafaafia ma ka tala'ae aadalaa uria si kada na tooa langi
dasi too fai nia Jesus eeri ka fale nia fuada.

Jesus aade aagau uria fe dani Lofoagaua.

7 Haia, fe dani e dao na mai na tooa Jiu gi da haitamana anilana beredi
na e langi ta iisi i laona, fe dani fuana haungilana gala sipsip gi ma na
aade aagaulaa ana fanga fuana na Fangaa ana Lofoagaua.
8 Ma Jesus ka oodua Peter fai nia John ka bae urii fuadaaro, <<Moro lea,
moro ka aade aagau ana si fanga fuana golu ka ania ana na Fangaa ana
Lofoagaua.>>
9 Daaro ka ledi urii ana Jesus, <<Fai naa o dooria mere ka aade aagau
ana?>>
10 Jesus oolisi daaro ka bae urii, <<Si kada moro dao kou ana i fera, tara
moro ka kwaitodai fai nia tee wane e toolua na kufi doo uria ngali kafolaa.
Moro ka lea suli nia uria luma na nia lea uria.
11 Moro ka bae urii fuana wane ana luma, <Na wane faatolomai e bae
mai urii fuamu: Ni fai na kade luma fuana kuka ania ana na Fangaa ana
Lofoagaua fai nia na fafurongo nau gi?>
12 Ma tara na wane nae nia ka faatainia kade luma baita ana luma nae
e too i langi, si gula na doo gi gera aade aagau, ma seenae moro ka aade
aagau ana fanga.>>
13 Haia, daaro ka lea naa, daaro ka daotoona doo gi sui mala Jesus e haea
fuadaaro. Ma daaro ka aade aagau na ana fanga i seenae.

Na fangalaa nia a Lord.

14 E dao ana si kada uria na anilana na Fangaa ana Lofoagaua, ma a
Jesus fai nia na aposol nia gi, daka gwouru na ana si gula ni fangalaa.
15 Ma i nia ka bae urii fuada, <<I nau ku dooria asianaa na anilana na
Fangaa naa ana Lofoagaua fai gomolu, sui kufi nonifii agu.
16 Sulia nau ku haea fuamolu, e afetai kuka ania na Fangaa ana
Lofoagaua lau, lelea ka dao ana si kada ana faamamanalana i laona na
Initooa a God.>>
17 Sui a Jesus e ngalia na teteu ma ka baelafea a God. Sui nia ka bae urii
fuada, <<Muka ngalia, ma muka ado ana i matangamolu.
18 Nau ku haea fuamolu, ita i tara'ena ka ooli aala, nau kusi gwoufia lau
na waen naa, lelea ka dao ana si kada na Initooa a God ka dao mai.>>
19 Sui a Jesus e ngalia na beredi, ma ka baelafea a God, sui nia ka niia, ma
ka falea fuada. Ma ka bae urii, <<Nia naa na nonigu na ku falea fuagamu.
Muka iilia si doo naa uria na manatatoolagu.>>
20 I buira na fangalaa, nia e ngalia na teteu ma ka aade urinae laugo,
ka bae urii, <<Na teteu naa na teteu ana gwalulaa faalu nia a God ana na
abugu na e iigwa fuagamu.
21 <<Sui aada fasi! Na wane na tara ka fale nau fuana maalimaea nau
gi, nia e gwouru go ana fai nau i seegi ana si gula naa ni fangalaa.
22 Sulia i nau, na Wela nia Iimola gi, tara ku mae na mone iilingia na a
God e dooria na mai fuagu. Sui taa, e ta'a asianaa fuana na wane na e fale
nau fuana maalimaea nau gi!>>
23 Ma gera hafalia na ledi kwailiulaa i matangada uria ni tei ada na tara
ka iilia si doo nae.

Na oolisusuulaa sulia na babaitaa.

24 Ma na oote fafurongo nia gi da oolisusuu laugo i matangada kwailiu
uria ni tei ada na e baita ka tasa.
25 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Na wane initoo gi ana na molaagali
naa, da too ana na baitaa usia na tooa gera gi, ma da suungaida eeri daka

roosuli gera. Ma daka dooria na tooa gi daka alangi gera ana na wane kwaimaani gera na tooa gi.
26 Haia, ma ni tei ani gamu na e baita, ka iilingia na wane na e to'ou. Ma na wane na e kwaitalai, ka iilingia na wane ni rao.
27 E utaa? Ni tei na e baita, na wane na e gwouru uria na fangalaa, ma langi na wane na e rao fuana? Na wane na e gwouru naa e baita. Haia, ni nau ku too i matanga gamu iilingia na wane na e rao.
28 <<Gamu mu too fai nau i laona na iilitooa nau gi sui.
29 Iilingia a Maa nau e falea sui naa si initooa fuagu, ka urinae laugo i nau ku falea initooa fuagamu,
30 eeri muka fanga fai nau ma muka gwou fai nau i laona Initooa nau. Ma i gamu muka gwouru ana si gula ni gwourua gi ana na initooa, ma muka baita usia na aakwala ma roo aebara baa gi i Israel.>>
31 Sui a Jesus e bae urii fuana Peter, <<Simon Peter ae! O fafurongo fasi. A God e faalamainia naa a Satan eeri ka iilitoo molu sui, iilingia ta wane na e rao i hara ka inifitaa na mige doo diana gi faasia na ungedoo ta'a gi.
32 Sui taa, Simon ae, nau ku fooa naa fuamu, eeri na fiimamanalaa oe kasi funu. Ma ana si kada na o manata ooli lau mai fuagu, oko faarigitaa na tooa aai gi na da manata mamana ani nau.>>
33 Ma a Peter e oolisia ka urii, <<Lord ae, nau ku aade aagau go agu uria lealaa fai oe i laona beu ni kanilaa ma na maelaa fai oe!>>
34 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Peter ae, nau ku haea fuamu, i tara'ena i laona fe rodo naa, ma i naona na kakaraikua e ai, tara oko haea ana oolu si kada hasa o lalafusi nau.>>
35 Sui a Jesus ka bae urii fuana na oote fafurongo nia gi, <<E utaa? Si kada baa ku oodu gamu kou ma ka langi musi too ana tesi malefo ma langi ta wai ma langi ta tae silipa, molu kukuru ana tesi doo baa?>>
Ma da oolisia daka urii, <<Langi go.>>
36 Ma Jesus ka bae urii, <<Haia, ana si kada nae, so ni tei naa e too ana tesi malefo langi ta wai, nia ka ngalia ana. Ma ni tei naa e langi si too ana ta naefe ni firulaa, nia ka faafoli ana na maku ruruu baita nia ma ka folia ta naefe.
37 Haia, ni nau ku haea si doo naa fuamolu sulia na Kekedelaa Aabu baa suli nau baa urii, <Daka oofu nia fai gera na wane ta'a gi.> Si doo naa tara e fuli naa fuagu sulia na kekedelaa gi sui go suli nau tara e fuli mamana.>>
38 Ma na oote fafurongo nia gi daka bae urii, <<Lord ae, o rikia fasi, gia too na ana tee roo naefe ni firulaa i see!>>
Ma i nia e oolisida ka urii, <<E bobola naa nae!>>

Jesus e fooa fafo uuo Olivtri.

39 A Jesus fai nia na oote fafurongo nia gi da tafusia na fera baita nae, ma daka lea naa uria fe uuo da alangia Olivtri iilingia da iilia sulia dani.
40 Ma si kada da dao ana si gula nae, nia ka bae urii fuada, <<Muka fooa aata Satan ka iilitoo gamu.>>
41 Sui a Jesus e lea to'ou kou faasida ka bobola fai nia tee fe uilaa ana fou, ma ka boururu i aano ma ka fooa.
42 Nia ka bae urii, <<Maa ae, lea so na doorilamu, oko lafua amu na teteu naa ana nonifiilaa naa faasi nau. Sui langi lau na kwaidooria nau naa, na kwaidooria oe ana.>>
43 Ma tee ensel faasia i langi e dao mai, ma ka faarigita nia.
44 Ma si kada na liona ka fii asianaa, i nia ka fooa rigita lau. Ma na i'ida na nonina ka iigwa i aano iilingia na gwigwire abu.

45 Ma si kada e tatae faasia na fooalaa, nia ka ooli siana na oote fafurongo
nia gi. Gera da teo ada, i aena da liodila asianaa.
46 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Uria taa na molu ka teo? Molu tatae
ma molu ka fooa, eeri Satan ka langi si iilitoo molu.>>

Gera dumulia a Jesus.

47 Si kada Jesus e bae ua go ana faida, tee figua baita daka dao na mai.
Ma tee wane ada na oote fafurongo nia baa gi na hatana a Judas na e eeta
mai i nao ada. Ma nia e dao mai siana a Jesus uria na nonoilana.
48 Sui a Jesus ka bae urii fuana, <<Judas ae, e utaa? Oe o falea na Wela
nia Iimola gi fuana na maalimaea nia ana na nonoilana?>>
49 Ma si kada na oote fafurongo nia gi na da too fai nia a Jesus, daka
rikia si doo naa, daka bae urii, <<Lord ae! E utaa? Melu kwaeda ana na
naefe gemelu baa gi ni firulaa?>>
50 Ma tee wane ada, ka kwaea tee wane ni rao nia na fooanigwou, ma
ka taba muusia naa na bali aalinga aaolo nia.
51 Sui a Jesus ka bae urii, <<Langi molu si iilia si doo nae!>> Ma nia ka
hamosia na aalingana na wane nae, ma ka faamafoa naa.
52 Sui a Jesus ka bae fuada na fataabu baita gi ma na wane gi na da folo
usia na Beu Aabu a God ma na wane baita gi na da lea mai nae uria na
dumulilana, ka urii, <<Utaa? Nau ta wane bebeli naa eeri molu ka dumuli
nau mai fai nia na naefe ni firulaa gi ma na subi gi?
53 Nau ku too go agu siagamu i laona na Beu Aabu a God sulia dani, sui
langi molu si hasi go uria na dumulilagu. Sui si kada gamu naa nae, si
kada ana na rigitaa ni rorodoa na Wane Ta'a e initoo ana.>>

A Peter e kwaigoloi ana a Jesus.

54 Sui gera ka dumulia naa a Jesus, ma daka talaia naa i laona na luma
nia na fooanigwou. Ma a Peter ka lea laugo kou i burida ana ta kade tala
tau laugo ana faasida.
55 Ma tee eere da oogumaana i initoona na kade luma i maa, ma a Peter
ka gwouru naa fai nia na tooa gi na da gwouru galia na eere nae.
56 Ma si kada tee haari ana na haari ni rao gi e rikia a Peter e gwouru i
seenae garangi na eere nae, ni nia ka aada diana ana ma ka bae urii, <<Na
wane naa e too laugo fai nia a Jesus.>>
57 Sui a Peter ka kwaigoloi ka urii, <<Geni naa ae, nau kusi haitamana
na wane nae!>>
58 Ma langi si tau laugo i buira, tee wane ka rikia a Peter ma ka bae urii,
<<Ni oe tee wane ada laugo naa!>>
Sui a Peter e oolisia ka urii, <<Wane nau ae, nau e langi.>>
59 Ma ana tesi kada lau i buira, tee wane lau ka bae rigita ka urii, <<Nia
mamana. Na wane naa e too laugo fai nia a Jesus, sulia nia laugo na wane
faasia i Galili!>>
60 Sui a Peter e oolisia ka urii, <<Wane nau ae, nau ku lalafusia na doo
na o bae sulia!>>
Ma si kada nia e bae ua go ana, na karaikua ka ai naa.
61 Ma na Lord e aabulo ma ka aada kou fuana a Peter. Ma a Peter ka
manatatoona naa si baea baa a Lord e haea fuana baa urii, <<I nao ana
karaikua e ai, oko kwaigoloi ani nau sulia oolu si kada haea hasa o lalafusi
nau.>>
62 Ma a Peter e haga kou i maa ma ka aangi i sulia na liodilalaa baita
asianaa.

Gera rabusia a Jesus.

63 Ma na wane ni oomea gi na da folo galia a Jesus, da faawaela ana ma
daka rabusia.
64 Ma da kani bokosia na maana, ma daka ledi nia daka urii, <<O haea
fasi ni tei na e kwae oe nae?>>
65 Ma da haea si baelaa tataga oro gi laugo fuana.

66 Ma i ofaidani ua, na wane baita gi ana Jiu ma na fataabu baita gi ma
na wane faatolomai gi ana na kwaieresia gi da bae oofu, ma daka talaia
mai a Jesus siada.
67 Ma daka bae urii fuana, <<O haea fuamelu. Ni oe na Christ naa na
wane God e filia uria Aaofialaa?>>

Ma nia e oolisida ka urii, <<Lea so ku haea fuagamu, e afetai muka
manata mamana ani nau.
68 Ma lea so ku ledi gamu ana tesi doo, e afetai muka oolisia.
69 Haia, ma e ita ana si kada naa ka ooli alaa, nau na Wela nia Iimola gi
ku gwouru i bali aba aaolo ana a God na e rigita ka tasa.>>
70 Ma i gera sui go da ledia daka urii, <<Utaa? I oe na Wela nia a God
naa?>>

Ma nia e oolisida ka urii, <<Nia naa nae molu tala haea sui naa nae.>>
71 Ma daka bae urii, <<Langi tesi faamamanalaa lau na golu dooria. Sulia
golu tala rongoa sui naa agolu na baelana!>>

Jesus i naofana a Paelat.

23

1 Ma na figua nae teefou da tatae ma daka talaia a Jesus siana a Paelat
uria na keketolana.
2 Ma da hafalia na feengilana daka urii, <<Gemelu melu daotoona na
wane naa e bae alingana na tooa gami gi. Ma ka haea fuada, dasi falea
na malefo ana na takisi fuana na Aaofia i Rom, ma ka haea hasa i nia na
Christ, na wane na a God e filia uria Aaofialaa.>>
3 Ma Paelat ka ledia ka urii, <<Utaa? Ni oe naa Aaofia gera Jiu gi?>>

Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Nia naa nae o haea nae.>>

4 Sui a Paelat ka bae urii fuada na fataabu baita gi ma na figua
nae, <<I nau kusi daotoona go tesi garolaa ana na wane naa fuana
haumaelilanalaa.>>
5 Sui daka bae rigita ka tasa daka urii, <<I nia e gaea na tooa gi i Judea
ana na faatolomaia nia gi. E ita mai i Galili lelea ka dao naa i seenaa.>>

6 Ma si kada a Paelat e rongoa si doo naa, nia ka ledi gera ka urii, <<Utaa?
Na wane naa e lea mai faasia i Galili naa?>>
7 Ma si kada nia e haitamana naa a Jesus e lea mai faasia na gula na a
Herod e baita usia, nia ka fale nia siana a Herod. Sulia a Herod e too laugo
i Jerusalem ana si kada nae.
8 Ma si kada a Herod e rikia a Jesus, nia ka eele asianaa, sulia nia e
rongoa go ana na uunuunulaa sulia, ma ka kwaimaasi ka tau na mai uria
na rikilana. Ma nia e dooria rikia a Jesus ka iilia tesi doo ni kwelelaa ana.
9 A Herod e ledia ana si doo oro gi, sui a Jesus kesi oolisia go ana tesi
doo.
10 Ma na fataabu baita gi ma na wane faatolomai gi ana na kwaieresia
gi, da take i seenae, daka feengia naa a Jesus.

11 Sui a Herod ma na wane ni oomea nia gi daka faawaelaa ada ana a
Jesus ma daka bae tataga fuana. Ma daka faaruufia ana tee maku tekwa
diana, ma daka ooli lau fai nia fuana a Paelat.
12 Ma e ita ana fe dani nae, a Herod ma a Paelat daaro kafi oofu lau uria
kwaimaanilaa. I nao, i daaro na roo maalimaea gi.
13 A Paelat e oofua na fataabu baita gi ma na wane naonao gi ma na tooa
gi.
14 Ma ka bae urii fuada, <<I gamu mu talaia mai na wane naa siagu, ma
muka haea i nia e gaea na tooa gi. Sui nau ku ledi nia i maamolu, ma langi
kusi daotoona go tesi garolaa ani nia ana si doo naa gi na mu feengia ana.
15 Ma a Herod boroi kesi daotoona go tesi garolaa ani nia, sulia nia ka
oolifaini nia laugo ana mai. Na wane naa kesi iilia go tesi doo na e garo
eeri i nia ka mae.
16 Nia naa, nau kuka falea eeri daka rabusia. Sui kuka falea ka lea na
ana.>>
17 Haia, ana na Fangaa ana Lofoagaua gi, a Paelat ka lugasia tee wane
na e too i laona na beu ni kanilaa fuada na Jiu gi sulia na malutaa gera.
18 Sui ni gera sui go da rii daka urii, <<Na wane naa ka mae! Ma oko
lugasia mai amu a Barabas fuamelu!>>
19 A Barabas da aalua i laona na beu ni kanilaa sulia i nia e hafalia na
firua baita i laona na fera baita nae, ma i nia ka hauwane laugo.
20 A Paelat e dooria ka lugasia a Jesus, ma ka soeledia lau kou na figua
nae.
21 Sui daka rii ka lea dongaa daka urii, <<Molu haumaelia! Molu ka fotoi
nia i fafona na airarafolo!>>
22 Ma a Paelat ka bae urii lau fuada ana ooluna si kada, <<Uria taa? Tesi
garolaa taa na nia e iilia? Nau kusi daotoona go tesi doo na nia e iilia eeri
i nia ka mae. Nau ku falea eeri daka rabusia, sui kuka lugasia na agu ka
lea na ana.>>
23 Sui gera rii ka lea dongaa fuana daka fotoia a Jesus i fafona na
airarafolo. Ma na riilaa gera ka saitasa naa.
24 Ma a Paelat ka falea na kwaelaa na da gani nia uria.
25 Ma nia ka lugasia a Barabas na wane baa da dooria, na wane baa
da aalua i laona na beu ni kanilaa sulia hafalilana na firua baita, ma na
hauwanelaa. Sui a Paelat ka falea a Jesus fuada, sulia na kwaidooria gera
fuana.

Gera fotoia a Jesus i fafona na airarafolo.

26 Ma i gera daka talaia a Jesus uria na maelaa. Ma si kada da lea ana,
daka daotoona tee wane hatana a Simon faasia na fera i Saeren, e lea mai i
Jerusalem faasia i hara. Da dumulia ma daka aalua na airarafolo i gwouna
abana, ma daka suungai nia hai ka toolua i buira a Jesus.
27 Ma tee figua baita daka lea i burina. Ma teni geni gi i laona na figua
nae daka suunimae ma daka aangisia.
28 A Jesus e aabulo fuada ma ka bae urii, <<Geni naa gi i Jerusalem ae!
Langi musi aangisi nau. Muka aangisi gamu agamu i talagamu ma na wela
gamu gi.
29 Sulia e dao na ana fe dani gi na tooa gi daka bae urii, <Ka oilakea
fuada na geni gi na da aba'ato, ma na geni gi na e langi dasi faafuta, ma
ka langi dasi faasusu!>

30 Ma si kada nae naa na tooa gi tara daka bae urii fuana na tolo gi, <Muka asi gamu mai faafi gami.> Ma daka bae urii fuana na tolo gi, <Muka haufini gami mai.>
31 Sulia lea da iilia si doo naa ani nau na wane naa ku o'olo, tara daka iilia si doo gi na e ta'a ka tasa fuagamu na mu too ana na aade ta'alaa.>>
32 Ma da ngalia laugo tee roo wane da iilia si doo garo gi, uria na haumaelilada fai nia a Jesus.
33 Ma si kada da dao ana si gula na da alangia ana <<Na Lelete>>, daka fotoia a Jesus i fafona na airarafolo. Ma na roo wane baa gi na da iilia doo garo gi, gera ka fotoi daaro laugo i fafona roo airarafolo gi, tee wane ka too i bali aaolo ana a Jesus, ma ta wane aai ka too i bali mouli ani nia.
34 Ma a Jesus ka bae urii, <<Maa ae, oko manata luke gera, sulia da lalafusia si doo na da iilia.>>
Ma daka lalaba ana na daisi uria na maku nia gi, ma daka tolingia i matangada.
35 Na tooa gi na da take i seenae daka bubu go ada, ma na wane naonao gi i Jiu da faawaela ana daka urii, <<Nia e faamouria na tooa e'ete gi. Lea so i nia na Christ, na wane na a God e aadafilia uria Aaofialaa, nia e bobola uria ka faamouri nia fasi i talana.>>
36 Ma na wane ni oomea gi da faawaela laugo ana, ma da lea kou siana ma daka falea na waen afae fuana.
37 Ma daka bae urii, <<Lea ni oe na Aaofia gera na tooa gi i Jiu, oko faamouri oe fasi i talamu!>>
38 Ma daka kedea si baea naa gi i fafona na gwouna daka urii, <<Nia naa na Aaofia gera Jiu gi.>>
39 Ma tee wane ana na roo wane baa gi na da fotoia fai nia a Jesus e bae tataga fuana ka urii, <<Utaa? Ni oe na Christ naa naa? Oko faamouri oe i talamu ma ni gemere laugo!>>
40 Sui na ruana wane e bae susuala ka urii, <<Utaa? I oe osi moungia go a God? Golu bobola go agolu sulia da haungi golu.
41 Sui taa, goro mone, na kwaelaa naa e o'olo go ana naa sulia goro ngalia naa na maana si doo ta'a na goro iilida gi. Haia, ma ni nia go na e langi kasi iilia go tesi doo na e garo.>>
42 Ma i nia ka bae urii fuana a Jesus, <<Jesus ae, oko manatatoogu i lao Initooa oe.>>
43 Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<Nau ku haea na si doo mamana fuamu, i tara'ena oko too fai nau i langi.>>
44 E ita initoona na hato, na lolofaa nae loulou ka rorodoa, lelea ka dao ana kade hato i haulafi.
45 Ma na maku baita na e bokosia na gula aabu i laona na Beu Aabu a God ka kakari ana roo bali doo.
46 Ma a Jesus e rii baita ka urii, <<Maa ae, nau ku falea kou na mangogu fuamu.>> Nia ka haea si baea naa sui, ma ka mae naa.
47 Ma na wane baita ana na wane ni oomea gi e rikia si doo naa, ma i nia ka baelafea a God, ka urii, <<E mamana, nia na wane diana!>>
48 Ma si kada na tooa nae gi na da figu i seenae uria na bubulaa da rikia na maelana a Jesus, i gera sui go daka ooli na ada i fera gera gi. Ma daka gumulia na ruruuda uria faatainilana na liodilalaa gera.
49 Ma na tooa gi sui na da haitamana a Jesus, fai nia na geni gi na da lea i burina faasia i Galili, da take tau go ada, ma daka rikia go ada si doo nae gi sui.

Gera aalua a Jesus.

50-51 Haia, tee wane faasia na fera i Arimetea i laona na lolofaa Judea,
na hatana a Josef e too laugo i seenae. Ma i nia na wane o'olo ma na wane
diana, ma nia ka kwaimaasi laugo uria na daolana na Initooa a God. Ma
sui boroi ana i nia na wane ada na wane baita gi ana Jiu, nia kasi aala go
faafia si doo gi na da haea ma daka iilia ana Jesus.
52 Nia ka lea siana a Paelat, ma ka gania uria na nonina a Jesus.
53 Sui nia ka lafua na nonina a Jesus, ma ka afua ana si maku kwakwaoa.
Ma ka aalua i laona na kwaingeia faalu na da elia i laona na fou baita.
54 Ma fe dani nae Fraede. Ma na dani ni mamalolaa e garangi hafali naa.
55 Na geni gi na da lea mai buira a Jesus faasia i Galili, da lea laugo fai
nia a Josef. Ma daka rikia na kwaingeia nae, ma daka rikia na aalulana a
Jesus i laona.
56 Sui daka ooli i fera, ma daka aade aagau ana gwai gi ma na doo moko
diana gi uria na uusulana ana nonina a Jesus.
Ma ana dani na Sabat daka mamalo ada, iilingia na kwaieresia e haea.

Jesus e mouri lau.

24

1 Ma i ofaidani ua ana na Sandei, na geni gi da ngalia na gwai moko
diana gi na da aade aagau ana, ma daka lea naa i maana na kwaingeia.
2 Ma daka rikia kwaingeia na e ifi na ana, sulia na fou langi kasi too na
i maana na kwaingeia baa.
3 Ma gera ka ruu kou ma langi dasi rikia naa na nonina a Jesus na Lord.
4 Ma si kada da manata ua go ada sulia si doo naa, tee roo ensel na
da oofi ana na maku na e sinasina asianaa, daaro ka faatai, daka take i
ninimada.
5 Na geni nae gi daka mou asianaa, ma daka bourure i aano. Sui na roo
wane nae gi daaro ka bae urii fuada, <<Uria taa na molu ka nani uria na
wane na e mouri go ana i laona bae fuana na tooa mae gi?
6 I nia langi si too naa i see, nia e mouri lau naa. Molu manatatoona fasi,
i nia e faarongo gomolu sui na ana, si kada baa e too ua ana fai gamu i
Galili. Nia e bae urii baa,
7 <Tara daka fale nau na Wela nia Iimola gi fuana na wane ta'a gi, ma
daka haungi nau i fafona na airarafolo, sui ana ooluna fe dani, i nau kuka
mouri lau.>>>
8 Sui na geni nae gi daka manatatoona na baelana.
9 Ma daka ooli faasia na kwaingeia, ma daka faarongoa ana na aakwala
ma tee wane ana fafurongo nia baa gi ma teni tooa e'ete gi laugo.
10 Na geni nae gi na da faarongoa na aposol nia gi, naa ni Mary faasia i
Magdala ma ni Joana ma ni Mary na tee nia a James ma teni geni gi lau.
11 Sui na aposol gi daka manata hasa na geni nae gi da bae aata go ada,
ma ka langi dasi manata mamana go ani gera.
12 Sui a Peter e tatae ma ka lalao uria maana kwaingeia. Ma i nia e
maakele kou, ma ka langi si rikia go tesi doo. Na maku kwakwaoa gi go
ana na e too. Sui nia ka ooli, ma ka kwele asianaa ana sulia si doo naa.

Roo wane rikia a Jesus e mouri lau.

13 Ana fe dani nae, roo wane ana oote fafurongo nia gi a Jesus, daaro ka
lea uria na fera i Emeas. E bobola fai nia tee aakwala kilometer faasia i
Jerusalem.

14 Ma daaro ka faarai adaaro sulia si doo nae gi sui na e fuli.
15 Ma si kada daaro faarai, a Jesus e lea garangi daaro mai ma ka fali
laugo fai daaro.
16 Daaro ka riki nia go adaaro, sui daaro langi si aada haitamana go.
17 Sui a Jesus ka bae urii fuadaaro, <<Na taa naa moro faarai amoro sulia
si kada na moro fali mai ana naa?>>

Ma daaro take ngado, ma daaro ka liodila.
18 Ma tee wane adaaro na hatana a Kleopas, e bae ka urii, <<Nau ku
manata taifili oe go na o too i Jerusalem ma oko lalafusia go amu si doo
naa gi e fuli sulia fe dani nae gi.>>

19 Ma a Jesus e ledida ka urii, <<Si doo taa gi?>>

Ma daaro oolisia, daaro ka urii, <<Si doo nae gi na da aadea ana a Jesus,
na wane baa faasia i Nasaret. Na wane nae, nia na profet, na wane ni
baelaa talana a God, sulia a God ma na tooa gi lau da manata sulia na
baelana e rigita ma na raolana ka baita asianaa.
20 Na fataabu baita gami gi ma na wane initoo gi, da fale nia eeri ka mae,
ma gera ka fotoia i fafona na airarafolo.
21 Ma gemelu melu ka manata amelu hasa i nia naa tara ka faanonilaa
na tooa gi i Israel. Ma laugo, na ooluna fe dani naa na i tara'ena i buira si
doo naa.
22 Ma melu ka kwele asianaa sulia teni geni gi ana figua gemelu, da lea
siana na kwaingeia.
23 Sui ka langi dasi rikia na nonina. Ma gera da ooli mai, daka haea gera
aadasia na ensel gi na da faarongo gera ana i nia e mouri lau.
24 Ma teni wane gi lau ana figua gemelu da lea laugo siana na kwaingeia
nae, ma daka daotoona nia e mamana naa, iilingia na geni nae gi da haea.
Haia, ma gera ka langi si rikia a Jesus.>>

25 Ma a Jesus ka bae urii fuadaaro, <<Moro nue asianaa! Ma na
manatalaa moro kasi ali'ali go uria na manata mamanalaa ana si doo baa
gi na Profet gi da haea ua na mai.
26 A Christ ka nonifii fasi, sui kafi ruu ana na baitaa nia.>>
27 Ma a Jesus ka faatolomai daaro ana si doo baa gi da haea suli nia i
laona na Kekedelaa Aabu gi. E hafali ana na kekedelaa nia gi a Moses ma
na kekedelaa gera gi na Profet.

28 Ma si kada daalu dao garangia na fera na daalu lea uria, a Jesus ka
mala hasi uria ka tasa ana.
29 Sui daaro ka bae luia, daaro ka bae urii, <<O too na amu fai gemere,
sulia na hato e kukuru naa ma ka garangi rodo naa.>> Ma nia ka lea na
ana fai daaro.
30 Si kada nia e gwouru uria fangalaa fai daaro, nia e ngalia fe beredi,
ma ka baelafea a God, sui ka niia na beredi nae, ma ka falea fuadaaro.
31 Si kada daaro rikia doo nae, daaro aada haitamana, sui nia ka funu
laugo ana faasi daaro.
32 Ma daaro faarai kwailiu fuadaaro, daaro ka urii, <<Si kada baa e bae
ana fai goro sulia na tala, ma ka faatolomai nia na Kekedelaa Aabu gi
fuagoro, goro eele asianaa.>>

33 Ma ana si kada nae ua go, daaro tatae, daaro ka ooli lau uria Jerusalem.
Ma daaro ka daotoona na aakwala ma tee wane fafurongo baa gi da figu
go ada, fai nia teni tooa gi lau.

34 Ma gera bae urii fuadaaro, <<A Lord e mouri lau mamana naa! Sulia
nia e faatai fuana a Simon!>>
35 Ma daaro ka uunuunu laugo siadaalu sulia si doo baa gi e fuli i sulia
na tala, ma sulia si kada daaro aada haitamana ana si kada nia e niia ana
fe beredi.

Jesus e faatai fuana oote fafurongo nia gi.

36 Si kada roo wane nae gi da uunuunu ua go adaaro fuada, a Jesus e
faatai ka take i matangada, ma ka bae urii fuada, <<Si fanualama ka too
fai gamu.>>
37 Ma gera tona ma daka mou asianaa sulia da manata hasa da rikia ta
aagalo.
38 Sui a Jesus ka bae urii, <<Taa naa aadea molu ka mou? Ma utaa naa
molu ka manata hala?
39 Aada molu ka rikia roo abagu gi fai nia na roo aegu gi. I nau go ana
naa. Mu hamotoona fasi mai na nonigu, eeri muka haitamana, sulia na
aagalo langi kasi too ana ogi gi fai nia mariko iilingia na molu rikia nau
ku too ana.>>
40 Buira nia haea si doo nae gi sui, nia ka faatainia na fuilaa maefuta
ana roo abana gi ma na roo aena gi fuada.
41 Ma gera ka eele asianaa fai nia na kwelelaa. Sui boroi ana, gera si
fiitala ua go ada, sulia langi dasi haitama diana ua ana. Ma a Jesus ka bae
lau urii fuada, <<Gomolu aalua tesi fanga?>>
42 Ma gera ka falea si mani iia fuana.
43 Ma nia ngalia, ma ka ania i naoda.
44 Sui nia ka bae lau urii fuada, <<Si doo naa gi doo ku haea ua na mai
ana fuagamu si kada ku too ua mai ana fai gamu. Si doo naa gi sui baa da
kekede suli nau ana laona kwaieresia Moses gi, ma i laona kekedelaa gera
profet gi ma i laona Sam gi, tara ka dao mamana na mai.>>

A Jesus e tatae i langi.

45 Sui a Jesus ka adomi gera eeri daka haitamana na Kekedelaa Aabu.
46 Nia ka bae urii fuada, <<Gera kedea suli nau a Christ tara kuka nonifii
ma ana ooluna fe dani nau ku tatae lau faasia na maea.
47 Ma e ita mai Jerusalem, ma ka dao ana fera gi sui, muka bae sulia
na oolitai manatalaa ma na manata lukelaa na doo aade ta'alaa gi ana na
hatagu.
48 Ma ni gamu naa mu faatalo sulia si doo naa gi.
49 Ma tara i nau i talagu, tara kuka falea fuagamu si doo na Maa nau
e bae aalualu ana. Ma tara muka kwaimaasi i Jerusalem lelea na rigitaa
faasia i langi ka sifo mai faafi gamu.>>
50 Sui nia ka talaida naa faasia i laona fera baita nae, lelea daka dao ana
fera i Betani, ma nia ka uua na abana i langi, ma ka faadiana gera.
51 Ma si kada nia e faadiana gera ua, nia ka tafusi gera, ma ka raa na
ana fui langi.
52 Ma daka fooasi nia, sui daka ooli na ada i Jerusalem fai nia na eelelaa
baita.
53 Ma ana si kada oro gi go gera too go ada i laona na Beu Aabu a God,
uria na baelafelana a God.

NA FAARONGOLAA DIANA NA A JOHN E KEDEA

A Christ e hau ana wane.

1 Ita ua na mai i nao ana na haungailana na molaagali, si Baea e too naa,
ma nia ka too na mai fai nia a God. Ma na Baea naa, nia naa a God.
2 Ana hafalilana, na Baea naa e too na mai fai nia a God.
3 Ma ani nia na a God e haungainia na doo gi sui. Ma e langi tee si doo
ana doo naa gi sui a God e haungainia ka langi ani nia.
4 Mouria e ita mai faasia na Baea naa. Ma na mouria naa na e iilingia
na kwesu fuana tooa gi.
5 Ma na kwesu naa e tala i laona na rorodoa, ma na rorodoa ka langi si
faamaea.
6 A God e falea mai tee wane, na hatana a John Siuabu,
7 ka lea mai uria na faarongolana na tooa gi ana na kwesu naa. Nia e
lea mai ka faarongo gera ana, hai so na tooa gi sui daka rongoa ma daka
manata mamana.
8 Ma a John i talana langi lau na kwesu, nia e lea mai hai ka faarongo
ana na kwesu nae.
9 Sui, na kwesu mamana nae kafi lea mai i laona molaagali ma ka talafia
na tooa gi sui.
10 Ma si Baea naa e too naa i laona molaagali. A God e haungainia
na molaagali naa ani nia, ma boroi ana, na tooa gi gera ka langi si aada
haitamana go.
11 Nia e dao mai i fera nia, sui na tooa nia gi langi dasi gonitai nia go.
12 Haia, teni tooa gi daka gonitai nia ma daka manata mamana ani nia,
ma nia ka falea na mamanaa fuada uria haulaa ana na wela nia a God gi.
13 Gera dasi hau ana wela nia gi a God ana futalaa ana ta maa naa i
laona molaagali, sulia a God ana i talana naa nia na Maa gera.
14 Si Baea e hau ana iimola, ma ka too siaga. Nia e rakediana asianaa
fuana tooa gi, ma na baelana ka mamana teefou. Gami rikia naa na initooa
nia na e too ana sulia nia na wela muutaia a God na Maa.
15 A John Siuabu e faarongo ana suli nia, si kada baa e bae baita ka urii,
<<Nia naa na wane baa ku bae sulia baa ku bae urii, <Na wane na e lea
mai i burigu, nia e baita ka tasa liufi nau, sulia i nia e too ua na mai i nao,
suifetei kufi futa.>>>
16 Ma sulia na dianalana baita, i nia ka falea na doo diana gi fuaga sui
sulia dani.
17 A God e falea laugo na kwaieresia nia gi fuaga ana a Moses. Sui ka
falea mai na dianalaa ma na mamanalaa ana a Jesus Christ.
18 E langi ta wane kasi rikia a God. Tee taifilia go na Wela nia a God, na
e bobola fai nia a God na Maa ma ka too fai nia, nia naa nia ka faatainia
a God fuaga.

Na faarongolaa a John Siuabu.

19 Na wane baita gi ana tooa Jiu gi i Jerusalem, gera ka oodua na fataabu
gi ma na wane kwai'adomi gera fataabu gi eeri daka ledia a John urii, <<Ni
oe ni tei?>>
20 Ma a John e oolisida folaa ka urii, <<I nau langi lau na Christ, na wane
baa a God e filia uria aaofialaa.>>

21 Sui gera ka ledia lau urii, <<Haia, ma ni oe ni tei mone ana naa? Oe a
Elaeja?>>
Ma i nia e oolisida lau ka urii, <<I nau e langi.>>
Ma gera ledia lau daka urii, <<Haia, ni oe na profet, na gami maasia?>>
Ma a John e oolisida ka urii, <<E langi.>>
22 Ma gera ka ledi isi lau ani nia daka urii, <<Haia, urinae ni oe ni tei ana
naa? O haea mai tesi doo fuamelu eeri melu ka faarongoa ana na wane gi
na da oodu gemelu mai. Tesi taa na oko haea mai suli oe i talamu?>>
23 Ma a John ka oolisida ana baelaa baa gi a profet Aesea e kedea ka urii,
<<I nau na wane baa e rii i laona na aanogwou ka urii, <A Lord e dao na
mai! Muka olosia na tala fuana.>>>
24 Ma na wane naa gi faasia na Farisi gi, gera ledi nia lau daka urii,
25 <<Ma uria taa na oko siuabua na tooa, lea so ni oe e langi lau na Christ,
langi a Elaeja, ma langi na profet baa?>>
26 Ma a John e oolisida ka urii, <<I nau ku siuabu go agu ana na kafo.
Haia, ma tee wane na molu lalafusia e take go ana i matanga molu.
27 I nia naa na wane na e lea mai i burigu, sui taa kusi faorana uria na
lukelana na tae silipa nia gi.>>
28 Ma si doo naa gi sui e fuli i Betani na fera i bali taelana hato ana kafo
i Jodan, si gula baa a John e siuabu ana.

Gale sipsip nia a God.

29 Ana fe dani i buri, a John e rikia a Jesus e lea mai siana, ma ka haea
fuana tooa gi, <<Muka rikia, i nia naa na wane na e iilingia na gale sipsip
ni kwaisuusilaa nia a God, na e lafua na aade ta'alaa gera tooa gi i laona
na molaagali.
30 I nia naa na wane baa nau ku bae sulia ana si kada baa ku bae urii,
<Tee wane tara ka lea mai i burigu. I nia e baita ka tasa liufi nau, sulia i
nia e too ua na mai i nao suifetei nau kufi futa.>
31 I nao mai, nau langi kusi aada haitamana ni tei naa, ma boroi ana
nau ku lea mai ma kuka siuabu ana na kafo eeri na tooa i Israel daka
haitamana.>>
32 Ma a John ka bae lau urii, <<I nau ku rikia na Aanoedoo Aabu e sifo
mai i langi iilingia fe bola, ma ka oo i fafona.
33 I nao mai, nau langi kusi aada haitamana ua. Sui a God na e fale nau
mai hai kuka siuabu ana na kafo, nia ka bae urii fuagu, <Ni oe tara oko
rikia na Aanoedoo Aabu ka sifo mai ma ka oo i fafona tee wane. I nia naa
na wane nae tara ka siuabu ana na Aanoedoo Aabu.>>>
34 Ma a John ka bae lau urii, <<I nau ku rikia naa, ma kuka haea fuagamu,
i nia naa na Wela nia a God.>>

Na fafurongo totongenao nia gi.

35 Ma ana tee fe dani lau i buri, a John e take laugo i seenae fai nia na
roo wane ana fafurongo nia gi.
36 Ma a Jesus e liu ana. Si kada a John e rikia, nia ka bae urii, <<Nia naa
na Gale Sipsip nia a God.>>
37 Ma na roo wane fafurongo nia gi da rongoa si doo nae, ma daaro ka
lea na adaaro sulia a Jesus.
38 Ma a Jesus e aabulo, ma ka riki daaro daaro lea suli nia, ma nia ka
ledi daaro ka urii, <<Na taa naa moro nani uria?>>
Ma daaro oolisia daaro ka urii, <<Rabae ae, oe o too i fai?>> (Na malutana
Rabae <<na wane faatolomai>>.)

39 Ma i nia e oolisia ka urii, <<Moro lea mai, eeri moro ka rikia.>> Ma
daaro ka lea fai nia, ma daaro ka rikia si gula na e too ana. Ma daaro ka
too fai nia sulia fe hato nae. Ma si kade hato nae e bobola na fai nia i
haulafia.
40 Ma tee wane adaaro na a Andrew, na aua nia a Simon Peter.
41 Ma a Andrew kafi lea ma ka daotoona a Simon na haasina, ma ka
faarongo nia ka urii, <<I gemere mere daotoona na Mesaea.>> Na malutana
si baea naa na <<Christ>>, na wane baa a God e filia uria aaofialaa.
42 Sui i nia ka talaia a Simon siana a Jesus.
Ma a Jesus ka bubungia, ma ka bae urii, <<I oe a Simon, na wela nia a
John. I nau ku alangi oe ana a Keifas.>> (Na hata nae e bobola laugo ana
fai nia a Peter, ma na malutana <<na fou>>.)

Jesus e soea roo wane uria lealaa sulia.

43 Sui ana ruana fe dani, Jesus ka manata uria lealaa uria lolofaa Galili,
ma nia ka daotoona a Filip, ma ka bae urii fuana, <<O lea mai fai nau.>>
44 Filip nia na wane faasia Betsaeda maefera Andrew fai nia Peter.
45 Haia, a Filip e daotoona Nataniel, ma ka faarongo nia ka urii,
<<Gemelu daotoona wane baa a Moses e kede sulia laona kwaieresia gi
ma na profet gi laugo baa gera kede sulia. Nia a Jesus na wela a Josef
faasia i Nasaret.>>
46 Ma a Nataniel ka bae urii, <<Oe o manata tesi doo diana ka lea mai
faasia i Nasaret?>>
Ma Filip e oolisia ka bae urii fuana, <<Lea mai oko tala rikia amu.>>
47 Si kada Jesus e rikia Nataniel e lea mai siana, nia ka bae sulia ka urii,
<<Na wane naa nia bobola asianaa na fuana gera ka alangi nia ana wane
Jiu mamana, sulia e langi ta sugelaa ani nia!>>
48 Nataniel e oolisia ka urii, <<Oe o haitamagu utaa?>>
Ma a Jesus e oolisia ka bae urii fuana, <<Nau ku riki oe i aena ai figi
suifetei a Filip kafi soe oe.>>
49 Ma si kada Nataniel e rongoa si doo naa, nia ka bae urii, <<Faatolomai
ae, ni oe naa na Wela a God! Oe na aaofia gami tooa Jiu!>>
50 Jesus ka urii fuana, <<Oe ofi manata mamana go nae sulia baa nau ku
haea nau ku riki oe i aena ai figi? Haia, nau ku haea fuamu, tara oe oko
fi rikia si doo baita gi liufia si doo naa.>>
51 Sui Jesus ka bae lau fuada urii, <<Doo mamana nau haea fuagamu,
tara muka rikia i langi ka ifi ma tara muka rikia laugo na ensel a God gi
da raa aala fui langi ma gera ka sifo mai fafogu, i nau na Wela nia Iimola
gi.>>

Na baraa i Kena.

2

1 Buira roo maedani sui, tee baraa ka liu ana tee maefera na hatana
Kena i laona lolofaa i Galili. Ma ni tee nia a Jesus e too laugo i seenae ana
si kada naa.
2 Ma gera ka soea laugo mai a Jesus fai nia na oote fafurongo nia gi uria
na baraa nae.
3 Ma si kada tooa da gwou ma na waen gera ka sui, ni tee nia a Jesus ka
bae urii fuana, <<Gera langi dasi too na ana ta waen.>>
4 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Tee ae, langi osi oodu nau uria aadelana
tesi doo. Sulia si kada nau e langi ua.>>

5 Ma ni tee nia a Jesus ka bae urii fuana na wane ni rao gi, <<Molu iili
sulia tesi doo na nia e haea fuamolu.>>
6 Ma na oono botele baita gi ni ngali kafolaa da haungainia ana fou e
too i seenae, uria na sau abalaa fuana na tooa gi sulia na malutaa gera Jiu.
7 Ma a Jesus ka bae urii fuana na wane ni rao gi, <<Molu oongia na botele
gi ana na kafo.>> Ma gera ka oongida lea ka fungu.
8 Sui nia ka bae urii fuada, <<Molu taofia si kafo, ma molu ka falea fuana
na wane baita ana na fangaa.>>
Ma gera ka falea fuana,
9 ma i nia ka gwoutoona na kafo nae, na ka hau na ana na waen. Ma nia
ka langi si haitamana na waen naa e lea mai faasia i fai. Haia, na wane
ni rao gi na da taofia mai na kafo nae na da haitamana sui. Sui na wane
baita na ka soea mai na fungao nae.
10 Ma ka bae urii fuana, <<Na tooa gi sui da falea na waen diana i nao,
ma i buira na tooa gi da gwou baita sui, dafi falea na waen aai na kasi
diana asia go. Haia, oe o taingainia amu na waen diana asianaa lea ka
dao na ana si kada naa!>>
11 Nia naa na eetana si doo kwaibalatana a Jesus. Nia e iilia i Galili, i
laona na fera i Kena. Seenae nia ka faatainia na initooa nia, ma na oote
fafurongo nia gi daka manata mamana ana.
12 Ma i buri, a Jesus fai nia ni tee nia ma na haasina gi ma na oote
fafurongo nia gi, daka lea uria na fera i Kapaneam. Ma gera too i seenae
sulia aange fe dani.

Jesus e lea fui Beu Aabu nia a God.

13 Haia, ma garangia naa na Fangaa ana Lofoagaua gera na tooa i Jiu gi,
ma a Jesus ka lea uria na fera baita i Jerusalem.
14 Ma i laona labata nae ana Beu Aabu nia a God, nia ka rikia na wane
gi da faafoli ana na bulumakau gi ma na sipsip gi ma na bola gi uria
kwaisuusilaa. Ma nia ka rikia laugo na wane gi gera tatalalaa ana na
malefo da gwouru ada i ninimana na tafe gera gi.
15 Ma nia ka haungainia doo ni kwaelaa ana kwale oko gi, ma ka taria
na bulumakau gi ma na sipsip gi ma na doo gi sui faasia laona labata ana
Beu Aabu. Ma ka faa'asiaa na tafe gera na wane gi ni tatalalaa ana na
malefo ma ka tagalangainia na malefo gera gi.
16 Ma nia ka kwae taria na wane gi na da faafoli ana na bola gi ka urii,
<<Molu ngalia na doo nae gi i maa! Langi molu si haungainia na Beu a
Maa nau ana uusia!>>
17 Ma na oote fafurongo nia gi daka manatatoona na Kekedelaa Aabu
baa e bae urii, <<God ae, na rakedianaa nau fuana na Beu oe e iilingia na
eere e ago i laona mangogu.>>
18 Sui na wane baita gera Jiu gi da ledia a Jesus daka urii, <<Tesi doo
kwaibalatana taa na tara o iilia eeri ka faamamana ni oe o too ana
mamanaa uria iililaa na doo naa?>>
19 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Lea so muka oogosia na Beu Aabu naa,
tara i nau kuka faatakea lau i laona oolu fe dani.>>
20 Ma gera ledi nia lau daka urii, <<I oe oko faatakea lau i laona oolu fe
dani? E ngalia fai aakwala ma oono fe ngali na da tolea ana na Beu Aabu
naa a God!>>
21 Haia, ma na Beu Aabu na a Jesus e bae sulia naa na nonina ana.

22 Ma ana si kada a God e tatae nia ana faasia na maea, na oote fafurongo
nia gi dafi manatatoona nia e haea si doo naa, ma dafi manata mamana
ana na Kekedelaa Aabu ma na doo na a Jesus e haea.
23 Ma si kada a Jesus e too i Jerusalem ana na Fangaa ana Lofoagaua,
na tooa oro gi da manata mamana ani nia sulia gera rikia na doo
kwaibalatana gi na nia e iilida.
24 Sui ka urii boro ana, a Jesus langi kasi fiitoo go ani gera, sulia nia e
haitamana teefou ani gera sui.
25 Sui boroi ana ta wane langi kasi faarongo nia ana tesi doo sulia na
tooa, nia haitamana sui naa na doo gi teefou laona manatalada.

Jesus fai nia Nikodimas.

3

1-2 Ana tesi kada, tee wane baita gera Jiu gi e lea mai siana Jesus. Na
wane nae hatana a Nikodimas, nia ta wane ana Farisi gi. Nia lea mai siana
Jesus laona rodo, ka bae urii fuana, <<Faatolomai ae, gami haitamana oe
na wane faatolomai na a God e oodua mai. Sulia na doo kwaibalatana gi
na o aadeda, afetai ta wane ka aadea lea so God ka langi si too fai nia.
3 A Jesus ka oolisia bae urii fuana, <<Doo mamana nau ku haea fuamu,
afetai so ta wane ka rikia Initooa God lea nia langi kasi futa faalu lau.>>
4 Ma Nikodimas e soeledia Jesus ka urii, <<Tara na wane e baita na ka
futa lau mai utaa? Afetai asianaa fuana wane naa ka ooli lau laona rakena
ni tee nia, sui kafi futa lau mai!>>
5 Jesus ka bae urii fuana, <<Doo mamana nau ku haea fuamu. Afetai
asianaa fuana ta wane ka ruu laona Initooa a God lea nia langi kasi futa
ana kafo ma na Aanoedoo Aabu.
6 Kada wane e futa ana na maa fai nia ni tee, nia hau ana wane. Haia,
ma ni tei na ka futa ana Aanoedoo a God, nia ka aalua wane faalu.
7 Langi osi kwele sulia nau ku haea fuamu gamu futa faalu lau.
8 Na Aanoedoo Aabu e iilingia na ooru. Sulia sui boroi oko rongoa na
ooru, langi osi rikia go e lea mai faasia i fai langi e lea uria i fai. Ma na
Aanoedoo Aabu laugo, langi osi rikia e oolisi utaa ana wane fuana ka aalua
na wane faalu.>>
9 Nikodimas ka soeledia lau ka urii, <<Si doo naa gi ka mamana utaa?>>
10 Jesus e oolisia ka urii fuana, <<Oe naa, oe na faatolomai baita gera Jiu
gi naa. Ma utaa naa langi osi haitamana go na malutana si doo naa gi?
11 Doo mamana nau ku haea fuamu, gami faarongo ana si doo gi mi
haitamana ma mika rikia. Ma langi ta wane ani gamu kasi manata
mamana go.
12 Haia, ma lea langi musi manata mamana ana na doo gi ku faarongo
gamu ana molaagali naa, tara gamu kafi manata mamana utaa ani nau
lea ku faarongo gamu ana na doo gi mai langi?
13 Ma i nau, na Wela nia Iimola gi go ana naa ku haitamana na taa gi
na gera aadeda mai langi, sulia nau ku sifo mai faasia i langi. Ma ka langi
naa lau ta wane na e lea i langi.>>
14 Iilingia ana si kada baa i nao, a Moses e haungainia na loi ni kai aaeani
baa i laona na aanogwou ma ka uua i langi i gwouna na ai baa. Ma ka
urinae laugo, gera ka uua na Wela nia Iimola gi i langi,
15 eeri ni tei gera na da manata mamana ani nia, daka ngalia na mouria
firi.

16 Sulia a God e rakediana asianaa ana na tooa gi sui i laona molaagali,
nia naa ka falea mai tee fe Wela muutaia nia, eeri ni tei gera na da manata
mamana ani nia, langi daka si mae, ma tara gera ka ngalia mouria firi.
17 Sulia a God langi si falea mai na Wela nia i laona molaagali uria na
ketolaa na tooa gi, ma nia e falea mai uria na faamourilada taari.

18 Ma so ni tei na e manata mamana ana na Wela nia, a God kasi keto
nia. Ma so ni tei na e langi kasi manata mamana ani nia, a God e keto nia
sui naa, sulia i nia kasi manata mamana ana tee fe Wela muutaia nia.
19 Na keketolaa e urii, na Wane na e iilingia na kwesu e dao na mai i
laona na molaagali, sui taa na tooa gi daka rakediana ada ana na rorodoa
faasia na kwesu, sulia na aabulolada e ta'a.
20 Sulia ni tei na aabulolana e ta'a, nia ka oote nia ana kwesu, ma nia
ka langi si dooria lealaa mai fuana kwesu, sulia langi kasi dooria aabulo
ta'alaa nia gi ka faatai.
21 Ma so ni tei na e iilia si doo na e o'olo, nia ka lea mai fuana kwesu,
eeri na kwesu ka faatainia na doo gi na nia iilida e lea sulia a God.

Jesus fai nia a John Siuabu.

22 Ma i buira, Jesus fai nia oote fafurongo nia gi da lea fui Judea, ma gera
ka too i seenae. Ma gera ka siuabua na tooa gi seenae.
23 Ma ana si kada nae, a John laugo e siuabua na tooa ana maefera i
Aenon garangia Salim. John e siuabuda seenae sulia si gula na kafo e oro
ana. Haia, ma tooa oro gi laugo daka lea siana uria siuabulaa.
24 (Ana si kada nae, langi gera kasi aalua ua John laona beu ni kanilaa.)

25 Haia, ana si kada nae, teni wane ana oote fafurongo John gi gera
oolisusuu fai nia tee wane ani gera Jiu gi sulia na maluta gera Jiu gi sulia
na saufilana nonida eeri ka faalu naona God.
26 Haia, oote fafurongoa John gi gera lea siana John, ma gera ka soeledia
daka urii, <<Faatolomai ae, oe haitamana wane baa na e take fai oe bali
loko ana kafo Jodan, na oko haea doo diana gi suli nia? Haia, si kada nae,
nia e siuabua na tooa, ma na tooa oro gi daka lea sui naa siana!>>

27 Ma a John e oolisida ka urii, <<Na wane e too ana go ana si taa na a
God e falea fuana.
28 Gamu mu rongoa sui naa baa nau ku haea fuagamu, nau langi lau
na Christ na wane aadafililana a God naa. Nau wane ku lea mai nao uria
ainitalolaa ana faarongolaa suli nia.
29 A Christ e iilingia na wane baa e aarai faalu. Ma ni nau ku iilingia na
ruana nia wane aarai faalu ana baraa. Ma na oote fafurongo nia gi, gera
iilingia na geni baa na wane na e aadea. Nia naa, na geni nae tara nia too
fai nia na aarai nia. Ma na ruana nia na wane aarai faalu nae, nia ka eele
asianaa si kada na wane aarai faalu e dao ana baraa nia. Ma ka urinae
laugo ani nau. Nau ku eele asianaa si kada nae sulia Jesus e too na ana
fafurongo oro.
30 A Christ, tara gera ka faabaitaa. Ma ni nau, tara gera ka faato'ou nau
lau.>>

31 Haia, ma na wane na e lea mai faasia langi, nia e baita ka tasa liufia
wane gi sui. Na wane ana molaagali naa, nia na wane fuana molaagali
naa. Ma nia ka haitamana baelaa sulia dongana molaagali naa. Haia, ma
na wane na e lea mai faasia i langi, nia baita ka tasa liufia wane gi sui.

32 Nia ka faarai folaa sulia taa na nia e rikia ma ka rongoa faasia i langi.
Sui ka urinae boroi ana, langi ta wane kasi dooria go manata mamanalaa
ana si taa gi na nia e haeda.
33 Haia, ma na wane na e manata mamana ana taa naa na nia e haea,
na wane naa nia ka faatainia taa na God e haea nia mamana.
34 Haia, ma na wane na God e oodua mai faasia langi, nia ka
ainitalongainia baelana God, sulia God e falea teefou na Aanoedoo Aabu
nia eeri ka adomia.
35 Na wane naa nia na Wela nia God. Ma a God ka aalu nia ka baita
fuana na doo gi sui, sulia nia e rakediana asianaa naa fuana.
36 Ma so ni tei na e manata mamana ana na Wela naa, nia ka too ana
mouria firi. Ma ni tei na langi kasi manata mamana ana Wela naa, nia
langi kasi ngalia mouria firi. Tesi doo lau tara a God ka kwakwaea.

Na geni i Samaria.

4

1-3 Haia, a Jesus fai nia oote fafurongo nia gi gera ka lea faasia i Judea,
ma gera ka lea fui Galili. Gera lea, sulia Jesus e haitamana na Farisi gi
gera rongoa hasa nia aadea wane oro gi asianaa gera lea suli nia liufia a
John Siuabu, ma ka tasa dongaa fai nia siuabulada. Sui, a Jesus langi kasi
siuabu go ta iimola. Na fafurongo nia gi ana na da iilia.
4 Ma si kada gera lea kou fui Galili, gera ka liufolo ana lolofaa i Samaria.
5 Ma gera ka dao ana tee maefera na hatana Saeka i laona na lolofaa i
Samaria, na e too garangia na gano na a Jakob e falea fuana a Josef na
wela nia i nao ua mai.
6 Ma na mae kafo elilana a Jakob e too i seenae. Ma a Jesus e noni daola
ana na leaa, ma nia ka gwouru ana ninimana na kafo elilana nae. Ma si
kada nae, nia e bobola naa fai nia na initoona na hato.
7-8 Haia, ma na oote fafurongo nia gi gera ka lea i fera nae uria na foli
fangalaa. Ma tee geni faasia i Samaria ka lea mai uria na tafo kafolaa. Ma
a Jesus ka bae urii fuana, <<O falea mai si kafo, ku gwou fasi.>>
9 Ma na geni nae e oolisia ka urii, <<I oe na wane i Jiu, ma ni nau na aai
i Samaria. Utaa naa oko gani nau uria gwoulaa?>> Nia e bae urinae sulia
na tooa i Jiu gi langi dasi kwaimaani fai nia na tooa i Samaria gi.
10 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Lea so oko haitamana na taa na a God
e falea, ma oko haitamana ni tei na e gani oe uria si kafo, tara oko gani
nau amu ma nau kuka falea na kafo ana mouria fuamu.>>
11 Ma na geni nae ka bae urii fuana, <<Aarai ae, oe e langi amu ta doo
ni taofilana kafo, ma na elilana laugo ka oolo asianaa. Tara oko daotoona
na kafo naa ana mouria i fai?
12 Na koo gia a Jakob na e falea na mae kafo elilana naa fuaga. Ma i nia
fai nia na wela nia gi ma na doo fai ae nia gi, gera gwou faasia na kafo
elilana naa. Haia, ma ni oe langi osi manata go hasa oe o baita ka liufia a
Jakob, langi utaa?>>
13 Ma a Jesus ka bae urii, <<Ni tei na e gwoufia na kafo naa, nia
haitamana ka maeligwou laugo ana.
14 Ma so ni tei na e gwoufia na kafo na nau ku falea, e afetai ka
maeligwou lau. Ma na kafo naa i nau ku falea fuana ka hau ana na kafo
busuna na e falea na mouria firi fuana.>>

15 Ma na geni naa ka bae urii, <<Wane baita ae, o falea na kafo nae
fuagu, hai ka langi kusi maeligwou lau, ma e langi kusi lea lau mai i see
uria na ngali kafolaa.>>

16 Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<O lea, oko soea mai na aarai oe, ma
moro ka ooli mai i see.>>

17 Ma na geni naa e oolisia ka urii, <<Nau langi kusi too ana ta aarai.>>

A Jesus ka bae urii, <<Oe o bae mamana ana si kada o haea langi osi too
ana ta aarai.
18 Sulia ni oe o toowane ana na lima wane, ma na wane aai na o too fai
nia si kada nae, nia langi lau na aarai oe mamana. Na doo mamana naa
o haea fuagu.>>

19 Ma na geni naa e oolisia ka urii, <<Wane baita ae, nau ku manata i oe
na profet.
20 Haia, na koo gami gi i Samaria da fooasia a God i gwouna fe tolo naa.
Ma ni gamu na tooa i Jiu gi muka haea si gula uria na fooasilana a God
naa i Jerusalem.>>

21 Ma a Jesus ka bae fuana ka urii, <<Inite ae, o manata mamana ani
nau, tara si kada ka dao mai fuana na tooa gi langi dasi fooasia na Maa i
gwouna fe tolo naa ma langi so i Jerusalem.
22 I gamu na tooa i Samaria gi mu lalafusia go agamu ni tei na mu fooasia.
Ma ni gami na tooa i Jiu gi mi haitamana ni tei na mi fooasia, sulia na
mouria e lea mai faasi gami.
23 Ma si kada ka dao mai ma e dao sui naa, hai na tooa na da fooa
mamana daka fooasia na Maa ana na aanoedoo ma ana na mamanalaa.
Sulia nia e fooalaa na a Maa e dooria.
24 A God, nia na Aanoedoo, ma ni tei gera na da fooa fuana, daka fooa
ana na mangoda, ma daka fooa ana mamanalaa.>>

25 Ma na geni nae ka bae urii fuana, <<I nau ku haitamana na wane na
a God e filia na gera alangia ana a Christ, tara ka dao mai. Ma si kada nia
ka dao mai ana, tara ka faarongo gia ana na doo gi sui.>>

26 A Jesus e oolisia ka urii, <<I nau naa i nia.>>

27 Ma ana si kada nae, na oote fafurongo nia gi gera ka dao na mai, ma
gera ka kwele asianaa sulia gera rikia a Jesus e bae ana fai nia na geni
naa. Sui, ta wane adaalu e langi kasi ledia go na geni naa, <<Na taa na o
dooria?>>, ma langi ka ledia a Jesus, <<Uria taa na oko bae fai nia na geni
naa?>>
28 Ma na geni baa ka lugasia na doo nia ni ngali kafolaa, ma ka ooli i
fera, ma ka bae urii fuana na tooa gi i seenaa,
29 <<Molu lea mai, eeri molu ka rikia amolu tee wane na e faarongo nau
ana na doo gi sui na nau ku iilida. Nia boro wane aadafililana baa a God
oto?>>
30 Ma gera tafusia na maefera baa, ma daka lea mai siana a Jesus.

31 Ma ana si kada nae, na oote fafurongo nia gi da soea a Jesus daka urii,
<<Wane faatolomai ae, o ania amu tesi fanga!>>

32 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<I nau ku too ana na fanga nau ni
anilana na mu lalafusia.>>

33 Ma na oote fafurongo gi daka ledi gera kwailiu daka urii, <<Boro ta
wane e ngali fanga mai fuana oto?>>

34 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Na fanga nau naa na roosulilana na
baelana a God naa e fale nau mai, ma na faasuilana na raoa gi na e falea
fuagu uria iililana.
35 Haia, ma ni gamu mu too ana na tesi tarafulalaa baa e urii, <Fai fe
sinali lau, suifetei na uuni soogonilaa.> Haia, ma ni nau ku haea fuagamu,
muka aada fasi ana na tooa gi na da lea mai. Gera ka iilingia na raoa baita
i hara, na e moua naa ma ka kwaimaasi naa uria na soogonilana.
36 Ma na wane naa ka soogonia na aaludooa, da folia naa. Ma nia ka
oogua naa na aaludooa uria na mouria firi, eeri na wane na e fasi ma na
wane na e soogoni doo, daaro ka eele oofu.
37 Ma si tarafulalaa e mamana ka urii, <Tee wane e fasi, ma ta wane aai
ka soogoni.>
38 I nau ku oodu gamu uria na soogonilana na doo gi laona raoa na e
langi musi rao ana. Sulia teni wane aai gi ana na da rao ana, ma ni gamu
ana muka ngalia dianalana raolada.>>
39 Ma na tooa oro gi i laona na fera naa ana na lolofaa naa i Samaria
daka manata mamana ana a Jesus, sulia na geni naa e haea, <<I nia e
faarongo nau ana si doo gi sui na ku iilida.>>
40 Ma si kada gera ka lea mai siana a Jesus, daka gania hai ka too lau
siada. Ma a Jesus ka too lau i seenae sulia roo maedani.
41 Ma na tooa oro gi lau daka manata mamana sulia na faarongolaa nia
gi a Jesus.
42 Ma gera ka haea fuana na geni baa daka urii, <<Haia, gami mi manata
mamana naa nae, langi lau sulia na doo baa gi o haeda fuagami, ma sulia
gami ana i talagami mi rongoa na baelana laugo. Ma mika haitamana i
nia mamana naa na Faamouri mamana ana na tooa gi sui.>>

Jesus e guraa na wela nia tee wane initoo.

43 Buira Jesus fai nia oote fafurongo nia gi gera too ana maefera naa
sulia roo maedani sui, gera ka lea fui Galili.
44 Jesus i talana ana na e bae urii, <<Na tooa faasia fera nia na profet,
langi gera kasi manata baita go ani nia.>>
45 Ma si kada a Jesus e ooli mai fui Galili, na tooa gi seenae da gonitai
nia, sulia gera ka lea laugo i Jerusalem ana Fangaa ana Lofoagaua, ma
daka rikia na doo gi a Jesus e aadeda i seenae.
46 Sui, Jesus ka ooli lau fuana i Kena na fera i Galili, na gula baa nia
bulasia kafo ka hau ana waen. Ma ana si kada nia too ana i seenae, na
alakwa nia tee wane initoo faasia i Kapaneam e matai baita asianaa.
47 Ma ana si kada wane naa e rongoa Jesus e lea naa faasia i Judea ma
ka ooli lau mai fui Galili, nia ka lea mai uria rikilana Jesus eeri ka gani nia
uria lealaa fai nia fui Kapaneam uria guralana alakwa nia, sulia e matai
ka garangi mae.
48 Buira wane na e bae urinae sui, Jesus ka bae urii fuana, <<Gamu
dooria go agamu rikilana doo kwaibalatana gi uria kwelelaa ana gi suifetei
gamu kafi manata mamana ani nau.>>
49 Sui boroi ana Jesus ka bae urinae, na wane naa ka tasa dongaa go ana
uria baelaa urii fuana Jesus, <<Wane naonao ae, o lea fasi mai fai nau,
aata na wela nau ka mae.>>
50 Jesus ka bae urii fuana, <<O ooli amu, na alakwa oe e akwaa naa.>>
Ma na wane naa ka lea, sulia nia e manata mamana ana na baelana
Jesus.

51 Ma si kada nia e lea ua kou ana sulia tala, na wane raoa nia gi gera
ka lalao mai uria faarongolanalaa, ma gera ka bae urii, <<Wane naonao
ae, na wela oe baa, nia akwaa naa, ma ka mouri naa!>>
52 Ma na wane initoo nae ka soeledi gera, <<Kade hato taa naa na alakwa
nau e akwaa ana?>>
Ma gera oolisia daka bae urii, <<Na tatasua e sui faasia i aasoa i roogi.>>
53 Ma na maa nia wela naa e haitamana si kade hato baa na a Jesus e
haea na ana si baelaa baa gi nae. Haia, i buira si doo naa, na wane initoo
naa fai nia na tooa nia gi sui go, gera ka manata mamana ana Jesus.
54 Haia, nia naa na ruana si doo kwaibalatana Jesus e aadea ana si kada
nia ooli mai ana faasia Judea fui Galili nae.

Jesus e guraa tee wane ana maedani Sabat.

5

1 I buira si doo naa gi, Jesus ka lea fui Jerusalem, ana tee fanga gera Jiu
gi.
2 I Jerusalem, tee lama e too garangia na mae haga gera sipsip. Haia, ma
ana baelaa i Hebru, gera alangia na lama nae ana Betsaeda. Ma na lima
taofa tekwa naa gi da too abana lama nae.
3-4 Tooa oro asianaa na gera teo laona taofa nae gi. Tooa gi na gera matai
ana kwalukaela mataia e'ete gi kwailiu: tooa maada e rodo, tooa tero, ma
tooa abada ma na aeda ka mae.
5 Ma tee wane e teo fai gera i seenae, nia matai sulia oolu aakwala ma
kwalu fe ngali.
6 Ma Jesus e rikia e teo go ana ana si gula naa, ma nia ka haitamana
na nia matai ka tau asianaa, ma nia ka soe ledia wane nae ka urii, <<Oe
dooria oko akwaa?>>
7 Ma na wane matai nae e oolisia Jesus ka urii, <<Wane baita ae, langi
ta wane fuana ka ngali nau kou fui laona lama ana si kada na kafo e
ngalungalua. Ana si kada gi sui, kada ku hasi ua fuana lealaa laona kafo
naa, ta wane ka lea na ana i nao faasi nau.>>
8 Ma Jesus ka bae urii, <<O tatae i langi, oko koua na iifitai oe, ma oko
fali amu.>>
9 Ma si kada nae ua go, na wane naa ka diana naa, ma nia ka tatae, ma
ka koua na iifitai nia, ma ka lea na ana.
Ma fe dani nae fe dani Sabat.
10 Nia naa, na wane baita gera Jiu gi gera ka bae urii fuana wane na e
akwaa, <<Tara'ena na mae dani Sabat, ma e aabu asianaa ana kwaieresia
gia gi fuana oko koua na iifitai oe.>>
11 Wane nae ka bae urii fuada, <<Na wane na e faa'akwaa nau naa e
haea kuka koua iifitai nau ma kuka fali.>>
12 Ma gera ka ledi nia lau daka urii, <<Wane taa na e haea oko aadea si
doo naa?>>
13 Sui, na wane naa ka lalafusia laugo ana a Jesus, sulia na wane oro
asianaa na gera too ana si gula nae. Ma a Jesus ka lea na ana i matangada.
14 Ma i buri na ana, a Jesus kafi kwaitodai fai nia i laona Beu Aabu a God,
ma ka bae urii fuana, <<O fafurongo, kada naa, oe diana naa lau. Haia,
oko oolitai manata faasia aade ta'alaa oe gi, aata tara tesi doo ka haungi
oe lau. Si doo nae tara ka ta'a ka tasa liufia si doo na e haungi oe sui na
mai.>>

15 Ana si kada wane naa e haga i maa faasia na Beu Aabu a God, nia ka
lea siana tooa baita gera Jiu gi, ma ka bae urii fuagera, <<A Jesus baa e
aadea kuka akwaa lau.>>
16 Ma ana si kada nae, gera ka tala'ae na maalimaelaa Jesus sulia nia e
guraa na wane naa ana maedani Sabat.
17 Ma Jesus ka bae urii fuagera, <<Iilingia Maa nau na e rao sulia dani,
haia ma ni nau kuka rao laugo.>>
18 Haia, ma sulia na baelaa nae gi, nia aadea tooa baita gera Jiu gi na
manatada ka rigita asianaa fuana gera ka haumaelia ada a Jesus. Langi
lau sulia nia langi si manata baita ana maluta gi sulia na Sabat taifilia na
gera ka doori haungi nia. Ma laugo sulia nia e haea a God naa na Maa nia.
Ma sulia e urinae, nia e faatainia hasa nia e bobola fai nia a God.
19 Ma Jesus e oolisida ka urii, <<Doo mamana nau ku haea fuagamu. Nau,
na Wela nia God, e afetai kuka iilia si doo i talagu. Nau ku haitamana kuka
iilia go agu si doo gi na ku rikia siana Maa nau nia iilida. Si taa gi na Maa
nau e iilida, nia laugo na nau kuka iilida.
20 Sulia Maa nau nia rakediana fuagu, ma nia ka faatainia fuagu na doo
gi sui na nia e iilida. Ma tara nia ka faatainia laugo fuagu na raoa baita gi
lau na nia haitamana ka iilida, eeri ana si kada nau ku iilida laugo na doo
nae gi, tara muka kwele asianaa.
21 A Maa nau e haitamana ka tataea tooa da mae ma ka faamouri gera.
Haia, si doo urinae laugo na tara ni nau, nau Wela nia, kuka iilia laugo.
Tara ni nau kuka falea mouria laugo fuana ni tei gera na ku aadafilida.
22 A Maa nau taifilia langi kasi ketoa ta wane. Sulia nia falea sui naa na
mamanaa uria ketolaa.
23 Nia falea si doo naa fuagu eeri na tooa gi sui gera ka manata baita ani
nau, iilingia laugo na gera manata baita ana na Maa nau. Haia, ni tei na
e langi kasi manata baita ani nau, nia langi kasi manata baita laugo ana
Maa nau, na e oodu nau mai.
24 <<Doo mamana nau ku haea fuagamu. Lea so ni tei na e rongoa na
baelagu gi ma ka manata mamana ana a God na e oodu nau mai, nia ka
too ana mouria firi. A God e langi kasi ketoa naa. Ma boroi ana na noina
tara ka mae, nia e mouri katau katau.
25 Doo mamana nau ku haea fuagamu, si kadamanga tara e dao mai ma
nia ka dao na mai, fuana ni tei gera na da mae naa, daka rongo nau, nau
Wela nia God. Ma ni tei gera na da fafurongo nau, tara gera ka mouri lau.
26 Sulia Maa nau, nia na gwoufutana na mouria. Haia, ma nia falea na
mamanaa fuagu eeri ni nau laugo na gwoufutana na mouria sulia ni nau
na Wela nia.
27 Ma nia ka falea na mamanaa fuagu eeri kuka ketoa ana tooa gi. Sulia
ni nau naa, nau Wela nia Iimola gi.
28 Langi musi kwele ana doo naa, sulia si kadamanga tara ka dao mai
fuana tooa na da mae tara gera ka rongo nau,
29 ma gera ka haga mai faasia na kwaingeia gera gi eeri ni tei gera na da
aadea si doo diana gi, gera ka tatae mai ma gera ka too ana mouria. Ma
ni tei gera na da aadea doo ta'a gi, tara gera ka tatae mai, ma tara gera ka
too ana kwakwaea.
30 <<Nau langi kusi iilia tesi doo sulia manatagu i talagu. Nau ku
haitamana kuka keketoa tooa sulia si taa na nau ku rongoa a God e haea
fuagu. Na keketolaa nau nia e o'olo teefou, sulia nau kusi hasi uria iililana
doo sulia doorilagu i talagu, ma ku iilia go agu sulia na taa gi na a God na
e oodu nau mai e dooria.

31 <<Lea so ni nau kuka faarongo ana si doo suli nau i talagu, tara ta
wane langi kasi manata mamana go ana faarongolaa nau.
32 Tee wane na e too go ana, nia ana na e faarongo ana si taa na nia e
haitamana suli nau. Ma i nau ku haitamana si taa na nia faarongo ana
suli nau e mamana teefou.
33 Haia, ma ni gamu naa, mu oodua kou wane gamu gi siana a John eeri
muka soeledia. Haia, ma si taa naa na nia faarongo gamu ana, na doo
mamana gi sui go.
34 Haia, ma ni nau naa, nau langi kusi dooria go faarongoa urinae gi
faasia na wane hasa ka faarongo ana tesi doo suli nau. Nau ku bae go
agu fuagamu urinae eeri muka manata mamana ana, ma mu kafi too ana
mouria faalu.
35 Haia, a John e uusulia ta laeta baa e tala diana. Haia, ma ana si kada
totou, gamu ka eele sulia si taa gi na nia haeda.
36 Nau ku too laugo ana si doo fuana ka faamamana a Maa nau na e
oodu nau mai. Haia, si doo na nia liufia na doo gi na a John nia faarai
sulida. Haia, si doo nae gi naa na raoa naa gi na ku iilida sulia a Maa na
e faleda fuagu kuka iilida.
37-38 Haia, ma a Maa na e oodu nau mai, nia i talana ana na e faarongo
ana na doo naa gi sui suli nau. Sui gamu langi musi manata mamana go
ani nau. Haia, ma aena si doo nae, nia faatainia gamu langi musi rongo
nia ua ma langi musi riki nia ua. Ma na baelana e langi kasi too go i laona
manatalagamu.
39 Gamu naa, gamu manata hasa tara muka ngalia na mouria firi sulia
mu iidumia katau na mai ana Kekedelaa Aabu gi. Haia, na Kekedelaa Aabu
nae gi nia faatainia doo mamana gi sui suli nau.
40 Haia, ka urinae boroi ana, gamu langi musi dooria go lealaa mai siagu
fuana kuka faamouri gamu.

41 <<Ma ni nau naa, nau langi kusi nani uria wane fuana bae baitalaa
ani nau.
42 Haia, ma ni nau ku haitamana ni gamu langi musi manata go uria
rakedianalaa fuana God.
43 Haia, ma ni nau naa, nau ku lea mai sulia kwaidoorilana Maa nau,
sui langi musi doori nau go. Haia, ma lea so ta wane ka lea mai ana sulia
kwaidoorilaa nia i talana, molu ka dooria amolu.
44 Haia, ma ni gamu na mu dooria agamu tooa gamu gi gera ka tango
gamu. Ma e langi musi dooria go na iililana doo diana gi hai so a God
ka tango gamu. Sulia mu urinae, nia afetai asianaa naa fuana molu ka
manata mamana ani nau.
45 Langi si diana molu ka manata hasa ni nau naa tara kuka faatainia
na ta'alaa gamu gi i nao na Maa nau. Nau langi. Haia, Moses baa, na e
kedea na kwaieresia gi na molu manata mamana ana, tara nia ana na ka
faatainia na ta'alaa gamu gi.
46 Haia, gamu langi si manata mamana asianaa ana Moses, sulia langi
molu si manata mamana laugo ani nau. Sulia a Moses naa e kekede mai
suli nau.
47 Haia, ma sulia langi molu si manata mamana ana taa naa Moses e
kedea suli nau ana, nia naa ka afetai asianaa fuana muka manata mamana
ana si taa gi na ku haea fuagamu.>>

Jesus e hangonia na lima tooni wane.

6

1 Ma i buri, a Jesus ka faifolo ana na aasi i Galili na da alangia lau ana
aasi i Taebirias.
2 Ma tee figua baita e lea i burina, sulia da rikia na doo kwaibalatana gi
na nia e iilia ana na guralada na tooa matai gi.
3 Ma a Jesus ka raa i gwouna tee fe uuo, ma ka gwouru i aano fai nia na
oote fafurongo nia gi.
4 Ana si kada nae, na Fangaa ana na Lofoagaua gera na Jiu e garangi
naa.
5 A Jesus e aada gali nia, ma ka rikia na figua baita da dao mai siana,
ma ka bae urii fuana a Filip, <<Tara golu ka foli tesi fanga i fai eeri golu
ka hangonia na tooa naa gi sui?>>
6 I nia e baea si doo naa eeri ka iilitoona a Filip, sulia nia ka haitamana
sui naa si doo na nia tara ka iilia.
7 Ma a Filip e oolisia ka urii, <<Na roo talange malefo boroi kasi bobola
naa fai nia na folilana na fanga hai so daka fanga toto'ou boroi ada ana.>>
8 Ma tee wane fafurongo aai, a Andrew na aua nia a Simon Peter, e bae
ka urii,
9 <<Tee wela wane i seenaa e too go ana lima fe beredi ma roo gwe iia.
Sui taa, e afetai ka bobola fai nia na tooa oro naa gi.>>
10 Ma a Jesus e haea fuada ka urii, <<Molu haea fuana na tooa gi daka
gwouru i aano.>> Na laua oro na e too i seenae. Ma na tooa gi sui daka
gwouru i aano, ma e bobola fai nia na lima tooni wane.
11 Ma a Jesus e ngalia fe beredi nae gi ma ka baelafea a God, ma ka
tolingia fuana na tooa gi na da gwouru i seenae. Ma nia ka iili urinae
laugo ana gwe iia nae gi. Ma i gera sui go da ngali ka bobola fai nia na
doorilada.
12 Ma si kada da aabusu naa, nia ka bae urii fuana na oote fafurongo
nia gi, <<Molu gonia na mumuduna na fanga gi na e oore eeri langi golu
si naga tesi doo.>>
13 Ma gera ka goni teefou ana, ma daka faafungua tee aakwala ma roo
koko ana na mumuduna na fanga na e oore ana na lima fe beredi baa gi,
na da ania.
14 Ma ana si kada na tooa gi da rikia si doo kwaibalatana na a Jesus e
iilia, daka bae urii, <<Na profet baa na tara ka dao mai laona na molaagali
mamana naa naa!>>
15 Ma a Jesus ka lea na ana faasi gera i gwouna fe uuo taifilia, sulia i nia
e haitamana gera garangi lea na mai uria na suungailana hai so i nia na
aaofia gera.

Jesus e fali fafona kafo.

16 Ma i haulafi ana si kada na hato garangi ka suu, na oote fafurongo
nia gi gera ka sifo na ada kamena aasi.
17 Ma gera ka tae laona tee baru, ma gera ka aato folo ana aasi fuana
maefera gera alangia ana Kapaneam. Ma na rodo ka rodo na mai. A Jesus
e langi kasi lea go faida.
18 Ma e dao ana si kada nae na ooru ka dao mai ma na kafo ka tongatonga
asianaa.
19 Ma ana si kada gera dao ana tauruarua, gera aada kou, ma gera ka
rikia a Jesus e fali mai i fafona kafo, ma ka lea garangia na mai na baru.
Ma na oote fafurongo gi gera ka mou asianaa.

20 Ma a Jesus ka bae urii kou fuadaalu, <<Langi molu si mou! Nau go
ana naa!>>
21 Ma i buira si doo naa, nia ka tae fai daalu, ma gera ka eele asianaa.
Ma e langi si tau, gera ka dao ana maefera na gera lea uria.
22 Ma kada e dani mai, na tooa oro na da too ua i bali aasi aai loko, gera
ka aada haitamana tee baru go ana na e too i nao. Ma gera ka haitamana
laugo Jesus langi kasi lea fai nia na oote fafurongo nia gi. Ma gera ka
haitamana laugo na fafurongo gi gera lea go ada faasia.
23 Sui, teni baru mai faasia i Taebirias, gera lea mai, gera ka oolo ana si
gula baa Jesus e baelafea God faafia na fanga baa gi, sui kafi falea fuana
tooa oro baa gi.
24 Si kada na figua nae dasi rikia a Jesus ma langi na oote fafurongo nia
gi, gera taelia na baru gi, daka lea, daka nani uria a Jesus i Kapaneam.
25 Ma si kada gera daotoona ana bali aasi aai nae, daka ledi nia urii,
<<Wane faatolomai ae, si kada taa na o dao i seenaa?>>
26 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Doo mamana nau ku haea fuagamu,
gamu mu nani uri nau sulia mu ania fe beredi baa gi ma muka aabusu,
ma e langi lau sulia mu haitamana na malutana na doo kwaibalatana baa
gi na ku iilia.
27 Langi musi rao uria na fanga na tara ka molea laugo ana. Muka rao
uria na fanga aai na e falea mouria firi. Nia naa na fanga na nau, na Wela
nia Iimola gi, ku falea fuagamu, sulia a God na Maa e faatainia na nia naa
e oodu nau mai.>>
28 Sui na tooa gi da ledi nia urii, <<Na taa naa melu ka iilia eeri melu ka
iilia na raoa nia a God e dooria fuamelu?>>
29 Ma Jesus e oolisida ka urii, <<Na kwaidooria nia a God e urii: Muka
manata mamana ana na wane na nia e falea mai.>>
30 Ma gera ka ledi nia lau urii, <<Tesi doo kwaibalatana taa na oko aadea
hai so melu ka rikia ma melu ka manata mamana ani oe? Tesi taa na oko
iilia?
31 Na koo gia gi da ania na beredi baa na da alangia ana <mana> i laona
na aanogwou, iilingia baa da kedea naa urii, <I nia e falea na fanga faasia
i langi fuada uria na anilana.>>>
32 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Doo mamana nau ku haea fuagamu,
a Moses langi baa e falea na beredi faasia i langi fuagamu. Na Maa nau
ana baa e falea na fanga mamana faasia i langi fuagamu.
33 Sulia na fanga na a God e falea naa na wane na e sifo mai faasia i
langi ma ka falea na mouria fuana na tooa gi i laona molaagali.>>
34 Ma gera ka bae urii fuana, <<Aarai baita ae, e ita i tara'ena ka lea, oko
falea na fanga naa fuagami.>>
35 Sui a Jesus ka bae urii, <<I nau naa na fanga ana mouria. Ma so ni tei
na e lea mai siagu e afetai ka fiolo lau, ma ni tei na e manata mamana ani
nau e afetai ka maeligwou lau.
36 Haia, ma ni nau ku haea sui naa fuagamu. Sui boroi ana na muka riki
nau, gamu langi musi manata mamana go ani nau.
37 Tooa gi sui go na Maa nau e faleda fuagu, tara gera ka lea sui go mai
siagu. Ma so ni tei na e doori lea mai siagu, nau langi kusi oote nau ani
nia.
38 Nia urinae, sulia nau ku sifo mai faasia i langi, e langi lau fuana iililana
si doo sulia kwaidoorilagu i talagu. Nau ku lea mai uria iililana si taa na
a God na e oodu nau mai e dooria.

39 Taa na a God e dooria nana langi kusi tagalangai nia tesi doo ana tooa
gi sui na nia faleda fuagu, eeri ana maedani isi nau kuka fi tataeda uria
na mouria.
40 A God na Maa nau nia dooria so ni tei gera na gera aada haitamagu
ma gera ka manata mamana ani nau, gera ka ngalia mouria firi ma i nau
tara kuka taeda uria mouria ana maedani isi.>>
41 Ma na tooa gi gera ka hafalia na ngunungunulaa suli nia, sulia na nia
e bae urii, <<I nau naa na fanga na e sifo mai faasia i langi.>>
42 Ma daka bae urii fuada kwailiu, <<Na wane naa a Jesus na wela nia
a Josef go ana, ma golu ka haitamana go agolu na maa nia ma ni tee nia.
Ma e utaa naa nia ka haea ana hasa nia e sifo mai faasia i langi?>>
43 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Molu aalua faasia na ngunungunulaa
i matangamiu.
44 E langi ta wane so ka lea mai siagu lea na Maa nau na e fale nau mai
e langi kasi talai nia mai i siagu. Ma tara nau kuka tataea uria na mouria
ana fe dani i'isi.
45 Na profet gi da kede daka urii, <A God ka faatolomainia tooa gi sui
go.> Ma so ni tei na e rongoa na Maa ma ka ngalia na haitamadooa faasi
nia, gera ka lea mai siagu.
46 Ma e langi ta wane ka rikia na Maa. Tee taifilia na wane na e ita mai
faasia a God go na e rikia naa na Maa.
47 Doo mamana nau ku haea fuagamu, so ni tei na e manata mamana,
nia ka too ana na mouria firi.
48 Ma i nau naa na fanga ana na mouria.
49 Na koo gamu gi da ania na beredi baa na da alangia ana <mana> i
laona aanogwou, ma gera ka mae go ada.
50 Sui na fanga na e sifo mai faasia i langi, so ta wane na e ania, e afetai
nia ka mae.
51 Ma i nau naa na fanga ana na mouria faasia i langi. Lea so ta wane
ka ania na fanga naa, i nia ka mouri too ka tau. Ma na fanga nae naa na
marikogu, na ku falea eeri na tooa gi i laona molaagali daka mouri.>>
52 Ma na tooa gi daka hafali oolisusuu i matangada kwailiu ma daka bae
urii, <<Na wane naa ka fale utaa ana na marikona fuaga uria anilana?>>
53 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Doo mamana nau ku haea fuagamu,
lea so e langi musi ania na marikogu ma e langi musi gwoufia na abugu,
e afetai muka too ana na mouria.
54 Ma so ni tei na e ania na marikogu ma ka gwoufia na abugu, nia ka
too ana na mouria firi, ma i nau tara kuka tataea ana fe dani i'isi.
55 Sulia na marikogu naa na fanga mamana, ma na abugu naa na
gwoulaa mamana.
56 Ma so ni tei na ka ania na marikogu ma ka gwoufia na abugu, nia ka
too ani nau, ma i nau kuka too ani nia.
57 A God na Maa momouri, nia naa e falea nau mai. Ma i nau kuka
mouri laugo suli nia. Nia naa, so ni tei na e ani nau, nia ka mouri laugo
suli nau.
58 Ma nia naa na fanga na e sifo mai faasia i langi. Ma e langi kasi iilingia
beredi baa na koo gia gi da ania ma daka mae naa. Sui, so ni tei na e ania
na fanga naa, nia ka mouri too ka tau.>>
59 Jesus e haea ana si doo naa gi si kada nia faatolomai ana i lao Beu
Aabu ni figulaa i Kapaneam.

60 Ma na orolada na oote fafurongo nia gi na da rongoa na doo na gi a
Jesus e haea, ma daka bae urii, <<Na faatolomaia nia naa e afetai asianaa.
Tei naa tara ka manata mamana?>>
61 Ma a Jesus e haitamana na oote fafurongo nia gi da ngunungunu sulia
si doo naa, ma nia ka bae urii fuada, <<E utaa? Si baea nae gi e naga gamu?
62 E utaa lea so muka riki nau, na Wela nia Iimola gi, kuka ooli uria si
gula baa ku too mai ana i nao?
63 Na doo na e falea na mouria, nia na na Aanoedoo Aabu. Ma na rigitaa
nia wane na doo tatagwai go ana. Ma si baea gi na ku haea fuagamu naa
na e ngalia mai na Aanoedoo Aabu na e falea na mouria.
64 Sui ka urinae boroi, teni wane ani gamu e langi dasi manata mamana
go.>> Sulia ita ua na mai i nao, a Jesus e haitamana sui naa ni tei ani
gera na e langi si manata mamana, ma ni tei na tara ka fale nia fuana na
maalimaea nia gi.
65 Ma nia ka bae lau urii, <<Nia naa baa ku haea sui naa ana fuagamu
e langi ta wane so ka lea mai siagu, lea so na Maa nau kasi faawaludaa
fuana.>>
66 Ma e ita ana si kada nae, orolada na oote fafurongo nia gi da aabulo
e'ete na ada, ma e langi dasi lea naa fai nia.
67 Ma a Jesus e ledia na aakwala ma roo wane fafurongo nia gi ka urii,
<<E utaa? I gomolu laugo molu dooria lea faasi nau?>>
68 Ma a Simon Peter e oolisia ka urii, <<Lord ae, ni tei lau melu ka lea
siana? Ni oe naa na o too ana na baea gi ana na mouria firi.
69 Haia, i gemelu melu manata mamana ma melu ka haitamana ni oe
naa na Wane Aabu na o lea mai faasia a God.>>
70 Ma a Jesus e bae urii, <<Nau naa ku aadafili gamu na aakwala ma
roo wane. Ma sui boroi ana ka urinae, tee wane ani gamu nia iilingia na
aagalo ta'a.>>
71 Ana si kada Jesus e bae urinae, nia e manata go ana fuana Judas nae,
wela Simon Iskariot. Sulia Judas sui boroi ana nia ta wane ana aakwala ma
roo wane fafurongo nia gi, ni nia naa tara ka falea Jesus fuana maalimaea
nia gi.

Jesus fai nia oote haasina gi.

7

1 Ma i buira na doo naa gi, Jesus ka liu galia go ana maefera i Galili gi
sulia nia langi kasi dooria lealaa ua fui Judea sulia na wane baita ana Jiu
gi seenae gera dooria haungilana.
2 Ma tee fafangaa gera Jiu gi nia garangi naa. Ma gera alangia na
fafangaa naa <<Oobala gi>>.
3 Haia, na haasina Jesus gi gera ka lea mai siana, ma gera ka bae urii
fuana, <<Ae. O lea fui Judea fuana oko faatainia teni doo kwaibalatana
eeri oote fafurongo oe gi gera ka rikia.
4 Sulia lea ta wane e dooria hasa na tooa daka rongoa na hatana ma
daka haitamana, langi nia kasi iilia tesi doo ka aagwa. Lea o iilia si doo
baita oro gi, nia diana go na o lea oko iili faatai ana eeri na molaagali sui
gera ka haitamana.>>
5 Na haasina gi gera bae urinae fuana sulia gera boro langi gera kasi
manata mamana go ani nia.

6 Haia, Jesus ka bae urii fuagera, <<Nia e langi si dao ua ana si kada nau
eeri kuka iilia na doo nae gi. Haia, ma ni gamu mamalana go ana si kada
molu iilia ana doo gi molu dooria.
7 Tooa la molaagali na e afetai gera ka maani uula ani gamu. Ma ni nau,
gera ka maani uula ada ani nau, sulia nau ku hae faatai ana si taa gi na
gera iilia ka ta'a gi.
8 Molu lea amolu ana fafangaa. Haia, ma ni nau tara nau langi kusi lea
go, sulia e langi si dao ua ana si kada nau.>>
9 Nia bae urinae sui, ma nia ka too lau i Galili.

Jesus e faatolomai lau.

10 I buira haasina Jesus gi gera lea na ada uria fangaa baita nae i
Jerusalem, Jesus ka lea i burida. Ma nia e lea aagwa go ana, aata ta wane
ka haitamana.
11 Ma na wane baita gera Jiu gi gera ka nanisia nuina na fafangaa, ma
gera ka ledia daka urii, <<Nia i fai na wane baa?>>
12 Ma tooa oro asianaa gera bae aagwa suli nia daka urii, <<Na wane
baa nia wane diana.>>
Ma teni wane aai gi gera ka haea, <<Nia talaia wane oro uria lealaa sulia
na sugelaa nia gi.>>
13 Sui boroi ana gera ka bae urinae, langi ta wane ada kasi faarai tafa go
ana manatalaa gera nae gi sulia Jesus, sulia gera mou ana tooa baita ana
Jiu gi.
14 Na fangaa na nia lea sulia fai maedani e sui naa, ma a Jesus kafi ruu
kou laona labata na Beu Aabu nia a God, ma kafi tala'ae faatolomainia na
tooa.
15 Ma na wane baita gi kada gera rongoa, gera ka kwele asianaa ana
faatolomailaa nia. Ma gera ka urii, <<Wane na langi kasi sukulu go mai
ana ta fera. Ma e utaa na nia ka haitamana na doo gi sui?>>
16 Ana si kada Jesus e rongo gera, nia e oolisi gera ka bae urii, <<Si
faatolomailaa nau langi lau na doo nau, na doo a God ana na e oodu nau
mai.
17 Tei na e dooria ka iilia kwaidoorilana a God, tara nia ka haitamana si
taa na nau ku faatolomainia ana tooa, nia e lea mai faasia God, ma e langi
lau na manataa nau gi i talagu go ana na nau ku faarongo ana.
18 Lea wane e ainitalo go ana ana si doo sulia na manataa nia gi i talana,
nia dooria go ana fuana tooa gi daka tango nia. Ma na wane na e dooria
tooa gi gera ka tangoa na wane na e oodu nia mai nia nana na wane
mamana, ma langi nia kasi haitamana sugelaa.>>
19 Sui Jesus ka bae lau urii, <<Moses e falea na kwaieresia gi fuagamu.
Ma langi ta wane ani gamu kasi lea go sulia kwaieresia nae gi. Haia, ma
uria taa na molu ka doori haumaeli nau?>>
20 Ma na tooa na gera koni ana si gula nae, gera ka bae urii, <<Oe naa,
aagalo ta'a e nii ani oe! Tei naa e doori haumaeli oe?>>
21 A Jesus e oolisi gera ka urii, <<Nau ku iilia go tesi doo kwaibalatana
baa ana maedani Sabat, sui molu ka kwele asianaa ana.
22-23 Ma ni gamu haitamana hasa a Moses e falea tee kwaieresia fuamolu,
fuana gala wela wane gamu gi gera ka ole-mariko. (E langi lau a Moses
na e tala'aea, na koo gamu gi ua mai nao taari.) Ma ana si kada mu lea
sulia kwaieresia nae, gamu ka haitamana aadea wela wane gi ana fe dani
gi, sui boroi ana fe dani ana Sabat. Sui e utaa na molu ka rakehasui nau
kada baa ku guraa wane baa ana mae dani ana Sabat?

24 Muka lugasia keketolaa ta'a na ita mai ana doo mu rikia go agamu.
Ma muka keketo ana o'oloa.>>
25 Ma teni tooa gi i Jerusalem gera ka bae urii, <<Boro na wane naa oto
baa na wane baita gi da dooria haungilana?
26 Aada fasi! Wane naa nia bae faatai go ana, ma langi gera si haea go tesi
doo suusi nia. Gera ka haitamana oto nia naa Christ, na wane aadafililana
baa God uria aaofialaa!
27 Sui taa, lea na Christ e lea mai, tara ta wane langi kasi haitamana si
gula na nia e lea mai faasia. Ma na wane naa, golu haitamana go agolu
gula na nia e lea mai faasia.>>
28 Haia, ma ana si kada nae, Jesus e faatolomainia na tooa laona Beu
Aabu a God. Ma nia e bae baita ka urii, <<Nia mamana nae molu
haitamagu ma molu ka haitamana si gula taa na ku lea mai faasia? Haia,
nau langi kusi lea mai ana na mamanaa nau i talagu! Ma ni nia na e
oodu nau mai, nia e hae doo mamana gi sui. Haia, ma ni gamu langi musi
haitamana go naa.
29 Ma ni nau ku haitamana, sulia nia na e oodu nau mai, ma kuka lea
mai faasia.>>
30 Ana si kada nae, na wane baita gi gera ka doori dumulilana, ma ka
afetai. Sulia nia langi si dao ua ana si kada eeri gera ka aade urinae ana.
31 Sui boroi ana gera ka dooria aadea si doo nae, orolana tooa i laona
figua nae gera ka manata mamana ani nia. Ma gera ka bae urii, <<Nia naa
na Christ, sulia langi ta wane kasi aadea na doo kwaibalatana nia gi lea
nia langi si Christ.>>

Gera dooria dumulilana Jesus.

32 Haia, ana si kada na Farisi gi da rongoa tooa gi gera fuaro aagwa ada
sulia a Jesus urinae, gera fai nia na fataabu baita gi gera ka oodua kou teni
wane fofolo gi na gera folo usia Beu Aabu a God eeri gera ka dumulia ana
si kada nae.
33 Ma a Jesus ka bae urii, <<Nau na tara kuka too fai gamu go agu ana si
kada kukuru, ma tara nau kuka ooli laugo agu siana na wane na e oodu
nau mai.
34 Sui tara molu ka nanisi nau, ma tara ka afetai molu ka daotoogu. Sulia
e afetai molu ka dao ana si gula na nau tara kuka too ana.>>
35 Ma na wane baita Jiu gi gera ka bae ada i matangada kwailiu urii,
<<Wane naa tara ka lea fui fai naa eeri golu ka langi si riki nia? Utaa?
Tara nia ka lea ana fuana fera gera Grik gi, na gula gi teni tooa aga gi da
too mai ana, eeri ka faatolomai gera sui?
36 Ma nia ka haea laugo tara golu ka nanisia, ma tara langi golu si riki
nia, sulia langi golu kasi haitamana daolaa ana si gula na tara nia ka too
ana. Haia, ma na taa na e nii la manatana si kada nia bae urinae ana?>>

Aanoedoo Aabu e iilingia kafo mouri.

37 Haia, ma ana fe dani isi ana fangaa naa, nia fe dani initoo ka tasa.
Ma ana fe dani nae, Jesus e take, ma ka bae baita ka urii, <<So ni tei na e
maeligwou, nia ka lea mai siagu ka gwou ana.
38 So ni tei na e manata mamana ani nau, tara nia ka uusulia si taa baa
na Kekedelaa Aabu e haea, <Na kafo momouria tara ka iigwa mai faasia
na mourilana.>>>
39 Jesus e haea si doo na sulia Aanoedoo Aabu naa tara ka lea mai siada
ni tei gera na da manata mamana ana. Haia, ma ana si kada nae, God

langi kasi oodua ua mai na Aanoedoo Aabu siana tei gera na da manata mamana, sulia Jesus langi kasi tae ua eeri ka ooli mai fui langi.

40 Teni wane ana figua naa, gera rongoa baelana a Jesus, gera ka urii, <<Wane naa nia na gwounge profet baa na gia maasia!>>

41 Ma teni wane aai gi gera ka haea, <<Nia na Christ na wane aadafililana baa a God uria aaofialaa!>>

Haia, ma teni wane lau, gera ka haea, <<Na wane aadafililana e langi kasi lea mai faasia i Galili!

42 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea a Christ tara ka futa mai ana kwalafaa a David na aaofia, ma ka futa i Betlehem, maefera David e too laugo ana.>>

43 Haia, na tooa naa gi langi gera kasi aalua go tesi manatalaa sulia Jesus.

44 Ma bali ana wane gi gera dooria asianaa gera ka dumulia Jesus, sui ma ka langi ta wane ka iilia tesi doo ana.

45 Na tooa fofolo baa gi langi gera si dumulia go Jesus, ma gera ooli kou siana fataabu baita gi ma na Farisi gi. Ma si kada gera dao naa, na fataabu baita gi ma na Farisi gi daka bae urii, <<Utaa na langi molu si ngalia mai?>>

46 Ma gera oolisida urii, <<Sulia gemelu kwele asianaa ani nia, sulia langi ta wane aai kasi faarai urinae.>>

47 Na Farisi gi gera ka bae urii fuada, <<Boro gomolu, molu manata mamana laugo amolu ana sugelaa nia gi?

48 Ta wane ana wane baita golu baa gi langi ta Farisi, gera si manata mamana go ana!

49 Na figua nae go ana na gera manata mamana ani nia. Ma gera langi dasi haitamana go na kwaieresia a Moses gi. Nia urinae tara a God ka kwakwaeda.>>

50 Haia, ma tee wane ani gera Farisi hatana a Nikodimas baa e lea mai siana Jesus i nao. Nia ka bae urii fuana na Farisi aai gi,

51 <<Na kwaieresia golu gi e urii, golu ka rongo diana ana si taa na wane e haea, ma golu ka haitamana diana ana taa na nia aadea suifetei golu kafi ketoa uria na kwakwaea.>>

52-53 Ma gera ka bae urii fuana Nikodimas, <<Utaa? Oe laugo ta wane faasia i Galili? Lea oko iidu diana ana Kekedelaa Aabu, oko rikia i talamu. Langi ta profet hasa tara ka lea mai faasia i Galili!>>

Na geni ooeoe.

8

1 Haia, ma ana si kada na tooa gi sui da ooli naa uria na luma gera gi, a Jesus ka tae uria gwouna fe uuo da alangia ana Olivtri.

2 Ma i ofaidani ana fe dani i buri, nia ka ooli lau uria na Beu Aabu nia a God. Ma na figua baita gera figu gali nia, ma i nia e gwouru, ma ka faatolomaida.

3 Ma na wane faatolomai gi ana kwaieresia gi ma na Farisi gi gera ka ngalia mai tee geni na gera ka daotoona ana ooelaa. Ma daka faatakea i matangada.

4 Ma daka bae urii fuana a Jesus, <<Wane faatolomai ae, na geni naa da daotoona ana ooelaa.

5 Haia, ma i laona na kwaieresia gi na a Moses e falea fuaga, e haea hasa na geni urii, daka uimaelia ana na fou uria haungilana. Ma na taa naa o haea sulia?>>

6 Gera haea si doo naa uria daotoolana tesi doo, eeri daka feengia ana
Jesus.
Ma a Jesus e agwaaro ana i aano, ma ka kekede ana ana kakauna na
abana i fafo gano.
7 Ma si kada da ledi nia ka lea dongaa go ana, nia e take, ma ka bae urii
fuada, <<So ni tei ani gamu na e langi kasi aade ta'a, nia ka uia ana tesi
fou totongenao.>>
8 Sui, nia ka agwaaro lau, ma ka kekede lau i fafo gano.
9 Ma si kada gera rongoa si doo naa, gera ka lea naa ada, tee wane sui
ta tee wane, e hafali ana na wane waro gi. Ma gera ka tafusia a Jesus ka
too na taifili nia fai nia na geni baa na e take ua go ana i seenae.
10 Ma i nia ka take lau, ma ka bae urii, <<Geni naa ae, na tooa baa gi da
nia naa i fai? E utaa? Ta wane ada kasi oore naa hai so ka keto oe?>>
11 Ma nia e oolisia ka urii, <<Wane baita ae, e langi naa ta wane.>>
Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<Haia, i nau boroi, langi kusi keto oe. O
lea na amu, ma langi osi aade ta'a lau.>>

Jesus e iilingia na kwesu.

12 Jesus ka bae lau urii fuana Farisi gi, <<I nau naa, nau ku iilingia na
kwesu fuana tooa gi laona molaagali naa. Wane na e lea mai suli nau, nia
langi si liu i laona rorodoa. Nia ka liu laona raralaa, ma ka too ana mouria
firi.>>
13 Ma na Farisi gi gera ka bae urii fuana, <<Oe amu i talamu ana na o
faarongo ani oe. Nia naa afetai fuana melu ka manata mamana ana na
baelamu.>>
14 Jesus ka bae urii, <<Langi go. Sui boroi ana nau ku faarongo ani nau
i talagu, taa gi na nau ku haeda nia e mamana, sulia nau ku haitamana
si gula taa na nau ku lea mai faasia, ma i fai na tara kuka lea uria. Haia,
ma ni gamu, langi musi haitamana go si gula nau ku lea mai faasia, ma si
gula tara kuka lea uria.
15 Gamu mu ketoa si doo gi sulia manatalaa wane la molaagali naa go
ana. Haia, ma ni nau, langi kusi ketoa ta wane.
16 Ma lea nau ku ketoa ta wane, nau ku ketoa sulia si manata o'olo. Nau
kusi ketoa ta wane taifili nau, ma i gemere sui go a Maa na e oodu nau
mai na mere iilia.
17 Na kwaieresia gamu gi e haea sui naa, lea roo wane da haea tee si doo
sulia si doo, si taa na daaro haea nia mamana.
18 Nau ku faarongo ani nau i talagu, ma na Maa na e oodu nau mai, nia
laugo na e faarongo go ani nau.>>
19 Sui, gera ka soeledia Jesus gera ka urii, <<Maa oe e ni fai?>>
Jesus oolisi gera ka urii, <<Gomolu na langi molu si haitamagu ma langi
na Maa nau. Lea so molu haitamagu, molu ka haitamana laugo a Maa
nau.>>
20 Jesus e haea na doo naa gi ana si kada nia faatolomainia ana tooa i
laona Beu Aabu a God, i laona si kade Beu na gera aalua ana bokosi gi na
gera aalua ana na falelaa gi i laona. Haia, ma ana si kada nae, langi ta
wane hasa ka dumulia, sulia nia e langi kasi dao ua ana si kada nia.

E afetai molu lea uria si gula tara ku lea uria.

21 Jesus ka bae urii lau fuagera, <<Nau tara kuka lea ma tara muka nanisi
nau. Ma tara muka mae, ma a God kasi lukea go si aade ta'alaa gamu gi.
Ma e afetai molu ka lea ana si gula na nau tara kuka lea uria.>>

22 Haia, na tooa baita gera Jiu gi gera ka bae urii, <<Nia haea tara afetai
go golu ka lea uria si gula na nia tara ka lea uria. Utaa? Tara nia ka haungi
nia ana i talana oto?>>
23 A Jesus e oolisi gera ka bae urii, <<Gomolu naa, molu lea mai faasia
na aanofuu naa. Ma ni nau naa, nau ku lea mai faasia i langi. Gomolu
naa faasia na molaagali naa. Ma ni nau langi lau faasia na molaagali.
24 Nia naa, nau ku haea sui na tara muka mae, ma a God kasi lukea lau si
aade ta'alaa gamu gi. Nia mamana nae, lea langi molu si manata mamana
ana ni nau na wane kuka too ita ua mai ana hafalilaa.>>
25 Sui gera soeledia daka urii, <<Oe ni tei naa?>>
Ma Jesus e oolisida ka bae urii, <<Nau nana si doo naa na ku haea ua
na mai fuagamu totongenao laona faatolomailaa nau.
26 Nau ku too ana na doo oro asianaa na ku haitamana kuka haea suli
gamu fuana ketolaa gamulaa urida. Wane na nia e oodu nau mai, nia naa
na wane mamana. Haia, ma si taa na nia haea fuagu, nia naa nau haea
fuana wane gi sui.>>
27 Ma gera langi dasi haitamana go na a Jesus e bae sulia a Maa nia mai
i langi.
28 Nia naa, nia ka bae urii fuada, <<Si kada mu aalu nau, na Wela nia
Iimola gi, fafona airarafolo, tara muka haitamagu na nau na wane kuka
too ita ua mai ana hafalilaa. Ma ana si kada nae, tara muka haitamana na
nau langi kusi iilia tesi doo sulia na manatalagu i talagu. Sui si doo gi na
Maa e faatolomai nau ana, nia na nau ku haeda fuagamu.
29 Haia, ma Maa na e oodu nau mai naa, nia e too fai nau sulia dani.
Nia langi kasi lugasi nau, sulia nau ku iilia si doo gi na e faaele nia sulia
dani.>>
30 Ma tooa oro gi gera ka manata mamana ana Jesus si kada gera rongo
nia haea si doo naa gi.
31 Sui a Jesus ka bae urii fuana tooa gi na gera manata mamana ani nia,
<<Lea so muka aade sulia na faatolomailaa nau gi, gamu muka aalu wane
fafurongo nau gi mamana naa.
32 Ma lea so ka urinae, tara muka haitamana si doo mamana gi sulia
God, haia, ma na doo mamana nae gi na tara ka aade gamu muka too
nonilaa.>>
33 Gera oolisia Jesus, gera ka urii, <<Gami na tooa ana kwalafaa a
Abraham na. Langi melu si rao o'oni lau fuana ta wane. Utaa naa oko
haea tara mika too nonilaa?>>
34 Jesus ka bae urii lau fuada, <<Doo mamana nau ku haea fuagamu.
Tooa na gera roosulia na maluta ta'a gi, na maluta ta'a nae gi naa ka baita
ani gera, ma gera ka rao o'oni na ada i farana.
35 Na wane na e too nonilaa, nia na wane e futa ana aebara, ma ka too
ana mamanaa uria toolaa laona luma maa nia. Ma na wane na e rao go
ana, nia langi si too mamana ana aebara.
36 Nia naa, lea ni nau, na Wela nia God, ku faanonilaa gamu, nia na tara
gamu kafi nonilaa mamana.
37 Nau ku haitama gamu na tooa ana kwalafaa a Abraham. Sui boroi
ana ka urinae, molu ka dooria haungilagu, sulia langi molu si dooria go
lealaa sulia na faatolomailaa nau gi.
38 Nau ku bae sulia si taa na Maa nau nia faatainia fuagu. Haia, ma ni
gamu mu iilia si taa gi na maa gamu e haeda fuagamu.>>
39 Gera oolisi Jesus daka urii, <<Maa gami naa na a Abraham!>>

Jesus ka urii fuada, <<Lea so ni gamu na kwalafaa a Abraham gi
mamana, muka iilia laugo si doo gi nia aadeda gi.
40 Haia, ma ni nau ku haea go agu si doo mamana gi fuagamu sulia dani
ana si doo gi na ku rongoa mai faasia a God. Sui molu ka dooria amolu
na haumaelilagulaa. Sui a Abraham langi kasi aadea go si doo urinae.
41 Gamu mu aadea laugo si doo gi na maa gamu e aadeda naa.>>

Gera ka bae urii fuana, <<Taifilia a God go na Maa gemelu, ma gemelu
naa na wela nia gi mamana.>>

42 Jesus oolisida ka bae urii, <<Lea so a God na Maa gamu mamana, muka
rakediana laugo fuagu, sui muka langi go. Nau naa ku lea mai faasia God,
ma ana si kada nae, nau ku too fai gamu i see. Nau langi kusi lea mai sulia
na doorilagu i talagu. A God naa e oodu nau mai.
43 Utaa naa langi molu si rongo haitamana baelagu gi? Nia sulia langi
molu si dooria go rongolana.
44 Haia, gamu naa, na maa gamu naa a Satan. Nia naa, molu ka dooria
iililana na doo gi iilingia nia iilida gi. A Satan na nia na wane fuana
hauwanelaa na sulia nia ita ka iilia ua na mai. Ma nia ka lalafusia na
mamanaa, sulia nia langi si too ana tesi taa gi na e mamana ani nia. Si
kada nia sugea ana ta wane, nia naa nae na aabulolana go ana, sulia nia
na wane fuana sugelaa naa, ma nia na maa nia na sugelaa gi sui.
45 Haia, doo mamana nau ku haea fuagamu, si doo nae na aadea langi
molu si dooria go na manata mamanalaa ani nau.
46 Haia, ma ni tei ani gamu na e haitamana ka faatainia na taa na nau ku
aade ka ta'a ana? Langi! Haia, ma utaa na langi molu si manata mamana
ani nau si kada nau ku haea doo mamana gi fuagamu?
47 Haia, ni tei gera na da ita mai siana God, gera haitamana daka rongo
sulia na baelana. Haia, ma ni gamu naa, gamu langi musi ita mai ana God.
Ma nia naa e aadea langi gamu si dooria fafurongolaa.>>

48 Sui, gera ka bae urii fuana Jesus, <<Si taa baa melu haea suli oe nia
mamana baa melu haea oe wane faasia Samaria, ma oko too ana na aagalo
ta'a.>>
49 Jesus oolisida ka bae urii, <<Langi go, i nau e langi kusi too ana
ta aagalo. Ma nau ku faa'initoo ana Maa nau, ma ni gamu langi musi
faa'initoo go ani nau.
50 Ma ni nau naa, nau langi kusi dooria go tooa gi gera ka hae initoo ani
nau. A Maa nau na e dooria fuana tooa gi gera ka hae initoo ani nau. Ma
ni nia naa laugo na tara ka keketo ana o'ololaa.
51 Doo mamana nau ku haea fuagamu, so ni tei na e aade sulia
faatolomaia nau, tara nia langi kasi mae.>>

52 Sui gera oolisia Jesus gera ka bae urii, <<Gemelu kafi haitamamu nae,
oe o too ana aagalo! Sulia koo gia a Abraham nia mae naa, ma na profet
gi laugo gera ka mae. Utaa na oko haea lea wane aade sulia faatolomaia
oe, nia tara ka langi si mae?
53 Koo gia Abraham nia na wane baita, sui nia ka mae go ana. Haia,
ma ni oe naa, oe manata hasa oe o baita liufia Abraham? Ma na profet gi
laugo na gera mae. Haia, ma ni oe na oe ni tei naa?>>

54 A Jesus e oolisi gera ka urii, <<Lea so ni nau go ana ku hae initoo ani
nau talagu, si initooa nau nia tatagwai go ana. Haia, na wane fuana ka
hae initoo ani nau, nia naa a Maa nau, na molu haea nia na God gamu.

55 Sui boroi ana, langi molu si haitamana go a God. Ma ni nau, nau
ku haitamana. Ma lea nau ku haea nau langi kusi haitamana, nau tara
kuka iilingi gamu na mu haitamana sugelaa asianaa. Haia, ma ni nau ku
haitama diana asianaa na ana, ma kuka aade sulia baelana.
56 Haia, na koo gamu Abraham nia eele asianaa sulia tara nia ka rikia
na lealaa nau mai. Ma nia ka rikia naa, ma ka eele asianaa sulia.>>
57 Ma gera ka bae lau urii fuana, <<Nwalae! Lima aakwala fe ngali kasi
sui ua ani oe, sui oko haea o rikia Abraham?>>
58 Jesus e oolisi gera ka bae urii, <<Doo mamana nau ku haea fuagamu:
Si kada Abraham langi kasi futa ua, nau naa nau ku too naa.>>
59 Ana si kada nae, gera ka ngalia na fou gi uria uimaelilanalaa sulia
nia bae urinae. Sui, nia ka aagwa nia faasi gera, ma ka lea faasia na Beu
Aabu.

A Jesus e guraa na wane maa rodo.

9

1 Si kada a Jesus e liliu ana, nia ka rikia tee wane na maana e rodo ita
ua mai ana si kada e futa ana.
2 Ma na oote fafurongo nia gi da ledi nia daka urii, <<Wane faatolomai
ae, na aade ta'alana ni tei naa e aadea na maana na wane naa ka rodo ita
ua na mai ana futalana? Na aade ta'alaa nia i talana langi na aade ta'alana
na maa nia ma ni tee nia?>>
3 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Na maa rodoa na e haungia, langi lau
sulia na aade ta'alaa nia i talana ma langi na aade ta'alana na maa nia ma
ni tee nia. Na maana e rodo hai muka rikia na rigitalana a God e rao ani
nia.
4 Gia ka iili dongaa ana na raoa nia gi a God na e fale nau mai, ana si
kada e dani ua. Sulia na rodo e garangi naa, si kada baa langi ta wane
kasi rao naa.
5 Si kada ku too ana i laona molaagali, nau ku iilingia na kwesu baita
fuana na tooa.>>
6 Ma i buira a Jesus e haea si doo naa, nia ka ngisu i hae gano, ma ka
buia mamago ana si ngisu, ma ka uusua ana na maana na wane nae.
7 Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<O lea oko taufia na maamu i laona na
lobo i Siloam.>> (Si hata naa, na malutana <<Eeresia>>.) Ma na wane nae
e lea ka taufia na maana, ma nia ka aada.
8 Ma na tooa gi fera nia ma na tooa gi na da riki nia baa e gani doo go
ana i nao, daka ledida kwailiu, <<Nia na wane baa e gwouru ma ka gani
doo go ana naa?>>
9 Ma teni tooa gi daka urii, <<I nia naa naa.>>
Ma teni tooa gi lau daka bae urii, <<I nia e langi naa, ma nia mone e
aada iilingia.>>
Ma na wane nae i talana ka bae urii, <<I nau na wane baa naa naa.>>
10 Ma gera ka ledia, <<Na maamu e aada utaa naa?>>
11 Ma nia e oolisida ka urii, <<Na wane na hatana a Jesus na e haungainia
si mamago, ma ka uusua ana na maagu. Ma nia ka haea fuagu ku lea kuka
taufia na maagu i laona na lobo i Siloam. Sui nau ku lea, ma si kada ku
taufia ana na maagu, na maagu ka aada naa.>>
12 Ma gera ka ledia lau urii, <<I nia e nii i fai?>>
Ma nia e oolisida ka urii, <<Nau ku lalafusia.>>
13 Ma i buri, gera talaia na wane baa siana na Farisi gi.

14 Haia, ma fe dani nae a Jesus e haungainia ana mamago, ma ka guraa
na maana na wane naa, fe dani Sabat.
15 Ma na Farisi gi da ledia lau na wane naa e utaa naa e aadea ka aada
naa. Ma nia ka haea urii fuada, <<A Jesus e aalua mamago faafia na maagu.
Sui ku taufia na maagu, ma na maagu ka aada naa.>>

16 Ma teni wane ada na Farisi gi daka bae urii, <<Na wane naa na e iilia
si doo naa, e langi si lea mai faasia a God, sulia nia langi kasi roosulia na
kwaieresia sulia na Sabat.>>

Ma teni wane lau daka urii, <<Na wane na e ta'a so ka iili utaa ana si
kwaibalatana baita urinae gi?>> Ma langi dasi aala go ada sulia doo nae.

17 Sui na Farisi gi daka ledi urii lau ana na wane nae, <<Haia, oe naa o
haea a Jesus e guraa na maamu, na taa na o haea suli nia?>>

Ma nia ka urii, <<I nia na profet.>>

18 Ma na wane baita ana Jiu gi, da oote gera ana manata mamanalaa
hasa na maana e rodo ua na mai. Ma gera ka soea mai na maa nia ma ni
tee nia.
19 Ma gera ka ledi daaro urii, <<Na wela gomoro naa? Gomoro haea hasa
na maana e rodo ua ana si kada e futa mai ana. Ma si taa naa e aadea nia
ka aada naa si kada naa?>>
20 Ma na maa nia ma ni tee nia daaro oolisida daka urii, <<Gemere mere
haitamana nia na wela gemere, ma mere ka haitamana na maana e rodo
ua mai ana si kada e futa ana.
21 Sui taa, mere lalafusia si taa naa e aadea ka aada naa, langi ni tei na
e guraa na maana. Molu ledi nia kou, sulia nia e baita naa ma nia ka bae
ana i talana!>>
22 Na maa nia fai nia ni tee nia daaro haea si doo naa sulia daaro mou
ana na wane baita gi ana Jiu. Sulia gera da kwaialafaafi sui naa, hasa lea
ta wane e haea a Jesus naa na Christ, na wane baa a God e filia, langi dasi
faalamainia ka ruulaa i laona Beu Aabu ni figulaa gi.
23 Nia naa na maa nia fai nia ni tee nia daaro ka haea, <<I nia e baita
naa. Molu ledia kou!>>
24 Sui gera ka soea lau mai na wane baa na maana e rodo i nao, ma gera
ka bae urii fuana, <<O bae aalangai i nao na a God tara oko haea naa doo
mamana gi naa! Gemelu haitamana na wane naa na wane ta'a.>>

25 Ma na wane naa e oolisida ka urii, <<I nau ku lalafusia i nia na wane
ta'a ma e langi. Tesi doo ku haitamana naa go agu e urii, na maagu e rodo
i nao, sui ana si kada naa nau kuka aada naa.>>

26 Ma gera ka ledia lau urii, <<Na taa na nia e iilia ani oe? Ma nia ka
guraa utaa ana maamu?>>

27 Ma na wane naa e oolisida ka urii, <<I nau ku haea sui naa fuagamu
baa, sui langi molu si rongoa go. Uria taa naa molu ka doori rongoa lau?
I gomolu laugo molu dooria molu ka hau ana wane fafurongo nia gi oto
mone?>>
28 Gera bae tataga fuana ma daka urii, <<Ni oe na wane fafurongo nia.
I gemelu na wane fafurongo nia gi a Moses ana naa.
29 Sulia gemelu melu haitamana a God e bae fuana a Moses. Sui na wane
naa, melu lalafusia nia lea mai faasia i fai!>>
30 Ma na wane naa e oolisida ka urii, <<Nau ku kwele asianaa ani
gomolu. Sulia nia e guraa na maagu, sui molu ka haea langi molu si
haitamana go amolu i fai na nia lea mai faasia.

31 Golu sui, golu haitamana a God langi kasi fafurongo uria na tooa ta'a
gi. Nia e fafurongo ana uria na tooa gi na da hae baita ani nia, ma daka
iilia si taa gi na nia e dooria hai gera ka iilia.
32 E ita ua mai ana hafalilana na molaagali, e langi gia si rongoa ua hasa
ta wane ka guraa na maana na wane na e rodo ita ana si kada e futa ana.
33 Ma lea so na wane naa e langi si lea mai faasia a God, e afetai nia ka
iilia ta si doo urinae.>>
34 Ma gera ka rakehasu asianaa, ma gera ka bae urii fuana, <<Ni oe o
ta'a asianaa ita ua mai ana futalamu! Utaa na oko hasi uria na faatolomai
doo fuamelu?>> Sui gera ka langi si faalamainia naa uria na ruulaa i laona
Beu Aabu ni figulaa gi.
35 Sui a Jesus e rongoa gera iilia si doo naa fuana na wane naa. Ma nia
ka daotoona ma ka bae urii, <<Ni oe o manata mamana ana na Wela nia
Iimola gi?>>
36 Ma na wane naa e oolisia ka urii, <<Aarai ae, o faarongo nau, ni tei
nae, hai kuka manata mamana ani nia?>>
37 Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<Ni oe o riki nia sui naa, ma i nia naa
na o bae fai nia ana si kada nae.>>
38 Ma na wane naa ka haea, <<Lord ae, i nau ku manata mamana naa
ani oe.>> Ma nia ka bououru i hae gano i maana aena a Jesus.
39 A Jesus ka bae urii, <<I nau ku lea mai i laona na molaagali naa uria
na ketolaa, eeri na tooa gi na maada e rodo, tara daka aada lau, ma na
tooa na da aada, tara na maada ka rodo lau.>>
40 Ma teni wane ada na Farisi gi na da too i seenae fai nia, da rongoa e
haea si doo naa, ma daka ledia, <<Ni oe haea na maa melu e rodo laugo?
>>
41 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Lea so gamu ka iilingia na wane maa
rodo gi, langi molu si garo. Sui taa, molu haea gomolu aada haitamana na
doo mamana gi. Nia na aadea molu ka garo asianaa.>>

A Jesus e iilingia na wane aadasulia na sipsip gi.

10

1 A Jesus e haea fuana na oote fafurongo nia gi ka urii, <<Doo mamana
nau ku haea fuagamu, na wane na langi kasi ruu ana maehaga laona na
baa gera na sipsip gi, ma ka ruu go mai ana i buira na baa, i nia na wane
bebeli.
2 Ma na wane aai naa na e ruu mai ana maehaga, i nia naa na wane na
e aadasulia na sipsip gi.
3 Na wane fofolo ka ifingia na maehaga na baa fuana, ma na sipsip gi
daka rongoa na lingeena. I nia e soe hatada na sipsip nia gi ma ka talaida
i maa.
4 Ma si kada nia e talaia na sipsip nia gi sui i maa, nia ka eeta i nao ada,
ma gera ka lea i buira sulia da rongo haitamana na lingeena.
5 Ma e afetai daka lea i buira ta wane ete. I gera daka tafi faasi nia, sulia
langi dasi rongo haitamana na lingeena.>>
6 Si kada Jesus e baea si oomelawanea naa fuada, gera langi dasi
haitamana go na malutana.
7 Nia naa, a Jesus ka bae lau urii, <<Doo mamana nau ku haea fuagamu,
i nau ku iilingi na maa uria na ruulaa ana fuana na sipsip gi.
8 Na wane baa gi da dao mai i nao ani nau, gera iilingia na wane bebeli
gi, ma na sipsip gi langi dasi roo go suli gera.

9 I nau ku iilingia na maehaga uria na ruulaa. Ma so ni tei na e ruu mai
ani nau, nia ka mouri. Tara nia ka ruu mai ma ka ruu kou ma ka daotoona
na doo diana gi.
10 Na wane bebeli e dao go mai ana uria na belilaa ma na hauwanelaa
ma na kwailabasidoolaa. I nau ku dao mai eeri muka too ana na mouria
na e diana ka tasa.
11 <<I nau ku iilingia laugo ta wane na e aada diana sulia sipsip gi. Ma
nau kuka aade aagau uria maelaa usia na sipsip nau gi.
12 Ma na wane aai na e rao uria na folilaa ma na sipsip gi langi doo nia
gi, si kada nia ka rikia na kui kwasi e lea mai, nia ka tafusia na sipsip gi,
ma ka tafi na ana. Ma na kui kwasi e lea mai ka haungia teni sipsip gi ma
ka tagalangaia teni sipsip aai gi.
13 Na wane nae e tafi na ana sulia nia e rao go ana uria folilaa, ma ka
langi si oga nia go uria na sipsip gi.
14-15 I nau ku aada diana usia sipsip gi, ma kuka maabe uria maelaa
fuana sipsip nau gi. Ma gera ka haitamagu, ma i nau kuka haitamada
laugo, iilingia laugo a Maa e haitamagu ma i nau laugo ku haitamana
laugo.
16 Ma teni sipsip nau gi laugo na langi gera kasi too ua laona baa, gera
na sipsip nau gi laugo. Ma tara kuka ngalida laugo mai. Ma gera ka rongo
haitamana lingeegu. Haia, ma tara gera ka too oofu laona tee aabui sipsip
nau fai nia na sipsip na da too ua na mai. Ma tara kuka aadasulida teefou.
17 <<Na Maa e rakediana fuagu, sulia nau ku eekwatainia na mourilagu
uria na maelaa eeri kuka mouri lau.
18 Langi ta wane hasa ka haungi nau, lea langi kusi lugasia fuana. Ma
nia naa na kwaidoorilagu. Nau ana i talagu nau ku too ana mamanaa uria
lugasilagu i talagu uria maea ma uria mouria laugo. Haia, si doo naa na
Maa nau haea kuka aadea.>>
19 Ma ana si kada nae, tooa Jiu gi langi gera kasi aalua na tesi manatalaa
sulia Jesus sulia si doo gi na nia e haeda.
20 Orolada gera haea, <<Wane naa e nue ma ka too ana aagalo ta'a. Langi
molu si fafurongoa!>>
21 Haia, ma teni tooa ada gera ka bae urii, <<Na wane na e too ana aagalo
e afetai ka bae urii loko! Ma na wane na e too ana aagalo e afetai ka guraa
tooa maada e rodo ma gera ka aada lau!>>

Jesus e haea nia fai nia Maa nia daaro tee doo.

22 Ana si kada ana uuni gwagwaria, na Jiu gi gera figu i Jerusalem uria
Fangaa ana Faaabulana Beu Aabu a God.
23 Ma Jesus e too laugo laona labata ana Beu Aabu nae, ma ka liliu go
ana i laona taofa a Solomon.
24 Haia, ma ana si kada tooa gi gera rikia, gera ka koni mai siana, ma
gera ka soeledia daka urii, <<Gami kwaimaasi ka tau asianaa. O haea o'olo
ana fuagami! Oe naa na Christ, na wane aadafililana a God uria aaofialaa
ma e langi?>>
25 A Jesus e oolisida ka urii, <<Nau ku haea sui naa fuagamu, sui langi
molu si dooria go na manata mamanalaa ani nau. Si raoa naa gi ku aadeda
naa na Maa nau na e haea kuka aadeda, gera ka faatainia nau ni tei.
26 Sui molu si dooria go na manata mamanalaa, sulia gamu naa gamu
langi lau na sipsip nau gi.
27 Na sipsip nau gi na da fafurongo uria na lingeena baelagu, ma i nau
kuka haitamada ma daka lea i burigu.

28 Ma kuka falea na mouria firi fuada, ma e afetai daka mae. Ma e afetai
ta wane ka lauda faasi nau.
29 Na Maa nau na e falea na sipsip naa gi fuagu, nia e baita ka liufia na
doo gi sui. Ma e afetai ta wane ka laua na sipsip naa gi faasi nia.
30 I nau fai nia a Maa, gemere tee doo go.>>
31 Ma ana si kada nae, na tooa gi gera ka konia lau mai na fou gi eeri
gera ka uimaelia Jesus.
32 Ma Jesus ka soeledi gera urii, <<I gamu mu rikia sui naa si raoa diana
oro gi na i nau ku iilia faasia na Maa. Haia, ma si raoa taa ana na raoa
naa gi na mu dooria haungilagu faafia?>>
33 Gera ka oolisia urii, <<Gemelu si ui oe faafia na raoa diana gi o aadeda.
Melu dooria ui oe faafia o bae tataga ana God. Sulia oe na wane go ana,
ma oko haea oe a God!>>
34 Jesus e oolisi gera lau ka urii, <<Na baelaa gi e too laona Kwaieresia
gamu, a God e haea ka urii, <I gamu na God gi.>
35 Haia, ma ni golu haitamana na doo gi sui i laona Kekedelaa Aabu, nia
mamana teefou katau. Haia, a God e alangia na koo gia ana god gi. Gera
na tooa na God e bae fuada.
36 Nau naa, nau wane Maa e aadafilia ma ka oodu nau mai laona
molaagali naa. Haia, ma e utaa na molu ka haea nau ku bae tataga ana
God si kada ku haea ana nau Wela nia?
37 Lea nau langi kusi aadea na raoa gi na Maa nau e dooria kuka aadea,
langi musi manata mamana go ani nau.
38 Sui lea nau ku iilia na raoa gi na Maa e dooria, molu ka manata
mamana mone amolu ana si raoa nae gi, sui boroi ana molu ka langi si
manata mamana ana si taa gi na nau ku haeda fuagamu. Lea so molu ka
aadea na doo naa gi, tara muka haitamana diana na Maa e too i lalo ani
nau ma i nau laugo ku too i lalo ana Maa.>>
39 Ma ana si kada nae laugo, gera ka dooria daua Jesus, sui nia ka haufini
nia na ana faasi gera.
40 Ma Jesus ka ooli lau i bali kafo ana Jodan, ma nia ka too i seenae ana
si gula baa John e siuabua ana tooa gi i nao.
41 Ma na tooa oro asianaa gera lea mai siana Jesus, ma gera ka
bae fuagera kwailiu daka urii , <<A John langi kasi aadea go teni doo
kwaibalatana, sui na doo gi nia bae sulia ana wane naa, nia e mamana sui
go.>>
42 Ma na tooa oro gi ana gula naa gera ka manata mamana ana a Jesus.

Sulia a Lasaros.

11

1 Tee wane hatana a Lasaros e matai. I nia e too i fera Betani fai nia na
roo waigeni nia ni Mary ma ni Mata.
2 Ni Mary nae baa e ikia na aena a Jesus na Lord ana na gwai momoko,
ma ka uusua ana na iifuna ketena. Haia, na waiwane nia a Lasaros na e
matai.
3 Ma na roo geni naa gi da fale baea uria a Jesus daka urii, <<Lord ae,
na ruana rakediana oe baa e matai.>>
4 Ma si kada a Jesus e rongoa si doo naa, nia ka bae urii fuana na
fafurongo nia gi, <<A Lasaros langi kasi mae ana mataia naa. Na mataia
naa e haungia hai ka faatainia na baitalana a God ma eeri na tooa gi daka
faa'initoo nau na Wela nia a God ana.>>

5 Haia, a Jesus e rakediana ana a Lasaros ma na roo waiwane nia gi ni
Mata ma ni Mary.
6 Sui boroi ana, si kada a Jesus e rongoa a Lasaros e matai naa, nia ka
too lau ana si gula nae e too ana, sulia roo fe dani.
7 Sui a Jesus ka bae urii fuana oote fafurongo nia gi, <<Golu ooli lau uria
i Judea.>>
8 Ma na oote fafurongo nia gi da oolisia daka urii, <<Faatolomai ae, e
langi kasi tau go baa, na tooa i Jiu gi da dooria na haungilamu ana fou.
Sui oko dooria laugo na oolilaa i seenae?>>
9 Ma a Jesus ka bae urii, <<Ana tee fe hato na hato e tala ita i ubongi lea
ka dao i haulafi. Lea so ta wane ka liu ana si kada na hato e tala, afetai ka
taafainia, sulia nia e rikia na folaalana na molaagali naa.
10 Sui laugo lea ta wane e galo i laona rodo, nia ka taafainia, sulia e langi
ta folaalaa fuana.>>
11 Ma a Jesus ka bae lau urii, <<Na ruana golu baa a Lasaros e teo naa,
ma tara nau ku lea, kuka faaadaa.>>
12 Ma na oote fafurongo nia gi da oolisia daka urii, <<Lord ae, lea so nia
ka teo go ana, tara ka diana lau.>>
13 Na malutana na baelaa a Jesus hasa a Lasaros e mae naa. Sui gera
manata hasa i nia e teo mamana.
14 Nia naa, a Jesus ka faarongo folaa ana fuada ka urii, <<A Lasaros e
mae naa.
15 Ma uria na dianalaa gamu, nau ku eele sulia kusi too siana, hai molu
ka manata mamana ani nau. Haia, golu lea siana.>>
16 A Tomas (na gera alangia ana <Na Iu>) ka bae urii fuana na oote
fafurongo gi, <<Golu lea agolu fai nia na faatolomai, eeri golu ka mae
laugo fai nia!>>
17 Ma si kada a Jesus e dao ana, fai fe dani e sui naa i buira na gera aalua
ana a Lasaros.
18 Na fera Betani e too garangia i Jerusalem, e bobola fai nia oolu
kilometer.
19 Ma tooa oro i Judea gi da dao uria na maatoolana ni Mata ma ni Mary,
uria na faagwagwarilana na manata daaro sulia na waiwane daaro e mae.
20 Ma si kada ni Mata e rongoa a Jesus e dao mai, nia ka lea uria rikilana.
Ma ni Mary ka too go ana i luma.
21 Ni Mata ka bae urii fuana a Jesus, <<Lord ae, lea so oko too go amu i
seenaa, afetai na waiwane nau ka mae.
22 Boroi ana, ni nau ku haitamana si kada naa boroi ana, a God
haitamana ka falea go ana tesi taa na o gani nia uria.>>
23 Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<Na waiwane oe tara ka mouri lau.>>
24 Ma ni nia e bae fuana a Jesus ka urii, <<Nau ku haitamana tara nia
ka mouri lau ana fe dani i'isi.>>
25 Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<I nau naa na ku tataea na tooa gi ma
ku falea lau na mouria fuada. So ni tei na e manata mamana ani nau, nia
ka mouri, boroi ana so nia ka mae naa.
26 Ma so ni tei na e mouri ua ma ka manata mamana ani nau, e afetai
nia ka mae. Haia, ma ni oe, o manata mamana ana si doo naa?>>
27 Ma nia e oolisia ka urii, <<Iiuka, Lord. I nau ku manata mamana ana
i oe naa na Christ, na Wela nia a God na gami maasia na ka lea mai i laona
molaagali.>>

28 Ma i buira naa ni Mata e haea si doo naa, ni nia ka ooli ma ka soe
aaroaro ana na haasina ni Mary, ma ka bae urii fuana, <<Na faatolomai e
dao naa, ma nia ka doori riki oe.>>
29 Ma si kada ni Mary e rongoa si doo naa, nia e tatae ma ka lea ali'ali
siana.
30 Haia, a Jesus kasi dao ua mai fera, e too ua go ana mai ana si gula baa
ni Mata e daotoona ana.
31 Ma na tooa gi na da too i luma fai nia ni Mary uria na faagwagwarilana
na manatana, da lea laugo i buira si kada da rikia e tatae ma ka lea ali'ali
kou i maa. Gera da manata ada hasa ni nia e lea siana na kwaingeia uria
na aangilaa i seenae.
32 Ma si kada ni Mary e dao ana si gula nae a Jesus e too ana, nia ka
rikia ma ka bururu i maana aena, ma ka bae urii, <<Lord ae, lea so oko
too go amu i seenaa, na waiwane nau e afetai ka mae.>>
33 Ma a Jesus e rikia ni Mary e aangi ma na tooa gi naa da lea mai fai
nia da aangi laugo, ma nia ka kwaimanatai ma ka liobukonu asianaa.
34 Ma a Jesus e ledi gera ka urii, <<Fai na molu aalua ana?>>
Gera oolisia ka urii, <<Lord ae, o lea mai ma oko rikia amu.>>
35 Ma a Jesus ka aangi.
36 Ma na tooa i Jiu gi daka bae fuagera kwailiu urii, <<Gamu rikia agamu
na rakedianalaa baita nia fuana a Lasaros!>>
37 Ma teni tooa ada lau daka bae urii, <<I nia e guraa na wane maana e
rodo. Uria taa nia kasi luia a Lasaros faasia na maea?>>
38 A Jesus ka liobukonu asianaa lau, ma ka lea siana na kwaingeia. Na
kwaingeia nae, na faaluma nae fai nia tee gwe fou baita na da aalua usia
na maana.
39 Ma a Jesus e ooduda ka urii, <<Molu lafua na fou naa!>>
Ma ni Mata na waiwane nia na wane na e mae, e oolisia ka urii, <<Lord
ae, na fai fe dani e sui naa i buira na aalulana. Nia ka moko ta'a naa nae!
>>
40 Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<I nau ku haea sui na fuamu baa lea
so oe o manata mamana ani nau, tara oko rikia na baitalana a God.>>
41 Ma gera ka lafua na fou nae. Sui a Jesus e aada alaa i langi ma ka fooa
urii, <<Maa ae, nau ku baelafe oe sulia o fafurongo na mai urii nau.
42 I nau ku haitamana na o fafurongo urii nau sulia dani. I nau ku haea
si doo naa hai na tooa naa gi i see daka manata mamana ana na o oodu
nau mai.>>
43 Ma i buira na e haea si baea naa, nia ka rii baita ka urii, <<Lasaros
ae, o haga mai i maa!>>
44 Ma na wane na e mae naa ka mouri lau ma ka haga na mai i maa.
Ma na roo aena gi ma na roo abana gi da afua ana na maku ni afulana
na wane mae, ma na maana da afua laugo. Ma a Jesus ka bae urii fuada,
<<Molu lukea na maku naa gi faasia, ma molu ka lugatainia.>>

Gera manata uria haungilana Jesus.

45 Ma na tooa oro i Jiu gi na da dao mai siana ni Mary, gera rikia si doo
naa a Jesus e iilia, ma daka manata mamana ani nia.
46 Haia, ma bali ani gera, da ooli siana Farisi gi ma gera ka uunuunu suli
taa gi na Jesus e aadea.
47 Haia, na Farisi gi ma na fataabu baita gi gera ka oofu uria baelaa fai
nia na wane baita gi, ma gera ka bae urii, <<Taa na tara golu ka aadea ana
wane naa? Sulia doo kwaibalatana oro gi naa na nia e aadeda.

48 Ma lea golu ka lugasia wane naa ka tasa dongaa go ana, tara na tooa
oro gi daka manata mamana ana, ma tara na wane baita gi faasia i Rom
tara gera ka rakehasui golu naa. Ma lea urii nae, tara gera ka tagalangainia
na Beu Aabu a God, ma gera ka labasia na maefera gia!>>
49 Ma tee wane ani gera hatana a Kaeafas na fooanigwou ana si kada
nae ka bae urii, <<Gomolu boro molu nue asianaa!
50 Gomolu si haitamana go nia diana fuana ta wane ka mae, eeri gera
ka langi si haungia wane gi sui?>>
51 Haia, ma si baelaa na Kaeafas nia e haea naa, langi lau na doo i
manatana taifilia. Sulia nia na fooanigwou ana si kada nae, ma nia naa
a God ka aalua na manatalaa nae i liona. Haia, si baelaa nia haea sulia
Jesus tara nia ka mae uria kwai'adomilana na tooa i Jiu gi.
52 Ma nia langi kasi mae usia na wane i Jiu gi go ana taifilida. Nia mae
eeri na wela God gi sui na gera too ana fera gi sui, gera ka oofu fai gera
na Jiu gi eeri ka aalua tee oofuofua.
53 Ma hafali ana fe dani na Kaeafas haea si baelaa nae gi, gera ka tala'ae
na haungailana si manata oro fuana gera ka haungia a Jesus.
54 Sulia si doo nae, a Jesus ka langi si liu faatai ana lolofaa i Judea. Ana
si kada nae, nia ka lea faasia si gula nae, ma ka lea fai nia oote fafurongo
nia gi gera ka lea gera ka too ana ta fera garangia na aanogwou na hatana
i Ifrem.
55 Ana si kada nae, nia garangia na maedani ana Fangaa ana Lofoagaua
gera Jiu gi. Ma na tooa oro gera ka lea kou fui Jerusalem i naona na Fangaa
naa uria iililana ada teni si doo sulia na maluta gera gi eeri gera ka faalu
i maana God suifetei kafi dao ana maedani Fangaa.
56 Ma na tooa gi gera ka nanisia Jesus. Ma ana si kada nae, gera oofu
sui mai i laona labata ana Beu Aabu a God, gera ka ledi gera kwailiu daka
urii, <<Utaa? Gomolu manata tara nia ka dao mai ana Fangaa? Boro langi
go oto!>>
57 Gera bae urinae sulia na fataabu baita gi ma na Farisi gi gera aalu
baea siana tooa urii, lea ta wane ka haitamana gula Jesus nia e too ana,
nia ka faarongo gera ana eeri gera ka dumulia.

Ni Mary e igitainia gwai fafona aena Jesus.

12

1 Si kada oono maedani ua i naona Fangaa ana Lofoagaua, Jesus fai nia
na oote fafurongo nia gi gera ooli lau fui Betani, na maefera a Lasaros baa
a Jesus e faamouria faasia na maea.
2 Gera aade aagau ana si fanga i seenae fuana Jesus. Lasaros laugo na ta
wane ada na tooa na gera soe mai uria fangalaa oofu fai nia a Jesus. Ma
ni Mata ka toia fanga fuagera.
3 Ma ni Mary ka ngalia mai tee botele ana gwai ni gwailaa na da alangia
ana <<nad>>, na folilana e baita asianaa. Ni Mary e ngalia mai ka igitainia
i fafona roo aena a Jesus gi uria faabaitalana. Sui ni Mary ka uusua roo
aena Jesus gi ana iifuna. Ma ana si kada nae, na luma naa ka fungu ana
momokofana diana na gwai naa.
4 Haia, a Judas Iskariot, na fafurongo baa tara ka falea a Jesus fuana
maalimaea nia gi, nia e bae kou ka urii,
5 <<Utaa naa nia langi kasi faafoli ana na gwai diana naa? Na gwai naa
lea so nia ka faafoli ana, tara nia ka ngalia ana si malefo e bobola fai nia si

folilaa ta wane e rao uria sulia tee fe ngali. Haia, si malefo nae haitamana
oko ngalia oko adomia na tooa siofaa.>>
6 Judas e haea si doo na langi lau sulia nia manata uria adomilana tooa
na gera siofaa. Ma sulia go ana nia ta wane fuana belilaa. Haia, ma ni nia
laugo na wane fuana aadalaa sulia wai malefo gera fafurongo gi. Ma si
kada gi sui, nia haitamana ka labasia go ana si malefo fuana i talana.
7 Ana si kada nae, Jesus ka bae urii, <<Langi osi suusia lau na geni naa!
Ma nau ku dooria nia ka taingainia mai na gwai naa uria uusulana ana
nonigu si kada gera aalu nau ana.
8 Ma tooa na da siofaa gera too go ada fai gamu sulia dani. Haia, ma ni
nau tara nau langi kusi too tau lau fai gamu.>>

Gera manata uria haungilana a Lasaros.

9 Tooa oro gi gera rongoa Jesus e too i Betani ma gera ka lea siana. Gera
lea langi lau sulia Jesus go ana taifilinia too i fera nae. Ma gera lea laugo
uria rikilana Lasaros baa a Jesus e faamouri nia faasia maea.
10-11 Ma na orolana tooa i Jiu gi gera lugasia na fataabu baita gi ma
gera ka manata mamana na ada ana Jesus sulia nia faamouria a Lasaros
faasia na maea. Nia naa, na fataabu baita gi gera ka manata laugo uria
na haungilana a Lasaros iilingia laugo na gera manata uria haungilana a
Jesus.

Jesus e ruu i Jerusalem iilingia ta aaofia.

12 Sui ana ruana fe dani, tooa oro na gera lea mai ana Fangaa baa, gera
rongoa a Jesus e lea mai fui Jerusalem.
13 Gera lea, daka ngalia mai abana niu gi, ma gera ka lea mai uria
kwaitodailaa fai nia Jesus. Ma gera ka rii daka urii, <<Baelafea a God!
A God ka faadianaa ana na wane na e lea mai ana hatana a Lord. A God
ka faadianaa na aaofia gia i Israel.>>
14 Si kada nae, Jesus e ngalia tee doo fai ae na hatana dongki, ma ka tae
mai i fafona. Si doo na nia faamamanaa ua go mai si taa naa na Kekedelaa
Aabu e haea baa e urii,
15 <<Gamu tooa i Jerusalem, langi musi mou! Mu rikia na aaofia gamu
na e tae mai i fafona gale dongki.>>
16 Haia, ma ana si kada nae, na fafurongo gi langi gera si haitamana ua
si doo naa. Sui i buira Jesus e mouri lau ma ka ooli fui langi ana, gera kafi
manatatoona na Kekedelaa Aabu suli nia ma si taa naa daka aadea ana.
17 Na tooa na gera too fai nia Jesus si kada nia soea Lasaros faasia la
kwaingeia ma ka aadea ka mouri lau, gera faarongo ana si doo nae fuana
tooa oro.
18 Nia na aadea tooa oro gi gera ka lea mai uria kwaitodailaa fai nia
Jesus. Gera lea sulia gera rongoa sui na Jesus e aadea si doo kwaibalatana
nae.
19 Ma si kada nae, na Farisi gi gera ka bae urii ada fuada kwailiu, <<Molu
rikia! Sui boroi ana golu ka haungainia manata oro gi, nia e afetai naa.
Sulia wane oro gi gera lea na ada sulia na wane naa!>>

Na tooa gi fasia Gris.

20 Teni tooa gi faasia i Gris da too laugo i matangada na tooa gi na da
lea uria i Jerusalem uria na fooalaa ana fe dani baita nae gi.

21 I gera da lea siana a Filip, na wane faasia i Betsaeda i laona na lolofaa
i Galili, ma da bae urii fuana, <<Aarai ae, i gemelu melu doori rikia a
Jesus.>>
22 Sui a Filip e lea, ka faarongoa a Andrew, ma daaro ka lea ma daaro
ka faarongoa a Jesus.
23 Ma a Jesus e oolisi daaro ka urii, <<Si kada nau na Wela nia Iimola gi
e dao naa hai kuka too ana na initooa.
24 Doo mamana nau ku haea fuagamu. Lea so ta tee mige ai e langi si
asia i laona na hae gano ma kasi mae go, na mige ai nae ka too ua tee doo
go ana. Ma lea so nia ka mae taari, nia kafi kwalafia na mige doo oro gi.
25 Ma so ta wane ka rakediana ana na mourilana i talana, tara nia ka
mae go ana. Haia, ma lea so ta wane ka falea na mourilana i laona na
molaagali naa, tara nia ka ngalia na mouria faalu na e langi si sui.
26 Ma so ta wane e dooria na raolaa fuagu, nia ka lea suli nau, eeri ka
aalua na wane ni rao nau, ma ka too ana si gula na ku too ana. Ma na
Maa nau ka faabaitaa na wane na e rao fuagu.
27 <<Ma si kada naa, na liogu e bukonu, ma tesi taa na tara kuka haea?
Nau tara kuka bae urii, <Maa ae, osi faalamainia si kada naa ka dao mai
faafi nau?> Langi. Sulia nia naa si doo na nau ku lea mai uria, hai kuka
liu ana si kada naa ana na nonifiilaa.
28 Maa ae, oko hae initoo ana na hatamu.>>
Ma ana si kada nae, tesi lingee doo e bae mai faasia i langi ka urii, <<I
nau ku ngalia sui na mai na initooa fuana na hatagu, ma i nau tara kuka
iilia lau.>>
29 Ma na figua nae da take i seenae, da rongoa na lingee doo nae, ma
teni tooa ada daka haea ada na kukuru. Ma teni tooa gi aai daka bae urii,
<<Tee ensel naa e bae mai fuana!>>
30 Sui a Jesus ka bae urii fuada, <<Na lingee doo na e bae mai, e langi
lau uria na dianalagu, e bae mai uria na dianalaa gamu ana.
31 Ma e dao na ana si kada hai so a God ka ketoa na tooa gi i laona na
molaagali naa. Ma si kada naa, a God ka lafua a Satan na wane baita ana
na molaagali naa.
32 Ma ana si kada tara gera da tatae nau, i nau tara kuka soea mai na
tooa gi sui siagu.>>
33 (Ma ana si baea naa gi, i nia e faatainia go ana na ai maea na i nia ka
mae ana.)
34 Haia, na tooa gi gera ka bae urii, <<Na Kekedelaa Aabu gia e haea na
Christ tara langi kasi mae. Haia, ma ni oe, oko haea tara gera ka uua Wela
nia Iimola gi. Haia, ma ni tei naa na Wela nia Iimola gi?>>
35 Jesus e oolisida ka urii, <<Nau ku iilingia na kwesu baita. Ana si kada
toto'ou na nau ku too ua ana fai gamu. Nia naa, muka roosulia na baelagu
si kada na ku too ua ana fai gamu eeri muka aada haitamana na tala diana.
Sulia ni tei na e lea lao rorodoa tara ka lalafusia fai na nia lea uria.
36 Si kada na kwesu e too ua ana fai gamu, muka manata mamana ana
eeri muka aalua wela ana raralaa gi.>>
Jesus e haea si doo nae gi, sui nia ka lea na ana faasi gera, ma ka haufini
nia na ana faasi gera.

Tooa da oote gera manata mamana.

37 Sui boroi ana Jesus ka aadea doo kwaibalatana oro gi ma gera ka rikia,
sui gera langi dasi manata mamana go ani nia.

38 Si doo naa gi nia urinae, eeri ka faamamana na baelaa a profet Aesea e
haea ua na mai ana i nao ka mamana, baa nia bae urii, <<Lord, gera langi
gera kasi manata mamana go ana baelaa gi na mi ainitalongainia, ma gera
langi si aada haitamana laugo na mamanaa oe na o faatainia fuada.>>
39 Ma ana si kada langi gera kasi haitamana manata mamanalaa ana
urinae, baelana God na Aesea nae e ainitalo ua mai ana i nao nia kafi
mamana.
40 Laona Kekedelaa Aabu, a God e bae urii, <<Nau ku faabokoa naa na
maada eeri langi gera kasi rikia. Nau ku faangasia na manatalada eeri
langi gera kasi haitamana. Nau ku aade urinae ada eeri gera ka langi si
haitamana kari aabulolaa lau mai uri nau fuana kuka faamouri gera.>>
41 A Aesea e haea si doo naa gi sulia nia rikia sui na initooa nia a Jesus,
ma nia ka bae sulia.
42 Sui boroi ana ka urinae, wane baita oro ana Jiu gi na gera manata
mamana ana Jesus. Sui langi gera kasi bae go sulia fuana wane e'ete gi,
sulia gera moungia na Farisi gi, aata gera ka luida faasia ruulaa ana ta Beu
Aabu ni figulaa.
43 Gera manata a'abo asianaa uria aadelana si doo fuana wane go ana
uria eelelaa sulia. Sui langi gera si manata a'abo go uria aadelana si doo
fuana God eeri ka eele sulia.
44 Haia, Jesus e bae baita ma ka urii, <<Lea so ta wane e manata mamana
ani nau, nia ka manata mamana laugo ana a God na e oodu nau mai.
45 Ma lea ta wane ka riki nau, nia ka rikia a God laugo na e oodu nau
mai.
46 Nau ku lea mai laona molaagali naa uusulia ta kwesu fuana tooa, eeri
ni tei gera na gera manata mamana ani nau, langi gera kasi too laona
rorodoa.
47 Ma so ni tei na e rongoa baelagu ma langi kasi aade sulia, langi nau
na wane ketoa, sulia nau langi kusi lea mai i laona molaagali naa uria
ketolaa. Ma nau ku lea mai uria faamourilana tooa gi taari.
48 Wane na langi kasi doori nau ma langi kasi dooria aadelaa sulia doo
gi ku haeda, tara tesi doo ka ketoa nia e too ana. Na baea nau gi, nia na
tara ka ketoa ana fe dani isi.
49 Si doo na nia mamana, sulia si kada nau ku babae ana, nau langi kusi
bae sulia si doo sulia manatagu i talagu. Na Maa na e oodu nau mai naa,
nia haea fuagu si taa naa fuana kuka haea ma kuka bae sulia.
50 Ma i nau ku haitamana, tooa gera ka ngalia na mouria firi faasia na
baelana. Haia, tesi taa na nau ku haea, nia naa si taa naa Maa e haea
fuagu eeri kuka ainitalongainia.>>

A Jesus e saufia na aena oote fafurongo nia gi.

13

1 Tee fe dani i nao ana na Fangaa ana Lofoagaua, a Jesus e haitamana
naa si kada nia e garangi dao naa hai ka tafusia na molaagali naa ma ka
lea siana na Maa. I nia rakediana ana na oote fafurongo nia gi na da too
i laona na molaagali naa, ma nia e rakediana fuada lelea ka dao i i'isi.
2 Ma a Jesus fai nia na oote fafurongo nia gi da fanga ada i haulafia. Ma
a Satan e aalua na manatalaa sui naa i laona na liona a Judas, na wela a
Simon Iskariot, hai ka falea a Jesus fuana maalimaea nia gi.

3 A Jesus e haitamana na Maa e falea sui naa na mamanaa gi sui fuana.
Ma nia ka haitamana laugo, nia e lea mai faasia a God, ma tara ka ooli
laugo siana a God.
4 Nia naa, a Jesus ka tatae faasia si gula ni fangalaa ma ka lafua na maku
ruruu nia, ma ka kania na maku ni uusunonilaa i liitana.
5 Sui nia ka igitainia si kafo i laona na fofo, ma ka saufia na aena oote
fafurongo nia gi, ma ka uusuda ana maku na e kania i liitana.
6 Ma si kada e dao ana a Simon Peter, nia ka bae urii fuana a Jesus,
<<Lord ae, tara oko saufia na aegu naa?>>
7 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Ana si kada naa, oe lalafusia si doo naa
nau ku iilia, sui i buri tara oe kafi haitamana.>>
8 Ma a Peter ka bae urii, <<Nau mone, langi osi saufia na aegu!>>
A Jesus e oolisia ka urii, <<Lea e langi kusi saufia na aemu, oe langi lau
na fafurongo nau.>>
9 Ma a Peter e oolisia ka urii, <<Lord, osi saufia lau taifilia na aegu go
ana. Oko saufia laugo na abagu ma na ketegu!>>
10 A Jesus ka bae urii, <<So ni tei e sisiu sui naa, na nonina e faalu
teefou naa, ma e langi kesi siufia lau na nonina teefou. Nia ka saufia go
ana taifilia na aena. Gomolu sui go molu faalu, ma tee wane go amolu na
e langi si faalu.>>
11 A Jesus e haitamana sui naa ni tei naa ka fale nia fuana na maalimaea
gi, ma nia naa nia ka bae urii, <<I gomolu sui go molu faalu, ma tee wane
go amolu na e langi si faalu.>>
12 Ana si kada Jesus e saufia aeda sui, nia ka ruufia lau maku ruruu nia
sui, nia ka ooli ka gwouru fai gera. Ma nia ka soeledida ka urii, <<Gomolu
haitamana malutana si doo na nau ku aadea fuamolu nae?
13 Na malutana nia urii: Gomolu molu alangi nau ana Faatolomai fai nia
Lord gamu, ma ka bobola asianaa fuana molu ka alangi nau urinae, sulia
nau na faatolomai ma i nau na wane baita gamu.
14 Ma sui boroi ana i nau na faatolomai ma i nau na wane baita gamu,
nau kufi saufia go na aegamu. Ma gamu laugo, muka saufia na aegamu
kwailiu laugo.
15 Nau ku iilia si doo nae fuagamu eeri ni gomolu laugo molu ka iilia
laugo iilingi nau.
16 Doo mamana nau ku haea fuagamu, na wane rao nia e langi kasi baita
liufia wane baita nia. Haia, na wane na e ngali faarongoa langi kasi baita
liufia na wane na e oodu nia.
17 Muka haitamana diana ana si taa gi na nau ku haea fuagamu. Ma lea
so muka aade sulia laugo, tara muka eele mamana.
18 <<Nau ku haea si doo naa gi langi lau fuagamu sui. Nau ku haitamana
go agu ni tei gera na nau ku aadafilida. Ma nau ku haitamana tee wane
ani gamu tara ka fale nau fuana maalimaea nau gi, eeri ka faamamana
si Kekedelaa Aabu baa e urii, <Na wane na mere fanga oofu ana si fanga
nau, nia laugo ana tara ka maalimaea ani nau.>
19 Si doo na e langi kasi dao ua mai, ma e diana fuana nau kuka haea
fuagamu ana si kada nae, haia lea ana si kada nia ka dao mai tara muka
manata mamana ana ni nau na nau ku haea fuagamu.
20 Doo mamana nau ku haea fuagamu, so ni tei na e gonitai tei gera na
nau ku ooduda kou, nia ka gonitai nau naa laugo. Ma so ni tei na e gonitai
nau, nia ka gonitai nia a God na e oodu nau mai laugo.>>

Sulia a Judas.

21 I buira Jesus e bae urinae sui, nia ka liobukonu asianaa. Ma nia ka
faarongo folaa na ana fuana oote fafurongo nia gi ka urii, <<Doo mamana
nau ku haea fuagamu naa. Tee wane ani gamu tara nia ka fale nau kou
fuana maalimaea nau gi.>>
22 Ana si kada nae, na oote fafurongo gi gera ka bubu kwailiu naa
fuagera, sulia langi gera si haitamana ni tei naa a Jesus e bae sulia.
23 Ma tee wane ana oote fafurongo nia gi baa Jesus e rakediana fuana,
nia naa e gwouru garangia a Jesus.
24 Ma a Simon Peter ka faatainia si mamalafooa fuana fafurongo nae
eeri ka ledia Jesus uria ni tei na Jesus e bae sulia.
25 Na fafurongo naa ka idu garangia kou Jesus, ma ka bae to'ou fuana
ka urii, <<Lord ae, tei na wane naa o bae sulia?>>
26 A Jesus e oolisia ka urii, <<A doo baa tara nau ku taufia si beredi ana
supsup, sui kuka falea fuana. Wane na nau ku aadea si doo nae fuana, nia
naa na wane nae.>> Ma si kada Jesus e taufia si beredi ana supsup, sui ka
falea fuana Judas wela Simon Iskariot.
27 Ana si kada nae ua go Judas ka ngalia si beredi naa, Satan ka ruufia.
Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<O ali'ali fai nia si doo na o iilia.>>
28 Ma na fafurongo gi na gera gwouru galia na tafe ni fanga naa, gera
ka lalafusia utaa naa Jesus ka bae urinae fuana Judas.
29 Ma sulia Judas nia na wane e aadasulia na wai malefo gera, bali ana
fafurongo gi gera manata ada hasa Jesus e haea fuana Judas haia lea ka
folia mai teni fanga na gera dooria fuana fangaa nae, ma langi nia lea ka
ngalia mai teni doo eeri gera ka falea fuana tooa siofaa.
30 Buira Judas e ngalia si fanga baa, nia ka haga ali'ali i maa. Ma ana si
kada nae nia e rodo naa.

Muka rakediana ani gamu kwailiu.

31 Si kada a Judas e lea naa, a Jesus ka bae urii, <<Si kada naa, na initooa
nau, na Wela nia Iimola gi, ka faatai naa, ma na initooa nia a God ka faatai
naa ani nau.
32 Ma lea so na initooa nia a God ka faatai naa ani nau, a God ka faatai
ali'ali ana na initooa nau ani nia i talana.
33 Wela nau gi ae, nau langi kusi too tau go fai gamu. Tara muka nani
uri nau, sui i nau ku haea fuagamu na doo baa gi ku haea sui naa fuana
wane baita gi ana Jiu baa e urii, <Afetai muka lea ana si gula na nau ku
lea ana.>
34 Ma na kwaieresia faalu ku falea fuagamu e urii: Muka rakediana ani
gamu kwailiu, iilingia na rakediana nau fuagamu.
35 Ma lea so muka too ana na rakediana fuagamu kwailiu, tara na tooa
gi sui daka haitamana i gamu naa na fafurongo nau gi.>>
36 Sui a Simon Peter e ledia Jesus ka urii, <<Lord ae, i fai na tara oko lea
uria?>>
Jesus e oolisia ka urii, <<Si gula na tara nau ku lea uria, gamu langi musi
haitamana lealaa fai nau. Ma buri, tara muka lea mai burigu.>>
37 Sui a Peter e ledia lau urii, <<Lord ae, taa naa e aadea ka afetai fuamelu
uria lealaa fai oe ana si kada naa? Sulia nau ku aade aagau uria na maelaa
eeri kuka adomi oe.>>
38 Jesus ka bae urii fuana, <<Nia e mamana oe o aade aagau uria oko
mae uria adomilagulaa? Doo mamana nau ku haea fuamu. Tara oe haea

oko lalafusi nau, suifetei na kakaraikua e aangi, tara oko haea o lalafusi nau sulia oolu si kada.>>

A Jesus na tala uria lealaa siana God na Maa.

14

1 A Jesus ka bae urii fuana oote fafurongo nia gi, <<Langi musi manata a'abo ma na manatalagamu kasi asia. Muka manata mamana ana a God, ma muka manata mamana laugo ani nau.
2 Si gula ni toolaa e oro i laona na beu a Maa nau. Haia, ma i nau ku lea uria na aade aagau ana si gula fuagamu. Afetai kuka haea si doo naa fuagamu, lea so e langi si urinae.
3 Ma i buira na nau ku lea ma kuka aade aagau ana si gula fuagamu, nau tara kuka ooli mai ma kuka talai gamu fuagu i talagu, eeri i fai na nau ku too ana, i gamu muka too laugo ana.
4 Ma i gamu mu haitamana go agamu na tala na e lea uria si gula na ku lea uria.>>
5 Ma a Tomas e bae urii, <<Lord ae, i gemelu melu lalafusia si gula na o lea uria. Tara melu ka haitamana utaa ana na tala?>>
6 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<I nau naa na Tala ma na Mamanaa ma na Mouria. E afetai ta wane so ka lea siana a God na Maa lea so e langi si lea suli nau.
7 Ma lea so muka haitamagu mamana naa, muka haitamana laugo na Maa nau. Ita ana si kada naa ka lea, i gamu mu haitamana naa na Maa nau ma muka riki nia naa.>>
8 Ma a Filip ka bae urii, <<Lord ae, gami dooria agami oko faatainia fasi na Maa fuagami.>>
9 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Filip ae, nau ku too fai gamu ka tau naa, ma osi haitamagu ua go amu? So ni tei na e riki nau, nia e rikia naa na Maa laugo. Uria taa na oko haea hai kuka faatainia lau na Maa?
10 E utaa? Osi manata mamana go ana i nau ku too i lalo ana na Maa, ma na Maa laugo e too i lalo ani nau? Si baea naa gi na ku haea fuagamu, e langi lau na baea nau gi i talagu. Na Maa na e too ani nau naa e iilia ana na raoa nia.
11 Muka manata mamana ana si doo naa, i nau ku too i lalo ana na Maa, ma na Maa e too i lalo ani nau. Lea langi, muka manata mamana ana si doo naa sulia na raoa naa gi na ku iilida.
12 Doo mamana nau ku haea fuagamu, so ni tei na e manata mamana ani nau, ka iilia laugo na raoa naa gi na nau ku iilida. Ma nia ka iilia si raoa baita gi fetei, sulia i nau ku lea siana na Maa.
13 So tesi taa na muka gania siana a Maa ana hatagu, tara nau kuka iilia, eeri si kada tooa gera rikia, gera ka aada haitamana a Maa naa e baita asianaa.
14 Tesi taa na muka gani nia uria sulia gamu tooa nau, tara nau kuka iilia tesi taa na mu gania.>>

Sulia na Aanoedoo Aabu.

15 A Jesus e bae lau ka urii, <<Lea so gamu ka rakediana ani nau, tara muka roosulia na kwaieresia nau gi.
16 I nau tara kuka gania na Maa, ma i nia tara ka falea mai na Wane kwai'adomi fuagamu, ma tara nia ka too firi fai gamu.
17 I nia na Aanoedoo Aabu na e faatainia na mamanaa sulia a God. Ma na tooa gi na dasi manata mamana gera ka langi si gonitai nia go, sulia langi

dasi rikia ma langi dasi haitamana go. Haia, ma ni gamu, mu haitamana,
sulia i nia e too fai gamu ma ka too ani gamu.
18 <<Haia, si kada ku lea ana, afetai kuka tafusi gamu iilingia na wela
iinomae gi. I nau tara kuka ooli laugo mai siagamu.
19 Ana si kada to'ou go ana, na tooa gi na dasi manata mamana, tara
dasi riki nau lau. Sui i gamu mone, tara muka riki nau laugo agamu. Ma
sulia nau ku mouri, i gamu laugo muka mouri.
20 Ma ana si kada nae, tara muka haitamana i nau ku too i lalo ana na
Maa nau, ma i gamu muka too i lalo ani nau, ma i nau ku too i lalo ani
gamu.
21 <<Ma so ni tei na e roosulia na kwaieresia nau gi, i nia naa na wane
na e rakediana ani nau. Ma so ni tei na e rakediana ani nau, na Maa nau
ka rakediana laugo ani nia, ma i nau laugo ku rakediana ani nia, ma kuka
faatai nau i talagu fuana.>>
22 A Judas (a Iskariot ka langi) ka soeledia ka urii, <<Lord ae, utaa na
gemelu go ana na tara melu haitamana mika riki oe, haia na tooa gi na
dasi manata mamana tara gera ka langi si riki oe?>>
23 A Jesus e oolisia ka urii, <<Lea so ta wane na e rakediana ani nau, i
nia ka roosulia na faatolomai nau gi. Ma na Maa nau ka rakediana ani
nia, ma gemere na Maa nau, mere ka lea mai siana ma mere ka too fai
nia.
24 Ma so ni tei na e langi kasi rakediana ani nau, i nia kasi roosulia na
faatolomailaa nau gi. Ma na faatolomailaa nau gi na molu rongoa e langi
lau na doo nau i talagu. Sulia nia e ita mai faasia na Maa, na e oodu nau
mai.
25 <<I nau ku haea si doo naa gi fuagamu ana si kada ku too ua ana fai
gamu.
26 Na Maa tara ka oodua mai na Aanoedoo Aabu ana hatagu eeri ka
kwai'adomi gomolu. Tara nia ka toolamainia na doo gi sui fuagamu, ma
ka faamanatatoo gamu ana doo gi sui na ku faarongo gamu ana.
27 <<I nau ku tafusia na fanualama nau fuagamu. Na fanualama nau na
ku falea fuagamu, nia langi si iilingia na fanualama i laona molaagali. Nia
naa, langi musi manata a'abo ma langi musi mou.
28 Gamu rongoa sui baa na baelagu urii, <Tara nau ku lea, ma kuka ooli
laugo mai siagamu.> Lea so muka rakediana fuagu, tara muka eele sulia
nau kuka lea siana Maa, sulia nia e baita ka tasa liufi nau.
29 Nau ku haea naa si doo naa gi suifetei ka dao mai, eeri ana si kada e
dao mai ana, tara gamu kafi manata mamana.
30 Nau langi kusi faarai tau lau fai gamu, sulia a Satan na wane baita
ana molaagali naa, nia garangi dao na mai. Sui nia e langi kasi baita usi
nau.
31 Ma i nau i talagu, nau kuka aadea si doo gi sui sulia si taa na Maa
e haeda fuagu uria na aadelana eeri na tooa ana molaagali naa gera ka
haitamana i nau ku rakediana fuana Maa.
<<Haia, golu tatae, golu lea naa faasia i seegi.>>

A Jesus e iilingia na inifui ai.

15

1 A Jesus ka bae urii lau fuana na oote fafurongo nia gi, <<I nau naa na
inifui ai mamana, ma na Maa nau na wane na e rao ana na raoa.

2 Ma i nia e haitamana ka tabalia na hare ai gi faasi nau na langi gera
kasi fungu, ma ka tagasia na hare ai gi na gera fungu hai so daka fungu
diana.
3 Haia, ma ni gamu mu faalu sui na ana na faatolomailaa nau gi fuagamu.
4 Muka too oofu fai nau, haia ma i nau kuka too oofu fai gamu. Na hare
ai e afetai ka fungu i talana, lea e langi kasi too oofu ana na inifui ai. Ma
ka urinae laugo ani gamu, e afetai muka iilia na doo diana gi lea so langi
musi too ani nau.
5 <<I nau naa na inifui ai, ma i gamu naa na hare ai gi. Ma lea so ni tei
na e too ani nau, ma i nau kuka too ani nia, nia tara haitamana ka fungu
ana fufue ai oro gi. Ma lea so muka langi si too ani nau, e afetai muka iilia
tesi doo diana.
6 Ma lea so ni tei na langi kasi too ani nau, nia e iilingia ta hare ai na
da ui ania ma ka ago. Ma na hare ai urinae, daka ngalia ma daka ui ania
i laona na eere ka harufia ana.
7 Ma lea so muka too ani nau, ma na baelagu ka too ani gamu, muka
gania tesi doo na gamu dooria, ma i nau tara kuka falea fuagamu.
8 Ma na rao diana oro na gamu iilia, nia e faatainia na initooa a Maa
nau. Ma nia na aadelana muka hau ana na oote fafurongo nau gi.
9 I nau ku rakediana ani gamu iilingia na Maa na e rakediana ani nau.
Nia naa, muka too ngado i laona na rakedianaa nau.
10 Ma lea so muka roosulia na kwaieresia nau gi, muka too ngado i laona
na rakedianaa nau, iilingia laugo nau ku roosulia na kwaieresia nia gi na
Maa nau, ma ku too ngado i laona na rakedianaa nia.

11 <<Nau ku haea si doo naa fuagamu eeri muka eele asianaa iilingia na
eelelaa nau.
12 Ma na kwaieresia nau, nia e urii: Muka rakediana ani gamu kwailiu,
iilingia nau laugo na ku rakediana ani gamu.
13 Langi ta rakedianalaa kasi liufia si rakedianalaa na wane na ka falea
na mourilana fuana ruana nia gi eeri ka faamourida.
14 Ma i gamu naa na ruana nau gi, lea so gamu ka iilia na doo gi na ku
eeresi gamu uria.
15 Haia, i nau kusi alangi gamu lau ana na wane ni rao gi, sulia na wane
ni rao e langi kasi haitamana si doo na wane baita nia e iilia. I nau ku
alangi gamu ana na ruana nau gi, sulia nau ku faarongo gamu sui na ana
si doo gi sui na ku rongoa mai faasia na Maa nau.
16 Haia, gamu langi musi fili nau, i nau naa ku fili gamu eeri muka iilia
na doo diana oro gi, iilingia na ai na e fungu ana fufue doo ka lea dongaa.
Ma tara na Maa ka falea tesi doo na muka gani uria ana na hatagu.
17 Ma na kwaieresia nau e urii: Muka rakediana ani gamu kwailiu.

18 <<Lea na tooa i laona molaagali naa gera maasusuala ani gamu, muka
manatatoona i nau naa gera maasusuala ani nau totongenao.
19 Lea so ni gamu laugo gamu na tooa ta'a i laona molaagali naa, tara
gera ka rakediana ani gamu naa, sulia mu uusuli gera. Sui taa, nau ku
aadafili gamu sui naa, eeri muka e'ete faasia tooa ta'a gi i laona molaagali.
Gamu langi musi iilingi gera, ma nia naa aadea gera langi dasi doori gamu.
20 Muka manatatoona taa gi baa ku haeda sui na fuagamu. Na wane rao
e langi kasi baita ana wane baita nia. Haia, ma ni tei gera na gera faafii
nau, gera ka faafii gamu laugo, ma ni tei gera na gera roosulia na baelagu,
tara gera ka roo laugo sulia baelagamu.

21 Haia, ma tara gera faafii gamu urinae sulia gamu na tooa nau. Gera
ka aade urinae laugo sulia gera langi dasi haitamana a God na e oodu nau
mai.
22 Ma lea langi kusi lea mai lao molaagali ma langi kusi faarongo gera
ana urinae, langi gera si too ana aade ta'alaa. Haia, ma ana si kada naa,
nia e afetai naa fuana ni tei ka haea nia langi kasi garo, sulia nau ku lea
mai ma kuka haea sui naa fuada.
23 Ma ni tei na e oote nia ani nau, nia ka oote nia laugo ana Maa nau.
24 Ma lea ni nau kusi aadea ua go mai na raoa gi na gera riki nau ku
aadeda sui naa na langi ta wane lau hasa tara ka iilida, lea nia urinae,
langi gera kasi too ana aade ta'alaa. Ma ana si kada naa, sui boroi ana
gera ka rikia sui na si taa na nau ku iilida, gera maasusuala gemere go a
Maa nau.
25 Si doo naa ka dao mai, eeri na Kekedelaa ana Kwaieresia gera gi ka
mamana ana baelaa baa nia, urii, <Gera maasusuala o'oni go ada ani nau.>
26 <<Na Aanoedoo Aabu tara nia ka lea mai ma ka adomi gamu. Ma tara
nia ka faatainia si doo mamana gi sulia a God. Tara nau ku oodua mai
siagamu faasia a Maa. Ana si kada nia lea mai, nia ka ainitalo ani nau.
27 Haia, ma ni gamu laugo tara muka ainitalo ani nau, sulia golu too
oofu ita mai ana si kada nau ku hafalia ana raoa nau.>>

16

1 A Jesus e bae lau ka urii, <<Nau ku haea sui si doo naa gi fuagamu eeri
na manata mamanalaa gamu ka ngasi.
2 Gamu na tara gera ka lui gamu faasia la Beu Aabu ni figulaa gera gi. Ma
tara nia ka dao ana si kada, lea ta wane e haumaeli gamu, nia ka manata
hasa nia e iilia si doo a God e dooria.
3 Tara tooa gi gera ka iilia si doo nae gi ani gamu, sulia gera langi gera
si haitamana a Maa, ma langi gera kasi haitamagu laugo.
4 Haia, ma ni nau ku haea naa agu si doo naa gi fuagamu eeri ana si
kada gera tala'ae iilia si doo naa gi ani gamu, tara muka manatatoona na
baea nau ku haeda sui naa fuagamu.>>

Raoa Aanoedoo Aabu.

Jesus ka bae lau urii, <<Si doo naa gi nau langi kusi haea ua mai i nao
fuagamu. Sulia nau ku too ua fai gamu.
5 Haia, ana si kada nae, nau ku garangi ooli na siana a God na e oodu
nau mai naa. Ka urinae boroi ana, langi ta wane agamu kasi soeledi nau
ua sulia fai na tara kuka lea uria.
6 Ana si kada naa, na lio gamu ka bukonu asianaa, sulia nau ku haea si
doo naa gi fuagamu.
7 Ma nau ku haea fuagamu, nia e diana asianaa fuagamu na nau tara
kuka lea faasi gamu urinae. Sulia lea nau langi kusi lea, na Aanoedoo
Aabu na tara ka lea mai uria na adomilamolu tara ka langi si lea go mai
siamolu. Sui si kada ku lea, nau tara kuka oodua mai siagamu.
8 Haia, ana si kada nia ka dao mai, nia na tara ka faatainia fuana tooa la
molaagali gera manata garo sulia na aadea ta'alaa, ma sulia na o'ololaa,
ma sulia na keketolaa.
9 Gera garo sulia na aade ta'a, sulia langi gera si manata mamana ani
nau.
10 Ma gera garo sulia na o'ololaa, sulia tara kuka ooli siana Maa ma langi
molu si riki nau lau.

11 Ma gera garo sulia na keketolaa, sulia a God e ketoa naa sui wane ta'a
na e initoo usia molaagali naa.
12 <<Haia, i nau ku too ana na doo oro gi uria na haelana fuagamu, sui
langi kusi haeda aata ka gulu faafi gamu ana si kada naa.
13 Sui taa, ana si kada na Aanoedoo Aabu na e faatolomai ana
mamanalaa e dao mai, i nia tara ka faatainia na doo gi sui fuagamu. Ma
tara i nia langi kasi bae i talana, ma i nia ka bae sulia na doo gi na e rongoa
faasia a God. Ma ka bae sulia si doo gi na tara ka dao mai.
14 I nia ka faa'initoo nau, sulia tara nia ka ngalia na baelaa nau gi ma
ka faarongo gamu ana.
15 Ma na doo gi sui na Maa nau, nia na doo nau gi laugo. Nia baa
kuka haea tara na Aanoedoo Aabu ka ngalia mai na baelaa nau gi ma
ka faarongo gamu ana.>>
16 A Jesus ka bae lau urii, <<Ana si kada toto'ou, tara langi musi riki nau.
Sui ana si kada toto'ou laugo, tara muka riki nau lau.>>
17 Ma teni wane gi ana oote fafurongo gi gera ledi gera kwailiu, gera ka
urii, <<Si taa na manataa ana si baelaa naa nia e haea naa, <Ana si kada
toto'ou tara langi musi riki nau, ma ana si kada toto'ou laugo, tara molu
ka riki nau lau>? Ma nia ka haea lau, <Sulia nau ku lea siana Maa.>>>
18 Ma na fafurongo nia gi gera ka ledi gera kwailiu lau uria, <<Taa na
manataa ana si baea, <Ana si kada toto'ou?> Golu lalafusia taa naa nia ka
bae sulia.>>
19 Sui a Jesus e haitamana gera dooria gera ka ledia, ma nia ka bae urii
fuada, <<Gamu manata sulia baa nau ku haea, <Ana si kada toto'ou, langi
molu si riki nau. Haia, ma si kada toto'ou laugo, tara muka riki nau lau.>
Haia, si doo nae na molu ledi gomolu i talamolu uria?
20 Doo mamana nau ku haea fuamolu. Tara ana si kada nae, muka aangi
baita. Haia, ma tooa ta'a ana molaagali, gera ka eele ada. Tara muka
liobukonu, sui i buira, tara na liobukonulaa gamu ka sui ma tara muka
eele lau.
21 Gamu haitamana kada na geni e garangia faafuta, nia ka liobukonu,
sulia nia dao na ana si kada ni fiilaa. Haia, si kada nia faafutaa na wela e
sui, nia ka manata buro na ana si fiilaa baa sulia nia e eele na ana sulia
na wela nia e futa naa.
22 Gamu urinae laugo. Ana si kada nae go ana na mu liobukonu. Sui,
tara nau kuka riki gamu lau, ma tara muka eele asianaa. Haia, ma si eelea
naa, langi ta wane kasi bobola uria lafulaa naa faasi gamu.
23 Ana si kada nae, tara langi gamu si gani nau na uria tee si taa. Doo
mamana nau ku haea fuagamu, so tesi doo muka gania siana a Maa ana
hatagu, tara nia ka falea fuagamu.
24 Ita mai baa lea mai ka dao i tara'ena, gamu langi si gania go a Maa
nau ana hatagu uria tesi doo. Haia, lea doo muka gania a Maa nau, tara
nia ka falea fuagamu, eeri muka eele asianaa.>>

Jesus e liufia na mamanaa ana molaagali.

25 Jesus ka bae lau urii, <<Nau ku haea ana si doo naa gi fuagamu ana
si oomelawanelaa gi. Haia, ma tara si kada ka dao mai fuana langi kusi
bae ana si oomelawanelaa lau, ma tara kuka bae o'olo go agu sulia a Maa
fuagamu.
26 Ana si kada nae, tara gamu i tala gamu ana na haitamana muka gania
agamu i nunufana hatagu uria tesi doo. Haia, ma ni nau ku haea fuagamu
tara nau langi kusi gani naa uria tesi doo fuagamu.

27 Tara ka urinae naa sulia a Maa ana i talana na e rakediana fuagamu,
sulia muka rakediana fuagu ma sulia mu manata mamana ana naa i nia
e oodu nau mai.
28 I nao, nau ku lea mai faasia a Maa uria la molaagali naa. Haia, si kada
nae, nau ku lugasia na molaagali, ma kuka ooli lau siana a Maa.>>
29 Sui na fafurongo nia gi gera ka bae urii fuana, <<Ana si kada na ofi
bae folaa fuagami, sulia langi osi bae ni oomelawane.
30 Si kada nae, gami kafi haitamana ni oe o haitamana na doo gi sui,
sulia lea ta wane langi kasi soeledi oe boro, oe haitamana si taa na e nii
la manatana. Haia, ma nia na aadea mika manata mamana ana God na e
oodu oe mai.>>
31 Ma a Jesus ka bae urii fuagera, <<Utaa? Gomolu kafi manata mamana
ani nau nae?
32 Haia, nia dao na ana si kada tara gamu sui muka tagala faasi nau. Ma
tara muka tafi uria fera gamu gi sulia si doo na tara gera ka aadea ani
nau. Sui ni nau langi kusi too taifili nau, sulia a Maa na e too fai nau.
33 Nau ku haea si doo naa gi fuagamu eeri muka too ana uuni diana i
laona mourilagamu, sulia gamu mu too oofu fai nau, sui boroi ana muka
too lao molaagali ma tara gera ka faanonifii asianaa ani gamu. Ma langi
musi mou, sulia nau ku liufia sui naa na mamanaa ma na rigitaa ana
molaagali naa.>>

Jesus e fooa.

17

1 Si kada Jesus e bae urinae sui, nia ka aada alaa i langi, ma ka bae urii,
<<Maa ae, e dao na ana si kada hai oko faa'initoo nau, hai ni nau kuka
faa'initoo oe.
2 Sulia o falea naa na mamanaa fuagu faafia na tooa gi sui hai so kuka
falea na mouria firi fuada na tooa gi na o faleda fuagu.
3 Haia, nia naa na mouria firi: Hai so na tooa gi daka haitamamu na tee
God mamana, ma daka haitamagu a Jesus Christ na o oodu nau mai.
4 I nau ku faatainia na initooa oe i laona molaagali, ma nau ku faasuia
na raoa baa na o oodu nau mai uria iililana.
5 Maa ae, si kada naa, nau ku too i maamu. Oko faabaita nau ana
si initooa na nau ku too mai ana fai oe i nao ana na haungailana na
molaagali.
6 <<I nau ku faatolomai suli oe fuana na tooa gi i laona molaagali na oe
o faleda fuagu. I gera na tooa oe gi, ma i oe o faleda fuagu mai. I gera ka
roosulia na baelamu.
7 Ma si kada naa, gera haitamana na doo gi sui na o faleda fuagu da lea
sui mai faasi oe.
8 Sulia i nau ku haea fuada si baea gi na o falea fuagu, ma gera ka manata
mamana naa. Ma gera ka haitamana mamana naa i nau ku lea mai faasi
oe, ma daka manata mamana ana na o fale nau mai.
9 <<Ma i nau ku fooa fuada. I nau langi kusi fooa lau fuana na tooa ta'a,
ku fooa go agu fuada na tooa gi na o faleda mai fuagu, sulia i gera na tooa
oe gi.
10 Ma si doo nau gi sui, gera na doo oe gi lau go, ma si doo oe gi sui, na
doo nau gi laugo. Ma na initooa nau e faatai naa ani gera.
11 I nau kusi too tau naa i laona molaagali, i nau tara ku lea na kou
siamu. Haia, ma i gera ana na da too ua i laona molaagali. Maa Aabu ae,

o aadasuli gera ana na mamanaa na hatamu na hata baa o falea fuagu,
hai so i gera daka hau ana tee doo iilingia ni oe ma ni nau, goro tee doo
laugo.
12 Ma si kada baa ku too fai gera, nau ku aada suli gera ana mamanaa
ana hatamu, na hata baa o falea fuagu. Ma e langi ta wane ada kasi langi
ana go. Tee taifilia go na wane baa na e langi ana, hai so ka faamamanaa
na Kekedelaa Aabu.
13 I nau tara kuka lea kou siamu, sui taa ku haea agu si doo naa gi ana si
kada ku too ua ana i laona na molaagali, eeri gera ka eele asianaa iilingia
na eelelaa nau.
14 Ma i nau ku falea sui naa na baelamu fuada, ma na tooa gi i laona
molaagali daka maasusuala ani gera sulia na fulida e langi naa la molaagali
iilingia na fuligu laugo e langi naa i laona na molaagali.
15 Nau langi kusi gani oe eeri oko lafuda faasia la molaagali, ma ku gani
oe eeri oko suusi gera faasia na Wane Ta'a.
16 Ma na fulida e langi naa i laona molaagali, iilingi na fuligu laugo e
langi na la molaagali.
17 Haia, oko faaabu gera fuamu ana na mamanaa. Na baelamu naa na
mamanaa.
18 I nau ku oodu gera uria na faatolomailaa fuana na tooa gi, iilingia
laugo o oodu nau laugo mai uria i laona molaagali.
19 Ma uria na dianalada, i nau ku faaabu nau i talagu fuamu, eeri ni gera
laugo daka faaabu mamana gera i talada fuamu.
20 Nau kusi fooa go agu fuada taifili gera. I nau ku fooa laugo fuana na
tooa gi na tara gera manata mamana ani nau sulia na faarongolaa gera.
21 Ma i nau ku fooa hai so gera ka aalua tee doo go. Maa ae, i gera ka
too i lalo ani goro iilingia laugo na o too ani nau, ma i nau ku too ani oe.
I gera ka aalua tee doo, eeri na tooa na i laona molaagali gera ka manata
mamana ana na o fale nau mai.
22 I nau ku falea fuada na initooa baa o falea fuagu laugo, hai so gera ka
aalua tee doo iilingia i oe ma ni nau goro tee doo go.
23 I nau ku too ani gera ma ni oe oko too ani nau, eeri i gera ka tee doo
teefou, ma eeri na tooa gi i laona molaagali daka haitamana naa o oodu
nau mai ma o rakediana ani gera iilingia na o rakediana laugo ani nau.
24 <<Maa ae, i nau ku dooria na tooa gi na o falea fuagu daka too fai nau
ana si gula na ku too ana, eeri daka rikia na initooa nau na o falea fuagu.
Sulia i oe o rakediana ani nau i nao ua ana na haungailana na molaagali.
25 Maa o'olo nau ae, sui boroi ana na tooa ta'a gi i lao molaagali langi
dasi haitamamu, i nau ku haitamamu go agu, ma na oote tooa fafurongo
nau naa gi gera haitamana na o oodu nau mai.
26 I nau ku faarongo gera naa ani oe. Ma i nau kuka tasa dongaa go ana,
eeri na rakedianaa oe fuagu ka too laugo i lalo ani gera ma ni nau laugo
kuka too i lalo ani gera.>>

Si kada gera dumulia Jesus.

18

1 Buira Jesus e fooa sui, nia fai nia na oote fafurongo nia gi gera haga
kou, ma gera ka lea folo ana dede da alangia ana Kidron. Ma gera lea ana
si gula na da aalua uria raoa ana ai gi.

2 Haia, ma a Judas, na tara ka falea Jesus fuana maalimaea nia gi, nia ka
haitamana naa si gula nae. Sulia kada oro Jesus fai nia na oote fafurongo
gi gera lea ngado seenae.
3 Nia naa a Judas ka talaia kou wane gi fuana firua faasia Rom fai nia
na wane gi na gera fofolo galia na Beu Aabu a God. Na fataabu baita gi
ma na Farisi gi naa da oodu gera. Haia, na tooa na da lea mai, gera dau
faafia na kwesu gi ma na raunga ni firu gi.
4 Ma sulia a Jesus e haitamana sui na doo gi na tara ka dao ana, nia ka
fali kou maasida, ma ka soeledi gera ka urii, <<Tei naa molu nanisia?>>
5 Gera oolisia daka urii, <<Gemelu nanisia a Jesus, na wane baa faasia i
Nasaret.>>
Jesus ka bae urii, <<Nau naa.>>
Haia, ma Judas na wane baa e talaida kou siana Jesus, nia e take laugo
i seenae fai gera.
6 Ana si kada a Jesus e bae urii, <<Nau naa>>, na tooa naa gi gera dudu,
ma gera ka asi gera hae gano.
7 Sui a Jesus ka soeledi gera lau ka urii, <<Tei naa molu nanisia naa?>>
Ma gera ka urii lau, <<Gemelu nanisia Jesus, na wane baa faasia i
Nasaret.>>
8 Jesus ka bae urii fuada, <<Nau ku haea sui na fuagamu, <Nau naa.>
Lea ni nau naa na molu nanisi nau mai urinae, molu lugasia oote wane
nae gi, gera ka lea ada.>>
9 Jesus e haea si doo nae eeri ka faamamana si taa na nia haea sui na
mai suli gera, baa nia bae urii, <<Maa ae, langi ta wane ana wane nau naa
gi o faleda mai fuagu ka langi ana.>>
10 Ma Simon Peter e aalua tee naefe, nia ka lafia ma ka kwae ana, ma ka
kwae muusia aalinga aaolo nia na wane ni rao nia na fooanigwou. Wane
raoa nae hatana a Malakas.
11 Ma Jesus ka bae urii fuana Peter, <<O oolifainia amu na naefe na i
fuilaa! Oe manata hasa tara nau langi kusi ruu laona si kada afetailaa naa
a Maa nau na e falea fuagu?>>

Gera talaia Jesus siana Anas.

12 Sui na wane fofolo gi ma na wane ana oomea gi fai nia na wane baita
gera, gera dumulia a Jesus ma daka kani faafia roo abana gi.
13 Ma gera ka talaia Jesus siana Anas totongenao sulia nia na fungo a
Kaeafas, na fooanigwou ana fe ngali nae.
14 Haia, a Kaeafas baa e haea fuana wane baita gera Jiu gi fuana tee
wane ka mae usia tooa.

Peter e kwaigoloi ana Jesus.

15 Haia, Simon Peter fai nia tee fafurongo aai daaro ka lea sulia a Jesus.
Haia, ruana fafurongo, na fooanigwou nae e haitama diana ana. Ma nia
ka lea dongaa naa buira Jesus lea ka too mai laona labata ana luma nia
na fooanigwou.
16 Haia, ma Peter ka take go ana mai i maa. Sui ruana wane fafurongo
naa fooanigwou e haitamana, nia ka haga kou i maa, ma ka bae fuana
geni na e folo usia maa, eeri ka talaia mai Peter i lalo.
17 Ana si kada Peter e ruu mai, na geni naa ka bae urii fuana, <<Oe laugo
boro ta wane ana fafurongo nia na wane na da ngalia mai oto naa!>>
Peter oolisia ka bae urii, <<Nau e langi!>>

18 Sulia si kada nae si kada ana gwagwaria, na tooa ni rao gi fai nia na
wane fofolo gi, gera ka oogumaana eere ma gera ka take ada galia, ma a
Peter e take laugo fai gera i seenae, ma ka faa'ago'ago ana na nonina.

Na fooanigwou e soeledia Jesus.

19 Na fooanigwou e ledia Jesus ka urii, <<Tei gera na fafurongo oe gi?
Haia, ma na taa gi na o faatolomai gera ana?>>
20 Jesus e oolisia ka urii, <<Nau ku faarai sulia si doo gi sui eeri tooa gi
sui gera ka rongoa. Nau langi kusi haufinia go tesi doo kada ku faatolomai
nia na tooa. Nau ku iilia si doo nae sulia dani laona Beu Aabu ni figulaa
gi, ma i Beu Aabu nia a God i seegi, eeri ana si kada tooa gi da oofu mai,
gera ka rongoa. Haia, ma ni nau langi kusi bae aagwa go ana tesi doo.
21 Uria taa na oko soeledi nau urinae? O ledia amu tooa na gera rongoa
taa gi na ku haea fuada. Gera naa da haitamana taa gi na ku haea
fuagera.>>
22 Kada Jesus e bae urinae, tee wane ana tooa fofolo gi e lea mai ma ka
fidalia, ma ka bae urii, <<Uria taa na oko bae urinae fuana fooanigwou?
>>
23 Jesus ka oolisia kou urii, <<Lea so ni nau ku haea tee si doo na nia
garo, oko haea na doo na ku garo ana. Haia, ma lea langi kusi haea go tesi
doo garo, e utaa naa oko fidali nau?>>
24 Buira si doo naa, Anas ka oodua kou Jesus siana Kaeafas na
fooanigwou. Ma na abana gi gera kani ua faafia.

A Peter kwaigoloi lau ana Jesus.

25 Ma si kada Peter e take ma ka harangia ua ana nonina, tooa na
gera take i seenae fai nia gera ka bae urii fuana, <<Oe ta wane ana oote
fafurongo nia na Wane naa gera ketoa naa?>>
Ma Peter e kwaigoloi ana ka bae urii, <<Langi, nau langi!>>
26 Ma tee wane ana wane raoa fooanigwou e too laugo seenae. Na wane
naa nia na wane futa wane raoa baa a Peter e kwae muusia na aalingana,
ma nia ka bae urii, <<Iiuka! Kada baa gera dumulia ana Jesus, nau ku riki
oe fai nia.>>
27 Peter ka bae urii, <<Langi! Langi lau ni nau naa.>> Ana si kada nae
na kakaraikua ka ai naa.

Gera talaia Jesus siana Paelat.

28 Ma ana mae galogalo i ubongia, gera ka talaia kou a Jesus faasia luma
a Kaeafas, daka talaia fui lao luma nia a Paelat, na wane baita ana si gula
nae. Kada nae, wane baita gera Jiu gi gera ka take go ada kou i maa, sulia
lea gera ruu laona luma wane na nia langi lau na wane Jiu, gera manata
hasa tara gera ka bilia i maana a God. Ana si kada nae, gera dooria gera
ka too faalu maasia anilanalaa na Fangaa ana Lofoagaua.
29 Haia, a Paelat e haga kou siada i maa, ma ka soeledi urii, <<Uria taa
na molu ka talaia mai wane na uria na ketolanalaa faafia?>>
30 Gera oolisia daka bae urii, <<Wane naa nia e aadea na doo ta'a gi
na melu ka talaia mai siamu naa. Lea langi, e afetai melu ka talaia mai
siamu.>>
31 Paelat ka bae urii fuagera, <<Haia, lea urinae, mu talaia kou, molu ka
ketoa amolu sulia na taa na kwaieresia gamu gi e haea.>>
Gera ka bae urii, <<Na kwaieresi gamu gi i Rom na melu too i farana,
nia e luia melu si haungia ta wane.>>

32 Nia urinae, eeri ka faamamana taa gi baa a Jesus e haea sui naa sulia
na maelana. Sulia na tooa faasia i Rom, gera haitamana haungilana na
wane gi i fafona airarafolo.
33 A Paelat ka ooli lau uria i laona na beu nia, ma ka soe uria a Jesus,
ma ka ledia ka urii, <<E utaa? I oe naa na Aaofia gera na tooa gi Jiu?>>
34 Ma a Jesus e ledia kou ka urii, <<E utaa? Si ledilaa naa e lea mai faasi
oe i talamu, langi teni tooa aai gi na da faarongo oe ani nau?>>
35 Ma a Paelat e bae lau ka urii, <<E utaa? I oe o manata hasa i nau na
wane i Jiu naa? Na tooa oe gi ana i talada ma na fataabu baita gi naa da
talai oe mai siagu. Na taa ta'a na o iilia?>>
36 Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<Na initooa nau e langi lau laona
molaagali naa. Ma lea so na initooa nau na doo laona molaagali, na tooa
nau gi daka firu usi nau faasia na falelagu fuada na wane naonao gi i Jiu.
Na initooa nau e langi lau na doo i seenaa.>>
37 Ma a Paelat e ledi nia ka urii, <<E utaa? I oe ta aaofia naa?>>
Ma a Jesus e oolisia ka urii, <<I oe naa o haea i nau na aaofia. I nau ku
futa ma kuka dao mai i laona na molaagali naa uria tee si doo go, uria na
baelaa sulia na mamanaa. Haia, so ni tei na e dooria na doo mamana, i
nia ka fafurongo nau.>>
38 Sui a Paelat ka ledia lau urii, <<Ma na taa naa na mamanaa?>>

Gera ketoa ana Jesus ka mae.

Haia, a Paelat ka ooli lau i maa siana tooa, ma ka bae urii fuagera, <<Nau
langi kusi daotoona tesi ta'alaa ana wane naa.
39 Ma sulia na malutaa gamu, nau kuka lukea tee wane fuagamu ana
kada ana Fangaa ana Lofoagaua. Haia, utaa? Gomolu dooria nau kuka
lukea na aaofia gamu Jiu gi?>>
40 Ma gera ka rii baita gera ka bae urii, <<Langi! Na wane naa, langi osi
lukea! Gemelu dooria oko lukea mai a Barabas!>> Haia, a Barabas nia naa
wane bebeli.

19

1 Sui a Paelat ka falea Jesus fuada wane ana oomea gi, ma ka haea gera
ka rabusia baita.
2 Ma gera ka erea na eregwou ana torakaukau, ma gera ka aalua i ketena
Jesus. Sui gera ka faaruufia ana maku kekeroa, iilingia ta aaofia.
3 Sui gera ka lea mai siana ma daka urii, <<Ni oe naa na aaofia gera Jiu
gi!>> Ma gera ka fidalia.
4 Ma a Paelat e haga lau kou siana tooa oro na gera figu, ka bae urii,
<<Nau tara ku ngalia mai wane naa siagamu, eeri muka haitamana nau
langi kusi rikia go tesi ta'alaa ani nia.>>
5 Sui, a Jesus ka haga mai maa, ma ka too ana na eere gwou ana
torakaukau ma na maku kekeroa. Ma Paelat ka bae urii fuada, <<Aada
fasi na wane naa!>>
6 Ma ana si kada fataabu baita gi ma na wane fofolo usia Beu Aabu a
God gera rikia, gera kafi rii baita lau ma daka urii, <<Oko haungia! Fotoia
i fafona airarafolo!>>
Paelat ka bae urii, <<Haia, lea urinae, molu ngalia, muka fotoia fafona
airarafolo. Haia, ma ni nau, nau langi kusi daotoona tesi ta'alaa ani nia.>>
7 Tooa gi gera ka bae urii fuana a Paelat, <<Gemelu too ana kwaieresia
fuana wane urii nia ka mae. Sulia i nia e haea nia na wela a God.>>
8 Si kada a Paelat e rongoa doo naa, nia ka mou asianaa liufia naa i nao.

9 Ma nia ka ooli lau i beu ka soeledia a Jesus ka urii, <<Oe wane faasia i
fai naa?>>
Ma Jesus langi kasi haea go tesi doo.
10 A Paelat ka bae lau urii fuana, <<Utaa? Oe langi osi dooria go baelaa
fai nau? Oe langi si haitamana go, i nau ku too ana mamanaa uria haelana
gera ka luke oe, langi gera ka haungi oe i fafona airarafolo?>>
11 A Jesus e oolisia ka bae urii, <<Nia mamana ni oe o too ana mamanaa
fuana oko iili urinae ani nau. Haia, ma a God naa e falea na mamanaa
nae fuamu. Nia naa, na wane na nia fale nau fuamu nia aadea si doo e
ta'a ka tasa.>>
12 Ana si kada Paelat e rongoa baelana Jesus, nia ka nani uria tesi doo
nia ka aadea eeri ka lukea. Sui na Jiu gi gera rii baita gera ka urii, <<Lea o
lukea wane naa, oe langi osi bali fai nia na aaofia i Rom. Sulia lea ta wane
haea nia na aaofia, nia suusia na aaofia i Rom.>>
13 Kada Paelat e rongoa baelaa nae gi sui, nia ka talaia kou Jesus i maa,
ka gwouru ana si gula ni keketolaa na da alangia ana <<Taetae ana fou>>,
ma na baelaa Hebru <<Gabata>>.
14 Ma maedani ana maleoa fe dani naona Fangaa ana Lofoagaua, ma e
dao naa i aasoa. Ma Paelat ka bae urii fuana tooa, <<Aada fasi na aaofia
gamu.>>
15 Ma na tooa gi gera rii daka bae urii, <<Haungia! Haungia! Fotoia ana
airarafolo!>>
A Paelat e ledi gera lau ka urii, <<Utaa? Na aaofia gamu na gamu dooria
kuka fotoia ana airarafolo?>>
Ana si kada nae, na fataabu baita gi daka oolisia urii, <<Nia langi lau na
aaofia gami. Taifilia tee aaofia na i Rom go na aaofia gami!>>
16 Ma Paelat ka falea Jesus fuana tooa ana oomea eeri gera ka fotoia ana
airarafolo.

Gera fotoia Jesus ana airarafolo.

Ma gera ka talaia na a Jesus naa kou.
17 Ma nia ka lea ka toolua na airarafolo nia i talana uria si gula na
hatana Golgota ana baelaa gera Jiu gi. (Na malutana hatana gula baa e
<<Na Lelete>>.)
18 Ma i seenae gera ka fotoia ana airarafolo. Ma roo wane laugo da fotoia
i seenae, tee wane ana taa bali ma tee wane ana ta bali, ma Jesus ka too
ana airarafolo na e take i lalo.
19 Ma a Paelat e kedea si mamalafooa ma daka aalua i gwouna airarafolo
a Jesus. Na baea nae gi nia kedea e urii, <<Jesus faasia i Nasaret, Aaofia
gera Jiu gi.>>
20 Si gula na gera aalua ana airarafolo na gera fotoia ana Jesus langi kasi
too tau go faasia i Jerusalem maefera gera Jiu gi. Ma na tooa oro ana Jiu gi
gera iidumia si mamalafooa naa. Haia, ma si mamalafooa na laugo gera
ka kedea ana oolu baelaa e'ete gi. Baelaa gera Jiu gi, baelaa gera Rom, ma
na baelaa gera Gris gi.
21 Ma na fataabu baita gi gera ka bae urii fuana Paelat, <<Langi osi kedea
<Aaofia gera Jiu gi>! O kedea urii, <Nia i talana ana na e haea, i nau na
Aaofia gera Jiu gi>>>.
22 Sui a Paelat e oolisida ka bae urii, <<Si taa na ku kedea sui naa, nia
ka too na ana urinae.>>
23 Ma i buira na tooa ana oomea gi gera fotoia a Jesus i fafona airarafolo
sui, gera ka ngalia na maku nia gi, ma gera ka tolingi ana fai doo fuana na

fai wane ada. Ma na maku ruruu baita nia, na e langi ta mae tailaa ana,
gera fao loulou go ada ana.
24 Ma na wane ana oomea gi gera ka bae urii fuagera kwailiu, <<Golu
langi si kari nagalana lau si maku naa. Golu daisi uria, lea ni tei na
daisi e dao siana nia naa ka ngalia.>> Nia e urinae eeri ka faamamana
na Kekedelaa Aabu baa nia urii, <<Gera tolinigia na maku nau gi fuada,
ma gera ka daisi uria si maku ruruu nau.>> Si doo naa gi na wane ana
oomea gi gera aadea.
25 Tei gera na gera take i aena airarafolo a Jesus, ni tee nia Jesus, ma
na haasina tee nia Jesus, ma ni Mary afe a Klopas, fai nia ni Mary faasia
Magdala.
26 Haia, ma na fafurongo baa a Jesus e rakediana fuana, nia take laugo
i seenae fai nia ni tee nia a Jesus. Si kada Jesus e rikia ni tee nia fai nia
wane fafurongo na nia rakediana fuana daaro take garangia, nia ka bae
urii fuana ni tee nia, <<Tee ae, na wela oe naa.>>
27 Sui, nia ka bae urii lau fuana wane fafurongo nae, <<Nia naa ni tee
oe.>> Ma e hafali ana kade hato nae, na wane fafurongo nae ka talaia naa
ni tee nia Jesus fui luma nia uria aadasulilana.

Maelana Jesus.

28 I buira si doo naa gi sui, Jesus ka haitamana na raoa nia gi e sui teefou
naa. Ma nia ka faamamana na Kekedelaa Aabu ana baelaa nia urii, <<Nau
ku maeligwou.>>
29 Ma ana si gula nae gera aalua tee tiu e fungu ana waen afae. Ma gera
ngalia tesi fulo, ma gera ka haufia lao tiu i waen naa, sui gera ka aalua
maana si ai, sui gera ka falea uria fakana Jesus.
30 Ana si kada Jesus e gwoufia sui, nia ka bae urii, <<Sui naa.>> Buira
nia haea si baea nae gi sui, gwouna ka asikuleu ma kafi mae.

Gera labua gagarona Jesus ana sua.

31 Ma i buira si doo naa gi sui, tooa baita gera Jiu gi gera lea mai ma
gera ka soeledia Paelat haia ka faalamaini fuana wane ana oomea gi gera
ka lea daka oia na aeda oolu wane nae gi gera fotoida ana airarafolo gi,
eeri gera ka mae ali'ali. Sulia gera dooria daka lafua na nonida faasia na
airarafolo gi ana fe dani nae. Sulia fe dani naa fe dani ni aade aagaulaa
gera Jiu gi maasia maedani Sabat. Ma langi dasi dooria wane mae gi gera
ka kulu ana airarafolo ana dani Sabat. Sulia na dani Sabat nae nia na
tofungana maedani gera Jiu gi.
32 Haia, na wane ana oomea gi da lea mai, gera ka oia aena roo wane
aai baa gi na da fotoia i fafona airarafolo gi.
33 Ma ana si kada gera dao siana Jesus, gera ka daotoona nia e mae sui
na ana. Nia naa, langi gera kasi mo'oia lau na aena Jesus.
34 Sui ka urinae boro, tee wane ani gera naa e dooria ka faamamana
diana ana, nia ka ngalia sua, ma ka labua ana gagarona Jesus. Ma gera ka
rikia na abu ma na kafo e iigwa mai.
35 Nau ku rikia si doo naa, ma kuka uunuunu sulia eeri gamu sui muka
manata mamana laugo. Si taa naa nau ku haea nia mamana, ma kuka
haitamana na baelagu nia mamana naa.
36 Ma si doo nae gi e urii nae, eeri ka faamamanaa si Kedelaa Aabu baa
nia bae urii, <<Tesi ogi ana si mo'oi.>>

37 Ma ta bali Kekedelaa Aabu laugo nia urii, <<Tara na tooa gi gera ka
bubungia na wane na gera labua na nonina.>>

Gera aalua nonina Jesus laona kwaingeia.

38 Ma i buira si doo naa gi, a Josef na wane faasia i Arimetea, nia lea mai
ka gania Paelat uria nonina Jesus eeri ka ngalia. A Josef baa, nia ta wane
fafurongo a Jesus laugo, sui taa e haufini naa, sulia e mou ana na wane
baita gera Jiu gi. Haia, a Paelat ka faalamainia, ma nia e lea mai ka ngalia.
39 Ma Nikodimas baa na e lea siana Jesus lao rodo i nao baa, nia ka lea
fai nia Josef, ma ka ngalia fai aakwala kilo ana doo moko diana gi fuana
aalulana fai nia nonina wane mae. Na hatana doo na <<mira>> fai nia
<<alos>>.
40 Roo wane naa gi daaro ka ngalia nonina Jesus, ma daaro ka afua ana
si maku kwakwaoa diana fai nia na doo moko diana nae gi. Gera aadea si
doo naa sulia malutaa gera Jiu gi ana aade aagaulaa ana wane mae uria
aalulana laona kwaingeia.
41 Haia, ma ana si gula na gera haungia ana Jesus, na raoa e ni seenae,
gula gera fasia ana ai gi. Haia, ma tee kwaingeia e too laugo ana si gula
nae uria aalulana nonina wane mae. Ma na kwaingeia nae na doo faalu
go ana, langi gera si aalua ua ta wane i laona.
42 Ma ana si kada nae fe dani gera Jiu gi uria aade aagaulaa maasia
maedani Sabat. Ma fe dani Sabat nia garangi naa. Ma roo wane nae
daaro lea, daaro ka aalua nonina Jesus i laona kwaingeia nae, sulia nia
too garangi go ana.

A Jesus e tatae faasia na maea.

20

1 I ofaidani ana na Sandei si kada rodo ua, ni Mary faasia Magdala e lea
i maana na kwaingeia ma ka rikia na fou baa gera aalua usia na maana,
e lafu naa.
2 Ma nia ka lalao ali'ali siana a Simon Peter ma na wane fafurongo baa a
Jesus e rakediana ana, ma ka bae urii fuadaaro, <<Teni wane gi da ngalia
naa na noina a Lord faasia na kwaingeia, ma melu ka lalafusia naa i fai
na gera aalua ana.>>
3 Sui a Peter ma na wane fafurongo aai baa, daaro ka lea naa uria i
kwaingeia.
4 Ma daaro ka lalao, sui ma na wane fafurongo aai baa na e lalao ali'ali
ka liufia a Peter, ma ka dao ana i maana kwaingeia i nao.
5 I nia e agwaaro, ma ka rikia na maku kwakwaoa baa gi, sui ma langi
kasi ruu go i laona.
6 Ma a Simon Peter e dao mai i buri, ma ka lea olosia naa uria i laona na
kwaingeia. I nia ka rikia na maku kwakwaoa baa gi e too go ana i seenae,
7 fai nia si maku baa gera afua ana ketena a Jesus. Si maku nae e langi
kesi too go fai nia na maku kwakwaoa nae gi, sulia gera eegwea naa, ma
nia e too taifilia.
8 Ma i buri, na wane aai baa na e dao i maana kwaingeia i nao, ka ruu
laugo. I nia e rikia ma ka manata mamana ana.
9 Ma daaro ka langi daaro si haitamana ua na Kekedelaa Aabu baa e
haea hasa i nia tara nia ka mouri lau faasia na maea.
10 Ma i buira si doo naa, na roo fafurongo naa gi daaro ka ooli na adaaro.

Mary faasia Magdala e rikia Jesus.

11 Ma ni Mary ka take ua i maa na kwaingeia, ma ka aangi go ana. Ma
ana si kada nia aangi ana, nia agwaaro ka aada kou laona kwaingeia.
12 Ma nia ka rikia na roo ensel gi daaro ruufia maku kwakwaoa. Ma na
roo ensel nae gi daaro gwouru ana si gula na nonina Jesus e teo ana i nao,
ta doo ana si gula na ketena e too ana ma ta doo ana si gula na aena gi e
too ana.
13 Roo ensel nae gi daaro ka soeledia ni Mary urii, <<Geni ae, uria taa
na oko aangi?>>
Ma nia e oolisida ka urii, <<Na nonina Lord nau naa, gera ngalia faasia
see, ma i nau ku lalafusia i fai naa gera aalua ana.>>
14 Buira nia bae urinae sui, nia ka kariabulo ma ka rikia tee wane ka
take go ana, ma nia langi kasi aada haitamana wane naa nia a Jesus go
ana.
15 Ma Jesus ka soeledi nia ka urii, <<Geni ae, uria taa na oko aangi? Ma
ni tei naa o nanisia?>>
Ma ni Mary e manata ana hasa ta wane na e aadasulia na raoa nae. Ma
nia ka urii fuana, <<Wane baita ae, lea ni oe naa o ngalia kou na nonina
Lord nau, nau ku dooria o faarongo nau ana i fai na o aalua ana, eeri kuka
lea ngalia agu.>>
16 Sui, a Jesus ka bae urii fuana, <<Mary ae!>>
Ma ni Mary e kari aabulo, ma ka aada kou, ma ka aada haitamana, ma
ka bae urii fuana, <<O Raboni ae!>> Haia, ma ana baelaa nae gera Jiu gi
ana baelaa na <<Raboni>>, si manata ana <<Wane Faatolomai>>.
17 Haia, ma Jesus ka bae urii fuana, <<Langi osi hamosi nau, sulia nau
kusi ooli ua siana na Maa i langi. O ooli siana na haasigu gi, oko faarongo
gera, tara nau ku ooli naa siana Maa nau ma na Maa gera. Nia naa a God
nau ma a God gera.>>
18 Sui ni Mary faasia Magdala ka ooli, ma ka faarongo ana oote fafurongo
gi ana na nia e rikia a Lord. Ma ni Mary ka uunuunu laugo siada sulia si
taa gi na Jesus e haea fuana.
19 Haia, i haulafi ana na Sandei, na oote fafurongo gi da oofu i laona tee
luma, ma daka bilakea na maa gi usi gera, ma daka sabia laugo na maa
gi, sulia da mou ana na wane baita gi ana tooa i Jiu. Ma a Jesus e faatai
ka take i matangada. I nia ka bae urii, <<Si fanualama ka too fai gamu.>>
20 Ma i buira na e haea si baea naa, nia ka faatainia na roo abana gi
ma na gagarona fuada. Ma na oote fafurongo gi daka eele asianaa si kada
gera rikia a Lord.
21 Ma a Jesus ka bae urii lau fuada, <<Na fanualama ka too fai gamu.
Iilingia na Maa e oodu nau mai, nau ku oodu gamu laugo.>>
22 A Jesus e haea si baea naa, sui ka ufu faafi gera ma ka bae urii, <<Muka
ngalia na Aanoedoo Aabu.
23 Lea molu manata lukea na aade ta'alaa na tooa gi, tara a God ka
manata lukeda. Ma lea molu si manata lukeda, a God ka langi si manata
lukeda.>>

Jesus fai nia a Tomas.

24 Ma tee wane ada na aakwala ma roo wane fafurongo gi na hatana a
Tomas na gera alangia ana na Iu, e langi kesi too fai gera ana si kada na a
Jesus e dao ana.
25 Ma na oote fafurongo gi na da too, daka bae urii fuana a Tomas, <<I
gemelu melu rikia a Lord.>>

Sui a Tomas ka bae urii fuada, <<Lea so ku rikia na kida baa gi i fuilaa
na nila gi i abana, ma ku hamotoona na kida nae gi, ma ku ruungainia
na kakauna abagu i laona na mae doo baa i gagarona taari, kufi manata
mamana ana. Ma lea langi kusi iilia go na doo nae, nau langi kusi manata
mamana ana.>>
26 Ma ana fiuna fe dani i buri, na oote fafurongo baa gi da figu laugo i
laona na beu baa, ma a Tomas e too naa fai daalu. Ma gera da sabia na
maa gi laugo. Sui a Jesus e faatai mai, ma ka take i matangada, ma ka bae
urii, <<Si fanualama ka too fai gamu.>>
27 Sui a Jesus ka bae urii fuana a Tomas, <<Tomas ae, o aalua na kakaumu
i seenaa, ma oko rikia na roo abagu gi. Sui oko tekwalaa mai na abamu ma
oko ruungainia na kakaumu i laona mae maala naa i gagarogu. O aalua
na manata halalaa, ma oko manata mamana!>>
28 Ma a Tomas e oolisia ka urii, <<I oe na Lord nau ma a God nau.>>
29 Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<Ni oe o manata mamana go amu sulia
o riki nau. Ka oilakea fuana ni tei gera na langi dasi riki nau, ma daka
manata mamana go ada ani nau.>>
30 Si doo kwaibalatana oro gi na a Jesus e iilia lau i maana na oote
fafurongo nia gi, e langi kusi kedea go i laona buka naa.
31 Nau ku kedea na doo naa gi eeri muka manata mamana ana a Jesus
naa na Christ na wane baa a God e filia uria aaofialaa, ma i nia naa na
Wela nia a God. Ma hai so muka too ana na mouria firi i nunufana a Jesus,
sulia na manata mamanalaa gamu gi.

Jesus e dao faatai lau.

21

1 I buri doo naa, a Jesus ka faatai lau fuada na oote fafurongo nia gi i
ninimana na aasi i Taebirias. Ma si doo nae e fuli urii:
2 A Simon Peter, ma a Tomas na da alangia ana na Iu, ma a Nataniel
na wane faasia i Kena i Galili, ma na roo wela nia gi a Sebedi, ma na roo
wane fafurongo gi lau, da oofu.
3 Ma a Simon Peter ka bae urii fuada na oote wane nae gi, <<I nau ku
lea dee agu naa.>>
Ma i gera haea fuana daka urii, <<I gemelu laugo melu ka lea mai fai
oe.>> Haia, gera lea, daka taelia na baru. Sui, ana fe rodo nae e langi dasi
kwaia go tee gwe iia.
4 Ma ofaidani, a Jesus ka take naa i ninimana na aasi. Ma na oote
fafurongo nia gi langi dasi aada haitamana go.
5 Sui a Jesus ka soe kou fuada ka urii, <<Oote wane ae, utaa? Gomolu
molu kwaia ta iia?>>
Ma gera ka oolisia urii, <<Langi go!>>
6 Ma i nia ka bae urii, <<Molu asia na furai gomolu i bali aaolo ana na
baru, ma tara molu ka kwaia teni gwe iia.>> Ma gera ka asia na furai, ma
ka afetai naa uria na kwailana sulia na iia e oro asianaa.
7 Sui na fafurongo baa a Jesus e rakediana ana, ka bae urii fuana a Peter,
<<A Lord loko!>> Ma si kada a Simon Peter e rongoa si doo naa, nia ka
oofi ana na maku tekwa nia, sulia nia e lafua na ana na maku nia, ma ka
aru la kafo, ma ka aaranga uria hara.
8 Ma na oote fafurongo aai gi daka lea na mai i hara ana na baru. Ma
daka lafia naa na furai na e fungu ana iia, sulia gera langi dasi too tau go
faasia i hara, e bobola go ana fai nia tee talange fe fale aelaa faasia i hara.

9 Ma si kada gera sifo i hara, daka rikia tee eere e talafa naa fai nia naa
iia i laona fai nia teni fe beredi gi laugo.
10 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Molu ngalia mai teni gwe iia gi ana
iia na molu kwaida.>>
11 A Simon Peter e lea kou i laona na baru, ma ka lafia mai na furai nae
i hara. Na furai nae e fungu ana na iia baita gi sui go, tee talange ma lima
aakwala ma oolu gwe iia. Sui boroi ana na iia ka oro urinae i laona na
furai, na furai nae kasi foga go.
12 Ma a Jesus ka bae urii fuada, <<Molu lea mai, molu ka fanga amolu.>>
Sui langi ta wane ada kasi ledia go urii, <<I oe ni tei naa?>> Sulia gera
haitamana go ada i nia a Lord.
13 Ma a Jesus e fali kou siana na beredi, ma ka falea fuada na oote
fafurongo nia gi, ma ka aade urinae laugo ana gwe iia gi.
14 Nia naa na ooula si kada na a Jesus e faatai ana fuada na oote
fafurongo nia gi i buira na e tatae faasia na maea.

Jesus fai nia a Peter.

15 Ma si kada da fanga sui na ana, a Jesus ka bae urii fuana a Simon Peter,
<<Simon na wela a John ae, oe o rakediana ani nau ka liufia na fafurongo
naa gi da rakediana ani nau?>>
Ma i nia e oolisia ka urii, <<Iiuka, Lord. I oe o haitamana go amu na ku
rakediana ani oe.>>
Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<Oko aadasulia na gale sipsip nau gi.>>
16 Ma a Jesus ka bae urii lau fuana ana ruana si kada, <<Simon na wela
nia a John ae, oe o rakediana ani nau?>>
Ma i nia e oolisia ka urii, <<Iiuka, Lord. I oe o haitamana go amu na ku
rakediana ani oe.>>
Sui a Jesus ka bae urii fuana, <<Oko aadasulia na sipsip nau gi.>>
17 Ma a Jesus ka bae urii lau ana ooluna si kada, <<Simon na wela nia a
John ae, oe o rakediana ani nau?>>
Ma a Peter ka liodila naa, sulia a Jesus e ledi nia ana ooluna si kada ka
urii, <<Oe o rakediana ani nau?>> Ma a Peter ka bae urii fuana, <<Lord
ae, i oe naa o haitamana na doo gi sui, ma oko haitamana go amu na nau
ku rakediana ani oe!>>
Ma a Jesus ka bae urii fuana, <<Oko aadasulia na sipsip nau gi.
18 Doo mamana nau ku haea fuamu, si kada o daraa ana, o oofi amu i
talamu ma oko lea amu i talamu ana si gula na o doori lea uria. Sui ana si
kada tara o waro ana, oe oko tekwala na abamu gi, ma ta wane e'ete naa
ka kani faafi oe, ma ka talai oe kou uria si gula taa na e langi osi doori lea
uria.>>
19 A Jesus e haea si doo naa, eeri ka faatainia na maelaa na tara a Peter
ka mae ana, na ka faa'initooa ana a God. Sui a Jesus ka bae urii fuana,
<<O lea mai i burigu.>>
20 Ma a Peter e kariabulo, ma ka rikia na fafurongo baa na a Jesus e
rakediana fuana. Nia wane na e gwouru garangia Jesus si kada gera fanga,
ma ka ledia urii, <<Lord ae, tei naa tara ka fale oe fuana na maalimaea oe
gi?>>
21 Haia, ana si kada a Peter e rikia, nia ka ledia a Jesus urii, <<Lord ae,
taa naa tara ka dao ana wane nae?>>
22 A Jesus e oolisia ka urii, <<Sui boroi ana lea so nau ku dooria na wane
naa ka mouri ana lelea kuka ooli mai, haia si doo na langi lau si doo fuamu.
Ma ni oe, o lea mai amu suli nau.>>

23 Haia, na uunuunu ka tagala fuana na fafurongo a Jesus gi. Gera haea
na fafurongo nae tara nia ka langi si mae. Haia, ma Jesus langi kasi haea
tara wane na langi kasi mae. Nia bae urii go ana baa, <<Sui boroi ana lea
so nau ku dooria na wane naa ka mouri ana lea ka dao ana si kada nau
ku ooli mai, haia si doo naa langi lau si doo fuamu.>>
24 Haia, na fafurongo na Peter e soeledia Jesus sulia naa, nia naa e
uunuunu sulia doo naa gi sui naa, ma ka kededa. Ma gemelu haitamana
si taa gi na nia bae sulia nia e mamana naa.

Baelaa i'isi gi.

25 Si doo oro gi lau a Jesus e aadeda. Ma lea so gera ka kekede teefou,
nau ku manata na molaagali naa boro langi kasi bobola fuana aalulanalaa
na buka gi na da kedea doo nae gi i laona.

NA DOO GI NA APOSOL GI DA IILIDA.
God e ngalia a Jesus uria i langi.

1 A Tiofilas ae, i laona kekedelaa nau baa totongenao, nau ku kekede
sulia si doo baa gi sui na a Jesus e iilida ma ka faatolomainia, hafali mai
ana si kada nia tala'ae ana raolaa nia,
2 lea ka dao ana fe dani baa a God e ngali nia uria i langi. Ma suifetei
nia kafi tae uria i langi, i nia ka falea si baelaa fifii gi ana mamanaa nia
na Aanoedoo Aabu, fuada na wane gi na nia e filida fuana aposol nia gi.
3 Haia, fai aakwala fe dani buira na maelana lau, ana si kada oro gi nia
ka faatainia i talana fuada na aposol gi, ma nia ka iilia si doo gi hai ka
faamamana nia e mouri. Gera ka riki nia, ma nia ka faarai fai gera sulia
na Initooa a God.
4 Ma ana si kada gera oofu ana, a Jesus ka falea na kwaieresilaa naa
fuada ka urii, <<Langi molu si tafusia i Jerusalem. Molu maasia na falelaa
na a Maa nau e bae aalualu ana, ma molu ka rongoa ku bae sui na mai
sulia.
5 A John e siuabua na tooa gi ana kafo, ma e langi kasi tau, tara muka
siuabu ana na Aanoedoo Aabu.>>

Jesus e tatae i langi.

6 Ma ana si kada na aposol gi da oofu lau fai nia a Jesus, gera ka soeledia
daka bae urii, <<Lord ae, tara si kada taa naa oko oolifainia na initooa
fuana na tooa i Israel gi?>>
7 Ma a Jesus e oolisida ka urii, <<Langi lau na doo fuagamu uria na
haitamalana fe dani gi ma si kada gi urinae, sulia a Maa nau na ana e
aalua sui na ana si kada fuana doo naa gi ka dao mai.
8 Haia, i gamu mone, tara muka ngalia na mamanaa si kada na Aanoedoo
Aabu ka dao mai faafi gamu. Ma tara muka uunuunu suli nau seegi i
Jerusalem, ma ana fera gi sui i Judea ma i Samaria, ma ka dao mai ana
fera gi sui laona na molaagali.>>
9 Ma i buira nia e haea si doo naa gi sui, a God ka ngali nia uria i langi.
Ma si kada gera bubu ua go ada, si barobaro ka haufini nia naa faasi gera.
10 Ma si kada gera da aada alaa ua go ada fui langi si kada e lea ana,
na roo wane da oofi ana maku kwakwaoa gi ali'ali mai daaro ka take naa
siada.
11 Ma daaro ka bae urii fuada, <<Gamu tooa i Galili gi, utaa naa mu take
go agamu i seenaa ma muka aada alaa go agamu fua la mamangaa? A
Jesus naa na a God e ngalia faasi gamu uria i langi, tara nia ka ooli laugo
mai iilingia na molu rikia e tae uria i langi.>>

Na wane hai ka oolisia Judas.

12 Sui na aposol gi gera ka ooli fui i Jerusalem faasia gwouna fe tolo na
da alangia ana Olivtri, na e bobola fai nia tee kilometer faasia Jerusalem.
13 Ma si kada gera dao ana i Jerusalem, gera ka raa uria na kade luma
na gera too ana. Ma na hatana na wane nae gi: a Peter, ma a John, ma
a James, ma a Andrew, ma a Filip, ma a Tomas, ma a Batolomiu, ma a
Matthew, ma a James na wela a Alfeas, ma a Simon na wane ana na bare
wane baa da dooria na tarilana na wane gi ana tooa i Rom gi, ma a Judas
na wela nia a James.

14 Haia, gera oofu nae iilingia gera iilia sulia dani uria na fooalaa oofu
fai nia teni geni gi laugo ma ni Mary na tee nia a Jesus, fai nia na haasina
a Jesus gi.
15 Ma e langi kasi tau, na tooa da manata mamana gi gera ka oogu mai.
Ma gera bobola fai nia talange iimola ma roo aakwala. Ma a Peter e take
ka bae urii fuada,
16 <<Oote waihaasi nau gi, afetai na Kekedelaa Aabu sulia a Judas ka
langi si fuli, sulia na Aanoedoo Aabu e bae ana David sulia a Judas, na
wane baa e talaia na tooa baa gi uria dumulilana Jesus.
17 Haia, a Judas nia ta wane ani golu, sulia a Jesus e aadafili nia laugo
uria iililana na raoa naa fai golu.>>
18 (A Judas baa e ngalia si malefo baa uria na aade ta'alaa nia, ma ka
folia ana si gano. Ma ana si gano nae, nia asi nia, ma ka mae, ma ka foga
i oogotouna ma na oogona ka busu tafa i maa.
19 Ma na tooa gi na gera too i Jerusalem daka rongoa taa na e aadea
Judas, ma gera ka alangia si gano nae ana baelaa gera <<Akeldama>>.
Haia, na malutana si baelaa nae <<Gano ana Abu>>.)
20 Ma a Peter e bae lau ka urii, <<Iilingia baa gera kedea laona buka Sam
gi nia urii, <Na luma nia ka gwou ma langi dasi faalamainia ta wane haia
ka too i laona.> Haia, ma tesi kekedelaa laugo nia urii, <Diana fuana ta
wane lau hai ka oolisia, eeri ka iilia si raolaa nia baa.>
21-22 <<Haia, e diana fuana ta wane ka oofu fai golu uria na faarailaa
sulia na tataelana Lord Jesus faasia na maea. Na wane nae ta wane ana
wane baa gi da liliu oofu naa fai golu ana si kada baa a Jesus e liliu ua
ana fai golu, hafali mai ana si kada John e ainitalo ana siuabulaa, ma ka
too fai golu lea mai ka dao ana fe dani a God e ngalia ana Jesus faasi golu
uria i langi.>>
23 Ma gera ka aadafilia roo wane. Na hatana ta wane a Josef, na gera
alangia ana Barsabas ma gera ka alangia laugo ana Justus. Ma na hatana
na ruana wane aai a Mataeas.
24 Sui gera fooa daka urii, <<Lord ae, oe naa o haitamana manatalana
iimola gi sui. Haia, o faatainia mai fuagami ana si kada naa ni tei ana roo
wane naa gi na o aadafilia,
25 eeri ka iilia na raoa na ana aposol na a Judas e lugasia ma ka lea na
ana uria si gula nia bobola uria ni toolaa nia.>>
26 Ma i buira na gera fooa sui, gera ka inala hai gera ka daotoona tei ana
roo wane naa gi na a God e aadafilia, ma gera ka aadafilia a Mataeas hai
ka fonea aakwala ma tee aposol.

Na lealana mai na Aanoedoo Aabu.

2

1 Ma ana fe dani baita na da alangia ana Pentekos e dao mai, na tooa
naa gi da manata mamana da oogu ana tee si gula.
2 Ma ali'ali si lingee doo iilingia na ooru baita ka dao mai faasia i langi,
ma ka fungulia na luma na gera gwouru ana.
3 Ma gera ka rikia na doo gi aada mala na meamea eere gi, ma na doo
nae gi e tagala ma ka dau i fafona tooa nae gi sui da too i seenae.
4 Ma na Aanoedoo Aabu ka funguli gera teefou, ma gera ka hafali bae
ana na baelaa e'ete gi iilingia na Aanoedoo Aabu e faabae gera ana.

5 Haia, ana si kada nae, na tooa i Jiu gi na da fooasia a God, gera too
laugo i Jerusalem. I gera faasia na aefera baita gi sui la molaagali.
6 Ma si kada gera rongoa ana si lingee doo naa, tooa oro gi gera ka oogu.
Ma gera ka kwele asianaa, sulia na tooa manata mamana gi da bae ana
na baelaa gera gi sui.
7 Ma sulia gera kwele asianaa, gera ka bae urii, <<Na tooa na da bae
urinae, gera tooa i Galili sui go naa.
8 Sui utaa naa mika rongo gera daka bae ana baelaa gami gi?
9 Sulia gami mi lea mai faasia fera i Partia, ma i Media, ma i Elam, ma i
Mesopotemia, ma i Judea, ma i Kapadosia, ma i Pontus, ma i Asia,
10 ma faasia i Frigia, ma i Pamfilia, ma i Ejipt, ma faasia fera gi i Libia
garangia i Saeren, ma teni tooa aga mi lea mai faasia i Rom.
11 Haia, ma bali amelu da futa mai Jiu gi, ma bali amelu lau da hau ana
Jiu i buira. Ma teni tooa aga da faasia i Krit, ma faasia i Arabia, ma golu
ka rongoa na tooa nae da faataloa na doo ni kwelelaa ana gi na a God e
iilia, ma gia rongo haitamana ana baelaa gera, na baelaa mamana gia gi i
talaga!>>
12 Gera ka kwele asianaa, ma gera lalafusia na doo naa na gera rikia.
Ma gera ka ledi gera i talada daka urii, <<Taa naa malutana e urii?>>
13 Haia, ma bali ana tooa ada, gera ka bae faawaelaa ada daka urii,
<<Boro gera gwou baita asianaa ana waen oto, ma keteda ka garo.>>

Na funaolaa a Peter.

14 Sui a Peter e take fai nia aakwala ma tee aposol gi, ma ka bae baita
fuana figua ka urii, <<Gamu na haasigu na i Jiu gi, ma i gamu na tooa gi
sui na mu too i Jerusalem, mu fafurongo mai uri nau hai kuka faarongo
gamu ana malutana si doo naa.
15 Na tooa naa langi dasi ooewanea ana gwou baitalaa, iilingia na molu
manata uria. Sulia nia kafi dao go ana sikwana kade hato i ubongia nae.
16 Haia, ma na doo naa, nia baa a Joel na profet e bae ua na mai sulia
baa ka urii,
17 <A God ka bae urii, Ana maedani isi gi, tara nau kuka falea na
Aanoedoo Aabu nau fuana tooa gi sui. Haia, na alakwa gamu gi ma na
haari gamu gi tara gera ka ainitalo ana baelagu. Ma na wane daraa gamu
gi tara gera ka rikia na faataia gi, ma na wane waro gamu gi tara gera ka
rikia si doo gi ana teo bolea gera gi.
18 Iiu, ka urinae laugo fuana tooa gi na da rao fuagu, na wane gi ma na
geni gi, tara kuka falea na Aanoedoo Aabu nau fuada ana si kada nae gi,
hai ni gera laugo daka ainitalo ana baelagu.
19 Ma nau tara kuka iilia na doo kwaibalatana gi la mamangaa i langi,
ma kuka iilia na doo ni kwelelaa gi ana i aano la molaagali. Ma na tooa
tara gera ka rikia na abu ma na eere ma na kuduui hasu.
20 Ma na hato tara ka rorodoa, ma na sinali tara ka kekeroa mala abu,
suifetei fe dani baita na a Lord tara ka ketoa ana tooa gi sui kafi dao mai.
21 Haia, ni tei na e soe uria kwai'adomilaa faasia a God, tara nia ka
mouri.>>>
22 Sui a Peter ka bae lau urii, <<Gamu tooa i Israel, muka fafurongoa
na baelaa naa gi! A Jesus faasia i Nasaret, nia na wane na a God e oodu
mai. A God ka faamamana fuagamu ana si doo ana kwelelaa ana gi ma
na mamalafooa gi na a God e iilida mai ani nia. Gamu i talagamu mu
haitamana sui naa si doo naa, sulia e fuli i see, i matangamiu.

23 Haia, ma God e haitamana sulia ma ka dooria hasa tara daka falea
Jesus fuagamu haia muka haungia sulia muka faalamainia fuana tooa na
aabulolada e ta'a gera ka fotoia i fafona airarafolo.
24 Sui a God ka tataea lau faasia na maea, ma ka luke nia faasia na rigitaa
ana maea, sulia e afetai hasa na maea ka kani faafia a Jesus.
25 Sulia a David a bae urii suli nia, <I nau ku rikia a Lord i nao agu ana
si kada gi sui, ma i nia e too fai nau, aata kuka daotoona afetailaa.
26 Ma sulia si doo naa, na liogu ka halahala, ma na baelagu gi ka fungu
ana eelea. Sulia boroi ana nau naa ta wane go ana ma tara kuka mae, langi
kusi manata a'abo, sulia kuka haitamana hasa a God ka aadasuli nau.
27 Sulia, a God ae, e afetai oko eekwataia nau uria na gula ni maea, ma
afetai oko lugasi nau, na wane ni raoa aabu oe ka fura la kwaingeia.
28 Ma oko faatainia sui naa fuagu na tala gi na e lea uria na mouria. Ma
ana na toolamu fai nau, tara oko faafungu nau ana eelelaa.>>>

29 Ma a Peter e bae lau urii, <<Oote wai haasi nau ae, nau ku faarai folaa
fuamolu sulia na koo gia a David na aaofia. Nia e mae, ma gera ka aalua
naa. Ma na kwaingeia nia ka too garangi golu go ana i see i tara'ena.
30 I nia na profet, ma nia ka haitamana go ana na bae aalualua a God
fuana. A God ka bae aalafuu fuana tara ka aalua ta wane ana ooliolitana
David na aaofia tara ka aaofia iilingi nia.
31 A David ka rikia sui na taa na tara a God ka iilia, ma nia ka bae sulia
na tataelana na wane aadafililana a God faasia na maea ka bae ka haea
lau langi kasi lugasi nia i laona gula ana maea, ma na noina ka langi kasi
fura.
32 A Jesus baa, a God e tataea faasia na maea, ma i gemelu sui go na
melu rikia ana urinae.
33 A God na Maa nia, e tataea a Jesus uria si gula ana initooa, ma a God ka
falea na Aanoedoo Aabu fuana iilingia baa nia bae aalualu ana. Haia, ma
na doo naa na molu rikia ma molu ka rongoa i tara'ena naa na Aanoedoo
Aabu naa e falea mai fuamelu.
34 Sulia langi lau a David na e tatae uria i langi. Sulia a David e bae ana
urii, <A Lord e bae urii fuana Lord nau, O gwouru i bali aaolo ani nau,
35 lea ka dao ana si kada kuka saitasa ana na maalimaea oe gi.>
36 Haia, gamu tooa i Israel, muka haitama diana ana a Jesus na nau ku
bae sulia baa molu fotoia i fafona na airarafolo, a God ka aalu nia ka Lord
ma na wane aadafililana a God!>>

37 Ma ana si kada na tooa gi da rongoa si doo naa, na mangoda ka lelebe.
Ma daka bae urii fuana a Peter fai nia na oote aposol gi, <<Oote haasi gi
ae, si taa naa tara melu ka iilia?>>

38 A Peter e oolisida ka urii, <<I gamu sui muka oolitai manata faasia na
aabulo ta'alaa gamu gi, ma muka siuabu ana hatana a Jesus Christ, eeri a
God ka manata lukea na aabulo ta'alaa gamu gi, ma ka falea na Aanoedoo
Aabu nia fuagamu.
39 Sulia na bae aalualua a God fuagamu ma fuana wela gamu gi ma
fuana tei gera na da too tau mai ma ni tei gera na a Lord ma God gia e soe
gera fuana.>>

40 A Peter e haea na doo naa gi fuada fai nia si baelaa ni kwaiareilaa oro
gi lau ka urii, <<Muka aadasuli gamu i talagamu faasia na kwaelaa na e
lea mai fuana na tooa ta'a gi!>>

41 Ma na tooa oro gi daka manata mamana ana na baelana, ma daka
siuabu. Ma ana fe dani nae, e bobola fai nia na oolu tooni iimola na da
ruu lau mai i laona na figua nae.
42 Ma ana maedani gi sui, gera ka fafurongoa na faatolomailaa gera na
aposol gi, fai nia toolaa oofu ma na fanga aabulaa oofu, ma ka fooalaa
oofu.
43 Ma na aposol gi da iilia doo kwaibalatana oro gi ma na doo gi ni
kwelelaa ana gi, ma na tooa gi sui daka arefo.
44 Ma na tooa gi na da manata mamana, gera ka tasa dongaa fai nia na
oofuofua kwaimaani, ma daka ado fai gera kwailiu ana si doo gera gi.
45 Haia, gera daka faafoli laugo ana na aaludoolaa gera gi ma na gano
gera gi, ma daka tolingia na malefo gi daka ngalia i matangada kwailiu,
sulia si taa na tee wane adaalu e dooria.
46 Ma gera ka oofu sulia dani i laona na Beu Aabu a God. Ma gera ka
fanga oofu kwaimaani i laona luma gera gi, ma si kada gera oofu urinae,
gera ka eele asianaa fai nia na faato'oulaa.
47 Ma gera ka silia a God, fai nia na noni hahalalaa sulia na tooa gi sui
da hae diana ada. Haia, ma sulia dani, a Lord e faamouria na tooa faalu,
ma gera ka ruu mai la oofuofua gera na tooa da manata mamana.

Peter fai nia John da guraa wane aena gi e mae.

3

1 Haia, ana tee maedani, Peter fai nia a John daaro lea uria Beu Aabu
a God ana ooluna kade hato i haulafi, sulia kade hato nae kada hato uria
fooalaa.
2 Ma tee wane nonina e mae ana kada e futa ua go mai ana, sulia dani
gera ngalia daka aalua i maana mae haga ana Beu Aabu. (Na maehaga
nae, gera alangia ana <<Mae Haga Nuulaa>>.) Sulia dani, nia gwouru i
seenae hai ka gani malefo ana siana tei gera na da ruu kou laona Beu
Aabu.
3 Ma ana si kada nia rikia Peter fai John daaro ruu kou, nia ka gani daaro
eeri daaro ka falea tesi doo fuana.
4 Ma daaro ka bubu tete fuana, ma a Peter ka bae urii fuana, <<O bubu
tete ani gemere.>>
5 Ma nia ka bubungi daaro, ka manata ana baa hasa tara ka ngalia tesi
doo faasi daaro.
6 Sui a Peter ka bae urii fuana, <<Nau langi kusi too go ana tesi malefo.
Sui tara nau kuka falea fuamu na taa na nau ku too ana. Haia, ana hatana
a Jesus Christ faasia Nasaret, nau ku haea o tatae ma oko fali!>>
7 Sui a Peter e dau ana na aba aaolo nia, ma ka tataea. Ma ali'ali na aena
gi teefou ka rigita,
8 ma nia ka lofo alaa, ma ka take ana roo aena gi, ma kafi hafali fafali
kwailiu. Ma nia ka ruu kou fai daaro fui lao Beu Aabu, e fali ma ka lofolofo
fai nia na sililana a God.
9 Ma na tooa gi da nii seenae, si kada gera riki nia fali ma ka silia a God,
10 ma si kada gera aada haitamana nia na wane gani doo baa lea doo ka
gwouru i maana maehaga ana Beu Aabu, gera ka kwele asianaa ana.

Faarailaa Peter e iilia la Beu Aabu.

11 Si kada nae wane na ka abi'abi asianaa na ana Peter ma John, na tooa
oro gi daka kwele asianaa ma gera ka lalao siada laona taofa baa gera
alangia ana <<Taofa a Solomon>>.
12 Si kada a Peter e rikia na tooa nae gi, nia ka bae urii fuada, <<Gamu
tooa i Israel gi, utaa naa molu ka kwele ana si doo naa, ma molu ka bubungi
gemelu naa amolu? Gomolu manata hasa na mamanaa gemelu i tala melu
ma na toolaa aabu gemelu ka guraa ana wane naa hai ka fali?
13 Na God baa Abraham, Aesak, ma Jakob gera fooasia, na God baa koo
gia gi, baa e falea na initooa aabu fuana a Jesus, na wane raoa nia. Sui
molu ka falea amolu a Jesus fuana na wane baita gi. Ma si kada a Paelat e
ketoa, gomolu ka oote gomolu amolu ani nia, ma molu ka hae ta'a amolu
ana si kada baa Paelat e manata uria lukelana.
14 A Jesus naa na wane aabu ma na wane diana, sui molu ka oote gomolu
amolu ani nia, ma molu ka gania amolu a Paelat uria na lukelana wane
na e hauwane.
15 Haia, ma ni gomolu molu haungia a Jesus na wane gwoufutana na
mouria. Sui a God ka tataea faasia na maea, ma melu ka riki mamanalana
si doo naa.
16 Na mamanalana hatana a Jesus na e falea na rigitaa fuana wane na
aena gi e mae naa. Taa naa molu rikia ma molu ka haitamana, a God e
aadea ana fiimamanalaa ana hatana a Jesus, sulia fiimamanalaa ana Jesus
naa e aadea na wane naa ka diana urinae, ma molu ka rikia sui.
17 <<Haia, oote waihaasi nau gi ae, nau ku haitamana gomolu fai nia na
wane baita gamu gi molu aade urinae ana Jesus, sulia molu lalafusidoo.
18 Sulia a God e haea ua na mai i nao ana na profet gi sui hasa tara na
wane aadafilia nia tara ka nonifii. Haia, nia urinae hai ka faamamanaa
na baelana God.
19 Haia, molu oolitai manata naa, ma molu ka aabulo fuana God, hai nia
ka manata lukea na aabulolaa ta'a gamu gi,
20 ma eeri a Lord tara ka faadianaa na aanoedoo gamu gi ma nia tara
ka oodua mai a Jesus na Christ na wane aadafililana baa fuagamu.
21 Nia tara ka too ua mai ana i langi lea ka dao ana si kada a God ka
faafaalua ana doo gi sui iilingia nia e haea ua na mai ana oote profet aabu
nia gi.
22 Sulia a Moses e haea, <A God na Lord gamu tara ka oodua kou tee
profet siagamu iilingia laugo na nia e oodu nau mai. Nia tara ta wane ana
tooa gia Jiu gi. Molu ka roosulia na taa gi na nia e haea fuagamu.
23 So ni tei na langi kasi roosulia na taa naa na profet nae e haea, tara a
God ka tookita faasia tooa nia gi ma ka kwaea.>
24 Haia, a Samuel ma na profet aai gi na da lea mai i buri, na gera too
ana na faarongolaa na faasia a God, da ainitalongainia laugo taa naa da
fuli na mai ana si kada naa.
25 Na bae aalafuua gi a God ana profet nia gi na doo fuagamu. Ma muka
ado ana laugo fai nia na koo gamu gi ana si baea aalualua a God fuada,
iilingia nia e haea fuana Abraham ka bae urii, <Ana na ooliolitamu gi, tara
kuka faadianaa tooa gi sui i laona molaagali.>
26 Nia naa, God ka aadafilia mai ma ka oodua mai na wane ni raoa nia
siagamu totongenao, eeri ka faadiana gamu ana faaabulolaa gamu faasia
na aadelaa ta'a gamu gi.>>

Gera ketoa a Peter ma a John.

4

1 Ana si kada a Peter fai nia a John daaro faarai ua ana fuana tooa, teni
fataabu gi ma na wane baita ana wane da fofolo usia Beu Aabu a God fai
nia teni Sadusi gi, gera ka dao mai siadaaro.
2 Gera rake hasu sulia na roo aposol naa gi daaro faatolomainia na tooa
sulia a Jesus e tatae faasia na maea, na faamamanalana urinae, na tooa gi
laugo na da mae tara daka tatae laugo faasia na maea.
3 Nia naa aadea gera ka dumuli daaro ma daka aalu daaro laona beu ni
kanilaa, daaro ka too i seenae maasia ruana mae dani, sulia nia e haulafia
naa.
4 Ma na tooa oro na gera rongoa baelaa daaro, gera ka manata mamana.
Haia, na tooa na gera manata mamana ana si kada nae, nia bobola fai nia
lima tooni wane.
5 Sui ana bobongi, na wane naonao gi ma na wane baita gera Jiu gi ma
na faatolomai gi ana kwaieresia gi, gera ka oofu i Jerusalem.
6 Gera oofu fai nia a Anas na Fooanigwou, ma a Kaeafas, ma a John, ma
a Aleksanda fai nia teni wane gi lau ana aebara na ana Fooanigwou.
7 Sui gera faatakea a Peter fai nia a John i nao ani gera, ma gera ka
soeledi daaro daka urii, <<Gomoro guraa utaa ana na wane tero naa? Na
mamanaa taa na moro too ana fai nia na hatana ni tei na moro iilia ana?
>>
8 Ma a Peter e fungu ana Aanoedoo Aabu, ma ka bae urii fuada, <<Wane
baita gi ae,
9 lea so molu ka soeledi gemere tara'ena sulia na aadelaa diana na mere
iilia fuana wane na aena e mae, ma utaa naa nia ka diana,
10 nia bobola fuana molu ka haitamana, ma i gamu sui na tooa gi i Israel
bobola fuana molu ka haitamana laugo, hasa na wane na molu rikia e
akwaa ma ka take na siamolu naa, nia e akwaa ana mamanaa ana hatana
a Jesus Christ faasia i Nasaret, baa molu haungia i fafona airarafolo, ma a
God ka tataea faasia na maea.
11 A Jesus baa na Kekedelaa Aabu e bae sulia ka urii, <Na fou baa na i
gomolu na wane tole luma gi na mu haea e langi kasi diana e hau na ana
na fou na e diana ka tasa uria tolelumalaa.>
12 Taifili nia go na e haitamana ka faamouria na tooa, langi lau ta wane
laona molaagali na a God e oodua eeri ka faamouri gia ana.>>

13 Ma na wane baita gi ana oofuofua nae, gera ka kwele asianaa ana
Peter ma John, sulia langi daaro kasi mou ana bae rara'alaa, ma gera ka
kwele laugo ana haitamadoolaa daaro roo wane langi dasi sukulu go, ma
dafi haitamana daaro roo wane da liliu oofu fai nia a Jesus.
14 Ma gera ka lalafusia na haelana lau tesi doo, sulia na wane baa daaro
guraa e take laugo fai daaro.
15 Nia naa, gera ka oodua a Peter ma a John fai nia na wane nae, daalu
ka haga faasia gula ni oogulaa. Sui, gera ka bae fasi ada sulia taa naa tara
gera ka aadea ana Peter ma John.
16 Ma gera ka bae urii, <<Taa naa tara golu ka aadea ana roo wane naa
gi? Sulia na tooa gi sui go na da too i Jerusalem da haitamana sui go na
doo kwaibalatana na daaro iilia, langi golu si bobola uria tofelana.
17 Haia, ma fuana si doo na ka langi kasi talo fuana teni tooa lau, golu
haea fuadaalu langi daalu si bae lau sulia hatana Jesus fuana teni iimola
lau.>>

18 Sui gera ka soea lau mai a Peter ma a John, gera ka bae fifii urii
fuadaaro, <<Gomoro langi moro si bae naa lau ma langi moro si faatolomai
naa lau sulia a Jesus.>>
19 Ma a Peter fai nia a John, daaro oolisi gera daaro ka urii, <<Molu
manata fasi na taa naa na e o'olo i maana a God, ana roolaa suli gamu,
langi roolaa sulia a God.
20 Sulia i gemere e afetai mere ka too naa faasia baelaa sulia na taa naa
mere rikia i talamere ma mere ka rongoa.>>
21 Ma na oofuofua na ana wane baita gi gera ka bae rigita lau fuadaaro,
sui gera ka luke daaro. Sulia e afetai gera ka kwae daaro, sulia na tooa gi
sui, gera baelafea asianaa a God faafia si taa naa e fuli.
22 Sulia na wane na daaro guraa, nia bobola fai nia ana fai aakwala fe
ngali ma ka tasa.

Tooa da manata mamana da fooa uria noni rara'alaa.

23 Haia, ana si kada gera lukea a Peter ma a John, daaro ka ooli lau siana
bubulutaa gera, ma daaro ka faarongo gera ana taa gi na fataabu baita gi
ma na wane baita gi gera haea.
24 Ana si kada gera rongoa, gera ka fooa fuana a God daka urii, <<Lord
ae, ni oe naa haungainia na mamangaa ma na molaagali ma na aasi ma
na doo gi sui i laona na doo nae gi.
25 Ma oko falea na Aanoedoo Aabu oe fuana koo gami a David na wane
raoa oe eeri ka bae urii, <Utaa naa na tooa maadiu gi gera ka rakehasu
asianaa ma daka manata uria iili ta'alaa fuana a God, sui afetai daka iilia
mone?
26 Na aaofia gi gera ka aade aagau ani gera talada ma na wane baita gi
gera ka oofu uria firulaa fai nia a Lord ma na wane aadafililana nia.>
27 Sulia a Herod ma a Pontias Paelat daaro oofu laona fera nae fai nia
tooa na langi dasi Jiu gi ma na tooa gi i Israel laugo. Gera oofu uria falelana
kwaelana fuana Jesus, na wane rao aabu oe baa o aadafilia.
28 Gera oofu uria aadelana na doo gi sui iilingia o manata ua na mai,
sulia ana mamanaa oe ma na kwaidoorilamu fuana ka fuli urinae naa.
29 Ma ana si kada nae Lord ae, oko rikia fasi si baelaa fifii gera gi, ma
oko falea mai na rigitaa oe fuagami na wane ni raoa oe gi, eeri mika bae
rara'a ana baelamu.
30 O faatainia mai na mamanaa ni guralaa oe, eeri daka rikia ana
aadelana doo kwaibalatana gi ma na doo ni kwelelaa ana gi, ana hatana
wane raoa aabu oe a Jesus.>>
31 Ma ana si kada gera faasuia na fooalaa, si gula na gera oofu ana ka
igi'igi. Ma a God ka faafungu gera ana Aanoedoo Aabu, ma gera ka bae
rara'a naa sulia baelana a God.

Gera ado ana na doo gera gi.

32 Ma na tooa gi sui na da manata mamana, gera ka oofu ana tesi
manatalaa fai nia tesi lio. Ma e langi ta wane na e too ana tesi doo so
ka haea ana si doo nia i talana, sulia gera ado sui ana si doo gera gi sui.
33 Ma na aposol gi ka ainitalongainia rara'a ana tataelana Lord Jesus
faasia na maea, ma a God ka faadiana gera asianaa sui go.
34 Haia, ma e langi ta wane la bubulutaa na hasa ka dooria ana tesi doo,
sulia ni tei ani gera na da too ana gano langi so ta luma, gera ka faafoli
ana, sui gera ka ngalia mai si malefo nae,

35 daka falea fuana aposol gi, gera ngalia daka tolingia fuada sui sulia si
kwaidoorilaa gera gi.
36 Ma a Josef tee wane ana kwalafaa a Livae baa e futa i Saeprus baa na
aposol gi da alangia ana Banabas (malutana wane faagwagwari lio),
37 nia e faafoli ana tee si gano nia, ka ngalia si malefo nae, ka falea fuana
na aposol gi.

Ananias ma ni Safira.

5

1 Haia, tee wane hatana a Ananias, ma na afe nia hatana ni Safira, daaro
too laugo ana bubulutaa nae. Ma daaro ka faafoli laugo ana bali ana gano
daaro.
2 Sui nia ka aalua ana ta bali malefo aai fuadaaro, sui nia ka ngalia go
mai ana ta bali malefo aai ka falea fuana aposol gi. Ma na afe nia ka
haitamana naa.
3 Ma a Peter ka bae urii fuana, <<Ananias ae, uria taa na oko lugasia
Satan ka talai oe, ma e aade oe oko sugea na Aanoedoo Aabu ana
haufinilana bali ana malefo baa o ngalia?
4 Suifetei ofi faafoli ana na gano baa, nia na doo oe. Ma buira o faafoli
ana, si malefo na o ngalia uria si doo naa, na doo oe, ma haitamana oko
aadea amu ana tesi doo sulia na kwaidooria oe. Sui utaa na oko manata
urinae laona manatalamu? Oe langi osi sugea wane, oe o sugea a God!>>
5 Si kada Ananias e rongoa si doo naa, nia asi nia i aano ma ka mae naa.
Ma na tooa gi da rongoa si doo naa, gera ka mou asianaa.
6 Haia, na wane daraa gi da ruu mai, gera ka afua nonina. Sui gera ka
ngalia i maa, ma daka aalua.
7 Sui e bobola fai nia oolu kade hato i buira, na afe nia ka ruu mai, ma
langi kasi haitamana laugo ana taa naa e fuli.
8 Ma a Peter ka bae urii fuana, <<Faarongo nau, si malefo baa sui naa
na oe fai nia na aarai oe moro ngalia mai naa uria na gano gomoro baa
moro faafoli ana?>>
Ma nia oolisia ka urii, <<Iiu, nia sui naa naa.>>
9 Haia, a Peter ka bae lau urii fuana, <<Uria taa na oe fai nia na aarai
oe moro ka suge fuana na Aanoedoo Aabu a God, ma moro manata hai so
nia kasi falea kwakwaea fuamoro? Na wane baa gi na da aalua mai na
aarai oe, da take ua go ada i aena maa ana si kada nae. Ma tara gera ka
ngali oe laugo.>>
10 Ma ali'ali na geni na ka asi nia laugo i aano i maana aena a Peter, ma
ka mae naa. Ma na wane daraa baa gi da ruu mai, ma gera ka rikia nia
mae naa, gera ka ngalia i maa, ma lea daka aalua laugo i ninimana aarai
nia.
11 Na soefaataia sui ma teni tooa aai gi laugo, da rongoa si doo naa, ma
gera ka mou asianaa.

Doo kwaibalatana gi.

12 Na aposol gi da iilia si doo oro gi ni kwelelaa ana i matangana na tooa
gi. Ma na tooa manata mamana gi sui daka dao oofu i laona kade Beu
Aabu a God na da alangia ana Taofa a Solomon.
13 Ma e langi ta wane na kasi manata mamana kasi oofu faida, sui boroi
ana na tooa gi daka hae baita ani gera.

14 Sui, na tooa oro gi asianaa ana na wane gi ma na geni gi, daka manata
mamana ana na Lord, ma daka oofu laugo i laona na bubulutaa nae.
15 Ma sulia si taa gi na aposol gi da iilia, na tooa gera ka koua na tooa
matai gi uria aalulada sulia na tala gi fafona na iifitai gera gi, eeri si kada
a Peter e liu ana, i nia ka nunufi gera mone ana eeri daka akwaa.
16 Ma na tooa oro gi daka lea mai faasia na fera gi galia i Jerusalem, da
ngalia mai na tooa gera gi na da matai fai nia na tooa gi aai na aagalo ta'a
gi da adosi gera, ma gera sui daka akwaa.

Da iinokesia na aposol gi.

17 Sui na Fooanigwou fai nia na tooa nia gi, na gera too i laona bubulutaa
ana Sadusi, gera ka kwaifii asianaa ana na aposol gi, ma gera ka manata
uria aadelana tesi doo ana aposol gi.
18 Ma gera dumulida, ma gera ka aaluda laona beu ni kanilaa.
19 Haia, ana fe rodo nae, na ensel a Lord e lea mai, ma ka ifingia na maa
gi ana beu ni kanilaa nae, ma ka talaida i maa, ma ka bae urii fuada,
20 <<Molu lea, molu ka take la labata ana Beu Aabu nia a God, molu ka
faarongo ana tooa sulia na mouria faalu naa.>>
21 Haia, na aposol gi gera ka roosulia, ma i ubongia mae galogaloa, gera
ka lea i laona na Beu Aabu a God, ma gera ka tala'ae faatolomailaa.

Haia, na Fooanigwou fai nia tooa nia gi gera ka soea mai wane baita gera
Jiu gi uria oofulaa uria faarailaa. Ma gera ka fale baea fuana na wane ana
oomea gi daka talaia mai na aposol gi faasia la beu ni kanilaa siada.
22 Sui si kada na wane ana oomea gi da dao kou, langi dasi rikia naa ta
aposol i laona beu ni kanilaa. Ma gera ooli daka faarongo ana wane baita
gi daka urii,
23 <<Ana si kada melu dao kou siana beu ni kanilaa, melu rikia na tooa
fofolo gi gera bilake ngasi asianaa ana maa gi ma gera ka folo go ada
maana maa gi. Sui melu ifi, melu ka aada i laona beu, sui langi melu si
rikia ta wane i laona.>>
24 Kada na fataabu baita gi ma na wane baita ana na wane fofolo gi usia
Beu Aabu a God gera rongoa si doo naa, gera ka lalafusia na taa na e aadea
na aposol gi.
25 Sui tee wane e ruu mai, ka bae urii fuada, <<Molu fafurongo fasi, na
wane baa gi molu aaluda i laona beu ni kanilaa, gera take na ada la labata
ana Beu Aabu a God, ma daka faatolomainia na ada tooa gi!>>
26 Sui, na wane baita gera wane fofolo gi fai nia na wane nia gi, da lea
daka ooli mai fai nia na aposol gi. Langi dasi kwaeda lau uria oolilaa mai,
sulia gera mou ana tooa gi aata gera ka uida ana fou.
27 Ma si kada gera talaia mai na aposol gi ma daka faatakeda i maada
na wane baita gi na gera oofu, na Fooanigwou ka bae fuagera ka urii,
28 <<Gemelu melu bae lui gomolu langi molu si faatolomai lau ana
hatana Jesus. Sui, na faatolomaia gamu naa e tagala sui naa i laona fera i
Jerusalem. Ma molu ka feengi gemelu hasa gemelu naa melu haungia ka
mae!>>
29 Sui a Peter fai nia na aposol gi gera oolisia daka urii, <<Nia o'olo fuana
melu ka roosulia a God, ma langi na iimola gi go ana.
30 Ma i buira na molu haumaelia a Jesus i fafona na airarafolo, a God
gera na koo gia gi ka tataea faasia na maea.

31 Ma a God e tatae nia uria i bali aaolo ani nia eeri ka kwaitalai ma ka
faamouri, eeri ka falea si kada fuana tooa i Israel gi uria oolitai manatalaa
hai a God ka manata lukea na garolaa gera gi.
32 Haia, ni gemelu melu rikia na doo naa gi ma melu ka faamamana,
gemelu fai nia na Aanoedoo Aabu na a God e fale mai fuana ni tei gera na
da roosulia.>>
33 Ma ana si kada na wane naa gi laona oofuofua gera wane baita gi
gera rongoa si doo naa, gera ka rakehasu asianaa, ma gera ka dooria uria
haumaelilana na aposol gi.
34 Sui tee wane ani gera wane baita gi ana oofua naa, na wane ana Farisi
hatana a Gamaliel na wane faatolomai ana kwaieresia gi ma nia na wane
tooa gi da manata baita asianaa ana. Nia take, ka haea gera ka oodua fasi
ada na aposol naa gi i maa fuana si kada totou.
35 Sui, nia ka bae urii fuana na wane baita nae gi, <<Gomolu tooa i Israel
gi, molu manata diana sulia na taa naa tara molu ka aadea ana oote wane
naa gi.
36 Sulia langi si tau go kou, a Tedas e lea mai, ka haea nia ta wane baita
asianaa, ma e bobola fai nia fai talange wane na gera lea sulia. Ma e langi
kasi tau, na tooa gi gera haungia, ma na fafurongo nia gi gera ka tagala
teefou, haia na raolaa baa nia iilia ka sui naa lau go ana.
37 Sui buira a Judas na wane i Galili ka lea lau mai ana si kada gera
kedea ana hatana tooa gi sui. Ma na tooa oro gi gera na lea sulia, sui da
haungia laugo. Ma na fafurongo nia gi, daka tagala laugo ada.
38 Haia, ma sulia na doo na fafurongo nia a Jesus gi gera iililaa, nau ku
haea fuamolu, langi molu si aadea tesi doo ada. Molu lugasida. Lea na
manataa ma na raoa na gera aadea na doo nia iimola go ana, doo tara ka
funu laugo ana.
39 Ma lea so ka lea mai faasia a God, e afetai molu ka take usi gera, ma
tara molu ka daotoona molu ka firu fai nia a God.>>
Ma na wane baita gi daka roosulia baelana a Gamaliel.
40 Sui gera ka oolifainia lau mai na aposol gi, ma daka haea fuana wane
fofolo gi daka rabusi gera. Ma daka luida langi daalu si bae lau sulia na
hatana a Jesus. Sui, gera ka lugasi gera.
41 Ma ana si kada na aposol gi da lea faasia na wane baita gi, gera ka
eele asianaa, sulia a God e manata gera faorana uria nonifiilaa sulia na
hatana a Jesus.
42 Ma ana maedani gi sui, na aposol gi gera ka liu i laona Beu Aabu
a God ma i laona luma gera tooa gi, ma gera ka faatolomai ma gera
ainitalongainia na Faarongolaa Diana sulia a Jesus na wane aadafililana a
God.

Fiu wane gera aadafilia uria adomilana na aposol gi.

6

1 Ma ana si kada nae, na tooa na da manata mamana ana a Jesus da
oro. Ma na ugalaa ka liu i matanga gera Jiu na da bae ana na baelaa i
Hebru fai nia na Jiu na da bae ana na baelaa i Grik. Na bali aai nae da bae
ana baelaa i Grik, da uga hasa na bali Jiu na gera bae ana baelaa i Israel
langi dasi adomia go na oru geni gera gi ana na fanga ma na malefo na da
tolingia sulia dani.

2 Ma na aakwala ma roo wane aposol gi, gera ka soea mai tei gera na da
manata mamana, daka bae urii, <<Langi si diana melu ka abero amelu ana
na tolingilanalaa na malefo golu gi, ma melu ka manata buro na amelu
ana na ainitalongailana baelana a God.
3 Haia, nia urinaa oote waihaasi gi, molu filia ta fiu wane i matanga
gamu na mu haitamada gera fungu ana Aanoedoo Aabu ma daka liotoo,
hai daka baita fuana si raoa naa.
4 Haia, ma ni gemelu, melu ka rao tee bali na amelu ana fooalaa ma na
ainitalongailana baelana a God.>>
5 Ma na tooa nae gi da figu gera ka eele kada gera rongoa si doo naa,
ma gera ka filia a Stefen, na wane na manata mamanalaa nia e rigita ma
na Aanoedoo Aabu ka fungu ani nia. Ma gera ka filia laugo a Filip ma a
Prokorus ma a Nikanor ma a Timon ma a Parmenas ma a Nikolas na wane
faasia i Antiok na e lea sulia faatolomailaa gera Jiu gi, boroi ana nia langi
kasi futa mai ana ta wane Jiu.
6 Sui, na figua gera ka talaida mai siana na aposol gi, ma na aposol gi
gera ka fooa fai gera ma daka aalua abada faafia na gwouda.
7 Ma na baelana a God ka tagala. Ma na tooa Jerusalem gi na da manata
mamana daka oro asianaa mai, ma na fataabu oro gi laugo, gera ka manata
mamana.

Na dumulilana a Stefen.

8 A Stefen nia na wane a God e faadiana ana ma ka too ana na mamanaa
uria aadelana doo kwaibalatana oro gi ma na doo ni kwelelaa ana gi i
matangana tooa gi.
9 Ma teni wane gi gera ka oote gera ana a Stefen. I gera ka too la
bubulutaa da alangia ana <<Na Beu Aabu gera tooa da too nonilaa>>. Teni
wane ani gera na Jiu gi faasia Saerenia ma Aleksandria. I gera fai nia teni
Jiu gi faasia i Silisia ma Asia, gera ka hafalia oolisusuulaa fai nia a Stefen.
10 Ma na Aanoedoo Aabu ka falea na liotooa fuana a Stefen, eeri si kada
nia e bae ana, e afetai ta wane ka oolisia.
11 Sui gera ka folia teni wane haia daka haea, <<Gemelu rongoa nia bae
tataga ana Moses fai nia a God.>>
12 Kada tooa gi ma na wane baita gi ma na faatolomai ana kwaieresia
gi da rongoa si doo naa, gera ka rakehasu asianaa, ma gera lea mai siana
Stefen, daka dumulia, ma gera ka talaia mai siana figulaa gera tooa baita
gi.
13 Sui gera ka soea mai teni wane gi haia daka suge faafia. Gera ka bae
urii, <<Sulia dani na wane naa e bae tataga ana Beu Aabu a God fai nia na
kwaieresia a Moses gi.
14 Melu ka rongoa nia haea tara a Jesus wane i Nasaret tara ka oogosia
na Beu Aabu a God ma ka oolisia laugo na maluta gia naa gi a Moses e
faleda fuaga.>>
15 Ma na tooa na gera gwouru laona oofuofua naa, daka bubutete ana
Stefen, ma gera ka rikia na maana e aada ana mala ta ensel.

Na baelana a Stefen.

7

1 Sui na Fooanigwou e soeledia a Stefen ka bae urii, <<Na doo naa gi
gera feengi oe ana gi naa, nia mamana?>>

2 A Stefen e oolisida ka urii, <<Oote waihaasi ma oote maa gi, molu
fafurongo nau fasi! A God ana initooa e faatai fuana koo gia a Abraham
si kada nia too ua i Mesopotemia, suifetei nia lea kafi too i Haran.
3 A God ka bae urii fuana, <O lugasia na aebara oe ma na fera oe, oko
lea uria na fera na tara kuka faatainia fuamu.>
4 Sui nia ka lea faasia fera nia ma ka lea ka too i Haran. Ma buira na
maa nia Abraham e mae, a God ka haea nia ka idu mai uria fera na gia
too na ana naa.
5 Haia, a God e langi kasi falea ta bali ana gano naa fuana a Abraham,
ta bali totou boro hai so a Abraham ka nauhata boro ana ka langi laugo.
Sui a God ka bae aalualu fuana tara ka falea fuana, eeri si gano nae tara si
gano nia na ana nae, fai nia na ooliolitana. Ma si kada God e bae aalualu
fuana, a Abraham e langi kasi too ua ana ta wela.
6 A God ka bae urii fuana, <Na ooliolitamu gera ka too ana fera na langi
lau na fera gera, ma seenae tara gera ka aalu gera ana wane ni rao o'oni
gi. Ma tara na tooa gi daka aade ta'a fuada sulia fai talange fe ngali.
7 Sui tara kuka falea kwakwaelaa fuana tooa na da rao fuada. Ma i buri,
tara na ooliolitamu daka hagatafa mai faasia fera nae, ma gera ka fooasi
nau i seegi.>
8 Sui a God ka falea na maluta sulia na ole-marikolaa, uria na
mamalafooa ana na bae aalualulaa nia fuana Abraham. Haia, a Abraham
e ole-mariko ana Aesak, kwalu maedani i buira nia e futa. Haia, a Aesak
ka ole-mariko ana wela nia a Jakob, ma a Jakob ka ole-mariko ana aakwala
ma roo wela nia gi na gera naa na koo gia gi.

9 <<Haia, a Josef nia ta wane ana aakwala ma roo wane nae gi, sui na
aua nia gi gera ka kwaifii ani nia, ma gera ka faafoli ana fuana na tooa da
lea fui Ejipt hai nia ka hau ana wane rao o'oni. Ma God e too fai nia,
10 ma ka ngali nonilaa ana laona afetailaa nia gi. Sulia si kada nia dao
siana Fero, na aaofia i Ejipt, a God ka falea na liotooa fuana ma ka adomi
nia hai a Fero ka dooria, ma Fero ka aalu nia ka baita laona initooa nia
ma ka aalu nia laugo eeri ka baita usia na doo nia gi sui.
11 Ma si kada na uunifioloa baita e liu laona fera i Ejipt ma i Kanan, nia
ka falea na afetailaa baita. Ma na koo gia gi ka afetai asianaa fuada uria
daotoolana tesi fanga.
12 Haia, ma ana si kada a Jakob e rongoa na fanga e nii i Ejipt, nia ka
oodua na wela nia gi (na koo gia gi), gera ka lea totongenao i seenae.
13 Sui ana si kada gera lea lau ana, a Josef ka aadea na aua nia gi gera
ka haitamana. Ma Fero laugo ka haitamana aebara a Josef.
14 Ma Josef ka fale baea uria a Jakob na maa nia ka haea nia fai nia na
aebara nia gi sui gera ka lea mai fui i Ejipt. Haia, ma na aebara nae gera
fiu aakwala ma lima iimola.
15 Haia, a Jakob ka lea uria Ejipt, ma i seenae nia fai nia na wela nia gi
gera ka mae naa.
16 Na nonida gera ngalida, daka aaluda i Sekem si gano baa Abraham e
folia faasia aebara a Hamor ana si malefo.

17 <<Ma ana si kada garangi naa fuana a God ka faamamanaa na bae
aalualua nia aadea fuana Abraham, na tooa golu gi na gera too i Ejipt gera
ka oro asianaa.
18 Ana si kada nae, na aaofia faalu, na e langi kasi haitamana tesi maluta
sulia a Josef, e tala'ae baita usia i Ejipt.

19 Nia ka sugea na koo gia gi, ma ka aade ta'a asianaa naa fuada, ma ka
luida langi dasi aalua wela bibiu gera gi luma haia gera ka mae ada.
20 Ma ana si kada nae naa, a Moses e futa mai ana, na wela aada diana.
Ma ni tee nia e suluia go sulia oolu fe sinali go i luma nia.
21 Ma si kada ni tee nia e ngali nia ana faasia luma nia, na haari a Fero
ka ngalia ma ka suluia iilingia ta wela wane ana.
22 Ma gera ka faatolomai nia ana maluta ma na liotooa gera tooa i Ejipt.
Ma nia ka hau ana wane baita ana baelana ma na aabulolana.
23 <<Ma ana si kada a Moses e baita mai ka dao ana fai aakwala fe ngali,
nia ka manata uria daotoolana tooa nia gi ana kwalafaa a Israel.
24 Ma si kada nia dao ana, nia ka rikia tee wane Jiu na wane Ejipt e iili
ta'a fuana. Ma nia lea kou uria adomilana ma ka haungia na wane nae i
Ejipt.
25 (Nia ka manata sulia na tooa nia gi bobola fuana gera ka haitamana
tara a God ka aade nia fuana ka luke gera faasia na kanilaa, sui langi dasi
haitamana go.)
26 Sui ana tee fe dani lau, nia ka rikia roo wane Jiu gi daaro firu, ma nia
ka iili uria falelana aaroaroa i matanga daaro ka bae urii, <Moro rongo
fasi, gomoro naa roo waihaasina gi naa. Uria taa na moro ka firu?>
27 Sui tee wane ani daaro na e iili ta'a fuana ta wane aai ka uusungainia
a Moses, ka bae urii, <Tei naa aalu oe oko baita fuamere, ma oko aalu
wane ni keketolaa fuamere?
28 Oe dooria oko haungi nau laugo iilingia baa o haungia na wane baa i
Ejipt i roogi?>
29 Kada Moses e rongoa si doo naa, nia ka tafi faasia i Ejipt lea ka too na
ana i Midian, ma i seenae na afe nia ka faafutaa roo wela wane.
30 <<Haia, i buira fai aakwala fe ngali e sui, na ensel ka faatai fuana
Moses lao meamea kwesu ana eere na e agofia na ai na e too garangia fe
tolo i Saenae i laona aanogwou.
31 Moses ka kwele asianaa ana si doo na nia e rikia, ma ka idu garangia
kou na ai nae, hai ka riki diana ana. Sui nia ka rongoa na lingeena a Lord,
32 e urii, <I nau na God gera koo oe gi, God a Abraham, ma a Aesak ma
a Jakob.> Ma a Moses ka lelebe ma ka oote nia ni aada, sulia nia e mou
asianaa.
33 Ma a Lord ka bae urii fuana, <Lafua na tatae silipa oe gi faasia na
aemu gi, sulia si gula na oe take ana, na gano aabu.
34 Nau ku rikia na faafiilaa e ta'a asianaa gera iilia ana tooa nau na gera
too i Ejipt, ma kuka rongoa na lingeena na aangilaa gera gi. Nia naa nau
kuka sifo mai fuana kuka adomi gera. O lea na kou i Ejipt, sulia nau ku
oodu oe.>
35 <<Haia, a Moses na baa tooa Israel gi gera oote gera ana, ma daka bae
urii fuana baa, <Tei naa aalu oe oko baita usi gami, ma oko aalu wane ni
keketolaa fuagami?> Nia baa a God e oodua mai hai ka baita ma ka lukeda
fai nia si kwai'adomilaa faasia na ensel baa e faatai fuana laona ai baa e
harufia.
36 Ma a Moses ka talaia tooa Jiu gi faasia i Ejipt ma ka iilia si doo
kwaibalatana gi ma doo gi ni kwelelaa ana gi i Ejipt ma laona aasi na da
alangia <Aasi Kekeroa>, ma i laona aanogwou sulia fai aakwala fe ngali.
37 A Moses naa laugo baa e bae urii fuana tooa i Israel, <A God tara ka
oodua mai tee profet siagamu, iilingia na nia e oodu nau mai siagamu, ma
nia nae tara ta wane ua go ana tooa gamu gi.>

38 Haia, a Moses baa e too fai nia tooa i Israel ana oofuofua baa la
aanogwou, nia ka too fai nia na koo gia gi ma fai nia na ensel baa e faarai
fai nia i gwouna fe tolo baa i Saenae. Ma nia ka ngalia naa si faarongolaa
ana mouria faasia God eeri ka falea fuaga.
39 <<Sui, na koo gia gi gera ka oote gera go na roolaa sulia a Moses. Ma
gera ka aabulo ada faasia, ma gera doori oolilaa ada fui Ejipt.
40 Gera ka bae urii fuana Aaron, <O haungainia teni god fuamelu, eeri
gera ka talai gemelu. Sulia melu lalafusia taa na e iilia a Moses, na wane
baa e talai gemelu mai faasia i Ejipt.>
41 Ma gera ka haungainia na nununa bulumakau uria fooasilana ada,
ma na narelana na kwaisuusia fuana, ma gera ka aadea na maoma uria
na faabaitalana doo na gera haungainia i talada.
42 I aena na gera aade urinae, a God ka aabulo faasi gera, ma ka lugasida
eeri gera ka fooasia na ada na bubulu gi i langi, iilingia baa na profet
da kedea daka urii, <Gamu tooa i Israel, langi lau na doo fuagu uria na
haungilana na doo ana mouria ma na kwaisuusilaa ana sulia fai aakwala
fe ngali laona aanogwou.
43 Na babala na molu ngalia fai gamu ana naa doo fuana na god Molok
fai nia nununa bubulu na god gamu baa gera alangia ana Refan, gera na
nunui doo gi molu haungaida uria fooasilada. Ma sulia si doo nae gi, tara
nau kuka oodu gamu kou liufia fera i Babilon.>
44 <<Na koo gia gi gera aalua laugo na babala a God fai gera lao
aanogwou. Gera haungainia sulia si taa naa God e haea fuana a Moses
ma ka faatainia fuana.
45 I buira, na koo gia gi da ngalia na babala naa faasia maa gera gi. Ma
gera ka koua kou faida si kada gera lea fai nia a Josua ma gera ka ngalia si
gano gi faasia na tooa gi na a God e kwaetarida i nao gera. Ma na babala
nae e too i seenae lea ka dao ana si kada a David na aaofia.
46 Ma a God ka eele sulia a David, ma nia ka gania God haia ka
faalamania ka tolea ta beu fuana a God a Jakob.
47 Sui, ma a Solomon ana naa e tolea beu fuana.
48 <<Haia, ma a God tofungana mamana e langi kasi too i laona luma na
iimola gi da tolea. Sulia na profet e bae urii,
49 <A Lord e bae urii, Na fera i langi na gula ni gwourulaa ana initooa
nau, ma na molaagali na gula ni uurilaa nau. Haia, langi ta luma na gamu
haitamana tolelana naa e bobola uria kuka too i laona.
50 Sulia i nau naa ku haungainia na doo nae gi sui.>>>
51 Ma a Stefen e bae lau ka urii, <<Sui boroi ana gamu naa tooa gi Jiu,
na mango gamu e ngasi iilingia na tooa maadiu gi, ma na mourilagamu gi
ka rorodoa. Nia naa e aadea langi musi doori rongolana ma na aadelaa
sulia baelana a God. Sulia mu iilingia koo gamu gi, sulia muka iiliili laugo
uria takelaa usia Aanoedoo Aabu.
52 Na koo gamu gi daka iinokesia na profet gi sui. Sulia i nao ua mai gera
ka haungia na wane ni faarongolaa gi a God, na gera ainitalo ana lealana
mai na wane rao o'olo nia a God. Haia, ma ana si kada nae, muka fale nia
fuana na maalimaea nia gi, ma muka haumaelia.
53 Haia, ma ni gamu baa, mu ngalia na kwaieresia a God gi baa na ensel
gi da faleda mai fuagamu, sui langi molu si roo go sulia!>>

Gera haungia a Stefen.

54 Haia, ana si kada na wane baita gi laona oofulaa naa gera rongoa a
Stefen, na rakeda ka ngengelaa asianaa, ma gera ka ala makwaaru fuana
sulia gera rakehasuia asianaa.
55 Ma a Stefen, sulia nia fungu ana Aanoedoo Aabu, nia aada alaa uria i
langi ma ka rikia na initooa a God, ma ka rikia laugo a Jesus e take i bali
aba aaolo ana a God.
56 Ma a Stefen ka bae urii, <<Aada fasi! I nau ku rikia na fera i langi e
ifi, ma na Wela nia Iimola gi e take i bali aba aaolo ana a God!>>
57 Ma si kada na wane baita gi da rongoa si doo naa, daka bokosia na
aalingada, ma daka rii baita, ma daka oogururu faafi nia.
58 Ma daka ui ani nia uri maa faasia i laona na fera, ma daka hafalia na
uilana ana fou gi. Na wane gi na da uia ana fou gi, daka lafua na maku
tekwa gera gi ma daka aalua i siana tee wane daraa na hatana a Saul.
59 Ma si kada gera uia ana, a Stefen e fooa ka urii, <<Lord Jesus, oko
ngalia na mangogu.>>
60 Ma nia e boururu i aano, ma ka bae baita ka urii, <<Lord, oko manata
lukea na garolaa gera naa!>> Buira nia e haea si doo naa sui, nia ka mae
naa.

A Saul e iinokesia na soefaataia.

8

1-2 Haia, a Saul ka aalafaafia maelana a Stefen. Ma teni rafoe wane gi
gera ngalia, daka aalua nonina a Stefen, ma daka aangisia asianaa. Ma ana
fe maedani nae ua go, na soefaataia i Jerusalem ka hafalia na nonifiilaa,
sulia na iinokesilaa e baita. Ma na tooa gi sui na da manata mamana (na
aposol gi ka langi), gera ka tagala teefou uria fera gi i laona lolofaa i Judea
ma i Samaria.
3 Haia, a Saul ka hasi asianaa uria labasilana na soefaataia. Ma ka ruu i
laona luma gi uria abalangailana ni tei gera na da manata mamanaa ana
a Jesus, wane gi ma na geni gi laugo, ma ka aalu gera lao beu ni kanilaa.

Gera ainitaloa ana Faarongolaa Dianaa i Samaria.

4 Ma na tooa gi na da manata mamanaa, gera ka tagala ana fera gi sui.
Ma si kada gera liu ana, gera ka ainitaloa na baelana a God.
5 A Filip e lea uria tee maefera baita laona lolofaa i Samaria, ma ka
ainitalo ana Christ fuana tooa gi i seenae.
6 Ma na tooa gi i seenae, si kada gera ka rongoa na baelana Filip ma
daka rikia laugo na doo kwaibalatana gi na nia e iilida, gera ka fafurongoa
mamana taa gi na Filip nia e haea gi.
7 Sulia nia e taria aagalo ta'a gi faasia tooa oro gi, ma daka rii baita ana
si kada da haga mai faasida. Ma na tooa na nonida e mae ma tooa gi da
tero, nia e gurada teefou.
8 Ma na tooa i Samaria gi gera ka eele baita asianaa.
9 Haia, la fera nae, tee wane e too i seenae hatana a Simon, ma e tau
na mai nia faakwelea na tooa i Samaria ana raoa nia na aagalo gi. Ma ka
haea nia ta wane baita asianaa.
10 Ma na tooa gi sui i fera nae, na tooa baita gi ma tooa to'ou gi laugo,
gera ka fafurongo nia, ma gera ka haea nia na wane e too ana mamana
faasia a God, ma gera ka alangia ana <<Mamanaa baita>>.
11 Gera fafurongo nia sulia e tau na mai nia e iilia raoa nia nae gi ana
aagalo.

12 Haia, ma ana si kada gera ka rongoa a Filip e bae sulia na Faarongolaa
Diana sulia na Initooa a God ma a Jesus Christ, gera ka manata mamana,
ma gera ka siuabu, wane gi ma na geni gi laugo.
13 A Simon laugo ka manata mamana, ma ka siuabu. I buira, nia ka too
fai nia a Filip. Ma si kada nia e rikia a Filip e iilia na doo kwaibalatana gi
ma na doo gi ni kwelelaa ada gi, nia ka kwele asianaa.
14 Haia, na aposol gi na gera too ua i Jerusalem, ana si kada gera rongoa
tooa i Samaria gera manata mamana ana na baelana a God, gera ka oodua
a Peter fai nia a John siada.
15 Si kada daaro dao ana, daaro ka fooa fuana tooa nae gi da manata
mamana hai gera ka ngalia na Aanoedoo Aabu.
16 Sulia na Aanoedoo Aabu e langi kasi sifo ua faafia ta wane ada. Haia,
ma ni gera mone da siuabu sui na ana hatana Lord Jesus.
17 Sui a Peter ma John daaro ka aalua aba daaro gi i fafoda, ma gera kafi
ngalia na Aanoedoo Aabu.
18 Haia, ana si kada a Simon e rikia na aposol gi da aalua abada i faafida,
ma gera ka ngalia na Aanoedoo Aabu, nia ka ngalia si malefo ka hasi uria
falelanalaa fuana a Peter ma a John,
19 ka bae urii, <<Moro falea si mamanaa naa fuagu hai lea doo ku aalua
na abagu i fafona ta wane, tara nia ka ngalia laugo na Aanoedoo Aabu.>>
20 Sui a Peter e oolisia ka urii, <<Nia e bobola fuana si malefo oe fai nia
ni oe moro ka funu, sulia o manata hasa na falelaa nia a God na doo uria
folilana ana malefo.
21 Haia, ma ni oe langi osi bobola go uria raolaa fai gemelu, sulia na
manatalamu langi kasi o'olo i naona a God.
22 O oolitai manata naa faasia si manatalaa ta'a oe nae gi, ma oko fooa
fuana Lord eeri ka manata luke oe faasia manatalaa ta'a oe gi.
23 Sulia nau ku riki oe o kwaifii ta'a asianaa, ma oko too i farana kanilaa
ana aade ta'alaa.>>
24 Sui a Simon ka bae urii fuana Peter ma a John, <<Moro fooa fuana Lord
fuagu, eeri tesi doo ana doo naa gi na moro haeda kasi dao ani nau.>>
25 Ma i buira, a Peter fai nia a John daaro faarai sulia na taa gi na
daaro haitamana ana Jesus ma daaro ka bae sulia baelana a Lord. Sui
daaro ka ooli fui Jerusalem. Ma ana oolilaa daaro, daaro ka ainitalo ana
Faarongolaa Diana ana maefera oro gi i Samaria.

Filip fai nia wane baita i Etiopia.

26 Ma tee ensel a Lord e faarai fuana a Filip ka urii, <<O aade aagau, oko
lea i bali alaa sulia na tala too i Jerusalem ka lea uria Gasa.>> (Tala nae,
langi gera kasi lea naa sulia.)
27-28 Ma a Filip ka aade aagau, ma ka lea. Haia, ma tee wane baita faasia
i Etiopia e lea laugo mai sulia tala nae e ooli uri fera nia. Na wane naa nia
na wane uria aadalaa sulia na malefo nia na aaofia ni geni i Etiopia. Nia
too mai Jerusalem ana fooalaa fuana a God, sui ka ooli na ana fera laona
doo ni lealaa nia na hosi nae e abalangainia. Ma si kada nia lea ana, nia
gwouru, ka iidumia ana buka na profet Aesea e kedea.
29 Sui na Aanoedoo Aabu ka bae urii fuana Filip, <<Lea, oko too garangia
na wane loko.>>
30 Ma a Filip e lalao kou siana, ma ka rongoa nia iidumia ana buka profet
Aesea, ma ka soeledia ka bae urii, <<Oe haitamana na taa na oe o iidumia?
>>

31 Ma na wane baita naa e oolisia ka urii, <<Tara kuka haitama utaa ana,
lea langi ta wane haia ka talamatai nia fuagu?>> Ma nia ka soea a Filip
eeri ka raa kou siana hai ka gwouru fai nia.
32 Haia, na Kedelaa Aabu na nia e iidumia, nia urii, <<Nia iilingia na
sipsip na gera talaia uria na haungilana, ma nia langi kasi haea tesi baea
sulia e iilingia na gale sipsip kada gera olea ana iifuna ma langi si aangi.
33 Ma daka faawaelaa ada ana asianaa, ma gera ka keto nia ana sugelaa
gi. Haia, ma ka langi laugo ta wane haia ka haea tesi doo sulia na
ooliolitana gi, sulia na mourilana la molaagali e sui naa.>>
34 Haia, na wane baita naa ka bae urii fuana Filip, <<Faarongo nau, tei
naa profet naa e bae sulia? Suli nia i talana, langi sulia ta wane ete ana?
>>
35 Ma a Filip ka tala'ae faarailaa fuana sulia na Faarongolaa Diana sulia
a Jesus, hafalia ana si kade Kekedelaa Aabu naa.
36 Ma ana si kada gera lea sulia tala, gera ka liu ootofana tee kafo. Ma
na wane baita naa ka bae urii fuana Filip, <<Na kafo naa, taa naa lui nau
langi kusi siuabu?>>
37 Ma a Filip ka bae urii fuana, <<Oe haitamana oko siuabu go amu, lea
so oko manata mamana ana a Jesus ana mourilamu teefou.>>
Nia oolisia ka urii, <<Iiuka, nau ku manata mamana ana Jesus Christ nia
na Wela a God.>>
38 Sui na wane baita na ka haea hosi naa ka take ngado, ma daaro Filip
daaro ka sifo laona kafo, ma Filip ka siuabua.
39 Haia, si kada daaro tae mai ana faasia la kafo, na Aanoedoo a Lord
lea mai ka ngalia ali'ali na ana a Filip. Ma na wane baita naa ka langi si
riki nia naa lau. Ma nia ka lea dongaa na ana, fai nia na eelelaa baita.
40 Ma a Filip ka dao ali'ali na ana i Asotus, ma ka liufia maefera i seenae
gi fai nia ainitalongailana na Faarongolaa Diana ana fera nae gi, lea ka
dao i fera Sesarea.

A Saul e oolitai manata.

9

1 Ma ana si kada nae laugo, a Saul ka tasa dongaa fai nia na baelaa nia
gi uria na haungilana oote fafurongo a Lord gi. Ma nia ka lea siana na
Fooanigwou,
2 ma ka gania haia nia ka kedea ta faarailaa fuana na wane baita gi ana
Beu Aabu ni Figulaa gi i Damaskus, hai gera ka faalamainia uria nanilaa
uria na tooa na da manata mamana ana a Lord, ma lea nia daotoona ta
wane langi ta geni urinae, nia ka bobola uria na dumulilada ma ka ooli
mai faida fui Jerusalem.
3 Ma ana si kada nia lea fui Damaskus ma ka dao garangia na kou i fera,
ali'ali na raralaa faasia lao mamangaa ka rara gali nia.
4 Ma i nia ka asi nia i hae gano, ma nia ka rongoa tee lingee doo ka bae
urii fuana, <<Saul, Saul! Uria taa na oko iinokesi nau?>>
5 Sui a Saul e oolisia ka urii, <<Lord, oe ni tei naa?>>
Ma na lingee doo naa e oolisia ka urii, <<I nau a Jesus, na wane na o
iinokesia.
6 Haia, o tatae, oko lea i fera haia daka faarongo oe ana si taa na fuana
oko iilia.>>

7 Ma na wane nae gi na da lea fai nia a Saul, gera ka too ngado, ma langi
dasi haea ta baea. Ni gera mone da rongoa na lingee doo nae, ma langi
dasi rikia go ta wane.
8 Sui a Saul e tatae mai, ma ka kwalia na maana gi, ma ka afetai fuana
haia so ka rikia tesi doo. Ma gera dau ana abana, gera ka talaia uria i
Damaskus.
9 Ma sulia oolu maedani naa, Saul langi kasi rikia ana tesi doo. Ma sulia
oolu maedani nae gi laugo, ma ka langi si ania tesi fanga, nia ka langi si
gwoufia tesi kafo.
10 Haia, tee fafurongo a Jesus hatana a Ananias e too laugo i Damaskus,
ma nia e rikia a Lord ana faataia. Ma a Lord ka bae urii fuana, <<Ananias
ae.>>
Ma a Ananias e oolisia ka urii, <<Lord ae, nau naa.>>
11 A Lord ka bae urii fuana, <<O aade aagau, oko lea uria na tala na gera
alangia ana <Tala O'olo>, ma oko lea uria luma a Judas, oko soeledia uria
tee wane faasia i Tarsus hatana a Saul. Nia e fooa ana nae,
12 ma nia ka rikia tee wane ana faataia hatana a Ananias e ruu mai siana
ma ka aalua na abana gi faafia eeri na maana gi ka aada lau.>>
13 Sui a Ananias e oolisia ka urii, <<Lord ae, tooa oro gi asianaa gera
uunuunu siagu sulia wane naa ma na doo ta'a oro gi nia e iilia fuana tooa
oe gi i Jerusalem.
14 Ma i nia e lea mai i seegi i Damaskus naa eeri nia ka dumulia ni tei
gera na da fooasi oe, sulia na fataabu baita gi da faalamainia fuana.>>
15 A Lord e oolisia ka bae urii fuana, <<O lea amu, sulia i nau naa ku
aadafili nia hai ka rao fuagu ma ka ainitalongainia na hatagu siada tooa
maadiu gi ma na aaofia gi ma fuana tooa i Israel gi laugo.
16 Haia, tara i nau ana i talagu na tara kuka faatainia fuana taa gi na
tara nia ka nonifii ana gi sulia na ainitalolaa ani nau.>>
17 Sui a Ananias e lea ka ruu siana i luma nae, ma ka aalua abana gi
fafona Saul, ma ka bae urii, <<Wai haasi Saul ae, a Jesus na Lord i talana
na e oodu nau mai. Nia baa e faatai fuamu sulia na tala ana si kada baa
o lea mai see. Nia ka oodu nau mai, eeri oko aada lau ma oko fungu ana
Aanoedoo Aabu.>>
18 Ma ali'ali na doo mala na uunufae iia gi ka asia faasia na maana a
Saul, ma nia ka aada lau. Sui nia e tatae, ka take, ma ka siuabu.
19 Ma buira nia fanga sui, na nonina kafi rigita lau.

Saul e ainitalo ana Faarongolaa Diana i Damaskus.

Ma a Saul ka too fai nia na fafurongo gi i Damaskus sulia aange maedani.
20 Ma nia ka lea ali'ali uria Beu Aabu ni Figulaa, ma ka tala'ae baelaa
naa sulia a Jesus, <<I nia na Wela nia a God.>>
21 Haia, tei gera na da rongo nia, gera ka kwele asianaa, ma gera ka
ledida kwailiu daka urii, <<Na wane naa baa e too i Jerusalem, ma ka
haungia ni tei gera baa da fooasia a Jesus? Ma nia e lea mai see eeri ka
dumulida ma ka talaida siana na fataabu baita gi.>>
22 Sui na baelana a Saul ka rigita asianaa ma ka faamamana a Jesus nia
na wane aadafililana a God. Ma e urinae, na Jiu gi na gera too i Damaskus,
gera ka lalafusia na oolisilanalaa ana tesi doo.
23 Ma i buira maedani oro gi e sui, na Jiu gi gera ka oofu uria haungailana
teni si manata eeri gera ka haungia a Saul.
24 Haia, ana dani ma na rodo gera ka folo usia na maehaga ana fera nae
eeri gera ka haungia. Sui a Saul ka rongo aalinga ana manata gera gi.

25 Ma ana tee fe rodo, na fafurongo nia gi da ngalia, daka faasifoa laona
na lulue uria i maa ana mae kwakwada gwouna sulufou na gera uia galia
ana fera nae.

Saul e too i Jerusalem.

26 Ma a Saul ka lea i Jerusalem, ma ka iiliili uria lea oofulaa fai gera
na tooa na da manata mamana ana a Jesus. Sui langi gera kasi manata
mamana ana hasa nia na fafurongo a Jesus laugo, ma gera ka mou ani nia.
27 Haia, a Banabas e lea mai, ka talaia siana na aposol gi, ma ka faarongo
gera ana na a Saul e rikia a Lord sulia tala, ma a Lord ka faarai laugo
fuana. Nia ka faarongo gera laugo ana a Saul na e bae rara'a sulia a Jesus
i Damaskus.
28 Ma gera kafi manata mamana, ma a Saul kafi too fai gera, ma ka liufia
fera i Jerusalem, ma ka bae rara'a sulia a Jesus.
29 Ma nia ka bae ma ka oolisusuu fai nia na Jiu gi na gera bae ana baelaa
Grik, ma gera ka iiliili uria haungilana.
30 Ma ana si kada na tooa gi na da manata mamana da rongoa si doo
naa, gera ka talaia a Saul uria i Sesarea, ma gera ka oodua uria i Tarsus.
31 Haia, na soefaataia i Judea ma i Galili ma i Samaria, gera kafi too ana
fanualama ana si kada nae. Ma na soefaataia ka rigita ma ka baita lau
ana tooa oro gi na gera manata mamana. Nia urinae, sulia na Aanoedoo
Aabu e adomi gera, ma gera ka manata baita ana a Lord.

Peter e lea i Lida ma i Jopa.

32 Ma a Peter ka lea ana maefera oro gi, ma ana tesi kada nia ka lea i
Lida uria na daotoolana tooa a God gi na gera too i lao maefera nae.
33 Haia, i seenae, nia ka daotoona tee wane hatana a Aeneas, na nonina
e mae, ma ka lalafusia tataelaa faasia na iifitai nia sulia kwalu fe ngali.
34 Ma a Peter ka bae urii fuana, <<Aeneas ae, Jesus Christ tara ka gura oe
ana si kada nae. O tatae, oko lukumia na iifitai oe.>> Ma ali'ali a Aeneas
ka tatae.
35 Ma na tooa gi sui na gera too i Lida ma i Saron, gera rikia, ma gera ka
manata mamana ana a Lord.
36 Haia, i Jopa, tee geni na e manata mamana e too i seenae, na hatana
ni Tabita. (Ana baelaa i Grik ni Dorkas, ma na malutana na doo fai ae gera
alangia ana <<dia>>.) Nia e iilia asianaa si doo diana oro gi ma ka adomia
asianaa laugo na tooa na da siofaa.
37 Ma ana si kada naa, nia e matai, ma ka mae. Haia, gera saufia nonina,
sui gera ka ngalia uria kade luma i langi, ma gera ka faateofia i seenae.
38 Haia, na fera nae Jopa langi kasi tau go faasia i Lida, ma ana si kada
na tooa na da manata mamana gi da rongoa a Peter e too i Lida, gera ka
oodua roo wane gi siana fai nia na baelaa naa gi urii, <<O lea ali'ali mai
siamelu.>>
39 Sui a Peter e lea fai daaro. Ma si kada nia e dao ana, gera ka talaia
uria kade luma nae i langi. Na oru geni gi sui go, da oofu siana a Peter i
seenae, ma daka aangi, ma gera ka faatainia na maku oro gi na geni nae
e taida si kada nia e mouri ua ana.
40 Sui a Peter ka oodu gera teefou haia daka haga i maa faasia kade luma
nae, ma nia ka bourure, ka fooa. Sui nia ka aabulo fuana nonidoo nae, ka
bae urii fuana, <<Tabita ae, o tatae.>> Ma na geni nae ka kwalia maana ma
si kada nia e aada kou, nia ka rikia a Peter, ma nia e tatae ma ka gwouru.

41 Ma a Peter ka dau ana na abana, ma ka adomi nia ka tatae. Sui nia
ka soea mai na oru geni baa gi fai nia na tooa aai na da manata mamana
gi, ma ka faatainia ni Dorkas na e mouri naa.
42 Sui na uunuunulaa sulia na doo naa ka talofia fera i Jopa loulou, ma
na tooa oro gi gera ka manata mamanaa ana a Lord.
43 Ma a Peter ka too i Jopa sulia fe dani oro fai nia na wane hatana
Simon, na wane rao ana ungana doo fai ae gi.

A Peter fai nia a Kornelius.

10

1 Ma tee wane i Sesarea na hatana a Kornelius, nia na wane baita ana
wane ni oomea gi i Rom na gera alangia ana <<Oomea i Itali>>.
2 Nia na wane na e hae baita ana a God, ma ka fooasia laugo sulia dani.
Nia fai nia na aebara nia gi teefou, gera fooasia a God, ma ka iili doo diana
oro gi uria adomilana tooa siofaa gera Jiu gi laugo.
3 Haia, ma e bobola fai nia ooula kade hato i haulafi ana tee fe dani, nia
ka rikia tee faataia na e faatai folaa ana na ensel a God e lea mai ma ka
bae urii fuana, <<Kornelius ae.>>
4 Ma nia e bubu tete ana ensel nae, ma ka mou, ma ka urii, <<Wane baita
ae, taa naa oe o dooria?>>
Ma na ensel naa e oolisia ka urii, <<God e eele asianaa faafia na fooalaa
oe gi fai nia na aade dianalaa oe gi ana adomilana na tooa siofaa gi, ma
nia ka langi si manata buro uria na oolisilamu.
5 Haia, o oodua teni wane ana si kada nae fui Jopa eeri daka soea mai
tee wane hatana a Simon Peter.
6 Nia e too i laona luma nia tee wane e rao ana ungana doo fai ae gi
hatana a Simon baa na luma nia e too i fakana aasi.>>
7 Na ensel naa e faarai urinae fuana sui, ka lea na ana. Ma a Kornelius
ka soea roo wane ana wane gi na da rao i laona luma nia fai nia tee wane
ana oomea nia, na wane na nia e fooasia laugo a God.
8 Ma nia ka faarongo gera ana na doo nia rikia ma ka rongoa. Sui nia
ka oodu gera fui Jopa.
9 Sui ana ruana maedani, kada daalu lea ua kou ana ma daalu ka garangi
dao na kou ana maefera i Jopa, a Peter ka raa i fafo luma uria fooalaa i
aasoa.
10 Ma nia ka fiolo ma ka doori fanga. Ma ana si kada gera aade aagau
ua ana fanga, nia ka rikia na faataia.
11 Nia ka rikia i langi e ifi, ma ka rikia na doo iilingia maku rereba na
gera faasifoa mai uria la molaagali ana fai susui doo gi.
12 Haia, laona maku nae na doo momouria gi ma doo fai ae gi, doo
aangoango gi, ma na manu kwasi gi.
13 Sui nia ka rongoa tee lingee doo ka bae urii fuana, <<Peter ae, tatae
oko haungida, ma oko anida.>>
14 Ma a Peter e oolisia ka bae urii, <<Lord ae, langi asianaa go, sulia nau
langi kusi ania na doo na e mola ma ka bilia.>>
15 Sui na lingee doo naa ka bae lau urii fuana, <<Langi osi hae mola ma
langi bilia ana tesi taa na a God e haea e diana uria anilana.>>
16 Oolu si kadamanga na doo na e faatai ana urinae, sui daka oolifainia
laugo ada fui langi.

17 Ma a Peter ka manata sulia malutana faataia na nia rikia. Ma ana si
kada nae laugo, na wane baa gi a Kornelius e ooduda mai, gera ka soeledi
uria luma a Simon, ma gera ka dao naa maana maehaga.
18 Sui gera soe daka urii, <<Taa wane hatana Simon Peter e too i see?>>
19 Ma ana si kada nae, a Peter e manata ua go ana sulia na faataia nae
nia rikia sulia nia dooria ka haitamana na malutana. Ma na Aanoedoo
Aabu ka bae urii fuana, <<Fafurongo fasi, na oolu wane da dao i see, gera
nani uri oe.
20 Tatae, oko sifo siadaalu, ma langi osi manata ruarua uria lealaa fai
daalu, sulia nau naa ku oodu daalu mai.>>
21 Sui a Peter e sifo kou siadaalu, ka bae urii, <<I nau naa wane baa na
molu ledi uria. Haia, ma na taa na molu lea mai uria?>>
22 Gera oolisia daka bae urii, <<Kornelius na wane baita ana oomea naa
e oodu gemelu mai. Nia na wane diana, ma ka fooasia laugo a God. Ma na
tooa i Jiu gi sui gera ka manata baita asianaa ani nia. Haia, ma tee ensel
a God e haea fuana eeri ka soe oe uria i luma nia, haia ka rongoa tesi taa
na tara oko haea.>>
23 Ma a Peter ka soea kou wane nae gi i luma, eeri daalu ka teo fai nia
ana fe rodo nae.
Sui ubongi ana ruana maedani, nia e aade aagau, ma ka lea fai daalu
ma fai nia teni wane gi na da manata mamana faasia i Jopa.
24 Ana fe dani buira, gera ka dao i Sesarea na gula a Kornelius e maasi
nia ana. Ma na tooa futa nia gi ma na ruana nia gi na e soeda mai, gera
laugo daka maasia fai nia a Kornelius.
25 Ma si kada Peter hasa e ruu kou, a Kornelius ka kwaitodai fai nia, ma
ka asi nia maana aena Peter, ma ka boururu usia.
26 Sui Peter ka faatataea ka bae urii, <<O take, sulia ni nau na wane
laugo.>>
27 Ma Peter e faarai fai nia a Kornelius, ma daaro ka ruu kou luma. Ma
nia ka rikia tooa oro gera figu.
28 Ma nia ka bae urii fuada, <<Gomolu molu haitama diana sui go ana
na kwaieresia gemelu Jiu gi e luia langi melu si ruu lao luma gomolu gi,
ma langi melu si iili oofu ana tesi doo fai gamu tooa na langi molu si Jiu.
Sui a God ka faatainia fuagu langi kusi manata ta wane ana wane bilia.
29 Nia naa aadea nau ku lea mai ana si kada na oe soe nau mai, ma langi
kusi lea mai fai nia ta manata ruarualaa. Haia, nau ku ledi gamu, uria taa
na molu ka kwaiodui kou uri nau?>>
30 A Kornelius e oolisia ka urii, <<Oolu maedani e sui na kou, i nau ku
fooa agu i luma nau i haulafi urinae, ma ali'ali tee wane oofi ana maku
sinasina ka take i naofagu,
31 ma ka bae urii, <Kornelius ae, God e rongoa fooalaa oe, ma ka rikia
na raolaa diana oe gi ana adomilana na tooa siofaa.
32 O oodua ta wane ka lea i Jopa eeri ka soea mai tee wane hatana Simon
Peter. Nia e too siana a Simon na wane baa e rao ana ungana doo fai ae
gi, ma na luma nia e too i fakana aasi.>
33 Nia naa, i nau ali'ali kuka kwaiodui kou uri oe. Ma oe oko diana
asianaa na oko lea mai. Haia, a God e too fai golu sui, ma melu ka
kwaimaasi uria rongolana tesi taa na a Lord e dooria oko haea.>>

Na baelana a Peter.

34 A Peter e bae ka urii, <<I nau ku haitama diana na ana, a God e rikia
na tooa gi sui ka bobola sui go, ma e langi kasi eefaa wane gi.

35 So ni tei ka manata baita ana a God ma ka iilia si doo o'olo gi, nia naa
na wane na a God e dooria, boroi ana ta aebara taa na e lea mai faasia.
36 Molu haitamana naa na baelaa a God e falea fuana na tooa i Israel gi
sulia na Faarongolaa Diana ana na fanualama na a Jesus Christ e falea. I
nia na Lord fuana tooa gi sui.
37 Molu ka haitamana naa laugo na doo baita baa gi e fuli i Israel, hafali
mai i Galili, buira baa a John e faatolomai sulia na siuabulaa.
38 Ma molu ka haitamana naa laugo sulia a Jesus na wane i Nasaret,
ma molu ka haitamana laugo a God ka falea na Aanoedoo Aabu ma na
mamanaa fuana. A Jesus e lea ana gula oro gi, ma ka iilia na doo diana gi
ma ka guraa na tooa gi da too i farana kanilaa a Satan, sulia a God e too
fai nia.
39 I gemelu melu rikia na doo nae gi a Jesus e iilida i Israel ma i Jerusalem.
Sui gera ka haumaeli nia ada ana fotoilana i fafona airarafolo.
40 Sui, a God ka tataea faasia na maea ana ooluna fe dani, ma ka faatai
nia fuamelu.
41 Nia langi si faatai lau fuana tooa gi sui, ma nia e faatai go ana fuamelu
na tooa gi na a God e filida haia melu ka rikia ma melu ka faamamanaa.
Sulia gemelu naa melu fanga ma melu ka gwou fai nia i buira na nia e
tatae faasia na maea.
42 Ma nia ka oodu gemelu haia melu ka ainitalongainia na Faarongolaa
Diana fuana tooa gi ma melu ka haea nia na wane a God e filia hai ka
ketoa tooa da mouri gi fai nia tooa da mae gi.
43 Ma na profet gi sui go da bae sulia, ma daka haea ni tei gera na da
manata mamana ani nia, a God tara ka manata lukea na aade ta'alaa gera
gi, sulia na mamanaa ana hatana.>>

Na tooa langi dasi Jiu da ngalia na Aanoedoo Aabu.

44 Ma ana si kada a Peter e faarai ua ana, na Aanoedoo Aabu ka sifo
faafia na tooa na da fafurongoa na baelana.
45 Ma na tooa i Jiu na da manata mamana ana a Jesus ma daka lea mai
faasia i Jopa fai nia a Peter, gera ka kwele asianaa, sulia a God e falea na
falelaa nia ana na Aanoedoo Aabu fuana na tooa maadiu gi laugo.
46 Sulia na Jiu nae gi, da rongoa na tooa maadiu gi gera bae laugo ana
baelaa e'ete gi ma gera ka hae initoo ana a God. Ma a Peter ka bae urii,
47 <<Na tooa naa, gera ngalia naa na Aanoedoo Aabu iilingi gemelu laugo.
Haia, ma langi tesi doo na ka aadea uria luilada faasia siuabulaa ana
kafo.>>
48 Ma a Peter ka haea gera ka siuabu ana hatana Jesus Christ. Sui gera
ka gani nia hai ka too lau sulia ta aange maedani fai gera.

Peter e falea faarongolaa fuana soefaataia i Jerusalem.

11

1 Sui na aposol gi fai nia na tooa gi na da manata mamana na da too i
Judea, gera rongoa na tooa maadiu gera manata mamana naa laugo ana
baelana God.
2 Ma ana si kada a Peter e ooli i Jerusalem, na tooa na da dooria ole-
marikolaa ana wane gi, gera ka ngatafia a Peter,
3 daka urii, <<Ni oe o ruu la luma gera tooa maadiu gi ma langi dasi
ole-mariko, ma oko fanga fai gera!>>

4 Ma a Peter ka uunuunu fuada sulia na doo gi sui na e fuli ka urii,
5 <<Ana si kada ku too ana fera i Jopa, nau ku fooa ma kuka rikia tee
faataia. Nau ku rikia doo mala maku rereba da faasifoa mai faasia i langi
ana fai susui doo gi, ma ka dao siagu.
6 Ma nau ku aada i laona, ma kuka rikia doo mouria gi la gano, doo fai
ae gi, doo aangoango gi, ma na manu kwasi gi.
7 Sui, kuka rongoa na lingee doo ka bae urii, <Peter ae, o tatae, oko
haungida, ma oko anida!>
8 Ma kuka bae urii, <Lord ae, langi asianaa go, sulia nau langi kusi ania
ua ta doo na e mola ma langi ka bilia.>
9 Sui na lingee doo naa faasia langi ka bae lau ka urii, <Langi osi hae
bililana na taa gi na a God e haea e faalu.>
10 Na doo nae e urinae sulia oolu si kadamanga, sui daka oolifainia laugo
ada i langi.
11 Ana si kada nae, na oolu wane na tee wane e ooduda mai siagu faasia
i Sesarea, da dao na i maana luma na ku too ana.
12 Ma na Aanoedoo Aabu ka haea fuagu haia langi kusi manata ruarua
uria lealaa fai gera. Haia, na oono wane gi na da manata mamana na gera
too i Jopa, gera ka lea laugo fai nau uria Sesarea, ma melu ka ruu i laona
luma a Kornelius.
13 Ma nia ka faarongo gemelu ana na nia e rikia na ensel e take i laona
luma nia ma ka haea fuana, <O oodua ta wane uria i Jopa eeri ka soea mai
na wane na hatana a Simon Peter.
14 Nia tara ka haea na baea gi fuamu eeri ni oe fai nia na aebara oe molu
ka mouri.>
15 Haia, ana si kada ku hafali faarai go agu fuada, na Aanoedoo Aabu ka
sifo na mai faafida iilingi nia sifo mai faafi golu baa ana hafalilana mai.
16 Ma kuka manatatoona si taa baa a Lord e haea baa ka urii, <John
e siuabua na tooa gi ana kafo, haia ma ni gamu tara muka siuabu ana
Aanoedoo Aabu.>
17 Haia, nia e folaa asia go a God e falea si falelaa fuana tooa maadiu, ka
iilingia laugo nia falea si falelaa nae fuagolu ana si kada baa golu manata
mamana ana Lord Jesus Christ. Urinae, nau kusi bobola uria luilana a
God!>>
18 Ma ana si kada gera rongoa ana si doo naa, na kwaiesilaa gera gi e sui,
ma gera ka baelafea na ada a God, gera ka urii, <<A God e falea laugo si
kada fuana tooa maadiu gi eeri gera ka oolitai manata ma gera ka mouri!
>>

Na soefaataia i Antiok.

19 Ma sulia na iinokesilaa ana si kada baa gera haungia ana Stefen, na
tooa gi na gera manata mamana daka tagala. Ma na bali ada gera lea fui
Fonisia ma i Saeprus ma i Antiok, ma gera ka ainitalo ana Faarongolaa
Diana fuana tooa i Jiu gi go ana.
20 Ma teni wane gi na gera manata mamana na gera faasia i Saeprus
ma i Saeren, gera ka lea fui Antiok, ma gera ka ainitalo ana Faarongolaa
Diana sulia Lord Jesus fuana tooa maadiu gi laugo.
21 Ma na mamanaa a Lord ka too fai nia na tooa gi na da manata
mamana, ma na tooa oro gi, gera ka manata mamana, ma gera ka aabulo
fuana a Lord.
22 Haia, na uunulaa sulia na doo nae gi ka talofia na soefaataia i
Jerusalem, ma na wane baita gera gi daka oodua a Banabas fui Antiok.

23 Ma ana si kada nia e dao, nia ka aada haitamana a God e faadianaa
tooa i seenae, ma nia ka eele asianaa, ma ka aare gera sui eeri gera ka
ngasi ana manata mamanalaa gera gi ana a Lord.
24 Haia, a Banabas nia na wane diana ma na fiimamanaa nia ka rigita,
ma ka fungu ana Aanoedoo Aabu. Ma na tooa oro gi gera ka hafali manata
mamanalaa ana Lord.
25 Sui a Banabas ka lea fui Tarsus, e nani uria Saul.
26 Si kada nia daotoona ana, nia ka talaia, daaro ka lea uria i Antiok. Ma
daaro ka too i seenae sulia tee fe ngali. Ma daaro ka oofu fai nia tooa oro
gi na gera manata mamana i seenae, ma daaro ka faatolomai gera. Haia,
ma i Antiok na tooa gi da hafalia uria alangilana na tooa gi na da manata
mamana ana <<Christian gi>>.
27 Ma ana si kada nae, teni profet gi gera lea faasia i Jerusalem daka lea
uria Antiok.
28 Tee wane ada na hatana a Agabus e take, ma ka bae ana mamanaa ana
Aanoedoo Aabu, ka haea tara na uunifioloa baita tara ka liu lao molaagali.
(Nia dao mai ana si kada Kadius e aaofia i Rom.)
29 Ma na fafurongo gi, gera ka manata uria falelana si malefo fuana tooa
gi na da manata mamana na gera too i Judea uria adomilada. Ma na tooa
gi sui daka falea si taa na e bobola hai daka falea.
30 Ma gera ka iilia si doo naa, ma gera ka falea si malefo fuana Banabas
ma Saul hai daaro ka ngalia fuana wane baita gi ana soefaataia i seenae.

Gera iinokesia na soefaataia.

12

1 Ma ana si kada nae, a Herod na aaofia nia ka iinokesia teni wane ana
soefaataia.
2 Ma ka oodua na wane ana oomea nia gi uria haungilana a James na
aua a John ana naefe.
3 Ma si kada nia rikia na Jiu gi gera eele asianaa sulia na doo na nia e
aadea, nia ka oodua na wane ana oomea nia gi daka dumulia laugo a Peter.
(Nia aadea si doo na ana si kada ana Fafangaa da alangia ana <<Beredi na
e langi ta iisi i laona>>.)
4 Ma i buira gera dumulia a Peter sui, gera ka aalua i laona beu ni kanilaa,
ma fai bubulutaa ana wane ana oomea gi na gera folo usia, ma i laona
bubulutaa nae gi, gera aalua fai wane laona tee bubulutaa. Sulia a Herod
e manata uria ketolana a Peter i maana tooa gi buira na Fafangaa ana
Lofoagaua.
5 Ma a Peter ka too go ana lao beu ni kanilaa. Ma na tooa gi la soefaataia,
gera ka fooa ago'ago asianaa fuana a God fua a Peter.

Na ensel e faahagaa a Peter faasia la beu ni kanilaa.

6 Ma ana fe rodo i nao suifetei a Herod kafi ketoa a Peter i maana tooa,
a Peter e teo ana matangana roo wane fofolo gi. Gera kania ana roo si oko
kakai halo, ma na wane fofolo gi gera ka folo laugo mai maana maehagaa
ana beu ni kanilaa.
7 Ma ali'ali na ensel a Lord e lea mai ka take siana, ma na raralaa ka
talafia laona kade beu ni kanilaa nae nia teo ana. Ma na ensel e dau ana
gwouna abana a Peter ka faaadaa, ka bae urii, <<O tatae ali'ali!>> Haia,
na oko baa gi gera kania ana abana gi ka asia na ana faasia na abana gi.

8 Sui na ensel naa ka bae urii, <<O oofi ana maku oe, ma oko aalua tatae
silipa oe gi aemu.>> Ma a Peter ka aade sulia. Sui na ensel ka bae lau urii,
<<O fuu faafi oe ana maku ruruu baita oe, oko lea mai fai nau.>>
9 Ma a Peter ka lea sulia i maa faasia laona beu ni kanilaa. Ma nia langi
kasi haitamana na doo gi na ensel na e aadea ana, na doo mamana, sulia
nia manata hasa nia rikia go ana na faataia.
10 Sui na ensel naa fai nia a Peter daaro ka lea, daaro ka tafusia eetana
wane fofolo, sui ruana wane lau, sui daaro kafi dao ana maa na gera
haungainia ana kakai halo gi, na e lea kou uria fera. Ma na maa nae ka
ifi go ana i talana fuadaaro, ma daaro ka haga kou. Ma si kada daaro fali
sulia tala baita, ali'ali na ensel naa ka lea na ana faasia a Peter.
11 Ma a Peter kafi haitamana na doo na e aadea ma ka bae urii, <<Haia,
nau kufi haitamana nia e mamana. A Lord e oodua mai na ensel nia ma
ka adomi nau eeri a Herod fai nia na tooa i Jiu gi, langi gera kasi haungi
nau iilingia na da manata uria iililana.>>
12 Sulia nia haitamana naa si doo na e aadea, nia ka lea fui luma ni Mary
tee nia John Mark. Ma na tooa oro gi gera oogu lao luma nae, gera fooa
ada.
13 Si kada a Peter e dao mai, nia ka take i buira maa, ka kidikidi. Ma tee
haari raolaa i luma nae na hatana ni Roda e lea mai.
14 Ma si kada nia rongo haitamana lingeena a Peter, nia ka eele asianaa,
ma ka langi si ifingia lau na maa. Nia e lalao ooli, ka faarongo fasi ana
ana a Peter na e take mai maa.
15 Sui langi dasi manata mamana ana, ma gera ka haea nia e ooewanea.
Sui nia e uunuunu dongaa ka bae urii, <<Nau ku bae mamana.>>
Sui gera oolisia gera ka urii, <<Na ensel nia naa.>>
16 Ma ana si kada nae laugo, a Peter ka kidikidi lau. Ma ana si kada gera
ifingia na maa, gera ka rikia a Peter, ma gera ka kwele asianaa.
17 Sui nia ka mamalafooa fuada haia gera ka too aaroaro haia ka
faarongo gera ana na a Lord e faahaga nia faasia laona beu ni kanilaa.
Ma nia ka bae urii, <<Molu lea, molu ka faarongo ana doo nae gi fuana a
James fai nia na tooa gi aai na da manata mamana.>> I buira nia e haea
na doo nae gi sui, nia ka lea na ana uria ta gula ete.
18 Sui i ubongi, na ngalungalua baita ka nii matangana wane da fofolo
gi, sulia da lalafusia na taa na e aadea a Peter.
19 Ma a Herod ka falea baelana haia gera ka nanisia a Peter. Ma langi
gera kasi daotoona. Ma nia ka soea mai na wane fofolo gi, ka soeledi gera.
Sui nia ka oodua na wane ana oomea nia gi hai daka haumaeli gera.
Ma i buira, a Herod ka lea faasia i Judea lea ka too i Sesarea.

Na maelana a Herod.

20 Ma a Herod ka rakehasu asianaa fuana too i Taea ma i Saedon. Ma
gera oofu gera i talada, sui daka lea siana a Herod. Suifetei dafi lea siana
Herod, gera ka lea fasi ada siana a Blastus eeri ka adomi gera, sulia nia na
wane baita laona luma a Herod. Sui gera lea siana a Herod, gera ka gania
uria fanualama. Gera gania urinae, sulia na fera gera gi na da ngali fanga
faasia na lolofaa na a Herod e Aaofia ana.
21 Haia, ma e dao ana fe dani baita na a Herod e aadafilia eeri ka ruufia
ana maku ni aaofia, ma kafi gwouru ana gula ni gwourulaa ni aaofia hai
ka faarai fuana tooa.
22 Si kada nia faarai ana, na tooa gi da rii daka urii, <<Na lingeena e
langi si iilingia na lingeena wane, na lingeena e iilingia lingeena ta god!>>

23 Ma ali'ali na ensel a Lord e lea mai ma ka kwaea Herod, sulia nia langi
kasi hae initoo ana a God. Ma na waawaa gi daka ania, ma nia ka mae.
24 Ma na baelana a God ka tagala ana fera oro gi, ma na tooa oro gi daka
manata mamana ana.
25 Ma a Banabas ma Saul daaro ka ooli mai faasia Jerusalem buira daaro
faasuia na raoa na gera falea fuadaaro. Ma daaro ka talaia a John Mark
fai daaro.

Gera aadafilia Banabas ma Saul.

13

1 Laona soefaataia i Antiok, teni profet ma na faatolomai gi gera too
laugo: Banabas, Simion (baa gera alangia ana <<Bubulua>>), Lusius (faasia
i Saeren), Manaen (baa da suluia fai nia a Herod na aaofia), ma a Saul.
2 Ana si kada gera fooasia ana Lord fai nia na aabu fangalaa, na
Aanoedoo Aabu ka bae urii fuada, <<Molu aalua a Banabas fai nia a Saul
fuagu uria iililana na raoa na nau ku aadafili daaro uria.>>
3 Buira, gera aabu fanga ma gera fooa, sui gera ka aalua abada faafia na
gwou daaro, sui gera ka oodu daaro.

I Saeprus.

4 Ma sulia na Aanoedoo Aabu e oodua Banabas ma a Saul, daaro ka lea
uria i Selusia faasia i Antiok, daaro ka aato folo uria na aauaua i Saeprus.
5 Si kada daaro dao ana fera i Salamis, daaro ka ainitalo ana baelana
God laona Beu Aabu ni Figulaa gera Jiu gi. Haia, a John Mark e nii laugo
fai daaro uria adomilaa daaro.
6 Haia, si kada gera lea faasia Salamis, daalu ka lea dongaa faafolo ana
aauaua nae uria i Pafos. Seenae, daalu ka kwaitodai fai nia tee wane
hatana a Barjesus, na e rao ana aagalo gi. Nia naa na wane i Jiu ma ka
haea nia na profet.
7 Nia na ruana nia na wane baita ana aauaua nae hatana Sergius Paulus,
na wane liotoo asianaa. Na wane baita nae ka soea a Banabas ma Saul
siana, sulia e dooria ka rongoa baelana a God.
8 Sui a Barjesus na e rao ana aagalo, hatana Elaemas ana baelaa i Grik,
nia take usida, nia ka iiliili uria usilana wane baita nae faasia manata
mamanalaa ana Jesus.
9 Sui a Saul baa da alangia ana Paul, nia ka fungu ana Aanoedoo Aabu,
ma ka bubu tete ana wane nae rao ana aagalo,
10 ka bae urii, <<Oe o iilingia a Satan! Oe naa na maalimaea ana doo
diana gi sui, ma oe oko haitamana asianaa laugo na kwalukaela sugelaa
ta'a gi, ma sulia dani oko hasi uria bulasilana mamanaa a God ana sugea
gi.
11 Haia, a Lord tara ka falea na kwakwaelaa fuamu ana si kada nae naa.
Na maamu ka rodo, ma oko langi osi rikia tesi doo sulia si kadamanga.>>
Ma ana si kada nae ua go, Elaemas ka too matafana si bulubulualaa e
afu faafia na maana gi, ma ka fali galogalo na ana uria nanilaa uria ta
wane haia ka dau ana abana haia ka talaia.
12 Ma na wane baita naa, si kada nia e rikia na doo nae gi, nia ka manata
mamana ana a Jesus, ma ka kwele asianaa ana faatolomailaa daaro sulia
a Lord.

Da too i Antiok maefera la lolofaa i Pisidia.

13 Sui a Paul ma oote wane gi na da lea fai nia, daalu aato faafolo mai
faasia i Pafos, ma gera ka dao i Perga, maefera i Pamfilia. Ma a John Mark
ka lugasi daalu i seenae, ma ka ooli fui Jerusalem.
14 Sui gera lea faasia i Perga, gera ka dao i Antiok, maefera la lolofaa i
Pisidia. Haia, ana maedani Sabat, daalu ka lea lao Beu Aabu ni Figulaa,
ma daalu ka gwouru.
15 Buira na iiduidulaa gi faasia na Kwaieresia a Moses gi ma na kekedelaa
gera profet gi, na wane baita gi ana Beu Aabu nae daka falea na baelaa
fuada daka urii, <<Oote waihaasi ae, lea molu too ana teni si baea ni
kwaiareia fuana tooa naa, gemelu dooria molu ka faarai fuada.>>

16 Haia, a Paul e take, ma ka mamalafoo ana abana haia daka aaroaro,
ma ka hafali faarai ka urii, <<Tooa i Jiu gi, ma i gamu tooa maadiu na mu
too i see uria fooasilana a God, mu fafurongo nau!
17 Na God gia tooa i Jiu gi, nia e aadafilia koo gia gi ma ka aadea gera
ka oro ana si kada gera too i Ejipt na langi fera gera. Sui a God ka oolifai
gera faasia i Ejipt ana mamanaa baita nia.
18 Ma sulia fai aakwala fe ngali, nia aadasuli gera laona aanogwou.
19 Nia ka labasia fiu gule bara gi i Kanan, ma ka aalua tooa nia gi gera
ka nauhata ana gano nae
20 buira fai talange ma lima aakwala fe ngali.

<<I buira, nia ka falea wane gi ni keketolaa uria baitalaa usida, lea ka
dao ana si kada a profet Samuel.
21 Ma ana si kada gera gani uria ta aaofia, a God ka filia a Saul uria
aaofialaa fuada. A Saul na wela nia a Kis, faasia gule bara a Benjamin. Ma
ka aaofia fuada sulia fai aakwala fe ngali.
22 Sui a God e lafua a Saul, ma ka aalua a David ka aaofia fuada. Ma a
God ka bae urii sulia a David, <A David, na wela a Jesi, nia naa na gwounge
wane na nau ku dooria, nia na wane haitamana ka iilia si doo gi na nau
ku dooria nia ka iilida.>
23 Haia, a Jesus nia na wane ana kwalafaa David, na God e aalu nia ka
aalu wane ni faamourilaa fuana tooa i Israel, iilingia nia bae aalualu na
ana.
24 Suifetei Jesus kafi hafalia na raolaa nia, a John e ainitalongainia fuana
tooa gi sui i Israel hai gera ka oolitai manata faasia aade ta'alaa gi, ma daka
siuabu.
25 Haia, ma ana si kada John e garangia ka faasuia na raoa naa nia iilia,
nia ka bae urii fuana tooa, <Gamu manata hasa nau ni tei naa? Nau langi
lau na wane na molu kwaimaasimaasia. Nia tara ka lea mai burigu, ma
nau langi kusi faorana uria lafulana tatae silipa nia gi faasia na aena.>

26 <<Haia, gamu waihaasi nau gi kwalafaa a Abraham ma ni gamu tooa
maadiu gi ma muka nii see uria fooasilana a God, fuagolu naa a God ka
falea mai na baea ni mouria.
27 Haia, ma na tooa na da too i Jerusalem ma na wane baita gera gi,
langi dasi haitamana hasa a Jesus nia na wane faamouri ma langi dasi
haitamana go na baelana profet gi na gera iidumia sulia dani ana maedani
Sabat gi. Ma gera ka faamamana ada baelana profet gi ana ketolana a
Jesus.
28 Sui boro langi gera kasi daotoona go tesi doo na e aadea hai gera ka
haumaelia, ma gera ka gania Paelat eeri ka haumaelia.

29 Ma i buira gera aadea si doo gi na Kekedelaa Aabu e haea suli nia, sui
gera ka lafu nia faasia na airarafolo, ma gera ka aalu nia lao kwaingeia.
30 Sui, a God ka tataea faasia maea.
31 Ma ana maedani oro gi, tooa na da liliu fai nia faasia Galili uria
Jerusalem, gera ka rikia laugo. Ma si kada naa, gera ka uunuunu sulia
fuana tooa i Israel.
32-33 Nia naa, gemere i seenaa mere ka ngalia laugo mai si Faarongolaa
Diana nae fuagamu. Sulia si taa baa God e bae aalualu ana fuana koo gia
gi tara nia ka aadea, nia e aadea naa fuaga na ooliolitada, ana tataelana
Jesus uria mouria. Sulia a God e haea ana ruana Sam i laona buka Sam
gi, <Oe naa Wela nau. I tara'ena nau hau ana na Maa oe.>
34 Haia, ma si doo naa na God e haea sulia na tataelana faasia na maea,
ma afetai lau nia ka fura, <Tara nau kuka faadiana oe ana na falelaa
mamana aabu gi iilingia laugo na nau ku bae aalualu ana fuana David.>
35 Nia mamana asianaa, sulia nia haea laugo laona tee kade Kekedelaa
Aabu aai ka urii, <Oe langi osi faalamainia wane ni raoa aabu oe ka mae
ma ka fura.>
36 A David e iilia na taa gi na a God e manata uria fuana ana si kada nia
e mouria ua. Sui nia ka mae, ma gera ka aalua la kwaingeia i ninimana
koo nia gi, sui na nonina ka fura.
37 Haia, a Jesus na wane na God e tataea faasia na maea, na nonina ka
langi si fura.
38-39 Oote waihaasigu, gamu sui go muka haitamana diana ana, a Jesus
naa na melu ainitalo ana siagamu ma na faarongolaa na sulia manata
lukelana aade ta'alaa gamu. Ma muka haitamana laugo ni tei gera na da
manata mamana ana a Jesus, tara a God ka lukea aade ta'alaa gera gi
faasida, na kwaieresia a Moses gi e langi kasi bobola uria lukelana ta'alaa
faasi gamu.
40 Muka aadasuli gamu, eeri si taa gi na profet gi da bae sulia kasi dao
ani gamu,
41 daka urii, <Gamu tooa na mu kwaibala faafi, aada fasi, ma muka kwele
ma muka mae. Sulia ana raoa na nau ku iilia ana si kada na mu mouri
ana, na raoa nae langi musi manata mamana go ana, sui boroi ana lea so
ta wane ka talamatai nia fuagamu.>>>
42 Ma si kada Paul ma Banabas daaro haga faasia na Beu Aabu ni Figulaa,
na tooa gi daka ganida eeri daka ooli lau mai ana ruana maedani Sabat,
eeri gera ka faarongo gera lau ana doo naa gi.
43 I buira na tooa gi da lea faasia na ooguogua naa, na tooa oro gi i Jiu
ma na tooa maadiu oro gi na da hau ana tooa Jiu gi, daka lea sulia a Paul
ma a Banabas. Ma daaro ka faarai fuada fai nia na aarelada uria tasa
dongaalaa ana manata mamana ana na dianalaa nia a God.
44 Ma ana fe dani Sabat i buri, e garangia na tooa gi sui i laona na fera
naa, gera dao uria na rongolana na baelana a Lord.
45 Ma si kada na tooa i Jiu gi da rikia na figua baita nae, daka kwaifii
baita. Ma daka aaefaraa na doo nae gi na a Paul e haea, ma daka bae
tataga fuana.
46 Sui a Paul ma a Banabas daaro ka bae rara'a fetei, daaro ka urii, <<Nia
bobola fuana mere ka bae sulia na baelana a God fuagamu totongenao.
Sui, muka oote gamu ana, ma muka faatainia hasa langi musi faorana uria
ngalilana mouria firi. Nia naa, gemere mere ka tafusi gamu, ma mere ka
lea na amere siada na tooa maadiu gi.

47 Sulia a Lord e oodu gemere ka urii, <I nau ku aalu oe oko iilingia na
kwesu fuada na tooa maadiu gi, sulia tara tooa gi la molaagali teefou tara
daka haitamana gera mouri suli oe.>>>
48 Ma ana si kada na tooa maadiu gi da rongoa si doo naa, gera ka eele
asianaa ma daka baelafea na faarongolaa nia a Lord. Ma na tooa gi na a
God e filida uria na mouria firi, gera ka manata mamana naa.
49 Ma na baelana a God ka tagala ana gula gi sui ana bali lolofaa nae.
50 Sui, na tooa i Jiu gi gera ka gaea na wane naonao gi i laona na fera
baita nae fai nia na geni baita ana tooa maadiu gi ma daka fooasia a God.
Ma na Jiu gi nae, gera ka hafalia na iinokesilana a Paul ma a Banabas, ma
daka tari daaro faasia na bali fera nae.
51 Ma daaro ka kwaitafusia na aafufui gano gi faasia na ae daaro gi
iilingia na mamalafooa fuagera, ma daaro ka lea na adaaro uria i Ikonium.
52 Ma na tooa i Antiok na da manata mamana gi daka eele asianaa ma
gera ka fungu ana na Aanoedoo Aabu.

I Ikonium.

14

1 Haia, i Ikonium, a Paul fai nia a Banabas daaro lea iilingi daaro iilia
sulia maedani Sabat la Beu Aabu ni Figulaa gera Jiu gi. Ma daaro ka bae
rara'a fuana tooa gi, ma na tooa oro ana Jiu gi ma na tooa maadiu gi gera
ka manata mamana ana a Jesus.
2 Sui, na Jiu gi na da oote gera manata mamana, gera ka gaea tooa
maadiu gi, ma gera ka labasia na manatada gi haia daka take usia na
tooa na da manata mamana.
3 A Paul ma a Banabas daaro ka too lau seenae ana si kada tau, daaro
ka bae rara'a sulia a Lord. Ma a Lord ka faamamana na baelada sulia na
rakedianalaa nia e mamana ana falelana na mamana fuada uria iililana
doo kwaibalatana gi.
4 Ma na tooa gi la maefera nae, gera ka tookita. Ta bali tooa fai nia Jiu
gi, ma ta bali tooa fai nia na aposol gi.
5 Sui teni tooa maadiu gi fai nia teni Jiu gi ma na wane baita gera gi,
daka manata uria iili ta'alaa ana aposol gi ma na uilada ana fou uria
haumaelilada.
6 Ana si kada na aposol gi da haitamana, daaro ka tafi uria Listra ma i
Derbe, maefera gi i Laekonia, ma uria na maefera galigalia gi.
7 Seenae, daaro ka ainitalo ana Faarongolaa Diana.

I Listra ma i Derbe.

8 Haia, tee wane e too i Listra na aena gi e mae. Nia tero ua go mai ana
futalana mai, ma ka langi si fali ua go mai.
9 Nia e gwouru, ka fafurongoa baelana a Paul. Ma a Paul ka haitamana
nia e manata mamana ma ka bobola tara nia ka guraa. Ma a Paul ka bubu
tete ana,
10 ma ka bae rebaa fuana ka urii, <<O tatae, oko take o'olo ana aemu gi!
>> Ma na wane naa ka tatae ali'ali, ma ka hafali liu kwailiu.
11 Si kada figua na da rikia doo na a Paul e aadea, gera ka rii ana baelaa
gera tooa i Laekonia, daka urii, <<Na god gi da hau na ana iimola gi, ma
daka sifo na mai siaga!>>
12 Gera ka alangia a Banabas ana Sus, ma a Paul gera ka alangia ana
Hermes, sulia nia na wane lea doo ka babae gi.

13 Sui na fataabu fuana god Sus, na beu ni fooa nia e nii go ana i nonina
fera, nia e lea ka ngalia mai bulumakau gi ma na tagana ai gi, ka aalua
maana maehaga ana fera nae. Sulia nia fai nia na figua nae, gera dooria
narelana na kwaisuusia fuana na aposol gi.
14 Ana si kada Banabas ma a Paul daaro rongoa taa naa tara daka iilia,
daaro karia na maku ruruu daaro gi uria faatailana daaro oote daaro ana,
ma daaro ka urii,
15 <<Oote wane ae, uria taa na molu ka dooria iililana si doo naa? Sulia
gemere naa iimola gi laugo uusuli gamu. Gemere mere too i seenaa uria go
ana ainitalongailana Faarongolaa Diana, uria bulasilagamu faasia na doo
tatagwai gi eeri molu ka aabulo fuana a God momouri, na e haungainia i
langi ma na molaagali ma na aasi ma na doo gi sui go na gera too i laona
doo nae gi.
16 Ana si kada e sui na mai, nia faalamainia na tooa gi sui gera ka lea
ada sulia kwaidooria gera gi.
17 Sui boroi ana ka urinae, sulia dani nia ka faatainia nia ni tei na ana si
doo diana gi nia iilida. Nia falea uuta fuagamu faasia i langi, ma ka falea
si fufue doo ana si kada gera gi, ma nia ka falea fanga fuagamu, ma ka
faafungua na mourilaa gamu ana noni eelea.>>
18 Sui boroi ana na aposol gi daka bae urinae, na figua na daka dooria
ada falelana kwaisuusia gera gi fuadaaro. Sui daaro ka luida.
19 Sui teni Jiu gi gera lea mai faasia i Antiok i Pisidia, ma i Ikonium, da
lea mai daka fale baea fuana figua naa haia gera ka rake hasu fuana a
Paul ma a Banabas. Ma gera ka ui fou na a Paul ma gera ka abalangai nia
i maa faasia la fera, ma daka lugasia sulia gera manata hasa nia e mae
naa.
20 Sui ana si kada tooa na gera manata mamana da lea mai ma gera ka
take galia a Paul, nia e tatae, ka ooli fai gera uria i fera. Sui ana fe dani i
buira, a Paul ma a Banabas daaro ka lea uria i Derbe.

Daaro ooli lau mai fui Antiok.

21 A Paul ma a Banabas daaro ka ainitalo ana na Faarongolaa Diana la
fera i Derbe, ma na tooa oro gi daka manata mamana ana a Jesus. Sui
daaro ka ooli uria i Listra ma i Ikonium ma i Antiok la lolofaa i Pisidia.
22 Ma daaro ka faarigitaa na manata mamanalana gera na tooa na da
manata mamana, ma daaro ka aare gera ana baelaa daaro gi eeri na
manata mamanalaa gera gi ka ngasi. Ma daaro ka haea, <<Suifetei gia
fi ruu la Initooa a God, gia ka daotoona naa mone agolu na afetailaa oro
gi.>>
23 Ma ana fera nae gi sui, daaro ka aadafilia na wane baita gi fuana na
figulana tooa a God gi. Ma ana na fooalaa ma na aabu fangalaa, daaro ka
faleda fuana a Lord, na wane na da manata mamana ana.
24 Sui daaro ka lea faasia i Pisidia, daaro ka dao i Pamfilia.
25 Ma daaro ka ainitalo ana na Faarongolaa Diana la fera i Perga, sui
daaro ka lea uria i Atalia.
26 Sui daaro ka lea ana baru faasia i seenae, daaro ka lea uria i Antiok,
na fera baa da fale daaro fuana a God hai ka adomi daaro fai nia si raoa
na daaro faasuia naa.
27 Ma ana si kada daaro dao ana i Antiok, daaro ka oogua na tooa gi la
soefaataia, ma daaro ka faarongo gera ana na doo gi sui na a God e aadea
ani daaro. Ma daaro ka faarongo ana na tala a God e ifingia fuana na tooa
maadiu gi hai gera ka manata mamana.

28 Ma daaro ka too tau i seenae fai gera na tooa na gera manata mamana gi.

Na ooguogua i Jerusalem.

15

1 Haia, teni wane gi na da lea mai faasia i Judea uria i Antiok, ma gera ka hafali faatolomai fuana na tooa na da manata mamana gi da urii, <<E afetai muka mouri i langi lea e langi musi ole-mariko iilingia na kwaieresia a Moses e haea.>>
2 Ma a Paul ma a Banabas daaro ka oolisusuu baita asianaa fai gera sulia si doo naa. Ma gera sui daka aadafilia a Paul ma a Banabas ma teni wane manata mamana aai gi i Antiok, hai daka lea i Jerusalem uria na faarailaa fai nia na aposol gi ma na wane baita gi sulia si doo naa.
3 Ma na soefaataia ka oodu gera. Ma si kada gera lea ana, gera ka liu i Fonisia ma i Samaria ma gera ka faarongoa ana tooa sulia na tooa baa gi langi dasi Jiu da aabulo naa fuana a God. Ma na tooa gi na da manata mamana, si kada gera rongoa na faarongolaa nae, gera ka eele asianaa.
4 Si kada gera Paul da dao ana i Jerusalem, na soefaataia ma na aposol gi fai nia na wane baita gi daka gonitaida. Ma gera ka faarongo ana na doo gi na a God e iilia fai gera.
5 Sui teni tooa ana tooa na da manata mamana na gera Farisi gera take daka bae urii, <<Na tooa maadiu gi, lea gera manata mamana ana Jesus, gera ka ole-mariko ma gia haea fuagera ka roosulia laugo na Kwaieresia a Moses gi iilingi gia na Jiu gi.>>
6 Ma na aposol fai nia na wane baita gi, gera ka oogu uria faarailaa sulia si doo nae.
7 Haia, ma buira gera faarai tee tau sui, a Peter e take, ka bae urii, <<Oote waihaasi nau gi ae, gomolu haitamana, e tau na mai a God e aadafili nau faasi gamu eeri kuka ainitalo ana Faarongolaa Diana fuana tooa maadiu gi, hai gera ka rongoa ma daka manata mamana.
8 Ma a God naa e haitamana manatalana wane gi sui, nia ka faatainia gonitailana ana tooa maadiu gi, ana falelana Aanoedoo Aabu fuada iilingia laugo na nia falea fuagolu.
9 Sulia langi ta eefalaa i matanga gia fai ni daalu. Nia ka manata lukea na aade ta'alaa gera gi sulia da manata mamana ana Jesus.
10 Haia, a God langi kasi dooria haia molu ka falea na afetailaa fuada ana kwaieresia gi, sulia na koo gia gi ma ni gia boro, langi gia si haitamana go na roolaa sulia. Haia, ma lea mu falea na afetailaa urinae fuana tooa na da manata mamana ana Jesus, tara a God ka rake hasui gamu.
11 Ma tara gia ka langi si iili urinae, sulia gia haitamana gi mouri ana si falea a Lord Jesus iilingi gera laugo.>>
12 Sui na ooguogua naa, gera ka too aaroaro si kada gera rongoa Banabas ma Paul daaro faarongo ana doo ni kwelelaa ana gi ma na doo kwaibalatana gi na a God e iilia ani daaro siada tooa maadiu gi.
13 Ma i buira daaro faarai sui, James ka bae ka urii, <<Oote wai haasi nau gi ae, molu fafurongo nau fasi.
14 Simon e bae kafi sui go kou sulia a God e faatainia na aadasulilaa nia fuana tooa maadiu gi ana ngalilana tooa faasida eeri gera ka aalua tooa nia.

15 Ma na profet gi da bae urinae laugo, iilingia na Kekedelaa Aabu e haea,
16 <A Lord e bae urii, I buira, tara nau ku ooli mai, ma tara kuka taea na beu a David na e asia. Nau kuka taea ooretana si doo ana, ma kuka faatakea lau.
17 Haia, na tooa ete gi, tara gera ka lea mai siagu, ma gera na tooa maadiu, na nau ku soeda gera ka aalua na tooa nau.
18 A Lord naa e haea, na nia faarongo ua na mai ana si doo naa.>>>
19 Haia, a James e tasa dongaa ana baelana ka urii, <<Na manatagu hasa langi golu kasi falea lau tesi afetailaa fuana tooa maadiu gi na gera aabulo sui naa fuana a God.
20 Nia diana golu kekede fuada, golu ka faarongo gera ana langi dasi ania ta fanga na gera kwaisuusi ana fuana nunuidoo, ma gera ka aadasuli gera faasia na ooelaa, ma langi dasi ania laugo ta doo momouri na gera lioa, ma langi dasi ania laugo ta abu.
21 Sulia na kwaieresia a Moses gi, gera iidumia ua na mai i laona Beu Aabu ni Figulaa gi sulia dani ana maedani Sabat, ma na baelana gi gera ka ainitalongainia sui naa la maefera gi sui.>>

Si kekedelaa fuana tooa maadiu gi.

22 Sui na aposol gi ma na wane baita gi ma na soefaataia gi sui, gera ka filia teni wane ani gera, eeri gera ka ooduda uria i Antiok fai nia a Paul ma a Banabas. I gera da filia a Judas na da alangia ana Barsabas ma a Silas, sulia na tooa da manata mamana gera ka manata baita ani daaro.
23 Ma daka falea si kekedelaa naa fai daalu urii, <<I gemelu na aposol gi ma na wane baita gi, na aua gamu gi ana a Lord, melu falea kou si baea diana gi fuagamu na haasi gami gi na tooa maadiu, na mu too i Antiok ma i Siria ma i Silisia.
24 Gemelu melu rongoa haso teni wane ani gemelu na da lea kou ma daka falea na manata a'abolaa fuagamu ana baelada. Haia, gemelu langi melu si oodu gera uria iililana si doo naa.
25 Nia naa, melu ka bae oofu, ma melu ka aalafaafia na fililana teni wane ni ngali baelaa gi haia melu ka ooduda kou siagamu. Tara gera ka lea kou fai nia ruana diana gia gi a Paul ma a Banabas.
26 I daaro naa roo wane na daaro lugasia na mourilaa daaro uria na raolaa fuana a Lord gia a Jesus Christ.
27 Haia, melu ka oodua laugo kou a Judas ma a Silas eeri daaro ka tala bae adaaro sulia na doo gi na melu kedea kou.
28 Sulia na Aanoedoo Aabu fai ni gemelu, melu aalafaafia, langi melu si aalua lau tesi afetailaa i fafo gamu. Si doo naa gi go ana na muka roosulia naa:
29 E langi musi ania ta fanga na da kwaisuusi ana fuana na nunui doo gi, ma e langi musi ania na abu. Ma ka langi musi ania ta doo momouria na da lioa. Ma muka too faasia na ooeoelaa. Ma lea so mu too faasia na doo nae gi, nia diana asianaa.>>

30 Haia, gera oodua na wane naa gi na da ngali faarongolaa, daka lea uria i Antiok. Ma gera oogua na tooa gi na da manata mamana sui, ma gera ka falea na taa gi na gera kedea fuada.
31 Ana si kada na tooa naa gera iidumia sui ana, gera ka eele asianaa, sulia na baea naa gi ana kwaiareilaa.

32 Ma a Judas ma Silas, na daaro na profet gi, daaro ka bae tau fuada,
ma daaro ka falea ramoramoa ma na rigita fuada.
33 Ma i buira daalu too i seenae sulia aange maedani sui, na oote
waihaasina gi gera ka oodu daalu lao fanualama ma daalu ka ooli siada
na tooa baa gi da oodu daalu mai.
34 Ma a Silas ka manata haso ka too go ana i seenae i Antiok.
35 Ma a Paul ma Banabas daaro ka too lau i Antiok. Ma daaro fai nia na
tooa oro gi daka faatolomai fai nia ainitalolaa ana baelana a Lord.

Paul ma Banabas daaro tookita.

36 Buira aange fe sinali sui, a Paul ka bae urii fuana Banabas, <<Goro
ooli lau hai goro ka maatoona oote wai haasi gia baa gi ana maefera baa
gi goro ainitalo mai ana na baelana a Lord, eeri goro ka haitamana gera
utaa.>>
37 Haia, a Banabas e dooria ana hasa a John Mark ka lea fai daaro.
38 Sui a Paul na manatana hasa langi kasi diana fuana a John Mark ka
lea fai daaro sulia i nia e ooli faasi daaro i Pamfilia ma ka langi si tasa
dongaa fai daaro uria na faasuilana na raolaa.
39 Ma a Paul fai nia Banabas daaro ka ngatangata i matanga daaro, ma
daaro ka tookita daaro kwailiu. Haia, a Banabas e talaia Mark, daaro ka
faafolo uria Saeprus.
40 Haia, a Paul ka aadafilia a Silas, haia daaro ka lea. Ma na oote
waihaasina nae gi gera ka oodu daaro buira gera fale daaro fuana a Lord
hai ka aadasuli daaro.
41 Ma daaro ka lea ma daaro ka liu i Siria ma i Silisia, ma daaro ka
faarigitaa na soefaataia gi seenae.

Timothy e lea fai nia a Paul ma a Silas.

16

1 Haia, a Paul e lea ma ka dao i Derbe ma i Listra. Ma tee wane manata
mamana hatana a Timothy e too i seenae. Ma ni tee nia laugo na geni e
manata mamana ma nia na geni i Jiu, ma na maa nia na wane i Grik.
2 Na oote waihaasina gi sui ana a Lord i Listra ma i Ikonium gera ka hae
diana asianaa ana a Timothy.
3 Ma sulia a Paul e dooria a Timothy ka lea fai daaro, nia ka ole-mariko
ana. Nia iilia si doo nae, sulia na Jiu gi sui go da too ana fera nae gi, gera
haitamana sui go na maa nia a Timothy nia na wane i Grik.
4 Ma ana si kada gera lea ma daka liu ana maefera gi, gera ka falea na
kwaieresia gi fuana tooa na da manata mamana gi, na kwaieresia gi na
aposol gi ma na wane baita gi da kedea i Jerusalem. Ma gera ka haea
fuana tooa hai gera ka roosulia.
5 Ma gera ka faarigitaa na fiimamanalaa lao soefaataia gi, ma sulia dani
na tooa faalu gi laugo gera ka hafalia manata mamanalaa.

Kada Paul e rikia faataia.

6 Ma daalu ka liufia lolofaa gi i Frigia ma i Galesia, sulia na Aanoedoo
Aabu e lui daalu langi daalu si ainitalo ana Faarongolaa Diana ana lolofaa
i Asia.
7 Si kada daalu dao ootofana Misia, daalu ka iili uria lealaa i Bitinia. Sui,
na Aanoedoo a Jesus ka langi si faalamai daalu.
8 Nia naa, daalu ka tasa na adaalu faasia i Misia ma daka lea uria i Troas.

9 Ma ana fe rodo nae daalu teo seenae, a Paul ka rikia na faataia. Nia
rikia tee wane i Masedonia e take ma ka gania ka urii, <<O lea mai i
Masedonia eeri oko adomi gemelu!>>
10 Sui ana si kada a Paul e rikia na faataia naa, melu ka aade aagau naa
uria lealaa uria i Masedonia, sulia melu haitamana a God e soe gemelu
eeri melu ka ainitalo ana Faarongolaa Diana fuana tooa gi i seenae.

Ni Lidia e manata mamana ana a Jesus.

11 Sui melu lea faasia i Troas ana faka, melu ka faafolo uria Samotres,
ma fe dani buira, melu ka lea fui Neapolis.
12 Faasia i seenae, melu ka lea tala i tolo uria i Filipae, na maefera naonao
i Masedonia, maefera tooa i Rom da haungainia ma daka too ana. Melu
ka too lao maefera nae sulia aange maedani.
13 Haia, ana maedani Sabat, melu lea faasia fera nae, melu ka lea uria
abana tee kafo, sulia na melu manata hasa gula ni fooalaa gera Jiu gi e nii
i seenae. Sui melu gwouru, melu ka faarai fuana geni gi na gera oogu i
seenae.
14 Tee aai ana aai nae gi na gera rongo gemelu naa ni Lidia, faasia i
Taeataera, nia lea doo ka faafoli ana maku gi na e mala kekeroa. Nia lea
doo ka fooasia laugo a God, ma a Lord ka adomia na manatana eeri nia
ka fafurongoa a Paul uria na doo gi na nia haeda.
15 Sui ni nia fai nia na tooa gi la luma nia, gera ka siuabu. Ma nia ka soe
gemelu ka urii, <<Lea so molu ka manata haea nau ku manata mamana
ana a Lord mamana go, haia molu lea mai molu ka too i luma nau.>> Ma
gemelu ka too i luma nia sulia na baelana.

Lao beu ni kanilaa i Filipae.

16 Ana tee maedani si kada melu lea uria gula ni fooalaa, melu ka
kwaitodai fai nia tee haari rao o'oni na aagalo ta'a e nii ana. Sulia na
aagalo nae, lea doo ka haea fuana tooa gi ana na taa gi na tara ka dao mai
fuada. Ma nia ka ngalia na malefo oro ana raoa nae, ma na tooa na da
nauhata ana, gera ka ngali malefo nae gi.
17 Ma na haari naa ka lea sulia a Paul ma ni gemelu, ma nia e rii ka urii,
<<Na wane naa gi, gera na wane ni raoa God na doo ana initoo liu. Gera
ka faarongo gamu ana tala ni mouria.>>
18 Nia iilia si doo naa sulia fe dani oro, lelea a Paul rakena ka hasu, ma
e aabulo fuana ka bae urii fuana aagalo nae, <<Ana hatana a Jesus Christ,
nau ku oodu oe oko haga mai faasia na haari naa!>> Sui na aagalo nae ka
haga ua go mai ana si kada nae.
19 Ma si kada na tooa na da nauhata ana haari na gera haitamana na
raoa nia na ana aagalo e sui naa, ma tara langi dasi ngalia malefo naa faasi
nia, gera ka daua a Paul ma a Silas, ma gera ka abalangai daaro siana na
tooa baita gi i maana uusia.
20 Gera ka talai daaro mai siana wane baita gi faasia i Rom, ma gera ka
bae urii, <<Na roo wane naa gi daaro roo wane i Jiu gi ma daaro ka falea
na afetailaa fui laona fera golu naa.
21 Daaro ka faatolomainia na malutaa gi na e take usia na kwaieresia
golu gi. Sulia golu tooa i Rom ana naa, ma e afetai asianaa fuana golu ka
lea sulia na malutaa daaro gi!>>
22 Haia, na tooa oro na da oogu, gera ka hafalia gumulilaa daaro. Ma na
wane baita gi gera ka karia na maku a Paul ma a Silas, ma gera ka fale
daaro hai gera ka rabusi daaro.

23 Buira da rabusi baita asianaa ani daaro sui, gera ka aalu daaro la beu
ni kanilaa, ma gera ka haea fuana wane na e folo usia na beu ni kanilaa
naa hai ka bilake ngasi usi daaro.
24 Ma na wane fofolo naa, si kada nia e rongoa na baelaa nae gi, nia ka
ngali daaro ka aalu daaro la kade beu i lalo, sui ka kani faafia na aedaaro
gi fai nia na kade ai gulu.
25 Haia, si kada e bobola fai nia oogotouna na rodo, a Paul ma a Silas
daaro fooa ma daaro ka nguulia na nguu gi fuana a God. Ma na tooa na
da too laugo la beu ni kanilaa nae daka fafurongo ada adaaro.
26 Ma ali'ali na aanuanu baita ka geloa na beu ni kanilaa nae, ma na
ngadolana beu nae boro ka gelo naa laugo. Haia, na maa gi ana beu nae
ka ifi teefou, ma na oko ana kakai halo na da kani faafia ana tooa nae gi
la beu ka luke teefou faasida.
27 Ma na wane fofolo naa e tona mai faasia na teolaa, ma ka rikia na
maehaga gi e ifi sui, ma ka manata hasa na tooa baa gi na da kani faafida
da tafi sui naa. Ma nia ka lafua naefe nia ka doori hai so ka haungi nia
na ana i talana, sulia nia haitamana tara na wane baita nia gi tara daka
haungi nia lea na tooa naa gi da tafi.
28 Ma a Paul e rii baita ka urii, <<Langi osi aadea tesi doo ani oe i talamu!
Gemelu too sui go amelu i seegi!>>
29 Ma na wane fofolo na ka soe uria ta kwesu, ma ali'ali ka ruu i beu fai
nia na lelebelaa, ma ka bourure maana aena a Paul ma a Silas.
30 Sui nia ka talai daaro i maa, ka soeledi daaro ka urii, <<Roo wane
baita nau gi ae, taa na tara kuka aadea eeri kuka mouri?>>
31 Daaro oolisia daaro ka urii, <<O manata mamana ana Lord Jesus hai
oko mouri, ni oe fai nia na aebara oe.>>
32 Ma daaro ka ainitalo ana baelana a Lord fuana ma fuana na tooa gi
laugo na gera too la luma nia.
33 Ana kada e rodo nae ua go, na wane fofolo naa ka talai daaro, ka
saufia ana mae ligiligia gi noni daaro, sui i nia fai nia na aebara nia, daalu
ka ali'ali daka siuabu ua go.
34 Sui nia ka talaia a Paul ma a Silas daalu ka lea uria luma nia, ma ka
hangoni daaro. Ma ni nia fai nia na aebara nia gera ka eele asianaa, i sulia
gera manata mamana na ana a God.
35 Sui i ubongia, na wane baita gi i Rom gera falea baelada fuana wane
baita gi ana oomea gera ka urii, <<Molu lea, molu ka faarongoa na wane
fofolo baa haia ka faahagaa roo wane baa gi i maa faasia lao beu ni kanilaa
baa.>>
36 Haia, na wane ni fofolo naa e lea ka faarongoa a Paul ka urii, <<Na
wane baita gi da haea mai fuagu ni oe fai nia a Silas tara moro ka haga
na amoro i maa. Moro lea na ana si kada nae, sulia na kwaelaa nae e sui
naa.>>
37 Ma a Paul ka bae urii fuana wane baita gera gi wane gi ana oomea,
<<Boroi ana e langi dasi keto gemere ana tesi doo, i gera da rabusi gemere
sui naa i maana tooa oro gi. Haia, ma ni gemere laugo na wane i Rom gi!
Sui gera ka aalu gemere la beu ni kanilaa. Haia, ma si kada naa, gera ka
doori oodu aagwa lau ani gemere. Langi asia go! Gemere dooria na wane
baita gi i Rom ana naa, gera ka lea mai i see eeri gera ka faahaga gemere!
>>
38 Haia, na wane baita gera gi na wane ana oomea gi da lea, daka
faarongo ana na baelaa nae gi siana wane baita gi i Rom. Ma ana si kada

gera rongoa naa a Paul ma Silas daaro roo wane i Rom gi laugo, gera ka mou asianaa.
39 Ma gera ka lea mai siadaaro, ma gera ka kwaimanatai fuadaaro. Sui gera ka talai daaro i maa faasia la beu ni kanilaa, ma gera ka gani daaro hai daaro ka lea na adaaro faasia fera nae.
40 Kada a Paul ma a Silas daaro haga faasia beu ni kanilaa, daaro ka lea i lao luma ni Lidia. I seenae gera ka daotoona na tooa gi na da manata mamana, ma daaro ka falea na baea gi ni kwaiareia fuada, sui daaro fi lea naa adaaro.

I Tesalonika

17

1 Sui a Paul fai nia a Silas daaro lea daaro ka liu i Amfipolis ma i Apolonia, sui daaro ka dao i Tesalonika, gula baa na Beu Aabu ni figulaa gera Jiu gi e too ana.
2 Ma sulia na malutana, a Paul ka lea i Beu Aabu. Ma i seenae sulia oolu fe maedani Sabat, nia e faarai fai nia na tooa, ma ka bae sulia na Kekedelaa Aabu.
3 Nia ka talamatainia ma ka iidumia na Kekedelaa uria faamamanalaa na wane aadafililana a God ka nonifii ana ma sui ka tatae faasia maea. A Paul ka bae urii, <<A Jesus na nau ku ainitalongainia fuamolu naa, nia naa na wane aadafililana a God.>>
4 Ma bali ana tooa gera ka manata mamana, ma gera ka ado fai a Paul ma Silas, ma teni geni naonao oro gi laugo faasia la maefera nae fai nia teni tooa oro faasia i Grik gi na da manata baita ana a God.
5 Sui na tooa i Jiu gi gera ka kwaifii asianaa, ma gera ka konia wane ta'a gi na da liliu go ada eeri gera ka oogu ana tee ooguogua ana tooa rakehasu gi. Ma gera ka faangalungalua asianaa na fera nae, ma gera ka kwaea luma a Jason, sulia gera dooria daotoona a Paul ma a Silas haia gera ka talai daaro siana na tooa gi.
6 Haia, ma si kada e langi gera kasi daotoo daaro, gera ka dumulia na ada a Jason fai nia teni oote tooa gi na da manata mamana, ma daka abalangai gera siana wane baita gi la fera, ma gera ka feengida daka rii urii, <<Tooa naa gera aadea asianaa doo ta'a gi la maefera oro gi! Ma daalu ka lea lau mai la maefera golu naa,
7 ma a Jason ka aaluda la luma nia. Gera sui go gera oia na kwaieresia nia gi na aaofia baita golu i Rom, sulia gera haea hasa tee aaofia lau na hatana a Jesus.>>
8 Sulia na baelaa nae gi, ka falea na ngalungalua baita fuana na figua nae fai nia na wane baita gi.
9 Haia, na wane baita gi gera ka suungainia a Jason fai nia na wane aai gi lau haia gera ka falea si malefo uria na lugasilaa gera. Sui gera ka lugasi gera naa.

I Berea.

10 Haia, ana si kada e rodo mai, na tooa gi na da manata mamana gera ka oodua Paul ma a Silas uria Berea. Kada daaro dao kou ana, daaro ka lea lao Beu Aabu ni Figulaa gera Jiu gi.
11 Na tooa i seenae gera too ana maluta diana liufia na tooa i Tesalonika. Gera ka dooria asianaa uria rongolana taa na a Paul e haea gi, ma ana maedani gi sui go, gera iidumia na Kekedelaa Aabu eeri gera ka haitamana taa naa Paul e haea nia mamana.

12 Haia, na tooa oro gi ani gera daka manata mamana, ma na geni
naonao oro i Grik fai nia na wane oro gi laugo i Grik, gera ka manata
mamana.
13 Sui, ana si kada na tooa i Jiu gi na gera too i Tesalonika gera rongoa
a Paul e ainitalo laugo ana baelana a God i Berea, gera ka lea laugo mai i
seenae, gera ka falea na rakehasua fuana na ooguogua na tooa eeri gera
ka ngalungalu.
14 Ma ali'ali na oote tooa gi na da manata mamana gera ka oodua a Paul
uria fakana aasi. Haia, ma Silas ma Timothy daaro ka too na adaaro i
Berea.
15 Haia, ma na wane gi na gera talaia a Paul gera lea fai nia, gera ka dao
mai Atens. Sui dafi ooli uria Berea fai nia si baelaa gi faasia a Paul fuana
a Silas ma Timothy haia daaro ka lea ali'ali siana.

I Atens.

16 Ana si kada a Paul e too ana i Atens maasia a Silas ma Timothy, nia
ka rakehasu i sulia nia e rikia na nunui doo oro gi uria fooasilana e too i
laona fera nae i Atens.
17 Nia na nia ka faarai la Beu Aabu ni figulaa fai nia na Jiu gi ma na tooa
maadiu gi na gera ka manata baita ana a God. Ma nia ka faarai laugo i
maana uusia sulia dani fuana na tooa gi na da liliu go ada.
18 Haia, teni faatolomai gi ana tooa Grik gi na da alangida ana
<<Epikurean>> ma <<Stoik>>, gera oolisusuu laugo fai nia a Paul. Ma bali
ada daka bae urii, <<Taa naa na wane lafe lalafusidoo naa dooria ka haea?
>>
Haia, ma bali ana wane nae gi gera ka bae urii, <<Nia e bae oto sulia
na god e'ete gi.>> Gera bae urinae sulia Paul e ainitalo sulia a Jesus ma na
tatae oolilaa faasia na maea.
19 Ma gera ka talaia a Paul i naona na ooguogua na wane baita na da
alangia ana <<Areopagus>>, gera ka bae urii, <<Gemelu dooria melu ka
haitamana na faatolomaia faalu na o bae sulia.
20 Sulia teni si doo na melu rongoa o haea nia e ete faasia na doo gi na
melu rongoda i nao, ma melu ka dooria haitamana na malutada.>>
21 (Gera bae urinae, sulia na tooa i Atens ma na tooa na da lea mai uria
toolaa i Atens, gera dooria faarailaa sulia ma na fafurongolana na taa gi
na e faalu sulia dani.)
22 Ma a Paul e take i naona na ooguogua nae ana wane baita gi, ma
ka bae urii, <<Gamu tooa i Atens, nau ku riki gamu mu dooria asianaa
fooalaa.
23 Sulia si kada ku liu la fera gamu naa ma kuka rikia na gula gi lea
doo molu ka fooa ana gi, ku aada kuka rikia na fuliere na da kedea ana
na baelaa naa gi, <Fuana na God na langi gia si haitamana.> Haia, na doo
na mu fooasia na e langi musi haitamana, nia naa nau ku ainitalongainia
fuagamu naa.
24 Na God na e haungainia na molaagali ma na doo gi sui i laona, nia na
Lord usia i langi ma i aano, ma langi kasi too i laona beu aabu na wane e
haungainia.
25 Ma nia e langi kasi dooria go tesi doo na wane gi haitamana gera ka
aadea fuana, sulia nia i talana ana naa nia falea mouria ma na doo gi sui
fuana tooa gi sui.
26 Sulia ana na hafalilana mai, a God e haungainia go tee wane, ma faasia
tee wane nae nia ka haungainia na tooa oro e'ete kwailiu gi, ma ka aalu

gera la molaagali teefou. Ma suifetei nia kafi haungaida, nia aalua si kada
ma i fai naa tara gera ka too ana.
27 Nia aadea si doo naa fuana gera ka nanisia ma tara gera kafi daotoona
oto lea so gera ka nani uria. Haia, ma a God langi kasi too tau go faasi gia.
28 Sulia ta wane baa e bae urii, <Sulia ni nia naa gia ka mouri ma gia ka
gelo ma gia ka too.> Ma ta wane ana wane kekede gamu gi e haea laugo,
<Gia laugo na wela nia gi.>
29 Haia, sulia ni gia na wela nia gi, langi gia si manata hasa a God nia ta
doo go ana mala ta nunui doo ana gold ma langi silva ma langi ta fou na
wane go ana e haungainia ana haitamadooa nia.
30 I nao ua, a God langi si iilia tesi doo si kada tooa gi langi dasi haitamana
ua. Haia, ma ana si kada nae, nia haea naa fuana tooa gi sui ana fera gi
sui eeri gera ka aabulo faasia na doo ta'a gi na da haitamana iililana.
31 Sulia nia e aalua naa fe dani eeri tara nia ka keketoa ana tooa gi sui.
Na ketolaa nia e o'olo, ma nia ka aadafilia na tee wane eeri nia ka keketoa
na tooa gi. Ma nia ka falea naa na faamamanalana fuana tooa gi sui ana
tataelana na wane nae faasia na maea!>>
32 Kada tooa gi gera rongoa a Paul e faarai sulia tataelaa faasia na maea,
teni wane ada gera ka faawaela ada ana. Haia, ma bali ada gera ka haea,
<<Gemelu dooria oko bae lau sulia si doo naa.>>
33 Sui a Paul ka lea na ana faasia na ooguogua nae.
34 Ma teni wane gera ka ado fai nia ma gera ka manata mamana. Haia,
tee wane ada na a Dionisius, ta wane ana ooguogua ana wane baita gi. Ma
tee geni hatana ni Damaris, ma teni tooa gi lau da manata mamana.

I Korint.

18

1 I buria si doo naa, a Paul ka lea faasia i Atens, ka tasa uria i Korint.
2 I seenae, nia ka kwaitodai fai nia tee wane i Jiu hatana a Akuila, na e
futa i Pontus. Nia e lea mai faasia i Itali fai nia na afe nia ni Prisila, sulia
na aaofia baita hatana Kladius e oodua na tooa i Jiu gi sui go gera ka lea
faasia i Rom. Haia, a Paul e lea uria na rikilada.
3 Ma nia ka too ma ka rao ana fai daaro, sulia na raolana e bobola fai
daaro ana haungailana babala ana maku gi, uria faafolilaa ana.
4 Ma nia ka faarai fai nia na tooa gi la Beu Aabu ni figulaa ana maedani
Sabat gi hai ka bulasia manatana tooa i Jiu gi ma i Grik gi.
5 Sui ana si kada a Silas ma a Timothy daaro dao mai faasia i Masedonia,
a Paul ka lugasia na raolaa nia, ma ana si kada gi sui nia ka ainitalo ana
Faarongolaa Diana, ma ka talamatai folaa ana fuagera Jiu gi na a Jesus nia
na wane aadafililana a God.
6 Ma ana si kada gera oolisi rakehasu ana ma gera ka haea doo ta'a gi
suli nia, nia ka tolo susuala ma ka kwae tafusia na aafuafui gano faasia
maku nia gi, ma ka bae urii fuada, <<Lea langi molu si too ana mouria
faalu faasia a God, gomolu i talamolu laugo ana na molu iilia! Langi lau
na garolaa nau. Haia, ita tara'ena ka lea alaa, nau tara kuka lea na agu
siana tooa maadiu gi.>>
7 Ma nia ka lea faasi gera, ma ka lea ka too i laona luma tee wane maadiu
na hatana a Titius Justus, na wane na lea doo ka fooasia laugo a God. Haia,
na luma nia ka too laugo i maana Beu Aabu ni figulaa.

8 Sui a Krispus, na wane baita ana Beu Aabu nae, nia ka manata mamana
ana Lord fai nia na tooa nia gi sui. Ma teni tooa oro gi laugo i Korint,
gera rongoa baelana a Paul, ma gera ka manata mamana ana, ma gera ka
siuabu.
9 Sui ana tee fe rodo, a Paul ka rikia tee faataia, ma a Lord e bae urii
fuana, <<Langi osi mou, o tasa dongaa amu ana faarailaa fuada ma langi
osi lugasia si raoa na o iilia.
10 Sulia nau ku too fai oe. Ma e afetai fuana ta wane ka aadea tesi doo
uria labasilamu, sulia na tooa nau gi gera oro lao maefera naa.>>
11 Nia na aadea a Paul ka too i seenae sulia tee fe ngali ma oono fe sinali
uria faatolomailana tooa ana baelana God.
12 Ma ana si kada na aaofia baita i Rom e aalua Galio ka baita usia lolofaa
i Gris, na tooa i Jiu gi gera ka oogu ma gera ka dumulia a Paul ma gera ka
ngali nia siana Galio uria na ketolana.
13 Ma gera ka feengia daka urii, <<Na wane na e iiliili uria na talailana
tooa eeri gera ka fooasia a God ana maluta na e ete faasia na kwaieresia
gi.>>
14 Haia, ma si kada a Paul e dooria ka faarai ana, a Galio ka bae urii
fuana tooa i Jiu gi, <<Na doo naa, lea so ta aadelaa ta'a ma langi so ta
garolaa, nau haitamana kuka gwaromaabe fai gamu Jiu gi.
15 Sui, i sulia na oolisusuulaa gamu go ana gi sulia na baea gi ma na hata
gi ma na kwaieresia gamu gi i talagamu, nia diana fuana molu ka olosia
agamu i talagamu. Sulia i nau langi kusi falea na keketolaa uria na doo
urinae gi.>>
16 Sui nia ka kwaetari daalu teefou faasia si gula na uria keketoa.
17 Ana si kada nae, gera ka dumulia a Sostenes, na wane baita ana Beu
Aabu ni figulaa, ma gera ka rabusia i maana fuli keketoa. Ma si aadelaa
nae e langi kesi oga nia go a Galio.

Na oolilaa uria i Antiok.

18 Haia, a Paul ka too i Korint fai nia tooa gi na da manata mamana sulia
maedani oro gi. Sui nia ka lugasi gera, ma ka faafolo ana faka uria Siria fai
nia ni Prisila ma a Akuila. Ma suifetei daalu fi faafolo faasia i Kenkarae,
ka olea iifuna eeri nia ka faatainia nia ka faamamanaa ta baelaa aalualu
nia fuana a God.
19 Si kada gera dao i Efesus, a Paul ka lea faasia ni Prisila ma a Akuila,
ma ka lea la Beu Aabu ni figulaa, ma ka faarai fai nia na Jiu gi.
20 Sui na tooa gi gera ka gani nia hai ka too tee tau faida, ma nia langi
kasi aalafaafia.
21 Sui ana si kada nia lea ana, nia ka bae urii fuada, <<Lea so na
kwaidoorilaa a God, nau tara kuka ooli lau mai siagamu.>> Sui nia ka
faafolo faasia i Efesus.
22 Kada nia e dao ana i Sesarea, nia ka lea fui Jerusalem ma ka falea
baea ni rakedianalaa fuana tooa gi la soefaataia. Sui nia ka lea fui Antiok.
23 Ma i buira nia too i Antiok sulia aange maedani, nia ka lea, ma ka
liufia na lolofaa gi i Galesia ma i Frigia uria faangasilana tei gera na da
manata mamana gi.

Apolos.

24 Ana si kada nae, tee wane i Jiu hatana a Apolos, na e futa i Aleksandria,
nia e lea mai uria i Efesus. Nia na wane bae diana, ma nia ka haitama
diana laugo ana Kekedelaa Aabu.

25 Ma nia ka haitamana ana maluta sulia a Lord, ma nia ka bae rigita
ma ka faatolomai o'olo sulia a Jesus. Boroi ana, nia haitamana go ana
siuabulaa a John.
26 Ma nia ka hafali bae rara'a i laona Beu Aabu ni figulaa fuana tooa gi.
Sui ana si kada Prisila ma Akuila daaro rongo nia, daaro ka soe nia uria
na luma daaro, ma daaro ka faatai o'olo ana faatolomailaa mamana sulia
a God.
27 Sui a Apolos ka manata uria lealaa i Gris. Ma na tooa na da manata
mamana i Efesus daka adomi nia ana kedelaa fuana tooa gi na da manata
mamana na da too i Gris, hai gera ka gonitai nia si kada nia dao kou ana
siada. Haia, si kada nia dao kou ana, nia ka kwai'adomi baita asianaa
fuana tooa gi na da manata mamana ana Jesus ana na faadianalaa a God
fuagera.
28 Sulia si kada na tooa i Jiu gi da oolisusuu fai nia, nia e bae rigita fai
gera ma ka tasa ani gera. Sulia nia ka faatainia na Kekedelaa Aabu gi na
e faamamana ana na a Jesus nia na wane aadafililana a God.

I Efesus.

19

1 Kada a Apolos e too i Korint, a Paul ka liu ana fera gi la lolofaa nae lea
ka dao i Efesus. Ma nia ka daotoona teni tooa da manata mamana ana a
Jesus i seenae.
2 Ma nia ka soeledi gera ka urii, <<Gomolu ngalia naa na Aanoedoo Aabu
ana si kada mu manata mamana ana?>>
Ma daalu oolisia daka urii, <<I gemelu na rongolana boro na taa naa na
Aanoedoo Aabu, e langi melu si rongoa.>>
3 A Paul ka soeledi gera lau ka urii, <<Siuabulaa taa naa mu ngalia?>>
Ma gera oolisia daka bae urii, <<Na siuabulaa a John.>>
4 Sui a Paul ka bae urii lau fuada, <<Na siuabulaa a John na doo fuana
ni tei gera na da kari aabulo faasia na aade ta'alaa gera gi. Ma a John ka
haea laugo fuana tooa i Israel gi, gera ka manata mamana ana na wane
na tara ka dao mai i buira--a Jesus nae.>>
5 Ma si kada gera rongoa si doo naa, gera ka siuabu ana hatana Lord
Jesus.
6 Sui a Paul e aalua na abana gi i fafoda, ma na Aanoedoo Aabu ka sifo
faafida, ma gera ka bae ana na baelaa e'ete gi, ma gera ka bae sulia na
baelana God.
7 Daalu bobola fai nia aakwala ma roo wane.
8 Ma sulia oolu fe sinali, a Paul ka ruu i laona Beu Aabu ni figulaa i
Efesus ma ka bae rara'a fuana na tooa gi ma ka iiliili uria bulasilana na
manatada sulia na Initooa a God.
9 Haia, ma bali ada gera ka aaburongo, ma langi gera kasi manata
mamana. Ma i naona tooa oro gi, gera ka haea baelaa ta'a gi sulia
Faarongolaa Diana sulia a Lord. Sui a Paul e talaia na fafurongo gi gera
ka lea faasida, ma sulia dani nia faarai fuana na tooa gi i laona beu a
Taeranus ni figulaa.
10 Si doo na gera iilia sulia roo fe ngali. Nia naa na tooa gi sui na gera too
la lolofaa i Asia, na Jiu gi ma na tooa maadiu gi, gera ka rongoa baelana a
Lord.

Na wela a Skefa.

11 Ma a God ka falea na mamanaa baita fuana a Paul eeri nia ka aadea
na doo kwaibalatana gi ni kwelelaa ana.
12 Ma lea da ngalia ta maku to'ou boroi ana maku nia gi siana ta wane
na e matai, na wane nae tara ka akwaa naa. Ma na aagalo gi laugo daka
haga faasia na tooa nae gi.
13 Haia, ma teni Jiu gi gera ka liliu sulia dani uria tarilana na aagalo gi.
Ma gera laugo daka iiliili uria tarilana na aagalo gi ana hatana Lord Jesus.
Gera bae urii fuana aagalo ta'a gi, <<Nau ku oodu gamu ana hatana Jesus,
na a Paul e ainitalo ana.>>
14 Na fiu wela wane nia na Fooanigwou gera Jiu gi na hatana a Skefa na
da aadea si doo nae.
15 Sui na aagalo ta'a na ka oolisida ka urii, <<Nau ku haitamana a Jesus,
ma nau kuka haitamana laugo a Paul. Haia, ma ni gomolu, gomolu ni tei
naa?>>
16 Haia, na wane na aagalo ta'a na e nii ana ka tolofi daalu, ma ka kwae
daalu. Ma daalu ka tafi aukama faasia luma wane nae fai nia na mae
raunga gi noni daalu.
17 Ana si kada na tooa Jiu gi ma na tooa maadiu gi da too i Efesus gera
rongoa si doo naa, gera ka mou asianaa, ma gera ka faabaita asianaa
hatana Lord Jesus.
18 Ma na tooa oro ana tooa na da manata mamana, gera lea mai gera ka
bae ma daka faatainia na aade ta'alaa gera gi.
19 Ma tooa oro ada na da rao ana aagalo ta'a gi, gera ka ngalia mai na
buka gera ana raolaa sulia na aagalo gi, ma gera ka suungida i matangana
figua. Ma gera aalu oofua na liulana na buka nae gi, ma nia ka dao ana
lima aakwala tooni malefo.
20 Sulia raolaa ana mamanaa urinae, nia aadea baelana Lord ka tagala
ma na tooa oro gi gera ka manata mamana ana.

Na ngalungalua i Efesus.

21 Buira na doo nae gi sui, a Paul ka manata uria lealaa ana fera gi laona
lolofaa i Masedonia ma i Gris, ma ka tasa uria i Jerusalem. Ma a Paul ka
bae urii, <<Buira ku lea i see loko sui, nau ku dooria laugo kuka lea uria i
Rom.>>
22 Ma nia ka oodua a Timothy ma a Erastus na roo wane kwai'adomi nia
gi i Masedonia, si kada nia too ua kou ana i Asia.
23 Haia, ma ana si kada nae baa na afetaia ka fuli i Efesus sulia na
Faarongolaa Diana a Lord.
24 Haia, tee wane hatana a Demitrius nia na wane haungailana na doo
gi ana silva, ma nia ka haitamana haungailana na gala nunui doo gi ana
beu aabu fuana na god geni hatana ni Atemis. Ma na raolaa a Demitrius
ka faatodadooa asianaa na tooa na gera rao fuana.
25 Ma nia ka soeda uria oogulaa fai nia na wane aai na da iilia laugo
na raoa na gera iilia. Ma nia ka bae urii fuada, <<Oote wane ae, gomolu
haitamana na todadoo golu na e lea mai faasia na raoa na golu iilia ana
haungailana na beu aabu gi.
26 Haia, ma ni gomolu rikia ma molu ka rongoa i talamolu ana si doo
na a Paul e iilia naa. Nia e haea na god gi na wane gi da haungaida, gera
langi lau na god mamana gi. Haia, ma sulia nia e bae urinae, na tooa oro
gi na manatada ka bulasi i seegi i Efesus ma na maefera oro gi lao lolofaa
i Asia.

27 Haia, lea urinae, tara na tooa gi daka hae ta'a oto ana raolaa golu naa
gi. Langi lau taifilia si doo nae, ma tara tee doo ka ta'a laugo na tara na
beu aabu nia god geni baita golu ni Atemis na doo tatagwai na ana, ma na
babaitaa nia tara ka langi naa. Ma nia na god na tooa i Asia gi sui go ma
na molaagali sui go na gera fooasia!>>

28 Kada na figua nae gera rongoa baelaa nae gi, na rakeda ka hasu
asianaa, ma gera ka rii baita gera ka urii, <<Ni Atemis na god i Efesus
na e baita ka tasa!>>
29 Sui na ngalungalua ka tae la maefera baita nae. Ma gera ka dumulia a
Gaius fai nia Aristakus, roo wane faasia Masedonia na daaro lelea fai nia
a Paul, ma gera ka abalangai daaro uria si gula na lea doo tooa gi gera ka
oogu ana.
30 Haia, a Paul e dooria ka lea i naona figua nae, sui na tooa na gera
manata mamana na gera ka luia.
31 Ma teni wane baita gi ana lolofaa nae na gera ruana fai a Paul, gera
laugo daka falea na baelaa uria ganilana langi kasi lea ana si gula na gera
figu ana.
32 Ma na ngalungalua lao ooguogua nae ka baita. Ma teni tooa da rii
daka haea na ada tesi doo, ma teni tooa aai daka haea naa laugo ada tesi
doo ete, sulia na orolana tooa langi dasi haitamana go si taa naa gera oogu
mai uria.
33 Ma teni tooa da manata hasa a Aleksanda na aadea ta doo garo,
sulia na tooa i Jiu gi gera ka oodu nia i naona figua. Sui a Aleksanda ka
mamalafoo fuana figua ana abana uria na faabonalada, hai nia ka haea ta
baelaa ni bokolaa fuana tooa.
34 Haia, si kada gera riki haitamana nia na Jiu, gera ka rii lau daka urii,
<<Atemis na god gia i Efesus naa e baita ka tasa!>> Ma gera ka rii urinae
sulia si kada tau, bobola fai nia roo kade hato.

35 Sui na wane kekede ana na wane baita gi, nia e lea mai ka faabonaa
na tooa gi ka urii, <<Tooa i Efesus ae, na tooa gi sui go da haitamana gia
na tooa i Efesus, gia aadasulia na beu aabu ni Atemis fai nia na fou aabu
baa e asia mai faasia i langi.
36 Langi ta wane hasa ka tofea na doo naa gi. Haia, nia diana go na molu
too aaroaro naa, langi molu si aadea lau tesi doo iilingia na tooa nue gi.
37 Sulia molu ngalia mai roo wane naa gi, sui boroi ana langi daaro si
belia go tesi doo faasia la beu aabu ma langi daaro si bae tataga go ana
tesi doo sulia na god geni gia.
38 Ma lea a Demitrius ma na tooa na da rao fuana gera dooria feengia ta
wane, gera ka keto nia ana fe dani ana keketolaa gi lao luma ni keketolaa,
ma na wane ni keketolaa gi daka haitamana gera ka rongo gera.
39 Haia, lea molu dooria tesi doo ua, gia ka olosia i naona tooa gi ana si
kada na wane baita gia gi da aalua.
40 Nia diana golu aadasuli golu, aata gera ka feengi golu ana ngalungalu
na golu aadea i tara'ena. Ma afetai golu ka falea ta manata diana sulia.>>
41 Buira nia haea doo naa gi sui, nia haea gera ka ooli na ada.

I Masedonia ma i Gris.

20

1 Ma i buira na ngalungalu na e aaroaro, a Paul ka soea mai na tooa na
da manata mamana gi siana, ma ka falea baea ni kwaiareia gi fai nia na
aalualulaa ani gera. Sui nia ka lea uria Masedonia.
2 Ma nia ka liufia na fera nae gi, ka aarea na tooa gi ana baelaa oro gi.
Sui nia ka dao i Gris.
3 Ma nia ka too i seenae sulia oolu fe sinali. Ma si kada nia aade
aagau uria lealaa i Siria, nia ka rongoa na Jiu gi gera aalu manata uria na
haungilana. Nia na aadea nia ka manata ana uria oolilaa fui Masedonia.
4 Ma a Sofata na wela Pirus na wane faasia i Berea, ma a Aristakus ma
a Sekundus na daaro faasia i Tesalonika, ma a Gaius faasia i Derbe, ma a
Tikikus ma a Trofimus daaro faasia i Asia, ma a Timothy, nia naa daalu
lea fai nia a Paul.
5 Gera lea daka maasi gemelu i Troas.
6 Haia, melu faafolo faasia Filipae buira na Maoma ana Beredi na langi
ta iisi i laona, ma lima maedani i buira, melu ka oofu lau fai daalu i Troas.
I seenae melu ka too sulia fiu maedani.

Daolaa i'isi a Paul i Troas.

7 Ana Satadei i haulafi, mika oogu mai uria na Fanga Aabulaa. Ma a Paul
ka bae fuana na tooa gi ita i haulafi lea ka dao oogotouna rodo, sulia tara
nia ka lea na ana i bobongi.
8 Haia, na kade luma na i langi na melu oogu ana, na laeta oro gi da nii
i seenae.
9 Ma tee wane daraa hatana a Iutikus e gwouru ana maana maafolo, ma
sulia a Paul e bae ka tau, na maana wane daraa naa ka hafali teteolaa, ma
ka teo liu na ana, ma ka asi nia na ana faasia ooula tale luma fui hae gano.
Kada gera kou nia, gera ka rikia nia e mae naa.
10 Sui a Paul e sifo hae gano, ka bourure ma ka oofia, sui ka bae urii,
<<Langi molu si manata abo, sulia nia mouri ua go ana.>>
11 Sui nia ka ooli laugo ana uria kade luma na gera oogu ana, ma ka niia
na beredi ma gera ka fanga. Ma buira nia faarai faida lea ka dani, a Paul
kafi lea.
12 Ma gera ka oolifainia na wane daraa na e mouri uria luma nia, ma
gera ka eele asianaa.

Faasia i Troas melu ka lea uria Miletus.

13 Sui melu ka lea na amelu i nao uria la faka, ma melu ka faafolo uria
Asos eeri melu ka faataea a Paul i seenae. Nia e bae urinae fuamelu, sulia
nia ka lea kou i seenae ana tala i tolo.
14 Kada nia daotoo melu i Asos, melu ka faataea, sui melu ka tasa naa
uria i Mitilene.
15 Haia, melu lea faasia i seenae, melu ka liu i Tios ruana maedani. Ma
fe dani i buira, melu ka dao i Samos. Ma fe dani buira lau, melu ka dao i
Miletus.
16 Haia, a Paul naa manata na hasa ka tasa kou ana uria i Efesus haia
langi melu si too i Asia, sulia melu lea ali'ali haia melu ka dao i Jerusalem
suifetei fe dani Pentekos, lea so ka waluda.

Baea ni aalualua a Paul fuana tooa i Efesus.

17 Ana si kada a Paul e too i Miletus, nia ka fale baea fuana na wane
baita gi ana soefaataia i Efesus eeri gera ka lea mai uria rikilana.

18 Kada gera dao mai, nia ka bae urii fuada, <<Gamu haitamana si doo
gi na ku iilia si kada ku too ana fai gamu, ita ana si kada ku dao mai la
lolofaa i Asia.
19 Nau ku iilia na raoa fuana a Lord, fai nia na faato'oulaa ma na aangilaa
ana si kada afetaia gi e dao ani nau sulia na doo ta'a gera Jiu gi na da aadea
ani nau.
20 Gamu muka haitamana sui naa i nau langi kusi haufinia go tesi doo
faasi gamu uria adomilagamu si kada ku bae ana sulia a God ma kuka
faatolomai i laona luma gamu gi ma fuana na tooa gi sui.
21 Fuana Jiu gi ma fuana na tooa maadiu gi, nau ku bae fifii fuada haia
gera ka aabulo faasia aade ta'alaa gera gi, ma gera ka aabulo fuana God,
ma daka manata mamana ana Lord Jesus.
22 Haia, ma sulia nau ku roosulia na Aanoedoo Aabu, nau kuka lea fui
Jerusalem, ma nau langi kusi haitamana taa naa tara ka dao ani nau i
seenae.
23 Ma nau ku haitamana go agu ana fera gi sui na nau ku dao ana, na
Aanoedoo Aabu ka haea fuagu taa na e maasi nau naa na kuka daotoona
afetaia ma tara kuka too i laona beu ni kanilaa.
24 Haia, nau ku haitamana na mouria nau na doo tatagwai go ana fuagu.
Nau ku dooria go agu faasuilana mone agu na raoa na a Lord Jesus e
falea fuagu uria iililana. Ma na raoa nae nia naa na ainitalongailana
Faarongolaa Diana sulia na rakedianalaa nia a God fuana na tooa gi sui.

25 <<Haia, i nau ku liliu matanga gamu sui fai nia na baelaa sulia Initooa
a God. Ma ana si kada nae, nau ku haitamana tara langi molu si riki nau
lau.
26 Haia, ma ni nau ku hae folaa na ana fuagamu i tara'ena nae, lea so ta
wane ani gamu kasi too ana na mouria faalu faasia a God, na garolaa naa
e langi kasi too i fafogu.
27 Sulia nau langi kusi haufinia go tesi doo ana faarongolagamulaa ana
sulia na kwaidoorilaa nia a God gi fuaga.
28 Nia naa, muka aadasuli gamu i talagamu ma na tooa gi na na
Aanoedoo Aabu e aalua fuana muka aadasuli gera. Muka aadasulia na
tooa na da manata mamana ana a God iilingia na wane aadasulia na sipsip
gi e aadasulida. A God e nauhata ada sulia na maelana na Wela nia i talana.
29 I nau ku haitamana buira nau ku lea, teni tooa na da iilingia na kui
kwasi gi tara daka lea mai, ma daka labasia na tooa na da manata mamana.
30 Si kada tara ka dao mai na teni wane gi ana bubulutaa gamu tara gera
ka sugea tei gera na da manata mamana uria lealaa sulida.
31 Haia, muka aadaada, ma muka manatatoona sulia oolu fe ngali, ana
dani ma na rodo, nau ku faatolomai gamu, sui boroi ana laona afetaia ma
na aangia.

32 <<Ma ana si kada nae, nau ku fale gamu fuana a God eeri nia ka
aadasuli gamu ma ana baelaa diana nia gi ka aadasuli gamu laugo. Sulia
na baelana e bobola uria na faarigitalaa gamu ma ka falea na doo diana
gi na a God e too ana fuana na tooa nia gi sui.
33 Ma molu ka haitamana laugo nau langi kusi dooria go tesi malefo
langi so tesi maku faasia ta wane amolu.
34 Haia, ma ni gamu sui go molu haitamana na nau ku rao ana na abagu
gi eeri kuka falea na doo gi sui na oote ruana nau gi ma ni nau melu
dooria.

35 Nau kuka faatainia sui na fuagamu ana raolaa rigita urinae golu
haitamana golu ka adomia tooa gi da makeso, ma muka manatatoona na
baea baa gi Lord Jesus e haea, <Na wane na e fale e eele baita liufia na
wane na e ngali.>>>
36 Kada a Paul e bae sui, nia ka boururu fai gera, ma ka fooa.
37 Ma gera sui go daka aangi si kada gera oofia a Paul ma gera ka nonoia.
38 Ma gera ka liobukonu asianaa sulia nia haea tara langi gera kasi riki
nia lau. Haia, ma gera ka lea fai nia uria la faka.

Paul e lea uria i Jerusalem.

21

1 Haia, melu manialualu ada, sui melu ka tae la faka, ma melu ka lea.
Kada melu faafolo ana, melu ka dao i Kos. Sui ana ruana maedani, melu
ka dao i Rodes. Haia, faasia i seenae, melu ka lea kou uria Patara.
2 I seenae, melu ka daotoona na faka na tara ka lea uria i Fonisia. Sui
melu tae la faka nae, melu ka lea lau.
3 Melu ka liu ana si gula na melu aada kou ma melu ka rikia kou i
Saeprus. Sui melu aaere i bali alaa, melu ka lea uria Siria. Melu ka sifo i
hara i Taea, gula na faka tara ka faasifoa ana luluda gi.
4 Ma i seenae melu ka daotoona teni tooa na da manata mamana gi,
ma melu ka too faida sulia fiu maedani. Ma sulia na Aanoedoo Aabu e
falea na manataa fuada, gera ka bae abo ana Paul haia ka langi si lea uria
Jerusalem.
5 Haia, ma ana si kada uria lealaa gemelu, melu ka lea na amelu. Ma na
wane gi sui go fai nia na afe gera gi ma na wela gera gi sui, gera lea fai
gemelu uria i fakana aasi. Kada melu dao, melu ka boururu ma melu ka
fooa.
6 Sui melu ka aalualu ada, sui melu kafi tae la faka, ma daalu ka ooli na
adaalu urii fera.
7 Sui melu ka lea faasia i Taea, melu ka dao i Tolemais, melu ka rikia teni
tooa gi na gera manata mamana, ma melu ka too faida sulia tee maedani.
8 Haia, ana ruana maedani, melu ka lea lau, melu ka dao i Sesarea.
I seegi, melu ka too i luma a Filip, na e haitamana ainitalongailana na
Faarongolaa Diana. Ma nia ta wane ana fiu wane baa gi na da aadafilida
i Jerusalem uria adomilana na tooa na da manata mamana.
9 Nia e too ana fai haari gi, lea doo gera ka ainitalo ana baelana a God.
10 Haia, melu too i seenae sulia aange maedani, ma tee profet hatana a
Agabus ka dao mai faasia i Judea.
11 Nia e lea mai siamelu, ma ka ngalia si oko a Paul uria bidilana liitana,
ma ka kani faafia ana roo aena gi i talana fai nia roo abana gi laugo, sui
ka bae urii, <<Na Aanoedoo Aabu e haea, na wane na si oko nia naa, tara
Jiu gi gera kani urii laugo ani nia i Jerusalem, sui gera ka fale nia fuana
tooa maadiu gi.>>
12 Ana si kada melu rongoa si doo nae, gemelu fai nia na tooa gi seenae
melu ka gania a Paul eeri ka langi si lea fui Jerusalem.
13 Sui nia e oolisi gemelu ka urii, <<Utaa naa molu ka aangi urinae
ma muka aade nau kuka liobukonu? I nau ku aade aagau langi lau uria
kanilagu go ana i Jerusalem, ma uria na maelaa naa fuana a Lord Jesus.>>
14 Ma sulia melu si bobola uria bulasilana manata a Paul, melu ka bae
urii na amelu, <<Haia, lugasia kwaidoorilaa Lord ka fuli na ana.>>

15 Buira melu too i seenae sulia aange maedani, melu aade aagau na ana
doo gemelu gi, melu ka lea naa uria Jerusalem.
16 Ma teni fafurongo gi laugo faasia Sesarea gera lea fai gemelu, ma gera
ka talai gemelu uria luma wane na tara melu ka too siana, hatana Mason,
wane faasia i Saeprus, nia na wane e manata mamana ua na mai ana.

Paul e faarai fai nia a James.

17 Kada melu dao ana i Jerusalem, na tooa gi na da manata mamana
gera ka gonitai diana asianaa ani gemelu.
18 Ana ruana maedani, a Paul ka lea fai gemelu uria rikilana a James.
Ma na wane baita gi sui la soefaataia na da nii i seenae.
19 Haia, a Paul e bae diana fuada, sui nia ka faarongo gera ana doo gi sui
na a God e aadea ana raolaa na a Paul e iilida gi matanga na tooa maadiu
gi.
20 Ma i buira gera rongo nia sui, gera sui go daka baelafea a God. Sui
gera ka bae urii fuana a Paul, <<Waihaasi Paul ae, oe rikia go amu na tooa
oro gi asianaa ana tooa i Jiu gi gera manata mamana, ma gera ka manata
baita ua ana kwaieresia a Moses gi.
21 Haia, gera rongo suli oe na o faatolomainia na Jiu gi na gera too ana
maefera tooa maadiu gi hai gera ka langi si roosulia na kwaieresia gi na a
Moses e falea, ma oko faarongo gera langi gera kasi ole-mariko ana wela
gera gi ma gera ka langi si lea sulia na maluta gami Jiu gi.
22 Haia, ma gera tara da rongoa oe o dao i seegi. Taa naa tara golu ka
iilia?
23 Haia, o iilia taa naa melu haea fuamu. Na fai wane da nii see na da
bae aalafuu fuana a God.
24 O lea fai gera uria na faafaalulaa i maana a God, ma oko folia si malefo
uria na faafaalulaa nae, hai gera ka sufia ada na keteda. Lea o iili urinae,
na tooa gi sui tara gera ka haitamana na doo gi na gera rongoa na gera
haea suli oe, e langi kasi mamana, sulia ni oe boro o lea laugo sulia na
kwaieresia a Moses gi.
25 Haia, ma fuana tooa maadiu gi ma gera ka manata mamana, gemelu
kekede fuada sui naa, ma melu ka faarongo gera na ana langi gera si ania
na fanga na da kwaisuusi ana fuana nunui doo na gera fooasia, ma langi
gera kasi ania abu ma langi ta doo fai ae na da lioa, ma daka aadasuli gera
faasia ooelaa.>>
26 Ma a Paul ka lea fai nia na wane naa gi, ma ka faafaalu faida ana
ruana maedani. Sui nia ka lea la Beu Aabu a God, ka faarongo ana fita
maedani suifetei kada fuana na faafaalulaa ka sui ana, suifetei gera kafi
falea na kwaisuusilaa gera gi.

Gera dumulia a Paul.

27 Ma si kada fiu maedani naa gi e garangi sui, teni Jiu gi faasia i Asia
gera ka rikia a Paul la Beu Aabu a God. Ma gera ka gaea na tooa, ma daka
dumulia a Paul.
28 Ma gera rii daka urii, <<Tooa i Israel! Molu adomi gemelu! Na wane
naa e liufia fera gi sui uria faatolomailana tooa gi sui uria aaefaralana tooa
i Jiu gi, ma fai nia aaefaralana kwaieresia a Moses gi fai nia na Beu Aabu
naa. Haia, ana si kada nae, nia ka talaia tooa maadiu gi fui lao Beu Aabu
naa, ma gera ka faabilia na gula aabu naa!>>

29 (Gera haea si doo naa sulia gera rikia Trofimus na wane faasia Efesus
e too fai nia a Paul i Jerusalem nae, ma gera ka manata hasa a Paul e talai
nia uria la Beu Aabu a God.)
30 Ma na ngalungalua ka tagalafia la fera i Jerusalem teefou, ma na tooa
gi gera ka oogu ma gera ka dumulia a Paul, ma gera ka abalangainia uria
i maa faasia la Beu Aabu a God. Ma ali'ali na maa gi ana Beu Aabu nae,
gera ka bilake.
31 Si kada na tooa gi da dooria haungia a Paul, teni tooa gi daka fale baea
fuana wane baita gera wane ana oomea i Rom sulia ngalungalua baita nae
e liu la fera Jerusalem.
32 Haia, ana si kada na wane baita e rongoa na doo nae, nia kafi lea, ma
ka talaia teni wane ana oomea nia gi fai nia na wane baita daalu gi, gera
ka lea ali'ali uria si gula na tooa gi da oogu ana. Haia, ma ana si kada na
tooa gi da rikia na wane baita naa fai nia na wane ni oomea nia gi, gera
kafi mamalo faasia na kwaelana a Paul.
33 Kada na wane baita nae e dao ana, nia ka lea siana a Paul, ma ka
dumulia. Sui nia ka haea fuana wane nia gi haia gera ka kani faafia ana
roo oko ana kakai halo gi. Sui nia ka ledia tooa gi ka bae urii, <<Tei naa
wane naa, ma doo ta'a taa na nia aadea?>>
34 Ma sulia na tooa gi gera haea na baea oro e'ete kwailiu gi, na wane
baita nae ka lalafusia na ana utaa naa gera ka rakehasu fuana a Paul. Nia
naa, nia ka haea na ana fuana wane ana oomea nia gi hai gera ka ngalia
a Paul daka aalua la beu gera na wane ana oomea gi da too ana.
35 Haia, na wane ana oomea gi gera ka talaia uria aena maa ana beu
nae, sui gera ka koua i langi sulia na tooa nae gi gera ngalungalu asianaa.
36 Sulia na Jiu gi daka taria fai nia na riilaa gera daka urii, <<Haumaelia!
>>

Paul e bae suusi nia i talana.

37 Ana si kada na wane ana oomea gi gera aade aagau uria ruulaa i beu
fai nia a Paul, nia ka bae urii fuana wane baita nae, <<Nau ku dooria haea
tesi doo fuamu.>>
Sui na wane baita nae ka soeledia ka urii, <<Oe haitamana baelaa i Grik?
38 Tama oe langi lau na wane baa i Ejipt nae a doo baa ana si kada e sui
na mai ma ka hafalia na firulaa baita, ma ka talaia na fai tooni wane baa
gi ma gera ka lea uria la aanogwou fai nia na iisi gera uria firulaa?>>
39 Sui a Paul e oolisia ka urii <<I nau na wane i Jiu, nau ku futa i Tarsus
fera initoo i Silisia. Nau ku dooria o faalamai nau haia kuka faarai fasi
fuana tooa naa gi.>>
40 Haia, na wane baita naa ka faalamainia, ma a Paul e take i maana
luma nae i langi, ma ka mamalafoo ana abana gi uria faabonalaa na tooa
gi. Ana si kada gera too aaroaro, a Paul ka faarai fuada ana baelaa i Hebru
ka urii,

22

1 <<Oote waihaasi nau gi fai nia ni gamu oote maa nau gi, molu fafurongo
nau na ku bae uria suusilagulaa faasia na taa gi na mu feengi nau ana!>>
2 Si kada gera rongoa nia bae ana baelaa i Hebru, gera ka too aaroaro
teefou, ma a Paul ka tasa dongaa fai nia baelana ka urii,
3 <<I nau na wane i Jiu, ma kuka futa i Tarsus maefera i Silisia, ma
kuka baita mai i Jerusalem kada ku sukulu siana a Gamaliel. Ma nia ka
faatolomai diana asianaa ani nau uria lealaa sulia na kwaieresia gi na a

Moses e falea mai fuana koo gia gi, ma kuka dooria iilia laugo na taa gi a
God e dooria, iilingi gamu laugo naa i tara'ena.
4 Ma nau kuka iinokesia laugo ni tei gera na da manata mamana ana a
Jesus, ma kuka haumaelia bali ada. Nau kuka dumulia laugo na wane gi
ma na geni gi ma kuka aaluda lao beu ni kanilaa.
5 Na Fooanigwou ma na wane baita golu gi, gera haitamana taa naa ku
bae sulia nia e mamana. Sulia gera kedea na doo gi fuana na wane baita
ana na Jiu gi i Damaskus, ma gera falea fuagu eeri kuka ngalia fuada.
Ma gera ka faalamai nau eeri kuka nani uria na tooa gi na da manata
mamana ana a Jesus i seenae, hai kuka dumulida, ma kuka kani faafida,
ma kuka ooli mai faida uria i see Jerusalem eeri na wane baita gi daka
falea kwakwaelaa fuada.
6 <<Haia, ana si kada ku lea ma kuka dao garangia na i Damaskus
bobola fai nia oogotouna aasoa, na raralaa baita ali'ali ka sina mai faasia
mamangaa gali nau.
7 Ma kuka asi nau i hae gano, ma kuka rongoa na lingee doo e bae urii
fuagu, <Saul ae, Saul ae, uria taa na oko iinokesi nau?>
8 Sui nau ku bae urii fuana, <Lord ae, oe ni tei naa?> Ma na lingee doo na
e oolisi nau ka bae urii, <I nau Jesus wane i Nasaret, nia na o iinokesia.>
9 Haia, na wane gi na gera too fai nau, gera rikia na raralaa naa, ma
langi dasi rongoa na lingeena wane na e faarai fai nau.
10 Ma nau ku ledia kuka urii, <Lord ae, taa naa tara kuka iilia?> Ma a
Lord e oolisi nau ka bae urii, <O tatae, oko lea uria i Damaskus. Haia, gera
ka faarongo oe ana doo gi a God e manata uria haia oko iilida.>
11 Ana si kada nae, na maagu e rodo sulia na raralaa nae, ma na wane
gi na da too fai nau na daka dau ana abagu, ma daka talai nau uria i
Damaskus.
12 <<Haia tee wane e too i Damaskus hatana a Ananias, nia na wane na
e manata baita ana a God, ma ka roosulia na kwaieresia gia Jiu gi, ma na
tooa Jiu gi sui na da too i Damaskus da manata baita asianaa ana.
13 Nia lea mai ka take siagu, ka bae urii, <Waihaasi nau Saul ae, o aada
lau!> Ma ana si kada nae ua go, na maagu ka aada naa, ma kuka bubu
fuana.
14 Ma nia ka bae lau urii fuagu, <Na God gera koo gia gi e aadafili oe hai
oko haitamana na kwaidooria nia gi ma oko rikia na wane ni raoa o'olo
nia ma oko rongoa na lingeena.
15 Ma tara oko ainitalo ana Faarongolaa Diana suli nia eeri oko faarongo
ana tooa gi sulia na taa na o rikia ma oko rongoa.
16 Haia, ma na taa naa o maasia? Tatae, oko siuabu, ma oko fooa fuana
a Lord, haia nia ka lafua na aade ta'alaa oe gi.>
17 <<Sui nau kuka ooli uria i Jerusalem, ma ana si kada nau ku fooa ana
i Beu Aabu a God, nau kuka rikia na faataia,
18 ma kuka rikia a Lord, ma nia ka bae urii fuagu, <Ali'ali oko lea faasia
Jerusalem, sulia na tooa naa gi i see tara langi gera kasi manata mamana
ana baelamu suli nau.>
19 Ma nau kuka bae urii, <Lord ae, i gera haitamana go ada baa nau ku
lea laona Beu Aabu ni figulaa gi ma kuka dumulia na tooa gi na da manata
mamana ani oe ma kuka rabusida laugo.
20 Ma ana si kada na tooa gi da haungia ana a Stefen na wane na e
ainitalo ani oe, nau ku nii laugo i seenae, ma kuka aalafaafia na taa naa
gera iilia, ma kuka kwai'adomi uria aadasulilana na maku ruruu gera gi.>

21 Sui a Lord ka bae urii fuagu, <O lea, sulia tara nau ku oodu oe tau
siana tooa maadiu gi.>>>
22 Haia, na tooa gi gera fafurongoa a Paul lelea e haea go si doo naa
sulia na tooa maadiu gi. Ma si kada gera rongoa na doo naa, gera kafi rii
baita daka urii, <<Molu ngalia uria haungilana! Nia langi si faorana haia
ka mouri!>>
23 Gera rii, ma gera ka garugaru ana teni maku gera gi, ma daka ui ana
aafufui gano gi la mangaa, sulia gera rakehasu asianaa!
24 Haia, na wane baita gera wane gi ana oomea i Rom, nia ka haea fuana
wane nia gi haia gera ka talaia a Paul i beu, ma ka haea gera ka rabusia
hai gera ka daotoona uria taa na Jiu gi gera ka rii fuana urinae.
25 Ma si kada gera kania hai gera ka rabusia, a Paul ka bae urii fuana
tee wane nae ana oomea gi, <<Nia bobola go ana la kwaieresia gi i Rom
fuana muka rabusi nau, na wane i Rom na langi musi keto nau ua?>>
26 Kada na wane ni oomea nae e rongoa si doo naa, nia ka lea siana
wane baita nia, ma ka soeledia ka urii, <<Taa naa o iilia naa? Na wane
loko nia na wane i Rom!>>
27 Haia, na wane baita nae e lea sia a Paul, ka bae urii, <<Faarongo nau,
ni oe na wane i Rom naa?>>
Sui a Paul e oolisia ka urii, <<Iiuka.>>
28 Ma na wane baita naa ka bae urii, <<Nau ku aalua na wane i Rom
sulia ku folia ana si malefo baita.>>
Sui a Paul e oolisia ka urii, <<Nau na wane i Rom sulia nau ku futa mai
faasia tooa i Rom.>>
29 Ma na wane nae gi na da garangia kwaelana, gera ka dudu ali'ali
faasia. Ma na wane baita naa laugo, si kada nia e haitamana a Paul nia
na wane i Rom, nia ka mou, sulia nia kani faafia ana oko kakai halo.

Paul e take naona wane baita i Jiu gi.

30 Sui na wane baita gera wane ana oomea gi, nia dooria ka haitamana
diana ana taa na Jiu gi da feengia Paul ana. Nia naa, ruana maedani nia
ka oodua na wane nia gi eeri gera ka lafua na oko gi faasia a Paul, ma ka
falea baea fuana fataabu baita gi ma na wane baita gera Jiu gi haia gera
ka oofu. Sui nia ka talaia kou a Paul, ma ka faatakea naona wane baita
nae gi na da oofu.

23

1 Ma a Paul ka bubu tete ana wane baita gi na gera oogu, ka bae urii,
<<Oote waihaasi nau gi i Israel, ana na liogu teefou, nau ku haitamana na
mourilagu e diana lelea ka dao ana fe dani i tara'ena. A God e rikia na
doo gi sui na ku iilia, ma nia laugo e haitamana.>>
2 Si kada a Paul e bae urinae, Ananias na Fooanigwou ka haea fuana
wane gi na gera take garangia a Paul fuana gera ka fidalia fakana.
3 Ma a Paul ka bae urii fuana, <<God tara nia ka fidali oe, oe o iilingia
ta oogua baa gera rabu kwakwaoa ana uria aagwalaa na bililana. Oe o
gwouru seenaa uria na ketolagu ana na kwaieresia gi faasia a Moses. Sui
ni oe osi roosulia go na kwaieresia nae gi si kada na o haea gera ka fidali
nau!>>
4 Haia, na wane gi na da take garangia a Paul, gera rongoa, daka bae
urii fuana, <<Oe bae ta'a fuana wane Fooanigwou a God nae!>>

5 Ma a Paul e oolisida ka urii, <<Oote waihaasi i Israel, nau langi kusi
haitamana hasa nia na wane Fooanigwou. Sulia na Kedelaa Aabu nia haea,
<Langi osi bae ta'a sulia na wane initoo gamu.>>>
6 Ma si kada a Paul e rikia na bali ana wane baita nae gi na Sadusi gi ma
ta bali ana Farisi gi, nia ka bae baita fuana ooguogua nae ka urii, <<Oote
waihaasi nau gi i Israel, i nau na Farisi, na wela na Farisi gi. Haia, gera
keto nau seegi, sulia nau ku manata mamana hasa tooa na da mae, God
tara ka tae gera lau uria na mouria!>>
7 Ma ana si kada nia haea ana na baelaa nae gi, na Farisi gi ma na Sadusi
gi gera ka hafalia na oolisusuulaa, ma na figua nae ka tookita gera ana roo
gulutooa gi.
8 (Sulia na Sadusi gi gera haea lea wane mae, afetai ka mouri lau, ma
gera haea langi go na ensel gi ma ka langi go na aanoedoo gi. Haia, ma na
Farisi gi gera ka manata mamana ana oolu doo nae gi.)
9 Ma na riilaa kafi baita fuada kwailiu, ma teni wane faatolomai gi ana
kwaieresia gi na da Farisi gi laugo, daalu take, ma daka bae rigita asianaa
daka urii, <<Gemelu langi melu si daotoona go tesi taa na e garo ana wane
naa! Boro na aanoedoo langi ta ensel oto na e bae ana.>>
10 Haia, ma gera oolisusuu rigita asianaa, ma na wane baita gera wane gi
ana oomea, nia ka mou aata gera ka haungia a Paul. Ma nia ka haea fuana
wane gi ana oomea gera ka lea siana ooguogua naa hai gera ka talaia a
Paul faasi gera uria la beu gera wane ana oomea gi.
11 Sui e rodo mai a Lord ka take siana a Paul ka bae urii, <<Langi osi
mou. Oe o bae sui na suli nau seegi i Jerusalem nae, ma tara oko iili urinae
laugo i Rom.>>

Gera haungainia manata uria haungilana a Paul.

12 Ma i ubongia teni wane ana Jiu gi gera ka oogu haia gera ka haungainia
ta manata haia gera ka haungia a Paul. Ma gera ka bae aalualu afetai haia
dasi ania tesi fanga ma langi dasi gwoufia tesi kafo lelea ka dao ana gera
haungia a Paul.
13 Haia, ma e bobola fai nia fai aakwala wane ma ka sarenga na da
haungai oofu ana si manata nae.
14 Sui na wane nae gi da lea siana fataabu baita gi ma na wane baita
gera Jiu gi, gera ka bae urii, <<Gemelu melu bae aalualu oofu langi melu
si ania tesi fanga lelea melu ka haungia go a Paul.
15 Haia, gomolu fai nia na wane gi la ooguogua gera wane baita gi, molu
fale baea fuana wane baita gera wane gi ana oomea gera Rom, eeri gera
ka talaia mai a Paul siamolu, molu sugea haea molu dooria rongo diana
ana teni si uunuunulaa lau suli nia. Haia, ni gemelu tara melu ka aade
aagau uria haungilana suifetei nia kafi dao i see.>>
16 Haia, ana si kada na alakwa nia waiwane a Paul e rongoa sulia na ole
oomealaa nae, nia lea i beu gera wane ana oomea gi, ka faarongo ana a
Paul.
17 Kada a Paul e rongo, nia ka soea mai tee wane ana wane ana oomea
gi, ka bae urii fuana, <<O talaia na wane daraa naa siana na wane baita
oe, sulia nia dooria haea tesi doo fuana.>>
18 Sui na wane ana oomea naa ka talaia wane daraa nae siana wane
baita, ka bae urii, <<Na wane baa e too la beu ni kanilaa baa hatana a
Paul e soe nau ma ka haea kuka talaia mai wane daraa nae siamu, sulia
nia dooria haelana tesi doo fuamu.>>

19 Ma na wane baita naa ka talaia na wane daraa nae kele tau kou, ma
ana si kada taifili daaro, nia ka bae urii, <<Taa naa o dooria faarongo nau
ana?>>
20 Sui na wane daraa nae ka bae urii fuana, <<Na wane baita gera Jiu gi,
gera aalafaafia sui na tara i bobongi gera lea mai daka gani oe haia oko
talaia a Paul lau uria na gula wane baita gi da ooguogu ana eeri gera ka
daotoo diana ana taa gi na nia e iilida.
21 Haia, langi osi aalafaafia, sulia fai aakwala wane ma ka sarenga na
gera aagwa maasia uria haungilana. Sulia gera bae aalualu rigita asianaa
fuana langi dasi fanga ma langi dasi gwou lelea gera ka haungia a Paul.
Haia, ma gera aade aagau naa, ma si doo gera maasia naa na baelamu.>>
22 Sui na wane baita naa ka bae urii fuana wane daraa nae, <<Langi osi
faarongoa ana ta wane hasa oe faarongo nau ana si doo nae.>> Sui nia ka
oodua ka lea na ana.

Gera oodua Paul siana a Feliks na wane baita.

23 Sui na wane baita gera wane ana oomea gi, nia ka soea mai roo wane
da baita i farana, ka bae urii, <<Moro ka aade aagaua roo talange wane
ana oomea uria lealaa fui Sesarea fai nia fiu aakwala wane uria lealaa i
fafona hosi gi ma roo talange wane gi na gera dau ana suua gi, daka aade
aagau uria lealaa ana sikwana kade rodo la rodo i tara'ena.
24 Molu ka aalua teni hosi gi fuana a Paul haia ka tae i fafoda, ma molu
ka fofolo diana ana, ma molu ka talaia siana Feliks na wane baita.>>
25 Haia, na wane baita ana oomea gi ka kedea na baelaa fuana Feliks ka
urii,
26 <<I nau a Kladius Lisias ku kede kou fuamu oe na wane initoo baita
Feliks. Nau ku faarai fasi fai oe.
27 Na Jiu gi da dumulia na wane naa, ma gera ka garangi haungia. Kada
nau ku daotoona nia na wane i Rom, nau ku lea fai nia wane ana oomea
nau gi, melu ka lau nia faasi gera.
28 Haia, ma sulia nau ku dooria haitamana taa naa gera feengi nia ana,
nau kuka talai nia siana ooguogua gera wane baita gera Jiu gi.
29 Sui nau ku daotoona nia langi kasi aadea go ta doo na e bobola haia
so gera ka haungia ma langi so gera ka aalu nia la beu ni kanilaa. Na
feengilaa gera doo go ana sulia na kwaieresia gera gi i talada.
30 Ma kada nau ku rongoa gera Jiu gi gera olea na oomea fuana
haungilana, nia naa kuka manata uria oodulana kou siamu. Ma nau ku
faarongoa na tooa gi na gera feengia haia gera ka keto nia i naomu, sulia
oe naa na wane baita.>>
31 Sui na wane ana oomea gi gera ka aadea taa na wane baita gera e
haea. Haia, gera talaia a Paul ana fe rodo nae lea gera ka dao i Antipatris.
32 Ma ana ruana maedani, na wane ana oomea gi na gera fali ana aeda,
gera ka ooli uria beu gera i Jerusalem. Ma na wane gi ana oomea na da
lea fafona hosi gi, gera ka tasa dongaa fai nia a Paul.
33 Gera talaia ka dao i Sesarea, ma gera ka falea na kedelaa baa fuana a
Feliks na wane baita, ma gera lugasia a Paul siana.
34 Ana si kada na wane baita naa e iidumia na kedelaa nae sui, nia ka
soeledia a Paul uria na lolofaa taa na nia lea mai faasia. Sui ana si kada
nia daotoona e lea mai faasia Silisia,
35 nia ka bae urii, <<Tara nau kuka rongo oe si kada tooa na da feengi
oe da dao mai.>> Sui nia ka oodua na wane nia gi ana oomea gi gera ka
fofolo usi diana ana Paul laona beu baita nia.

Na Jiu gi da feengia a Paul.

24

1 Buira lima maedani sui, Ananias na Fooanigwou ka lea fui Sesarea fai
nia teni wane baita gera Jiu gi ma ta wane hatana Tertulus na e haitamana
na kwaieresia gi. Gera lea mai naona Feliks na wane baita, gera ka feengia
a Paul.
2 Sui gera soea mai a Paul, ma a Tertulus e hafalia feengilana fuana a
Feliks ka urii, <<Wane baita ae, na kwaitalailaa oe ana liotooa oe e aadea
golu ka too mai ana fanualama ana si kada tau. Ma na oe oko iilia na doo
diana oro na e faalu i laona fera baita golu.
3 Haia, sulia dani gemelu sui melu ka eele asianaa sulia, ma melu ka
baelafe oe asianaa.
4 Haia, nau langi kusi dooria asia go ngalilana si kada manga tekwa oe.
Nia naa, nau ku gani oe hai oko fafurongo fasi mai uria na baelaa kukuru
gemelu na nau ku falea.
5 Gemelu daotoona wane naa e susuala ma ka faarakehasua na tooa gi.
Nia haitamana ka faangalungalua na Jiu gi la molaagali sui, ma nia ta
wane baita laugo na tooa da alangida ana <Nasarene>.
6 Ma nia ka iiliili laugo uria na faabililana na Beu Aabu a God. Si kada
melu rikia urinae, melu ka dumulia. Ma melu ka manata uria na ketolana
sulia na kwaieresia gami,
7 ma Lisias na wane baita gera wane ana oomea gi na lea mai ma ka lau
susuala ana faasi gemelu.
8 Sui a Lisias ka falea baelana fuana tei gera na da feengia gera ka lea
mai siamu. Lea o ledia na wane naa, tara oko daotoona amu fuamu i
talamu na doo gi na melu feengia ana.>>
9 Haia, ma na Jiu gi laugo na da too i see, gera haea na taa gi na Tertulus
e haea nia e mamana, ma gera feengia laugo a Paul.

Bae ni kwaisuusilaa Paul fuana Feliks.

10 Haia, a Feliks na wane baita ka mamalafoo fuana a Paul haia ka faarai,
ma a Paul ka bae urii, <<Nau ku haitamana oe o keketo mai i seegi ka tau
na mai sulia fe ngali oro gi, haia ma ni nau ku eele uria na usilagulaa
siamu.
11 Ka bobola ua fai nia aakwala maedani ma roo maedani buira nau
ku lea fui Jerusalem uria fooalaa. Lea oe o soeledia na tooa gi, tara oko
daotoona amu fuamu i talamu hasa nau ku bae mamana.
12 Haia, ma na Jiu gi langi dasi daotoogu go na ku oolisusuu fai nia ta
wane la Beu Aabu a God, langi so gera ka daotoogu kuka aarea teni tooa
i laona Beu Aabu gi ni figulaa ma langi so tesi gula la fera Jerusalem.
13 Ma langi so gera ka bobola uria falelana tesi doo fuamu haia ka
faamamana na taa gi na gera feengi nau ana.
14 Haia, nau ku haea si doo mamana fuamu: Nau ku fooasia a God baa
koo gami gi, ana lealaa sulia na maluta na tooa nae gi gera ka haea langi
kasi mamana. Haia, ma ni nau laugo ku manata mamana ana doo gi sui
na Moses ma na profet gi da kedea laona Kekedelaa Aabu.
15 Ma nau ku manata ngado ana a God iilingi gera laugo, na tara a God
ka tataea na tooa gi sui faasia na maea, na tooa diana ma na tooa ta'a gi
laugo.

16 Ma nia na aadea kuka hasi rigita uria iililana na doo diana gi hai langi
kusi ida lau i maana a God ma fuana iimola gi.
17 <<Haia, buira ku lea faasia i Jerusalem sulia bare fe ngali, nau kuka
ooli lau mai i seenae uria ngalilana si malefo fuana teni Jiu gi ma uria
kwaisuusilaa laugo.
18 Ma ana si kada ku iilia ana si doo nae, na gera ka riki nau la Beu Aabu
a God buira ku faasuia na raoa ana faafaalulaa. Haia, ma langi go ta figua
fai nau ana si kada nae, ma ka langi go ta taga boloa.
19 Haia, ma teni Jiu gi faasia i Asia na gera nii seenae. Ma gera bobola
gera ka lea laugo mai siamu eeri gera ka feengi nau lea gera ka haitamana
tesi doo na nau ku iilia ka garo.
20 Haia, ma na wane nae gi see, gera haitamana si kada gera feengi nau
i naona wane baita gami Jiu gi, langi dasi daotoona go tesi doo na nau ku
iilia ka garo.
21 Tesi doo go na ku haea i seenae na e faarakehasua bali ada urii, <Gamu
mu keto nau i tara'ena sulia na manata mamanalaa nau ana tooa da mae
tara gera ka mouri lau.>>>
22 Sui a Feliks, na e haitama diana sulia na Soefaataia a Lord, nia ka
haea gera ka mamalo. Ma nia ka bae urii, <<Si kada Lisias na wane baita
ana oomea gi e dao mai, tara kuka faasuia na keketolaa oe.>>
23 Ma nia ka haea fuana wane ni oomea na e fofolo usia a Paul haia ka
tasa dongaa fai nia, ma ka faalamai nia a Paul uria liliulaa ma na ruana
nia gi haitamana gera ka fale doo go ada fuana.

Feliks fai nia afe nia da rongo baelana Paul.

24 Ma buira aange maedani sui, Feliks fai nia afe nia ni Drusila na aai i
Jiu daaro ka kwaiodui uria a Paul haia daaro ka fafurongo nia. Ma a Paul
ka bae sulia na manata mamanalaa ana Christ Jesus.
25 Haia, a Paul ka bae laugo sulia na o'oloa ma ka haea na tooa gi ka
langi dasi iilia na kwaidooria ta'a ana nonida, ma ka bae laugo sulia fe
dani na tara a God ka ketoa na tooa gi sui. Ma si kada daaro rongoa na
doo nae gi, a Feliks ka mou, ma ka bae urii, <<O lea na amu. Nau tara
kuka soe oe lau ta kada ete na langi kusi abero.>>
26 Ana si kada nae laugo, nia ka dooria hasa tara a Paul ka falea malefo
fuana. Nia naa, lea doo ka soe nia haia ka faarai fai nia sulia si kada oro
gi.
27 Ma sulia a Feliks e dooria na Jiu gi gera ka hae diana ana, nia ka tasa
dongaa uria aalulana a Paul lao beu ni kanilaa. Buira roo fe ngali sui,
Porsius Festus e lea mai ka oolisia a Feliks na wane baita.

Paul e gani uria lealaa siana aaofia baita i Rom.

25

1 Haia, oolu maedani i buira a Festus ka dao mai i Sesarea, nia ka lea
uria i Jerusalem.
2 Ma na fataabu baita gi ma na wane baita gera Jiu gi gera ka faarongo
ana taa gi na gera feengia ana a Paul fuana a Festus.
3 Ma gera ka gaea a Festus haia ka oodua a Paul uria i Jerusalem, sulia
gera olea uria haungilana sulia tala.
4 Sui a Festus e oolisi gera ka bae urii, <<A Paul e too la beu ni kanilaa i
Sesarea. Haia, ma ni nau langi si tau tara kuka ooli laugo i seenae.

5 Lea nia e iilia tesi doo ka garo, molu falea wane baita gamu gi hai daka
lea fai nau uria i Sesarea eeri gera ka feengia i seenae.>>
6 Sui a Festus ka too i Jerusalem sulia ta kwalu maedani langi ta aakwala
maedani lau, ka ooli uria Sesarea. Haia, ma na maedani i buira, a Festus
ka lea ka gwouru ana gula ni keketolaa, sui ka haea gera ka talaia mai a
Paul.
7 Ma ana si kada e dao, na Jiu gi na da lea mai faasia Jerusalem gera ka
take galia, ma daka feengia ana doo baita oro gi na langi dasi haitamana
faamamanalana.
8 Sui a Paul ka bae uria usilana, <<Nau langi kusi aadea tesi doo ta'a na
ka labasia na kwaieresia gami Jiu gi ma langi na Beu Aabu a God ma na
aaofia baita i Rom.>>
9 Haia, sulia a Festus e dooria na Jiu gi daka hae diana ani nia, nia ka
ledia a Paul ka urii, <<Oe dooria oko lea uria i Jerusalem, eeri kuka keto
oe i seenae ana si doo naa gi da haea suli oe?>>
10 Sui a Paul e oolisia ka urii, <<Nau ku take naa ana si gula ni ketolaa
na aaofia baita i Rom e aalua. Nau laugo ta wane i Rom, ma i seegi naa na
gula e bobola naa uria na ketolagulaa. I nau langi kusi aadea go tesi doo
garo fuana tooa i Jiu gi, haia ni oe o haitamana diana sui na ana.
11 Lea nau ku oia na kwaieresia gi ma kuka aadea tesi doo na e ta'a ma
ka bobola fuana oko keto nau haia kuka mae, nau afetai kuka gani uria
tafilaa faasia. Haia, ma na baelaa gera gi na gera feengi nau ana, lea e
langi kasi mamana, afetai go hasa ta wane ka fale nau fuada. Haia, nau
ku gani uria lealaa siana aaofia baita i Rom eeri nia ka keto nau.>>
12 Haia, a Festus e faarai fai nia na wane gi na da kwai'adomia ana
keketolaa. Sui nia ka bae urii fuana a Paul, <<Sulia o gani uria na lealaa
siana na aaofia baita i Rom, haia, tara oko lea siana.>>

Paul e faarai fuana Agripa fai nia Bernis.

13 Aange maedani sui, Agripa na aaofia fai nia ni Bernis daaro ka dao i
Sesarea uria maatoolana Festus fai nia na gonitailana.
14 Ana si kada daaro too i Sesarea sulia aange maedani, a Festus ka
faarongoa a Agripa ana baea naa sulia a Paul. Nia ka bae urii, <<Tee wane
da aalua la beu ni kanilaa e nii see, na a Feliks e langi kasi faahagaa mai.
15 Ma ana si kada ku lea kou ana uria i Jerusalem, na fataabu baita gera
Jiu gi ma na wane baita gera gi gera feengia, ma gera ka gani nau haia
kuka keto nia uria haumaelilana.
16 Sui nau kuka bae urii fuada, <Langi lau na maluta gami tooa i Rom gi
na mika ketoa ta wane suifetei nia kafi oolisia na tooa gi na da feengia.>
17 Ma si kada gera dao mai see i Sesarea, nau kuka ali'ali uria rongolaa
gera si gula ana ketolaa ana ruana maedani, ma kuka haea na wane gi
ana oomea gera ka talaia mai na wane nae.
18 Haia, na wane gi na gera feengia gera ka take, ma langi gera kasi
feengia go ana teni aadelaa ta'a na nau ku manata hasa tara gera ka haea.
19 Doo na gera oolisusuu na faafia fai nia ana na malutana na fooasilana
God gera fai nia sulia tee wane hatana a Jesus. A Jesus nae e mae naa, sui
a Paul e haea nia ka mouri lau.
20 Ma sulia nau langi kusi haitamana tara kuka olosi utaa ana si doo naa,
nau kuka soeledia a Paul nia ka dooria lealaa uria i Jerusalem fuana kuka
ketoa ana si doo naa gi i seenae.

21 Sui a Paul ka langi si aalafaafia, ma ka gani ana uria toolaa la beu ni
kanilaa ma lealaa siana na aaofia baita i Rom eeri nia ana ka olosia. Nia
naa, nau ku haea langi dasi lafua faasia la beu ni kanilaa lelea ka dao ana
si kada kuka bobola uria oodulana siana na aaofia baita i Rom.>>
22 Sui a Agripa ka bae urii fuana a Festus, <<Nau ku dooria laugo
rongolana wane naa.>>
Ma a Festus e oolisia ka bae urii, <<Oe tara oko rongo nia i bobongi.>>
23 Ma ana fe dani buira, a Agripa na aaofia fai nia ni Bernis daaro ka
dao mai, ma daaro ka ruufia mai maku initoo daaro gi. Ma daaro ka ruu
laona beu fai nia na wane baita gera ana oomea gi ma na wane baita gi
la maefera nae. Sui a Festus ka fale baea haia gera ka talaia mai a Paul.
24 Ma a Festus ka bae urii, <<Agripa na aaofia ae, fai nia na tooa gi na
mu oogu mai see, molu rikia na wane naa hatana a Paul. Na Jiu gi na da
too i seegi Sesarea ma na Jiu gi na gera too i Jerusalem, gera feengi nia,
ma daka rii daka gani nau haia kuka haumaelia.
25 Haia, ma kada ku ledi nia, nau langi kusi daotoona go tesi taa naa nia
aadea ka ta'a fuana gera ka haumaelia. Sui ma i nia ka gani uria lealaa
siana aaofia baita gia i Rom. Nia naa, nau tara kuka oodu nia siana na
aaofia baita i Rom.
26 Haia, ma sulia nau langi kusi too ana ta manata haia kuka kedea sulia
na garolaa nia wane nae fuana na aaofia baita, nia naa kuka talaia mai
siamolu i tara'ena ma e tasa siamu Agripa na aaofia, eeri muka adomi nau
uria daotoolana doo o'olo uria kedelana.
27 Sulia e langi kasi diana fuana kuka falea ta wane na e too ana kanilaa,
lea ka langi kusi faatai folaa ana manata gi na gera feengi nia ana.>>

A Paul e suusia naona a Agripa.

26

1 A Agripa ka bae urii fuana a Paul, <<Nia bobola go ana haia oko
faarongo gemelu ana manata oe gi.>>
Ma a Paul ka tekwala na abana e faatainia tara nia ka bae, ma ka suusia
urii,
2 <<Agripa na aaofia ae, nau ku eele go agu, sulia ni nau ku bobola uria
faarongo oe ana na suusilagu ana na doo gi na Jiu gi da feengi nau ana.
3 Nau ku eele ka tasa sulia oe o haitama diana ana maluta gia Jiu gi fai
nia na oolisusuulaa gia gi. Haia, nau ku gani oe hai oko fafurongo nau fasi
fai nia gwaromaabelaa.
4 <<Haia, na Jiu gi sui gera haitamana malutagu ita mai ana to'oulagu.
Gera ka haitamana na mourilagu i fera nau ma buira i Jerusalem.
5 Ma gera ka haitamagu laugo, ana si kada gi e sui na mai ma e bobola
uria gera ka faamamana, ana hafalilana nau ta wane ana bubulutaa na
da rigitangainia na fooasilana a God ana maluta Jiu gi. Ma gera alangia
na bubulutaa nae ana <Farisi gi>. Gera bobola uria faamamanalana doo
nae gi, lea gera ka dooria.
6 Haia, ma ni nau ku take i see uria na ketolagu, sulia ku kwaimaasi-
maasia na taa naa a God e bae aalualu ana fuana koo gia gi.
7 Ma nia naa na doo baa na aakwala ma roo gulu tooa gia gi gera
kwaimaasi uria ngalilana, si kada gera fooa fuana a God ana dani ma na
rodo. Ma sulia na doo naa nau kuka kwaimaasimaasia naa, nia na tooa
na i Jiu gi gera ka feengi nau!

8 Uria taa na ka afetai fuagamu tooa i Jiu gi uria na manata mamanalaa
ana a God na e haitamana ka tataea tooa da mae?
9 <<Ma i nao mai, i nau fuagu i talagu e bobola fuana kuka iilia na doo
gi sui na e bobola kuka labasia na soefaataia a Jesus wane i Nasaret.
10 Na doo nae naa ku iilia i Jerusalem. Nau ku ngalia na rigitaa faasia
na fataabu baita gi, ma kuka aalua tooa oro a God gi lao beu ni kanilaa.
Ma ana si kada gera ketoda uria maelada, nau laugo ku aalafaafia.
11 Ana si kada oro gi, nau ku falea na kwakwaelaa fuada lao Beu Aabu
ni Figulaa gi, ma kuka iili uria suungilada eeri gera ka mamalo faasia na
manata mamanalaa gera gi. Ma sulia nau ku rakehasu asianaa fuada, kuka
lea laugo uria fera ete gi uria na iinokesilada.
12 <<Ma sulia na doo naa, nia na nau ku lea uria i Damaskus. Nau ku
too ana na kekedelaa faasia na fataabu baita gi fuana faalamailagu uria
dumulilana na tooa na da manata mamana ana a Jesus.
13 Kada melu lea ana sulia tala oogotouna aasoa, nau ku rikia na raralaa
na e baita liufia na raralana hato, ma ka rara mai faasia lao mamangaa
ka lea galigali nau fai nia na wane gi na melu lea.
14 Sui gemelu sui go melu asi gemelu i hae gano, ma nau kuka rongoa
tee lingee doo ka bae urii fuagu ana baelaa i Hebru, <Saul, Saul! Uria taa
na oko iinokesi nau? Oe naa tara oko nonifii si kada o take usi nau, iilingia
doo fai ae na e buulia na wane na e faaleaa.>
15 Ma kuka bae urii fuana, <Lord ae, oe ni tei naa?> Ma a Lord ka bae
urii, <I nau a Jesus, na wane na o iinokesia.
16 Haia, o tatae, oko take. Nau ku faatai fuamu haia kuka aadafili oe eeri
oko hau ana wane ni raoa nau. Ma oko faarongo ana tooa gi lau ana si
doo na o rikia ani nau i tara'ena ma teni si doo lau na tara kuka faatainia
fuamu.
17 Nau tara ku oodu oe siana na tooa i Israel ma na tooa maadiu gi, ma
kuka adomi oe eeri gera kasi bobola uria haungilamu.
18 Nau tara ku oodu oe siada eeri oko bulasida faasia na rorodoa uria
raralaa, sulia a Satan na e aade gera ka iilingia maa rodo gi. Sulia oe tara
oko bulasida faasia a Satan eeri gera ka fooasia a God. Ma a God tara ka
manata lukea na aade ta'alaa gera gi, sulia gera da manata mamana ani
nau, ma tara gera ka hau ana na tooa a God gi fai nia na tooa gi sui na a
God e aadafilida.>
19 <<Haia, Agripa na aaofia ae, nau ku roosulia naa na faataia na ku rikia
faasia i langi.
20 Totongenao, nau ku lea i Damaskus, sui i Jerusalem, ma i Israel loulou,
sui siana na tooa maadiu gi, ku faarongo ana haia gera ka oolitai manata
faasia aade ta'alaa gera gi ma gera ka aabulo fuana a God ma uria aadelana
na doo diana gi haia ka faatainia gera oolitai manata.
21 Haia, ma sulia si doo naa, na Jiu gi daka dumuli nau kada ku too la
Beu Aabu a God, ma daka iiliili uria haungilagu.
22 Haia, e lea mai ka dao ana fe dani i tara'ena, a God naa e adomi nau
eeri kuka faarongo ana tooa gi sui, fuana tooa to'ou ma tooa baita. Ma taa
gi na ku haeda, nia laugo baa na profet gi ma a Moses gera haea tara ka
dao mai.
23 Gera haea tara na wane aadafililana a God tara ka nonifii ma ka mae,
ma nia laugo na wane totongenao haea ka tatae faasia na maea, eeri nia
ka ainitalo ana raralana mouria firi fuana tooa i Jiu gi i nao ma fuana tooa
maadiu gi laugo.>>

24 Haia, kada a Paul e faarai ua suli nia urinae, a Festus ka rii fuana
ka urii, <<Paul ae, oe o ooewane naa! Na haitamadoolaa baita oe naa e
faaoewane oe.>>
25 Ma a Paul e oolisia ka urii, <<Wane baita ae, nau langi kusi ooewanea
naa! Na baea gi na ku haeda gera mamana ma ka o'olo teefou.
26 Agripa na aaofia ae, nau ku haitamana kuka bae rara'a fuamu, sulia
oe o haitamana na sulia doo naa gi. Oe o rikia ma oko rongoa sulia na doo
naa gi sui, sulia si doo naa gi da aadeda langi dasi aadeda ana ta gula tau.
27 Haia, Agripa na aaofia ae, oe manata mamana ana si baelaa gera
profet gi? Nau ku haitamana oe o manata mamana ana.>>
28 Sui a Agripa na aaofia ka bae urii fuana a Paul, <<Ana si kada kukuru
urinae, oe manata hasa tara oko aadea nau kuka manata mamana ana a
Christ?>>
29 A Paul e oolisia ka urii, <<So ka kukuru, langi so ka tekwa, nau ku
fooa fuamu ma fuana tooa gi sui na da too seegi ma daka fafurongo nau
i tara'ena, eeri muka manata mamana ana a Christ iilingi nau. Sui langi
kusi dooria muka too la beu ni kanilaa iilingi nau.>>
30 Sui na aaofia ma ni Bernis fai nia a Festus na wane baita ma na tooa
gi sui na da gwouru faida, gera ka tatae, ma daka lea na ada.
31 Ma ana si kada gera lea kou ana, gera ka bae urii fuada kwailiu, <<Na
wane naa langi kasi aadea go ta doo hai ka bobola fuana nia ka mae langi
gera ka aalu nia la beu ni kanilaa.>>
32 Ma a Agripa ka bae urii fuana a Festus, <<Na wane naa e bobola fuana
oko lugasia naa, lea so nia e langi kasi gani uria na lealaa siana na aaofia
baita i Rom.>>

A Paul e faafolo uria i Rom.

27

1 Ma ana si kada gera manata uria haia melu ka faafolo naa uria i Itali,
gera ka falea a Paul fai nia teni wane aai gi na gera kanida haia daka falea
fuana a Julius na wane baita gera na wane ana oomea gi i Rom na gera
alangia ana <<Wane gi ana Oomea na Aaofia Baita>>.
2 Sui melu ka tae laona faka faasia Adramitium, na e aade aagau uria
lealaa uria malitakwa gi galia lolofaa i Asia. Haia, a Aristakus, na wane
faasia Tesalonika la lolofaa i Masedonia, e lea laugo fai gemelu.
3 Ma fe dani buira, melu ka dao i Saedon. Haia, a Julius e rakediana ana
a Paul, ma ka faalamainia haia ka lea uria rikilana ruana nia gi eeri daka
falea taa gi na nia e dooria.
4 Sui melu lea faasia i seenae, ma melu ka lea nunufana aauaua i
Saeprus, sulia na ooru e take mai i nao ana faka.
5 Sui melu ka faafolo folosia na aatakwa na e garangia i Silisia ma i
Pamfilia, ma melu ka lea mai uria Mira maefera i Lisia.
6 Seenae na wane baita ana oomea nae ka daotoona na faka faasia i
Aleksandria na tara ka lea uria i Itali, ma nia ka aalu gemelu la faka nae.
7 Sui melu ka harofainia asianaa lea sulia aange fe dani, ma melu ka
daotoona afetaia baita ana lealaa ana fe dani nae gi, sui lea mai melu ka
dao ootofana i Sinidus. Ma langi melu si lea na ana bali nae sulia na ooru
e bango mai usi gemelu. Nia naa, melu ka lea i nunufana aauaua i Krit,
ma melu ka gali ana ngongora Salmone.

8 Sui melu ka uusuli tolo mai sui ka afetai to'ou, melu ka dao ana loua
gera alangia ana Loua Diana, na e langi si tau go faasia maefera i Lasea.
9 Sui melu too i seenae ka tau lelea ka dao ana si kada e afetai na fuana
melu ka tasa dongaa ana lealaa, aata na faka ka kuruu ana si kada na
ooru e baita. Sulia ana si kada nae fe dani baita gera Jiu gi uria manata
lukelana aade ta'alaa gi e liu sui naa. Nia naa, a Paul ka bae urii fuada,
10 <<Oote wane ae, nau ku rikia ana lealaa golu faasia i see tara ka afetai
asianaa, ma na aasi tara ka labasia na faka naa fai nia na doo gi na i laona.
Ma teni wane agolu gi tara gera ka mae laugo.>>
11 Haia, ma na wane baita naa ana wane ana oomea gi ka manata
mamana ana wane na e baita usia faka fai nia na wane na e too ana
faka nae daaro haea. Ma nia ka langi si manata mamana ana baelana a
Paul.
12 Haia, na loua na melu dau ana langi kasi diana uria daulaa ana si
kada ana uuni gwagwaria. Nia naa, orolana wane gi gera ka dooria ada
lealaa lau i aasi eeri melu ka dao i Finiks, lea so ka waluda, eeri melu ka
mamalo i seenae ana si kada ana uuni gwagwaria. Sulia i Finiks nia na
loua ana aauaua i Krit na e oofiofi ana faasia na ooru ana si kada nae.

Na halo e dao la aasi.

13 Haia, ma ana si kada na aara e hafali ufu mai ana, na wane gi da
manata hasa tara gera ka bobola uria iililana si taa baa gera doori uria.
Nia naa, gera ka lafia na gwalu la faka, gera ka hafali lea na uusulilia na
tolo na aauaua i Krit.
14 Ma e langi si tau, na ooru baita na gera alangia ana babaitolo ka dao,
ma e ufu mai fafo tolo.
15 Ma ka toea na faka, ma ka afetai asianaa fuana olosilana sulia na ooru,
ma melu ka lugasia na faka haia na ooru ka babalangai nia na ana.
16 Haia, ma kada melu liu kou nununa aauaua i Kauda, ka ofi'ofi i seenae,
ma melu ka kani diana ana boute ana faka, sui boroi ana nia ka afetai.
17 Gera lafia la faka, ma daka kani faafi rigita ana faka laugo. Ma gera
ka faasifoa abe maku baita na gera lili selo ana haia na ooru ka ufu
babalangaia na faka na ana, sulia gera mou ada gera ka tee garangi i
Libia.
18 Sui na ooru ka tasa dongaa go ana ka baita asianaa, ma ana ruana
maedani, gera ka ui ania teni luluda faasia la faka.
19 Haia, ma ana fe dani i buri, gera ka ui ania teni doo gi ana faka i aasi.
20 Sulia fe dani oro na langi melu si rikia ana hato ma langi tee fe bubulu,
ma na ooru e rigita asianaa. Sui gemelu ka manata hasa tara langi melu
si mouri naa.
21 Ma ana si kada tau naa, na wane gi langi gera kasi ania tesi fanga, a
Paul e take i nao ani gera, ma ka bae urii, <<Oote wane ae, utaa naa langi
molu si roo amolu suli nau baa ku haea langi golu si lea faasia i Krit? Lea
so molu ka roo amolu sulia na baelagu, langi golu si daotoona go ta ta'alaa
nae.
22 Haia, ana si kada nae, nau ku haea fuamolu langi molu si mou! Sulia
langi ta wane amolu kasi mae, taifilia na faka naa go na tara ka ta'a.
23 Nau ku haitamana doo nae gi, sulia ana fe rodo baa e sui kou, na ensel
a God, na nau ku too fuana ma kuka fooasia, nia e lea mai siagu.
24 Ma nia ka bae urii, <Paul ae, langi osi mou! Sulia tara oko take i naona
na aaofia baita i Rom. Ma a God tara ka adomia na tooa na da lea fai oe
haia gera ka langi si mae, sulia nia e rakediana ani oe.>

25 Nia nae, oote wane, langi molu si mou! Sulia nau ku fiitoo na a God
tara ka iili urinae na iilingia naa na ensel e haea fuagu.
26 Haia, ni golu tara na aasi ka uilingai golu ana ta aauaua naa.>>
27 Haia, ana aakwala ma fai fe rodo na halo e haungi gemelu la aasi nae,
na ooru e ufulia ana faka la aatakwa na ana aasi i Mediterenian. Ma e
bobola fai nia oogotouna naa na rodo, na wane gi na da rao la faka daka
manata hasa gemelu garangi dao naa i hara.
28 Kada gera manata urinae, gera ngalia na oko da kania na doo gulu i
maana, gera ka ui ania la aasi uria olotoolana si gula nae fuana gera ka
haitamana gera dao garangia naa i hara. Ma si kada gera olotoona ana, si
gula nae nia oolo bobola fai nia fai aakwala abalaa. Sui langi si tau, gera
ka ui lau ana oko nae, ma gera daotoona si gula nae oolu aakwala abalaa.
29 Ana si kada gera daotoona urinae, gera ka mou aata na faka ka raa i
fafona ta fou. Nia naa, gera ka ui ania fai gwalu gi faasia buira na faka,
ma gera ka fooa uria dani.
30 Ma ana si kada nae, na wane gi na da rao la faka, gera ka doori tafi
faasia na faka, gera ka faasifoa na boute i aasi, gera ka suge hasa da lea
uria ui anilana lau teni gwalu gi lau faasia nao na faka.
31 Ma a Paul ka bae urii fuana wane gi ana oomea fai nia na wane baita
gera, <<Lea na wane rao naa gi langi gera kasi too la faka, tara langi molu
si mouri.>>
32 Si kada wane ana oomea gi gera rongoa, gera ka taba muusia na oko
ana boute faasia na faka eeri ka lea naa ana.
33 Kada e garangi dani, a Paul ka gani daalu haia daalu ka ania si fanga
ka bae urii, <<Haia, aakwala ma fai mae dani na e sui na mai nae molu
ka too kwaimaasi ma langi molu si ania tesi doo.
34 Haia, nau ku gani gomolu nae, molu ani teni fanga, eeri molu ka rigita
aata molu ka mae. Sulia langi molu si nonifii.>>
35 Buira nia haea si doo nae, a Paul e ngalia na beredi, ma ka baelafea a
God i nao ani gera, sui ka niia, ma ka ania.
36 Kada gera rikia, na manatada kafi ngado, ma gera kafi fanga.
37 Gemelu roo talange ma fiu aakwala ma oono iimola gi na melu nii la
faka.
38 Ma i buira tooa gi sui gera fanga daka aabusu, gera ka ui ania lau na
luluda gi sui na da alangia ana witi i aasi eeri na faka ka halahala.

Na faka e te'e.

39 Haia, ana si kada e dani mai, na wane gi na da rao la faka langi gera
kasi aada haitamana i fai naa gera dao ana. Gera rikia na loua ana oone,
ma gera ka manata lea ka waluda gera ka lea ana faka uria na oone nae.
40 Ma gera ka taba muusia na gwalu gi, gera ka lukasia ada la aasi. Ma
ana si kada nae laugo gera ka lukea na oko gi na gera kani faafia ana na
fote gi ni aasolaa. Sui gera ka lafia na abe maku ni liliselolaa i naona faka
haia na ooru ka ufu ma ka laetainia na faka uria i hara.
41 Haia, ana si kada gera hasi fai nia ana doo nae gi, na faka naa e iigwa
ka te'e na ana i fafona na busu i aasi, haia na maana faka ka te'e na ana
urinae, haia ma na buira faka ka maga ngisingisi na ana nafo.
42 Haia, ma ana si kada nae, na wane ana oomea gi gera ka manata na
uria haumaelilana tooa na da kani faafida, aata teni wane ada gera ka
aaranga i hara ma daka tafi.

43 Ma i sulia na wane baita na ana wane ana oomea gi e dooria ka
faamouria a Paul, nia ka bae luida langi dasi iilia si doo nae, ma ka haea
gera ka lukeda, ma ka haea laugo fuana na wane gi na da haitamana
aarangalaa daka aru i aasi hai gera ka aaranga i hara i nao.
44 Ma bali ana wane gera ka isi kou i buri, gera dau kou ana abana ai gi
na e maga ana faka haia daka aaranga kou i fafona. Haia, melu aadea si
doo nae, ma melu ka mouri, ma melu ka dao i hara.

I Malta.

28

1 Haia, si kada melu dao i hara, melu kafi daotoona na aauaua na melu
dao ana gera alangia ana i Malta.
2 Na tooa gi i seenae, gera kwaimaani asianaa fuamelu. Haia, ma ana si
kada nae laugo na utaa ka aru, ma ka gwagwari uuleu asianaa, ma gera
ka oogumaana eere uria gonitailaa melu sui.
3 Ma ana si kada a Paul e konia teni ai gi uria aalulana la eere, tee loi e
haga mai faasia na ai gi sulia na ago'agolana eere, ma ka ala ana abana a
Paul, ma ka langi si luke.
4 Kada tooa na i fera nae gera rikia na loi na e kulukulu ana abana a
Paul, gera ka bae ada fuada kwailiu, <<Na wane naa wane hauwane naa,
ma na god hatana <Duulaa> e langi kasi dooria haia ka mouri, sui boroi
ana nia ka mouri mai faasia la aasi.>>
5 Sui a Paul ka geloa na loi na e kulukulu ana abana uria la eere, ma tesi
doo langi kasi aadea go.
6 Ma gera ka aadaada hasa tara abana a Paul ka uubu ma langi so ali'ali
ka asia i aano ma ka mae. Sui si kada gera kwaimaasi ka tau, ma langi
tesi doo kasi aadea, gera oolisia manatada daka urii, <<Na wane naa, nia
ta god!>>
7 Ma e langi si tau faasia si gula nae, na gano nia a Publius na wane baita
ana aauaua nae. Nia e gonitai gemelu diana asianaa, ma melu ka too fai
nia sulia oolu maedani.
8 Haia ana si kada nae, na maa nia a Publius e matai ana tatasua fai nia
ka liutainia abu. Ma a Paul e ruu siana la kade luma nia, ma ka fooa, ma
ka aalua abana faafia, ma ka gura nia.
9 Kada na tooa gi da rikia ana si doo nae, na tooa matai gi sui la aauaua,
gera ka lea laugo mai siana a Paul, ma nia ka gurada.
10 Na tooa gi gera ka falea na doo oro gi fuamelu. Ma si kada melu
aade aagau uria lealaa la faka, gera ka aalua na doo gi ni doorilana fuana
aalideea.

Faasia i Malta melu ka lea uria i Rom.

11 Buira oolu fe sinali sui, melu ka lea la faka na too mai faasia i
Aleksandria, na da alangia ana <<Roo Iu God gi>>. Na faka naa e too
laugo i Malta ana si kada ana uuni gwagwaria.
12 Ma melu ka dao i Sirakus, ma melu ka too i seenae sulia oolu maedani.
13 Faasia i seenae, melu ka lea melu ka dao i Regium. Fe dani i buira, na
ooru ka ooru mai ana alaa, ma roo maedani sui melu ka dao ana maefera
i Puteoli.
14 Melu ka daotoona teni tooa na da manata mamana ana a Christ da
too i seenae, ma gera ka gani gemelu haia melu ka too faida sulia ta fiu
maedani. Sui, melu fi lea uria i Rom.

15 Haia, na oote tooa na da manata mamana na gera too i Rom, gera
rongo melu dao naa, gera ka lea mai maasi gemelu ana roo maefera na da
alangia ana <<Uusia i Apius>> ma <<Oolu Luma gi>>. Ma si kada a Paul e
riki gera, nia ka baelafea a God, ma manatana ka ngado.

I Rom.

16 Kada melu dao i Rom, gera ka faalamainia a Paul uria toolaa taifili
nia la luma fai nia tee wane ana oomea haia ka folo usia.
17 Oolu maedani sui buira melu ka dao, a Paul ka soea mai na wane
baita gera Jiu gi na da too i Rom uria na oogulaa. Kada gera oogu sui, nia
ka bae urii fuada, <<Oote waihaasi nau gi i Jiu, nau doo langi kusi aadea
go tesi doo ta'a fuana tooa golu gi, ma langi kusi labasia go na maluta gia
gi na gia ngalia faasia na koo gia gi. Sui gera kani nau i Jerusalem, ma
gera ka fale nau fuana tooa gi faasia i Rom.
18 Ma na tooa gi faasia i Rom, si kada gera ledi nau, gera ka doori faahaga
nau faasia la beu ni kanilaa, sulia langi gera kasi daotoona go ta garolaa
na nau ku iilia ka bobola fuana kuka mae.
19 Haia, si kada na Jiu gi i see loko langi gera kasi aalafaafia, nau kuka
gani uria lealaa siana na aaofia baita i Rom, sui doo langi kusi too go ana
tesi doo haia kuka feengia ana tooa gia gi.
20 Nia naa, nau ku soe gomolu mai haia kuka riki gomolu ma kuka bae
fai gomolu. Haia, gera kani nau ana oko kakai halo naa sulia a Christ na
tooa i Israel da kwaimaasimaasia.>>
21 Sui na Jiu nae gi daka oolisia a Paul gera ka urii, <<Gemelu langi melu
si ngalia ta kekedelaa faasia i Judea suli oe, langi so ta wane ana waihaasi
gia gi na gera lea mai faasia seenae fai nia ta faarongolaa langi so gera ka
haea na doo ta'a suli oe.
22 Haia, gemelu melu dooria rongolaa na manata oe gi sulia melu
haitamana na fera gi sui na tooa gi da bae ta'a sulia na bubulutaa na
oe o too ana.>>
23 Ma gera ka olea fe dani fai nia a Paul, ma na tooa oro gi gera ka lea
mai ana fe dani nae uria si gula na a Paul e too ana. Ma nia hafali i ubongi
lelea ka rodo nia faatolomainia, ma ka falea na baelaa sulia na Initooa a
God fuada. Ma nia ka iiliili uria bulasilana manatada sulia a Jesus ana
baelana na kwaieresia a Moses gi fai nia na kekedelaa na profet gi.
24 Haia, ma bali ada, gera ka manata mamana sulia na baelana, haia ma
bali ada langi dasi manata mamana.
25 Haia, si kada gera lea na ada, gera ka oolisusuu matangada kwailiu
buira a Paul e haea si baelaa i'isi naa, <<Na Aanoedoo Aabu e bae diana
asianaa ana profet Aesea fuana koo gamu gi,
26 baa ka urii, <O lea, oko haea fuana tooa naa, gamu mu fafurongo ma
muka fafurongo, sui langi molu si haitamana. Ma gamu mu aada ma muka
aada, sui langi molu si rikia.
27 Sulia na manata gamu e daala, ma muka boko na aalinga gamu gi,
ma muka boko laugo ana maa gamu gi. Lea so ka langi si urinae, na
maa gamu ka rikia ma na aalinga gamu ka rongoa, ma na manata gamu
ka haitamana, ma muka aabulo fuagu, ma kuka gura gamu, a God naa e
haea.>>>
28-29 Sui a Paul e fonea lau na baelana gi ka urii, <<Muka haitamana naa,
melu faarongo gomolu ana na baelana a God sulia na mouria firi fuana
na tooa maadiu gi. Haia, gera ka fafurongo!>>

30 Sulia roo fe ngali na a Paul e too ana si gula e folia. Ma ana si gula
nae, nia ka gonitainia ni tei gera na da lea mai uria rikilana.
31 Ma nia ka ainitalongainia na Initooa a God ma ka faatolomai sulia
Lord Jesus Christ ana bae rara'alaa, ma langi ta wane hasa ka lui nia.

NA KEKEDELAA A PAUL FUANA SOEFAATAIA I ROM

1 Na kekedelaa faasia a Paul na wane raoa a Christ Jesus. Nau ta
aposol sulia a God e aadafili nau ma ka soe nau uria na ainitalolaa ana
Faarongolaa Diana.
2 Na Faarongolaa Diana naa a God e bae aalualu ana e tau ua na mai i
nao si kada na profet gi gera kedea laona Kekedelaa Aabu.
3 Ma na Faarongolaa Diana nae sulia na Wela nia a Lord gia a Jesus
Christ. Nia e futa mai ana kwalafaa a David na aaofia ka hau ana wane.
4 Haia, gia haitamana nia a God Aabu sulia God e faamamana nia na
Wela nia si kada a God e tataea faasia maea ana mamanaa baita nia.
5 Ma ana a Christ, God ka faadianaa nau haia kuka aalua aposol uria
raolaa fuana a Christ, eeri kuka talaia tooa ana fera gi sui hai gera ka
manata mamana ani nia ma daka roosulia na baelana.
6 A God e dooria kuka talai gamu laugo na tooa na mu too i Rom, sulia
God e soe gamu hai muka aalua tooa a Jesus Christ gi.
7 Haia, i nia naa e aade nau ku kekede fuagamu sui go na tooa na mu
too i Rom na God e rakediana fuagamu ma ka soe gamu haia muka aalua
na tooa nia.
Nau ku fooa eeri a God na Maa gia ma a Lord Jesus Christ ka faadiana
gamu ma ka falea na fanualama fuagamu.

Fooalaa ni baelafea.

8 Doo totongenao, nau ku baelafea God nau i sulia Jesus Christ fuagamu
sui, sulia tooa gi ana fera oro la molaagali loulou da rongo sulia sui naa
na fiimamanalaa gamu.
9 A God nia haitamana si taa gi na ku haea nia mamana. Nia na God na
ku rao mai fuana ana na mourilagu sui ana ainitalongailana Faarongolaa
Diana sulia Wela nia. God ka haitamana nau ku manatatoo gamu,
10 ana si kada gi sui ku fooa ana gi. I nau ku gania God, lea nia ka dooria,
tara ka falea taa waludalaa fuagu hai kuka lea mai uria daotoolaa gamu
ana si kada nae.
11 Sulia nau ku dooria asianaa haia kuka riki gamu, eeri kuka ado fai
gamu ana si falea gi faasia na Aanoedoo Aabu a God uria faarigitalaa
gamu.
12 Sulia nau ku dooria hai golu ka adomi golu kwailiu, tara nau ku adomi
gamu ana fiimamanalaa nau, ma i nau muka adomi nau ana fiimamanalaa
gamu.
13 Haia oote waihaasi nau gi ae, muka manatatoona laugo, kada oro gi
na nau ku manata uria daotoolagamu, ma si kada gi sui ku daotoona e
afetaia uria iililana. I nau ku dooria lealaa kou siamolu haia teni tooa lau
na da too i Rom daka manata mamana ana Christ, iilingia ku iilia laugo
fuana tooa aai ana maefera tooa maadiu gi.
14 Sulia nau na wane rao uria adomilana tooa gi sui, tooa gi na da
haitamadoo ma gera ka too ana toolaa faalu, ma na tooa na langi dasi
haitamadoo ma daka too ua ana toolaa gera baa mai nao. Ta'a asianaa
fuana nau, lea kuka noni eela uria ainitalolaa fuana tooa gi sui.

15 Nia na e aadea kuka dooria ainitalolaa ana Faarongolaa Diana
fuagamu laugo tooa na mu too i Rom.

Na mamanaa ana Faarongolaa Diana.

16 Haia, nau langi kusi ida ana baelaa sulia na Faarongolaa Diana naa,
sulia ana mamanalana na Faarongolaa Diana a God e faamouria na tooa
gi na da manata mamana. Urinae, a God e falea na Faarongolaa Diana
fuana tooa i Jiu gi i nao, ma sui fuagera tooa maadiu gi laugo.
17 Sulia na Faarongolaa Diana e faatai folaa na ana malutana a God uria
olosilana na tooa. Ma nia ka olosia na tooa sulia gera manata mamana go
ada ana Christ. Langi lau ta doo ete na a God e olosia na tooa gi ana. Sulia
si doo nae baa na Kekedelaa Aabu ka urii, <<Na tooa gi na a God e olosida
sulia na fiimamanalaa gera, tara gera ka mouri.>>

Na aade ta'alaa gera tooa gi sui.

18 Ma a God mai i langi ka faatainia na rakehasua nia fuana tooa gi na
gera aadea doo ta'a gi ma gera ka aaburongo ani nia. Ma ana na aade
ta'alaa gera gi gera ka suusia na tooa aai gi hai gera ka langi si haitamana
na faarongolaa mamana.
19 A God ka falea na kwakwaelaa fuada, sulia nia e faatai folaa ana doo
gi suli nia i talana, ma ka faawaluda fuada uria haitamalana.
20 Ana hafalilana mai God e haungainia na molaagali, na tooa gi daka
haitamana naa na mamanaa nia na e langi kasi sui, ma daka haitamana
laugo nia na God mamana. Sulia boroi ana na tooa gi langi dasi bobola uria
rikilana a God, gera ka haitamana daka rikia na doo gi na nia e haungaida,
ma nia naa e aadea gera ka haitamana na doo gi sulia a God. Ma sulia nia
urinae, e afetai go gera ka haea gera lalafusia a God.
21 Gera haitamana a God, ma langi dasi dooria go na faabaitalana, ma
langi dasi dooria go na baelafelana uria na doo gi na nia falea fuada. Ma si
kada gera manata, langi dasi manata go sulia tesi doo, sulia na manatada
e gwou naa ma na manatalaa gera gi ka rorodoa naa.
22 Haia, gera haea gera tooa liotoo, ma gera na tooa ooewanea gi go ana.
23 Ma langi gera kasi fooasia go a God na e totoo firi, ma gera ka fooasia
ada nunuidoo gi na gera haungainia go ada ana mala nununa iimola gi
ma na manu gi ma na doo fai ae gi ma na doo aangoango gi.
24 Haia, sulia na doo nae gi, a God e lugasi gera hai daka lea na ada sulia
doorilaa gera gi, ma gera ka iilia na doo ta'a gi fuada kwailiu ana nonida.
25 Gera ka oote gera ana manata mamanalaa ana na mamanaa sulia a
God, ma gera ka manata mamana ada ana na sugea gi. Ma gera ka fooasia
na ada ma daka rao na ada fuana na doo a God e haungaida gi. Ma langi
gera si fooasia a God na e haungainia na doo nae gi sui, ma langi gera si
roosulia. Taifilia nia e bobola fuana tooa gi gera ka baelafea ka tau firi.
Amen!
26 Ma i sulia na aabulolaa na tooa gi ka ta'a urinae, a God ka lugasi
gera eeri gera ka iilia na doo ni idalaa gi na da lea sulia na kwaidoorilana
nonida. Ma na geni gi laugo, gera ka oote gera na ada ana na wane gi haia
daka teo na ada fai nia na geni gi lau.
27 Ma e urinae, na wane gi laugo daka lugasia na ada na geni gi ma gera
ka dooria na ada uria teolaa fai nia na wane gi lau. Ma e urinae, na wane
gi gera ka iilia na ada na doo ni idalaa na fuada kwailiua. Nia naa tara
gera ka ngalia na kwakwaea na e bobola fuada sulia na aabulo ta'alaa gera
gi.

28 Ma sulia na tooa nae gi da oote gera ana taa naa e bobola uria
haitamalana sulia a God, nia ka lugasi gera hai gera ka manata ta'a na
ada ma gera ka iilia na ada doo gi na e langi si diana fuana gera ka iilida.
29 Sulia gera ka iilia na doo ta'a gi ka tau naa, ma gera ka aanau, ma gera
ka aadea ta'alaa fuada kwailiu, ma gera ka kwaifii, ma gera ka hauwane,
ma gera ka firufiru, ma gera ka suge, ma gera ka kwaibalafaafi, ma gera
ka uunuunua dongaa.
30 Ma gera ka bae ta'a suli gera kwailiu, ma gera ka susuala fuana a God,
ma gera ka bae ta'a fuada kwailiu, ma gera ka lafe, ma gera ka tango gera
i talada asianaa, ma gera ka manata asianaa uria na iililana doo ta'a gi
lau, ma gera ka aaburongo fuana na maa fai nia ni tee gera gi.
31 Ma si kada gera iilia doo ta'a, langi dasi liobukonu, ma langi gera kasi
faamamanaa na bae aalualulaa gera gi, ma langi gera kasi rakediana ma
langi dasi kwaimanatai fuana na tooa ete gi.
32 Haia, ma gera haitamana na kwaieresia a God gi e haea na tooa na
da too urinae, e bobola uria maelaa. Sui boroi ana urinae, gera ka tasa
dongaa go ada uria iililana doo nae gi, ma gera ka dooria fuana tooa ete
gi laugo gera ka iili doo urinae gi.

Na keketoa a God.

2

1 Haia, ma ni gamu na mu keketoa na tooa gi na da aade ta'a urinae,
muka keto gamu i talagamu laugo. Sulia gamu laugo mu iilia laugo agamu
na doo ta'a gi na gera iilia, ma e afetai muka tofea haso gamu langi musi
garo.
2 Ma gia sui go gi haitamana na keketolaa a God nia o'olo ana si kada
nia ketoa ana tooa na da iilia ana doo urinae gi.
3 Haia, ma sulia gamu mu iili laugo iilingia na tooa na mu ketoda, langi
musi manata hasa a God tara ka langi si keto gamu laugo.
4 Ni gamu boro manata garo hasa a God ka langi si keto gamu, sulia nia
rakediana baita fuagamu ma ka gwaromaabe fuagamu laugo. Haia, diana
fuana muka haitamana go agamu na a God e iili diana urinae fuagamu
eeri muka oolitai manata faasia aabulo ta'alaa gamu gi.
5 Ma sulia langi musi dooria go oolitai manatalaa, urinae gamu i
talagamu laugo ana na mu faabaitaa na kwakwaelaa gamu gi fuana fe
Dani a God tara ka faatainia na rakehasua nia ma na tooa gi sui tara daka
rikia na keketolaa o'olo nia.
6 Sulia a God tara ka falea na doo gi fuana tooa gi sui sulia na raolaa
e'ete gera gi.
7 Teni tooa, a God tara ka falea na mouria firi fuada, sulia gera tasa
dongaa ana iililana na doo diana gi ma gera ka dooria a God ka baelafeda
ma ka falea initoo fuada fai nia na mouria firi.
8 Haia, ma teni tooa gi da hasi uria ngalilana na doo gi na gera dooria,
ma gera ka oote gera ada ana taa gi na e o'olo, ma gera ka dooria ada
lealaa sulia si taa gi na e garo. Ma sulia gera na da urinae, a God tara ka
faatainia na rakehasua nia fuada ma ka falea na kwakwaelaa baita fuada.
9 Haia, ma ni tei gera na da iili doo ta'a, tara gera ka too ana afetaia ma
na fiilaa. A God tara ka iili urinae fuana na tooa i Jiu gi ma fuana na tooa
maadiu gi laugo.

10 Ma a God tara ka falea na initooa ma na babaitaa ma na fanualama
fuana ni tei gera na da aadea taa gi na e diana. Nia iili urinae fuana na
tooa i Jiu gi ma fuana na tooa maadiu gi laugo.
11 Sulia na keketolaa a God fuana na tooa gi sui nia o'olo, ma ka langi si
garo fuana ta iimola.
12 Haia, na tooa maadiu gi langi dasi haitamana na kwaieresia gi faasia
a Moses. Ma sulia gera iilia na doo ta'a gi, tara a God ka ketoda. Sui taa, a
God ka langi si ketoda ana na kwaieresia nae gi. Nia e ketoda uria maelaa,
sulia na aade ta'alaa gera gi. Ma na tooa i Jiu gi mone da haitamana na
kwaieresia gi faasia a Moses. Ma a God tara ka ketoda, sulia gera iilia na
doo ta'a gi ana aaburongolaa ana na kwaieresia nae gi.
13 Sulia e langi lau na rongolana kwaieresia gi na tara ka olosia na tooa
gi fuana a God, ma iililana na taa gi na kwaieresia gi e haea taari.
14 Na tooa maadiu gera si haitamana na kwaieresia gi. Sui ma lea gera
iilia si doo sulia na kwaimadamilaa gera ma ka lea sulia na kwaieresia,
gera faatainia na kwaieresia gi e too i laona lioda, sui boroi ana langi dasi
rongoa ua na kwaieresia nae gi.
15 Haia, na aabulolada e faatainia na kwaieresia e too naa i laona na
lioda. Haia, na manatalaa gera laugo ka faatainia si doo naa nia mamana,
sulia si kada gera iilia na doo ta'a gi, gera ka liobukonu, ma si kada gera
iilia na doo diana gi, gera ka eele.
16 Haia, ma na keketolaa nia a Jesus Christ e urinae ana fe Dani nia tara
ka adomia a God ana ketolana na tooa sulia na manataa aagwa lao liogera.
Nia na Faarongolaa Diana na nau ku bae sulia e haea.

Na tooa i Jiu gi ma na kwaieresia gi faasia a Moses.

17 Haia, ma ni gamu tooa i Jiu gi, molu ka dooria alangi gamu i talagamu
ana <<tooa i Jiu gi>>, ma langi musi mou sulia muka too ana na kwaieresia
gi faasia a Moses, ma muka baelafe gamu i talagamu sulia muka haitamana
a God.
18 Ma gamu ka haea muka haitamana taa na a God e dooria fuana
muka iilia, ma muka haitamana aadafililana si doo na e o'olo sulia gamu
haitamana na kwaieresia gi.
19 Ma gamu ka haea laugo, mu haitamana talailana tei gera na da iilingia
tooa maa rodo sulia gera lafusia a God. Ma gamu ka haea laugo, gamu mu
iilingia na kwesu fuana tei gera na da too laona rorodoa eeri gera ka lea
siana a God.
20 Muka haea gamu na tooa faatolomai gi fuana na tooa ooewanea
ma fuana tooa gi na dasi haitamadoo. Ma muka haea mu too ana na
haitamadooa loulou ma na doo gi sui na e mamana, sulia muka too ana
na kwaieresia gi faasia a Moses.
21 Haia, gamu haitamana faatolomailana na tooa ete gi, ma utaa naa
langi musi faatolomai gamu i talagamu? Muka bae fuana tooa gi urii,
<<Langi musi beli.>> Haia, ma ni gamu i talagamu muka beli agamu laugo.
22 Muka haea laugo fuana tooa, <<Langi musi ooe.>> Haia, ma i gamu
muka ooe agamu. Muka haea laugo, na nunuidoo gi na tooa gi gera fooasia
e ta'a asianaa. Haia, ma ni gamu mu ruu lao beu ni fooalaa gi, muka belia
agamu na nunuidoo nae gi.
23 Ma gamu mu lafe gamu i talagamu sulia mu too ana na kwaieresia a
God gi. Haia, ma ni gamu muka aaburongo agamu ana na kwaieresia nae
gi. Ma nia na aadea na tooa gi gera ka bae ta'a ana a God.

24 Urinae na Kekedelaa Aabu e bae urii, <<Sulia gamu na tooa i Jiu gi
muka iili ta'a, na tooa na langi dasi Jiu gi gera ka bae tataga ana a God.>>
25 Haia, lea so muka lea sulia na kwaieresia a God gi, na ole-marikolaa
na mu iilia na doo diana. Ma lea langi musi lea sulia na kwaieresia nae gi,
na ole-marikolaa na molu iilia boro e afetai ka adomi gamu, ma ni gamu
muka iilingia go agamu na wane gi na e langi dasi ole-mariko.
26 Haia, ma lea ta wane na langi kasi Jiu ma langi si ole-mariko, ma ka
roosulia na kwaieresia nae gi, a God tara ka haea nia bobola fai nia wane
ole-mariko.
27 Ma e urinae gamu na Jiu gi, sulia na tooa maadiu gi tara daka faatainia
a God tara ka keto gamu. Sulia mu aaburongo ana na kwaieresia gi, sui
boroi ana muka too ana na kwaieresia ni kekedelaa nae ma muka ole-
mariko, ma gera ka roosulia na kwaieresia gi, sui boroi ana langi dasi
ole-mariko.
28 Sulia tei naa ta wane Jiu mamana? Nia langi ta wane na e ole-mariko
go ana ana na nonina, ma na liona ka ta'a ua. Sulia na ole-marikolaa langi
lau fuana na nonina taifilia.
29 Na wane mamana i Jiu ta wane go ana na mourilana e o'olo maana
a God, sulia iilingia a God e ole-mariko ana na liona. Ma na raoa uria
olosilana na mourilaa na wane urinae, na raoa nia na Aanoedoo Aabu,
ma na raoa na kwaieresia gi ka langi. Na wane urinae, a God ka baelafe
nia, sui boroi ana na tooa gi dasi baelafe nia.

3

1 Haia, taa diana naa fuana tooa gi i Jiu? Ma na taa diana naa e nii ana
ole-marikolaa?
2 Haia, doo oro asianaa ana si doo nae gi. Si doo totongenao, a God e
falea na baelana fuana tooa i Jiu gi.
3 Ma boroi ana na bali ada na Jiu gi langi dasi manata mamana ana
baelana a God, e afetai a God ka langi si iilia si taa naa nia e bae aalualu
ana.
4 Sulia a God e mamana, sui boroi ana tooa gi gera ka suge. Sulia
na Kekedelaa Aabu e haea urii, <<Ana si kada o bae ana, tooa gi sui da
haitamana na baea oe gi nia mamana asianaa. Ma lea ta iimola ka feengi
oe, tara oe oko saitasa.>>
5 Ma nia naa tee soeledilaa na e ooewanea ka urii, <<E utaa, lea so na
aade ta'alaa gia gi e faatai folaa ana a God nia na o'oloa, tama a God e
garo si kada nia falea na kwakwaea fuaga?>>
6 Langi go! Sulia afetai a God ka langi si o'olo, sulia lea so nia kasi o'olo,
nia kasi bobola uria ketolana na tooa gi.
7 Haia, ma ta soeledilaa lau na e ooewane e urii, <<E utaa, lea so gia ka
susuge, na tooa da riki diana hasa a God langi kasi suge, ma nia na aadea
gera ka baelafe nia? Lea urinae, utaa naa a God ka keto nau si kada kuka
suge iilingia ta iimola na e fualangaa?>>
8 Ma baelana nae nia ooewane laugo urii, <<Golu iili ta'a agolu eeri doo
diana ka dao mai.>> Teni tooa daka feengi nau ana ku haea si doo naa.
Haia, na tooa nae tara a God e keto gera.

Langi ta iimola si o'olo.

9 Haia, ma uri gami na tooa i Jiu gi, na toolaa gami ma na aabulolaa
gami e diana faasia na tooa maadiu gi? Langi go! Sulia nau ku faatainia

sui naa, na tooa i Jiu gi ma na tooa maadiu gi gera bobola sui go ada ana
toolaa i farana na mamana ana doo fualangaa.
10 Sulia na Kekedelaa Aabu nia haea, <<Langi ta iimola si o'olo,
11 ma e langi ta iimola si liotoo ma langi so ka dooria fooasilana a God.
12 Sulia gera sui go da aabulo faasia a God, ma daka lea garo ma ta iimola
si iilia go tesi doo na e o'olo.
13 Na fakada ka iilingia ta kwaingeia na langi dasi suufaafia ana gano,
sulia na baelada e ta'a asianaa. Gera haea doo ta'a gi na e langi si mamana
ana meada. Ma na baelaa haungilana na dao gi faasia na ngiduda iilingia
na loi a'ala gi.
14 Ma na baelada laugo ka fungu ana kwalalaa na e ta'a asianaa.
15 Ma na tooa naa gi gera ka hasi uria faafiilaa ma na hauwanea.
16 Ma so i fai na gera lea ana, gera ka labasia na mone na doo gi ma
daka falea asianaa na fiilaa fuana tooa gi.
17 Ma na fanualama ka langi si too la mourilada.
18 Ma gera ka langi si haitamana go na hae baitalaa fuana God.>>
19 Haia, golu haitamana na doo gi sui go na da kededa la kwaieresia gi
na doo fuana na tooa i Jiu gi na da too i farana kwaieresia gi, eeri langi ta
iimola kasi haea nia langi si iilia ta'alaa, sulia na tooa gi sui go da bobola
uria a God ka keto gera.
20 Sulia e langi ta iimola si o'olo maa ana God sulia na iililaa sulia taa
naa na kwaieresia gi e dooria. Haia, na kwaieresia gi e too eeri na tooa
daka haitamana gera fualangaa.

God e olosia na tooa gi.

21 Haia, ana si kada nae, a God e faatainia utaa ana nia olosia na tooa gi.
Ma ka langi lau na doo ana na kwaieresia gi, sui boroi ana na kwaieresia
gi faasia a Moses ma na profet gi gera ka faamamana.
22 A God e olosia na tooa gi sulia na fiimamanalaa gera ana Jesus Christ.
Nia iili urinae fuana tei gera sui go na da manata mamana ana Christ,
sulia langi go ta e'etelaa i matangana tooa gi.
23 Na iimola gi sui go da aade ta'a, ma daka kukuru faasia na dianalaa
nia a God.
24 Ma sulia na rakedianalaa nia a God na e falea o'oni go ana, nia e
olosida ana kwaisuusilaa nia a Christ Jesus na e faanonilaa gera faasia na
aade ta'alaa gera gi.
25 A God ka falea mai a Jesus Christ haia ka kwaisuusi ani nia ana
maelana, eeri a God ka manata lukea na aade ta'alaa gera tooa gi sulia
na manata mamanalaa gera ani nia. A God e iili urinae eeri ka faatainia
na ketolaa nia e o'olo asianaa, sui boroi ana ka tau na mai nia langi kasi
falea ta kwakwaelaa fuana tooa gi sulia nia e gwaromaabe.
26 Haia, si kada naa a God ka falea na kwakwaelaa fuana a Christ eeri
ka faatainia a God naa e o'olo. Urinae a God ka faatainia nia e o'olo ma
ka olosia na tooa gi na gera manata mamana ana Jesus.
27 Haia, ma na taa naa tara golu ka lafe ana? Langi go! Sulia e langi golu
si bobola uria haelana hasa golu o'olo sulia golu roosulia na kwaieresia gi.
Sulia a God e olosi golu taari sulia golu manata mamana ana Jesus.
28 Sulia golu haitamana a God e olosia na tooa gi sulia na manata
mamanalaa gera, ma langi lau sulia na roolaa sulia taa naa kwaieresia
gi da haea.

29 Haia, ma a God e dooria fuana taifilia Jiu gi da fooasia? Langi! Sulia
a God dooria laugo hasa na tooa gi na dasi Jiu gi da fooasia.
30 Sulia a God tee God go, ma nia haitamana ka olosia tooa i Jiu gi lea so
gera ka fiimamana, ma nia haitamana ka olosia laugo tooa maadiu gi lea
so gera ka fiimamana.
31 Haia, nia urinae golu ka lugasia agolu na kwaieresia gi sulia na
fiimamanalaa? Langi. Ma lau ana, golu ka faamamanaa na kwaieresia
gi.

Sulia a Abraham.

4

1 Haia, na taa naa tara gia ka haea sulia a Abraham na koo gami kwalafaa
i Jiu? Utaa naa a God ka olosi nia?
2 Lea so a God ka olosia a Abraham sulia si raoa gi na nia e iilida, a
Abraham e haitamana ka lafe sulia. Sui ma nia langi kasi bobola uria
lafelaa i maana a God.
3 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea urii, <<Abraham e manata mamana
ana God, ma i sulia na fiimamanalaa nia na God ka haea a Abraham e
o'olo.>>
4 Ana si kada ta iimola ka rao, nia ka ngalia folilaa. Ma na malefo naa
nia ngalia, na wane baita nia kasi falea o'oni ana, sulia na wane naa e rao
ka bobola uria ngalilana folilaa nia.
5 Haia, langi kasi urinae ani gia si kada a God e olosi gia sulia na manata
mamanalaa gia. Sulia e langi lau sulia na raolaga na a God e olosi gia, ma
sulia na fiitoolaa gia ana a God taari na nia ka haitamana olosia na tooa
ta'a gi.
6 Si doo nae na malutana na baelana David ana si kada nia bae sulia na
eelelaa na tooa gi na God e haea gera o'olo, langi lau sulia si taa gi na da
iilida. A David ka bae urii,
7 <<Oilakea fuana ni tei gera na a God e manata lukea na garolaa gera
gi ma ka lafua na aade ta'alaa gera gi.
8 Oilakea laugo fuana iimola na a Lord e langi si manata fuana aade
ta'alaa nia gi.>>
9 Na eelelaa nae na a David e bae sulia, na doo gera go ana tooa gi na da
ole-mariko gi naa? Langi! Na doo gera laugo tooa na langi dasi ole-mariko.
Sulia na Kekedelaa Aabu baa e haea, <<Abraham e manata mamana ana
God, ma sulia nia e fiimamana, a God ka haea nia e o'olo.>>
10 Ana si kada taa na a God e haea a Abraham nia o'olo? Buira nia e
ole-mariko sui ma langi si kada nia si ole-mariko ua? I nao ua suifetei nia
kafi ole-mariko.
11 A Abraham e ole-mariko naa i buri. Ma na ole-marikolaa nia naa na
mamalafooa haia ka faatainia a God ka haea nia na wane o'olo sulia na
fiimamanalaa nia suifetei nia kafi ole-mariko. Nia naa aadea a Abraham
ka iilingia koo fuana tei gera na da manata mamana ana God ma daka hau
ana iimola o'olo gi, sui boroi ana langi dasi ole-mariko.
12 Ma nia na koo gera laugo tei gera na da ole-mariko ma gera ka
fiimamana, langi lau sulia gera ole-mariko, ma sulia gera manata mamana
iilingia na koo gia a Abraham e iilia suifetei nia kafi ole-mariko.
13 A God e bae aalualu ana fuana Abraham ma na kwalafaa gi, nia ka
haea na molaagali naa tara na doo nia. A God ka bae aalualu urinae langi

lau sulia Abraham e roosulia na kwaieresia gi, ma sulia nia e manata
mamana ma God ka haea nia e o'olo.
14 Sulia lea so na bae aalualulaa na God doo fuana tei gera na da roosulia
na kwaieresia gi, tama na manata mamanalaa gera na iimola gi na doo
o'oni go ana ma na bae aalualua na God na doo tatagwai go ana sulia
langi ta iimola si bobola uria roosulilana na kwaieresia gi.
15 Haia, na kwaieresia gi na e falea mai na rakehasua a God. Ma lea so
ka langi ta kwaieresia, ka langi gia si aaburongo go ana.
16 Haia, a God e bae aalualu fuana a Abraham sulia na fiimamanalaa nia,
eeri ka faatainia na bae aalualua nia nae sulia na kwaimanatailaa nia ma
tara ka falea o'oni ana fuana kwalafaa nia Abraham. Ma na kwalafaa nia
Abraham, gera langi na taifilia tooa na da roosulia na kwaieresia gi, ma na
tooa gi laugo na da manata mamana iilingia a Abraham. Sulia Abraham
nia na koo gia sui, na tooa i Jiu ma na tooa maadiu gi.
17 Sulia na Kekedelaa Aabu nia haea, <<I nau ku aalu oe oko aalua na
kwalafaa fuana tooa gi ana fera oro gi.>> Ma golu ka haitamana laugo i
nia na kwalafaa golu i maana God na a Abraham e manata mamana ana.
Nia naa, a God ka falea mouria fuana tooa gi na da mae, ma ka bobola
uria haungailana na doo gi na langi si too ua mai nao.
18 Haia, ma a Abraham, boroi ana nia e afetai fuana a God ka faamamana
na bae aalualua nia, a Abraham e manata mamana ma ka fiitoo hasa a God
tara ka faamamana na baelana. Ma si kada a Abraham e manata mamana
urinae, nia ka hau ana na kwalafaa fuada na tooa la fera oro gi, iilingia
na Kekedelaa Aabu e haea, <<Na kwalafaa oe gi tara ka oro iilingia na
orolana na bubulu i mamangaa.>>
19 Ma boroi ana a Abraham ka garangia ka talange fe ngali na ana, na
fiimamanalaa nia e langi kasi makeso si kada nia manata sulia ana nonina
e makeso, ma laugo ni Sara ka aba'ato.
20 Ma na fiimamanalaa nia kasi langi ana faasi nia, ma langi kasi manata
hala ana bae aalualua a God. Nia ka rigita sulia na manata mamanalaa
nia, ma ka baelafea a God.
21 Sulia nia ka haitama diana ana tara a God ka bobola fai nia iililana si
doo na nia e bae aalualu ana.
22 Nia naa sulia fiimamanalaa nia, a God ka alangi nia ana na wane o'olo.
23 Ma si kekedelaa urii, <<A God ka alangia ana na wane o'olo,>> langi
lau fuana taifilia.
24 Sulia gera kedea laugo fuaga na a God ka alangi gia ana tooa o'olo
gi, sulia gia ka manata mamana ana a God na e taea a Jesus na Lord gia
faasia na maea.
25 A God e fale nia mai hai ka mae sulia na aade ta'alaa gia gi, ma a God
ka taea laugo uria na mouria eeri ka olosi gia.

God e olosia na tooa gi.

5

1 Si kada naa, gia too ana na fanualama fai nia a God sulia na raoa a
Jesus Christ na Lord gia e iilia. Nia e urinae sulia a God e olosi gia sulia
na fiimamanalaa gia.
2 Ma sulia gia ka fiimamana, a Christ e ngali gia siana a God eeri ka
rakediana fuaga ma ka faadiana gia. Ma sulia e urinae, gia ka eele asianaa
sulia gia ka fiitoo hasa tara gia ka initooa fai nia a God.

3 Ma langi lau na doo diana gi go ana gia ka eele sulia, ma gia ka
eele laugo si kada gi ana afetaia, sulia gia haitamana na afetaia doo uria
faarigitalaga eeri gia ka tasa dongaa ana manata mamanalaa.
4 Ma lea gia ka tasa dongaa urinae, tara a God ka eele suli gia. Ma ana si
kada a God ka eele suli gia urinae, gia ka fiitoo hasa tara a God ka faadiana
gia.
5 Ma na fiitooa nae, afetai fuana a God ka langi si faadiana gia. Sulia a
God e faatainia ana rakedianalaa nia fuaga ana na Aanoedoo Aabu na nia
e falea fuaga.
6 Gia haitamana a God e rakediana fuaga, sulia ana si kada afetai gia gi
adomi gia i talaga, a Christ e mae usia gia tooa ta'a gi, ana si kada na God
e aadafilia.
7 Nia e afetai so ta iimola ka mae uria adomilana ta wane o'olo. Boro ta
wane na ana oto mone haia ka mae fuana ta wane na e diana.
8 Haia, a God e faatainia sui naa na rakedianalaa nia fuaga, sulia ana si
kada na mourilaga e ta'a ua, a Christ ka mae usi gia.
9 Ana na kwaisuusilaa nia a Christ ana maelana, a God ka olosi gia naa.
Lea urinae, tara a Christ ka adomi gia ka tasa eeri gia ka mouri faasia na
kwakwaelaa a God.
10 I nao mai, gia na maalimaea a God gi, sui nia ka ruana fai gia sulia
na maelana na Wela nia. Ma sulia gia na ruana a God gi, i nia tara ka
faamouri mamana ani gia sulia a Christ e mouri lau.
11 Haia, ma langi lau si doo naa go ana na gia ka eele ana. Ma gia ka
eele laugo sulia na taa naa a God e iilia ana Jesus Christ na Lord gia na e
oolifai gia hai gia ka kwaimaani fai nia a God.

Adam fai nia a Christ.

12 Na aade ta'alaa e dao mai laona molaagali sulia eetana wane nia e
aadea doo ta'a. Ma na maea e dao mai laugo fai nia na aade ta'alaa. Ma
sulia nia e urinae, na maea ka dao mai fuana tooa gi sui, sulia na tooa gi
sui da aade ta'a.
13 Haia, na aade ta'alaa e too naa la molaagali suifetei a God ka falea na
kwaieresia gi fuana a Moses. Haia, si kada e langi ua ta kwaieresia, a God
kasi iidumia na doo ta'a gi.
14 Boroi ana ka urinae, e ita mai ana si kada a Adam lea ka dao ana si
kada a Moses, tooa gi sui da mae, boroi ana na tooa gi na langi dasi iilia
na ta'alaa iilingia a Adam ana si kada nia e oolisusuu ana a God.

A Adam e iilingia na mamalafooa ana a Christ, baa tara ka dao mai i
buri.
15 Haia, na roo wane nae gi langi daaro si bobola, sulia na falelaa o'oni
nia a God e langi si iilingia na aade ta'alaa nia a Adam. Sulia na tooa
oro da mae i nunufana na aade ta'alaa nia tee wane nae. Haia, ma na
rakedianalaa nia a God e baita ka liufia na ta'alaa nia a Adam, ma na
falelaa o'oni nia a God e baita ka tasa laugo fuana na tooa oro gi i nunufana
na rakedianalaa a Jesus Christ.
16 Ma tee si e'etelaa na e too i matanga na falelaa a God ma na ta'alaa
a Adam e iilia. Sulia i buira na ta'alaa nia a Adam, a God ka falea
kwakwaelaa. Ma buria na doo ta'alaa oro gi lau, a God ka fale o'oni ana
o'ololaa fuaga.
17 Haia, sulia na aade ta'alana tee wane, na tooa gi sui daka mae. Ma
si doo diana na e dao mai sulia si taa naa a Jesus Christ e iilia, e baita ka

tasa. Sulia ni tei gera na da ngalia si rakedianalaa a God fai nia na falelaa
nia ana o'oloa, daka too ana mouria firi i langi i nunufana a Christ.
18 Nia naa, si ta'alaa nia tee wane nia ka falea maea fuana tooa gi sui,
ma e urinae laugo na aade dianalaa nia tee wane nia ka olosia tooa gi sui
ma ka falea na mouria fuada.
19 Ma tooa gi sui gera ka haitamana aade ta'alaa, sulia na oolisusuulaa
nia tee wane. Ma e urinae, a God ka olosida, sulia na roosulilaa nia tee
wane.
20 A God e falea na kwaieresia gi eeri na aade ta'alaa gi ka oro. Haia,
si kada na aade ta'alaa e oro, a God kafi faatainia na rakedianalaa nia ka
baita tasa.
21 Nia naa, i nao ua na mai, na aade ta'alaa ka baita faafia na tooa gi
haia gera ka mae, ma e urinae ana si kada naa na rakedianalaa a God ka
baita faafia na tooa gi haia gera ka o'olo, ma nia na aadea gia ka ngalia na
mouria firi sulia a Jesus Christ a Lord gia.

Gia iilingia mae sui naa fuana ta'alaa.

6

1 Taa naa tara golu ka haea sulia na baelaa naa gi ku kededa? Gia tasa
dongaa na aga uria iili ta'alaa eeri a God ka tasa dongaa ana faatailana na
rakedianalaa nia fuaga si kada nia manata lukea ana aade ta'alaa gia gi?
2 Langi! Sulia gia iilingia gia mae sui naa fuana ta'alaa. E afetai gia ka
dooria tasa dongaa ana iili ta'alaa.
3 Sulia gamu mu haitamana sui naa si doo naa: si kada gia siuabu ana
uria na faatailana na oofuofua fai nia a Jesus Christ, gia ka oofu laugo fai
nia ana maelana.
4 Ma ana na siuabulaga, gia ka mae fai nia a Christ, ma da aalu gia laugo
fai nia, eeri gia ka too ana mouria faalu, iilingia a Christ na a God na Maa
e tataea faasia na maea ana mamanaa ana initoo nia.
5 Sulia lea gia ka oofu fai nia a Christ ana maelana, tara a God ka tatae
gia iilingia nia e tataea a Christ.
6 Ma gia haitamana naa, na mouria gia baa i nao e mae naa fai nia a
Christ i fafona na airarafolo, eeri na maluta kwali gia gi na e ta'a ka funu,
eeri na ta'alaa ka langi si initoo faafi gia.
7 Sulia ana si kada iimola e mae, nia langi kasi too i farana rigitaa ana
ta'alaa.
8 Ma sulia gia mae fai nia a Christ, gia manata mamana tara gia ka
mouria laugo fai nia.
9 Sulia gia haitamana a Christ e tatae faasia na maea, ma e afetai hasa
nia ka mae lau, ma na maea ka langi si baita faafia.
10 Ma sulia a Christ e mae, na ta'alaa ka langi si bobola uria iililana tee
doo fuana. Ma si kada naa, a Christ e mouria naa fai nia a God.
11 Ma urinae laugo, muka manata uri gamu i talagamu iilingia mu mae
fuana aade ta'alaa, ma mu mouri fai nia a God sulia a Jesus Christ.
12 Nia naa, langi musi lugasia na aade ta'alaa ka baita usia na noni gamu
ma langi musi lea sulia na kwaidooria ta'a gi.
13 Ma langi musi faalamainia ta gula ana noni gamu gi fuana ta'alaa,
ma langi ka roosulia na manatalaa ta'a gi. Ma lau ana, mu fale gamu i
talagamu fuana God iilingia na tooa na a God e tataeda faasia na maea,

ma muka lugasia na noni gamu gi ma na mourilaa gamu gi teefou fuana
a God haia nia ka iilia na doo o'olo gi ana.
14 Nia naa, langi musi lugasia na aade ta'alaa ka baita ani gamu, sulia
gamu langi musi too i farana na kwaieresia gi, ma mu too i farana na
rakedianalaa nia a God.

Tooa da rao fuana o'oloa.

15 Utaa? Tara golu ka aade ta'a, sulia golu si too i farana na kwaieresia
gi, ma golu too go agolu i farana na rakedianalaa a God? Langi!
16 Haia, ma ni gamu mu haitamana sui na ana lea mu fale gamu fuana
ta iimola uria raolaa fuana, muka roosulia, sulia gamu na iimola raoa nia
gi. Ma lea so muka fale gamu fuana aade ta'alaa, tara gamu ka mae. Ma
lea so muka fale gamu fuana roosulilana a God, nia tara ka olosi gamu.
17 Gia ka baelafea God! Sulia boroi ana si kada nao na mu rao fuana
aade ta'alaa, ana si kada nae mu roosulia teefou na ana faatolomaia na e
mamana mu rongoa.
18 Nia naa, a God e luke gamu faasia na aade ta'alaa ma muka hau na
ana iimola raoa a God gi eeri muka iilia na o'oloa.
19 (Nau ku bae urinae sulia na doo naa gi, sulia e afetai molu ka
haitamana.) Ana si kada e sui na mai, mu fale gamu teefou fuana aade
ta'alaa eeri muka iilia na manatalaa ta'a gi. Ma si kada nae, muka fale
gamu teefou naa fuana a God eeri muka iilia na o'oloa.
20 Si kada mu too farana na aade ta'alaa, langi musi dooria iililana o'oloa.
21 Haia, ma na taa diana gi na mu ngalia faasia na aade ta'alaa baa gi
mu fai buri ada? Na tooa na da iili ta'a urinae, gera mae. Ma si kada nae,
gamu ida sulia na aade ta'alaa gi na mu iilida i nao.
22 Ma ana si kada nae, a God e luke gamu faasia na aade ta'alaa, ma muka
hau na ana iimola raoa a God gi. Ma sulia muka urinae, oilakea fuagamu
sulia mu haitamana roolaa sulia na kwaidoorilaa a God, ma muka ngalia
naa na mouria firi.
23 Sulia na aade ta'alaa ka falea maea, sui na falelaa na God e fale o'oni
ana i nia naa na mouria firi sulia a Jesus Christ a Lord gia.

Na manatalaa sulia wane aarai fai nia aai na e afe.

7

1 Oote waihaasi, nau ku haitamana gamu sui go tara muka haitamana
taa na tara nau ku haea, sulia gamu sui go mu haitamana na kwaieresia
gi. Na iimola na e too i farana kwaieresia gi go ana ana si kada e mouri.
2 E urinae laugo fuana aai na e afe. Sulia si kada na aarai nia e mouri
ua, na kwaieresia e haea na aai na e langi si bobola uria na afelaa lau ana
ta wane ete. Sui lea na aarai nia ka mae, nia kafi too oni ma ka bobola
uria na afelaa lau.
3 Haia, ma lea na aai na ka too fai nia ta wane ete ana si kada aarai nia
e mouri ua ana, na aai nae tara gera ka alangia ana aai ooeoe. Ma lea na
aarai nia naa ka mae, i nia ka too oni naa, ma langi dasi alangia ana aai e
ooeoe lea so nia ka afe lau ana ta wane.
4 Haia, oote waihaasi nau, nia e urinae laugo ani gamu. Sulia si kada a
Christ e mae, iilingia gia laugo gia ka mae. I aena naa na gia ka langi si
too i farana na kwaieresia gi faasia a Moses. Haia, ana si kada nae, gia na
tooa a Christ na a God e tataeda faasia na maea, eeri gia ka bobola uria
raolaa fuana a God.

5 Sulia ana si kada gia ka roosulia ua na kwaidoorilaa ta'a gia gi, gia ka
dooria asianaa uria iililana na doo gi na kwaieresia gi haeda da aabu. Ma
sulia gia aadea na doo ta'a gi urinae, gia bobola uria na maea.
6 Haia, ana si kada nae, langi gia si too naa i farana na kwaieresia gi na
e kani gia i nao na mai, sulia na mouria gia i nao da mae naa. Haia, ma
ana si kada nae, gia ka rao fuana a God ma gia ka lea sulia na tala faalu
ana na kwaidooria na Aanoedoo Aabu, ma langi gia si lea naa sulia na tala
kwali ana na kwaieresia gi na a Moses e kedea.

Na kwaieresia gi fai nia ta'alaa gi.

7 Utaa, na gia ka haea na kwaieresia gi e ta'a? Langi! Na kwaieresia
gi e langi kasi ta'a, sulia na kwaieresia gi na e aadea kuka haitamana taa
na ta'alaa. Lea so na kwaieresia langi si haea, <<Langi osi dooria doo ta
iimola,>> tara nau ku lafusia go agu na gwounge kwaidoorilaa urinae e
ta'a.
8 Ma si kada nau ku haitamana kwaidoorilaa urinae e ta'a, nau kuka iili
urinae ka baita asianaa uria kwaidoorilaa ana doo na tooa ete gi. Lea so e
langi go ta kwaieresia, na kwaidooria uria aadelaa ta'alaa langi kasi rigita.
9 Ana toolagu ua mai si kada kuka lafusia ua na kwaieresia gi, langi kusi
dooria go iili ta'alaa. Sui ana si kada nau ku haitamana na kwaieresia gi,
nau ku dooria asianaa aadelana doo ta'a gi,
10 ma kufi bobola uria maelaa. Na kwaieresia gi na a God e falea uria
faamourilana na tooa, nia ka falea maea fuagu.
11 Sulia na ta'alaa e suge nau ana kwaieresia gi ma ka haungi nau.
12 Haia, na kwaieresia faasia a Moses gi e aabu ma ka o'olo ma ka diana
asianaa.
13 Nia urinae na kwaieresia diana gi na e aadea nau ku mae? Langi!
Na aade ta'alaa naa e aadea nau ku mae. E iilia ana kwaieresia diana gi.
Haia, ma urinae gia ka haitamana na aade ta'alaa gi e ta'a teefou.
14 Gia gi haitamana na kwaieresia gi e lea mai faasia na Aanoedoo a
God. Haia ma nau, nau na wane go ana, ma iilingia nau na wane rao o'oni
fuana ta'alaa.
15 E langi kusi haitamana taa na nau ku iilia, sulia nau langi kusi iilia
taa naa nau ku dooria uria kuka iilia, ma kuka iilia agu taa na nau ku oote
nau ana.
16 Ma sulia nau ku iilia agu doo na langi kusi doori iilia, nia ka faatainia
nau ku aalafaafia na kwaieresia na e diana.
17 Haia, i aena naa langi lau ni nau na ku iilia si doo ta'a gi, ma na ta'alaa
ana na e too ani nau.
18 Nau ku haitamana na dianalaa langi si too ani nau i laona nonigu.
Sulia langi kasi waluda fuagu uria iililana doo diana gi, sui boroi ana kuka
dooria iililana doo diana gi.
19 Ma nau langi kusi iilia na doo diana gi na nau ku doori iilia, ma kuka
iilia agu na ta'alaa na nau langi kusi doori iilia.
20 Ma lea ku iilia na doo na nau langi kusi doori iilia, tama nau langi na
ku iilia. Ma lau ana, na ta'alaa na e too i lalo ani nau ana naa e iilia.
21 Haia, nau ku daotoona naa nae: si kada nau ku dooria iililana na doo
na e diana, na ta'alaa i nonigu ka lui nau.
22 Na mourilagu e dooria asianaa iililana kwaieresia a God gi.
23 Sui na ta'alaa i nonigu ka firu suusia na dianalaa na lao mourilagu.
Ma na ta'alaa na e rao la nonigu e suungai nau uria iililana doo ta'a gi.

24 Kwaimanatai fuagu nau na wane urii! Tei naa tara ka adomi nau hai
kusi roosulia na doorilaa ana noni na e ngali nau uria na maea?
25 Nau ku baelafea God, sulia nia ana naa e adomi nau ana Jesus Christ
a Lord gia!
Haia, ana manatagu sui nau na wane raoa God, sui boroi ana na nonigu
ka rao fuana ta'alaa.

Na malutaa faasia na Aanoedoo Aabu.

8

1 Haia, na tooa gi na da too oofu naa fai nia a Jesus Christ, a God kasi
falea na kwakwaelaa naa fuada.
2 Sulia na Aanoedoo Aabu e falea na mouria faalu fuaga sulia a Jesus
Christ, ma ka luke gia faasia na aade ta'alaa gi na haitamana ka haungi
gia.
3 Na kwaieresia gi faasia a Moses, e afetai ka luke gia faasia na ta'alaa
fai nia maea, sulia gia si bobola uria roolaa sulia. Haia, ma a God, nia
ana naa e luke gia faasia ta'alaa fai nia maea. Sulia nia e falea na Wela
nia eeri ka too ana noni iilingia na iimola gi na da aade ta'a, ma a God ka
kwaisuusi ana eeri ka lafua na ta'alaa gi. Urinae a God ka ketoa na aade
ta'alaa gia gi.
4 God ka iilia si doo naa haia gia ka bobola uria lealaa sulia na doo o'olo
gi na kwaieresia gi e oodu gia uria. Ma waluda go ana sulia gia roosulia
na Aanoedoo Aabu, ma na kwaidooria ta'a ana noni ka langi.
5 Ni tei gera na da lea sulia na kwaidoorilaa ana noni, haitamana daka
manata go ada sulia na kwaidoorilana noni. Haia, ma ni tei gera na
Aanoedoo Aabu e talaida, gera haitamana manatalaa go ada sulia na
kwaidoorilaa Aanoedoo Aabu.
6 Ma lea na kwaidoorilaa ana noni e talaia ta iimola, tara nia ka mae.
Ma lea na Aanoedoo Aabu e talaia ta iimola, tara nia ka ngalia mouria
faalu fai nia na fanualama.
7 Haia, ma lea na kwaidoorilaa ana noni e talaia ta iimola, nia ka
maalimaea fai nia a God, sulia nia langi si roosulia na kwaieresia a God
gi, ma ka langi si bobola uria roolaa sulia.
8 Na tooa gi na da roosulia na kwaidooria ana noni, e afetai gera ka
faaelea a God.
9 Haia, ma ni gamu, langi musi roosulia na kwaidoorilaa ana noni. Sulia
lea na Aanoedoo Aabu e too la mourilaa gamu, gamu mu roosulia na
doorilaa nia. Haia, ma ni tei gera naa na Aanoedoo a Christ e langi kasi
too la mourilana, e langi si tooa a Christ.
10 Ma lea a Christ e too la mourilaa gamu, sui boroi ana na noni gamu
tara ka mae sulia na aade ta'alaa gi, na Aanoedoo Aabu ka falea mouria
firi fuagamu, sulia a God e olosi gamu naa.
11 Haia, na Aanoedoo a God na e tataea Jesus Christ faasia na maea, lea
nia e too la mourilaa gamu, haia tara a God ka tatae gamu laugo, sulia na
Aanoedoo Aabu na e too ani gamu.
12 Nia nae oote waihaasi gi ae, e langi si diana golu ka roosulia na
kwaidooria ta'a gi ana noniga, sulia e diana fuana gia ka roosulia taa na
a God e dooria.
13 Sulia lea gamu roosulia na kwaidooria ana noni, tara gamu ka
mae. Ma lea gamu ka roosulia na Aanoedoo Aabu eeri muka lugasia na
aabulolaa ta'a, tara muka too ana mouria firi.

14 Ma tei gera na Aanoedoo a God e talaida, gera naa na wela a God gi.
15 Sulia na Aanoedoo Aabu na a God e falea fuagamu, nia langi kasi
aadea gamu ka aalua iimola gi da rao o'oni ma daka mou asianaa ana
God. Ma lau ana, na Aanoedoo Aabu ka aadea gamu ka aalua wela a God
gi. Ma sulia na mamanaa ana Aanoedoo Aabu, nia ka faawaluda fuaga hai
gia ka alangia God ana <<Maa gia>>.
16 Haia, na Aanoedoo a God, fai nia na mangoga laugo, ka haea gia na
wela a God gi.
17 Ma sulia gia na wela nia gi, tara gia ka ngalia na doo diana gi na nia e
taingainia fuana na tooa nia gi. Langi lau na doo nae gi go ana, ma na doo
gi na tara nia ka falea fuana Christ, tara nia ka falea laugo fuaga. Sulia
lea gia ado fai nia a Christ ana nonifiilaa nia, tara gia ka ado laugo fai nia
ana initooa nia.

Na initooa na tara ka dao mai.

18 Sui boroi ana gia ka too ana na nonifiilaa gi la molaagali naa, nau ku
manata na initooa na tara a God ka falea fuaga, nia naa e baita ka tasa
liufia na afetailaa na gia ka liu ana si kada nae.
19 Na doo gi sui go na a God e haungaida, da kwaimaasi sui go maasia
si kada a God tara ka faatainia na wela nia gi, ma gera ka dooria si kada
nae ka dao ali'ali.
20 Sulia na doo gi sui na God e haungaida, nia falea na kwakwaelaa
fuada, haia gera na doo tatagwai gi go ada. A God e iili urinae langi lau
sulia na kwaidooria na doo nae gi, ma sulia kwaidooria a God go ana. Sui
taa, a God ka kwaimaasimaasia
21 si kada nia ka lukeda faasia na furalaa haia daka initoo fai nia na wela
a God gi.
22 Sulia gia haitamana ita ua na mai lea ka dao ana si kada nae, na doo
gi sui go da iilingia too ana fiilaa iilingia na fiilaa ana si kada aai e aade
aagau uria na faafutalaa.
23 Ma ni gia laugo, na gia ka too ana Aanoedoo Aabu na a God e falea
fuaga eeri ka faatainia hasa tara nia ka falea na doo oro fuaga, gia ka
nonifii si kada gia ka kwaimaasimaasia si kada a God tara ka aalu gia na
wela nia gi ma ka luke gia faasia na molaagali naa.
24 Haia, ma a God e faamouri gia sulia na fiitoolaa gia. Ma lea so gia ka
rikia na taa gi na gia fiitoo ana, tama e langi go ta fiitoolaa mamana nae.
Sulia e langi ta iimola hasa tara ka fiitoo go ana ana si doo na nia e rikia
naa.
25 Ma lea gia kwaimaasimaasia si doo na e langi gia si rikia, gia ka
kwaimaasi fai nia na gwaromaabelaa.

26 Ma urinae laugo na Aanoedoo Aabu e lea mai laugo uria na adomilaga,
sulia na fiimamanalaa gia e langi kasi rigita. Sulia gia lalafusia tara gia ka
fooa utaa fuana a God. Ma na Aanoedoo Aabu ana i talana naa e gania
God uri gia la kwailaa na langi gia si bobola uria haelana ana taa baelaa.
27 Ma a God na e haitamana na mourilaga teefou, nia ka haitamana na
manatana na Aanoedoo Aabu, sulia na Aanoedoo Aabu ka gania a God
oolisi gia na tooa nia gi, sulia na kwaidooria nia a God.

28 Haia, ma ni gia tooa na gia rakediana fuana a God ma nia ka soe gia
sulia na kwaidooria nia, gia gi haitamana ana na doo gi sui na e fuli fuaga,
a God e faadiana gia ana.

29 Sulia e tau na mai, a God e aadafili gia ma ka aalu gia eeri gia ka
iilingia Jesus na Wela nia, eeri a Jesus ka aalua uulunao fuaga na haasina
gi.
30 Haia, ma fuaga na tooa gi na a God e aadafili gia fuana wela nia gi, nia
soe gia eeri gia ka manata mamana ani nia. Ma gia na nia soe gia urinae,
nia ka olosi gia laugo. Ma gia na nia olosi gia, nia ka falea initooa laugo
fuaga.

Na rakedianalaa a God.

31 Ma ana si kada gia manata sulia doo naa gi, gia ka haitamana e langi
tesi doo so ka bobola naa fai nia toelaga, sulia a God e adomi gia.
32 Sulia na Wela nia a Jesus boro, langi kasi oogani lau ana, ma nia fale
nia uria kwaisuusilaa fuaga. Haia, ma lea na aade dianalaa nia fuaga e
urinae, tara nia ka falea laugo na doo gi sui fuaga.
33 Langi ta iimola hai so ka feengia tooa na a God e aadafilida, sulia a
God i talana e haea gia langi ta aade ta'alaa ani gia.
34 Ma e langi laugo ta iimola hai so ka keto gia, sulia a Jesus Christ e
adomi gia ana baelaa nia fuana a God. A Jesus ka mae ma nia ka tatae
laugo, ma ana si kada nae, nia ka gwouru i bali aaolo ana God, ma nia ka
ii ani nia uria manata lukelaga.
35 Ma sulia e urinae, tama langi ta doo hai so ka tookita gia faasia na
rakedianalaa a Christ fuaga. Sui boroi ana gia ka too ana afetailaa baita,
ma na tooa gi gera ka aade ta'a fuaga, ma gia ka fiolo, ma gia ka siofaa,
ma gera ka haungi gia, e afetai gera ka tookita gia faasia na rakedianalaa
nia a Christ fuaga.
36 Sulia na Kekedelaa Aabu baa nia haea, <<Ana si kada gi sui, gera iiliili
uria haumaeli gami, sulia mi lea suli oe. I gami mi iilingia na sipsip na da
aade aagau ana uria haungilana.>>
37 Sui boroi ana gia ka too la afetailaa baita urinae, gia ka haitamana
tara gia ka tasa, sulia Christ na e rakediana fuaga.
38 Sulia nau ku haitamana langi ta doo so ka bobola uria tookitalaga
faasia na rakedianalaa baita nia fuaga. Sui boroi ana si kada gia mouri ua
ana, langi so gia ka mae, gia ka ngalia na rakedianalaa nia. Langi ta ensel
so ta doo i langi ka lafua na rakedianalaa a Christ faasi gia. Ma e afetai
laugo fuana tesi doo ana si kada nae langi ana si kada e nii ua mai so ka
tookita gia faasia na rakedianalaa nia fuaga.
39 Langi laugo ta doo la molaagali ma langi i langi, ma langi ta doo ana
doo gi na a God e haungainida ka bobola uria lafulana na rakedianalaa
nia. E afetai gera ka tookita gia faasia na rakedianalaa a God na e too ana
fuaga ma ka faatainia fuaga ana Jesus Christ na Lord gia.

Sulia na tooa i Jiu gi.

9

1 Haia, tesi doo na nau ku dooria haea fuagamu, ma si doo nae nia
mamana asianaa. I nau kusi haitamana sugelaa, sulia nau na wane
fafurongo a Christ. Ma nau ku haitamana na baelaa na tara kuka haea
fuagamu, nia mamana, sulia na Aanoedoo Aabu naa e talaia na manatalaa
nau.
2 Si doo na nau ku haea nia urii, nau ku liobukonu asianaa ana si kada
gi sui, sulia na tooa i Jiu gi na langi dasi manata mamana ana a Christ.

3 I gera naa na tooa nau gi, sulia nau laugo ta wane i Jiu. Nau ku dooria
agu lea so ka waluda, na oofulaa nau fai nia a Christ ka lafu ana ma nau
kuka ngalia agu na kwakwaelaa oolisi gera.
4 Sulia na Jiu gi, gera na tooa a God gi. A God e suluida ua na mai eeri
gera ka iilingia na wela nia gi, ma nia ka faatainia na initooa nia fuada. A
God ka bae aalualu fuada hasa tara ka faadiana gera. Ma a God ka falea
na kwaieresia gi fuada. Ma gera ka haitamana fooasi mamanalaa ana a
God. Ma a God ka falea teni bae aalualua diana gi laugo fuada.
5 Ma na kwalafaa gera naa na wane baita na a God e aadafilida ua na
mai. Ma a Christ laugo, ana si kada nia e futa mai eeri ka hau ana wane,
nia naa ta wane i Jiu. Nia diana fuana tooa gi sui daka baelafea a God
tofungana mamana too ka tau! Amen.

6 Haia, nau langi kusi haea God langi si faamamana bae aalualua nia,
sulia langi lau na tooa i Jiu gi sui go na tooa a God gi.
7 Ma langi hasa kwalafaa a Abraham sui go na wela a God gi. Sulia a
God e bae urii fuana Abraham, <<Tara ana Aesak oko fi too ana kwalafaa
baa ku bae aalualu ana fuamu.>>
8 Ma si doo naa e faatolomai gia ana langi lau na kwalafaa a Abraham
gi sui naa na wela a God gi. Sulia na tooa gi na da futa mai sulia na
bae aalualua a God fuana Abraham, gera naa na kwalafaa Abraham gi
mamana.
9 Sulia a God e bae aalualu fuana Abraham urii, <<Ana si kada o'olo, nau
ku ooli lau mai siamu, ma tara ni Sara ka kwalafia tee wela wane.>>

10 Ma langi lau si doo naa gi go ana. Sulia ni Rebeka fai nia na aarai nia
Aesak na koo gia, daaro too ana roo wela wane gi.
11-12 Ma suifetei ni Rebeka kafi faafutaa na iu nae gi, a God ka bae urii
fuana, <<Na wane i nao tara ka aalua wane ni raolaa fuana wane i buri.>>
Nia haea si doo naa suifetei na roo iu nae gi daaro kafi futa ma suifetei
daaro kafi iilia si taa na e diana langi ka ta'a. Nia e urinae sulia a God
e faatolomai gia ana lea nia aadafilia na tooa, langi lau sulia na raolaa gi
gera iilida, ma sulia nia e dooria go ana.
13 Sulia na Kekedelaa Aabu baa e haea ka urii, <<Nau ku aadafilia a
Jakob, ma kuka oote nau ana Esau.>>

14 Haia, ma lea ta iimola ka haea taa naa a God e iilia langi kasi o'olo,
nia garo asianaa.
15 Sulia God e hae ua na mai fuana a Moses urii, <<I nau ana na ku
aadafilia tei naa tara kuka kwaimanatai ana. Ma nau ku aadafilida sulia
na kwaidoorilaa nau go ana.>>
16 Sulia na doo nae gi, gia ka haitamana a God ka faadianaa tooa langi
lau sulia na doo gi gera dooria ma langi da iilida, ma a God ka faadianaa
tooa gi sulia kwaimanatailaa nia go ana.
17 Sulia a God kasi kwaimanatai fuana na aaofia i Ejipt, ma ka bae urii
fuana la Kekedelaa Aabu, <<Nau ku aalu oe oko aaofia eeri kuka faatainia
na mamanaa nau ana si doo gi na tara kuka iilida fuamu, ma eeri na tooa
gi ana fera gi sui daka haitamana na babaitaa nau.>>
18 Nia naa, God e haitamana ka kwaimanatai go ana fuana ni tei naa nia
e dooria, ma nia ka faangasia manatana ni tei naa nia e dooria.

Rakehasua ma na kwaimanataia God.

19 Haia, ta iimola oto tara ka bae urii, <<Utaa naa God ka rakehasuia tooa
gi sulia da aade ta'a, sulia e afetai fuada gera ka take usia na kwaidooria
God?>>
20 Haia, ma nau ku oolisia urii: golu na tooa na a God e haungai golu,
golu kasi bobola go agolu uria oolisilana a God urinae! Haia, golu iilingia
na kuki na ta wane e haungai nia ana boboi gano. Na doo nae kasi bobola
uria ledilana na wane na e haungai nia urii, <<Uria taa na oko haungai
nau urii?>>
21 Ma na wane na e haungai nia na roo kuki gi ana boboi gano, nia ka
too ana mamanaa uria iililaa sulia kwaidooria nia. Nia ka haitamana ka
laungia ta doo hai ka aada diana, ma ta doo hai ka langi, eeri ta doo fuana
maedani baita, ma ta doo hai fuana kada gi sui go ana.

22 Ma nia urinae laugo fuana si taa naa God e iilia. Sulia ana si kada
nia e dooria ka faatainia na rakehasua nia ma na mamanaa nia, nia ka
gwaromaabe ma ka langi kesi ali'ali uria faatailana na rakehasua nia fuana
na tooa gi na tara nia ka ketoda.
23 Ma nia ka dooria laugo fuana ka faatai nia na initooa baita nia, na
nia ka falea fuaga na tooa na nia kwaimanatai fuaga. Sulia a God ka aade
aagau ani gia uria initooa laugo fai nia.
24 Sulia gia naa na tooa nia soe gia, langi lau faasia na Jiu gi go ana, ma
faasia na tooa maadiu gi laugo.
25 Haia, ma a God e bae urii i laona bali ana Kekedelaa Aabu na a Hosea
e kedea, <<Na tooa na langi lau na tooa nau, nau tara kuka alangida ana
tooa nau. Ma na tooa gi na langi kusi rakediana fuada, nau tara kuka
alangida ana tooa rakediana nau.
26 Ma ana si gula na nau ku haea, <Gamu langi lau na tooa nau,> seenae
tara daka alangida ana wela a God momouri gi.>>

27 Ma Aesea ka bae sulia na tooa i Jiu gi urii, <<Sui boroi ana tooa i Israel
gera ka oro mala migena oone fakana aasi, tara tee aange iimola gi go ada
na a God ka faamouri gera.
28 Sulia ali'ali a Lord tara ka ketoa na tooa gi sui la molaagali.>>
29 Sulia a Aesea e haea na mai nao laugo urii, <<Lea so a Lord tofungana
mamana langi kasi faamouria teni kwalafaa gi fuaga, tara langi ta iimola
Jiu so ka mouri, iilingia na tooa gi sui i Sodom ma Gomora na gera mae
naa.>>

Na tooa i Jiu gi na dasi fiimamana.

30 Haia, sulia na doo nae gi, gia haitamana na tooa maadiu gi, na langi
dasi iili uria na olosilada i talada, a God ka olosida sulia na fiimamanalaa
gera.
31 Sui, na tooa i Jiu gi na da iili uria na olosilada i talada ana roosulilana
na kwaieresia gi, langi dasi bobola uria iililana.
32 Ma langi gera si bobola uria iililana, sulia gera fiitoo ada ana na raolaa
diana gera gi, ma langi dasi fiitoo ana manata mamanalaa. Ma sulia e
urinae gera garo iilingia na tooa da tafai gera ana ta fou ni tafailaa.
33 Sulia na Kekedelaa Aabu e bae sulia urii, <<Aada, nau tara ku aalua
tee fou la fera Sion. Ma na tooa gi tara gera ka tafai gera ana, ma gera ka
asi gera. Haia, ma na tooa gi na da fiimamana ana, langi dasi liobukonu
sulia na fiimamanalaa gera.>>

10

1 Oote waihaasi gi, nau ku dooria asianaa na tooa nau gi Jiu daka ngalia
na mouria firi. Si doo naa nau ku fooa uria fuana God sulia dani.
2 Nau ku haitamana gera rigita asianaa uria fooasilana a God. Sui, na
fooalaa gera gi e garo, sulia gera si haitamana na faatolomailaa mamana.
3 Sulia gera lafusia na malutana a God uria olosilana na tooa. Ma gera
ka iili uria olosi geralaa i talada ana malutaa na gera haungainia. Urinae
gera ka oote gera ana malutana a God uria olosilana tooa.
4 Sulia a Christ e faasuia naa na kwaieresia gi faasia a Moses, hai tei gera
na da manata mamana naa daka o'olo naa i maana a God.
5 Haia, a Moses e kekede sulia na o'oloa ana roolaa sulia na kwaieresia
gi urii, <<So ni tei naa e roosulia na kwaieresia gi tara nia ka mouri.>>
6 Haia, na Kekedelaa Aabu e bae sulia na o'oloa ana fiimamanalaa ka
urii, <<Langi osi soeledi oe i talamu, <Tei naa tara ka raa i langi?>>> eeri
ka faasifoa mai a Christ i aano, sulia a Christ e sifo sui na mai.
7 <<Ma langi oko soeledi urii, <Tei naa tara ka sifo la gula ni maea?>>>
eeri ka taea mai Christ, sulia a Christ e tatae sui naa.
8 Ma na Kekedelaa Aabu ka haea laugo urii, <<Na faarongolaa God
e nii garangi oe naa, e nii laona baelamu ma i laona mourilamu.>>
Na faarongolaa nae, nia na faarongolaa sulia na fiimamanalaa na mi
ainitalongainia.
9 Lea mu haea ana Jesus nia a Lord, ma muka manata mamana ana a
God e taea faasia na maea, tara muka mouri.
10 Sulia a God e olosi gia sulia na fiimamanalaa gia ana Jesus. Ma nia ka
faamouri gia sulia na baelaa gia sulia na fiimamanalaa gia.
11 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea urii, <<So ni tei naa e manata mamana
ani nia, tara nia ka langi si liobukonu sulia na fiimamanalaa nia.>>
12 Ma na Kekedelaa Aabu nae, nia sulia na tooa gi sui, na tooa i Jiu gi
ma tooa maadiu gi. Sulia a Lord langi kasi eefa ta iimola. A God, nia na
Lord fuana tooa gi sui, ma nia ka faadianaa na tooa gi sui na da gani nia
uria ta kwai'adomilaa.
13 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<Tara a Lord ka faamouria ni tei
gera sui go na da soe fuana uria kwai'adomilaa.>>
14 Haia, ma tara gera ka soe fuana a God uria kwai'adomilaa utaa, lea
langi dasi manata mamana ani nia? Ma tara daka manata mamana utaa,
lea langi dasi rongoa ua na faarongolaa? Ma tara gera ka rongo utaa, lea
langi ta iimola haia ka ainitalongainia?
15 Ma tara na tooa gi daka ainitalongainia na faarongolaa utaa, lea langi
ta iimola hai ka oodua teni tooa uria ainitalongailana? Nia iilingia na
Kekedelaa Aabu e haea, <<Lea teni tooa da dao mai fai nia na Faarongolaa
Diana, nia diana asianaa!>>
16 Haia, ma langi lau na tooa gi sui da manata mamana ana na
Faarongolaa Diana. Sulia Aesea e bae urii, <<Lord, langi lau na tooa gi
sui da manata mamana ana faarongolaa gami.>>
17 Haia, na tooa gi haitamana daka manata mamana lea gera rongoa
na Faarongolaa Diana. Ma na Faarongolaa Diana ka lea mai faasia
ainitalongailana Christ.
18 Haia, ma ni nau ku ledi, nia mamana na hasa langi dasi rongoa
na Faarongolaa Diana? Langi. Gera rongoa, sulia na Kekedelaa Aabu e
bae urii, <<Na lingeeda e talofia la molaagali sui. Ma na ainitalongailana
baelana gi lea ka dao mai laona molaagali teefou.>>

19 Haia, ma nau ku ledi lau ku urii, na tooa i Jiu gi, langi dasi haitamana
go na faarongolaa nae? Langi. Gera haitamana, sulia a Moses e kedea na
baelaa a God urii, <<Nau tara ku aade gamu tooa Jiu gi hai muka kwaifii
sulia na tooa maadiu gi na tara kuka faamouri gera. Ma nau tara ku
aade gamu muka rakehasu sulia ku rakediana fuana tooa na langi dasi
haitamagu.>>
20 Ma a Aesea e bae rara'a i nao ka urii, <<Na tooa na langi dasi nanisi
nau, gera ka daotoogu. Ma na tooa na langi dasi ledi suli nau, nau kuka
aadea hai gera ka haitamagu.>>
21 Ma fuana tooa i Jiu gi, a Aesea ka bae urii suli gera, <<Sui boroi ana
na manatada ka ngasi ma gera ka aaburongo, tau na mai nau ku soe gera
eeri gera ka lea mai siagu.>>

Na kwaimanatailaa God fuada Jiu gi.

11

1 Haia, utaa, a God ka oote nia ana na tooa nia gi? Langi go! I nau boroi
i talagu nau na wane Jiu, sulia nau ta wane ana kwalafaa a Abraham ma
a Benjamin.
2 God langi kasi oote nia go ana tooa nia gi na nia aadafilida ua na mai
ana hahafalilana. Gamu haitamana na baelaa a Elaeja i laona Kekedelaa
Aabu si kada nia e fooa fuana a God sulia na tooa Jiu gi e urii,
3 <<Lord, gera haungia na profet oe gi, ma daka tagalangainia na fuliere
oe gi. Ma tee taifili nau naa na ku too ua ana raolaa ana profet, ma gera
ka hasi uria haumaelilagu.>>
4 Ma a God e oolisia ka urii, <<Nau ku too ana na fiu tooni Jiu gi na langi
dasi fooasia a Baal na nunuidoo.>>
5 Ma nia urinae laugo ana si kada nae, sulia tee aange Jiu go na da
manata mamana, ma gera naa na tooa na a God e aadafilida sulia na
rakedianalaa nia.
6 Ma nia aadafilida sulia na rakedianalaa nia, langi lau sulia na taa gi
naa gera iilida. Sulia lea a God e aadafilia na tooa sulia na taa gi naa gera
iilida, nia e langi lau sulia na rakedianalaa mamana.
7 Ma sulia nia urinae, na tooa oro i Jiu gi langi gera si daotoona go taa
naa gera nani uria. Taifilia aange iimola ani gera go na God e aadafilida
na da daotoona. Ma ta bali aai, gera oote gera ana fafurongolana a God.
8 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<A God e aadea na manatada ka langi
si haitamana taa gi na gera rikia ma taa gi na gera rongoa, lelea tara'ena
boroi.>>
9 Haia, ma a David ka bae urii i laona Kekedelaa Aabu, <<Gera dasi mou
ana kwakwaelaa a God, sulia God e faadiana gera asianaa. Ma sulia e
urinae, nau ku fooa eeri a God ka falea kwakwaelaa fuada.
10 Nau ku fooa eeri na maada ka rodo haia langi dasi aada, ma nau ku
fooa eeri gera ka liu ana afetailaa oro sulia dani firi.>>
11 Haia, na Jiu gi da tafai gera sulia langi dasi manata mamana ana
Christ. Haia, langi musi manata go hasa tara a God ka langi si oolifai gera
uria fiimamanalaa. Sulia na tooa maadiu gi da too ana mouria faalu faasia
a God, sulia na aade ta'alaa gera Jiu gi. Si doo naa e urinae haia na tooa
Jiu gi gera ka kwaifii uria ngalilana na mouria faalu nae.
12 Sulia na aade ta'alaa na Jiu gi, doo diana oro gi ka dao mai la molaagali.
Ma sulia gera ka oote gera ana Christ, a God ka faadianaa ana tooa maadiu

gi. Haia, ana si kada na Jiu oro gi gera manata mamana, tara a God ka faadiana gia ka tasa.

Na mouria firi fuana tooa maadiu gi.

13 Haia, nau tara ku faarai fuagamu nae tooa maadiu gi. Nau na aposol fuagamu, ma nau ku eele asianaa sulia na raoa nau uria ainitalongailana na Faarongolaa Diana fuagamu.

14 Na tooa gi na da Jiu iilingi nau, lea nau ku faarai suli gamu, tara gera oto ka kwaifii. Urinae, tara kuka adomida uria ngalilana mouria faalu laugo.

15 Sulia si kada a God e oote nia ani gera, nia ka oolisia ana tooa maadiu gi faasia na maalimaea nia gi uria na ruana nia gi. Haia, ma ana si kada a God e gonitai gera na Jiu gi lau, tara nia ka faadiana tasa ana tooa nia gi sui, iilingia nia ka tataea na iimola gi faasia na maea.

16 Ma lea na mani beredi totongenao ana fe beredi da falea fuana God, tama fe beredi nae loulou naa doo nia God laugo. Ma lea na lalina na ai da falea fuana a God, urinae na hare doo gi na doo nia gi laugo.

17 Haia, ma na Jiu gi, gera iilingia ta ai na a God e fasia. Ma teni hare doo ana ai naa, a God e mo'oia. Ma fuagamu tooa maadiu gi, gamu mu iilingia na hare ai kwasi, ma a God e ngalia ma ka faataea ana gula na nia oia ana hare doo gi faasia. Ma ka urinae laugo ana si kada nae, sulia a God e faadiana gamu ka iilingia laugo nia faadiana tooa i Jiu gi ua na mai.

18 Ma langi musi manata hasa mu baita ka tasa liufia na tooa i Jiu gi na da iilingia na hare doo na a God e oida, sulia gamu na hare doo gi go ana, ma na faabulaolana hare doo gi e lea mai faasia na lalina ai. Haia na bulaolana lalina ai langi si lea mai faasia na hare doo gi.

19 Haia, nia waluda fuana ta iimola maadiu ka bae urii, <<A God e lafua na Jiu gi eeri gia ka oolisida.>>

20 Nia mamana, gamu naa mu oolisida. Ma na aena naa a God ka lafua tooa Jiu gi sulia langi dasi manata mamana. Ma aena taa naa nia ka aalu gamu oolisida sulia mu manata mamana. Haia, langi si diana fuana gamu ka lafe sulia na doo nae, ma lau ana muka mou, aata a God ka oi gamu laugo.

21 Sulia lea a God e falea kwakwaelaa fuana na tooa i Jiu gi na da iilingia na hare doo mamana gi, tara nia ka falea laugo na kwakwaelaa fuagamu na mu iilingia na hare doo gi faasia na ai e'ete lea mu oote gamu ani nia.

22 Aena si doo naa, gia ka haitamana na rakedianaa a God fai nia na kwakwaea nia. Nia e falea na kwakwaelaa fuana tei gera na langi dasi manata mamana ani nia. Ma nia ka rakediana fuagamu lea so muka tasa dongaa uria ngalilana na rakedianalaa nia. Ma lea langi, tara nia ka lafu gamu laugo.

23 Ma lea na tooa i Jiu gi gera ka lugasia na aabu manata mamanalaa gera gi, tara a God ka oolifai gera uria si gula na gera too mai ana. Sulia a God haitamana ka iilia si doo nae.

24 Haia, i gamu tooa maadiu gi, gamu langi lau na hare doo mamana faasia na ai na a God e fasia. Sulia gamu mu lea mai faasia na ai kwasi, ma a God e oi gamu, ma ka aalu gamu ana ai na nia fasia. Ma lea so ka waluda fuana a God ka aalu gamu ana ai nia, nia tara ka waluda asianaa fuana a God ka oolifai gera na Jiu gi uria ai na nia e oi gera mai faasia.

Kwaimanatailaa God fuana tooa gi sui.

25 Haia, oote waihaasi, nau ku dooria muka haitamana taa naa tara ka
dao mai, na aange iimola go ana da haitamana. Nau ku talamatainia
fuagamu haia langi musi lafe. Na aabu manata mamanalaa gera Jiu gi e
langi kasi too firi. Sulia si kada na tooa maadiu gi sui na a God e aadafilida
da manata mamana ani nia, na tooa i Jiu gi laugo daka oolifai manataa.
26 Ma urinae a God tara ka faamouria na tooa i Jiu gi sui. Sulia na
Kekedelaa Aabu e haea, <<Na Wane faamouri tara ka lea mai faasia Sion,
ma ka lafua na aade ta'alaa gi faasia na kwalafaa a Jakob.
27 Ma nau tara ku faamamanaa na bae aalualua nau ua naa mai fai gera,
sulia nau ku lafua na aade ta'alaa gera gi.>>
28 Haia, ma na tooa i Jiu gi na da oote gera ana na Faarongolaa Diana,
gera naa na maalimaea a God gi. Ma sulia si doo nae naa gamu na tooa
maadiu gi muka rongoa na Faarongolaa Diana nae. Sui ka urinae boroi
ana, a God e rakediana fuagera, sulia nia aadafilida, ma sulia na bae
aalualua nia ua na mai fuana koo gera gi.
29 Sulia a God langi kasi oolisia na manatana sulia ni tei gera na nia e
aadafilida ma ka faadiana gera.
30 Haia, ma ni gamu tooa maadiu gi, ana si kada sui naa mai, langi musi
roosulia God. Sui ana si kada nae, gamu mu ngalia naa na kwaimanatailaa
a God, sulia na tooa i Jiu gi langi gera kasi roosulia.
31 Ma urinae laugo, na tooa i Jiu gi da aaburongo ana a God, eeri si kada
gamu ngalia ana kwaimanatailaa faasia a God, tara gera ka ngalia laugo.
32 Sulia a God e faalamainia tooa gi sui daka aaburongo ma daka too i
farana aaburongolaa gera, haia nia ka kwaimanatai fuada sui.

Baelafea a God.

33 A God e faadiana gia asianaa! Na liotooa ma na haitamadoolaa nia
ka baita asianaa! Langi ta iimola si haitamana na manatalaa a God ma na
malutana.
34 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<Langi ta iimola haia so ka
haitamana na manatalaa nia a Lord, ma langi ta iimola so ka bobola uria
adomilana a Lord ana manatalaa nia.
35 Ma langi ta iimola si falea tesi doo fuana a God hai a God ka bobola
uria falelana laugo fuana.>>
36 Sulia a God naa e haungainia na doo gi sui, ma na doo gi sui da too ua
na mai sulia nia ma fuana ni nia. Gia ka baelafea a God too ka tau! Amen.

Raolaa fuana a God.

12

1 Haia, oote waihaasi nau gi ae, sulia na kwaimanatailaa God fuaga e
baita asianaa, nau ku gani gamu, haia muka falea na mourilaa gamu fuana
a God iilingia ta kwaisuusia, eeri muka iilia na raolaa aabu na e faaele nia.
Sulia nia naa na fooasilana mamana.
2 Ma langi musi iili sulia malutaa ta'a la molaagali naa. Ma lau ana, muka
lugasia God ka oolisia na mourilaa gamu ana faafaalulana na manata
gamu, haia muka haitamana taa naa e diana ma e o'olo ma taa naa e
faaelea a God. Sulia na doo nae gi naa a God e dooria.
3 Ma sulia a God e falea na mamanaa fuagu, nau ku haea fuagamu sui:
muka too faasia na manata baitalaa ani gamu i talagamu ka tasa. Ma lau

ana, muka faato'ou gamu ana i talagamu, ma muka manata suli gamu i
talagamu iilingia na baitalaa ana fiimamanalaa na a God e falea fuagamu.
4 Haia, gia na tooa na gia manata mamana ana a Christ, gia gi iilingia ta
noni. Ma na noni nae ka too ana bali doo oro gi, ma na bali doo naa gi na
raoa gera gi e'ete kwailiu.
5 Sui boroi ana gia na tooa oro gi, gia ka iilingia tesi noni go ana oofuofua
gia fai nia a Christ, ma gi lado fai gia kwailiu iilingia bali doo e'ete gi ana
tesi noni.
6 Haia, gia too ana haitamadoolaa e'ete na a God e falea fuaga sulia
na rakedianalaa nia. Haia, ma ta iimola ani gia, lea a God e falea fuana
haitamadoolaa uria ainitalolaa ana Faarongolaa nia, nia ka iilia ka bobola
fai nia na fiimamanalaa na nia too ana.
7 Ma ta iimola aai, lea a God ka falea haitamadoolaa fuana uria
kwai'adomilaa, nia ka adomi mamana ana na tooa gi. Ma ta iimola aai, lea
a God ka falea haitamadoolaa fuana uria faatolomailaa, nia ka faatolomai
mamana.
8 Ma ta iimola aai, lea a God ka falea haitamadoolaa fuana uria na
aarelana iimola gi, nia ka iilia. Ma tei naa ani gamu na haitamana oko
ado fai nia teni tooa lau, oko iilia ka baita. Ma tei ani gamu na o too ana
babaitaa, oko rao rigita. Ma ni tei na e iilia diana fuana tooa gi, nia ka iilia
fai nia na noni hahalalaa.
9 Haia, na rakedianalaa na gia too ana fuana tooa gi, nia bobola uria
rakedianalaa mamana, ma langi gia si kwaiilifai. Ma muka oote gamu ana
taa naa e ta'a, ma lau ana muka dau ngasi ana taa naa e diana.
10 Muka rakediana tasa fuagamu kwailiu, sulia gamu na bare waihaasina
ana a Christ. Ma muka manata baita ani gamu kwailiu.
11 Muka rao rigita, ma langi musi noni eela. Muka rao fuana a Lord fai
nia eelelaa.
12 Muka eele sulia na fiitoolaa gamu. Ma muka gwaromaabe si kada mu
daotoona afetailaa gi. Ma muka fooa ana si kada gi sui.
13 Ma muka ado ana doo gamu gi fai gera na waihaasi gamu gi ana
Christ na da siofaa. Ma muka gonitainia na tooa na da dao, eeri gera ka
too i laona na luma gamu gi.
14 Haia, na tooa gi na da iinokesi gamu, muka fooa eeri a God ka faadiana
gera, ma langi musi gania haia ka falea kwakwaelaa fuada.
15 Muka eele fai nia na tooa gi si kada gera eele, ma muka liobukonu fai
nia na tooa gi si kada gera liobukonu.
16 Muka too kwaimaani fai nia tooa gi sui. Langi musi lafe, ma lau ana
muka iilia na raoa fuana tooa ete gi. Ma langi musi manata hasa mu liotoo
asianaa.
17 Lea ta iimola e aade ta'a fuagamu, langi musi oolisia ana aade ta'alaa.
Muka iiliili uria iililana si taa naa iimola gi sui gera manata sulia nia diana.
18 Muka iilia na doo gi sui na e waluda fuagamu eeri muka too
kwaimaani fai nia tooa gi sui.
19 Oote ruana nau gi ae, lea ta iimola e aadea tesi doo ka ta'a fuagamu,
lugasia langi musi duua. Sulia a God na ana na wane uria falea kwakwaea.
Sulia na Kekedelaa Aabu e haea urii, <<A Lord e haea, <Tara nau ku duua,
ma kuka oolisia na doo gi.>>>
20 Ma muka roosulia na Kekedelaa Aabu na e haea, <<Lea na maalimaea
oe e fiolo, oko hangonia. Ma lea nia maeligwou, oko falea gwoulaa fuana.

Sulia lea o iili urinae fuana, tara nia ka ida asianaa sulia si doo ta'a gi na
nia aadea fuamu.>>
21 Haia, langi musi lugasia na ta'alaa ka liufi gamu. Gamu ana naa, muka
liufia na ta'alaa ana na aade dianalaa gamu gi.

Roosulia na tooa baita gi.

13

1 Gamu sui, muka roosulia na tooa baita gi ana fera gamu gi, sulia na
babaita gera gi da ita mai faasia a God, ma a God ka faalamai gera uria
talailaa gamu.
2 Ma so ni tei naa e iili uria na takelaa suusia na tooa baita naa gi, nia
ka take laugo suusia taa gi na God e haeda. Ma ta iimola na e iili urinae,
tara ka ngalia kwakwaelaa.
3 Na tooa gi na da iilia doo diana gi, e langi gera si mou ana tooa baita
gi. Na tooa gi na da aade ta'a, gera ana naa daka mou ana tooa baita gi.
Haia, lea mu dooria hasa langi musi mou ana tooa baita gi, haia e urinae
muka iili diana, ma tara gera ka tango gamu.
4 Sulia gera na iimola raoa a God uria adomilaa gamu. Ma lea gamu
mu aade ta'a, muka mou ada, sulia gera too ana mamanaa uria na
kwakwaelaa. Sulia gera naa tooa raoa a God uria falelana kwakwaelaa
fuana tei naa aadelana e ta'a.
5 Haia, sulia nia urinae, muka roosulia na iimola baita gi ana fera, sulia
na kwakwaelaa faasia a God, ma sulia laugo gamu mu haitamana nia naa
na aabulolaa nia e o'olo.
6 I aena si doo nae gi laugo, gamu ka foli takisi gi, sulia na tooa baita gi
da rao fuana a God lea gera iili diana ana raolaa gera gi.
7 Muka folia si doo gi sui na kwaieresia gi ana fera gamu nia e haea. Ma
muka manata baita ana na tooa baita gi sui.

Raolaa diana gi muka iilia fuagamu kwailiu.

8 Haia, langi musi ngalilanga ana tesi doo ana ta iimola, ma tee si
ngalilangalaa na e bobola naa na muka rakediana fuagamu kwailiu. Ma
so ni tei naa e rakediana urinae, nia e roosulia naa na kwaieresia a God
gi.
9 Sulia na kwaieresia gi e urii, <<Langi osi ooe, langi osi haungia ta
iimola, langi osi beli, langi osi dooria doo teni iimola gi.>> Na kwaieresia
nae gi fai nia si doo gi sui lau, gera bola fai nia tee kwaieresia go baa e
urii, <<Oko rakediana fuana na iimola aefera oe gi iilingia o iilia fuamu i
talamu.>>
10 Sulia lea mu rakediana fuana ta iimola, langi musi haitamana aadea
ta'alaa fuana. Nia naa, lea mu rakediana, muka roosulia na kwaieresia gi
sui.
11 Muka iilia si doo naa, sulia mu haitamana naa si kada a Christ, na
e faamouri gia, ka dao mai, nia garangi naa liufia ana si kada gia hafali
manata mamana ana. Nia naa, muka aade aagau uria na gonitailana a
Christ, ma langi musi iilingia na tooa na da teo go ada.
12 Haia, na initoona rodo e sui naa, ma na dani e garangi na mai. Nia
naa, gia ka too faasia na aabulolaa ta'a iilingia na tooa gi da iilia ana rodo.
Ma lau ana, na raoa diana gia gi ka iilingia na raunga gia gi eeri gia ka
firu fai nia a Satan.

13 Nia bobola fuana aabulolaga ka o'olo iilingia na tooa na da too la
raralaa ana dani. Langi musi gwou baita uria gwou bubulolaa, langi musi
ooe, langi musi firu, ma langi musi kwaifii.
14 Haia, muka iilifainia a Lord Jesus Christ, ma langi musi manata fuana
kwaidooria ta'a ana noni gamu.

Langi musi ketoa waihaasi gamu.

14

1 Haia, ta iimola na fiimamanalaa nia ana a Christ e langi kasi ngado ua,
lea nia ka dao mai siagamu, muka gonitainia, ma langi musi oolisusuu fai
nia sulia na manata nia gi.
2 Haia, teni iimola gi na fiimamanalaa gera e ngado, gera haitamana
daka ania go ada fanga e'ete kwailiu gi sui. Haia, ma teni tooa naa
na fiimamanalaa gera langi kasi ngado, gera manata hasa marikona doo
kwasi e aabu fuana anilana.
3 Ma na tooa gi na da haitamana daka ania kwalukaela fanga langi daka
si manata ta'a sulia na tooa gi na langi dasi ania mariko. Ka urinae laugo,
na tooa na langi dasi ania mariko langi dasi ketoa na tooa na haitamana
daka ania kwalukaela fanga. Sulia gera na tooa a God e aalafaafi gera.
4 E langi si bobola fuana gia ka ketoa na tooa ni raoa ta iimola ete. Sulia a
God naa na wane baita gera, nia naa ana na tara ka keto gera uria falelana
kwaiareia ma langi kwakwaelaa. Ma gera tara daka iili diana, sulia a Lord
e bobola uria adomilada eeri daka iili diana.
5 Haia, ma nia urinae laugo, teni iimola haea tee fe dani e baita ka tasa
liufia fe dani ete gi. Ma teni tooa daka haea fe dani gi sui e bobola go ada.
Haia, ma nia diana fuana gera sui daka roosulia na taa naa gera manata
sulia nia o'olo.
6 Ma na iimola na e manata baita ana tee fe dani, nia ka iilia uria na
hae initoolaa ana Lord. Ma na iimola na e haitamana ka ania tesi fanga,
nia iilia uria hae initoolaa ana a Lord, sulia nia ka baelafea a God fuana
fanga nae. Ma ni tei naa e oote nia anilana ta gwounge fanga e iilia uria
hae initoolaa ana Lord, ma nia ka baelafea God.
7 Sulia langi ta iimola aga kasi mouri fuana i talana taifilia, ma langi ta
iimola aga kasi mae fuana i talana taifilia.
8 Sulia lea gia mouri, gia ka mouri fuana a Lord. Ma lea gia mae, gia ka
mae fuana a Lord. Nia naa, so gia ka mouri langi gia ka mae, gia na doo
a Lord gi.
9 Sulia a Christ e mae, ma ka tatae uria na mouria haia ka Lord fuana
tooa da mouri ma fuana tooa da mae.
10 Haia, ma ni gamu na musi haitamana anilana mariko, muka too faasia
na ketolana na waihaasi gamu. Haia, ma ni gamu na mu ania kwalukaela
fanga, muka too faasia na sinatailana na waihaasi gamu. Sulia gia sui go
tara gia ka take i naona God hai ka keto gia.
11 Sulia na Kekedelaa Aabu e bae urii, <<A Lord e bae urii, <Nia mamana
nau naa God momouria. Ma nia mamana laugo urinae, tara na tooa gi sui
gera ka bourure i naogu, ma tara gera ka haea i nau a God.>>>
12 Nia naa, gia haitamana tara gia sui go tara gia ka faarongo a God ana
taa gi sui go na gia iilida.

Langi musi faagaroa waihaasi gamu gi.

13 Haia, langi gia si keto gia kwailiu lau. Ma e diana fuana gia ka too
faasia iililana tesi doo na tara ka aadea waihaasi gia ka aade ta'a.
14 Sulia na oofuofua nau fai nia Lord Jesus, nau ku haitamana diana ana
langi ta fanga kasi bilia ma ka aabu. Sui lea ta iimola ka manata hasa teni
fanga e bilia, tama e aabu laugo ana fuana.
15 Ma lea ta waihaasi gamu ka liobukonu sulia si taa naa mu ania, urinae
tama langi musi faatainia na rakedianalaa gamu fuana. Langi musi lugasia
na fanga na mu ania ka labasia na iimola na Christ e mae usia.
16 Langi musi lugasia ta doo na mu manata haea e diana, daka hae ta'a
ana.
17 Sulia na Initooa a God langi lau na doo sulia fangalaa langi gwoulaa.
Ma lau ana, na Initooa a God, nia na doo ana o'oloa, ma fanualama, ma
na eelea na Aanoedoo Aabu e falea.
18 Ma lea ta iimola ka rao fuana Christ urinae, a God ka eele suli nia, ma
tooa e'ete gi boro gera ka aalafaafia.
19 Nia naa, gia ka hasi uria iililana na doo gi na falea fanualama ma ka
faangasilana fiimamanalaa gia kwailiu.
20 Musi tagalangainia na raoa a God sulia fanga. Sui boroi ana na fanga
gi sui go e diana uria anilana, nia ta'a asianaa lea na fanga na mu ania ka
faagaroa na waihaasi agamu.
21 Ma si doo e diana so musi ania ta marikona ta doo momouria, langi
musi gwoufia ta gwoulaa rigita, ma musi iililana tesi doo lau na haitamana
ka talaia waihaasi gamu uria aade ta'alaa.
22 Haia, muka too faasia na faarailaa sulia na manatalaa gamu sulia na
fanga na teni tooa da haea e aabu. Ma lau ana, muka fooa go agamu sulia
na doo nae gi. Haia, oilakea fuana iimola na e eele sulia nia ka iilia si taa
naa nia haitamana e o'olo.
23 Haia, ma lea na iimola na manatana e ruarua sulia si taa naa nia ania,
a God ka keto nia, sulia na iimola nae kasi roosulia na taa na nia manata
mamana ana e o'olo. Sulia lea gia aadea ta doo na gia langi si haitamana
nia o'olo, tama gia aade ta'a nae.

Faaelea tooa ete gi, langi lau fuaga i talaga.

15

1 Haia, gia na tooa gi naa na fiimamanalaa gia gi e rigita e bobola fuana
gia ka adomia ni tei gera na fiimamanalaa gera gi e makeso, ma langi gia
si manata lau fuaga i talaga.
2 Ma lau ana, e bobola fuana gia ka faaelea na waihaasi gia haia ka diana
fuada, eeri gia ka faarigitaa fiimamanalaa gera gi.
3 Sulia a Christ langi si iilia na doo gi uria faaelelana i talana. Sulia
na Kekedelaa Aabu e haea, <<Na bae tatagalaa gera fuamu e labasi nau
laugo.>>
4 Na doo gi sui na da kedea la Kekedelaa Aabu, da kedea uria
faatolomailaga, hai gia ka kwaimaasi ngado ana gwaromaabelaa ma na
kwaiareia naa na Kekedelaa Aabu e falea fuaga.
5 Haia, ma nau ku fooa eeri a God na gwoufutana gwaromaabea ma na
kwaiareia, ka aadea muka too ana tee manata go sulia muka roosulia a
Christ Jesus,
6 eeri ni gamu sui go muka baelafea a God na Maa nia Lord gia Jesus
Christ ana tesi lingee doo.

Na Faarongolaa Diana fuana tooa maadiu gi.

7 Haia, muka gonitai gamu kwailiu, iilingia a Christ e gonitai gamu laugo.
Lea mu iili urinae, tara tooa gi daka baelafea a God.
8 Sulia nau ku haea fuagamu, a Christ e lea mai la molaagali hai ka
adomia tooa i Jiu gi, haia ka faatainia God tara ka faamamanaa na bae
aalualua nia gi fuana koo gera gi,
9 ma ka aadea na tooa maadiu gi gera ka haitamana daka baelafea a
God fuana si kwaimanatailaa nia. Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<Ana
si kada ku too fai nia tooa maadiu gi, nau tara kuka baelafe oe, ma kuka
tango oe ana nguu gi.>>
10 Ma na Kekedelaa Aabu e bae lau urii, <<Gamu tooa maadiu gi, muka
eele fai nia tooa a God gi!>>
11 Ma na Kekedelaa Aabu ka bae lau urii, <<Gamu tooa maadiu gi, muka
baelafea a Lord, ma gamu tooa gi sui, muka baelafe nia!>>
12 Ma ana ta Kekedelaa Aabu lau, a Aesea ka bae urii, <<Tee wane ana
kwalafaa Jesi tara ka lea mai, ma tara nia ka baita usia na tooa maadiu gi,
ma tara gera ka fiitoona suli nia.>>
13 Haia, nau ku fooa eeri a God, na aadea gia ka too ana fiitoolaa, ka
faaele gamu ma ka falea fanualama fuagamu sulia na fiimamanalaa gamu
ani nia, eeri na fiitoolaa gamu ka bulao ana mamanaa na Aanoedoo Aabu.

Aena taa na Paul ka kede rara'a.

14 Oote waihaasi nau gi, i nau ku haitamana diana ana na aabulolaa
gamu e diana asianaa ma muka haitamadoo ma muka bobola uria na
faatolomailaa gamu kwailiu.
15 Sui boroi ana nia urinae, i laona kekedelaa nau naa nau ku bae rara'a
sulia teni si doo gi na ku dooria faamanatatoo gamu ana. Nau ku bae
rara'a sulia a God e aadafili nau sulia na rakedianalaa nia,
16 haia kuka aalua wane raoa a Jesus Christ uria raolaa fuada tooa
maadiu gi. Nau ku rao iilingia ta fataabu baa ana ainitalongailaa ana
Faarongolaa Diana faasia a God, haia na tooa maadiu gi tara daka iilingia
ta kwaisuusia na a God e eele sulia, ma na Aanoedoo Aabu ka faafaalu
gera.
17 Ma ana oofuofua nau fai nia a Jesus Christ, nau kuka lafe ana si raoa
nau fuana a God.
18 Nau tara kuka bae rara'a sulia go ana taa gi naa Christ e iili ani nau
uria talailana tooa maadiu gi fuana roolaa sulia God. A Christ e iilia si doo
naa ana baea gi ma na aadelaa gi,
19 ma ana mamanaa ana doo kwaibalatana gi, ma na mamanaa ana
doo ni kwelelaa ana gi, ma na mamanaa ana Aanoedoo a God. Ma ana
lealaa nau faasia i Jerusalem uria i Ilirikum, nau ku ainitalongainia na
Faarongolaa Diana teefou sulia a Christ.
20 Haia, ma ana hafalilana nau ku manata mamana ana a Christ, nau ku
dooria ainitalongainia na Faarongolaa Diana ana maefera gi na langi gera
kasi rongoa ua sulia a Christ, eeri kusi iilingia ta wane na e haungainia ta
beu i fafona fou ni ngangadolaa ta iimola ete e aalua.
21 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<Tooa na langi dasi rongo suli nia,
tara gera ka rikia ma daka haitamana.>>

Paul e manata uria daolaa i Rom.

22 Ma sulia nau ku abero uria ainitalolaa urinae la fera ete gi, nia na
aadea kusi lea mai uria daotoolagamu.

23 Haia, ma ana si kada nae, nau ku faasuia naa na raoa nau gi see la
maefera naa gi, ma sulia e tau asianaa na nau kuka dooria lealaa na mai
seenaa siagamu,
24 nau ku manata na haia kuka lea mai siagamu ana si kada naa. Ma
ana si kada kuka eele sulia na toolaa nau fai gamu, nau ku dooria ku tasa
dongaa ana lealaa nau uria i Spen, ma nau ku dooria muka adomi nau
uria lealaa nau ana fera nae.
25 Haia, ana si kada nae ua, nau ku lea fasi uria i Jerusalem uria
adomilana tooa a God gi i seenae.
26 Sulia na soefaataia gi i Masedonia ma i Gris, gera manata nia diana
fuada uria falelana si malefo uria adomilana tooa na da manata mamana
na da siofaa ma daka too i Jerusalem.
27 Ma si manata nae na doo gera i talada. Ma ka urinae boro, nia bobola
fuana gera ka adomida. Sulia na tooa i Jiu gi gera ado na ana si doo diana
gi fuana aanoedoo fai nia na tooa maadiu gi, ma e diana fuana tooa maadiu
gi gera ka ado ana si doo diana gi fuana noni fai nia na tooa i Jiu gi.
28 Haia, ana si kada ku faasuia ana raoa naa uria falelana na malefo na
gera oogua fuada sui, nau tara kuka lea naa uria i Spen, ma tara nau ku
liu siagamu ana lealaa nau.
29 Kada ku dao mai ana siagamu, nau ku haitamana tara kuka ado fai
gamu ana doo diana oro gi faasia a Christ.
30 Oote waihaasi, sulia a Lord gia Jesus Christ ma i sulia na rakedianalaa
na Aanoedoo Aabu e falea fuaga, nau ku gani gamu muka fooa rigita fai
nau eeri a God ka adomi nau.
31 Mu fooa haia a God ka adomi nau hai na tooa gi i Judea na langi dasi
manata mamana, langi dasi haungi nau, ma muka fooa laugo eeri na tooa
a God gi i Jerusalem gera ka eele sulia na raolaa nau ana adomilada.
32 Nia naa, lea so na kwaidooria God, ana si kada kuka faasuia na raolaa
nau i Jerusalem, nau tara ku lea mai siagamu fai nia si eelelaa baita, ma
tara kuka mamalo diana fai gamu.
33 Haia, nau ku fooa eeri a God na gwoufutana fanualama gia ka too fai
gamu sui. Amen.

Baelaa diana a Paul fuana teni tooa i Rom.

16

1 Haia, nau ku doori bae diana sulia na waiwane gia ni Fobe baa e rao
la soefaataia i Kenkarae.
2 Si kada nia tara ka dao mai siagamu, muka gonitainia sulia na
fiimamanalaa nia ana a Lord, sulia tooa a God gi bobola gera ka iili urinae.
Ma muka adomia ana tesi doo na nia e dooria, sulia nia e adomia tooa oro
gi ma i nau laugo.
3 Haia, nau ku falea baelaa diana fuana ni Prisila ma Akuila na daaro
rao fai nau fuana a Jesus Christ.
4 Ana si kada daaro adomi nau ana, garangi gera ka haungi daaro. Ma
sulia si doo naa, nau ku baelafe daaro asianaa. Ma langi lau taifili nau, ma
na tooa maadiu gi sui na gera manata mamana gi laugo, gera baelafeda.
5 Haia, ma nau ku falea baelaa diana laugo fuana tooa na da manata
mamana ma daka oogu la luma daaro uria fooalaa fuana a God.
Ma nau ku falea baelaa diana laugo fuana Epaenetus, na ruana diana
nau. Nia na wane totongenao na e manata mamana ana Christ i Asia.

6 Ma nau ku falea baelaa diana laugo fuana ni Mary, aai baa e rao rigita
fuagamu.
7 Ma baelaa diana laugo fuana Andronikus ma a Junias, na roo wane Jiu
gi iilingi nau na da too fai nau la beu ni kanilaa. Ma ni daaro roo wane da
manata mamana ana Christ suifetei ni nau. Ma na aposol gi da haitama
daaro laugo.
8 Na baelaa diana nau fuana Ampilatus, na ruana diana nau sulia na
fiimamanalaa gemere ana a Lord.
9 Na baelaa diana laugo fuana Urbanus, na wane raoa fai gia fuana a
Christ. Ma na baelaa diana laugo fuana Stakis, na ruana diana nau.
10 Ma baelaa diana fuana Apeles, na e faamamana na manata ma-
manalaa nia ana a Christ. Ma bae dianalaa fuana Aristobulus fai nia na
aebara nia.
11 Ma baelaa diana fuana Herodion, ta wane Jiu iilingi nau. Ma baelaa
diana laugo fuana tei gera na da manata mamana la aebara a Narsisus.
12 Haia, na baelaa diana nau gi fuana Trifaena ma Trifosa, na daaro rao
fuana a Lord. Ma na baelaa diana laugo fuana ruana nau Persis, na geni
rao asianaa fuana a Lord.
13 Nau ku falea baelaa diana nau gi fuana Rufus, wane rao diana fuana
a Lord. Ma baelaa diana laugo fuana tee nia Rufus, na e aade diana fuagu
iilingia ta wela ana.
14 Baelaa diana nau gi fuana Asinkritus, Flegon, Hermes, Patrobas,
Hermas, ma na tooa gi sui na gera manata mamana ma gera ka too fai
gera.
15 Baelaa diana gi fuana Filologus ma Julia ma Nereus ma wai wane nia
ma fuana Olimpas fai nia na tooa God gi sui na gera too fai gera.
16 Haia, ana si kada gamu ka riki gamu kwailiu, muka faatainia na
rakedianalaa gamu fuagamu kwailiu. Haia, ma na soefaataia a Christ gi
sui da falea kou na baelaa diana gera gi fuagamu.

Bae abolaa.

17 Oote waihaasi nau, nau ku haea fuagamu, muka aadaada eeri na tooa
gi na iili uria na tokitalaa gamu dasi labasia na fiimamanalaa gera tooa
gi ma daka faatolomainia teni doo na e lea ete faasia na faatolomailaa
mamana na gamu manata mamana ana. Muka too tau faasida.
18 Sulia ni tei na gera iili urinae gi, langi dasi rao go fuana a Christ a
Lord gia, ma gera rao go ada fuagera i talada. Ana baelaa diana gera gi fai
nia na baelaa ni gaea, gera ka sugea tooa gi na langi dasi haitamadoo ua.
19 Tooa gi sui da rongoa na fiimamanalaa gamu ana Faarongolaa Diana
nia ngado asianaa. Ma sulia si fiimamanalaa gamu, nau kuka eele asianaa
suli gamu. Nau ku dooria fuana muka liotoo sulia taa naa e diana, ma
muka lalafusidoo sulia taa naa e ta'a.
20 Haia, a God na gwoufutana na fanualama gia, tara nia ka ali'ali uri
magalana a Satan farana ae gamu.

Nau ku fooa eeri a Lord gia Jesus ka tasa dongaa ana rakedianalaa nia
fuagamu.

21 Haia, a Timothy, na wane na e rao fai nau, e falea baelaa diana nia gi
fuagamu. Ma Lusius ma Jason ma a Sosipater, na wane Jiu gi iilingi nau,
gera falea na baelaa diana gera laugo fuagamu.

22 Ma i nau Tertius, na wane na ku adomia a Paul uria kedelana na
baelaa naa gi, nau ku falea kou na baelaa diana nau fuagamu sulia na
manata mamanalaa gia ana a Lord.
23-24 Haia, ma a Gaius, na wane na ku too siana ma na tooa da manata
mamana gera ka lea mai uria oogulaa i luma nia, nia e falea kou na baelaa
diana nia gi. Ma Erastus na wane aadasulia malefo la maefera baita nae
fai nia waihaasi gia a Kuartus, daaro falea na baelaa diana laugo fuagamu.

Fooalaa i'isi ni baelafea.

25 Gia ka hae initoo ana God, sulia nia haitamana ka faarigitaa na
fiimamanalaa gamu gi. Nau ku bae urinae laugo ana si kada ku ainitalo
ana na Faarongolaa Diana sulia Jesus Christ, ma nia iilingia laugo ana na
faatolomaia na a God e haufinia i nao tau mai.
26 Haia, ana si kada nae, na faatolomailaa nae, a God ka faatainia mai
ana kekedelaa gera profet gi. Ma sulia na kwaieresilaa God na e momouria
firi, na faatolomailaa naa ka tagala fuana tooa gi ana fera gi sui eeri na
tooa gi sui gera ka manata mamana ana ma gera ka roosulia laugo.
27 A God, na nia taifilia a God, ma nia go ana e liotoo baita ka tasa, gia
ka baelafea ana Jesus Christ too ka tau! Amen.

NA EETANA KEKEDELAA PAUL FUANA SOEFAATAIA I KORINT

1 Na kekedelaa naa e ita mai faasi nau a Paul fai nia na waihaasi gia a
Sostenes. A God e fili nau sulia na kwaidooria nia haia kuka aalua aposol
a Jesus Christ.
2 Gemere kekede fuagamu na mu manata mamana ana God ma muka
too i laona na fera i Korint. A God e fili gamu hai muka aalua tooa aabu
nia gi sulia na oofuofua gamu fai nia Jesus Christ. A God e fili gamu fai
nia na tooa gi sui ana fera gi sui na gera fooasia a Lord gia Jesus Christ,
na Lord gera ma i gia laugo.
3 Nau ku fooa eeri a God na Maa gia ma na Lord Jesus Christ ka rakediana
fuagamu ma ka falea na fanualama fuagamu.

Na dianalaa gi sulia a Christ.

4 Nau ku baelafea God nau suli dani uri gamu, sulia na rakedianaa na
nia e faatainia fuagamu ana Jesus Christ.
5 Sulia ana oofuofulaa gamu fai nia a Christ, gamu ka ngalia na doo diana
oro gi ma muka haitamana doo oro gi sulia a Christ ma muka bobola fai
nia faatolomailaa laugo.
6 Ma na fiimamanalaa gamu ana faatolomailaa sulia a Christ ka rigita
asianaa.
7 Ma sulia e urinae, gamu ka ngalia na doo diana gi sui faasia a God, ana
si kada muka kwaimaasimaasia fe Dani a Lord gia Jesus Christ tara ka ooli
lau mai ana.
8 Ma nia tara ka faarigita gamu, eeri ka langi ta doo ta'a ani gamu ana
fe Dani na tara nia ka ooli mai ana.
9 Gia ka fiitoo ana God na e fili gia haia gia ka too oofu fai nia Jesus
Christ na Wela nia ma na Lord gia.

Na tookitalaa la soefaataia i Korint.

10 Haia, oote waihaasi nau gi ae, i nau ku gani gamu i nunufana na
babaitaa ana a Jesus Christ na Lord gia, muka kwaialafaafi ana si doo gi
na mu haeda gi, hai ka langi ta tookitalaa i matanga gamu. Ma e diana
fuana na manatalaa gamu gi ma na kwaidoorilaa gamu gi ka aalua tee
doo.
11 Nau ku haea si doo naa sulia teni tooa faasia aebara ni Kloe gera
faarongo nau ana hasa mu too ana oolisusuua fai gamu kwailiu.
12 Ma tee wane ani gamu ka haea, <<Nau naa fafurongo a Paul.>> Ma
ta wane aai ka haea, <<Nau naa fafurongo a Apolos.>> Ma ta wane lau ka
haea, <<Nau naa fafurongo a Peter.>> Ma ta wane aai lau ka haea, <<Nau
naa fafurongo a Christ.>>
13 Si doo ta'a asianaa nae! Sulia gamu mu tolingia a Christ ana oofulaa
e'ete gi. Langi lau nau a Paul baa ku mae fuagamu i fafona na airarafolo!
Ma langi gamu ka siuabu ana hai muka aalua fafurongo nau gi!
14 Nau ku baelafea God, sulia taifilia Krispus ma a Gaius go na nau ku
siuabuda.
15 Nia naa, langi ta iimola so ka haea nia e siuabu haia ka aalua fafurongo
nau.

16 (Haia, nau ku siuabua laugo a Stefanas fai nia na aebara nia, ma langi
kusi manatatoona ni tei lau na ku siuabua.)
17 Sulia a Christ e langi kasi oodu nau mai haia kuka siuabua na tooa.
Ma lau ana, nia e oodu nau mai haia kuka ainitalo ana Faarongolaa Diana.
Ma nia ka adomi nau eeri ka langi kusi bae ana liotooa ana molaagali, aata
teni tooa daka manata mamana sulia na baelaa diana nau ma langi lau
sulia na mamanaa ana maelana a Christ i fafona airarafolo.

Christ e faatainia na mamanaa ma na liotooa a God.

18 Sulia na tooa na a God tara ka falea kwakwaelaa fuada, langi dasi
haitamana na faarongolaa sulia na maelana Christ fafona airarafolo, ma
gera haea na faarongolaa nae na doo tatagwai gi go ana. Haia, ma ni gia
na tooa na a God e faamouri gia, gia ka haitamana na faarongolaa nae e
too ana mamanaa a God uria faamourilaa.
19 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<Na liotooa gera tooa haitamadoo
gi, tara ku aadea ka hau ana doo tatagwai. Ma na haitamadoolaa gera
tooa na da nani uria haitamadooa, nau tara kuka faatainia na doo o'oni
go ana.>>
20 Nia naa, mika haitamana na liotooa gera tooa da haitamadoo ma na
baelaa diana gera gi, nia tatagwai go ana, sulia a God e faatainia na doo
nae gi e ita mai faasia la molaagali ma na doo nae gi nia ooewanea go ana.
21 Sulia a God na e liotoo asianaa, nia e aadea ka afetai fuana na tooa gi
haia daka haitamana God sulia na liotooa gera i talada. Ma lau ana, a God
e dooria ka faamouria na tooa na da manata mamana sulia na faarongolaa
na gami ainitalo ana, boroi ana tooa oro gi da haea na faarongolaa nae
nia ooewanea go ana.
22 Haia, ma na tooa i Jiu gi e afetai gera ka manata mamana lea langi
dasi rikia na doo kwaibalatana gi. Ma na tooa i Grik gi e afetai gera ka
manata mamana lea langi dasi rongoa na baelaa liotoo gi.
23 Haia, ma ni gami, mi ainitalo ana Christ fai nia na maelana i fafona
airarafolo. Ma na tooa i Jiu gi da oote gera ana na faarongolaa gami
nae. Ma na tooa i Grik gi da haea na faarongolaa gami nae gi na baelaa
ooewanea gi go ana.
24 Haia, ma fuana tei gera na God e aadafilida, ana Jiu gi ma tooa maadiu
gi laugo, na faarongolaa nae nia naa sulia a Christ na e faatainia na
mamanaa a God fai nia na liotooa a God.
25 Sulia na liotooa a God e baita ka tasa liufia na liotooa gera tooa, boroi
ana tooa oro da haea na liotooa a God na doo ooewanea go ana. Ma e
urinae laugo, na mamanaa a God e rigita ka tasa liufia na rigitalaa gera
tooa, boroi ana tooa oro gera ka haea na mamanaa a God na doo to'ou go
ana.
26 Haia, oote waihaasi gi ae, langi molu si manata buro ana si toolaa
baa mu too mai ana i nao suifetei God kafi soe gamu uria na manata
mamanalaa. Sulia i maana tooa gi, aange iimola go ani gamu naa da too
ana liotoolaa ma na initooa ma na babaitaa.
27 Sui boroi ana ka urinae, a God e aadafili gamu na tooa na gera haea
mu ooewanea, eeri nia ka faa'idaa na tooa liotoo. Ma nia ka aadafili gamu
na tooa na gera haea mu to'ou, eeri nia ka faa'idaa na tooa initoo.
28 Ma a God ka aadafili gamu tooa na gera kasi manata baita ani gamu
ma gera ka oote gera ani gamu ma gera ka haea gamu na doo tatagwai gi
go, eeri nia ka labasia na doo gi na gera haea ada na doo baita gi.

29 Ma sulia nia urinae, e langi ta iimola haitamana ka tango nia i talana
i naona a God.
30 A God naa e aalu gia ka oofuofu fai nia a Jesus Christ, ma a God naa
e falea liotooa fuaga ana a Christ. Ma a God e olosi gia sulia a Christ. Ma
sulia a Christ laugo, a God ka faanonilaa gia ma gia ka hau ana tooa aabu
nia.
31 Nia naa, nia iilingia na Kekedelaa Aabu e haea, <<So ni tei naa e dooria
ka lafe, nia ka baelafea a Lord sulia si taa naa a Lord e iilia.>>

Na faarongolaa sulia na maelana Christ.

2

1 Haia, oote waihaasi gi ae, ana si kada ku dao mai ana siagamu uria
baelaa sulia na baelaa aagwalana nia a God gi fuagamu, nau langi kusi
bae ana si baelaa ni liotoolaa iilingia na tooa haitamadoo gi.
2 Sulia ana si kada baa ku too fai gamu, i nau ku dooria faarailaa sulia
taifilia a Jesus Christ ma na maelana i fafona airarafolo.
3 Nia naa, ana si kada nau ku dao ana siagamu, nau ku makeso ma kuka
lelebe sulia nau ku mou.
4 Ma ana si kada ku faarai ana fai gamu, na baelaa nau gi e langi lau ana
liotooa molaagali ana. Ma lau ana, nau ku ainitalongainia mamanalana
Aanoedoo Aabu.
5 Nia urinae haia na fiimamanalaa gamu kasi ngado ana na liotooa gera
na iimola gi go ana, ma lau ana ka ngado ana mamanaa a God.

Na liotooa a God.

6 Haia, boroi ana ka urinae, fuana tooa na manata mamanalaa gera gi e
ngasi ana a God, nau ku faarai fuada ana liotooa. Ma na liotoolaa na ku
faatolomaida ana e langi lau faasia na tooa ma langi faasia doo baita gi na
da initoo usia na molaagali naa. Na initoolaa gera gi tara ka sui.
7 Haia, na faatolomailaa na ku bae sulia naa na doo aagwalana a God na
e haufinia faasia na iimola gi. Ma suifetei a God ka haungainia tesi doo,
nia manata ua na mai sulia tara nia ka iilia na doo aagwalana nae gi uria
na faadianalaga.
8 Ma na tooa baita gi ana molaagali naa langi dasi haitamana na doo
aagwalana nae gi. Lea gera haitamana, e afetai gera ka fotoia a Lord ana
taloa i fafona airarafolo.
9 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea urii, <<Na doo na ta iimola kasi rikia
ma langi kasi rongoa ua, ma langi ta iimola kasi manata go uria, na doo
nae na God e aade aagau ana uria falelana fuana tooa gi na da rakediana
fuana.>>
10 Ma a God e faatainia na doo aagwalana naa fuaga ana Aanoedoo nia,
na e haitamana na doo gi sui ma na manata aagwalana a God laugo.
11 Taifilia na aanoedoo nia na iimola na e haitamana si taa naa e nii la
manatana iimola nae. Ma e urinae laugo, na Aanoedoo Aabu taifilia go na
e haitamana taa naa e nii la manatana God.
12 Haia, ma gia tooa na gi manata mamana, langi gia si too go ana na
aanoedoo mala na tooa ta'a gi la molaagali. Ma lau ana, na Aanoedoo
Aabu faasia a God na e too ani gia hai gia ka haitamana doo gi sui na a
God e falea fuaga.
13 Nia naa, gemelu si faatolomai ana liotooa gera na iimola gi. Ma lau
ana, na Aanoedoo Aabu na e adomi gemelu haia melu ka faatolomai nia

na doo mamana gi sulia a God fuana tooa gi na gera too ana Aanoedoo
Aabu ani gera.
14 Haia, ma na tooa na langi dasi too ana Aanoedoo Aabu, e afetai gera
ka haitamana na doo gi na Aanoedoo Aabu e falea. Sulia tooa urinae gi
da haea na doo nae gi na doo tatagwai gi go ana. Sulia na Aanoedoo Aabu
na e adomia na tooa haia daka haitamana na doo gi nia e faleda.
15 Ma ni tei na e too ana Aanoedoo Aabu la mourilana, nia bobola fai
nia ka haitamana na dianalaa ma na ta'alaa ana doo gi sui. Ma e langi ta
iimola aai ka bobola fai nia ketolana na iimola urinae.
16 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<Langi ta iimola si haitamana
na manatalana a Lord. Ma langi ta iimola laugo hasa ka bobola uria
faatolomailana ana tesi doo.>> Haia, ma ni gia, gia gi too ana na
manatalana a Christ.

Tooa raoa a God gi.

3

1 Oote waihaasi nau gi, ana si kada nau ku too fai gamu ana, nau langi
kusi faatolomai gamu ana faatolomailaa afetai gi iilingia ku faatolomainia
ana tooa gi na Aanoedoo Aabu e talaida. Sulia nau ku faatolomai gamu
iilingia langi si tau muka manata mamana ana a Christ ma muka iilingia
na wela gi go agamu na da lea sulia na malutaa lao molaagali.
2 Nia naa nau kuka faatolomai gamu iilingia ta geni baa e faasusufia na
wela bibiu nia ma langi si falea na fanga ngasi fuana. Sulia e afetai ua
fuana muka haitamana na faatolomailaa afetai gi ana si kada nae, sulia
langi musi aade aagau ua uria. Ma ana si kada naa laugo boro, e langi
musi aade aagau ua.
3 Gamu mu urinae, sulia na aabulolaa gamu e mala na aabulolaa ta'a
gera tooa gi la molaagali. Sulia lea mu kwaifii ma muka oolisusuu fuagamu
kwailiu, nia faatainia na kwaidooria ta'a gamu gi go ana naa e talai gamu
iilingia na tooa gi na langi dasi manata mamana ua ana Christ.
4 Ma ana si kada bali ani gamu da haea urii, <<Gemelu naa fafurongo a
Paul gi,>> ma ta bali aai da haea urii, <<Gemelu naa fafurongo a Apolos,>>
na baelaa gamu gi e faatai folaa asianaa haso gamu mu iilingia na tooa
langi dasi manata mamana gi.
5 Haia, mu manata fasi suli nau, a Paul, nau ni tei naa? Ma ni tei laugo
naa a Apolos? Haia, ma ni gemere naa roo wane raoa a God gi go ana uria
adomilagamulaa uria manata mamanalaa. Ma mere ka iilia go amere taa
naa a Lord e falea fuana mere ka iilia.
6 Haia, ma ni nau, i nau ku iilingia ta iimola na e fasia na migedoo gi.
Ma a Apolos e iilingia ta iimola na e likia na migedoo nae gi ku fasida. Ma
a God ana naa na wane na e falea na mouria fuana migedoo nae gi ma ka
aadea na doo nae gi ka bulao mai.
7 Nia naa, na iimola na e fasi fai nia na iimola na ana na e likia migedoo
nae gi, langi lau daaro na fuana baelafelaa daaro. Sulia a God ana naa
fuana baelafelana wane sulia nia e falea na mouria fuana migedoo gi haia
ka bulao.
8 Ma na iimola na e fasi fai nia na iimola na e likia ai gi, langi go ta
e'etelaa ani daaro, ma na roo iimola naa gi tara a God ka kwaiarangai
daaro fuana na raoa gi na daaro iilida.
9 Sulia i nau ku rao fai nia Apolos fuana a God. Ma i gamu na mone,
gamu iilingia na raoa a God na mere rao i laona.

Ma muka iilingia laugo na luma a God.
10 Ma ana si kada nau ku faatolomai ana, nau kuka iilingia na iimola na
e tolea luma a God, sulia nia falea na waludalaa fuagu hai kuka aalua na
fou ni ngangadoa ana luma. Haia, ma ta iimola aai nia ka faasuia na luma
nae a God. Ma e diana fuana ni tei naa e tolea na luma, nia ka iili diana
ana si raoa na nia e iilia.
11 Sulia a God e aalua a Jesus Christ haia gia ka manata mamana ana
iilingia na fou ni ngangadoa ana luma nae. Ma e langi lau ta iimola ete na
a God e falea mai hai gia ka manata mamana ana.
12 Ma na raoa teni tooa fuana a God, e diana asianaa ma e afetai ka sui.
Ma na raoa teni tooa aai, langi kasi diana, ma ali'ali ka sui. Nia iilingia na
doo gi uria tole lumalaa ana. Teni tooa da haungainia na luma ana doo
diana iilingia gold ma silva ma na fou liu baita. Ma teni tooa aai gi da
haungainia na luma ana ai ma hau go ana.
13 Ma ana si kada tara ka dao mai ana fe Dani a Christ uria ketolaa, tara
nia ka iilitoona na raoa gia gi ana eere. Ma lea na raoa ta iimola e diana,
afetai na eere ka labasia. Ma lea na raoa ta iimola e ta'a, na eere nae tara
ka labasia teefou ana.
14 Ma lea na eere kasi labasia na raoa ta iimola, tara nia ka ngalia na
kwaiaraa diana.
15 Ma lea na eere ka labasia na raoa ta iimola, tara nia ka langi si ngalia
ta kwaiaraa. Sui, nia kasi ngalia ta kwakwaelaa laugo, sulia nia tara ka
iilingia na iimola baa e tafi faasia na luma e harufia, ma ka langi si laua
ana tesi doo.

16 Haia, ma ni gamu tooa na mu manata mamana, gamu mu haitamana
boro oto na gamu naa luma a God ma na Aanoedoo a God e too i lalo ani
gamu.
17 Nia naa, lea ta iimola ka labasia na luma a God, a God mone tara ka
labasi nia. Sulia na luma a God e aabu asianaa, ma ni gamu naa na luma
a God.

18 Haia, langi musi suge fuagamu i talagamu. Lea so ta iimola ani gamu
ka manata haso nia na iimola liotoo ana manatalana iimola gi go ana,
diana fuana nia ka iilingia ta iimola ooewanea hai ka hau ana na iimola
liotoo mamana.
19 Sulia si taa naa iimola gi la molaagali da haea ana na liotooa, nia na
doo tatagwai i maana a God. Sulia na Kekedelaa Aabu e haea urii, <<Na
tooa liotoo gi, a God e faatainia na manatalada e garo.>>
20 Ma tee si Kekedelaa Aabu e urii laugo, <<A Lord e haitamana haso na
manatada na tooa liotoo gi naa doo tatagwai go ana.>>
21 Nia naa, langi ta iimola ani gamu kasi lafe sulia na doo gi na tooa da
iilida go ana. Sulia na doo gi sui na doo gamu gi.
22 Haia, ma ni gemelu Paul ma Apolos ma a Peter laugo, a God e aadea
melu ka aalua wane ni raoa fuagamu. Ma na molaagali ma na mouria fai
nia na maelaa ma na doo gi na e fuli ana si kada nae ma ana si kada na
tara ka dao mai, a God e falea laugo na doo nae gi sui fuagamu.
23 Ma i gamu na doo a Christ gi. Ma a Christ, nia na doo a God.

Na aposol a Christ gi.

4

1 Haia, ma fuamelu na melu faatolomai, muka manata fuamelu iilingia
tooa rao a Christ gi. A God e oodu gemelu uria faatolomailana na doo
aagwa nia gi.
2 Ma nia diana fuana melu ka roosulia a God, sulia gemelu naa na wane
raoa nia gi.
3 Nau langi si oga nau go lea so muka keto nau langi so ta iimola go ana
ka keto nau. I nau boroi kusi keto nau i talagu.
4 Sui boroi ana langi kusi haitamana tesi doo na e ta'a ku iilia, ka langi
si faamamanaa go hasa nau kusi aadea ta'a. Sulia taifilia a Lord ana naa
e haitamana ketolaa nau.
5 Nia naa, musi ketoa ta iimola i nao ua ana na daolana mai si kada uria
ketolana. Sulia tara a Lord ka ketoa na tooa gi sui ana si kada nia ka ooli
mai ana. Ana si kada nae, tara nia ka faatainia na manatalaa aagwa tooa
gi fai nia na doo gi sui na gera haufinia. Ma si kada nae, a God tara ka
baelafea na iimola gi iilingia ka bobola fai gera.
6 Oote waihaasi, na doo naa gi ku haeda, nau ku bolangainia ana Apolos
ma ni nau, haia muka haitamana na baelaa urii, <<Muka roosulia taa naa
na Kekedelaa Aabu e haea.>> Ma langi musi baelafea ta iimola liufia ta
iimola aai.
7 Ma e langi musi manata hasa ni gamu mu baita ka liufia teni iimola
aai gi, sulia na doo gi sui na gamu too ana, a God naa e fale o'oni ana
fuagamu. Nia naa, langi molu si bobola uria lafelaa, sulia a God taifilia go
naa e falea na doo nae gi fuagamu.
8 Gamu mu manata oto hasa langi musi dooria a God ka adomi gamu,
sulia mu manata hasa gamu too na ana na doo diana gi sui, ma gamu ka
manata hasa gamu naa na aaofia gi, sui boroi ana gemelu na aposol gi
langi melu si aaofia. Haia, nau ku dooria hasa gamu ka hau ana na aaofia
gi, haia gemelu laugo melu ka aaofia fai gamu.
9 Nau ku haea si doo naa, sulia nau ku manata hasa a God e aalu gemelu
na aposol gi melu ka aalua na tooa to'ou gi iilingia na tooa na da ketoda
uria maelaa eeri na tooa gi sui fai nia na ensel gi sui laugo daka rikia na
maelaa melu.
10 Haia, ma na tooa oro gi da haea gemelu melu ooewane go amelu sulia
na raolaa gemelu fuana a Christ. Haia, ma ni gamu, mu haea gamu mu
liotoo sulia mu manata mamana ana Christ. Ma gera haea laugo hasa
gemelu melu makeso. Haia, ma ni gamu, mu haea gamu mu rigita. Ma
gera ka oote gera ani gemelu, sui daka hae baita ada ani gamu.
11 Ma ni gemelu mone, ana si kada naa boro, gemelu melu fiolo go amelu,
ma melu ka maeligwou go amelu, ma na maku gemelu gi ka ta'a, ma daka
rabusi gemelu, ma langi laugo ta luma amelu.
12 Ma na noni melu ka dadaola naa sulia na rao rigitalamelu. Haia, ana
si kada tooa gi da bae ta'a fuamelu, melu ka gania a God hai ka faadiana
gera. Ma ana si kada gera ka aade ta'a fuamelu, melu ka faalamai gera go
amelu.
13 Ma ana si kada gera faa'ida gemelu, melu ka oolisida ana baelaa diana
gi. Haia, ma lea ka dao boroi ana si kada nae, na tooa oro gi la molaagali
da haea hasa gemelu melu iilingia na tafu.
14 Haia, nau langi kusi kedea doo naa gi fuana muka ida, ma lau ana
nau ku dooria faatolomai gamu. Sulia ni gamu mu iilingia na wela nau gi
na ku rakediana fuada.

15 Sulia sui boroi ana tooa oro gi gera ka faatolomai gamu sulia a Christ,
tee wane go naa e iilingia na maa gamu. Sulia si kada ku ainitalongainia
ana Faarongolaa Diana haia muka manata mamana ana, nau ku hau ana
na iimola iilingia ta maa fuagamu.
16 Ma sulia nau ku iilingia na maa gamu, nau ku gani gamu haia muka
iilifai nau ana taa gi na nau ku iilida.
17 Nia naa, nau ku oodua kou a Timothy siagamu. Nia iilingia na wela
nau na kuka rakediana ana, ma nia ka rao diana fuana a Lord. A Timothy
naa tara ka adomi gamu, aata muka manata buro ana malutaa o'olo gi na
e bobola fuana tooa gi na da manata mamana ana a Jesus Christ. Nau ku
roosulia na malutaa o'olo nae, ma kuka faatolomainia ana soefaataia gi
sui na ku lea siada.
18 Haia, ma bali ani gamu, gera ka lafe gera sulia gera ka manata hasa
nau tara kusi lea mai uria daotoolagamu.
19 Sui ka urinae boroi ana, lea a Lord e dooria, nau tara kuka lea ali'ali
kou siagamu. Ma ana si kada nau ku dao kou ana, tara kuka daotoona na
mamanaa naa na tooa na da lafe gera da too ana, ma langi lau taa gi na
gera haeda go ana.
20 Sulia na Initooa a God langi lau na doo ana baea gi go ana, ma na doo
ana mamanaa baita nia.
21 Haia, ma taa naa mu dooria? Lea langi musi aabulo fasia na aade
ta'alaa gamu gi, tara nau ku lea mai siagamu uria na ngatafilagamu. Sui,
lea na taa gi na mu iilida ka diana, na daolaa nau mai siagamu tara ka
diana laugo, ma tara kuka faatainia fuagamu na rakedianalaa nau fai nia
na harofaia nau.

Na aade ta'alaa i laona soefaataia i Korint.

5

1 Haia, nau ku rongo hasa tee wane ani gamu na aabulolana e ta'a
asianaa. Gera haea na wane nae e teo ana fai nia afe maa nia. Haia,
na tooa uugita boro langi dasi aabulo ta'a lau urinae.
2 Ma gamu ka lafe ua go agamu, sui boroi ana ta wane la soefaataia
seenae ka iili urinae. Ma e diana lea so muka liobukonu. Ma ka diana
laugo lea so musi faalamainia uria toolaa i laona soefaataia gamu.
3-4 Haia, ma ni nau, sui boroi ana kuka too tau faasi gamu, nia iilingia
go ana hasa nau ku too fai gamu, sulia nau ku manata asianaa suli gamu.
Ma nau ku ketoa na wane na e aadea doo ta'a nae. Nau ku bobola fai nia
ketolana sulia na mamanaa nau faasia a Lord gia Jesus. Sulia ana si kada
molu ka figu uria ooguogua, e iilingia nau ku nii fai gamu ma gemelu ka
too ana mamanaa faasia a Lord gia Jesus.
5 Ma sulia na mamanaa nae, melu ka eeresi gamu muka lugasia na wane
nae eeri a Satan naa tara ka labasia na nonina haia na aanoedoo nia ka
mouri faasia na kwakwaelaa na a God tara ka falea ana fe Dani a Lord
Jesus tara ka ooli mai ana.
6 Langi musi bobola fai nia lafelana! Sulia mu haitamana na asi baelaa
baa e haea, <<Sui boroi ana si gale iisi haitamana ka tagalafia la tiu na e
fungu ana fulaoa uria faafufulana beredi.>> Ma e urinae laugo ta iimola
na aabulolana e ta'a tara ka haitamana ka talaia tooa oro uria lealaa sulia.
7 Nia naa, e diana fuana muka lafua faasi gamu na doo ta'a na e iilingia
iisi, haia ka langi ta ta'alaa i matanga gamu. Ma lea so muka roosulia si
doo naa, tara muka iilingia na beredi faalu na e langi ta iisi laona. Ma nau

ku haitamana gamu mu urinae naa. Sulia na fafangaa gia ana maoma e
aade aagau naa, sulia a Christ e iilingia na gale sipsip na gera kwaisuusi
naa ana na maoma gera Jiu na da alangia ana <<Lofoagaua>>.
8 Ma sulia e urinae, ana si kada gia ka fanga ana na maoma ana
<<Lofoagaua>>, langi gia si ania na beredi kwali na e too ana iisi ana
aade ta'alaa i laona, ma lau ana gia ka fanga ana beredi na e langi ta iisi
ana aade ta'alaa i laona, sulia na aabulolaga ka o'olo teefou ma na baelaga
ka mamana laugo.
9 Haia, laona na kekedelaa nau baa ku falea kou fuagamu i nao, nau ku
haea kou fuagamu langi musi liliu lau fai nia tooa na aabulolada e ta'a.
10 Haia, nau langi kusi bae sulia tooa na langi gera kasi manata mamana
ana God na aabulolada e ta'a, langi tooa lulugoni, langi tooa bebeli, ma na
tooa na da fooasia nunuidoo gi. Sulia lea gia too i laona molaagali naa, e
afetai fuana gia ka too faasia na tooa ta'a urinae.
11 Haia, ma na doo baa nau ku bae sulia baa hai gia kasi liliu fai nia na
tooa na gera haea da manata mamana ana Christ, sui na aabulolada gi ka
ta'a, ma gera ka lulugoni, langi gera ka fooasia na nunuidoo gi, ma gera
ka haea na doo susuge ta'a gi sulia teni tooa gi, ma gera ka gwou baita ana
waen, ma gera ka bebeli. Haia, so na fangalaa boro faida tooa urinae gi,
langi musi iilia.
12-13 Sulia na tooa na langi gera kasi manata mamana ana Christ, e langi
gia si bobola uria ketolada. A God na ana tara ka keto gera. Haia, ma
lea ta iimola ani gia laona soefaataia e aade ta'a urinae, gia ka bobola
uria ketolana. Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<Na iimola ta'a i laona
bubulutaa gamu, langi musi faalamainia uria oofulaa fai gamu.>>

Na ugalaa matangana tooa manata mamana gi.

6

1 Haia, ma lea ta iimola ani gamu e rakehasu fuana ta iimola na e manata
mamana lau, e langi si diana fuana ka lea siana wane keketo gi na langi
dasi manata mamana ana a Christ uria olosilana. Ma lau ana, e diana
fuana ka lea siana tooa a God gi, eeri gera ka olosia na doo nae.
2 Langi musi haitamana go na tara tooa a God gi gera ka ketoa na tooa gi
la molaagali? Haia, ma lea so muka bobola uria iililana na doo nae, gamu
haitamana laugo muka olosia go agamu na gala doo gi ana si kada naa.
3 Langi musi haitamana go na tara gia ka ketoa na ensel gi? Nia naa, e
tasa asianaa fuana gia ka bobola uria na olosilana na gala doo gi ana si
kada naa.
4 Lea ta iimola ani gamu ka rakehasu fuana ta wane lau na e manata
mamana, langi si diana fuana ka lea siana wane na e langi si manata
mamana uria ka olosia.
5 Ma lea ta iimola ani gamu ka lea siana ta wane keketo urinae, nia e ta'a
ma nia ka bobola uria idalaa. Nau ku manata hasa teni tooa la soefaataia
i fera gamu da liotoo ma daka haitamana go ada olosilana doo gi matanga
gamu.
6 Ma ni gamu ana, si kada ta iimola lau ani gamu ka rakehasu fuana ta
iimola ani gamu, nia ka lea siana na wane keketo na e langi si manata
mamana ana a Christ, haia ka olosia. Nia langi si diana!
7 Haia, ma na doo gi na mu rakehasui gamu ana fuagamu kwailiu, nia
e faatainia na gamu langi si roosulia go na kwaidooria a Christ. Ma e
diana go ana lea muka faalamainia na waihaasi gamu gi daka iilia doo ta'a

fuagamu ma daka ngalia na doo gamu gi. Nia diana liufia na feengilaa na
mu iilia ana si kada naa.
8 Ma ni gamu na mu manata mamana, mu iili ta'a fuagamu kwailiu ma
muka ngalia na doo gamu gi kwailiu.
9 Haia, gamu mu haitamana na tooa na aabulolada e ta'a, e afetai gera
ka too la Initooa a God. Langi musi manata mamana ana susugelaa. Na
tooa gi na aabulolada e ta'a, ma na tooa na gera fooasia na nunuidoo gi,
ma na tooa ooeoe gi, ma na wane gi na da ooe ada fai nia na wane gi, ma
na geni gi na da ooe ada fai nia na geni gi,
10 ma na tooa bebeli gi, ma na tooa lulugoni, ma na tooa na da gwou
baita ana waen, ma na tooa na da bae susuge ta'a gi sulia teni tooa ete gi,
ma na tooa faafefe gi, haia na tooa nae gi e langi ta iimola ani gera tara
ka ruu i laona Initooa a God.
11 Haia, ma ana si kada e sui na mai, bali ani gamu na aabulolaa gamu
gi e urinae. Sui ana si kada nae, a God ka manata lukea na aade ta'alaa
gamu gi, ma muka faalu naa faasia na aabulo ta'alaa gamu gi, ma muka
hau na ana tooa a God gi. Sulia a Lord gia Jesus Christ fai nia na Aanoedoo
a God gia daaro aadea hai gamu ka o'olo.

Muka falea na noni gamu gi fuana a God.

12 Haia, ma lea ta iimola ka haea, <<I nau ku haitamana kuka iilia go agu
na doo gi sui,>> nau ku oolisia urii, sui boroi ana oe haitamana iililana na
doo gi sui, langi na doo gi sui kasi diana fuamu. Ni nau, nau ku haitamana
laugo kuka iilia go agu na doo gi sui. Sui langi kusi faalamainia tesi doo
ka baita fuagu.
13 Ma lea so hasa ta iimola aai lau ka bae urii, <<Na fanga e too fuana
na rakega, ma na rakega e too uria fanga>>, nau ku oolisia urii, tara a God
ka faasuia na fanga fai nia na rakega. Urinae laugo, na noniga e langi lau
doo uria ooelaa, sulia a Lord e haungainia na noniga eeri gia ka rao fuana.
Ma a Lord ka aadasulia laugo na noniga.
14 A God e tataea a Lord Jesus faasia na maea, ma nia tara ka tatae gia
laugo ana mamanaa baita nia.
15 Gamu haitamana gia tooa na gi manata mamana, na noniga nia ta
bali go ana ana nonina Christ. Nia naa, langi si bobola fuana gia ka aadea
tesi doo ana ta bali noni ana Christ uria oofulaa fai nia ta geni sesele!
16 Utaa, langi musi haitamana lea ta wane e teo fai nia na geni sesele, na
roo noni daaro gi ka aalua naa tesi noni? Sulia na Kekedelaa Aabu e bae
folaa ka urii, <<Na roo iimola naa gi daaro ka aalua tesi noni.>>
17 Haia, ma na iimola na e manata mamana ana a Lord Jesus, na
mourilana fai nia na mourilana a Jesus daaro aalua go tee doo.
18 Haia, muka iiliili uria toolaa faasia na ooea. Teni aadelaa ta'a gi laugo
gera ta'a, sui langi gera si labasia lau na noni. Sui na gwounge aabulolaa
ta'a ana ooelaa, nia haitamana ka labasia na noni.
19 Utaa, langi musi haitamana go na noniga naa na gula ni toolaa nia
Aanoedoo Aabu na a God e falea fuaga? Nia naa, langi gia i talaga na e
baita usia na noniga, sulia gia na doo a God gi.
20 Sulia a God e iilingia ka foli gia ana na maelana Wela nia. Nia naa,
na doo gi sui na mu iilia ana na noni gamu gi, muka aade diana ana uria
faa'initoolana a God.

Sulia na afelaa ma na aarailaa.

7

1 Haia, nau tara ku kedea na oolisilaa nau sulia na ledilaa gamu gi baa
mu kede mai ma muka ledia mai.
Nia diana fuana wane ka langi si aarai.
2 Ma sui boroi ana ka urinae, nia diana fuana wane gi sui daka too ana
afe, ma diana laugo fuana na geni gi sui gera ka too ana aarai, sulia tooa
oro gi da ooeoe.
3 Ma diana fuana na wane aarai ka teo fai nia na afe nia. Ma diana laugo
fuana na geni afe ka teo fai nia na aarai nia. Sulia langi kasi diana fuana
tee iimola adaaro ka oote nia ana ta iimola aai.
4 Sulia na geni langi kasi baita ana nonina i talana, ma na aarai nia ana
taari. Ka urinae laugo fuana wane, nia langi kasi baita fuana na nonina i
talana, sulia na afe nia ana na e baita.
5 Langi kasi diana fuana daaro ka kwaigoloi ani daaro kwailiu. Sui boroi
ana ka urinae, lea daaro ka kwaialafaafi uria toolaa faasia teolaa oofu
fuana si kada kukuru hai daaro ka fooa rigita, nia diana laugo. Sui ali'ali
daaro ka hafalia laugo adaaro na teolaa oofu, aata a Satan ka iilitoo daaro,
sulia e waluda fuagamu uria roolaa sulia na kwaidooria ta'a gi.
6 Nau langi kusi eeresi gamu sui haia muka aarai ma muka afe. Ma nau
ku bae urinae haia ku adomi gamu.
7 Haia, ma na doorilagu, lea so ka waluda, muka iilingi nau na langi kusi
too ana ta afe. Sui boroi ana ka urinae, nau ku haitamana na falelaa na
a God e falea fuaga e langi kasi bobola ka sui. Sulia na falelaa nia fuana
teni iimola gi nia waludalaa uria toolaa taifilida. Ma fuana teni iimola aai
gi, nia falea na waludalaa e'ete gi.
8 Haia, ma ni gamu na haari gi ma na wane daraa gi ma na oru wane gi
ma na oru geni gi, nau ku haea e diana asianaa lea so muka iili suli nau
na langi kusi aarai.
9 Sui lea ka afetai fuana teni tooa agamu uria oote gamu ana na
kwaidooria gamu gi ana noni, nia diana fuana molu ka afe ma molu ka
aarai. Sulia e diana fuana molu ka aarai amolu ma molu ka afe amolu
faasia molu ka too ana afetailaa ana na kwaidooria ana noni.
10 Haia, fuagamu na mu aarai sui ma mu afe sui naa, nau ku haea na
kwaieresia na langi lau faasi nau, ma lau ana nia ta kwaieresia a Lord
ana. Na afe langi kasi lugasia na aarai nia.
11 Ma lea ta afe ka lugasia sui na ana aarai nia, diana fuana nia ka ooli
mai fuana eeri daaro ka too oofu lau. Ma lea langi, langi si bobola nia ka
afe lau. Ma na wane ka langi si lugasia na afe nia.
12 Haia, ma fuagamu teni tooa aai, nau ku haea na baelaa nau i talagu
go ana, ma langi lau faasia a Lord. Lea ta wane na e manata mamana ana
a Christ ma nia ka too ana afe na langi kasi manata mamana ma langi kasi
doori lugasilana aarai nia, na wane nae laugo langi kasi lugasia na afe nia.
13 Ma ka urinae laugo fuana geni na e manata mamana. Nia ka langi
si lugasia aarai nia na e langi si manata mamana lea so na aarai nia ka
dooria too oofu ua.
14 Sulia lea ta geni e manata mamana, sui boroi ana na aarai nia e langi
kasi manata mamana, tara a God ka faafaalua na aarai nia laugo, sulia na
afe nia. Ma urinae laugo, tara a God ka faafaalua na geni na langi kasi
manata mamana sulia na aarai nia na e manata mamana ana a Christ.
Sulia lea langi si mamana, na wela daaro gi ka iilingia na wela gera tooa
uugita gi. Sulia gia haitamana naa na wela daaro gi naa tooa a God gi.

15 Ma lea ta iimola ani gamu ka aadea ta wane langi ta geni na
langi si manata mamana, ma na aarai nae langi na afe nae ka dooria
kwailugasilaa, muka faalamainia fuana wane nae langi na geni nae. Sulia
a God faalamainia na doo nae, sulia nia dooria na kwaisitoolaga gi ka too
ana fanualama.
16 Sulia na tooa na gera manata mamana langi gera si haitama diana
ana hasa na afe nia langi aarai nia tara ka manata mamana ma lea langi
ka langi go.

17 Haia, so ta toolaa utaa na gamu too ana ana si kada a God e soe
gamu ana, muka tasa dongaa ana, iilingia a Lord e dooria. Nia naa na
faatolomailaa nau i laona soefaataia gi ana fera gi sui.
18 Sulia nia urinae, ta wane na ka ole-mariko sulia na malutaa gera tooa
Jiu gi, lea nia ka manata mamana ana a Christ, nia ka langi si lafua na
mamalafooa nae ana ole-marikolaa. Ma ka urinae laugo, lea na wane na
nia langi kasi Jiu ma nia ka manata mamana ana a Christ, nia ka langi si
ole-mariko.
19 Sulia lea ta wane ka ole-mariko ma langi, nia si baita go ana. Sulia na
tofungae doo baita ana, nia roolaa sulia na kwaieresia a God gi.
20 Gamu sui, muka tasa dongaa ana si toolaa na mu too mai ana i nao
kada mu tala'ae manata mamana ana a Lord gia.
21 Lea oe na iimola rao o'oni ana si kada o manata mamana, e diana go
ana, oko tasa dongaa ana. Ma sui boroi ana ka urinae, lea so ka waluda
fuamu oko too sulitalaa, oko fale oe i talamu uria too sulitalaalaa, sulia
nia diana ka liufia na raolaa o'oni.
22 Sulia lea a Lord e soea ta iimola na e rao o'oni, nia aalu nia ka hau
ana wane sulitalaa a Lord. Ma ka urinae laugo na iimola too sulitalaa na
a Christ e soea, nia na iimola rao o'oni a Christ.
23 Haia, a God e foli gamu ana na maelaa a Christ. Nia naa, langi musi
aalua iimola rao o'oni fuana iimola gi.
24 Oote waihaasi nau gi, na toolaa utaa na mu too mai ana kada mu
manata mamana ana a God, langi si diana fuana molu ka oolisia. Sulia
nia naa kwaidooria a God.
25 Haia, ma sulia na ledilaa gamu sulia na tooa na langi dasi too ua ana
afe ma langi dasi too ua ana aarai, nau langi kusi too ana ta kwaieresia
faasia a Lord. Sui boroi ana, nau tara kuka kedea na manatalaa nau, sulia
i nau na wane a Lord e fiitoogu sulia si kwaimanatailaa baita nia fuagu.

26 Ma na manatalaa nau e urii: Sulia golu tooa manata mamana gi golu
daotoona afetailaa baita ana si kada nae, nia diana na lea langi golu si
aarai ma langi golu si afe.
27 Nia naa, lea ta wane ka too ana afe, langi kasi lugasia. Ma lea ta wane
langi kasi too ua ana ta afe, nia langi si nani uria ta geni uria aadelana.
28 Ma sui boroi ana ka urinae, lea ta wane e aarai, nia langi si aade ta'a.
Ma ka urinae laugo, lea ta geni e afe, nia langi si aade ta'a. Haia, aena taa
na nau ku haea fuagamu e diana lea so gamu ka langi si aarai ma langi
musi afe, sulia nau ku dooria haia langi musi too ana afetailaa oro ana
molaagali.

29 Haia, oote waihaasi gi, na malutana baelaa nau ka urii: Na toolaga
ana mouria ka langi si tau go la molaagali naa. Ma sulia e urinae, diana
fuana na wane na e too ana afe e bobola ka rao fuana a Lord iilingia ta
wane baa e langi kasi aarai.

30 Ka urinae laugo, na iimola na ka liobukonu, nia ka aabulo mala iimola
na langi kasi liobukonu. Ma urinae laugo, na iimola na e eele, nia ka
aabulo mala iimola na e langi kasi eele. Ma laugo na tooa na da foli, gera
ka aabulo mala langi gera si too ana na doo gi ni folilaa.
31 Ma urinae laugo, na iimola na da abero ana doo gi la molaagali naa,
gera ka aabulo mala na doo nae gi ka langi si baita la mourilaga. Sulia
langi si tau na molaagali naa ka funu.
32 Haia, nau ku dooria hasa na afetailaa la molaagali naa ka langi si
faa'aberosi gamu. Nia naa, diana tasa asianaa fuana wane na langi kasi
aarai, sulia langi tesi doo hai ka usi nia faasia iililana taa gi na a Lord e
dooria. Na wane urinae ka abero go ana ana na raolaa a Lord.
33 Ma na wane na e aarai, sulia dani nia manata asianaa sulia si doo gi
ana molaagali, sulia nia dooria ka faaelea ana afe nia.
34 Ma sulia e urinae, ana si kada gi sui lea doo nia ka manata sulia roo
si doo, na kwaidooria na afe nia ma na kwaidooria a Lord.
Haia, ka urinae laugo, na geni na langi kasi too ana aarai, nia manata
go ana uria na raolaa fuana a Lord, sulia nia ka falea na mourilana ma
na nonina fuana a God. Ma lea ta geni e too ana aarai, sulia dani nia ka
manata go ana sulia na doo gi la molaagali, sulia nia dooria faaelelana
aarai nia.
35 E langi kusi haea na doo nae gi uria falelana afetailaa fuagamu. Ma
lau ana, nau ku haea si doo nae gi, sulia nau ku doori adomi gamu, haia
muka iili diana ma muka rao fuana a Lord ma langi lau doo fuana ka lui
gamu.
36 Haia, ma lea ta haari na gera aalu faafia fuana ta wane, ma daaro ka
oote daaro ana aadeladaaro, nia diana go ana. Sui lea na wane e manata
hasa aabulolana langi si diana fuana na haari nae, ma lea na kwaidooria
nia ana noni ka baita asianaa, ma ka dooria ana aadelana na haari naa, e
diana fuana nia ka aadea ana. Ma lea nia ka aadea na geni urinae, daaro
si iili doo ta'a.
37 Haia, ma lea ta wane e oote nia ana aarailaa, ma ta iimola na e
suungainia urinae, ma lea nia ka haitamana olosilana na kwaidooria nia
ana noni, nia diana fuana nia ka langi si aadea ta haari.
38 Nia naa, e diana go ana lea so gamu ka aarai ma gamu ka afe. Ma e
diana ka tasa lea so gamu kasi aadea ta iimola.
39 Haia, ma lea ta geni e too ana aarai, langi si diana nia ka lugasia aarai
nia. Ma lea na aarai nia e mae, na geni nae haitamana ka afe lau fai nia
ta wane na nia e dooria na e manata mamana ana a Christ iilingi nia.
40 Ma sui boroi ana ka urinae, lea nia kasi afe lau, tara nia ka eele ka
tasa. Nia naa na manatalagu go ana nae, boro nau kwaifii na Aanoedoo a
God naa e faatainia fuagu.

Sulia na fanga na da kwaisuusi ana fuana nunuidoo gi.

8

1 Haia, nau ku kedea na oolisilaa nau sulia na ledilaa gamu sulia na
fanga na da kwaisuusi ana fuana nunuidoo gi.
Nia mamana, ni golu sui go golu haitamana si doo nae, iilingia gera
haea. Sui boroi ana ka urinae, e langi si diana fuana golu ka lafe sulia
na haitamadooa golu gi. Ma lau ana, golu ka rakediana, haia golu ka
kwai'adomi kwailiu fuagolu.

2 Ma ni tei na e manata haea nia haitamadoo asianaa, nia langi kasi
haitamana go iilingia e bobola fuana ka haitamana.
3 Sui na iimola na e rakediana fuana a God, a God e haitamana.
4 Haia, sulia na fanga na gera kwaisuusi ana fuana nunuidoo gi, gia
haitamana na nunuidoo gi, nia na mamalafooa ana god gi na e langi si too
mamana. Sulia gia ka haitamana taifilia a God go na e mamana.
5 Ma boroi ana teni tooa da fooasia na doo oro gi i langi ma la molaagali
laugo, ma gera ka haea na doo nae gi naa god gi ma na lord gi,
6 gia ka haitamana tee God go na e too, ma nia na Maa na e haungainia
doo gi sui, ma gia ka mouri eeri gia ka rao fuana. Ma gia haitamana
tee taifilia go na a Lord, ma nia a Jesus Christ, na e adomia a God uria
haungailana na doo gi sui, ma nia ka falea laugo na mouria fuaga.
7 Haia, ma teni iimola na gera manata mamana, langi gera si haitamana
go na nunuidoo gi langi gera na doo mamana gi. Ma sulia tau na mai gera
rikia na tooa gi da fooasia na nunuidoo oro gi, gera ka manata hasa na
fanga na da kwaisuusi ana fuana nunuidoo, nia fanga na nunuidoo. Ma
waluda fuana gera ka liobukonu lea gera ania na fanga urinae, ma gera
ka manata hasa gera iilia doo ta'a ma gera ka bilia i maana a God.
8 Sui nau ku haea fuagamu, afetai fuana ta fanga ka adomi gia uria
faaelelana a God. Sulia lea gia ania ta fanga, nia na doo tatagwai go ana
fuana God, ma lea so gia ka langi si ania, e langi kasi e'ete go.
9 Haia, ma sui boroi ana ka urinae, muka aada suli gamu, aata teni tooa
na dasi haitamadoo iilingi gamu ka iilifai gamu ma daka aadea doo ta'a
urinae.
10 Sulia ta iimola na e manata mamana ana Christ, ma nia ka langi
si haitamana na mamanaa sulia na fanga na gera kwaisuusi ana fuana
nunuidoo, lea nia ka riki gamu na mu haitamadoo sulia na doo nae, ma
gamu ka ania na fanga urinae la beu aabu na nunuidoo, tara nia ka dooria
laugo ania na fanga urinae.
11 Ma urinae na waihaasi gamu na fiimamanalaa nia kasi rigita ua, na
Christ e mae naa fuana, tara na mouria nia ka ta'a, sulia na aabulolaa
gamu ana haitamadooa gamu.
12 Ana iililaa urinae, tara muka aade ta'a fuana a Christ, sulia na aade
ta'alaa gamu fuana waihaasi gamu e faaliobukonu nia.
13 Nia naa, lea ta fanga haitamana ka faagaroa na wai haasi nau, afetai
kuka ania. Sulia langi kusi dooria kuka aadea ta waihaasi nau ka aade
ta'a.

Sulia a Paul.

9

1 Haia, i nau mone, i nau kusi rao o'oni fuana ta iimola la molaagali. Ma
i nau naa ta wane aposol ma kuka rikia naa a Jesus a Lord gia. Ma gamu
manata mamana ana a Lord sulia na raolaa nau fuana.
2 Nia naa, gamu ka haitamana ni nau naa ta wane aposol, boroi ana teni
tooa aai gera haea e langi. Gamu haitamana sui naa, sulia na fiimamanalaa
gamu gi ana a Lord na e faatainia na raolaa nau ana aposol.
3 Haia, ma ana si kada teni tooa gi gera ngatafi nau, nau ku oolisida urii:
4 Nau ku too ana mamanaa uria ngalilana fanga ma na gwoulaa faasia
tei gera na ku faatolomaida. Sui boroi ana ka urinae, nau kusi ngalia.

5 Ma nau ku too ana mamanaa laugo uria iilifailana a Peter fai nia teni
aposol aai gi ma na haasina Jesus gi, na daalu too ana afe manata mamana
gi na gera lea faida ana liuliulada gi. Sui boroi ana ka urinae, nau kusi too
ana afe.
6 A Banabas fai ni nau, mere too laugo ana mamanaa iilingia teni aposol
aai gi uria ngalilana adomilaa haia mere kasi abero ana raolaa ete. Sui
boroi ana ka urinae, gemere rao laugo uria folilana na fanga gemere gi.
7 Ma ta wane ana oomea boro, nia langi kasi iilia na raolaa e'ete uria
folilana na fanga nia. Ma ta iimola na e fasia migedoo gi, nia haitamana
anilana ta fufue doo ana ai gi na nia fasida. Ka urinae laugo fuana iimola
na e aadasulia na aabui sipsip nia, sulia nia haitamana ka ngalia laugo
bali ana susuda uria gwoufilana.
8 Ma langi lau na doo nae gi taifilida na nau ku bolangainia ana doo gi
lao molaagali naa. Sulia na Kwaieresia gi faasia a Moses e haea urinae
laugo.
9 Sulia laona Kwaieresia Moses gi, nia bae urii, <<Na bulumakau na e
uria fuua na mige doo gi, langi osi bokota fakana, eeri nia ka haitamana
anilana teni doo.>> Ma a God ka langi si bae sulia si doo nae sulia na
bulumakau gi go ana.
10 Sulia nia e bae laugo suli gemelu faatolomai gi ana Faarongolaa Diana.
Nia naa, na iimola na e fasia na migedoo gi ka rao rigita ma na iimola na
e soogoni doo ka rao rigita sulia daaro sui go na daaro kwaimaasi uria
ngalilana teni ai gi ana si kada ana uuni soogonilaa.
11 Ka urinae laugo fuagami, sulia gami mi ainitalongainia na Faarongo-
laa Diana fuagamu iilingia ta iimola baa e fasia na mige doo la gano. Nia
naa, diana fuana gami ka ngalia na doo diana gi faasi gamu uria mourilaa
la molaagali naa.
12 Ma lea so teni iimola aai gi na gera faatolomai gamu daka bobola uria
ngalilana na doo nae gi faasi gamu, haia e urinae gami ka bobola ka tasa
uria ngalilana na doo nae gi faasi gamu.
Haia, boroi ana gemere ka too ana mamanaa urinae, gemere langi mere
si gani gamu go uria tesi doo, sulia mere maabe uria liulaa laona afetailaa,
eeri tooa oro daka rongo ali'ali ana Faarongolaa Diana sulia a Christ.
13 Haia, ni gamu mu haitamana na iimola gi da rao la Beu Aabu a God,
gera ngalia na fanga gera gi faasia la Beu Aabu a God, sulia gera ania na
kwaisuusia gi faasia na fuliere seenae.
14 Haia, ka urinae laugo a Lord e haea na tooa na da ainitalo ana
Faarongolaa Diana haitamana gera ka ngalia na doo gi uria mourilaa la
molaagali fuana raoa nae.
15 Haia, sui boroi ana nau ku too ana mamanaa uria ngalilana na doo
nae gi faasia na tooa gi na ku faatolomai fuada, nau kusi gania tesi doo
faasia ta iimola. Ma i nau kusi kedea na doo nae tara'ena eeri tara kuka
ngalia tesi doo. I nau ku tango nau i talagu, sulia nau kusi ngalia tesi doo
faasia na tooa gi na ku faatolomaida. Ma e diana lea so kuka mae faasia
nau uria ganilagamu uria tesi doo, sulia nau kusi dooria na tangolagu ka
tatagwai urinae.
16 Haia, ma langi si waluda fuana kuka tango nau sulia na ainitalon-
gailana na Faarongolaa Diana, sulia a Lord e oodu nau uria sui. Nia
naa, tara si kwakwaelaa nia fuagu tara ka baita lea langi kusi ainitalo
ana Faarongolaa Diana.

17 Lea so a Lord kasi oodu nau uria ainitalongailana, ma kuka iilia sulia
na kwaidooria nau, e waluda fuana kuka ngalia na kwaiaraa. Sui, e langi
kusi maasia ta kwaiaraa, sulia a God e tagofale nau uria iililana na raoa
naa nia e oodu nau mai uria.
18 Haia, taa naa si kwaiaraa nau uria si doo naa? Na kwaiaraa nau uria
si doo naa, nia na fuana kuka ainitalo ana Faarongolaa Diana fuana tooa
gi ma langi kusi ngalia ta fofolilaa uria si taa naa ku iilia, sui boroi ana ka
bobola haia kuka gani uria teni doo gi fuagu.

19 Haia, boroi ana nau kusi rao o'oni fuana ta iimola la molaagali naa,
nau ku rao rigita fuana tooa gi sui iilingia iimola ni rao o'oni, eeri na tooa
oro gi gera ka manata mamana ana Christ.
20 Nia naa, ana si kada nau ku too fai nia tooa i Jiu gi, nau ku roosulia na
malutaa gera Jiu gi, haia kuka adomi gera uria manata mamanalaa. Ma
sui boroi ana nau langi kusi too farana Kwaieresia a Moses e falea gi fuana
tooa i Jiu gi, nau kuka roo laugo sulia iilingi gera, eeri tara kuka adomi
gera uria manata mamanalaa.
21 Nia urinae laugo ana si kada ku too fai nia tooa maadiu gi, nau ku
roosulia na malutada ma nau kusi roosulia na Kwaieresia gera Jiu gi, eeri
tara kuka adomi gera uria manata mamanalaa. Ma nau kusi haea nau ku
aaburongo ana kwaieresia a God gi, sulia nau ku roosulia na kwaieresia a
Christ gi.
22 Ma ka urinae laugo, ana si kada nau ku too fai nia tooa na da manata
mamana ma langi gera si haitama diana ua ana, nau ku iilifai gera, eeri
kuka adomida. Urinae, ana malutaa oro gi, nau ku iilifainia na tooa gi
sui, eeri tara kuka adomia teni tooa ani gera uria manata mamanalaa ana
Christ.
23 Nau ku iilia na doo nae gi, eeri na tooa oro gi gera ka manata
mamana ana Faarongolaa Diana, eeri tara kuka ngalia na doo diana gi
na Faarongolaa Diana e bae sulia.

24 Haia, gamu haitamana lea na lalaolaa ana kwaitafusilaa, iimola oro
gi na uria kwaitafusilaa, ma tee iimola go na tara ka tasa ma ka ngalia na
kwaiaraa. Haia, gamu tooa na mu manata mamana ana Christ, muka rao
rigita uria roolaa sulia na kwaidooria a God iilingia ta iimola na e lalao
ali'ali ma ka tasa ana kwaitafusilaa, haia a God ka kwaiarangai gamu ana
si kada loko e nii ua mai.
25 Haia, ma na iimola na e lea uria lalaolaa, nia ka rao rigita, eeri na
nonina ka bobola uria lalao ali'alilaa ma nia ka ngalia ta kwaiaraa na
haitamana ka funu go ana. Ma ni gia tooa na gi manata mamana, gia ka
rao rigita laugo fuana a Lord, eeri gia ka ngalia na kwaiaraa na e totoo
firi.
26 Nia naa, nau ku rao rigita iilingia ta iimola na e lalao ali'ali ma ka lea
o'olo uria si gula ni suilaa ana kwaitafusilaa. Ma nau ku iilingia laugo ta
wane na e firu ana gumulaa ma na mae gumu nia gi lelea si talaa go, sulia
na ainitalolaa nau e langi si talaa.
27 Ma nau ku kwaea na kwaidoori ta'a nau gi, iilingia ta wane na e
firu ana gumulaa ka kwaea na nonina eeri ka rigita. Nau ku iili urinae,
aata ni nau iimola na ku faatolomainia tooa gi, boro tara God ka langi si
kwaiarangai nau ana si kada na e nii ua mai.

Na bae abolaa usia na nunuidoo gi.

10

1 Haia, oote waihaasi nau gi, muka manata sulia na koo gami tooa i Jiu
gi. Ana si kada a Moses e talaida, si barobaro baa e aadasuli gera, ma gera
ka lea folosia na aasi.
2 Nia iilingia mala gera siuabu ana barobaro fai nia na aasi haia gera ka
aalua fafurongo a Moses gi.
3 Ma i gera sui go gera ania fanga a God e falea fuada,
4 ma gera ka gwoufia na gwoulaa nia falea laugo. Sulia gera gwoufia na
kafo na e lea mai faasia na fou na God e faatainia fuada. Ma na fou nae
nia naa a Christ, ma nia ka langi si lea faasida.
5 Ma sui boroi ana a God ka adomi gera asianaa urinae, na aabulolada
e ta'a, ma a God ka langi si eele sulia aabulolana orolada. Ma sulia si doo
nae, gera ka mae laona na aanogwou na gera liu ana.

6 Aena taa doo naa gi ka fuli urinae fuada hai ka falea na too abolaa
fuaga ana si taa gi tara ka dao mai ani gia lea gia ka iilingi gera uria
doorilana na doo ta'a gi,
7 ma uria fooasilana nunuidoo gi iilingia teni tooa ada da iilia mai nao.
Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<Gera gwouru uria fangalaa, ma gera
ka gwou baita fai nia ooeoelaa iilingia na tooa uugita.>>
8 Haia, ma ni gia mone, langi gia si iilia na ooeoelaa gi iilingi teni tooa
ani gera, sulia a God e falea kwakwaelaa fuada ma roo aakwala ma oolu
tooni iimola ani gera daka mae ana tee fe dani.
9 Ma langi gia si iilitoona a Lord iilingia teni tooa ani gera da iilia ana
aade ta'alaa gera gi, sulia na loi gi da ale maelida.
10 Ma langi gia si uga, sulia bali ani gera da iilia laugo si doo naa, ma a
God ka oodua mai na ensel uria haumaelilada.

11 Haia, ma aena taa na doo nae gi ka fuli fuada haia na iimola gi sui gera
ka haitamana na gwounge aadelaa urinae gi God langi kasi eele go sulia.
Ma na uunuunua nae gi e too i laona Kekedelaa Aabu uria bae abolaa
fuaga, sulia na suilana na molaagali naa tara ka dao ali'ali mai.

12 Haia, ma na iimola na e manata hasa na fiimamanalaa nia e rigita,
nia ka dau ngasi ana fiimamanalaa nia, aata ni nia laugo tara ka aadea na
doo ta'a gi.
13 Tesi taa naa a Satan ka iilitoogamu ana, nia langi lau na doo faalu,
sulia nia e iilitoona na tooa gi sui urinae. Sui, gamu haitamana fiitoona
God, sulia nia tara ka langi si lugasi gamu uria iilitoolaga liufia si rigitalaa
gamu gi. Ma ana si kada a Satan e iilitoo gamu, a God tara ka falea na
rigitalaa fuagamu eeri gamu ka oote gamu ana aade ta'alaa.

14 Nia naa, oote ruana nau gi ae, muka too faasia na fooasilana na
nunuidoo gi.
15 Haia, ma ni gamu mu liotoo. Nia naa, muka manata diana sulia na
baelaa nau gi, ma lea mu aalafaafia, muka roosulia.
16 Haia, ma sulia na Fanga Aabulaa, ana si kada gia ka gwou ana teteu,
gia ka ado ana abuna Christ. Ma na beredi na gi niia, si kada gi ania ana,
gia gi ado ana nonina Christ. Ma gia ka baelafea a God sulia na doo nae
gi.
17 Ma sulia tee fe beredi go na nia a Christ, boroi ana gia ka oro, gia tee
si noni go, sulia gia gi ado go ana tee fe beredi nae.

18 Haia, muka manata sulia na tooa i Jiu gi. Na tooa ada na da ania taa
naa gera kwaisuusi ana fuana a God fafona fuliere, gera ado laugo ana
fooasilana God.
19 Ma sui boroi ana, nau kusi haea na nunuidoo gi na doo nia god
mamana, ma nau kusi haea na doo gera kwaisuusia ana fuana nunuidoo
na doo initoo. Sulia gia haitamana na doo nae gi na doo tatagwai gi go
ana.
20 Ma lau ana, nau ku faatolomai ana si kada gera kwaisuusi fuana
nunuidoo, gera fooasia na aagalo gi, ma langi gera kasi fooasia go a God.
Nia naa, nau langi kusi dooria muka ado fai nia aagalo gi.
21 Sulia gamu langi musi bobola fai nia gwoulaa faasia na teteu a Lord
ana Fanga Aabu ma faasia na teteu na aagalo gi laugo. Ma langi musi
bobola fai nia anilana na Fanga Aabu a Lord fai nia na fanga na aagalo gi
laugo.
22 Lea gia iilia na doo nae gi, tara a Lord ka rakehasu fuaga. Ma gia si
bobola uria takelaa usia na kwakwaea nia.

23 Teni tooa da haea urii, <<Gia haitamana gia ka iilia go aga taa gi naa gia
dooria, sulia langi ta aabu fuaga.>> Nia e mamana. Sui boroi ana ka urinae,
na doo gi sui langi kasi diana, ma na doo gi sui langi kasi kwai'adomi gia
kwailiu.
24 Langi gia si manata go aga uria si taa gi naa e diana fuaga i talaga.
Ma lau ana, gia ka manata laugo sulia taa naa e adomia na tooa aai gi.

25 Nia diana go ana fuana gamu ka ania si mariko taa na gera faafoli ana
i maana usia. Ma langi gamu si manata a'abo sulia si mariko ka faasia i
fai.
26 Langi ta fanga ka aabu fuaga uria anilanalaa, sulia na Kekedelaa Aabu
e haea, <<Na molaagali sui ma na doo gi sui e laona, na doo a Lord gi.>>

27 Ma lea ta iimola na langi si manata mamana ana a Christ ka soe oe
uria fangalaa i luma nia, ma oko lea, oko ania na taa gi na nia falea fuamu
uria anilanalaa. Langi osi manata a'abo uria ledilaa haea fanga naa gera
kwaisuusi ana fuana nunuidoo.
28 Ka urinae boro, lea ta iimola e haea fuamu, <<Na fanga naa da
kwaisuusi ana fuana na nunuidoo gi,>> haia, langi osi ania fanga nae,
aata na liona ka bukonu.
29 Doo nae langi lau sulia na liomu. Ma nau kusi dooria oko faaliobukonu
ta iimola ete.

Haia, ta iimola ka ledi oto nau urii, <<Lea e langi ta fanga na e aabu
fuagu, uria taa na nau kusi bobola uria anilana sulia na liona teni tooa
aai?
30 Ma lea nau ku baelafea God faafia si fanga nau, uria taa naa ta iimola
ete ka ngatafi nau faafia si fanga na nau ku baelafea a God uria?>>

31 Haia, nau ku oolisia kuka urii: So tesi taa na oko iilia, ma lea o fanga
langi so oko gwou, o iilia na doo nae gi sui eeri na tooa gi gera ka baelafea
a God.
32 Muka too ana toolaa na langi si falea na afetailaa fuana ta iimola i Jiu
langi ta iimola maadiu langi fuana ta iimola la Soefaataia God.
33 Muka iilifai nau, sulia nau ku iiliili uria faaelelana tooa gi sui ana taa
gi sui na nau ku iilida. Nau langi kusi manata uria dianalaa nau i talagu,
ma na dianalaa fuana tooa gi sui, hai gera ka ngalia mouria faalu.

11

1 Nia naa, muka iilifai nau, iilingia laugo nau ku iilifainia a Christ.

Afu ketelaa kada ana fooalaa.

2 Nau ku baelafe gamu sulia mu manatatoogu sulia dani ma muka lea
sulia na faatolomaia na ku falea fuagamu.
3 Ma nau ku dooria muka haitamana a Christ nia na fisikwaona na wane
gi sui, ma na aarai gi gera naa fisikwaona na afe gera gi, ma a God naa na
fisikwaona a Christ.
4 Nia naa, ana si kada mu oogu mai la Beu Aabu, lea ta iimola e fooa
langi e baea na baelana God, nia diana nia ka lafua na kefi faasia na ketena,
sulia lea nia langi si lafua, nia labasia a Christ na e baita fuana.
5 Ma lea so ta geni na e fooa langi e baea na baelana God, nia diana nia
ka afu faafia na ketena, sulia lea langi, nia e labasia na aarai nia na e baita
fuana. Na geni urinae e iilingia ta geni na gera ole kokori ana ketena.
6 Ma lea langi kasi afu faafia na ketena, e diana fuana ka olea iifuna
ketena. Nia naa, diana fuana ka aalua na doo fuana afulaa faafia na
ketena, sulia e kwaifaa'idai fuana geni ka olea iifuna langi ka koria ketena.
7 Haia, ma na wane gi mone, langi dasi afu faafia na keteda, sulia a God
e haungaida iilingi nia i talana, ma gera ka faatainia na initooa nia. Ma
na geni gi, gera ka faatainia na initooa gera wane gi.
8 Sulia ana si kada a God e haungainia na wane totongenao, na geni langi
kasi faafuta nia. Haia, ma na geni totongenao, God e haungainia faasia na
nonina na wane totongenao.
9 Ma laugo, a God e haungainia na wane langi lau haia na geni ka too
ana ta iimola fai nia. Ma lau ana, nia e haungainia na geni haia na wane
ka too ana iimola fai nia.
10 Nia naa, na geni gi daka too ana doo uria afulaa faafia na keteda haia
na ensel gi boro gera ka haitamana na geni gi da roosulia taa gi na aarai
gera gi da haea.
11 Haia, ma fuaga tei na gi manata mamana ana a Lord, wane ma geni,
gia ka manata fuaga kwailiu. Na geni ka adomia na wane, ma na wane ka
adomia na geni.
12 Sulia sui boroi ana na geni totongenao ka lea mai faasia nonina na
wane totongenao, haia ma i tara'ena na geni naa e faafutaa wane. Haia,
ma na doo gi sui ka lea mai faasia a God.
13 Mu manata fasi sulia si taa naa e diana. Gamu haitamana langi si
diana na geni ka fooa la Beu Aabu lea ka langi si afu faafia na ketena.
14 Ma na wane gi mone, gia haitamana a God langi si haungainia na
wane gi hai gera ka too ana iifu tekwa mala geni. Ma lea na iifuna wane
e urinae, nia ka kwaifaa'ida asianaa.
15 Sui, lea na geni e aalua na iifu tekwa, na rikilana ka diana asianaa.
Sulia a God e falea na iifu tekwa fuana haia ka afu faafia ana ketena.
16 Haia, lea ta iimola na langi kasi dooria aalalaa faafia na faatolomailaa
nau sulia si doo naa, na oolisilaa nau fuana urii: Langi go ta malutaa e'ete
na gami mi faatolomainia. Ma ni tei gera na da manata mamana ana God
la maefera gi sui gera ka iilia laugo ana si kada gera oofu uria fooalaa.

Sulia na Fanga Aabu.

17 Haia, ma sulia na doo nae gi na nau tara kuka kekede fuagamu naa,
nau langi kusi baelafe gamu. Sulia si kada gamu mu oogu oofu ana uria

fooalaa, na aabulolaa gamu gi e ta'a, ma langi gamu si faarigitaa go na
fiimamanalaa gamu, ma mu faamakesoa.
18 Na eetana si doo nau ku ngatafi gamu faafia e urii: Nau ku rongo
ana si kada mu oogu oofu ana, muka tookita i matanga gamu ma muka
oolisusuu fai gamu kwailiu. Ma nau ku manata mamana ana bali ana naa
doo nae.
19 Na doo nae gi e urinae matanga gamu uria faatailana oto ni tei naa e
o'olo.
20 Haia, ana si kada mu oogu oofu mai uria Fangalaa Aabu, langi lau na
Fangalaa Aabu mamana na mu ania.
21 Sulia bali agamu mu fanga baita naa agamu ma langi musi ado ana
fai nia teni tooa aai gi. Nia naa, bali ana iimola gi gera ka fiolo go ada, ma
bali agamu mu gwou lea muka ooewanea naa agamu.
22 Nia naa, e diana fuana muka fanga fasi i luma gamu gi, eeri langi musi
faa'ida na tooa gi na fanga gera e kukuru go ana. Sulia ana si kada mu
fanga baita i maana na tooa siofaa, mu faatainia hasa langi musi manata
baita go ana soefaataia a God. Utaa, i gamu mu manata tara kuka baelafe
gamu sulia na aabulolaa gamu gi e urinae? Langi!
23 Sulia a Lord e faatolomai nau ana malutaa o'olo sulia na Fanga Aabu,
ma nia na doo nau ku faatolomai gamu laugo ana. Ma nia urii: Ana fe
rodo si kada da falea a Lord Jesus fuana maalimaea nia gi, nia ka ngalia
na beredi,
24 ma nia ka baelafea a God faafia, ma ka niia, ka bae urii, <<Nia naa na
nonigu na ku falea fuagamu. Muka ania uria manatatoolagu.>>
25 Ma buira gera fanga sui, urinae laugo a Jesus ka ngalia na teteu
ana waen, ma nia ka bae lau urii, <<Na teteu ana waen naa, nia naa na
mamalafooa ana tala faalu na a God e kania ana abugu. Ana si kada muka
gwoufia ana, muka iilia uria manatatoolagu.>>
26 Nia naa, ana si kada gi sui na mu Fanga Aabu ana beredi urinae fai nia
na teteu urinae, muka faatainia na fiimamanalaa gamu gi ana maelana a
Lord, ma mu iili urinae lea ka dao ana nia ka ooli lau mai.
27 Nia naa, lea ta iimola e ania na beredi naa a Lord ma ka gwoufia na
gwoulaa nia, ma ka iilia ana si maluta ta'a, nia ka aade ta'a fuana nonina
a Lord fai nia na abuna.
28 Nia naa, tei ani gia na e dooria Fanga Aabu, nia ka manata fasi sulia
na aabulolana i talana, sui nia kafi ania na beredi ma kafi gwou faasia na
teteu.
29 Sulia lea nia langi si haitamana na malutana na nonina a Lord ana
si kada nia ania na beredi ma ka gwou faasia na teteu, nia ka ngalia na
kwakwaelaa fuana i talana ana si kada nia Fanga Aabu urinae.
30 Nia naa aadea orolaa gamu ka matai ma daka makeso, ma teni iimola
gi gera ka mae.
31 Haia, ma lea gia ka manata sulia na aabulolaa gia i talaga i nao, a God
kasi keto gia.
32 Ma gia, a Lord ka keto gia ma ka falea teni kwakwaelaa gi fuaga ana si
kada nae, eeri nia ka langi si keto maeligia fai nia na tooa gi la molaagali.
33 Nia naa, oote waihaasi nau gi ae, ana si kada mu oogu oofu mai uria
Fanga Aabulaa, muka too maasi gamu kwailiu.
34 Ma lea ta iimola e fiolo, diana fuana nia ka fanga fasi ana luma
nia suifetei nia kafi lea i Beu Aabu, aata a God ka falea na kwakwaelaa
fuagamu sulia na maluta gamu ana si kada mu oogu oofu uria fooalaa.

Haia, ma sulia na doo e'ete gi lau, nau tara kuka olosida ana si kada nau ku lea mai.

Na falelaa gi faasia na Aanoedoo Aabu.

12

1 Haia, oote waihaasi gi, nau ku kedea ni baea ni oolisilaa nau uria na ledilaa gamu sulia na falelaa gi faasia na Aanoedoo Aabu. Nau ku dooria muka haitama diana ana na waludalaa gi na Aanoedoo Aabu e falea fuaga.
2 Gamu haitamana i nao ua mai suifetei mufi manata mamana ana Jesus, a Satan e faagaro gamu uria fooasilana na nunuidoo gi na e langi dasi mouri.
3 Ma i nau ku doori gamu laugo muka haitamana lea na Aanoedoo a God e talaia ta iimola, e afetai na iimola nae ka bae ni kwala sulia a Jesus. Ma ka urinae laugo, lea na Aanoedoo Aabu kasi talaia ta iimola, e afetai nia ka haea hasa Jesus naa na Lord.
4 Boroi ana na Aanoedoo Aabu e falea na waludalaa e'ete kwailiu gi, na falelaa nae gi e ita sui go mai faasia tee Aanoedoo Aabu go.
5 Ma boroi ana na raolaa gi na a God e dooria gia ka iilia nia ka e'ete kwailiu, tee Lord go na gia rao fuana.
6 Ma boroi ana gia haitamana iililana na doo raolaa e'ete kwailiu gi, tee God go na e adomi gia uria iililana.
7 Ma gia sui go tooa na gi manata mamana, gia too ana falelaa eeri na Aanoedoo Aabu ka faatainia e talai gia. Ma gia ka rao ana falelaa nae gi uria adomilaga kwailiu.
8 Haia, fuana teni iimola, na Aanoedoo Aabu e falea na waludalaa uria baelaa ana liotooa. Ma fuana teni iimola aai, na Aanoedoo Aabu e falea na waludalaa uria baelaa ana haitamadooa.
9 Ma fuana teni iimola aai, na Aanoedoo Aabu e falea fiimamanalaa na e rigita asianaa. Ma fuana teni iimola aai, na Aanoedoo Aabu e falea na mamanaa fuana guralana tooa matai. Ma boroi ana ka urinae, tee Aanoedoo Aabu go na e falea waludalaa urinae gi.
10 Ma fuana teni iimola aai, na Aanoedoo Aabu e falea na mamanaa fuana aadelana doo kwaibalatana gi. Ma fuana teni iimola aai, na Aanoedoo Aabu e adomida uria baelaa ana baelana a God. Ma fuana teni iimola lau, na Aanoedoo Aabu e falea na waludalaa uria aada haitamalana doo gi na e ita mai faasia na Aanoedoo Aabu ma na doo gi na langi kasi ita mai faasi nia. Ma fuana teni iimola aai lau, na Aanoedoo Aabu e falea na waludalaa uria baelaa ana baelaa e'ete gi na gera kasi haitamana. Ma fuana teni iimola aai lau, na Aanoedoo Aabu e falea na waludalaa uria na talamatailana taa na gera haea.
11 Ma boroi ana nia ka falea na waludalaa e'ete gi fuaga sui sulia na kwaidooria nia, tee Aanoedoo Aabu go naa e falea.

Gia iilingia tee noni go.

12 I gia na tooa na gia manata mamana ana a Christ, gia iilingia tee nonina a Christ na e too ana bali doo oro. Ma sui boroi ana ka too ana na bali doo oro gi, nia tee nonidoo go ana.
13 I gia sui go, na iimola gi i Jiu ma na iimola maadiu gi, ma na iimola na da rao o'oni gi ma na iimola gi na da nonilaa, gia iilingia tee nonidoo go, sulia tee Aanoedoo Aabu go naa e siuabu gia hai gia ka aalua tee si

nonidoo. Ma a God ka falea tee Aanoedoo Aabu go naa uria toolaa i lalo ani gia sui.

14 Sulia na nonidoo langi kasi too ana tee si bali go, ma nia e too ana bali doo oro gi.

15 Ma lea so na aena iimola ka bae urii, <<I nau langi lau na bali ana na noni, sulia i nau e langi lau ta aba,>> na ae naa ta bali ua ana noni.

16 Ma lea so na aalinga ka bae urii, <<I nau e langi lau na bali ana na noni, sulia i nau langi lau ta maa,>> na aalinga naa ta bali ua ana noni.

17 Ma lea so na nonidoo loulou naa na maa go ana, nia kasi bobola uria rongolana tesi doo. Ma lea so na nonidoo loulou naa na aalinga go ana, nia kasi bobola uria mokotoolana tesi doo.

18 Haia, na noniga e diana asianaa, sulia si kada a God e haungai gia, nia ka aalua si doo nae gi sui go ana na noni, sulia na kwaidooria nia.

19 Ma lea so ta bali doo go ana, nia ka langi lau na noni loulou!

20 Sulia a God e haungainia na noniga eeri gia ka too ana na bali doo oro gi.

21 Ma sulia urinae, na maa afetai ka bae urii fuana aba, <<Aba ae, nau kusi doori oe go!>> Ma ka urinae laugo na kete langi si bobola uria baelaa fuana ae, <<I nau kusi doori oe go!>>

22 Ma lau ana, na bali gi ana nonidoo na teni tooa da manata makeso ana, afetai gia ka mouri lea na bali doo nae gi ka langi.

23 Ma na bali doo gi ana noni na gia manata haso langi kasi initoo go, nia na gia ka aadasuli diana ada. Ma na bali doo ana noni na rikilana kasi diana go, gia ka ofi ana maku.

24 Ma na bali doo aai gi ana noni na rikilada e diana, langi gia si bobola fuana gia ka faaofia. Sulia a God e haungainia na noniga urinae, eeri gia ka faabaita na bali doo nae gi ana noniga na langi kasi baita.

25 Nia naa, ka langi go ta tolilaa i laona nonidoo, sulia na bali doo gi sui go ana gera aadasuli gera kwailiu.

26 Ma lea so ta tee bali doo ana noni e fii, na bali doo aai gi sui go da fii laugo fai nia. Ka urinae laugo, lea ta bali ana nonidoo da baelafea, na nonidoo teefou ka ngalia na baelafea nae.

27 Haia, i gia sui go naa na nonina a Christ, ma tee iimola ma tee iimola ani gia na bali doo ana na nonina.

28 Ma i laona soefaataia, a God e falea na raolaa e'ete kwailiu gi fuaga. Haia, nia ka falea na raolaa baita ana aposolaa fuana teni iimola gi. Ma ruana raolaa ana profet, nia falea fuana teni iimola aai gi. Ma na ooulana raolaa ana faatolomailaa, nia falea fuana teni iimola aai lau gi. Sui, nia ka falea mamanaa uria aadelana doo kwaibalatana gi. Sui, nia ka falea mamanaa uria guralana tooa matai gi. Sui, nia ka falea na waludalaa uria adomilaa. Ma nia ka falea laugo na waludalaa uria kwaitalailaa. Ma nia ka falea laugo na waludalaa uria baelaa ana baea e'ete gi na gera kasi haitamana.

29 Haia, gia sui go langi lau na aposol gi ma langi lau na profet gi ma langi na wane faatolomai gi. Ma langi tooa gi sui ani gia daka too ana mamanaa uria aadelana doo kwaibalatana gi,

30 ma langi mamanaa uria guralana na tooa matai gi. Ma langi gia gi sui gia ka too ana waludalaa uria baelaa ana baea e'ete gi, ma langi gia gi sui gia ka bobola uria talamatailana taa na gera haea.

31 Haia, muka hasi uria na ngalilana na waludalaa initoo gi.

Haia, ana si kada nae, nau tara kuka faatainia na doo aai na e diana ka tasa liufia na doo nae gi.

Rakedianalaa.

13

1 Lea nau ku haitamana baelaa ana baea e'ete gera iimola gi ma na ensel gi boroi laugo, ma sui lea e langi kusi rakediana fuana iimola gi, na baelaa nau gi na doo tatagwai go ana ma ka iilingia go ana na lingeena ta oo ma langi na aangilana ta kakai halo.
2 Ma lea nau ku haitamana faarongolaa ana baelana God, ma ku too ana na haitamadooa gi sui ma ku haitamana na doo aagwa gi sui ma ku too ana na fiimamanalaa na e bobola fai nia na idulana na tolo gi boroi, sui lea langi kusi rakediana fuana iimola gi, nau naa doo tatagwai.
3 Ma lea nau ku falea na doo nau gi sui fuana tooa siofaa gi, ma ku faalamainia na tooa gi daka haungi nau boroi, ma sui lea langi kusi rakediana fuana iimola gi, nau kusi ngalia go ta kwaiaraa.

4 Na iimola na e rakediana fuana iimola gi, nia ka gwaromaabe ma ka aade diana fuada. Ma na iimola na e rakediana fuana iimola gi, nia kasi kwaifii ma kasi lafe.
5 Ma na aabulolana ka langi si ta'a, ma na iimola urinae ka langi si lulugoni, ma nia kasi rakehasu ali'ali, ma nia haitamana manata lukelana tei naa gera aade ta'a fuana.
6 Ma na iimola na e rakediana fuana iimola aai gi, nia kasi eele sulia na ta'alaa, ma lau ana nia ka eele sulia na mamanaa.
7 Ma na iimola na e rakediana urinae, nia kasi lugasia na raoa afetai nia, ma na fiimamanalana ma na fiitoolana ma na gwaromaabelaa nia kasi sui.

8 Ma na rakedianalaa urinae ka totoo firi. Haia, na falelaa ana na faarongolaa ana baelana God boroi, tara ka sui. Ma na falelaa ana baelaa e'ete gi boroi, tara ka sui laugo. Ma na falelaa ana haitamadooa boroi, tara ka sui laugo.
9 Sulia na haitamanalaa gia ma na baelaa gia faasia a God, na bali doo gi go ana si kada nae.
10 Haia, ma ana si kada na doo na e diana teefou tara ka dao mai, na bali doo gi tara ka langi ana.

11 Si kada nau ku to'ou mai ana, na baelagu e iilingia na wela to'ou go ana, ma na manatalagu ka iilingia na wela to'ou go ana, ma na haitamadooa nau ka iilingia na wela to'ou go ana. Haia, ma ana si kada nau ku baita naa, nau ku tafusia na aabulolana wela to'ou.
12 Ka urinae laugo ani gia, sulia ana si kada naa gia haitamana bali doo go ana, iilingia ta iimola na e rikia na nunuidoo rorodoa la iironunu ta'a. Sui ana si kada tara gia ka rikia a Lord i talana, tara gia haitama diana ana doo gi sui, iilingia a God e haitama diana teefou ani gia.

13 Haia, na oolu si doo na e totoo firi naa na fiimamanalaa ma na fiitooa ma na rakedianalaa. Ma na rakedianalaa naa na e baita ka tasa liufia na doo nae gi sui.

Na falelaa gi faasia na Aanoedoo Aabu.

14

1 Haia, muka hasi tatangai uria rakedianalaa urinae fuana iimola gi. Ma
ka diana laugo fuana muka hasi uria na falelaa gi faasia na Aanoedoo
Aabu, tasa uria na waludalaa uria faarongolaa ana baelana God.
2 Ma lea so ta iimola ka bae ana baelaa e'ete na nia langi si haitamana,
God ana naa nia bae fuana, nia langi si bae fuana ta iimola, sulia gera dasi
haitamana taa naa nia haea. Na Aanoedoo Aabu e aade nia uria baelaa
sulia na doo aagwa gi.
3 Ma lea ta iimola ka faarongoa ana baelana God, nia bae fuana iimola
gi uria adomilada ma uria kwaiareilaa.
4 Ma na iimola na e bae ana baelaa e'ete gi na nia lalafusia, taifilia na
mourilana go ana na e adomia. Haia, ma na iimola aai na ka faarongoa
ana baelana God, nia e adomia na iimola gi sui la beu aabu.
5 Haia, ma sui boroi ana nau ku dooria gamu sui go muka bae ana
baelaa e'ete gi na musi haitamana, nau kuka dooria ka tasa hai gamu ka
haitamana faarongolaa ana baelana a God. Sulia na iimola na e faarongoa
ana baelana a God e baita liufia na iimola na e bae ana baelaa e'ete gi na
nia lalafusia. Ma lea ta iimola ka too uria oolisilana na baelaa gi na nia
kasi haitamana, nia diana laugo, sulia tara daaro ka adomia na soefaataia
sui.
6 Nia naa, oote waihaasi nau gi, ana si kada nau ku lea mai siagamu,
lea nau ku bae agu ana baelaa na langi gia si haitamana, langi go ta
kwai'adomilaa nau fuagamu. Haia, ma lea so kuka faarongoa ta doo na a
God e faatainia fuagu ma langi kuka faatolomai gamu, na kwai'adomilaa
nau fuagamu e baita.
7 Haia, na bolangailana ana tale au ni uufilana. Lea ta iimola na langi si
haitamana uufilanalaa, tara na iimola gi langi gera si haitamana na lingee
doo taa na nia e uufia.
8 Ka urinae laugo, lea so ta wane ana oomea ka uufia na bungu uria
soelana mai na wane gi uria firulaa, ma na lingeena bungu nae langi kasi
folaa, tara gera si lea mai.
9 Haia, ka urinae laugo ani gamu, sulia lea mu bae ana baelaa na langi
ta iimola kasi haitamana, tara na baelaa gamu gi ka tatagwai go ana.
10 Na baelaa oro gi asianaa e nii la molaagali naa, ma na baelaa nae gi
sui go gera too ana manata gi.
11 Sui lea ta iimola e faarai fai nau ma nau langi kusi haitamana na
baelaa nia, e afetai gemere ka haitama mere kwailiu.
12 Nia naa, sulia na mu dooria hai muka too ana teni si falelaa faasia
na Aanoedoo Aabu, diana fuana muka hasi uria na falelaa nae gi na
haitamana ka faarigitaa na soefaataia.
13 Sulia e urinae, na iimola na e bae ana baelaa e'ete gi na nia lalafusia,
nia ka fooa fuana a God haia ka falea na waludalaa uria talamatailana taa
naa nia haea.
14 Sulia lea nau ku fooa ana baelaa e'ete gi na nau ku lalafusia, na
aanoedoo nau ana nia fooa, ma na manatagu ka langi si fooa.
15 Nia naa, nau tara ku fooa ana aanoedoo nau, ma nau tara ku fooa
laugo ana manatagu. Ma nau tara ku nguu ana aanoedoo nau, ma nau
tara ku nguu laugo ana manatagu.
16 Ana si kada gamu oofu uria fooalaa, lea gamu ka baelafea a God ana
aanoedoo gamu gi, ta iimola aai langi si haitamana na baelaa gamu, ma

afetai nia ka haea <<Amen>> uria faatailana nia aalafaafia taa gi na mu haea.
17 Ma sui boroi ana na fooalaa gamu uria baelafelana a God ka diana, langi musi adomia go ta iimola.
18 Nau ku baelafea God sulia nau ku bae ana baelaa e'ete gi na nau kusi haitamana, ma ku iili urinae ana si kada oro liufi gamu sui.
19 Ma sui boroi ana ka urinae, ana si kada ku too oofu fai nia na tooa gi uria fooalaa, nau ku dooria kuka haea go lima si baea na e bobola fai nia gera ka haitamana eeri kuka faatolomaida, faasia haelana aakwala tooni si baea ana baelaa na langi gera si haitamana.
20 Haia, oote waihaasi nau gi, e langi si diana fuana na manatalaa gamu gi ka iilingia na manatalana gala wela gi. Na gala wela gi dasi haitamana doo oro gi sulia na ta'alaa, ma e diana fuana muka iilifainia na gala wela gi urinae. Haia, diana fuana na manatalaa gamu gi ka iilifainia na tooa baita gi.
21 Sulia a Lord e haea i laona na Kekedelaa Aabu urii, <<Nau tara ku oodua kou teni tooa maadiu gi siana tooa nau gi eeri gera ka bae fuada ana baelaa e'ete gi. Ma sui boroi ana nau ku iili urinae, na tooa nau gi dasi dooria go fafurongolagu.>>
22 Nia naa, gia haitamana naa si falelaa ana baelaa e'ete gi, God e falea haia ni tei gera na langi gera si manata mamana gera ka haitamana a God e talaia na iimola na e bae. Ma si falelaa ana faarongolaa ana baelana God, a God e falea uria kwaiareilaa ana tooa na da manata mamana sui naa.
23 Nia naa, ana si kada tooa gi da manata mamana da oogu uria fooalaa, ma gera ka bae ana baelaa e'ete gi na langi gera si haitamana, ma lea teni iimola gi gera ka ruu mai na langi gera si manata mamana, tara gera ka manata hasa gamu mu ooewanea.
24 Haia, ma lea na tooa gi sui na gera oogu gera ka faarongo ana baelana God si kada ta iimola na langi si manata mamana ka ruu mai, tara nia ka haitamana nia too ana ta'alaa gi. Ma sulia na taa naa nia rongoa, nia ka haitamana laugo tara a God ka keto nia,
25 ma tara nia ka faatainia na manata aagwa nia gi, ma ka aabulo faasia na doo nae gi, ma ka bourure uria fooasilana God, ma ka bae urii, <<Mamana asianaa God e nii fai gamu.>>

Na fooalaa diana.

26 Oote waihaasi nau gi, ana si kada mu oogu mai uria fooalaa, si iililaa urinaa e diana uria iililana. E diana lea so tee iimola ka nguu ni baelafelana God, ma ta iimola aai tara ka faatolomai, ma ta iimola aai ka faarongo ana taa naa a God e faatainia fuana, ma tara ta iimola aai lau tara ka bae ana baelaa na langi si haitamana, ma tara ta iimola aai laugo tara ka oolisia na baelaa nae. Haia, na doo gi sui go na da iilia doo uria adomilana na tooa la soefaataia.
27 Ma lea teni tooa da bae ana baelaa e'ete gi na langi gera si haitamana, urinae bobola fai nia roo iimola go ma langi oolu naa gera ka bae. Ma gera ka langi si bae ana tesi kada. Ma ta iimola ka oolisia na baelaa nae gi.
28 Ma lea ka langi ta iimola hai ka oolisia na baea nae gi, haia, langi ta iimola si bae ana baelaa e'ete na langi gera si haitamana. Na iimola nae gi na da haitamana baelaa urinae, gera ka aaroaro go ada ma daka faarai la manatada fai nia a God go ana.

29 Ka urinae laugo, na tooa gi na gera faarongoa na baelana God, e bobola
fuana roo iimola langi ta oolu iimola go na daka faarai. Ma na tooa gi sui
gera ka fafurongo, ma gera ka manata sulia na taa naa gera bae sulia eeri
gera haitamana nia e o'olo langi e langi.
30 Ma lea so ta iimola na e gwouru seenae ma a God e faatainia ta doo
fuana, haia e diana fuana iimola na e bae ka bona na ana.
31 Gamu haitamana muka faarongoa na baelana God, sui langi lau
ana tesi kada, haia gamu sui muka faatolomai gamu kwailiu fai nia
kwaiareilaa.
32 Ma ta iimola na e faarongoa na baelana God, nia ka olosia na baelaa
nia.
33 Sulia a God langi kasi dooria na ngalulaa, ma lau ana nia ka dooria
na olosilaa fai nia na fanualamalaa.
Haia, nau ku too ana tee kwaieresilaa fuagamu na e iilingia na maluta
uria fooalaa gera na tooa gi sui na da manata mamana ana fera gi sui.
34 Nia urii: Ana si kada gamu mu oogu oofu uria fooalaa, langi musi
faalamainia na geni gi daka bae, ma lau ana gera ka too aaroaro go ada.
Nia iilingia na kwaieresia gami tooa Jiu gi e haea, na geni gi daka roosulia
na baelana aarai gera gi.
35 Lea ta geni e dooria ledilana tesi doo, nia ka ledia na aarai nia ana
si kada daaro too i luma daaro, sulia e kwaifaa'idai fuana na geni ka bae
ana si kada tooa da oogu oofu uria fooalaa.
36 Utaa naa gamu manata gamu baita asianaa naa? Na baelana God e
langi kasi ita mai faasi gamu. Ma langi gamu taifili gamu go naa a God e
falea na baelana fuagamu.
37 Ma lea so ta iimola ani gamu e manata ka too ana na falelaa faasia na
Aanoedoo Aabu ma nia langi lau ta profet, diana fuana nia ka haitamana
nau ku kekedea na kwaieresia a Lord i talana.
38 Haia, ma lea na wane urinae ka langi si roosulia si doo naa, haia langi
musi fafurongo ana taa naa tara nia ka haea.
39 Nia naa, oote waihaasi nau gi, diana fuana muka hasi uria faaron-
golana baelana God. Ma langi musi luia na tooa gi na da dooria bae ana
baelaa e'ete na langi dasi haitamana.
40 Ma e diana fuana na fooalaa gamu ka o'olo fai nia na fanualamalaa.

Sulia na tataelana Christ faasia maea.

15

1 Haia, oote waihaasi nau gi, ana si kada nae, nau ku dooria faamanata-
toogamu ana Faarongolaa Diana na nau ku ainitalo ana fuagamu ma muka
manata mamana rigita ana.
2 Lea na fiimamanalaa gamu e ngado ana Faarongolaa Diana nae na
ku ainitalo ana fuagamu, muka too ana mouria firi. Sui taa, lea na
fiimamanalaa gamu gi ka langi si mamana, langi musi too go ana mouria
firi.
3 Nau ku faatolomainia sui naa fuagamu totongenao na doo baita tasa
gi asianaa na da faatolomainia fuagu baa e urii: A Christ e mae naa uria
lafulana na aade ta'alaa gia gi, iilingia na Kekedelaa Aabu e haea.
4 Ma gera aalu nia, ma a God ka tatae nia uria mouria ana ooluna fe
dani sui, iilingia na Kekedelaa Aabu e haea.
5 Ma nia ka faatai fuana Peter ma sui fuana aakwala ma roo aposol gi.

6 Sui ana tesi kada lau, nia ka faatai fuana liufia lima talange fafurongo
nia gi. Ma orolada gera mouri ua go ada la molaagali, boroi ana bali ada
gera ka mae gi naa.
7 Sui, nia ka faatai fuana James, ma i buira nia ka faatai lau fuana oote
aposol gi sui.
8 Ma i isi, nia ka faatai laugo fuagu na kuka iilingia ta wela na da
suungainia uria futalaa.
9 Sulia ni nau na wane to'ou asianaa ana aposol gi, ma langi kusi
bobola haia gera ka alangi nau ana aposol, sulia nau ku iinokesia naa
na soefaataia a God.
10 Ma sui boroi ana nau ku urinae, i nau naa ta wane aposol, sulia a God
naa e aade nau ana sulia na rakedianalaa nia. Ma nau ku rao baita ka tasa
liufia na aposol aai gi. Haia, langi lau nau i talagu na ku rao, sulia a God
naa e falea na waludalaa fuagu eeri kuka rao fuana.
11 Haia, na faatolomailaa na melu ainitalo ana, langi kasi e'ete go sui
boroi ana faasi nau ma langi so ta aposol aai. Ma nia naa si doo na gamu
manata mamana naa ana.

Sulia na tataelaga faasia maea.

12 Haia, gami mi faatolomai gamu ana a God e tataea Christ faasia na
maea. Sui utaa naa bali ani gamu ka haea a God tara ka langi si tataea na
tooa da mae gi lau?
13 Sulia lea e afetai a God ka tataea na tooa gi na da mae gi, Christ laugo
langi kasi tatae.
14 Ma lea Christ langi si tatae faasia na maea, e langi ta faatolomaia uria
gemelu ka ainitalo ana ma e langi ta faatolomaia fuana gamu ka manata
mamana ana.
15 Ma langi lau na doo nae go ana, sulia lea so Christ langi si tatae, na
baelaa gemelu sulia a God e susuge go ana, sulia melu ainitalo na ana God
nia tataea Christ faasia na maea. Sui lea a God kasi tataea na tooa gi na
da mae, nia langi kasi tataea laugo a Christ.
16 Sulia lea so ka langi si waluda fuana tooa da mae gera ka tatae lau,
tama Christ laugo langi kasi tatae faasia na maea.
17 Ma lea a God kasi tataea a Christ, tama gamu manata mamana ana
sugea naa, ma tara muka ngalia na kwakwaelaa sulia na aade ta'alaa gamu
gi.
18 Ma urinae laugo, na tooa gi na da manata mamana ana a Christ ma
daka mae naa, gera kasi too ana mouria firi i langi.
19 Ma lea so na doo diana gi ana a Christ ka too ana si kada gia ka too
la molaagali nae go ana, gia ka bobola fuana da kwaimanatai gia ka tasa
liufia tooa gi sui.
20 Haia, gia haitama diana a God e tataea mamana a Christ faasia na
maea. Nia naa, gia ka haitamana laugo tara a God ka tatae gia na gi manata
mamana lea gia ka mae.
21 Na tooa gi sui gera ka mae sulia na tee wane, ma ka urinae laugo tara
a God ka tatae gia sulia na tee wane.
22 Sulia na tooa gi sui gera ka mae sulia gia naa na kwalafaa Adam na
eeta na iimola. Ma ka urinae laugo, tara a God e tatae gia sui uria mouria
sulia na fiimamanalaa gia ana a Christ.
23 Haia, a God e tatae Christ totongenao. Ma ni gia na tooa a Christ gi,
tara a God e tatae gia ana si kada a Christ e ooli mai ana.

24 Ma sui, fe dani i'isi ka dao mai, ma a Christ tara ka lafua na maalimaea
nia gi na gera initoo ma gera baita ma gera ka too ana mamanaa, ma tara
nia ka falea na Initooa nia fuana Maa nia a God.
25 Sulia a Christ e initoo lea ka dao ana si kada a God ka saitasa ana
maalimaea a Christ gi sui, ma ka aaluda farana aena a Christ.
26 Ma na maalimaea i'isi na a God ka faafunuia naa na maea.
27 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<A God e aalua na doo gi sui farana
aena.>> Sui gia haitamana a God kasi aalu nia i talana i farana aena Christ,
sulia nia naa na wane na e aalua na doo gi sui i farana aena Christ.
28 Haia, ma ana si kada doo gi sui ka too i farana initooa a Christ, haia
tara nia i talana, na Wela a God, tara ka aalu nia i talana farana God, na e
aalua na doo gi sui farana Christ. Ma ana si kada nae, tara a God ka initoo
usia doo gi teefou.
29 Haia, na tooa na da siuabu oolisia na tooa da mae naa. Lea a God kasi
haitamana tataea na tooa gi na da mae, uria taa na gera ka siuabu urinae?
Gera siuabu urinae, sulia gera haitama diana ana tara a God ka tataea na
tooa gi na da mae.
30 Haia, ma ni gemelu aposol gi laugo, melu ainitalongainia a Christ,
boroi ana tooa oro gi da hasi uria haumaelilamelu. Lea melu kasi
haitamana tara a God ka tatae gia, afetai melu ka maabe uria iililana na
raoa nae.
31 Oote waihaasi nau gi ae, ana fe dani gi sui go, teni tooa da doori
haumaeli nau. Nia mamana asianaa iilingia na lafelaa nau suli gamu e
mamana faafia na fiimamanalaa gamu ana Jesus Christ na Lord gia.
32 Nau ku daotoona afetailaa baita asianaa seegi Efesus, sulia na
maalimaea nau gi da iilingia doo fai ae kwasi gi ma gera ka dooria
haumaeli nau. Lea nau kusi fiitoo ana mouria firi na tara a God ka falea
fuagu, nau kusi maabe go uria daotoolana afetailaa urinae, sulia e langi ta
doo diana haia kuka ngalia ana si kada naa lao molaagali. Ma lea a God
kasi tataea tooa gi faasia na maea, diana fuana gia ka roo na aga sulia na
asi baea baa e haea, <<Gia ka fanga baita ma gia ka gwogwou baita na
aga, sulia langi si tau tara gia ka mae.>>
33 Haia, langi musi manata mamana ana doo susuge gi. <<Lea mu liliu
oofu fai nia na tooa ta'a gi, tara gamu ka iilingi gera.>>
34 Muka oolitai manata, ma muka aabulo faasia na aade ta'alaa gamu gi.
Sulia nau ku haitamana bali ani gamu langi gera si haitamana ua a God,
ma muka ida sulia na doo nae.

Na noniga e faalu ana si kada a God e tatae gia.

35 Haia, ta iimola ka soeledia oto ka urii, <<Tara a God ka tataea tooa da
mae utaa, ma na noni taa na tara gera ka too ana?>>
36 Haia, na oolisilaa nau urii: Na soeledilaa naa e ooewanea asianaa. Gia
gi iilingia na mige doo, sulia ana si kada da fasia na mige doo la gano, nia
ka mae fasi suifetei kafi bulao mai.
37 Haia, langi dasi fasia na ai baita la gano, ma lau ana da fasia na mige
doo go ana.
38 Ma a God tara ka falea na noni fuana mige doo nae iilingia nia e
dooria, ma si noni na e bobola laugo fai nia.
39 Haia, ma ka urinae laugo ana doo momouri gi na a God e haungaida,
sulia gera langi dasi bobola sui. Lea na iimola gi, na nonida e bobola. Na
doo fai ae gi, na nonida ka bobola. Ka urinae laugo ana manu gi ma na
iia gi, sulia gera e'ete sui go.

40 Ma a God e haungainia na doo oro gi lao molaagali naa ma i
mamangaa laugo. Ma na doo nae gi, nia haungaida gera aada diana sui go.
Ma doo gi nia haungaida i mamangaa, gera too ana aada dianalaa e'ete
faasia na doo gi la molaagali naa.
41 Sulia na hato e too laugo ana aada dianalaa nia i talana, ma na sinali e
too laugo ana aada dianalaa aai. Ma na bubulu gi e too ana aada dianalaa
gera ka e'ete laugo ana.

42 Ma ka urinae laugo ana si kada a God tara ka tataea na tooa gi na da
mae. Sulia ana si kada ta iimola e mae, da aalua na nonina, ma tara ka
fura. Ma ana si kada a God tara ka tataea, na noni faalu nia nae kasi mae
lau too ka tau.
43 Haia, ma ana si kada da aalua ta noni la gano, nia kasi aada diana ma
ka langi si rigita. Haia, ma ana si kada a God tara ka tataea, nia ka oolisia
eeri na noni naa ka aada diana ma ka rigita.
44 Ma na noniga na da aalua la gano, nia naa na noni ana molaagali naa.
Ma si kada a God tara ka tatae gia, tara gia ka too ana noni faalu gi na e
bobola uria toolaa i langi. Sulia lea so gia ka too ana noniga na e bobola
uria toolaa la molaagali, tara gia ka too laugo ana noniga na e bobola uria
toolaa i langi.
45 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea ka urii, <<A God e haungainia na wane
mouri totongenao na hatana Adam.>> Haia, ma a Christ na gia alangia ana
<<Adam i'isi>>, nia naa na Aanoedoo na e falea na mouria faalu.
46 Na mouria firi langi si lea mai nao, sulia gia ka mouri fasi la molaagali
suifetei gia kafi mouri i langi.
47 Haia, na eetana Adam, a God e haungainia ana na gano la molaagali.
Ma na ruana Adam, e lea mai faasia i langi.
48 Ma na tooa gi na da too la molaagali, daka iilingia a Adam na a God
e haungainia ana gano la molaagali. Ma na tooa gi na da too i langi, daka
iilingia a Christ na e lea mai faasia i langi.
49 Ana si kada naa, na noniga ka iilingia na nonina Adam na a God e
haungainia ana gano. Ma ka urinae laugo, na noni faalu gia gi tara ka
iilingia na nonina Christ na e lea mai faasia i langi.

50 Haia, oote waihaasi nau gi ae, na noniga na e too ana mariko fai nia
abu la molaagali, e langi si bobola uria ruulaa laona Initooa a God. Ma na
noniga na e haitamana ka mae, e afetai ka too ana mouria firi.

51 Haia, mu fafurongo fasi uria na baelaa nau gi, sulia nau ku faarongo
ana doo aagwa. Teni iimola aga na gi manata mamana, tara dasi mae. Ma
lau ana, a God tara ka oolisiga.
52 Ma si doo na tara ka ali'ali asia go, iilingia na mamafulana maana
iimola. Ana si kada tara a God ka aadea na bungu ka aangi ana fe dani isi
fuana molaagali naa, sui nia kafi tataea na tooa gi na da mae sui naa, ma
langi dasi mae lau. Ma na tooa gi ani gia na langi dasi mae ua, a God tara
ka oolisi gera eeri daka too ana noni faalu gi.
53 Sulia na noniga e haitamana ka mae, tara a God ka oolisia eeri ka
mouri totoo firi.
54 Ana si kada a God e oolisia na noniga urinae ma gia ka langi si mae
lau, nia e faamamana na Kekedelaa Aabu na e haea, <<A God e saitasa ana
maea, ma na maea ka funu naa!>>

55 Ma na Kekedelaa Aabu e haea lau ka urii, <<Na maea e langi si saitasa
lau ana, ma e afetai na maea ka falea na fiilaa.>>

56 Aena taa na tooa gi gera ka mae sulia gera aadea na ta'alaa gi. Ma
gera too ana aade ta'alaa sulia gera aaburongo ana Kwaieresia a God gi.
57 Haia, i gia naa mone, gia ka baelafea a God, sulia gia kasi mou naa
ana maea, sulia a Lord gia a Jesus Christ e faamouri gia.
58 Nia naa, oote waihaasi diana nau gi ae, muka faangadoa na
fiimamanalaa gamu gi ana Christ. Ma muka tasa dongaa ana na raoa gamu
gi fuana a Lord, sulia gamu mu haitamana si doo na gamu iilia fuana a
Lord langi kasi tatagwai.

Na malefo ni kwai'adomia na tooa i Judea.

16

1 Haia, nau ku oolisia na kekedelaa gamu gi sulia na malefo na tara mu
konia uria adomilana na tooa na gera manata mamana gi ma daka too i
Judea. Nau ku dooria muka iilia na taa na ku eeresia laugo na soefaataia
gi lao lolofaa i Galesia.
2 Ana Sandei gi sui, e diana fuana tee iimola ma tee iimola ani gamu
ka aade aagau ana si taa na tara nia ka falea, ka bobola fai nia si taa naa
haitamana nia ka ngalia ana raolaa nia, ma nia ka taingainia. Haia, lea
gamu mu iili urinae, ana si kada nau ku dao mai siagamu, langi musi konia
lau tesi malefo, sulia e aade aagau sui naa.
3 Haia, ma ana si kada ku dao kou ana, tara nau ku kekede fuana na
wane baita gi la soefaataia i Jerusalem eeri na tooa gi na mu aadafilida
gera ka ngalia mai fai nia na falelaa gamu, eeri na wane baita gi gera ka
haitamana uria taa na tooa nae gi gera ka dao mai.
4 Ma lea ka diana nau ku lea ana si kada nae laugo uria i Jerusalem, gera
ka lea fai nau.

Na manata a Paul gi.

5 Nau tara ku lea siagamu i Korint ana si kada ku liu Masedonia, sulia
nau ku manata tara kuka lea fasi uria Masedonia.
6 Ma ana si kada nau ku nii naa seenae fai gamu, nau tara ku too fai
gamu sulia teni fe sinali gi, ma tara nau kuka too oto fai gamu lea ka dao
ana si kada na uuni gwagwaria e sui. Ma ana si kada nau ku tasa dongaa,
e diana asianaa fuana muka adomi nau ana lealaa nau uria fai naa tara
kuka lea uria.
7 Nau langi kusi dooria daotoo gamu go agu fuana si kada kukuru. Ma
lau ana, nau ku dooria kuka too kele tau fai gamu, lea so a Lord ka
faalamainia.
8 Nau ku manata tara ku too i see Efesus lea ka dao ana fe dani gera
alangia ana Pentekos, sui kufi lea.
9 Nia waluda fuana kuka iilia na raolaa baita i seegi fuana a Lord, boroi
ana na maalimaea oro na Faarongolaa Diana gi laugo na gera too i see.
10 Haia, lea a Timothy e dao kou siagamu, muka iili diana fuana, sulia
nia laugo na wane raoa a Lord iilingi nau.
11 Langi molu si manata to'ou ana Timothy. Ma ana si kada nia ka tasa
dongaa ana lealaa nia, muka adomia, ma muka faatainia na rakedianalaa
gamu fuana, eeri nia ka bobola uria oolilaa mai see siagu. Sulia nau ku
kwaimaasimaasia fai nia teni tooa gi laugo na da manata mamana.
12 Haia, ma Apolos na waihaasi gia, sui boroi ana nau ku haea e diana
lea so nia ka daotoo gamu ana si kada teni waihaasi gia gi da dao laugo
kou siagamu, nia kasi manata hasa diana fuana ka lea kou siagamu ana si

kada nae. Sui boro, ana ta kada lau lea ka waluda fuana, tara nia kafi lea kou siagamu.

Na baelaa i'isi gi.

13 Haia, muka aadaada, ma muka tasa dongaa ana fiimamana rigita gamu gi. Ma muka too faasia na moulaa, ma lau ana, muka faangadoa na fiimamanalaa gamu gi.

14 Ma so tesi taa naa muka iilia, muka faatainia na rakedianalaa gamu gi.

15 Haia, gamu mu haitamana na wane totongenao na e manata mamana seenaa siagamu i Gris nia naa a Stefanas fai nia gula bara nia. Gera sui da rao rigita uria adomilana tooa a God gi. Oote waihaasi nau gi, nau ku ii ani gamu,

16 eeri muka roosulia baelana aai tooa mala a Stefanas ma na gula bara nia fai nia teni iimola gi lau na da rao fai gera.

17 Nau ku eele asianaa sulia na daolana Stefanas, Fotunatus, ma Akaikus, sulia gera too fai nau, sui boroi ana i gamu kasi bobola uria toolaa fai nau.

18 Gera faaele nau iilingia gera faaele gamu laugo. Lea doo muka faatainia na faabaitalaa gamu gi fuana aai tooa urinae gi.

19 Haia, na soefaataia gi la lolofaa i Asia gera falea kou baelaa diana gera gi fuagamu. Ma Akuila ma ni Prisila fai nia ni tei gera na gera oogu la luma gera uria fooalaa, gera sui go gera falea kou laugo na baelaa diana rigita gera gi fuagamu.

20 Ma na tooa na da manata mamana gi sui na da too seegi, gera laugo gera falea baelaa diana gera gi fuagamu.

Haia, ma ni gamu sui go muka faatainia rakedianalaa gamu gi fuagamu kwailiu, ana si kada muka riki gamu gi.

21 Haia, si baelaa i'isi nau fuagamu na nau i talagu ku kedea kou na ana abagu. Si baelaa diana nau fuagamu sui.

22 Ma lea ta iimola langi si rakediana fuana a Lord, nau ku dooria a God ka falea kwakwaelaa fuana.

Ma nau ku dooria asianaa hasa a Lord Jesus ka ooli na mai.

23 Nau ku dooria a Lord gia a Jesus ka tasa dongaa ana rakedianalaa nia fuagamu.

24 Ma nau laugo ku rakediana fuagamu sulia a Jesus Christ.

RUANA NA KEKEDELAA A PAUL FUANA SOEFAATAIA I KORINT

1 I nau a Paul ta wane ana aposol a Jesus Christ sulia na kwaidoorilaa
a God. Nau fai nia a Timothy na waihaasi gia mere kekede kou fuagamu
na soefaataia a God i Korint ma laugo fuana tooa gi sui na da manata
mamana ma gera ka too la lolofaa Gris.
2 Nau ku fooa haia a God a Maa gia ma a Lord Jesus Christ ka rakediana
fuagamu ma ka falea na fanualama fuagamu.

Baelafelaa fuana God.

3 Gia ka baelafea God na Maa nia a Lord gia Jesus Christ. I nia na Maa
ana kwaimanatailaa fuaga, ma nia naa na gwoufutana na kwai'adomilaa
gi sui.
4 A God ka adomi gia kada gia too ana afetailaa gi, haia gia ka adomia
laugo teni tooa gi na gera daotoona na kwalukaela afetailaa gi. Gia bobola
uria adomilana tooa gi, sulia na kwai'adomilaa naa a God e falea fuaga.
5 Sulia boroi ana gia ka daotoona nonifiilaa oro gi iilingia a Christ, urinae
laugo na kwai'adomilaa a God fuaga ka baita sulia a Christ.
6 Ma si kada gemelu ka nonifii, na nonifiilaa nae hai ka adomi gamu
ma ka falea na mouria firi fuagamu. Ka urinae laugo ana si kada a God e
adomi gemelu, nia ka adomi gamu laugo, ma ka faarigita gamu eeri muka
bobola uria gwaromaabelaa ana si kada muka faalamainia na tooa gi na
gera faanonifii gamu iilingia gera aadea fuamelu.
7 Ma sulia e urinae, na manata ngadolaa gemelu ani gamu e rigita, sulia
melu haitamana naa mu liu ana afetailaa iilingia laugo melu liu ana, ma
a God tara ka adomi gamu iilingia nia e adomi gemelu laugo.
8 Haia, oote waihaasi gi, gemelu dooria muka haitamana na afetailaa
baita na melu daotoona ana si kada melu too ana la lolofaa i Asia. Ana
si kada nae, gemelu manata hasa tara melu ka mae, sulia na afetailaa i
seenae e baita ka tasa.
9 Melu manata hasa na mourilamelu lao molaagali e garangia ka sui.
Haia, ana si kada naa, gemelu haitamana na doo nae gi e fuli fuamelu
haia melu ka langi si fiitoo ani gemelu i talamelu, ma melu ka fiitoo amelu
ana God, na e haitamana ka tataea na tooa da mae.
10 A God ka adomi gemelu hai melu si mae ana si afetailaa nae gi. Ma
nia tara ka adomi gemelu laugo eeri na maalimaea gemelu gi dasi bobola
uria haungilamelulaa. Gemelu ka fiitoo ani nia tara nia ka tasa dongaa
ana kwai'adomilaa nia fuamelu urinae,
11 ana si kada mu adomi gemelu ana na fooalaa gamu gi. Nia naa, a
God tara ka faadiana gemelu sulia na tooa gi da gani urinae fuana ana si
kada oro gi. Nia naa, na tooa oro gi tara gera ka baelafea a God sulia na
kwai'adomilaa nia fuamelu.

Si oolisilaa la manata a Paul gi.

12 Oote waihaasi, melu lafe sulia melu haitama diana ana aabulolaa
melu fuana na tooa gi e diana ma ka mamana, ma e tasa fuagamu. Na
aabulolaa melu e urinae langi lau sulia na liotooa ana iimola gi, ma sulia
na kwai'adomilaa a God fuamelu.

13-14 Gemelu melu kedea kou sulia na doo gi e bobola go fuana molu ka
haitamana. Ma sui boroi ana langi molu si haitama diana ani gemelu ana
si kada nae, nau ku dooria tara molu ka haitama diana ani gemelu, haia
ana fe dani a Lord gia Jesus ka ooli mai, tara muka lafe suli gemelu iilingia
laugo ni gemelu melu lafe suli gamu.
15 Ma sulia nau ku haitama diana ana doo nae gi, nau ku manata tara
ku daotoo gamu i nao, haia kuka adomi gamu ana roo si kada.
16 Sulia nau ku manata hasa ana si kada ku lea uria Masedonia, tara nau
ku liu kou siagamu. Ma ana si kada ku ooli mai ana, tara nau ku liu laugo
siagamu, eeri molu ka adomi nau ana lealaa nau uria la lolofaa i Judea.
17 Ma sulia e langi kusi iilia, muka manata oto hasa na manatagu e oolisi
asianaa ana si kada oro gi. Ma muka manata laugo oto hasa na manatalagu
e iilingia manatalana na iimola gi na da roosulia na kwaidooria ta'a gera
gi, sulia gera haitamana sugelaa ana si kada gera ka haea ana doo gi, sui
boroi ana gera haitamana e langi dasi faamamana naa.
18 Haia, na baelaa nau ana kekedelaa naa e mamana iilingia na
mamanaa ana baelana God. I nao mai ana si kada nau ku haea tara ku
lea kou siagamu, nau ku manata tara nau ku lea mamana mai.
19 Sulia na Wela a God a Jesus Christ na gemelu Silas fai nia Timothy
melu ka ainitalongainia fuagamu, nia kasi susuge urinae. Ma lau ana, nia
naa na wane na e faamamanaa na baelana God.
20 Sulia a God e faamamanaa na bae aalualua nia gi sui ana Jesus Christ.
Nia naa, gia ka bobola uria haelana <<Amen>> sulia na baelana God, eeri
gia ka faatainia gia aalafaafia. Urinae gia ka baelafea a God.
21 Ma a God naa, nia e aade gemelu ma i gamu laugo gia haitamana gia
too na ana mouria firi sulia a Christ. Ma a God laugo na e aadafili gia,
22 ma ka falea na mamalafooa fuaga uria faatailana gia naa na tooa nia
gi, ma ka falea na Aanoedoo Aabu fuaga uria toolaa laona mangoga, eeri
gia ka haitamana laugo tara a God ka falea na doo diana oro gi fuaga.
23 Haia, a God e haitamana na baelaa nau gi e mamana asianaa, sulia nia
e haitamana mourilagu. Nia e haitamana si taa naa e aadea nau langi kusi
lea kou uria daotoolaa molu i Korint haia langi kusi faaliobukonulagamu
ma na ngatafilagamu.
24 Langi melu si dooria baitalaa usi gamu ana suungai gamulaa ana
taa gi na gamu mu manata mamana ana. Sulia melu haitamana na
fiimamanalaa gamu ana Christ e rigita naa. Ma lau ana, melu ka dooria
adomilaa gamu, haia muka eele.

2

1 Aena si doo naa, nau langi kusi lea go kou siagamu, sulia e langi kusi
dooria aadea molu ka liobukonu.
2 Sulia lea nau ku faaliobukonu gamu, tara ni tei naa ka faaele nau?
Langi go ta iimola, sulia nau ku aadea muka liobukonu.
3 Aena si doo naa, nau ku kekede kou fuamolu i nao. Langi kusi doori
daotoolamolu ma kuka faaliobukonu gamu na tooa na ku dooria muka
faaele nau. Sulia nau ku haitamana lea nau ku eele, gamu sui laugo muka
eele.
4 Kada baa nau ku kekede kou ana fuagamu, nau ku liobukonu asianaa
ma na kafo na maagu gi ka iigwa sulia ku aangi. Nau langi kusi kekede kou
fuagamu eeri muka liobukonu, ma ku kekede kou haia muka haitamana
na rakedianalaa baita nau fuagamu sui.

Manata lukelana na wane na e aade ta'a.

5 Haia, ma fuana na wane na e aade ta'a i seenaa, nia kasi faaliobukonu nau, ma nia ka faaliobukonu teni iimola ani gamu. Langi kusi haea nia faaliobukonu gamu sui, sulia nau kusi dooria faabaitaa na baelaa ni kwaingatafilaa nau ani nia.
6 Sulia orolagamu mu falea kwakwaelaa fuana, ma e bobola naa.
7 Ma ana si kada naa, diana fuana muka manata lukea naa, ma muka bae kwaiareia fuana, aata nia ka liobukonu asianaa ma ka iilingia ka mae naa sulia liobukonulaa nia.
8 Nia naa, nau ku gani gamu hai muka faatainia fuana gamu mu rakediana mamana fuana.
9 Aena taa baa nau ku kekede kou i nao sulia nau ku dooria iilitoo gamu, haia kuka daotoona lea so muka roosulia na kwaieresia nau gi sui.
10 Ma si kada mu manata lukea ta iimola, i nau laugo ku manata lukea. Sulia lea ta iimola ka aade ta'a ma nau kuka manata lukea, iilingia a Christ e too fai nau ma ka rikia taa naa nau ku iilia. Ma nau ku manata lukea, haia kuka adomi gamu.
11 Ma nau ku dooria manata lukea, aata a Satan ka baita usi gia. Sulia gia gi haitamana taa naa doo ta'a gi e dooria ka iilia ani gia.

Manata a'abolaa a Paul kada nia too i Troas.

12 Haia, ana si kada nau ku dao i Troas uria ainitalolaa ana Faarongolaa Diana sulia Christ, nau ku daotoona a Lord e aadea ka waluda fuamelu haia melu ka rao i seenae.
13 Sui boroi ana ka urinae, nau ku manata a'abo baita asianaa, sulia e langi kusi daotoona haasi gia a Titus. Nia naa e aade nau ku bae ni aalualua fuana tooa gi seenae, ma kuka lea na agu fui i Masedonia.

Na raolaa gera Paul.

14 Haia, nau ku baelafea God! Sulia nia aadea gia ka aalua tee doo fai nia Christ. Ma ana a Christ a God ka saitasa ana doo ta'a gi, ma nia ka faatainia hasa gia naa gi adomia ana saitasalaa nia. Sulia a God e aadea gia ka ainitalongainia na faarongolaa sulia a Christ ana fera gi sui. Ma na faarongolaa nae, nia iilingia ta doo momoko diana na e lea uria gula gi sui.
15 Sulia gia ka iilingia na ai momoko na a Christ e narea. Ma na hasuna ai momoko nae ka dalafaa fera gi sui, eeri na tooa gi na tara gera ka too ana mouria firi fai nia na tooa gi na tara daka ngalia kwakwaelaa, gera sui daka mokotoona.
16 Haia, ma na tooa na tara gera ngalia kwakwaelaa faasia a God, na Faarongolaa Diana ka iilingia na doo momoko ta'a na e haumaelida. Ma na tooa na a God e faamourida, na Faarongolaa Diana ka iilingia na doo momoko diana na e ngalia mai na mouria firi fuada. Haia, nia aada mala langi ta iimola si bobola uria ainitalolaa ana Faarongolaa naa.
17 Haia, ka urinae boroi ana, gemelu langi melu si iilingia na tooa oro gi na dasi manata baita ana na Faarongolaa naa God. Sulia gera ka iilingia na tooa na da faafolia ana doo liu to'ou gi hai gera ka tooda malefo ana. Ma ni gemelu, melu ka ainitaloa na Faarongolaa Diana, sulia a God e oodu gemelu. Ma nia naa melu ka haea na doo mamana gi, ma melu ka rao fuana a Christ. A God e haitamana na doo nae gi sui nia mamana.

Na tala faalu siana God.

3

1 Haia, i gamu mu manata hasa gemelu melu lafe lau ana baea nae gi?
I gemelu si iilingia teni tooa gi na gera faatolomai gi, sulia langi melu si
dooria na kekedelaa faasia na soefaataia gi fuagamu eeri ka faatainia hasa
gera ka aalafaafia na faatolomaia gemelu. Ma langi melu si dooria laugo
na kekedelaa faasi gamu urinae.
2 Sulia gamu naa na mu iilingia na kekedelaa urinae, sulia na
fiimamanalaa gamu e faatainia na raolaa gemelu e diana teefou. Gemelu
haitamana naa doo nae fai nia na tooa gi sui.
3 Ma na fiimamanalaa gamu na e iilingia na kekedelaa nae, a Christ
naa e kekedea doo nae, ma ka falea fuamelu. Ma nia langi si kedea ana
baero, ma nia iilingia ka kedea ana Aanoedoo a God na e mouri. Ma nia
kasi kekede fafona ta fou iilingia na kwaieresia gi na a God e falea fuana
Moses, ma nia e kekede lao mourilaa gemelu.
4 Aena taa na gemelu ka haea na doo nae gi sulia na fiimamanalaa
gemelu ana God e baita asianaa sulia a Christ.
5 Gemelu kasi haea gemelu bobola uria raolaa nae sulia na haita-
madoolaa gemelu. Ma a God ana na e falea na wawaluda nae fuamelu.
6 A God naa na e adomi gemelu, eeri melu ka bobola uria faatolomailaa
sulia na tala faalu siana God. Ma na tala faalu nae, langi lau na doo ana
kwaieresia kedelana gi, ma na tala faalu nia na doo ana Aanoedoo Aabu.
Sulia na kwaieresia kedelana gi e falea maea, ma na Aanoedoo Aabu e
falea mouria firi.
7 Ma ana si kada God e kedea ana na kwaieresia gi ua na mai fafona na
rebe fou gi, na raralana mamanaa nia God ka rara galigalia a Moses. Ma
na maana a Moses ka sinasina sulia na raralana mamanaa a God, ma ka
sinafia maana tooa Jiu gi, ma e afetai daka aada uria na maana, boroi ana
na sinasinalana maana a Moses ka rara to'ou. Haia lea na kwaieresia gi e
falea maea ka dao ana baitalaa urinae,
8 na baitalana raolana Aanoedoo Aabu e baita ka tasa.
9 Haia, na eetana tala ana kwaieresia gi na e haitamana ka falea
kwakwaea, lea nia ka initoo, haia na tala faalu na e falea mouria firi,
nia ka initoo ka tasa.
10 Ma na initoo ana eetana tala nia iilingia doo tatagwai ana si kada nae,
sulia na tala faalu na e initoo baita ka tasa.
11 Sulia lea na eetana tala na e haitamana ka sui nia e initoo, na tala
faalu na e too firi nia ka initoo baita ka tasa.
12 Ma sulia gia haitama diana ana tara gia ka too ana mouria faalu, nia
na aadea langi melu si mou uria ainitalolaa ana Faarongolaa Diana.
13 Langi melu si iilingia a Moses baa e aalua si maku usia na maana haia
na tooa i Jiu gi langi dasi rikia na sinasinalaa baa i maana ka lea rorodoa
ka sui.
14 Ma na tooa i Jiu gi i nao mai, afetai gera ka haitamana taa naa a God
e dooria. Ma ana si kada nae laugo, na manatana na tooa i Jiu gi e iilingia
da suufaafia ana maku baa Moses e aalua usia na maana, sulia afetai gera
ka haitamana na Kekedelaa Aabu sulia na eetana tala siana God. Haia, lea
ni tei naa ani gera na e manata mamana ana Christ, God haitamana ka
lafua si doo naa e suufaafia na manatalana eeri nia ka haitamana.
15 Ma i tara'ena boro lea gera ka iidumia na Kwaieresia a Moses gi, langi
gera si haitamana ua go ada.

16 Haia, a God e haitamana ka lafua na doo naa gi e suufaafia na
manatalada, sulia na Kekedelaa Aabu e haea sulia a Moses urii, <<Ana
si kada nia e aabulo siana a Lord, nia ka lafua na maku baa faasia na
maana.>>
17 Haia, na Lord naa gera bae sulia nia na Aanoedoo Aabu. Ma lea
ta iimola e too na ana na Aanoedoo Aabu i laona mourilana, nia ka too
nonilaa naa faasia na kanilaa ana kwaieresia gi fai nia na ta'alaa gi.
18 Nia naa, i gia sui na gia manata mamana, gia ka faatainia na initooa
a Lord, sulia e langi ta doo kasi suufaafia na maaga. Ma na initooa nae e
lea mai faasia a Lord na Aanoedoo Aabu, nia naa aadea gia ka iilingi nia
eeri na initooa gia ka tasa dongaa ana haulaa ana baita.

Na raralana a Christ.

4

1 Sulia na kwaimanatailaa a God fuagami, nia ka oodu gami uria iililana
na raolaa nae ana ainitalolaa. Nia naa, na eelelaa gami uria raolaa nae e
afetai ka lafu.
2 Ma gami mi aabulo naa faasia na aabulolaa aagwa fai nia na doo
kwaifaa'idai. Ma gami langi misi suge, ma langi misi oolisia na baelana
a God. Ma lau ana, gami ka haitamana faarongolaa ana doo mamana gi,
eeri a God fai nia na tooa gi sui gera ka aalafaafia na raolaa gami.
3 Sulia lea na Faarongolaa Diana na gami ainitalo ana e afetai uria
haitamanalana, ka afetai fuana na tooa gi go na tara langi dasi ngalia
na mouria firi.
4 Gera ka langi si manata mamana, sulia a Satan e suufaafia na
manatalaa gera gi. A Satan naa wane na gera fooasia. Nia lui gera eeri
langi dasi rikia na raralaa na e lea mai faasia na Faarongolaa Diana sulia
na initooa a Christ na e iilingia teefou a God.
5 Sulia ni gemelu langi melu si ainitalo ani gemelu talamelu. Ma lau ana,
melu ainitalo ana a Jesus Christ naa na Lord. Ma melu ka haea gemelu na
wane ni raoa go amelu uria adomilagamu fai nia baelafelana a Jesus.
6 Ana si kada God e haungainia ana doo gi sui, nia ka bae urii,
<<Na raralaa ka kwesu laona rorodoa.>> Ma nia laugo ka faafolaalia na
manataga, hai gia ka haitamana na initooa a God na a Christ e faatainia.
7 Haia, ma gemelu iilingia na kufi doo gi na gera haungainia ana gano
go ana ma ka fungu ana doo diana asianaa gi. Sulia boroi ana gemelu
langi lau wane baita gi, melu ka iilia na raolaa diana. God e aade gemelu
urinae, haia ka faatainia na mamanaa baita uria raolaa nae na doo nia,
ma langi lau na doo gemelu.
8 Ana si kada oro melu daotoona afetailaa gi, ka urinae boroi ana gemelu
tasa dongaa ana raolaa gemelu. Ma ana teni si kada, gemelu si haitamana
taa naa tara ka fuli fuamelu, ka urinae boro gemelu fiitoo ua ana a God.
9 Ma sui boroi ana gemelu ka too ana maalimaea oro gi, a God langi
kasi lugasi gemelu. Ma sui boroi ana na maalimaea gemelu gera ka rabusi
gemelu, langi dasi haumaeli gemelu.
10 Ma ana si kada gi sui, gera dooria haungilamelu iilingia da haungia a
Jesus. Haia, na doo nae gi e urinae eeri na tooa gi sui gera ka haitamana
nia e mouri ua, sulia nia e aadasuli gemelu.
11 Ma ana si kada gi sui gera dooria haungilamelu sulia melu ainitalo ana
Jesus. Sui ka diana go ana, sulia na tooa gi da haitamana Jesus e mouri
ua, sulia nia ka aadasuli gemelu.

12 Nia naa, da dooria haungilamelu, sulia na raolaa gemelu. Ma ni gamu
mone mu ngalia na mouria firi, sulia na raolaa gemelu.

13 Na Kekedelaa Aabu e haea urii, <<Nau ku manata mamana ana God,
ma nia naa aadea kuka bae suli nia.>> Ma na fiimamanalaa gemelu ka
urinae laugo, sulia gemelu bae sulia a God sulia melu manata mamana
ani nia.
14 Gemelu haitamana a God, na e tataea a Lord Jesus uria mouria, tara
nia ka tatae gemelu laugo iilingia Jesus, ma ka ngali gemelu fai gamu laugo
uria toolaa fai nia.
15 Haia, ma aena taa na melu ka liu laona afetailaa gi, haia ka adomi
gamu. Ma ana si kada na tooa oro gi gera haitamana na rakedianalaa a
God uria faamourilaa, na tooa oro gi tara gera ka baelafe nia.

16 Sulia e urinae, na eelelaa gemelu afetai ka lafu. Boroi ana maedani gi
sui na noni gemelu gi ka hau ana makeso, ana fe dani gi sui laugo a God
e faarigitaa na aanoedoo gemelu gi.
17 Ma na afetailaa gi na melu liu ana si kada nae, tara gera ka sui. Ma
sulia melu liu ana si doo naa gi, tara a God ka falea na initooa baita na
e totoo firi fuamelu. Ma na initooa na tara gemelu ngalia, nia e baita ka
tasa liufia na afetailaa gi na melu too ana ana si kada nae.
18 Sulia gemelu melu si manata sulia na doo gi na haitamana melu ka
rikida, ma si doo gi na melu si bobola uria rikilana ana si kada nae. Sulia
na doo gi na melu rikida kasi too tau, ma na doo gi na melu si rikida ka
totoo si sui.

5

1 Sulia gia haitamana ana si kada na noniga e mae, tara a God ka falea
na noni faalu gi fuaga uria toolaa i langi. Sulia ana si kada naa, na noniga
e iilingia na luma gi la molaagali, na tara gera ka oogosia ana. Sui tara gia
ka too laona doo iilingia luma gi na a God e haungainia i langi na e totoo
firi.
2 Ana si kada nae, gia ka dooria asianaa lugasilana molaagali naa eeri a
God ka falea na noni faalu fuamelu na e nii i langi.
3 Ma ana si kada gia too ana i langi, tara gia ka too ana noni faalu.
4 Haia, ma ana si kada gia too ua ana la molaagali naa, na noniga e
dadaola sulia na afetailaa gi. Ma boroi ana langi gia si dooria go lugasilana
noniga, gia ka dooria toolaa ana si noni faalu gia i langi, haia na noniga
na e haitamana ka mae, a God tara ka oolisia ana si noni gi na e totoo firi.
5 Haia, a God e aade aagau naa ani gia hai ka fuli urinae. Ma nia ka
falea laugo na Aanoedoo Aabu na mamalafooa na e faatainia tara a God
ka iili urinae fuaga.

6 Nia naa aadea gia si mou ana ta doo. Ma gia ka haitamana ana si kada
gia ka too ua ana noniga na la molaagali, e langi gia si too ua fai nia a
Lord i langi.
7 A Lord, na gia manata mamana ana, nia naa e talai gia ana toolaa la
molaagali naa, ma e langi gia si lea sulia na doo na gia haitamana rikilana
la molaagali.
8 Ma gia si mou uria maelaa. Sulia gia ka dooria haso gia ka lea na aga
faasia si nonidoo naa gi ana molaagali, haia gia ka too ana fera mamana
gia i langi fai nia a Lord.

9 Haia, sui boroi ana lea so gia ka too ua la molaagali naa langi so gia ka too i langi, na kwaidooria gia na e baita ka tasa naa na haia gia ka faaelea a Lord.
10 Sulia gia sui go, tara gia ka take naona Christ, eeri nia ka keto gia. Ma tara nia ka falea na kwaiaraa gi ma langi kwakwaelaa gi fuana tee iimola ma tee iimola ani gia, sulia na doo diana ma na doo ta'a gi na gi iilia i seegi la molaagali.

Gia naa na ruana a God sulia a Christ.

11 Haia, sulia gemelu haitamana na keketolaa a Lord nia e kwaifaamouri asianaa, nia naa melu ka iiliili uria adomilana na tooa gi hai daka manata mamana laugo. A God e haitamamelu teefou, ma nau ku dooria gamu teefou laugo muka haitamamelu.
12 Haia, ma na baelaa nau naa gi, langi lau hasa nau ku dooria haia muka tango gemelu. Ma lau ana, melu dooria hai muka eele sulia na raolaa o'olo gemelu, eeri muka bobola fai nia oolisilana tooa gi na gera aada go ada uria maana iimola ma langi lau uria aabulolana.
13 Teni tooa gi gera haea gemelu melu ooewanea. Haia, gera bae urinae sulia gemelu rao rigita asianaa fuana a God. Ma e mamana, gemelu melu si ooewanea, ma nia naa aadea gemelu ka bobola uria adomilagamu.
14 Gemelu ka rao rigita, sulia melu haitamana a Christ e rakediana fuaga. Sulia gemelu haitamana laugo taifilia Christ go na e mae oolisia na tooa gi sui, ma iilingia tooa gi sui da mae fai nia.
15 Nia mae uria ka faamouria na tooa gi sui, eeri na tooa na gera ka too ana mouria faalu, langi dasi too uria iililana na kwaidooria gera gi, ma lau ana na kwaidooria a Christ, na e mae ma ka tatae laugo uria faamourilada.
16 Nia naa, na manata na gia manata sulia ana ta iimola langi lau iilingia na manata gera tooa na langi dasi manata mamana ana Christ. Ma sui boroi ana si kada e sui ua na mai na manatalaa gia gi e urinae sulia gia manata garo hasa Christ nia ta wane go ana, ana si kada nae, gia haitamana nia langi lau ta wane go ana.
17 Ma lea ta iimola e manata mamana ana a Christ, nia ka hau ana iimola faalu. Na doo aai kwali ka sui naa, ma na doo faalu gi ka dao na mai.
18 A God e iilia si doo naa gi sui go sulia a Christ. Nia ka bulasi gia faasia na maalimaea nia gi uria na iimola kwaimaani nia gi. Ma nia ka falea si raoa fuamelu ana na bulasilana iimola aai gi, hai so gera ka hau laugo ana na iimola kwaimaani nia gi.
19 Na doo na melu ainitalo na ana na God e aadea tooa gi sui gera ka ruana fai nia sulia a Christ. Ma nia ka manata lukea na aade ta'alaa gera gi. Ma nia ka falea na raoa fuamelu haia melu ka ainitalo ana na Faarongolaa Diana sulia a God naa e oolisia na tooa uria ruana nia gi.
20 Nia naa, gemelu naa na wane gi ni haelana na baea a Christ. Ma ana si kada gi melu ka ainitalo ana, nia iilingia a God i talana naa e bae. Haia, ma sulia a Christ, gemelu ii ani gamu haia muka faalamainia a God ka bulasi gamu faasia na maalimaea nia hai muka hau ana na iimola kwaimaani nia gi.
21 Sui boroi ana Christ e langi ta aade ta'alaa ani nia, a God e aadea nia ka too ana aade ta'alaa gia gi, haia a God ka aadea gia ka o'olo sulia na fiimamanalaa gia ani nia.

6

1 Sulia gemelu rao fai nia God, melu ii ani gamu na mu ngalia na
rakedianalaa a God, langi musi faalamainia na rakedianalaa nia ka lea
tatagwai go ana fuagamu.
2 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<Ana si kada uria faatailana na
rakedianalaa nau fuagamu, nau ku fafurongo uria fooalaa gamu. Ma ana
fe dani uria faamourilaa nau fuagamu, nau ku adomi gamu.>> Haia, taa
naa nau ku haea fuagamu e urii: si kadamanga naa nae, si kada muka
ngalia na rakedianalaa a God, ma tara'ena naa maedani muka ngalia na
mouria faalu.
3 Gemelu kasi dooria luilana tooa gi uria manata mamanalaa ana a
Christ, sulia melu si dooria ta iimola ka ugani gemelu sulia na raoa gemelu.
4 Ma lau ana, gemelu melu iili diana ana si kada gi sui, eeri na aabulolaa
gemelu ka faatainia gemelu naa na tooa ni rao a God gi. Ma sulia e urinae,
melu ka faalamainia na tooa gi gera ka falea na afetailaa baita oro gi
fuamelu.
5 Ma gera ka rabusi gemelu, ma daka aalu gemelu la beu ni kanilaa, ma
daka dumuli gemelu ana ngalungalulaa, ma gemelu ka rao rigita asianaa,
ma ana teni si kada gi langi melu si teo ma langi ta fangalaa laugo.
6 Ma ana na aabulolaa folaa gemelu, fai nia na haitamadoolaa gemelu,
ma na gwaromaabelaa gemelu, ma na aade dianalaa gemelu fuana tooa
gi, gemelu faamamana hasa gemelu naa na wane ni raoa a God. Ma na
Aanoedoo Aabu fai nia na rakedianalaa gemelu na e mamana, nia ka
faatainia laugo.
7 Ma na baelaa mamana gemelu fai nia na mamanaa a God laugo, na doo
nae gi ka faamamanaa laugo hasa gemelu naa na wane ni raoa a God gi.
Haia, na talo gemelu ma na naefe gemelu uria firulaa nia naa na aabulolaa
o'olo gemelu.
8 Teni tooa gi gera manata baita ani gemelu, ma teni tooa e langi. Ma
teni tooa gi gera baelafe gemelu, ma teni tooa gera ka bae ta'a fuamelu.
Ma boroi ana gemelu ka bae mamana, teni tooa da haea gemelu naa wane
susuge gi go ana.
9 Ma boroi ana teni tooa gi gera kasi doori haitamamelu, na tooa oro gi
gera ka haitamamelu. Ma sui boroi ana tooa oro gi da doori gemelu ka
mae, sui gemelu ka mouri ua. Ma sui boroi ana da falea na kwakwaea
fuamelu, langi dasi haungi gemelu.
10 Ma sui boroi ana teni si doo e faaliobukonu gemelu, gemelu eele go
amelu sulia dani. Ma sui boroi ana gemelu siofaa ana doo gi la molaagali,
gemelu haitamana melu ka adomia tooa oro gi gera ka rikidoo ana doo
gi i langi. Ma sui boroi ana gemelu kasi too ana doo oro gi la molaagali,
gemelu too ana doo diana gi sui i langi.
11 Oote ruana diana nau gi na mu too i Korint, na doo afetailaa gi laugo,
gemelu kekede naa, ma gemelu langi melu si haufinia na manata gemelu
gi faasi gamu.
12 Langi lau gemelu na melu bokota na rakedianalaa gemelu fuagamu.
Ma lau ana, gamu ana naa mu bokota na rakedianalaa gamu fuamelu.
13 Nau tara ku faarai fuagamu iilingia gamu na wela nau gi. Haia, ni
gamu muka rakediana baita laugo fuamelu iilingia gemelu ka rakediana
fuamolu.

Bae a'abolaa usia na tooa na langi dasi manata mamana.

14 Haia, langi musi kani oofu gamu fai gera na tooa langi dasi manata
mamana ana a Christ. Sulia na dianalaa ma na ta'alaa daaro ete teefou.
Ma na raralaa e afetai ka too oofu fai nia na rorodoa.
15 Ma a Christ ma Satan e afetai daaro ka aalua tesi manatalaa. Ma ta
iimola na e manata mamana ana a Christ, nia kasi bobola fai nia na iimola
na e oote nia ana a Christ.
16 Ma na Beu Aabu a God, langi si diana fuana ta iimola ka fooasia na
nunuidoo gi laugo seenae. Ma i gia na tooa na gia manata mamana, gia gi
iilingia na beu aabu a God. Sulia a God e bae urii, <<Nau tara kuka too fai
nia na tooa nau gi. Ma tara nau naa God gera, ma tara gera naa tooa nau
gi.>>
17 Ma a Lord e bae lau urii, <<Gamu ka tookita gamu faasia na tooa na
langi dasi manata mamana, ma muka lugasida agamu. Ma langi musi iilia
taa gi na e bilia gi, eeri nau tara kuka aalafaafi gamu.
18 Ma i nau, a Lord tofungana mamana naa, tara kuka maa fuagamu,
ma gamu tara gamu ka wela fuagu gi.>>

7

1 Oote ruana diana nau gi ae, na doo nae gi a God e bae aalualu ana
fuaga. Nia naa, gia ka faafaalu gia i talaga faasia na ta'alaa gi na e aadea
na noniga ma langi na aanoedoo gia ka bilia. Ma gia ka too o'olo teefou,
sulia na manata baitalaa gia ana a God.

Na eelelaa a Paul.

2 Haia, gemelu dooria asianaa muka rakediana fuamelu. Sulia melu si
aade ta'a go fuana ta iimola, ma melu si labasia ta iimola, ma melu si
faafefea ta iimola.
3 Nau kusi haea si doo naa gi uria ngatafilagamu. Sulia nau ku haea
sui na gemelu melu rakediana asianaa fuagamu. Nia naa, ana si kada
melu mouri ua langi ana si kada melu mae naa, afetai ta doo ka lafua na
rakedianalaa gemelu fuagamu.
4 Nau ku haitamana muka manata mamana ana a Christ. Ma nau ku
lafe asianaa suli gamu. Nia naa, sui boroi ana gemelu liu ana afetailaa oro
gi, nau kusi mou, ma nau ku eele asianaa.
5 Ma ana si kada melu dao i Masedonia boroi, melu si bobola uria
mamalolaa, sulia na afetaia gi kasi sui faasi gemelu, ma na maalimaea
gemelu gi gera oolisusuu asianaa fai gemelu, ma gemelu ka manata a'abo
asianaa laugo.
6 Sui a God, na e haitamana faaelelana tooa na gera liobukonu, nia ka
aadea melu ka eele ana daolana mai a Titus.
7 Ma langi lau na daolana mai a Titus na aadea melu ka eele, ma na
faarongoa laugo na nia ngalia mai, sulia nia haea gamu ka kwaiarangai
nia. Ma nia ka faarongo gemelu ana gamu dooria asianaa haia nau kuka
daotoogamu. Ma nia ka faarongo gemelu laugo ana gamu liobukonu sulia
na afetailaa na gamu falea fuagu. Ma nia ka faarongo gemelu laugo ana
gamu dooria adomilagu uria takelaa usia na maalimaea nau gi. Ma sulia
na doo nae gi, nau kuka eele baita asianaa.
8 Sulia sui boroi ana molu ka liobukonu sulia na kekedelaa nau baa ku
falea kou, nau ku manata hasa e diana na nau falea kou. I nao ana si
kada ku haitamana gamu mu liobukonu, nau ku kwaimanatai sulia nau
ku falea kou. Sui na liobukonulaa gamu kasi tau.

9 Ma ana si kada nae, nau ku eele. Sui nau ku eele langi lau sulia mu
liobukonu, ma sulia mu olosia na aabulolaa gamu gi sulia mu liobukonu.
A God e adomi gamu ana liobukonulaa nae. Nia naa e aadea melu kasi
labasi gamu.
10 Sulia lea a God e faaliobukonua ta iimola, nia adomi nia uria oolitai
manatalaa eeri ka faamouria. Ma nia na doo diana asianaa, ma gia ka eele
sulia. Haia, na liobukonulaa na e langi si lea mai faasia a God, nia bobola
fai nia ka haungia na tooa.
11 Haia, ma ni gamu aada muka rikia fasi taa diana si liobukonulaa na
faasia a God e aadea ani gamu. Nia e aadea gamu ka dooria asianaa
faatailana na o'ololaa gamu. Gamu mu rakehasu sulia nau ku ngatafi
gamu, ma muka mou, ma muka dooria asianaa rikilagu, ma muka dooria
asianaa iililana doo o'olo gi, ma muka dooria asianaa falea kwakwaea
fuana iimola na e aade ta'a. Haia, ana doo gi sui na gamu iilia, gamu
faatainia naa na langi musi ado fai nia ana si ta'a na nia e iilia.
12 Nia naa na aadea nau kuka falea kou na kekedelaa baa, langi lau sulia
na iimola na e aade ta'a go ana langi sulia na tooa na nia aade ta'a fuada
go ada. Ma nau ku kekede kou, eeri kuka faatainia na rakedianalaa gamu
fuamelu. Ma a God e haitamana na rakedianalaa gamu e mamana.
13 Nia naa aadea gemelu ka eele asianaa sulia.
Ma langi lau na doo nae gi go ana, sulia gemelu melu eele laugo sulia a
Titus e eele sulia na doo diana gi na mu iilia uria kwaiareilana.
14 I nao na mai, nau ku baelafe gamu fuana a Titus, ma ana si kada nia
daotoo gamu, gamu mu faamamanaa na baelaa nau gi. Na doo gi sui na
gemelu bae sulia fuagamu, nia mamana, ma urinae gamu mu faatainia na
baelafelaa gemelu suli gamu fuana Titus nia mamana laugo.
15 Nia naa, na rakedianalaa nia fuagamu e baita asianaa, sulia nia
manatatoona na roolaa na mu iilia ana si taa gi na nia e haeda fuagamu,
ma sulia nia manatatoona si kada mu gonitainia ana, ma muka manata
baita ani nia ma muka mou laugo.
16 Nau ku eele asianaa sulia nau ku manata ngado asianaa ani gamu.

Na falelaa gera gi tooa na da manata mamana.

8

1 Oote waihaasi gi ae, gemelu dooria haia molu ka haitamana taa naa e
fuli lao soefaataia gi i Masedonia sulia na rakedianalaa nia a God.
2 Sui boroi ana gera liu lao iilitooa ma na afetailaa baita gi, gera eele
asianaa. Nia naa, sui boroi ana gera siofaa asianaa, gera falea na doo oro
gi uria adomilana tooa gi.
3 Nau ku faamamana gera fale ka bobola laugo iilingia e bobola fuana
gera ka falea, ma gera fale ka tasa liufia taa naa bobola fai nia gera ka
falea. Ma sulia na kwaidoorilaa gera i talada,
4 gera ka ii laugo ani gemelu haia melu ka faalamainia fuana gera ka
adomia na tooa na da manata mamana gi i Judea.
5 Gemelu kwele, sulia gera iili urinae. I totongenao gera fale gera i
talada fuana a Lord. Ma sui, gera ka fale gera laugo fuamelu, sulia gera
ka roosulia na kwaidooria a God.
6 Ma sulia a Titus naa na e hafalia na raolaa seenaa i Korint uria
gonilana na malefo uria adomilana na tooa gi i Judea, gemelu ka gani

nia haia ka tasa dongaa ana adomilaa gamu uria faasuilana si raoa naa
ana rakedianalaa gamu.
7 Nau ku haitamana na fiimamanalaa gamu e baita, ma muka haitamana
faatolomailaa, ma muka haitamadoo, ma ali'ali gamu ka dooria adomilana
na tooa aai gi, ma na rakedianalaa gamu fuamelu ka baita asianaa laugo.
Nia naa, gemelu ka dooria na kwai'adomilaa gamu fuana tooa i Judea ka
baita laugo, sulia na rakedianalaa gamu gi.
8 Haia, na baelaa nau nae gi e langi kusi kwaieresi gamu uria iililana. Ma
lau ana, nau ku dooria hai muka haitamana na soefaataia gi i Masedonia
ali'ali daka falea na kwai'adomilaa gera. Ma nau ku faarongo gamu ana
naa, haia muka faatainia na baitalana rakedianalaa gamu gi.
9 Gamu mu haitamana na baitalana na rakedianalaa a Lord gia Jesus
Christ fuaga. Sulia boroi ana nia ka initoo asianaa mai i langi, nia ka aalu
nia i talana uria siofaalaa ana lealana mai ka hau ana wane eeri ka adomi
gia. Ma sulia na siofaalaa nia naa aadea gia ka initoo fuana God.
10 Haia, nau ku manata hasa e diana fuana gamu ka faasuia na raoa
naa na mu hafalia mai ana fe ngali baa e sui kou. I gamu naa na tooa
totongenao mu koni malefo uria adomilana tooa i Judea. Ma langi lau si
doo nae go ana, sulia si manata naa fuana adomilada e lea mai faasi gamu.
11 Nia naa, e diana fuana muka tasa dongaa fuana muka faasuia na raoa
naa. E diana lea so na kwaidoorilaa gamu ka baita uria faasuilana si raoa
naa, ka iilingia laugo si kada molu hafalia ana. Ma muka falea go agamu
fita si malefo na gamu mu bobola uria konilana ana si kada naa.
12 Sulia lea na kwaidooria gamu ka baita uria falelana si kwai'adomilaa,
a God e eele sulia si doo nae. Sulia nia kasi dooria gamu ka falea na doo
gi na e langi musi too ana, ma na doo gi na mu bobola uria falelana lau
ana.
13-14 Na manatagu langi kasi dooria fuana gamu ka too ana afetailaa sulia
mu adomia na tooa na da too naa ana afetailaa. Sui nia diana fuana gamu
ka adomia na tooa siofaa, sulia gamu mu too na ana na doo oro gi ana si
kada nae. Haia, ma ana si kada e nii ua mai, lea gamu too ana afetailaa,
ma gera ka too ana doo oro gi, tara gera ka adomi gamu laugo. Lea mu
iili urinae, tara ka bobola fuamolu sui.
15 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<Na iimola na oogua doo oro, langi
kasi too ana doo oro liufia na taa naa nia ka dooria. Ma na iimola na
oogua doo to'ou, langi kasi too go ana afetailaa.>>

Gera Titus.

16 Gemelu baelafea asianaa God sulia e falea na kwaidoorilaa baita fuana
Titus haia ka adomi gamu, iilingia laugo na kwaidoorilaa gemelu uria
adomilagamu.
17 Ma ana si kada melu soeledia lea so nia ka doori adomi gamu, nia ka
eele asianaa uria iililana. Sulia nia dooria ua na ana adomilamolulaa. Ma
sulia na kwaidoorilaa nia, nia ka manata uria oolilaa lau kou siamolu.
18 Gemelu melu oodua kou tee wane ana waihaasi gia gi see fai nia. Nia
naa wane na tooa gi la soefaataia gi sui da manata baita asianaa ana sulia
na raolaa rigita nia uria ainitalolaa ana Faarongolaa Diana.
19 Ma na tooa gi la soefaataia gi daka aadafilia hai ka lea fai gemelu si
kada melu lea go amelu. Ma nia ka kwai'adomi uria konilana na falelaa
fuana soefaataia i Judea. Tara tooa oro daka baelafea a Lord sulia na

raolaa nae. Ma na raolaa nae tara ka faatainia laugo na gemelu dooria asianaa uria adomilana na tooa manata mamana gi na gera siofaa.
20 Gemelu aadasulia diana asianaa ana malefo nae, aata ta iimola tara ka ngatafi gemelu.
21 Sulia gemelu melu dooria iilia na taa naa e o'olo i maana God ma maana tooa gi sui laugo.
22 Nia naa aadea gemelu ka oodua laugo ta waihaasi aai fai daaro. Gemelu melu iilitoona ana si kada oro gi, ma melu ka daotoona nia dooria asianaa kwai'adomilaa. Ma ana si kada nae, nia e manata ngado asianaa ani gamu, ma nia naa aadea nia ka dooria asianaa uria adomilagamulaa.
23 Haia, a Titus, nia na wane rao fai nau uria adomilagamulaa. Ma na waihaasi gi na daaro lea kou fai nia, na soefaataia gi daka aadafili daaro oolitada, ma na raoa daaro tara ka faa'initoo a Christ.
24 Diana fuana muka faatainia na rakedianalaa gamu fuada, eeri na soefaataia gi sui gera ka haitama diana ana baelafelaa gemelu fuagamu nia e mamana.

Kwai'adomilaa fuana tooa na da manata mamana.

9

1 Haia, langi kusi dooria kede fuagamu sulia na kwai'adomilaa gia na tara gia ka falea kou fuana tooa manata mamana gi na da siofaa i Judea.
2 Sulia nau ku haitamana gomolu molu dooria asianaa na kwai'adomilaa. Ma nau ku baelafe gamu fuana tooa gi i Masedonia, kuka urii, <<Na waihaasi gi i Gris, ana hafalilana mai ana fe ngali baa e sui kou, gera ka aade aagau fuana falelana malefo uria kwai'adomilaa.>> Ma ana si kada gera rongoa si doo naa, na kwaidoorilana orolada ka baita uria kwai'adomilaa laugo.
3 Haia, ana si kada nae, nau ku oodua kou siagamu na waihaasi baa gi, hai gera ka adomi gamu uria faasuilana na raoa nae iilingia nau ku haea, aata na baelafelaa nau fuagamu ka tatagwai go ana.
4 Ma lea langi molu si iilia, ma lea teni iimola la soefaataia i Masedonia gera ka lea mai fai nau kada ku lea kou ana siamolu, ma gera ka rikia langi molu si aade aagau ana kwai'adomilaa gomolu, tara gemelu ka ida sulia na manata ngadolaa gemelu ani gomolu. Ma ni gomolu tara molu ka ida baita ka tasa.
5 Nia naa, nau ku manata hasa nia diana fuana kuka oodua kou na oote waihaasi nae gi hai gera ka lea kou i nao siamolu, haia gera ka adomi gomolu uria na aade aagaulaa i nao ana na kwai'adomilaa baa molu bae aalualu ana. Haia, ka urinae, na falelaa gamu tara ka aade aagau ana si kada nau ku lea kou, ma iimola gi sui gera ka haitamana gomolu falea na malefo nae sulia na kwaidooria gamu i talagamu, ma e langi lau sulia ta wane ka suungai gamu.
6 Haia, langi molu si manata buro ana si taa baa si asi oomelawanelaa nia haea: lea gia fasia na migedoo to'ou gi, tara si doo to'ou laugo na tara gia ka soogonia. Ma lea gia fasia na doo oro gi, tara na doo oro gi laugo na tara gia ka soogonia.
7 Nia naa, tooa gi sui gera ka falea taa naa gera ka manata sulia. Ma langi si diana fuana ta wane ka falea taa naa langi nia si dooria falelana. Ma langi si diana fuana ta wane ka falea sulia nia ka manata hasa da suungainia. Sulia a God e rakediana fuana iimola na e eele uria falelaa.

8 Ma God ka bobola uria falelana doo oro fuagamu liufia taa naa mu
dooria, eeri ana si kada gi sui tara muka too ana doo gi sui na mu dooria
ma muka too ana na doo gi laugo fuana falelana uria adomilana teni tooa
aai gi lau.
9 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<Nia e fale baita asianaa fuana tooa
siofaa gi, ma si kwai'adomilaa nia ka totoo firi.>>
10 Ma a God nia naa e falea na migedoo gi fuana iimola naa e fasia, haia
ka aalua fanga. Ma ka urinae laugo, tara a God ka falea na doo gi fuagamu,
eeri gamu ka falea teni doo fuana tooa na da too ana afetailaa. Ma tara
gamu ka too ana na doo diana oro gi laugo, iilingia na iimola na e fasia na
migedoo gi tara ka soogonia na fanga oro gi.
11 Sulia ana si kada gi sui, a God ka aadea gamu ka too ana doo gi na
e bobola uria adomilana tooa aai gi ana doo oro, eeri tooa oro gera ka
baelafea God fuana si kwai'adomilaa na tara molu ka falea ma gera ka
ngalia faasi gemelu.
12 Sulia si taa na molu falea, nia tara ka adomia na tooa a God gi, ma nia
aadea laugo na tooa oro gi tara gera ka baelafea a God.
13 Ma ana si kada tooa gi gera haitamana mu rakediana urinae sulia na
kwai'adomilaa gamu, tara gera ka hae initoo ana God sulia molu roosulia
na Faarongolaa Diana sulia a Christ, iilingia mu haea. Ma tara gera ka
baelafea God sulia na kwai'adomilaa gamu na gera fai nia teni tooa aai gi
da ngalia.
14 Ma tara gera ka rakediana fuagamu, ma daka fooa fuagamu, sulia na
rakedianalaa a God na e faatainia fuagamu.
15 Haia, gia ka baelafea a God sulia na Wela nia. Sulia nia naa na falelaa
na e liu baita ka tasa na a God e falea fuaga.

Sulia a Paul.

10

1 Haia, ni nau a Paul, nau ku ii ani gamu ana tesi doo. Teni iimola gera
haea nau ku mou ma kuka hahaore ana si kada ku nii seenaa siagamu, ma
na baelagu ka rigita ma ka ramoramo ana si kada ku kekede kou. Haia,
boroi ana nau ku kekede kou ana si kada nae, nau ku ii ani gamu ana
maluta hahaorelaa iilingia na malutana a Christ.
2 Nau ku ii ani gamu muka olosia na aabulolagamu, haia na baelagu
fuagamu ka langi si susuala ana si kada ku dao kou ana siagamu. Sulia
nau ku haitamana ku bobola uria ngatafilana na tooa na da haea gemelu
melu lea sulia go amelu na maluta ta'a la molaagali.
3 Nia mamana gia too ua lao molaagali. Sui, ana si kada gemelu firu fai
nia na maalimaea gemelu gi, gemelu si firu ana maluta ta'a gi la molaagali.
4 Sulia na raunga na melu firu fai nia ana langi lau faasia na tooa. Ma e
lea lau mai ana faasia a God naa e falea na mamanaa fuamelu eeri melu
ka too ana doo iilingia raunga uria labasilana na doo rigita a Satan gi.
Gemelu ka haitamana liufia na manatalaa susuge gi,
5 ma melu ka haitamana lafulana doo gi na tooa lafe gi gera aalua uria
luilana na tooa gi uria haitamalana a God. Ma iilingia gemelu ka dau faafia
na manatalaa garo gi, ma melu ka oolisia haia gera ka roosulia a baelana
a Christ.

6 Haia, ma ana si kada molu faatainia na molu roosulia teefou na baelaa
gemelu gi, tara melu ka aade aagau uria falelana kwakwaelaa fuana tei
ani gamu na e langi kasi roosuli gemelu.
7 Haia, gomolu molu manata sulia na doo gi i maa ana iimola, ma langi
musi manata sulia na taa naa malutaa mamana ana doo gi sui. Haia, ta
iimola ani gomolu na e manata nia na iimola rao a Christ, diana fuana nia
ka haitama gemelu laugo na wane rao mamana a Christ gi.
8 Sulia a Lord e falea mamanaa fuamelu uria talailaa gamu. Ma i nia
ka oodu gemelu uria adomilagamu, ma e langi lau uria labasilagamu. Ma
boroi ana nau ku baelafe asianaa ani nau sulia na mamanaa gemelu gi,
nau kusi ida go.
9 Nau langi kusi dooria muka manata hasa nau ku faamou gamu ana si
kekedelaa gi na ku iilia fuagamu.
10 Teni tooa da haea urii, <<Na kekedelaa a Paul gi e ramoramoa asianaa
na rigita baita. Sui, ana si kada nia too ana fai gia, nia e momou ma langi
kasi haitamana go baelaa.>>
11 Haia, na iimola na haea si doo nae, e diana fuana nia ka haitamana
na taa naa gemelu bae ana si kada gemelu kekede, nia bobola naa fai nia
na taa gi na gemelu iilida ana si kada gemelu too ana see fai gamu.
12 Haia, gemelu langi melu si haea melu iilingia na tooa na gera lafe
asianaa. Gera ooewanea asianaa! Sulia gera haea na aabulolada e diana
teefou, ma daka haea lea ta iimola e iilingi gera, nia naa iimola o'olo.
13 Ma ni gemelu mone, lea melu baelafe gemelu i talamelu, na baelafelaa
gemelu e bobola naa. Sulia na baelafelaa gemelu sulia na raolaa na a God
e oodu gemelu mai uria. Ma gamu laugo gemelu rao urinae fuagamu.
14 Ma sulia a God e oodu gemelu siagamu laugo, langi melu si iilia taa
naa e ta'a ana si kada na melu lea kou ana siagamu eeri melu ka ainitalo
ana na Faarongolaa Diana sulia a Christ.
15 Gemelu langi melu si lafe go sulia na raoa gera teni tooa aai la maefera
gi na God langi si oodu gemelu uria. Haia, ma ni gamu, sulia gamu
teni tooa ana tooa gi na God oodu gemelu siamolu, gemelu dooria na
fiimamanalaa gamu ka tasa dongaa ana hau ana baita. Ma gemelu dooria
laugo melu ka iilia na raolaa baita ka tasa laugo seenaa siagamu.
16 Ma buira gemelu rao laugo seenaa siagamu sui, tara melu ka tasa
dongaa ana fera aai gi uria ainitalolana Faarongolaa Diana. Ma langi melu
si bae rereba lau sulia taa na teni tooa aai da iilia ana maefera na God e
langi kasi oodu gemelu uria.
17 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<Lea taa iimola dooria ka bae
rereba, nia ka bae rereba go ana sulia taa naa a God e iilida.>>
18 Sulia a Lord e langi si eele sulia na tooa gi na da manata diana sulida
i talada, ma na tooa gi na a Lord e manata diana suli gera.

Na tooa susuge na gera haea gera na aposol gi.

11

1 Nau ku dooria molu gwaromaabe fasi fai nau uria si taa naa tara nau
kuka haea fuamolu, sui boroi ana ka aada mala nau ku ooewanea.
2 I nau ku kwaifii to'ou suli gomolu, iilingia a God e kwaifii laugo. Sulia
gomolu molu iilingia ta geni haari baa ku bae aalualu uria na dao urilana
fuana a Christ. Haia, na haari na da bae aalualu uria na afelaa, nia ka too

faasia na wane aai gi. Ma urinae, nau ku dooria molu ka too faasia na
haulaa ana fafurongo ta iimola aai.
3 Sulia nau ku manata a'abo sulia gamu, aata muka manata mamana ana
faatolomailaa teni tooa aai gi ma na rakedianalaa gamu fuana a Christ ka
lafu, iilingia ni Eve baa ua na mai e manata mamana ana sugelaa na loi,
ma ka oote nia ana na kwaieresia a God.
4 Nau ku manata a'abo ani gamu, sulia ali'ali muka manata mamana ana
na faatolomaia na ete faasia na faatolomaia gemelu. Sulia lea ta iimola lea
kou seenaa siamolu ma nia ka ainitalo ana faarongolaa e'ete sulia Jesus,
gomolu ka manata mamana go amolu ana. Ma gomolu ka maabe uria
ngalilana na aanoedoo na e ete faasia na Aanoedoo Aabu na mu ngalia
ana si kada gemelu ainitalo ana.
5 Haia, ma na tooa gi na gera lea kou siagamu ma gera haea gera na
aposol baita gi, nau kusi manata go hasa gera baita liufi nau.
6 Sui boroi ana langi kusi haitamana faarailaa diana, nau ku haitamana
doo oro gi ana Faarongolaa Diana. Gomolu molu haitamana na doo nae,
sulia gemelu melu faatolomai gamu ana si kada oro gi.
7 Ana si kada ku ainitalo ana Faarongolaa Diana a God fuamolu, nau
langi kusi gani gomolu uria ta folilaa, tesi mige malefo boro ka langi go.
Ma ana si kada nau ku too siagamu, nau ku faato'ou nau eeri gomolu ka
ngalia initooa. Utaa, gomolu ka manata hasa nau ku iili ta'a urinae?
8 Ana si kada nau ku faatolomai gomolu ana, teni tooa na da manata
mamana la fera aai gi ana naa gera foli nau. Nia naa, nau ku ngalia na
doo gi faasida, eeri kuka adomi gomolu.
9 Ma ana si kada ku too fai gomolu ana, lea ku dooria si malefo, nau
langi kusi gani gomolu go uria. Ma na waihaasi gi ana na gera lea mai
faasia Masedonia ana naa gera falea taa gi na nau ku doorida. Haia, ma
iilingia nau ku iilia sui naa, tara nau kuka iilia lau, sulia tara nau langi
kusi gani gomolu uria tesi doo.
10 Ma sulia si doo naa na nau ku bae rereba sulia. Haia, si doo naa e
afetai ka oolisi ana tesi kada, sulia tara nau kusi ngalia tesi malefo faasia
ta iimola la lolofaa loulou naa i Gris. Na doo naa nia mamana iilingia
laugo na baelana Christ nia mamana.
11 Boro molu manata garo hasa nau kusi ngalia malefo faasi gomolu
sulia langi kusi rakediana fuagamu. Sui a God e haitamana naa nau ku
rakediana asianaa fuagamu.
12 Nau tara kuka tasa dongaa ana malutaa nae, eeri na tooa na gera
haea gera aposol langi gera si bobola fai nia haelana na raolaa gera e
diana iilingia na raolaa gemelu.
13 Gera haea go ada gera na aposol gi, sui gera langi lau na aposol
mamana a Christ gi. Gera suge gomolu ana raolaa gera gi, haia molu ka
manata hasa gera na aposol gi.
14 Haia, ma ni nau langi kusi kwele go ana si doo naa, sulia a Satan boro,
nia haitamana ka oolisi eeri ka aada mala ensel a God.
15 Nia naa, langi golu si kwele lea na tooa rao a Satan gi laugo gera ka
aadea ani gera i talada iilingia tooa rao o'olo a God gi. Haia, tara gera ka
ngalia na kwakwaelaa baita iilingia bobola fai gera sulia na aade ta'alaa
gera gi.

Na nonifiilaa Paul sulia nia na aposol.

16 Haia, tara ku haea lau nia bobola ta iimola si manata haea nau wane
ooewanea. Sui boroi ana lea so molu ka manata hasa nau ku ooewanea,
muka gwaromaabe amolu ana si kada nau ku tango nau ana si kada
kukuru.
17 Nau ku haitamana si taa naa nau ku haea fuamolu langi lau doo a
Lord e dooria kuka haea. Ma ana si kada ku bae rereba urinae, nau ku
iilingia ta wane ooewanea.
18 Ma sulia tooa oro gi gera bae rereba sulia raolaa gera gi la molaagali
naa, nia diana go ana fuana nau laugo kuka bae tango nau sulia na raoa
nau gi.
19 Ma sulia gomolu molu manata hasa molu haitamadoo asianaa, molu
ka maabe uria rongolana baelana iimola ooewanea gi.
20 Ma lea ta iimola ka oodu gomolu, ma lea ta iimola ka ngalia na doo
gomolu gi, ma lea ta iimola ka suge gomolu, ma lea ta iimola ka lafe, ma
lea ta iimola ka faa'ida gomolu, gomolu ka faalamainia go amolu.
21 Haia, gemelu melu si iili urinae fuamolu. Utaa, gomolu ka manata
hasa gemelu melu momou, sulia melu kasi iili urinae fuamolu?

Haia, nau tara kuka bae iilingia ta wane ooewanea, sulia nau ku noni
rara'a uria tangolagu i talagu sulia na doo gi teni tooa aai gi da lafe sulia.
22 Haia, gera haea gera tooa i Jiu. Haia, ma ni nau laugo, nau na Jiu. Ma
gera haea gera kwalafaa Israel fai nia Abraham. Haia, ma ni nau laugo,
nau na wane ana kwalafaa Israel fai nia Abraham.
23 Sui boroi ana nau ku haitamana na baelaa nau ka iilingia na baelana
wane ooewanea, nau ku tasa dongaa ana. Gera haea gera tooa rao a Christ
gi. Sui taa, ni nau naa na wane rao diana liufida fuana a Christ. Sulia nau
ku rao rigita liufida, ma da aalu nau lao beu ni kanilaa ana si kada oro gi
liufida, ma da rabusi nau ana si kada oro gi liufida, ma garangi kuka mae
ana si kada oro gi liufida.
24 Lima si kada na wane baita gera Jiu gi da rabusi nau ana oolu aakwala
ma sikwa mae rabulaa.
25 Ma oolu si kada na wane baita gera Rom da rabusi nau. Ma ana tee
si kada, teni tooa da iiliili uria haungilagu ana uilagu ana fou gi. Ma oolu
si kada na faka na ku lea ana gi daka kuruu fai nau, ma ana tee si kada
nau ku too la aasi sulia tefe rodo ma tefe hato.
26 Ma ana liulagu oro gi, nau ku daotoona afetailaa oro gi ana kafo busu
gi, ma ana tooa bebeli gi, ma sulia na tooa Jiu gi ma na tooa maadiu gi na
gera maalimaea nau gi. Ma nau ku daotoona afetailaa la fera baita gi ma
la aanogwou, ma la aasi laugo. Ma teni si kada na tooa na da haea gera
ruana nau gi, gera falea laugo na afetailaa baita gi fuagu.
27 Nau kuka rao rigita asianaa, ma teni fe rodo langi kusi teo. Ma teni
si kada nau kusi too ana fanga ma langi gwoulaa. Ma ana si kada oro gi
e langi ta luma uria toolaa, ma na maku fai nia na fanga nau ka kukuru
asianaa.
28 Langi lau na doo nae gi go ana, sulia ana fe dani gi sui go ku too ana
afetailaa sulia ku manata a'abo sulia na soefaataia gi sui.
29 Ma lea ta iimola na e manata mamana e daotoona afetailaa sulia na
iilitooa baita, nau ku too ana afetailaa laugo, sulia ku manata a'abo ani
nia. Ma lea ta iimola ka aade ta'a, nau ku liobukonu.

30 Lea nia bobola fuana kuka tango nau, nau ku tango nau sulia na doo
gi na e faatainia nau ta wane makeso.

31 A God na Maa nia a Lord Jesus, nia e haitamana taa naa nau ku haea
nia mamana. Nau ku dooria tooa gi sui daka baelafea a God too ka tau.
32 Ana si kada nau ku too i Damaskus, na wane na Aretas na Aaofia e
aadafilia uria baitalana maefera nae, nia ka oodua wane ana oomea gi
haea gera ka folo usia na mae hagaa gi ana maefera nae, eeri gera ka
dumuli nau ana si kada nau ku haga i maa.
33 Haia, ma teni tooa gera adomi nau, gera ka aalu nau laona koko baita,
ma gera ka sifolangai nau ana maa folo sulia na oogua ana fera nae i maa,
ma nau kuka tafi.

Na doo gi a God e faatainia fuana a Paul.

12

1 Nau ku dooria kuka tasa dongaa ana tangolagu, sui boroi ana langi
tesi doo diana si dao mai ana. Haia, nau ku bae sulia na doo gi a Lord e
faatainia fuagu.
2 Nau ku haitamana tee wane e manata mamana ana a Christ, ma
aakwala ma fai fe ngali e sui naa, a God e ngali nia uria si gula i langi
na e fane asianaa. (Haia, nau ku lalafusia boro na nonina laugo oto naa e
dao i seenae, langi a God go ana e faatainia si doo naa fuana, sulia taifilia
a God naa e haitamana.)
3-4 Haia, nau ku haea lau, nau ku haitamana go agu a God e ngalia na
wane nae uria i langi. (Ma nau kusi haitamana boro na nonina ka dao
laugo seenae oto, langi a God go ana e faatainia fuana, sulia taifilia a God
naa e haitamana.) Haia, ma ana si kada na wane nae e too i langi, nia ka
rongoa na doo gi na afetai iimola gi gera ka haea ana ta baelaa la molaagali
naa, ma nia aabu laugo fuana gia ka bae sulia.
5 Nia naa, nau ku tango nau sulia na wane nae, ma langi kusi tango nau
sulia na doo aai oro gi. Sulia na doo gi go na tara nau ku tango nau sulia
naa na doo gi na e faatainia hasa nau wane ku makeso.
6 Ma lea nau ku dooria tango nau, langi kusi iilingia ta wane ooewanea,
sulia na baelagu e mamana. Haia, nau langi kusi tango nau, sulia langi kusi
dooria tooa gi gera ka manata hasa nau na wane baita liufia na manatalada
suli nau sulia na doo gi ku iilida na gera ka rikia ma na doo gi ku haeda
na gera ka rongoa.
7 Haia, a God e falea na mataia fuagu haia kuka langi si tango nau sulia
na doo diana oro gi na ku rikida i langi. Ma na mataia naa, Satan naa e
iilia haia ka faafii nau eeri kusi lafe.
8 Ma oolu si kada na nau ku fooa fuana a Lord kuka ii ani nia haia ka
lafua.
9 Sui, nia e oolisi nau ka bae urii, <<Na rakedianalaa nau taifilia, nia
na doo na oe o dooria. Sulia lea oe o makeso, na mamanaa nau uria
adomilamulaa tara baita ka tasa.>> Sulia si doo naa, nau ku eele asianaa,
sulia na makesolaa nau, haia na mamanaa a Christ ka adomi nau.
10 Nau ku eele go agu faafia na afetailaa nau gi sulia a Christ. Ma diana
go ana lea nau ku too ana makesolaa, ma gera ka bae ta'a fuagu fai nia
na iinokesilaa na nau ku liu ana. Sulia si kada ku makeso, a Christ ka
faarigita nau.

Manata a'abolaa Paul fuagera tooa i Korint.

11 Haia, na baelaa nau nae gi nae e iilingia na baelaa ta wane ooewanea.
Ma ni gomolu na molu aadea nau ku bae urinae. Gomolu na ana na e

diana fuana molu ka baelafe go amolu ani nau. Sulia sui boroi ana lea so nau na wane to'ou asianaa, na tooa baa seenaa siamolu da haea gera aposol gi, langi gera ka baita liufi nau.

12 Ana si kada nau ku rao i matanga molu ana gwaromaabelaa, a God ka iilia na doo kwaibalatana oro gi ani nau. Ma na doo nae gi nia faamamana nau ta wane aposol mamana.

13 Na doo gi ku iilia fuagamu, nia iilingia na doo gi nau ku iilia fuana soefaataia gi sui. Tee doo na kasi iilingia na doo gi ku iilia ana fera aai gi: nau kusi gani gomolu uria adomilagu ana si malefo. Ma lea gomolu manata nau ku iili ta'a ani gomolu urinae, nau ku gania kwaimanatailaa ana si kada nae eeri muka manata luke nau.

14 Haia, nau ku aade aagau naa uria daotoolamolulaa ooluna si kada. Ma tara ka iilingia laugo i nao, sulia langi kusi gania tesi malefo faasi gomolu. Sulia nau langi kusi dooria go na malefo gomolu gi, na doo ku dooria naa naa haia molu ka rakediana fuagu. I nau ku iilingia ta maa fuamolu, sulia nau ku adomi gamu uria manata mamanalaa ana a Christ. Ma e langi si bobola hai na wela gi gera ka fale malefo fuana maa gera, ma e diana fuana maa ka fale malefo fuana wela nia gi.

15 Ma boroi ana lea nau ku falea na doo nau gi sui fai nau i talagu laugo uria adomilamolulaa, nau ku eele go agu. Utaa, tara na rakedianalaa gomolu fuagu ka to'ou go ana, sulia nau ku rakediana baita fuamolu?

16 Haia, gomolu haitamana nau langi kusi falea ta afetailaa fuagamu. Sui na maalimaea nau gi da haea urii, <<A Paul too ana tesi manata haufini uria sugelagolulaa.>>

17 Ma gomolu haitamana na baelaa nae langi si mamana. Ma langi kusi iilia ta doo ta'a fuagamu ana na wane gi na ku ooduda kou siagamu.

18 Nau ku ii ana Titus haia ka lea kou siamolu, ma nau ku oodua kou tee waihaasi lau fai nia. Ma gomolu haitama mamana a Titus kasi iili ta'a go fuagamu. Ma gomolu haitamana a Titus fai nau, mere iilia na doo gi e bobola ma ka o'olo sui go.

19 Boro na manatalaa molu, molu manata hasa taa naa nau ku haea fuagamu, nau ku dooria haia molu ka haitamana gemelu langi melu si iilia go ta garolaa. Haia, na manatagu e langi si urinae. Sulia God e haitamana na taa na melu haea, nia lea sulia na taa naa a Christ e dooria melu ka haea. Oote ruana diana gi ae, na doo gi sui na gemelu iilia, gemelu iilia uria adomilagamulaa.

20 Nau ku manata a'abo, aata ana si kada nau ku lea kou ana, nau ku rikia na aabulolaa gamu ka ete faasia na taa naa ku dooria. Ma lea nia urinae, nau tara ku iilia laugo tesi doo na langi molu si dooria. Sulia boro teni iimola seenaa gera oolisusuu fai nia kwaifiilaa. Ma tara nau ku rikia boro na tooa rakehasu ma na tooa na da dooria go ada na doo gi fuagera. Ma tara nau ku rongoa boro na baelaa ta'a gi ma na uunuunua sulia na tooa aai gi. Ma tara nau ku daotoona boro na tooa lafe ma na maluta na e langi si o'olo.

21 Ma nau ku mou, sulia si kada nau ku lea lau mai, tara a God ka aadea nau ku ida suli gomolu. Ma tara kuka aangi sulia na tooa oro ani gomolu gera aade ta'a gi ma e langi gera si oolitai manata faasia na ooeoelaa gera gi.

Na baelaa i'isi gi.

13

1 Haia, oola si kada tara nau ku dao kou siagamu naa. Na Kekedelaa
Aabu baa e haea, <<Langi musi ketoa ta iimola lelea muka rongoa ta roo
iimola ma langi ta oolu iimola gi na e feengia.>> Haia, nia naa na malutaa
na tara nau ku roosulia ana si kada kuka dao kou.
2 Ma nau ku haea tee si doo lau fuagamu nae, ma fuana na tooa gi ani
gamu na aabulolada e ta'a. Ana ruana si kada ku lea mai, nau ku haea
fuagamu, ma nau tara kuka kekede laugo ana si kada nae. Ana si kada
kuka dao mai ana siagamu, e langi ta iimola na e aade ta'a ka tafi faasia
na kwakwaelaa nau fuana.
3 Ana si kada nae, tara molu ka haitama diana ana a Christ naa e falea
baelaa fuagu eeri kuka bae ana. Ma ana si kada nia ka iilia ta doo fuagamu,
nia kasi makeso. Ma lau ana, nia ka faatainia na mamanaa baita fuagamu.
4 Sulia sui boroi ana a Christ aada mala nia langi si too ana ta mamanaa
kada gera fotoia fafona airarafolo, nia ka tatae faasia na maea sulia na
mamanaa baita a God. Ma gemelu laugo melu aada mala melu si too go ana
ta mamanaa, sulia gemelu too ana afetailaa oro gi sulia na fiimamanalaa
gemelu gi ana a Christ. Sui ana si kada gemelu lea kou siagamu, tara
gemelu ka too ana mamanaa baita a God sulia a Christ.
5 Diana fuana gomolu ka manata sulia na mouria gomolu gi, eeri molu
ka haitamana lea na aabulolaa gamu ka bobola fuana tooa na da manata
mamana ana a Christ, ma e langi. Gomolu haitamana go a Jesus Christ e too
la mourilamolu. Ma lea langi nia si too la mourilamolu, na fiimamanalaa
gomolu e langi si mamana.
6 Nau ku dooria molu ka haitamana na fiimamanalaa gemelu e mamana.
7 Ma melu ka fooa fuana God hai ka langi ta aabulo ta'alaa i matanga
molu. Ma langi melu si fooa go amelu urinae haia na tooa gi daka riki
haitamana na raolaa gemelu ka diana, ma haia gomolu ka iilia na doo
o'olo, boroi ana teni tooa da manata ada hasa na raolaa gemelu ka tatagwai
go ana.
8 Sulia gemelu bobola go amelu uria adomilana na Faarongolaa Diana,
ma e langi melu si bobola uria labasilana na Faarongolaa Diana.
9 Ma boroi ana teni tooa gera manata hasa na raolaa gemelu kasi diana,
lea na gemelu adomi gomolu eeri na fiimamanalaa gomolu ka rigita,
gemelu ka eele asianaa. Ma gemelu fooa hai na aabulolamolu ka o'olo
teefou.
10 Nia naa aadea nau ku kekedea na doo nae gi ana si kada ku too tau
ua kou faasi gomolu. Nau ku iilia, eeri ana si kada nau ku too i seenaa
siagamu, nau tara kusi ngatafi gamu ana na mamanaa na a Lord e falea
fuagu. Nia e falea na mamanaa nae fuagu haia kuka adomi gamu, ma e
langi lau uria labasilagamulaa.
11 Haia, oote waihaasi gi ae, na doo naa gi go ana nau ku haea fuamolu.
Muka hasi uria o'oloa, ma muka fafurongoa na doo gi nau ku kekedea kou
fuagamu, ma muka too ana tesi manata, ma muka too kwaimaani. Ma a
God na e rakediana fuaga ma ka falea fanualama, tara nia ka too fai gamu.
12 Haia, molu faatainia na rakedianalaa gomolu gi fuamolu kwailiu ana
si kada muka riki gomolu kwailiu.
Na tooa a God gi sui gera falea na baelaa diana gera gi fuamolu.
13-14 Ma nau ku fooa eeri a Lord Jesus Christ fai nia na Maa nia a God
ka rakediana fuamolu, ma eeri na Aanoedoo Aabu ka too fai gamu sui.

KEKEDEA FAASIA A PAUL FUANA NA SOEFAATAIA GI I GALESIA

1-2 Faasia Paul, fuana soefaataia gi la lolofaa i Galesia, ma faasia na bare
waihaasina gi na da too fai nau i seegi. I nau naa ta aposol. E langi ta
iimola kasi aadafili nau uria si raoa naa. A Jesus Christ ana fai nia a God
na Maa na e tatae nia faasia na maea, daaro ana naa daaro fili nau eeri
kuka aposol.
3 Nau ku fooa eeri a God na Maa gia fai nia a Jesus Christ a Lord ka
faadiana gamu ma ka falea laugo na fanualama fuagamu.
4 A Christ e roosulia na kwaidooria a God na Maa gia, ma ka kwaisuusi
ani nia i talana uria na ta'alaa gia gi eeri ka luke gia faasia na ta'alaa oro
gi na e too la molaagali ana si kada nae.
5 Si taloa fuana God ka too ka tau! Amen.

Tee Faarongolaa Diana go.

6 I nau ku kwele ana si doo na mu iilia, sulia e langi si tau go muka
sigi naa faasia a God na e aadafili gamu ana na rakedianalaa a Christ, ma
muka manata mamana agamu ana ta faarongolaa ete lau na teni wane gi
da alangia ana Faarongolaa Diana.
7 Haia, ma langi lau ta faarongolaa ete lau. Teni tooa gi go da faamanata
a'abo ani gamu ma gera iiliili uria bulasilana na Faarongolaa Diana sulia
a Christ.
8 Ma sui boroi ana lea so ni gia ma langi ta ensel faasia i langi so ka
ainitalongai ana fuagamu ta faarongolaa na e ete faasia taa naa melu
ainitalongai sui fuagamu, e bobola go daka keto maelia.
9 Iilingia baa melu haea sui na mai i nao, i nau ku haea naa lau nae: Lea
ta wane ka ainitalongainia fuagamu ta faarongolaa na e ete faasia na taa
naa mu manata mamana ana sui naa, tara daka keto maelia.
10 Nau ku baea na doo naa, sulia nau kusi hasi uria na iimola gi gera ka
eele suli nau, langi go. Ma nau ku dooria agu a God ana na ka eele suli
nau. Lea nau ku iiliili uria na iimola gi gera ka doori nau, nau langi lau
wane raoa nia Christ.

God e aadafilia a Paul.

11 Oote waihaasi ae, nau ku haea fuagamu, na Faarongolaa Diana na ku
ainitalo ana e langi lau na doo e hafali mai faasia na iimola gi.
12 I nau langi kusi ngalia go faasia ta wane, ma ta iimola laugo si
faatolomai nau go ana. A Jesus Christ ana na e faatai nia fuagu.
13 I gamu mu rongoa sui naa sulia na toolagu mai i nao si kada ku fooasia
ua a God iilingia na Jiu gi da iilia, ma kuka iinokesia asianaa na soefaataia
a God ma kuka iiliili asianaa uria tagalangailana.
14 Si kada nau ku daraa ua, ana orolana na tooa Jiu gi na da daraa fai
nau, nau ku liufida ana roolaa sulia na faatolomaia sulia na soefaataia
gami Jiu gi ma sulia na malutana koo gami gi.
15 Sui boroi ana urinae, a God e rakediana ani nau ma ka aadafili nau
suifetei nau kufi futa, ma ka soe nau uria raolaa fuana.
16 Ma a God e faatainia na Wela nia fuagu haia kuka ainitalongainia
na Faarongolaa Diana suli nia fuana tooa maadiu gi. Ma si kada a God e

faatainia na Wela nia fuagu, nau kusi lea sia ta wane hai ka faatolomai nau.
17 Ma langi kusi lea laugo uria Jerusalem uria na faarailaa fai nia na wane gi na da aposol ua i nao ani nau. Nau ku lea agu fui i Arabia, sui kuka ooli agu mai uria i Damaskus.
18 Haia, buira oolu fe ngali sui, nau kufi lea uri Jerusalem uria na faarailaa fai nia a Peter, ma kuka too siana sulia na aakwala fe dani ma lima fe dani.
19 Ma kuka faarai laugo fai nia a James na haasina Lord, ma e langi kusi rikia ta aposol aai lau.
20 Ma na doo naa gi sui ku kedea kou fuagamu naa na doo mamana gi teefou. A God e haitamana nau kusi suge.
21 I buri, nau ku lea agu fuana teni maefera i Siria ma i Silisia.
22 Ana si kadamanga nae, na tooa lao soefaataia a Christ gi i Judea langi dasi haitamagu go.
23 Gera haitamana go ada na uunua na teni wane urii, <<Na wane baa lea doo ka iinokesi gia i nao ma ka iiliili uria labasilana na soefaataia a Christ, haia si kada naa nia ka ainitalo naa sulia a Christ eeri na tooa gi da manata mamana ana.>>
24 Ma gera ka baelafea a God faafia taa gi na e iilida suli nau.

Paul fai nia na oote aposol gi.

2

1 I buira aakwala fe ngali ma fai fe ngali, nau kufi ooli lau fui Jerusalem fai nia a Banabas, ma kuka talaia a Titus laugo fai gemere.
2 I nau ku lea sulia a God e faatai fuagu eeri kuka lea. Ma ana si kada ku bae oofu fai nia na wane baita gi go, nau ku bae talamatainia na Faarongolaa Diana na ku faatolomai nia fuagamu na tooa maadiu gi. Sulia e langi si diana si raoa na ku rao sui na mai ana lea dao ana si kada nae ka tatagwai.
3 A Titus na wane na e too fai nau, dasi suungai nia go uria na ole-marikolaa boroi ana nia na wane i Grik.
4 Sui, teni wane na gera kwaiilifai na da haea gera manata mamana, gera ka dooria ada nia ka ole-mariko. Na wane nae gi da lea mai uria rikilana hasa gemelu melu roosulia na kwaieresia a Moses gi ma e langi. Gera ka dooria aalu gemelu uria na wane rao o'oni ana kwaieresia gi. Sui, gia haitamana naa na kwaieresia nae gi langi kasi baita usi gia, sulia ana si kada gia manata mamana ana a Christ Jesus, nia ka luke gia naa faasia na kwaieresia nae gi.
5 Haia, melu si kwaialafaafi go na wane susuge nae gi ana tesi kadamanga kukuru boroi, sulia langi melu si dooria gera ka labasia na mamanaa na Faarongolaa Diana na gamu manata mamana ana.
6 Ma na wane baita nae gi i Jerusalem, langi gera kasi haea go tesi manata faalu fuagu. Nau ku alangida ana <<wane baita gi>>, sulia na tooa gi da haea gera naa na wane kwaitalai gi. Sui, i nau kusi manata e'ete go i matangana wane baita gi ma na wane to'ou, sulia a God langi kasi eefa go ana fuana tooa gi.
7 Ma na wane baita nae gi, tesi doo na da tala rikia ada naa a God e falea na raoa naa fuagu uria na ainitalolaa ana fuagamu tooa maadiu gi, iilingia laugo na e falea fuana a Peter si raoa uria na ainitalolaa ana fuagera Jiu gi.

8 Sulia a God e aalu nau kuka aposol fuagamu tooa maadiu gi, iilingia
laugo nia aalua a Peter ka aposol fuagera tooa i Jiu gi.
9 A James ma a Peter fai nia a John na wane naonao gi, gera aada
haitamana a God e falea si tofungae raoa naa fuagu uria ainitalongailana
fuagamu tooa maadiu gi. Nia na aadea daalu ka dau ana aba aaolo gemere
a Banabas, hai ka faatainia gemelu aalafaafia haia mere ka rao i matanga
gamu tooa maadiu gi ma i daalu ka rao i matangada tooa i Jiu gi.
10 Ma tee si doo go na daalu dooria mere ka manatatoona na adomilana
na tooa siofaa gi laona soefaataia i Jerusalem. Haia, si doo nae nau ku
noni hahala asianaa uria na iililanalaa.

A Paul e ngatafia a Peter.

11 Ana si kada a Peter e dao ana i Antiok, nau kuka bae susuala fuana i
matangana tooa oro na da manata mamana, sulia nia e garo asianaa.
12 Si kada a Peter e dao ana, nia ka fanga go ana fai gera tooa maadiu gi.
Sui si kada teni wane na a James e ooduda mai da dao i seenae, a Peter ka
langi si fanga naa fai gera tooa maadiu gi, sulia nia e mou ana bali tooa gi
na da dooria na ole-marikolaa.
13 Ma na bare waihaasina ana Jiu gi laugo, si kada gera rikia a Peter e
iili urinae, gera ka mou iilingia a Peter, ma gera ka oote gera laugo uria
fangalaa fai gera tooa maadiu gi. Ma a Banabas boroi ka iili naa laugo
sulida.
14 Sui ana si kada nae, nau ku rikia gera garo sulia langi dasi roosulia
na mamanaa ana Faarongolaa Diana. Ma nau kuka bae urii fuana a Peter
matanga daalu sui, <<Ni oe na wane i Jiu, sui oko lugasia amu na malutana
tooa i Jiu gi, ma oko too amu mala ta wane maadiu. Haia, e utaa naa oko
iili uria suungailana tooa maadiu gi uria na roolaa sulia na malutana tooa
i Jiu gi?>>

Jiu fai nia tooa maadiu gi da mouri i sulia manata mamanalaa.

15 Nia e mamana i gami mi futa mai faasia na Jiu gi ma langi gami na
tooa maadiu gi na gera Jiu da alangida ana tooa fualangaa.
16 Haia, ma gia haitamana na iimola haitamana ka olosia na toolana fai
nia a God ana manata mamanalaa nia ana Jesus Christ, ma langi lau ana
na roosulilana na kwaieresia a Moses gi. Teni tooa ani gami Jiu, mi manata
mamana ana a Christ Jesus eeri mika o'olo i maana a God. Haia, a God e
aalu o'olo ani gami langi lau sulia na roosulilaa gami ana kwaieresia gi,
ma sulia na manata mamanalaa gami ana Christ. Sulia na raoa ana na
kwaieresia gi e afetai ka aalua ta wane ka o'olo i maana a God.
17 I gami na Jiu gi, lea gami ka o'olo i maana a God sulia na manata
mamanaa gami ana a Christ, tooa gi sui da haitamana mi fualangaa i nao
iilingia na tooa maadiu gi. Sui langi musi manata hasa a Christ naa e
ngalia mai na fualangaa. Langi asianaa!
18 Haia, lea nau kuka ooli uria roolaa lau sulia na kwaieresia gi na ku
lugasia, nau ku faatainia nau na wane fuana oilana kwaieresia gi go ana.
19 Haia, i bali ana kwaieresia gi, nau iilingia ku mae naa, sulia na
kwaieresia nae gi e langi kasi baita usi nau. Na kwaieresia nae gi e haungi
nau eeri kuka mouri lau bali a God.
20 I aena naa na, iilingia nau ku mae naa fai nia a Christ i fafona
airarafolo, ma nau langi kusi mouri. A Christ ana na e mouri i lalo ani
nau. Na mouria naa ku too ana si kada naa, ku mouri ana na manata

mamanaa nau ana na Wela nia a God. Nia e rakediana fuagu, ma ka mae
eeri ka faamouri nau.
21 Afetai kuka oote nau ana si falea nia a God. Haia, lea so ta wane e o'olo
fai nia a God sulia na kwaieresia gi, e faatainia a Christ e mae tatagwai go
ana.

Na roolaa sulia na kwaieresia gi ma langi fiimamanalaa.

3

1 Tooa i Galesia ae, gamu mu nue! Nia iilingia ta wane e dorea na
manatalaa gamu. Sulia i nau ku talamatainia sui naa fuagamu na maelana
a Jesus Christ i fafona airarafolo.
2 Mu bae oolisi nau fasi: I gamu mu ngalia na Aanoedoo Aabu a God
ana roolaa sulia na Kwaieresia gi faasia a Moses langi ana rongolana na
Faarongolaa Diana ma na manata mamanalaa ana? I gamu mu ngalia
na Aanoedoo Aabu ana si kada mu manata mamana ana na Faarongolaa
Diana.
3 Uria taa na muka nue asianaa? Gamu mu hafali o'ololaa ana Aanoedoo
a God baa, sui muka manata agamu uria na faa'oloa lau na mourilaa gamu
gi ana rigita gamu i talagamu? Afetai!
4 Si doo oro diana baa gi mu ngalida sui naa ka lea tatagwai go ana?
Nau ku manata hasa e langi tatagwai go ana.
5 Taa naa aadea a God ka falea na Aanoedoo Aabu fuagamu ma ka iilia
doo kwaibalatana gi i matangamiu? Sulia muka rongoa na Faarongolaa
Diana ma muka manata mamana ana. Langi lau sulia mu iilia doo gi na
Kwaieresia gi e haea.
6 Haia, mu manata fasi sulia a Abraham, na Kekedelaa Aabu e bae urii,
<<Ni nia e manata mamana ana a God, ma a God ka aalafaafi nia e o'olo
sulia na fiimamanalaa nia.>>
7 Muka haitamana so ni tei na e manata mamana ana a God, i nia na
kwalafaa ana aebara a Abraham naa.
8 Na Kekedelaa Aabu e haea ua go mai tara a God e aalua tooa maadiu
gi ka o'olo fuana ana fiimamanalaa. I aena naa na Kekedelaa Aabu ka
faarongo ana Faarongolaa Diana fuana a Abraham ka urii, <<A God e haia,
tara kuka faadianaa na iimola gi sui suli oe.>>
9 Haia, a Abraham e manata mamana, ma a God ka faadiana nia. Urinae
laugo, ni tei gera na da fiimamana, a God ka faadianaa iilingia a Abraham.
10 Haia, ni tei gera na da manata hasa a God e aalafaafida da o'olo sulia
da roosulia na kwaieresia gi, tara gera ka ngalia na kwakwaea faasia a
God. Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<Ni tei gera na langi dasi roosulia
tarau na kwaieresia gi sui, tara gera ka ngalia kwakwaea faasia a God.>>
11 Haia, nia folaa asianaa na e langi ta wane kasi o'olo fuana a God ana
na kwaieresia gi, sulia na Kekedelaa Aabu e bae lau urii, <<Ni tei gera na
da o'olo sulia na fiimamanalaa, tara gera ka mouri.>>
12 Haia, na tala sulia na fiimamanaa e ete asianaa faasia na tala sulia na
kwaieresia gi. Sulia na Kekedelaa Aabu e haea urii, <<Lea ta wane e iili
sulia na doo gi sui na kwaieresia gi e haea, tara nia ka mouri.>>
13 Haia, na kwakwaea na e ita mai faasia na kwaieresia gi, a Christ e
lafua naa faasi gia, ma ka ngalia fuana i talana. Sulia na Kekedelaa Aabu
e bae urii, <<Na wane na gera haungia i gwouna ai, nia mae sulia nia e
ngalia na kwakwaea a God.>>

14 A Christ e oolisi gia uria ngalia na kwakwaelaa nae, eeri gamu na tooa
maadiu gi tara gamu ka ngalia na doo diana gi na a God e bae aalualu na
mai ana fuana a Abraham, sulia a Jesus Christ. A Christ e iili urinae, eeri
gia ka ngalia laugo na Aanoedoo Aabu na a God e bae aalualu ana fuaga
sulia na fiimamanalaa gia.

15 Bare waihaasina i lalo ana Christ ae, i nau ku bolangainia si bae
aalualua na a God e iilia fai nia si doo na gamu haitamana sui naa: Lea so
ta roo wane daaro haungainia ta gwalulaa, ma daaro ka bae aalualu ana
tesi doo ma daaro ka kedea sui go na hata daaro i fafona si abe doo na da
kedea ana gwalulaa nae, e afetai ta wane ka muusia ma langi ka aalua lau
tesi doo faalu ana.

16 Haia, a God e bae aalualu fai nia a Abraham ma na kwalafaa nia. Na
Kekedelaa Aabu e langi kasi haea urii, <<na kwalafaa oe gi>>, na malutana
na tooa oro gi. Nia e haea urii, <<na kwalafaa oe>>, na malutana tee wane
go, ma i nia naa na a Christ.

17 Na malutana na baelagu e urii: A God e haungainia na gwalulaa fai
nia a Abraham, ma ka aalangai laugo tara ka faamamanaa. Na kwaieresia
gi na a Moses e falea go ana ana fai talange ma oolu aakwala fe ngali naa
i buira, afetai so ka muusia na gwalulaa na a God e aalangai nia.

18 Sulia lea so a God e falea na doo diana gi fuaga sulia gia ka roosulia
na kwaieresia gi, langi nia kasi falea sulia na bae aalualua nia. Haia, ma
sulia na aalangaia nia, nia na aadea a God ka falea si doo diana gi fuana
a Abraham.

19 Utaa naa a God ka falea na kwaieresia gi? A God e falea na kwaieresia
gi lau fonea na gwalulaa, eeri ka faatai folaa ana aade ta'alaa gi, lea ka
dao ana maedani na kwalafaa a Abraham, na a God e bae aalualu ana, ka
dao mai ana. A God e oodua na ensel gi eeri gera ka falea na kwaieresia
gi fuana a Moses. Haia, a Moses, nia na wane ni ngali baea, sulia nia naa
e ngalia mai na kwaieresia gi ma ka falea fuana na tooa gi.

20 Sui si kada a God e bae aalualu ana fuana a Abraham, nia kasi dooria
ta wane ni ngali baelaa, sulia nia e iilia na doo nae gi taifili nia ua go.

21 E utaa, na kwaieresia gi ka lea folosia na bae aalualua nia a God gi?
E langi! Sulia lea so a God e falea ta kwaieresia na e faamouria na tooa gi,
na tooa gi daka roosulia ma daka o'olo i maana a God.

22 Sui, na Kekedelaa Aabu e haea na tooa gi sui da dooria aadea doo ta'a
gi, ma na kwaidooria gera naa na e suungaida uria aade ta'alaa. I aena
naa na falelaa na a God e bae aalualu ana fuana na tooa na da manata
mamana ana a Jesus Christ, nia ka falea fuada.

23 Suifetei na kada ana manata mamanalaa ana Jesus Christ ka dao mai,
na kwaieresia gi e binusi gia lea ka dao ana si kada a God ana na ka
faatainia na tala faalu sulia na fiimamanalaa ana Christ.

24 Nia na aadea na kwaieresia gi e baita usi gia lelea ka dao ana si kada
a Christ e dao mai, eeri gia ka o'olo i maana a God sulia na fiimamanalaa
ani nia.

25 Haia, na kwaieresia gi e langi si baita naa usi gia nae, sulia si kada
uria fiimamanalaa ana a Christ e nia naa fai gia.

26 Sulia na fiimamanalaa ana Christ Jesus, gamu sui muka aalua na wela
a God gi.

27 Ma muka siuabu sui naa haia ka faatainia mu manata mamana ana a
Christ, ma nia na aadea na maluta gamu ka iilingia a Christ i talana.

28 Nia naa, e langi tesi doo e'ete i matangana na tooa i Jiu gi ma na tooa
maadiu gi, ma na wane gi fai nia na geni gi, ma na tooa rao o'oni gi fai nia
tooa na langi ta wane kasi baita ani gera. I gia sui, gia ka too oofu kwailiu
sulia gia too ana oofua fai nia a Christ Jesus.
29 Sulia i gamu na tooa nia a Christ, urinae gamu laugo na wela ana
kwalafaa a Abraham gi, ma tara muka ngalia si taa gi na a God e bae
aalualu ana.

4

1 Haia, nau ku doori tasa dongaa ana si doo na nau ku bae sulia, na lea
ta wane rikidoo e too ana ta wela to'ou, tara ka falea na doo nia gi sui
fuana. Haia, si kada na wela nae e to'ou ua, nia iilingia ta wane raoa go
ana, sui boroi ana na doo nae gi sui na doo nia gi.
2 Si kada nia to'ou ua ana, teni wane na da aadasuli nia ma na doo nia
gi ka maasia si kada na maa nia e olea ana.
3 Nia urinae laugo i nao ua ana si kada gia si manata mamana ua ana
Christ, gia ka rao fuana aanoedoo ta'a gi na da baita usia molaagali.
4 Ma ana si kada na a God e aadafilia sui ka dao na mai, a God ka oodua
mai Wela nia i laona molaagali. Ma nia ka hau ana wane ana futalana mai
faasia na geni, ma nia ka roosulia na kwaieresia gera Jiu gi.
5 Nia e iili urinae eeri ka lukainia ni tei gera na na kwaieresia gi e baita
usida, eeri gia ka aalua wela a God gi.
6 Ma a God e faatainia gia naa na wela nia gi ana na falelana mai na
Aanoedoo ana Wela nia eeri ka too la mourilaga. Haia, na Aanoedoo nia,
nia e aade gia ka fooa urii, <<Maa nau ae, Maa nau ae.>>
7 Haia, ni gamu langi lau na tooa rao o'oni gi. Ma ni gamu na wela nia
a God gi. Ma sulia ni gamu na wela nia gi naa, tara nia ka falea doo gi sui
na nia aalua fuana falelana fuana na wela nia gi.

A Paul e too a'abo fuana tooa i Galesia.

8 Ana si kada langi gamu si haitamana ua a God, gamu na tooa ni rao
o'oni fuana aanoedoo e'ete gi na langi lau na god gi.
9 Haia, ana si kada nae, mu haitamana naa a God--ma langi ku bae urii, a
God e haitamamiu naa. Haia, uria taa lau na muka dooria lau ooli burilaa
fuana na aanoedoo o'oni gi na da makeso go ada? Ma uria taa na muka
doori rao lau fuagera?
10 Uria taa na muka faabaita asianaa teni maedani gi ma sinali gi ma
uunidoo gi ma fe ngali gi?
11 I nau ku manata a'abo asianaa ani gamu, aata si raoa na ku iilida
fuana adomilamiulaa ka lea tatagwai go ana nae.
12 Oote doora ae, nau ku ii ani gamu muka sui faasia na roolaa sulia na
kwaieresia gi a Moses iilingi nau ku sui faasia. Sulia nau ku iilingi gamu
laugo na tooa maadiu gi ana si kada ku sui faasia na kwaieresia nae gi.
Gamu si iilia go tesi doo ka garo fuagu ua na mai.
13 Gamu muka haitamana laugo si kada baa ku ainitalongainia na
Faarongolaa Diana fuagamu totongenao, nau ku matai, ma nia na aadea
kuka bobola uria ainitalolaa fuagamu baa.
14 Ma sui boroi ana ku matai ma ku falea afetailaa baita fuagamu, langi
musi manata ta'a suli nau ma musi oote gamu go ani nau. Ma mu gonitai

nau iilingia na mu gonitai nia ta ensel faasia a God. Ma muka gonitai nau
iilingia hasa mu gonitainia a Christ Jesus.
15 Ma ana si kada nae, mu eele asianaa. Nau ku haitamana naa lea
bobola fuagamu, muka maabe uria lafulana na maamiu ma falelaa fuagu
uria na adomilagu. Haia, ma uria taa na muka oote gamu ani nau si kada
nae?
16 Na doo mamana na ku haeda fuagamu na e aadea muka maalimaea
ani nau nae?
17 Ma na tooa aai baa gi na da doori oolisia na Faarongolaa Diana, da
haitamana iili diana fuagamu, sui na kwaidoorilaa gera e langi si diana
go. Tesi doo na gera dooria naa na tookitalamiulaa faasi nau eeri gera naa
go ana na gamu kwaimaani ana.
18 Haia, nia diana fuana muka kwaimaani fuana tooa kwailiu lea so si
aadelaa e diana. Nia e mamana, ma e langi lau ana si kada ku too ana fai
gamu.
19 Oote wela nau gi ae, lea ta geni e garangi faafuta wela nia, nia e fii
asianaa. Urinae laugo na manatagu e fii suli gamu lelea ka dao ana fe dani
na maluta gamu ka iilingia a Christ i talana.
20 Ana si kada nae, nau ku hasi asianaa uria na toolaa fai gamu, haia
kuka oolisia na baelagu fuamolu. Si kadamanga naa i nau ku manata a'abo
asianaa suli gamu, ma nia naa e aadea kuka kekede urinaa.

A Paul e bae sulia ni Haga fai nia ni Sara.

21 I nau ku ledia fasi tei agamu na mu doori roolaa sulia na kwaieresia
gi, i gamu mu haitamana diana na ana taa gi na kwaieresia gi e haea?
22 Na kwaieresia gi e haea a Abraham e too ana roo wela wane. Ta wela
e futa ana geni ni rao o'oni ma ta wela aai ka futa ana geni e langi kasi
rao o'oni sulia nia na afe a Abraham.
23 Na wela na e futa ana geni raoa e futa iilingia go ana na wela gi sui
go ana. Ma na wela na e futa ana na geni na e langi si rao, e futa sulia na
aalangaia na a God e iilia fai nia a Abraham.
24 Haia, na doo nae gi e iilingia na mamalafooa, sulia na roo geni naa gi,
da iilingia roo si tala uria aalulana tooa a God gi. Ni Haga na geni rao, nia
iilingia na tala kwali ana kwaieresia gi na a Moses e ngalia si kada nia too
i gwouna tolo Saenae. Ma na wela ni Haga gi gera tooa rao gi laugo.
25 Na malutana Haga na tolo Saenae na e too i Arabia. Ma nia iilingia
na tooa i Jerusalem, sulia gera too go ada fuana raolaa uria kwaieresia a
Moses gi.
26 Haia, ni Sara ka iilingia Jerusalem mai langi. Nia langi kasi rao o'oni,
ma ni nia iilingia ni tee gia.
27 Sulia na Kekedelaa Aabu nia bae sulia urii, <<Na geni na mu aba ato
ma musi haitamana ua go na fiilaa ana wela, mu eele ma muka suungi ni
eelea amiu. Sulia na geni na aarai nia e tafusia ka too ana wela oro liufia
na geni na na aarai nia e too fai nia.>>
28 Haia, oote doora ae, i gamu na wela a God gi sulia na bae aalualua
nia, iilingia a Aesak baa e futa ana ni Sara sulia a God e bae aalualu ana
fuana a Abraham.
29 Ana si kada nae, na wela ni Haga na e futa mai iilingia na wela gi sui
go ana lao molaagali, nia ka iinokesia na wela ni Sara na e futa sulia na
mamanaa ana Aanoedoo a God. Ma urinae laugo na tooa na da rao fuana
kwaieresia gi da iinokesi gia ana si kada naa.

30 Haia, na Kekedelaa Aabu e bae utaa? Nia e bae urii, <<Oodua kou na
geni rao na fai nia na wela nia. Sulia na wela nia na geni raoa, e afetai ka
ngalia tesi doo ana todadoo faasia na maa daaro, sulia na doo gi sui naa
fuana na wela nia na aai e langi si rao.>>
31 Oote waihaasi ae, nia urinae, gia na wela nia na geni na e afe ana a
Abraham, ma na geni na e rao o'oni ka langi.

Christ e faanonilaa ani gia.

5

1 A Christ na e faanonilaa gia, eeri gia ka langi si rao naa fuana
kwaieresia gi. Haia, muka too iilingia na tooa gi na da too nonilaa, ma
langi lau na tooa ni rao fuana kwaieresia gi.
2 Fafurongo fasi! I nau a Paul ku haea fuamiu, lea so mu ole-mariko eeri
muka mouri, afetai a Christ ka faamouri gamu naa.
3 Nau ku bae fifii lau fuana ta wane na e faalamainia ka ole-mariko, i
nia ka too naa farana na kwaieresia gi sui naa.
4 So ni tei ani gamu na e iiliili uria o'olo i maana God ana roolaa sulia na
doo gi na kwaieresia gi e haea, tara nia ka tookita nia naa faasia a Christ,
ma tara nia ka lugasia naa faasia na rakediana nia a God.
5 Haia, ni gia ka kwaimaasia ngado naa a God tara ka olosi gia fai
nia, sulia na Aanoedoo Aabu e adomi gia eeri gia ka kwaimaasia ana
fiimamanalaa gia.
6 Sulia ana si kada gia oofu naa fai nia a Christ Jesus, ma lea ta iimola
ani gia ka ole-mariko ma so ka langi, nia langi kasi e'ete go, sulia na ole-
marikolaa e langi si baita. Ma na tofungae doo ana na fiimamanalaa ana
a Jesus. Ma lea ta wane ka manata mamana ana Jesus, nia ka iilia doo
diana gi fuana na tooa gi sulia na rakedianalaa nia.
7 I nao ua, fiimamanalaa gamu ana a Christ e diana asianaa. Ni tei na e
lui gamu faasia roolaa sulia faatolomaia mamana? Nia aadea utaa ana?
8 A God langi na e aade urinae, sulia nia ana e aadafili gamu eeri muka
manata mamana ana Christ.
9 Na faatolomaia na e langi si mamana e iilingia na iisi na e faafufua
na beredi, sulia boroi ana na doo to'ou go ana, nia haitamana aadea doo
baita asianaa.
10 Sui boroi ana, nau ku manata ngado ua ani gamu, sulia ku manata
ngado ana a Lord e adomi gamu eeri langi gamu kasi manata mamana
ana na faatolomaia susuge gi. Ma ni tei naa e falea na manata a'abolaa
fuagamu, nau ku haitamana, tara nia ka ngalia na kwakwaea faasia a God.
11 Haia, oote waihaasi nau gi ae, lea so ta iimola ka haea i nau ku
faatolomai nia fuana tooa gi daka ole-mariko, nia suge go ana. Langi
musi manata mamana ana. Sulia lea ku faatolomai urinae, na tooa Jiu
gi dasi iinokesi nau ua go ada. Muka haitamana diana laugo gera da
rakehasui nau sulia ku bae sulia na maelana a Christ i fafona airarafolo
uria faamourilana na tooa gi.
12 Na iimola gi na da falea manata a'abolaa fuagamu ana faatolomailaa
gera sulia na ole-marikolaa, nau ku dooria gera ka tasa dongaa ada ma
daka ole muusia ada na latoda i talada!
13 Haia, ma ni gamu oote doora ae, a God e aadafili gamu eeri gamu ka
too nonilaa faasia na kwaieresia gi. Sui boroi ana gamu ka too nonilaa
urinae, langi musi manata hasa diana go ana fuana gamu ka roosulia na

kwaidooria ta'a gi ana na noni gamu. Mu rakediana fuagamu kwailiu eeri gamu ka adomi gamu kwailiu.
14 Sulia na kwaieresia gi sui faasia a Moses da oogua ana tee kwaieresia go ka urii, <<Oko rakediana fuana na iimola aefera oe gi iilingia o rakediana fuamu i talamu.>>
15 Haia, ma lea molu ka iilingia doo momouria kwasi gi ma molu ka firufiru ma molu ka faafii gamu kwailiu, molu aada diana, aata tara molu ka tagalangai gamu kwailiu.

Na Aanoedoo Aabu fai nia na kwaidooria ana noni.

16 Nau ku bae urii: Lea mu faalamainia na Aanoedoo a God ka talaia na mourilaa gamu gi, tara muka too faasia na kwaidooria ta'a ana noni.
17 Sulia na kwaidooria ana noni e suusia si taa naa a Aanoedoo Aabu e dooria, ma si taa naa Aanoedoo Aabu e dooria ka suusia laugo si taa na noni e dooria. Na roo si doo naa gi da maalimaea, ma nia faatainia e afetai muka iilia si taa naa mu dooria iililana.
18 Lea so na Aanoedoo Aabu ka talai gamu, na kwaieresia gi faasia a Moses kasi baita naa faafi gamu.
19 Gia haitamana na doo gi na da ita mai faasia na kwaidooria ta'a ana noni: Nia na ooea, ma na doo gi na e bilia ana aabulolaga,
20 ma na fooasilana nunuidoo, ma na aarulaa. Ma na tooa gi daka maalimae ma daka firu, ma da kwaifii, ma da rakehasu fuagera kwailiu, ma daka hasi uria naonaolaa. Ma gera tookita gera uria bubulutaa gi na e tagala faasia na oofuofua.
21 Ma gera dooria ngalilana doo gera iimola ete gi, ma da ooewanea i buira da gwou bubulo, ma da fanga kwere, ma daka aadea laugo doo garo oro urinaa gi. Nau ku bae abo ani gamu iilingia baa ku haea i nao, ni tei gera na da iilia doo naa gi, tara e langi dasi bobola uria ruulaa i laona na Initooa a God.
22 Ma na Aanoedoo Aabu e aadea tooa gi daka rakediana, daka eele mamana, too kwaimaani, too gwaromaabe, iililana na doo diana gi, ma aabulolana uria tooa gi da haitamana daka manata ngado ani gera,
23 ma na faato'oulaa, ma na daulaa faafia kwaidooria ana noni. Ta kwaieresia langi kasi suusia go na doo nae gi.
24 Ma na tooa gi na gera tooa a Christ Jesus gera haumaelia naa na kwaidooria ta'a gera gi i fafona airarafolo nia a Jesus, ma na kwaidooria ta'a na nonida e langi si bobola uria suusigeralaa uria iililaa ta'a gi.
25 Na Aanoedoo Aabu e falea na mouria faalu fuaga, ma nia naa diana fuana gia ka roosuli nia si kada nia ka talai gia ana toolaa naa.
26 Faasia faabaitalaga i talaga, fai nia faarakehasulaa ani gera kwailiu, langi na kwaifiilaa fuagamu kwailiu.

Adomi gamu kwailiu.

6

1 Oote dooragu gi ae, lea so ta wane na da daotoona e aade garo, ni tei ani gamu na Aanoedoo Aabu e talaia ka adomia faasia aade ta'alaa nia. Oko bae harofai fuana, ma oko suusuli oe laugo lea aata oko iili ta'a laugo amu iilingi nia.
2 Haia, muka adomia ni tei na e too ana tesi afetailaa, ma lea so muka aade urinae, tara muka roosulia na kwaieresia na a Christ e falea mai.

3 Lea so ta iimola i talana haea nia ta iimola baita ma nia langi go, tama
nia e suge nia go ana i talana nae.
4 Gamu sui muka bubu diana sulia na aabulolaa naa i talana, ma ka
manata sulia nia e diana ma e langi. Ma lea nia ka diana, e bobola nia ka
tango nia i talana. Sui faasia bolangailana tesi raoa ana i talana fai nia si
raoa nia gi na ta wane aai lau e iilida.
5 Sulia tara a God ka keto gia uria si taa gi gia ka iilida i talaga.
6 Ma si kada ta iimola e faatolomainia na tooa gi ana doo mamana gi
sulia a Christ, tara daka falea laugo na kwai'adomilaa fuana na iimola nae
e faatolomai gera.
7 Muka haitamana doo nae: Afetai so ta wane ka haufinia tesi doo faasia
a God. Na iimola ka ngalia laugo doo gi faasia a God sulia na doo gi na nia
ka iilida, iilingia na wane ka gonia laugo tesi fufuedoo na e fasida.
8 Lea nia e iilia na doo ta'a gi na na nonina e dooria, tara nia ka mae
naa. Ma lea nia ka iilia na doo gi na Aanoedoo Aabu e dooria, tara na
Aanoedoo Aabu ka falea mouria firi fuana.
9 I aena naa na langi gia si makeso uria iililana raoa diana gi. Sulia lea
langi gia kasi mamalo uria iililana doo diana gi, tara fe dani na a God e
filia ka dao mai hai gia ka ngalia kwaiaraa faasia a God.
10 Haia, ana si kadamanga gi na e bobola fuaga, diana fuana gia ka iili
diana fuana tooa sui, ma e tasa naa na fuagera na gia aalua go tee bare
wela ana fiimamanalaa ana Christ.

Baea isi gi.

11 Rikia fasi na kekedelaa baita na ku kede kou ana abagu i talagu
fuamolu.
12 Na tooa naa gi na da iili uria na suungailaa gamu uria na ole-
marikolaa, i gera naa na tooa da dooria daka baita i maana tooa gi ma
daka baelafe gera i talada sulia na doo gi ana doo i maa gi go ana. Gera ka
dooria faa'ole-mariko gamu, sulia gera mou ana na Jiu gi na da faanonifiia
na tooa na da uunuunu sulia na maelaa a Christ i fafona airarafolo.
13 Ma ni tei gera boro na gera ole-mariko, langi gera si roo go sulia na
kwaieresia a Moses gi. Sui gera ka dooria ada muka ole-mariko eeri daka
baelafea gera i talada faafia na mu faalamai gamu uria na ole-marikolaa.
14 Haia, ma ni nau mone, tara ku bae diana go agu sulia na doo a Lord
gia a Jesus Christ e iilia i fafona airarafolo. Sulia ana maelaa a Christ, na
malutaa ta'a gi laona molaagali naa e uusulia doo mae go ana fuagu, ma ni
nau iilingia ku mae naa laugo fuana na malutaa ta'a gi i laona molaagali
naa.
15 Nia e langi kasi e'ete go lea so ta wane ka ole-mariko ma so ka langi
kasi ole-mariko. Haia, ma na toolaa na ana mouria faalu na a God e falea
ana na tofungaedoo.
16 Ma fuana tei gera na da lea sulia na malutaa naa gi lao mourilada, na
fanualama ma na kwaimanataia a God ka too fai gera ma fai nia na tooa
a God gi sui.
17 Haia, na baelaa i'isi nau e urii, langi ta iimola kasi falea lau ta afetailaa
fuagu, sulia na kida naa gi i nonigu e faatainia naa i nau na wane rao a
Jesus.
18 Oote doora nau ae, i nau ku fooa uria a Lord gia a Jesus Christ ka
rakediana ani gamu sui. Amen.

NA KEKEDELAA NIA PAUL FUAGERA TOOA LAO SOEFAATAIA I EFESUS

1 I nau a Paul, na ku kekede kou naa. I nau ku aalua aposol nia a Jesus
Christ sulia na kwaidoorilaa a God.
I nau ku falea kou na kekedelaa naa fuagamu na tooa a God gi na mu
too lao maefera baita naa i Efesus ma na mourilaa gamu ka too ngado fai
nia a Christ Jesus.
2 Nau ku fooa eeri a God na Maa gia ma a Lord Jesus Christ ka rakediana
fuagamu ma e aade gamu ka too fanualama diana.

Doo diana gi sulia a Christ.

3 I gia ka baelafea a God na Maa nia a Lord gia Jesus Christ. Sulia a God
e faadiana gia ana falelana doo diana gi sui i langi fuana aanoedoo gia gi
sulia na oofulaa gia fai nia a Christ.
4 I nao ana na haungailana na molaagali, a God e fili gia sui naa eeri
gia ka aalua na tooa nia gi i nunufana a Christ, hai gia ka aabu ma gia ka
o'olo i maana. Ma sulia na rakedianalaa nia a God fuaga,
5 nia ka aalu manataa eeri ka aalu gia na wela nia gi i nunufana a Jesus
Christ. A God e iili urinae sulia na kwaidoorilaa nia.
6 Haia, gia ka baelafea a God sulia na rakedianalaa nia e baita ka tasa
fuaga ma sulia si falelaa o'oni naa nia falea fuaga ana Wela rakediana nia.
7 Sulia ana na maelana ni kwaisuusilaa a Christ, a God e luke gia
faasia na kwakwaea ma ka manata lukea na aade ta'alaa gia gi. Sulia
na rakedianalaa a God nia baita asianaa,
8 sulia nia ka rakediana asianaa ani gia.
Ana na liotooa ma na haitamadoo baita nia,
9 a God e iilia na doo na ka aalua manataa, ma ka faatainia na manataa
aagwa nia fuaga na e iilia ana a Christ.
10 Na manata nae na a God tara ka faamamana ana si kada o'olo bobola
ka urii: tara nia ka oofua na doo gi sui na nia e haungainia mai langi ma
i seegi lao molaagali, eeri a Christ ka baita usia na doo nae gi sui.
11 Na doo gi sui na a God e iilida gi, nia e iilida uria faafonolana na
manatalana ma na kwaidooria nia. Ma sulia laugo na kwaidooria a God,
nia ka aadafili gami tooa i Jiu gi eeri gami ka aalua tooa nia gi ana oofulaa
gami fai nia a Christ. A God e iili urinae sulia na manataa nia na nia ka
aalua ua na mai ana i nao sui kafi haungainia na doo gi.
12 Ma i gami na tooa manata mamana ua go mai nao ana a Christ, gami
ka baelafea a God initooa.
13 Haia, i nia e urinae laugo ani gamu na tooa maadiu gi. Sulia ana si
kada na mu rongoa na ainitaloa mamana ana Faarongolaa Diana, muka
too ana mouria faalu ma muka hau ana tooa a God gi. Sulia gamu manata
mamana ana a Christ, ma a God ka falea Aanoedoo Aabu fuagamu iilingia
nia bae aalualu ua na mai ana i nao. Nia urinae na a God ka faatainia
gamu na tooa nia gi.
14 Ma na Aanoedoo Aabu nae na e too i laona na mourilaga, i nia naa
na mamalafooa fuaga eeri gia ka haitamana tara gia ka ngalia na doo gi
sui na a God e bae aalualu ana fuana tooa nia gi. Urinae gia ka haitamana

mamana ana tara a God ka faasuia na lukelagalaa faasia na doo ta'a gi.
Gia ka silia a God na e initoo ka tasa!

Na fooalaa nia Paul fuagera.

15 Ma i aena na doo nae gi, si kada nau ku rongoa na fiimamanalaa gamu
ana Lord Jesus ma na rakedianalaa gamu fuagera tooa a God gi sui,
16 na baelafelaa nau fuana a God fuagamu e totoo si sui. Ma i nau ku
fooa laugo fuagamu ana si kada oro gi.
17 Ma a God na Maa initoo na God nia na Lord gia a Jesus Christ, nau ku
gani nia haia ka falea na Aanoedoo Aabu fuagamu. Sulia na Aanoedoo
Aabu nae tara ka falea liotooa fuagamu ma ka faatainia laugo a God
fuagamu, hai muka haitamana a God.
18 I nau ku fooa laugo eeri na manatalaa gamu ka diana hai muka
haitamana na mamanaa na e ita mai faasia a God. Ma laugo hai muka
haitamana si taa gi na e diana tara gia ka ngalia ana si kada e nia ua mai,
na a God e soe gamu uria. Ma laugo hai muka haitamana na dianalaa ana
na doo gi na tara a God ka falea fuaga iilingia nia ka bae aalualu ana fuana
na tooa nia gi.
19 Ma laugo hai muka haitamana na baitalaa na mamanaa a God na e
rao ani gia na tooa manata mamana gi. Ma i nia naa na mamanaa na e
rigita asianaa,
20 na a God e iilia ana si kada nia e tataea Jesus Christ faasia na maea
ma ka faagwourufia i bali aaolo ani nia i langi.
21 Ma i seenae a Christ e Aaofia baita fuana na wane baita gi sui i langi.
Ma na hatana a Christ ka baita liufia na wane baita gi sui ana si kada nae
ma laugo ana si kada ka dao mai na e too si sui.
22 A God e aadea sui naa na doo gi sui ka too i farana a Christ, ma ka
aadea a Christ ka baita usia na doo gi sui, eeri a Christ ka adomi gia na
tooa na manata mamana ani nia.
23 Haia, ma i gia na tooa gi na gia fiimamana ani nia, gia ka iilingia na
nonina a Christ, ma i nia na gwou ani gia. Ma sulia na gia, a Christ kasi
too ana ta kurulaa. Ma sulia a Christ, e langi si kurulaa lao tesi gula.

Toolaa ana mouria faalu.

2

1 I nao na mai, i gamu musi too ana mouria firi sulia molu si lea go sulia
na kwaieresia a God gi, ma muka aadea na doo ta'a oro gi.
2 Ana kada nae i nao, mu lea amolu sulia na malutaa ta'a la molaagali,
ma molu roo agamu sulia kwaieresia a Satan na e baita usia na aagalo ta'a
ma ka talaia na tooa na daka aaburongo ana a God.
3 Ma gia urinae laugo, ana si kada i nao na mai, ma na aabulolaa gia
ka ta'a sulia gia roosulia na kwaidooria ta'a na noniga gi ma na manata
ta'a gi. Gia iilingia na tooa gi sui, sulia na aabulolaga gi ka ta'a ma gia ka
bobola uria ngalilana na kwakwaelaa faasia a God.
4 Ma ka urinae boroi, na kwaimanatailaa nia a God fuaga e baita, ma na
rakedianalaa nia fuaga ka baita laugo.
5 Ma sulia a God ka urinae, nia ka adomi gia si kada gia ka aaburongo ua
ani nia ma gia ka iilingia tooa da mae naa. A God ka falea mouria firi fuaga
iilingia nia ka falea na mouria firi fuana a Christ ana si kada nia ka tatae
nia faasia na maea. Sulia a God ka faamouri gia sulia na rakedianalaa nia.

6 Ma sulia gia ka oofu fai nia a Jesus Christ, God tara ka tatae gia laugo
fai nia a Christ eeri gia ka mala na aaofia gi fai nia i langi.
7 A God ka aade urinae eeri nia ka faatai nia na rakedianalaa baita na
nia e falea fuaga ana Jesus Christ, eeri tooa gi sui ana si kada gi sui daka
haitamana na rakedianalaa nia.
8 Sulia a God e faamouri gia ana na rakedianalaa nia sulia na
fiimamanalaa gia. Nia e langi kasi faamouri gia go i nunufana raolaa
gia i talaga. Ma lau ana, a God e fale o'oni go ana na mouria faalu fuaga.
9 Nia naa, ta iimola e afetai ka bae nounou sulia na mouria faalu nia,
sulia a God kasi falea sulia ta raoa na gia ka iilia.
10 A God e haungai faalu ani gia ana Jesus Christ, eeri gia ka iilia na
raolaa diana gi na nia e kwaimaasi ua go mai ana i nao fuaga uria na
iililana ma lealaa sulia.

Oofulaa sulia a Christ.

11 Ma sulia i gamu na tooa maadiu gi, molu manata fasi sulia na toolaa
gamu i nao. I gera tooa gi i Jiu mone, gera ole-mariko, ma i gera daka alangi
gomolu ana <<Tooa uugita>>, sulia langi molu si haitamana ole-marikoa.
Sui na ole-marikolaa, nia na malutana i sulia na noni go ana.
12 I gamu haitamana, e tau na mai gamu too tau faasia a Christ, ma gamu
langi lau tooa a God, ma e langi musi ado ana na doo diana na a God e
bae aalualu ana fuana na tooa nia gi. Ma muka too go agamu i laona
molaagali, ma e langi musi manata mamana ana a God, ma e langi musi
maasia go ta doo diana.
13 Sui boroi ana muka too tau faasia a God ana si kada i nao, ana si kada
naa, sulia mu oofu naa fai nia a Jesus Christ, i gamu mu too garangia naa
a God ana na maea ni kwaisuusilaa a Christ.
14 Ma i gemelu Jiu gi fai gomolu tooa maadiu gi, a Christ e aadea na
oogulaa kwaimaania gia ka fanualama eeri gia ka aalua tee bubulutaa.
I sulia nia e faalamainia i talana daka haungia i fafona airarafolo, nia
ka lafua malutaa gera tooa Jiu gi ma na tooa maadiu gi na aadea dasi
kwaimaani.
15 Sulia a Christ ka lafua na kwaieresia gi na a Moses e falea, eeri gia
na roo bubulutaa tooa naa gi ka aalua tee tooa go sulia gia gi oofu fai nia.
Urinae a Christ ka aade gia ka kwaimaani fai gia kwailiu.
16 Haia, ana maelaa a Christ i fafona airarafolo, nia ka lafua na maani
uulalaa i matangana tooa i Jiu gi fai nia gera tooa maadiu gi. Ma ana
maelaa nia laugo, nia ka oofua na roo bubulutaa tooa eeri gia ka aalua tee
bubulutaa go, ma nia ka oolifai gia siana a God.
17 Nia naa, a Christ ka sifo mai lao molaagali, ma ka ainitalongainia na
Faarongolaa Diana sulia na fanualama fuagamu tooa maadiu gi na musi
fooasia a God ma fuagami laugo na Jiu gi na mi fooasia a God.
18 Sulia na doo na a Christ e iilia naa gami tooa Jiu gi ma gamu tooa
maadiu gi gia ka lea oofu mai siana a God na Maa ana tee Aanoedoo Aabu.
19 I aena naa, i gamu tooa maadiu gi langi gamu si e'ete faasi gami tooa
Jiu gi. Sulia si kada naa, gamu naa tooa a God gi naa fai gami, ma a God
naa na Maa gia.
20 I gia tooa manata mamana gi, gia iilingia ta luma a God e tolea i fafo
ta fou. A Jesus Christ naa na fou nae. Ma na aposol gi fai gera na profet
gi naa gera na bae fungu gi ana luma nae. Ma i gia naa na bali ana doo gi
uria kasilana na luma nae.

21 Ma a Christ naa na e aadea na luma nae loulou ka ngasi ma ka aalua
beu aabu uria fooasilana a Lord.
22 Ma i gamu laugo tooa maadiu gi, gamu ka iilingia laugo teni si doo
uria na kasilana na luma na a God e too ana na Aanoedoo Aabu.

Na raolaa a Paul fuagera tooa maadiu gi.

3

1 Ma sulia na doo nae gi, i nau a Paul ku fooa fuana a God eeri nia ka
adomi gamu. I nau ku too i laona beu ni kanilaa sulia ku ainitalongainia
na Faarongolaa Diana sulia a Jesus Christ fuagamu na tooa maadiu gi.
2 I nau ku haitamana, mu rongoa sui naa a God e tagofale nau naa sulia
na rakediana nia, eeri kuka rao uria adomilagamu urinae.
3 Ma God ka faatainia na manata aagwa nia ani nau, ma kuka kekede
to'ou sulia.
4 Ma lea muka iidumia, tara muka haitamana si taa naa nau ku
haitamana sulia na doo gi na e too haufini ua na mai sulia a Christ.
5 I nao na mai, na manataa aagwa nae e too haufini faasia na iimola gi
sui. Haia, ma ana si kada naa, sulia na raoa na Aanoedoo Aabu, a God ka
faatainia sui naa fuagera aposol gi fai nia na profet aabu nia gi.
6 Ma na manataa aagwa nae urii: sulia gamu tooa maadiu gi muka
manata mamana ana Faarongolaa Diana, a God ka faadiana gamu laugo
fai nia na tooa i Jiu gi. Ma gia too oofu ana tee bubulutaa, ma tara gia ka
ngalia si doo gi sui na a God e bae aalualu ana gi i sulia a Jesus Christ.
7 Ma a God ka aadea haia ni nau tee wane raoa nia eeri kuka ainitalo ana
na Faarongolaa Diana. A God ka aade nau wane raoa nia ana rakedianalaa
nia ma ana mamanaa baita nia.
8 Ma so ni tei go ana na ka to'ou ana na tooa na da manata mamana ana
a God e baita liufi nau. Ma sui boroi ana ka urinae, a God e faadiana nau
ana falelana raoa fuagu uria ainitalongailana na Faarongolaa Diana sulia
na doo diana asianaa gi na a Christ tara ka falea fuagamu tooa maadiu gi.
9 Ma nia ka oodu nau laugo eeri kuka talamatai nia fuana tooa gi sui
sulia si manataa aagwa a God. A God, na e haungainia na doo gi sui, nia
kasi faatainia na manataa nae ua mai i nao,
10 haia ana si kada naa, sulia na tooa gi na da manata mamana ana a
Christ, a God kafi faatainia fuana ensel baita gi ma na doo kwaitalai gi i
langi, eeri gera ka haitamana na liotoolaa nia e baita ma ka e'ete kwailiu.
11 Haia, a God e iilia doo nae sulia nia manata ua mai sulia ana
hafalilana. Ma nia e iilia nae sulia Jesus Christ na Lord gia.
12 Ma sulia gia na gia oofu fai nia a Christ ma sulia na gia manata
mamana naa ani nia, gia si ida uria daolaa i maana a God.
13 I aena naa, nau ku gani gamu musi liobukonu sulia na nonifiilaa nau
fuagamu. Sulia nau ku nonifii eeri kuka adomi gamu.

Na rakedianaa nia Christ.

14 Ma sulia na doo nae, i nau ku bourure kuka fooa fuana a God na Maa.
15 Ma na doo momouri gi sui i lao molaagali ma mai langi laugo, a God
naa e haungai gia sui.
16 Ma i nau ku ingo ani nia, ana initooa baita nia, nia ka falea mamanaa
fuagamu ana na Aanoedoo Aabu eeri na mourilaa gamu ka rigita teefou.

17 Ma nau ku fooa laugo eeri a Christ ka too i laona na mourilaa gamu
sulia na fiimamanalaa gamu ani nia. Ma i nau ku fooa laugo eeri na doo
gi sui na mu iilida, muka iilida i nunufana na rakedianalaa gamu.
18 Nau ku fooa urinae eeri gamu ma fai gami laugo na tooa a God gi sui,
gia ka bobola uria haitamanalana na baitalaa na rakedianalaa nia a Christ
fuaga.
19 Iiu, i nau ku fooa eeri muka haitamana na rakedianalaa nia a Christ,
boroi ana ka afetai fuana ta iimola ka filo diana teefou ana. Ma lea muka
haitamana na rakedianaa nia a Christ, tara muka fungu ana malutana a
God.
20 Gia silia a God sulia na mamanaa baita nia e rao i laona mangoga,
nia ka haitamana iililana go doo oro gi uria adomilaa gia, liufia lau na gia
bobola uria ganilana naa ma langi manatalaa uria.
21 Gia na tooa gi na gia manata mamana, fai nia a Jesus Christ laugo, gia
sui gia ka baelafea a God si kada nae ma e langi si sui. Amen.

Gia ka aalua tee noni.

4

1 Haia, sulia si doo nae gi, i nau na ku too ni kanilaa sulia na ku rao fuana
a Lord, i nau ku ii ani gamu muka iili diana iilingia na doo aabulolaa na
e bobola uria toolaa na tooa a God e soeda uria manata mamanalaa.
2 Muka too faasia na faabaitalaa gamu i talagamu, ma e diana fuana
muka too harofaia fai nia gwaromaabelaa. Ma muka faatainia na
rakedianalaa gamu ana gwaromaabea fuagamu kwailiu.
3 Muka rao ana rigitalaa gamu gi eeri muka tasa dongaa ana na
kwaimaania kwailiu fuagamu na Aanoedoo Aabu e falea fuagamu.
4 Sulia gia na tooa na gia manata mamana ana a Christ, gia ka iilingia
tee si noni naa fai nia. Ma laugo tee Aanoedoo Aabu na e talai gia sui. Ma
tee mouria firi go na gia kwaimaasi ngado maasia sulia a God e soe gia
mai uria.
5 Ma gia ka too ana tee Lord go, nia naa na a Jesus. Ma i nia taifili nia go
na gia ka manata mamana ani nia. Ma nia go ana na aadea gia ka siuabu.
6 Ma tee God go nia e too, ma nia a Maa gia sui. Ma i nia ka baita usi gia
sui, ma nia ka rao ani gia ma ka too i lalo ani gia.
7 Ma i gia sui na gia fiimamana, a Christ e falea tee tee iimola ani gia na
falelaa diana, iilingia na kwaidooria a Christ.
8 Sulia na Kekedelaa Aabu e bae urii, <<Si kada nia e lea i langi, nia ka
ngalia mai na iimola gaulaa oro gi fai nia. Ma nia ka falea na falelaa gi
fuana tooa gi.>>
9 Haia, ma taa naa na malutaa naa na baelaa urii, <<nia e lea i langi>>?
Na malutaa naa e urii, a Christ e sifo fasi mai lao molaagali nao.
10 Ma a Christ na e sifo mai lao molaagali, nia naa laugo na e tatae uria
i langi, na gula na e liufia na gula gi sui mai langi. Haia, ma i nia e aade
urinae haia ka too ana gula gi sui.
11 Ma a Christ laugo naa e falea na falelaa diana gi fuana tooa gi. Ta bali
ani gia, nia ka aalu gera ana aposol gi, ma ta bali ka aalu gera ana profet gi.
Haia, ma teni tooa aai gi lau, nia ka aalu gera ana tooa ni ainitalongailana
na Faarongolaa Diana. Ma teni tooa aai lau, nia ka aalu gera ana tooa
kwaitalai gi ma faatolomai gi laona soefaataia.

12 I aena na nia ka falea na liotoolaa nae gi fuaga sui urinae, eeri gia ka
bobola uria raolaa fuana a God eeri gia ka kwai'adomi lao na soefaataia
ana tooa gi na da manata mamana, na nonina a Christ.
13 Ma gia ka oofu ana tee bubulutaa ana tooa da manata mamana gi ma
fai nia na haitamalaa gia ana na Wela nia a God. Ma tara na fiimamanalaa
gia ka rigita, ma urinae laugo na malutaga gi tara ka rafo iilingia laugo a
Christ.
14 Ma ana si kada gia ka rafo urinae, langi gia si iilingia ta baru na ooru
ka ufutainia ma na nafo gi ka haungia eeri ka lea garo go ana, sulia e
afetai gia ka manata mamana ana ta faatolomaia na e e'ete kwailiu na
tooa susuge gi da faatolomai nia.
15 Ma gia mone gia ka bae mamana ana malutaa na e faatainia na
rakedianalaa gia gi, ma na aabulolaga sui na gia iilifainia na aabulolana a
Christ na wane baita gia.
16 Ma i gia gi iilingia tee nonidoo, ma a Christ na gwou. Ma tee tee iimola
aga, nia ta bali ana noni, ma ka too ana na raoa nia. Ma a Christ e aade
gia ka too oofu eeri gia ka aalua tee noni nae. Ma si kada gia ka iilia na
raoa na e bobola fuaga, na noni nae ka bulao mai ma ka rigita sulia na
rakedianalaa gia gi fuaga kwailiu.

Na mouria faalu sulia a Christ.

17 Sulia na mamanaa na a Lord e falea mai fuagu, i nau ku bae fifii ani
gamu haia muka lugasia na malutaa na e ta'a gi na na tooa gi na e langi
dasi manata mamana ana Christ da iilida gi. Na manataa gera gi laugo na
doo ta'a gi sui go ma doo tatagwai gi sui go.
18 Ma gera langi dasi haitamana laugo ada na malutaa gi sulia a God.
Ma e langi dasi too ana na mouria faalu na a God e falea, sulia gera kasi
haitamadoo ma dasi dooria oolisia na aabulolada.
19 Ma i gera dasi ida go sulia na aabulolaa ta'a gera gi, ma gera ka
roosulia ada na kwaidooria ta'a gera gi, ma gera ka iilia na kwalukaela
doo bilia gi.
20 Ma i gamu mone, ana si kada baa na tooa gi da ainitalongai nia ana a
Christ fuagamu, langi dasi toolamainia go tesi maluta ta'a urinae gi.
21 Gamu ka rongoa na mamanaa sulia a Christ, ma muka manata
mamana na ana faatolomailaa mamana faasi nia.
22 Ma sulia si doo nae naa, muka oolisia na eetana malutaa gamu gi
na e fungu ana kwaidooria ta'a gi na e suungai gamu uria iili ta'alaa na
haitamana ka naga funui gamu.
23 Nia bobola fuana gamu ka faalamainia a God ka faafaalua na mouria
gamu gi.
24 Ma na malutaa gamu gi sui ka hau ana iimola faalu, na a God e
haungainia iilingia na malutana. Haia, na wane faalu urinae, nia ka
faatainia na faalulaa nia ana na aabulolana na e o'olo ma ka aabu.
25 I aena naa na, mu lugasia na sugelaa. E diana fuana si taa gi sui na
mu haeda fuana tooa manata mamana gi ka mamana, sulia gia sui gia naa
iilingia si nonina a Christ.
26 Ma lea ta iimola ani gamu ka rakehasu, langi osi faalamatainia na
rakehasua nae ka talai oe oko iilia tesi doo na e ta'a. Ma e diana fuana
oko faasuia na rakehasua oe ali'ali suifetei hato kafi suu,
27 aata a Satan ka too ana si kada uria talailamulaa ana rakehasua oe.

28 Haia, ma ni tei ani gamu na e beli, nia ka too naa faasia na belilaa,
ma ka rao ana eeri nia ka todadoo ana tesi doo fuana na mourilana ana
malutaa na e o'olo, ma ka haitamana ka adomia ana tooa siofaa gi laugo.
29 Ma muka too faasia na baelaa ta'a gi, ma lau ana muka haea na baea
gi na haitamana ka falea kwai'adomilaa, eeri muka faadianaa na tooa gi
na da rongoa na baelaa gamu.
30 Ma muka too faasia na iililana doo gi na haitamana ka faaliobukonua
na Aanoedoo Aabu a God. Sulia na Aanoedoo Aabu naa na mamalafooa i
lalo ani gamu na ni gamu na doo a God gi, ma na mamalafooa laugo ana
tara ana fe Dani ka dao mai na a God tara ka faasuia na faamourilana ani
gamu.
31 Haia, muka too faasia maani uulalaa fuagamu kwailiu, ma muka too
faasia na rakehasulaa kwailiu, ma faasia na oolisusuulaa ana riilaa ma na
baelaa ta'a gi. Muka too faasia na maasusuala gi teefou.
32 Ma na aabulolaa gamu ka diana fuagamu kwailiu, ma muka rakediana
ma muka kwaimanatai fuagamu kwailiu. Ma muka manata luke gamu
kwailiu ana doo ta'a gi na mu iilida gi, iilingia a God e manata luke gamu
sui na sulia doo a Christ e iilia gi.

Gia ka too i laona raralaa.

5

1 Haia, ma sulia i gamu na wela firia nia a God gi, muka iilifainia laugo
na malutaa nia.
2 Ana si kada gi sui, muka rakediana fuana tooa gi, iilingia laugo na a
Christ e rakediana fuaga sui, ma ka falea na mourilana uria faamourilaga.
Sulia nia ka kwaisuusi ani nia i talana, ma a God ka eele sulia na
kwaisuusia nia.
3 Ma sulia i gamu na tooa a God gi, muka too faasia na aabulolaa bilia
iilingia na ooelaa ma na lulugonilaa. Muka too faasia na doo nae gi teefou
eeri ta iimola ka langi si uunuunu sulia doo urinae gi boroi suli gamu.
4 Ma muka too faasia na baelaa ta'a gi ma na baelaa bilia gi ma baea ni
onionga ta'alaa. Ma lau ana, e diana fuana muka baelafea a God.
5 Doo mamana gi nau ku haea fuagamu, so ni tei na aabulolana e bilia
ma langi ka ooe ana, e afetai nia ka ruu i laona Initooa a Christ ma a God.
Ka urinae laugo fuana ni tei naa e lulugoni, sulia na doo nae gi nia uusulia
na fooasilana na nunuidoo.
6 Ma sulia na aabulolaa e'ete gi urinae, a God tara ka rakehasu ma ka
falea kwakwaelaa fuana tooa na da aaburongo ani nia. Nia naa, muka too
faasia na manata mamanalaa ana baelaa nue na tooa susuge gi da haea.
7 Muka too faasia na tooa urinae gi.
8 Ana si kada ua na mai nao, i gamu i talagamu mu too mai i laona na
rorodoa, ma sui i gamu mu hau na ana na tooa a Lord gi, ma muka too
naa i laona raralaa. Nia naa na aabulolaa gamu ka bobola fai nia na tooa
na da too i laona raralaa.
9 Sulia na tooa gi na da too i laona raralaa, a God e adomi gera eeri na
aabulolana e diana ma na baelaa gera ka mamana.
10 Muka iiliili uria na haitamanalana si taa naa e faaelea a Lord.
11 Ma e langi musi iilia na doo ta'a gi naa na tooa da too la rorodoa da
iilida. Ma lau ana, muka faatainia na doo ta'a gera gi, ma muka bae abo
fuada.

12 Haia, na doo gi na da iili aagwa ana naa doo ta'a gi asianaa, na doo
kwaifaa'idai urinae gi na baelaa boroi sulia.
13 Ma si kada na doo gi sui ka dao mai i laona raralaa, na tooa gi sui gera
ka haitama diana ana.
14 Sulia na taa naa na raralaa e talafia, tara na tooa gera rikia. Sulia nia
naa daka bae urii, <<I gamu na tooa gi na mu teo ma i gamu na mu mae,
muka tatae faasia maea, haia na raralana Christ ka talafi gamu.>>

15 Nia urinae, muka susuli diana ana malutaa gamu gi eeri na aabulolaa
gamu ka iilingia na tooa liotoo gi ma langi lau iilingia na tooa lalafusi doo
gi.
16 Ma ana si kada gi sui, muka iilia na doo diana gi na e bobola fuagamu
uria iililana. Sulia kada naa, na tooa oro gi da iili ta'a.
17 Nia naa, muka too faasia na aabulolaa neena, ma lau ana muka
manata diana agamu sulia taa gi na kwaidooria a Lord fuagamu uria
iililana.
18 Haia, ma muka too faasia gwou baitalaa ana waen, sulia si doo nae
tara ka labasi gamu. Ma lau ana, muka fungu ana Aanoedoo Aabu eeri ka
talai gamu.
19 Ma ana si kada molu ka figu oofu ana, muka bae ana baelaa gi faasia
na Sam gi, ma muka nguulia na nguu aabu gi ni sililana a Lord. Muka
faatainia na eelelaa gamu gi ana si kada muka silia a God ana nguulilana
nguulaa gi.
20 Ma sulia na oofulaa gamu fai nia a Lord gia Jesus Christ, ana kada gi
sui, muka baelafea a God a Maa fuana na doo gi sui na e dao mai.

Sulia na afe gi ma na aarai gi.

21 Muka hasi uria roolaa sulia na kwaidoorilaa gamu kwailiu, sulia na
manata baitalaa gamu ana a Christ.

22 Haia, ma ni gamu aai afe gi, muka roosulia na aarai gamu gi, iilingia
laugo na mu roosulia a Lord.
23 Sulia na wane aarai e too ana initooa faafia na afe, iilingia laugo na
a Christ e too ana na initooa faafi gia na tooa na gi manata mamana ani
nia. Ma a Christ ka faamouri gia, ma gia naa iilingia na nonina.
24 Ma e uusulia laugo na malutaa nae, na geni afe naa ka roo naa mone
sulia na aarai nia ana doo gi sui, iilingia laugo gia na soefaataia gia ka roo
laugo sulia a Christ.

25 Haia, ma ni gamu wane aarai gi, muka rakediana fuana afe gamu gi,
iilingia laugo a Christ e rakediana fuaga na tooa gi na gia manata mamana,
ma ka aalamatainia talana daka haungi nia oolisi gia eeri nia ka faamouri
gia.
26 Nia iili urinae eeri nia ka faaabua na soefaataia, ma ka faafaalua ana
siuabulaa ma ana baelana.
27 Ma nia ka aadea laugo si doo nae eeri nia ka falea na soefaataia fuana
i talana, iilingia gia na afe diana nia, ma ka langi tesi doo kasi ta'a sulia
gia gi faalu naa ma gi o'olo naa ma gi diana i maana.
28 Gamu na wane aarai gi, muka rakediana fuana afe gamu gi iilingia
laugo na mu rakediana fuana na noni gamu i talagamu. Sulia na wane na
e rakediana fuana na afe nia, nia ka rakediana laugo fuana na nonina i
talana, sulia daaro hau na ana tee doo.

29 E langi ta iimola hasa ka maasusuala ana nonina i talana. Ma lau ana,
i nia e hangonia ma ka aadasulia i talana, iilingia a Christ e aadea laugo
fuana na soefaataia.
30 Ma gia na tooa gi na gia manata mamana ani nia, gia naa na nonina
a Christ.
31 Sulia na Kekedelaa Aabu e bae urii, <<Urinae, na wane tara ka tafusia
tee nia fai nia maa nia, ma ka aarai. Haia, na wane naa fai nia na geni
naa, daaro ka aalua tee doo.>>
32 Haia, ma si doo haufini nae na a God e bae tafa ana fuaga na e
mamana, ma na haitamalaa nau nia e urii nae, i nia ka bolangainia fai
nia a Christ ma ni gia tooa gi na gia manata mamana.
33 Sui si Kekedelaa Aabu e faatainia laugo doo sulia na aarai gi fai nia afe
gi urii: na wane na o aarai naa, oko rakediana fuana na afe oe iilingia oe
o rakediana fuamu i talamu. Ma laugo na geni na o afe naa, oko manata
baita ana aarai oe.

Sulia na maa fai nia tee fai nia na wela daaro gi.

6

1 Ma i gamu na wela gi, muka roosulia na baelana maa gi fai nia ni tee
gamu, sulia nia na aabulolaa diana na a Christ e dooria.
2 Ma tee si gula lau na a God e bae kwaieresi ana fuaga na nia urii,
<<Muka manata baita ana a maa fai nia ni tee gamu.>> Ma na kwaieresia
naa na eetana kwaieresia na nia e oofua na bae aalangaia nia urii,
3 <<eeri muka too diana, ma tara na mourilagamu tara ka tekwa i seegi
la molaagali.>>
4 Haia, ma gamu na maa fai nia ni tee gi, muka too faasia na
faarakehasulana na wela gamu gi. Ma lau ana, muka faatolomai gera
ma muka bae abo ana malutaa na e bobola fuana na tooa na da manata
mamana ana a Lord.

Sulia na tooa initoo usia na tooa ni rao gi.

5 Haia, ma ni gamu tooa rao gi, muka roosulia baelana ni tei na e too
ana initooa usi gamu seegi la molaagali, ma muka faamou ani gera. Ma
muka roosuli gera ana eelelaa iilingia hasa mu rao fuana a Christ.
6 Muka iili diana urinae langi lau ana si kada go na tooa initoo usi gamu
gi da bubu ana faafi gamu eeri gera ka eele suli gamu. Ma lau ana, muka
roosuli gera ana si kada gi sui iilingia a God e dooria, sulia gamu na tooa
ni raoa a Christ gi.
7 Muka eele uria raolaa iilingia mu rao fuana a God, ma langi lau fuana
tooa lao molaagali taifilia go ana.
8 Sulia gia haitamana ua go lea na raolaga e diana, tara a God ka
kwaiarangai gia ana doo diana gi, sui boroi ana gia tooa ni rao o'oni ma
so ka langi.
9 Haia, ma i gamu tooa initoo usia tooa ni rao gi, muka aabulo diana
laugo urinae fuana tooa ni rao gamu gi. Muka too faasia na bae rakehasu
uria faamoulaa gera. Sulia mu haitamana sui naa i gamu fai nia na tooa
ni rao gamu gi, gamu sui go gamu too ana tee God na wane baita gamu.
Sulia nia langi si eefa ana ta iimola.

I gia iilingia wane oomea gi.

10 Haia, si baea i'isi nau gi naa fuagamu naa, muka faarigita gamu i
talagamu ana a Lord ma ana na mamanalaa baita nia.

11 Muka dau ana na raunga ni firulaa na a God e falea, eeri muka liutafa
faasia a Satan si kada nia ka hasi uria na labasilaa gamu.
12 I sulia gia langi gia si firu fai gera na tooa gi go ana, ma fai gera na
aanoedoo ta'a gi na langi dasi too lao molaagali, na gera rigita ma gera too
ana mamanaa ana si kada ta'a nae.
13 I aena naa na, muka dau ana na raunga ni firulaa na a God e falea,
eeri ana si kada ana firulaa fai nia na aagalo ta'a e dao mai, tara muka
bobola go agamu uria liutafa ana na maalimaea gamu. Ma ana si kada ni
firulaa e sui, tara gamu naa muka saitasa.
14 I aena naa, muka folo diana suusi gamu. Ma na baelaa mamana gamu
gi ka iilingia na oko i liitagamu. Ma na aabulolaa o'ololaa gamu gi ka
iilingia na talo suusia na ruruu gamu gi.
15 Ma muka aadea aagau ana si kada gi sui ana baelaa sulia na
Faarongolaa Diana sulia na fanualama, sulia nia naa na tae silipa aegamu
gi.
16 Ma na fiimamanalaa gamu ka iilingia na talo gamu gi eeri muka
bobola uria haungailana na sua ni eere gi sui na a Satan e labu gamu
ana.
17 Ma na faamourilaa a God ani gamu ka iilingia na kefi gamu na e talo
suusia na kete gamu gi. Ma na baelana a God, ka iilingia naefe ni firulaa
na Aanoedoo Aabu e falea fuagamu.
18 Ma muka fooa tatangai ana si kada gi sui, iilingia na Aanoedoo Aabu e
talai gamu ana. Muka gania si kwai'adomilaa faasia a God. I aena naa na
muka folo diana suusi gamu, ma muka too faasia aalamatainia a Satan ka
saitasa faasi gamu. Ma ana kada gi sui, muka fooa eeri a God ka adomia
na tooa manata mamana gi sui.
19 Ma muka fooa laugo fuagu eeri si kada kuka bae, a God tara ka falea
na baelaa nia gi fuagu, eeri langi kusi mou lau ma tara kuka ainitalo ana
Faarongolaa Diana na e too haufini ua na mai.
20 Nau ku aalua wane ni bae a Jesus Christ uria na ainitalolaa ana
Faarongolaa Diana nae, boroi ana nau ku too lao beu ni kanilaa sulia na
baelaa nau nae gi. Muka fooa eeri kuka bae rara'a sulia na Faarongolaa
Diana iilingia a God e dooria.

Bae dianalaa i'isi gi.

21 A Tikikus, na waihaasi fifii gia ma na wane rao mamana a Lord, nia
tara ka faarongo gamu sulia na toolagu eeri muka haitamana na doo gi
sui na e fuli ani nau seegi.
22 Nia na aadea ku eeresi nia kou siagamu, eeri nia ka uunuunu sulia
toolaa gemelu, ma eeri nia ka kwaiarei ani gamu.
23 I nau ku fooa eeri a God a Maa fai nia a Lord Jesus Christ ka falea
fanualama fuagamu tooa na mu manata mamana ana a Christ, ma tara ka
rakediana fuagamu fai nia faangasilana na fiimamanalaa gamu.
24 Ma nau ku dooria a God ka rakediana fuana tooa gi sui haia na
rakedianalaa gera ka langi si lafu faasia a Lord gia Jesus Christ.

NA KEKEDELAA A PAUL FUANA SOEFAATAIA I FILIPAE

1 nau a Paul fai nia a Timothy, na roo wane rao nia a Jesus Christ. Gemere
kekede kou fuagamu tooa gi sui na mu manata mamana ana a Jesus Christ
ma muka too lao maefera baita i Filipae, ma laugo fuagera tooa naonao
gamu gi ana soefaataia fai nia na tooa gi na gera kwai'adomi lao soefaataia.
2 I nau ku fooa eeri a God a Maa gia ma a Lord Jesus Christ ka rakediana
fuagamu ma ka falea na fanualama fuagamu.

Paul e fooa fuagera.

3 I nau ku baelafea asianaa a God nau uri gamu ana si kada gi sui na ku
manatatoo gamu ana.
4 Ma kuka eele asianaa si kada ku fooa ana fuagamu sui,
5 sulia ku manatatoona na kwai'adomilaa gi na mu iilida gi fuagu ana
raolaa ana Faarongolaa Diana ana hafalilana ua na mai ana si kada mu
manata mamana ana lea ka dao i tara'ena.
6 Ana kada nae a God e hafalia si raoa diana na e iilida gi i seenaa ani
gamu, ma i nau ku haitamana i nia tara ka tasa dongaa lau lea ka faasuia
na raolaa nae ana fe Dani a Christ ka ooli mai ana.
7 Nia e o'olo go ana haso kuka manata urinae ani gamu, sulia nau ku
rakediana fuagamu. Sulia sui boroi ana nau ku too ana kanilaa ma laugo
ana si kada ku liliu uria ainitalolaa ana na Faarongolaa Diana, muka adomi
nau fai nia na raolaa diana nae.
8 A God ana ka faamamanaa na doo gi na ku haeda e mamana sulia na
rakedianalaa baita nau fuagamu iilingia laugo na rakedianalaa nia Jesus
Christ fuagamu.
9 Haia, i nau ku fooa laugo eeri na rakedianalaa gamu ma na
haitamadooa gamu gi ma na liotooa gamu gi ka tasa dongaa ana hau ana
baita lau,
10 eeri muka bobola fai nia aadafililana na doo gi na e diana ma e o'olo,
eeri muka too o'olo ma e langi dasi feengi gamu ana tesi doo ana ana fe
Dani a Christ ka ooli mai ana.
11 Nia naa, na mourilaa gamu gi ka o'olo teefou sulia na doo gi na Jesus
Christ e iilida fuagamu. Ma lea na mourilaa gamu gi ka o'olo urinae, tooa
oro gi tara daka baelafea a God.

Na mouria mamana.

12 Oote waihaasi nau gi ae, nau ku dooria muka haitamana na afetailaa
baa gi da dao ani nau e diana go ana, sulia tooa oro gi da rongoa na
Faarongolaa Diana sulia na afetailaa nau gi.
13 Sulia na tooa ni firua gi na da folo i seegi la beu baita naa a aaofia,
ma na iimola gi sui na da too i see, gera haitamana go ada na ku too lao
beu ni kanilaa sulia i nau na wane raoa nia a Christ.
14 Ma sulia laugo na ku too lao beu ni kanilaa, nia naa e aarea orolana
tooa gi na da manata mamana ana a Lord, eeri gera ka ainitalo rara'a ana
Faarongolaa Diana ma e langi dasi mou.
15 Haia, ma ta bali ani gera, gera ainitalo ana Christ sulia gera kwaifii
ani nau ma daka haitamana oolisusuulaa. Ma bali ada mone, na malutaa
gera gi da ainitalo sulia gera da doori mamana ana na Faarongolaa Diana.

16 Gera ainitalo ana sulia na rakedianalaa gera fuagu, sulia gera ka
haitamana a God e fili nau uria si raoa ni faamamanalana na Faarongolaa
Diana.
17 Sui bali aai, na malutaa gera gi e aadea na ainitalolaa gera ana a Christ
ka langi si diana. Sulia gera dooria na iililana si doo nae ka liufi nau. Gera
iili urinae sulia gera ka manata tara gera ka falea na afetailaa lau fuagu
si kada ku too lao beu ni kanilaa.
18 Haia, diana go ana. Nau ku eele faafia na raolaa gera gi sui boroi
ana na kwaidoorilaa gera e diana langi so ka ta'a. Sulia gera ainitalo ana
Christ ana malutaa oro gi. Sui boroi ana gera ka urinae, na eelelaa nau
langi kasi sui,
19 sulia i nau ku haitamana tara kuka haga go agu faasia na beu ni
kanilaa naa sulia na fooalaa gamu fuagu ma na kwai'adomia nia na
Aanoedoo a Jesus Christ.
20 Ma na doorilaa baita nau, na nau ku tagofalea na agu a God ana, haso
kuka roosulia na agu kwaidoorilaa nia ma kusi mou, eeri na tooa gi daka
silia a Christ suli nau, ana si kada nae fai nia ana si kada gi sui laugo. Sulia
boroi ana kuka mouri ua ma langi kuka mae, nau ku dooria daka silia a
Christ suli nau.
21 Sulia uria taa na tooa da mouri? Ma i fuagu, nau ku mouri uria raoa
fuana a Christ. Ma lea nau ku mae, nia diana ka tasa, sulia tara kuka too
fai nia a Christ i langi.
22 I nau kusi haitamana si taa naa ku aadafilia. Sulia nau ku dooria
mouri ua, eeri kuka tasa dongaa ana raolaa fuana a Christ.
23 Ma nau ku dooria laugo kuka mae, eeri tara kuka too fai nia a Christ,
sulia nia diana asianaa fuagu. I nau kusi haitamana taa naa nau ku dooria
ka tasa.
24 Sui nia e diana go naa e langi kusi mae ua, eeri kuka adomi gamu.
25 Nau ku haitamana na doo nae, ma nia naa aadea kuka haitamana
tara kuka mouri ua go agu fai gamu eeri kuka faarigitaa na fiimamanalaa
gamu, ma urinae kuku faaele gamu,
26 eeri si kada ku ooli lau kou siagamu, tara muka baelafea a Christ ka
tasa asianaa suli nau.
27 Haia, lea so tesi taa boro ka fuli ani nau, na aabulolaa gamu ka o'olo
ka lea sulia na Faarongolaa Diana sulia a Christ, eeri lea nau ku lea boro
kou siagamu ma so ka langi, nau tara kuka rongo go agu kou sulia na
malutaa diana gamu gi. Ma tara kuka rongoa na fiimamanalaa gamu gi e
ngasi, ma gamu ka too ana tee manata ma tee kwaidooria go ana raolaa
oofu fuana Faarongolaa Diana eeri na tooa oro gi daka manata mamana
ana.
28 Haia, langi musi mou ana maalimaea gamu gi, ma langi musi tafi
faasida. Sulia nia faatainia naa fuada tara gera ka ngalia na kwakwaea
ma i gamu tara muka ngalia mouria too firi, sulia a God naa tara ka aadea
na doo nae gi.
29 Sulia a God e fili gamu eeri muka rao fuana a Christ ana na manata
mamanalaa gamu ani nia ma laugo ana nonifiilaa gamu.
30 Ma ana si kada nae, gamu ka bobola fai nia raolaa fai nau iilingia na
wane ana oomea gi, sulia na maalimaea a God gi daka firu fai gia. I nao
ua na mai, muka riki gera firu fai nau, ma muka rongoa gera ka iili urinae
laugo fuagu ana si kada nae.

Christ nia na Lord.

2

1 I nau ku haitamana na oofuofua gamu fai nia a Christ na e faarigita
gamu, ma na rakedianalaa nia fuagamu e aare gamu. Ma ku haitamana
laugo muka oofu fai nia na Aanoedoo Aabu, ma muka kwaimanatai ma
muka rakediana fuagamu kwailiu.
2 I sulia si doo naa gi, i nau ku ii ani gamu, muka aadea na lio gamu ma
na kwaidooria gamu gi ka aalua tee doo ma muka aadea na rakedianalaa
gamu fuagamu kwailiu ka baita lau. Lea so muka aade urinae, tara na
eelea nau kafi baita suli gamu.
3 Ma langi musi iilia lau tesi doo sulia liogamu mu dooria muka baita
ma mu dooria baelafe gamu i tala gamu. Ma lau ana, muka faato'ou gamu
i tala gamu, ma diana fuana muka manata fuana tooa e'ete gi ka diana
liufi gamu i talagamu.
4 Muka too faasia na manatalaa go agamu sulia na taa gi na mu doorida
gi, muka manata laugo sulia na doorilaa gera wane e'ete gi.
5 Na manataa gamu gi ka iilingia na manatana a Jesus Christ.
6 Sulia sui boroi ana a Christ e iilingia teefou a God, i nia kasi manata
haso nia ka hasi uria bobolalaa fai nia a God.
7 Ma lau ana, i nia e eekwatainia na babaitaa nia sulia na kwaidooria
nia i talana, ma ka futa ana nonina wane, ma ka aalua wane ni rao go
ana.
8 Ma i nia e faato'ou nia i talana, ma ka roosulia na kwaidooria a God,
sui boroi ana gera ka fotoi nia i fafona airarafolo ma ka mae.
9 Ma i sulia si doo naa, a God ka faabaita nia ka tasa, ma ka falea na
hata fuana na e baita liufia hata gi sui.
10 Ma uria na hae baitalaa ana na hatana a Jesus, na doo mouri gi sui na
da too i langi ma i aano ma na fera tooa da mae, gera ka bourururu fuana,
11 ma gera sui gera ka faatalo ana haso a Jesus Christ naa na Lord, eeri
gera ka faabaitaa a God na Maa.

Muka sina mala kwesu fuana tooa gi lao molaagali.

12 Nia naa, ruana diana nau gi ae, nia diana asianaa fuana muka roosulia
na baelaa nau gi fuagamu iilingia mu iilia ana si kada ku too ana fai gamu.
Ma ana si kada nae, muka iili tatangai tasa uria roolaa sulia na baelaa
nau gi ana si kada ku too faasi gamu. Nia e diana fuana tee tee wane ani
gamu muka rao rigita ma muka faabaitaa a God, eeri muka faangasia na
faamourilaa a God ani gamu.
13 Sulia a God e aade gamu muka dooria ma muka bobola uria roosulilaa
ana taa gi na nia e dooria muka iilida gi.
14 Haia, ma ana si doo gi sui na mu iilida, muka too faasia na
ngunungunulaa fai nia oolisusuulaa,
15 eeri muka too o'olo ma na aabulolaa gamu tara ka diana, sulia mu
aalua naa na wela a God gi, sui boroi ana na molu ka too ua i laona na
molaagali naa i matangada na tooa na aabulolada e ta'a. Nia diana fuana
gamu muka iilingia na bubulu gi na e talafi gera.
16 Sulia mu ainitalo ana baea gi na e falea na mouria firi fuagera. Ma lea
so muka iilia si doo naa, tara nia ka aade nau kuka eele baita asianaa ana
fe Dani a Christ ka ooli mai ana, sulia tara raoa gamu nae gi ka faatainia
na raoa nau gi i matanga gamu e langi kasi tatagwai.
17 Haia, na fiimamanalaa gamu ana a God ka iilingia na kwaisuusia na
gamu falea fuana. Ma lea nia ka doori nau kuka mae iilingia na doo ni

kwaisuusia laugo, nau tara kuka eele baita asianaa laugo iilingi gamu mu
eele ana si kada nae.
18 Ma e urinae laugo, muka eele laugo iilingi nau.

Sulia a Timothy fai nia Epafroditus.

19 Haia, sulia fiimamanalaa nau ana a Lord, i nau ku manata mamana
tara kuka bobola fai nia oodulaa kou a Timothy ali'ali siagamu, eeri ana
si kada tara nia ka ooli mai ana i see ma ka faarongo nau ana sulia na
toolaa gamu gi, tara kuka eele asianaa.
20 I nia taifili nia naa e rakediana fuagamu iilingia na rakedianalaa nau
fuagamu.
21 Sulia tooa aai gi, gera manata go ada sulia na kwaidooria gera gi, ma
e langi lau na doo gi sulia a Jesus Christ.
22 Ma a Timothy baa, i gamu mu haitamana na raoa diana nia gi, sulia nia
e iilingia na ana ta wela mamana nau ana adomilagu uria na ainitalolaa
ana Faarongolaa Diana.
23 Nia naa, ana si kada ku haitamana tesi taa na tara ka fuli ani nau i
see, i nau ku dooria kuka eeresi ali'ali kou ani nia siagamu.
24 Ma i nau laugo, i nau ku manata mamana tara a Lord ka aadea ka
waluda fuagu fuana kuka lea ali'ali laugo kou siagamu.
25 Haia, ma ni nau ku manata naa laugo fuana kuka oodua laugo kou
waihaasi gia a Epafroditus. Na wane baa molu eeresi nia mai see uria na
adomilagulaa. Nia ka rao fai nau fuana a God, ma mere iilingia roo wane
ana oomea gi na mere ka firu fai nia a Satan.
26 A Epafroditus e dooria asianaa rikilaa gamu sui. Ma nia ka manata
a'abo sulia na mu rongoa mai hasa na nia e matai i see.
27 Ma i nia e matai mamana go, ma ka garangi mae. Sui ma a God
e kwaimanatai ani nia, ma ka gura nia. Urinae, a God ka kwaimanatai
laugo ani nau, sulia lea so nia ka mae, na liobukonulaa nau tara ka baita
lau.
28 Ma nia na aadea nau ku dooria asianaa kuka oolifai nia kou siagamu,
eeri muka eele lau si kada muka riki nia. Haia, na liobukonulaa nau tara
ka sui laugo.
29 I aena naa na, muka gonitai nia fai nia eelelaa baita, sulia i nia na
waihaasi gia naa na sulia na fiimamanalaa gia ana a Lord. Muka manata
baita laugo ana wane gi sui urinae.
30 Sulia i nia e noni maabe uria maelaa ma ka garangi mae ana si kada
nia rao fuana a Christ, eeri nia ka adomi nau oolisi gamu, sulia e afetai
fuagamu uria na adomilagu ana si kada nae.

Na oloa mamana.

3

1 Haia, waihaasi nau gi ae, si baea i'isi nau gi fuagamu naa. Muka eele
sulia na oofulaa gamu fai nia a Lord. Boroi ana kuka kedea sui na baea
naa gi i nao, nia diana fuana kuka kedea lau, sulia na baelaa nau gi tara
ka adomi gamu eeri a Satan ka langi si labasi gamu.
2 Muka suusuli gamu faasia na tooa na da iilia na doo ta'a gi. I gera da
iilingia na kui gi, ma gera ka faatolomai hasa taa naa a God e dooria na
muka olea na noni gamu.
3 Haia, i gia ana, ma langi lau ni gera, na gia aalua na tooa a God gi, sulia
gia gi fooasia a God ana a Aanoedoo Aabu, ma gia ka eele sulia oofulaa

gia fai nia a Jesus Christ. Gia langi gia si fiitoo go ana malutaa gi ana noni
iilingia na ole-marikoa.
4 I nau kusi fiitoo ana doo nae gi, boroi ana nau ku roosulia na malutaa
nae gi. Ma lea so ni tei na manatana hasa nia ka mouri sulia nia e fiitoo
ana roolaa sulia na malutaa gi ana noni, i nau naa na ku liufia ana roolaa
sulia malutaa urinae gi.
5 Sulia si kada kwalu maedani buria nau ku futa mai ana, i nau ku ole-
mariko ua go. Ma i nau ku futa mai ana wane Jiu mamana, sulia nau ku
lea mai faasia na kwalafaa a Benjamin. Ma i nau kuka lea o'olo naa sulia
na kwaieresia gami tooa Jiu gi, sulia i nau laugo ta wane ana Farisi gi.
6 Ma sulia na kwaidooria nau e rigita asianaa uria malutaa gami na Jiu
gi, nau kuka iinokesia na tooa gi na da manata mamana ana a Jesus. Ma
nau ku roosulia teefou ana na kwaieresia gi na a Moses e falea, ma langi
kusi garo ana ta kwaieresia.
7 Sui boroi ana nau waluda kuka manata hasa na doo nae gi e diana
fuagu, i nau ku haitamana na doo nae gi na doo tatagwai go ana, ma kuka
lugataida sui na agu eeri kuka too naa agu ana a Christ.
8 Ma e langi lau na doo nae gi taifilida na ku lugataida, ku oote nau
teefou ana na doo gi sui na e liu baita fuagu eeri kuka ngalia si doo na liu
baita ka tasa, i nia naa na oofuofua nau fai nia a Jesus Christ a Lord nau.
Sulia i nia, nau ku ui ania naa na doo gi sui, ma kuka manata hasa na doo
nae gi na tafu go ana i laona na molaagali naa, haia kuka oofu fai nia a
Christ,
9 ma kuka aalua tee doo fai nia. I nau kusi o'olo sulia na taa naa nau i
talagu ku iilida ana roolaa sulia na kwaieresia gi. Sui a God e haea nau ku
o'olo sulia na fiimamanalaa nau ana a Christ. A God naa e olosi nau sulia
na fiimamanalaa nau.
10 Na tofungae doo na ku dooria naa na haitamanalana a Christ fai nia
na mamanaa a God e faatainia ana tataelaa nia faasia na maea. Ma nau
ku dooria laugo kuka ado fai nia ana nonifiilaa nia ma kuka iilingi nia ana
maelana.
11 Ma urinae, nau ku fiingado haso nau tara kuka tatae laugo faasia na
maea.
12 I nau kusi haea haso na doo naa gi sui e fuli naa ani nau ma langi ku
o'olo teefou naa. I nau ku tasa dongaa fai nia hasi tatangailaa go agu uria
ngalilana na doo gi na a Jesus Christ e aadafili nau uria.
13 Haia, oote waihaasi gi ae, nau ku haitamana na doo naa gi sui kesi
fuli ua go ani nau. Sui tee si doo na ku iilia naa na ku manata buro ana
na doo gi na e sui gi na i buri, ma kuka hasi tatangai agu uria na ngalilana
doo gi na tara a God e dooria kuka ngalia ana kada e nia ua mai.
14 Urinae nau kuka hasi rigita naa fuana kuka ngalia na kwaiaraa nae.
A God e soe nau eeri kuka ruu lao Initooa nia i langi, sulia a Jesus Christ.
Ma nia naa na kwaiaraa nae.
15 Haia, i gia sui go na gia rafo na ana manata mamanaa gia ka too laugo
ana manataa urinae i laona mourilaga. Ma lea so teni wane ani gamu dasi
aala go faafia, tara a God naa ka faatai folaa ana na tala na e o'olo.
16 Sui taa, diana fuana gia ka tasa dongaa ana roolaa sulia na taa naa
gia roosulia ua na mai nao lelea ka dao ana si kada nae.
17 Haia, oote waihaasi nau gi ae, muka iili dongaa na agamu uria
iilifailana na malutaa nau. Molu ka iilifainia laugo ni tei gera na da lea
o'olo sulia na malutaa na gemelu faatainia fuagamu.

18 I nau ku bae sui naa sulia si doo naa ana kada oro gi i nao, ma sui boro
ana, tara kuka bae lau agu sulia. Ma i nau ku aangi sulia nau ku liobukonu
uria na baelaa nau baa. Tooa oro na gera haea da manata mamana ana
a Christ, na aabulolaa gera e faatainia gera na maalimaea na Faarongolaa
Diana sulia na maelaa a Christ i fafona airarafolo.
19 Ma tara gera ka lea go ada uria gula ni kwakwaelaa, sulia na tofungae
doo fuada na kwaidooria ana nonida. Boroi ana e diana fuana gera ka ida
ada sulia na doo gi na da iilida, gera eele go ada sulia. Ma tee si doo go na
da manata sulia na malutaa lao molaagali naa i aano.
20 Ma ni golu mone, na fera mamana gia naa i langi. Ma gia ka kwaimaasi
go aga uria daolana mai a Lord gia a Jesus Christ na e faamouri gia, sulia
tara nia ka ooli mai faasia langi.
21 Tara nia ka bulasia na noniga na e makeso ma tara ka mae, ma ka
aadea na noniga ka diana asianaa iilingia nonina. Tara nia ka oolisi gia
urinaa ana mamanaa baita nia na e too ana uria na babaita na nia baita
ana usia na doo gi sui.

4

1 Haia, waihaasi nau gi ae, urinae muka tasa dongaa uria roolaa sulia a
Lord. I nau ku rakediana asianaa fuagamu, ma nau ku doori riki gamu. I
nau ku eele baita asianaa suli gamu.
2 Haia, ma ni gomoro Iudia fai nia ni Sintike, nau ku ii ani gomoro moro
ka too kwaimaani kwailiu, sulia gomoro waihaasi naa ana a Lord.
3 Ma i oe laugo na wane rao diana kwaimaani fai nau i seenaa, nau ku
dooria oko adomia roo geni naa gi, sulia daaro rao rigita fai nau uria na
ainitalolaa ana Faarongolaa Diana, fai nia a Klement laugo ma tooa oro
na da rao fai nau, na hata gera sui a God e kedea sui naa i laona buka nia,
si gula nia e kedea ana hatada tooa gi na tara daka too ana mouri firi.
4 Haia, muka eele ana si kada gi sui sulia na oofuofua gamu fai nia a
Lord. Ma i nau ku haea lau, muka eele!
5 Haia, muka faatainia na hahaorelaa fuana tooa gi sui. A Lord tara nia
ka dao ali'ali na mai.
6 Muka too faasia na manata abolaa ana tesi doo. Ma lau ana, muka fooa
fuana a God, muka gania uria taa gi na mu dooria. Ma muka gani nia ana
si lio ni tangolaa.
7 Ma na fanualama a God, na e liufia na haitamadooa gia na tooa gi, tara
ka too i laona mouria gamu ma na manataa gamu eeri muka too faasia na
liobukonulaa. Ma tara a God e falea na fanualama nia fuagamu, sulia mu
too oofu fai nia a Jesus Christ.
8 Haia, waihaasi gi ae, nia na baelaa i'isi nau fuagamu. Muka manata
sulia si doo diana gi ma doo gi na e bobola fai nia na sililana ma na doo
mamana gi ma na doo o'olo gi ma na doo aabu gi.
9 Muka roosulia na faatolomaia na nau ku falea fuagamu. Ma muka
iilifainia na aabulolagu na mu rikia. Ma a God na e falea fanualama fuaga,
nia ka too fai gamu.

A Paul e tangoda sulia na falelaa gera.

10 Sulia na oofuofua nau fai nia a Lord, nau ku eele asianaa faafia na
falelaa baa gamu falea fuagu. Tau na mai afetai fuana muka faatainia na
rakedianalaa gamu fuagu. Ma i nau langi kusi haea lau hasa muka sui ana

rakedianalaa gamu fuagu kada baa ua i nao nae, ma i nau ku haea agu i
nao e afetai fuagamu uria adomilagu.
11 Haia, i nau kusi bae urinae sulia ku golotala ana na doo gi na ku
doorida gi. Sulia ana si kada na toolaa nau e langi kasi diana boro, a God
e faatolomai nau haia kuka eele agu.
12 Ana teni si kada gi, nau ku siofaa. Ma ana teni si kada aai gi, nau
ku too ana doo oro gi. Ma i nau ku haitamana naa taa na bibiringa ana
manata dianalaa ana si kada gi sui, boroi ana si kada ana aabusua langi
ana fioloa, ma boroi ana si kada ku too ana doo oro gi langi si kada ku too
ana aange si doo.
13 I nau ku bobola go agu fai nia na iililana na doo gi sui, sulia a Christ
naa e faarigita nau.
14 Ma sui boroi doo urii go, na adomilaa na mu falea fuagu si kada ku
too ana afetailaa, nia diana asianaa.
15 I gamu tooa na i Filipae, i gamu mu haitamana sui naa ana kada baa
ku hafalia na liliulaa nau uria ainitalolaa ana Faarongolaa Diana, ma kuka
lea faasi gamu i seenaa la lolofaa i Masedonia, i gomolu go ana na tooa
manata mamana gi na mu adomi nau. Langi lau ta soefaataia na da falea
malefo fuagu.
16 Ma ana si kada gi ku dooria kwai'adomilaa i fera Tesalonika, i gomolu
molu ka fale malefo fuagu.
17 I nau kusi bae urii haso kuka ngali dongaa na agu ana taa gi na molu
falea fuagu. Ma lau ana, ku dooria agu na kwaiaraa nia God fuagamu ka
baita.
18 Haia, nau ku ngalia na doo gi sui na molu faleda mai fuagu, ma ka
baita liufia na doo gi ku doorida. I nau kusi dooria na lau tesi doo, sulia a
Epafroditus e falea sui na kwai'adomilaa gamu fuagu. Si doo nae e iilingia
ta kwaisuusia na e moko diana, na a God e eele faafia.
19 Ma a God na nau ku rao fuana, i nia tara ka falea fuagamu na doo
gi sui na mu dooria sulia na doo diana oro gi nia haitamana falea sulia a
Jesus Christ.
20 Gia sui gia ka silia a God a Maa gia too ka tau! Amen.

Baelaa i'isi gi.

21 Nau ku falea kou bae dianalaa nau fuagamu sui na mu manata
mamana ana a Jesus Christ ma muka too i seenaa. Ma na waihaasi gia
gi na melu too kou i see, daalu sui laugo da falea kou na baelaa diana gera
fuamolu.
22 Na tooa gi sui na da manata mamana na da too i see i Rom, ma tasa
faasia na waihaasi gia gi na da too i laona beu nia na aaofia, gera falea na
baelaa diana gera gi laugo kou.
23 I nau ku fooa eeri a Lord Jesus Christ ka tasa dongaa ana faatailana
na rakedianalaa nia fuagamu sui.

NA KEKEDELAA A PAUL FUANA SOEFAATAIA I KOLOSE
Baelaa i nao gi.

1 Faasi nau a Paul na aposol nia a Christ Jesus sulia kwaidooria nia a
God, ma faasia na haasiga a Timothy.
2 I gemere mere bae diana kou fuamiu tooa a God gi na mu too i Kolose,
na waihaasi gemere sulia mu tasa dongaa uria manata mamana ana Christ.
Na fooalaa gemere fuamiu na a God a Maa gia ka rakediana fuagamu
ma ka falea laugo na aaroaro fuagamu.

Fooalaa ni baelafea.

3 I laona fooalaa gemelu gi fuagamu, e langi si muu uria na baelafelana
God a Maa nia a Jesus Christ a Lord gia.
4 Mere baelafea God, sulia mere rongoa na maluta miu na mu manata
mamana na ana a Christ Jesus fai nia na rakedianalaa gamu fuana tooa a
God gi sui.
5 Haia, na fiimamanalaa gamu fai nia na rakedianalaa gamu ka boongai
naa i fafona si doo gi na mu kwaimaasi uria, na a God e taingainia fuagamu
mai i langi. Sulia gamu rongo sulia na doo nae gi ana si kada mu rongoa
na uunua mamana na gia alangia ana Faarongolaa Diana.
6 Na Faarongolaa Diana nae ka hagatafa ua go mai fuana tooa gi sui
la molaagali, ma nia na aadea na tooa oro gi da iilia na doo diana gi,
iilingia ana si kada hafalilana na mu rongoa na Faarongolaa Diana ma
muka haitamana na rakediana nia a God.
7 A Epafras na wane baa e faarongo gamu totongenao ana na rakedi-
analaa nia God. I nia na wane raoa diana a Christ adomi gemere na mere
wane raoa a Christ laugo.
8 A Epafras na e faarongo gemere ana rakedianalaa gamu ana na tooa
gi na da manata mamana. Na Aanoedoo Aabu ka falea na rakedianalaa
nae fuagamu.
9 I sulia si doo nae e fuli ani gamu, ita mai gemere rongoa suli
gamu, gemere ka fooa sulia dani ana ganilana God eeri ka faatainia na
kwaidooria nia fuagamu ma ka falea na haitamadooa ma na liotoolaa
faasia na Aanoedoo Aabu fuagamu.
10 Gemere fooa urinae, eeri na toolaa gamu ka lea sulia kwaidoorilaa a
Lord ma ka faaele nia, ma muka bobola uria iililana na raolaa diana e'ete
gi sui, ma muka haitama diana ana a God.
11 I nau ku gania a God eeri nia ka faarigitaa na fiimamanalaa gamu
ana rigitalaa gi sui na e lea mai faasia na mamanaa diana nia, hai muka
bobola fai nia na tasa dongaalaa fai nia ana gwaromaabelaa. Ma muka
eele,
12 si kada muka baelafea God a Maa, na e iilia muka faorana toolaa ana
si doo naa gi a God e taingainia fuana tooa nia gi na da too lao initooa ana
raralaa.
13 A God e lafu gia naa faasia na initooa ana rorodoa na a Satan e aaofia
usia, ma nia ka talai gia kou fui laona Initooa na Wela nia na e rakediana
fuana.

14 Ma na Wela nia ka luke gia faasia a Satan, sulia nia e manata lukea
na garolaa gia gi.

Christ e baita ka tasa.

15 Christ na gia rikia na nia na nununa God na e langi gia si rikia ana
maaga. Ma i nia naa na tee fe Wela uulunao nia God, ma e baita ka liufia
teefou na doo gi sui a God e haungaida.
16 Sulia a Christ nia e adomia God ana si kada God e haungainia na doo
gi sui mai langi ma i aano, ma na doo gi sui na gia rikia ma doo gi sui
laugo na langi gia si rikia, ma na aanoedoo gi, fai nia na aaofia gi, ma tooa
kwaitalai gi ma tooa baita gi. Ana a Christ, a God e haungainia na doo gi
sui, ma a God e haungaida fuana a Christ.
17 Christ nia e too ua naa suifetei na doo gi sui, ma na doo gi sui ka too
diana sulia nia e baita usida.
18 A Christ naa na fisikwaona nonina. Ma na tooa na da manata mamana
ana, gera naa na nonina, ma nia ka falea mouria fuada. I nia na Wela
uulunao nia God, ma God ka tataea faasia na maea, eeri nia ka baita ka
tasa usia na doo gi sui.
19 Sulia na Wela nia a God e iilingia teefou naa a God, sulia nia na
kwaidooria a God.
20 Ma ana na Wela nia, a God ka oolifainia na doo gi sui mai aano ma i
langi fuana. A God e haungainia na fanualama na ana na maelana Wela
nia i fafona airarafolo.
21 Ana tesi kada i nao, i gamu mu too sigitau faasia God ma muka
maalimaea laugo ani nia, sulia na aade ta'alaa ma na manatalaa garo gi
na mu iilida.
22 Sui ana si kada naa, i nunufana maelana Christ na Wela nia, a God ka
faakwaimaani naa fai gamu eeri nia ka ngali gamu muka aabu ma muka
too gwagwalifolaa ana aabulaa gamu siana.
23 Nia tara urinae, lea muka tasa dongaa ana fiimamanalaa gamu ana
a Christ, ma muka manata ngado ana faatolomailaa mamana, ma langi
musi makeso ana kwaimaasi ngadolaa gamu uria na doo gi na mu rongoa
sulia ana Faarongolaa Diana. Na Faarongolaa Diana nae na da faataloa
sui naa fuana na tooa gi sui lao molaagali. Haia, i nau a Paul laugo na ku
aalua naa tee wane raolaa ana Faarongolaa Diana nae.

Raolana Paul fuana na Soefaataia.

24 Ana si kada nae, i nau ku eele sulia ku nonifii na agu uria adomilaa
gamu. Sulia na afetailaa nau gi, i nau ku ado ana faasuilana doo gi na e
oore ua ana nonifiilaa nia Christ uria adomilana na nonina, na Soefaataia.
25 A God na e aadafili nau fuana kuka aalu wane raoa gera na tooa na
da manata mamana. Na raolaa nau nae naa na ainitalongailaa teefou ana
baelana God fuagamu.
26 Ma na baelana God nae, a God e haufinia ua na mai ana si kada sui
na mai faasia na iimola gi. Sui ana si kada naa, nia kafi faatainia fuana
tooa nia gi.
27 Sulia a God e dooria ka faatainia ana si faatolomaia diana nae fuaga
na tooa nia gi. Ma na faatolomaia nae, nia fuana tooa gi sui naa. Ma na
faatolomaia nae, nia na a Christ na e too naa ani gia. Ma sulia nia urinae,
gia haitamana tara gia ka initoo iilingia a God.
28 I aena naa na, mere ka tasa dongaa naa uria baelaa sulia a Christ fuana
tooa gi sui. Mere ka bae ni liotooa uria bae fifiilaa fai nia na faatolomailaa

fuada laugo eeri mere ka talaia tooa gi sui i siana God iilingia na tooa na
da rafo ana manataa i lalo ana Christ.
29 I nau ku uulafu ma ku hasi ngangata go agu ana rigita baita na Christ
e falea fuagu, hai kuka faasuia na raoa nae gi.

2

1 I nau ku dooria muka haitamana na ku uulafu asianaa fuagamu ma
laugo fuana tooa gi na da too lao maefera i Laodisea ma fuana ni tei gera
na dasi riki nau ua.
2 I nau ku uulafu urinae sulia ku dooria kuka aare gamu ma eeri gamu
ka rakediana fuagamu kwailiu ma muka haitamana teefou na faatolomaia
haufini sulia a Christ na a God e langi si faatainia mai i nao.
3 Sulia a Christ naa na wane na e bobola uria falea haitamadooa ma
liotoolaa mamana fuana tooa gi.
4 Na malutana na kekedea nau naa fuagamu nia urii: musi manata
mamana ana faatolomaia susuge na teni tooa da haea, sui boroi ana baea
nae gi ka rongo mala nia e mamana.
5 Sui boroi ana ku too tau faasi gamu, i nau ku manatatoo gamu go agu
sulia dani. Ma i nau ku eele asianaa faafia na ku haitamana na mu take
ngado ana fiimamanalaa gamu ka ngasi ana a Christ.

Mouria faalu sulia a Christ.

6 Haia, sulia na mu manata mamana sui naa a Christ Jesus nia Lord, na
aabulolaa gamu ka faatainia naa laugo na gamu ka oofu ani nia.
7 Muka dau ngasi naa ani nia iilingia ta ai baa e falea lali nia gi lao gano
uria ka take ngasi. Ma muka tolea na mourilaa gamu i fafona na doo gi
sui na nia e haea fuagamu eeri na fiimamanalaa gamu ka ngasi ani nia
iilingia na da faatolomai gamu sui na ana. Ma muka baelafea a God.
8 Haia, muka susuli gamu aata ta wane suge gamu ana haitamadooa
tatagwai na e langi si mamana faasia iimola gi go ana ma faasia na ta'alaa
gi i laona molaagali naa ma e langi lau faasia a Christ.
9 Sulia a Christ na e aalua wane ma ka too ana noni, nia e iilingia teefou
naa laugo a God.
10 Ma i gamu, a God e falea sui naa na mouria mamana fuamolu ana
ladolaa miu fai nia a Christ. A Christ e baita usia na aanoedoo kwaitalai
gi ma na babaitaa gi sui.
11 Haia, ma sulia na mu lado naa fai nia a Christ, i nia naa mu ole-mariko
sui naa. Langi na ole-marikolaa na na wane e haungainia ana noni. Ma na
ole-mariko na a Christ e haungainia na e mamana ana ni nia e ole teefou
na ana si manataa na e garo gi na e suungai gamu uria na aade ta'alaa.
12 Sulia ana si kada mu siuabu ana, e iilingia da aano naa faafi gamu lao
kwaingeia mala na gera iilia ana Christ. Ma ana siuabua laugo mu tatae
faasia na maea fai nia a Christ sulia na fiimamanalaa gamu ana mamanaa
nia God na e tataea Christ faasia na maea.
13 Ana hafalilana mai i nao, gamu langi musi too ua ana na mouria firi,
sulia na aade ta'alaa gamu gi ma sulia gamu laugo langi lau na tooa i Jiu
gi na musi lea sulia na kwaieresia gi faasia a Moses. Ma i kada naa, a God
e falea na mouria faalu fuagamu iilingia nia ka tataea a Christ. Ma a God
e manata lukea na ta'alaa gia teefou.

14 Nia ka uusu teefou na ana la abe doo na da kedea na aade ta'alaa gia
gi ma na kwaieresia gi. Nia e lafuda teefou iilingia nia ka fotoia i fafona
airarafolo fai nia a Christ.
15 Ma ana maelaa nia a Christ ana airarafolo, nia ka saitasa faafia na
aanoedoo ta'a gi ma ka lafua na rigitaa gera sui. Ma nia ka faa'ida gera i
maana tooa gi sui.
16 Haia, musi rongo sulia ni tei lau ka eeresi gamu sulia na fanga taa na
mu haitamana ania ma kafo taa na mu gwoufia ma laugo sulia fe dani taa
na mu faaabua ma fe dani mu faabaita ana sulia fe dani sinali e sigi ana
ma sulia maedani Sabat.
17 Sulia na doo nae gi e iilingia go ana na nununa doo gi na tara ka dao
mai. Na tofungaedoo naa na a Christ.
18 Ma langi musi rongo sulia na ketolaa tei naa e haea nia tasa sulia nia e
rikia na faataia gi ma nia ka suungainia na tooa gi hai daka faato'ou susuge
go ada fai nia na fooalaa fuana ensel gi. Na wane urinae e dooria faabaita
nia i talana, ma nia ka suge go ana sulia nia roosulia na kwaidooria ta'a
nia gi.
19 Ma na wane urinae ka too na ana faasia ladolaa ana Christ. A Christ
naa na wane baita fuana tooa na da manata mamana ani nia iilingia na
ketena ta wane baa nia na fisikwaona nonina. Ma gia gi iilingia na nonina,
ma a God e falea mouria fuaga ma ka faarigitaa ani gia na gula ladolaa gi
eeri gia ka bulao mai ana tee si noni sulia na kwaidooria a God.

Mouria faalu fai nia Christ.

20 Ana kada a Christ e mae ana, i gamu iilingia mu mae naa laugo fai
nia, ma i nia ka luke gamu naa faasia na kanilaa nia na aanoedoo baita
gi na da binisi gamu lao molaagali naa. Haia, uria taa na malutaa gamu
ka lea go ana sulia na doo ta'a gi laona molaagali naa? Uria taa na muka
roosulia na kwaieresia gi na da haea,
21 <<O too amu faasia hamosilana si doo loko,>> ma <<Oko too amu faasia
anilana fanga loko>>?
22 Na kwaieresia nae gi da bae go ada sulia na doo gi na tara ka funu
laugo ana i buira tooa da ania sui. Na wane go ana na e haungainia na
faatolomai nae gi.
23 Na kwaieresia nae gi e rongo mala diana ma mala hagatafa mai faasia
na tooa liotoo. Gera ka suungai gamu uria na fooasilana ensel gi, ma na
faato'oulaa susuge go ana, ma uria faafiilana noni go ana. Sui na doo nae
gi dasi bobola go uria adomilana tooa eeri gera ka lugasia na kwaidooria
ta'a gi ana nonida.

3

1 Ana si kada a God e tataea a Christ faasia na maea uria na mouria, nia
ka urinae laugo e falea laugo mouria mamana fuaga fai nia Christ. I aena
naa na, muka manata sulia na mouria na tara muka too ana i langi, si gula
na a Christ e gwouru ana initooa i bali aba aaolo ana a God.
2 Muka manata sulia na doo gi i langi, ma na doo gi lao molaagali naa i
aano ka langi.
3 Sulia iilingia mu mae naa, ma na mouria mamana gamu e too haufini
ana fai nia Christ sulia mu lado ana a God.
4 A Christ naa na gwoufutana na mouria mamana gamu. Ma si kada nia
tara ka faatai mai i see, na mouria mamana gamu laugo ka faatai mai fai
nia ma muka initoo fai nia.

Mouria i nao ma na mouria faalu.

5 I aena naa na, muka haumaelia teefou na kwaidooria ta'a gamu ana
noni uria na ooelaa, ma na aabulolaa ta'a, ma na kwaidooria ta'a gi, ma
na lulugonilaa (sulia na lulugonilaa e iilingia na fooasilana laugo ta god
e'ete).
6 Na aabulo ta'alaa urinae gi, a God tara ka falea kwaelaa fuana tooa gi
sui na dasi roosuli nia.
7 Ana tee si kada i nao, gamu laugo mu lea sulia kwaidooria ta'a nae gi.
8 Haia, i kada naa, muka sigirangainia faasia na mourilaa gamu na aab-
ulo ta'alaa naa gi: rakehasua, ma na bae susualalaa, na marasitainialaa,
ma na baelaa ta'a gi.
9 Musi suge gamu kwailiu, sulia i gamu mu lugasia sui naa na malutana
mourilaa nae i nao,
10 ma muka too ana na mourilaa faalu na a God e haungainia. Sulia nia
e faafaalu gamu sulia dani eeri na mourilaa gamu ka iilingi nia hai gamu
muka haitama diana ani nia.
11 Ma sulia na a God e faafaalu gia, ka langi ta e'etelaa i matangana
tooa Jiu gi ma na tooa maadiu gi, ma na tooa ole-mariko fai nia tooa dasi
ole-mariko, ma na tooa faasia na fera ete gi, ma na tooa na langi dasi
haitamadoo, na tooa rao, ma na tooa baita. A Christ go ana nia tofungae
doo, ma a Christ e too i lalo ana na tooa gi sui na da too ana mouria faalu
naa faasi nia.
12 Haia, i gamu na tooa a God gi, sulia nia e rakediana fuagamu, ma ka
fili gamu eeri muka aalua tooa nia gi. I aena naa na, muka kwaimanatai
fuana tooa gi, ma muka aade diana, ma muka faato'ou gamu i talagamu,
ma muka too harofai, ma muka gwaromaabe.
13 Ma langi musi rakehasu ali'ali fuagamu kwailiu. Ma lea so ta wane ka
iilia ta si doo ta'a fuagamu, muka manata lukea. Mu manata luke gamu
kwailiu iilingia laugo a Lord e manata lukea na garolaa gamu gi.
14 Ma liufia si doo naa gi sui, muka rakediana fuagamu kwailiu eeri
muka too ana oofuofua diana.
15 Si fanualama) na a Christ e falea na ka talai gamu ana doo gi sui na
mu iilida. Sulia God e haungai gamu eeri muka too oofu ana tee si noni
ma eeri muka too ana na fanualama nae. Ma muka baelafea God sulia
dani.
16 Muka faalamainia na baelaa diana a Christ ka too ma ka fungu i laona
mourilaa gamu. Muka faatolomai doo fuagamu kwailiu ana liotooa na mu
too ana. Muka nguulia Sam gi ma na nguu aabu gi. Muka nguu fuana God
fai nia na baelafelana.
17 Ma si doo gi sui na mu iilia ma so muka haea, muka iilia ana na hatana
a Jesus na Lord fai nia na baelafelana a God a Maa i nunufana a Christ.

Aabulolaa diana.

18 Haia, geni na mu afe gi, muka roosulia na aarai gamu gi, sulia na
malutaa nae e bobola fai nia tooa da manata mamana ana Christ daka
iilia.
19 Wane na mu aarai gi, muka rakediana fuana na afe gamu gi, ma muka
iili harofaia fuada.
20 Wela gi, muka roosulia na maa fai nia ni tee gamu gi sulia dani, sulia
nia naa si doo a God e eele sulia.
21 Ma na maa gi fai nia ni tee gi, langi musi ngatafi tarau ana na wela
gamu gi, aata gera dasi dooria naa na roolaa suli gamu.

22 Ma gamu tooa rao o'oni gi, muka roosulia tarau na wane da baita usi
gamu. Langi lau ana si kada go ana na gera bubu faafi gamu eeri daka aala
faafia na raolaa gamu. Muka iiliili uria raolaa diana uria na faabaitalaa
gamu fuana a Lord.
23 Na raolaa taa na mu iilia, muka iilia ana rigitalaa gamu teefou iilingia
muka rao fuana a Lord, ma langi lau fuana na wane go ana.
24 Muka manatatoona doo naa: a Lord tara ka falea kwaiaraa nia na e
bae aalualu ana fuana tooa nia. Sulia a Christ ana na wane baita na mu
rao mamana fuana.
25 Ma ni tei naa e iilia na ta'alaa, tara nia ka ngalia laugo na kwakwaelaa
duulana si garolaa nia e iilia. Sulia a God langi kasi eefa na ketolaa nia.

4

1 Gamu tooa initoo gi, muka susuli diana ana tooa ni rao gamu gi ana
malutaa na e o'olo ma ka bobola fuada. Muka manatatoona doo nae: tee
wane initoo usi gamu e too mai langi.
2 Muka tasa dongaa ana fooalaa, muka aadasulia na taa gi na mu haea
fuana God fai nia na baelafelana.
3 Ana kada gi sui na mu fooa ana, fooa laugo fuamere eeri a God ka falea
ka waluda fuamere uria na ainitalongailana baelana na e too haufini ua
sulia Christ. Haia, nau ku too la beu ni kanilaa si kada naa, sulia na nau
ku ainitalo ana baelana God.
4 Haia, muka fooa eeri ka waluda fuagu kuka bae ma na baelagu ka
folaa. Sulia si malutaa nae e too fuagu uria na iililana.
5 Muka too ana liotooa fuagera tooa na dasi manata mamana ua ana
Christ. Muka aalua si kada ka waluda fuagamu uria na baelaa fai gera.
6 Na baelaa gamu ka too folaa ma ka diana. Ma muka haitamana oolisi
o'ololaa ana ledilaa tooa gi sui.

Bae dianalaa i'isi gi.

7 Na waihaasi gia a Tikikus, na wane baa e uulafu kwaimaani fai nau
ana raolaa a Lord gia, naa tara nia ka uunuunu suli nau fuagamu.
8 I aena naa na, kuka oodu nia kou siagamu, eeri nia ka faaele gamu ana
baelaa nia suli gemelu.
9 A Onesimus ka lea naa laugo kou fai nia, na waihaasi baa e rao noni
maabe ma laugo i nia ta wane ana oofuofua gamu. Golu rakediana ana. I
daaro na tara daka faarongo ana doo gi sui na e fuli i seegi.
10 Aristakus na e too kou fai nau la beu ni kanilaa e falea kou si baelaa
diana nia gi fuagamu. Fai nia laugo a Mark na dii nia baa a Banabas. (I nau
ku falea na kou si baelaa nau fuagamu sulia a Mark eeri muka gonitainia
lea nia ka dao kou siagamu ta kada.)
11 Ma Josua baa da alangi nia laugo ana Justus e falea laugo kou baelaa
diana nia gi fuagamu. Na oolu wane naa gi Jiu go ana daka rao fai nau
fuana na Initooa nia a God, sulia langi ta wane lau ana Jiu hai ka rao fai
nau. Na oolu wane nae gi go ana na da falea na kwai'adomilaa baita fuagu.
12 Epafras e falea laugo kou si baelaa diana nia gi fuagamu. I nia ta wane
ana oofuofua gamu ma laugo na wane raoa nia a Christ Jesus. Nia e fooa
fuagamu sulia dani, ka gania a God haia muka take ngasi ma muka rafo
ana fiimamanalaa gamu ana roolaa sulia si kwaidooria a God gi.
13 I nau talagu ku haitama diana ana nia e uulafu asianaa uria adomilaa
gamu fai nia na tooa na da too lao maefera i Laodisea ma i Herapolis.

14 Ma a Luke na wane ni guralaa gia baa fai nia a Demas, daaro falea
laugo kou baelaa diana daaro fuagamu.
15 Muka falea laugo na baelaa diana gemelu fuana na oote waihaasi
gia na da too lao maefera i Laodisea ma laugo fuana ni Nimfa fai nia na
soefaataia na da figu i laona luma nia.
16 I buira na mu iidumia na kekedelaa naa e sui, molu ka falea laugo
fuana soefaataia i Laodisea daka iidumia. Ma laugo molu ka iidumia ta
kekedelaa na nau ku kedea fuana soefaataia i Laodisea.
17 Muka faarongoa a Akipus ka faasuia na raoa da falea fuana uria
iililana fuana a Lord.
18 Haia, ana abagu talagu i nau ku kedea si baelaa diana nau naa gi
fuagamu. Musi manata buro laugo ani nau na ku too lao beu ni kanilaa.
I nau ku fooa eeri a God ka rakediana fuagamu.

NA EETANA SI KEKEDELAA A PAUL FUANA SOEFAATAIA I TESALONIKA

1 I gemelu a Paul ma a Silas fai nia a Timothy na melu kekede kou naa
fuagamu na tooa na mu manata mamana ma muka too i Tesalonika, na
tooa a God a Maa gia ma a Lord Jesus Christ.

I gemelu melu fooa fuana a God eeri nia ka rakediana fuagamu ma muka
too ana fanualama.

Na mouria fai nia na fiimamanalaa gera na tooa i Tesalonika gi.

2 Melu baelafea a God fuamolu sulia dani, ma melu ka fooa laugo
fuamolu.
3 Sulia si kada melu fooa fuana a God a Maa gia, melu manatatoona
ua go amelu na aabulolaa diana gomolu sulia na fiimamanalaa gamu, ma
na raolaa diana na molu iilia gi sulia na rakedianalaa gamu gi, ma na
kwaimaasi ngadolaa gamu ana a Lord Jesus Christ.
4 Bare waihaasi gi ae, i gemelu melu haitamana a God nia e rakediana
fuagamu ma ka fili gamu naa.
5 Ana hafalilana baa melu ainitalo ana na Faarongolaa Diana fuamolu,
melu si bae ana baelaa gemelu go ana. Ma lau ana, melu ainitalo ana
fuamolu ana mamanalaa a Aanoedoo Aabu, ma melu ka faatainia hasa
melu ka haitamana na Faarongolaa Diana baa nia mamana teefou. Ma
i gamu laugo muka haitamana diana go agamu ana si kada melu too fai
gamu, na malutaa gami gi e diana teefou hai melu ka adomi gamu.
6 Ma ni gomolu laugo molu ka iilifainia na malutaa melu sui naa ma
na malutaa a Lord Jesus ua na mai. Ma molu manata mamana ana
Faarongolaa Diana ma molu ka eele go amolu i sulia na Aanoedoo Aabu
e faaele gomolu, boroi ana tooa gi gera falea na afetailaa oro gi fuamolu
sulia molu ka manata mamana ana a Christ.
7 Ma sulia na aabulolaa gamu urinae, molu ka hau ana mamalafooa eeri
na tooa gi sui na da manata mamana na da too i lao na lolofaa i Masedonia
ma lolofaa i Gris daka iilifai gomolu.
8 Sulia faasi gomolu seenaa, na faarongolaa sulia a Lord ka talofia lao
Masedonia ma i lao Gris, ma na tooa gi ana fera gi sui naa gera rongoa
faarongoa sulia na fiimamanalaa gamu ana a God. I aena naa na e langi
naa lau tesi doo ka bobola haia melu ka haea lau sulia na fiimamanalaa
gamu.
9 Na tooa nae gi sui i talada ana daka bae na ada sulia na gonitailaa gamu
ani gemelu si kada melu dao kou ana fera gamu. Ma gera ka uunuunu sulia
na lugasilaa gamu ana na fooasilana nunuidoo gi haia muka fooasia a God
na e mamana ma ka mouri.
10 Gera haea naa laugo na molu maasia na amolu na oolilana mai na
Wela nia faasia i langi. I nia naa na a Jesus na Wela nia a God na e tatae
nia faasia na maea. Ma a Jesus naa e luke gia faasia na kwakwaelaa na a
God tara ka falea mai.

Na raolaa nia a Paul i Tesalonika.

2

1 Waihaasi gi ae, i gomolu molu haitamana na lealaa gemelu kou fui lao
maefera gamu nia e langi si tatagwai.
2 Gomolu haitamana na doo ta'a gi na gera iilia ani gemelu ma gera bae
fuamelu la maefera i Filipae suifetei melu fi lea fuana maefera gomolu.
Ma sui boroi ana tooa oro la fera gomolu gera ka iiliili uria luilaa gemelu,
langi melu si mou uria na faarongolaa ani gamu na Faarongolaa Diana
na e hagatafa mai faasia a God. Langi melu si mou sulia a God e adomi
gemelu hai melu ka bae rara'a.
3 Haia, na ainitalolaa gemelu, nia e langi kesi hagatafa mai ana ta garoa
ma langi ta kwaidooria na e ta'a. Ma laugo melu si sugea go ta iimola.
4 Ma lau ana, gemelu bae iilingia a God e dooria, sulia a God e haea
gemelu bobola uria ainitalongailaa. Ma nia ka tagofale gemelu na ana
uria na ainitalolaa ana Faarongolaa Diana. E langi melu si iiliili go uria
faaelelana iimola gi ma uria na faaelelana a God lau ana, na e haitamana
na manatalaa gemelu.
5 Gomolu molu haitama diana sui naa, na baelaa gi na melu haeda i
seenaa matanga molu e langi lau na susuge go ana uria faaelelaa gomolu.
Ma taa gi baa melu haea e langi lau fuana na todalana malefo. A God ana
naa e haitamana nia mamana.
6 E langi melu si iiro go uria ta hae baitalaa faasi gamu ma faasia ni tei
gera lau,
7 sui boroi ana na melu aposol a Christ gi, ma melu bobola so hasa melu
ka oodu gamu uria tesi doo. Sui melu si iilia go si doo nae. Ma lau ana,
melu aabulo ni harofaia go amelu fuagamu iilingia ta tee baa e aadasulia
na wela nia gi.
8 I sulia na rakedianalaa gemelu fuamolu e baita, i gemelu melu
kwaimaasi go amelu uria na uunuunulaa sulia na Faarongolaa Diana na
e lea mai faasia a God, ma laugo gemelu ka noni maabe uria maelaa uria
adomilaa molu, sulia na mu liu baita asianaa fuamelu.
9 Waihaasi gi ae, melu haitamana molu manatatoona ua go amolu na
rao rigitalaa baa gi melu iilida gi i matanga gamu. Ana kada baa melu
ainitalo ana na Faarongolaa Diana fuagamu, na e ita mai faasia God, melu
ka rao rigita naa laugo sulia dani ma rodo uria na fangalaa melu haia na
toolaa gemelu kasi falea ta afetailaa fuamolu.
10 Haia, molu haitamana, iilingia a God nia ka haitamana laugo, ana si
kada baa melu too mai fai gomolu na tooa gi na molu manata mamana,
langi go tesi doo na melu ka iilia na e bobola fuana molu ka feengi gemelu
ana aabulolaa gemelu fuamolu. Sulia na aabulolaa gemelu fuamolu e
diana ma ka o'olo teefou.
11 Haia, i gomolu molu haitamana sui naa na doo gi na melu iilida gi
fuana tee tee iimola ani gamu e diana teefou naa ka iilingia na aabulolana
ta maa fuana wela nia gi.
12 Sulia melu bae kwaiareia ani gamu, melu ka bae ni oofilaa ani gamu,
ma laugo melu ka ingo ani gamu eeri na mourilaa gamu gi ka diana haia
ka faaelea a God, na e soe gamu naa ma muka manata mamana eeri nia
ka aaofia usi gamu ma muka ado ana initooa nia.
13 Haia, ma tee si manataa lau na e aadea na melu ka baelafea a God
faafia, nia e urii: ana kada baa melu ainitalo ana baelana God fuamolu,
gomolu ka manata mamana ana, sulia molu aada haitamana nia e ita mai

faasia God, ma e langi lau faasia na iimola gi go ana. Sulia na baelana a
God naa e adomi gamu na molu manata mamana ana.
14 Oote waihaasi gi ae, na doo gi na e fuli fuana na tooa gi na da manata
mamana ana a Jesus Christ na da too lao lolofaa i Judea, nia e fuli laugo
fuamolu. Sulia na tooa gi la fera gomolu gera ka iinokesi gamu iilingia na
tooa Jiu gi gera iinokesia na tooa na da manata mamana na da too i Judea.
15 Haia, ma na Jiu gi baa da haungia na profet gi ua na mai, ma fai nia a
Lord Jesus laugo. Ma gera ka iinokesi gemelu. Na aabulolaa gera gi e lea
tau asianaa faasia na kwaidooria a God, ma gera naa na maalimaea tooa
gi sui.
16 Sulia gera iiliili boro uria luilamelu faasia ainitalongailana na
Faarongolaa ana mouria fuagamu tooa maadiu gi. Urinae gera dongaa
na ada i lao fualangaa kafi oro asianaa, ma si kada nae a God ka falea na
kwakwaelaa fuagera.

Doorilaa nia a Paul uria lealaa lau fui Tesalonika.

17 Waihaasi gi ae, i gemelu mone, si kada baa na maalimaea gemelu gera
tari gemelu faasi gamu ana si kada kukuru nae, e langi melu si manata
buro go ani gomolu, ma na lio melu ka bukonu asia go sulia melu kasi too
fai gamu ma melu ka iiliili asia go uria na maatoolaa gamu lau tesi kada.
18 I aena naa na na manata melu ka dooria melu ka ooli lau mai siamolu
i Tesalonika. Ma i nau a Paul mone ku iiliili uria lealaa lau siagamu ana
teni kada gi, sui taa a Satan naa e kaubare gemelu, ma nia na aadelana na
melu si dao kou.
19 Na aadelana na melu ka dooria na daolaa kou e urii: suli gamu na
melu kwaimaasi ngado ana oolilana mai a Jesus, ma suli gamu na melu
eele asianaa, ma sulia na fiimamanalaa gamu na tara melu ka lafe i maana
a Lord Jesus si kada nia e dao mai.
20 Iiu, i gomolu naa na aadea melu ka lafe ma melu ka eele!

3

1 Ma ana si kada gemelu oolu wane naa gi melu too tau faasi gamu ka
tau na mai, melu ka manata muu na e diana i gemere ta roo wane mere
ka too kou amere lao maefera baita na i Atens,
2 ma mere ka eeresia kou a Timothy siamolu. A Timothy nae, nia na
waihaasi gia ma na wane ni raoa fai gemere fuana a God laugo uria na
faatalolana na Faarongolaa Diana Sulia a Christ. Gemere eeresi nia kou,
eeri i nia ka aare gamu ma ka faarigitaa na fiimamanalaa gamu,
3 aata ta iimola ani gamu ka aabulo faasia na manata mamanalaa sulia
na iimola gi na da sinatai gamu. Haia, muka haitamana, na i gia na tooa
na gia manata mamana, a God e faalamainia hasa gia ka too ana afetaia
gi.
4 Sulia ana si kada baa melu too ua mai fai gomolu, i gemelu melu ka
faarongo ani gomolu tara daka iinokesi gia. Ma molu ka haitamana daka
iilia sui naa nae.
5 Ma sulia na doo nae, i nau kusi dau naa faafia na manata abolaa nau
fuagamu, ma kuka eeresia kou a Timothy siagamu hai kuka haitamana lau
na fiimamanalaa gamu e utaa. I sulia nau ku mou, aata a Satan ka saitasa
ana na iilitooa nia gi ani gamu, ma si raoa afetai diana baa gi melu iilida
mai i seenaa i matanga molu ka tatagwai go ana.

6 Haia, a Timothy baa e lea siagamu i seenaa i Tesalonika, ma ana si kada
nia kafi dao go mai seegi nae, nia ka uunuunu ana baelaa diana gi sulia
na fiimamanalaa gamu ana God e ngasi ua ma na rakedianalaa fuagamu
kwailiu ka baita ua. Ma nia ka faarongo laugo ana na molu manata diana
suli gemelu ma molu ka doori rikilamelulaa iilingia laugo na melu doori
riki gomolulaa.
7 Waihaasi gi ae, i aena nae naa, ka sui boroi ana melu ka liobukonu ma
na afetailaa baita gi ka daofi gemelu, i gemelu eele asianaa suli gamu ma
na fiimamanalaa gamu.
8 Na mourilaa gemelu kafi diana mone nae, sulia na melu rongoa na
fiimamanalaa gamu ana a Lord e ngado ua go ana.
9 Haia, sulia ni gamu na melu ka baelafea a God gia si kada nae. Si kada
gemelu fooa, melu baelafea a God sulia melu eele asianaa suli gamu.
10 Melu ka fooa rigita asianaa sulia dani ma na rodo eeri a God ka falea
ka waluda fuamelu uria na maatoolamolulaa lau eeri melu ka faarigitaa
na fiimamanalaa gamu gi, eeri ka ngasi diana lau.
11 Melu fooa eeri a God a Maa gia ma fai nia a Lord gia a Jesus ka aadea
ka waluda haia melu ka dao kou siamolu.
12 Melu fooa laugo eeri a Lord ka aadea na rakedianalaa gamu fuagamu
kwailiu ma fuana tooa gi sui ka babaita iilingia laugo na rakedianalaa
gemelu fuamolu na e baita.
13 Urinae, i nia ka faarigitaa na mouria gamu gi, ma tara muka diana
teefou ma muka o'olo i maana a Maa gia God si kada a Lord Jesus tara ka
dao mai fai nia na figua ana tooa nia gi sui.

Na mouria na a God e eele uria.

4

1 Haia, waihaasi gi ae, na aabulolaa na e faaelea a God, melu
faatolomainia sui naa fuamolu. Ma laugo molu ka lea sui naa sulia. Sui
gemelu melu ii ani gomolu lau haia muka iilia ka liufia lau si malutaa
diana nae gi. Gemelu gani gamu urinae sulia nia naa na kwaidooria a
Lord Jesus.
2 I gomolu molu haitamana si baea ni faatolomailaa baa gi melu bae ada
gi fuamolu e ita mai faasia na Lord Jesus.
3 A God e dooria na aabulolaa gamu ka o'olo teefou ma muka too faasia
na ooelaa.
4 Nia bobola fuagamu na wane gi molu ka too diana amolu fai nia na
afe gomolu gi sulia nia na malutaa na e diana ma ka o'olo.
5 Ma langi musi lea sulia na kwaidooria ta'a ana noni iilingia na tooa
uugita na dasi haitamana go a God.
6 Urinae, nia e bobola so ni tei ani gamu ka too ana faasia iili ta'alaa
ma na faafefelaa fuana waihaasina, sulia a Lord tara ka falea kwakwaelaa
fuana ni tei gera na da aabulo urinae. Haia, gemelu mone melu faatolomai
folaa sui naa ani gamu sulia malutaa naa, ma si kada nae melu ka bae
abolaa lau fuagamu.
7 Sulia a God e aadafili gia eeri na aabulolaa gia ka o'olo, e langi lau uria
ka bilia.
8 I aena naa na so ni tei na e aaburongo go ana sulia faatolomaidoolaa
nae, nia langi si oote nia ana ta iimola go ana, ma nia oote nia ana a God
na e falea na Aanoedoo Aabu nia fuamolu.

9 Haia, muka haitamana diana fuana muka rakediana fuamolu kwailiu
na tooa gi na mu manata mamana, sulia a God e faatolomai gamu sui naa
ana, ma e langi kasi bobola naa lau fuagu eeri kuka faatolomai gamu lau
ana.
10 I gemelu melu haitamana mu rakediana naa fuana tooa gi sui na da
manata mamana na da too fai gamu lao lolofaa na i Masedonia. Sui melu
ii ani gomolu, oote waihaasi gi ae, muka faarigitaa na lau na rakedianalaa
nae gi.
11 Ma muka iili uria too aaroarolaa, ma tee tee iimola ani gamu ka iilia
si raolaa ana i talana, nia ka rao ngasingasia eeri nia ka gonia fanga ma
na doo e'ete gi na nia ka dooria. Melu bae sulia malutaa nae sui ua naa
fuagamu.
12 Ma lea so muka iili sulia doo nae gi, tara ni tei gera na langi dasi
manata mamana daka manata baita ani gamu, ma laugo musi ingosia na
lau ni tei uria na doo gi ni adomilana mourilaa gamu.

Daolana mai a Lord.

13 Waihaasi gemelu gi ae, i gemelu dooria muka haitamana taa gi na tara
ka fuli ani tei gera na da mae naa, eeri na liogamu kasi bukonu iilingia na
tooa gi na dasi manata mamana ana na tataelaa faasia tooa da mae.
14 Haia, ma ni gia gi manata mamana ana a Jesus nia e mae ma nia
ka tatae na lau faasia na maea. Nia e urinae laugo ani tei gera na da
manata mamana na gera ka mae sui naa, gia manata mamana tara a God
ka tataeda faasia na maea, ma ka aadea gera ka ooli oofu mai fai nia a
Jesus.
15 Haia, na taa gi na melu faatolomai gamu ana nia na baelaa nia a Lord:
i gia na gia ka mouri ua ana si kada a Lord tara ka dao mai, gia ka langi
si eeta i nao ana fafurongo nia gi na da mae naa.
16 Sulia tara a God ka kwaieresi ana lingee doo baita, ma na ensel baita
ka rii, ma na bungu nia a God ka aangi, sui a Lord kafi sifo mai faasia i
langi. Ma ni tei gera na da manata mamana ana a Christ na gera mae ua
i nao na tara daka tatae i nao.
17 Ma i buri, i gia na gia mouri ua tara a God ka aadea gia fi oofu fai
gera i laona barobaro gi uria oofulaa fai nia a Lord i mamangaa. Ma gia
ka too tau firi i siana a Lord.
18 Nia naa, molu ka bae ni kwaiareia fuagamu kwailiu ana si doo naa gi
ku haeda kou fuagamu naa.

Kwaimaasilaa daolana mai a Lord.

5

1 Oote waihaasi gi ae, langi melu si kekede na kou fuamolu sulia si kada
na doo nae gi tara ka fuli.
2 Sulia i gomolu molu haitama diana sui na ana fe Dani a Lord ka ooli
lau mai tara ka dao mai iilingia ta wane belibeli baa e dao mai lao rodo,
sulia langi ta wane ka haitamana si kada taa nia e dao mai.
3 Nia tara ka fuli ana si kada na tooa da manata ada haea na doo gi sui e
diana go ana ma ka fanualama. Ma ali'ali na funua ka dao mai faafi gera.
Nia tara ka fuli ali'ali asia go iilingia ta geni baa e fiiwela ana si kada nia
garangi faafuta. Haia, ma afetai daka tafi faasia.
4 Haia, ma ni gamu waihaasi gi ae, i gamu si too lao rorodoa iilingi na
tooa na langi dasi manata mamana. Ma ana si kada a Jesus e ooli mai

ana fe Dani naa, tara langi si faatona gomolu iilingia ta wane bebeli na e tonafia na tooa gi.
5 I gamu sui mu too i laona raralaa ma i laona dani, sulia gamu naa na tooa a God. Gia langi si too i laona rodoa nia a Satan.
6 Nia naa, nia e bobola fuana na aabulolaa gia ka o'olo ma langi kasi uusulia na teolaa. Sulia na aabulolaa gera na tooa gi na langi dasi manata mamana nia e urinae.
7 I lao rodo naa na tooa gi da teo. Ma lao rodo laugo na tooa gi da gwou baita ana gwoulaa bubulo hai na manatada ka langi si o'olo.
8 Ma i gia, na gia too i laona dani, nia bobola fuana manataga ka o'olo. Ma nia bobola fuana gia ka uusulia ta wane ana oomea. Gia ka too ana fiimamanalaa ma na rakedianalaa ma na kwaimaasi ngadolaa ana mouria faalu iilingia ta wane ana oomea e too ana talo fai nia kefi ngasi eeri na maalimaea nia ka langi si bobola uria haungailana.
9 Sulia a God nia e langi kesi aadafili gia eeri ka falea na kwakwaelaa nia fuaga. Nia e fili gia eeri ka faamouri gia ana Lord gia a Jesus Christ,
10 na e mae uria faamourilaga, eeri gia ka too ana mouria fai nia, boroi ana gia ka mouri ua ma langi gia ka mae naa si kada ana oolilana mai.
11 Sulia na mu haitamana sui naa si doo nae, nia go na muka bae ni kwaiareilaa ani gamu kwailiu, ma muka adomi gamu kwailiu ana fiimamanalaa gamu iilingia na mu iilia laugo ana si kada nae.

Baelaa i'isi gi.

12 Waihaasi gi ae, i gemelu ii ani gamu muka bae faamou ana tooa gi na a Lord e fili gera ma daka rao uria na talailagamu ma daka faatolomai gamu.
13 Muka manata baita ada ma muka rakediana fuada, sulia na raolaa na gera iilida. Ma muka too kwaimaani fai gamu kwailiu.
14 Waihaasi gi ae, i gemelu ingo gamu laugo muka bae abolaa fuana tooa gi na da noni eela gi hai daka iilia na mone ada tesi raolaa. Muka bae ni kwaiareia fuagera tooa gi na da mou. Muka adomia na tooa gi na da makeso. Ma muka too gwaromaabe fai nia tooa gi sui.
15 Musi faalamainia ni tei ani gamu ka duua ta'alaa ana ta'alaa. Ma sulia dani muka iiliili uria aade dianalaa fuagamu kwailiu ma fuana tooa gi sui.
16 Ma muka eele ana si kada gi sui.
17 Muka fooa laugo ana si kada gi sui.
18 Ma muka baelafea a God, boroi ana tesi taa naa ka dao ani gamu. Sulia na doo nae gi na a God e dooria muka iilida sulia na mourilaa gamu na e too oofu fai nia a Jesus Christ.
19 Langi musi take usia na Aanoedoo Aabu,
20 ma musi oote gamu ana na faarongolaa gi na e ita mai faasia a God.
21 Muka iilitoona na doo gi sui, ma lea so tesi doo na e diana, muka taingainia.
22 Ma molu ka too faasia na doo gi sui na e ta'a.
23 Nau ku fooa eeri a God na e falea fanualama fuaga ka aadea muka o'olo ana malutaa gamu gi sui eeri na mourilaa gamu ma na lio gamu ma na noni gamu laugo ka langi si iilia tesi doo na e garo ana lelea ka dao ana fe Dani a Lord gia a Jesus Christ e dao mai.
24 A God, na e aadafili gamu, tara nia ka iilia, sulia nia haitamana faamamanalana baelana.
25 Waihaasi gi ae, molu ka fooa laugo fuamelu.

26 Muka faatainia na rakedianalaa gamu gi fuagamu kwailiu ana si kada
muka riki gamu kwailiu.
27 I nau ku bae fifii ana baitalaa a Lord, muka iidumia na kekedelaa naa
fuagera tooa manata mamana gi sui i seenaa.
28 I nau ku fooa eeri a Lord gia Jesus Christ ka rakediana fuagamu.

NA RUANA KEKEDELAA A PAUL FUANA SOEFAATAIA I TESALONIKA

1 I gemelu a Paul, Silas fai nia a Timothy na melu kekede kou naa
fuamolu tooa i laona soefaataia i Tesalonika na tooa nia God a Maa gia
ma fai nia a Lord Jesus Christ.
2 Gemelu fooa eeri a God a Maa gia ma a Lord Jesus Christ ka rakediana
fuagamu ma ka falea fanualama fuagamu.

A God tara ka ketoa tooa gi si kada Christ e ooli mai ana.

3 Bare waihaasi gi ae, nia bobola fuana gemelu ka baelafea a God sulia
dani i sulia ani gamu. Si doo nae nia e bobola sulia na fiimamanalaa gamu
na e bulao ka baita ma na rakedianalaa gamu fuagamu kwailiu ka bulao
baita laugo.
4 Ma i sulia na maluta gamu urinae na ka aadea ana si kada melu faarai i
laona soefaataia a God gi, na melu ka eele uria bae sulia na tasa dongaalaa
ana fiimamanalaa gamu gi boroi ana gamu ka daotoona na afetailaa oro
gi. Sulia teni tooa da iinokesi gamu sulia na fiimamanalaa gamu gi.
5 Haia, na doo nae gi sui nia e faamamana na ketolaa nia a God na e
o'olo. Ma sulia mu tasa dongaa ana fiimamanalaa gamu boroi ana muka
daotoona na afetaia oro gi, tara molu ka bobola faorana naa too i laona
Initooa a God. Ma i sulia na Initooa a God na gera iinokesi gomolu.
6 A God nia o'olo teefou, ma tara nia ka ngalia mai na fiilaa fuagera tooa
gi na da faafii gamu i tara'ena.
7 Ma tara nia ka lafua na fiilaa gi faasi gamu ma i gemelu laugo. Tara
nia ka iili urinae ana si kada a Lord Jesus e lea mai faasia i langi fai nia
na ensel mamana nia gi,
8 ma fai nia meamea eere. Ma ana si kada nae, i nia tara ka falea
kwaelaa fuagera ni tei na da oote gera ana a God ma e langi dasi roosulia
na Faarongolaa Diana sulia a Lord gia a Jesus.
9 Na kwakwaelaa nia fuagera naa na tara nia ka labasida ka tau firi. Ma
gera ka too faasia a Lord fai nia na initooa ana na mamanalaa nia.
10 Haia, na doo nae gi tara ka fuli tesi kada e nia ua mai ana fe Dani na a
Lord tara ka ooli lau mai. I nia tara ka ooli lau mai lao molaagali naa eeri
na tooa nia gi na da manata mamana ana gera ka baelafe nia ma daka hae
baita suli nia. Ma gamu laugo muka iili urinae, sulia mu manata mamana
ana faarongolaa na melu ainitalo ana fuagamu.
11 Nia naa na aadea melu ka fooa fuagamu ana kada gi sui. Melu fooa
eeri a God ka aadea na aabulolaa gamu gi ka bobola fai nia na mourilaa
na nia aadafili gamu uria. Ma melu ka fooa lau eeri ana mamanaa nia
tara nia ka adomi gamu eeri gamu ka haitamana iililana na doo diana gi
na mu dooria ma muka faasuia na raolaa gamu gi na mu iilia sulia na
fiimamanalaa gamu.
12 Ma i sulia na doo nae gi naa na, tara molu ka silia a Lord gia a Jesus,
ma i nia tara ka sili gamu naa laugo. Ma na doo naa gi tara ka fuli sulia
na rakedianalaa nia a God ma a Lord Jesus Christ.

Na wane ta'a.

2

1 Haia, waihaasi gi ae, gemelu melu ka doori gamu haia molu ka
haitamana diana ana na oolilana mai a Lord gia a Jesus Christ fai nia
na oofulagalaa siana.
2 Melu ii ani gamu faasia na iisifufulilaa ma faasia na moulaa kada molu
rongoa uunuunua sulia fe Dani a Lord ka ooli mai, nia e dao sui na mai.
Musi manata mamana, sui boroi ana teni tooa da haea na baea nae e ita
mai faasi gemelu si kada melu ka bae ana baelana a God ma langi so gera
haea melu ka kekede mai sulia.
3 Ma langi molu si manata mamana ana baelaa gi na e hagatafa mai
faasia tooa gi na baelada e susuge. Sulia na maedani nae e afetai ka dao
ua lea na firulaa gera tooa fai nia a God kasi fuli ua. Ana kada nae tara na
Wane Ta'a ka faatai mai, na tara a God e aalua i lao gula ni kwakwaelaa.
4 Nia tara ka take usia na doo gi sui na teni tooa da alangia ana a god,
ma ka haea i nia e baita liufia na doo gi sui na tooa gi da fooa fuana. I nia
tara ka gwouru laona Beu Aabu a God boro, ma ka haea hasa i nia naa na
a God.
5 I nau ku bae sui naa sulia doo naa ana kada baa ku too ua mai fai
gamu, bota ana e langi musi manata buro ua ana oto.
6 Ma tee doo e lui na doo naa eeri langi kasi fuli ua, ma gamu mu
haitamana go agamu si doo na e luia. Ma ana si kada o'olo tara na Wane
Ta'a ka faatai mai.
7 Na rigitaa na ta'alaa nae e rao aagwa go ana i kada naa, ma nia ka too
haufini ua urinae lea ka dao ana tesi kada na gera ka lafua na doo na e
luia.
8 Ana kada nae fetei na Wane Ta'a kafi dao faatai. Sui si kada a Lord
Jesus e dao, tara nia ka ufu i fafona Wane Ta'a nae hai ka haungia, ma ka
labasia ana rigitaa ana raralaa nia.
9 Haia, na Wane Ta'a nae tara ka dao faatai ma nia too ana na mamanaa
nia a Satan, ma tara nia ka iilia kwalukaela doo kwaibalatana gi na e suge
go ana.
10 Ma nia tara ka suge ana kwalukaela malutaa ta'a gi fuagera tooa gi
na tara daka mae. Tara daka mae sulia gera oote gera ana na Faarongolaa
mamana na e falea mouria firi.
11 Ma sulia si doo nae, a God tara ka aade gera daka manata mamana
na ada ana doo susuge gi.
12 Ma sulia si doo nae, ni tei gera na dasi manata mamana go ana na
Faarongolaa mamana ma daka eele go ada uria na fualangaa gera, tara a
God ka keto gera.

A God e fili gamu fuana mouria.

13 Waihaasi gi ae, nia bobola fuana gemelu ka baelafea a Lord ana si
kada gi sui suli gamu na tooa na a God e rakediana fuada. Sulia e tau
na mai ana hafalilana, a God e fili gamu naa eeri ka luke gamu faasia na
kwakwaelaa ana na mamanaa Aanoedoo Aabu na e olosi gamu ma ana na
fiimamanalaa gamu ana Faarongolaa mamana.
14 A God nia e soe gamu eeri molu ka manata mamana ani nia sulia na
ainitalolaa na melu falea fuagamu ana Faarongolaa Diana, eeri molu ka
initoo fai nia a Lord gia Jesus Christ.
15 Ma sulia si doo naa gi naa, waihaasi gemelu gi ae, muka faarigita
na manata mamanalaa gamu ma muka dau ngasi faafia na faatolomailaa

mamana baa gi melu ainitalo ana fuamolu ma laugo na kekedelaa baa
melu falea kou i nao fuamolu.
16-17 I gemelu fooa fuana a Lord gia Jesus Christ ma fuana a God na Maa
gia ka kwaiarei gamu ma ka faarigita gamu haia muka iili diana ma muka
bae diana ana si kada gi sui. Sulia a God e rakediana fuaga ma ka aadea
gia ka langi si mou ma gia ka kwaimaasi ngado na aga uria doo gi na e
diana.

Fooa fuamelu.

3

1 Waihaasi gi ae, na baelaa i'isi: muka fooa fuana a God fuamelu, eeri
na ainitalolaa gemelu ana baelaa nia a Lord ka tagala ali'ali ma na tooa
oro daka manata mamana ana ma daka hae baita sulia, iilingia laugo na
mu iilia.
2 Molu ka fooa laugo eeri a God ka aadasuli gemelu faasia na tooa ta'a
gi. Sulia na tooa oro dasi manata mamana ana Faarongolaa mamana.
3 Ma a Lord mone, nia e faamamana ua go na baelaa nia gi, ma nia tara
ka faarigita gamu ma ka aadasuli gamu faasia a Satan.
4 Ma a Lord ka adomi gemelu haia melu ka haitamana tara molu ka tasa
dongaa ana roosulilaa na taa gi naa melu bae sulia fuagamu.
5 I gemelu ka fooa laugo hai a Lord ka adomi gamu eeri muka haitama
diana ana na rakediana a God ma muka tasa dongaa ana fiimamanalaa
gamu gi sulia a Christ boroi ana kada mu liufia na afetaia gi.

Nia bobola uria gia ka rao.

6 Waihaasi gi ae, sulia na mamanaa na a Lord gia a Jesus Christ na e falea
fuamelu, nia naa melu ka kwaieresi gamu urii, muka too faasia na tooa
na da manata mamana na daka noni eela uria raolaa ma daka aaburongo
ana na doo gi na melu faatolomai gamu ana.
7 Gamu mu haitamana sui naa na mu bobola uria iilifai gemelulaa. Ana
kada melu too mai fai gomolu, e langi melu si noni eela uria raolaa.
8 Ma i gemelu si ngalia o'oni go ana tesi fanga ana ta iimola, ma lau ana
melu foli sui go. Sulia dani ma rodo melu rao rigita haia ka langi molu si
daotoona tesi afetailaa suli gemelu.
9 I gemelu rao urinae, sui boroi ana gemelu too ana mamanaa uria ngali
o'onilaa ana fanga faasi gamu. Gemelu iili urinae, eeri molu ka iilifainia
na maluta gemelu ana raolaa.
10 Haia, kada baa melu too mai siamolu, na faatolomailaa gemelu
fuagamu e urii baa, <<So ni tei ani gamu na e oote nia ana raolaa, langi
molu si falea fanga fuana.>>
11 Melu kede urinae, sulia melu rongoa tee bali ani gomolu seenaa da
noni eela uria raolaa, ma daka liliu go ada uria aadasilana na raoa gera
teni tooa ete.
12 Ana mamanaa ana Lord Jesus Christ, melu bae ni kwaieresi kou
fuagera ma melu ka bae fifii kou ani gera hai gera ka too o'olo ma daka
iilia na mone tesi raolaa eeri gera ka ngalia na doo gi na gera dooria.
13 Ma i gamu laugo, waihaasi gi ae, langi molu si makeso uria na iililana
doo diana gi.
14 Ma lea so ni tei ani gamu na dasi roo go sulia taa gi na melu haea
gi kou i laona kekedelaa naa, molu ka manatatoona, ma langi molu si liu
kwailiu fai nia, eeri nia ka ida.

15 Ma sui boroi ana, langi molu si manata hasa nia ta maalimae agamu.
Muka bae abo go agamu fuana, sulia nia ta haasi agamu.

Na bae i'isi gi.

16 Melu fooa eeri a Lord na e haitamana falelana fanualama fuaga ka
falea fanualama fuagamu si kada gi sui, ma ka too fai gamu.
17 I nau a Paul nau ku kedea na doo i'isi nae gi. Urinae nau ku faasuia
na kekedelaa nau gi sui. Nia naa na kekedelagu.
18 I nau ku fooa haia a Lord gia a Jesus Christ ka rakediana fuagamu sui.

NA EETANA KEKEDELAA A PAUL FUANA A TIMOTHY

1 I nau a Paul, na aposol nia a Christ Jesus. I nau naa ta aposol sulia
na eeresia a God na faamouri gia fai nia a Christ Jesus na wane gia
kwaimaasimaasia.
2 I nau naa ku kekede fuamu a Timothy. I oe naa iilingia na wela nau
sulia oe o manata mamana ana baelagu sulia a Christ. Nau ku fooa eeri a
God na Maa fai nia a Christ Jesus a Lord gia ka falea na dianalaa ma na
kwaimanataia ma na fanualama fuamu.
3 Nau ku doori oko too ua amu i Efesus iilingia baa nau ku aare oe ana
lealagu uria i Masedonia. Sulia teni tooa i seenae gera faatolomainia na
faatolomailaa susuge, ma nau ku dooria oko bae luida.
4 Oko haea gera ka lugasia na uunuunua haungailana gi ma na
talisibaralaa tekwa gi sulia koo gera gi. Sulia na doo nae gi na haitamana
ka haungainia na oolisusuulaa gi, ma langi kasi lea sulia na kwaidoorilaa
a God. Sulia lea gia fiimamana ana a God, gia ka bobola uria haitamanalaa
na kwaidoorilaa nia.
5 O eeresi gera urinae eeri na rakedianalaa gera ka baita ma ka lea mai
faasia na mouria na e folaa ma faasia na manataa na e gwaligwali folaa
ma faasia na fiimamanalaa na e mamana.
6 Sulia teni tooa gi da aabulo e'ete na ada faasia si doo naa gi, ma daka
lea na ada sulia na oolisusuu ooewanealaa.
7 Gera dooria hai so daka hau ana na wane faatolomai gi ana na
kwaieresia nia God gi. Haia, ma langi dasi haitamana go na baelaa gera
gi i talada ma langi na doo gi na da bae rigita sulia.
8 Haia, golu haitamana na kwaieresia gi nia na doo e diana, lea so na
wane faatolomai gi da o'olo sulia.
9 Ma golu ka haitamana laugo a God langi si haungainia na kwaieresia gi
fuana tooa diana gi. Nia e haungainia ana fuagera na tooa gi na langi dasi
roosulia na kwaieresia gi, ma na tooa na aadelada e ta'a gi, ma na tooa gi
na e langi dasi manata baita ana a God, ma na tooa gi na da fualangaa,
ma na tooa gi na dasi fooasia a God. Ma nia ka haungainia ana fuana tooa
gi na da hauwane, ma na tooa gi na da haungia na maa gera gi ma ni tee
gera gi,
10 ma na tooa ooeoe gi ma na wane gi na da aadea wane gi, ma na
geni gi na da aadea geni gi, ma na tooa na da lau wane aagwa, ma na tooa
susuge gi, ma na tooa gi na da iilia tesi doo na e e'ete faasia na faatolomaia
mamana.
11 Ma na faatolomaia nae e lea sulia na Faarongolaa Diana na a God e
aalua i abagu hai kuka ainitalo ana. Na Faarongolaa Diana nae, nia e ita
mai faasia a God na e initoo liu ma ka diana asianaa.

A Christ Jesus e dao hai so ka faamouria na tooa ta'a gi.

12 Nau ku baelafea a Christ Jesus na Lord gia, na wane na e falea na
rigitaa fuagu uria na iililana na raoa nau. Ma nau ku baelafea laugo suli
nia e manata ngado ani nau ma ka aadafili nau uria na raolaa fuana. Sui
nia e aadafili nau,

13 boro ana si kada baa i nao doo ku iinokesia ma kuka bae ta'a sulia,
ma ku bae tataga ana. Ma a God e kwaimanatai fuagu, sulia i nau langi
kusi fiimamana ua ma kusi haitamana na doo nae ku iilia.
14 Ma a Lord gia e faadiana ani nau ka baita asianaa, ma ka adomi
nau eeri kuka fiimamana ani nia ma kuka rakediana laugo ani nia. Nia e
haitamana iililaa urinae fuaga na tooa na da ngado ana a Christ Jesus.
15 Haia, si asi baelaa naa e mamana ma gia ka manata mamana ana baa
e urii, <<A Christ Jesus e lea mai lao molaagali eeri ka faamouria tooa na
da aadea ta'a.>> Haia, ma ni nau ku fualangaa ka liufi gera sui.
16 Sui a God ka kwaimanatai fuagu, eeri a Christ Jesus ka faatainia na
gwaromaabelaa nia gi sui fuagu nau wane ku fualangaa asianaa, eeri ku
iilingia na mamalafooa fuana ni tei gera na tara daka manata mamana
ani nia ma daka ngalia na mouria firi.
17 Haia, a God naa na Aaofia ka too firi, ma langi kasi mae, ma langi gia
kasi rikia, ma taifili nia laugo a God, nau ku dooria gia ka baelafea ma gia
ka faabaita ana ka too firi. Amen!
18 Ma ni oe a Timothy wela nau, i nau ku bae fuamu iilingia si baelaa
baa gi na profet gi da haea suli oe ana si kada e sui na mai. O taingainia
na baelaa baa gi iilingia na raunga oe gi eeri oko firu diana fai nia a Satan.
19 Ma oko dau ngado ana fiimamanalaa oe ma oko iilia na doo gi na o
haitamana nia o'olo. Teni iimola gi da eekwatainia naa na doo gi na gera
haitamana nia o'olo, ma daka labasia na fiimamanalaa gera.
20 Ma teni wane ada na a Haemeneas ma a Aleksanda, daaro too laugo
i matangada na tooa nae gi, ma ku lugasida naa fuana a Satan hai ka iilia
ta doo fuadaaro, eeri daaro ka langi si bae tataga lau sulia a God.

Na ooguogua fai nia na fooalaa gera tooa da manata mamana gi.

2

1 Na doo totongenao nau ku iingo gamu eeri muka fooa fuana a God, ma
muka baelafe nia, ma muka gani nia uria adomilana tooa gi sui,
2 ma na aaofia gi ma ni tei gera gi na da too ana na initooa, eeri gia sui
gia ka too ana mouria ana aaroaroa ma na fanualama ma manata baitalaa
ana a God fai nia na aadea o'ololaa gi.
3 Si doo naa na e diana ma ka faaelea a God a Faamouri gia.
4 Sulia a God e dooria na tooa gi sui daka too ana mouria firi ma daka
haitamana na mamanalaa.
5 Sulia tee God go, ma tee wane go na e oolifainia na tooa gi fuana a God.
Nia na Christ Jesus.
6 Sulia a Jesus e falea na mourilana i talana eeri ka lafua na tooa gi sui
faasia na kwakwaelaa. Urinae a God, ana si kada na nia e filia, nia ka
faatainia na kwaidooria fuana tooa gi sui daka too ana mouria firi.
7 Nia naa, a God ka fili nau eeri kuka aposol ma na wane faatolomai
gera na tooa na langi gera kasi Jiu gi ma kuka ainitalo ana na faarongolaa
mamana ana na manata mamanalaa ana a Christ. Nau langi kusi suge.
Doo mamana nau ku haea.
8 I nau ku dooria na wane gi ana gula gi sui gera ka fooa. Na wane nae
gi, gera ka falea na mourilada fuana a God, eeri si kada gera fooa ana,
gera ka bobola uria uualana na abada aabu fui langi. Ma na wane nae gi,
langi daka si haitamana rakehasua ma na oolisusuulaa.

9 I nau ku dooria laugo na geni gi langi dasi faabaita gera ana oofilada,
ma gera ka oofi o'olo ana maku gera gi, ma langi lau fai nia na kani iifulaa
uria faabaitalaa, ma langi ana na doo gi na e liu baita na da laungi ana,
ma langi ana na maku gi na e liu baita.
10 Haia, na aadelaa diana gi na e bobola fuana geni gi na gera haea gera
manata mamana.
11 Na geni gi daka too aaroaro ma daka faato'ou si kada daka fafurongo
ana faatolomaia.
12 Nau kusi faalamainia na geni gi hai gera ka faatolomai ma daka baita
faafia na wane gi. Nia e bobola fuana gera ka too aaroaro go ada.
13 Sulia a Adam naa a God e haungainia i nao, suifetei ni Eve.
14 Haia, ma a Adam langi baa a Satan e sugea, ni Eve ana baa ka manata
mamana ana na sugea a Satan ma ka oia kwaieresia a God.
15 Haia, lea so na geni gi daka fiimamana ka ngado, ma daka rakediana,
ma daka too o'olo, ma daka faato'ou, i gera daka mouri go ada ana na
faafutalaa.

Na wane naonao gi la soefaataia.

3

1 Si asi baelaa baa urii nia mamana, <<Lea ta wane e dooria ka naonao
laona soefaataia, tama wane nae e dooria na raolaa diana asianaa nae.>>
2 Haia, na wane naonao la soefaataia na wane nae na aabulolana ka
o'olo asianaa, ma i nia ka too ana tee afe go, ma i nia ka aadasuli diana
ani nia i talana, ma ka manata o'olo, ma ka iilia doo diana gi. Ma nia ka
gonitainia tooa gi i luma nia, ma ka bobola uria faatolomaidoolaa.
3 Nia ka langi si gwou baita ana na doo rigita ma ka langi si dooria
firulaa. I nia ka too noni hahaore fai nia fanualamalaa, ma nia ka langi si
lulugoni ana malefo.
4 Ma nia ka haitamana olosia wela nia gi ma na afe nia ma ka
faatolomainia na wela nia gi eeri gera ka roosuli nia ma daka manata
baita ana.
5 Sulia lea na wane langi kasi haitamana na aadasulilana na wela nia gi
ma na afe nia, tara nia ka aadasuli utaa ana soefaataia a God?
6 Na wane na manata mamana ka tau, aata i nia ka too nanaka iilingia
a Satan, ma a God tara ka keto nia laugo.
7 I nia laugo na wane fuana tooa i maa ana soefaataia gera ka manata
baita ana, eeri ka langi kasi ida ana tesi doo ma laugo ka langi asi nia i
laona na tori nia a Satan.

Na wane ni kwai'adomi gi la soefaataia.

8 Na wane ni kwai'adomilaa gi la soefaataia laugo, na aabulolada ka
diana ma daka bae mamana. Ma langi dasi gwou baita ana gwoulaa
bubulo gi ma langi dasi aanau ana malefo.
9 Gera ka manata mamana ngado ana faatolomailaa mamana fai nia na
manata folaalaa sulia.
10 Ma na tooa na da manata mamana gi daka iilitooda fasi i nao, eeri
gera haitamana daka o'olo naa suifetei kafi rao naa.
11 Ma na afe gera gi laugo, na aabulolada ka diana, langi dasi uunuunu
buri, ma daka aadasuli diana ani gera i talada, ma daka o'oloa ana si doo
gi sui.

12 Ma na wane kwai'adomi la soefaataia, nia ka too ana tee afe go, ma
ka haitamana olosia na afe nia ma na wela nia gi.
13 Ma ni tei gera na da rao diana la soefaataia, tara ka diana fuada, ma
tara ka bobola fuada gera ka bae rara'a sulia na fiimamanalaa gera ana
Jesus Christ.

Si doo baita na e aagwa.

14 Ana si kada na nau ku kede kou fuamu ana naa, i nau ku manata hasa
tara ku lea ma kuka riki oe ali'ali.
15 Ma lea ku tau kou, na kekedelaa naa na tara ka faatainia fuamu na
aabulolaa utaa na tara golu ka iilia la oofuofua nia God, na soefaataia na
a God momouria. Ma a God e aalua naa na faatolomaia mamana fuana
na soefaataia iilingia ta wane e tolea na luma nia i fafona na fungu gi.
16 Langi ta wane hasa ka bobola uria tofelana baitalana na doo aagwa
ana na faatolomaia sulia a God na golu lea sulia. Na faatolomaia ka urii,
<<A Christ e hau ana wane, ma na Aanoedoo Aabu ka faatainia naa na
o'ololana, ma na ensel gi daka riki nia naa. Gia ka faatalo naa ani nia
fuana tooa kwalukaela, ma na tooa gi lao fera oro daka manata mamana
naa ani nia, ma a God ka ngali nia naa uria i langi.>>

Na wane faatolomai susuge gi.

4

1 Na Aanoedoo Aabu e bae folaa ana hasa teni wane gi tara gera ka
lugasia na manata mamanalaa gera ana tesi kada i'isi gi, ma daka roosulia
na aanoedoo susuge gi ma na faatolomaia gera na aagalo ta'a gi.
2 Na faatolomaia nae gi da ita mai faasia na wane susuge gi na langi
dasi liobukonu sulia na aade ta'alaa gera gi. Tooa e'ete, lea daka aade ta'a,
daka liobukonu. Sui taa, na tooa susuge nae, langi dasi liobukonu sulia na
manatalada e ta'a teefou naa.
3 Na tooa nae gi da faatolomai hasa na aarailaa ma na toowanelaa e garo
fai nia anilana teni si fanga gi. Haia, ma God na e haungainia na fanga
nae gi uria na anilana, i buira tei gera na da manata mamana ma daka
haitamana na mamanaa da falea si fooalaa ni baelafea fuana a God.
4 Sulia na doo gi sui na a God e haungainia, langi tesi doo kasi ta'a, da
diana sui go. Haia, lea so gia ka fooa ni baelafelaa fuana uria, e langi gia
si oote gia na ana ta si doo.
5 Sulia na baelana a God ma na fooalaa uria na doo nae, nia na aadea a
God e aalafaafia.

Na wane ni rao diana nia a Christ Jesus.

6 Lea so o falea si faatolomailaa naa gi fuana ni tei gera na da manata
mamana gi, oe na wane rao diana nia a Christ Jesus, ana si kada o mouri
ana na baelaa gi ana na manata mamanalaa ma na faatolomaia mamana
na o lea sulia.
7 Haia, langi osi fafurongo sulia na uunuunua haungailana ta'a gi na
a God e langi kasi dooria. Oko hasi amu taari uria na faarigitalana na
manata mamanalaa oe, eeri oko bobola uria iilia na kwaidooria a God.
8 E diana fuana na wane ka faarigitaa na noina. Haia, ma e diana tasa
lea na wane ka faarigitaa na manata mamanalaa nia, sulia nia e aalua na
mouria uria si kada naa ma si kada aai loko na tara ka dao mai.
9 Na asi baelaa naa nia e mamana, ma golu ka manata mamana ana.

10 Golu ka hasi rigita ma golu ka rao rigita, sulia golu aalua fiitoolaa
golu ana God momouri. Sulia nia a doo faamouria na tooa gi sui ma e tasa
fuana tei gera na da manata mamana ani nia.
11 Lea doo oko eeresia ma oko toolamainia na tooa ana doo nae gi.
12 Ma langi osi faalamainia na tooa gi gera ka haea i oe osi wane kwaitalai
sulia oe na wane daraa. I oe oko iilingia ta mamalafooa diana fuana na
tooa na gera manata mamana gi, i laona na baelamu ma na aabulolamu
ma na rakedianalamu ma na fiimamanalamu ma na too folaalamu. Sulia
lea gera rikia na aadelamu e diana, gera ka iili laugo urinae.
13 Suifetei kufi dao mai, oko iidumia na Kekedelaa Aabu gi fuana tooa gi
ma na ainitalolaa ana Faarongolaa Diana ma faatolomailaa.
14 Ma langi osi lugasia ana na falelaa oe na Aanoedoo Aabu e falea fuamu
ana kada na profet gi da bae ana ma na wane naonao gi i laona soefaataia
da aalua na abada i fafomu.
15 Oko iilia si doo nae gi sulia dani eeri na tooa gi sui daka rikia na
dianalana raoa oe ka baita naa.
16 Oko aada diana sulia na aabulolaa oe i talamu ma na faatolomailamu.
Ma oko tasa dongaa fai nia si raoa nae gi, sulia lea o iilia, haitamana oko
faamouri oe i talamu fai nia ni tei gera na da rongoa baelamu.

5

1 Langi osi ngatafia ta wane waro, ma e bobola o bae fai nia iilingia ta
maa amu. Ma lea o iilia si doo fuana wane daraa gi ka iilingia o iilia fuana
haasimu gi.
2 Ma lea o iilia si doo fuana inite aai gi ka iilingia o iilia fuana tee oe gi,
ma lea o iilia si doo fuana aai haari gi ka iilingia o iilia fuana waiwane oe
gi i laona manatalaa diana teefou.
3 Ma o manata baita ana gwe oru gi na da too taifili gera.
4 Haia, ma lea gwe oru na e too ana na wela gi ma langi na kokoo gi, gera
bobola daka iilia maluta diana totongenao fuana ka iilingia na tee gera ma
na koo gera ka iilia fasi fuada, sulia si doo nae na God e eele sulia.
5 Ma gwe oru na e too taifili nia ma ka langi ta wane uria aadasulilana,
nia ka aalua na fiitoolaa nia ana God, ma nia ka tasa dongaa ana fooalaa
nia ma ganilana uria kwai'adomilaa nia rodo ma na dani.
6 Haia, ma gwe oru aai na e hasi uria na kwaidooria ana noni, sui boroi
ana nia ka mouri ua, nia iilingia e mae sui naa.
7 O falea na faatolomailaa naa gi fuada, eeri ta wane ka langi si daotoona
ta garoa ani gera.
8 Ma lea ta iimola kasi aadasulia na tooa futa nia gi ma tasa na iimola
ana aebara nia, tama iimola nae e lugasia na faatolomailaa na nia e haea
ka fiimamana ana, ma nia e ta'a ka liufia na tooa na langi dasi manata
mamana.
9 Ma na gwe oru na langi kasi dao ua ana oono aakwala fe ngali, langi
osi iidu oofu nia fai nia na oru gi. Oko iidua ta gwe oro lea nia e waro, ma
laugo nia ana lefe afelaa.
10 ma gera haitamana hasa nia ka iili raolaa diana gi urii: Nia ka aada
diana naa sulia na wela nia gi, ma ka gonitainia naa na tooa dao gi i luma
nia, ma ka faato'ou nia, ma ka adomia na tooa gi i laona soefaataia ma tei

gera na da too ana na afetaia, ma ka lugasi teefou ani nia uria na iililana raoa diana gi.

11 Ma na aai oru gi aai na langi dasi inite ua go ada, ka langi osi iidu oofuda fai nia na oru gi. Sulia lea gera dooria na afelaa lau sulia na kwaidoorilana nonida, gera haitamana daka aabulo e'ete na ada faasia na raolaa fuana a Christ.
12 Ma lea gera urinae, gera ka aadea ta'alaa sulia gera oia na bae aalualua na da iilia totongenao fuana a Christ.
13 Ma gera haitamana labasilana na kada gera gi uria liu kwailiulaa i luma gi. Ma si doo na e ta'a ka tasa na da uunuunu go ada ma daka bae sulia si doo gi na langi si bobola uria baelaa sulia.
14 Nia naa, nau ku manata hasa e diana fuana oru haari gi daka afe lau ada ma daka faafuta wela ada ma daka aadasulida fai nia na luma gera gi, eeri na maalimaea gia gi ka langi tesi doo uria na bae ta'alaa ana suli gia.
15 Sulia teni oru gi da aabulo e'ete na ada, ma daka lea na ada sulia a Satan.
16 Ma lea so ta geni na e manata mamana ana Christ ma ta aai oru ka nii lao aebara nia, nia ka aadasulia. Sulia ka langi si diana fuana faa'aberosia lau na tooa gi na da manata mamana, eeri gera ka aadasulia na ada na oru gi na gera too taifilida teefou.

17 Ma na wane naonao gi na gera rao diana i lao soefaataia, nia bobola uria ngalilana na kwaiaraa baita. Tasa asianaa fuana tei gera na da rao rigita ana ainitalolaa ana Faarongolaa Diana fai nia faatolomailaa.
18 Sulia na Kekedelaa Aabu e bae urii, <<Langi osi kani faafia na fakana na bulumakau ni rao si kada e uuri magaa ana mige doo gi.>> Ma ka bae laugo urii, <<Na wane ni rao haitamana ka ngalia na folilaa nia.>>

19 Haia, ka langi osi fafurongo uria baelaa ta wane go ana na e feengia ta wane naonao, lelea ta roo wane ma langi ta oolu wane lea mai daka faamamanaa doo naa taari.
20 Haia, oko ngatafia na tooa gi na da aade ta'a. Oko iilia si doo nae i maada na tooa gi sui, eeri na tooa gi na da too i seenae gera rongo, ma daka mou.

21 I nau ku eeresi oe i maana a God ma a Christ Jesus ma na ensel aabu gi, hai oko roosulia na faatolomailaa naa gi, ma langi osi eefa ma langi filia ta wane sulia na taa na o rikia i maa.
22 Ma langi osi oongaongoa ana aalu abalaa fafona ta wane hai nia ka aabu uria raolaa fuana Lord. Ma langi osi ado fai nia tooa si kada gera aade ta'a. Oko faaabu oe i talamu!

23 Lea doo oko gwoufia si gale waen fai nia na kafo haia ka adomia na rakemu ka diana, sulia ni oe na wane o matai tarau.

24 Na aade ta'alaa gera teni tooa gi e waluda asianaa naa uria na rikilana ma ka talai gera uria na keketoa. Haia, ma na aade ta'alaa gera teni tooa aai, da rikia boro buri naa.
25 Haia, ka urinae laugo, na aadelaa diana gi e too faatai asianaa uria rikilana. Ma na raoa diana aai gi na langi kasi faatai, boro afetai daka aagwa.

6

1 Na tooa gi sui na da rao o'oni gera ka manata baita ana wane baita gera
gi, hai ta iimola ka langi si bae ta'a ana hatana a God ma na faatolomailaa
golu.
2 Ma na wane rao gi naa na wane baita gera gi da manata mamana
ana Christ, langi dasi mamagutainia fuada, sulia gera na waihaasi gera gi.
Gera ka rao diana ka tasa fuada, sulia na tooa da manata mamana na gera
rakediana fuada na tara gera ka ngalia dianalana na raolada.

Na faatolomaia susuge ma na rikidooa mamana.

Nia naa, oko faatolomai ma oko bae sulia si doo naa gi.
3 So ni tei na e faatolomainia na faatolomaia e'ete ma ka langi si
aalafaafia na baelaa mamana a Lord gia a Jesus Christ ma na faatolomaia
mamana sulia a God,
4 i nia e lafe ma ka langi si haitamana go tesi doo. Ma na kwaidooria
nia e ta'a uria na oolisusuulaa sulia na baea gi. Ma si manata gi naa e
haungainia na kwaifiilaa ma na oolisusuulaa, ma na bae tatagalaa ma na
manatalaa ta'a sulia na tooa gi,
5 ma na oolisusuulaa sulia dani faasia na tooa na manatada langi si
rao ma ka langi dasi haitamana naa na mamanaa. Gera manata hasa na
fooalaa nia na aadea wane ka ngalia malefo.
6 Haia, na lealaa sulia a God haitamana ka faatodadooa na wane lea so
na kwaidoorilaa nia gi ka fono ana si taa gi na nia ka too ana.
7 Haia, na taa na golu ngalia mai la molaagali naa? Langi go! Ma na taa
naa tara golu ngalia faasia na molaagali naa? Langi go!
8 Nia naa, lea gia too na ana fanga ma na maku gi, tama doo nae e diana
naa fuaga naa.
9 Ma na tooa gi na da dooria na todadoolaa, da aadea doo ta'a sulia na
iilitooa ana kwaidooria oro gi na kasi diana, ma ka falea na fiilaa fuada
ma ka funua.
10 Sulia na rakedianalaa ana malefo nia na aadea tooa iilia na ta'alaa
kwalukaela gi. Teni tooa gi da hasi uria na malefo ma daka lea tau na
ada faasia na manata mamanalaa ana a God, ma na liobukonua oro gi ka
nagaa na mourilada.

Na faatolomaia a Paul fuana a Timothy.

11 Haia, i oe na wane nia a God, oko too faasia na doo naa gi. Ma oko
hasi rigita amu uria na o'oloa, ma na toolaa aabu, ma na fiimamanalaa,
ma na rakedianalaa, ma na tasa dongaalaa kada ana afetaia gi, ma na
toolaa hahaore.
12 Oko rao diana uria na manata mamanalaa. Haia, oko ngalia na mouria
firi na a God e fili oe uria, si kada baa o bae rigita sulia na fiimamanalaa
oe i fuana tooa oro gi.
13 Haia, i nau ku eeresi oe i naona a God na e falea na mouria fuana
na doo gi sui ma i naona a Christ Jesus na wane baa e bae rigita sulia na
fiimamanalaa nia i fuana a Pontias Paelat,
14 hai oko roosulia na doo nae gi ma oko aade sulia hai oko folaa ma
langi osi garoa lea ka dao ana fe dani na Lord gia a Jesus Christ ka ooli
mai ana.
15 I nia tara ka dao faatai ana si kada o'olo na a God e filia. A God naa e
baita ka tasa usia na doo gi sui, ma na aaofia na e baita ana aaofia gi, ma
na Lord usia na lord gi.

16 Ma tee taifili nia go na e mouri ita mai na hafalilaa ma ka mouri lau
katau katau, ma i nia e too i laona na folaa na e langi ta wane kasi bobola
naa fai nia na dao garangilana. Ma e langi ta wane kasi riki nia ua, ma
e langi ta wane kasi bobola naa uria na rikilana. Na faabaitalaa ma na
rigitaa na e totoo firi ka too fuana! Amen.
17 Oko haea fuana tooa gi na da too na ana na todadoo i laona na
molaagali naa, langi dasi lafe. Ma da aalua ada fiitoolaa gera ana a God,
ma langi lau na todadoo gera gi na e ali'ali ka sui. I gia haitamana fiitoo
ada ana a God, na wane na e falea na doo gi sui fuaga uria na eelelaa sulia.
18 Oko haea fuada gera ka iili diana eeri gera ka todadoo ana na raolaa
diana gi, ma gera ka falea doo oro fuana tooa ma daka maabe uria na
adolaa laugo ana fai nia teni tooa gi lau.
19 E urinae naa na tara gera ka taingainia ada na todadoo na e ngado
uria si kada na e nia ua mai, eeri daka too ana na mouria na e mamana.
20 Timothy ae, o aadasuli diana ana taa naa God e falea oko aadasulia.
Ma langi osi rongo sulia baelaa ta'a gi ma na oolisusuu ooewanea gi na
teni tooa gi da hae garo ana daka alangi ana <<na haitamadooa>>.
21 Sulia teni tooa gi da haea hasa i gera naa na da too ana na doo naa,
ma daka lea garo faasia na fiimamanalaa ana a Christ.
Nau ku fooa eeri na dianalaa nia a God ka too fai gamu sui.

NA RUANA KEKEDELAA NIA A PAUL FUANA A TIMOTHY

1 I nau a Paul, na aposol a Christ Jesus ana na kwaidooria nia a God, na
e fale nau eeri kuka ainitalo ana mouria na nia e bae aalualu ana fuaga
na tooa na gia manata mamana ana a Christ Jesus.
2 I nau ku kekede fuamu a Timothy na o iilingia na wela rakediana nau.
I nau ku fooa eeri a God na Maa ma a Christ Jesus na Lord gia daaro ka
falea na dianalaa ma na kwaimanataia ma na fanualama fuamu.

Na baelafea ma na kwaiareia.

3 I nau ku baelafea a God, na wane na ku rao fuana ma kuka haitamana
langi kusi iilia doo ta'a, iilingia na koo nau gi da rao fuana. Ma i nau ku
baelafe nia ana fe hato ma fe rodo si kada ku fooa ana ma kuka gania a
God hai ka adomi oe.
4 Si kada i nau ku manatatoona na aangilaa baa o iilia, ku dooria asianaa
hai kuka riki oe lau hai kuka eele agu.
5 Ma ku manatatoona na fiimamanalaa diana na o too ana, iilingia laugo
na fiimamanalaa baa koo oe ni Lois ma ni tee oe ni Iunis daaro too ana.
Sulia nau ku haitamana nia na o too laugo ana.
6 Nia naa, nau ku faamanatatoomu lau hai oko faarigitaa na falelaa na
a God e falea ana fuamu si kada baa ku aalua na abagu gi faafi oe.
7 Sulia a God langi si falea na Aanoedoo Aabu fuaga hai gia ka mou. Nia
e falea na Aanoedoo Aabu eeri ka faarigita gia ma eeri gia ka rakediana
fuaga kwailiu ma eeri gia ka olosi gia i talaga.
8 Nia nae, langi osi ida uria na faamamanalana ana na Lord gia, ma langi
osi ida laugo ani nau na wane na ku nii laona beu ni kanilaa sulia na raolaa
nau fuana a Christ. Oko ainitalongainia amu na Faarongolaa Diana, boroi
ana gera faanonifii oe, sulia tara a God e falea na rigitaa fuamu uria na
iililana.
9 A God e faamouri gia ma ka fili gia naa eeri gia ka aalua na tooa nia
gi, langi lau sulia si doo gi na gia iilida. I nia e faamouri gia ma ka fili gia
ana, sulia na manataa nia i talana ma si rakedianalaa nia i talana fuaga.
I nia e falea na dianalaa nae fuaga ana a Christ Jesus, i nao ua na mai si
kada e langi nia kasi haungainia ua ana tesi doo.
10 Sui, e faatai naa na dianalaa nae fuaga si kada naa ana na daolana mai
na Faamouri gia a Christ Jesus. I nia e lafua naa na rigitalana na maea,
ma ana na Faarongolaa Diana, nia ka faatainia na mouria na e afetai ka
sui.
11 Ma a God e fili nau eeri kuka hau ana ta aposol ma na wane faatolomai
uria na faatalolaa ana na Faarongolaa Diana.
12 Nia naa, nau kuka nonifii i laona na beu ni kanilaa uria si doo naa
gi. Sui taa, nau ku manata ngado ua go agu, sulia nau ku haitamana na
wane na ku fiitoona. Ma i nau ku haitamana mamana hasa i nia e bobola
go ana fai nia na fololaa usia si doo gi na e aaluda i abagu, lea ka dao ana
fe dani na nia ka ooli lau mai.
13 Oko tasa dongaa uria manata mamanalaa ana na faatolomaia
mamana na ku falea fuamu, ma oko roosulia, ma oko too ngado ana na

fiimamanalaa ma na rakediana na gia too ana sulia na oofulaa gia fai nia
a Christ Jesus.
14 Ma ana na rigitalana na Aanoedoo Aabu na e too ani gia, oko aadasulia
na doo diana gi na a God e aalua i abamu.
15 I oe o haitamana go amu naa na tooa gi sui i laona na bali fera i Asia
da aabulo e'ete naa faasi nau. A Figelus fai nia a Hermogenes naa roo
wane urinae.
16 A Lord ka manatainia ana a Onesiforus ma na aebara nia, sulia nia
e faanoni hahala nau ana si kada oro, ma ka langi si ida ana toolaa nau i
laona na beu ni kanilaa.
17 Sulia si kada nia dao ana i Rom, i nia ka nani uri nau lea ka daotoogu.
18 Nau ku fooa eeri a Lord ka kwaimanatai ani nia ana fe dani na nia ka
ooli lau mai. Ma oko haitamana diana naa si kwai'adomia oro baa gi nia
e iilia fuagu lao fera i Efesus.

Na afetaia na a Timothy e naofia.

2

1 Oe mala wela nau ae, oko rigita ana manata mamanalaa oe. Sulia e
bobola fai nia oko iili urinae sulia na rakedianalaa a God fuaga na tooa na
gia manata mamana ana Christ Jesus.
2 Ma si doo gi na o rongoa ku faatolomainia fuana na tooa oro gi, oko
falea fuada na tooa fiitooa gi na da bobola fai nia na faatolomailana lau
fuana teni tooa aai gi lau.
3 Ma oko ado ana si nonifiilaa sulia na raolaa oe fuana Christ Jesus,
iilingia ta wane ana oomea diana nia.
4 Ta wane ni oomea, na e dooria haia ka faanonihahalaa na wane baita
nia, ma e langi kasi aberosia i talana ana ta raoa e'ete gi.
5 Ma na wane ni lalaoa afetai ka saitasa lea so e langi kasi lea sulia na
malutana lalaolaa.
6 Ma na wane na e rao rigita i hara, nia ka ngalia ana fuedoo moringa
totongenao ana na doo gi na e gonida.
7 Oko manata sulia si doo gi na ku haea, sulia a Lord tara ka adomi oe
hai oko haitamana na doo naa gi sui.
8 Oko manatatoona a Jesus Christ, na wane ana kwalafaa a David, baa
a God e tataea faasia na maea, iilingia baa ku ainitalongainia laona na
Faarongolaa Diana.
9 Ma si kada nae, nau ku nonifii ma ku too i laona beu ni kanilaa
iilingia ta wane baa e iilia tesi doo na e garo, sulia na ainitalolaa ana
na Faarongolaa Diana. Haia, ma na baelana a God afetai daka kani faafia.
10 Nia naa, nau ku maabe uria nonifii ana doo gi sui uria na dianalana
na tooa gi na a God e aadafilida, eeri ni gera laugo daka ngalia na mouria
sulia a Christ Jesus, fai nia na toolaa ana initooa firi i langi.
11 Si baelaa e mamana baa e urii, <<Lea gia ka mae sui fai nia a Christ,
tara gia ka mouri laugo fai nia.
12 Lea gia ka tasa dongaa ana manata mamanalaa, gia ka initoo laugo
fai nia. Ma lea gia ka kwaigoloi ana, nia tara ka kwaigoloi laugo ani gia.
13 Sui boroi ana lea so gia ka langi si iilia na kwaidooria nia gi, nia afetai
ka lugasia taa naa nia haea tara ka iilia fuaga, sulia afetai nia ka langi si
faamamanaa na baelana.>>

Na wane ni rao na a God e aalafaafia.

14 Oko faamanatatoona na tooa loko gi ana si doo naa, ma oko bae fifii
fuada i maana a God, hai langi dasi oolisusuu faafia na baea gi. Sulia
iililaa urinae langi kasi falea go ta doo diana, ma e nagaa go ana tooa na
da fafurongo gi.
15 O hasi rigita hai a God ka eele faafia na raolaa oe, iilingia ta wane
rao baa langi si ida ana raoa nia, ma na wane na e faatolomai o'olo ana
baelana God na e mamana teefou.
16 Oko too faasia na uunuunu kaubarea gi, sulia si doo nae ka talaia na
tooa gi faasia a God.
17 Gwounge na faatolomaia urinae e iilingia ta mae maala baa e harufia
baita na nonina wane. Ma na roo wane na da faatolomai urinae gi a
Haemeneas ma a Filetus.
18 Sulia daaro lea sui naa faasia na mamanaa ma daaro ka haea hasa na
tataelaga faasia na maelaa e fuli sui naa, ma daaro ka nagaa urinae naa
na manata mamanalaa gera teni tooa gi.
19 Haia, na faatolomaia a God e iilingia ta fou baita sulia nia e langi si
gelogelo, ma na faatolomaia nae gi da kekede urii, <<A Lord e haitamana
go ana na tooa nia gi,>> ma, <<Ni tei na e haea nia na doo a Lord ka aabulo
faasia aade ta'alaa gi.>>
20 I lao luma baita, na doo ni fangalaa gi e oro i laona. Teni doo gi da
haungainia ana gold ma na silva, ma teni doo gi daka haungainia ana na
ai ma na hae gano. I aena naa teni doo gi e too uria fangalaa ana fe dani
baita gi ma teni doo aai gi ka too uria malana go ana fe dani.
21 Ma lea so ta wane ka faafaalu nia i talana faasia na doo ta'a gi, nia
ka iilingia na doo ni fangalaa ana fe dani baita gi. Sulia nia e aabutai nia
i talana ma ka aade aagau ani nia uria na iililana ta raoa diana fuana na
aarai baita nia.
22 Oko too faasia na kwaidooria ta'a wane daraa gi. Oko hasi rigita
amu uria na o'oloa ma na manata mamanalaa ma na rakedianaa ma na
fanualama, fai nia ni tei gera na lioda e folaa ma daka gania a Lord uria
na kwai'adomilaa.
23 Ma oko too faasia na oolisusuu ooewanealaa gi, sulia o haitamana na
doo nae gi e haitamana ka haungainia na firufirua gi.
24 Sulia na wane ni rao nia a Lord langi kasi too firufiru ni baea.
Nia ka aade diana fuana tooa gi sui, ma ka faatolomai diana fai nia
gwaromaabelaa.
25 Ma nia ka hahaore fuana tooa gi na da take suusi nia si kada nia ka
faatainia na garolaa gera gi. Sulia tara a God ka bulasia oto na lioda hai
daka haitamana na mamanaa.
26 Ma gera ka manata ooli ma daka tafi faasia na tori nia a Satan, na
wane na e dau faafi gera ma ka suungaini gera hai daka iilia na doo gi na
nia e dooria.

Fe dani i'isi gi.

3

1 Oko manatatoona tara na kada afetai gi ka dao mai ana dani i'isi gi.
2 Ma na tooa gi tara gera ka nounou, ma daka faabaita gera, ma daka
bae tataga. Ma ka langi dasi roosulia baelana maa gera gi ma ni tee gera

gi, ma dasi baelafea ni tei na e iili diana fuada, ma daka aaefaraa na doo
a God gi.
3 Ma gera ka aade ta'a, ma langi dasi kwaimanatai ana tooa e'ete gi, ma
daka suge faafia na tooa gi, ma daka dooria firulaa, ma daka hau ana na
tooa kwasi gi, ma daka oote gera ana na doo diana gi.
4 Ma tara gera ka olea na maelana na tooa gi, ma langi dasi manata
sulia na iililaa gera gi, ma daka lafe asianaa, ma daka rakediana ada ana
na kwaidoorilaa ana noni ma a God ka langi.
5 Haia, gera ka haea daka manata mamana, sui daka tofea ada na rigitaa
nia a God. Lea doo oko too tau faasia na tooa urinae gi.
6 Ma teni tooa urinae gi na da ruu la luma gera tooa gi ma daka baita na
ada usia na geni gi. Ma na geni nae gi, na garolaa gera gi ka faamakeso
gera ma na kwalukaela kwaidooria ta'a gi ka baita faafi gera,
7 ma daka doori fafurongo tarau go ada uria haitamadoolaa, sui ka afetai
daka haitamana na mamanaa.
8 Na tooa naa gi tara daka oote gera ana na mamanaa, iilingia a Janes
ma a Jambres baa daaro oote daaro ana a Moses. Na tooa naa gi na
manatalada e langi kasi rao o'olo, ma na manata mamanalaa gera e langi
kasi mamana.
9 Haia, e afetai na tooa urinae daka iilia na kwaidooria gera gi, sulia na
tooa gi sui tara da rikia naa na ooewanealada, iilingia baa e fuli ana a
Janes ma a Jambres.

Si faatolomailaa i'isi gi.

10 Haia, i oe o roosulia naa na faatolomaia nau ma na aabulolagu ma
si doo na ku hasi uria ana na mourilagu. Ma oko rikia naa na manata
mamanalaa nau ma na gwaromaabelaa nau ma na rakedianalaa nau ma
na tasa dongaalaa nau,
11 ma oko rikia naa na nonifiilaa nau gi. Ma oko haitamana sui naa si
doo afetai gi sui na e iilia fuagu i laona na fera i Antiok ma i Ikonium ma
i Listra. Sui, a Lord naa e adomi nau hai langi kusi mae.
12 Ma so ni tei na e dooria na too o'olo laona na oofuofulaa fai nia a
Christ Jesus, tara gera ka iinokesia.
13 Na tooa ta'a gi ma na wane faatolomai susuge gi tara daka hau ana
ta'a ka tasa, ma daka talai garo ana teni tooa gi aai ma i gera i talada laugo.
14 Haia, ma ni oe mone, oko lea dongaa amu sulia na mamanaa gi na
oko manata mamana rigita na ana. Ma oe o haitamana go amu tei naa da
faatolomai oe,
15 ma oe manatatoona e ita ana si kada baa o to'ou mai ana, oko
haitamana na Kekedelaa Aabu gi na e bobola fai nia na falelana na liotooa
haia ka talai oe uria na mouria sulia na manata mamanalaa ana a Christ
Jesus.
16 A God naa na e falea na Kekedelaa Aabu gi sui. Ma na Kekedelaa Aabu
gi ka diana uria na faatolomailana mamanaa, ma na olosilana si doo gi na
e garo, ma na toolamailana na doo o'ololaa,
17 eeri na wane na e rao fuana a God, ka bobola uria na iililana na raoa
diana gi sui.

4

1 I nau ku gani oe i maana a God ma a Christ Jesus na wane na tara ka
ketoa na tooa da mouri gi ma na tooa da mae gi, ma ka ooli mai hai ka

aaofia. Haia, nau ku gani oe,
2 eeri oko ainitalo ana Faarongolaa Diana. Ma oko aade aagau uria na
iililana ana si kada gi sui. Ma oko bulasia na lioda na tooa gi, ma oko
ngatafida, ma oko kwaiareida, si kada oko faatolomai ana gwaromaabea.
3 Sulia tara ka dao na ana si kada na tooa gi langi dasi fafurongo naa
uria na faatolomaia mamana. Ma da dooria ada lealaa sulia na kwaidooria
gera i talada, ma daka nani ada uria na wane faatolomai oro gi haia da
haea na doo gi na da doori rongoa.
4 Ma gera ka aabulo e'ete ada faasia na fafurongolana na mamanaa ma
daka fafurongoa ada na uunuunua haungailana gi.
5 Haia, oe mone, oko susuli oe i talamu ana si kada gi sui, ma oko tasa
dongaa ana raoa oe boroi ana si kada afetai gi. Ma oko iilia amu na raoa
oe ana na ainitalongailaa ana na Faarongolaa Diana, ma oko iilia na raoa
gi sui ana na raolaa oe fuana a God.
6 Haia, ma ni nau mone, e dao na ana si kada fuana daka haumaeli nau
naa iilingia na kwaisuusilaa.
7 I nau ku faasuia naa na raolaa gi sui na a God e falea fuagu iilingia na
wane na e lalao ma ka faasuia na lalaolaa, ma ku dau ngado na ana na
manata mamanalaa.
8 Ma na kwaiaraa nau ka maasi nau naa, sulia na too o'ololaa nau. Ma a
Lord, na wane ni ketolaa ana na o'oloa naa tara ka falea na kwaiaraa nae
fuagu ana fe dani tara nia ka ooli mai ana. Ma taifili nau ka langi, ma na
tooa gi sui na da rakediana fuana a Christ ma daka kwaimaasimaasia na
faatailana mai.

Na faarongolaa nia a Paul.

9 Oko hasi rigita eeri oko dao ali'ali siagu.
10 Sulia a Demas e rakediana ana fuana dongaa na molaagali naa, ma ka
tafusi nau ma ka lea na ana uria i Tesalonika. Ma a Kresens e lea na ana
uria i Galesia, ma a Titus ka lea na ana uria i Dalmatia.
11 Tee taifilia a Luke go na e too fai nau. Lea doo oko talaia mai a Mark
fai oe, sulia i nia e bobola fai nia na adomilagu ana na raolaa.
12 I nau ku oodua naa a Taekikus uria i Efesus.
13 Ma si kada o lea mai ana, oko ngalia mai na maku tekwa nau baa ku
tafusia mai siana a Karfus i Troas. Ma oko ngalia laugo mai na buka nau
baa gi, ma tasa ana na buka diana nau baa gi na da haungainia ana na
ungana na sipsip gi.
14 A Aleksanda na wane na e rao ana kakai halo gi, e falea na fiilaa baita
asianaa fuagu. Ma tara a Lord ka duua si doo na nia e iilida.
15 I oe laugo, oko aadaada diana suli oe, sulia nia e oote nia asianaa ana
na faarongoa golu.
16 Haia, ana na eetana si kada gera keto nau ana, langi ta wane kasi
adomi nau go. Na tooa gi sui da eekwatai nau na ada. Nau ku fooa eeri a
God kasi falea mone ana na kwaelaa fuada uria si doo nae.
17 Sui, a Lord naa e too fai nau ma ka faarigita nau eeri kuka bobola fai
nia na ainitalongailana na faarongolaa loulou fuana tooa maadiu oro gi
eeri daka rongoa ada. Ma a Lord ka faamouri nau faasia na kwaelaa ana
na ui anilagu fuana doo fai ae kwasi gi.
18 Ma a Lord tara ka faamouri nau faasia na doo ta'a gi sui, ma ka ngali
nau uria laona na Initooa nia i langi. Na initooa baita ka too fuana sulia
dani firi! Amen.

Si bae dianalaa i'isi gi.

19 Nau ku falea na bae dianalaa nau gi fuana ni Prisila ma na aarai nia
a Akuila, ma na aebara a Onesiforus.
20 A Erastus e too i Korint, ma nau ku tafusia mai a Trofimus i Miletus,
sulia nia e matai.
21 O hasi rigita hai oko dao i seenaa i nao ana si kada ana gwagwaria.
A Iubulus ma a Pudens ma a Linus ma ni Kladia, ma na tooa manata
mamana gi ana a Christ sui na da too i seenaa, da falea laugo kou na bae
dianalaa gera gi fuamu.
22 Nau ku fooa eeri a Lord ka too fai oe, ma na faadianalaa a God ka too
fai gamu sui.

NA KEKEDELAA NIA A PAUL FUANA A TITUS

1 Titus ae,
I nau a Paul na wane ni rao a God ma na aposol nia a Jesus Christ. A
God e oodu nau mai eeri kuka faarigitaa na fiimamanalaa gera na tooa
gi na a God e filida, ma hai kuka faatolomai gera ana na doo mamana gi
sulia a God.
2 Ma na faatolomaia mamana nae, nia sulia na fiitoolaa gia na tara gia
ka too ana mouria firi, na a God na wane mamana e bae aalualu ana ua
na mai i nao si kada e langi kasi haungainia ua na molaagali.
3 Ma ana si kada na nia e dooria, nia ka faatainia na mouria firi nae i
laona na faarongolaa nia. Ma a God, na e faamouri gia, e aalua naa na
faarongolaa nae i abagu ma ka oodu nau mai uria ainitalolaa ana.
4 I nau ku kekede kou fuamu a Titus, na o iilingia naa na wela nau ana
na fiimamanalaa na goro ado ana.
Nau ku fooa eeri a God na Maa ma a Christ Jesus na faamouri gia ka
falea na dianalaa ma na fanualama fuamu.

Na wane naonao gera gi na tooa manata mamana gi.

5 I nau ku tafusi oe mai i laona na aauaua i Krit, eeri oko faafonoa si
raoa na e too ua, ma hai oko aadafilia teni wane kwaitalai gi fuana na tooa
manata mamana gi i laona na fera gi sui. Ma oko manatatoona si doo baa
ku haea fuamu baa ku urii:
6 Na wane kwaitalai ka too o'olo teefou, ma ka too ana tee afe go. Ma
na wela nia gi daka manata mamana ana a Christ, ma daka too o'olo, ma
daka roosulia na baelana na maa gera ma ni tee gera.
7 Sulia na wane kwaitalai na ka baita usia na raoa a God, i nia ka too
o'olo teefou. Nia ka langi si lafe, ma ka langi si rakehasu ali'ali, ma ka
langi si gwou baita ana na gwoulaa rigita, ma ka langi si firufiru, ma ka
langi si nounou uria malefo.
8 Na wane baita ka gonitainia na tooa gi i laona luma nia, ma ka dooria
asianaa na iililana doo diana gi, ma na manatana ka folaa. Ma nia ka
iilia na doo gi na e o'olo, ma ka faabaita a God, ma ka bobola fai nia na
aadasulilana i talana.
9 Ma na manata mamanalaa nia ka rigita ana na faatolomaia mamana,
eeri nia ka bobola fai nia na kwaiareilaa na tooa gi ana na faatolomaia
mamana, ma ka bobola laugo fai nia na faatailana na garolaa gera na tooa
gi na da take usia na faatolomaia mamana.

Na wane faatolomai susuge gi i Krit.

10 Sulia na tooa oro gi na langi dasi roosulia na faatolomaia mamana.
I gera ka bae sulia na doo o'oni gi, ma daka susugea na tooa. Tooa
urinae ka tasa naa tooa na da manata mamana na daka faatolomai ana
na kwaieresia na Jiu gi.
11 Molu ka faabonaa na tooa urinae gi. Sulia daka labasia na tooa oro
gi ana aebara gi ana faatolomaia gera i talada na e garo asianaa. Gera iili
urinae uria na ngalilana go ana si malefo faasida.
12 Ma tee wane ada i Krit na da alangia ana na profet gera, e bae urii,
<<I gia na tooa i Krit, gia suge asianaa ana si kada gi sui, ma gia ka ta'a

asianaa iilingia na doo kwasi gi, ma gia ka noni eela, ma gia ka lulugoni
asianaa ana fanga.>>
13 Haia, na baelaa nae gi e mamana asianaa. Nia naa, oko ngatafi asianaa
ani gera, eeri na fiimamanalaa gera ka rigita ma ka o'olo,
14 ma eeri ka langi dasi manata mamana ana uunuunua haungailana
gera Jiu gi ma na kwaieresia haungailana gera na tooa gi na da oote gera
ana na faatolomaia mamana.
15 Gia na tooa gi na lioga e gwalifolaa, gia haitamana na doo gi sui e
folaa, ma langi ta doo urinae gi kasi aabu go fuaga. Haia, ma na tooa gi na
lioda e bilia ua sulia langi dasi manata mamana ana a Christ, gera manata
hasa na doo gi sui e bilia, sulia na manatada e langi si folaa ma langi si
o'olo.
16 Gera haea hasa gera da haitamana a God, sui langi dasi faamamana
go taa na gera haea, sulia gera iilia ua na doo ta'a gi. Ma na manataa gera
gi e ta'a asianaa, ma ka langi dasi roosulia na baelana a God, ma ka langi
dasi bobola uria na iililana ta doo na e diana.

Na faatolomailaa mamana gi.

2

1 Haia, ma ni oe mone, oko toolamainia na doo gi na e lea sulia na
faatolomaia mamana.
2 Ma oko bae fifii fuana wane waro gi eeri langi dasi gwou baita ana
waen, ma na manatada ka folaa, ma ka langi dasi lea sulia na kwaidooria
ta'alaa gera gi. Ma na fiimamanalaa gera ka o'olo, ma na rakedianalaa
gera ka rigita, ma daka rigita ana si kada da daotoona na afetaia gi.
3 Ma oko bae rigita laugo urinae fuana geni kwasitoolaa gi haia na
aabulolada ka o'olo, ma ka langi dasi sugea tooa gi, ma ka langi dasi gwou
baita ana na waen. Ma gera ka faatolomainia na taa naa e diana,
4 eeri gera ka toolamaia na aai haari gi haia daka rakediana fuana aarai
gera gi ma na wela gera gi,
5 ma eeri na haari gi ka langi dasi roosulia na kwaidooria ta'a gera gi,
ma daka too o'olo, ma daka rao diana i laona na luma gera gi, ma daka
roosulia na baelana na aarai gera gi. I gera ka iilia si doo nae gi, haia ka
langi ta wane kasi bae ta'a sulia na baelana a God.
6 Oko bae fifii laugo urinae fuana wane daraa gi, eeri daka langi si
roosulia na kwaidooria ta'a gera gi.
7 Haia, ni oe oko iilia doo diana gi ana si kada gi sui, hai na tooa gi daka
rikia si aade dianalaa oe ma daka iili sulia. Ma ana si kada o faatolomai
ana, oko bae na doo mamana gi ma langi osi onionga.
8 Na baelamu gi ka o'olo ana si kada o faatolomai ana, eeri ta wane kasi
aaefaraa baelamu, eeri na tooa maalimaea oe gi tara daka ida, sulia langi
dasi daotoona tesi doo garo ani golu.
9 Na tooa ni rao o'oni gi gera ka roosulia na tooa baita gera gi ma daka
faaeleda ana si taa gi na gera iilida, ma langi dasi oolitainia na baelada.
10 Ma langi dasi belia tesi doo faasia na tooa baita gera gi. I gera daka
aabulo o'olo eeri na tooa baita gera gi daka haitamana manata ngado ani
gera. Ma urinae na tooa gi sui daka rikia na aade dianalaa gera gi ma
daka baelafea na faatolomaia mamana sulia a God na faamouri gia.
11 Sulia a God e faatai naa na dianalaa nia uria na kwaifaamourilaa
fuana tooa gi sui.

12 Ma na dianalaa nae e oodu gia hai gia ka eekwatainia na malutaa ta'a
gi ma na kwaidooria ta'a gi na lao molaagali. Ma gia ka manata o'olo fai
nia toolaa o'olo, ma gia ka iilia na doo gi na a God e dooria gia ka iilia ana
si kada naa i laona na molaagali.
13 I gia ka iilia go si doo nae gi si kada gia kwaimaasia uria fe Dani baita
na a Jesus Christ na God baita ma na faamouri gia ka dao mai ana na
initooa.
14 I nia e fale nia i talana uria ka faamouri gia, eeri i nia ka talai gia
faasia na ta'alaa gi sui ma ka faafaalu gia eeri gia ka hau ana na tooa nia
gi i talana, na tooa gi na da dooria na iililana si doo gi na e diana.
15 Oko faatolomainia si doo nae gi fuana tooa gi, ma oko bae rigita fuada
uria aarelada fai nia olosilada. Ma osi faalamaida daka haea i oe osi too
go ana mamanaa uria na toolamailana si doo nae gi.

Na malutaa o'olo.

3

1 Oko faamanatatoona na tooa loko gi haia daka roosulia na wane baita
gi sui ma daka noni maabe uria na iili dianalaa ana si kada gi sui.
2 Ma oko haea fuada langi dasi hae ta'a sulia ta wane, ma daka too
kwaimaani, ma daka hahaore fuana na tooa gi sui.
3 Sulia ana hafalilana mai, gia laugo gia ooewanea, ma gia ka aaburongo,
ma gia ka garo. Ma gia ka roosulia na aga na kwaidooria ta'a kwailiu gia
gi. Ma gia ka tasa dongaa laugo ana iililaa si doo ta'a gi, ma gia ka kwaifii
ana tooa gi. Na tooa gi daka marasitai gia, ma gia ka marasitai gera laugo.
4 Sui ana si kada a God na wane na e faamouri gia, e faatainia naa na
rakedianalaa nia fuaga,
5 nia ka faamouri gia. Langi lau sulia na raolaa diana na gia iilida. Nia
e faamouri gia sulia na kwaimanatailaa nia i talana, sulia na Aanoedoo
Aabu na e falea na futa faalulaa ma na mouria faalu ana faafaalulaga.
6 A God e falea na Aanoedoo Aabu fuaga ana a Jesus Christ na faamouri
gia,
7 eeri nia ka olosi gia sulia na rakedianalaa a God, ma eeri gia ka too
ana mouria firi na gia kwaimaasi uria.
8 Si baelaa naa gi nia mamana.
Nau ku dooria oko bae fifii sulia si doo naa gi, eeri na tooa na da manata
mamana ana a God daka hasi rigita uria na iililana si raoa gi na e diana.
Si doo nae gi naa e diana, ma ka adomia na tooa gi sui.
9 Oko too faasia na oolisusuu ooewanealaa gi ma na talisibara tekwa ma
na firulaa faafia na malutana na kwaieresia gi faasia a Moses. Sulia na
doo nae gi na doo tatagwai gi go ana ma kasi adomia go ta wane.
10 Lea ta wane e falea na tookitalaa la soefaataia, oko ngatafia. Ma lea
so i buira na o ngatafia ana ta roo si kada ma i nia kasi too go faasia, oko
lugasia go amu.
11 I oe o haitamana sui naa na wane urinae e ta'a, ma na aade ta'alaa
nia gi e faatainia naa na i nia e garo.

Si baelaa i'isi gi.

12 Ana si kada nau ku falea kou a Artemas langi a Taekikus siamu, oko
iiliili uria lealaa mai siagu i Nikopolis. Sulia i nau ku manata uria toolaa i
seenae ana si kada na uuni gwagwaria.

13 Ma si kada a Senas na wane baa e haitamana na kwaieresia gi ma a
Apolos daaro aade aagau uria na lealaa, oko adomi daaro ana na doo gi
sui na daaro dooria uria na lealaa daaro, aata daaro ka kukuru ana tesi
doo.
14 Na tooa manata mamana gi daka hasi uria na iilia doo diana gi ana
na adomilada na tooa gi na e afetai fuada. Ma langi dasi too ana toolaa
tatagwai.
15 Na tooa gi sui na da too fai nau, da falea kou si baelaa diana gi fuamu.
Ma oko falea si baelaa diana gemelu gi fuada na tooa manata mamana gi
na da haitama melu.
Nau ku fooa eeri na dianalana a God ka too fai gamu sui.

NA KEKEDELAA NIA A PAUL FUANA A FILEMON

1 I nau a Paul na wane na ku too i laona beu ni kanilaa sulia na raolaa
nau fuana a Christ Jesus. Gemere na waihaasi gia a Timothy mere falea
kou si baelaa diana fuamu a Filemon, na ruana gemere na e rao kwaimaani
fai gemere.
2 Ma mere ka falea laugo si baelaa diana gi fuada na tooa manata
mamana gi ana a Christ na da figu mai i luma oe, ma na waiwane gia
ni Afia, ma a Arkipus na wane e rao fai gia fuana a Christ iilingia wane
oomea.
3 I nau ku fooa eeri a God a Maa gia ma a Lord Jesus Christ ka falea na
faadianalaa ma na fanualama fuagamu.

Na rakedianalaa fai nia fiimamanalaa a Filemon.

4 Haasi Filemon ae, ana si kada gi sui na ku fooa ana, nau ku
manatatoomu ma ku baelafea a God nau suli oe.
5 Sulia i nau ku rongoa si rakedianalaa oe fuana tooa a God gi sui, ma
na fiimamanalaa na o too ana fuana a Jesus na Lord.
6 Nau ku fooa hasa na oofulaa oe fai gami na tooa manata mamana gi,
ka falea fuamu na haitamadooa na e baita ana na doo diana gi sui na gia
too ana i laona na oofulaa gia fai nia a Christ.
7 Haasi rakediana nau ae, si rakedianalaa oe fuana tooa a God gi sui e
faaele nau asianaa ma ka faakwaiareilaa fuagu! Ma oko faaelea na tooa a
God gi sui.

Na ganilaa uria a Onesimus.

8-9 Sulia e urinae, nau ku gani oe agu uria tesi doo, boroi ana nau ku
too ana na mamanalaa uria oodulamulaa. Nau ku bobola uria oodulamu,
sulia i nau a Paul, na wane ni baelaa oolitana Christ Jesus, ma si kada nae
nau ku too la beu ni kanilaa sulia na raolagu fuana a Christ. Haia, langi
kusi oodu oe uria doo baa. Nau ku gani oe go agu sulia i nau ku rakediana
fuamu.
10 Haia, ma ni nau ku gani oe sulia a Onesimus, na wane ni rao o'oni
oe, baa e tafi faasi oe. Nau ku doori oko manata luke nia. I nia iilingia na
wela nau sulia a Christ. Sulia si kada nau ku too ana i lao beu ni kanilaa,
nau kuka adomia uria manata mamanalaa.
11 Ana si kada baa gi i nao, a Onesimus na doo o'oni go ana fuamu, sui
ana si kada nae i nia e adomi oe naa ma ni nau laugo.
12 Ma nau ku faaolia na kou Onesimus siamu, boroi ana nau ku
rakediana asianaa fuana.
13 I nau ku too i laona na beu ni kanilaa uria na dianalana na
Faarongolaa Diana. Ma i nau ku dooria hai Onesimus ka too fasi ana i
see siagu si kada nae, eeri nia ka adomi nau oolisi oe talamu.
14 Boroi ana ka urinae, i nau kusi suungainia lau hasa oko adomi nau, i
nau ku dooria agu hasa oko iilia amu sulia na kwaidooria oe i talamu. I
aena naa na kusi iilia tesi doo, lea so e langi osi aala na mone faafia taari.
15 A Onesimus e too tau kou faasi oe ana si kada kukuru nae go ana oto,
hai so nia tara ka too siamu ana si kada na e ooli alaa.

16 Ma si kada naa, nia e langi lau ta wane ni rao o'oni go ana, ma nia e
liufia na wane rao o'oni. Ma nia na waihaasi rakediana gia ana a Christ. I
nia e baita asianaa fuagu! Ma na toolana siamu ka baita mamana asianaa
fuamu laugo, sulia nia ta wane rao oe ma nia ta haasi amu laugo ana na
Lord.
17 Nia naa, lea so o manata hasa i nau naa na wane kwaimaani oe, oko
gonitaia Onesimus lau ka iilingia na oko gonitai nau.
18 Ma lea so nia e iilia tesi doo na e garo fuamu ma langi ka ngalilanga
ana tesi doo faasi oe, oko aalua amu faafi nau eeri kuka falea na agu
fuamu.
19 Haia, nau ku kedea kou si kekedelaa naa ana na abagu i talagu ku
urii, <<I nau a Paul na kuka falea fuamu taa naa nia ngalilanga ana.>>
(Sui, langi osi manata buro na ngalilanga baita oe faasi nau, sulia nau ku
adomi oe uria manata mamanalaa ana a Christ.)
20 Nia naa, haasi ae, nau ku dooria oko adomi nau ana si doo naa uria
na dianalana na Lord. Iilingia ta haasi agu baa ana a Christ, oko faaele
nau mai!
21 Ana si kada na nau ku kekedea kou ana, nau kuka haitama diana tara
oko iilia go amu si doo na ku gani oe kou uria, ma nau ku haitamana tara
oko iilia go amu si doo baita liufia na doo ku gani oe ana.
22 Ma oko aade aagau fasi laugo ana ta kade luma fuagu, sulia nau ku
manata a God tara ka falea na doo baa gamu gi sui gania ana na fooalaa,
ma ka oolifai nau siagamu.

Si baelaa i'isi gi.

23 Haia, a Epafras, na e too fai nau laugo i laona na beu ni kanilaa uria
na dianalana a Christ Jesus, e falea kou si baelaa diana nia gi fuagamu.
24 Ma a Mark ma a Aristakus ma a Demas ma a Luke, na wane ni rao
kwaimaani nau gi, da falea laugo si baelaa diana gera gi fuagamu.
25 I nau ku fooa na faadianalaa a Jesus Christ na Lord ka too fai gamu
sui.

NA KEKEDELAA FUAGERA TOOA JIU GI

Na Wela nia a God.

1 'Ua na mai i nao, a God e bae fuana koo gia gi 'ana si kadamanga e
'oro ma 'ana si doo 'e'ete gi sulia profet gi.
2 Ma 'ana fe dani naa gi i 'isi, nia ka bae 'ana fuaga sulia na Wela nia.
Ma i sulia na Wela nia naa, a God e haungainia na doo gi sui, ma ni nia
laugo a God e fili nia 'uria toolaa 'ana na doo gi sui.
3 Na Wela nia a God naa, nia e faatainia na raralaa a God 'initoo, sulia
daaro bobola go. Ma laugo, sulia na mamanaa 'ana baelana Wela nia a
God naa, nia ka ladoa na doo gi sui 'uria langi kasi sui. Ma i buira nia
lafua naa na aade ta'alaa gia, nia kafi ooli fui langi, ma ka gwouru i bali
aaolo nia a God na e 'initoo baita ka tasa.

Na Wela nia a God e baita ka tasa.

4 A God e faa'initooa na Wela nia ka tasa liufi na ensel gi, iilingia laugo
na hatana e falea fuana Wela nia e baita liufia na hata na e falea fuagera.
5 Sulia a God e bae 'urii fuana Wela nia, <<'Oe na Wela nau, i tara'ena
nau kuka aalua na Maa 'oe.>> Sui a God e langi kasi bae 'ua go 'urinae
fuana ta ensel. Ma a God ka bae laugo 'urii sulia na Wela nia, <<Tara i nau
naa na Maa nia, ma tara i nia na Wela nau.>> Sui a God e langi kasi bae
sulia ta ensel 'urinae.
6 Ma si kada e garangi fuana a God ka oodua mai na Wela uulunao nia
fui laona molaagali, nia ka bae 'urii, <<Na ensel nau gi sui daka fooasi
nia.>>
7 Sui sulia ensel gi, a God ka bae 'urii, <<Na ensel nau gi na da rao fuagu,
nau ku aadea gera ka bulasi daka hau 'ana na ooru gi ma na eere gi.>>
8 Ma sulia na Wela nia, a God e bae 'urii, <<I 'oe naa a God, ma na 'Initooa
'oe tara nia ka totoo firi. Ma 'oe 'oko 'initoo 'usia tooa 'oe gi 'ana 'o'oloa.
9 'Oe 'o rakediana fuana taa naa e 'o'olo gi, ma 'o mamagu 'ana taa naa
e ta'a gi. Ma sulia si doo naa, i nau a God 'oe ku fili 'oe, ma ku falea naa
laugo na eelea baita fuamu 'ana faabaitalaa e tasa liufia kuka falea fuana
oote ruana 'oe gi.>>
10 Ma a God e bae laugo fuana Wela nia 'urii, <<Lord 'ae, 'ana hafalilana
mai, 'oe 'o haungainia na aanofuu, ma 'ana 'abamu gi i talamu, 'oe 'oko
haungainia na mamangaa.
11 Ma sui boro tara doo nae gi ka funu, i 'oe 'oko mouri totoo firi. I gera
tara gera ka ta'a iilingia si maku kwali.
12 Ma tara 'oko kosuda iilingia da kosua si maku. Tara 'oe 'oko oolisida
iilingia si maku. Ma ni 'oe mone, langi 'osi tatala, ma na mourilamu ka
langi si sui.>>
13 Haia, ma a God ka bae 'urii lau fuana Wela nia, <<'O gwouru i bali
aaolo 'ani nau, lea ka dao 'ana si kada ku aadea 'oe 'oko saitasa 'ana
maalimaea 'oe gi.>> Haia, ma a God langi kasi bae 'urinae fuana ta ensel.
14 Haia, ma na taa gi na gera ensel gi? Ensel gi gera na aanoedoo gi na
da rao fuana a God. A God e oodu gera 'uria 'adomilana tooa gi na i nia e
faamouri gera.

Na mouria.

2

1 Ma 'aena naa na, gia ka dau diana faafia na faatolomaia mamana gi
na gia rongoa sui naa sulia Wela nia a God, aata gia ka manata mamana
'ana ta faatolomaia susuge.
2 Na kwaieresia gi na ensel gi da falea fuana koo gia gi, nia na doo
mamana gi sui go. Ma ni tei naa e langi kasi roosulia, a God e falea naa
na kwaelaa na e 'o'olo go fuana.
3 Nia e 'urinae laugo, lea gia aaburongo 'ana faatolomailaa sulia na
kwaifaamourilaa a God, langi gia si tafi faasia si kwaelaa nia. Sulia a
Lord Jesus i talana nia e 'ainitalo 'ana kwaifaamourilaa nae i totongenao.
Ma na tooa gi na da rongo nia, gera haea fuaga, daka faatainia na
kwaifaamourilaa mamana naa.
4 Ma a God laugo, nia ka faamamanaa na faatolomailaa nae. Sulia nia
ka falea si mamanaa fuada eeri daka aadea doo kwaibalatana gi ma na
doo ni kwelelaa 'e'ete gi kwailiu. Ma nia ka falea laugo na haitamadoolaa
gi fuada faasia na Aanoedoo Aabu iilingia nia e dooria.

A Jesus e faamouri gia.

5 God e langi kasi filia na ensel gi 'uria na baitalaa 'usia na molaagali
faalu na tara ka dao mai, na molaagali na melu faarai sulia.
6 Sulia ta bali Kekedelaa Aabu e haea 'urii, <<God 'ae, na iimola doo 'utaa
na 'oko manata fuada? Sulia gera iimola gi go 'ana. Ma e 'utaa na 'oko
aadasuli gera?
7 'Oe 'o aade gera daka to'ou i farana ensel gi 'ana si kadamanga kukuru.
Ma 'oko faa'initoo gera, ma 'oko faabaita gera,
8 ma 'oko aalu gera ka baita 'usia na doo gi sui.>>
Haia, na Kekedelaa nae ka haea a God e aalua tooa ka baita 'usia na doo
gi sui. Nia e faatainia na tooa gi tara daka baita 'usia na doo gi sui a God e
haungaida. Sui 'ana si kada naa, gia langi si rikia 'ua na tooa na da baita
'usia doo gi sui.
9 Ma ka 'urinae boro, gia haitamana a Jesus 'ana na e 'initoo. A God e
aalu nia ka hau 'ana wane ka to'ou i farana ensel gi 'ana si kadamanga
kukuru go, eeri nia ka mae 'uria faamourilana tooa gi sui, sulia na
rakedianalaa a God. Ma 'ana si kada nae, a God ka faa'initoo nia ma
ka faabaita nia, sulia na maelana.
10 A God e haungainia na doo gi sui, ma nia laugo ka ladoa na doo gi sui.
Ma nia ka faalamainia a Jesus ka nonifii ma ka mae. Sulia 'ana fiilana a
Jesus, a God e faasuia na raolaa Jesus, na wane na e faamouri gia. A God
e iilia na doo nae hai so ka aalua tooa 'oro daka hau 'ana wela nia gi ma
daka 'initoo iilingi nia. Na raolaa nae a God nia 'o'olo teefou.
11 A Jesus e faafaalua tooa gi faasia doo ta'a gera gi. Nia naa gera fai
nia a Jesus, gera ka too 'ana tee Maa. Nia naa e aadea Jesus kasi 'ida 'uria
aalangilada 'ana haasina gi.
12 Ma a Jesus e bae 'urii fuana a God, <<Nau tara kuka faarongo 'ana
fuana haasigu gi 'ana si doo gi 'oe 'o aadeda gi, ma tara kuka baelafe 'oe i
laona figua gera.>>
13 Nia ka bae laugo 'urii, <<I nau tara ku fiitoo 'ana a God.>> Ma ka bae
laugo 'urii, <<I nau i seegi, fai gera na wela gi na a God e faleda fuagu.>>
14 Ma sulia gia na wela nae gi gia iimola gi na gia too 'ana noni, Jesus
laugo e aalu noni ma ka hau 'ana wane iilingi gia. Nia e iili 'urinae eeri,
'ana na maelana, nia labasia a Satan na gwoufutana maea.

15 Ma 'urinae a Jesus ka lukea na tooa gi na a Satan e baita 'usida sulia
na moulaa gera 'ana maea.
16 Gia haitamana e langi lau na ensel gi na a Jesus e 'adomida 'urinae.
Sulia na Kekedelaa Aabu e haea na 'urii, <<Nia e 'adomia na kwalafaa a
Abraham gi.>>
17 I 'aena na si doo naa, nia ka aalu nia ka iilingia teefou na haasina gi,
eeri nia ka aalua Fooanigwou gia na e diana ma ka kwaimanatai fuaga ma
ka rao fuana a God, hai so a God ka manata lukea na doo ta'a gia gi.
18 Ma 'ana si kada naa, nia ka bobola fai nia 'adomilana na tooa gi na a
Satan e iilitooda, aata daka iili ta'a. A Jesus e haitamana iililana doo naa,
sulia a Satan e iilitoona laugo ma nia ka nonifii laugo iilingia tooa gi sui.

Jesus naa e liufia a Moses.

3

1 Waihaasi aabu gi 'ae, a God e aadafili gia. Haia, muka manata sulia
a Jesus, na a God e oodua mai lao molaagali naa eeri nia ka aalua na
Fooanigwou na gia manata mamana 'ana.
2 A Jesus e roosulia teefou na kwaidooria gi sui a God, na e aadafilia
'uria Fooanigwou, iilingia laugo a Moses naa e roosulia si kada nia ka rao
fuana a God lao Beu Aabu nia.
3 Haia, na wane na e tole beu, gera baelafe nia liufia na beu. Ma 'urinae
laugo, a Jesus e baita liufia a Moses.
4 Gia haitamana lea hasa gia rikia ta beu, tama ta wane laugo na e
haungainia. Ma a God naa e haungainia doo gi sui.
5 Ma a Moses, nia roosulia a God si kada nia rao i lao Beu Aabu a God.
Ma nia ka faarai sulia na doo gi tara a God ka bae 'ana kada nia 'ua mai.
6 Haia, ma a Christ mone, nia Wela a God, ma na raolaa nia e diana
'uria na babaitaa 'usia Beu Aabu a God. Ma i gia, gia naa na Beu Aabu a
God, lea so gia ka tasa dongaa 'uria manata mamanalaa ma na kwaimaasi
ngadolaa 'uria na doo diana gi na a God tara ka falea fuaga.

Na mamaloa fuagera tooa a God gi.

7 Nia naa, na Aanoedoo Aabu e bae 'urii, <<I tara'ena, lea gamu rongoa
na baelana God,
8 musi faangasia na mango gamu iilingia na koo gamu gi 'ana si kada
gera oote gera 'ana God, 'ana si kada gera aaburongo 'ana God i aanogwou.
9 Ma a God e bae 'urii, <Sui boroi 'ana da rikia na doo kwaibalatana gi
na ku iilida sulia fai aakwala fe ngali, gera iilitoogu haso ka tau 'utaa na
kusi falea kwakwaelaa fuada sulia na aabulolaa ta'a gera gi.
10 I 'aena na rakegu ka hasui gera, ma kuka bae 'urii, Gera aaburongo
'ani nau, ma gera ka oote gera 'ana roolaa sulia na kwaieresia nau gi.
11 Haia, na rakegu ka hasu, ma kuka bae aalualu 'urii, E 'afetai gera ka
ruu lao fera na kuka aade aagau 'ana eeri gera ka mamalo 'ana.>>>
12 Haia, waihaasi gi 'ae, muka aadasuli gamu i talagamu, aata ta wane
'ani gamu na manataa nia ka ta'a ma kasi fiimamana 'ana Christ ma ka
eegwa naa 'ana God na e momouri.
13 Ma lau 'ana, muka 'adomi gamu kwailiu 'ana si kada nae na na
Kekedelaa Aabu e 'alangia 'ana <<tara'ena>>. Muka iili 'urinae, aata ta
wane 'ani gamu ka manata mamana 'ana sugea sulia aade ta'alaa ma na
mangona ka ngasi 'ana oote nialaa 'ana a God.

14 Sulia gia sui, lea so gia ka tasa dongaa 'ana fiimamanalaa gia 'ana
Christ lelea ka dao 'ana si kada 'i'isi, iilingia baa i totongenao, gia ka oofu
fai nia a Christ.
15 Sulia na Kekedelaa Aabu e bae 'urii, <<I tara'ena, lea gamu rongoa na
baelana God, musi faangasia na mango gamu iilingia na koo gamu gi 'ana
si kada gera oote gera 'ana God.>>
16 Haia, ma ni tei gera na da rongoa sui naa baelana God, ma gera ka
oote gera 'ada 'ana? I gera na tooa i Jiu gi baa a Moses e talai gera faasia
fera Ejipt.
17 Ma ni tei gera na tooa a God e rakehasui gera sulia fai aakwala fe
ngali? I gera na tooa na da mae lao aanogwou sulia na aade ta'alaa gera
gi i seenae.
18 Haia, ma ni tei gera 'ana na tooa na God e bae aalualu suli gera 'urii,
<<E 'afetai gera ka ruu lao fera na kuka aade aagau 'ana eeri gera ka
mamalo 'ana>>? A God ka bae sulia na tooa nae na gera ka oote gera 'ani
nia.
19 Haia, gia haitamana e langi dasi bobola 'uria ruulaa lao fera nae, sulia
gera dasi manata mamana 'ana God.

4

1 Ma sui boroi 'ana na tooa nae dasi bobola 'uria ruulaa lao fera nae
'uria mamalolaa, na bae aalualua a God e too 'ua. Ma i gia naa, a God e
soe gia eeri gia ka ruu 'uria mamaloa fai nia. Nia naa, gia ka aada diana
suli gia, aata ta tee iimola 'ani gia ka langi si ruu i seenae.
2 Sulia i gia rongoa sui naa laugo na Faarongolaa Diana iilingia na koo
gia gi mai nao. Sui boroi 'ana gera ka rongoa sui naa na faarongolaa nae,
sui ka langi si 'adomida, sulia si kada gera rongoa 'ana, gera dasi manata
mamana go 'ana.
3 Haia, ma ni gia, na gia manata mamana sui naa, gia ka ruu i seenae
'uria na mamalo fai nia God. Sulia nia e bae 'urii, <<Na rakegu e hasu, ma
kuka bae aalualu 'urii, <E 'afetai gera ka ruu lao fera na kuka aade aagau
'ana eeri gera ka mamalo 'ana.>>> A God e bae 'urinae, boroi 'ana nia e
aade aagau naa 'ana gula ni mamalo, sulia nia ka faasuia naa na raolaa
nia 'ana si kada nia haungainia 'ana na molaagali.
4 Sulia na Kekedelaa Aabu e bae sulia na fiuna maedani ka 'urii, <<'Ana
fiuna maedani, a God e mamalo 'ana raolaa nia gi.>>
5 Ma na Kekedelaa Aabu e bae lau sulia ka 'urii, <<E 'afetai gera ka ruu
lao fera na ku aade aagau 'ana eeri gera ka mamalo 'ana.>>
6 Na tooa na da rongoa na Faarongolaa Diana totongenao, e langi dasi
ruu mai 'uria mamalolaa, sulia langi dasi manata mamana. Nia naa, gia
ka haitamana, teni tooa aai tara a God ka faalamaida 'uria ruulaa 'uria
mamalolaa.
7 Sulia a God e aalua naa si kada 'uria ruulaa 'uria mamalolaa. Ma a God
ka 'alangia si kada nae <<tara'ena>>. Sulia tau na mai buira kada na tooa
naa i nao gi dasi manata mamana, a David e kedea na baelana a God lao
Kekedelaa Aabu na ku haea na sui ka 'urii, <<I tara'ena, lea gamu rongoa
na baelana God, musi faangasia na mango gamu.>>
8 Haia, ma fuagera tooa gi nao, lea so a Josua ka falea na mamaloa nae
na a God e bae aalualu 'ana, a God kasi bae buri lau sulia tesi kada 'ete.
9 Nia naa, gia haitamana na mamalolaa fuana tooa a God gi nia e too
'ua, iilingia a God ka mamalo 'ana fiuna maedani.

10 Sulia so ni tei go na e mamalo fai nia a God, nia ka mamalo teefou
'ana raoa nia gi, iilingia laugo a God naa e mamalo kada nia faasuia raoa
nia 'ana haungailana molaagali.
11 E 'urinae, i gia ka hasi tatangai eeri gia ka ruu 'ana si gula ni mamaloa
nae a God e aade aagau 'ana, aata ta iimola 'ani gia ka langi si bobola
'uria ruulaa, iilingia na tooa gi i nao na dasi ruu sulia e langi dasi manata
mamana.
12 Haia, na baelana God e iilingia ta doo momouria, sulia nia iilia na
doo baita gi. Ma na baelana God e iilingia ta naefe baita baa e 'ala roo
bali, sulia e iilingia ka 'oto ka ruu i laona manatalaga gi fai nia i laona
mourilaga gi, sulia e faatainia fuaga na taa naa e diana ma taa naa e ta'a
i laona manataga fai nia i laona kwaidoorilaga.
13 E langi ta iimola kasi bobola 'uria aagwalana tesi doo faasia a God.
Sulia a God e aada ka rikia na doo gi sui, boroi 'ana i laona na manatana
tooa gi sui. Ma tara nia ka aadea gia ka faarongo 'ani nia na doo gi sui na
gi iilida.

Jesus nia na Fooanigwou baita.

14 Haia, sulia si doo nae gi, gia ka tasa dongaa 'ana manata mamanaa
na gia faarai sulia. Sulia gia too 'ana Fooanigwou baita na e bae oolisi gia
i maana a God. Nia naa na a Jesus, na Wela a God.
15 Ma a Jesus nae, na Fooanigwou gia, e haitamana sui naa na makesolaa
gia gi ma na kwaimanatailaa gia gi, sulia nia e liufia sui naa na iilitooa gi
sui iilingia a Satan e iilitoo gia. Ma boroi 'ana a Satan ka iilitoona a Jesus,
a Jesus kasi aadea tesi doo ta'a.
16 Nia naa, langi gia kasi mou 'uria lealaa mai siana a God, na e rakediana
fuaga. Sulia nia tara ka kwaimanatai fuaga ma ka 'adomi gia kada gia ka
daotoona 'ana na 'afetaia.

5

1 Haia, lea so ta wane da fili nia faasia na wane gi fuana ka Fooanigwou,
tara gera tagofale nia naa 'uria na daolaa naofana God ma nia ka aalua
wane babae oolisia na tooa gi. Ma na raolaa nia laugo, nia ka falea na
falelaa gi fai nia na kwaisuusia gi fuana a God eeri a God ka manata lukea
na aabulolaa ta'a gera tooa gi.
2 Ma sulia na Fooanigwou nia naa na wane go 'ana ma ka iilia doo gi ka
garo, nia e haitamana ka harofaia fuagera tooa na da lalafusidoo ma daka
garo.
3 Ma i sulia na garolaa nia gi i talana, nia e diana fuana ka falea
kwaisuusia gi eeri a God ka manata lukea na aade ta'alaa nia fai nia na
aade ta'alaa gera tooa gi.
4 Ma langi ta iimola kasi aadafili nia i talana eeri ka iilia na raolaa baita
'uria na Fooanigwoulaa.)(Sulia a God 'ana na e filia, iilingia baa e filia a
Aaron 'ua na mai.
5 Nia e 'urinae laugo, a Christ nia kasi fili nia i talana haia ka Fooanigwou,
eeri nia ka too 'ana raoa baita nae. Ma lau 'ana, a God 'ana na e filia Christ,
sulia a God e bae 'urii fuana, <<I 'oe na Wela nau, ma i tara'ena kuka aalua
Maa 'oe.>>
6 Ma a God ka bae lau 'urii laona tee Kekedelaa Aabu aai ka 'urii, <<Tara
ni 'oe 'oko fataabu totoo firi, iilingia a Melkisadek.>>
7 Haia, ma 'ana si kada a Jesus e too 'ua lao molaagali naa, nia ka fooa
rigita, ma ka aangi fuana a God, na wane na e haitamana faamourilaa.

Ma sulia a Jesus e faato'ou nia i talana ma ka manata baita 'ana a God, a God ka rongoa na fooalaa nia.
8 Sui boroi 'ana nia na Wela God, na 'afetaia gi na nia e liufida, nia faatolomai nia 'uria na roolaa sulia kwaieresia God gi.
9 Ma si kada a Christ e liufia sui naa na doo gi sui na a God e manata 'uria, nia ka aalua faamouri fuana tooa gi sui na daka roosuli nia, eeri gera ka ngalia na mouria na e too firi.
10 Ma a God ka haea a Christ naa Fooanigwou, iilingia a Melkisadek na fataabu.

Na baea fifiilaa suusia na manata eegwalaa 'ana fiimamanalaa.

11 Haia, ma si doo 'oro 'ua na e too na gemelu doori bae sulia fuagamu sulia na doo nae. Sui taa, e 'afetai fuana faatolomailagamu 'ana, sulia musi bobola fuana haitamanalana 'ali'ali.
12 I gamu mu manata mamana 'ana Jesus e tau na mai, ma e too naa fuagamu haso muka aalua na wane faatolomai gi. Sui ma ka langi, sulia mu dooria 'ua ta wane 'ete lau ka faatolomai gamu lau, eeri muka haitamana na faatolomaia na e waluda na ka hagatafa mai faasia baelana a God. Nia iilingia mu susu 'ua sulia e langi musi bobola 'ua fai nia na 'anilana fanga ngasi gi.
13 'Ana si kada na iimola ka gala wela 'ua, si fanga na nia 'ania naa na susu, ma e langi si haitamana 'ua na faatolomailaa sulia na 'o'oloa.
14 Sui 'ana kada na iimola e baita 'ana, nia kafi haitamana 'anilana fanga ngasi gi, ma ka haitamana naa na taa naa e diana gi ma na taa gi naa e ta'a gi.

6

1 Nia naa, gia gi nani ka tau naa nae 'ana faatolomaia na e waluda sulia a Christ, ma nia bobola naa. Haia, e too naa 'ana fuaga gia ka oofu fai nia na nanilaa 'uria tofungee)(faatolomaia 'afetai gi. Gia ka too faasia nani ooliolilaa go na doo gi na da faatolomiania)('ua mai, iilingia na oolitai manatalaa faasia na rao tatagwai gi ma na manata mamanalaa 'ana God.
2 Gia ka too faasia nani ooliolilaa lau sulia na siuabulaa gi, ma na aalu 'abalaa faafia na tooa gi, ma na tataea faasia na maea, ma na ketolaa na totoo firi.
3 Ma lau 'ana, gia ka hasi tatangai 'uria nanilaa 'uria doo 'afetai gi. Ma lea so a God ka faalamainia fuaga, nia bobola fuaga.
4 Na tooa na gera manata mamana, lea so gera ka eekwatainia na fiimamanalaa gera gi, 'afetai fuana daka oolitai manata lau haia gera ka manata mamana lau. I nao mai, 'ana si kada gera ka manata mamana 'ua, gera ka too i laona raralaa a God. Ma gera ka haitamana sui na taa gi na tara gia ka ngalia i langi, ma gera ka ngalia sui na Aanoedoo Aabu haia ka too fai gera.
5 Ma gera ka haitamana laugo na doo diana gi sulia na baelana God. Ma gera ka rikia laugo na mamanaa na a God ka faatainia 'ana fe dani gi na tara ka dao mai.
6 Ma sui boroi 'ana na doo nae gi ka fuli fuada, gera ka aabulo faasia na fiimamanalaa gera 'ana a God. Haia, e 'afetai fuana 'adomilaa gera fuana gera ka oolitai manata lau. Sulia iilingia gera fotoia naa lau na Wela God i fafona 'airarafolo, ma gera ka aadea na tooa gi daka iiseri naa 'ani nia.

7 Haia, na tooa gi da iilingia na gano, na uuta e 'aru fafona 'ana si kada
'oro gi. Lea ta 'ai diana na ta iimola e fasia ma ka bulao i seenae, tara a
God ka faadianaa na gano nae.
8 Ma lea so na 'ai totoe gi ma langi na lolo kwasi gi go 'ana ka bulao, na
gano nae ka too tatagwai go 'ana, ma tara a God ka falea na kwakwaelaa
fuana gano nae, ma ka suungia.
9 Haia, ruana gi 'ae, sui boroi 'ana na baea gemelu fuagamu ka 'urinae,
gemelu haitamana go 'amelu na fiimamanalaa gamu ka rigita ma ka langi
si muu, sulia gamu too naa 'ana na doo diana ka tasa gi sulia na mouria
faalu na a God e falea fuagamu.
10 Na kekedelaa a God e langi kasi garo. Nia tara langi si manata buro
'ana raolaa diana gi na mu iilida, ma nia tara ka langi si manata buro
'ana rakedianalaa gamu fuana na mu faatainia 'ana si kada mu 'adomia
na tooa nia gi i nao 'ua mai ma 'ana si kada nae laugo.
11 Ma na doorilaa gemelu naa, na gamu sui go muka tasa dongaa 'uria
rao 'ago'agolaa lea ka dao 'ana fe dani 'i'isi, eeri gamu ka ngalia na doo gi
sui na mu kwaimaasimaasida.
12 Ma i gemelu si dooria hasa gamu ka hafalia noni eelalaa. Ma lau 'ana,
muka iilifainia gera na tooa gi na da manata mamana 'ana a God ma daka
gwaromaabe, ma 'urinae tara gera ka ngalia doo gi na a God e bae aalualu
'ana.

Na bae aalualua God.

13 Haia, muka manata fasi sulia Abraham. 'Ana si kada a God e bae
aalualu fuana, nia ka faangasia na baelaa aalualu nia 'ana hatana i talana,
sulia e langi ta iimola na e baita ka liufia a God 'uria faangasilana baea
nae.
14 Ma a God ka bae 'urii, <<E mamana 'asianaa, tara kuka faadiana 'oe,
ma tara ku aadea na kwalafaa 'oe gi ka 'oro.>>
15 Ma a Abraham ka gwaromaabe, ma nia ka ngalia na doo gi a God e
bae aalualu 'ana.
16 Ma lea so ta iimola ka bae aalualu, nia ka faangasia 'ana hatana ta
iimola na e baita liufia. Ma na tooa gi sui da manata mamana 'ana baelaa
aalualu na nia ka faangasia 'urinae.
17 Haia, ma si kada a God e bae aalualu 'ana fuana Abraham, nia ka
doori hasa na tooa gi na tara daka ngalia na doo nae gi daka haitama
diana 'ana na nia tara ka faamamanaa na baelaa aalualu nia fuagera. Ma
nia na aadea nia ka faangasia na baelaa aalualu nae.
18 Nia na roo doo gi ka too ma e 'afetai ka 'e'ete. Na eetana doo nae,
na baea aalualua a God. Ma ruana si doo na faangasilana baelaa aalualu
nia. Ma sulia na doo nae gi, gia haitamana e 'afetai a God ka susuge. Ma
na doo nae gi ka kwaiarei gia na tooa na gia ka fiitoo 'ana a God eeri nia
ka aadasuli gia, eeri gia ka tasa dongaa 'ana kwaimaasilaa maasia na doo
diana gi na a God e bae aalualu 'ana.
19 Haia, na fiitoolaa gia 'ana a God ka faangasia na mourilaga, iilingia ta
gwalu fou baa e faangasia ta faka baita eeri ka langi si lea 'e'ete ma langi
si iigwaa. Ma gia ka fiitoo 'ana Jesus na e ruu mai la <<gula aabu fifii>> la
Beu Aabu a God.
20 Sulia a Jesus ka aalua Fooanigwou na totoo si sui iilingia a Melkisadek.
Ma nia ka ruu i nao 'ani gia la gula aabu eeri ka 'adomi gia.

Na fataabu Melkisadek.

7

1 Haia, a Melkisadek nia na aaofia 'usia fera Salem,)(ma i nia na fataabu
a God 'initoo tasa. 'Ana tee si kada, Abraham e firu fai gera fai wane aaofia
gi, ma nia ka saitasa 'ani gera. Ma si kada Abraham e ooli 'ana fera, nia
ka todaa Melkisadek sulia tala, ma a Melkisadek ka faadianaa a Abraham.
2 Ma Abraham ka falea tangafuluna doo gi nia e lauda gi 'ana firua.
(Haia, ma na malutana hata naa Melkisadek <<na aaofia 'ana 'o'oloa>>.
Ma nia na aaofia 'usia na maefera i Salem,)(na malutana <<na aaofia 'ana
fanualama>>.)
3 Ma e langi gia si haitamana go ni tei naa ni tee nia ma a maa nia ma
na kwalafaa nia, ma gia si haitamana go ta uunua sulia na futalana ma
langi na maelana. 'Aena na Melkisadek nia aada mala na Wela nia God,
sulia e aada mala nia e langi ta hafalia ma e langi 'ana ta faasuilana, ma
langi laugo na 'isilana raolaa nia 'ana fataabulaa.

4 Haia, muka manata fasi sulia na babaitaa nia, sulia na koo gia Abraham
e falea na tangafuluna doo gi nia e lauda 'ana si kada nia firu liufia na
maalimaea nia gi.
5 Haia, ma na kwalafaa 'ana Livae gi na da rao 'ana fataabulaa, na
kwaieresia gi e haea gera ka ngalia na tangafuluna bali totodaa faasia
wane futa gera na Jiu gi, sui boroi 'ana na gera tae laugo mai faasia
kwalafaa Abraham.
6 Haia, a Melkisadek kesi hagatafa mai faasia 'aebara na Livae gi. Ma
sui boroi 'ana si doo nae, nia ka ngalia go 'ana tangafulu 'ana doo gi na
Abraham e lauda, ma ka faadianaa a Abraham. A Melkisadek e iili 'urinae,
sui boroi 'ana a Abraham naa a God e bae aalualu fuana.
7 Ma gia sui gia haitamana, na wane na e falea faadianalaa ni faaabua
fuana ta wane aai lau, nia e baita ka liufia na wane naa.
8 Haia, i gera na fataabu gi na da lea mai faasia kwalafaa Livae, gera
ngalia na tangafuluna doo gi sui, sui boroi 'ana tara gera ka mae go 'ada.
Sui a Melkisadek mone, nia e ngalia na tangafulu 'ana doo gi a Abraham,
ma gia haitamana na Kekedelaa Aabu e haea a Melkisadek e mouri 'ua.
9 Ma gia ka haitamana laugo kada Abraham falea na tangafulu 'ana bali
'ana doo gi fuana Melkisadek, a Livae, na kwalafaa nia gi da haitamana
ngalia na tangafululaa 'ana si kada nae, nia iilingia e falea laugo fuana
Melkisadek.
10 Sulia kada a Abraham e kwaitodai fai nia Melkisadek, a Livae langi si
futa 'ua, ma e iilingia nia 'ua laona nonina Abraham na koo nia.

11 Haia, gia haitamana kada God e falea na kwaieresia gi fuagera tooa i
Jiu gi, nia ka filia fataabu gi na da lea mai faasia Livae eeri gera na daka
baita 'usia na kwaieresia nae gi. Ma lea so ka waluda fuana fataabu nae
gi daka aadea na tooa gi gera ka 'o'olo 'ana raoa gera gi, a God kasi dooria
oodua mai ta fataabu lau iilingia Melkisadek, ma i nia langi kasi uusulia
Aaron na e lea mai faasia kwalafaa Livae.
12 Sulia 'ana kada gera oolisi gera fataabu gi, nia e bobola gera ka oolisia
laugo na kwaieresia gi na gera dau mai 'ana.
13 Ma a Lord Jesus na nau ku bae sulia, nia langi kasi haga mai faasia
Livae, ma e langi ta wane lau 'ana 'aebara nia ka aalua fataabu.
14 Sulia gia haitamana a Jesus e futa mai faasia kwalafaa nia a Juda. Ma
a Moses e langi kasi faatolomainia go haso na wane 'ana 'aebara nae daka
aalua fataabu gi.

Ta fataabu lau iilingia Melkisadek.

15 Haia, ma ni gia gi haitamana doo nae gi e folaa 'asianaa, sulia ta wane
fataabu e hagatafa mai na e iilingia a Melkisadek.
16 Ma na fataabu faalu naa e langi lau ta fataabu sulia na malutanaa
kwaieresia gi lao molaagali naa. I nia na fataabu sulia na mamanaa 'ana
mouria firi ta wane.
17 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<'Oe naa fataabu na 'oko too dongaa
firi naa 'amu mala a Melkisadek.>>
18 Gia ka haitamana sui na kwaieresia gi 'ua baa mai nao, a God e oolisida
sui, sulia e langi si 'adomi gia ma ka tatagwai go 'ana.
19 Sulia na kwaieresia gi na a Moses e falea, nia e 'afetai ka 'olosia tesi
doo. Ma 'ana si kada nae, a God e falea sui naa fuaga na tala diana lau
eeri gia ka lea mai siana.

20 Ma laugo, na tala faalu naa e diana ka tasa, sulia a God e bae aalualu
fifii 'ana si kada nia aalua Jesus ka fataabu. 'Ana si kada nia aalua na
kwalafaa a Livae daka fataabu gi, nia langi go ta bae aalualulaa 'urinae.
21 Ma a Jesus mone, a God e aalua fataabu 'ana bae aalualulaa fuana,
sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<A Lord e bae aalualu, ma 'afetai nia ka
oolitai manata: <'Oe tara 'oko fataabu totoo firi.>>>
22 Ma sulia na baea aalualu naa, gia haitamana na tala faalu na a Jesus
e baita 'usia, nia diana liufia na tala i nao.

23 Haia, tee doo lau na aadea gia haitamana na tala faalu na e diana
ka tasa. Sulia na fataabu gi 'ua mai da 'ita mai faasia kwalafaa Livae e
bobola gera ka 'oro sulia lea ta wane 'ada e mae, nia ka waluda go 'ana
fuada 'uria na oolisilana 'ana ta wane aai lau.
24 Ma Jesus mone totoo si sui naa, ma na mouria nia ka totoo firi, ma e
too langi kasi oolisi naa 'ana raoa fataabu.
25 Sulia ka 'urinae, e waluda go 'ana fuana ka faamouria na tooa gi na
da lea mai siana a God 'ani nia 'ana si kada gi sui. Sulia a Jesus e mouri
totoo firi haia ka 'adomi gera i maana God.

26 Haia, sulia na doo nae gi, a Jesus naa a doo baa e Fooanigwou na gia
dooria, sulia nia e aabu 'asianaa ma ka 'o'olo teefou ma e langi ta ta'alaa
'ani nia. A God e ngali nia faasia na tooa ta'a gi, ma ka aalu nia ka too i
langi.
27 Nia e langi kasi iilingia na Fooanigwou baa gi nao. Sulia na
Fooanigwou baa gi nao, gera haitamana aadea ta'alaa gi, sulia gera iimola
gi go 'ada. Nia na aadea gera ka falea kwaisuusia gi sulia dani 'uria
lafulana na aade ta'alaa gera gi, suifetei gera ka falea kwaisuusia gi 'uria
lafulana na aade ta'alaa gera tooa 'e'ete gi. Ma a Jesus mone, e langi
si dooria iili 'urinae, sulia nia kasi too 'ana ta'alaa. A Jesus e falea na
mourilana 'uria tee kwaisuusia nia 'ana tee si kada go, ma ka langi si
kwaisuusi lau.
28 Na kwaieresia gi faasia a Moses, nia filia na tooa gi na da too 'ana
aade ta'alaa gi eeri gera ka aalua fataabu gi. Sui e tau na mai i buira na
Kwaieresia nae gi, a God ka bae aalualu fifii ma ka filia na Wela nia na e
faatainia nia e 'o'olo teefou ma ka too firi.

Jesus na Fooanigwou gia.

8

1 Haia, na malutana doo naa gi melu bae sulia fuagamu e 'urii, na
Fooanigwou gia e diana ka tasa, ma nia ka gwouru 'ana bali aaolo 'ana
God 'initoo mai langi.
2 Nia iilia na raoa na Fooanigwou i laona gula aabu fifii la Beu Aabu
mamana na a Lord e tolea, ma langi lau na iimola gi na da tolea.
3 A God e aadafilia na Fooanigwou gi sui eeri gera ka falea na kwaisuusia
fuana a God. Nia ka 'urinae laugo na Fooanigwou gia e too 'ana tesi doo
ni kwaisuusia.
4 Lea na Fooanigwou gia ka too i aano, nia kasi rao 'ana fataabu, sulia
gia too naa 'ana fataabu 'oro gi na da falea na doo gi na kwaieresia gi
faasia a Moses e haea.
5 Sui na raoa gera gi e iilingia go 'ana na nunuidoo, sulia da iilifai nia go
'ada doo mamana na e too mai langi. Ma nia 'urinae laugo fuana Moses,
sulia si kada nia e garangi tolea na babala 'ana maku a God, a God e haea
fuana ka 'urii, <<'Oko iilifai 'o'olo 'ana doo i langi na ku faatainia fuamu
gwouna tolo.>>
6 Haia, na raoa nia Jesus 'uria fataabu e diana liufia ta fataabu gi na i
seegi aano. Ma e 'urinae laugo, na tala faalu na nia ka haungainia eeri a
God ka faamouria na tooa gi, nia e diana ka liufia na tala baa i nao. Sulia
na tala faalu naa, a God e faangasia naa 'ana bae aalualulaa gi sulia na
doo gi na e diana ka tasa.
7 Ma lea so e langi ta garolaa 'ana tala baa i nao, a God ka langi si oolisia
lau 'ana ta tala faalu.
8 Haia, a God e ngatafia na tooa nia gi 'ana si kada nia e haea, <<I nau a
Lord, ma 'ana tesi kada na e nia 'ua mai tara ku aalua ta tala faalu fuana
kuka faamouria 'ana tooa Jiu gi.
9 Ma na tala faalu nae, tara langi si iilingia go na tala i nao na ku falea
fuana koo gera gi tau na mai 'ana kada ku talai gera mai faasia fera Ejipt.
Gera dasi roo go sulia tala nae. Ma sulia si doo nae, nau kuka faiburi 'ani
gera.
10 Na tala faalu nae tara kuka aadea eeri kuka faamouria 'ana tooa Jiu
gi e 'urii: Nau tara ku aalua na kwaieresia nau gi i laona manatada, ma
kuka kedea la mourilada. Ma nau a Lord tara nau na God gera, ma i gera
daka aalua tooa nau gi.
11 Ma tara langi gera kasi dooria naa ta wane lau haia ka faatolomai gera
suli nau. Sulia 'ana maedani nae, na tooa gi sui, na tooa baita gi ma na
tooa to'ou gi, tara daka haitamagu.
12 Ma nau tara kuka manata lukea na aade ta'alaa gera gi, ma kuka
manata buro 'ana na garolaa gera gi.>>
13 Haia, sulia a God e bae sulia na tala faalu nae, nia ka faatai nia na tala
baa i nao nia e kwali naa. Ma gia ka haitamana lea tesi doo na e kwali
naa, tama tara ka sui naa.

Na fooalaa i aano ma i langi.

9

1 Haia, 'ana tala mai nao eeri a God ka faamouria na tooa gi, a God ka
eeresia fooalaa 'utaa 'ani nia, ma nia ka faatolomai laugo sulia na Beu
Aabu i seegi aano.
2 Gera ka tolea na Beu Aabu nae 'ana maku, ma ka too 'ana roo kade beu
gi. Na eetana kade beu da 'alangia 'ana <<gula aabu>>. Ma daka aalua na

laeta i seenae, fai nia na tafe fuana aalulana beredi 'uria falelana fuana
God ka too i fafona.
3 Ma gera ka kulua laugo na maku i oogotouna roo kade beu nae gi.
Haia, ma na ruana kade beu da 'alangia 'ana <<kade gula aabu fifii>>.
4 Ma i laona kade beu nae da aalua na fuliere na da haungainia 'ana
gold. Ma i fafona fuliere nae da suungia 'ana 'ai momoko. I seenae laugo
da aalua tee kufi doo baita 'uria aalu doolaa na da suufaafia 'ana gold. Na
kufi doo baita naa na mamalafooa 'ana baea aalualua God. Ma i laona kufi
doo baita nae tee teu da haungainia 'ana gold, ma i seenae da aalua na
fanga na da 'alangia 'ana <<mana>>. Ma i laona kufi doo baita nae laugo,
daka aalua na kuboa)(baa a Aaron baa e bulao ma roo fou dedema gi a
God e kedea 'ana kwaieresia gi.
5 Haia, ma na kufi doo baita nae da aalua i farana roo doo nunuidoo
ensel gi na da too 'ana kukubae doo gi na mamalafooa 'ana a God e too i
seenae. Na kukubae doo nae gi naa na doo nae gi da 'ifi i fafona na gula
na a God e lafua na garolaa gera na tooa gi. Sui nau kusi talamatai diana
go sulia na doo nae gi 'ana si kada nae.

6 Haia, 'ana si kada gera aade aagau 'ana doo 'urinae gi sui, na fataabu
gi gera ka ruu lao eetana kade beu sulia dani 'uria iililana na raoa gera gi.
7 Haia, na ruana kade beu na da 'alangia 'ana <<gula aabu fifii>>, tee
wane na e ruu go na a Fooanigwou, ma i nia e ruu i seenae 'ana tee si kada
go laona fe ngali. Ma si kada nia e ruu 'ana, nia ka ngalia na 'abu fuana
ka kwaisuusi 'ana 'uria na lafulana garolaa nia gi ma laugo na garolaa na
tooa gi na da iilida gi 'ana si kada dasi haitamana daka iilia doo ta'a gi.
8 Haia, ma 'ana doo nae gi, na Aanoedoo Aabu e faatolomai gia hasa e
'afetai gia ka ruu 'ua i laona ruana kade beu nae na da 'alangia 'ana <<gula
aabu fifii>>, sulia na eetana kade beu e too 'ua.
9 Haia, nia na mamalafooa na e faatolomai gia sulia tee doo 'ana si
kada naa. Nia e faatolomai gia 'ana na falelana na falelaa gi fai nia na
kwaisuusia 'ana doo fai 'ae gi langi si lafua go na garolaa gera tooa gi na
da fooa ma langi gera kasi 'o'olo 'ua.
10 Sulia na malutana fooalaa naa fuana God e sulia go 'ana fanga, gwoua,
ma na faafaalulana noni. Na doo nae na kwaieresia gi na tooa gi da lea
sulia 'ana bali i maa 'ana noni, ma doo nae gi ka liu baita go 'ana lea ka
dao 'ana si kada a God ka oolisia 'ana tala faalu.

11 Haia, 'ana si kada naa a Christ e dao naa mai 'uria iililana na raoa nia
Fooanigwou 'ana tala faalu na e diana liufia tala i nao. Na Beu Aabu na
nia e rao i laona, nia e diana tasa ma ka baita liufia na Beu Aabu i aano.
Na wane kasi tolea na Beu Aabu nae, sulia e langi kasi too la molaagali
naa i aano.
12 Ma a Christ e ruu go 'ana tesi kada i laona <<gula aabu fifii>> na e
too mai langi, ma e langi kasi ruu lau. Ma 'ana si kada nia e ruu, nia
kasi ngalia mai na 'abuna doo fai 'ae gi go 'ana iilingia gout)(gi fai nia
bulumakau 'uria na kwaisuusilaa. Ma nia e ruu lau eeri nia ka falea na
'abuna i talana 'uria kwaisuusilaa, ma 'urinae nia ka aadea ka waluda
fuaga 'uria toolaa 'ana mouria firi.

13 Ma tau na mai, sulia na taa gi na kwaieresia gi e faatolomainia, lea so
ta iimola kasi faalu i maana a God, gera ka kalufia 'ana 'abuna gout)(ma
bulumakau ma na fua 'ana gale bulumakau, ma 'ana malutaa nae, gera
ka faafaalu nia.

14 Haia, ma lea so ka waluda go 'ana fuana iimola naa ka faafaalua go
'ana 'ana 'abuna bulumakau fai nia gout)(gi, 'urinae e tasa lea so nia ka
faalu 'ana 'abuna Christ. Sulia na kwai'adomilana Aanoedoo Aabu na e
totoo si sui, Christ e kwaisuusi 'ana nonina i talana fuana God sui, ma nia
langi si too go 'ana ta garolaa. Ma sulia na 'abuna, nia ka lafua na garolaa
gia gi sui ma na kwaitagofalelaa gia 'ana maluta tatagwai gi, eeri gia ka
fooa fuana God na e mouri mamana.
15 Haia, ma sulia e 'urinae, a Christ naa na wane baita 'usia na tala faalu
nae, eeri na tooa na a God e soe gera, tara gera ka ngalia na mouria firi na
a God ka bae aalualu 'ana. E waluda go 'ana fuana a God ka iili 'urinae,
sulia na maelana Christ. Ma sulia na maelana Christ, a God e lafua na
garolaa gera tooa gi da iilida 'ana si kada na tala totongenao e baita 'ua.
16 Haia, muka manata fasi sulia na wane na e too ma ka kedea tee
'abedoo ma ka haea 'ana lea so nia ka mae, tei naa tara ka ngalia na
totodaa nia gi. 'Ana si kada nia e mae 'ana, e too fuana ta wane aai lau
haia ka faamamanaa na nia e mae. Haia, 'urinae fetei na wane na nia e
bae sulia i laona 'abedoo nae kafi ngalia na totodaa nae gi.
17 Ma lea so nia ka mouri 'ua, na doo baa e kedea e 'afetai 'ua ka fuli.
Ma lea nia ka mae fetei, na doo nae gi nia bae sulia kafi fuli.
18 Nia e 'urinae laugo 'ana tala baa i nao boroi a God e aalua, na malutaa
nae kasi fuli lea ka dao 'ana si kada gera haungia ta doo fai 'ae.
19 A Moses e faatolomainia na tooa i nao gi sulia na kwaieresia gi sui.
Sui nia ka ngalia 'abu faasia na bulumakau gi fai nia na gout)(gi, ma ka
dolalia 'ana kafo. Sui nia ka lolomainia na iifuna sipsip na da faakekeroa
ma na harana 'ai na gera 'alangia 'ana hisop. Ma i nia ka kalufia na buka
na da kedea 'ana kwaieresia nae gi ma ka kalufia na tooa gi laugo.
20 Ma a Moses ka bae 'urii, <<Na 'abu naa, nia na mamalafooa 'ana
faarigitalana tala na a God e eeresi gamu 'uria na roosulilana.>>
21 Nia ka 'urinae laugo a Moses e kalufia na Beu Aabu na da haungainia
'ana maku, ma ka kalufia laugo na doo gi sui i laona 'uria na fooasilana a
God i seenae.
22 Ma e 'urinae laugo, na kwaieresia gi ka haea na e too fuana
faafaalulana na doo 'oro gi 'ana 'abu. Ma 'urinae laugo, lea dasi haungia
ta doo momouria eeri na 'abuna ka busu, e 'afetai a God ka manata lukea
na garolaa ta iimola.

Kwaisuusia Christ na e lafua garolaa gi.

23 Ma na doo gi 'uria fooasilana a God i aano na da iilingia nununa go
'ana doo mamana gi mai i langi, na tooa daka faafaaluda 'ana 'abu 'urinae.
Sui na doo mamana gi mai i langi ka dooria na kwaisuusia na e diana ka
tasa.
24 Sulia 'ana si kada a Christ e falea na kwaisuusia nia fuana a God, nia
kasi ruu mai laona Beu Aabu na tooa gi da tolea na e iilingia nununa go
'ana na Beu Aabu mamana i langi. Ma lau 'ana, nia ka lea i langi, ma i
seenae nia ka too fai nia a God 'uria na 'adomilaga.
25 Haia, na Fooanigwou fuana tooa Jiu gi, nia haitamana ka ruu lao
<<gula aabu fifii>> 'ana Beu Aabu see gi aano 'ana tee si kada laona tee fe
ngali 'uria falelana kwaisuusia 'ana 'abuna doo fai 'ae. Ma a Christ mone,
nia langi kasi ruu 'ana si kada 'oro 'uria falelana na kwaisuusia 'ani nia i
talana.

26 Sulia lea so ka 'urinae, 'ita mai 'ana hafalilana haungailana na molaagali nia ka nonifii 'ana kada 'oro. Ma lau 'ana, 'ana si kada 'i'isi nae gi, nia e faatai mai 'ana tesi kada go 'ana eeri nia ka lafua garolaa gi sulia na falelana kwaisuusia 'ana nonina i talana. Ma ka langi si iili 'urinae lau.
27 Haia, ma na iimola la molaagali nae, nia e mae 'ana tesi kada go, sui tara a God ka keto nia.
28 Ma 'urinae laugo, a Christ e mae 'ana tee si kada go 'uria kwaisuusia ni lafulana na garolaa gera tooa 'oro gi. Ma tara nia ka ooli lau mai seegi aano, langi lau fuana lafulana garolaa gi, ma 'uria nia ka faamouria na tooa na da kwaimaasimaasi nia.

10

1 Na kwaieresia gi na a Moses e faleda, nia na nununa go 'ana. Ma na doo mamana naa gi e diana ka tasa na tara ka dao mai. Na kwaieresia gi haea gera ka falea kwaisuusia 'ana fe ngali sui ka lea firi. Nia naa, gia ka haitamana na kwaieresia gi 'urinae faasia a Moses e 'afetai go ka 'olosia na tooa gi na gera fooasia a God.
2 Sulia lea so hasa na tala nae ka aadea tei gera na da fofooa gera ka faalu naa, doo langi dasi bobola naa lau 'uria falelana lau ta kwaisuusia, sulia gera haitamana a God tara ka manata lukea na garolaa gera gi sui ma gera ka langi si liobukonu naa lau.
3 Haia, ma sulia fe ngali gi sui na kwaisuusilaa gera gi e faamanatatoo gera 'ana garolaa gera gi.
4 Sulia e 'afetai go fuana 'abuna bulumakau gi fai nia na gout)(gi ka lafua na garolaa gia gi.
5 Nia naa, 'ana si kada a Christ e garangi ka lea mai lao molaagali, nia bae fuana a God ka 'urii, <<E langi lau kwaisuusia 'ana doo fai 'ae gi na 'o dooria, ma lau 'ana 'o haungai nia ta noni fuagu ma nia na 'o dooria 'uria na falelana kwaisuusia.
6 Sulia 'osi eele go sulia na kwaisuusia gi 'ana doo fai 'ae gi na da naarea ma na 'abuna doo fai 'ae gi 'uria na lafulana garolaa gi.
7 Sui, nau ku haea, <God 'ae, nau na ku too seegi, eeri kuka iili sulia taa gi na 'o dooria, iilingia gera kekede naa suli nau i laona Kekedelaa Aabu.>>>
8 Haia, nia e haea i nao a God e langi kasi dooria go na falelaa gi ma na kwaisuusia na da naarea ma na 'abuna doo fai 'ae gi 'uria na lafulana garolaa gi. Ma i nia ka langi si eele sulia na doo nae gi. Ma i nia e bae 'urinae, sui boroi 'ana na kwaieresia a Moses gi da bae sulia kwaisuusia nae gi.
9 Ma nia ka bae lau 'urii fuana a God, <<I nau i seegi, eeri kuka iili sulia taa gi na 'o dooria.>> Ma sulia na baelaa nae, gia haitamana a God e lafua na tala totongenao, ma ka oolisia na 'ana na kwaisuusia 'ana Christ.
10 Ma i sulia a Jesus Christ e iili sulia na kwaidooria nia God, a God ka lafua na garolaa gia gi ma ka faafaalu gia. Nia 'urinae, sulia kwaisuusia a Christ 'ana nonina i talana 'ana tee si kada go, ma ka langi si kwaisuusi naa lau 'ana nonina.
11 Ma 'ana tala baa 'ua mai nao, na fataabu gera Jiu gi da ruu i laona Beu Aabu sulia dani, ma gera ka iilia na raolaa gera 'ana kwaisuusilaa 'ana si kada 'oro gi. Sui taa, na kwaisuusia naa gi da iilia langi dasi bobola 'uria lafulana go na garolaa gera na tooa gi.

12 Ma a Christ mone, nia falea kwaisuusia nia 'ana tesi kada go 'uria
lafulana na garolaa gi. Ma nia kasi dooria falea ta kwaisuusia lau 'ana
tesi kada 'ete. Ma 'ana si kada nia e falea na kwaisuusia nia sui, nia ka
gwouru i bali aaolo 'ana a God, sulia na raolaa nia 'uria na kwaisuusilaa
e sui naa.
13 Ma a Christ e too 'ua go 'ana i seenae i tara'ena, si kada nia e
kwaimaasimaasia tesi kada tara a God ka firu liufia na maalimaea nia
gi.
14 Haia, sulia tee kwaisuusia nae, nia ka lafua na garolaa gia gi, ma nia
ka aadea gia ka 'o'olo too firi.
15 Ma na Aanoedoo Aabu e bae faamamanaa lau sulia na doo nae gi 'urii,
16 <<I nau a Lord, ma tara kuka aalua na tala faalu naa fuada
'uria faamourilada 'urii: Tara kuka aalua na kwaieresia nau gi i laona
manatada, ma kuka kedea la mourilaa gera.>>
17 Ma na Aanoedoo Aabu e bae lau 'urii, <<Na garolaa gera gi ma na
aade ta'alaa gera gi, tara kuka manata lukeda ma e 'afetai kuka manata
naa lau sulia.>>
18 Haia, si kada a God e manata lukea na doo nae gi sui, e langi kasi
bobola 'uria na falelana naa lau ta kwaisuusia 'uria lafulana garolaa gi.

Gia lea garangi mai siana God.

19 Haia, waihaasi gi 'ae, sulia na maelana a Jesus, gia haitamana gia ka
lea rara'a 'uria na ruulaa lao <<gula aabu fifii>>.
20 Sulia a Jesus e haungainia na tala faalu fuaga 'uria lealaa mai siana a
God, eeri gia ka mouri fai nia too firi. Nia iili 'urinae 'ana na kwaisuusilaa
'ana nonina.
21 Gia too naa 'ana fataabu diana 'asianaa na e baita 'usia beu a God.
22 Ma sulia doo nae gi, gia ka dao naa siana a God fai nia na fooalaa na e
mamana ma na fiimamanalaa na e ngasi ma na manataa na e faalu sulia
gia haitamana a God na e faafaalu gia naa sulia a Jesus. Ma gia ka siuabu
laugo 'uria faatailana a God e faafaalu gia.
23 Ma gia ka tasa dongaa 'ana kwaimaasi ngadolaa 'uria na doo baa
gi a God ka bae aalualu 'ana fuaga, sulia gia haitamana tara nia ka
faamamanaa na baelana. Nia naa doo gi gia ka haea fuana tooa gi.
24 Ma gia ka manata sulia na kwaidooria gia kwailiu, eeri gia ka 'adomi
gia kwailiu, ma gia ka faatainia na rakedianalaa fuaga kwailiu 'ana doo
diana gi gia ka iilida.
25 Haia, ma gia ka langi si too faasia na oofuofua fai nia fooalaa fuana
God, iilingia teni tooa da iilia. Ma lau 'ana, gia figu oofu eeri gia ka aare
gia kwailiu, sulia gia ka haitamana na maedani oolilana mai a Lord Jesus
e garangi naa.
26 Sulia lea so gia ka haitamana sui naa na faatolomaia na e mamana
gi, ma gia ka iili go 'aga 'ana doo gi na e garo, tama e langi ta kwaisuusia
kasi bobola fai nia lafulana garolaa gia gi.
27 Ma lea so ta iimola ka iili 'urinae, nia ka mou sulia nia ka maasia na
'ana kwakwaea baita ma na eere 'ago'ago na God tara ka labasia 'ana ni
tei gera na da take 'usi nia 'ana.
28 Ma so ni tei 'ua mai nao na e aaburongo go 'ana 'ana na kwaieresia
gi faasia a Moses, ma lea so ta oolu wane ma langi ta roo wane ka
faamamanaa na wane nae e garo, langi dasi manatai nia e diana fuana,
daka haungia 'ua go.

29 Ma lea so ka 'urinae fuana kwaieresia gi faasia a Moses, na kwaelaa
e baita ka tasa fuana ni tei na i tara'ena ka oote nia 'ana na Wela a God.
Sulia na aabulolana na iimola 'urinae nia faatainia nia manata hasa na
maelana a Christ e langi si liu baita go, boroi 'ana na kwaisuusi nae 'ana
tala faalu haitamana ka faafaalu nia. Haia, na iimola 'urinae iilingia nia
bae tolingia na Aanoedoo Aabu na e rakediana fuana.
30 Sulia gia haitamana a God e bae 'urii, <<I nau tara kuka duu, i nau
naa kuka falea kwakwaea fuana tooa gi sulia na aade ta'alaa gera gi.>>
Ma na Kekedelaa Aabu ka bae lau 'urii, <<A Lord tara ka ketoa na tooa nia
gi.>>
31 Haia, lea a God na e mouria ka falea kwakwaea fuana ta iimola, na
iimola nae tara ka mou 'asianaa.
32 Haia, muka manata fasi sulia e tau 'ua na mai 'ana si kada na raralaa
a God e talafi gamu ma muka manata mamana 'ana a Christ. 'Ana si
kada nae, sui boroi molu liufia na 'afetailaa baita, tara ka langi si lafua na
fiimamanalaa gamu.
33 Daka faafii gamu ma daka bae iiseri 'ani gamu maana iimola 'oro
gi. Ma 'ana teni si kada, gamu ka maabe 'uria na 'adolaa fai gera tooa
kwaimaani gamu gi na da iinokesi gera 'urinae.
34 Haia, ma 'ana si kada na tooa gi na da manata mamana da too lao beu
ni kanilaa, muka manataida ma muka 'adomida. Ma muka eele go 'agamu
'ana si kada tooa gi da laua na totodaa gamu gi sui, sulia mu haitamana
mu too 'ua 'ana totodaa gi na e diana ka tasa mone mai langi na e totoo
firi.
35 I 'aena naa, langi molu si mou. Sulia lea so muka tagofale rigita 'ana
a God, tara muka ngalia na kwaiaraa nia fuagamu na e diana tasa.
36 Muka too 'ana gwaromaabelaa, eeri muka iili sulia kwaidooria a God,
ma muka ngalia na doo gi na nia e bae aalualu 'ana fuagamu.
37 Sulia na Kekedelaa Aabu e bae 'urii, <<E langi si tau tara nia ka lea
mai, ma tara nia ka langi si tau.
38 Ma na tooa 'o'olo nau gi tara gera ka manata mamana ma daka mouri.
Haia, ma lea so ni tei 'ada na ka sigitau sulia gera mou, tara kusi eele go
suli gera.>>
39 Haia, ma i gia, gia langi si iilingia na iimola gi na da ngalia kwakwaelaa
sulia da lea sigitau 'urinae. Sulia a God e faamouri gia sulia na fiimamana
gia gi.

Fiimamana.

11

1 Lea so gia ka fiimamana 'ana God, gia ka haitamana tara gia ka ngalia
doo diana gi na gia kwaimaasi ngado maasida, boroi 'ana gia ka langi si
rikida 'ua.
2 Haia, ma na tooa gi 'ua mai nao, a God e aalafaafi gera sulia na
fiimamanalaa gera 'ani nia.
3 Sulia na fiimamanalaa gia gi, gia ka haitamana a God e haungainia na
doo gi sui 'ana na baea go 'ana. Na doo gi sui na gia rikia e 'ita mai faasia
na doo gi na e langi gia si rikida, sulia a God naa e haungaida.
4 A Abel baa e tau na mai, sulia na fiimamanalaa nia 'ana God naa, nia ka
falea na kwaisuusia nia fuana a God ma ka diana liufia na kwaisuusia na
'aua nia Kein e falea. Ma sulia na fiimamanalaa a Abel, a God ka haea nia
e 'o'olo, sulia a God e aalafaafia na falelaa nia gi. Sui boroi 'ana a Abel ka

mae 'ua na mai, tee si doo na e faatolomai gia 'ana sulia na fiimamanalaa nia.

5 Ma a Enok laugo, sulia na fiimamanalaa nia, nia ka langi si mae, sulia a God e ngali nia 'uria i langi, ma e langi ta iimola i aano ka rikia lau a Enok. Ma na Kekedelaa Aabu e haea a God e eele 'asianaa sulia a Enok, ma a God kafi ngali nia 'uria i langi.

6 Lea ta iimola naa kasi too 'ana fiimamanalaa 'ana God, e 'afetai go hasa a God tara ka eele sulia. Sulia ni tei na e lea mai siana a God, nia ka fiimamana 'ana God na e too ma ka faadianaa na tooa na da nani 'uri nia.

7 Ma Noa laugo, sulia na fiimamanalaa nia, nia ka faarongoa 'ana bae fifiilana a God fuana sulia na funua tara ka dao. Nia ka manata mamana, boroi 'ana nia kasi rikia 'ua go na funua nae. Nia ka roosulia a God, ma ka kasia tee baru baita. Ma si kada na kafo baita e fungu mai, nia fai nia na tooa nia gi daka mouri ma ka langi dasi kuruu. Ma sulia na fiimamanalaa a Noa, nia ka faatainia na ta'alaa na tooa aai gi ma daka bobola 'uria ngalilana na kwakwaea. Ma a God ka haea a Noa e 'o'olo sulia na fiimamanalaa nia.

8 Ma a Abraham laugo, sulia na fiimamanalaa nia, nia ka roosulia na baelana a God 'ana si kada nia oodua haia ka lea faasia maefera nia 'uria ta fera aai lau 'ana gano a God e bae aalualu haia ka falea fuana. Nia na a Abraham ka tafusia maefera nia, sui boroi 'ana nia ka langi si haitamana 'ua nia lea i fai.

9 Ma si kada nia e dao 'ana fera nae a God e bae aalualu 'ana, nia ka too iilingia na fera nae langi lau na fera nia, ma nia ka too go 'ana lao babala 'ana maku go 'ana gi. Nia ka 'urinae laugo 'ana wela nia Aesak e iilida gi, ma koo nia a Jakob. Daaro ka haitamana laugo na bae aalualua na a God e haea fuana a Abraham e doo fuadaaro laugo.

10 Sulia a Abraham e maasia na fera diana na a God e haungainia i langi na e 'afetai ka funu too firi.

11 Ma sulia na fiimamanalaa nia, a Abraham ka bobola fai nia ka too 'ana wela, sui boroi 'ana nia ka waro, ma na 'afe nia ni Sara laugo ka 'aba'ato. Ma daaro ka too 'ana wela, sulia daaro manata mamana 'ana a God tara ka faamamana na bae aalualua nia.

12 Boroi 'ana a Abraham ka waro ma iilingia garangia mae, daaro ka too 'ana kwalafaa 'oro 'asianaa gi. Gera 'oro iilingia na bubulu gi i mamangaa ma na oone i kamena aasi, sulia e 'afetai 'uria na iidumilana.

13 Haia, na tooa nae gi da manata mamana 'ana God, sui boroi 'ana gera ka mae suifetei daka ngalia taa gi na God e bae aalualu 'ana fuada. Ma gera ka manata sulia na doo nae gi a God e bae aalualu 'ana, ma gera ka haitamana tara gera ka ngalia 'ana si kada 'ete. Ma gera ka haea laugo na gano na gera too 'ana, e langi lau na fera gera, sulia na fera mamana gera naa e nii mai langi.

14 Haia, ma na tooa gi na da bae 'urinae gera faatainia gera kwaimaasi ngado 'ada 'uria na fera mamana gera.

15 Ma a Abraham ma na lului tooa nae gi laugo dasi manata naa hasa na fera gera baa da tafusia. Sulia lea e 'urinae, e bobola go 'ana fuada 'uria oolilaa i seenae.

16 Ma lau 'ana, gera ka nani 'uria na fera diana liufia na fera baa gera tafusia, sulia gera kwaimaasi 'uria na fera gera i langi. Sulia na doo nae na, a God e eele 'ana si kada gera 'alangi nia 'ana God gera, sulia nia aade aagau sui naa 'ana fera gera ni toolaa mai i langi.

17-18 Haia, gia haitamana a God e bae aalualu fuana Abraham, sulia na
wela nia Aesak na kwalafaa nia tara ka 'oro 'asianaa. Ma 'ana si kada
God e iilitoona na fiimamanaa Abraham, nia ka haea fuana ka haungia
Aesak 'uria kwaisuusia. Ma na fiimamanalaa Abraham e rigita fafona na
bae aalualua a God fuana, ma nia ka aade aagau 'uria haungilana wela
nia Aesak 'uria kwaisuusilaa.
19 Sulia manata Abraham hasa lea so a Aesak ka mae, a God bobola ka
tae nia faasia na maea. Ma nia iilingia a God e faamouria a Aesak mamana.
20 Haia, Aesak laugo, sulia na fiimamanalaa nia 'ana God, nia ka
faadianaa na roo wela nia Jakob fai nia Esau, ma ka faarongo 'ana taa
na ka dao fuadaaro.
21 Ma a Jakob laugo, sulia na fiimamanalaa nia, nia ka faadianaa na wela
wane a Josef gi 'ana si kada a Jakob garangia maelana. Sui nia e 'agwaaro
fafona 'ai ni kubou)(nia, ma ka fooasia God.
22 Ma a Josef laugo, sulia na fiimamanalaa nia, 'ana si kada e too naa
maasia na maelana, nia bae ka haea na kwalafaa gera Jiu gi tara daka lea
faasia fera Ejipt. Ma nia ka oodu gera laugo 'ana si kada nae, lea kada na
da 'idu 'ana, gera ka ngalia laugo na rae 'ana nonina fai gera.
23 Haia, ni tee fai nia maa nia Moses laugo, daaro too 'ana fiimamanaa e
baita 'ana God. Sulia boroi 'ana na aaofia i Ejipt ka haea gala wela wane
gera Jiu gi gera ka haungida, daaro si mou go, ma si kada Moses e futa
'ana, daaro ka haufinia sulia oolu sinali, eeri hasa dasi haungia, sulia na
wela nae na rikilana e diana 'asia go.
24 Ma a Moses e too laugo 'ana fiimamanaa 'ana God, sulia si kada e baita
mai, nia ka oote nia daka 'alangi nia 'ana wela nia na haari na aaofia na
e sului nia.
25 Ma a Moses e dooria ka too ni nonifiia 'ana fai gera tooa a God gi,
faasia na toolaa ni eelea 'ana garolaa lao molaagali naa langi kasi tau ka
sui laugo 'ana.
26 Ma nia ka manata hasa e diana fuana gera ka iinokesi nia sulia na
fiimamanalaa nia 'ana na Aaofia na a God tara ka oodua mai. Ma nia kasi
manata sulia na toolaa 'ana totodaa baita na e bobola ka ngalia i Ejipt.
Sulia nia e maasia naa 'ana doo diana gi na a God tara ka falea fuana 'ana
si kada e nia 'ua mai.
27 Ma sulia na fiimamanalaa a Moses, nia ka lea faasia Ejipt, ma ka langi
si mou go 'ana rakehasua na aaofia i Ejipt. Nia iilingia e rikia a God na e
talai nia, ma nia ka langi si ooli naa 'uria i Ejipt.
28 Ma sulia na fiimamanalaa a Moses, nia ka haungainia tee maoma 'ana
Lofoagaua, ma ka haea fuana tooa i Jiu gi gera ka kalufia na maa gi 'ana
luma gera gi 'ana 'abuna gale sipsip, eeri na ensel na a God e oodua mai
kasi haumaelia na uulunao 'ana wela wane gera gi, ma ka lofoagaua 'ana
na luma gera gi.
29 Ma sulia na fiimamanalaa na tooa i Jiu gi, nia aadea gera ka bobola
'uria lea folosilana na aasi baita na da 'alangia 'ana Aasi Kekeroa. Sulia a
God e iidua na kafo eeri gera ka bobola 'uria fali fololaa iilingia gera fali
fafona gano lalanga. Haia, ma 'ana si kada na tooa i Ejipt gi da tarida kou,
daka lola teefou, sulia a God na e aadea na aasi baita na e toli lau mai faafi
gera.
30 Haia, ma sulia na fiimamanalaa na too Jiu gi laugo 'ana si kada gera
dao 'ana fera i Jeriko, gera ka fali galia na sulufou nae sulia fiu maedani,
sui a God ka kwae oogosia na sulufou nae hae gano.

31 Ma tee geni sesele na e too lao maefera nae Jeriko, na hatana ni Rahab,
nia na aai fiimamana laugo 'ana God. Sulia 'ana si kada roo wane gi a
Moses e ooduda mai daaro dao aagwa mai 'uria daotoolana rigitaa gera
fera nae, ni Rahab ka 'adomi daaro. Sui 'ana si kada na tooa i Jiu gi da
hau teefou 'ana tooa na da aaburongo 'ana a God, ni Rahab daka langi si
haungia.
32 Haia, nau ku mamalo fasi see 'uria na uunulaa naa, sulia e langi kusi
too naa tesi kada 'uria na bae lau sulia na fiimamanalaa gera na tooa mala
Gideon, Barak, Samson, Jefta, David, Samuel, fai gera na profet gi.
33 Sulia na fiimamanalaa gera 'ana a God, bali 'ada gi daka firu liufia
tooa 'oro ni firua lao fera baita gi. Ma teni tooa 'ada da iilia doo 'o'olo gi
ma daka ngalia naa taa gi na God e bae aalualu 'ana. Ma bali 'ada 'ana si
kada gera too garangia na fai 'ae kwasi gi na da 'alangia 'ana lion, langi
dasi 'aleda go.
34 Ma ta bali 'ada lau, sulia na fiimamanalaa gera, na eere 'ago'ago baita
si harufida go. Ma ta bali 'ada lau, na maalimaea gera gi langi gera si
bobola 'uria haumaelilada. Ta bali 'ada da makeso, sui daka rigita lau
sulia na fiimamanalaa gera gi. Daka ramo kada da firu 'ana, ma daka
naga teefou 'ana tooa ni firu gera na maalimaea gera gi.
35 Ma teni geni gi laugo 'ua na mai, na fiimamanalaa gera e baita ma
sulia e 'urinae na wela gera gi na da mae daka tatae faasia na maea.
Haia, ma teni tooa gi lau na da manata mamana 'ana God 'ua na mai na
da dumuli gera. Ma boroi 'ana na maalimaea gera gi da haea tara daka
lukeda lea daka lugasia na fiimamanalaa gera, e langi dasi oolitai manata,
ma gera ka hau fifii 'ani gera lea daka mae. Sui tara a God ka tatae gera
'uria na mouria na e diana ka tasa.
36 Ta bali 'ada, na maalimaea gera gi da faa'ida gera ma daka rabusi
gera. Ma ta bali 'ada, gera ka kani faafida 'ana 'oko halo, sui daka aalu
gera lao beu ni kanilaa.
37 Bali 'ada laugo, da 'ui fouda lea daka mae. Ma teni tooa gi lau da
furi roo kade doo 'ani gera. Ma ta bali 'ada da labu gera 'ana naefe baita
sulia na fiimamanalaa gera. Ma ta bali 'ada na maku na da oofi 'ana naa
'ungana sipsip fai nia gout,)(sulia gera siofaa 'asia go. Ma na maalimaea
gera gi daka iinokesi gera ma daka sinatai gera.
38 Haia, na tooa aabulo ta'a gi lao molaagali naa langi gera si faorana na
toolaa kwailiu fai gera tooa 'o'olo naa gi. Ma teni tooa 'ada gera tafusia
na luma gera gi, daka liu kwailiu go 'ada iilingia na iimola gi langi gera si
too 'ana ta fera. Daka too i laona aanogwou gi, ma i gwou na tolo gi, ma
lao maa 'ufi, ma laona kilu gi laona gano.
39 Haia, God e eele baita 'asianaa faafia na tooa nae gi, sulia na
fiimamanalaa gera. Sui boroi 'ana doo nae gi ka fuli 'ani gera, dasi ngalia
'ua taa gi na a God e bae aalualu 'ana fuagera.
40 Sulia a God e manata sulia doo diana e too 'ua fuaga. Sulia nia ka
dooria tooa nae gi gera ka too maasia eeri gia ka 'ado laugo fai gera, 'ana
si kada nia ka falea na doo diana gi na nia e bae aalualu 'ana.

God a Maa gia.

12

1 Haia, ma na tooa 'oro na da manata mamana 'ana a God 'urinae, nia
iilingia gera too fai gia 'ana si kada nae, ma gera ka aadaada 'uria na taa

naa gi gia ka iilida. Nia naa gia ka eekwatainia na doo gi sui na e lui gia
ma na garolaa gi na e dau rigita faafi gia. Sulia gia iilingia na tooa na da
lalao 'ana labalaa baita. Ma gia ka lalao rigita lea gia ka dao 'ana gula
faasuilaa gia.
2 Ma gia ka lea sulia a Jesus, sulia i nia na gwoufutana fiimamanalaa
gia. 'Ana si kada gera fotoia 'ana 'airarafolo, nia kasi eekwatainia na
kwaidooria a God. Ma nia kasi manata sulia na iidalaa)(sulia maelaa
'urinae. Ma lau 'ana, nia ka manata sulia na eelelaa na tara nia ka too
'ana i langi. Ma 'ana si kada naa, i nia e gwouru naa i bali aolo)('ana lifu
ni gwourua 'ana 'initooa nia a God.

3 Muka manatatoona na 'afetailaa baa gi gera iilida 'ana Jesus 'ana
si kada na tooa ta'a gi da mamagutai nia. Nia naa, na manatalagamu
kasi 'asia sulia na 'afetailaa gamu gi, ma lau 'ana muka faarigitaa na
fiimamanalaa gamu.
4 Sulia boroi 'ana gamu ka firu fai nia na ta'alaa, e langi ta iimola 'ani
gamu gera kasi haungia go sulia na fiimamanalaa nia.
5 E langi musi manata buro 'ana na baea ni kwaiareia baa gi a God e
haea fuagamu na wela nia gi, baa e 'urii, <<Wela nau 'ae, 'oko fafurongo
diana si kada a Lord e ngatafi 'oe. Ma si kada nia ka faatolomai 'oe, na
manatalamu kasi 'asia.
6 Sulia a Lord e ngatafia na tooa gi na nia rakediana fuada. Ma nia ka
falea kwakwaelaa fuana tooa gi na nia aalafaafida haso na wela nia gi.>>
7 I 'aena naa na, lea so tesi taa na e 'afetai gamu ka lio 'ana i tara'ena,
muka faalamainia 'agamu, iilingia a maa gamu naa e falea kwakwaelaa
fuagamu. Na 'afetailaa gamu ka faatainia a God e aade iilingia na wela
nia gi 'ani gamu. Sulia gia haitamana na maa gi sui da falea kwakwaelaa
fuana wela gera gi 'ana teni si kada.
8 Lea so e langi molu si ngalia go ta kwakwaelaa faasia God, iilingia na
wela aai nia gi, tama gamu langi lau na wela fifii nia gi, ma mu iilingia go
'agamu na wela da iiana hala 'ana gi.
9 Ma iilingia na maa gia see gi lao molaagali, 'ana si kada gera falea
kwakwaelaa fuaga, gia ka faabaita gera. E 'urinae gia ka faabaitaa ka tasa
a Maa gia na e too mai langi. Lea so gia ka aade 'urinae, gia ka too 'ana
mouria too firi.
10 Haia, na maa gia gi lao molaagali naa i aano, gera falea na kwakwaelaa
fuaga sulia kada kukuru go 'ana, sulia na malutaa gi daka manata e diana.
Ma na malutana a God ka falea kwakwaelaa fuaga eeri nia ka 'adomi gia,
eeri gia ka lea 'olo laugo iilingi nia.
11 Ma 'ana si kada gia ngalia na kwakwaelaa, gia ka liobukonu sulia gia
manata hasa na kwakwaelaa na doo ta'a. Sui, i buira na kwakwaelaa, gia
ka haitamana tara gia ka too 'ana fanualama sulia na aabulolaga tara ka
'o'olo.

Na bae toolamaia gi lau.

12 'Aena naa na, muka aare gamu i talagamu, ma muka faangasia na
fiimamanalaa gamu.
13 Ma muka lea sulia na tala 'o'olo, eeri na tooa gi na fiimamanalaa
gera gi e makeso dasi lugasia na fiimamanalaa gera, ma lau 'ana na
fiimamanalaa gera gi ka ngasingasia.

14 Haia, muka iiliili 'uria toolaa 'ana fanualama fai nia tooa gi sui. Ma
muka hasi rigita laugo eeri na aabulolaa gamu gi ka 'o'olo teefou. Sulia
lea so na mourilaga e langi si 'o'olo, e 'afetai gia ka rikia a Lord.
15 Molu hasi rigita eeri langi ta iimola 'ani gamu kasi oote nia 'ana na
rakedianalaa a God. Ma langi musi faalamainia ta iimola 'urinae ka labasia
na kwaimaanilaa gamu gi, iilingia ta 'ai baa e too 'ana fuedoo gi ma ka
bubulo ma ka labasia na tooa gi.
16 Ma langi si diana lea ta iimola 'ani gamu na aabulolana e bilia ma ka
lea 'e'ete 'ana faasia God. A Esau e aabulo 'urinae 'ua na mai, sulia na
mamanaa nia wela wane uulunao ka faafoli 'ana 'uria na fanga go 'ana.
17 Ma gia haitamana, i buira naa, a Esau kafi dooria na maa nia ka
faadiana nia. Sui na maa nia e oote nia 'ani nia, ma ka faadianaa 'ana na
haasina, sulia e 'afetai naa fuana 'uria oolilaa fai nia doo gi na e faafoli
sui naa 'ana, sui boroi 'ana nia ka gafegafea maa nia fai nia na aangilaa.
18 Na tala 'uria daolaa siana God na gia lea sulia, e langi kasi uusulia na
tala na koo gia Jiu gi i nao. Sulia na doo na da dao garangia na doo na da
rikia ma daka hamotoona. Sulia i seenae na tolo i Saenae na e haru 'ana
kwesu. Ma ka rorodoa i seenae, ma na ooru ka 'ufu)(rigita.
19 Ma gera rongoa na lingeena bungu ma na lingeena riilaa baita a God.
Ma 'ana si kada tooa nae gi da rongoa na lingeedoo nae, gera ka mou ma
daka 'ingo 'ana haia ka too faasia baelaa lau.
20 Sulia gera mou 'asianaa 'ana baelaa 'urii, <<Lea so ni tei, ma langi na
doo fai 'ae gi boroi 'ana e hamotoona fe tolo naa, tara muka haungia 'ana
'uilana 'ana fou.>>
21 Ma sulia na doo gi na da rikida gi 'ana si kada nae e kwaifaamouri
'asia go, a Moses boro e haea, <<Nau ku lebelebe sulia ku mou.>>
22 Ma i gia 'ana si kada naa, i gia langi si dao garangia na doo 'urinae.
Sulia gia gi dao naa 'ana tolo i Sion, na fera a God na e mouri. I nia naa
na fera baita i Jerusalem mai langi, si gula na figulaa 'ana molee ensel gi
da too 'ana.
23 Gia figu mai fai nia na wela uulunao gi a God na da eele 'asianaa, ma
na hatada da kedea mai langi. Ma gia ka dao naa siana a God, na wane
na e ketoa na tooa gi sui. Ma gia ka dao naa laugo siana na mangoda tooa
diana gi na a God e 'olosida.
24 Ma gia ka dao naa siana a Jesus, na wane na e haungainia na tala
faalu fuaga siana a God na e 'olosi gia. Sulia na 'abuna na e iigwa, tara gia
ka ngalia na doo diana gi liufia na doo gi na 'abuna a Abel e haitamana
ka falea.
25 I 'aena na muka fafurongo diana 'ana baelana God. Sulia na tooa baa
gi da oote gera 'ana fafurongolana a God i seegi aano, gera ka ngalia na
kwakwaelaa baita. 'Urinae laugo, lea gamu ka oote gamu 'ana baelaa nia
faasia langi, tara gamu ka ngalia na kwakwaelaa laugo.
26 E tau na mai, na molaagali naa e gelo sulia na lingee baitalana God.
Sui 'ana si kada naa, nia ka bae aalualu ka 'urii, <<Nau tara ku geloa na
molaagali naa fai nia i langi laugo.>>
27 Ma ta baelaa <<lau>> e faatainia tara a God ka gelo na doo gi na nia
haungainia, ma ka lafuda teefou, eeri na doo gi na e ngado go nia na doo
gi ka too 'ua.
28 I 'aena naa, e too fuaga sui gia ka baelafea a God, sulia gia e too lao
'Initooa na e ngado teefou. Gia ka fooasia God 'ana malutaa na nia ka
dooria fai nia faamoulaa lau.

29 Sulia a God gia e haitamana ka labasia na tooa gi 'ana eere.

Malutaa gi na God e eele sulia gi.

13

1 Muka tasa dongaa 'ana rakedianalaa fuagamu kwailiu, sulia gamu too
go 'ana tee Maa na e too mai i langi, ma gamu ka iilingia na bare waihaasi
gi.
2 Langi musi manata buro 'ana na gonitailana na tooa dao gi. Sulia
teni tooa na da iili 'urinae daka gonitainia na ensel gi, sui boroi 'ana dasi
haitamana.
3 Haia, musi manata buro laugo 'ana tooa na da too lao beu ni kanilaa.
Muka aadasuli diana 'ani gera, iilingia mu too fai gera lao beu ni kanilaa.
Ma muka 'adomia laugo na tooa na da too 'ana 'afetailaa gi iilingia mu too
laugo 'ana 'afetailaa fai gera.
4 Haia, e diana fuana i gamu sui muka faabaita na oofuofua 'ana
kwaisitoolalaa. Nia e diana fuana gamu sui gamu ka too faasia na garolaa
'ana ooea. Sulia God tara ka falea na kwakwaea fuana ni tei na aabulolana
e bilia ma ka ooeoe.
5 Haia, muka suusuli gamu, aata na doorilaa gamu 'ana malefo ka baita.
Ma lau 'ana, muka eele sulia na taa gi na mu too 'ana gi. Sulia a God e
haea, <<I nau tara kusi lea faasi gamu, ma nau tara kusi lugasi gamu.>>
6 I 'aena naa, gia ka bae rara'a 'urii, <<A Lord naa na wane na e 'adomi
nau. I 'aena na tara kusi moungia tesi taa na iimola gi go 'ana daka iilia
'ani nau.>>
7 Langi musi manata buro lau 'ana tooa baita gamu gi mai nao na da
faarongo 'ana baelana God fuagamu. Muka manata sulia na mouria diana
gera gi fai nia na maelada. Ma muka iilifainia na fiimamanalaa gera gi.
8 Sulia a Jesus Christ e totoo si oolisi. Nia e too go 'ana iilingia baa 'ua
mai, i tara'ena, ma si kada e too 'ua mai too ka tau.
9 Ma muka too faasia na manata mamanalaa lau 'ana faatolomaia 'e'ete
gi na e langi si mamana na da faatolomai gamu 'ana. Na rakedianalaa a
God tara ka faarigita na mangoga, ma e langi lau na kwaieresia sulia na
fanga gi. Sulia na kwaieresia gi 'urinae e 'afetai ka 'adomia tooa gi na da
roosulia.
10 Haia, na fataabu gera Jiu gi na dasi manata mamana 'ana Christ, e
langi dasi too go 'ana mamanaa 'uria na 'anilana na kwaisuusia gia gi.
11 Gamu mu haitamana kada na tooa Jiu gi da falea kwaisuusia sulia
gera dooria na faafaalulada faasia na garolaa gera gi, na Fooanigwou e
ngalia mai na 'abu na doo fai 'ai gi i laona na <<gula aabu fifii>> i laona
Beu Aabu. Haia ma na nonidoo gi na da kwaisuusi 'ana, gera ka naarea i
maa faasia la fera.
12 Ma nia na aadea laugo a Jesus e mae i maa 'ana fera Jerusalem, eeri
ka faafaalua na tooa faasia na garolaa gera 'ana na 'abuna.
13 I 'aena naa, gia ka lea laugo i maa faasia la fera i Jerusalem eeri gera
ka faa'ida gia iilingia gera iilia fuana.
14 Sulia i gia langi gia si too go 'ana fera gia la molaagali. Ma lau 'ana,
gia ka kwaimaasimaasia tesi kada na e ni 'ua mai tara gia ka too laona
fera na tara ka dao mai.
15 Nia naa, gia ka baelafea a God 'ana si kada gi sui. Na baelafelaa gia
naa na falelaa gia fuana a God, sulia a Jesus, na wane na gia haea 'ana a
Lord gia.

16 Muka too faasia na manata burolaa 'ana iililaa diana ma na 'adomilaa
gamu kwailiu. Sulia na aabulolaa 'urinae na e iilingia na kwaisuusia gi na
a God e eele sulia.
17 Muka roosulia na tooa naonao gamu gi. Gera aadasulia na mango
gamu gi, ma langi dasi mamalo 'ana, sulia tara a God ka ketoda sulia na
raolaa ta'a gera gi. Ma lea so muka roosulia na baelaa gera gi, tara gera
ka eele baita faafia na raolaa gera gi. Ma lea so gamu si roo go suli gera,
tara gera ka liobukonu faafia na raolaa gera gi, ma e 'afetai gera ka 'adomi
gamu.
18 Haia, muka tasa dongaa 'ana fooalaa fuamelu. Gemelu haitamana
tesi doo ta'a si too go laona aabulolaa gemelu gi, sulia melu hasi go 'amelu
'uria iililana doo diana gi 'ana si kada gi sui.
19 Ma i nau ku gani gamu, muka fooa fuagu, eeri a God ka oolifai 'ali'ali
mai 'ani nau siagamu.

Na fooalaa.

20 A God naa e taea a Lord gia Jesus faasia na maea. Ma sulia na
kwaisuusia Jesus 'ana maelana, nia ka aalua na wane na e aadasuli gia
iilingia ta wane ka aadasulia na sipsip nia gi. Ma a God e haungainia
laugo na tala faalu 'ana kwaisuusia Jesus. Ma na tala nae ka langi si sui.
21 Haia, nau ku fooa eeri a God na e falea fanualama tara ka falea na doo
diana gi sui na gamu mu dooria eeri muka iilia na kwaidooria nia. Ma nau
ku fooa laugo eeri a God ka iilia fuaga na taa gi na nia e eele faafia, sulia
a Jesus Christ. Ma gia ka baelafea a Christ too ka tau too ka tau! Amen.

Baelaa 'i'isi.

22 Waihaasi gi 'ae, nau ku ii 'ani gamu haia muka fafurongo ni harofaia
'ana baelaa ni kwaiareia nau naa gi fuagamu. Sulia na kekedelaa nau naa
kasi tekwa go.
23 I nau ku dooria faarongo gamu na waihaasi gia Timothy e haga naa
faasia na beu ni kanilaa. Lea hasa nia ka dao 'ali'ali mai see, tara kuka
talai nia fai nau 'ana si kada ku dao kou 'ana.
24 Muka falea baelaa diana gemelu fuagera tooa naonao gamu gi sui ma
fuagera tooa a God gi sui na gera too siamolu. Na waihaasi gia faasia i
Itali da falea laugo baelaa dianaa gera gi fuagamu.
25 Nau ku fooa eeri a God ka tasa dongaa 'ana rakedianalaa nia fuagamu
sui.

NA KEKEDELAA FAASIA A JAMES
Si baea totongenao.

1 I nau a James na wane ni rao a God ma a Jesus Christ na Lord. Si
baelaa diana fuagamu na tooa a God gi sui, na gamu too tagala i laona na
molaagali sui.
2 Nau ku alangi gamu ana na haasigu gi sulia a God naa na Maa gia
sui. Si kada gamu daotoona na iilitooa e'ete kwailiu oro gi, muka manata
agamu hasa si doo nae e diana fuagamu.
3 I gamu mu haitamana, lea so muka manata mamana lea dongaa, boroi
ana muka daotoona na iilitooa urinae gi, na manata mamanalaa gamu ka
rigita asianaa sulia na doo nae gi.
4 Nia naa, musi mamalo uria manata mamanalaa, ma tara a God ka falea
si malutaa o'olo na nia e dooria fuagamu, ma langi musi kukuru ana tesi
doo na e lea faasia a God.
5 Haia, lea so ta wane ani gamu ka langi si too ana liotoolaa, nia ka gania
a God, ma tara a God ka falea fuana. Sulia a God e eele asianaa uria na
falelanalaa mai si doo oro gi, ma i nia kasi ngatafia ta wane na e gania.
6 Sui, boroi ana ka urinae, lea ta wane ka gania a God, nia ka manata
mamana ngado naa tara a God ka falea fuana. Ma lea ta wane kasi manata
mamana ngado urinae, nia e iilingia na nafo i aasi baa na ooru e oorufia
ma ka nanafolaa.
7-8 Na wane urinae, nia e too ana roo si lio, sulia na manatalana langi
kasi too ngado ana tee si doo. Sulia nia urinae, nia kasi manata hasa tara
a Lord ka falea tesi doo fuana.
9-10 Haasigu gi ae, boroi ana teni wane ani gamu daka siofaa ma teni
wane ani gamu daka rikidoo, i gamu sui go muka eele, sulia a God e
faabaitaa na tooa siofaa gi, ma ka faato'oua na tooa rikidoo gi. Boroi ana
ta wane ka todadoo baita, na doo oro nia gi tara ka funu iilingia na tage
ai diana gi na da taga, sui ma daka too go sulia si kada kukuru.
11 Si kada na hato e tae mai ma ka agofia na tage ai nae gi, daka kuku,
ma daka mae na ada ma daka asi gera i hae gano, ma na aada dianalada
baa ka langi na ana laugo ada. Urinae laugo, tara nia ka mae si kada nia
ka iilia ua go ana si raoa ni tooda malefoa nia.

12 Oilakea fuana na wane na e daotoona na iilitooa oro ma na manata
mamanaa nia ka ngado go ana. Sulia, si kada na wane e manata mamana
ngado i laona na iilitooa gi, tara a God ka falea na mouria faalu fuana. Na
mouria faalu nae, a God e bae aalualu sui na ana fuada na tooa gi na da
rakediana ana.
13 E langi si diana fuana ta wane ka manata hasa a God naa na e falea
na iilitooa naa fuana uria na iililana si doo na e ta'a. Langi si diana nia
ka manata urinae, sulia a God e afetai ka iilitoona ta wane uria na iililana
ta si doo na e ta'a, ma ka afetai laugo so ta wane ka iilitoona a God ana si
doo na e ta'a.
14 Na wane e iilia si doo ta'a sulia nia e roosulia na kwaidooria ta'a nia
i talana.
15 Ma si kwaidooria ta'alaa nae tara ka baita ma tara nia ka hau ana doo
ta'a gi asianaa, ma si kada si doo ta'a nae gi e baita, tara ka falea na maea.

16 Nia naa, haasi gi diana nau ae, langi musi manata garo sulia si doo
nae gi.
17 Sulia na doo gi sui na e diana, e ita mai faasia a God i langi. Ma e
afetai haso a God ka talana tolofana. Sulia nia langi kasi iilingia na doo gi
lofo halo na e haungaida ma daka tala mai, ma daka oolisi, ma daka aalua
rodoa.
18 A God e fili gia ana si baea mamana nia, eeri gia ka baita naa, liufia
na doo gi sui na nia e haungainida.

19 Haasi diana nau gi ae, muka manata diana sulia na baelagu naa: muka
noni maabe uria na fafurongolana. Ma langi musi ali'ali uria na baelaa,
ma langi musi rakehasu ali'ali.
20 Lea ta wane e rakehasu, afetai ka iilia si doo o'olo gi na a God e dooria.
21 Nia naa, muka lugasia na aadelaa ta'a ma na aabulolaa ta'a gamu gi
sui. Muka faato'ou gamu i talagamu ma muka noni maabe uria na aadelaa
sulia na baelana a God na e aalua naa laona na ruruu gamu, ma ka bobola
naa fai nia ka faamouri gamu.
22 Langi musi suge ani gamu i talagamu, aata muka manata haso na
rongolana go ana si baelana God e diana. E langi nae! Langi musi
fafurongoa go agamu baelana a God gi, ma muka iilia si doo gi na e haea.
23 Na wane na e rongoa go ana si baea naa gi, ma ka langi si iilia go si
doo gi na nia e rongoa, i nia e iilingia ta wane na e bubungia na nununa
maana i laona doo ni iironunulaa.
24 Haia, na wane nae, i buira nia ka riki nia diana i talana nia, nia e lea
na ana, ma ka manata buro ali'ali na ana ana na maana e aada utaa baa.
25 Sui taa, na wane na e aadaada diana i laona na kwaieresia nia a God
gi, ma ka iilia si doo gi na kwaieresia gi da haea, ma kasi rongoa go ana
ma ka manata buro, tara a God ka faadianaa si doo gi sui na nia e iilia.
Sulia na kwaieresia a God gi da diana teefou ma daka faanonilaa ana tooa
gi.
26 Boroi ana ta wane ka manata haso nia e lea naa sulia na tolofana a
God, sui nia langi kasi aade diana sulia doo gi na nia e haea, nia e fooasia
o'oni go ana, ma ka suge nia go ana i talana.
27 A God na Maa gia e haitamana na wane na e fooasia mamana ana,
nia ka iilia si doo diana gi fuada na tooa gi iilingia adomilada na aai oru gi
ma na wela iinomae gi na da too ana afetailaa. Na wane urinae, nia langi
kasi faalamainia na doo ta'a gi lao molaagali uria nagalanalaa na tolofaa
diana nia gi.

Si taa naa na tooa ka iilia fuada na tooa gi sui.

2

1 Oote haasigu gi ae, sulia i gamu mu manata mamana ana a Jesus Christ
na Lord diana gia, langi musi ketoa na tooa gi ana rikilana go ana i bali
maa.
2-3 Lea so ta roo wane daaro dao mai ana na figulaa gamu, ta wane na
wane todadoo ma ta wane aai ka siofaa. Na wane todadoo nae e oofi ana
maku diana gi asianaa ma ka aalua na kome diana ana gold i kakauna
abana. Ma si kada molu rikia ana, molu ka manata baita ana, ma muka
bae urii, <<I oe o lea mai oko gwouru diana amu i seenaa.>> Sui, na wane
aai baa e siofaa, e oofi kakari go mai ana. Ma muka bae urii, <<Take amu,
ma langi oko gwouru boroi amu ana i hae gano i ninimana aegu naa.>>

4 Haia, si aadelaa urinae na mu garo ana, sulia mu tookita na tooa gi
urinae ma mu ketoda sulia na manatalaa ta'a gamu gi.
5 Nia naa, oote haasi diana nau gi ae, muka rongo. A God e filia na tooa
gi na da siofaa i bali ana molaagali hai so daka too ana manata mamanalaa
baita. Ma nia ka filia tooa urinae gi hai daka too ana na Initooa na i nia e
bae aalualu sui na ana uria falelana fuada na tooa gi na da rakediana ani
nia.
6 Sui, i gamu naa mu uuri asianaa faafia na tooa siofaa gi. Utaa? Ni tei
na e iilia na ta'alaa fuagamu ma ka ngali gamu uria na ketolaa? Na tooa
todadoo naa gi naa!
7 Ma utaa? Gamu manata haso ni tei na e nagaa na hata diana nia a
Christ na wane na e nauhata ani gamu? Na tooa todadoo naa gi naa!
8 Haia, ma e diana fuana muka roosulia na kwaieresia baita ka tasa na
e faasia a Lord. Nia e haea i laona na Kekedelaa Aabu gi urii, <<Muka
rakediana fuana tooa gi sui ka iilingia laugo na mu rakediana fuagamu i
talagamu.>>
9 Sui lea so gamu ka ketoa na tooa gi ana rikilana go ana i bali maa tama
i gamu mu garo nae. Na kwaieresia gi naa na e faatainia gamu aadea doo
ta'a.
10 Boroi ana ta wane ka iilia na doo gi sui na kwaieresia gi naa e haea,
sui taa, lea so tee si doo go ana kwaieresia nae gi na wane nae kasi iilia,
nia e oia na ana na kwaieresia nae gi sui.
11 Sulia a God na e bae urii, <<Ka langi musi ooe,>> ka bae laugo urii,
<<Langi musi hauwane aai.>> Lea so ta wane kasi ooe boroi, ma ka
hauwane, i nia ka oia na ana na kwaieresia gi naa.
12 Na kwaieresia gi naa e faanonilaa na tooa gi, ma na kwaieresia nae
gi laugo na a God tara ka keto gamu ana. Nia naa, muka aadaada diana
uria si taa gi na gamu haeda ma si taa gi na gamu iilia.
13 Sulia si kada a God e ketoa ana tooa gi, nia langi kasi kwaimanatai
fuana ta wane na e langi si kwaimanatai fuana wane ete gi. Ma na wane
aai na e kwaimanatai ma ka aade diana fuana tooa gi, tara a God ka
manatai nia ma ka aade diana fuana si kada nia ka ketoa na tooa gi.

Na faatailana na manata mamanalaa ana a God.

14 Haasigu gi ae, e langi si diana fuana ta wane ka haea nia e manata
mamana ana a God, lea nia langi kasi iilia go tesi doo diana gi uria na
faatailana na manata mamanalaa nia. Sulia na manata mamanalaa urinae
e afetai ka faamouri nia.
15 Lea ta haasi amu ma langi waiwane e langi too ana tesi maku ma langi
tesi fanga,
16 ma muka bae urii go agamu fuana, <<E langi osi manata a'abo lau, o
lea ma oko oofi diana ma oko fanga aabusu amu,>> sui langi musi falea
go tesi doo uria na adomilana. Utaa? Gamu manata hasa na baelaa o'oni
urinae ka adomi nia nae? E langi.
17 Nia naa, lea ta wane e haea i nia e manata mamana ana a God, sui ma
ka langi si iilia go tesi doo diana, na manata mamanalaa urinae e langi si
mamana ma ka mae.
18 Ta wane e haea oto urii, <<Teni tooa gi gera ka manata mamana ana a
God, ma teni tooa aai gi daka iilia doo diana gi.>> Haia, i nau ku haea, lea
ta wane ka langi iilia na doo diana gi, nia faatainia na manata mamanalaa
nia ana a God ka langi si mamana. Sulia na wane na e manata mamana,
tara ka faatainia laugo na manata mamanalaa nia ana aadelaa diana gi.

19 Nau ku haitamana i gamu mu manata mamana hasa tee God go na e too, ma si doo nae e diana naa nae. Haia, ma na aagalo ta'a gi boroi da manata mamana laugo ana si doo nae, ma si doo nae na e aadea gera ka mou ma daka lelebe.
20 Langi musi nue! Nau ku faatainia fuagamu, lea ta wane haea i nia e manata mamana ana a God, sui ka langi si iilia go tesi doo diana, na manata mamanalaa urinae e o'oni go ana.
21 Gamu haitamana naa i gia futa ana na kwalafaa a Abraham. Uria taa na a God ka haea a Abraham naa na wane o'olo? Si doo diana na nia e iilia na e aadea nia ka urinae. Sulia i nia e aalua na alakwa nia i fafona fuliere uria na kwaisuusilaa nia fuana a God.
22 Gamu mu riki folaa ana nae, na a Abraham e manata mamana ana a God ma ka iilia laugo si doo diana. Ma si doo diana nae na naa nia e iilia naa ka aadea na manata mamanalaa nia ka fono.
23 Ma si doo diana na a Abraham e iilia, ka faamamanaa na Kekedelaa Aabu gi baa e urii, <<A Abraham e manata mamana ana a God, nia naa a God ka haea ana nia na wane o'olo, sulia na manata mamanalaa nia.>> Nia naa, gera alangia ana na wane kwaimaani a God.
24 Muka aada haitamana, si kada na wane e iilia si doo e diana, nia naa tara a God kafi alangia ana na wane o'olo. Langi lau sulia na manata mamanalaa tee bali go ana taifilia.
25 Ni Rahab na geni ooeoe baa e urinae laugo. I nia e gonitainia na roo wane baa gi Jiu na a Josua e ooduda. Sui i buira, nia ka adomida eeri daaro ka tafi sulia ta tala e'ete na ana. Nia naa, sulia si doo diana nae gi ni Rahab e iilia, e aadea ni nia ka o'olo i mamana a God.
26 Nia naa, iilingia na nonidoo na e langi ta aanoedoo i laona, na nonidoo nae e mae, na manata mamanalaa na ta wane ka haea nia e manata mamana ana a God, sui kasi iilia go tesi doo diana, nia e urinae laugo. Na manata mamanalaa nia e langi si mamana.

Na baelana tooa gi.

3

1 Oote haasigu gi ae, muka aadaada diana, aata teni tooa oro gi ani gamu daka hasi rigita uria na haulaa ana wane faatolomaia gi. I gamu haitamana, i gami na tooa gi na mi faatolomai fuada na tooa gi, naa na a God tara ka keto gami ka liufia na tooa gi sui.
2 I gia sui go gia aade garo ana si kada oro. Sui, lea ta wane ka langi si garo ana tesi doo na i nia e haea, i nia naa na wane o'olo teefou. Ma i nia e bobola fai nia na olosilana na mourilana i talana eeri nia ka iilia go ana si doo diana gi.
3 Na fakana na tooa gi si lifu to'ou ana go ana ana na nonina na tooa gi, sui taa nia e bobola uria baita usia na noni teefou. Nia iilingia ta kade halo to'ou baa da aalua i fakana na hosi, ma daka bulasia ana hosi baita ana si kade halo to'ou nae, hai ka lea ana si lifu go ana na da dooria ka lea uria.
4 Ma si rebe doo to'ou ni aasomilana na faka e urinae laugo. Boroi ana na faka ka baita ma na ooru baita ka kwaea, na rebe doo to'ou nae ni aasolaa e bobola go ana fai nia na tarilana na faka nae hai ka lea sulia na manatalana na wane na e baita ana ngalilana na faka.
5-6 Na fakana ta wane e urinae laugo, sulia boroi ana na doo to'ou, nia hae baita sulia na doo baita gi.

Na fakana na tooa gi e iilingia laugo na eere. Boroi ana si nanafui eere,
e haru lea ka harufia go ana ta si maasu baita. Na fakana tooa na e fungu
ana na doo ta'a oro gi urinae laugo. Nia si lifu to'ou go ana ana na noniga,
sui taa, e bobola go ana uria na nagalana mourilaga teefou. Sulia si doo
ta'a gi na tooa gi da haeda e ita mai faasia a Satan, ma ka suungia na
mouria na wane ma ka bobola ka haungia.
7 Na tooa e faamanatainia na doo mouri kwasi gi ana fai ae ma na manu
gi ma na loi gi ma na iia gi.
8 Sui, na tooa gi e langi dasi too go ana ta rigitaa uria na faamanatailana
na fakana i talana. Sulia na fakana tooa e ta'a asianaa ma langi ta wane
si bobola uria olosilana. Ma na faka e haea si doo bubulo gi uria na
haumaelilana na tooa.
9 Ana na fakaga naa, gia baelafea ana Lord na Maa gia, ma gia ka kwala
laugo ana teni tooa aai na a God e haungaida ka iilingi nia laugo.
10 Na baelaa diana gi ma na baelaa ta'a gi go da haga mai faasia tee faka
e doo nae go. Haasigu gi ae, si doo urinae e langi kasi diana.
11 Na kafo fai nia na aasi e afetai daaro ka haga mai faasia tee mae busu
go.
12 Ma e afetai na kafo ni gwoulaa ka ita mai faasia na aasi. Ma na ai
na da alangia ana na figi e afetai ka fungu ana na fufue doo gi ana ai na
da alangia ana na oliv. Ma na oko na da alangia ana na grep e afetai ka
fungu ana na fufue na figi.

Na liotoo faasia a God.

13 Haia, ni tei ani gamu na e haea nia e too ana na liotooa ma ka
haitamana na doo oro gi? Na wane nae ka faatainia na liotoo nia ma
na haitamadoolaa nia ana na iililana si doo diana gi ma nia ka faato'ou
ani nia i talana.
14 Ma sui, lea na liogamu gi ka fungu go ana ana na kwaifiia ma na
rakehasua ma na hasi ta'alaa, langi musi faabaita gamu ma langi musi
suge ana na mamanaa.
15 Na liotooa urinae langi si lea mai faasia i langi. Nia na doo laona
molaagali go ana ma a Satan na e falea.
16 Si kada na liona na tooa na e fungu ana na kwaifiilaa ma na hasi
ta'alaa, ka fainuia go ana na doo gi sui ma na doo ta'a oro na ka fuli laugo.
17 Sui taa, na wane na e too ana na liotooa na e ita mai faasia a God,
e langi si iilia tesi doo na e ta'a, ma nia naa na doo initoo ka tasa. Ma e
langi si doori firu. Nia ka gwaromaabe ma ka kwaimaani diana fai nia
na tooa gi sui, ma ka too ana kwaimanatailaa fuana tooa gi, ma ka aade
diana fuada, ma ka langi si ketoa na tooa ana rikilana go ana i bali maa,
ma ka langi si suge ana na aabulolaa nia.
18 Na fanualama e iilingia na mige doo. Na tooa gi na da luia na tooa
faasia firulaa, i gera naa na tooa da fasia na mige doo nae. Ma gera ka
gonia na aabulolaa diana.

4

1 Haia, ma ni gamu haitamana si doo na e aadea muka oolisusuu ma
muka doori firu? Si manatalaa naa uria na doorilana na doo oro gi
fuagamu i talagamu naa na e aade urinae ani gamu! Si manatalaa ta'a
urinae gi e firu fai nia na manatalaa diana gamu gi.

2 Nia naa, muka dooria asianaa na doo oro gi, sui ma e langi musi too
ana, nia naa muka doori hauwane. Ma si kada e langi musi ngalia na doo
gi na mu dooria asianaa, gamu muka hafali oolisusuu naa ma muka firu
na agamu. Utaa? I gamu mu haitamana si doo na e aadea musi too ana
si doo gi na mu dooria? Si doo nae e urinae sulia e langi musi gania go a
God uria.
3 Sui boroi ana muka gania a God uria tesi doo, e langi musi ngalia, sulia
na aena muka gania e ta'a. Ma muka dooria go agamu si doo gi na e falea
na noni hahalalaa fuagamu i talagamu go ana.
4 Ma muka lea aata go agamu faasia a God, iilingia ta inite aai na e lea
aata go ana faasia na aarai nia. Lea muka kwaimaani fai nia na molaagali,
haia muka maalimaea fuana a God. Sulia lea so ta wane ka dooria ana
na lealaa sulia na manatalaa i laona molaagali, e afetai nia ka lea sulia na
manatalaa nia a God. Utaa? Gamu langi si haitamana go si doo naa?
5 Na Kekedelaa Aabu gi da haea na aanoedoo na a God e aalua ani gia e
too ana na kwaidooria na e rigita uria na doorilana na doo oro e'ete gi. E
utaa? Gamu manata haso na baea na doo o'oni go ana? Langi.
6 Ma sui boroi ana ka urinae, na rakediana nia a God e baita ka liufia si
doo naa. Nia naa, na Kekedelaa Aabu gi ka bae ka urii, <<A God e oote nia
ana wane na e faabaita, ma ka rakediana ana na wane na e faato'ou nia i
talana.>>
7 Nia naa, muka faato'ou gamu i tala gamu ma muka iilia si doo gi na a
God e haea. Ma muka firu rigita usia a Satan hai ka tafi faasi gamu.
8 Haia, ni gamu muka idu mai garangia a God eeri ni nia laugo ka idu
mai garangi gamu. Sulia si kada naa, na doo ta'a oro gi gamu mu iilia, nia
naa muka lugasia! I gamu mu iilia na doo diana gi si kada na tooa da riki
gamu go ana, sui na mouria gamu gi e bilia ua. Muka faafaalua na mouria
gamu gi!
9 Gamu muka liobukonu ma muka aangi uria si doo naa. Sulia e langi
si bobola hai muka waela ma langi muka eele.
10 Ma muka faato'ou gamu i maana a Lord eeri nia tara ka faabaita
gamu.

11 Haasigu gi ae, muka too faasia na hae ta'alaa ana ta wane aai. Haia,
lea so muka hae ta'a ana ta wane na e manata mamana ana a Christ laugo,
ma lea so muka keto nia, gamu mu hae ta'a na ana ma muka ketoa naa na
kwaieresia a God gi. Ma si kada gamu ketoa na kwaieresia naa gi, gamu
langi lau na tooa gi uria na roosulilana na kwaieresia. Ma mu aalu gamu
i tala gamu ana na tooa gi uria na ketolana na kwaieresia gi.
12 Utaa? Gamu manata agamu haso i gamu naa na a God, hai muka
ketoa ta wane? A God naa na e falea na kwaieresia gi, ma i nia taifili nia
go na e bobola fai nia na faamourilaa ma na haungilana wane.

13 Teni tooa ani gamu mu haungainia tee doo laona na manatalagamu
muka bae urii, <<I tara'ena ma langi i bobongi mika lea naa uria tee fera
baita. Ma tara mika too mai seenae sulia ta tee fe ngali, hai mika iilia raoa
agami gi uria todalana malefo oro gi.>>
14 Haia, ma ni nau ku haea fuagamu, langi ta wane ani gamu kasi
haitamana tesi taa na ka dao fuana i bobongi. Sulia gia ka iilingia go
aga ta dasa na e hagatafa mai ma na tooa gi daka rikia, sui ka funu laugo
ana.

15 Si doo na so molu ka haea e urii, <<Lea so a God ka faalamainia, gia
ka mouri aga, ma gia ka iilia aga si doo na gia manata ana.>>
16 Sui taa, i gamu naa mu faabaita gamu asianaa ma muka baelafe gamu
go ana i tala gamu. Si aadelaa urinae na e garo asianaa.
17 Nia naa, lea ta wane ka haitamana go ana si doo o'olo gi ni iililana ma
ka langi si iilia go, i nia e aade ta'a naa.

Na tooa gi na da rikidoo.

5

1 Haia, i gamu na tooa gi na mu todadoo, muka aangi baita na ana si
kada naa. Sulia na ta'alaa na totoo ka toe gamu e baita asianaa.
2 Sulia na todadoo gamu gi ka fura. Ma na maku gamu gi, na subu gi da
anida naa.
3 Ma na malefo gamu gi ka bura sui naa laugo. Haia, ma si buralaa naa
tara ka ania na mariko miu iilingia na eere, sulia e faatainia gamu mu
garo asianaa. Sulia ana fe dani i'isi naa gi, mu figua na todadoo gamu gi.
4 Muka fafurongo ana na aangilaa na wane ni rao gamu gi na da rao i
laona na raoa gamu gi i hara, sulia i gamu mu foli fefe ani gera ana si kada
gi sui ana na fofolia gera gi. Ma a God na Lord gia na e rigita ka tasa, nia
ka rongoa sui naa na aangilaa gera na wane ni rao nae gi.
5 Haia, ana si kada naa, gamu todadoo na doo diana oro go asianaa. Ma
gamu mu too ana na doo nae gi ma muka eele asianaa sulia. Sui muka
iilingia na bulumakau na da faakobua, hai so ka bobola fai nia fe dani na
daka haungia ana.
6 Ma i gamu mu olea ma muka haungia na tooa o'olo gi, sui boroi gera
langi dasi suusi gamu go.

7 Haasigu gi ae, muka fefelete ma muka kwaimaasi fuana fe dani a Lord
ka dao mai. Muka manata fasi sulia si kada na wane e rao i hara, nia e
fefelete maasia na uuta hai ka aru fasi, sui kafi kwaimaakwali maasia na
gonidoolaa.
8 Gamu laugo muka fefelete. Muka manata ngado go agamu, sulia na
maedani a Lord uria daolaa mai e garangia naa.
9 Haasigu gi ae, langi musi ugainia ta haasi agamu, aata a God ka keto
gamu. Sulia a God e kwaimaasi sui naa uria na ketolana na tooa gi sui.
10 Oote haasigu gi ae, mu manata fasi sulia na profet baa gi i nao, baa
da bae talana a God. Sui boroi ana na tooa gi daka iilia na doo ta'a oro gi
fuagera, na manata mamanalaa gera ka ngado go ana. Haia, ma ni gamu
laugo, muka aade iilingi gera.
11 Gia ka haitamana, i gera da eele sulia da manata mamana ngado.
Muka rongoa sui naa na uunuunua baa sulia a Job. Na doo ta'a oro asianaa
baa e daotoona nia, sui ka manata mamana go ana ana a God. Ma i buri,
a Lord ka aadasulia, sulia a Lord e kwaimanatai fuana na tooa gi, ma ka
dooria asianaa na adomilana tooa gi.
12 Haasigu gi ae, si doo baita fuana muka haitamana e urii, langi musi
bae aalualu urii, <<E mamana mai i halo>>, ma langi muka bae urii, <<E
mamana mai i laona molaagali naa,>> langi tesi doo lau. Ma lea mu
haitamana si doo nae e mamana, muka bae urii, <<E mamana.>> Ma lea
so muka haitamana si doo nae e langi si mamana, muka bae urii, <<E langi
si mamana.>> Ma lea so e langi musi roosulia si doo naa, tara a God ka
falea na kwakwaelaa fuagamu.

13 Ma lea ta wane ani gamu ka too ana ta afetaia, nia ka fooa. Ma lea so
ta wane ka eele asianaa, nia ka iilia na nguu ni baelafelaa fuana a God.
14 Ma lea so ta wane ani gamu ka matai, nia ka gania na wane naonao
gi ana na soefaataia hai daka fooa fuana ma daka gwaia ana na hatana a
Lord.
15 Ma tara a God ka faa'akwaa tooa matai nae sulia da fooa fuana ma
daka manata mamana ani nia. A God ka gura nia, ma na aadelaa ta'a nia,
tara a God ka manata luke nia uria si doo nae.
16 Nia naa, na garolaa gamu gi sui, muka faatalo ani gamu kwailiu i tala
gamu, ma muka fooa fuagamu kwailiu eeri gamu akwaa lau. Na fooalaa
nia na wane diana e rigita ma ka mamana.
17 Na profet Elaeja, nia na wane go ana laugo iilingi gia. Sui si kada baa
i nia ka fooa rigita fuana a God eeri ka faasuia na uuta baa, na uuta ka
langi si aru sulia na oolu fe ngali ma oono fe sinali.
18 Ma i buira, nia ka fooa lau fuana a God eeri ka falea lau mai na uuta,
ma na uuta ka aru lau, ma na doo gi sui i fafona hae gano daka tae, ma
na fufuedoo ka too lau.
19 Haasigu gi ae, lea ta wane ani gamu ka lea garo faasia na faatolomailaa
mamana, e diana asianaa e tala ana ta wane ani gamu ka oolifainia.
20 Sulia si kada gamu aade urinae ani nia, gamu mu adomi nia nae, hai a
God ka faamouria na mangona faasia na maea, ma ka manata lukea faasia
na aade ta'alaa oro nia gi.

EETANA SI KEKEDELAA FAASIA PETER

1 Faasia a Peter, na aposol a Jesus Christ.

Nau ku kekede fuagamu tooa na a God e aadafili gamu ma muka too mala tooa da too hala ma muka tagalafia la lolofaa i Pontus, Galesia, Kapadosia, Asia, ma i Bitinia.

2 A God na Maa e aadafili gamu sulia na kwaidooria nia, ma na Aanoedoo nia e aadea muka aalua tooa aabu, uria roolaa sulia Jesus Christ ma uria na faafaalulaa gamu ana abuna.

Haia, nau ku fooa fuana a God eeri ka rakediana fuagamu ma ka falea fanualama fuagamu.

3 Gia ka baelafea a God ma na maa nia Lord gia Jesus Christ. Sulia na kwaimanatailaa baita a God, nia ka falea na mouria faalu fuaga ana tataelana Jesus Christ faasia na maea. Urinae gia ka bobola na uria kwaimaasi ngadolaa uria na doo diana gi.

4 Gia ka kwaimaasi uria na doo diana gi na a God e aade aagau ana fuana tooa nia gi. I nia e taingainia na doo nae gi fuagamu mai i langi, si gula e afetai tara ka fura, ma e langi tara ka ta'a, ma e totoo kasi funu.

5 Haia, ma sulia ana na fiimamanalaa gamu, a God ka folo usi gamu ana mamanaa baita nia eeri muka maasia na mouria na a God e aade aagau ana uria na faatailana ana fe dani isi.

6 Muka eele agamu sulia si doo naa, sui boroi ana muka liobukonu ana si kada to'ou naa sulia na iinokesia oro gi na mu liu ana.

7 Aena gamu ka daotoona afetaia gi haia ka faamamanaa na manata mamanalaa gamu e mamana. Na gold boro, na doo haitamana gera ka labasia boro, da faa'ago'ago baita fasi ana i nao haia daka lafua na doo gi na langi lau na gold mamana. Ma urinae laugo, na fiimamanalaa gamu, na e diana liufia na gold, a God tara ka iilitoona laugo hai ka too firi. Nia naa, tara muka ngalia si baelafea ma si initooa ma si manata baitalaa ana fe Dani na Jesus Christ ka dao mai ana.

8 Mu rakediana fuana a Christ, sui boroi ana e langi musi rikia ua. Ma muka manata mamana ana, sui boroi ana e langi musi rikia ana si kada naa. Nia naa, muka eele ana eelelaa baita na langi ta baea kasi bobola uria bolangailada ana.

9 Muka eele urinae, sulia mu ngalia na mouria firi fuana na mango miu. Ma na mouria firi nae, nia na doo mu kwaimaasimaasia sulia na fiimamanalaa gamu.

10 Haia, ma sulia na mouria firi naa na profet gi gera ka nani diana ana. Ma gera ka bae nao sulia na falelaa nae na a God tara ka falea fuagamu.

11 Ma gera ka hasi uria daotoolana si kada taa na tara a God ka faamouria na tooa gi, ma nia ka faamouri utaa ana. Sulia na Aanoedoo a Christ e nii ani gera, ma ka faatainia hasa tara a Christ ka nonifii ma tara nia ka initoo i buira.

12 Ma a God ka faatainia fuana na profet nae gi haso na raolaa gera langi lau na doo fuada, ma lau ana na doo uria adomilaa gamu. I gera bae sulia doo gi na mu rongoa ana si kada teni tooa da ainitalongaia na Faarongolaa Diana. Na Aanoedoo Aabu na a God e oodua mai faasia i langi, nia naa na

e oodua na tooa nae eeri gera ka ainitalongaia ana mamanaa nia. Haia, na doo nae gi, na ensel gi boro da doori haitamana.

Na toolaa aabu.

13 Haia, muka aade aagau ana manata gamu gi uria iililana raoa fuana a God. Muka aadaada, ma muka kwaimaasi ngado ana na doo diana na tara muka ngalia si kada a Jesus Christ ka dao mai ana.
14 Muka roosulia a God, ma langi musi lea sulia na kwaidooria baa gi mu too ana kada mu lalafusidoo ua ana.
15 Ma lau ana, lea doo muka aabu fai nia na doo gi sui mu iilida, iilingia a God, na wane na e soe gamu, e aabu.
16 Sulia laona Kekedelaa Aabu a God e haea, <<Muka aabu, sulia nau ku aabu.>>
17 Haia, muka alangia a God ana <<Maa>> ana si kada mu fooa. Nia naa, muka manata baita ana ana si kada mu too ua ana la molaagali, sulia nia na wane haitamana ka ketoa tooa gi sui fuana si taa naa gera iilida, ma nia langi kasi eefa ta wane.
18 Gamu mu haitamana sui naa, si taa naa a God e folia eeri ka luke gamu faasia na malutaa tatagwai gi faasia na koo gamu gi. E langi lau na doo susui gi, iilingia na silva langi na gold.
19 A God e foli ooli gamu ana na doo baita asianaa. Nia na maelana a Christ na e iilingia ta gale sipsip baa na e diana teefou uria na kwaisuusilaa ana.
20 A God e aadafili nia ua i nao ana na haungailana na molaagali. Ma si kada naa ana fe dani i'isi gi, a Christ e dao na mai haia ka faamouri gamu.
21 Ma i sulia ana a Christ, gamu ka manata mamana ana a God, na wane na e tatae nia faasia na maea ma ka faa'initooa. Nia naa, na fiimamanalaa gamu ma na fiitoolaa gamu ka ngado ana a God.
22 Ma sulia na mu roosulia na faatolomailaa mamana, muka faafaalu gamu i talagamu faasia na aabulolaa ta'a gamu gi, ma muka rakediana mamana fuagamu kwailiu na tooa na mu manata mamana. Sulia urinae, muka faarigitaa na rakedianalaa fuagamu kwailiu.
23 Sulia gamu mu futa faalu eeri a God na e langi si mae, nia naa na Maa gamu. Ma gamu futa faalu urinae, sulia na baelana a God e langi si sui ma ka falea mouria faalu.
24 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<Na tooa gi sui go da iilingia loua, ma na initooa gera ka iilingia na tage ai kwasi. Sulia na loua ka kuku, ma na tage ai daka asida.
25 Sui na baelana a Lord ka too firi.>> Ma si baelaa nae naa na Faarongolaa Diana na gera ainitalo na ana fuagamu.

Na fou ni mouria.

2

1 Haia, sulia na doo nae gi, muka too faasia na aabulolaa ta'a gi sui. Ma muka too faasia na sugelaa ma na kwaifiilaa ma baelaa ta'a gi.
2 Muka iilingia wela bibiu gi na gera susu ua ma gera ka dooria asianaa susulaa ana si kada gi sui. Urinae laugo, diana fuana gamu ka dooria na baelana God eeri na fiimamanalaa gamu ka bulao rigita ma a God ka faamouri gamu.
3 Sulia gamu mu haitama diana na ana na a Lord e aade diana asianaa naa fuagamu.

4 Haia, muka lea mai siana a Lord Jesus, na e mouri ka totoo firi. A Jesus
nia e iilingia ta fou ni tole lumalaa baa na wane da toleluma gi da oote
gera ani nia, sui boroi ana nia na wane a God e aadafilia sulia nia e diana
ka tasa.
5 Gamu laugo, muka iilingia na fou momouria gi, ma muka faalamainia
a God ka tolea beu nia ani gamu. Ma tara muka iilingia fataabu ma gamu
iilingia muka rao i laona beu aabu nae, ma muka kwaisuusi ana doo aabu
gi na a God e dooria. Tara muka urinae, sulia Jesus Christ.
6 Sulia laona Kekedelaa Aabu, a God e haea, <<Nau ku aadafilia tee fou
diana, ma kuka aalua la fera i Sion eeri kuka tolea luma nau i fafona. Ma
ni tei naa e fiimamana ani nia, langi kasi liobukonu sulia na fiimamanalaa
nia.>>
7 Haia, si fou naa e diana asianaa fuagamu na mu manata mamana.
Haia, ma fuana tei gera na e langi dasi manata mamana ana, da
faamamana ta Kekedelaa Aabu baa e haea, <<Na fou baa na tooa da tole
luma da oote gera ana, nia naa na tofungae fou diana na e faangado ana
luma.>>
8 Ma ta Kekedelaa Aabu lau ka bae urii, <<Ma si fou naa tara ka aadea
tooa gi gera ka taafai gera, na fou na tara ka faa'asi gera.>> Gera ka taafai
gera sulia e langi dasi manata mamana ana baelana a God, ma nia naa na
kwaidooria a God fuada.

9 Haia, ma ni gamu mone naa na tooa a God e aadafilida gi. Gamu naa
na fataabu na Aaofia gi. Ma gamu naa na tooa aabu a God gi. Nia e aadafili
gamu uria ainitalolaa ana raoa diana nia gi. Ma nia ka soe gamu faasia
na rorodoa uria i laona na raralaa diana nia.
10 Ana si kada sui na mai, gamu langi lau na tooa a God. Haia, ma ana
si kada nae, gamu na tooa nia gi. Ma ana si kada e sui na mai, langi musi
haitamana na kwaifaamanatailaa a God, ma ana si kada nae, muka ngalia
naa na kwaifaamanatailaa nia.

Tooa raoa a God gi.

11 Haia, oote ruana nau gi, si kada gamu too ua lao molaagali, mu iilingia
tooa na da too i laona ta fera na e langi lau na fera gera. Sulia na fera
mamana gamu, e nia i langi. Ma sulia na doo nae, nau ku gani gamu, muka
aabulo faasia na doo ta'a gi na noni gamu da dooria. Sulia na kwaidooria
ta'a nae gi na da firu fai nia na mango gamu.
12 Na toolaa gamu gi ka diana teefou, eeri si kada na tooa uugita da
feengi gamu ana aade ta'alaa, tara gera ka rikia na raoa diana gamu gi,
ma gera ka baelafea a God ana fe Dani nia ka dao mai ana.

13 Ma sulia a Lord, muka roosulia na kwaieresia gi faasia na tooa baita
gi la molaagali naa. Muka roosulia na kwaieresia gi faasia na aaofia baita
i Rom,
14 ma na tooa baita na nia e aadafilida uria falelana kwakwaea fuana
tei gera na da aade ta'a, ma uria baelafelaa ana tei gera na aabulolaa gera
e diana.
15 Sulia a God e dooria muka aadea na doo diana gi eeri muka faabonaa
na baelaa tatagwai gera tooa ooewanea gi .
16 Muka too iilingia tooa da too sulitalaa. Sui langi musi manata hasa
nia bobola muka aade ta'a sulia mu too sulitalaa. Muka too iilingia tooa
baa da rao o'oni fuana a God.

17 Muka manata baita ana tooa gi sui, ma muka rakediana fuana na tooa
gi na da manata mamana, ma muka fooasia a God, ma muka manata baita
ana na aaofia baita i Rom.

Sulia na nonifiilaa.

18 Gamu tooa raoa gi, muka roosulia na baelana na tooa baita gamu gi,
ma muka faabaitada. Muka iili urinae fuana tooa baita gi sui usi gamu,
langi lau fuana tei gera go ana na da iilia diana fuagamu, ma fuana tei
gera laugo na gera aade ta'a fuagamu.
19 Sulia a God tara ka faadiana gamu lea so gamu ka daotoona nonifiilaa
sulia muka iilia na kwaidoorilaa nia, ma langi lau sulia molu iilia tesi doo
ta'a.
20 Kwaiaraa taa na tara muka ngalia, lea so gera rabusi gamu uria taa
na mu iilia ka ta'a? Langi! Sui lea so muka nonifii, boroi ana mu iilia taa
na e o'olo, a God tara ka faadiana gamu uria.
21 Ma si doo naa baa a God e soe gamu uria. Sulia a Christ ana i talana na
e nonifii eeri ka faamouri gamu, ma urinae nia ka aalua na mamalafooa
fuagamu eeri muka haitamana nonifiilaa laugo.
22 A Jesus e langi kasi iilia tesi doo na e ta'a, ma nia kasi haea tesi doo
susuge.
23 Ma si kada gera bae tataga ana, nia langi kasi oolisida ana tesi baelaa
tataga. Ma si kada nia e nonifii, nia langi kasi faamouda go ana tesi baelaa.
I nia e fiitoo go ana ana a God, na wane na e keketo ana o'ololaa.
24 Ma a Christ i talana ka ngalia na aade ta'alaa gia gi ana nonina i
fafona airarafolo, eeri gia ka tafusia na aade ta'alaa gia gi ma gia ka too
ana malutaa o'olo. Ma ana na nonifiilaa nia, nia ka faamouri gia.
25 Haia, ana si kada e sui na mai, gamu mu iilingia na sipsip na da lea
garo faasia na tala. Sui ana si kada nae, a Christ e oolifai gamu eeri muka
lea suli nia, na wane aadasulia na mango gamu, iilingia ta wane baa ka
aadasulia na sipsip nia gi.

Afe gi ma na aarai gi.

3

1 Urinae laugo, gamu aai afe gi, muka roosulia baelana aarai gamu gi,
haia lea teni wane ada gi langi dasi manata mamana ana baelana God, tara
gera ka manata mamana go ada sulia na aabulolaa diana gamu gi. Urinae
tara gera ka manata mamana, sui boroi ana langi musi ainitalongai ua
fuada.
2 Sulia tara gera rikia na aabulolaa gamu na e o'olo sulia gamu mu
manata baita ana a God.
3 Haia, gamu geni gi, langi musi hasi uria na aada dianalaa gamu e lea
mai faasia na erelana iifu gamu gi langi haingilana doo sinasina gi, langi
oofilaa ana maku diana gi na liulada e baita gi.
4 Ma lau ana, muka aada diana ana malutaa diana gamu e lea mai faasia
la mourilaa gamu gi. Na malutaa gamu ka harofaia ma bae to'oulaa, sulia
nia naa na aabulolaa a God e dooria. Ma na aade dianalaa urinae e langi
kasi ta'a si kada gamu waro ana.
5 Sulia si kada i nao, na geni aabu na da manata mamana ana a God,
gera aade gera ka aada diana ana roolaa sulia na baelana aarai gera gi.
6 Haia, ni Sara nia urinae. Nia roosulia Abraham, ma ka alangia ana
wane baita nia. Ma gamu laugo, lea so na aabulolaa gamu e diana ma

langi molu si aberosia na manata gamu gi ana moulaa, gamu ka iilingia
laugo ni Sara.
7 Ka urinae laugo fuagamu na aarai gi, muka too fai nia na afe gamu gi
fai nia haitama dianalaa ani gera na doo makeso gi liufi gamu, ma muka
iili diana fuada. Muka manata baita ani gera, sulia tara a God ka falea na
mouria faalu fuada iilingia fuagamu laugo. Muka iilia si doo diana nae
haia tesi doo kasi take usia na fooalaa gamu gi fuana a God.

Nonifiilaa sulia na iililaa o'olo.

8 Haia, nau ku too ua ana teni si doo gi go ana haia kuka haea fuagamu.
Nia diana fuana na liogamu gi ma na kwaidooria gamu gi ka aalua tee
doo. Muka rakediana fuagamu kwailiu iilingia bare waihaasina, ma muka
kwaimaani fuagamu kwailiu fai nia na faato'oulaa gamu.
9 Langi musi oolisia ta'alaa ana ta'alaa. Ma lea ta wane ka kwalangi
gamu, langi musi oolisia ana kwalalaa. Ma lau ana, muka oolisia ana
ganilana a God uria na faadianalana, sulia ana si kada a God e soe gamu,
nia ka bae aalualu ana tara nia ka faadiana gamu.
10 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<So ni tei naa e dooria na mourilana
la molaagali naa ka diana ma ka eele, e diana fuana langi kasi bae ta'a ma
langi kasi suge.
11 Ma nia ka aabulo faasia na aadelaa ta'a gi, ma na iililana gi ka diana.
Ma nia ka hasi rigita uria toolaa ana fanualama.
12 Sulia a Lord e aadasulia na tooa gi na toolada e o'olo gi, ma nia ka
fafurongo uria na fooalaa gera gi. Haia, ma na tooa gi na aabulolaa gera
ka ta'a, nia ka take usida.>>
13 Afetai ta iimola ka aadea tesi taa na e ta'a ani gamu, lea so na
aabulolaa gamu ka diana go ana.
14 Ma sui boroi lea muka nonifii sulia mu iilia na doo o'olo gi, tara a God
e faadiana gamu. Langi musi mou ana ta iimola, ma langi musi manata
a'abo.
15 Muka fooasia a Christ ana mourilagamu, ma muka faabaitaa sulia nia
na a Lord. Ma muka aade aagau ana si kada gi sui uria oolisilana ni tei
na ka ledi gamu uria talamatailana na fiitooa na gamu too ana.
16 Ma si kada gamu faarai sulia na fiimamanalaa gamu, muka bae
hahaore go agamu ma muka faabaitada laugo. Ma muka too faasia na
aabulolaa ta'a, eeri lea so teni tooa da aaefara gamu, na tooa gi na da bae
ta'a sulia na aabulolaa diana gamu na fafurongo a Christ gi, tara gera ka
ida sulia si doo na da haea gi.
17 Sulia lea so na kwaidooria a God hasa gamu ka nonifii sulia na
aabulolaa diana gamu, nia diana liufia lea so muka nonifii sulia na
aabulolaa ta'a gamu gi.
18 Sulia a Christ e nonifii ma ka mae naa uria lafulana aade ta'alaa gi,
ma tara langi kasi mae lau. Sui boroi ana nia na wane o'olo, nia e mae
fuagamu na tooa na aabulolagamu e ta'a, eeri nia ka talai gamu siana a
God. Na nonina a Christ e mae, ma na mangona ka mouri go ana.
19 Ma na mangona ka lea siana mango gi na da too ana kanilaa, ma nia
ka ainitalo fuada.
20 Na tooa naa gi da mae ua na mai, ana si kada langi dasi roosulia
God ana si kada nia gwaromaabe fai gera lea ka dao ana si kada Noa e
haungainia na baru baita baa. Haia, ana si kada nia ka faasuia na baru
nae, kwalu iimola gi go na da tae laona ma daka mouri ana na kafo.

21 Na kafo naa, nia na mamalafooa ana siuabulaa na haitamana ka
faamouri gamu ana si kada nae. Haia, ma na siuabulaa nae langi lau
uria faafaalulana noni gamu ana kafo, ma na ganilaa gamu ana God hai
ka lafua na aadelaa ta'a gamu gi eeri na mourilaa gamu ka faalu. Ma na
siuabulaa nae ka faamouri gamu sulia na tataelana Jesus Christ.
22 A Jesus e ooli naa fui i langi, ma si kada nae nia e too i bali aaolo ana
God, ma a God e aalu nia ka baita usia na ensel gi sui ma na wane baita
gi sui i langi.

Na mouria faalu.

4

1 Haia, ma i gamu haitamana na si kada a Christ e too la molaagali, nia
ka nonifii. Ma sulia e urinae, gamu laugo muka aade aagau uria nonifiilaa.
Sulia na iimola na e nonifii urinae, nia kasi dooria aade ta'alaa.
2 Nia naa, tala'ae ana si kada nae, gamu muka aaburongo ana
kwaidooria ta'a gamu gi, ma laugo muka roosulia na kwaidooria a God.
3 Kada e sui na mai, na aabulolaa gamu gi e iilingia na tooa uugita.
Mu lugasia na mourilagamu uria ooelaa, ma na kwaidooria ta'a gi, ma
na gwou bubulolaa, ma na maoma ta'a gi. Ma laugo a God e rakehasu
fuagamu sulia gamu mu fooasia na nunuidoo gi.
4 Ma ana si kada nae, na tooa i uugita da kwele, sulia langi musi iili
urinae fai gera ana aabulolaa ta'a nae gi. Nia naa, gera ka haea baelaa
ta'a gi fuagamu.
5 Sui tara a God ka suungai gera uria baelaa fuana sulia na doo gi sui na
gera iilida. Ma a God e aade aagau uria ketolana tooa mouri ma tooa da
mae.
6 Ma nia na aadea a Christ ka ainitalo ana Faarongolaa Diana fuana na
tooa gi na da mae, eeri sui boroi ana a God ka keto gera uria maelaa iilingia
na tooa gi sui, tara gera bobola uria manata mamanalaa, eeri na mangoda
tara ka mouri iilingia a God.
7 Si kada fuana na doo gi sui ka funu e garangi naa. Nia naa, muka
aadasuli gamu i tala gamu, ma muka aadaada, haia muka bobola uria na
fooalaa.
8 Haia, si doo e tasa ana na doo gi sui na muka rakediana mamana
fuagamu kwailiu, sulia lea ta wane e rakediana urinae, nia waluda fuana
nia ka manata lukea ni tei naa gera iili ta'a fuana.
9 Haia, muka gonitai gamu kwailiu i laona luma gamu gi, ma muka too
faasia na ngunungunu sulia na doo nae.
10 Haia, a God e falea na haitamalaa e'ete gi fuagamu tooa na mu manata
mamana ana a Christ. Ma a God e dooria hasa tee tee iimola ani gamu
muka adomi gamu kwailiu ana na haitamalana.
11 Ma so ni tei na a God e falea haitamadoolaa uria na ainitalongailaa,
nia ka ainitalongainia baelana a God. Ma so ni tei na a God e falea
haitamadoolaa uria kwai'adomilaa, nia ka kwai'adomi ana rigita na a God
e falea fuana, eeri ana doo gi sui na mu iilida, a God tara ka ngalia baelafea
sulia a Jesus Christ. Ma a Jesus ka initoo ma ka too ana mamanaa too ka
tau too ka tau. Amen.

Na nonifiilaa sulia na fiimamanalaa.

12 Oote ruana diana nau gi, langi musi kwele ana si iilitoolaa na mu
nonifii ana. Sulia na tooa na da manata mamana ana a Christ daka
haitamana liulaa la afetaia oro gi.
13 Ma lau ana, e diana fuana muka eele agamu sulia mu ado fai nia a
Christ ana si nonifiilaa nia, hai tara muka eele baita ka tasa ana si kada a
Christ ka dao mai ana initooa nia.
14 Oilakea fuagamu lea gera ka aaefara gamu sulia gamu na tooa
fafurongo a Christ gi, sulia nia faatainia na Aanoedoo Aabu initoo a God e
nii fai gamu.
15 Lea ta iimola ani gamu ka nonifii, langi lau sulia nia na iimola
hauwane, langi nia na iimola bebeli, langi ta iimola baa e iilia doo ta'a
e'ete gi, langi ta iimola baa liliu go ana uria labasilana doo teni tooa.
16 Haia, ma lea gamu nonifii sulia mu manata mamana ana a Christ,
langi musi ida ana, ma lau ana muka baelafea a God sulia gera alangi
gamu ana <<Christian>>.
17 Si kada uria hafalilana na ketolaa e dao na mai. Ma tara a God ka
ketoa fasi na tooa nia gi eeta i nao. Ma lea nia ka hafali ani gia tooa na gi
manata mamana, tara nia ka faarigitaa na keketolaa nia ana si kada nia
ka faasuia na keketolaa nia ana na tooa gi na langi dasi manata mamana
ana Faarongolaa Diana faasi nia.
18 Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<Lea afetai fuana tooa o'olo daka
mouri, tara afetai ka tasa fuana tooa ta'a na dasi manata mamana ana a
God.>>
19 Nia naa, lea mu nonifii sulia nia naa na kwaidoorilaa nia God
fuagamu, muka aalua na mourilaa gamu fuana a God na e haungai gamu,
sulia nia tara ka aadasuli gamu. Ma muka tasa dongaa laugo ana iililana
doo diana gi.

Sulia na wane baita gi lao soefaataia.

5

1 Haia, nau ku bae fuagamu tooa naonao gi lao soefaataia. Ni nau laugo
ta wane naonao, ma nau ku rikia nonifiilana Christ, ma tara kuka initoo
fai nia si kada nia ooli mai. Nia naa, nau ku gani gamu,
2 muka aada diana sulia tooa na da manata mamana na a God e
tagofaleda fuagamu, iilingia ta wane aadasulia na sipsip nia gi. A God
e dooria muka iilia na raoa nae sulia nia naa na kwaidooria gamu gi, ma
langi lau sulia mu manata hasa a God e suungainia gamu. Diana fuana
muka aadasulida sulia mu doori adomi gera, ma langi lau sulia da foli
gamu uria.
3 Ma langi musi suungai nia na tooa gi na a God e tagofaleda fuagamu,
ma lau ana muka talaida haia daka lea suli gamu uria iililana raolaa diana
gi.
4 Ma lea gamu mu aadasulida urinae, a Jesus na e iilingia na wane baita
ni aadasulia na sipsip, si kada nia ka ooli mai ana, tara nia ka falea na
kwaiaraa na e diana firi fuagamu.
5 Ma urinae laugo, ni gamu na wane daraa gi, muka roosulia wane baita
gi. Ma i gamu sui na mu manata mamana, muka faato'ou gamu eeri muka
adomi gamu kwailiu. Sulia na Kekedelaa Aabu e haea, <<God e take usia
na tooa na da lafe, ma nia ka faadianaa na tooa na da faato'ouda.>>
6 Nia naa, muka faato'ou gamu ma muka roosulia a God na e mamana
ka tasa, eeri nia ka faabaita gamu ana si kada nia e dooria.

7 Ma muka lugasia na manata abolaa gamu gi sui fuana, sulia nia naa
na wane na e aadasuli gamu.
8 Haia, muka aadaada, sulia a Satan, na maalimaea gamu e gali kwailiu
go ana iilingia ta doo momouria kwasi baa na e haitamana anilana iimola
gi. Sulia a Satan e dooria asianaa labasilagamu.
9 Muka faarigitaa na fiimamanalaa gamu, ma muka firu fai nia a Satan,
sulia mu haitamana na tooa gi ana fera oro gi la molaagali loulou na da
manata mamana fai gamu, gera nonifii laugo urinae iilingi gamu.
10 Ma buira mu nonifii ana si kada kukuru, a God tara ka faa'olo gamu
ma ka faangado gamu ma ka faarigita gamu eeri na fiimamanalaa gamu
kasi sui. Sulia a God, na e rakediana fuagamu asianaa, tara nia ka soe
gamu eeri tara gamu mu initoo fai nia totoo firi, sulia na oofuofulaa gamu
ana a Christ.
11 Ma nia ka too ana mamana baita too ka tau! Amen.

Na baelaa diana i'isi gi.

12 A Silas naa e adomi nau uria kedelana si kekedelaa kukuru naa. Nia
naa ta waihaasi gia, sulia nia ka manata mamana ana a Christ. Ma nau
ku haitamana na raolaa a Silas, nia diana teefou. Aena taa nau ku falea
na kekedelaa naa fuagamu uria kwaiareilaa fuagamu ma baelaa sulia na
rakedianalaa mamana a God. Haia, muka tasa dongaa uria ngalilana na
rakedianalaa nae.
13 Haia, ma na tooa gi na da manata mamana la fera i Babilon, gera falea
baelaa diana gera fuagamu. A God e fili gera iilingia laugo nia fili gamu.
Ma Mark laugo e falea kou na baelaa diana nia gi fuagamu. Nia e iilingia
ta wela mamana nau.
14 Haia, ana si kada gamu mu riki gamu kwailiu, muka faatainia na
rakedianalaa gamu fuagamu kwailiu.
Nau ku fooa eeri i gamu sui tooa a Christ, muka too ana fanualama.

RUANA KEKEDELAA FAASIA PETER

1 Faasia Simon Peter, na wane raoa ma na aposol a Jesus Christ.
Nau ku kekede fuagamu sui na mu manata mamana ana Jesus Christ.
Nia a God gia ma nia ka faamouri gia. Ana na o'oloa nia, nia ka aadea
gamu ka manata mamana iilingia laugo na nia aadea ani gami.
2 Nau ku fooa eeri a God ka rakediana fuagamu ma ka falea fanualama
mamana fuagamu sulia gamu mu haitamana a God ma a Lord gia a Jesus.

Si soelaa ma na aadafililaa God.

3 Ana na mamanaa a God, nia ka falea na doo gi sui fuaga na e bobola
eeri gia ka fooasi nia, sulia gia haitamana a God na e soe gia eeri gia ka
diana iilingi nia ma gia ka initoo fai nia.
4 Urinae nia ka falea na doo diana asianaa gi fuaga na nia bae aalualu
ana, eeri na malutaa gamu gi ka diana iilingia a God, ma muka haitamana
takelaa usia na kwaidooria ta'a gi ana molaagali na e haitamana ka labasi
gamu.
5 Haia, ma sulia si doo nae gi, muka hasi rigita haia na fiimamanalaa
gamu ka ngasi fai nia na raolaa diana gamu gi. Ma na raolaa diana nae gi
ka ngasi fai nia na haitamalaa gamu ana a God.
6 Ma na haitamalaa gamu gi ka ngasi fai nia na ootelaa gamu ana
kwaidooria ta'a gi. Ma na ootelaa gamu ana kwaidooria ta'a gi ka ngasi
fai nia na tasa dongaalaa gamu fai nia na fiimamanalaa gamu. Ma na
tasa dongaalaa gamu fai nia na fiimamanalaa gamu ka ngasi fai nia na
roosulilaa gamu ana a God.
7 Ma na roosulilaa gamu ana a God ka ngasi fai nia na kwaimaanilaa
gamu fuagamu kwailiu. Ma na kwaimaanilaa gamu fuagamu kwailiu ka
ngasi fai nia na rakedianalaa gamu fuagamu kwailiu.
8 Na doo naa gi naa e bobola fuana muka too ana gi. Ma lea gamu mu
too ana doo oro nae gi teefou, tara gamu ka bobola uria iililana doo diana
oro sulia na haitamalaa gamu ana a Lord gia Jesus Christ.
9 Ma so ni tei na e langi kasi too ana doo naa gi, nia e iilingia ta iimola
maa rodo, ma nia ka manata buro hasa a God e manata lukea na aade
ta'alaa nia gi.
10 Nia naa, oote waihaasi nau gi ae, sulia a God e aadafili gamu ma
ka soe gamu, muka hasi rigita uria faangasilana na manata mamanalaa
gamu, eeri na manata mamanalaa gamu kasi muu,
11 ma tara a God ka gonitai gamu la Initooa a Lord gia Jesus Christ na e
faamouri gia. Haia, na initooa nae totoo si sui.
12 Sui boroi ana molu ka haitamana sui na doo naa gi ma molu ka manata
mamana na ana faatolomailaa mamana na mu rongoa naa, nia e diana
fuana kuka faamanatatoo gamu lau ana si kada oro gi.
13 Sulia ana si kada ku mouri ua ana molaagali naa, nau ku manata hasa
nia diana fuana kuka haea lau na doo naa gi fuagamu haia langi molu si
manata buro ada.
14 Sulia nau ku haitamana langi si tau nau kuka mae, iilingia a Lord
Jesus Christ e hae folaa na ana fuagu.
15 Ma sulia e urinae, nau tara ku iilia na doo gi haia i buira nau ku mae,
langi molu si manata buro ana taa gi na nau ku faatolomai gamu ana gi.

A Peter e rikia a taloa a Christ.

16 Haia, ma si doo gi na gami faatolomai ana sulia na daolana mai a
Lord gia Jesus Christ ana mamanaa baita, nia langi lau na uunuunua teni
tooa da haungainida go ada. Sulia gemelu i talamelu melu rikia amelu na
initooa nia.
17 Sulia melu too fai nia ua na mai ana si kada a God na Maa e falea na
baitaa ma na initooa fuana. Ma melu ka rongoa lingeena God tofungana
mamana e bae urii fuana, <<Na Wela nau naa, nau ku rakediana asianaa
fuana, ma kuka eele asianaa sulia.>>
18 I gami i talagami mi rongoa lingeena God faasia i langi ana si kada
gami ka too fai nia a Jesus i gwouna fe tolo aabu baa.

19 Nia naa, na fiimamanalaa gemelu gi ka ngado ana na baelana na
profet gi. Ma gamu laugo, diana fuana gamu ka manata mamana ana.
Sulia na baelana na profet nae gi, nia e iilingia na laeta na e kwesu la
rodo lelea ka dani, ma na kwakwali ofaidani ka talafia na mourilaa gamu
gi. Sulia a Christ e iilingia na kwakwali ofaidani, ma tara ka ooli mai la
molaagali.
20 Ma na doo baita ka tasa asianaa na naa: langi ta iimola taifili nia go
na e bobola uria talamatailana na faatolomaia na profet a God gi da kedea
ua na mai la Kekedelaa Aabu.
21 Sulia na baelaa gera profet gi langi lau faasia manatana iimola go ana,
ma e lea mai faasia a God. Sulia na Aanoedoo Aabu naa e talaia na profet
gi ua na mai nao eeri gera ka haea na baelana a God.

Na faatolomai susuge gi.

2

1 Ana si kada ua na mai, teni tooa susuge gi gera dao mai, ma daka haea
gera na profet a God gi. Ma ka urinae laugo, tara teni tooa daka dao mai,
daka faatolomainia na sugelaa gi fuagamu. Ma na faatolomailaa gera tara
ka labasia na fiimamanalaa teni tooa gi. Ma tara gera ka faatolomainia
laugo hasa a Jesus, na wane na e mae uria faamourilada, langi lau na Lord
mamana. Ma sulia na doo nae gi, ali'ali a God tara ka falea na kwakwaelaa
fuada.
2 Sui ka urinae boroi ana, tara tooa oro gi daka lea sulia na aabulo ta'alaa
gera gi. Ma sulia si taa na gera iilida gi, tara teni tooa daka hae ta'a sulia
na faatolomaia na e mamana mone.
3 Ma na wane faatolomai susuge nae gi, tara gera ka ngalia malefo ana
uunuunulaa susuge gera gi na gera suge ana fuagamu. Tara gera iili
urinae, sulia gera lulugoni. Haia, e tau na mai a God e rikia na taa gi na
gera iilida, ma nia ka aade aagau uria na ketolada fai nia na labasilada.

4 Sulia na ensel gi ua na mai na gera aade ta'a, a God e falea kwakwaelaa
fuagera, ma ka aaluda laona gula ni kwakwaelaa, ma ka kani faafida
ana oko kakai halo, ma gera ka nii ua go ada i seenae la rorodoa. Da
kwaimaasimaasia fe Dani ni ketolaa.
5 Haia, urinae laugo fuana na tooa gi la molaagali na da too ua na mai,
sulia na aabulolaa gera e ta'a asianaa ma langi dasi manata baita ana a
God. A God e haungida ana kafo baita asianaa. Tee taifilia a Noa go na
a God e faamouria fai nia ta fiu iimola gi laugo. A God e faamouri gera,
sulia a Noa e faatolomai sulia aabulolaa na e o'olo.

6 Haia, ma a God ka falea laugo na kwakwaelaa fuana tooa i Sodom ma
i Gomora. Nia ka haungi gera ana eere, eeri ka faatainia fuana tooa gi sui
taa na tara ka iilia fuana tooa na dasi manata baita ani nia.
7 Haia, ana tooa na da too la roo fera nae gi, taifilia a Lot na a God e
faamouria, sulia Lot nia na wane o'olo, ma nia kasi dooria na aabulolaa
ta'a gera tooa na da aaburongo ana kwaieresia a God gi.
8 Ma Lot nae na e o'olo, nia ka too faida, ma ka riki gera ma ka rongo
gera sulia dani, ma na liona ka bukonu asianaa sulia na aabulo ta'alada.
9 Nia naa, a Lord e haitamana ka adomia na tooa na da manata mamana
ani nia, eeri na afetailaa gera ka langi si labasida. Ma nia ka haitamana
laugo ka falea kwakwaelaa fuana tooa ta'a gi maasia fe Dani uria na
ketolaa mamana.
10 Ma tara nia ka falea na kwakwaelaa baita ka tasa fuana tooa na da
roosulia na kwaidooria ta'a gera gi ana nonida, ma daka oote gera ana na
babaitaa a God.

Haia, na tooa gi na ku bae sulida na gera faatolomainia sugea gi, gera
lafe ma gera ka bae rara'a asianaa. Ma gera langi si manata baita go ana
doo initoo gi i langi, ma laugo gera bae aaefaraa ada fuada.
11 Haia, ma na ensel gi boro, na gera too ana mamanaa baita liufia na
faatolomai susuge nae gi, langi gera kasi feengia go na doo initoo gi i langi
ana baelaa aaefara urinae i naona a Lord.
12 Ma na faatolomai susuge naa gi langi dasi manata sulia na taa gi
na daka iilida. Urinae, gera ka iilingia na doo momouria kwasi gi na da
bobola uria dumulilada ma na haungilada. Sulia na tooa nae gi gera ka
bae ni aaefaralana taa gi na langi dasi haitamana gi. Haia, tara a God ka
haungida iilingia na doo momouria kwasi gi.
13 Ma sulia na nonifiilaa na gera iilia fuana tooa, tara a God ka duua
ana nonifiilaa laugo. Na faatolomailaa susuge naa gi, gera eele uria roolaa
sulia na kwaidooria ta'a ana nonida gi, sui boroi ana la dani. I gamu mone,
muka ida asianaa si kada gera fanga fai gamu la oofuofua gamu gi, sulia
na aabulolada e ta'a asianaa ma gera haitamana susugelaa ana si kada gi
sui.
14 Ma ana si kada gera rikia ana geni, gera ka dooria ooeoe ada.
Haia, gera kasi mamalo ana aade ta'alaa. Ma gera ka talaia na tooa
na gera fiimamanalaa gera ka makeso ana aade ta'alaa. Ma gera ka
haitamana lulugonilaa asianaa. Ma sulia na doo nae gi, tara a God ka
falea kwakwaelaa fuada.
15 I gera lea e'ete faasia na tala o'olo, ma gera ka lea ada sulia malutaa
ta'a a Balaam, na wela a Beor. Sulia a Balaam e dooria asianaa na malefo
na nia ka ngalia ana iililana na taa gi na e ta'a.
16 Nia na a God e aadea na hosi nia ka bae ngatafia ana lingee doo iilingia
wane. Ma si kada Balaam na profet e rongoa na hosi nia e bae urinae, nia
ka tafusia na aadelaa ooewanea nia gi.

17 Haia, ma na tooa na da faatolomainia na sugelaa, gera ka tatagwai
iilingia ta mae kafo baa e lalanga. Ma gera ka iilingia laugo na barobaro
baa na ooru e oorutainia haia na uuta ka langi si aru. Nia naa, a God ka
aade aagau ana gula ni kanilaa ana rorodoa fuada.
18 Gera baelafeda i talada ma na baelada ka ooewanea go ana. Haia, ma
na tooa aai na da oolitai manata ma daka hafalia oolisilana na aabulolaa
gera gi ma langi dasi iilia ta'alaa fai nia na tooa na gera garo gi. Sui na

tooa na da faatolomainia sugelaa, gera faagaroa na tooa nae gi ana na
kwaidooria ta'a gi ana nonida.
19 Sulia na tooa ni faatolomai nae gi gera haea fuada na gera bobola uria
lugasilana na kwaieresia a God gi. Sui na tooa ni faatolomai nae gi i talada
gera iilingia tooa ni rao o'oni fuana na malutaa ta'a gera gi na e labasida.
Sulia taa naa e talaia na iimola, nia naa iilingia ta iimola baita usi nia.
20 Ma teni tooa na da haitamana a Lord gia Jesus Christ na e faamouri gia,
ma gera ka oolitai manata faasia na ta'alaa gi la molaagali na e haitamana
ka labasida, lea so gera ka ooli lau uria na aadelaa ta'alaa gera baa gi da
aadea mai nao eeri na ta'alaa gi ka baita usi gera, tara gera ta'a baita ka
tasa.
21 Ma e diana lea so langi dasi daotoona na tala uria na o'oloa, faasia na
daotoolana sui ma daka aabulo laugo ada faasia ma langi dasi dooria go
roolaa sulia na kwaieresia na God e falea fuada.
22 Na taa naa e iilia gera ka faamamana na baelaa baa gi e urii, <<Na
kui ooli ka ania laugo ana taa naa nia moatainia.>> Ma na baelaa lau urii,
<<Boso na da saufia sui na nonina, ooli ka lada lau la mamago.>>

Na oolilana mai a Lord.

3

1 Oote ruana diana nau gi ae, ruana si kada nau ku kede naa fuagamu
ana naa. Aena taa naa nau ku kedea na kekedelaa lau kou fuagamu sulia
nau ku dooria faamanatatoo gamu sulia na doo nae gi, aata muka manata
garo.
2 Nau ku dooria muka manatatoona na baelaa na profet aabu gi ua na
mai, fai nia na kwaieresilaa a Lord gia na e faamouri gia. Na aposol gi
na da ainitalongainia fuagamu, gera naa da haea na kwaieresilaa naa
fuagamu.
3 Haia, na doo baita na ku dooria muka haitamana ana fe dani isi gi tara
teni tooa daka lea mai, ma na kwaidooria ta'a gera gi ana noni tara ka
talai gera. Tara gera ka bae aaefara gamu urii,
4 <<Ni fai a Christ? Sulia nia bae aalualu tara ka ooli lau mai la molaagali
naa, sui langi melu si manata mamana go ana doo urinae gi. Sulia ana si
kada ua na mai na koo gia gi gera mae naa, sui lea ka dao ana si kada
nae langi tesi doo kasi oolisi go, hafali mai ana tala'aelana molaagali lea
ka dao i tara'ena, na doo gi sui e bobola go ana.>>
5 Haia, tooa gi na gera bae urinae, gera kasi dooria go manatalaa sulia taa
naa a God e iilia ana si kada nia e haungainia i langi fai nia na molaagali
ana baelana go ana. Nia haungainia na molaagali ana kafo, ma nia ka
aadea na molaagali ka haga mai faasia na kafo.
6 Ma ana kafo laugo, a God ka tagalangainia na molaagali na e too i nao.
7 Haia, ma ana baelana a God laugo, nia ka aadea na molaagali na e
too si kada nae fai nia langi ka tasa dongaa maasia si kada nia tara ka
tagalangainida ana eere. Ana fe Dani nae, na tara ka dao mai, tara a
God ka ketoa na tooa gi na langi dasi manata mamana ani nia, ma ka
tagalangaini gera.
8 Haia, oote ruana diana nau gi ae, langi musi manata buro ana baelaa
baa e urii, tefe dani e iilingia laugo tooni fe ngali i maana God. Roo doo
nae gi daaro bobola sui go.

9 Nia naa, a Lord kasi tau asianaa uria faamamanalana baelana uria
oolilana mai, sui boroi ana teni tooa da manata nia tau. Ma lau ana, a Lord
e gwaromaabe asianaa fai gamu, sulia nia kasi dooria tagalangailagamu,
ma lau ana nia ka dooria tooa gi sui daka oolitai manata faasia na aade
ta'alaa gera gi.
10 Haia, ma fe Dani na a Lord e ooli mai, tara ka dao mai iilingia ta
wane bebeli, sulia na tooa gi tara daka tona. Ma ana fe Dani nae, tara
daka rongoa na lingee doo baita, ma na mamangaa tara ka langi si too.
Ma na doo gi la mamangaa tara a God ka tagalangaida ana eere. Ma na
molaagali ma na doo gi sui go i laona, tara ka langi ada.
11 Ma sulia tara a God ka tagalangainia doo nae gi urinae, muka manata
diana sulia na maluta gamu gi. Na aabulolaa gamu ka o'olo ma muka
roosulia na kwaidooria a God gi.
12 Ma muka kwaimaasimaasia fe Dani na God tara ka keto mai, ma muka
aadea hai fe Dani naa ka dao ali'ali mai. Ana fe Dani nae, tara a God ka
tagalangania na mamangaa ma na doo gi i laona ana eere.
13 Haia, ma ni gia na gi kwaimaasimaasia na molaagali faalu ma i langi
faalu na a God e bae aalualu ana fuaga. Ma na tooa gi sui i seenae daka
roosulia a God teefou.
14 Haia, oote ruana nau gi ae, si kada gamu mu kwaimaasi ua go agamu
maasia fe Dani nae, muka hasi tatangai uria olosilana aabulolaa gamu,
haia a God ka langi si bangali gamu faafia tesi doo, ma gamu ka too
kwaimaani fai nia.
15 Langi musi manata buro ana aena taa na Lord ka gwaromaabe fai
gamu, sulia nia dooria hai gamu ka oolitai manata eeri nia ka faamouri
gamu. Haia, si doo nae laugo baa waihaasi gia a Paul ka kekede fuagamu
sulia. A God naa e falea liotoolaa fuana a Paul eeri nia ka kekede urinae.
16 Ana si kekedelaa sui a Paul, na faatolomai nia sulia na doo nae gi,
nia bobola laugo fai nia na faatolomailaa nau naa gi. Teni doo gi na a
Paul e faatolomainia gi, da afetai uria haitamalada. Ma na tooa gi na langi
dasi haitamadoo ma na fiimamanalaa gera gi kasi ngasi, gera ka oolisia
doo afetai nae gi ma daka faatolomainia na sugelaa sulia, iilingia laugo
lea gera iilia ana teni bali ana Kekedelaa Aabu aai. Ma sulia da iili urinae,
tara a God ka falea na kwakwaelaa fuada.
17 Haia, ma ni gamu oote ruana nau gi ae, gamu mu haitamana sui na
doo naa gi. Nia naa, muka aadaada, aata muka manata mamana ana
sugelaa gi na tooa ta'a gi da faatolomainia, ma na fiimamanalaa gamu gi
ka muu.
18 Haia, muka hasi uria tasa dongaalaa ana ngalilana na rakedianalaa a
Lord gia Jesus Christ na e faamouri gia, haia tara muka haitamana diana.
Gia ka baelafe nia ana si kada nae ma e too ka tau! Amen.

NA EETANA KEKEDELAA NIA A JOHN
Si Baea ana mouria.

1 I gemelu melu kekede fuamolu sulia na Baea ana mouria. A Christ naa
na Baea ana na mouria nae na e too ua na mai ana hafalilaa. Gemelu melu
rongoa naa, ma melu ka rikia naa ana maamelu. Ma melu ka hamotoona
na ana na aba melu.
2 Ma si kada na mouria naa e daofaatai, melu ka rikia naa. Nia naa melu
ka bae sulia, ma melu ka faarongo gomolu ana na mouria firi na e too fai
nia a God na Maa ma ka faatai naa fuamelu.
3 Haia, si doo gi na melu rikia ma melu ka rongoa, nia na melu ka ainitalo
laugo ana fuagamu, hai muka oofu fai gemelu ana na oofulaa na melu too
ana fai nia na Maa ma a Jesus Christ na Wela nia.
4 Melu kedea si doo naa haia gia ka eele asianaa.

A God naa na raralaa.

5 Ma na faarongolaa na melu rongoa faasia na Wela nia a God ma melu
ka haea fuagamu e urii: a God e iilingia na raralaa sulia nia e diana ka
tasa asianaa, ma e langi ta rorodolaa ani nia.
6 Ma lea gia haea hasa gia oofu naa fai nia, ma gia ka too ua go aga i
laona na rorodoa, gia gi suge asianaa ana baelaga gi ma na aadelaga gi.
7 Haia, lea gia too i laona na raralaa, iilingia a God e too i laona na
raralaa, urinae gia ka oofu fai gia kwailiu, ma na abuna a Jesus na Wela
nia ka faafaalu gia faasia na aade ta'alaa gi sui.
8 Ma lea gia haea gia langi go ta garolaa, gia gi suge gia i talaga, ma e
langi ta mamanalaa ani gia.
9 Ma lea so gia ka faarongoa ana na garolaa gia gi fuana a God, nia tara
ka manata lukea na garolaa gia gi ma ka faafaalu gia faasia na aade ta'alaa
gia gi sui, sulia i nia tara ka faamamanaa na bae aalualu nia uria iililana
na doo nae, ma ka iilia na doo o'olo.
10 Ma lea so gia haea gia langi go ta garolaa ani gia, tama gia haea a God
nia na wane susuge go ana naa, ma na baelana a God ka langi si too go
ani gia.

A Christ e lafua na aade ta'alaa gia gi.

2

1 Wela nau gi ae, i nau ku kedea si doo naa gi fuagamu, hai tara muka
too faasia na aade ta'alaa. Haia, lea ta iimola ka iilia ta'alaa, a Jesus Christ
na wane ana o'oloa naa ka gania na Maa nia fuaga.
2 Ma a Christ naa na kwaisuusilaa uria na lafulana garolaa gia gi. Ma
langi lau na garolaa gia gi taifilia, ma garolaa gera na tooa gi sui.
3 Ma lea so gia ka roosulia na kwaieresia nia a God gi, gia ka haitamana
mamanaa ana na gia haitamana ana a God.
4 Ma na wane na e haea nia e haitamana a God, sui ka langi si roosulia
go na kwaieresia nia gi, na wane nae nia e suge asianaa, ma nia langi kasi
too go ana na mamanalaa.

5 Ma ni tei naa e roosulia na baelana a God, i nia na iimola rakedianalaa
nia fuana a God e baita asianaa. Ma si aadelaa na e faamamanaa gia oofu
fai nia a God e urii:
6 Ni tei na e haea nia e too oofu fai nia a God, nia ka aadea doo diana gi
iilingia a Jesus Christ e iilia.

Na kwaieresia faalu.

7 Oote ruana nau gi ae, na kwaieresia na ku kedea kou fuagamu e langi
lau ta doo faalu, ma na kwaieresia baa go ana na mu haitamana ua na mai
ana hafalilaa. Ma na kwaieresia nae naa na faarongolaa baa mu rongoa
sui naa, na muka rake diana fuagamu kwailiu.
8 Haia, na kwaieresia nae na ku kedea kou fuagamu na e faalu laugo.
Sulia na mouria a Christ ma na mouria gamu e faatainia na mamanaa na
kwaieresia nae, sulia na rorodoa e garangi sui naa, ma na raralaa mamana
e tala naa.
9 Ma ni tei na e haea nia e too i laona na raralaa, ma ka maasusuala ana
na haasina, nia e too ua go ana i laona na rorodoa ana si kada nae.
10 Ma so ni tei na e rakediana ana haasina, i nia e too i laona na raralaa.
Ma langi tesi doo ani nia haia ka faagaroa ta wane.
11 Ma so ni tei na e maasusuala ana haasina, nia e too i laona na rorodoa.
Ma i nia ka liu laona ma ka langi si haitamana si gula na nia e lea uria,
sulia na rorodoa e faarodoa naa na maana.
12 Wela nau gi ae, i nau ku kekede fuagamu, sulia a God e manata lukea
na garolaa gamu gi i nunufana a Christ.
13 Ma i nau ku kekede fuagamu na wane baita gi, sulia gamu na mu
haitamana a Christ na e too ua na mai ana hafalilaa. Ma i nau ku kekede
fuagamu na daraa gi, sulia i gamu mu saitasa naa ana a Satan na Wane
Ta'a.
14 Wela nau gi ae, i nau ku kekede fuagamu, sulia i gamu mu haitamana
a God na Maa. Ma i nau ku kekede fuagamu na wane baita gi, sulia i gamu
na mu haitamana a Christ na e too ua na mai ana hafalilaa. Ma i nau ku
kekede fuagamu na daraa gi, sulia i gamu mu rigita, ma na baelana a God
ka too ani gamu, ma i gamu mu saitasa na ana a Satan na Wane Ta'a.
15 Langi musi rakediana ana molaagali ta'a, langi ta doo ta'a i laona
na molaagali. Sulia lea mu rakediana ana molaagali, gamu langi musi
rakediana go ana a God na Maa.
16 Sulia na kwaidoorilaa fuana na doo ta'a gi, ma na doo gi na tooa da
rikia ma daka dooria, ma na doo gi na tooa gi gera lafe sulia, ma si doo
ta'a aai gi sui laona na molaagali, langi ta doo ada kasi lea go mai faasia
na Maa. Da lea sui go mai faasia na molaagali.
17 Na molaagali ma na doo gi sui i laona naa na tooa gi da dooria, tara
ka funu. Ma ni tei na e iilia na kwaidooria nia God naa, tara ka mouri firi.

Na Maalimaea nia a Christ.

18 Wela nau gi ae, na suilana na molaagali e garangi naa! Haia, gamu
mu rongoa sui naa tara na Maalimaea a Christ tara ka dao mai. Ma na
maalimaea oro nia gi da dao sui naa. Nia naa, gia ka haitamana na suilana
na molaagali e garangi sui naa.
19 Na tooa naa gi da lea naa faasi golu, sulia e langi dasi too mamana go
i laona na soefaataia golu. Ma lea so da too laona na soefaataia golu, daka
too oofu ua go fai golu. Haia, ma gera lea urinae haia ka faatainia e langi
ta wane ada si too oofu mamana fai golu.

20 Haia, ma ni gamu, a Christ e falea na Aanoedoo Aabu fua gamu, ma
nia na gamu sui go muka haitamana na mamanalaa.
21 I nau ku kekede fuagamu ma e langi lau sulia mu lalafusia
na mamanalaa. I nau ku kekede fuagamu, sulia mu haitamana na
mamanalaa, ma muka haitamana laugo e langi ta sugelaa ka lea mai faasia
na mamanalaa.
22 Haia, ma ni tei naa wane susuge? Na wane nae na e haea hasa a Jesus
e langi lau na wane aadafililana a God. Na wane urinae nia na maalimaea
Christ, sulia i nia e oote nia ana a God na Maa ma na Wela nia.
23 Sulia so ni tei na e oote nia ana na Wela, i nia e oote nia laugo ana na
Maa. Ma ni tei na e manata mamana ana na Wela, nia ka too oofu laugo
fai nia na Maa.
24 Muka taingainia na faarongolaa na mu rongoa ua na mai la liogamu.
Ma lea mu taingainia na faarongolaa nae, muka too oofu fai nia na Wela
ma na Maa sulia dani.
25 Ma na doo na a Christ e bae aalualu uria falelana fuaga naa na mouria
firi.
26 Haia, nau ku kekedea kou na doo nae gi fuagamu sulia na tooa na da
iiliili uria na sugelaa gamu.
27 Haia, ma ni gamu, a Christ e falea sui naa na Aanoedoo Aabu fuagamu.
Ma si kada na Aanoedoo Aabu e too ani gamu, langi musi nani naa uria
ta wane ka faatolomai doo lau fuagamu. Sulia na Aanoedoo Aabu e
faatolomai doo gi sui fuagamu. Ma na doo gi sui na nia e faatolomaida e
mamana, ma e langi si suge. Nia naa muka roosulia naa na faatolomaia
nia na Aanoedoo Aabu, ma muka too oofu fai nia a Christ.
28 Wela nau gi ae, molu too oofu fai nia a Christ, hai ana si kada nia e
ooli mai ana, e langi gia kasi mou, ma e langi gia si aagwa lau faasi nia
ana idalaa ana fe Dani nia e dao ana.
29 Muka haitamana a Christ naa na wane ana o'oloa. Nia naa, muka
haitamana laugo na tooa gi sui na da iilia na doo na e o'olo gi, i gera na
wela a God gi.

I gia naa na wela nia a God gi.

3

1 Gamu ka manata fasi sulia na rakedianalaa baita nia a God na Maa
fuaga! Na rakedianalaa nia e baita asianaa, nia naa nia ka alangi gia ana
na wela nia gi, ma ka mamana naa. Nia naa, na tooa la molaagali gi dasi
haitamaga, sulia dasi haitamana a God.
2 Ruana nau gi ae, i gia naa na wela nia a God gi, ma ka langi gia si
haitamana ua ana taa naa tara gia ka hau ana. Sui gia ka haitamana ana
si kada na a Christ tara ka ooli mai ana, gia ka iilingi nia, sulia tara gia ka
riki nia iilingia i nia mamana naa.
3 Ma na tooa gi sui na da kwaimaasimaasia a Christ urinae, daka aadasuli
gera i talada faasia na ta'alaa, iilingia a Christ na e too faasia na ta'alaa.
4 Ma ni tei na e aade ta'a, nia ka garoa naa na kwaieresia a God gi. Sulia
na aade ta'alaa naa na oilana ta kwaieresia a God.
5 Ma gamu mu haitamana naa, a Christ e lea na mai hai ka lafua na aade
ta'alaa gi, ma nia kasi too go ana ta'alaa.
6 Ma ni tei gera na gera too oofu fai nia a Christ, e langi dasi tasa dongaa
fai nia na aade ta'alaa. Ma ni tei gera na da tasa dongaa fai nia na aade
ta'alaa, nia langi kasi rikia ma langi kasi haitamana.

7 Wela nau gi ae, musi manata mamana ana ta wane na e suge gamu.
Ni tei na e iilia si doo e o'olo, nia ka o'olo naa iilingia laugo a Christ naa
nia e o'olo.
8 Ma ni tei naa e tasa dongaa fai nia na aade ta'alaa, nia na wane nia a
Satan, sulia a Satan e aade ta'a ita ana hafalilana ua go mai. Haia, na Wela
nia God e lea mai uria si doo nae, hai ka tagalangainia taa na a Satan e
iilia naa.
9 Ma ni tei na e aalua wela nia a God, e langi kasi tasa dongaa fai nia na
aade ta'alaa, sulia i nia e too ana na mouria nia a God ani nia. Ma e afetai
ka tasa dongaa fai nia na aade ta'alaa, sulia a God naa na Maa nia.
10 Nia naa na e'etelana na wela a God gi faasia na wela a Satan gi: ta
iimola na e langi kasi iili o'olo ma ka langi kasi rakediana ana na haasina,
langi lau na wela nia a God.

Rakedianalaa fuagamu kwailiu.

11 Na faarongolaa baa mu rongoa ua na ana hafalilana mai e urii: gia
ka rakediana fuaga kwailiu.
12 Ma e langi gia si iilingia a Kein. Na wane baa, a Satan e too ana, ma
ka haungia haasina a Abel. Uria taa na a Kein ka haungia? Sulia na doo
gi a Kein e iilida gi e ta'a, ma na doo gi na haasina e iilida e o'olo.
13 Oote haasi ae, urinae laugo, langi musi kwele, lea so na tooa ta'a gi
lao molaagali da maasusuala ani gamu.
14 Gia ka haitamana naa na doo naa: i nao ua mai, gia bobola uria
maelaa naa, sui si kada nae gia ka too ana mouria firi. Gia haitamana si
doo nae, sulia gia rakediana fuana waihaasi gia gi. Ma ni tei naa e langi
si rakediana, nia e too ua farana na mamanaa ana maea.
15 Ma so ni tei na e maasusuala ana na haasina, i nia naa na wane
hauwane. Ma muka haitamana, na wane hauwane e langi kasi too ana na
mouria firi.
16 Si doo na e aadea gia ka haitamana na rakedianalaa, e urii: sulia a
Christ e mae usi gia. Nia naa, ni gia laugo, gia ka maabe uria na maelaa
laugo usia na haasiga gi.
17 Lea so ta wane todadoo na e rikia na haasina e siofaa, sui langi kasi
manatai nia go na haasina nae, ma langi kasi adomia, e afetai ka haea
mamana hasa nia e rakediana fuana a God.
18 Wela nau gi ae, langi gia si rakediana go aga ana baea. Gia ka faatainia
na rakedianalaa mamana gia ana si doo gi na gia iilia.
19 Nia nae aadea tara gia ka haitamana gia too ana na mamanalaa ma
langi gia si manata a'abo si kada gia ka take i maana a God.
20 Ma lea na manataga ka keto gia, gia ka haitamana a God naa e baita
liufia na manata gia gi, ma ka haitamana na doo gi sui.
21 Haia, oote ruana ae, lea so na manata gia gi langi kasi keto gia, gia si
mou i maana a God.
22 Ma gia haitamana gia ka ngalia taa naa gia gania uria, sulia gia
roosulia na kwaieresia nia gi, ma gia ka iilia si doo gi na e faaele nia.
23 Haia, na kwaieresia nia e urii: gia ka manata mamana ana a Jesus
Christ na Wela nia, ma gia ka rakediana ani gia kwailiu, iilingia na a Christ
e oodu gia uria.
24 Ma ni tei naa gera roosulia na kwaieresia nia gi, nia ka too ana a God,
ma a God ka too ani nia. Ma sulia na Aanoedoo Aabu na nia e falea fuaga,
gia ka haitamana naa na a God e too ani gia.

Na aanoedoo mamana ma na aanoedoo susuge.

4

1 Ruana nau gi ae, langi musi manata mamana ana tooa gi sui na da
haea da too ana na Aanoedoo Aabu. Lea doo muka iilitooda fasi hai muka
daotoona lea na aanoedoo na da too ana e ita mai faasia a God. Sulia na
profet susuge oro gi da lea sui na ana si lifu gi sui.
2 Lea mu iili urii, haitamana tara muka daotoona lea so nia na Aanoedoo
a God: Lea ta iimola e faarongo ana a Jesus Christ e lea mai ka hau ana
wane, na iimola nae nia too ana Aanoedoo na e ita mai faasia a God.
3 Ma lea ta iimola na e tofea si doo naa sulia a Jesus, nia kasi too go ana
na aanoedoo na e ita mai faasia a God. Na Aanoedoo na nia too ana, e
ita mai faasia na Maalimaea a Christ. Haia, gamu mu rongoa sui naa tara
na Maalimaea a Christ ka dao mai, ma si kada nae nia e too ua naa i see
laona na molaagali.
4 Wela nau gi ae, ni gamu naa na tooa a God gi, ma muka saitasa na ana
na profet susuge gi. Sulia na Aanoedoo Aabu na e too ani gamu e rigita ka
tasa ana a Satan na e too ana na tooa ta'a la molaagali.
5 Ma na profet susuge nae gi da bae sulia na dongana ta'alana na
molaagali, ma na tooa ta'a nae gi daka fafurongoda, sulia gera na tooa
na ta'alaa e baita faafida.
6 Haia, ma ni gia naa na tooa a God gi. Ma ni tei naa e haitamana a God,
nia ka fafurongo gia. Ma ni tei na langi si tooa a God, langi kasi fafurongo
gia. Nia naa aadea gia ka aada haitamana na e'etelaa i matangana na
Aanoedoo mamana ma na aanoedoo susuge.

A God e rakediana asianaa fuana tooa gi sui.

7 Oote ruana nau gi ae, gia rakediana fuaga kwailiu, sulia na rakedi-
analaa e ita mai faasia a God. Ma ni tei na e rakediana, i nia naa na wela
a God, ma i nia ka haitamana laugo a God.
8 Ma so ni tei na e langi kasi rakediana, nia langi si haitamana a God,
sulia a God e rakediana asianaa.
9 Ma a God e faatainia na rakedianalaa nia fuaga ana falelana mai tee
fe Wela muutaia nia lao molaagali, hai gia ka mouri i nunufana.
10 Haia, na rakedianalaa e urii: E langi lau gia na gia rakediana fasi ana
a God, ma a God nia rakediana fasi fuaga ma ka falea mai na Wela nia
haia ka iilingia na kwaisuusilaa uria na lukelana na garolaa gia gi.
11 Ruana nau gi ae, sulia a God e rakediana fuaga urinae, gia ka
rakediana laugo fuaga kwailiu.
12 E langi ta iimola si rikia a God. Sui lea so gia ka rakediana fuaga
kwailiu, a God ka too oofu fai gia ma na rakedianalaa nia kafi ngasi ani
gia.
13 Ma gia ka haitamana gia oofu fai nia a God ma ni nia ka oofu fai gia,
sulia nia e falea sui na Aanoedoo nia fuaga.
14 Ma melu rikia naa na Wela nia ma melu ka haea naa fuana tooa gi
lau naa a God na Maa e fale nia na mai hai ka faamouria na tooa gi sui
lao molaagali.
15 Ma lea so ta iimola ka ainitalo ana Jesus naa na Wela nia a God, i nia
ka too oofu fai nia a God, ma a God ka too oofu fai nia.
16 Ma gia haitamana naa ma gia ka manata mamana ana na rakedianalaa
na a God e too ana fuaga.
A God e rakediana asianaa, ma ni tei naa e rakediana, nia e too oofu naa
fai nia a God, ma a God ka too oofu fai nia.

17 Ma na rakedianalaa a God fuaga e baita asianaa eeri gia ka noni rara'a
ana fe Dani ana Keketoa. Ma tara gia ka noni rara'a sulia na mourilaga
lao molaagali naa, e iilingia laugo na mourilana a Christ.
18 Ma langi gia si mou ana a God, sulia nia rakediana asianaa fuaga. Tooa
e'ete gi da mou ana kwaelaa a God, sulia langi gera si manata mamana ana
rakedianalaa a God. Sui gia mone, langi gia si mou, sulia gia haitamana a
God e rakediana asianaa fuaga.
19 Gia rakediana, sulia a God naa na e rakediana fuaga totongenao.
20 Lea ta iimola na e haea nia e rakediana ana a God, sui ma ka
maasusuala ana na haasina, i nia na iimola susuge go ana. Sulia i nia
e afetai ka rakediana ana a God na wane na nia langi si rikia, lea so i nia
e langi si rakediana fuana haasina na iimola na nia e rikia.
21 Ma na kwaieresia na a Christ e falea fuaga e urii: So ni tei naa e
rakediana fuana God, nia ka rakediana laugo fuana haasina.

5

1 So ni tei na e manata mamana ana a Jesus nia naa wane aadafilia a
God, nia naa na wela a God. Ma ni tei na e rakediana fuana ta maa, nia
ka rakediana laugo fuana na wela nia.
2 Haia, gia haitamana gia ka rakediana fuana wela a God gi sulia gia
rakediana ana a God ma gia ka roosulia na kwaieresia nia gi.
3 Ma lea gia ka rakediana fuana a God, gia ka roosulia na kwaieresia nia
gi. Ma na kwaieresia nia gi kasi afetai go fuaga,
4 sulia na wela a God gi sui, haitamana gera ka saitasa faafia na ta'alaa
gi i laona na molaagali. Ma gia ka saitasa faafia na ta'alaa sulia na manata
mamanalaa gia ana a Jesus.
5 Ni tei na e haitamana ka saitasa faafia na ta'alaa? Taifilia na iimola gi
na da manata mamana ana Jesus naa na wela a God.
6 A Jesus Christ naa na wane na e lea mai fai nia na kafo ana siuabulaa
ma na abu ana maelana. Nia lea mai langi lau fai nia na kafo go ana,
ma nia ka lea mai fai nia roo si doo nae gi sui go, kafo ma na abu.
Ma na Aanoedoo Aabu ka faarongo laugo sulia, sulia na Aanoedoo e bae
mamanaa.
7 Na oolu si doo na e faarongo sulia a Jesus:
8 Na Aanoedoo Aabu ma na kafo ma na abu, ma na oolu si doo nae gi
da faamamanaa sui go tee si doo.
9 Gia manata mamana ana na baelana na wane. Haia, na baelana a God
na e rigita ka tasa, ma nia ka bae na sui naa sulia na Wela nia.
10 Nia nae so ni tei na e manata mamana ana na Wela nia a God, nia ka
manata mamana ana taa naa a God e bae sulia na Wela nia. Ma so ni tei
naa e langi kasi manata mamana ana a God, i nia e haea a God na wane
susuge, sulia i nia kasi manata mamana ana si taa na a God e haea sulia
na Wela nia.
11 Ma si baelaa a God na e faamamanaa sulia na Wela nia e urii: a God
e falea sui naa na mouria firi fuaga, ma na mouria naa e ita mai faasia na
Wela nia.
12 Ma so ni tei na e too oofu fai nia na Wela nia a God, nia ka too ana
na mouria nae. Ma so ni tei na e langi kasi too oofu fai nia na Wela nia a
God, nia kasi too laugo ana na mouria.

Na mouria firi.

13 I nau ku kedea si doo naa fuagamu hai muka haitamana, i gamu na
mu manata mamana ana na Wela nia a God mu too na ana na mouria firi.
14 Ma gia si mou i maana a God, sulia gia haitamana nia e rongo gia si
kada gia gania uria tesi doo na e lea sulia na kwaidooria nia.
15 Nia e rongo gia go ana si kada gi sui gia gani nia ana. Ma sulia gia
haitamana si doo naa nia mamana, i gia ka haitamana laugo nia ka falea
fuaga si taa naa gia gania faasi nia.
16 Ma lea o rikia ta haasi amu e iilia tesi doo ta'a na e langi kasi mae ana,
nia bobola oko fooa fuana a God hai tara ka falea mouria fuana. Nau ku
bae sulia na garolaa gi na e langi kasi talaia na tooa gi ua uria na maea.
Sui taa, teni garolaa laugo e talaia na wane uria na maea. Ma nau kusi
haea hai muka fooa fuana a God sulia si doo nae gi.
17 Na doo gi sui na gia iili ta'a ana e garo sui go. Sui, teni si ta'alaa aai
gi e langi kasi talaia na wane uria na maea.
18 Gia ka haitamana na wela a God gi e langi dasi tasa dongaa fai nia na
aade ta'alaa, sulia Jesus na Wela a God e aadasulida ma a Satan na Wane
Ta'a e afetai ka aadea tesi doo ani gera.
19 Haia, gia haitamana naa i gia na tooa a God gi, sui boroi ana a Satan
e baita usia na molaagali sui.
20 Ma gia ka haitamana laugo na Wela nia a God e lea na mai, ma ka
falea naa na haitamadooa fuaga, hai gia ka haitamana God mamana. Ma
gia ka too oofu fai nia a God mamana ana oofuofua fai nia a Jesus Christ
na Wela nia. I nia naa na God mamana, ma nia naa na mouria firi.
21 Wela nau gi ae, muka aadasuli gamu i talagamu faasia na doo gi na
teni tooa da haea na a god gi, sui e langi lau na god mamana gi.

NA RUANA KEKEDELAA NIA A JOHN

1 Faasia na wane baita ana soefaataia, fuamu inite aai na a God e filia ma
na wela oe gi na ku rakediana mamana ada. Langi lau taifili nau, ma ni
gera sui go na da haitamana na mamanaa, da rakediana laugo ani gamu.
2 Gami rakediana fuagamu sulia gami manata mamana ana faarongolaa
mamana na e too firi fai gia.
3 Nau ku fooa eeri a God na Maa ma a Jesus Christ na Wela nia na Maa ka
rakediana fuaga ma ka manatai gia, ma ka falea fanualama fuaga na gia
manata mamana ana faarongolaa mamanaa ma gia ka rakediana fuaga
kwailiu.

Na mamanaa ma na rakedianalaa.

4 I nau ku eele asianaa sulia ku daotoona teni wela ana wela oe gi da
manata mamana ana na faarongolaa mamana iilingia na Maa e oodu gia
uria.
5 Ma i nau ku gani oe, inite aai rakediana ae, hai gia ka rakediana fuaga
kwailiu. Langi lau na kwaieresia faalu na ku kedea kou fuagamu. I nia
naa na doo baa a Lord e kwaieresi gia ana ita ua na mai ana hafalilana.
6 Na malutana na rakedianalaa na ku bae sulia naa e urii: gia ka roosulia
na kwaieresia a God gi. Na kwaieresia iilingia baa mu rongoa ua na mai
ana hafalilana haia gamu sui go muka rakediana fuagamu kwailiu.
7 Na tooa susuge oro gi da lea sui naa i laona na molaagali sui. Ma i gera
na tooa gi na e langi dasi haea a Jesus Christ e hau ana wane. Ma na wane
urinae gi naa na wane susuge gi ma na Maalimaea a Christ gi.
8 Muka aadaada diana aata na doo na mu rao uria ka langi ana, haia
muka ngalia na kwaiaraa loulou gamu.
9 Ma na iimola na e tafusia na faatolomaia a Christ, ma ka manata
mamana ana na faatolomaia e'ete, nia langi kasi too oofu fai nia a God.
Ma so ni tei na e manata mamana ua ana faatolomaia mamana, nia ka too
oofu fai nia a Maa ma na Wela.
10 Nia naa, lea ta iimola ka dao siagamu ma ka ngalia mai ta faatolomaia
e'ete, langi musi gonitainia laona na luma gamu gi. Ma langi musi bae
laugo fuana urii, <<Ubongi diana.>>
11 Sulia lea ta iimola ka bae diana fuana, nia ka hau ana na iimola
kwaimaani nia ana si doo ta'a gi na nia e iilida.

Si baea i'isi gi.

12 I nau ku too ana si doo e oro gi uria na faarongolaa gamu ana. Sui,
e langi kusi dooria go na kedelana. I nau ku manata uria maatoolagamu,
ma golu ka tala bae agolu, hai na eelelaa golu gi ka baita tasa.
13 Na wela nia gi na waihaasimu da falea kou si baelaa diana gera gi
fuamu.

NA OOULANA KEKEDELAA NIA A JOHN

1 Faasia na wane baita ana soefaataia, fuamu a Geas na ku rakediana
mamana fuamu.
2 Ruana nau ae, nau ku fooa hai so na doo gi sui ka diana fuamu, ma
hai oko too akwaa, iilingia na ku haitamana na aanoedoo oe e diana.
3 I nau ku eele asianaa naa si kada teni haasi aga gi ana a Christ na da
dao mai, ma daka faarongo nau na mourilamu ka roosulia na faatolomaia
mamana iilingia na oe o iilia sulia dani.
4 Ana si kada nau ku rongoa na wela nau gi da manata mamana ua ana
faatolomaia mamana, nau kuka eele asianaa liufia na doo e'ete gi sui.

A John e baelafea a Geas.

5 Ruana nau ae, oe o rao diana asianaa ana si raoa na o aadea fuana
tooa gi na da manata mamana ana a Christ, sui boroi ana si kada langi osi
haitamada.
6 Ma gera ka faarai fuana na tooa gi i seegi na da manata mamana eeri
na soefaataia i seegi e haitamana sulia na rakedianalaa oe. O adomida hai
daka tasa dongaa ana lealaa ana malutana na a God ka eele sulia.
7 Sulia gera da lea ana na leaa gera ana raolaa nia a Christ, ma ka
langi dasi ngalia go ta kwai'adomia faasia na tooa gi na langi dasi manata
mamana.
8 Haia, gia na tooa gi na gia manata mamana ana a Christ, gia ka adomia
na tooa naa gi, hai gia ka ado ana na raolaa gera uria na mamanaa.

A John e bae fifii sulia a Diotrefes.

9 I nau ku kedea na kou tee si kekedelaa kukuru fuana na soefaataia i
see nana. Sui, a Diotrefes, na wane na e dooria ka talaida, e langi kasi
fafurongo go uria si doo na ku haea.
10 Ma ana si kada ku dao kou ana, tara nau ku faarai sulia si doo ta'a gi
na i nia e aadeda ma na sugelaa ta'a nia gi na e iilia faafi gemelu. Sui, ma
nia langi si bobola fuana, sulia nia kasi gonitainia go na oote waihaasina gi
na da lea mai, ma nia ka luia laugo na tooa gi na da dooria gonitailadalaa,
ma ka hasi uria na tariladalaa faasia na soefaataia.

A John e baelafea a Demitrius.

11 Ruana ae, langi osi kwaiusuli ana si doo na e ta'a, ma o kwaiusuli amu
ana si taa gi na e diana. Haia, ni tei na e iilia si doo na e diana, nia na
iimola nia a God. Ma so ni tei na ka iilia si doo na e ta'a, nia langi si rikia
a God.
12 Na tooa gi sui da uunuunu diana sulia a Demitrius, ma malutaa diana
nia ka faamamanaa laugo. Nia naa, melu ka baelafe nia laugo, ma oko
haitamana si doo naa gi na mi haea e mamana.

Si baea i'isi gi.

13 I nau ku too ana si doo e oro gi uria na faarongolaa oe ana, sui kusi
dooria go na kedelana.
14 Ma nau ku manata uria maatoolamu ali'ali, hai goro ka tala bae agoro.
15 Nau ku fooa eeri na fanualama ka too fai oe.

Na ruana oe gi sui i see da falea kou na baelaa diana gera gi laugo fuamu. Ma oko falea na baelaa diana nau gi fuada na ruana gemelu gi sui i see naa.

NA KEKEDELAA FAASIA A JUDE

1 I nau a Jude, na wane ni rao a Jesus Christ ma na haasina a James.
Nau ku kekede fuagamu tooa na a God na Maa e aadafili gamu ma ka
rakediana fuagamu ma a Jesus Christ ka aadasuli gamu.
2 Nau ku fooa fuana a God hai ka kwaimanatai fuagamu ma ka falea na
fanualama mamana fuagamu ma na rakedianalaa nia fua gamu ka baita.

Wane faatolomai susuge gi.

3 Oote ruana diana nau gi, i nao na mai nau ku dooria asianaa uria
kekedelaa fuagamu sulia na faamourilaa na God e faamouri gia ana. Sui
ana si kada kuka manata urinae, nau kuka haitamana nia bobola fuana
kuka kekede ana si kada nae fuagamu ma kuka bae fifii haia muka take
ngasi usia na tooa gi na da iiliili uria oolisilana na faatolomailaa mamana
na a God e falea fuaga na tooa nia gi. Haia, a God kasi dooria ta wane ka
oolisilana faatolomailaa mamana nae.
4 Nau ku haea si doo naa sulia teni tooa na langi dasi manata mamana
ana a God gera lea mai gera ka oofu fai gamu. Ma gera ka haea gera
manata mamana, sui gera ka oolisia ada na faatolomaia mamana sulia na
rakedianalaa a God hai na doo ta'a gi na gera iilida e aada mala diana go
ana. Ma langi dasi manata mamana ana a Jesus Christ, na wane baita gia
ma a Lord gia. Haia, na Kekedelaa Aabu ua na mai ka bae sulia taa naa
na kwakwaelaa gera gi.
5 Gamu mu haitamana sui na doo nae gi. Sui boroi ana, nau tara ku
haea lau fuagamu haia langi molu si manata buro ana. Ana si kada ua
na mai, a Lord e adomia na tooa nia gi eeri gera ka tafi faasia fera Ejipt.
Ma i buira gera lea faasia i Ejipt, a God ka haungia bali ada na langi dasi
fiimamana ana.
6 Muka manata sulia na ensel gi i langi ana si kada ua na mai. Bali
ada gera dooria na babaitaa liufia na doo a God e falea fuada, ma gera
ka lea faasia na gula ni toolaa mamana gera. Sulia gera urinae, a God ka
aalu gera laona gula ni kanilaa rorodoa. Ma nia ka kani faafida ana oko
kakai halo na e afetai gera ka labasia too ka tau. Ma gera aade urinae ada
maasia fe Dani ka dao mai haia a God ka falea na kwakwaelaa fuada.
7 Molu ka manata sulia laugo na tooa gi da too la maefera gi Sodom ma
i Gomora ma na maefera garangi gera gi. Gera iilingia laugo na ensel nae
gi, sulia na aadelada e ta'a asianaa. Haia, ma na wane gi i seenae, langi
lau na geni gi taifilida na wane gi da aberongaida, sulia na wane gi da ooe
laugo fuada kwailiu. Ma sulia si doo nae, a God ka falea na kwakwaelaa
ana eere na too firi fuada. Haia, si doo nae na iilingia bae abolaa God nae
fuana tooa gi sui fuana si kada e lea mai tara nia ka falea na kwakwaelaa
urinae.
8 Ka urinae laugo fuana tooa na gera faatolomainia sugelaa i matanga
gamu. Gera ka iilia na doo ta'a gi ana nonida, ma gera haea da roosulia
na taa gi da rikia ana teo bolea gi. Ma gera ka oote gera ana na babaitaa
a God, ma gera ka bae tataga ana doo initoo gi i langi.
9 Haia, a Maekel boro na naofe ensel a God langi si iilia go doo urinae.
Sulia ana si kada a Moses e mae ana, Maekel ma Satan daaro ka oolisusuu
sulia tei naa tara ka ngalia nonina Moses. Haia, ma a Maekel langi si bae

ta'a go fuana a Satan. Ma nia e bae urii go ana, <<A Lord naa tara ka ngatafi oe.>>
10 Ma fuana tooa baa gi da faatolomai susuge, gera bae ta'a asianaa ana taa gi na langi dasi haitamana. Gera iilingia doo momouria kwasi gi na langi dasi manata. Sulia na tooa nae gi da iilia go ada na taa gi naa na nonida e dooria, ma na doo nae gi na e tagalangai gera.
11 Kwaimanatai fuada, sulia tara a God e falea na kwakwaelaa baita fuada! Sulia gera aade ta'a iilingia a Kein. Ma gera ka lea laugo sulia maluta ta'a a Balaam hai gera ka ngalia malefo. Ma gera iilingia a Kora na e take usia a God, ma gera ka ngalia na kwakwaelaa iilingia a Kora laugo.
12 Haia, na tooa na da faatolomai susuge nae, gera oogu fai gamu ana si kada mu oogu uria fangalaa, ma daka iili ta'a seenae, sulia gera roosulia na kwaidooria gera i talada go ana. Ma sui boroi ana langi dasi ida, ni gamu mone diana fuana muka ida ana si kada gera oofu fai gamu. Sulia gera tatagwai iilingia ta barobaro na uuta langi faasia, ma na ooru ka ufu lofotainia. Ma gera ka iilingia laugo na ai gi na langi dasi fungu ana si kada uria fungulaa, sulia gera mae teefou naa, ma gera tabalida naa sui
13 Ma na tooa nae, gera ka iilingia laugo na nanafo baita gi fafo iile kada ana ooru, sulia na aadelaa ta'a ni idalaa gera gi e iilingia na ngisu na e taraa aena hara. Ma sulia na faatolomaia susuge gera gi, gera ka iilingia laugo na bubulu gi da idu faasia fulida. Ma a God e aade aagau na ana si gula rorodoa uria toolaa ana fuada too ka tau.
14 Haia, ma a Enok na fiuna kwalafaa faasia a Adam e bae sulia na tooa nae gi ua na mai ka bae urii, <<Tara a Lord ka lea mai fai nia tooni ma tooni ensel aabu nia gi,
15 hai ka ketoa na tooa gi sui. Ma tara nia ka falea na kwakwaelaa fuana tooa gi sui na langi gera kasi manata mamana ana, sulia na aade ta'alaa gera gi na da iilida ma sulia na bae ta'alaa gera ana God.>>
16 Na tooa nae gi, gera ngunungunu ma gera ka haitamana feengilana na tooa gi. Ma gera ka roosulia na kwaidooria ta'a gera gi. Ma gera ka tangoda i talada, ma gera ka gaea na tooa gi eeri daka ngalia teni si doo faasida.
17 Oote ruana nau gi, muka manatatoona na baelaa baa gi na aposol gi a Lord gia Jesus Christ da haea fuagamu.
18 Gera bae urii fuagamu, <<Ana si kada lea mai ana fe dani i'isi gi, teni tooa gi na da bae ifolo ani gamu tara gera ka dao mai. Ma gera ka roosulia ada na kwaidooria gera i talada na e take usia a God.>>
19 Na tooa naa da aadea na tookitalana soefaataia. I gera langi dasi too ana na Aanoedoo Aabu, ma na kwaidoorilaa ta'a gera i talada na e talaida.
20 Haia, ma i gamu oote ruana nau gi, muka tasa dongaa ana faarigitalana na fiimamanalaa gamu ana a God Aabu. Ma muka fooa ana na mamana na Aanoedoo Aabu.
21 Ma muka tasa dongaa ana ngalilana na rakedianalaa a God, si kada muka kwaimaasi ana a Lord gia a Jesus Christ ka falea mouria firi fuagamu sulia na kwaimanatailaa nia.
22 Ma fuana tooa na fiimamanalaa gera kasi ngado, muka rakediana fuada.
23 Ma muka adomia na tooa gi eeri langi dasi lea fuana gula kwakwaelaa ana eere. Haia, ma na tooa e'ete gi, muka kwaimanatai fuada, ma muka mou laugo aata muka aade ta'a iilingida. Muka oote gamu ana na aade ta'alaa gera gi na da iilia sulia na kwaidooria ta'a gera gi.

Fooa ni baelafea.

24 Gia ka baelafea a God na e bobola fai nia adomilagamu hai gamu
faasia na aade ta'alaa eeri muka too o'olo fai nia na eelea ana si kada nia
tara ka ngali gamu mai siana la initooa diana nia.

25 Ma nia taifilia a God, na wane na e faamouri gia ana a Lord gia Jesus
Christ. Gia ka baelafea a God, ma gia ka dooria a God ka too ana initooa
ma na babaita ma na mamanaa ma na rigitaa ua na mai i nao ma i kada
naa ma ana si kada na tara nia ka dao mai langi si sui! Amen.

NA FAATAIA FUANA A JOHN

1 Laona buka naa, a John e kedea na faarongolaa sulia na doo gi a Jesus
Christ e faatainida. A God naa e faatainida fuana a Christ hai ka faatainida
fuana wane ni raoa a God gi sulia na taa gi na langi si tau tara bobongi ka
dao mai. A Christ e faatainia na doo naa gi fuana na wane ni raoa nia a
John ana oodulana mai na ensel nia siana.
2 Ma a John ka kedea na doo gi sui na nia e rikida. Haia, na faarongolaa
nae na baelaa faasia a God ma na mamanaa na a Jesus Christ e faatainia.
3 Oilakea fuana ni tei na e iidumia na buka naa, ma ka oilakea laugo
fuana ni tei gera na da rongoa baelaa nae gi faasia a God, ma gera ka aade
sulia na taa gi na a John e kededa laona buka naa! Sulia si kada e garangi
na haia na doo naa gi ka dao mai.

Baelaa diana fuana fiu soefaataia gi.

4-5 I nau a John ku kede fuagamu na fiu bubulutaa gi ana tooa gi na mu
manata mamana ma muka too i fiu fera laona lolofaa i Asia. Nau ku fooa
haia a God fai nia na fiu aanoedoo na gera too i naona gula ni gwourua
ana initooa nia ma a Jesus Christ tara gera ka rakediana ani gamu ma gera
ka falea laugo na fanualama fuagamu. Ana si kada e langi ua ta doo, a God
e too naa. Ma a God ka too laugo si kada naa. Ma nia ka totoo firi laugo. A
Jesus naa na wane ni faarongo mamana, ma nia na wane totongenao na
a God e tataea faasia na maea, ma nia laugo na wane baita gera na aaofia
gi ana molaagali. A Jesus e rakediana fuaga, ma ana maelana nia ka luke
gia faasia na aade ta'alaa gia gi.
6 A Jesus naa na Aaofia gia, ma nia ka aalu gia ka hau ana na fataabu gi
eeri gia ka rao fuana a God na Maa nia. Ma fuana a Jesus Christ si initooa
ma na mamanaa too ka tau! Amen!
7 Aada faasi, nia garangi ka lea mai i fafona na barobaro gi! Ma na tooa
gi sui tara daka rikia. Ma na tooa baa gi da labua, tara gera ka rikia laugo.
Ma na tooa gi sui la molaagali tara gera ka liobukonu ma daka aangi sulia
nia. Iiu, nia e mamana.
8 Ma a Lord God na e rigita ka tasa, nia e too naa suifetei na doo gi sui,
ma nia ka too ana si kada naa, ma tara ka too firi laugo. Nia ka haea laugo,
<<I nau na Alfa ma na Omega, na hafalia ma na susuia ana doo gi sui.>>

Na faataia sulia a Christ.

9 I nau a John na waihaasi gamu sulia kuka manata mamana ana a Christ
iilingi gamu laugo. Ma gera ka iinokesi nau iilingi gamu sulia a Christ naa
na Aaofia nau. Sui nau kusi tafi, ma lau ana nau ku faalamatai gera, iilingi
gamu laugo. I gera ka dumuli nau, ma gera ka aalu nau laona fe aauaua
na gera alangia ana i Patmos, sulia nau ku ainitalongainia na baelana a
God ma na mamanaa na a Jesus e faatainia.
10 Sui ana tee maedani uria fooasilana a Lord, na Aanoedoo Aabu ka
faatainia doo gi fuagu, ma kuka rongoa tee lingee doo baita, iilingia na
lingee bungu, e bae mai i burigu.
11 Ka urii, <<O kedea na taa naa tara o rikia, sui oko falea na buka nae
fuana fiu bubulutaa ana tooa gi na gera manata mamana i Efesus, Smirna,
Pergamum, Taeataera, Sardis, Filadelfia, ma i Laodisea.>>

12 Ma si kada ku kari aabulo uria rikilana tei na e faarai fuagu, ku rikia
fiu laeta gi da haungainia ana gold.
13 Haia, ma matangana laeta nae gi, kuka rikia na doo e aada mala wane,
e ruufia maku ruruu tekwa lea ka dao fafo aena gi. Haia, na forake ana
gold na e too i maruruuna.
14 Ma na iifuna gi ka kwakwaoa mala foufou, ma na maana gi ka sina
mala eere.
15 Haia, ma na aena gi rikilana e iilingia barasi na gera narea la eere
baita sui ma gera ka faasinasinaa. Ma na rongolana lingeena e iilingia
ana tataa baita na e busu.
16 Ma nia ka dau faafia fiu fe bubulu gi ana bali aba aaolo nia. Haia, na
naefe ana oomea e ala roo bali na e kwalitafa mai faasia la fakana. Haia,
ma na maadarana ka sinasina baita mala na hato.
17 Ma si kada ku riki nia ana, nau kuka asi nau faafia na maagu maana
aena iilingia ta wane baa e mae. Ma nia e aalua na aba aaolo nia faafi
nau, ka bae urii, <<Langi osi mou. I nau naa hafalia ma na susuia ana doo
gi sui.
18 I nau na wane na ku mouria. Sulia nau ku mae, sui si kada naa nau
ku mouri lau too ka tau ma too ka tau. Ma nau naa ku initoo usia na maea
ma na gula tooa gi lea ana si kada da mae.
19 Haia, o kedea na doo na o rikia gi na doo gi na ka dao mai ana si kada
nae ma na doo gi na tara ka dao mai.
20 Haia, na manata aagwa sulia na fiu fe bubulu na o rikia nau ku dau
faafia ana aba aaolo nau, ma na fiu laeta baa gi na gera haungaida ana
gold nia urii, na fiu bubulu gi nia na ensel gi na gera aadasulia na fiu
soefaataia gi. Haia, na fiu laeta gi na gera haungaida ana gold nia na fiu
soefaataia gi ana fiu maefera.>>

Na faarongolaa fuana soefaataia i Efesus.

2

1 Sui na wane ka bae lau urii, <<O kedea na baelagu fuana na ensel na e
aadasulia na tooa la fera i Efesus na gera manata mamana, oko kede urii,
<I nau na wane na ku dau faafia na fiu bubulu gi ana aba aaolo nau, ma
kuka liu matangana na fiu laeta gi ana gold.
2 Nau ku haitamana doo mu iilida gi, ma nau kuka haitamana na rao
rigitalaa gamu fai nia na gwaromaabelaa gamu gi. Ma kuka haitamana
mu oote gamu ana tooa ta'a gi, ma muka iilitoona na tooa na da haea gera
na aposol gi ma daka suge go ada, ma muka haitamada gera da suge.
3 Gamu mu gwaromaabe, ma muka nonifii sulia ni nau, ma langi musi
makeso ana manata mamanalaa gamu.
4 Haia, tesi doo na nau ku eesi gamu ana, na e langi musi rakediana naa
fuagu iilingia baa mu iilia i nao.
5 Muka manatatoona na baitalaa ana rakedianaa gamu ani nau i
totongenao, sui muka asi gamu faasi nau. Haia, mu oolitai manata faasia
na aade ta'alaa gamu gi, ma muka iilia na doo gi mu iilida i nao. Lea langi
molu si oolitai manata faasia na aade ta'alaa gamu gi, tara nau ku lea mai
siagamu ma kuka lafua na laeta gamu faasia na fulia.
6 Haia, tesi doo diana na mu iilia na ku dooria: mu oote gamu ana
aabulolaa ta'a gera Nikolaitan gi, iilingia nau laugo ku oote nau ana.

7 So ni tei na e too ana aalinga, nia ka fafurongoa taa naa Aanoedoo
Aabu e haea fuana na soefaataia gi. So ni tei na e saitasa, tara nau kuka
faalamainia ka ania fuana ai ana mouria na e take ana gula na a God e
too ana.>>>

Na faarongolaa fuana soefaataia i Smirna.

8 Ma nia ka bae lau urii fuagu, <<O kede fuana ensel na e aadasulia
tooa la fera i Smirna na gera manata mamana, oko bae urii, <Nau naa na
hafalia ma na susuia ana doo gi sui, baa ku mae ma ku mouri lau.
9 Nau ku haitamana na afetaia gamu gi, ma nau ku haitamana mu siofaa.
Sui langi musi siofaa, ma lau ana mu rikidoo. Ma nau kuka haitamana
laugo na tooa gi da haea doo ta'a gi suli gamu. Ma gera ka haea gera ana
Jiu gi sui gera langi lau na Jiu mamana gi, ma gera na tooa a Satan!
10 Langi musi mou ana tesi taa na tara muka nonifii ana. Sulia a Satan
tara ka iilitoo gamu ma tara ka aalua bali ani gamu la beu ni kanilaa, ma
ana aakwala maedani na tara muka too ana afetailaa gi. Haia, muka tasa
dongaa ana manata mamanalaa gamu ani nau, boroi ana gera ka haungi
gamu, ma nau tara kuka falea na oobi ni gwou ana mouria firi fuagamu.
11 Haia, lea mu too ana aalinga, muka fafurongoa taa gi na Aanoedoo
Aabu e haea fuana na soefaataia gi. Ni tei gera na gera saitasa, tara langi
gera kasi daotoona ta fiilaa ana ruana maea.>>>

Na faarongolaa fuana soefaataia i Pergamum.

12 Sui nia ka bae lau urii, <<O kede fuana ensel na e aadasulia na tooa la
maefera i Pergamum na gera manata mamana, oko haea, <I nau na wane
baa ku too ana naefe ana oomea baa e ala roo bali.
13 I nau ku haitamana i fai na mu too ana, haia ma i seenae laugo na fuli
a Satan e baita ana. Sui boroi ana, mu roosuli nau, ma langi musi mamalo
ana manata mamanalaa gamu ani nau si kada baa gera haungia a Antipas
see loko si gula Satan e too ana. A Antipas nia na wane e rao diana ana
faarongolaa ani nau.
14 Haia, ma aange si doo na mu iilida na kuka eesi gamu ana. Teni tooa
ani gamu da lea sulia na faatolomaia a Balaam ua, baa e faatolomaia a
Balak uria talailana tooa i Israel haia gera ka aadea doo ta'a gi. Sulia a
Balak e aadea na tooa gera ka ania na fanga na da kwaisuusi ana fuana
na nunui doo gi fai nia na ooelaa.
15 Haia, nia urinae laugo, teni tooa ani gamu gera ka lea sulia na
faatolomaia ta'a gera Nikolaitan gi.
16 Haia, mu oolitai manata na fasia na doo aade ta'alaa gamu gi! Lea
langi, ali'ali tara nau ku lea mai kuka firu fai nia tooa nae ana naefe ana
oomea na e hagatafa mai faasia na fakagu.
17 Haia, lea mu too ana aalinga gi, muka fafurongoa taa naa Aanoedoo
Aabu e haea fuana na soefaataia gi. So ni tei gera na da saitasa, tara kuka
falea bali ana fanga haufinilaa na da alangia ana mana. Ma tara kuka
falea laugo fuada na fou kwakwao na gera kedea si hata faalu i fafona, na
e langi ta wane kasi haitamana, taifilia go ni tei na tara e ngalia.>>>

Na faarongolaa fuana soefaataia i Taeataera.

18 Ma nia ka bae lau urii fuagu, <<O kede fuana na ensel na e aadasulia
na tooa la fera i Taeataera na gera manata mamana, oko haea, <Nau naa
na Wela nia a God. Na maagu gi e kwesu mala eere, ma na aegu gi ka
sinasina mala na barasi da faasinasinaa.

19 Nau ku haitamana taa gi na mu aadea. Ma nau ku haitamana na
rakedianalaa gamu ma na fiimamanalaa gamu ma na raolaa gamu ma na
gwaromaabelaa gamu. Haia, ma kuka haitamana taa gi na mu aadea ana
si kada nae e oro ka liufia taa gi na mu aadea ana si kada e sui naa mai.
20 Haia, ma si doo naa na nau kusi dooria: Mu faalamainia na geni
hatana ni Jesabel ka faatolomai. Nia haea hasa a God e fale nia uria
baelaa, sui nia suge go ana. Nia e faagaroa na tooa ni raoa nau gi, ana
na faatolomailada ana maluta ana ooea ma na anilana fanga na gera
kwaisuusi ana fuana nunui doo gi.
21 Haia, ma ni nau ku falea si kada fuana geni baa haia ka oolitai
manata faasia doo fualangaa nia gi, sui ma nia langi kasi dooria go oolitai
manatalaa go faasia doo fualangaa nia gi.
22 Nia urinae, tara nau kuka ui ani nia la iifitai na nia fai nia ni tei gera
na da ooe fai nia, tara gera ka nonifii baita. Haia, nau tara kuka aadea si
doo nae lea langi gera kasi oolitai manata faasia na aadelaa ta'a gera nae
da aadea fai nia na geni naa.
23 Ma tara kuka haungia na fafurongo nia gi laugo, haia na tooa gi sui
na da manata mamana ani nau, gera ka haitamana i nau na wane ku
haitamana manatana tooa gi sui fai nia na kwaidooria gera gi. Ma tara
kuka duu fuana tooa gi sui uria na gera da aadeda, na doo diana gi ma na
doo ta'a gi.
24 Haia, bali amolu na molu too i Taeataera langi molu si lea sulia na
faatolomailaa ta'a naa, ma langi musi faalamai gera uria faatolomailaa
fuagamu na doo gi na gera alangia ana doo aagwa a Satan gi. Nia naa,
nau laugo langi kusi falea ta afetaia lau fuagamu.
25 Ma tesi doo go naa, lea doo muka dau ngasi ana taa gi na mu too naa
ana, lea ka dao ana si kada nau ku ooli lau mai.
26 Haia, ma ni tei gera na da saitasa ma daka tasa dongaa ana roolaa
sulia na kwaidooria nau gi lea ka dao ana i'isilana, tara kuka falea na
babaitaa usia na fera gi,
27 iilingia na Maa nau e falea fuagu. Ma tara gera ka baita usia na fera
gi ana rigitaa, ma langi ta wane haia so ka bobola uria na ngengelaa gera.
28 Ma tara kuka falea laugo na bubulu na e tala i ubongi fuada.
29 Haia, lea molu too ana aalinga gi, molu ka fafurongoa taa naa na
Aanoedoo Aabu e haea fuana na soefaataia gi.>>>

Na faarongolaa fuana soefaataia i Sardis.

3

1 Ma nia ka bae lau urii fuagu, <<O kekede fuana na ensel na e aadasulia
na tooa la fera i Sardis na gera manata mamana, oko haea, <I nau na
wane na ku too ana na fiu aanoedoo a God ma na fiu bubulu gi. Nau ku
haitamana taa gi na mu aadeda. Haia, na tooa gi da haea mu ngalia sui
naa na mouria firi, sui na raolaa gamu gi e faatainia langi musi too ua ana
mouria firi.
2 Gamu mu iilingia tooa da teo. Muka aada, eeri muka faarigitaa na
fiimamanalaa gamu gi ani nau, aata ka mae. Sulia nau ku daotoona si taa
gi na mu iilida langi kasi o'olo teefou i maana a God nau.
3 Langi molu si manata buro ana taa gi na gera faatolomai gamu ana gi
i nao, ma muka roosulida, ma muka oolitai manata faasia na aade ta'alaa

gamu gi. Sulia lea langi musi aadaada, nau tara ku lea mai siagamu iilingia
ta wane bebeli baa ana si kada langi musi haitamana tara nau kuka dao
mai ana.
4 Haia, ma aange iimola ani gamu tooa i Sardis gi na mu aadasulia na
maku gi ka faalu ua, tara muka lea fai nau, ma muka ruufia na maku
kwakwaoa gi, sulia mu faorana.
5 Ma ni tei gera na da saitasa, tara gera ka ruufia maku kwakwaoa gi,
ma na hatada tara langi kusi lafua faasia na buka ana mouria. I naona
Maa nau ma na ensel nia gi, tara kuka haea gera na tooa nau gi.
6 Haia, lea mu too ana aalinga gi, muka fafurongo taa gi naa na Aanoedoo
Aabu e haea fuana na soefaataia gi.>>>

Na faarongolaa fuana soefaataia i Filadelfia.

7 Sui nia ka bae lau urii fuagu, <<O kekede fuana ensel na e aadasulia
tooa la fera i Filadelfia na gera manata mamana, oko haea, <I nau na
wane ku aabu ma kuka bae mamana. Nau ku too ana na kii baa a David
na aaofia e too ana i nao ua mai. Ma si kada ku ifingia na maa, e afetai
fuana ta wane ka bilakea. Ma si kada ku bilakea na maa, e afetai so ta
wane ka ifingia.
8 Nau ku haitamana taa gi na molu iilida, ma kuka haitamana molu too
ana mamanaa to'ou. Ma molu ka lea sulia na baelagu gi, ma langi molu si
makeso ana fiimamanalaa gamu gi ani nau. Haia, nau ku ifingia naa na
maa fuagamu eeri gamu ka ruu mai, ma afetai fuana ta wane haia so ka
bilakea.
9 Haia, ma na tooa na gera haea gera na tooa i Jiu gi, ma gera ka suge
sulia gera tooa a Satan, nau tara ku aadea gera ka faa'initoo gamu hai gera
ka haitamana nau ku rakediana fuagamu.
10 Ma sulia mu roosulia na kwaieresia nau ana tasa dongaalaa, tara kuka
aadasuli gamu si kada ana afetailaa gi tara ka dao mai laona molaagali uria
iilitoolana tooa gi sui.
11 Langi si tau, tara nau ku ooli mai. Muka dau ngasi ana na doo gi na
mu too ana, aata ta wane ka belia na kwaiaraa na tara ku falea fuagamu.
12 Ma ni tei gera na da saitasa, tara nau ku aalu nia ana baefungu ana
Beu Aabu a God nau, ma langi nia kasi idu faasia. Ma nau tara kuka kedea
laugo na hatana a God nau ana na nonina, ma na hatana fera baita nia a
God nau, na Jerusalem faalu na tara ka sifo mai faasia a God i langi. Ma
tara nau kuka kedea laugo na hata faalu nau ana na nonina.
13 Haia, lea mu too ana aalinga gi, muka fafurongoa na taa gi na
Aanoedoo Aabu e haea fuana na soefaataia gi.>>>

Na faarongolaa fuana soefaataia i Laodisea.

14 Sui nia ka bae lau urii fuagu, <<O kede fuana na ensel na e aadasulia
na tooa la fera i Laodisea na gera manata mamana, oko haea, <I nau na
wane na gera alangi nau ana Amen. I nau kusi mamalo ana ainitalolaa
ana baelaa mamana gi sulia a God. Ma i nau laugo na gwoufutana ana na
doo gi sui na a God e haungaida.
15 Nau ku haitamana na doo gi na mu iilida, ma kuka haitamana laugo
gamu langi musi gwagwaria ma langi musi ago'ago go. Ma i nau ku dooria
muka ruana fai nau ma langi muka maalimaea fai nau.
16 Haia, ma sulia langi molu si iilingia na kafo na e gwaria ma langi kafo
na e ago'ago urinae, tara nau ku ngisutai gamu faasia na fakagu.

17 Haia, gamu mu haea muka rikidoo ma muka todadoo ma langi musi
dooria na lau tesi doo sulia na doo gi sui mu too naa ana. Haia, ma
langi musi haitamana go na mu siofaa ana manata mamanalaa, ma muka
iilingia na tooa maa rodo ma daka talu.
18 Nia naa, nau ku haea fuagamu lea doo molu ka folia na gold na da
faafaalua ana eere siagu, eeri muka rikidoo mamana. Ma muka folia laugo
na maku kwakwaoa gi, aata muka idaa sulia na mu aukama. Ma muka
folia laugo na gwai uria uusulana na maamiu ana, haia muka aada diana.
19 Ma na tooa gi na ku rakediana fuada, lea gera ka iilia doo ta'a, nau
ku haitamana kuka ngatafida ma kuka falea na kwaelaa fuada. Nia naa,
muka oolitai manata faasia na aade ta'alaa gamu gi, ma muka iilia na doo
diana gi.
20 Aada fasi, nau ku take buira baba ana maa ana luma gamu gi, ma
kuka kidikidi. Lea so ta wane ka rongo nau ma ka ifi fuagu, nau tara kuka
ruu mai luma nia siana ma tara kuka fanga oofu fai nia.
21 Haia, ma so ni tei na e saitasa, nau tara kuka falea na rigitaa uria
gwourulaa fai nau si kada kuka gwouru ana si gula ni gwourulaa ana
initooa, iilingia nau ku saitasa ma kuka gwouru naa fai nia na Maa nau
ana si gula ni gwourulaa nia.
22 Haia, lea mu too ana aalinga gi, muka fafurongoa taa naa na Aanoedoo
Aabu e haea fuana na soefaataia gi.>>>

Na lifu ni gwourua ana initooa i langi.

4

1 Sui i nau ku aada, ma ku rikia tee maa i langi e ifi. Ma na lingee doo na
ka bae fuagu i nao iilingia na bungu, ka bae lau urii, <<O raa mai i seegi,
haia kuka faatainia fuamu na doo gi tara ka dao mai i buri.>>
2 Ma ana si kada nae ua go, na Aanoedoo Aabu ka talai nau, ma ku too
na agu i langi. Ma nau ku rikia tee si gula ni gwourua ana initooa ma tee
wane na e gwouru i fafona.
3 Ma na maana e iilingia ana na fou sinasina gi na da alangia ana na
daspa ma na karnelian. Ma na fula'aro ka too galigalia si gula ni gwourua
nae. Haia, na fula'aro nae e aada mala na fou sinasina da alangia ana na
emerald.
4 Ma galigalia na wane na e gwouru si gula nae ni gwourua ana initooa,
roo aakwala ma fai gula ni gwourua gi ana initooa na e too i seenae. Ma
roo aakwala ma fai wane baita gi na da gwouru i fafona na gula nae gi ni
gwourua, ma gera ka oofi ana maku kwakwaoa gi, ma na eregwou ana na
gold i keteda.
5 Ma na sinamaaru ka sina ma na lingee doo baita gi ma na kukuru ka
talo mai faasia na gula nae gi ni gwourulaa ana initooa. Ma na fiu kwesu
ka kwesu i seenae i nao ana na gula ni gwourua ana initooa. Ma na fiu
kwesu nae gi naa na fiu aanoedoo nia a God gi.
6 Ma i nao laugo ana na gula ni gwourua ana initooa, tee doo iilingia na
aasi ana gilasi ma ka folaa asianaa e too laugo i seenae.
Ma na fai doo momouri gi na gera too ana maa e doo oro galigalida i
nonida teefou, da too galigalia na gula nae ni gwourua ana initooa.
7 Na eetana doo momouri e aada ana mala na lion. Ma na ruana doo ka
aada ana mala na bulumakau. Ma ooluna doo, na maana aada ana mala
na maana wane. Ma na faina doo ka aada ana mala na nooabu na e lofo.

8 Na fai doo momouria nae gi da too sui go ana oono kukubae doo gi, ma
na maa doo oro gi sui go na e too i noida, i maada ma i farana kukubae doo
gi. Ma ana fe hato gi ma ana fe rodo, langi dasi mamalo go ana nguulaa
daka urii, <<Aabu, aabu, aabu a Lord God tofungana mamana. I nia e too
ua naa mai i nao, ma ka too ana si kada nae, ma ka too ana si kada na e
nia ua mai.>>
9 Si kada na fai doo momouri naa gi da nguulia na nguu naa gi ana
faa'initoolaa ma na faabaitalaa ma na tangolaa fuana na wane na e totoo
firi na e gwouru i fafona si gula ni gwourua ana initooa,
10 na roo aakwala ma fai wane baita baa gi daka bourururu i maana aena
na wane na e totoo firi na e gwouru i fafona si gula ni gwourua ana initooa.
Ma gera ka aalua na eregwou gera gi i aano i nao ana si gula ni gwourua
nae ana initooa, ma daka bae urii,
11 <<A God ma Lord gami, i oe o faorana uria na ngalilana na taloa ma
na babaitaa ma na mamanaa, sulia ni oe o haungainia na doo gi sui. Ma
sulia na kwaidooria oe naa na doo gi sui daka too ma daka mouri.>>

Na e'ere doo.

5

1 Sui nau ku rikia tee e'ere doo na da kede roo bali ana, ma daka
faamamalafooa ana na fiu si mamalafooa gi ana na e'ere doo nae. Na
wane na e gwouru ana si gula ni gwourua ana initooa, nia dau ana e'ere
doo nae lao aba aaolo nia.
2 Ma ku rikia tee ensel na e rigita asianaa, ma nia ka bae baita ka urii,
<<Ni tei naa o'olo eeri nia e faorana uria lafulana na fiu mamalafooa naa
gi ma ka ifingia na e'ere doo naa?>>
3 Sui, langi dasi rikia ta wane i langi ma langi la molaagali ma langi i
farana na molaagali hai so ka bobola fai nia na ifingilana na e'ere doo nae
hai ka aada i laona.
4 Ma i nau ku aangi asianaa, sulia langi dasi daotoona ta wane hai ka
faorana uria na ifingilana na e'ere doo nae ma na aadalaa i laona.
5 Sui, tee wane ana na wane baita gi e bae ka urii fuagu, <<Langi osi
aangi. Aada oko rikia na Lion ana kwalafaa David ma a Juda. Nia e saitasa
naa, ma ka bobola uria na lafulana na fiu mamalafooa gi ma na ifingilana
na e'ere doo naa.>>
6 Sui nau kuka rikia tee gale Sipsip e take ana initoona si gula ni gwourua
nae, ma na fai doo momouri gi ma na wane baita gi daka too galigalia. Ma
nau ku rikia laugo na doo maala gi na gera haungi ana i nao. I nia e too
ana fiu kokonae doo gi ma na fiu maa gi. Haia, na fiu maa nae gi naa na
fiu mangoedoo a God gi na e falea uria la molaagali loulou.
7 Ma na gale Sipsip nae e dao ma ka ngalia na e'ere doo baa faasia na
bali aba aaolo nia na wane nae e gwouru ana si gula ni gwourua nae.
8 Ma si kada nia e ngalia ana na e'ere doo nae, na fai doo momouria
nae gi ma na roo aakwala ma fai wane baita nae gi daka bourururu i aano
maana aena na gale Sipsip nae. Ma i gera sui go daka dau ana na doo ni
kiilana na da alangia ana na harp gi, ma daka dau ana teu ana gold gi na
e fungu ana na ai momoko gi uria suungilana. Haia, ma na hasu faasia na
ai momoko nae gi naa na fooalaa gera na tooa gi na da manata mamana
ana Christ.
9 Ma gera ka nguulia tee fe nguu faalu daka urii, <<I oe o faorana oko
ngalia na e'ere doo ma oko lafua na mamalafooa ana gi. Sulia gera haungi

oe, ma na kwaisuusilaa ana mourilamu e duu fuana a God usia na tooa gi
ana na aebara gi sui ma na baelaa e'ete gi sui ma na aefera gi sui.
10 I oe o aaluda ana initooa ana fataabu gi uria na raolaa fuana a God
gia. Ma gera tara daka baita la molaagali.>>
11 Ma i nau ku aada lau, ma kuka rongoa na nguulaa na ensel oro gi. I
gera oro asianaa, da tooni gi ma na mola gi. Da take galia na gula nae ni
gwourua ana initooa ma na fai doo momouri baa gi ma na wane baita gi.
12 I gera da nguu baita daka urii, <<Na gale Sipsip na da haumaelia, e
faorana uria na ngalilana na mamanaa ma na todadoo ma liotooa ma na
rigitaa ma na babaitaa ma na initooa ma na baelafea!>>
13 Sui ma ku rongoa na doo momouri gi sui i langi ma la molaagali ma i
farana na molaagali ma i laona na aasi, gera sui da nguu daka urii, <<Na
baelafea ma na babaitaa ma na initooa ma na rigitaa totoo firi fuana wane
na e gwouru ana si gula ni gwourua ana initooa ma fuana na gale Sipsip.>>
14 Ma na fai doo momouri gi da oolisia daka urii, <<E mamana.>> Ma na
wane baita gi daka boururu i aano ma daka fooasi daaro.

Na mamalafooa gi.

6

1 Sui i nau ku rikia na gale Sipsip nae e ifingia eetana mamalafooa ana
na fiu mamalafooa gi. Ma nau ku rongoa tee doo ana fai doo momouri
baa gi ka bae ana lingee doo naa e iilingia na kukuru ka urii, <<O lea mai!
>>
2 Ma i nau ku aada, ma ku rikia tee hosi kwakwaoa. Ma na wane na e
tae i fafona, e dau ana tee taumae. Ma gera ka falea na eregwou fuana.
Ma nia e lea uria na saitasalaa iilingia ta ramo.
3 Sui na gale Sipsip nae ka ifingia ruana mamalafooa, ma nau ku rongoa
na ruana doo momouria ka bae urii, <<O lea mai!>>
4 Ma tee hosi kekeroa ka hagatafa mai. Ma na wane na e gwouru i
fafona, gera ka falea tee naefe baita fuana, ma ka too ana na rigitaa uria
na faafirulana tooa gi la molaagali, hai na tooa gi daka haumaeli gera
kwailiu.
5 Sui na gale Sipsip nae ka ifingia ooluna mamalafooa, ma nau ku rongoa
na ooluna doo momouri ka bae urii, <<O lea mai!>> Ma ku aada, ma ku
rikia tee hosi boboraa. Ma na wane na e gwouru i fafona, e dau ana tee
doo ni olotoolaa na gululaa.
6 Sui nau ku rongoa tee lingee doo e bango mai i matangana na fai doo
momouri nae gi ka urii, <<Gera faafoli ana fanga gi uria malefo baita! Ma
langi osi nagaa na gwai ma na waen!>>
7 Sui na gale Sipsip nae ka ifingia na faina mamalafooa, ma nau ku
rongoa na lingeena na faina doo momouri ka bae urii, <<O lea mai!>>
8 Ma i nau ku aada, ma ku rikia tee hosi rafurafua, ma na hatana na
wane na e gwouru i fafona naa na Maea, ma si Gula uria na Maea ka lea
i buira. Ma gera ka falea si initooa fua daaro usia faina na bali ana na
molaagali uria haumaelilana iimola gi ana firua ma fioloa ma mataia ma
na doo kwasi gi la molaagali.
9 Ma si kada na gale Sipsip e ifingia na limana mamalafooa, nau ku rikia
na mangona tooa na da haungida sulia da tasa dongaa fai nia na ainitalo
ana Baelana a God ma na Faarongolaa Diana. I gera da too go ada i farana
na fuliere.

10 Ma gera rii baita daka urii, <<Lord tofungana mamana ka tasa, i oe o
aabu ma oko mamana. I aangita na oko ketoa ana tooa la molaagali ma
oko duuda sulia da haungi gami?>>
11 Ma gera ka falea na maku tekwa kwakwaoa gi sui go fuada, ma
daka haea fuada hai gera ka kwaimaasi to'ou fasi, lelea na wane ni rao
kwaimaani gi ma na wane manata mamana gi, daka haungida laugo,
iilingia gera haungida.
12 Sui ku rikia na gale Sipsip baa ka ifingia oonona mamalafooa, ma na
aanuanu baita ka liu, ma na hato ka hau ana rorodoa iilingia ta maku
bubulua, ma na sinali ka hau ana kekeroa iilingia na abu.
13 Ma na bubulu gi ka asia mai la molaagali iilingia na fufuana ai gi da
asia faasia na ai gi si kada na ooru baita e geloda.
14 Ma la mamangaa ka iilingia na ere doo da lukumia. Ma na tolo gi sui
ma na aauaua gi sui ka idu faasia fulida.
15 Sui na aaofia gi la molaagali ma na wane baita gi, ma na wane baita
gera gi wane ana oomea gi, ma na wane rikidoo gi ma na wane rigita gi,
ma na tooa gi sui na da rao o'oni, ma na tooa sulitalaa gi, daka mou daka
aagwa laona na ora kokorefou gi ma i farana fou gi gwouna tolo gi.
16 Ma gera ka rii fuana na tolo gi ma na fou gi daka urii, <<Molu asi
gomolu mai faafi gemelu ma molu ka haufini gemelu faasia maana na
wane na e gwouru ana si gula ni gwourua ana initooa. Ma molu ka haufini
gemelu faasia naa rakehasua nia na gale Sipsip.
17 Sulia fe dani baita ana na rakehasua daaro e dao naa, ma e langi ta
wane hasa ka bobola uria takelaa usia.>>

Na 144,000 tooa gi i Israel.

7

1 Sui nau ku rikia fai ensel gi da take ana fai susui molaagali gi, ma
gera lui na fai ooru gi ana molaagali, eeri na ooru ka langi si oorufia na
molaagali ma ka langi si oorufia na aasi ma ka langi si oorufia ta ai.
2 Ma i nau ku rikia tee ensel lau ka tae mai faasia i taelana hato, ma
ka ngalia mai na mamalafooa nia God momouri. Ma ka rii baita fuana fai
ensel nae gi, na a God e falea na rigitaa fuada uria labasilana na molaagali
fai nia na aasi.
3 Ma ka bae urii, <<Langi molu si labasia ua na molaagali ma na aasi ma
na ai gi, lelea golu ka kedea na mamalafooa i maadarada tooa rao nia gi a
God gia.>>
4 Ma gera ka faarongo nau ana fita iimola gi na gera kedea na
mamalafooa naa a God i maadarada, e urii: tee talange ma fai aakwala
ma fai tooni, ma gera na faasia na aakwala ma roo kwalafaa gi ana tooa i
Israel gi.
5 Faasia kwalafaa a Juda, tee aakwala ma roo tooni iimola. Faasia
kwalafaa a Ruben, tee aakwala ma roo tooni iimola. Faasia kwalafaa a
Gad, tee aakwala ma roo tooni iimola.
6 Faasia kwalafaa a Asa, tee aakwala ma roo tooni iimola. Faasia
kwalafaa a Naftali, tee aakwala ma roo tooni iimola. Faasia kwalafaa a
Manase, tee aakwala ma roo tooni iimola.
7 Faasia kwalafaa a Simion, tee aakwala ma roo tooni iimola. Faasia
kwalafaa a Livae, tee aakwala ma roo tooni iimola. Faasia kwalafaa a
Isakar, tee aakwala ma roo tooni iimola.

8 Faasia kwalafaa a Sebulun, tee aakwala ma roo tooni iimola. Faasia
kwalafaa a Josef, tee aakwala ma roo tooni iimola. Faasia kwalafaa a
Benjamin, tee aakwala ma roo tooni iimola.
9 I buira, nau ku aada, ma ku rikia tee figua baita, na langi ta wane kasi
bobola naa fai nia na iidumilana. Ma i gera da lea mai faasia na aebara gi
sui ma na fera gi sui ma na baelaa e'ete gi sui, ma daka take i nao ana si
gula ni gwourua ana initooa ma i naona gale Sipsip nae. Ma daka ruufia
na maku kwakwaoa tekwa gi ma daka dau ana abe niniu gi.
10 Ma gera da rii baita daka urii, <<Na mouria e lea mai faasia a God gia
na e gwouru ana si gula ni gwourua ana initooa ma faasia laugo na gale
Sipsip.>>
11 Ma na ensel gi sui da take galigalia si gula ni gwourua naa ana initooa
ma na wane baita gi ma na fai doo momouria gi. Ma gera ka boururu i
naona si gula ni gwourua nae, ma gera ka fooasia a God,
12 daka urii, <<Nia mamana! Na baelafea ma na initooa ma na liotooa
ma na tangolaa ma na babaitaa ma na mamanaa ma na rigitaa, na doo
nae gi na doo fuana a God gia na ka tau firi! Nia mamana.>>
13 Ma tee wane ana wane baita nae gi e ledi nau ka urii, <<Ni tei gera
naa da oofi ana maku kwakwaoa naa gi, ma gera ka lea mai faasia i fai?>>
14 Ma nau ku oolisia ku urii, <<I nau ku lalafusia. Ni oe na naa o
haitamana.>>
Ma nia ka bae urii fuagu, <<Na tooa naa gi naa na tooa gi da liu mai
i laona na iinokesilaa baita, ma daka too diana go ana. I gera ka saufia
na maku tekwa gera gi ma gera ka faakwakwaoa ana na abuna na gale
Sipsip.
15 Nia naa daka take i naona si gula ni gwourua nia a God, ma daka rao
fuana i laona Beu Aabu nia sulia dani ma na rodo. Ma a God na e gwouru
ana si gula ni gwourua nae, ka aadasuli gera.
16 Ma e afetai lau daka fiolo ma langi daka maeligwou, ma langi ta hato
ago'ago langi ta doo ago'ago ka harangi gera.
17 Sulia na gale Sipsip na e too i fafona si gula ni gwourua ana initooa,
ka aadasuli gera. Ma nia ka talai gera uria na kafo busu gi ana mouria.
Ma a God ka uusua na kafona maada.>>

Na fiuna mamalafooa.

8

1 Si kada na gale Sipsip e ifingia na fiuna mamalafooa, i langi ka aaroaro
sulia si kade hato kukuru.
2 Sui nau ku rikia na fiu ensel gi na da take i naona a God, ma gera ka
falea na fiu bungu gi.
3 Ma tee ensel lau na e too ana na karao ana gold uria na suungilana na
ai momoko i laona, e dao ma ka take i siana na fuliere. Ma gera ka falea
ai momoko oro gi ni suungilana fuana eeri ka aalua fai nia na fooalaa
gera tooa a God gi sui i fafona na fuliere ana gold na e too i naona gula ni
gwourulaa nae.
4 Ma na hasu faasia na ai momoko nae gi, ka raa i langi fai nia na fooalaa
gera na tooa a God, faasia na abana na ensel nae na e take i naona a God.
5 Sui na ensel nae ka ngalia na karao nae, ma ka faafungua ana na eere
faasia fuliere, ma ka ui ania mai fafona molaagali. Ma na kukuru ma na

lingee doo baita gi ka talo mai, ma na sinamaaru ka sina ma na aanuanu ka liu.

Na bungu gi.

6 Sui na fiu ensel nae gi daka aade aagau naa uria na uufilana na fiu bungu nae gi da dau ana.

7 Ma eetana ensel e uufia na bungu nia, ma na lagwabuu ana uuta na e iilingia na fou gi ma na eere dolali fai nia abu, e aru mai fafona na molaagali. Ma ka harufia na tee ooluna bali ana molaagali ma na ai gi ma na laua gi sui i laona.

8 Sui na ruana ensel ka uufia na bungu nia, ma tee doo iilingia ta tolo baita ka haru, da ui ania mai uria la aasi. Ma tee ooluna bali ana na aasi ka hau ana abu.

9 Ma tee ooluna bali ana doo momouri gi la aasi daka mae, ma tee ooluna bali ana faka gi ka tagalangaida.

10 Sui na ooluna ensel ka uufia na bungu nia, ma tee fe bubulu baita e iilingia ta kwesu, e asia mai faasia la mamangaa ma ka asia faafia tee ooluna bali ana na kafo baita gi ma na gala kafo busu gi.

11 Haia, na hatana bubulu nae na <<Bubulo>>. Ma tee ooluna bali ana na kafo gi ka hau ana bubulo, ma na tooa oro gi daka mae ana gwoufilana na kafo nae gi sulia da bubulo.

12 Sui na faina ensel ka uufia na bungu nia, ma tee ooluna bali ana na hato ma na sinali ma na bubulu gi ka mae, haia tee ooluna bali ana folaalaa ka langi naa. Ma tee ooluna bali ana fe hato ka langi si dani naa ma tee ooluna bali ana fe rodo ka urinae laugo.

13 Sui i nau ku aada, ma ku rongoa tee nooabu e lofo la mamangaa e rii baita ka urii, <<Na ta'alaa, na ta'alaa! Tara ka ta'a asianaa fuana tooa gi sui na da too la molaagali, si kada na oolu ensel gi da uufia ana bungu gera gi ma na lingee doo ka talo mai.>>

9

1 Sui na limana ensel ka uufia na bungu nia, ma ku rikia fe bubulu na e asia mai uria la molaagali, da falea na kii ana na kilu na e langi ta boro ana fuana bubulu nae.

2 Sui na bubulu nae ka ifingia naa na kilu nae, ma na hasu ka hagatafa mai ma ka tae mai iilingia hasuna ta eere baita. Ma na hato ma la mamangaa ka rorodoa ana na hasu na e hagatafa mai faasia na kilu nae.

3 Sui na siko oro gi daka hagatafa mai faasia na hasu nae, ma daka lea mai la molaagali, ma daka ngalia na rigitaa iilingia na rigitalana na fafari gi.

4 Ma daka haea fuana na siko nae gi langi dasi labasia na laua gi ma langi ta ai ma langi tee si doo na e tae fafo gano. Haia, ma na tooa na langi dasi too ana mamalafooa nia a God i maadarada naa, na siko gi daka bobola uria falelana na fiilaa fuada.

5 Ma langi dasi faalamainia na siko nae gi hai ka haumaelia ua na tooa nae gi, ma da faalamainia hai daka falea go ada fiilaa fuada sulia lima fe sinali. Haia, na fiilada e iilingia na fafari e alea wane.

6 Ma sulia lima fe sinali nae gi, na tooa nae gi tara daka nani uria maea, ma langi dasi daotoona. Ma daka doori mae, ma na maea ka tafi faasi gera.

7 Na siko nae gi, na rikilada e iilingia na hosi gi na da aade aagau eeri
na wane gi da tae uria na firua. Ma na maada e aada iilingia na maana
na wane gi, ma gera ka haingia na doo gi iilingia na eregwou ana gold i
keteda.
8 Ma na iifuda ka iilingia na iifuna geni gi, ma na lifoda ka iilingia na
lifona na lion gi.
9 Ma na doo iilingia na rebe doo gi ana halo na e too i maruruuda. Ma
na lingeena na kukubada e iilingia ana na lingeena baita na hosi oro gi da
lafia na doo gi ni taelilana gi uria na firua.
10 Ma daka too ana na kikiuda ma na doo ni susulaa gi iilingia na doo
ana na fafari gi. Ma na kikiuda uria faafiilana tooa gi sulia lima fe sinali.
11 Ma na aaofia gera naa na ensel na e baita usia na kilu liu, ma na hatana
ana baelaa i Hebru naa na a Abadon, ma baelaa i Grik daka alangia ana
a Apolion. Ma si hata nae gi na malutana naa <<Na wane na e faafunui
doo.>>
12 Na eetana si ta'alaa e sui naa, ma ta roo si ta'alaa aai e nia ua mai.

Na oonona na bungu.

13 Na oonona ensel e uufia na bungu nia, ma i nau ku rongoa tee si lingee
doo e talo mai faasia na fai susui doo gi ana si fuliere na da haungainia
ana gold na e too i naona a God.
14 Ma na lingee doo nae ka bae urii fuana na oonona ensel na e too ana
bungu ka urii, <<O lukea na fai ensel gi na da kani faafida i ninimana na
kafo baita na i Iufretes.>>
15 Ma nia ka lukea na fai ensel nae gi da aade aagau i seenae uria si kada
nae, hai daka haumaelia tee ooluna bali ana tooa gi.
16 Ma i nau ku rongoa fita wane ana oomea gera gi na da tae i fafona
hosi: e dao ana na roo talange molee wane.
17 Ma ana faataia nae fuagu, nau ku rikia na hosi gi, ma na wane gi na
da tae fafoda da haingia na rebe doo gi maruruuda. Ma na rebe doo nae
gi e kekeroa iilingia na eere, ma ka bulua iilingia si fou na da alangia ana
na safaea ma ka gogoaa iilingia na sulfa. Ma na ketena hosi gi da iilingia
na ketena lion gi. Haia, na eere ma na hasu fai nia na sulfa na e haga mai
faasia na fakada.
18 Ma na ta'alaa nae gi ka haumaelia na ooluna bali ana tooa gi la
molaagali, ana na eere ma na hasu ma na doo sulfa na e haga mai faasia
na fakada.
19 Sulia na rigitalana na hosi nae gi e nia ana na fakada ma na kikiuda.
Na kikiuda e iilingia na loi gi na e too ana gwouda, ma daka faafiia na
tooa gi ana na kikiuda.
20 Ma na tooa aai gi na da oore ma na ta'alaa gi langi kasi haumaeli gera,
langi dasi aabulo e'ete faasia na taa gi na gera haungainia i talada. Sulia
langi dasi too faasia na fooasilana na aanoedoo ta'a gi, ma na nunui doo
gi na da haungaida ana gold ma na silva ma na brons ma na fou ma na
ai. Ma na doo nae gi, e langi dasi bobola uria aadalaa ma langi rongolaa
ma langi falilaa.
21 Ma na tooa nae gi langi dasi oolitai manata go faasia na hauwanelaa
ma na raolaa fuana aagalo ta'a gi ma na ooelaa ma na belilaa.

Na ensel fai nia na e'ere doo to'ou.

10

1 Sui i nau ku rikia tee ensel rigita lau e sifo mai faasia i langi. Nia oofi
ana si barobaro, ma na fula'aro ka too galia na ketena, ma na maana ka
iilingia na hato, ma na roo aena gi ka iilingia ta roo bae fungu gi ana eere.
2 Ma nia ka dau ana na e'ere doo to'ou na da ifingia i abana, ma ka uri
i fafona na aasi ana na bali ae aaolo nia, ma na bali ae mouli nia ka uri
ana fafona hae gano.
3 Ma ka rii ana riilaa baita iilingia ngongorolana na lion gi. Ma buira
nia rii sui, na fiu kukuru daka oolisia ana waligilaa.
4 Ma si kada na fiu kukuru nae gi e bae, nau ku aade aagau uria kedelaa
na baelaa gera, ma ku rongoa tee lingee doo bae mai faasia i langi e bae
urii, <<Langi osi haea fuana ta wane ana si doo baa gi na fiu kukuru baa
gi da haea, ma langi osi kededa.>>
5 Sui na ensel na ku rikia e take fafona na aasi ma na hae gano, ka uua
na bali aba aaolo nia i langi.
6 Ma ka bae aalangai ana na hatana a God na e totoo firi ma ka
haungainia na langi ma na doo gi sui na da too i laona, ma na molaagali
ma na doo gi sui na da too i laona, ma na aasi ma na doo gi sui na da too
i laona. Ma ka bae urii, <<Ka langi naa ta faataulana.
7 Ana si kada na fiuna ensel e uufia na bungu nia, na manatalaa aagwa
nia a God ka dao naa mai, iilingia baa nia e faatalo sui naa mai ana fuada
na wane ni rao nia gi na profet gi.>>
8 Sui na lingee doo na ku rongoa i nao e bae fuagu faasia i langi ka bae
lau urii, <<O lea kou, oko ngalia na e'ere doo na e ifi i abana na ensel na
e take i fafona na aasi ma na hae gano.>>
9 Ma ku lea, ma kuka gania na ensel nae hai ka falea e'ere doo to'ou nae
fuagu. Ma nia ka bae urii fuagu, <<O ngalia, oko ania. Tara ka mamasia i
fakamu iilingia na wewedua, sui tara ka afaea na rakemu.>>
10 Ma nau ku ngalia na e'ere doo to'ou nae faasia na abana na ensel nae,
ma kuka ania. Na ainitoolana e mamasia i fakagu iilingia na wewedua.
Sui, si kada ku ookomia kou, ka afaea naa rakegu.
11 Sui daka bae urii fuagu, <<I oe oko ainitalo lau ana na faarongolaa
nia a God sulia na tooa oro gi ma na fera oro gi ma na baelaa oro gi ma
na aaofia oro gi.>>

Na roo wane faamamana gi.

11

1 Sui daka falea tee baebae ai ni olotoolaa fuagu, ma daka bae urii, <<O
lea, oko olotoona na Beu Aabu a God ma na fuliere, ma oko eetamia na
tooa gi na da fooa i seenae.
2 Haia, ma langi osi olotoona kade Beu ana labata i maa, sulia da falea
naa fuana tooa na langi dasi Jiu gi. Ma tara i gera ka lea mai, daka uuri
faafia na fera baita aabu sulia fai aakwala ma roo fe sinali.
3 Ma tara nau ku falea na roo wane faamamanalaa suli nau gi hai daaro
ka oofi ana maku ta'a gi ma daaro ka ainitalo ana faarongolaa nia a God
sulia tee tooni ma roo talange ma oono aakwala fe dani.>>
4 Ma na roo wane faamamanalaa nae gi naa na roo ai gi na da alangia
ana na oliv ma na roo kwesu na da take i naona na Lord ana molaagali.

5 Ma lea ta wane ka hasi uria na nagalada, na eere na e hagatafa mai
faasia na fakada tara ka faafunuia na maalimaea gera gi. Ma urinae ta
wane na e dooria na nagalada, nia ka mae naa.
6 Ma i daaro too ana na rigitaa uria na bokosilana na lao mamangaa, hai
na uuta kasi aru sulia fe dani gi na da ainitalo ana baelana God ana. Ma
daaro too ana rigitalaa laugo uria kwaelana na kafo busu gi eeri ka hau
ana na abu. Ma daaro ka too laugo ana na rigitaa uria na kwaelana na
molaagali ana na ta'alaa gi sui ana si kada gi sui na daaro dooria.
7 Ma si kada daaro faasuia naa na ainitalolaa ana na faarongolaa daaro
gi, na doo momouria kwasi na e haga mai i maa faasia na kilu baa tara ka
firu fai daaro, ma ka saitasa ani daaro, ma ka haungi daaro.
8 Ma na noni daaro tara ka too go ana fafona tala ana fera baa da fotoia
ana Lord daaro i fafona na airarafolo. Ma na mamalafooa ana fera baita
nae na i Sodom ma i Ejipt.
9 Na tooa gi faasia na fera gi sui ma na aebara gi sui ma na baelaa e'ete
gi sui, daka bubungia na noni daaro sulia oolu fe hato ma tee kade hato,
ma langi dasi faalamainia na aalulana na noni daaro.
10 Ma na tooa gi la molaagali daka eele sulia na maeladaaro. Ma daka
faabaita ana na fale kwailiulaa ana na falelaa gi fuada sulia na roo profet
nae gi daaro faafiia asianaa na tooa gi na da too la molaagali.
11 Sui, i buira oolu fe dani ma tee kade hato e sui, si mango ana mouria
e ita mai faasia a God ka ruufi daaro ma daaro ka tatae ma daaro ka take.
Ma na tooa gi sui na da riki daaro daka mou asianaa.
12 Sui daaro ka rongoa tee lingee doo baita e ita mai faasia i langi ka bae
urii fuadaaro, <<Moro lea mai i langi.>> Ma na maalimaea daaro gi daka
bubu go ada ana si kada daaro lea i laona si barobaro uria i langi.
13 Ana si kada nae ua go, na aanuanu baita ka liu ma na tangafulana fera
baita nae ka funu naa. Ma fiu tooni iimola na da mae ana na aanuanu nae.
Ma na tooa aai na da mouri ua, daka mou asianaa, ma daka baelafea a
God i langi.
14 Haia, na ruana ta'alaa ka sui, ma na ooluna ta'alaa tara ka dao ali'ali
laugo mai.

Na fiuna bungu.

15 Sui na fiuna ensel ka uufia naa na bungu nia, ma na lingee doo baita
gi i langi ka bae urii, <<Na initooa la molaagali e hau naa ana na initooa
nia na Lord gia ma na Christ nia, ma nia tara ka Aaofia too ka tau too ka
tau.>>
16 Ma na roo aakwala ma fai wane baita gi na da gwouru ana si gula ni
gwourua gera gi ana initooa i naona a God, da boururu i aano ma daka
fooasia a God,
17 daka bae urii, <<Lord God tofungana mamana, oe o too ana si kada
nae ma oko too ua naa mai. Gami baelafe oe faafia o ngalia na mamanaa
baita oe, ma oko hafalia ana aaofialaa.
18 Ma na tooa i uugita gi daka rakehasu asianaa, sulia si kada fuana
rakehasua oe e dao naa mai, fai nia si kada uria na ketolada tooa da mae
gi, ma si kada uria na kwaiarangailada na wane rao oe gi na profet gi ma
na tooa oe gi na da fooasi oe, na tooa baita gi ma na tooa to'ou gi. Sulia si
kada e dao naa mai lau uria na faafunuilana na tooa gi na da tagalangai
nia na molaagali.>>

19 Sui na Beu Aabu a God i langi ka ifi, ma daka rikia na bokosi nae na
bae aalangaia a God e too i laona. Sui na sinamaaru ka sina, ma na kukuru
ka kuruu, ma na lingee doo baita ka talo mai, ma na aanuanu ka liu, ma
na uuta na e iilingia na fou gi ka aru.

Na geni ma na loi.

12

1 Sui tee mamalafooa baita ni kwelelaa ana ka faatai mai la mamangaa.
Tee geni na e oofi ana hato ma na sinali ka nii farana aena gi ma na
eregwou ana na aakwala ma roo fe bubulu gi ka too i ketena.
2 Ni nia e iiana, ma ka aade aagau uria faafutalana wela. Ma na
nonifiilaa ana faafutalaa e aadea nia ka aangi baita asianaa.
3 Sui tee mamalafooa aai ka faatai lau mai la mamangaa. Tee loi kekeroa
baita e too ana fiu kete ma na fiu eregwou gi ma tee aakwala kokonae doo
gi.
4 Haia, nia ka abalangaia na ooluna bali ada na bubulu gi la mamangaa
ana kikiuna, ma ka ui anida la molaagali. Ma na loi nae ka take siana geni
nae na e garangia faafuta, hai ka ania ana na wela nia nae si kada nia e
faafuta ana.
5 Ma nia ka faafuta tee wela wane na tara ka initoo usia na fera gi sui
ana rigitaa. Sui da laua na wela nae daka ngalia na ada siana a God ana
si gula ni gwourua nia ana initooa.
6 Haia, ma na geni nae ka tafi naa ana uria i laona na aanogwou fuana
si gula na a God e aade aagau ana fuana hai daka aadasuli nia sulia tee
tooni ma roo talange ma oono aakwala fe dani.
7 Sui na firua ka tala'ae i langi. A Maekel ma na ensel nia gi daka firu
fai nia na loi nae, ma na loi nae fai nia na ensel nia gi daka firu.
8 Sui taa, na loi kasi rigita, ma a God langi si faalamaida uria toolaa i
langi.
9 Ma daka ui ania naa na loi baita nae faasia i langi. I nia na loi nae
baa faasia si kada ua mai na da alangia ana aagalo ta'a ma a Satan, na e
talai garo ana na tooa gi i laona na molaagali loulou. Da ui ani nia mai la
molaagali fai nia na ensel nia gi sui.
10 Sui nau ku rongoa tee lingee doo baita i langi e bae urii, <<Si kada
naa, a God tara ka faamouria na tooa gi. A God ka faatainia na mamanaa
nia iilingia ta aaofia. Haia, ma na wane aadafililana a God ka faatainia
naa na babaita nia. Sulia na wane na e take nao na God gia ma ka feengia
na waihaasi gia gi dani ma na rodo, gera ui ania faasia i langi.
11 Na waihaasi gia gi gera ka saitasa ani nia ana na abuna na gale Sipsip
ma na mamanaa na gera ainitalongainia, ma daka maabe uria na maea
fuana a God.
12 Gamu tooa na mu too i langi muka eele agamu! Haia, tara ka ta'a
asianaa fuana na molaagali ma na aasi, sulia a Satan e sifo na kou i
siagamu. Ma nia e rakehasu asianaa sulia nia e haitamana si kada nia
gi e kukuru naa.>>
13 Ma si kada na loi naa e haitamana da ui ani nia uria la molaagali, nia
ka tari naa i burina na geni baa e faafutaa na wela wane.
14 Sui, a God ka falea na roo kukubae doo baita gi iilingia kukubana
ta nooabu hai ka lofo uria si gula da aade aagau ana fuana i laona na

aanogwou, i seenae tara daka aadasuli nia ma daka folo usi nia faasia na
loi nae sulia oolu fe ngali ma oono fe sinali, aata ka haungia.
15 Sui na loi naa ka moatainia mai na kafo iilingia ta kafo baita baa hai
ka busutainia na geni naa.
16 Sui, na aano ka adomia na geni naa, ma ka ifingia na makano ma ka
ookomia na kafo busu naa na loi naa e moatainia mai.
17 Sui na loi naa ka rakehasuia na geni naa, ma ka lea ka firu fai
nia na kwalafaana gi sui na da roosulia na kwaieresia a God gi naa ma
faatolomaia mamana nia gi a Jesus.
18 Ma na loi naa ka dao naa i aasi, ma ka take na ana i fafona oone.

Na roo doo momouria kwasi gi.

13

1 Sui i nau ku rikia tee doo momouria kwasi e bango mai faasia la aasi.
Na doo nae e too ana na tee aakwala kokonae doo ma na fiu kete fai nia
na aakwala eregwou na e too ana na kokonae doo nae gi. Na hata ta'a gi
na bae tatagalaa ana a God na da kedea ana ketena gi.
2 Haia, na doo momouria kwasi nae na rikilana e iilingia na lepad, ma
na aena gi ka aada iilingia na aena na bea, ma na fakana ka aada iilingia
na fakana na lion. Ma na loi baa ka falea na rigitaa nia i talana ma na
initooa nia ma na babaitaa nia fuana na doo momouria kwasi nae.
3 Ma ana tee kete ana ketena gi, nau ku rikia tee doo aada iilingia na
mae raunga baita uria haumaelilana, ma na mae raunga nae e mafo naa.
Ma na tooa gi sui la molaagali daka kwele asianaa, ma daka lea sulia na
doo momouri kwasi nae.
4 Ma na tooa gi gera ka fooasia na ada na loi nae, sulia nia e falea na
mamanaa nia fuana na doo momouri kwasi nae. Ma gera ka fooasia laugo
na doo mouri kwasi nae daka urii, <<Langi ta wane naa ka iilingia na doo
momouri kwasi naa ma langi ta wane na ka bobola uria firulaa fai nia.>>
5 Ma a God ka faalamainia na doo momouria kwasi nae hai ka baelafe
nia i talana ma ka bae tataga ana a God ma nia ka baita sulia fai aakwala
ma roo fe sinali.
6 Ma nia ka hafalia naa na bae ta'alaa fuana a God ma ana hatana a God
ma i langi si gula na e too ana ma na tooa gi sui na da too i langi.
7 Ma a God ka faalamainia uria na firulaa fai nia na tooa a God gi ma
uria na saitasalaa ani gera, ma ka baita usi gera na aebara gi sui ma na
fera gi sui, ma na baelaa e'ete gi sui.
8 Ma na tooa gi sui na da too la molaagali na a God e langi kasi kedea na
hatada laona na buka ana mouria firi, tara daka fooasia na doo momouri
kwasi nae. Na buka nae, nia na buka nia gale Sipsip na da haumaelia.
Ma God e kedea na hatada i laona buka nae ua naa mai nao ana na
haungailana na molaagali.
9 Haia gamu na tooa gi na mu too ana na aalinga gi, muka fafurongo.
10 Ni tei gera na a God e filida eeri tara da dumulida, tara daka dumulida
naa. Ma ni tei gera na a God e filida eeri tara da haumaelida ana naefe
ana oomea, tara daka haumaelida na ana naefe ana oomea. Haia, i gamu
na tooa nia gi a God e langi musi manata hala, sulia nia naa si kada gamu
hai muka tasa dongaa ana manata mamanalaa gamu gi.
11 Sui nau ku rikia tee doo momouria kwasi aai e hagatafa mai faasia la
molaagali. Nia e too ana na roo kokonae doo gi iilingia ta gale sipsip, haia
ma na lingeena ka iilingia ta loi baita.

12 Nia e rao ana na babaitaa nia gi na eetana doo momouri kwasi si kada
e too fai nia. Ma e suungainia na molaagali ma na tooa gi sui la molaagali
hai daka fooasia na eetana na doo momouri kwasi baa na maala baita nia
e mafo naa.
13 Ma na ruana na doo momouria kwasi ka iilia doo kwaibalatana baita
gi ni kwelelaa ana, ma ka faasifoa mai na eere faasia i langi uria la
molaagali maada na tooa gi sui.
14 Ma nia ka mala'oea na tooa gi sui na da too la molaagali ana doo ni
kwelelaa ana gi na a God e faalamainia hai ka iilia ana si kada nia too fai
nia na doo momouria kwasi baa i nao. Ma nia ka oodua na tooa gi hai
daka haungainia nununa na eetana na doo momouria kwasi baa da kwae
maala ana ana naefe, sui ka mouri go ana. Na nunui doo nae uria faabaita
nia.
15 Ma a God e faalamainia hai ka falea na mouria fuana na nunui doo
nae hai ka bae ma eeri ka haumaelia na tooa gi sui na e langi dasi fooasia.
16 Ma nia e suungainia na tooa gi sui, tooa to'ou gi ma na tooa baita,
na tooa rikidoo gi ma na tooa siofaa gi, na tooa rao o'oni gi ma na tooa
nonilaa gi, hai daka kedea na mamalafooa i bali aba aaolo gera langi i
maadarada,
17 hai langi ta wane kasi foli ma langi kasi faafoli lea nia langi kasi
too ana na mamalafooa nae. Na mamalafooa nae naa na hatana na doo
momouria kwasi nae, ma langi na iidulaa ana na hatana.
18 Na liotooa naa ka lukea si doo naa. So ni tei na e haitamadoo ka
lukea si iidulaa na ana doo momouria kwasi naa, sulia na kekedelaa nia
na hatana wane ma na kekedelaa nae nia urii: oono talange ma oono
aakwala ma oono.

Na gale Sipsip ma na tooa nia gi.

14

1 Sui nau ku aada lau, ma ku rikia na gale Sipsip e take gwouna na tolo i
Sion, fai nia tee talange ma fai aakwala ma fai tooni iimola gi na da kedea
na hatana ma na hatana na Maa nia i maadarada.
2 Ma ku rongoa tee lingee doo faasia i langi e iilingia kwakwataa baita,
ma ka iilingia ta kukuru baita. Na lingee doo na ku rongoa e iilingia na
doo ni kiilana na da alangia ana na harp gi na wane gi da kiia.
3 Ma na tooa baa gi da nguulia tee fe nguu faalu i naona na gula ni
gwourulaa ana initooa, ma i nao ada na fai doo momouria gi ma na wane
baita gi. Ma e langi ta wane lau hai so ka haitamana fe nguu naa, tee
taifilia go 144,000 iimola gi na a Christ e foli usida go faasia i lao molaagali
na gera naa da haitamana fe nguu nae.
4 I gera naa na wane gi na da too folaa sulia e langi dasi teo fai nia na
geni gi. Ma daka lea sulia na gale Sipsip fuana si gula gi sui na e lea ana.
Ma i gera laugo na tooa a God e oolifaida faasia na molaagali ma daka
faleda iilingia na falelaa totongenao fuana a God ma fuana na gale Sipsip.
5 Ma gera langi dasi suge ma ka langi dasi iili ta'a.

Na oolu ensel gi.

6 Sui nau ku rikia tee ensel ai e lofo la mamangaa, fai nia na Faarongolaa
Diana na e totoo firi uria na ainitalolaa ana fuana na tooa gi na da too la
molaagali, ma fuana na aebara gi sui ma na baelaa e'ete gi sui ma na fera
gi sui.

7 Ma nia e bae baita ka urii, <<Muka faabaitaa a God ma muka baelafe
nia! Sulia si kada nia uria na ketolana na tooa gi e dao naa. Muka fooasi
nia, na wane na e haungainia i langi ma na molaagali ma na aasi ma na
kafo busu gi!>>
8 Sui ruana ensel e lea mai i buira, ka bae urii, <<Nia e funu naa. Na
fera baita baa i Babilon e funu naa, sulia nia e faagwoufia naa na tooa gi
ana waen nia ana na kwaidooria ta'a gi ana noni.>>
9 Haia, ooluna ensel e lea mai buira na roo ensel nae gi nao, e bae baita
ka urii, <<Lea so ta wane ka fooasia na doo momouri kwasi naa ma na
nununa ma ka ngalia na mamalafooa nia i maadarana ma langi i abana,
10 nia laugo tara ka gwoufia na waen ana na rakehasua nia a God, na da
igitainia mai i laona na teu ana rakehasua nia. Ma ni tei gera na da iilia
si doo naa tara gera ka nonifii ana eere ma na doo da alangia ana sulfa i
naona ensel aabu gi ma na gale Sipsip.
11 Ma na hasuna na eere na e faanonifii gera ka hasu dongaa na ana
sulia dani firi. Ma ka langi ta mamalolaa ana nonifiilaa rodo ma na dani
fuana tei gera na da fooasia na doo momouri kwasi naa ma na nununa
ma fuana tei gera laugo na gera too ana na mamalafooa ana hatana.>>
12 Haia, na tooa a God gi daka tasa dongaa, boroi ana si kada ana afetaia.
I gera naa na tooa gi na da roosulia kwaieresia a God gi ma gera ka rao
diana fuana a Jesus.
13 Sui nau ku rongoa na lingee doo faasia i langi ka bae urii, <<O kedea
si doo nae gi: Oilakea fuana tooa gi na e ita ana si kada nae ma ka ooli
alaa ma daka mae ana si kada gera rao fuana a Lord!>>
Ma na Aanoedoo Aabu e oolisia ka urii, <<Iiu, nia mamana asianaa.
Tara gera ka eele, sulia da mamalo faasia na raolaa baita gera gi, sulia na
dianalaa ana raolada ka lea fai gera.>>

Na uuni soogonilaa ana molaagali.

14 Sui nau ku aada lau, ma kuka rikia na barobaro kwakwaoa. Ma na
doo e gwou i fafona na barobaro nae e aada mala na wane, ma na eregwou
ana gold na e too i fafona na ketena, ma nia ka dau ana tee naefe ala.
15 Ma tee ensel lau ka haga mai faasia na Beu Aabu a God, ma ka rii
baita ka urii fuana na wane na e gwouru i fafona na barobaro, <<O ngalia
na naefe oe, oko soogonia na doo gi, sulia si kada uria soogonilana na doo
gi la molaagali e dao naa mai, sulia na molaagali e iilingia na fufue doo
moua!>>
16 Ma na wane na e gwouru i fafona na barobaro ka rabu ana na naefe
nia fafona na molaagali, ma ka soogonia naa na doo gi la molaagali.
17 Ma tee ensel lau ka haga mai faasia na Beu Aabu a God i langi ma ka
dau laugo ana tee naefe ala.
18 Sui tee ensel lau na e baita usia na eere i fuliere, e lea mai faasia na
fuliere. Ma nia rii baita fuana na ensel baa e dau ana na naefe ka urii,
<<Oko tabalia na funge grep gi la molaagali ana naefe oe, sulia na funge
ai nae gi e moua naa!>>
19 Ma na ensel nae ka rabu ana naefe nia fafona na molaagali, ma
ka gonia naa na fufue doo nae gi, ma ka ui anida laona si gula uria na
felesilana na waen ana na rakehasua a God.
20 Ma na fufue ai doo nae gi daka felesia naa i laona na doo ni felesilana
na grep na e too i maa faasia na fera baita. Ma na abu ka bango mai faasia

laona na doo nae ni felesilana na waen, ma ka busu naa sulia oolu talange kilometer, ma na ooluna e bobola fai nia tee abalaa.

Na fiu ensel gi fai nia na fiu kwaelaa gi.

15

1 Sui nau ku rikia lau tee mamalafooa baita ni kwelelaa ana i langi: na fiu ensel gi fai nia na fiu kwakwaelaa i'isi gi, sulia nia naa na isilana na rakehasua a God.
2 Sui nau ku rikia tee doo iilingia na aasi na e aada mala gilasi na e dolali fai nia na eere. Ma ku rikia laugo na tooa gi na da saitasa faafia na doo momouria kwasi ma na nununa ma faafia na doo na gera kedea na iidulaa oolisia na hatana, ma gera take kamena aasi nae, ma gera ka dau ana doo ni kiilana gi na da alangia ana na harp gi na a God e falea fuada.
3 Ma gera ka nguulia na nguu a Moses na wane ni rao nia a God, ma na nguu nia na gale Sipsip, daka urii, <<Lord God tofungana mamana, na raolaa oe gi sui e baita ma ka diana asianaa. Oe naa na Aaofia ana fera gi sui, ma na malutamu e o'olo ma ka mamana.
4 Lord ae, tooa gi sui tara daka moungi oe ma daka faa'initoo oe. Sulia tee taifili oe go na o o'olo mamana. Ma na tooa gi i fera gi sui tara daka fooasi oe, sulia gera ka rikia naa na raoa o'olo oe gi.>>
5 Ma i buira, nau ku rikia Beu Aabu a God i langi e ifi, ma na babala a God ni toolaa ana e too i laona.
6 Ma na fiu ensel gi daka haga mai faasia na Beu Aabu a God fai nia na fiu kwakwaelaa gi. I gera ka oofi ana maku kwakwaoa gi na e faalu ma ka sinasina, ma daka kania na rebe doo gi ana gold i mango ruruuda.
7 Sui tee doo ana na fai doo momouria baa gi ka falea na fiu teu gi ana gold na e fungu ana na rakehasua a God na e totoo firi.
8 Ma na hasu faasia na initooa nia a God ma na mamanaa nia ka fungulia la Beu Aabu a God ma langi ta wane hai ka bobola uria ruulaa lao Beu Aabu lea ka dao ana si kada na fiu kwakwaelaa na fiu ensel nae gi da ngalia mai ka sui.

Na fiu teu gi ana na rakehasua a God.

16

1 Sui nau ku rongoa tee lingee doo baita ka talo mai faasia na Beu Aabu a God, ma ka bae urii fuana fiu ensel gi, <<Molu lea, molu ka igitainia na fiu teu gi ana na rakehasua a God i fafona na molaagali.>>
2 Ma na eetana ensel e lea, ka igitainia na teu nia i fafona na hae gano. Ma na mae maala ta'a gi na ka fii asianaa ka harufia na tooa gi na da too ana na mamalafooa nia na doo momouria kwasi baa ma daka fooasia na nununa.
3 Sui na ruana ensel ka igitainia na teu nia i laona na aasi. Ma na aasi ka bulasi iilingia na abuna ta wane baa e mae, ma na doo momouria gi sui i laona na aasi daka mae teefou.
4 Sui na ooulana ensel ka igitainia na teu nia i laona na kafo gi ma na mae ruka gi, ma daka hau ana abu.
5 Sui i nau ku rongoa na ensel na e baita usia na kafo ka bae urii, <<Na wane aabu ae, i oe o too ua mai i nao ma oko too laugo ana si kada nae. Na ketolaa oe gi na o iilia, nia o'olo asianaa.

6 Sulia gera haumaelia naa na tooa nia gi a God ma na profet gi, ma nia
na aadea oko falea na abu fuada uria na gwoufilana. Nia naa, gera ka
ngalia na kwakwaelaa nae.>>
7 Sui i nau ku rongoa tee lingee doo faasia fuliere e bae urii, <<Lord
tofungana mamana, na ketolaa oe gi e mamana ma ka o'olo asianaa!>>
8 Sui na faina ensel ka igitainia naa na teu nia i fafona na hato, ma a
God e faalamainia na hato uria na harufilana na tooa gi ana ago'agolana
baita.
9 Na ago'agolaa nae ka harufia na tooa gi, ma gera ka haeta'a ana hatana
a God, na wane na e too ana na babaitaa usia na kwakwaelaa naa gi. Ma
gera da oote gera ana oolitai manatalaa faasia na garolaa gera gi, ma daka
oote gera laugo ana baelafelana initooa nia.
10 Sui na limana ensel ka igitainia na teu nia i fafona si gula ni gwourua
ana initooa nia na doo momouria kwasi baa, ma na initooa nia ka rorodoa.
Ma na tooa gi daka ala faafia na meada sulia e fiida.
11 Ma gera ka haeta'a ana a God i langi uria fiilaa gera gi ma na maala
gera gi. Ma langi dasi oolitai manata faasia na malutaa ta'a gera gi.
12 Sui na oonona ensel ka igitainia naa na teu nia laona kafo baita na
da alangia ana i Iufretes. Ma na kafo nae ka lalanga hai ka aalua na tala
fuana na aaofia gi na da lea mai faasia taelana hato.
13 Sui nau ku rikia oolu aanoedoo ta'a gi na da aada iilingia na furoko gi,
daka haga mai faasia fakana na loi baa ma faasia fakana na doo momouria
kwasi baa ma faasia fakana na profet susuge baa.
14 I gera naa na aanoedoo nia aagalo ta'a gi na da iilia na doo
kwaibalatana ni kwelelaa ana gi. Na oolu aanoedoo ta'a naa gi da lea
mai siana na aaofia gi sui la molaagali, hai daka oofu gera uria na firulaa
ana fe dani baita nia a God tofungana mamana.
15-16 Sui na oolu aanoedoo ta'a gi daka oofua na aaofia gi ana tesi gula
gera alangia ana baelaa i Hebru <<Armagedon>>.
Ma a Jesus ka bae urii, <<Muka rongoa, tara nau ku lea mai ana tesi
kada na molu si haitamana, iilingia ta wane bebeli! Ka oilakea fuana ni
tei gera na da too aadaada ma ka oofi ana na maku gera gi, haia daka langi
si ida uria na liu talulaa matangana tooa gi!>>
17 Sui na fiuna ensel ka igitainia na teu nia la kwalimanga. Ma tee lingee
doo baita e talo mai faasia si gula ni gwourua ana initooa i laona na Beu
Aabu a God, ka bae urii, <<Nia e sui nae!>>
18 Sui na sinamaaru ka sina, ma na lingee doo baita gi ka talo, ma na
kukuru ka foga, ma na aanuanu baita ka liu. Haia, ma e langi ua ta
aanuanu urinae ita ua mai ana si kada a God e haungainia ana tooa gi,
sulia na aanuanu naa e ta'a ka tasa.
19 Ma na fera baita na i Babilon ka foga ana oolu bali doo, ma na fera
baita gi sui ana fera gi sui daka tagalaa. A God ka manatatoona Babilon
baita ma ka falea na waen ana rakehasua nia laona na teu nia, hai ka
gwoufia.
20 Ma na aauaua gi sui ka langi na ada, ma na tolo gi sui ka langi na ada
laugo.
21 Ma na uuta na e iilingia na fou baita gi na e gulu asianaa ka asia mai
faasia la mamangaa fafona tooa gi. Ma na tooa gi daka haeta'a ana a God
uria na doo nae, sulia na kwaelaa nae e ta'a asianaa.

Na aai sesele.

17

1 Sui tee ensel ana na fiu ensel baa gi da dau ana na fiu teu baa gi e lea
mai siagu, ma ka bae urii, <<O lea mai, haia tara ku faatainia na kwaelaa
na tara a God e iilia ana fera nae na e too garangia na kafo oro gi. God e
kwaea na fera nae sulia nia iilingia na geni sesele.
2 Na aaofia gi la molaagali da ooea na geni naa, ma na tooa la molaagali
daka gwou rorodoa ana na gwoufilana na waen ana na ooea nia.>>
3 Sui na Aanoedoo Aabu e talai nau, ma na ensel ka ngali nau uria la
aanogwou. Ma i nau ku rikia tee geni seenae e gwouru i fafona tee doo
momouria kwasi kekeroa na da kedea na hata ta'a gi i nonina teefou. Na
doo momouria kwasi nae e too ana fiu kete ma na aakwala kokonae doo.
4 Ma na geni nae e oofi ana na maku mala kekeroa gi ma daka laungi
ana na lalaungia gi na da haungainia ana na gold ma na doo iiroiroa gi
liulada e baita gi. Ma nia ka dau ana tee teu na da haungainia ana gold,
ma ka fungu ana na doo ta'a ni ooea nia gi.
5 Ma si kekedelaa na da kedea i maadarana e urii: <<Na fera baita
i Babilon, na tee gera na aai sesele gi sui ma na tooa ta'a gi sui la
molaagali.>> Ma na malutana kekedelaa nae daka haufia naa.
6 Ma nau ku rikia na geni naa haso e gwou rorodoa ana na abuna na
tooa nia a God gi na nia haumaelida sulia da manata mamana ana Jesus.
Si kada nau ku riki nia, nau kuka kwele asianaa.
7 Ma na ensel naa ka bae urii fuagu, <<Uria taa na oko kwele? I nau
ku inifitaa agu na malutana na geni nae ma na doo momouria kwasi na e
gwouru i fafona, na e too ana fiu kete ma na aakwala kokonae doo.
8 Na doo momouria kwasi na o rikia e mouri i nao, sui ka mae naa. Ma
nia e garangi raa naa mai i maa faasia na kilu liu baa, hai ka lea uria na
faafunuilana. Ma na tooa gi la molaagali na langi dasi kedea na hatada
laona na buka ana mouria ita ua mai nao ana haungailana na molaagali,
gera tara daka kwele si kada gera rikia na doo momouria kwasi naa. Sulia
nia doo e mouri i nao naa ma si kada naa nia ka mae naa ana, sui tara ka
dao lau mai.
9 <<Oko manata diana ana liotooa uria si doo naa: Na fiu kete gi na fiu
tataea gi na geni naa e gwouru i fafoda. Ma gera laugo na fiu aaofia gi.
10 Na lima wane ada da mae naa, tee wane ka initoo ua, ma ta tee wane
aai kasi dao ua mai. Ma si kada nia ka dao mai, nia tara ka initoo go ana
sulia si kada kukuru.
11 Ma na doo momouria kwasi na e mouri i nao sui ma ka mae naa, i
nia na kwaluna aaofia. Nia ta wane ana na fiu aaofia gi, ma tara nia ka
lea naa uria na faafunulana.
12 <<Ma na aakwala konae doo na o rikia naa na aakwala aaofia na e
langi dasi initoo ua. Ma tara daka falea na initooa uria aaofialaa fai nia
na doo momouria kwasi sulia tee si kade hato.
13 Ma na aakwala aaofia naa gi, gera rao go ada eeri gera ka falea na
rigitalaa gera gi ma na baitalaa gera gi fuana na doo momouria kwasi baa.
14 Ma tara gera ka firu fai nia na gale Sipsip. Haia, na gale Sipsip nae fai
nia na oote wane nia gi na e filida na da roosuli nia, tara daka saitasa ani
gera. Sulia i nia na Lord usia na lord gi sui, ma na Aaofia usia na aaofia
gi sui.>>
15 Ma na ensel ka bae lau urii fuagu, <<Na kafo naa gi o rikia na geni
sesele naa e gwouru i fafona, na fera gi ma na tooa gi ma na baelaa e'ete
gi.

16 Na doo momouria kwasi ma na aakwala kokonae doo nae gi na o
rikida naa, tara daka marasitainia na aai sesele naa. Ma tara daka lafua
na doo nia gi sui faasia, ma nia ka talu na ana. Ma gera tara daka ania na
marikona nonina, ma daka suungia ana eere.
17 Sulia a God e aalua na manata naa i laona na lioda, haia daka iilia na
doo gi na nia e dooria. Tara daka aalua tesi manatalaa uria na falelana
na rigitaa gera uria na initooa fuana na doo momouria kwasi naa, haia ka
initoo lea ka dao ana si kada na baelana a God tara ka fuli mamana go.
18 <<Ma na geni na o rikia naa na fera baita na e initoo usia na aaofia gi
sui la molaagali.>>

Na funulana i Babilon.

18

1 I buri, i nau ku rikia tee ensel lau e sifo mai faasia i langi. Ma nia ka
too ana na rigitaa baita, ma na raralana ka talafia na molaagali sui.
2 Ma nia e rii baita ka urii, <<Nia e funu naa! Na fera baita baa i Babilon
e funu naa! Nia e hau naa ana na fera gera na aagalo gi. Ma na aanoedoo
ta'a gi ma na manu ta'a gi na da too naa i laona.
3 Sulia na fera baita gi sui da gwoufia naa na waen ana na ooea ta'a nia.
Na aaofia gi la molaagali da ooe fai nia, ma na wane ni rao uria malefo gi
da too ana na rikidoo baita ana na doo oro gi na ni nia e too ana.>>
4 Sui nau ku rongoa tee lingee doo lau faasia i langi e bae urii, <<Tooa
nau gi ae, mu lea mai faasia na fera nae! Aata muka ado fai nia ana si
aade ta'alaa nia gi, ma aata muka ado ana na kwakwaelaa nia gi.
5 Sulia na aade ta'alaa nia gi e fane ka bobola naa fai nia i langi ma a
God ka manatatoona go ana na aade ta'alaa nia gi.
6 Muka iilia na doo ta'a gi fuana iilingia laugo nia e iilia fuagamu, ma
muka duu ani nia ana roo si kada. Muka dolaa na gwoulaa i laona na teu
nia ana bubulo ana roo si kada ka liufia na doo aai na e dolaa fuagamu.
7 Muka falea na nonifiilaa ma na liobukonulaa fuana, ka iilingia laugo
na initooa ma na too dianalaa na ni nia e falea fuana i talana. Sulia ni nia
e bae urii ka totoo go ana fuana i talana, <I nau ku too naa ta geni initoo
ma na aaofia! Ma nau langi lau na aai oru, ma nau afetai kuka haitamana
liobukonulaa.>
8 Haia, sulia e urinae, ana tee fe dani a God tara ka kwae nia ana na
mataia ma na liobukonua ma na fioloa. Ma eere tara ka harufi nia, sulia
a Lord God, na wane na e keto nia, e rigita ka tasa.>>
9 Ma na aaofia gi faasia la molaagali na da ooe fai nia ma daka ado ana
na too dianalaa nia, tara daka aangi faafia na fera nae si kada gera rikia
na hasu faasia na eere na e haufi nia.
10 Ma gera ka take tau sulia da mou aata gera ka nonifii iilingi nia. Ma
daka bae urii, <<E ta'a asianaa fuamu i Babilon, na fera baita ma fera
initoo! Na kwaelaa oe ka dao naa go ana tee si kada to'ou!>>
11 Haia, ma na wane ni rao uria tooda malefolaa gi la molaagali da aangi
ma daka liobukonu fuana, sulia e langi ta wane hai ka folia naa na doo
gera gi.
12 Sulia e langi ta wane haia ka folia naa na gold gera gi ma na silva
gera gi, ma na fou sinasina gera gi, ma na doo liu baita gi, ma na maku
feafealaa gi na liulada e baita, ma na ai gi na liulada e baita, ma na kakai
halo gi na liulaa e baita,

13 ma na fanga diana gi, ma na doo moko diana gi na liulada e baita. Ma
e langi ta wane hai ka folia naa na waen gera gi, ma na gwai gera gi, ma
na doo gera gi uria haungailana na beredi, ma na bulumakau gera gi, ma
na sipsip gera gi, ma na hosi gera gi, ma na doo gi na hosi gi da lafia, ma
na wane ni rao o'oni gi.
14 Ma na wane ni rao uria malefo gi, gera ka bae urii fuana ni geni nae,
<<Na doo diana gi sui go na o doori too ana tara ka langi naa faasi oe. Ma
na todadoo oe gi sui ma na doo sinasina oe gi ka langi naa laugo, ma e
afetai oko rikida lau.>>
15 Ma na wane ni rao uria malefo gi na da todadoo ani nia, tara daka
take tau sulia da mou aata gera ka ngalia laugo na nonifiilaa nia. Ma i
gera tara daka aangi ma daka liobukonu.
16 Ma tara da aangi daka bae urii, <<E ta'a asianaa, sulia na fera baita
baa e oofi ana na maku diana gi na liulada e baita, ma ka laungia ana na
doo sinasina gi na liulada e baita.
17 Haia, ana si kada kukuru tara na todadoo nia gi ka sui faasi nia.>>
Na wane baita gi sui ana faka gi ma na tooa gi sui na da lea ana faka
ma na wane na da rao laona na faka, ma na tooa gi sui na da rao la aasi,
gera ka take tau na ada.
18 Ma gera aangi si kada da rikia na hasuna na eere na e harufi nia daka
urii, <<Ita hafalilana, e langi naa ta fera baita lau iilingia na fera baita naa!
>>
19 Ma gera ka uia na keteda ana fua, ma daka aangi ma daka liobukonu
daka bae urii, <<Ta'a asianaa fuana na fera baita naa. Na tooa gi sui na
da too ana faka gi, da todadoo ana na todadoo nia. Ana si kada to'ou na
doo nia gi sui ka sui naa faasia.>>
20 Haia, gamu na tooa gi i langi ae, muka noni eele, sulia nia e funu naa.
Ma na tooa a God gi ma na aposol gi ma na profet gi, muka eele, sulia a
God e keto nia naa faafia si doo ta'a gi na nia e iilida fuagamu.
21 Sui tee ensel rigita e koua tee fou baita ma ka ui ania la aasi, ma ka
bae urii, <<Nia naa na ui anilaa na tara daka iilia ani oe na fera baita naa
i Babilon, haia ta wane ka langi si riki oe lau.
22 Ma e afetai lau daka rongoa na lingeena na harp gi doo da kiia gi, ma
na suukwadi gi ma na bungu gi faasi oe. Ma e afetai naa ta wane ni rao
ka too lau fai oe. Ma na lingeena na raolaa ka langi dasi rongoa naa faasi
oe.
23 Ma e afetai ta kwesu ka tala lau ani oe. Ma e afetai daka rongoa lau
lingeena ta fungao ma ta geni fungao faasi oe. I nao naa mai, na wane rao
gi uria daka todalana gera na tooa baita gi molaagali, sui langi naa. Ma
ana na mamanaa susuge oe, oe oko faagaroa na tooa gi sui la molaagali.>>
24 A God e falea na kwakwaelaa fuana na tooa i Babilon, sulia daka
haumaelia naa na profet gi ma na tooa a God gi ma teni tooa oro gi lau na
gera haungida.

19

1 I buria si doo naa gi, nau ku rongoa na lingeena riilaa na doo e baita
iilingia lingeena ana na figua baita i langi da urii, <<Golu baelafea a God!
Na mourilaa, ma na initooa ma na mamanaa na doo nia gi a God gia!
2 Na ketolaa nia gi e mamana ma ka o'olo. Nia ka keto maelia na aai
sesele na e labasia na tooa gi la molaagali ana aade ta'alaa nia. Ma a God

ka falea na kwakwaelaa fuana, sulia nia e haumaelia na tooa ni rao nia gi
a God.>>
3 Ma gera rii lau daka urii, <<Gia ka baelafea a God! Ma na hasuna eere
na e harufia na fera baita naa ka raa i langi sulia dani firi.>>
4 Ma na roo aakwala ma na fai wane baita gi ma na fai doo mouri gi,
gera boururu i hae gano ma daka fooasia a God, na e gwouru ana si gula ni
gwourua ana initooa. Ma daka bae urii, <<Nia mamana! Gia ka baelafea
a God!>>
5 Sui si lingee doo na e talo mai faasia si gula ni gwourua ana initooa,
ka bae urii, <<Na tooa gi sui na mu manata baita ana a God, tooa baita ma
tooa to'ou ma na wane ni raoa nia gi, muka baelafea a God gia!>>
6 Sui nau ku rongoa lau na doo e iilingia na lingeena ta figua baita ma ka
waligi iilingia na kuruulana ta tataa baita, ma ka iilingia ta kukuru baita.
Ma nau ku rongoa da bae urii, <<Gia ka baelafea a God, sulia a Lord God
gia tofungana mamana nia na Aaofia!
7 Gia ka eele asianaa, ma gia ka baelafea na babaitaa nia! Sulia e dao
naa ana si kada uria na faaogulaa nia na gale Sipsip, ma na geni fungao
nia e aade aagau naa ani nia uria.
8 Ma a God e falea na maku feafealaa na e faalu ma ka sinasina fuana ni
geni fungao uria na oofilaa ana.>> (Haia, na malutana na maku feafealaa
naa nia naa na doo diana gi na tooa a God gi da iilida.)
9 Sui na ensel ka bae urii fuagu, <<O kedea si doo naa: Oilakea fuada na
tooa gi na a God e soeda uria na fangalaa ana baraa nia na gale Sipsip.>>
Ma na ensel ka bae lau urii, <<Nia naa na baelaa mamana nia a God gi!>>
10 Nau ku rongoa si doo nae gi sui, nau ku boururu i maana aena ensel
nae uria na fooasilana. Sui, nia ka bae urii fuagu, <<E langi osi iilia si doo
naa! Sulia nau na wane ni rao a God go ana iilingi oe ma na waihaasimu gi,
na tooa gi sui da manata mamana ana na mamanaa na a Jesus e faatainia.
Haia, oko fooasia amu a God!>>
Sulia na mamanaa na a Jesus e faatainia nia na e falea na haitamadooa
fuana na profet gi.

Na wane na e tae i fafona na hosi kwakwaoa.

11 Sui nau ku rikia i langi ka ifi, ma kuka rikia tee hosi kwakwaoa. Ma
na wane na e tae i fafona da alangia ana a Rao Diana ma a Mamana. Ma
ana o'oloa na nia e keketo ma ka firu ana.
12 Na maana e iilingia na meameana eere, ma ka aalua na eregwou oro
gi i ketena. Ma nia too ana si hata na da kedea ana nonina, sui tee taifili
nia go na e haitamana.
13 Haia, na maku tekwa na nia e fungu ana abu. Haia, na hatana nia
urii, <<Na Baelana a God.>>
14 Ma na oomea i langi gera lea sulia. Ma gera oofi ana maku feafealaa
kwakwaoa faalu gi, ma daka tae i fafona na hosi kwakwaoa gi.
15 Ma tee naefe ala asianaa ka haga mai faasia la fakana haia tara ka
saitasa ana na aefera baita gi ana. Ma nia tara ka initoo usi gera ana na
rigitaa baita nia, ma nia ka felesia na waen i laona na doo ni felesilana na
waen ana na rakehasua nia a God tofungana mamanaa.
16 Si hata na da kedea sulia na maku tekwa nia ma sulia na aena e urii,
<<Na Aaofia usia na aaofia gi, ma na Lord usia na lord gi.>>

17 Sui nau ku rikia tee ensel ka take i laona na hato. Ma nia ka rii baita
fuada na manu gi na da lofo la mamangaa ka urii, <<Molu lea mai, molu
figu uria na fangaa baita nia a God.
18 Molu lea mai, molu ka ania na nonina aaofia gi ma na wane baita gi
ana oomea ma na wane ni oomea gi ma na hosi gi ma na wane gi na da
taelia na hosi gi ma na tooa gi sui, na tooa rao o'oni gi ma na tooa tago too
gi ma na tooa baita gi ma na tooa to'ou gi.>>
19 Sui i nau ku rikia na doo kwasi baa ma na aaofia gi la molaagali ma
na oomea gera gi, gera ka figu mai uria na firulaa fai nia na wane na e tae
i fafona na hosi kwakwaoa ma na oomea nia.
20 Ma daka dumulia naa na doo kwasi baa fai nia na profet susuge na e
iilia na doo ni kwelelaa ana nia gi fai nia. (Ana na doo kwaibalatana nae
gi na e faaoewanea na tooa gi na da too ana na mamalafooa nia na doo
kwasi naa ma na tooa gi na da fooasia na nununa.) Ma na doo kwasi nae
fai nia na profet susuge baa da ui ani momouri ani daaro i laona na aasi
ana eere na e haru ana sulfa.
21 Ma na oomea daaro gi, daka haumaelida ana na naefe baa e hagatafa
mai faasia na fakana na wane baa e tae i fafona na hosi kwakwaoa. Ma
na manu gi daka lea mai, daka ania na marikona noni daaro.

Na tooni fe ngali.

20

1 Sui nau ku rikia lau tee ensel e sifo mai faasia i langi ma ka dau ana
tee seni baita fai nia na kii ana na kilu liu baa.
2 Ma nia ka dumulia naa na loi baita baa da alangia ana a Satan, na wane
baita gera na aagalo ta'a gi, ma ka kani faafia sulia tee tooni fe ngali.
3 Ma na ensel nae ka ui ani nia i laona na kilu liu, ma ka bilake usia, hai
ka langi si mala'oea lau na tooa gi, lelea na tee tooni fe ngali nae gi ka sui.
Haia, i buira si kada nae, tara daka lugasia lau fuana si kada kukuru.
4 Sui nau ku rikia na doo ni gwourua gi ana initooa ma na tooa gi na da
gwouru i fafoda gi. A God e falea na mamanaa fuada uria na keketolaa.
Ma nau ku rikia laugo na aanoeda na tooa gi na da haumaelida sulia
da ainitalongainia na mamanaa na a Jesus e faatainia ma na baelana a
God. Sulia gera langi dasi fooasia go na doo momouria kwasi baa ma na
nununa, ma ka langi dasi ngalia go na mamalafooa nia na doo kwasi nae
i maadarada ma langi i abada. Nia naa, gera ka mouri lau ma daka baita
iilingia na aaofia gi fai nia a Christ sulia tee tooni fe ngali.
5 Nia naa na eetana na tataea faasia na maea. (Haia, ma bali ana tooa gi
na da mae gi, e langi dasi mouri lau lelea tee tooni fe ngali nae gi ka sui.)
6 Na tooa gi na da mouri lau ana na eetana tataea faasia na maea, i gera
daka eele asianaa ma daka too ana na oilakea. Sulia na ruana na maea
kasi rigita faafi gera. Ma i gera tara daka hau ana na fataabu a God gi ma
a Christ, ma i gera daka kwaitalai fai nia a Christ ana tee tooni fe ngali.

Na saitasalaa faafia a Satan.

7 I buira tooni fe ngali e sui, tara daka lugasia a Satan faasia la beu ni
kanilaa.
8 Ma tara nia ka lea uria na sugelana tooa gi ana la fera gi sui la
molaagali. Nia naa na gule tooa na da alangia ana Gog ma a Magog gi. A
Satan tara ka oofu gera mai uria na firua, ma gera tara daka oro asianaa
iilingia na migena oone na e too i sulia na aasi.

9 I gera daka tagala la molaagali teefou, ma daka erea si gula na tooa a
God gi da too ana ma na fera baita i Jerusalem na a God e rakediana ana.
Sui na eere e sifo mai faasia i langi ka faafunui gera.
10 Sui a Satan na wane na e suge gera, a God ka ui ania i laona na aasi
ana eere ni sulfa, si gula baa a God ka ui ania laugo ana na doo momouria
kwasi baa ma na profet susuge i nao. Ma tara daka too ana nonifiilaa sulia
fe hato gi sui ma fe rodo gi sui sulia dani firi.

Na ketolaa i'isi.

11 Sui i nau ku rikia tee si gula kwakwao ni gwourua baita ana initooa.
Ma ku rikia laugo na wane na e gwouru i fafona. Na molaagali ma i langi
daka tafi na ada faasia, ma langi ta wane kasi rikia naa lau na molaagali
ma i langi.
12 Sui nau ku rikia laugo na tooa mae gi sui, na da baita ma daka to'ou,
da take i nao ana si gula nae ni gwourua ana initooa. Ma a God ka ifingia
na buka gi. Ma ka ifingia ta buka lau, na buka na e too ana hatada tooa
na tara daka mouri. Ma a God e ketoa na tooa mae gi sulia si doo gi na da
iilida gi, ka iilingia na kedelaa i laona na buka nae gi.
13 Sui, na tooa gi na da mae i laona na aasi daka mouri lau, ma na tooa
gi na da too i laona na hae gano ma na fera ana maea daka mouri ooli lau.
Ma a God ka ketoa na tooa gi sui ana si doo gi sui na da iilida i nao.
14 Sui a God ka ui ania na maea ma na fera ana maea i laona na aasi
ana eere. (Haia, ma na aasi nae ana eere nia na ruana maea.)
15 Ma ta wane naa na hatana kasi too i laona na buka ana mouria, a God
ka ui ani nia laugo laona na aasi ana eere.

Na fera i langi faalu ma na molaagali faalu.

21

1 Sui nau ku rikia na fera i langi faalu ma na molaagali faalu. Na fera i
langi totongenao ma na molaagali totongenao e langi ana naa ma na aasi
ka langi ana naa.
2 Ma ku rikia na fera baita aabu naa na Jerusalem faalu e sifo mai faasia
a God i langi. Ma da aade aagau ana iilingia na geni fungao na da laungia
sui naa uria na daotoolaa na aarai nia.
3 Ma nau ku rongoa tee lingee doo baita e bae mai faasia na gula ni
gwourua ana initooa ka urii, <<Na fera a God e too naa siana na tooa gi.
Ma nia tara ka too fai gera ma i gera naa na tooa nia gi. Ma a God i talana
tara ka too fai gera ma i nia naa na God fuada.
4 Ma i nia tara ka uusua kafo ni aangilaa faasia na maada. Na maea ma
na liobukonulaa ma na aangia ma na fiilaa tara ka langi naa, sulia na doo
kwali gi e sui naa.>>
5 Sui na wane na e gwouru ana si gula ni gwourua ana initooa ka bae
urii, <<Si kada naa, nau ku faafaalu na doo gi sui!>> Ma i nia ka bae laugo
urii fuagu, <<O kedea si doo nae gi, sulia si baea nae gi e mamana ma si
baea ni manata ngadolaa ana gi.>>
6 Ma i nia ka bae urii, <<Si doo nae gi e sui naa nae! I nau na Alfa ma
na Omega, na hahafalilana ma na susuilana na doo gi sui. Ma ni tei naa e
maeligwou, nau tara ku falea o'oni si mae kafo ana mouria fuana, ma nia
langi kasi folia.

7 Ma ta wane na e saitasa, i nia tara nia ka too ana doo naa: i nau kuka
God fuana ma ni nia na wela nau.
8 Haia, na tooa gi na da tafi sulia daka mou, ma na tooa gi na da hau
ana na maalimaea nau gi, ma na tooa na da iilia na doo ta'a gi, ma na tooa
hauwane gi, ma na tooa ooeoe gi, ma na tooa aaruaru gi, ma na tooa gi na
da fooasia na nunui doo haungailana gi, ma na tooa susuge gi sui, si gula
fuada naa na i laona aasi nae ana eere ma na sulfa. Ma nia naa na ruana
na maea.>>

Na Jerusalem faalu.

9 Ma tee ensel ada na fiu ensel baa gi na da too ana na fiu teu ana kwaelaa
i'isi gi, e lea mai siagu, ma ka bae urii, <<O lea mai, i nau ku faatainia na
geni fungao fuamu, na afe nia na gale Sipsip.>>
10 Ma na Aanoedoo Aabu ka funguli nau ma ka ngali nau uria gwouna tee
fe tolo na e fane asianaa. Ma nia ka faatainia na fera aabu na i Jerusalem
e sifo mai faasia a God i langi,
11 ma ka sinasina asianaa ana na raralana a God. Na fera baita nae e
sinasina asianaa iilingia tesi fou na e liu baita na da alangia ana na jaspa
ma ka gwagwalifolaa iilingia na doo na da alangia ana na kristela.
12 Ma na fera baita nae e too ana sulufou baita na e fane galia, ma na
aakwala ma roo maehaga gi ma na aakwala ma roo ensel gi na da folo
usia na maa nae gi. Ma na hatana na aakwala ma roo aebara ana tooa i
Israel na da kedea ana na aakwala ma roo maehaga nae gi.
13 Na oolu maehaga ana sulufou nae na e too ana na bali gi sui ana na
fera baita nae, ta oolu maehaga i bali i taelana hato ma ta oolu maehaga
i bali i suilana hato, ma ta oolu maehaga i bali alaa, ma ta oolu maehaga
lau i bali toli.
14 Na sulufou galia na fera baita nae da tolea i fafona na tee aakwala
ma roo si fou gi. Haia, na hatada na aakwala ma roo aposol nia gi na gale
Sipsip na da kedea i fafona na fou nae gi.
15 Ma na ensel nae e bae fai nau e dau ana tee hage ai ni olotoolaa na da
haungainia ana gold, uria na olotoolana na fera baita nae ma na maehaga
ana gi ma na mae sulufou gi.
16 Na tekwalana na sulufou ana fera baita nae e bobola ka sui. Na ensel
nae e olotoona na fera baita nae ana hage ai nae, ma ka daotoona na
tekwalana ma na rebalana ma na fanelana e bobola sui go, e roo tooni ma
fai talange kilometer gi sui go.
17 Na ensel nae ka olotoona laugo na sulufou ma ka daotoona e dao ana
oolu aakwala oono abalaa ana na fanelana, ana si olotoolaa na nia iilia
ana.
18 Na sulufou gi da haungainia ana fou da alangia ana jaspa, ma na fera
baita nae da haungainia ana na gold na e folaa iilingia gilasi.
19 Haia, ma na fou ni faangadolana gi ana na sulufou gi ana fera baita
nae, da laungia ana na fou na e liu baita gi sui go. Na eetana si fou ni
faangadolaa da alangia ana na jaspa. Na ruana doo da alangia ana na
safaea. Na ooluna doo da alangia ana na aget. Na faina doo da alangia
ana na emerald.
20 Na limana doo da alangia ana na oniks. Na oonona doo da alangia
ana na karnelian. Na fiuna doo da alangia ana na karts na e gogoaa. Na
kwaluna doo da alangia ana na beril. Na sikwana doo da alangia ana na
topas. Na tangafuluna doo da alangia ana na kalkedoni. Na aakwala ma

eetana doo da alangia ana na turkois. Ma na aakwala ma ruana doo da alangia ana na ametist.
21 Ma na aakwala ma roo maehaga gi da haungainia ana na aakwala ma roo si fou liu baita na da alangia ana perel, tee fe perel ua go fuana tee maehaga. Ma na tala gi laona na fera baita nae da haungainia ana na gold na haitamana daka aada tafa go ada ana iilingia gilasi.
22 Nau langi kusi rikia go ta Beu Aabu a God laona na fera baita nae. Sulia na Beu Aabu nae na a Lord God tofungana mamana ma na gale Sipsip.
23 Na fera baita nae e langi kasi dooria lau na hato ma langi na sinali ka talafia. Sulia na initooa a God naa na e talafia ma na gale Sipsip nae na kwesu nia.
24 Na tooa gi la molaagali tara daka bobola uria falilaa sulia na raralaa nae, ma na aaofia gi tara daka ngalia mai na todadoo gera gi uria i laona.
25 Ma na maehagaa gi ana na fera baita naa tara ka ifi dongaa go ana tarau ma e langi kasi bilake, sulia e langi ta rodo i seenae.
26 Ma tara daka ngalia mai na babaitaa gi ma na todadoo gi ana na fera baita gi uria laona na fera baita naa.
27 Haia, e langi ta doo na e bilia ma langi ta iimola na e iilia tesi doo ni idalaa ana ma langi ta wane na e suge tara ka ruu i laona na fera baita naa. Tee taifilia go na tooa gi na da kedea na hatada i laona na buka ana mouria nia na gale Sipsip na tara daka ruu laona na fera baita naa.

Na kafo ana mouria.

22

1 Na ensel naa ka faatainia laugo fuagu na kafo busu ana na kafo ana mouria na e gwagwalifolaa iilingia ta gilasi, e busu mai faasia si gula ni gwourua ana initooa nia a God ma na gale Sipsip,
2 ma ka iigwa mai oogotouna na tala na e liu i laona na fera baita naa. Ma na ai ana mouria e take sui go ana roo bali gi ana na kafo nae, ma lea doo ka fungu ana aakwala ma roo si kada i laona tee fe ngali. Nia e fungu ana tee si kada i laona fe sinali gi sui, ma na abana ai nae daka ngalia uria na guralana na tooa gi ana na fera baita gi.
3 Haia, ma si taa naa a God e langi si dooria kasi too laona fera baita nae.
Si gula ni gwourua ana initooa nia a God ma na gale Sipsip ka too i laona na fera baita nae, ma na wane ni rao nia gi daka fooasia.
4 Ma tara daka rikia na maana a God ma na hatana daka kedea i maadarada.
5 Tara ka langi go ta rodo i see nae, ma langi dasi dooria naa ta kwesu langi na raralana na hato, sulia a Lord God naa na raralaa gera, ma gera daka aaofia sulia dani firi.

Na daolana mai a Jesus.

6 Sui na ensel ka bae urii fuagu, <<Si baea naa gi e mamana, ma si baea ni manata ngadolaa ana gi. A God na Lord, na wane na e falea mai na Aanoedoo nia fuana na profet gi, ma ka falea mai na ensel nia hai ka faatainia fuada na wane ni raoa nia gi si doo naa gi ka fuli ali'ali mai.>>
7 Ma a Jesus ka bae urii, <<Haia, nau ali'ali ku lea naa mai. Oilakea fuada na tooa gi na da roosulia na kekedelaa aabu gi i laona na buka naa!>>

8 I nau a John na ku rongoa ma kuka rikia na doo naa gi sui. Ma si kada
ku rongoa ma kuka rikia ana si doo naa gi, nau kuka bururu i maana na
aena na ensel nae e faatainia na doo nae gi fuagu ma kuka aade agu uria
fooasilana.
9 Sui, i nia ka bae urii fuagu, <<Osi iili lau urinae! I nau na wane raoa
go ana laugo iilingi oe ma na dooramu na profet gi ma na tooa gi sui na
da roosulia na baea gi i laona na buka naa. O fooasia amu a God!>>
10 Sui nia ka bae lau urii fuagu, <<Langi osi aagwatainia na kekedelaa a
God gi i laona na buka naa. Sulia e garangi ka dao naa ana si kada hai na
doo naa gi ka dao mai.
11 So ni tei na e iilia doo ta'a gi, nia ka tasa dongaa ana iililana na doo
ta'a gi. Ma so ni tei na e o'olo ma ka iilia na doo diana gi, nia ka tasa
dongaa ana o'olo ma ka iililana na doo diana gi.>>
12 Ma a Jesus e bae ka urii, <<Haia, i nau ku lea ali'ali mai. Nau ku ngalia
mai na kwaiaraa nau gi fai nau hai kuka falea fuana tei gera na sulia si
doo diana gi na da iilida.
13 I nau naa na Alfa ma na Omega, na hahafalia ma na susuia ana doo
gi sui.>>
14 Oilakea fuada na tooa gi na da saufia na maku tekwa gera gi ka faalu,
eeri daka bobola uria na anilana na fufuana na ai ana mouria ma daka
ruu ana na maehaga gi uria i laona na fera baita.
15 Haia, na tooa na da iilia na doo ni idalaa, ma na tooa na da aaruaru gi,
ma na tooa ooeoe gi, ma na tooa hauwane gi, ma na tooa gi na da fooasia
na nunui doo gi, ma na tooa gi na da suge ma daka iilia na doo susuge gi,
gera daka too i maa faasia i laona na fera baita nae.
16 Ma a Jesus e bae lau urii, <<I nau a Jesus na ku oodua kou na ensel
nau hai ka ainitalo ana si doo naa gi fuagamu na soefaataia gi. I nau naa
na wane ana na ooliolitana David na aaofia, ma i nau naa na kwakwali i
ofaidani na raralana e folaa asianaa.>>
17 Ma na Aanoedoo Aabu fai nia na geni fungao, daaro ka bae urii, <<O
lea mai!>>
Haia, ma ni tei naa da rongoa na doo naa, gera ka bae laugo urii, <<O
lea mai!>>
Ma so ni tei na e maeligwou ma ka dooria ngalilana kafo ana mouria, o
lea mai ana, oko ngalia o'oni ana na kafo ana mouria.
18 I nau a John ku bae fifii fuana tooa gi sui na da rongoa baelana a God
gi i laona na buka naa. Lea so ta wane ka aalua lau tesi doo sarenga fai
nia, tara a God ka falea sarenga laugo ana na kwaelaa gi na da bae sulia i
laona na buka naa fuana.
19 Ma lea ta wane ka lafua tesi doo faasia na baelaa a God gi i laona na
buka naa, tara a God ka lafua laugo na doo nia ana na fufue doo ana ai
ana mouria, ma na gula nia ana na fera aabu baita na da bae sulia i laona
na buka naa.
20 Jesus, na wane na e faamamanaa na doo naa gi e bae urii, <<E mamana
asianaa! I nau ku lea ali'ali naa mai!>>
Iiuka, Lord Jesus, o lea mai!
21 Na dianalaa nia a Jesus na Lord ka too fai gamu sui. E mamana.